Ф. 188. Б. 400.

УНИВ. БИБЛИОТЕКА
И. Бр. 121/47.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

1909.

ГОДИНА V.

НАРОДНА БИБЛИОТЕКА СРБИЈЕ
БЕОГРАД

УРЕДНИК
Добривој В. Бакић

БЕОГРАД
ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ
1909.

САДРЖАЈ

I УКАЗИ:

О промени Министарстава, страна: 49., 191. и 327.

О сазиву и распуштању Народне Скупштине, страна: 303.

О сазиву окружних скупштина, страна: 287.

О постављању, премештају, пензионисању и отпуштању војничких чиновника, страна: 1., 17., 25., 33., 41., 49., 73., 81., 89., 97., 113., 114., 145., 153., 169., 167., 175., 183., 207., 215., 255., 263., 271., 279., 303., 304., 305., 319., 343., 351., 359., 367., 375., 391. и 399.

О разрешењу старих и образовању нових општина, страна: 33., 57., 73., 97., 137. и 153.

О одликовању, страна: 191., 207. и 383.

О одобрењу издавања Министарству Унутрашњих Дела, страна: 153., 343., 367. и 391.

О пројекту стражања у сувоме водоводу, страна: 9., 25., 97., 113., 153., 175., 199., 271., 295., 343., 391. и

О административној подели, страна: 121.

II. ЗАКОНИ:

О измени и допуни у закону о уређењу округа и срезова од 18. марта 1905. год., стр. 137.

III РАСПИСИ:

О бољитковању санитетске и војске добара, страна 9.

О служитељском исправљању, страна 17.

О употреби воде, страна: 17. и 18.

О потврди општинске уверења, страна: 57. и 58.

О поклоњу, страна 58.

О сталној насади за путе трговачке полицијске чиновницима и служитељима, страна: 58. и 59.

О свештеници, страна 105.

О надзиновој полицијској власти за оцену решења општинских судова и одбора, којим се сувласе лица на основу § 4. а полицијске уредбе стављају под полицијски надзор, страна: 105. и 106.

О слову службене обуке уредницима „Полицијског Гласника", страна 106.

О забрани протеривања свештика и осталих проблематичних лица у Србије, страна 106.

О горбарему, страна 121.

О забрани увоза и продаје робе која је покварена сировина за јелење, страна 311.

О безплатном лечењу болесника који пате од сарлаве болести сродовале, страна 311.

О почетку и свршетку гајдучије, страна: 327. и 328.

О затварању радова у недељи и празничне дане, страна 335.

IV НАРЕДБЕ:

О санитетској контроли над путницима који долазе из Солуна, због заразе великих богиња, страна: 295.

V КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛЧТЕТА:

За месец новембар 1908. год. страна: 9. и 10.
" " децембар " " 49. и 50.
" " јануар 1909. " " 81. и 82.
" " фебруар " " 89. и 90.
" " март " " 135. и 139.
" " април " " 191. и 192.
" " мај " " 207. и 208.
" " јуни " " 255. и 256.
" " јули " " 287. и 288.
" " август " " 319. и 320.
" " септембар " " 351. и 352.
" " октобар " " 383. и 384.
" " новембар " " 399. и 400.

VI ПОХВАЂЕНИ ЧИНОВНИЦИ:

Страна: 41. и 199.

VII КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ:

Страна: 73., 89., 146., 114., 129., 153., 154., 160., 176. и 255.

VIII ОПТУЖЕНИ ЧИНОВНИЦИ:

Страна: 137., 138., 160. и 183.

IX СТРУЧНИ И НАУЧНИ ДЕО:

чланци и расправе

Парламентарни институт, од Александра Јов. Кумануђића, страна: 2., 11., 20. и 27.

Берлинска полиција, од Жив. А. Лазића, страна: 3., 4., 11., 12., 21., 22., 27., 28., 35., 36., 43., 44., 52., 59., 60., 66., 67., 75., 76., 83., 84., 91., 92., 97., 98., 107., 108., 115., 116., 122., 123., 141., 142., 147., 148., 154., 157., 161., 162., 168., 169., 170., 177., 178., 185., 186., 194., 195., 202. и 203.

Полиција у Француској, с француског од Душана Ђ. Алимпића, страна: 4., 5., 12., 13., 22., 23., 28., 29., 36., 37., 44., 45., 53., 54., 61., 62., 68., 69., 77., 78., 86., 87., 94., 95., 99., 100., 109., 110., 117., 123., 124., 132., 133., 142., 143., 148., 149., 157., 158., 165., 170. и 171.

Криминологија злочина и злочиници специјалисте, од Д-ра Бранка Вулетића, преведено с немачког Доб. В. Бакић, страна: 5., 6., 13., 14., 37., 38., 45., 46., 54., 55., 62., 63., 69., 70., 78., 79., 85., 86., 95., 96., 103., 104., 111., 112., 119., 120., 125., 126., 133., 134., 135., 143., 149., 150., 158., 159., 164., 165., 171., 172., 178., 179., 186. и 187.

Шта се не може узети у појам за извршење судских одлука, од Д-ра Драг. Аранђеловића, страна: 18., 19., 26., 35., 44., 51., 52. и 53.

О доказима у кривичном поступку, од *Дра Боже Марковића*, преко М. Стаменковића, судије, страна: 60., 61., 67., 68., 76., 77., 85., 92. и 93.

О продаји за извршење одлука судских, од Жив. пов. М. Перића, страна: 65., 66., 73., 74., 75., 82., 83., 90., 91., 176., 177., 183., 184., 185., 193., 194., 199., 200., 208., 209., 215., 216., 225., 224., 231., 232., 239., 240., 247., 248., 343., 344., 352., 353., 360., 360., 367., 368., 375., 376., 385., 391., 392., 400., 401., 402. и 403.

Судска медицина и њен значај за правнике, од Дра М. Јовановића — Батута, страна: 100., 107., 114., 115., 121., 122., 129., 130., 145., 146., 154., 155., 160., 167., 168. и 169.

Упоређење рукописа помоћу фотографије, преведено са француског Милутин Т. Марковић, стр.: 169., 170., 177. и 178.

Жандармерија у покрету, од Михаила Таљића, страна: 130., 131., 139., 140. и 141.

Погрешно издање грађанског судског поступка, од Доб. В. Бакића, страна: 131 и 132.

О доказима у кривичном поступку, одговор Дра Боже Марковића, на приказ М. Стаковљевића, судије страна: 146., 147., 153., 156., 160 и 161.

Чланови 121., 122., 148. и 152. закона о општинама, од Љуб. Јовића, страна: 179. и 180.

О доказима у кривичном поступку. (На одговор г. Дра Боже В. Марковића, на приказ његове књиге код горњим насловом), од М. Стаковљевића, страна: 200., 201., 209., 210., 216., 217., 224., 225., 232., 233., 240. и 241.

Поступак полицијске власти приликом истека утогнора о закупу, од Живка Тошајловића, страна: 201., 210. и 211.

Полицијски пси, од Душана Николића, страна: 203. и 204.

Нови систем казна у Немачкој, од Д-ра Д. М. Суботића, страна: 217., 218. и 219.

Женевска полиција сигурности, од Стевана Д. Тодорића, страна: 225., 226., 233., 234., 241., 242., 249., 250. и 251.

Слобода воља и казнено право (Dr. Hugo Meyer), преведено с немачког Д-р Д. М. Суботић, страна: 225., 227., 234., 235., 243., 248. и 249.

Морални слобода у новом кривичном праву (Ад. Принс), преведено с француског Душан Ђ. Алимпић, страна: 242. и 243.

Убиство одметника Анђелка — Беле, од Драгутина Тодорића, страна: 243., 244., 248., 252., 263., 259. и 260.

Дегенерација и криминалитет (Adolphe Prins), преведено са француског Душан Ђ. Алимпић, страна: 251., 252., 257., 258., 259., 265. и 266.

Примена § 256. а. кривичног закона, од Дим. С. Калајџића, страна: 256. и 257.

Теорија еволуције у кривичном праву, од Фон Листа, преведено са француског Душан Ђ. Алимпић, страна: 259.

Казнена застарелост и њена примена код истуних дела, од Милоша М. Стаковљевића, страна: 263., 264., 271., 272., 279. и 280.

О саслушању окривљеног, од Д-ра Д. М. Суботића, страна: 264., 265., 272., 273., 280., 281., 288., 289., 296. и 297.

Истрага злочина (Michel Bodeux), преведено са француског Душан Ђ. Алимпић, страна: 273., 274., 281. и 282.

Хајдучија у округу тимочком, од Дим. Протића, стр. 291.

Избори Суд. од Љуб. Јовића, страна: 295., 296., 311., 312., 320., 321. и 322.

Појам полиције, (професионалне) тајне у кривичном праву, од Д-ра Тоше Живановића, страна: 297., 298., 305. и 306.

Спаљивање мртваца са гледишта криминалног, од Душана В. Аџинића, стр: 298., 299., 306. и 307.

Борба против порнографије, од Милоша М. Стојковића, страна: 312, 313. и 314.

О спровођу окривљеног суду, од Др-а Д. М. Суботића, страна: 314.

Предлог новога аустријскога казненога законика, од Добривоја В. Бакића, страна: 322., 323., 328., 329., 335., 336., 344. и 345.

Чешће Лозброво, од Добривоја В. Бакића, страна: 328. и 324.

Лондонска полиција, од Живојина А. Аџића, страна: 329., 330., 336., 337., 345., 346., 354., 355., 361. и 362.

Грађанска одговорност и накнада штете учињене кривичним делом, од Милоја М. Стојковића, страна: 330., 331., 337., 338: 346., 347., 362., 363. и 371.

О спровођу окривљеног суду, од Љ. Јовића, страна: 338. и 339.

Криминална антропологија, од Др-а Марија Кораџа, преведе са француског Душан В. Аџинић. страна: 347., 348., 353., 356., 363., 364., 371. и 372.

Предлог новог немачког казненог законика, од Добривоја В. Бакића, страна: 353., 354., 360., 361., 370., 371. и 379.

Предузећа ломних, предлог за реформу садашњих законодавстава, од М. С. Трифића, стр: 368., 369., 370., 376., 377., 386., 392., 393., 403. и 404.

Осми међународни конгрес за кажење завода, од Добривоја В. Бакића, страна: 377., 378., 387., 388., 393. и 394.

Неколике напомене из закона о шумама, од Живка Тошковића, страна: 387., 388., 393 и 394.

Из наших закона, од Љ. Јовића, страна: 395., 396., 402. и 408.

Са међународног конгреса за примењену фотографију, од Доб. В. Бакића, страна: 404., 405 и 406.

Члан 9. Устава и члан 144. Ј) закона о чиновнеју државног, од Дим. М. Протића, стр: 406. и 407.

X ПОУКЕ И УПУТИ

Окружни одбор дужан је да се одазива законским наредбама своје надзорне власти, страна: 23.

О погрешној примени прописа чл. 122., 148. и 149. закона о општинама и о радњама општинских чиновника, од В. Ђ. Недића, страна: 29. и 30.

У којим разлозима може се наћи законски прописе на основу кога је предмет расправљен, од В. Ђ. Недића, страна: 55.

Може ли лекар вршити службу и имати праксу у којој постоји један једини апотекарски заводе задруге, од В. Ђ. Недића, страна: 70. и 71.

Министар не може ништа решење свога претходника ако оно није редовно кривично страњама, од В. Ђ. Недића, страна: 102.

Са српском кандидатуром и српском благом руку српска кандидатура, од В. Ђ. Недића, страна: 120.

О заступању општинских чланова, од В. Ђ. Недића, страна: 102. и 126.

О дисциплини и заступништву самоуправних органа, од В. Ђ. Недића, страна: 126.

О новом попису у новој општој општини, од В. Ђ. Недића, страна: 126.

О разрешењу од дужности општинских чланова, од В. Ђ. Недића, страна: 126.

За подношај тужбе да се ко од одлаз за дуговно болесног неважно је надзвани Министар Унутрашња Дела, од Влад Ст. Максимовића, страна: 340.

За разматрање решења о ваклањању општинских службеника које надзвани Државни Савет неће надзорна власт, од Влад Ст. Максимовића, страна: 340. и 341.

Да ли су полицијски писари који врше разне радње по одлуками судских и административних власти, а не рукују у исто време и лежоничном књом, одговорни пред Главном Контролом по чл. 111. у вези са чл. 97. закона о уређењу Главне Контроле, или, на против, сви који да одговарају пред редовним судом, јер су у њих дужне прописа повод за овој који ниси кредали? од М. Л. Р. страна: 396.

Некрштење и набусно понашање учитеља вредном сазивањем код суда чини дело из § 30. кривичног судског поступка и не дело из § 359. тач. 3. казнене законика, од Ватора Крстића. страна: 396. и 397.

Начелна одлука општо седнице о томе: нарезба § 118. и 119. као и 117., законика о поступку судском у грађанским парницама вреде и за рочишње рока за доплату таксе, прописаного чланом 9. закона о таксама, од М. Л. Р., страна 410.

XI ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

О подизању жалбе против пресуде општинских судова, страна: 6. и 349.

О казненицама, страна: 6. и 16.

О чувању и прикупљању општинског капитала, страна: 6. и 357.

О ослобођењу плаћања порезе на ливаде, страна: 6.

О јавним продајама, страна: 7.

О механској уредби, страна: 7. и 380.

О наплати такое, страна: 15., 87., 165., 188., 205., 253. и 275.

О надлежности општинских судова, страна: 15., 213. и 350.

О застарелости истуних пресуда, страна: 15., 38., 144., 182., 196., 261. и 275.

О барутном праху, страна: 15. и 261.

О избору општинских чланова, страна: 15., 87., 197. и 261.

О новим новчаке казне затворе, страна: 23.

О надзвању школске баште под кирију, страна: 24.

О наплати ките учињене злонамерном вољом, прађом и т. д., страна: 24., 39., 46. и 47.

О прописи § 471. грађ. судског поступка, страна: 46., 56., 71., 72., 79., 88., 95., 188., 221., 268., 284., 293. и 357.

О законо каке затвора, страна: 47., 151. и 357.

О крепосу имовине по кћери „Б“, страна: 55.

О закону о општинама, страна: 65., 120., 173., 261., 332., 335., 357.

О накладању механског какнеч, стр: 63. и 182.

О ослобођењу личне порезе, страна: 63.

О гласовом праву, страна: 71.

О лицима која се нађу сматрати као немогућна, страна: 79.

О узимању земљишта у ћошак на накнаду кривичних трошкова, страна: 80.

О закон о уређењу свештеничког стања, страна: 87.

О величини новчане казне, страна: 87.

О замени телесне каше, страна: 87.

О примени § 382. кривичног закона, страна: 95.

О кривици § 177. кривичног закона, страна: 96.

О набрашим судовима, страна: 103.

О примени § 430. грађанског судског поступка, страна: 103.

О амнестији, страна: 103.

О јавним и приватним земљиштима, страна: 111.

О добошици, страна: 111.

О муниципалству, страна 111.

О плаћању општинске вреде, страна: 111. и 181.

О дужностима општинске власти, страна: 119.

О закону за ухапшење бескућника, страна: 126.

О надзвању новода које траже власти по званичној дужности, страна: 126.

О застарелости ћорезе, страна: 126.

О надлежности правостепених судова, стр: 127.

О јемству, страна: 127.

О закону класне кирије, страна: 127.

О кошки, страна: 127.

О надлежности полицијске власти, страна: 135.

О закону општинског низова, страна: 135.

О тестаменту или прописи на накнаду порезе, страна: 135.

О зопиру, страна: 136., 331. и 332.

О примени § 381. кривичног закона, стр.: 136.

О закону о жигрии, страна: 144., 151. и 229.

О мучкоме крађама, страна: 144.

О подизању жалбе против пресуде општинских судова, страна: 151.

О успокојењу, страна: 151.

О заклетви, страна: 159.

О бактивљењу општинских добара, страна: 159. и 165.

О избору председника за писачки одбор, страна: 159.

О поништењу пресуде просвећеног суда, страна: 160.

О одговорности полицијске власти при попису имања или места обитавања, страна: 165.

О надзежности општинских судова, да суде о службеностима колоним, страна: 166.

О накладама болничких трошкова, стр.: 173.

О појачу надзора полицајских власти над општинама, страна: 178.

О отуђивању општинске покретне имовине, страна: 179.

О надлежности власти за расподрез порезе, страна: 176.

О општинском буџету, страна: 181.

О испитима општинских дугова, страна: 181.

О двојним окружним шумара и стално шумског особља, страна: 181.

О обвани власти, страна: 196.

О куповини извозретног имања за рачун општине, страна 196.

О накнади свештеничких такса, страна: 205 и 221.

О потврди облигације, страна: 205.

О надзвању механског крама, страна: 214.

О школском прирезу, страна: 214.

О ставарима, страна: 220.

О избору општинских чланова за школске одборе, страна: 87. и 220.

О § 10. полицајске уредбе, страна: 221.

О јавним друженима, страна: 221.

О наузбу општинских судова, страна: 221., 237. и 268.

О примени § 241. грађанског закона, стр. 229.

О закупу, страна: 245.

О накладни каше војних власти, страна: 251.

О добби задругара, страна: 254. и 317.

О избору сеоских кућовођина, страна: 268.

О плати председника над одсуственог, стр: 269.

О грађеву ходочина, страна: 276.

О наплати механског дуга, стр: 87., 276. и 293.

О заклетви капинчара, страна: 285.

О напицају каше код стицаја истуних дела, страна: 324., 325., 332. и 341.

О закону о чувању шолских имања, стр. 325.

О подизању касациона у атару туђе општине, страна: 326.

О закону о окопрорађењу, страна: 366.

О надзежности полицајских власти за котрљај дневника за прирез, страна: 366.

О подизању жалбе против општинске пресуде због недолазка на рочиште, страна: 373.

О благовремености жалбе код је њена дежно уручена, страна: 373. и 374.

О неправедну пресуде за дело из § 327. крив. зак., страна: 380.

О наплати кривичних трошкова, страна: 381.

О члану 6. закона о пензијском фонду, стр: 386.

О закону о уређењу округа и срезова, стр: 389.

О школи учионог усеника и напоредника од забрина, страна: 389.

О надзвању уверења о сиротном стању, страна: 397.

О надлежности општинских судова по тужби општинског кућовођина, страна: 397. и 398.

О зборским радњама, страна: 356.

О изгорелим судницама и уништеним актима, страна: 365.

О спуштању каше код истуних дела иноу у кажњених и другим специјалним законима предвиђена, стр: 411. и 412.

О средству општинских чланова, стр. 412.

XII ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО:

Слике из Косанице: „Чика Радеско", од Димитрија С. Калајџића, страна: 101. и 102.

Успомене, А. Баумгарт, кревко Доб. В. Бакић, страна: 219. и 220.

Тајна извор собе, преведо са француског Милутин Т. Марковић, страна: 266., 267., 268., 274., 275., 282., 283., 289., 290., 307., 308., 314., 315., 324., 332., 340., 348., 349., 364., 365., 372., 373., 379. и 380.

Грађа свакости, од Дим. С. Калајџића, страна: 408., 409. и 410.

XIII ИЗ ПРИНЦИПСКОГ АЛБУМА:

Адам Исајловић, зв. „Чакар", из Београда, (са сл.), страна 7.

Бориновје Станковић, из Неготина, (са сл.), страна: 32.

Владимир Јаковлевић, из Смедерева, (са сл.), страна: 168., 189., 190., 197. и 198.

Велко Атанасков, из Софије, (са сл.), страна 64.

Велко Јовановић, (са сл.), страна 88.

Владко Поповић, из Стрелиша, (са сл.), страна 64.

Димитрије — Мита Илић, зв. „Брса", (са сл.), страна 326.

Драгутин Димитријевић — Поша, из Ниша, (са сл.), страна 318.

Душан Каракић, бив. кезар. жомк, из Градишке у Босни, (са сл.), стр. 413.

Душан Ставарић, зв. „Стакра", из Лесковца, (са сл.), страна 8.

Јосиф Петровић, зв. „Музикант", из Ниша (са сл.), страна: 381. и 382.

Ђорђе Јовановић, зв. „Ирвас", из Ниша, (са сл.), страна: 381. и 382.

Ђура Игњатовић, зв. „Штрк", из Шапца, (са сл.), страна 152.

Живојин Маринковић, из Јагодине, (са сл.), страна 318.

Живојин — Жика Павловић, из Београда, (са сл.), страна 88.

Јован Крстић, зв. „Јовче", из Лесковца, (са сл.), страна 8.

Јован Милошевић, зв. „Дада", из Београда, (са сл.), страна 47

Јанко И. Илић, из Батинаде, (са сл.), страна 270.

Карло Кришкавски, зв. „Карика", из Београда, (са сл.), страна 48.

Коста Којић, зв. „Бока", из Београда, (са сл.), страна 31.

Мартин Русо, из Мелезиша — Срем, (са сл.), страна: 358. и 398.

Младен Павловић — Недељковић, зв. „Мајданац", из Мајдана, (са сл.), страна 104.

Миле Вукелановић, из Црне Горе, (са сл.), страна 47.

Миленко Станковић, из Вилова, (са сл.), страна 318.

Мирко Рашковић, зв. „Азанља", (са сл.), страна 7.

Михаило Бојацијев, (са сл.), страна: 205., 206., и 414.

Неимарни ланковац, (са сл.), страна: 333. и 334.

Никола Пеић, из Солуна, (са сл.), страна 390.

Пера Павловић, из Инђије, (са сл.), страна 56.

Петар Луковић, из Причиновића, (са сл.), страна 136.

Радован Кнежевић, зв. „Патак", из Ниша, (са сл.), страна 47.

Радосав Тутуновић, зв. „Тута", из Београда, (са сл.), страна 31.

Светозар Стојаковић, зв. „Зеленбак", из Неготина, (са сл.), страна 32.

Сретен Поповић, из Мирајева, (са сл.), страна 50.

Сретен Чолић — Петровић, зв. „Глиновац", из Шапца, (са сл.), страна 80.

Стаменар Милутиновић, из Кнежевца, (са сл.), страна 16.

Светае Марковић, из Златока, (са сл.), страна 136.

Стојка — Марија Јовановић, Цигањка, (са сл.), страна 342.

Тајосав — Тихомир Марјановић, из Стрмова, (са сл.), страна 270.

XIV ПОТЕРЕ:

Абрахам Спектар — Шпектар, руски Јеврејин, (са сл.), страна 270.

Аврам Бошковић, Цигањин, из Врела, страна 262.

Адам Исајловић, зв. „Чакар", кочкар, (са сл.), страна 48.

Аксентије Зукић, из Рахе, страна 16.

Александар Јулијус, радник из Београда, страна 198.

Алвер Шуберт, банкарски чиновник, (са сл.), страна 72.

Анђелина, жена Милана Станимировића, из В. Дренове, страна 382.

Анђелко С. Миловановић, из Средњеног, страна: 214. и 230.

Анђелко Стојковић, млинар, из Вел. Градишта, страна 144.

Арсеније Милошковић — Гурић, из Инаћовића, страна 120.

Богдан Јовановић, бивши српски кавалр, страна 214.

Богдан Маховљевић, кекар из Штубика, стр. 96.

Богољуб Спјић, осуђеник, из Г. Јасеника, страна 414.

Божин Јовановић, кочкар из В. Дренове, (са сл.), страна: 389. и 390.

Васа Тамаљковић, Цигањин из Петковице, страна: 92., 202. и 208.

Васиљије Нинић, из Скробнице, страна 382.

Великир Ђорђевић, из Пакуна, страна 201.

Великир Миленковић, кељор из Кулатовца, страна 374.

Великир Миленковић, зема. из Клашнице, страна: 39. и 56.

Велко Јосимовић, страна 64.

Видоје Вејак — Вејчиновић, из Поганова, стр. 160.

Вилиам Бартон, благајник, (са сл.), страна 282.

Владимир Јованковић, из Добрна, страна 174.

Владимир Митровић, осуђеник, страна: 112. и 120.

Владимир К. Петровић, чиновн. друш. Србије, страна 174.

Вујица Вуловић, из М. Крчмара, страна 254.

Веселин Милосављевић, земљ. из Славиња, страна 201.

Великое Јовановић, дућанџија из Грдице, страна 358.

Гвозден Јовановић, зв. „Гола", кочкар, страна 130.

Гаитоје Марковић, из Мале Плане, страна 398.

Гашина Костић, зв. „Чавра", бив. кељер, страна 333.

Дане — Дамјан Мировић, из Старе Србије, страна 128.

Демир Фетковић, из Спирала, страна 214.

Дојко — Пеја Јовичић, теж. из Левчинца, страна 136.

Јеснот Мајчуковић, житкивац, из Вукманова, страна 174.

Димитрије Ђорђевић, из Белановца, стр. 120.

Димитрије Живадиновић, кељер, страна 190.

Димитрије Јевђанин, бив. писар Министр. Грађевина, страна 237.

Димитрије Милосављевић, осуђеник, из Врестовика, (са сл.), страна 377.

Димитрије Николић, Цигањин, страна 301.

Димитрије — Дињо Тасић, столар. калеж, из Крушевца, страна 358.

Драгиј Радовић, осуђеник, из Заблаћа, (са сл.), страна 254.

Драгољуб, син Милојка Мишушковића, из В. Крсте, страна 237.

Драгољуб Паунковић, земљод. из Вел. Црнућа, стр. 414.

Драгољуб Стаменковић, зв. „Рућа", осуђеник, из Мишевића, страна: 238., 278. и 285.

Добросав Милојевић, из Мозгова, страна 277.

Драгомир Јеремић, из Ратковића, страна 350.

Драгомир Фетковић, из Спирала, страна 174.

Драгослав Ресимић, музикант, из Чачка, страна: 382. и 390.

Драгутин Ђорђевић — Календкрац, из Вел. Крчмара, страна 374.

Драгутин Поповић, надничар из Прокупља, страна 103.

Драгутин А. Симић, бив. окнтински писар, из Бадовинаца, страна 198.

Драгутин Цонић, зв. „Врањанче", кочкар, страна: 174. и 198.

Душан Јокић, из Шида, (са сл.), страна: 96. и 104.

Душан Караповић, обућарски радник, из Београда, страна 317.

Душан Костић — „Гале", (са сл.), стр. 414.

Душан А. Милојевић, земљод. из Моравиња, страна 48., 112. и 254.

Бока Мутратовић, Цигањин, из Беле Паланке, страна 237.

Ђорђе Маринковић, Цигањин, из Сувоје, страна 398.

Ђорђе, син Вићомира Симоновића, из Дружетића, страна 385.

Едуард Сегер, благајник из Аперкуза, (са сл.), страна 160.

Живан Миладиновић, осуђеник из Ракинца, страна: 238. и 309.

Живко Васић, скитач. Цигањин, страна 72.

Живко Радисављевић, зв. „Мишко", из Ратара, (са сл.), страна 80.

Живко Рајић, слуга, из Бањице, страна 350.

Живко Росић — Радосављевић, бивши брзвар, страна 182.

Живко Уроповић — Јовановић, слуга, стр. 64.

Живојин Јовановић, из Доњег Крчина, страна 182.

Живојин — Живко Маринковић, осуђеник, из Вел. Поповина, (са сл.), страна: 40. и 262.

Живојин — Жика Н., слуга из Београда, страна 160.

Живојин К. Поповић, из Дивача, страна: 39. и 128.

Живојин Николић, трговац из Неготина, страна: 173. и 174.

Живојин Стокић, терзијски радник, из Курјачке, страна 152.

Иван Хилтраве, кељер, из Зајечара, страна 166.

Иван Дерешић, кројачки радник, страна 88.

Игњат Маринковић, из Бадљевица, страна 96.

Илија Н. Васиљевић, из Мелнице, страна: 174. и 221.

Илија Драгутиновић, Цигањин, страна 301.

Илија М. Дачић, тесар, из Дугог Поља, страна 220.

Илија Златковић, Цигањин, страна 301.

Илија Радојчић, из Изор Куле, страна 128.

Илија Ранђеловић, из Вел. Дренове, стр. 317. и 413.

Илија Стојковић, покућар, из Аустро-Угарске, страна 198.

Илија Стојићевић, осуђеник, из Мелнице, страна: 277., 278. и 285.

Јанко Ст. Лилић, из Шарбановца, страна 262.

Јанко Т. Стојковић, из Букуровца, страна 326.

Јанче Митровић, Цигањин из Београда, стр. 230.

Јеленко Јовановић, из Ниша, страна 24.

Јеремија Миловић — Петровић, из Црног Кала, страна 96.

Јеста Николић, Цигањин, страна 301.

Јован Марјановић, зв. „Кобилак", осуђеник, (са сл.), страна: 152., 294., 310. и 318.

Јован Миловановић, из Матковиша, стр. 182.

Јован Стевановић „Кур", бив. кавеција из Г. Спиљца, страна 206.

Јован Пелеш, рударски радник, страна 237.

Јордан Цветковић, из Митровице, страна 201.

Јохан Кремер, из Кашеиице у Аустрији, страна 385.

Јона Дугљић, ботанички помоћник, из Чачка, страна 166.

Јулијус Морено, трговац помоћник, из Београда, страна 317.

Јосиф Бабовић, учитељ у селу Дукленима, страна 88.

Катарина Чипан, краља, из Аустро-Угарске, страна 214.

Косара Филиповић, служавка, из Шапца, страна 16.

Коста Благојевић, осуђеник, из Церовца, (са сл.), страна 190.

Коста Вошковић, осуђеник, из Цариброда, страна: 214. и 222.

Коста Димитријевић, из Букуровца, страна 326.

Коста Малетић, радник, страна 250.

Коста Паунović, хлебарски слуга, страна 317.

Крсто — Илија Драгутиновић, из Васиљевца, страна 80.

Крста Думитрић — Димитријевић, из Кобишнице, страна 277.

Лазар Антић, кавкар из Врање, страна 30.

Лазар Радовић, осуђеник, из Црне Горе, (са сл.), страна 284.

Леон Сеје, слуга, из Видина, (са сл.), стр. 390.

Људевит Гравкут, из Загреба, страна 214.

Љубица, жена Ђорђа Костурчића, радника из Београда, страна 82.

Љубомир Дакић, осуђеник из Драговца, (са сл.), страна: 286. и 293.

Љубомир Драгутиновић, Цигањин, страна 301.

Љубомир Живановић, из Вевчана, страна 366.

Љубомир Зарић, цимерман, страна 238.

Љубомир Михајловић, бив. болничар, страна 88.

Љубомир Павковић, из Лапова, страна 374.

Љубомир М. Радуловић — Радовановић, осуђеник, из Вукова, (са сл.), страна: 230., 285. и 301.

Максим Тамочић, штампар из Београда, страна 136.

Марко Зарић, турски Цигањин из Ужбрна, страна 32.

Марко Радовић, из Пожаруше, страна: 270. и 301.

Марјан Стевановић, осуђеник, из Плавиновца, страна: 120. и 128.

Маринко Драгутиновић, Цигањин, страна 301.

Маринко Стојановић, Цигањин, страна 301.

Мотеки — Фериан — Андро Николе Калиј бањски благајник, (са сл.), страна 24.

Мила Стевановић, из Крњева, страна 264.

Милан Босић, из Зајечара, страна 358.

Милан Ђорђевић, сватар. Цигањин, из Грабовца, страна: 223. и 222.

Милан — Милош Живковић, зв. „Марковчанин", (са сл.), стр. 358.

Милан Живковић, келеш опанчарски, из Крагујевца, страна 39.

Милан Микић, осуђеник, из Вуканја, (са сл.), страна: 276., 301., 302., 325. и 326.

Милан Марковић, осуђеник, из Доњег Дубља, (са сл.), страна: 277., 310., 334. и 350.

Милан Т. Марковић, — Стамбулић, из Разловца, страна 332.

Милан Миленковић, из Мијатовца, (са сликом), страна 246.

Милан Н., кочар, из Прокупља, страна 286.

Милан Николић — Максимовић, земљ. из Врбара, страна 48.

Милан Павловић, из Прекопља, страна 337.

Милан Пајтић, кондар из Вел. Дренове, страна: 127.

Милан Новковић, болничар, страна: 301.

Милан Мића-Мића, планинац из Крнова, страна: 182.

Милан Павловић, чувар државних шума, из Доње Шаторње, страна: 40.

Милан Петровић, из Рашковића, страна: 190.

Милан Петровић, из Загреба, страна: 350.

Милан Радовојевић, сватинац, (са сл.), стр. 40.

Милан Синић, осуђеник из Кожаревца, стр. 238.

Милан Стојковић, из Доњинова, стр. 237.

Миленко Јовсовић, бив. робијаш, (са сл.), стр. 39. и 56.

Милена, жена Стевана Јовановића, Цигањина из Београда, стр. 81.

Милојко Живковић, бив. надзор. финанса овшгпр. задруге у Нишу, стр. 317.

Милица Стојановић из Бошаја, стр. 174.

Милоје Г. Илић, из Мађара, стр. 160.

Милоје Јовановић, из Стојковца, стр. 206.

Милоје „Ракић, тежак из Крушара, стр. 317.

Милоје Спиридовић, из Доњег Драговља, страна 309.

Милорад Марјановић, из Мионице, стр. 230.

Милорад Дрвић, обућарски момак, из Београда, стр. 64.

Милосав Јовановић, кочијаш из Вел. Дренове, стр. 321.

Милосав Милић, осуђеник из Лугавчине, стр: 277., 278. и 285.

Милосав Стојојевић, из Крупња, стр.: 297. и 325.

Милосав Стојојевић, из Крушевца, стр. 136.

Милош Вранковић, зв. „Бумбаш" (са сл.) стр. 104.

Милош Лазаревић, осуђеник (са сл.) стр. 112. и 120.

Милош Петровић, типографски ученик, страна 286.

Милтен Петров, бугар. вој. бегунац, стр. 174.

Милутин Беловаушић, бив. практикант страна 304.

Милутин Вукосављевић, осуђеник из Варајева, (са сл.), стр: 276., 301., 302., 325. и 326.

Милутин М. Живковић, тех. из В. Села, стр: 293. и 294.

Милутин Замковић, из Варајева, страна: 221. и 230.

Милутин Јелесић, кочијаш из Обреновца, страна 72.

Милутин Павловић, кондар из Вел. Дренове, стр. 254.

Милутин Смоловић, из Леска, (са сл.), стр. 301.

Милутин Шварценбр, из Пештоване, стр: 223., 229. и 301.

Мита Спанковић, бив. ужар из Параћина, страна 198.

Михаило Илић, слуга из Београда, стр. 166.

Михаило Лукић, Цигањин из Пештоване, стр. 32.

Михаило Јовановић, Цигањин, стр. 301.

Младен Јовановић, Цигањин, стр. 301.

Младен Јовановић, берберски калфа из Крагујевца, стр. 317.

Мојсије Стаиојевић, из Сталаћа, страна: 326. и 374.

Момчило Стојковић, зв. „Пишалче", стр. 8.

Недељко М. Караџић, из Дебелог Луга, страна 339.

Недељко Милићојевић, из Мађара, стр. 237.

Никола Иванов, из Трна у Бугарској, стр. 132

Никола Илић, сватинац из Лозовника, стр. 32

Никола Лесковчанин, радник, стр. 32.

Никола Малешић, осуђеник, из Грабовнице (са сл.), стр.: 277., 278. и 285.

Никола Петровић, бив. трг. комесарис, страна 270.

Никола Т. Станковић, из Ражојеваца, стр. 230.

Никола Шћурић, из Тулара, стр. 414.

Новица Вуловић, кочкар стр. 285. и 318.

Новица Дивић, из Мионице, стр. 112.

Новица Разићојевић, из Гор. Лесква, стр. 382

Обрад Божидаревић, осуђеник, из Зајечара, стр. 350.

Павле Здравковић, тех. из Ресава, страна: 127. и 128.

Павле Лакетић, из Дегрина, стр. 221.

Павле Стевић Радевковић, из Јасеновца стр. 333.

Пана Савић, из Доља, стр. 104.

Панта Соколић, из Крагујевца, стр. 398.

Перко Дамитријевић, тежак из Барја, стр. 160.

Пера Јовановић, мајстор механичар из Ниша, страна 196.

Перко Смиљанић, из Љубиша, стр. 39. и 40.

Петар Милићевић, слуга, стр. 32.

Петар Нушић, бив. сајција, стр. 2 7.

Петар Павловић, осуђеник из Александровца, (са сл.), 229. и 230.

Петко Паунович, Цигањин из Вернаа, стр. 230.

Петар Фажекић, слуга, стр. 24.

Петар Лакковић, Цигањак из Вернаа, стр. 230.

Предраг-Драги Стојковић, из Вишораче, страна 246.

Рајко Дожић, свитач цигански, стр. 8.

Раде Бојовић, из Ковиарика, стр. 182.

Раде Лакетић, из Дегрина, стр. 221.

Радојица Милојковић, сватчар из Немешикуће, стр. 127.

Радојко Стаменковић — Богдановић, осуђ. стр. 182., и 190.

Радомир Ђорђић, кожарски момак, из Пролипе, стр.: 16. и 358.

Радомир Лукић, из Дикања, стр. 39. и 128.

Радомир Стојановић, из Лужаке, стр. 128.

Радомир Стокић, из Шошића, (са сл.), страна: 112. и 128.

Радул-Раде Станковић, из Грашца, стр. 160.

Ранта Лалић, из Брестовања, стр. 182.

Раста Лалић, који богунац, стр. 342.

Ружица М. Лазаревић, удова, стр. 128.

Ружица Павловић, служавка из Шалешева, страна 414.

Сава Ив. Вранкалат, келнер из Палапке, страна 254.

Сава Ђурић, кројачки радник, из Врвке, страна 342.

Сакета, син Јована Милојковића, из Бресја, страна 72.

Светислав Ђорђевић, биз. плосер. калеф. стр. 88. и 246.

Светозар Илић, бив. долповац окнит. Гор. Милановца, стр. 40.

Светозар Станојевић, плосер. радник, из Прокупља, стр. 301.

Светозар Тодосић, сватинац из Пожуна, страна 39. и 128.

Свстолик Ристић, слуга из Завтара, стр. 206.

Свстозик С. Николић, из Рудника, стр. 246.

Сигмунд Сиргер, трг. агент, стр. 48.

Сима, син Николаја Савића из Грабовца, страна 390.

Симеа-Сима И. Крајић, осуђеник (са сликом), стр. 128.

Смет Жила, Белгијанац (са сл.), стр. 24. и 32.

Сима Богдановић, слуга, стр. 32.

Симеоје Томић, из Међе, стр. 128.

Симеоје Трајковић, из Метовница, стр. 182.

Симра Петковић, шкидјер из Ниша, стр. 264.

Сретеи Голубовић, осуђеник (са сл.), стр. 382. и 414.

Стазра Јованковић, земљ. из Царева, стр. 30.

Стевра Стаиковић, Цигањин из Берила, стр. 230.

Стаиниа Недељић, трг. комоб. из Влоланце, стр.: 285. и 286.

Стаико М. Васић, осуђеник из М. Лапла, (са сликом), стр. 276., 301., 303., 325. и 326.

Стаиоје Велковић, из Кадјева, стр. 144. и 152.

Стаиоје Симеуновић — Јанковић, осуђеник из Осипаоника (са сл.), стр. 288.

Стаиоје Стаиковић, Цигањин из Пожаревца, стр. 357. и 358.

Стевак Златковић, Цигањин, стр. 301.

Стевак Сибо, трговац из Пожега, стр. 317.

Стојадин Пешић, тежак из Голеш Села, стр. 326.

Стојан Живадиновић, из Јасиика, стр. 174.

Стојан Илић, пекобар из Београда, стр. 64.

Стојан Јовановић, кројач из Београда, стр. 64.

Стојан Јовановић, из Бухуровца, стр. 326.

Таласије Арсенијевић, из Вевичева, стр. 267.

Таласко Радевковић, из Адрава, страна 366.

Таласко Радојковић, — Тотрвал, из Крњева, стр. 262.

Таса Митровић, Цигањин из Берила, стр. 230.

Тихомир Поповић, осуђеник из Буара, (са сл.), стр. 222., 237. и 262.

Тихомир Рајић, осуђеник из Гуче, (са сликом), стр. 238.

Тодор Јовић, келеш обућарски, стр. 414.

Тодор Стаиковић, из Куприје, стр. 151. и 152.

Трајко Н., кекар из Параћина, стр. 333.
Трнуја Пантоник, рабација, из Мелака, стр. 8.
Усо Алуновић, Цинцинк из Баковика, стр. 333.
Фридрих Ото — Кнежопул, политички чиновник из Албеа, (са сл.), стр. 293. и 382.
Хајим-Моша Албахара, зв. „Мика“, трг. момак. из Београда, стр. 8.
Цили Јохас, служавка из Аустро-Угарске, стра-на 40.
Цветко Станковић, Цигански из Бернал, стр. 200.
Чеда Живковић, зрачар, стр. 206.
Шарлота Шелленберг, (са сл.), стр. 72.

XV ТРАЖЕ СЕ:

Аврам Ђ. Момчиловић, дућерџи, стр. 174.
Александар, син Луке Јовковића, земљод. из Мислођина, страна 47
Благоје С. Радивојевић, дућерџи, страна 174.
Вирасава Димитријевић, шегрт из Пожаревца, страна 174.
Божко Јосић, из Голупца, страна 214.
Вудимир Петровић, обућар. шегрт, из Београда, страна 128.
Васиљије М. Ђорђевић, бивши извучајлиј, из Лозничке, страна 7.
Велибор Крстић, шегрт извучајлиј, из Београда, страна 262.
Велика Марјановић, из Лапнице, страна 222.
Велимир Николић, из Жабара, страна 229.
Видосава, кћи Илије Петровића, столара из Пи-ланке, страна 366.
Витомир, син Светозара Ђурђевића, страна 260.
Владета, син Селимира Јанићијевића, књигове-ђе, из Београда, страна 178.
Владимир Аврамовић, теж. из Голобока, стра-на 120.
Влајко, син Јанићија Николића, лађара из Лапровеца, страна 229.
Гаја Јеадосић, из Обрежа, страна 342.
Гвозден, син Радована Николића, из Крушара, страна 254.
Димитрије С. Јовановић, из Рудне Главе, стра-на: 206. и 214.
Драгица, жена Светозара Писинћера, столара из Осеча, страна 31.
Драгољуб Јовић, биз. кафеџија, из Београда, страна 24.
Драгољуб Младеновић — Обрадовић, из Шапца, страна 398.
Драгољуб, син Лазара Ивановића, из Давидовца, страна 206.
Драгомир, син Младена Пешића, вдвок. кипара из Крагујевца, страна 237.
Драгутин Обреновић, шегрт из Крагујевца, страна 120.
Дунић Николић, из Лесковца, страна 144.
Душица, кћи Милосава Радмиловића, служ. поште из Београда, страна 285.
Ђорђе Вуровић, биз. робиџан, из Л сковице, страна 24.
Живадин, братучед Ивана Добросављевића, из Деспотовца, страна 326.
Живојин и Живан, синови Љубомира Живковића, из Врчуља, страна 382.
Живојин Марјановић, конџар, страна 7.
Живојин Миладиновић, из Боговађе, страна 278.
Живојин, син Милија Рајичића, из Аранђеловца, страна 206.
Живорад, син Лазара Цветковића, трг. из Ваљева, страна 47.
Зорка, кћи Косте Делића, задара из Београда, страна 160.
Зорка, кћи Вељка Јовановића, кафеџ. из Београда, страна 254.
Јован, син Тодора Радивојевића, из Лозовика, страна 342.
Јован — Јохас, син Андреје Фајглера, из Београда, страна: 378. и 385.
Јованка Костић, из Аранђеловца, страна 198.
Јованка, кћи Милије Милићојевић, из Жаркова, страна 237.
Крста Момчиловић, дућерџи, страна 174.
Лазар, син Велисава Димитријевића, из В. Крушевице, страна 30.
Љубишка, кћи Ивана Марковића, из Лукоша, страна 326.
Љубиша Јанковић, из Ст. Аџибегова, стра-на: 285.
Љубомир Р. Јовић, страна: 111. и 112.
Марија, кћи Богосава Перишића, из Калеиића, страна 246.
Марија Керс, служавка. страна 80.
Марија, жена Раде Кавалета, кочијаша из Београда, страна 382.
Марина, кћи Димитрија Јелића, земља, из Кнића, страна 413.
Марко, син Живка Бојовића, из Лазаревца, стра-на 283.
Марко Стојковић, златарски шегрт, страна 103.
Милан Вељковић, биз. служ. дух. суда, из Пожаревца, страна: 24. и 56.
Милан, син Милеве Доменићеву, из Јагодине, страна 301.
Милан, син Светозара Перића, радоиика, стра-на 293.
Миладија, кћи Рашића Ђурића, из Вел. Дреснице, страна 382.
Миладин Михајловић, из Рујишта, страна 262.
Милена, кћи Петра Марјановића, тек. из Ла-шанта, страна 198.
Милета Станковић, кројач, радоиик, страна 301.
Милићеје, син Јоце Сибобољевића, из Шапца, страна 413.
Миљана, кћи Јанићија Јовановића, абаџије, из Смедерева, страна 310.
Милоје, син Васиљија Стаикозића, тез. из Ваљева, страна 56.
Милоје, син Владимира Антоиијевића, из Ваљеиике, страна 151.
Милорад — Јокаста, син Живоје Милорадовића, земљ. из Трнаве, страна: 174. и 206.
Милосава, жена Младена Ђорђевића, из Јагодине, страна: 39. и 56.
Мирјодраг, син Милана Пешића, вдв. пекара из Крагујевца, страна 237.
Мирослава Ж. Стојаковић, трг. помоћ. из Кнежева, страна 317.
Момир, син Владимира Лазаревића, из Бајиа Баште, страна 413.
Моисије, син Вељислава Лазовића, из Смедерева, страна 166.
Михајло Вукашиновић, коктаиски служитељ, страна 64.
Никола, син Антона Кеиеџија, апрелације, из Београда, страна 39.
Никола Станковић, радоиик, из Београда, стра-на 198.
Новица Вулић, биз. осуђеник, из Милутовца, страна 7.
Петар, син Драгутина Живадиновића, из Рујишта, страна 151.
Петар, син Јанка Јаковлевића, из Брестовка, страна 214.
Радо Бојић, биз. келнер, (са сл.), страна 374.
Радован Перовић, биз. инжииски стражар, страна 285.
Радован, син Радисава Стаикозића, из Белапе, страна 342.
Радојка, жена Благоја Милосављевића, из Јагодине, страна: 39. и 56.
Ранко Милорадовић, биз. жандарм, страна 220.
Сава, син Светозара Томића, из Пирдана, стра-на 190.
Спиридија, жена Радисава Јовановића, надзи-тара из Крагујевца, страна 39.
Спасоје Пејчић, кадиичар, из Ивора, стр. 203.
Стајаи Ђорђевић, дућерџи, страна 174.
Стана, жена Љубисава Јовића, из Кочетиие, страна 326.
Стаико Петровић, из Вел. Лалоа, страна 222.
Стеиана, кћи Урошa Лазаревића, из Међулужја, страна 174.
Стеван, син Винсеие Т. Дорића, удове из Београда, страна 31.
Стеван Јаковлевић, обућарски ученик, стр. 88.
Стеван Петровић, из Грошиице, страна 229.
Стојан Тодоровић, хлебар, радоиик. страна 198.
Стојанче — Стаиеа Милосављевић, дућерџи-страна 174.
Страиимир Марковић, бивши жандар. подна-редиик, стр. 30.
Страиимир, син Луке Милосављевић, из Соко-Бање, страна 206.
Ташеско Радојковић, Тоарлан, из Краљева, (са сл.), страна 198.
Тиосава, кћи Игната Миловаиовића, из Петиице, страна 326.
Трнуја Т. Михајловић, шегрт, страна 285.
Уроп Петровић, пиварски шегрт, из В. Кам-енице, страна 310.
Филип, син Јована Радовановића, из Витковца, страна 342.
Христа Трнуја, из Вораи, страна 390.

XVI СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА:

Војислав Цветковић, кисар нач. окр. крагује-лачког, стр. 206.
Вучко Тодоровић, из Поруџине, стр. 190.
Гаврило Чукановић, трговац из Лесковца, стра-на 326.
Лазар Пајовић, из Ноше Вароши у Турској, страна 350.
Никола Анђелић, земљ. из Середака, стр. 39.
Печат општине глоговичке, стр. 48.
Печат општине извориске, стр. 174.
Печат општине лесковичке, стр. 269.
Печат општине нишавске, стр. 350.
Печат општине орљовске, стр. 358.
Печат општине сушке и сиуне шеоиице, стра-на 254.
Радивој Крстић, из Зимљака, стр. 190.
Тодор Костандиновић, биз. жандарм, из Алексиица, стр. 382.

НЕПОЗНАТИ КРАЂИВЦИ:

Страна: 7., 8., 40., 48., 64., 96., 104., 112., 120., 128., 136., 144., 152., 192., 198., 174., 182., 190., 198., 206., 214., 221., 232., 250., 258., 254., 262., 270., 278., 286., 294., 302., 310., 318., 326., 333., 334., 342., 350., 358., 366., 374., 382., 398. и 414.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ:

Страна: 72., 96., 120., 152., 160., 166., 182., 198., 286., 293., и 334.

КРАЂЕ СТОКЕ:

Богосав, син Милутина Јанкова, из Биловеда, стр. 56.
Ђорђе Петровић, Цинцанин, стр. 294.
Радомир Марковић, из Вел. Крсие, стр. 174.
Радомир Марковић, из Трнаве, стр. 189.
Стеван Петровић, Цигании, из Бушља стр. 222.

УЦЕЊЕН ХАЈДУК:

Новица Балтић, из Звездд, стр. 317. и 350.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ:

Вурај Михајловић, теж. из Пудараца, страна: 166. и 190.
Јован Радовић, одбегли војник, из Каоие, стр: 310. и 318.
Милан Станковић, из Рајсоие, стр. 246.
Никола Радивојевић, теж. из М. Лвола, стр: 278., 294. и 382.
Трнило Ј. Врнуловић, из Старчева, страна: 374. и 398.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА:

Нов начин утврђивања идентитета, стр. 180.
Један интересантан случај аутомобилске, стра-на 196.
Најновије злочиначке мајсторије, од Добривоја В. Бакића, страна: 211., 212., 213., 227., 228., 235., 236., 283., 284., 286., 291. 302. и 350.
Самоубиство у Шпанији. страна 229.
Међународна конференција за сузбијање трго-вине со белим робљем, страна 315. и 316.
Нешто као украсни тетоважни знак, стр. 412.
Достиже власти самом себи, стр. 412.
Ретки самоубиствоа, стр. 412.
Новије опаске о Јапанцима, стр. и 413.
Истраживање трагова од логу, стр. 413.

РАЗНО:

Одлеке за конкурсе „Полицијског Гласника“, за годиие: 1905., 1906., 1907. и 1908., стр: 8., 24., 32., 40., 112., 128., 158., 174., 190., 198., 206., 238., 246., 278., 334. и 358.
Исправке, страна 32. и 182.
Поруке уредништва, страна 46.

БРОЈ 1. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 4. ЈАНУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлештва, и за сва друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-р. Јовану Милосављевићу, лекару среза ваљевског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. децембра 1908. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за лекара среза тамнавског Хранислава И. Јоцића, бившег среског лекара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. децембра 1908. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Драгољуб Тодоровић, полицијски писар треће класе начелства округа рудничког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. децембра 1908. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Димитрије Петровић, полицијски писар треће класе начелства округа крушевачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. децембра 1908. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Јевта Ђирић, полицијски писар прве класе начелства округа крушевачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти на државне службе с тим да му се на име помоћи издаје 30% од његове досадашње плате.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. децембра 1908. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Ђорђе Стојановић, полицијски писар прве класе среза моравског, округа пожаревачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. децембра 1908. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за полицијског писара треће класе начелства округа крушевачког Михаила Лучића, правника — практиканта Апелационог Суда, и

за полицијског писара треће класе начелства округа чачанског Драгољуба Николића, правника — практиканта београдског првостепеног трговачког суда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23. децембра 1908. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за полицијског писара треће класе среза пчињског Атанасија Поповића, полицијског писара исте класе среза пиротског, и за полицијског писара треће класе среза пиротског Животу Манојловића, полицијског писара исте класе среза пчињског, — обојицу по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23. децембра 1908. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за начелника треће класе среза подгорског Живка Лазаревића, начелника исте класе среза златиборског, и

за начелника треће класе среза златиборског Ђорђа Матејића, начелника исте класе среза подгорског, — обојицу по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. децембра 1908. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара друге класе начелства округа ваљевског Ђорђа Миленовића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе начелства округа крушевачког Радослава У. Шљивића, полицијског писара исте класе начелства округа ваљевског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза моравског, округа пожаревачког, Милована Радотића полицијског писара исте класе среза рачанског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза рачанског Андрију К. Цветковића, пређашњег полицијског писара, и

за полицијског писара треће класе среза колубарског, округа београдског, Драгомира Ђуртовића, полицијског писара исте класе среза ариљског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. децембра 1908. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИМУНИТЕТ

Потреба је, да се послови парламентарни обаве према задацима државе и народа и према способности и савесности оних, који на тим пословима раде, а без утицаја каквих чиљенина, које у овим пословима не треба, да имају удела. Тога ради предвиђа се читава серија момената, којима се даје строга форма законска, како би бирачи под гарантованом слободом могли избор својих представника за парламенат по вољи учинити, као што се прописују и наређења, да би чланови парламента могли, једном слободно изабрани, слободно делати вршећи дужност својих мандата.

У циљу слободе и савесности делања чланова парламентарних тела историским правним развојем створен је и парламентарни имунитет. Чланове је потребно заштити од лажних оптужења, од политичког и др. гањања, како би они, предани својој дужности, могли ову отправљати под заштитом извесне слободе, као и од свега онога, што би им ометало корисган рад.

Имунитет парламентарни, који се састоји у томе, што се извесни прописи општега права не примењују на чланове законодавних домова онако, како се примењују према другим грађанима, јавља се обично у три вида: 1. или чланови парламента не одговарају никако за извесна дела, која су кажњива по општем кривичном закону; 2. или чланови одговарају за своје кривице, али им је одговорност суспендована за извесно време; 3. или, најзад, чланови одговарају за кривице унеп, али под условом, да законодавни дом изда одобрење за то.

Овај последњи вид парламентарног имунитета, који се огледа у резервисаном праву парламента за заштиту својих чланова, може се сматрати као један облик мешавине између законодавне и извршне власти — јер од дискреционарне моћи законодавног тела коме се или настала рад нележне или судске власти, пошто ова у извесним приликама не може предузимати ништа директно противу чланова законодавног тела по кривицама њиховим без претходног одобрења парламента.

Парламентарни имунитет није дат као привилегија извесном реду људи, којом они имају да се користе, да би заштитили своју личност као такову, већ је дат као право и дужност самом парламенту, који свастављају његови чланови, да би овај могао своју задаћу као ваља извршивати — што значи, да је та прерогатива установљена у општем интересу. То и јесте главна одлика парламентарног имунитета. Без овога имунитета полицијска власт би у довољној мери могла утицати на савесност чланова парламента, а могла би одстрањењем чланова од дужности укочити и сам рад парламента. Посланици су нас, ваља приметити, по своме положају изложенији гоњењу него други грађани.

О посланичком имунитету код нас говоре чл. 123. и 124. Устава од 5. јуна 1903. године и чл. 138. закона о пословном реду у Народној Скупштини од 5. јуна 1903. са изменама и допунама од 11. децембра ноте године у вези са чл. 137. истог пословника.

* * *

По члану 123. Устава, нико и никад не може узети посланика на одговор за глас, који је дао као члан Народне Скупштине, — а за своје говоре у Скупштини посланици не одговарају никоме другоме сем самој Скупштини, која их може казнити на предлог председника Скупштине дисциплинарним скупштинским казнама, одређеним у закону о пословном реду у Народној Скупштини.

Ово уставно наређење довољно је јасно. *За глас посланик апсолутно никако не одговара*, па ма он био дат и противу државе, противу морала, или ма чега. *За говор у Скупштини такође не одговара.* Под говоре треба разумети и *писане*, које посланик у Скупштини по својој дужности учини, али не и дела, из и покрете тела; а под речју Скупштина, сва појединa тела — делове скупштинске — и то само докле је Скупштина, или њена тела, на дужности, на делању, у седници. Ако посланик не одговара за глас и говор, *одговара за све евентуалне кривице, које са гласом или говором стоје у вези, или које су узрок гласу или говору* на пр. за мито, уцену, јер га Устав и закон те одговорности није ослободио; иследна власт по овим кривицама, као и по кривицама посланичким помоћутим у члану 137. закона о пословном реду у Народној Скупштини, поступа даље по закону као са обичним грађанима под ограничењем на члана 124. Устава и чл. 138. пом. пословника.

* * *

Кад посланик изврши какво кривично дело у самој скупштинској згради, скупштински, председнике по члану 137. пословника скупштинског, заслужење достичног посланика, на то саопштити надлежној иследној власти, која за тим поступа као да је дело извршено ван зграде скупштинске.

Примена и тумачење овога не назива тешкоће. Потребно је, да је дело учињено за време рада скупштинског. Ако председник Скупштине не извести иследника, овај може и сам исљеђење отпочети и даље потпуно слободно радити по званичној дужности или тужби приватног лица тражећи од Народне Скупштине у своје време потребно одобрење према члану 124. Устава. Ако председник извести иследну власт, она мора и поред тога према току истраге молити Народну Скупштину за дозволу на члана 124. Устава, јер искључење ове дужности није изостављено чланом 137. ск. пословника сем ако дело неки обележје хватања на делу. Скупштина, извештавајући иследну власт о кривици, не сматра се као тужилац, нити може што наређивати иследнику, већ му само доставља дата на употребу.

* * *

Члан 124. Устава гласи: „Без овлашћења Народне Скупштине посланици не могу се узимати на одговор, нити стављати у притвор за какву кривицу или за дугове, од дана избора па за све време трајања њиховог посланичког мандата, ван случаја кад се ухвате на самоме делу. Али и у том последњем случају скупштина ће, ако је на окупу одмах извештава, и она даје или одриче овлашћење да се истрага продужи за време седница". А члан 138. закона о пословном реду у Народној Скупштини гласи: „Ако се народни посланик оптужује за какво кривично дело учињено ван зграде скупштинске, или за дугове, судска ће власт поступити према члану 124. Устава. — Народна ће Скупштина на истој седници, на којој је саопштена тражња надлежне судске власти да се дотични посланик узме на одговор, упутити ову тражњу одсецима скупштинским. Одсеци ће изабрати сваки по једнога члана у одбор за испитивање основаности ове тражње истим начином којим се бирају и одбори за прочуавање закопских предлога. — Одбор је овај дужан поднети скупштини извештај у року од петнаест дана од кад је изабран. Извештај одборски стављће скупштина на свој дневни ред одмах за прву идућу своју седницу".

Кривична процедура, која се односи директно на личност посланикову, не може се обавити према њему као окривљеном, у циљу гарантије политичке без претходног одобрења Народне Скупштине: то је требала да буде главна идеја спроведена у сада пом. наређењима уставним и законским. Међу тим, због оскудице наших и страних правних термина при исљеђивању, а због тога што се одређано хтело, да се извесни делови процедуре кривичне обаве, у сваком случају, без икаквог одобрења, унеп је у Устав нарал: „не могу се узети на одговор нити стављти у притвор". Ми пак мислимо, да се на слободу самоопредељивања и безобзирне акције посланичке може тако исто утицати претресом стана, претресом личности посланикове или другим, колико и његовим кривичним испитом, — јер изгледа, да нема довољно оправдања, да се посланик, рецимо, не може узети на одговор због какве увреде, лаке телесне повреде, штампарске кривице, а да се може над њиме извршити претрес и пронаћи код њега нека крађена а подметнута му ствар, коју околност он не може да објасни докле год га Народна Скупштина иследнику не екстрадира. Иследников рад требао би да има границу у ма каквом додиру са личношћу посланиковом; ту би требало да се стане и очекује одобрење. Процедура не сме лично посланика да гони и узнемирује без одобрења, јер се истрага може водити само ван посланика.

(наставиће се)

Алекс. Јов. Кузмановић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

Берлин, престоница пруске краљевине и у исто време немачке царевине, по величини својој додаси одмах после Лондона и Париза. Он се помиње у историји први пут око половине XII века, али је све до краја XVIII века бројио једва неколико десетина хиљада становника. Уређењем друмова, укидањем принудних сеиаса, подизањем железничких мрежа и т. д. он се у прошлом столећу почиње јаче развијати и губити карактер само чиновничке и гарнизонске вароши. Почетком прошлога века имао је око 150.000 становника, а 1860. год. тај се број попео на 496.000. Али тек од 1871. године, када је Берлин по проглашењу савеза свију немачких државица постао и престоница немачке царевине, буја развитак трговине и индустрије чео га је врло брзо у ред великих светских вароши. 1871. године бројио је 826.000, 1888. године 1,500.000, а данас број његових становника, рачунајући ту и околна предграђа, прелази три милијона — један тако нагао напредак, какав у новије време могу да покажу само неке америчке вароши.

Отуд је Берлин као варош новога постања веома лепо и модерно уређен. Он има таквих улица и краћева као н. пр. улице: Испод Липа, Курфирстендам, Берлинска улица, варошки крај око Тиргартена и т. д. какве се не могу видети ни у једној другој великој варошн, изузев, можда, такође веома лепу кружну улицу „Ринг“ у Бечу.

Због наглог прираштаја и развијања вароши земљиште је врло скупо, те се искоришћује до крајњих граница. Готово у свима крајевима на истом низу налазе се куће и с лица, са улице, и позади, и побочно, дакле са све четири стране, а у среди остаје мало дворипте. И сама се зидају куће са највише дозвољеним бројем спратова — све петоспратиице. Станови у зградама са улице скупи су, а они са стране и позади у дворишту су јевтинија, те отуда мешавина свију друштвених класа, изузев вила, које су грађевинским законом предвиђене у неким предграђима као и отмеиог краја, где станују само богаташи, који и овде, по некој чудној својствености готово свију великих вароши, леже западно, наслањајући се на чувени парк Тиргартен, велики 255 хектара, са вапредно лепим алејама и многобројним уметничким споменицима. Отуда су и куће и улице у Берлину доста једнообразне, те се не може наћи на разноликости као у другим варошима.

Улице су махом са асфалтом, а само су спорелне каидрмисане тврдим коцкастим гранитом. Махом су врло широке и у многим поред широког тротоара за пешачки саобраћај постоје нарочити уздигнути делови засебни за трамвајски саобраћај, засебни за кодеки, засебни опет, за јахаље. Све се свакодневно чисте, поспшају водом и перу, те је чистоћа свуда једнолична. А већ та чистоћа и уредност сиада у одлике немачког народа. И по кућама им влада примерап ред и чистоћа. Готово сваки стан, и они најмањи, има своје купатило, те се и најсиромашнији жупају бар једаред недељно. Управо радничка крајеви изазивају највише дивљења својом уредношћу, чистотом и хигијенском уређеношћу.

Овде ће се уследа тражити злочиначки крајеви на подобије оних у Паризу и Лондону. Као што смо видели кад буде говорили о привичној полицији и овде има доказа где се злочиначки свет састаје и бави, али они не чине дотични крај несигурним.

Та уређеност и чистота Берлина, његове широке и леие улице, монументалне јавне грађевине, приватне палате и виле, многобројни споменици, паркови и т. д. привлачи путнике и чини га знаменитим, иначе његова равна околина, прошарана шумом и водом, чини монотон и сентименталан утисак и изостаје иза околине других светских вароши. Ну и та околина у колико оскудева у природним лепотама украшена је вештачким и укусним људским творевинама, у којима се огледа самоа модерно Немачка.

Како је Берлин све до почетка прошлога века био једна обична варош, то је полицијске послове у њему обављала општинска власт. Његов председник био је у исто време и шеф полиције. Тек 1809. године, после чувеног Штајнопог закона о самоуправним властима, полиција је издвојена на општинске власти и нарочитим статутом устројена као државна установа, као месна државна полиција за Берлин, којој је постављен за шефа нарочити државни службеник и овај је тада предузео војеље полицијских послова под својом личном одговорношћу. Та тако установљена месна полиција добила је назив *полицијски председник*, а њен шеф *полицијски председник* (Polizeipräsident).

У току времена, са наглим растењем Берлина, појавила је се потреба, да се делатност берлинске полиције сигурности и кривичне полиције прошири и на његова предграђа и друга околна места, у којима се злочиначки свет прикривао од потера берлинске полиције. Тако је полицијски председник добио поред својих послова месне полиције и повлашћене управне власти, па је издвојен на нолодамском округу у засебан управни округ Берлин са околином, те од тада и управник берлинске полиције има ранг и права округног начелника (Regierungspräsident).

Надлежност и права полицијског председника регулисани су статутом од 1822. године, који са извесним изменама и данас важи, а унутрашњу организацију и поделу послова у појединостима регулише министар унутр. дела и управник полиције, према развоју послова, и према потреби новодонесеним законима који се односе и на полицију.

Садање стање полицијске организације у главноме је овако:

Све гране месне и више управне полиције за варош Берлин, изузев једино грађевинску и школску полицију, које су пренете у надлежност општинске власти стоје под једнообразном управом полицијског председника — управника полиције. Управник је даље надзорна полиц. власт над иначе самосталним полицијским дирекцијама у варошким предграђима Берлина: Шарлотенбургу, Шеиебергу и Рикендорфу. Осим тога његова месно-полицијска и управно-полицијска надлежност у погледу кривичне полиције и полиције за надзор над јавним моралом и још неким другим полицијским гранама, које са предње две гране стоје у вези, простире се и на известан број места ово Берлина. Он стоји непосредно, а у дисциплинарном погледу искључиво под министром унутрашњих дела, а у пословном погледу потчињен је у неколико њему провинције (Oberpräsident) Бранденбург, у коју Берлин спада.

Ради обављања канцеларијских послова управнику полиције су потчињени осам једно према другом равноправних одељења: I, II а, II б, III, IV, V, VI и VII, којима се има још да дода пожарно одељење, које стоји под засебном управом и чије трошкове, витезе, сноси само општина, али његове службеиике поставља државна власт и они стоје под надзором управника полиције.

У одељењу I су искључиво ииши управни чиновници и стручњаци (инжењери, лекари, банкарски инспектор и ревизори за осигурајућа друштва и заводе и ово по превасходству врши управне функције полицијског председника. Као подељак овог одељења је позорнпко одељење, које води једнообразан надзор над позоришгима и представама.

Одељење II а обрађује неглавпто санитетско-полицијске и ветеринарско-полицијске, као и социјално политичке послове, даље удружења, у колико ова не спадају у политичку полицију, среће и штрајке. Одељењу припадају један виши владин саветник (Ober-Regierungsrat) као шеф, два виша управна чиновника, један виши лекар, окружни ждравени лекар, као и девет полицијских саветника и асесора. Као један нарочити самостални орган за поједине здравствено-полицијске послове придодата је одељењу санитетска комисија и њен сталпи одбор.

Делокруг одељења II б обухвата послове управне и месне полиције у погледу на уличне послове, сабраћајне послове и полиције на надзор над радионпцу. Одељењем управља један виши владин саветник, а придодата су му два виша управна чиновника, један санитетски инспектор и шест полицијских саветника и асесора.

Одељење III испуњава месна грађевинска полиција, под управом једнога вишег владиног саветника, уз помоћ три грађевинска саветника и једнога грађевинског инспектора као шефова пододељења.

Надлежност одељења IV распростире се на полицију сигурности, кривичну полицију и полицију јавног морала. Одељењем управља један виши владин саветник, а свака од поменуте три гране овог одељења има своје подшефове, са потребним бројем остатога особља.

Одељење V стара се о надзиању пасоша и контроли над странцима. Стоји под управом једнога полицијскога савет-

ника, са још седам придодатих му саветника и асесора.

Одељење VI под управом једног полицијског саветника и шест полицајаца води истрагу кодељења и изриче казне по истражним предметима.

Одељењу VII припада политичка полиција са цензурном и политичким удружењима. Шефу му је више владин саветник, а придодати су му два виша управна чиновника, два полицијска саветника и један асесор као подшефови.

Поред ових одељења чине засебне канцеларије председника одељења, пријавно одељење и полицијска каса.

Послови свију ових одељења концентрисани су у полицијском председништву са потребним бројем канцеларијског персонала (секретара, канцелиста и т. д.). Зграда полицијског председништва налази се у средини вароши и у близини царева двора, на Александер-тргу. То је огромна четвороспратна грађевина са 12 дворишта. Зидана је о општинском трошку и стала је 4,500.000 марака. Фасаде су јој од правих цигала, те је отуда у становништву и добила назив „црвена кућа“.

Као извршни орган полицијском председништву стоји на расположењу шуцманшаст (жандармерија), о коме смо опширније говорили у 40., 41., 42. и 43. броју „Полиц. Гласника“ од прошле године. Командом шуцманшаста руководи непосредно управнику полиције потчињени полицијски пуковник, док се управним предметима шуцманшаста обављају у одељењу I. Као што смо раније видели шуцманшаст се дели на 3 полицијска бригаде, 13 капетанија и 113 полицијских ревира (кварнова). Поред ове поделе постоји још коњичко одељење и резервно одељење, као и четири таво звање стручне капетаније (речна полиција, комесаријат за надзор над радњама, комесаријат за контролу над саобраћајним средствима и комесаријат за уличне налице, улична осветљења и водне отвари).

НАСТАВИЋЕ СЕ

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ [1]

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

I Општи појмови о полицији.

Полиција је она јавна власт, која има за задатак да се стара о одржању јавног реда, сигурности лица и заштити имовине.

Све мере, сви акти који служе овим великим интересима; који задовољавају ову прву потребу човека у уређеном друштву, спадају самим тим у област полицијских атрибуција.

Испитаћемо укратко: не да ли постоји полицијско право које би ову моћ ограничавало, већ основ, карактер и границе овог права. Излишно је доказивати да ово право постоји. Излази из самог појма о полицији и њене дужности да једна, животу социјалном неопходно потребна институција; да једна власт, која обезбеђује слободно вршење свију осталих власти, мора имати своја основна у извесном праву. Друштву се не може одрећи право да се брани од опасности, које му прете и споља и изнутра, јер је оно његова права дужност. Полицијско право произлази, дакле, из права друштва на егзистенцију. Оно има свој основ у друштвеном уговору, хоћемо рећи у конституцији друштва. Оно је постало кад и друштво, и трајаће докле год оно постоји. Нема права које би друштву било неопходније и корисније од полицијског права.

Општи карактер полицијског права одмах је у његовом принудном вршењу. Разни су облици у којима се она принуда јавља: или орган полицијски прети казном нарушиоцима полицијских прописа, санкционишући ову претњу извођењем преступника пред суд; или приступа једном нарушиоцима јавног реда, или, нарочито у изненадним и општо опасним догађајима, ограничава трпљено право појединаца у општем интересу.

Што се тиче граница полицијског права њихово одређивање, ма колико лако изгледало у теорији, с обзиром на дефиницију полиције, у пракси наилази на велике тешкоће. Према времену и месту, а с обзиром и на прогрес науке и индустрије, увећавање материјалног благостања, политичке промене и трансформације обичаја и морала, које се јављају с временом и означују разне етапе цивилизације, једном речи: с обзиром на модификације друштвеног стања, увећава се или смањује и поље полицијског дејања. При свем овом може се у опште рећи, да акције полиције ниа места у сниа оним случајевима, у којима су у питању *јавни ред*, т. ј. *сигурност државе самосталност места, сигурност, сопственост и здравље становника*. Из овога излази два двострука супсеквенца: а) реглами, чије се извршење може добити без казнене санкције, нема карактер полицијског регламана, и б) сви полицијски регламани способни су за казнену санкцију.

Полицијски регламани, без обзира на њихов назив: уредбе, наредбе, правила, одлуке, декрети, закони и т. д. нормална су форма у којој се врши полицијско право. Мало доцније, међутим, видећемо, да поред овог писаног полицијског права, за извесне прилике постоји и једно неписано.

Без обзира на категорију којој припадају, и власт која их издаје, полицијски регламани имају санкцију само онда ако су *легални*, а њихова легалност зависи од општих услова које ћемо овде изложити.

Један од ових услова за санкцију полицијских регламана лежи у надлежности власти која их издаје, како у погледу *предмета* (ratione materiae), тако и у погледу *места* (ratione loci). Регламани који се јављају као последња етапа вршења власти, или су резултат коњугације атрибуција, без санкције су. Ово исто вреди и за регламане, *који су у противречности са политичким законима*, или којима недостају битне *формалности: потпис, датум, обавака* и т. д., или којима се, најзад, *без потребе вређају приватна права појединаца*. За последњи случај потребно је једно објашњење. Излази на први поглед, да је у суштини полицијског права да у извесној мери, а у општем интересу ограничава право појединаца. „Тешко је замислити, вели Morgand, *један полицијски пропис, који не би смао за последицу атентат на индивидуална права. Они агенетати легитимни су само у толико, у колико су диктовани општим интересима и сразмерни потребама ради којих се издају*“.

Ова оцена понекад је веома деликатна; треба искратати сва устезања и колебања, кроз која је доктрина прошла док није била утврђена тачна правила. Поводом овога сматрали смо за потребно, да у нашој монографији „О полицијском праву“ ову материју објашњено многобројним примерима из правосуђа. Из овог истог рада позајмљујемо још један разлог због чега се може одрећи санкција полицијским прописима, а то је: *злоупотреба власти*.

Напоменули смо мало час, да је полицијско право у сталном конфликту са индивидуалним правом, и да је законито само онда ако се иде у општем интересу. Излази само по себи да се ради одрећи санкција свима оним полицијским прописима, у којима би се у општи интерес јавно истицао, или чији би творци били руководећи важни намерама: да прописима, о којима је реч, користе појединци или категорији појединаца, или да остваре извесне своје личне циљеве и т. д.

„Злоупотреба власти, по тврђењу Аисе-а, једног од првих писаца који су третирали овај израз, акт је административног агента који, редигујући, а у законо прописаној форми, акт за који је надлежан, злоупотребљује своју дискреционарну власт за случајеве и мотиве, различите од оних за које му је она власт додељена“. То је злоупотреба мандата, који је административар добио, потпун илегалитет који проистиче отуд, што администратор жели да постигне циљ, на чије постигнуће нема права, помоћу средстава које употребљује, или који му је циљ, будући ван административних атрибуција, чак и забрањен. Несумњиво је, као што вели Laperrière, да је задатак административног судије у оцени ове законске повреде често пута веома деликатан. Веома је тешко испитивати савест, истраживати задње намере и пропаћи праве мотиве, који су инспирисали један акт за који његов творац тврди да је легитиман. Видећемо мало доцније, да је оно истраживање, с обзиром на принцип о недели власти, судији у опште забрањено, али да се Државни Савет никад не устручава да осуди ову злоупотребу власти кад год му се за њу поднесу докази.

Навели смо разлоге, који се могу истаћи против важности једног полицијског прописа: *некадлежност, одсуство форме, повреда закона или индивидуалног права*

[1] La Police (extrait du reportoire du droit administratif) Paris, 1905. год.

и *злоупотребе власти*. Настаје питање: каква је вредност полицијског прописа који је изгалан? Одговарамо одмах да он, у колико није изричио уништен, задржава привидно своју извршну силу, и да се судска оцена, досуђења за његову повреду, не може основати ако је постала извршна. Полицијски регламан правн је локалин закон, који има вредности све дотле докле га надлежна власт не поништи или новим не замени. Али, чим је један регламен уништен или опозван, све његове последице падају. Мало дицијске ништењем у ком случају вишна јерархијска власт има право да уништи један регламан. Али има још једна власт која је надлежна за уништавање изгалних регламана због злоупотребе власти, а то је: *Државни Савет*.

Дуго времена важило је као правило, да судска надлежност искључује жалбу Државном Савету против полицијских регламана. Легалитет њихов могао је бити дискутован само пред полицијским судијом, и то с обзиром на теорију о паралелној жалби, по којој нема места жалби Државном Савету у свима оним случајевима, у којима лице, које напада изгалитет једног полицијског регламана, може добити сатисфакцију код судске или административне јурадикције. Али је, најзад, преовладало противно мишљење из самим оправданих разлога. Зашто ограничити грађане само на једно средство одбране против репресивних мера, и изложити их судском гоњењу због једног изгалног административног акта, кад има и разлога и пута и начина да се тај акт благовремено уништи. Зашто би се, у циљу отклоњења последица једног изгалног административног акта, морале претходно повредити његове одредбе? С обзиром на ово, против изгалног полицијског регламана може се изјавити жалбе Државном Савету и ако савет констатује изгалитет, регламан ће бити уништен, а све, раније предузете мере у циљу његовог извршења, падају, осим ако по својој природи нису постале извршне.

(наставиће се)

с француског

Д. Ђ. Алимпић

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одлака из књиге *„Психологија злочинца“* *)

од д-ра Ериха Вулфена

државног тужиоца у Дрездн

(Сравните још: *A. Krauss*: „Psychologie des Verbrechens“; *Kurella*: „Naturgeschichte des Verbrechers“; *von Liszt*: „Lehrbuch des deutschen Strafrechts“; *Aschaffenburg*: „Das Verbrechen und seine Bekämpfung“, „Zur Psychologie des Hochstaplers“; *Gross*: „Archiv für Criminalanthropologie und Kriminalistik“; „Der Neue Pitaval“ и др.)

I. Подела злочинаца.

Курела, придружујући се *Ферн-у* и *Ломброзу*, дели злочинце на четири класе:

*) Пре неколико година, у издању д-ра *Паула Аншенбурга*, појавила се књижица **Криминалистичке**, чије прве две свеске садржавају

злочинце од рођења, злочинце из навике, за тим на злочинце по приликама и злочинце из страсти.

Фон Лист разликује „закутан криминалитет“, у који убраја злочинце по приликама и трећутне злочинце, који су то постали услед страсног раздражења или у стању нужде, од „хроничног криминалитета“, где спадају злочинци из навике (Zustandsverbrecher: Charakter, Tendenzverbrecher), чија су врло често и опасна подврста злочинци по занимању, од заната.

Аншафенбург иде назад још даље и дели их на злочинце по случају, на афекта, по прилици, са предумишљајем, повратнике, злочинце из навике и злочинце од заната. При том се он нпак придржава поделе коју је 1897. године поставило међународно криминалистичко удружење на своју скупштини у Хајделбергу. Имајући у виду опасност која прети правној сигурности од стране злочинаца, удружење је извршило поделу на три групе, и то су: трећутни злочинци по указаној прилици; злочинци, чије склоности, подобности, васпитање и социјални положај не дају гаранције, да ће новчане и крађе казне лишења слободе утицати на њихову поправку; злочинци, чији се поправај у друштво не може више очекивати.

Из овога се да видети, да фон Лист и Аншафенбург одбацују разлику на злочинце од рођења, док је Курела, Сомер и др. признају. И ако и сам Аншафенбург признаје, да се код његове поделе губе граничне линије нарочито код злочинаца на афекта, по прилици и са предумишљајем, нпак је са психолошкога становишта његова подела најиндивидуалнија, а за нас је то и најпотребније. Она даје сем тога и разлику по унутрашњој моралној вредности.

У злочинце по случају, боље речено у *случајне злочинце* рачуна Аншафенбург оне људе, који нехотично повреде кривични закон. Не може бити говора о намерном отпору противу опште воље; антисоцијални карактер, који вређа право, отпада. — Један пекар, са свим безазлено, само за неколико трепутака, остави једну чинију са квасцима машину, а свакоме пристојаном слабо осветљеном пролазнику пред његове пекарнице; један кажуље са својим трогодишњим братом да донесе матери ужина на подрума. Мали се дечко спотакне, падне на леву страну и исцеше се знатно квасцима машину. — Један аутомобилиста заборави се цешто на једном завијутку улице и прегази једнакнадно дело д-ра Вулфена „Психологија злочинца“. Књижицом је био збирка појединих дела чувених и признатих стручњака, а написана је нехотичним, пријатним, подгонетка као и образовним дуднна свету стаоца. Прва део „Психологија злочинца“ има одржавку: I. Физиологија и психологија; II. Психопатологија: III. Антропологија, и IV. Статистика. — Друга део: I. Класа; II. Психологија злочинаца и злочинци специјалисти: III. Карактерологија IV. Психологија у здравичком поступку и у здравственим кашн. — Ми смо одлучили дајемо горња одлаза, сматрајући да ће он најзише интересовати наше читаоце, а у исто време препоручујемо њихову пажњу цело дело, нашто је оно од посебнике предности.

Председник

ногога прозавнна. У оваквим случајевима имају психолошкога удела: одсуство мишљења, растројство, немар, самњност, напитост, унутрашње забављање са каквим важним предметом (пекар је на четири дана пре тога изгубио жену, те му неће има значаја афекат, душевна млитавост (аутомобилиста је ноћ пре тога врло рђаво спавао), моментано одсуство душевне снаге, оскудно присуство духа, моментана физиолошка замагљеност ока и опажања. К свему томе долази још аекат, изненадно повећани унутрашњи немир, раздражење и љутња у погледу бласке одлучности (да ли ће се препрека у скорбрзају отклонити) или опасности која је запретила.

Може ли се видети, да неће у кругу случајних злочинаца афекат игра важну улогу, али он се у праксн већином потпуно прецења. Нико не пита машиновођу, дожара, сиретничара у каквом су се интелектуалном и психичком стању налазили у трећутку кад је немар извршен. Судија не зна основне физиолошке и психолошке законе свесности и апперцепције, па за то увек мисли да све то мора нби увек тачно као по ноћцу, као да је службу пренебрегао какав аутомат који је одлично функционисао, а не човек са свима својим преимућствима и слабостима. Природно је, да ће окривљене учинноца бити у свесном другој боји, ако је он сам крив за ослабљење способности, које је произвољно његово немарно држање; н. пр. кад аутомобилиста цеде ноћи дужиље, да сутра дан несигурном руком и замагљеним погледом јури својим аутомобилом по најживљим улицама, или ако се машиновођа подпијано. Други, унутрашњи моменти, као жалост и депресија пекарева, нису за осуду, нешини су, те се морају узимати у обзир приликом одређивања казне, поред свих тешких последица, које су проузроковали.

Под афектним злочинцем разуме Аншафенбург само онога, који ради „у моментаном нступу страсиога раздражења, у акутном афекту“. Он с правом издваја силогизме карактере — н. пр. нежне тровачице — који стоје под трајном утицајем своје раздражљивости афекта. Као што видимо и као што ћемо видети, под утицајем афекта стоје и друга злочинци, као н. пр. случајни злочинци. На супрот другим злочинцима, код афектнога злочинца опажај одлучности за дело проистиче из трећутности у којој се налази обузет афектом. Овде прнладају „дакле у главноме брзи и јаки афекти.

Злочинци по прилици призвани злочину кад му се ма каком случајношћу укаже нпке или мање згодна прилика за то. Таквога злочинца заводе само трећутне конкретне околности.

Код злочинца с *предумишљајем* није случај да га заведе трећутно дата прилика; он је сам ствара, он је сам тражи. При том дела са свом својом интелигенцијом, снабдева се оруђима најмодернијс техннке, промишља о свима могућностима за бегство, обезбеђује утврђивање свога алиби, бира дан и сат, налази саучесника, ако свесно у велику опасност. Дакле, он с планом ствара прилику за злочин.

Обе ове последње врсте злочинаца постоје злочинцима — *повратницима*, ако исти од њих поново изврши злочин; постоје злочинци *на навике*, ако у радњама онаквих злочинаца наклоност; постоје злочинци *од заната*, ако у извршивању злочина налазе себи занимања и ако то сматрају као свој позив.

Имамо још само за предочити психолошки значај злочинца од занята.

Базис његове психологије сачињава психичка неспособност за стални, напоран, социјалан рад. Та неспособност проистиче из урођених наклоности и настајања. Та неспособност за рад изазива код индивидуе јако немање наклоности за рад који јој се намеће, и то се појачава у вољу за нередом и у страх од рада. Да би се спиздили психички неспособност за рад потребно је много сваге у вољи, а ку развијају овакве индивидуе само за антисоцијалне циљеве.

Немање воље за радом и страх од рада допиносе да дотична индивидуа постане немирна, са самом собом незадовољна и лако раздражљива. Кад се унутрашњост у човека не може да одстрани дејством, она се код сваког човека, па и код злочинца, окреће противу себе саме.

Унутрашњи немир и раздражљивост порађају наклоност за нагабадањем и аванturизму. То је појава како у малом, тако и у великом злочиначком свету. Злочинац на навике, крадљивац и варалица, данас је овде сутра онде. Данима, а можда и недељама ради он у једном месту, па га нешто опет гони одатле. Тако је исто и са Манојлеском, који је по свима земљама дутао; и он је представник нагабадајаке. Стално сељакање врло је погодно баш за њихове злочиначке радње. Своје пештиње могу сиуда да понављају, не морају да измишљају поне трикоте и лако измаку на руку својих гонилаца. Тако постају виртуози.

Све им је разнишљање управљено на грубе покуде за уживањима, за женама, алкохолом, коцком и нижим пештинама по варијететским позоришгима. За њих не постоје лепоте предела, панораме вароши, пештачки производи. Њихово, васпитањем запостало душевно образовање, не креће у напред.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д. В. Бакић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам она питања:

I

Један срески писар пита:

„Вршећи разне послове о којима се говори у главама: XIV, XVI. и XVIII. грађ. судског поступка, полицијске власти доносе решења, те регулишавају овај или онај одношај.

Против ових решења интересоване партије најважују жалбе вишим властима, некад у року од 15, а некад у року од три дана.

Поводом овога истиче се питање: да ли су благовремене оне жалбе, које се дају у року од 15 дана и које је, управо, тако закон, који пропнсује рокове за жалбу против оних административних решења?*

— На ово питање одговарамо:

Примењујући у извесним случајевима, како извршна власт, закон о поступку судском у грађанским парницама, полицијска власт је надлежна да доноси извесна решења, која на његове примене истичу.

За жалбе на она решења није прописан рок каквим специјалним законом, а није ни самим оним законом одређен за сваки случај посебице.

Како, дакле, за сваку правну радњу мора бити и извесног рока, онда је узет рок од 15 дана, који је прописан § 311. у вези са § 323. онога закона за жалбе на Апелационом и Касационом Суду, што потпуно одговара духу овога закона.

II

Један деловођа општинског суда пита:

Једна од суседних општина дала је дозволу неким својим грађанима, те су на самој граници општинског атара преко нашој општини, отворили касапнице и ту кољу и продају месо.

Кланье оне стоке није подвргнуто никаквом лекарском прегледу нити има у опште какве контроле.

Како се може стати на пут ономе клању стоке у шуми, бливу нашега села, те да се не штете интереси општински, јер суседна општина вели, да је то питање расправно Државни Савет у корист њену.

— На ово питање одговарамо:

Поводом захтева општине сопотске од 1 јула 1906. год. уредништво је изнело своје гледиште на ову ствар у 31. броју онога листа за 1906 годину.

Треба, дакле, наћи поменути број и прочитати питање под III. па ће се ту наћи одговор на постављено питање.

Стоји и тај факат, да је Државни Савет одлуком својом Бр. 8310 нашао, да се под обимом села разуме и атар села, али уредништво не дели то мишљење и налази: да се под обимом села подразумева само онај круг (периферија) који дограје крајње куће села.

III

Суд општине орешачке, актом својим Бр. 1829, пита:

„Ова општина издаха је свој капитал под интерес извесним својим грађанима.

Обавеза је, да овај капитал врате на први захтев општине.

Како је код многих дуг у опасности, то се наплата мора тражити судским путем, те због тога настаје питање: да ли је за суђење надлежан овај суд, или је у изузећу и ако је овај последњи случај, онда који је суд надлежан?*

— На ово питање одговарамо:

Чланови општинског суда нису у изузећу у смислу § 52. грађ. суд. пост. јер они нису непосредно интересовани за општински капитал.

Може, дакле, тај суд судити све ове спорове по тужби општинског пуномоћника.

IV

Један деловођа пита:

„У јуну месецу ове године, грађани ове општине обратили су се општинском суду и молили, да он учини предлог пореском одељку, да им се дивање ослободе плаћања пореза, пошто је трава уништена дуготрајном сушом.

По овоме захтеву суд је извршно потребни списак и послао одељењу, и оно је образовало потребну комисију, која је на дан 30. августа извршила преглед поменутих дивада и нашла: да ова земљишта — диваде — треба ослободити са 2/3 од задужења.

Од 30. августа, па све до 2. децембра ове године, ова оцена комисије, којој је председник био сам управник пореског одељења, дешала је у одељењу, а тога дана одељење је донело решење, да се пријављена лица, односно општина, одбије од тражења, јер су, вели, плодови са њихових дивгнути, те се сада не може оценити, да ли су диваде пострадале од суше или не.

Како је ово решење противно извештају комисије, којој је председавао повереник, то се моли уредништво за обавештење: ко треба да изјави жалбу на ово — да ли општински заступник или сам општински суд или дотична интересована лица?*

— На ово питање одговарамо:

Своје решење одељење је дужно саопштити ономе, кога сматра за интересовану страну по овој ствари.

Према томе, ако га саопшти општинском пуномоћнику, онда ће он и изјавити жалбу у смислу чл. 120. зак. о непосредном порезу, у року од 15 дана, а ако га саопшти суду, онда ће то учинити сам суд.

Никако се решење не може саопштавати сваком грађанину посебице, јер по постојећем упутству — распису — општине састављају списковс по службеној дужности, па у томе особиту и чине корак за ослобођење.

Ако би одељење ипак ово решење саопштавало појединцима, онда нека они оставе једнога да изјави жалбу са једном таквом, па ће се тим приликом расправити и питање о таксн и ово коме треба саопштавати решење.

V

Суд општине брестовачке актом својим пита:

„Власт среска продала је једно земљиште јавном лицитацијом за наплату извесног дуга.

И у објави коју је власт издала о продаји овога имања, а и у самој тапији, именовани су суседи који се граниче са овим целим продатим земљиштем, те је претпостављено, да је купац купио цело земљиште.

Под овом претпоставком он га ради већ 6 година, и нико га није узнемиравао.

На један пут сада пређашњи сопственик захвата један део овога земљишта и обрађује га, тврдећи да ово цело није ни

продато, него само у границама премера, који тапија предвиђа.

Кад је поводом овога новога премерено ово земљиште видело се да, је при њим премером изостављен известан део овога земљишта, јер оно износи много већу површност него што тапија предвиђа.

Сад настаје питање: коме треба остати овај део земљишта, што при њим премером није обухваћен — пређашњем сопственику или купцу?*

— На ово питање одговарамо:

Кад се из објаве и тапије види, да је према граничарима — суседима — продата цела парцела, и да је купац ово земље узимо већ 6 година, онда се о обиром на право дражавне мора узети да је цела парцела њиова купца.

Ако би пређашњи сопственик нагазно да је његова, треба то да докаже редовним грађанским путем.

Ако би без тога покушао да уђе у земље, треба га казнити као самовлапника — § 375 а кр. зак.

VI

Један полицијски чиновник пита:

По § 20. механске уредбе, право на радњу механеску даваће се само пашим поданицима.

Пређа овако јасној законској одредби изгледа да страни поданици не могу бити механџије и кафеције, па опак ја знам неколико Аустро-угарских и турских поданика, који су добили ово право.

Да ли им опако издата права преде или не?*

— На ово питање одговарамо:

§. 20. уредбе механске питања гласи опако, како је напред напесено, али он се односи и важи само за поданике, оних држава, са којима Србија нема уговора.

За поданике, пак, оних држава, са којима Србија има трговачке уговоре онде преди, јер према оним „уговорима подапици једне од угонарајућих страна имају права да се баве свима пословима на земљишту друге уговорне стране, кад само испуне услове, који се и од самих држављана траже.

Ближе реши, њима се не може ово право начелно порицати, како је учињено §. 20. поменуте уредбе, али им се опак не мора дати кад год власти нађу, да неко од њих не заслужује то из оних или оних обзира и разлога, као год што се ово може одрећи и српским држављанима, пошто власти ова права дају по својој оцени и уважавости, управо пошто нарушења § 17. исте уредбе остављају властима право да оцене: може ли неко бити добар механџија или не.

Ако је неко већ добио право, не може му се одузети докле не наступе случајеви, које предвиђа мех. уредба.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Новицу Вулића, бив. осуђеника позоревачког казненог завода, родом из Милутовца, среза тргошичког, који се не зна место пребивања, тражи начелник среза тргошичког деневном Бр. 18.250. Траженог треба спровести поменутом начелнику.

Василије М. Ђорђевић, бив. намештајац из Лесковца, 28. прошлог месеца побегао је из окружне вранске болнице, где је био упућен на посматрање. Обраћа се пашим свим властима да га потраже и пронађеног спроведу начелству округа вранског с позивом на деневну Бр. 18.644.

Живојина Марјановића, кочијаша, који има да одговара за разбојништво, тражи начелство округа нишког деневном Бр. 26.747. Пронађеног треба спровести поменутом начелству.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 12. и 13. прош. месеца украден је један коњ Јакову Радивојићу, земљоделцу из Пиро, среза грузањског. Коњ је матор 3 године, длаке дорастасте, пратаст, у обе задње ноге путаст, са жигом „К“. Ант начелника среза грузањског Бр. 24.415.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

До сада смо упознали јавност са већином одних кочијаша и варошца износећи у нашем листу њихове фотографије са биографијом. Велики део тих кочијаша пашли се сада у београдском и пожаревачком казнпоту, због разних злочина. Нарочито је 1906. година била „несретна“ по наше кочијаше. Те су године поред осталих отпремљени у београдски казнпоат браћа Успоконића са својим стрицом Станишом, „Јагодиче“, „Тобџија“, „Гишпца“, „Крагујевчанин“ и многи други. Нешто парнични рат, а нешто нередна година пагнали су тада ове кочијаре и на крвопе злочина, што они чине ретко.

Адам Исајловић „Чакар“

Али поред оних познатијих кочијара постоје још неколико, о којима јавност није упозната тако добро, и који ниу мерила и фотографисања у нашем Антропометријском Одељењу. Међу те кочијаре долазе и ова двојица **Адам Исајловић** звани **„Чакар“** и **Мирко Ранковић** звани **„Адамац“**.

Ова два неразлучна друга ухваћена су у варошци Смедереву у другој половини месеца новембра прошле године и пажљена са по десет дана затвора због скитње. Том приликом начелство их је фотографисало и фотографије

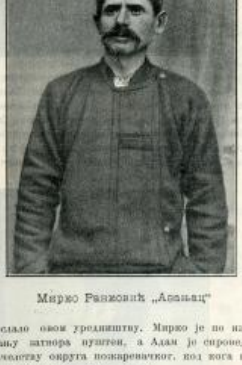

Мирко Ранковић „Адамац“

послало овом предузећству. Мирко је по изласку затвора пуштен, а Адам је спроведен начелству округа пожаревачког, под чега има да одговара за крађу новца.

И Адам и Мирко до сада су већ бројно пута иступно кажњавани, а и судови су осуђивали због крађа. У 1905. години заједно су одговарали под начелника среза беличког за крађу новца. Њихово главно занимање је крпење крађа по вашарима и железничким возовима, а највише се баве у окружима: смедеревском, пожаревачком и моравском.

Адам је родом из Београда, стар 32 године, средњег раста, очиљу, образ и носе плаве, а Мирко је стар 40 година, средњег раста, носе и брковп смеђих.

У 3. броју нашег листа од прошле године изнели смо фотографију Адамову, која је из његовог млађег доба, и која није верна његовом оригиналу. Овом приликом износећи и Адамову и Миркову најновију фотографију, скрећемо пажњу свима властима, а и приватима, да добро пазе на њих и да их се чувају, а ако знају за какво њихово злочино дело, да то одмах доставе најближој полицијској власти или уредништву овога листа.

Е баш немало талије — најкао је се **Јован Крстић**, звани „**Јовче**“, кочијаш, своме по занату другу **Душану Ставрићу**, званом „**Ставри**“, када су их пред Божић ципкали органи београдске полиције ситуирости ухватили на Тркалишту.

Они су таман били дошли, рачунајући да ће у овој гунгули на Тушин-дан или Бадњи-дан приликом куповине просећна бар неколицина Београђанки оплакати нечисте али су били забрањили на београдска полицијска вуцикала, која су их одмах напирнсала и позвала их да иду „гости“ проведу Божић у „Главњачи“.

Тако је Јован, коме је 21 година, први пут осуђен од лесковачког правостепеног суда због овакве крађе на шест месеци затвора, а други пут 1906. године „због инсе“, у којој је било 270 динара, пресудом ужичког правостепеног суда на годину дана затвора. Кесу је овом приликом дигао на пожешком вашару, **али** му ухватили нису дали за ухапсе.

Душан је стар 22 године и осуђен је први пут 1904. године од лесковачког прост. суда за крађу у возу на годину дана затвора, а други пут од нишког суд 1905. године опет због крађе на две године затвора.

Сва шпијанажа нако су они пошли за Обреновац и да су код Београд хтели само да прођу, без икаквих злих намера, нису им помогла. Ако ни још тројица њихових другова: Мизутицу „Кора“, Јосноу „Комбура“ и „Лесковац“, који су такође били пре тога хтели само да „прођу“ кроз Београд.

И Јован и Душан родом су из Лесковца и обојица су до сада, ма да су већ пуштани пунолетни, по два пута суђени и више пута полицијски осуђивани за крађе.

Обојица нису до сада били ошишани, те се њихове фризуре на њих пажња и приватним лицима и полицијским властима.

ПОТЕРК

Рајко Докић, скитачки циганин, извршио је 1906. године неколико крађа коња али и до сада није пронађен. Рајко је стар 35 година, средњег раста, приповедач. Нема га све полицијске и општинске власти потраже и пронађеног спроведу начелнику среза врачарског с позивом на акт Бр. 13.048/906. г.

Трифун Пантовић, абаџија из Белака, среза студеничког, 25. прошлог месеца тешко је повредио из пушке Јерину ћер Саватија Деспотовића, оканџије, и по извршеном делу одмах побегао. Трифун је стар 25 година, средњег раста, у лицу смеђ, косих тамних бркова, у оделу од црног шајка, на глави има шајкачу а на ногама опанке. Полицају се све полицијске и општинске власти да га енергично у својим доменајима потраже и пронађеног стражарно спроведу надлежну среза студеничког с позивом на депешу Бр. 19.657.

Непознати крадљивци ноћу између 12. и 13 овог месеца обили су прата на подругу Јанићија Радовића, земљорадника из Грабовице, среза таковског и украли: 1.000 динара у позлаћеницама и сребру, разних облагања и признаница у вредности 10.000 динара, 30 аршина сукна, два ћуна масти, две чутуре, 100 јојних свећа, две сикире, два катанца и један покровац. Затим су из затворене штале украли једну кобилу, питору 10 година, доратастог, шестастог, у три ноге шутастог, са жигом „Т“. Полицају се све полицијске и општинске власти да потраже крадљивце и кradено ствари и о резултату тражења известе начелника среза таковског.

Хајим Моша Албахари звани „**Мика**“, помоћник радње Гавре М. Нахмијас из Београда, 31. прошлог месеца примио је 245 динара у злату да узме ферах из благајне београдске железничке станице, али се више није вратио у радњу нити је се о њему што год зна. Он је стар 17 година, нижег раста, у лицу плав, на себи има одело од затвореног штофа, при шеширу без шпетаке, на глави при шешир а на ногама чизме. Нека га све власти потраже и пронађеног стражарно спроведу Управи града Београда с позивом на акт Бр. 54.449.

Момчило Стојковић, звани „**Нишлије**“, има за одговара под Управе Града Београда за просту крађу, ма се због свега тражења није могло до сада пронаћи. Дригутин је стар 15 година, окалеш, у лицу смеђ, у цивилном оделу од црног штофа, на глави има шубару а на ногама чизме. Обраћа се свима властима за га потраже пронађеног стражарно спроведу Управи Града Београда с позивом на акт Бр. 54.450.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1905., 1906. и 1907. год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета желе цело, цена је свега 40 динара. Комплети у меком повезу за 1906. и 1907. год. могу се добити по цени од 12 за једну годину, или оба заједно за 20 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 2. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 11. ЈАНУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање на пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара по години за државне и општинске надлештаје, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злат. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета, донето на основу чл. 144 тач. 9 Устава, које гласи:

да се Риста Невешић, студент филозофије из Београда, родом из Подгорице у Црној Гори, а поданик исте државе, прими у српско подaништво, по својој молби, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из свога садашњег подaништва.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. децембра 1908. године у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета, донето на основу чл. 144. тач. 9 Устава, које гласи:

да се Божа Драгољевић, трговац из Београда, родом из Требиња у Херцеговини, а поданик турски, по својој молби прими у српско подaништво заједно са својом женом Љубицом, изузетно од § 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства Унутрашњих Дела, 30. децембра 1908. године у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима и суду општине града Београда

По чл. 97. тач. 1. закона о општинама, општински суд управља општинским имањем и дужан је да га попише, премери и убаштини за три године дана, рачунајући од дана, када овај закон ступи у живот, а по члану 177. истог закона ако општински суд не би у овом року пописао, премерио и убаштинио општинско и сеоско имање, то ће извршити надзорна надлежна власт о трошку општине у року од три године.

По овом законском пропису, који је тако коришћан за општине и села, још није поступљено, иако је одређени рок одавно протекао. Изузетак чине некатико општина, или према броју општина у целој земљи, може се рећи, да овај закон није извршен.

Невршењем ове дужности трпе штету општине и појединци. Отуда потичу врло често сукоби и нереде између појединих општина и села о границама атара, које се обично спиравају тучом, злостављањем и уништавањем стоке и у опште туђе имовине.

Све те штете биле би отклоњене или би биле сведене у најуже границе кад би се општине и села убаштинила на своја добра. Колико су за ово криве општинске власти, толико су за ову и надзорне полицијске власти што се нису старале, да се општине и села на своја добра убаштине.

С тога, а на основу § 7. устројства централне државне управе и чл. 142. зак. о општинама, наређујем надлежним полицијским властима:

1., да најкасније настану, да општинска судови одмах приступе попису, премеру и убаштињењу општинских и сеоских добара и тај посао што пре изврше;

2., ако која општина на би овај посао извршила, извршиће га надзорна власт по чл. 177. зак. о општина о трошку општинском, и

3., ако убаштињење врши надзорна власт, она ће претходно с општинским судом утврдити пророчун трошкова за израду овог посла као и начин наплате.

При извршењу ове наредбе има се пазити и на пропис чл. 15. закона о шумама, по коме се села и општине, које имају шумских земљишта, или се граниче са државним шумама, имају убаштинити у року од годину дана, *пошто се у њиховим атарима сврше ограничавање околних државних шума, или оконча спор* око земљишта.

О извршењу ове наредбе начелство — суд ће ми поднети извештај 1. јула 1909. године. Ако би се пак при извршивању ове наредбе појавиле какве сметње, начелство — суд ће ми поднети извештај за сваки конкретан случај.

Шиф. 25071.

19. децембра 1908. год.

У Београду.

Министар унутрашњих дела,

Св. Милосављевић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу новембру 1908. год.

Према данашним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда у току месеца новембра извршено је у Србији:

1. Убистава	31
2. Детоубистава	2
3. Нехотичних убистава	4
4. Покушаја убистава	36
5. Разбојништава	11
6. Силовања	5
7. Тешких телесних повреда	15
8. Паљевина	71
9. Опасних крађа	164
10. Злонамерних понављања туђих ствари	13

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	30 или	96·7%
Детоубистава	2 „	100 %
Нехотичних убистава	4 „	100 %
Покушаја убистава	35 „	97 %
Разбојништава	8 „	72·5%
Силовања	5 „	100 %
Тешких телесн. повреда	15 „	100 %
Паљевина	9 „	12·6%
Опасних крађа	45 „	27 %
Злонамерних понављања туђих ствари	2 „	15 %

Највећи број убистава извршен је помоћу *ватреног оружја* (14), затим помоћу *оштрог* (10), помоћу *тупог* (6) и *угушивањем гушећи-гвожђем* (1).

Узроци са којих су ова убиства извршена јесте: *у међусобној свађи* за 15 случајева, *у освети* за 8, *у крвној* заједнице

дужности за 2, у *неморалним побудама* за 2, у *користољубљу* за 2, и у *страху од казне* за 1 случаја). За један случај узрок је непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у округу посавском округа београдског **2**, у срезу грузанеском **2**, у срезу беличком **2**, у срезу прокупачком **2**, и по **1** у срезовима: пчињском, јабланичком, врбопаланачком, пореч ком, неготинском, жупском, расинском, трстеничком, ресавском, параћинском, алексиначком, посаво-тамнавском, рамском, мланском, љубићском, зајечарском, ариљском, златиборском, пожегорском, рачанском, моравичком, и у варошима: Крагујевцу (непронађено) и Ћуприји.

Два **детоубиства** извршена су у срезу ресавском.

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: рамском, пожаревачком, тимочком и у варошии Београду.

Покушаји убистава извршени су: у округу посавском округа београдског **2**, у варошии Врању **2**, у срезу ресавском **2**, у срезу параћинском **2** (1 непронађен), у срезу нишавском **2**, у срезу мачанском **2**, у срезу ужичком **2**, и по **1** у срезовима: врачарском, колубарском округа београдског, пореч ком, грузанеском, јасеничком, трстеничком, копаоничком, жупском, левачком, белицком, нишавском, рађевском, мланском, моравском округа пожаревачког, таковском, орашком, зајечарском, добричком, прокупачком, рачанском, моравичком и у варошии Шапцу.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, крагујевачком, колубарском округа ваљевског (непронађено), расинском (непронађено), звишком, добричком (непронађено), косаничком, ариљском, и у варошима: Пожаревцу, Смедереву и Зајечару.

Силовања су извршена: у срезу деспотовачком **2**, и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, расинском и ариљском.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу грузанеском **3**, у срезу неготинском **2**, и по **1** у срезовима: косаничком, трстеничком, ресавском, беличком, деспотовачком, бањском, нишком, рађевском, добричком и моравичком.

Пљавења су извршена: у срезу косаничком **3**, у срезу посавском округа ваљевског **3** (1 пронађена), у срезу крајинском **3**, у срезу грузанеском **3** (1 пронађена), у срезу ресавском **3**, у срезу деспотовачком **3** (1 пронађење), у срезу звишком **3**, у срезу јасеничком округа смедеревског **3**, у срезу пласотиначком **2** (1 пронађена), у срезу лепеничком **2**, у срезу трстеничком **2**, у срезу параћинском **2**, у срезу бањском **2**, у срезу јадранском **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу подунавском **2** (1 пронађена), у срезу орашком **2**, у срезу зајечарском **2**, у срезу моравичком **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, грочанском, оба колубарска, врачарском, тамнавском, пчињском, јабланичком, неготинском, врбопаланачком, јасеничком округа крагујевачког, расинском, сврљишком, лужничком, мланском, голубачком (пронађена), љубићском, таковском, качерском (пронађена), бољевачком, тимочком, добричком, косаничком (пронађена), ужичком и трнавском.

Вредност свих ових пљавина износи око **14600** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу пожаревачком **11**, у варошии Београду **9** (3 пронађене), у срезу колубарском округа београдског **8** (1 пронађена), у срезу грузанеском **6** (4 пронађена), у срезу косаничком **5** (2 пронађене), у срезу крајинском **5**, у срезу лепеничком **5** (1 пронађена), у срезу беличком **5** (3 пронађене), у срезу голубачком **5**, у срезу звишком **5** (1 пронађена), у срезу бољевачком **5** (2 пронађене), у срезу посавском округа ваљевског **4**, у срезу мачанском **4**, у срезу мланском **4** (1 пронађена), у срезу моравског округа пожаревачког **4** (2 пронађене), у варошии Пожаревцу **4**, у срезу орашком **4** (2 пронађене), у срезу зајечарском **4** (1 пронађена), у срезу ваљевском **3** (1 пронађена), у срезу колубарском округа ваљевског **3** (1 пронађена) у срезу тамнавском **3** (2 пронађене), у срезу трстеничком **3**, у срезу параћинском **3** (1 пронађена), у варошии Нишу **3**, у срезу посаво-тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу хомољском **3** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа смедеревског **3**, у срезу драгачевском **3** (2 пронађене), у варошии Неготину **2**, у срезу јасеничком округа рагуљевачког **2**, у срезу расинском **2** (1 пронађена), у срезу ресавском **2** (1 пронађена), у срезу бањском **2** (обе пронађене), у срезу сврљишком **2**, у срезу нишавском **2** (1 пронађена), у срезу пиротском **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу тимочком **2**, у срезу пожешком **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: грочанском, подгорском, неготинском (пронађена), кључком (пронађена), крагујевачком (пронађена), жупском, копаоничком, левачком (пронађена), белопаланачком, ужичком (пронађена), азбуковачком (пронађена), јадранском (пронађена), качерском, загланском и у варошии Шапцу.

Вредност свих ових крађа износи око **21.124** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у срезу трстеничком **3**, у срезу алексиначком **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, тамнавском (пронађен), пласотиначком, расинском, белићком, поцерском, посаво-тамнавском (пронађен) и моравском округа пожаревачког.

Вредност уништених ствари износи око **1460** динара.

Пред изложених дела у току месеца новембра извршено је још у Србији и **12 самоубистава** и то: у срезу расинском **2**, у срезу јадранском **2**, и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, посавском округа ваљевског, ражанском, параћинском, моравском округа пожаревачког, ариљском, рачанском и у варошии Прокупљу.

Ова самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* 7, *вешањем* 4 и *дављењем у води* 1, а узроци њихови извршењу јесте: у *дугој болести* за 2 случаја, у *очајању* за 1, у *дослабој расиран* за 1, у *страху од казне* за 1 и у *љубомори* за 1 случај. За шест случајева узроци су непознати.

Један **покушај самоубиства** извршен је у варошии Београду, ватреним оружјем, а узрок му је непознат.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убистава	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Пљавења	Опасне крађе	Злонамерна поништаја туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	4	1	1	1	7	34	1	1	—
2	„ ваљевски	2	—	—	—	1	—	—	5	14	1	1	—
3	„ пожешки	2	—	—	2	—	2	—	1	—	1	—	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	2	1	—	5	8	14	—	—	—
5	„ крајински	3	—	—	1	—	—	2	5	9	—	—	—
6	„ крушевачки	3	—	—	3	1	1	1	8	3	4	3	—
7	„ моравски	5	2	—	6	—	—	5	6	11	1	1	—
8	„ нишки	1	—	—	1	—	—	2	5	7	2	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	2	—	—	—	1	4	—	—	—
10	„ подрински	1	—	—	4	—	—	1	2	12	2	2	—
11	„ пожаревачки	2	—	2	2	2	—	—	7	26	1	1	—
12	„ руднички	1	—	—	1	—	—	—	5	1	—	—	—
13	„ смедеревски	—	—	—	1	1	—	—	7	9	—	—	—
14	„ тимочки	1	—	1	1	—	—	—	4	12	—	—	—
15	„ топлички	2	—	—	2	2	—	1	2	—	1	—	—
16	„ ужички	4	—	—	2	1	1	—	1	2	—	2	—
17	„ чачански	1	—	—	1	—	—	1	3	5	—	—	—
18	Варош град Београд	—	—	1	—	—	—	—	—	8	—	—	1
	Свега:	31	2	4	36	11	5	15	71	164	13	12	1

На канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела 5. јануара 1909. године АБр. 3. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИМУНИТЕТ

(НАСТАВАК)

Према томе, граница појединконог права није код нас најстрожије обележена за заштиту слободе посланичке.

Имунитет посланички бољег би израза напао у дескрипцији, да се кривична процедура заустављa у моменту, где се дела директно на личност посланикову. Тада би истеднак могао вршити претрес стана посланикова на свој, над посланик није код куће већ у престоници у Скупштини, а не би могао претрес над његовом личношћу извршити. У осталом, и овакво стање, какво је, има добру страну ту, што се претреси стана, приналежности, и личности напрузују хитно, јер и по природи своју одлагања често не трпе.

Како се изузеци од општих норми имају тумачити у најужем смислу, то изласи, да истеднак по предмету окривљења посланикова *може подлагне за констатовање дела прикривала, истрагу отпочети, свеједке испитати, свеједке испитане, вештачење извршити, претрес стана и личности саучеснике на и посланикове обавити, и др. за извођење и одробно предузимати, као и имена посланикова или на посланика упућена сазнати — све без овлашћења; али не сме посланика на кривичан испит — на одговор — узети нити га у притвор ставити. Сме га као свеједока испитати, као вештака употребити — но чујем кривицама.* Као посланик, по овоме што зна, неће као свеједок да покаже, *може се ставити без овлашћења у притвор по § 180. крив. суд. поступка;* суштински мишљење, наиламо, не одговара Уставу, јер ова мера, притвор због несведочења, по смагра се као казна по кривици сведоковој, већ као једно принудно средство, да свеједок покаже оно, што зна; а да је то само принудна мера и ништа више види се и по томе, што се свеједок пушта из неодмереног му притвора у слободу, чим свеједочанство исказе; изласи и у притеран члану Устава стоји, да се посланик не може ставити у притвор *за какву кривицу.*

Овакав имунитет траје од дана избора па за све време трајања посланичког мандата. Посланичима мандат траје до истека четворогодишње скупштинске периоде, или док Краљ посланицима мандате не одрекне распуштањем Скупштине. Кад престану мандати посланички у једном или другом случају, узимајо завршењем четворогодишње скупштинске периоде, може се десити, да нови избори не буду благовремено извршени, и тада се земља налази без Скупштине. На потребу да се законодавно тело састане и ради у том међувремену — од истека старе периоде и избора за нову — Скупштина не може да се састане, јер је старим посланицима мандат истекао, а нових мандата нико није добио. Стари посланици ни по ком праву не би могли радити у Скупштини, јер су овлашћени. Њихове одлуке не вежу никога; они су скуп обичних људи а не народних посланика, јер то својство више немају. Значи да нема континуитета скупштинског. Да би се избегла оваква незгода, вазе Уставом предвиђени и то, да четворогодишња периода траје и до извршених избора нових посланика. Кад би код нас било Уставно наређење у томе смислу, тада би имунитет посланички имао трајати не само до краја рока од четири године већ до извршених избора нових посланика — и за све то време до извршених избора нових посланика; истеднак не би могао без скупштинског овлашћења узети на одговор и ставити у притвор посланика. Како код нас нема те уставне одредбе, истеднак *може посланика узети на одговор и притворити без одобрења одмах по истеку четврте године, или одмах по распуштању скупштине,* пошто акт Краљев о распуштању производи исто дејство као и истек рока од четири године.

У правном смислу тако стоји ствар о трајању мандата. Другојака пракса, и ако изгледа потребна, није у сваком случају целисходна: претпостављамо, да је Краљ распустио Скупштину за то, што је осведочено нашао, да је већина посланичка издајничка, неморална, или буди што, у отправљању своје мисије; нареде се нови избори; створи се потреба, да скупштина дела пре извршених избора; зар старе посланике, који су без мандата, скупити и од њих направити Народно Представништво, да одлучује о појединим питањима и поред свих незгодних особина чланова његових и поред тога што их Устав није овлашћено за продужни рад?

Имунитет почиње оддана избора, дакле *пре верификације пуномоћија* посланичких — а то је потпуно целисходно, и по теорији, основано.

Чим протекне рок од четири године посланичовања, или чим се Скупштина указом краљевим распусти, истеднак поступа са окривљеним послаником као са сваким грађанином без икаквог одобрења.

Имунитет овакве просторности времена може се сматрати за довољно претерап. Ограничити га само на време седнице скупштинске, можда је оправдано, јер је ово ограничење свакако на корист кривичном судству, које мора да стоји на висини; ако није на висини, треба га лечити, али свакако не ширити без велике нужде имунитет посланички. У либералним, и демократским земљама, имунитет је ограничењи, јер се либералност на сваки начин не огледа у ширењу имунитета, који у крајњим границама не имплицира стварне слободе. Ако се посланик потрпе на одговор или притвара ван скупштинске седнице, то није ни на ушгрб његовог угледа; ако је прав, нашли ће здрав и читав; ако је крив, правда треба у сваком моменту да буде јача од његовог угледа, кад му тај углед и није потпуније достојан парламентарног седишта. Једна је незгода за ово ограничење имунитета на време седнице, што то треба да повлачи једно нарочито умерење, које опет са својим страше у довољној мери омета рад седенички: тражење парламента да се окривљени члан пусти из притвора за време седнице.

Одобрење скупштинско тражи се за сваку кривицу посланикову, без обзира да ли се налази по званичној дужности или на тужбу приватног лица; *не само за злочине и преступе, него и за истуне кривице.* Ма да се нигде иступно кривице не подврђавају овом ограничењу, налазимо, да је код нас умесно решење овога питања, јер: код нас се и иступи строго казне; код неких се иступа гледа и на намеру кривца; поједина дела, која по тежини и природи треба да су преступна, квалификују се код нас као иступи; иступни кривац мора код нас лично да буде узет на одговор.

Не прави се разлика, да ли је народни посланик кривицу *учинио пре избора или за време трајања мандата.*

Што се тиче узимања на одговор народног посланика због његових *дисциплинарних кривица*, почињених у својству чиновника у дајству или стању покоја, сматрамо, да и за узимање чиновника — посланика на одговор такође треба одобрење народне скупштине, као и за узимање посланика на одговор по ма ком специјалном закону — на пр. закону о лову и риболову, таксама, шумама, механској уредби и т. д. — јер никакво ограничење у погледу разликовања кривица посланичких није постављено за обавезу тражења дозволе.

Кад Народна Скупштина изда одобрење за једно дело, то важи само за то дело а без обзира на његову *дефиницију квалификацију*, јер се квалификоване кривице може према току истраге мењати. *Експедирање: посланика за једно дело, не може истеднак узимати на одговор или притварати и за још које дело.*

Како је имунитет посланички створен ради општих интереса, а не ради користи личности појединог посланика, — следује, да се *посланик имунитета не може одрећи:* не може захтевати од истеднака, да ова њега узме на одговор без скупштинског овлашћења, јер то он дозвољава одричући се имунитета, — пошто се правне норме јавно-правног карактера не могу мењати волом појединца.

(свршиће се)

Алекс. Јов. Кумановић.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Криминчној полицији, политичкој полицији и полицији јавног морала стоје на расположењу нарочити екскутивни органи.

Пожарна труна чини засебно екскутивно одељење. На челу ове установе стоји пожарни директор, коме су потчињени: 2 виша пожарна инспектора, 6 пожарних инспектора, 15 „бранднајстера“ (ранг поручника), 7 наредника, 29 машиниста, 109 виших ватрогасаца и 800 ватрогасаца. Труна се дели на 5 компанија и 18 водова.

Прелазећи ближе на делатност појединих одељења стараћемо се, да се у што краћим потезима дотакнемо по могућству свију њихових послова, који су многострукі и задиру у најразноврсније правце.

Као што смо видели берлински полицијски президијум према природи послова које обрађује дели се на осам одељења. Ван оних стоји као засебно.

Президијално одељење, у коме се обрађују и чувају акта најповерљивије природе, који се односе на владаоца, највише личности и т. д. Раније је овде спадала и цела политичка полиција, која сада сачињава засебно одељење VII.

Овде потпада и т. зв. *централно одељење*, где се прима сва пошта за цело надлештво, одакле се по том, снабдевена штамбилом президијума и датумом пријема раздељује надлежним одељењима. Ово, даље, даје обавештења и обрађује извесне врсте канцеларијских послова, као што је писмени свођрађај са властима и лицима, која се управнику полиције обраћају у повељивим пословима. По том прибирање података и давање мишљења о лицима која се мисле да одликују, предавање одличја, надзор над употребом дворских предиката и титула, изванредне чиновника, особито криминалних комесара, у специјалним мисијама ван Берлина.

Централном бироу дају се још послови, над којима управник хоће да одржи лични надзор, и. пр. одржавање реда при јавним свечаностима, парадама и т. д.

Преко овог одељења стоји президијум у вези са штампом. Ту се спремају репорти за новине о дневним новостима и догађајима, а и сва одељења шаљу преко овог потребне публикације новијама. Једино, као што смо доцније видели, шеф криминалног одељења може са штампом у интересу истраге непосредно општити. За званичне публиковање служе једне за то нарочито одређене новине Norddeutsche Allgemeine Zeitung*), а сам президијум издаје свакодневно један лист („Amtliche Nachrichten“ — службена саопштења који је намењен само чиновницима. Одавде се, такође, шаљу свакодневно рапорти цару и министру ун. дела.

Код овог одељења је и архива чиновничких акта. При постављају сваки чиновник добија своја лична акта, у која се после домеће све што се на њ односи.

Одељење I.

1. На првом месту овде долазе послови *церемонијала* — жандармерије — и то више послови управне и економске природе, као пријем и изображење привредника за жанд. старешине, снабдевање, надзор над установама и фондовима за нотнору шупмана и њихових породица при болести и онеспособљењу за службу — као што смо то већ видели у раније поменутим тачкама о шупманшафту.

2. *Правобранилачки одсек*, који заступа полицијски президијум у правним пословима и споровима према приватним лицима, корпорацијама или другим надлештвима.

3. *Правосудни и школски послови.* —

Полицијски президијум је надзорна власт за извесне правне послове и односе, као н. пр. надзор над управом у правним општинама, управом црквених добрима, над разним верским орденима и конгрегацијама, одлуке по жалбама против извесних правних прописа и т. д.

Седељство полицијског президијума у школским пословима је у Берлину занимљиво, пошто су овде ти послови, научастно, препети на провинцијску школску колегију. Готово сва делатност полиције у томе правцу своди се на то, што кварговни сваког месеца подносе том школском колегијуму списак за школу обавезне деце, која су се за дотични месец у кварт досељила и што на захтев школске власти принудно приводе школи ону децу, која се другим средствима нису могла приволети на редовно посећивање школе. А обавезно посећивање школе траје осам година, од навршене шесте до навршене петнаесте године старости. Општа обавезно школовање, као и неопходна настава, који се поред моралног и религиозног васпитања и развијања дубави према отаџбини деца обучавају у свима општим за грађански живот потребним знањима и способностима, било је основ немачком напретку и у том погледу Немачка стоји пред свима великим државама.

Надлежност полиције простире се у школским пословима још и на напомињање по захтеву школске власти одговорних лица за неоправдане изостанке њихове деце од школе, а по захтеву школске власти.

4. *Лично стање и држављанство.*

Управник полиције у својству више управне власти Regierungspräsident-а има право на давање дозволе за промену имена, у колико се то не односи на племство, за које је само нар надлежан. За давање те дозволе постоје нарочити министарски прописи и даје се само кад за промену имена има оправданих разлога, као на пр. кад неко има вулгарно и подсмешљиво име, водећи строго рачуна и испитујући да се има жеље за промењом имена не пређе што друго. Узимање предиката „госпођа“ код неудатог старијег женскиња бива само по нарочитој дозволи.

Што се тиче држављанства президијум, односно ово одељење, само испитује, прибира податке и даје мишљења по молбама, а не решава.

5. *Надзор над удруженьима за добит, фондовима и нотнорним касама.*

Обрађивање послова банкарске природе додељено је једном вишем управном чиновнику у овом одељењу, који је у исто време и шеф одсека за надзор над осигуравајућим друштвима, уз приношење додељеног му стручног лица. банкарског инспектора. Надзор се поглавито односи на осигуране уплате и исплаћење других прописа, стављених банкама у дужност разним законима и министарским расписима.

За осигуравајућа друштва шеву одсека је додато пет стручњака, т. зв. ревизора за осигуравајућа друштва. Дозволу за образовање тих друштава даје министар, а полиција води надзор на првом месту ради заштите публике која тражи осигурање и да јој да гаранције за испуњење свију прописаних обавеза од стране тих друштава према публици. На то се особито гледа већ при самом давању дозволе на њихова оснивања, испитујући их свестрано.

6. *Послови при регистрацији њихова*, који се у главном састоје у суделовању при састану комисија и процењивању, и у неким стварима президијум и одлучују према разним законима.

7. *Грађевински планови и грађевинске линије.* Надлежност одељења у овом правцу састоји се махом у испитивању од општине спремљених пројеката, а у многим случајима узима и иницијативу.

8. *Ревма и наводрођска полиција.* — Кроз сред Берлина протиче река Шпреа, а на ње је вода канализма проведена кроз више берлинских крајева. И друга једнака река Хавел протиче поред самог Берлина, те се надзор полиц. президијума у речно-полицијском и наводродско-полицијском погледу простире на обе те реке и канале на берлинској територији.

Одељење даје одобрење за разна предузећа и постројења на води, види надзор над два берлинска пристаништа, шлеповима, речним кунатилима, употребу воде за санатарна и индустриска предузећа и т. д. Послове води у овом одсеку један управни виши чиновник уз седељство техничких стручњака, а извршни је орган за ове послове т. зв. *полицијско-наводродски биро* са извештајним униформисаним органима. Затим надзор над забама, њиховом конструкцијом и лицима на њима, утоварањем и истоварањем и т. д. Одељење преко поменутих униформисаних органа (шупман) рукује и средствима за спасавање чунови, конте и обруча за спасавање, чавља и т. д.

НАСТАВИЋЕ СЕ

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

I Општи појмови о полицији.

(НАСТАВАК)

Што се тиче последица према трећим лицима, треба разликовати ова два случаја: а) жалба је успешна и регламан уништен, и б) жалба је одбачена.

У првом случају уништење регламан производи последице према свима, и регламан потпуно ништавило, као да је опознат од свог творца или уништен од више јерархијске власти. Другим речима: уништењем се користе сви чланови заједнице, сви грађани општине за које је регламан био прописан, а не само они, који су се против њега жалили. Све мере, предузете против нарушиоца његових одредаба, падају потпуно после његовог уништења. Овим уништењем, једном речи, могу се сви користити.

Ако је, напротив, жалба одбачена, ништа не смета осталим заинтересованим лицима да против оваљеног регламана подносе нове жалбе.

Потребно је, међутим, знати, да уништење једног регламана не даје жалиоцу у исто доба и право на накнаду штете. Према општем правилу, напротив, претпоставља се, да је тврдан уништењог регламана радио у јавном интересу, и да је, ако се у овоме преварио, био у заблуди. Да би се добила накнада штете, потребно је доказати задњу намеру.

На овај начин, један излегалан полицијски пропис подлежи цензури или више власти, или Државног Савета, а према овоме што смо раније казали и контроли судске власти. На који се начин ова контрола врши? Одлуком полицијског судије, а после њега, ако има места т.ј. жалбе, и одлуком касационог судије.

Две су, дакле, више јурисдикције: Државни Савет и Касациони Суд, које су појаве да и једна и друга, и једна после друге, дене излегалног једног истог полицијског прописа. Ова двогуба надлежност логична је и нормална последица принципа поделе власти и узајамне независности административног и судског правосуђа. На овога, разуме се, излази, да ове две јурисдикције могу понекад донети различите одлуке о једном истом регламану. Видећемо, да се ова контрадикција може понекад објаснити и на други начин, а не само несавршеношћу људске природе, која не допушта свима судијама да се истом сигурношћу разликују истину, и да се, у извесним случајевима, може оправдати и мотивима права. Претпоставимо да је Државни Савет прихво жалбу против једног полицијског регламана, која је мотивисала злоупотребом власти. Мотив овај може, као што смо видели, послужити као повод за уништење оваљеног регламана, али никако не може бити разлог за касирање пресуде, заснованог на одредбама овог регламана, пошто принцип поделе власти смета судији да истражује тајне побуде које су руководиле административну власт у издавању овог регламана. Према овоме, у праву ништа не стоји на путу, да Касациона Суд одбри пресуду, засновану на извесном полицијском пропису, који би од Државног Савета био поништен због злоупотребе власти.

Има пак један случај у коме полицијски прописи, признати за законите од Државног Савета, не могу добити казнену санкцију пред Касационим Судом. То је случај у коме највиши суд не признаје оним прописима карактер полицијских прописа. И доиста, није у суштини једног административног акта да буде санкционисан казном. Наредбе власти увођење су, на првом месту, агентиса; то је само чисто полицијска материја, у којој се ове наредбе или забране могу пропасати приватима. На овога излази да регламани, који су лажно квалификовани као полицијски, нису ипак самим тим без дејства као обични административни акти, и да одрицања казнене санкције њиховим одредбама неће пиуколико сметати мерама, које су предузете у циљу њиховог извршења. Али, и ако сами по себи дегални, они не могу произвести последице које је законодавац резервисао регламанима, чији су објекти обухваћени дефиницијом полиције, нити повреда њиховог текста може бити кажњива.

У општем се може рећи, да је за законску вредност једног полицијског регламана потребно ово двоје: а да је легалан, и б) да но *сваком предмету припада области полиције*. Али, чим је овај двогуби услов испуњен, судија нема право да цени корисност и целисходност издатог полицијског прописа, нити да испитује да ли се њиме и у којој мери постиђава намеравани циљ; да ли он одговара опште чему је намењен; да ли су се имениле приликс због којих је издат; да ли услед неупотребе није предат заборављу и да ли, најзад, није дошао у контрадикцију са намењеним месним обичајима. Све ово судије се апсолутно ништа не тиче, јер он има само да примени казну. Право полиције, прешло у границама закона, нимиче, дакле контроли суда.

Потребно је констатовати још једну ствар.

И ако Државни Савет или ниша јерархијска власт могу уништити издати полицијски регламан; и ако му судија може одрећи казнену санкцију, ипак остаје једна ствар коју нико други не може извршити сем творца овог регламана, а то је: *његово реформисање*.

* * *

Прегледали смо опште услове којима мора одговарати један полицијски регламан да би био легалан и имао казнену санкцију. Остаје нам још да испитамо различите типове ових регламана, да би упознали специјалне услове легалитета за сваки од њих понаособ. Они не постоје за полицијски закон нити за регламине јавне администрације, издате по законодавном овлашћењу, пошто француски судија нема право, као судија амерички, да цени уставност закона.

Што се тиче старих регламана и наредаба, они од њих, који су праћени у живот после закона од 17. јула 1871. — који је овлашћено општинске власти да по своме нахођењу укине старе регламане и наредбе — имају и данас законску вредност, осим ако нису дошли у контрадикцију са новијим законодавством, само што им казнена санкција није ова, коју сами предвиђају, већ она о којој је реч у чл. 471. § 15. казненог законика. Од ревизије казненог законика (1832. год.) санкција ова општа је за све полицијске истуне, и полицијска судија примењује је без разлике на све регламане, законе издане, али се она не може применити на императивне или прохибитивне одредбе једног закона, пошто се закон не може изједначавати са регламанима административних власти. На ова излази, да један полицијски закон, који не би предвиђао санкцију за своје одредбе, не би ове ни имао. Може се догодити, напротив, да закон предвиђа карочиту казнену у специјалној материји. Ову казну полицијски судија дужан је применити, не само на законске повреде, већ још и на повреде свих доцнијих регламана који би се односили на ову исту материју.

Исписни акти извршне власти сматрају се такође као законодавни. То су, на првом месту, декрети Наполеона I, којима се прописују извесне мере, за које је био потребан вољум законодавног тела а које сенат није уништио као антиуставне. На другом месту долазе декрети принца-председника од 2. децембра 1851. до 30. марта 1852. год. У овом периоду времена принц-президенту вршио је установну власт у име француског народа, и то, једновремено, и законодавну и извршну. Најзад долазе декрети владе народне одбране од 4. септембра 1870. год. до 12. фебруара 1871. год.

Потребно је, међутим, знати, да ови различити декрети имају сиду закона само у толико, у колико се односе на материје које је законодавна власт имала да регулише. Они акти, који по својој природи спадају у домену извршне власти, сачували су и даиме свој сопствени карактер; они су се могли, а и данас се још могу, модификовати декретом.

„Чак и онда када је Димон — кад би законодавна и извршна власт биле сједињене у истим рукама, тешко би се могло разумети, да у истом чекету буду и принципи и њихова примена, закони који треба да су стални, и мере извршења које некуство стално коригује и усавршава. Законодавна власт једина је надлежна, да поставља основне одредбе закона, али одредбе споредне које су одређене да закон стане у акцију, захтевају много брижљивије испитивање, специјалније одредбе, чешће модификације, које сама законодавна власт не може предузимати, и с тога ово право делегира извршној власти. Регламани, дакле, пропистичу из истог извора из кога и закон, и имају исту моћ као и он, под условом да немају другог циља и последица до да развију дедукције из постављених принципа."

НАСТАВИЋЕ СЕ

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одломак из дела „Психологија злочинца")

од д-ра Ерика Вулфена
државног тужиоца у Дрездн

(Сравнити дела: A. Krauss: „Psychologie des Verbrechens"; Kurella: „Naturgeschichte des Verbrechers"; con Liszt: „Lehrbuch des deutschen Strafrechts"; Aschaffenburg: „Das Verbrechen und seine Bekämpfung", „Zur Psychologie des Hochstaplers"; Gross: „Archiv für Criminalanthropologie und Kriminalistik"; „Der Neue Pitaval" и др.)

I. Подела злочинаца.

НАСТАВАК

Јака психична надражљивост, појачана непрекидним животом у уживању, нагони их да задовољавају сваки надражени нагон. Пожуда за уживањем предаја у неограничено без граница. Бруталитет, свирепост, лутања, бесомучно, пожуда за осветом, све то јаче избија. Моменат је за

њих једини владар; шта он заповеди, то бива. Аскети и изгони често сдено владају.

Необуздано антисоцијално тумарање на рачун друштва доприноси, да злочинчаца индивидуа ноћише себе пренећивати, и ако је већ и по себи наклоњена пркосу и упорности. Отуда проистиче нека пенсказана обест злочинчева која се често (види Манојеска испољи у најсенатнијој сујети. Своју противност према друштву одзпчује он са свим у своју корист. Он се осећа у стању нужде према томе друштву тврда срца, које му не даје драговољно оно за чим он жуди. Као и Манојеско, он се „морално хрне“ са друштвом. Злочинац у смислу Ничеовом са свим је готов.

При извршењу својих дела злочинци приводе у дело многитво ређих особина. Они лажу чим уста отворе. Имена постаје животни елеменат лаж, у коју морају увек да се привикавају. За њих важе као „рад“ њихови злочини, крађа, превара, разбојништво. Стална слобода као у тице на грани чини их према будућности равнодушнима; они се просто играју са својом судбином. Ко свако вече леже у кревет потпуно свесан тога, да га у јутру може пробудити жандарм, тај се више ни од чега не плаши тако лако. Отуда и долази, да они тако често и побегну. Ко се часовима игра са опасношћу, тај се одучи да је се нади, тај научи да се са њом титра. Отуда и долазе онда неће или мање непредострожности, које често не можемо да појмимо код злочинца, али оне проистичу делом и из њихове ирло незнатне интелигенције и моћи представа.

До ирхунца досцени егоизам доводи дотле, да се у њих утуши и последњи зрачак сажаљења. „За то му и недостаје грожење после извршеног дивљачког дела,“ вели Курела. У марту месецу 1907. године на смрт осуђени девојачки убица Шихинг у Дрездн, са свим добронољно доручкује после једног убиства. Симпатични ефекти нису одсутни, али су несимпатични они који на дело нагоне.

Фери је од три разне убице у таминци добио овакве одговоре:

„Не иде ми никако ређво, немам на шта да се потужим, налазим се са свим изврено.“

„Ја мислим да сам овде са свим као код своје куће.“

„Никада ми није тако добро ишло као овде у затвору; још никада нисам тако мирно спавао.“ [Lombroso-Kurella: „Kerkerpalimpseste“].

Сујета, хвалисање за злочином, у вези са бруталитетом и подмехом, све се то норађа у злочинца.

„Леонардо да Винчи био је као и ја несрећан у љубави; али он је постао великн сликар, а ја велики злочинац, фалсификатор и убојица. За то је Леонардо стекао велико име исто тако, као што је доживео и ону малу историју са лепом Анђелом Верохијом. Ја истина нисам сликар, али сам ипак славан, јер се налазим у најмање 40 регистара разних казнених завода, који су драговољно описали моја најлепша дела, која су слична онима пристра Ђелоти-а из Варахисије. Моја је ирва љубав била у исто време распространења на две љубазнице, једна се звала Адалгиза, друга Адријана, ирва је била из Мантуе, друга из Кремона.“

„Ко мене познаје, зна да писам свеглас; сада седим овде чисто из пеха у кра|ви; свеједно, ја знам да сам у своме послу великн човек и не варам се у своји способностима за будућност, јер умем још кажем ово исто што сам као кавалериста у Алексадрији казао: Хвала Богу да нисам као што су други.“

„Овде се налазим за то, што сам убио једнога сродника, за тим га нисколо на команде, спаковао у кофер, на послетку његовим родитељима.“

„Увек сам ђио центелмен, имам већ 20 година галера за собом; сад се опет налазим у иритворном затвору, а опет ћу пута добити доживотну робију, и то све за то што сам чинио добра своме ближњему. Најпре сам шесторицу отиратио на овај свет и то за то што су се налазили у великој беди; за тим сам неколико осталих онљачкао, на им онда куће запалио; све то, да бих их трајно збринуо. Наш од срца одани харамбаша Тазбот.“ Lombroso-Kurella: „Kerkerpalimpseste“].

У своме напису „Интернационално злочинство и његово искорењивање.“ (Mitteilungen der Internationalen Kriminalistischen Vereinigung) *д-р Лиденаџ* објашњује утицај интернационалнога момента на опстанак злочина. Тај је моменат од важности и за познавање психологије злочинца. Он разликује ту три типа. Од њих су ирви досељеници као злочинци. „Као плодне земљиште њихових казнимих дела има се сматрати један важан интернационални момент. Незнање језика, обичаја и права стиара особити социјални несугласни коефицијенат. Нагомилавање страница стиара квалификовани моменат према домаћем становништву, а познато је да то веће учиче на поражање злочина. Не еме се дале преидети ни то, да то нису баш најбољи елементи, који гомилама напуштају свој завичај, да би се стално настанили у туђини. Циферма утврђени криминалитет страница даје још шире поље криминалној статистици.“

Други тип сачињавају интернационални ваганти. „Далека путешествија,“ која чини модерна скитница, стварају већ по себи неку извесну интернационалну спону... Опасност, коју интернационални вагантство у себи крије, неће се моћи подцењивати. У њему, национално као и интернационално леже клица развитка злочинаца од заната.“

Трећи тип представљају путујући скитачки злочинци од заната: „За етнологију оне класе треба нарочито имати у виду интернационалитет, пошто она већином изгледа као битни иретходни услов при извођењу тога типичнога деликта. То важи нарочито за интернационалне хохштаплере. Њихови су најважнији специјалитети шиндзвање проојачењем, обично под видом какве ирилаге човека, за тим иреваре у великом обиму но хотелима, но трговинама (узимање скупоцених роба на кредит или у размену за лажне чекове), шиндзвање са женцбом са доцнијом изнудом (чак и на хомосексуалном базису). По правилу само иностранство даје могућности хохштаплеру — т. ј. варалици, која удаља у више друштвене кругове — да се у тој околини одржи да своје злочиначке планове скује и да их изведе. Код интернационалних крадљиваца су од важности већ и објективни односи иоред страначког индивидуалитета. Интернационално ширењо даје могућно земљиште за њихове злочиначке радове. Интернационални кесарош иде само тамо где куља страна и никада не ирокупиће ирилику да буде тамо где се због извесне ствари у гомилама збира иутничка публика. Противу централа интернационалнога ноћчаног сабраћаја управља своје нападе банкарски разбојник, и то као опасни крадљивац разбија њихове челичне коморе, а као улични или друмски разбојник напада њихове чиновнике. Атентати иротиву установа за иутнички сабраћај играју велику улогу. Интернационални крадљивац развија свој свеопште опасни рад на железничким станицама, као и у спавалним колима, у луксузним кабинама трансокеанских иароброда, као и у хотелима свију рангова.“

Назад имамо интернационално организовано злочинништво.

„Овде иретн велика непријатељ — интернационални злочинац из панике, који са своје чисте подлоге разапиње мреже на све стране, и не застајући ни иред којом политичком границом, уз ирнмоћ модерних сабраћајних средстава сакупља сваку раздалину. Путници, весници, осељени агенти, инсма и пакети, телефони и депеше, циркулари и огласи — све то служи томе да одржи везу међу злочинцима, ради договора како ће жртву доиамити и опљачкати. Тешко да се још која област злочиначке делатности може номенути, а да је већ нису искористиле интернационалне организације...

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

1

„Начелник среза копаоничког, актом својим Бр. 12635, преставља, да је питање суда општине бруске, на које је одговорено у бр. 51. и 52, у погледу наплате таксе за оверавање преписаних акта, било нетачно, јер су односна акта иносила у оригиналу десет табака а не четири, и такса је наплаћена не само за оверавање, него и преиис истих, па пита да ли је онда наплата таксе само из т. 45 или и из ове и 20. зак. о таксама?“

На ово питање одговарамо:

Уредништво је имало иред собом питање само о томе, колико треба наплатити таксе за *оверавање преписаних*—копираних — акта, на је на то питање и одговорило.

И како је у питању стајало да се преиис састоји из четири табака, оно је, иод претиоставком да је ово рачунато по пропису, нашло, да треба наплатити *за само оверавање* ових акта и молбу

5.50 динара, јер је претпостављало, да је такса из тачке 20. тарифе, за сам препис, наплаћена у своје време одлично.

Оваван прорачун тачан је.

Али, да би питање о препису и оверавању акта у опште било тачно изведено, оно узима могући случај такве, да неко једновремено врши и препис акта и оверавање ових, и онда би на десет оригиналних табака била укупна такса ова:

1. За препис десет табака оригинала, рачунећи по 0.50 дин. од полутабака (т. 20) 10 динара;

2. За оверавање: од првог табака, рачунећи по препису, 2 и од 6 полутабака по 0.50 дин. (тач. 15.) 3—5 динара;

3. За молбу за копирање 0.50 динара свега 15.50 динара.

II

Суд општине бобовишке, актом својим Бр. 2431, пита:

По чл. 2. закона о чувању пољског имања, иступе против овога закона изнађа и суди општинска власт по званичној дужности.

По овом законском наређењу суд је овај, по достави свога пољског чувара, казнио једног грађанина са десет дана затвора за дело крађе учињене на пољским усевима — сеиво струковe кукуруза са родом и однео својој кући.

Осуда је наслоњена на § 391. к. зак. јер је вредност покрађе износила 3 динара.

По жалби осуђеног, првостепени суд поништио је ову осуду само зато, што оштећени, из чијих је њива учињена крађа, нису поднели тужбе и платили таксу, налазећи да се овакова дела изнађају само на тужбу приватних.

Како су примедбе првостепеног суда обвезне за општински суд по § 15. и 16. Полицијске Уредбе, то је суд поступио по овим примедбама.

Али налазећи, да је по јасним прописима чл. 2. поменутог закона, његова радња у погледу изнађања и суђења ових кривица правилна, јер се оваква дела изнађају и суде по званичној дужности, а не само по тужби оштећених, пошто се њихова тужба само тражи у погледу накнаде штете, о којој говори чл. 19. поменутога закона, суд је овај учинио корак преко среске власти, да се овакво тумачење првостепеног суда достави г. Мин. Нар. Привреде, коме је овај закон стављен у извршење, те да он учини даље што треба, како би се или изједначила начелна одлука Касације о овоме, или иначе учинили какви корани, који би омогућили правилну примену овога закона, али је срески начелник вратио овај акт, налазећи да су примедбе вишег суда правилне.

Моли се уредништво за обавештење: да ли је рад овога суда правилан или не?

— На ово питање одговарамо:

По чл. 2. закона о чувању пољског имања, чије су одредбе императивне, све иступе против овог закона изнађа и суди општински суд по званичној дужности.

По чл. 7. истог закона, сваки иступ, учињен против овога закона, повлачи сем накнаде штете још и казну.

Под овим иступима закон разуме и крађе, јер и њихово суђење спада у дужност општинских судова, у колико то не прелази круг њихове надлежности. То се јасно види из другог става чл. 1. и чл. 16. и 22. овога закона.

Кад се свему овоме дода још и то, да се и по § 391. к. зак. на који је била и наслоњена пресуда општ. суда, ове крађе казне по званичној дужности, сем оних о којима говори став трећи ове одредбе, а који случај није овде, онда је општински суд правилно и по закону радио, што је ушао у извиђање и суђење ове крађе без тужбе приватних тужилаца и без плаћене таксе.

На сваки начин, требао је срески начелник да овај случај достави г. Министру Народне Привреде, па би била ствар његове оцене шта би он даље радио, јер се овакним схватањем првостепеног суда држа могућност, да многобројне крађе остану без законских последица, било што приватни неће увек знати ко им је крађу извршио, било што би се све ове крађе склапале од власти међусобним погодбама крадљивца и покрађених.

III

Суд општине брежовачке, актом својим Бр. 1195, пита:

„Пресудом овога суда од 12. августа 1907. године, осуђено је извесно лице по § 364. тач. 1. к. закона на новчану казну у корист општинске касе и да плати за пресуду 2 дин. таксе.

Кад је сада приступљено извршењу ове пресуде, осуђени је изјавио да је пресуда застарала по § 396. к. зак. и тражи да се она према њему не извршује.

Моли се уредништво за обавештење: је ли ова новчана казна застарила или не?

— На ово питање одговарамо:

Питање о застарелости иступних пресуда општинро је расправљено у бр. 28. Полицијског Гласника за 1908 год.

Нека суд наће тај број и пажљиво прочита одговор под II. дат на питање општине мало-лаошке, па ће видети за које време застаревају иступне пресуде, а по томе ће извести закључак је ли застарила пресуда о којој је реч или не.

И овом приликом уредништво скреће пажњу општинским чесницима, да брижљивије читају лист и прате шта се у њему пише; на ће све ове имати потребе да понављају питања, која су један пут већ расправљена.

IV

Један општински писар пита:

Један грађанин ове општине живи сада стално у округлој варошн, где плаћа порез на радњу и личност, а у овој општини задужује се порезом на непокретно имање.

Његов порез у округлој варошн износи преко 15 дин. те је уврштен у гласачки списак, јер он није изузет у смислу чл. 32. зак. о општинама.

Како и у овој општини његов порез премаша суму од 15 динара, то настаје питање: да ли ће он морати да се уведе у списку чл. 21. а зак. о општинама у бирачки списак и оне општине где стално живи и оне где има имања; управо да ли лични порез утиче на прво гласање или не?

Како је сада време за прављење гласачких списака, то молим уредништво да похита са одговором.

— На ово питање одговарамо:

Један грађанин може имати имања у неколико општина, и у свима плаћати преко 15 динара непосредног пореза са државним приразима, али му то не даје права да у свима општинама бира и буде биран, јер право гласа имају само она лица, који су стални грађани дотичне општине — чл. 30. зак. о општинама.

Само дакле, стални грађани могу ући у бирачки списак, ако имају изузети по чл. 32. поменутога закона, а они сопственици имања, који се задужују по пореским књигама као странци, улазе у бирачке списокове оних општина, где су стални грађани.

V

Суд општине марковачке, актом својим бр. 3292, пита:

У овој општини живи једно лице, које је раније било трговац на мало под стечај:

Из расподате имовине њису се могли измирити повериоци, те је стечај скинут услед испражења стечајне масе.

Његова жена има непокретно имање и оно га је пријавило за порез.

Моли се уредништво за објашњење, да ли ово лице може бити бирано за каквог општинског чесника као на пр. кмета одборника и т. сличио?

— На ово питање одговарамо:

У 26. броју Полицијског Гласника за 1908 годину, објашњено је, зашто не могу бити уврштени у бирачке списокове они, који су пали под стечај на овај дигнут само због тога, што је маса испражена.

Нека суд наће тај број и прочита одговор под III, па ће то бити одговор и на његово питање, које не би ни чинио да су чесници његови пажљиво пратили објављења, која је уредништво до сада давало.

VI.

Суд општине сапашке, актом својим Бр. 2.500, пита: који ће се власти подносити жалбе на решење суда и одбора, којим се извесна лица стављају под полицијски надзор на основу § 4. а Полицијске Уредбе?

— На ово питање одговорено је одговорено у бр. 37. овога листа за 1908 годину под V.

Нека суд наће тај број, па ће наћи и одговор који тражи.

И овом приликом напомиње се, да се на питања, која су једном објашњена, неће више давати никакав одговор, јер то одузима и простор листа и време, на штету оних питања, која нису била предмет расправљања.

VII.

Председник општине јунковачке, пита:

1. Кад у селу, где је општина, постоји касапница, коју општина даје под закуп,

да ли може ко о прикеним сабориша и вашарима клати стоку сем касапа и кречити печено месо, и ако може да ли плаћа коме какву аренду?; и

2. Ако ли ко продавати маст сем касапа, кад постоји касапница и плаћа општини аренду.

Молим за расправу ових питања, јер од ове године треба уводити закони ред".

— На ова питања одговарамо:

1. Уредба о касапницама регулисана редовна односаја између општине и касапа и касапа и грађана.

О изузетним приликама као што су прикени и манастирски сабори, вашари и т. д. ова не говори ништа.

Неке општине, дајући своје касапинице под аренду, регулисавале су ове случајеве уговором, закљученим са закупцем, а неке не, али је у већини случајева узимато, да касапи немају права на аренду од оних, који њоју стоку по сабориша и вашарима, јер се они махом дуже ван места за које је аренда уговљена и изузетци су од редовних прилика, које се уговором обухватају.

Ако се овој пракси дода и то, да су чл. 29. и 30. уредбе о касапама, сабори и вашари изузети од правила постављених за механисање, и дозвољено да сваки може радити ове послове тих дана без ограничења, и да продаја печеног меса није ни самом уредбом забрањена, онда се не може навести право за касане, да наплаћују аренду тих дана.

2. Продаја масти није ограничена ни једним законом и може је продавати сваки и ако су касапинице дате под аренду.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Радомир Вондић, родом из Прњавор, срез љубићевог, који је пресудом суда општине ниво-монтанучке од 31. прошлог месеца кажњен са три дана затвора због скитње, 1. овог месеца побегао је из притвора. Он је стар 22 године, малог раста, малих плавих бркова, очију плавих, на себи има гуњ и панталоне од сукна, на глави шајкачу, а на ногама опанке. Полицију се све полицијске и општинске власти да га потраже и проваћеног спроведу начелнику среза поцерског округа београдског с позивом на депешу Бр. 70.

Аксентије Зувић, земљорадник из Рача у срезу поцерачком, решењем прокупачког пријестеног суда од 15. новембра прошле године стављен је под суд и у притвор због убиства Видосава Калчанина, земљорадника из Рача, али се ни до сада није могао пронаћи, јер је по извршењу дела одмах побегао. Аксентије је стар 21 годину, малог раста, у лицу смеђ, малих бркова, брија се, носи смеђе, у обичном сељачком одећу. Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже и проваћеног стражарно спроведу прокупачком пријестеном суду с позивом на акт Бр. 2707/4/908.

Косара Филиповић, служавка, 24. прошлог месеца, злонамерно је остакла своје неопходне ствари у „Трећинту" у опегу, које је истога дана нађено и предато Матарискоме Управству. Косара је родом из Шапца, стара 16 година, нижег раста, у лицу плава, у погледу белега. Како је она по извршењу овог дела побегла, то се позивају све власти да је потраже и проваћеној спроведу кварту врачарском с позивом на акт Бр. 20123/908.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Међу старије и интелигентније наше кокаре и варалице долази и овај **Станимир Милутиновић**, чију фотографију налазимо. Његово се име није новијаше за последњих неколико година у полицијском репертуару; тачно је био већ и забрањен и као је раније био добро познат. Кокарски занат практикује тако рећи од детињства, јер је још од 12 година дошао у додир са полицијским властима, које су га од тада безбројно пута пратиле и каснињале. Већ у својој петнаестој години и

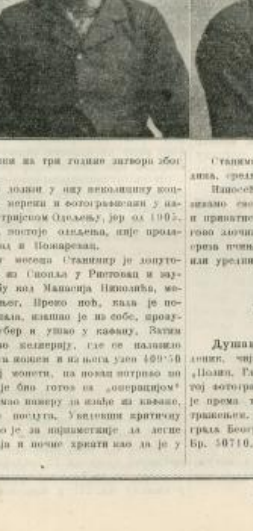

суђен је и судија га три године затвора због опасне крађе.

И Станимир долази у ову интелигенцију кокара који њиху нерски и фотографишани у нашем Антропометријском Одељењу, јер од 1905. године, од када постоје одељења, није пролазио кроз Београд и Пожаревац.

10. прошлог месеца Станимир је допутовао железницом из Смедерева у Ристовац и узео засебну собу код Манојла Николића, механџије оплићког. Преко ноћи, када је послуга била послала, нашао је на себе, прозукао се кроз шупу и ушао у кафану. Затим је одмах прешао кантерију, где се налазило чекање, обио га колико и шта је нашао укупно 400-50 динара у разној монети, па новац потрпао по џеповима. Као је био готов са „операцијом" и био над је имао пажеру да изађе из кафане, приметила га је послуга. Увиђајући критичну ситуацију нашао је за најцелисходније да лепше поврај кантерија и ноћне хрчати као да је у најдубљем сну.

Послуга је одмах пријала њему и једва га пробудила. При устајању почео му је жена кти нешто да псује и претресом је нађено недостајућа ова новчаница сума новаца, која му је одузета. Како није могао одмах бити пријат полицији, то га је послуга задржавајући једнако засебној соби за свлачење, и упутру га предала полицији.

На пошту под начелника среза пчињског нашао је за најбоље да се прави луд. Сва је факта поричао и сам је се себи чудио и необјашњиво му било, како је то могуће да је нађен да спава под кантерија, код је легао у собу. Али му сва поричања ништа нису помогла, јер су сва наведена факта утврђена сведоцима и он је ускоро бити предат граничном пријестеном суду за дело опасне крађе.

Како је он дошао на Турске и како се живи ли је и тамо учинио какво казнено дело, то је начелник среза пчињског (који нам је и послао ову Станимирову фотографију) тражио извештај од нашег конзулата у Скопљу, да нађе и тамо учињено какву кривицу, а нарочито му је спровод пажњу на објаву, која је нађена код Станимира на којој нема потписа полазилог. Објава је издата 8. прошлог месеца под Бр. 619 и основана је сумња, да ју је Станимир сам саставио.

Станимир је родом из Кнежевића, стар 28 година, средњег раста, лепушаст, округлих лица.

Напомињемо његову нарочиту фотографију ипазимо све полицијске и општинске власти, а и приватне молимо, ако би нашли за какво његово злочино дело, да о томе известе начелника среза пчињског с позивом на Бр. 2698/908. или уредништво овог листа.

ПРОНАЂЕН

Душан Радошковић, бив. штампарски радник, чија је фотографија нашла у 50. броју „Полиц. Гласника" од пр. год., пронађен је по тој фотографији у Врању и предат граници, те је према томе престала потреба за његовим траженьем. Овим се опозива и расписе Управе града Београда од 8. децембра прошле године Бр. 50710.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 3. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 18. ЈАНУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кроме потребе и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то поједине за цела године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгомир Арнаутовић, полицијски писар треће класе среза посавског, округа ваљевског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе с тим, да му се на име помоћи издаје из државне касе 30% од његове досадашње плате.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 13. јануара 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милан Кузмановић, полицијски писар друге класе среза посаво-тамнавског, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 13. јануара 1909. г. у Београду.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда.

На основу § 7. устројства централне државне управе, поново да се старам о извршењу закона и законских одредаба, нашао сам за потребно да дам ово упутство свима полицијским властима:

Према чл. 5. правила о односима слугу и њихових газда од 12. септембра 1904. год. Шбр. 25867 служитељску исправу не морају имати келнери, тако звани гастпедитери, шпајзтрегери и каве-кувари како не хотелима и гостионицама, тако механама и кафанама, ако имају легитимациону карту њиховог удружења — синдиката, пошто се они сматрају као квалификовани стручни радници, који нису под сталном месечном платом.

Овим се ни у колико не искључује обавеза пријаве по § 344. крив. зак.

Препоручујем свима властима да се по овоју наредби од сада управљају.

ШБр. 251[1]9.
30. децембра 1908. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела.
Св. Милосављевић с. р.

РАСПИС

Свима окружним начелствима и Управи града Београда.

Ради правилнијег и тачнијег извршења закона о регулисању и употреби вода од 18. децембра 1905. год. и закона о водама и њиховој употреби од26. децембра 1878. године, господин Министар Народне Привреде наложио ми је у своме писму од 5. децембра 1908. године ШБр. 334 учинити ову представку:

„Хидротехничком одељењу подручног Министарства долазе многе жалбе од појединаца, од општинских, срески и окружних власти, као и од окружних одбора, на штете које поједине реке чине општинским имањима, а поглавито су учестале жалбе на штете, које поједини трне од Мораве.

Да бих изнашао у колико су те жалбе оправдане и шта је узрок штети, ја сам одређивао стручна лица из хидротехничког одељења и на Управе Вода, да прегледају поједине реке и да сазнају узроке штети коју те реке чине. Из реферата њихових излази да је поред других узрока штети, које чине наше реке, поглавити узрок у томе, што се од стране полицијских и општинских власти нико не стара, да се у погледу река тачно испуњавају прописи закона о водама и њиховој употреби од 1878. год., као и закона о регулисању и употреби вода од 1905. године.

Пре свега нико не стаје на пут самовласним радовима појединаца у корито речном, тако да сваки, без претходног тражења дозволе од надлежне власти, одводи воду из реке и подиже поред обале и у самоме корипту разне грађевине, које не само сметају правилан ток воде, него су често повод да се корито засипе, а вода прокрчи себи други пут и односи здраву и зиратну земљу.

Исто тако увијањем на лицу места од стране мојих изасланика, а и према прикупљеним извештајима од окружних власти, утврђено је, да и данас после 30 година, од како је ступио у живот закон о водама и њиховој употреби, постоје у свима окрузима врло велики број воденица, које нису задобиле право онако, како то закон прописује.

Такве воденице које су појединци подизали по својој вољи, јесу такође један од главних узрока штети коју наше реке чине, а која штета сваке године далеко надмаша предносг оних тих воденица.

Исто тако многи самовласно одвраћају воду из реке на своја имања противно законским прописима.

Крајње је време, Господине Министре, да се од стране државне власти предузму све мере, које ће отклонити све узроке штети, коју наше реке из године у годину чине нашој привреди, као и да се стане на пут самовласној употреби воде и речних корита.

Познат законом о регулисању и употреби вода, да се старам о регулисању и одржавању текућих вода и о спречавању поплава, ја вас молим, Господине Министре, да једном наредбом затражите од полицијских власти, да у своме подручју обрате особиту пажњу на испуњавање одредаба прописаних законом о водама и њиховој употреби, и да енергично стану на пут самовласној појединаца у погледу употребе воде и употребе корита текућих вода.

Тога ради полицијске власти треба:

1., да строго пазе на то, да нико ништа не предузима ни у кориту речном, ни поред обала, а поглавито да се не смеју у корито речном градити сунови, гатови, вршке и преграде на какве врсте и у ма каквом циљу, нити да се сме самовласно давати потоку или реци други правац тока или ушће;

2.) све преграде које постоје и које су подигнуте без дозволе власти, наредити да се у року од најдаље месец дана имају уклонити из корита речног; а ако их не уклони онај који их је саградио, да то власт изврши о његовом трошку;

3.) све преграде и грађевине, за које постоји одобрење власти, а које нису обухваћене чланом 18. закона о водама и њиховој употреби, наредити да се дигну у што краћем року, ако према природи ток воде и излазивају штете, што треба окружни инжинер да утврди на лицу места;

4.) на рекама, на којима постоје пловеће воденице (моравске, дунавске итд.) забранити рад таквих воденица, јер чине знатно већу штету него што је добит од њиховог рада, а осим тога, давање дозволе за рад таквих воденица није регулисано ни једним законом;

5.) не допустити да ради ни једна воденица, која није испунила све оно што се тражи законом о водама и њиховој употреби; поглавито пак обратити пажњу од над ради свака воденица и тражити да се, према чл. 48. тога закона, сви који нису испунили законом тражене прописе, казне, а осим тога оставити им рок од 50 дана, да изврше све оно што закон прописује. Ко то не изврши одмах му спречити сваки даљи рад;

6.) никоме не давати права на употребу воде, нити у опште да може предузимати ма какве радове у кориту речном, докле се не добије пристанак од министарства народне привреде; поглавито обратити пажњу да нико самовласно не одвраћа воду ван њеног природног корита.

7.) старати се да се што савесније и тачније врши чишћење корита потока, речица и река, према расписима које буде издало министарство народне привреде; а исто тако да се редовно чисте баде (јаруге, јаселе) којима се вода одводи ради какве употребе, и

8) обратити поглавиту пажњу да се при давању дозволе за употребу воде, у свему испуне одредбе, које су прописане законом о водама и њиховој употреби, као и одредбе прописа и правила, издатих на основу чл. 30., 31. и 32. тога закона и упутства, издатих ка. чл. 22. и 23. истог закона. Дозволе не издавати докле се у смислу расписа министарства унутрашњих дела од 10. фебруара 1906. год. Пбр. 2.691 не добија решење министарства народне привреде.

Да полицијске власти не би пренебрегле пуне побројаних дужности, молим вас, Господине Министре, да у распису нарочито нагласите, како ће Министар Народне Привреде, преко својих стручних органа од времена на време, водити контролу о извршењу тога расписа и да ће се свака неексцинбетност у томе погледу вама саопштавати.

Како ће извршење неких од горе означених наредаба, може наићи на извесне тешкоће, јер извесне законске одредбе нису ни за пуних 30 година примењиване, као и с тога што ће извршење истих бити скопчано са повредом приватних интереса, то треба у истом распису скренути пажњу полицијским властима, да ме непосредно извештавају о свакој тешкоћи, на коју наиђу, на елементарно да ми учине и предлоге о начину, како би се те тешкоће могле отклонити и тиме да допринесу, да се и код нас уведе правилно газдовање водом. Ако би извесне законске одредбе биле нејасне, или, ако би постојеће одредбе требало новим допунити или исправити, могу полицијске власти и у томе погледу поднети ми предлоге, који ће се узети у обзир при ревизији постојећих закона.

Сматрајући питање о одржавању корита текућих вода у исправном стању, као и питање о тачном испуњавању одредаба закона о водама и њиховој употреби и закона о регулисању и употреби вода, као врло важна питања за народну привреду, уверен сам, Господине Министре, да ћете што скорије наћи на сугрет овом моме предлогу*.

Извештавајући о овоме начелство — уједно препоручујем им: да се у будуће са својим грађевинским одељењем тачно придржавају изложених правила у предњој представци Господина Министра Народне Привреде и расписа мог претходника од 16. фебруара 1906. г. Пбр. 2691., да у смислу напред изложеног изда полицијским и општинским властима потребне наредбе и о извршењу тога да се стара.

За неизвршење оне наредбе биће одговорни начелник окружни, шеф грађевинског одељења и срески начелници.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

Шта се не може узети у попис за извршење судских одлука?

(Објашњење § 471. судског поступка у грађанским парницама.)

II. Поједине од пописа изузете ствари и потраживања.

(НАСТАВАК)

д. Пошто земљоделац законом заштићено му непокретно имање не може ни сам продати нити на којим начином отуђити, то се онда појавило питање, може ли земљоделац то од пописа изузето имање издати под закуп? Издавање имања под закуп није отуђење, пошто под закуп издато имање остаје у својини онога, чије је имање. Према томе могао би земљоделац од пописа изузето имање под закуп издати. Истина издавањем под закуп земљоделац се лишава могућности да сам обрађује земљу и прибира плодове са ње, пошто то право добија закупац, али он за то добија еквиваленат у закупној цени, коју му је закупац дужан плаћати. Његова и његове породице егзистенција осигурана је, у место прибирањем плодова са земљишта, примањем закупне цене. Али несумњиво је, да закуп може послужити и као средство за симулирање, те да се земљорадник лиши оних користи, које су му намењене тач. 4. а. § 471. грађ. суд. пост.[28]. Ко на пр. узме новац на зајам и изда под „закуп“ поверилоцу за дуже време своје имање, док се дуг не исплати, тај је већ употребио уговор закупа као средство, да се за дуго време лиши прихода са свога имања. Још ако је уговор зајма фиктиван, или зеленашки, онда је обилажење законског прописа очигледно. Међу тим такви уговори, који би ишли на изигравање закона (in fraudem legis agere) били би неважни (§§ 13. и 538. грађ. зак.). Према томе власти, при потврди таквих уговора, одбиће би тражену потврду и не би извршиле пресуду о уступању дотичног имања закупцу ради уживања, а и сам земљоделац могао би тражити да се такав уговор као ништав огласи. Исто тако и чланови његове породице, у чијем је интересу такође тач. 4. а. § 471. донесена.[29] Када је пак уговарање закупа извршено у намери да се изигра намера законодавчева, изражена у § 471. тач. 4., питање је фактично, које се има у сваком конкретном случају испитати. Може та намера уговорних страна постојати и онда, кад се закуп за краће време уговара као и онда, кад је за дуже време уговорен. То што је горе за закуп казано важи и за конституисање стварног права плодоуживања (§§ 374. и сл. грађ. зак.) заштићеном имању.

ђ. По одељ. 3. тач. 10. правила од 4. 11. 1874. земљоделац може извршити промену земље, коју по тач. 4. а. не може

[28] Као што би се то могло постићи и другим правним пословима, на пр. оним „обвезним уговорима и уговорима“ из §§ 453. и 318. грађ. законика.

[29] У главном исто мишљење заступа и Вол. Гл. за 1897. год. стр. 142. и 407.

отуђити. У овом се одељку вели: њему се [земљораднику] не може забранити да своју земљу с другим промени (трампи), но само у том случају треба да суд има најпре непобитан доказ да земљоделац на другом месту оношико земље добија, колико на једном даје, или бар да у оној вредности добија на другој страни земље, у коликој ову на једној страни даје.[57] Поводом овога питања постоји једна одлука Касационог Суда од 11. XII. 1898. Бр. 9614 (в. Пол. Гл. год. 1904. стр. 205), у којој Касациони Суд (по саопштењу извештача С. Јањића) заступа гледиште „да је довољно да један уговорач, при уговору о промени, добије на другом месту оношико земље, колико на једном даје, а да не морају оба добра бити и једнаке вредности". Позивајући се на тач. 10. одељ. 3) правила Министра Правде, Касациони Суд оснажио је одлуку судску, којом је одобрен уговор некога уговарача Срећка са Марком, другим уговорачем, а по коме је Срећко дао Марку своју њиву у вредности 750 дин. за њиву Маркову, која преди 100 дин., али је за једну шестину њена од њиве.

Ја пак мислим, да је овако схватање Касационог Суда противно закону. Земљоделац, по намери законодавца, не треба да буде извршеном променом оштећен, а то би несумњиво било, кад би се успоставило горње мишљење, да је при промени довољно, да један уговорач добије на другом месту оношико земље, колико на једном даје, а да не морају оба добра бити и једнаке вредности. Јер онда би земљоделац могао извршити промену и на тај начин, што би на своју њиву од једнога дана оранъа, одличнога квалитета, добио неку њиву пражњу или песковиту или кршевито парче земљишта од једнога дана оранъа, те би по жетви са таке „њиве" гладовали и он и његова породица. Смисао одељ. 3. тач. 10. правила тај је, да земљоделац треба да за земљиште, које у промену даје, добије толико исто (или веће) по простору земљишта и *истога квалитета* као оно у промену дато, или — ако добије мање по простору — онда да то мање земљиште преди исто *оношико* (или више), колико и оно које он даје. Ако се врши промена између земљишта, која су разним пољопривредним културама намењена (њива за земљиште под шумом, њива за воћњак, или виноград или ливаду), онда је меродавна предност промењених земљишта, т. ј. земљоделац треба да добије толико (или више) у вредности земљишта које прима, колико даје у вредности свога земљишта.

с. По четвртом одељку тач. 4. з. § 471. грађ. суд. пост. од пописа изузето непокретно имање земљорадниково не може ни сам земљоделац продати ни ма којим начином отуђити. Међутим то не значи, да се земљораднику не може на то имање ставити интабулација.[58] Ово се имање само не може заложити продаји (и ако је интабулисано), али заложно право постоји донде, док не престане начинима прописаним у грађанском законику (чл. XIX уредбе о интабулацији, §§ 325, 329, 947. у вези са § 928. ж. грађ. зак.). Интабулисањем дотичнога имања дужник не отуђује исто, јер он остаје и даље власник и држалац и као такав прибира плодове са интабулисаног имања. Према томе нетачно је казано у тач. 12. министарског правила, да „кад се каже да се једно добро којим начином отуђити не може, следствено је да се оно ни задужити не може[59] . . . и у трећему делу ове тач. 12. . . . „јер почем је законодавац казао да се то имање не сме продати, узима се да поверитељева интабулација стоји на једном имању, кога управо нема.[60] Како интабулација на имању постоји, то се онда ово имање као [illegible] може заложити продаји, чим се имовно стање дужника, т. ј. чим он дође до још неког непокретног имања, [illegible] а да има 10 дана оранъа, те му остаје минимум за егзистенцију. Зато се но може ни скинути но захтеву дужника интабулација са тих заштићених 5 дана земље само зато, што дужник у време интабулисања није имао више имања од 5 дана, или зато, што у време захтева за скидање нема више од пет дана земље.

У осталом у погледу продаје дужниковог ма и интабулисаног непокретног имања, чији се минимум за егзистенцију (пет дана) изузима од пописа, *меродаван је моменат узимања у попис*. Ако *у томе моменту* земљорадник има само пет дана земље, ма да је у време задужења и стављања интабулације имао више од тога, онда му се тих пет дана не могу узети у попис за извршење грађанских пресуда. То сасвим јасно [illegible]ма да је за повериоца врло опасно и у судској пракси врло спорно в. Пол. Гл. 1907. стр. 203] следује из законодавно-политичког циља, одржање егзистенције дужникове, који је законодавац тим законским прописом хтео постићи.[52] [53] [54]

Кад дужник има више од пет дана земље, на му је пет дана интабулисано, а онај виша није, и кад се тражи попис његовога земљишта, онда извршна власт може онај виша пописати и продати. Дужник не може захтевати, да му се онај виша остави, зато, што су му пет дана оптерећени интабулацијом. Јер као што смо горе видели, интабулација не спречава дужника у узимању свога имања, и оно му остаје и даље ради тога, пошто му се тих пет дана — и ако је то интабулисано не сме продати.

Ако удата за земљорадника жена хоће да прода своје непокретно имање, онда она то може учинити но одобрењу свога мужа. Али у овоме случају треба да њен муж има бар пет дана земље. Јер ако он толико нема, онда би продајом жениног имања наступила опасност за одржање земљорадникове породице, о којој је дужна и жена старати се (в. бр. 5. под с. ове расправе).[55]

(наставиће се)

Д-р Драг. Аранђеловић

---

[57]) Да то суд неће ни тражити при стављању интабулације уверено о томе, да земљорадник, поред имања које задужује, има још довољно земље по закону као што се рази, над земљорадник отуђује непокр. имање. В. тач. 11. правила и тумачење опште седнице Касационог Суда од 22. IX. 1908. Бр. 7613 (Пол. Гл. год. 1908 стр. 351).

[58]) Судска је пракса колебљива у овом питању. Види Пол. Гл. год. 1904. стр. 205. и 228. По § 280. грађ. суд. пост. не може се тражити обезбеђење на оне ствари и на оношико, колико се за извршење пресуде у њима узети не могу (§ 471). Како у средства обезбеђења дакле забрана, прибележба и притвор, то онда значи, да се на дотичне непокретно имање земљорадниково не може ставити прибележба и да се стављена може скинути. У погледу земљорадника ова је заштита излишна. Зашто да се не би могла ставити прибележба и на последњих пет јака земље, кад прибележена земља остаје у држању дужниковоју и кад се она, а поред прибележбе, не може продати? Међутим поверилац и поред тога има бар рачуна да му се прибележба одобри, јер he може бити дужнику доказе прибавити још непокретног имања тако да би се прибележено имање могло продати.

[59]) Овако тумачење овога законскога прописа суобразују ову опасну манипулацију зеленаши, да од својих дужника сваку годинама не напаљују претпазити покаи, већ тек онда, кад се трансфина разним операцијама утроструче. Јер кад један поверилац рачуна са тим фактом, да he, ако годинама протекне напаљу, поставом дужнику остати од имања само оних пет дана земље, на којима се — неровитно интабулација, наплати, тако да се неће моћи за своје потраживање напаштити, онда he он показати са наплатом.

[60]) На овај начин да превлаче отуђења земље преко пет дана у шкуд, да се отуђени капитал повраћава онима који право, на према § 303. а. грађ. зак. тај правоо напаљу и да спонтувано, постижу да се та земља узме у попис.

[61]) Поверилац се у овом случају налази у истој ситуацији, у којој се налазе и они, чији су дужници у време задужења били непокретници, а у време пописа земљорадници. Зато види и тач. а. бр. 5. ове расправе.

[62]) В. Пол. Гл. за 1907. г. Бр. 327.

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИМУНИТЕТ

(НАСТАВАК)

Овлашћење од Скупштине тражи се зато, да би Скупштина видела, да оптужба није лажна, да је стварна, основана, потенденциозна: да ли је посланик крив или не, то Скупштина нема да испитује. Према томе, иследник, тражећи од Народне Скупштине овлашћење, треба у своме захтеву да изложи све, што је потребно за одлучивање скупштинско, *а да јој не шаље и акта истраге.* Скупштина је дужна, да према пријетиви јој подацима реши питање без акта. Она није надзорна власт над судском и иследничком влашћу. Она нема ни право дирнете у тим питањима, јер то није ни изборни ни чисто административни посао. С тога, скупштина не може ни да тражи акта иследења кривице посланикове. Та акта су у извесним моментима тајна за сваког, па и за Народну Скупштину и окривљеног посланика, сем за иследника и његову надзорну власт. Кад та акта дођу у скупштину, она су дошла међу ненадлежна лица; ако заинтересовани посланик не треба да употреби право гласа у својим предметима, он има право, да се упозна са стањем ствари и са актима, која су у Скупштини и на основу којих, претенциозно, Скупштина одлуку доноси, — а целокупним овим поступком иде се на штету истраге. Позивати се на демократизам за супротно гледиште, није много смишљено.

Пошто се посланик без скупштинског овлашћења не може узети на одговор ни притварати, рађа се питање: да ли је после добивеног овлашћења за узимање на кривични испит потребно засебно одобрење накнадно и за притвор? Може се сматрати, да је Скупштина давањем одобрења за кривични испит решила у основи начелно питање, да оптужење посланика није тенденциозно, и да је бесмислено узимати то питање поново у оцену по тражењу одобрења за притвор. Ми налазимо, да то мишљење три пркор у томе, што је Устав рекао, да се одобрење од Народне Скупштине тражи и за притвор, и што се о притвору није могло у Скупштини у при мах одлучивати, кад оне није ни било услова за притвор; кад скупштина буде накнадно одлучивала о притвору, цениће и одговор окривљеног, поводом кога може да се ствари са свим други признаци да, па и оптужба покаже тенденциозна, јер се тек од узимања на одговор, тако рећи о другој страни, окривљеној, води непосреднијег рачуна. Овом другом мишљењу иде у прилог ово: кад је неко окривљен и узимат на одговор, па по томе буде изабрат за посланика народног, мора се тражити одобрење на основу члана 124. Устава, да би био притворен, ма да не постоји сумња, да се он гања као посланик, јер је иследник свој рад обавио пре избора; према томе постоји разлог тражења одобрења за притвор после издатог одобрења за кривични испит, — јер се хтело, да Скупштина цени, не само да ли има основа, да се окривљени посланик на одговор узима, него и да ли има основа и да се он притвара. Пракса код нас као да иде на руку првом мишљењу; с тога би ваљало, у циљу што скрупулознијег тумачења односног Уставног парећења, *увек актом о тражењу одобрења за узимање на одговор тражити и одобрење за евентуалан притвор,* ако по природи дела притвор може произаћи као законска последица.

Следује као последица природе имунитета и уставних термина, да се *посланик, узет на одговор и притворен пре него је изабран за посланика, у притвору задржава без тражења одобрења за притвор,* а да се истрага у потпуности може обавити, и посланик осуђити, без одобрења, ако је он узет на одговор док још посланик није био, и ако дело не повлачи притвор. *За спровођење посланика суду не треба одобрење. За судење посланика ма код које власти такође не треба скупштинско одобрење.*

Кад иследник тражи одобрење за притвор посланика, треба претходно да је донео решење о притвору.

Поступање при случају, кад је посланик *ухваћен на делу,* и право скупштине да истакне имунитет посланика и у тој прилици, прецизно је одређено Уставом. Ради тога права скупштинског стоји дужност на *иследнику, да скупштину о тој кривици посланиковој извести* и рад настави очекујући одлуку скупштине и *држећи посланика у притвору,* кад дело исти повлачи; *ако скупштина одрече овлашћење, иследник прекида узимање посланика на одговор или његов притвор* и то само за *време седнице,* а даљи рад, независно од личности посланикове, може и тада као и увек обавити.

Имунитет посланички никада се *не простире на извршење кривичних пресуда.* Да је посланик крив и да треба над њиме казну извршити, доказ је сама извршна пресуда; ту нема сумње о каквом гаљању и ограничавању слободе и савесности чланова скупштинских.

Како у нашем законодавству постоји и привремени притвор дужника у циљу испуњења његових грађанских обавеза — §. 411. и др. грађанског судског поступка — то је нарећено Уставом, да се *посланик не да у дугове и притвор не може ставити.*

Односно §. 130. и 131. стецишног поступка, који предвиђају затвор стецишног дужника, учињимо само ту примедбу, да посланик, кад падне под стечај престаје бити посланником, и да по томе, као без мандата посланичког, може бити стављен у затвор.

Власти траже овлашћење од Народне Скупштине не непосредно већ *преко свога ресорног Министра,* пошто Народна Скупштина општи непосредно само се Министрима а не са другим властима. Много пута се дешава, да Скупштина не донесе одлуку по траженом овлашћењу, ма да је и акта истраге добавила, а сесија скупштинска се закључи; тада сва несвршена акта остају у скупштинској архиви, јер закључењем сесије рад скупштине престаје; с тога је потребно, да иследник своја акта у своје време потражи и Скупштини ако је дотични још посланик *поновни захтев за одобрење учини,* пошто скупштина без поновних предлога никад *не решава предмете из ранијих сесија.*

Са имунитетом посланичким стоји у вези и питање о личним војним обавезама посланикови. Код нас то питање није законом регулисано. На основу члана 87. закона о устројству војске министар војни је прописао под Ф. Ђ. Бр. 1353. од 17. фебруара 1897. године „Правило за ослобођење чиновника и отправника јавних служби од позива на војну вежбу у миру и рату“, а у том правилу под IV. 2. стоји, да су посланици Народне Скупштине само за време док је скупштина на окупу ослобођени од вежбе — што не важи за резервне официре, наредснике и поднаредснике, војнике народне војске, и старије од војника.

При грађанским своркама и вансудским пословима приватно и јавно правне природе, као и у кривичним предметима после евентуално потребног одобрења Народне Скупштине, власти добављају посланике и са њима поступају као и са другим грађанима и принципима јавних дужности. Позивање народног посланика као сведока, вештака, окривљеног, сходно §§. 96. и 130. кривичног судског поступка, биће преко Народне Скупштине само онда, кад је тај посланик *за рада скупштинском у времену позивања или престанка власти;* ако је посланик у то време на одсуству, искључењу, или је сесија скупштинска закључена, или седнице њене одложене и посланик није при раду у коме делу скупштинском, може се позивати непосредним путем. Поштоје је закон прописао дужности за сваког па и за посланике, то се и према њима приступа по потреби принудном — *егзекутивном мајстору* као и према осталима равнима. Према посланику се могу бећ нарочите процедуре употребити принудне и превентивне мере за поштовање закона и законитих наредаба, јер законе морају поштовати сви грађани подједнако — на пр.: може се посланик и насилно уклонити са извесног места, где је слободан приступ грађанима забрањен; скинути са железничког воза, трамваја, ако је у нормалном стању или без путне билете (нормалне или изузетне); уклонити са јавног места, ако прави пред, и т. п., — дакле, могу се у опште предузети мере, да народни посланик туђе право не вређа и да извесно измеравано недозвољено дело не учини или учињено не продужи, као што се посланик може, такође без одобрења скупштинског, интернирати на случај душевног оболења. Власти пак не треба да сметњу с ума, да послове треба обављати са што је могуће мање досаде не само према посланицима него и према свима грађанима.

(СВРШИЋЕ СЕ)

Алекс. Јов. Кузмановић.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

9. *Саобраћајна полиција.* — Послове саобраћајне полиције ово одељење дели са одељењем II и то тако, да прво одељење ради послове више управне и надзорне природе, особито послове варошких железница и трамваја, а друго само контролу над возним персоналом и возачима и одузимањем личне дозволе за вожњу.

Као извршни орган оба одељења за ове послове је *саобраћајни комесаријат* са униформисаним извршним органима (један полицијски капетан, 8 поручника и 64 наредника и шуцмана).

Полиц. председништву не само што је надлежан за давање дозвола обичним саобраћајним средствима, већ према закону о грађењу малих железница од 1892. год. и за подизање варошких железница, електричних надземних и подземних железница и трамваја. Приликом давања дозвола прописују се до појединости мере за сигурност публике. Свака се трамвајска кола прегледају пре но што се пусте у саобраћај ради контроле да ли у свему одговарају прописима, па се за знак неправности стакла на њих печат од наручите масне фарбе и тек тада пуштају у саобраћај.

Овде се не можемо детаљније упуштати у разне прописе о трамвајском саобраћају, али да напоменемо још да је највећа дозвољена брзина вожње 25 км. на сат. Берлинска општинска нове трамвајске пруге сама подиже, а старе од приватних друштава све више откупљује, али је иначе највећи део трамваја у рукама Берлинског Трамвајског Друштва, чије смо интересантне фабрике, радионице, смештишта и магацине имали прилике да разгледамо у друштву шефа саобраћајног комесаријата и уз лубљано обавештавање једног надзорног инжењера. Интересантна им је школа за возно особље, у којој се припремници очигледним наставом упознају са електричном пучом и руковањем трамвајима. Првих 15 дана је наставна теоријска, а за других 15 дана припремници се додају искусним кочничарима, те их они приликом вожње практично обучавају. После месец дана полажу пред комисијом испит и тек по том се пуштају на самостални рад. Делатност возног особља регулисана је правилником, који полиција одобрава. Полиција има право на одређивање највише дозвољеног времена за рад (10 часова) и најмање паузе за одмор ($^1/_2$ — 1 час), тако да један кондуктер не вози непрекидно више од 5 часова.

Варошка железница вози кружно кроз цео Берлин, пресеца га попречно и подлази кроз најживље трговачке и саобраћајне крајеве, а води и у сва околна места ван Берлина. Возови саобраћају свака два минута по двама одељитим колосецима у оба супротна правца и нарочито је недељама и празницима саобраћај огроман. На ниак те огромне масе света, које трче и журе да стигну где желе, не производе никакву газаму, гурање или неред, што ваше на станицама, које ниште од публике нигде се жандари не може видети. Они су и непотребни, кад су станице и перони згодно уређени, а публика васпитана, те све то иде мирно и по реду.

И многобројне трамвајске линије и ове разгранате варошке железнице биле су недовољне за подмирење саобраћајних потреба, те су направљене и још се једнако разграђавају електричке железнице, које делимично иду испод земље, а делимично изнад улица и кућа, независно од уличног саобраћаја, те је за то и најбрже подвозно средство.

Даље у Берлину, без његових предграђа, има на 8500 фијакера, од којих је знатан процепат аутомобила, који сва више и више потискују фијакере са коњском запрегом. Свако који хоће да управљава фијакерску радњу мора добити општу дозволу од саобраћајног комесаријата, за тим засебну дозволу за сваки кола са односним бројевима. Кочијаши морају такође узети дозволу за терање фијакера, а ову добијају по положеном испиту пред два полицијска поручника и једним наредником. Кочијашки приправници најаре слушају код тог наредника један курс из познавања Берлина и познавања прописа о фијакеристима, на кад наредник нађе да су довољно вешарани, онда их изводи на испит, који је доста строг. Присуствујући тим испитима увериле смо се, како се нарочито познавање Берлина до ситница тражи. Неколико их је одбијено што на по једно питање нису одговорили, н. пр. где се налази извесно наслеђство, којим ће се улицама најблике доћи из једног краја у други и томе подобно, на да су на остала питања одговорили. Из вожње не добијају наставу, већ морају подићи доказ да су извесно време терали друга, трећа кола, којима је заиме управљали, на онда из тога полажу само практичан испит.

Кочијашке дозволе носе број који и сами кочијаши морају носити преко кабрде на цилиндеру, урезан у жутом металу. Тај се број не подудара с бројем кола и остаје при једном кочијашу докле год овај буде остао при кочијашком занимању или док му се не одузме. Сваки се број уводи у регистар, из кога се тачно може видети његова историја, ко га је све имао и шта је све с њима било.

Кад сопственик кола добије дозволу, онда се на његово име по азбучном реду у односну кутију оставља регистарни лист, из кога се види још стан, број кола, колико је ових имао или сад има и шта је са сваким од њих било. Сем тога се заводе и лична акта са казненом листом. Сопственици морају кол куће водити књигу, из које се увек може видети: који је кочијаш кога дана и у које доба извесна кола терао.

И за кочијашке се оставља регистарни лист по азбучном реду, на кога се поред имена и стана види и број дозволе, име газде и стан, свака промена газде и годишњи жиг комесаријата за знак да је био на прегледу.

Пре него што се кола или аутомобил пусти у саобраћај прегледају се детаљно да ли одговарају прописаним условима. За аутомобиле се мора поднети сведоџба кога признаног стручњака о исправности и сигурности. По том се редовни преглед врши сваке године једаред и по извршеном прегледу удара се на кола позади полицијски печат масном фарбом, а комесаријат свакодневно извршује патроле у разне правце ради контролисања фијакера на станицама, приликом вожње и кол кућа. Кад се нека кола или коњ искључе из саобраћаја, онда о томе воде рачуна патроле, а и квартови се извештавају, те и они нале шта ће с дотичним колима или коњем даље.

Сва су кола са таксаметрима, која друштва дају под кирију (5—7·50 марака месечно са оправкама). Са овим таксаметрима не може ни публика да се вара, а ни сопственик кола, јер сат тачно показује колико је наплаћено.

У 1907. год. превезено је у Берлину електричном подземном железницом 41,435.338 лица, омнибусима 140,588.461, трамвајима 475,890.076 и варошком железницом 148,881.912 лица. На тим и колским подвозним средствима било је 5119 несрећних случајева. Тако велики број несрећних случајева долази с једне стране услед огромног саобраћаја, за тим због недостатка уличне дисциплине код берлинске публике и недовољаног наображења кочијаша. Лондонски су кочијаши много вештији и окретнији, а и публика је напикнута на велики саобраћај, јер је Лондон стотинама година свитска варош, а Берлин је то тек од скора.

10. *Медицинско-санитетска полиција.* — Овај се одсек, који има да се стара о народном здрављу у најширем смислу, састоји из једног варошког физикуса као шефа, тринаест окружних лекара,[1]) од којих сваки има своју засебну територију, које се поклапају са тринаест капетанија извршне полиције (жандармерије и крим. полиције), и шест судских лекара. Код физикуса је централисано појење личних акта и надзор над лекарима, зубним лекарима, апотекарима, ветеринарске апотекара и прегледача меса, давање мишљења за подизање нових приватних болница, супервизирања при пенсионисању шуцмана. Иначе сваки окружни лекар врши све послове који у делокруг његове територије спадају. Они лекари не представљају неку засебну власт, која би самостално могла да доноси одлуке, већ су само саветодавна службена лица.

Сем ових полицијских лекара као државних чиновника постоји и у Берлину, као и у свима општинама преко 5000 становника (у општинама преко овог броја *морају*, а у мањим *могу* постојати) нарочита санитетска *комисија*, састављена из изабраних стручних лекара, општинских одборника и два виша полицијска чиновника, чијим седницама присуствује физикус као саветодавно лице. Овде се она дели на главну санитетску комисију за цео Берлин и на квартовске санитетске комисије. Њихов је задатак у старању

[1]) Окружни лекари називају се и као полицијски лекари, јер према закону о уређењу лекарске струке имају рани окружних лекара.

унапређења народног здравља и у вођењу статистике смртности, како би се према томе предузимале сходне мере противу распростирања појединих болести.

(наставиће се)

Ник. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(НАСТАВАК)

Регламени јавне администрације имају у себи нешто од закона. Из овога излази да поглавар државе, кад је реч о њима, има већу власт но по општим текстовима о извршној власти; он може, на пример, ако само има законодавно овлашћење, утврдити стопу једне врсте порезе и прописивати казне. Помињемо, као пример, декрет од 4. августа 1855. издат у циљу извршења закона од 2. маја исте године. Али, у најчешће случајева, ово овлашћење није толико широко; оно се обично односи на детаље, које регулисана председник републике као шеф извршне власти.

Поречита карактеристика регламена јавне администрације у томе је, што их издаје Државни Савет на основу изреченог законодавног овлашћења, и што имају силу закона у свима својим одредбама, за које се може сматрати да су обухваћене овим овлашћењем. Што се тиче осталих регламена, они имају вредност регламентарног декрета, под условом да припадају полицијској материји. Први су извршни док други подлеже жалби.

Председник републике, у својству шефа администрације, има права на издавање регламена, т. ј. има регламентару власт. Већина устава изречно је доделила ову власт државном поглавару, који на овај начин осигурава извршење закона. У члану 3. устава од 25. фебруара 1875. год. вели се, да председник републике надзирава и осигурава извршење закона. За разлику од министара и окружних начелника, који могу издавати регламе само за извесне материје, и од општинских председника који могу радити само у границама своје општине, државни поглавар издаје регламене који важе за целу Француску и по свима материјама. Једино ограничење, које му је устао у овом погледу поставио, у томе је, да не започиња у домену законодавне власти.

Регламени, издани на овај начин, могу укинути, изрично или прећутно, остале регламене, противне њиховим одредбама, изузев регламена јавне администрације у општи, и извесних одредаба које су, услед специјалних прилика, предвиђене наредбама општинских власти. Мислима на мере, које се односе на полицију на јавним местима и циркулацију, а које, за извесне општине, могу бити много строже од мера предвиђених општим декретом, који важи за целу територију. У овим случајевима наредбе општинских власти обавезне су.

За многе своје регламентарне акте председник републике тражи мишљење од Државног Савета, који бар од појединих његових секција.

У принципу, он није дужан да ово чини, осим ако му поједини закони то нарочито не стављају у дужност. За овакве случајеве закон предвиђа, да тај и тај акт буде извршен у виду регламена јавне администрације.

Декрети, које издаје председник републике на основу своје регламентарне власти, морају бити преманотписани од министра, као и сваки други декрети, и објављени, било у званичним новинама, било у Билетену закона. Као и сви полицијски регламени, они су санкционисани чл. 461. § 15. казненог законика.

Против акта председника републике, издатих на овај начин, може се изјавити жалба Државном Савету, ако се само њима вређа неко право, које је законом или уговором загарантовано грађанима. Овом истом тезу поднеси се жалба и због злоупотребе власти или повреде форме. Али, против ове жалбе, исправка регламентарних акта председника републике може се тражити и обичним административним путем. У овом случају захтева се од министра, по чијем је предлогу дотични акт издат, да га модификује или опозове.

Према даванјем уставу министри немају, нити су кад имали, нарочиту регламентарну власт, али су овлашћени да је врше у материји, која је изричио предвиђена законом или регламеном јавне администрације. Али, и ако је регламентарна власт министара ограничена, њихово право уништавања регламена потчињених власти неограничене је. Ово право простире се, не само на изгелане регламе, већ и на све оне који су по њиховом мишљењу неумесни, или против којих постоје жалбе заинтересованих лица.

Што се тиче жалби против министарских аката, потребно је водити рачуна о оној нити разлици, која постоји за акте државног поглавара. Против акта којим се вређа извесно право, жалба се подноси административној јурисдикцији; у противном случају реклазација се упућује министру. Ако ова остане без одговора, заинтересованом остаје да моли законодавно тело.

* * *

Као год што државни поглавар своју регламентарну власт врше из прећутног овлашћења уставног, исто тако и окружни начелници — који су у округама директни господари јавне моћи — врше ову власт из општег владиног овлашћења. Али, док се декрети, по општем карактеру својих прописа, примењују на целу територију француске, дотле наредбе окружних начелника имају ограничено поље примене; њихове одредбе не вреде ван границе округа.

Под овом резервом, право на издавање наредаба о јавној чистоћи, предвиђено законом од 22. децембра 1789., изричио је потврђено за окружне начелнике законом од 5. априла 1889. год. Према овоме, кад је, реч о општој полицији, о мерама сигурности, чистоћи итд. агенти, који их изводе, имају несумњиво, већу надлежност од општинских чиновника. Било је, напротив, спорно, с обзиром на ограничење чл. 99, да ли декрети окружних начелника могу обухватити и ону материју, која је већ предвиђена општинским властн. Данас се, међутим, сматра као спрнена ствар, да окружни начелник може, кад год нађе да то захтева општи интерес округа, издавати наредбе о реду и чистоћи без обзира на раније издате наредбе општинске о истој материји. Јако је разумети да овако и треба да буде. Јер, или је законске одредбе исте у обема наредбама, и тада је оба једновремено важити, или је одредбе у наредби окружног начелника бити строже, и тада се, према чл. 99, не може рећи да је тај случај предвиђен општинском наредбом. При свем овом треба решити у противном случају, т. ј. ако су одредбе у општинским наредбама строже, да оне остану у важности и после објављивања наредбе окружног начелника. Солуција, која важи за конфликте између декрета и општинских наредаба, мора важити и за наредбе окружних начелника; она, у осталом, јасно излази из радова који су претходили закону од 5. априла 1884. год., и правда се локалним приликама.

Познато је, да делимично уништење само једне одвеч строге одредбе једне наредбе не утиче николико на остале одредбе ове исте наредбе, надлежно одобрене. Према овоме, регламентарна власт окружних начелника апсолутна је кад се примењује на све или на једну групу општина, и кад се прни у чисто полицијској материји, т. ј. у материји јавног реда, сигурности, спокојства и здравља.

Шта ће бити у случају кад наредба окружног начелника има да се примени само на једну општину? Према члану 99. зак. од 5. априла 1884. год. примени овог права има места само у оним случајевима, у којима је општина окружног начелника општинском председнику остала без резултата. „На овај начин измирују се права општинске власти — као што је казао министар унутрашњих дела за време дискусије закона — са правом више власти, која има дужност да предузме мере у општем интересу". — „Право суспендовања власти општинских председника — вели Morgand — правда се, на првом месту — апсолутном немогућношћу одређивања тачне демаркационе линије између опште и општинске полиције, а затим незавнсном ситуацијом општинских председника, која води порекло од њиховог изборног карактера."

У материји пољске полиције Касациони Суд осporно је окружним начелницима право на издавање наредаба у циљу заштите земаљских плодова, али им је закон од 24. децембра 1888. год. признао право да, у корист агрикултуре, предузимају потребне мере против штетних животиња и билака, а закон о пољској полицији од 4. априла 1889. год. дао им је власт за регулисавање попаше коза, отварање и затварање голубарника, ујазника итд.

Много се дискутовало о извору из кога потиче регламентарна власт општинских председника, и многи писци признају им ову власт само као представницима централне власти, а не као адми-

нистраторима општинских интереса. Ми мислимо да је права доктрина она, коју је инспирисао закон од 14. децембра 1789. и која у своме чл. 49. додељује општинским телима две врсте функција: једну, која је својствена општинским властима, и другу, која припада општој државној администрацији, али коју је она делегирала општинским властима под надзором и инспекцијом више државне власти. У ову другу врсту функција спада и дужност општинских власти да се старају о локалној полицији, што је изричито наглашено у чл. 49 поменутог закона. Једина концесија која би се могла изнуђи за противно мишљење то је, што је закон изричито поверио главне полицијске објекте, о којима се општински председници имају старати, те би се из тога могло прећутно извести да је законодавац самим овим фактом директно делегирао општинама и регламентарну власт. Међутим, као што вели Royer-Collard. — „То није држава која је претходила општини, већ је то општина из које је постала држава; општина је, као фамилија, пре државе; закон политички налази је, али је не ствара". С тога ми налазимо, под резервом коју смо формулисали раније, приликом говора о правима државе, да, и ако је поље примене општинских регламената најограниченије — јер је везано за територију општине — ипак је њихова надзорност најшира — јер се граничи са самим полицијским правом.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Окружни одбор дужан је да се одазива законским наредбама своје надзорне власти.

По чл. 16. зак. о уређењу округа и срезова, органи, помоћу којих начелник окружни врши своје дужности, јесу:

1. стручни чиновници из разних грана државне управе, који се краљевим указом на предлог појединих министара постављају као референти окружном начелнику, и,

2. окружни одбор са свима самоуправним органима.

А по чл. 22. истог закона, дисциплинске казне, које окружни начелник може употребити према самоуправним чиновницима, исте су, које по постојећим законима употребљава према потчињеним државним чиновницима и службеницима.

Окружни одбор округа в., односно окружни деловођа, није хтео по наредби начелника окружног да му пошље сваку одлуку одбора посебице, и уз сваку одлуку акта дотичног предмета, ради оцене по чл. 113. поменутог закона, већ му је одговорио, да ће се слати један преписе свих одлука донесених на једној седници, а акте по појединим одлукама да ће послати, ако их начелник нарочито буде затражио, а не да се она редовно уз одлуке шаљу. На поновљену наредбу одбор је, односно деловођа, истакао питање о зкобу измену начелника окружног и окр. одбора, а кад је начелник окружни затражио изјашњење од окружног деловође, за ову непослушност према његовим наредбама, окружни је одбор донео одлуку: да одобрава поступак свога деловође, што није послао акта по свима одборским одлукама и што није дао тражено изјашњење, налазећи, да је овим излазат суков о надлежности између њега и окружног начелника, који треба да претходно реши Државни Савет по чл. 114. зак. о уређењу округа и срезова.

Ову одлуку одбора задржао је од изршења окружни начелник наредбом својом од 26. новембра 1908. бр. 17.133., коју је одобрио г. министар унутрашњих дела решењем од 28. новембра исте године.

Решење министрово одобрио је Државни Савет одлуком својом од 2. јануара 1909 г. Бр. 7903.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине чачанске, актом својим Бр. 12502, пита:

„Пресудом суда овог од 15. децембра пр. год. Бр. 12502, Јана ж. Живка Живковића из Трнаве, кажњена је са 0·80 дин. у корист општ. касе, за дело из § 392. другог одељка казн. зак. као и на накнађење такси и осталих трошкова по пресуди.

Пошто је ова пресуда постала извршном, то је суд овај за наплату ове казне и осталих трошкова, писао суд општине трнавске.

Поменути суд актом својим од 29. децембра пр. год. Бр. 3879, извештава суд овај, да ову казну и остале трошкове од Јане није могао наплатити, јер нема ничиме своје имовине, о чему је авто послао и уверење о њеном сиротном стању.

Како у напред реченом закону — § 392 — није предвиђена казна затвора, и како је § 316. измене и допуне у казн. зак. предвиђено, да ако осуђени на новчану казну неби био у стању ову платити, да се ова може затвором заменити, рачунајући један дан затвора од 3—10 динара, — то је настало у овоме случају питање: како се има рачунати туженој Јани замена затвора, јер то ни једним законским прописом за ово дело није обајашњено.

Стога суд општине чачанске учтиво моли уредништво за објашњење: шта суд у овоме случају има радити, и да ли на основу поднетог уверења сме акта оставити у архиву?.

— На ово питање одговарамо:

Казна, коју предвиђа други став § 392. кр. закона, не разликује се ни по чему од осталих казна, које су одређене у III части овога закона за истуне, јер она окончаст, што се казна одређује по акову не мења суштину казне, него само казује основицу, по којој ће се израчунавати величина ове.

Све, пак, новчане казне из III части кр. закона, замењују се затвором на начин прописан § 316. кр. зак. и § 49. Полиц. Уредбе, па се и ова казна мора заменити по овој законској одредби.

На начин замене не може ништа да утиче ова околност, што је казна од 0·80 дин. дакле испод минимума, који се по § 316. узима за дан затвора, јер ирпо казна је овако мали погрешно изречена с обзиром на § 313. кр. зак. који је постављено правило, да је најмања новчана казна 5 динара, те се на мању Јана није могла ни осудити, а друго што по § 311. кр. закона, затвор не може бити мањи од једног дана, нити је у опште дељи.

У осталом, да се затвор не може смањити испод једнога дана, види се и из старе редакције § 316, у коме је био и овај став: „Новчана казна мања од једног талира сваћа ће се једним даном затвора замењивати".

Истина, ове речење нема у садашњем § 316, јер је, на сваки начин безразложно изостављена, али се не да разумети другчије одредба § 316. садашњега закона, кад настуни случај као што је овај.

Према овоме уредништво налази, да се Јани може новчана казна од 0·80 дин. заменити са једним даном затвора.

II

Суд општине рамаћске, актом својим Бр. 1935, пита:

„Одлуком одбора школе рамаћске кажњено је једно лице на ове општине са 11 динара, што није упућивало своја њака редовно у школу.

Кад је суд покушао да наплати казну од овога осуђеног лица око је изјавило: да жини на имању свога оца и да нема своје имовине, а отац му, вели, не да готових пара да казну плати.

После ове изјаве суд је добавио оца осуђеног лица и тражио да казну плати, али он се ниже склоно да то учини, изјављујући да он осуђеног сина држи на своме имању и храни по своју доброј вољи.

Према овоме моли се уредништво за објашњење: има ли суд права да ову новчану казну наплати из имања оца осуђеног лица, пошто ово живи са одем заједно, или ће ову казну заменити затвором као према сиромаху?"

— На ово питање одговарамо:

Између родитеља и деце не постоји задружни одношај, и над и осуђени и његов отац тврде, да је имање само очево, онда се тако има и узети.

Према томе, осуђеном треба заменити новчану казну затвором, пошто овде није случај т. 4. и 5. § 322. и 325. кр. закона, да би се наплата могла извршити из имовине очеве.

III

Суд општине седларске, актом својим Бр. 1936, пита:

„Општина ова, уступила је једну своју кућу, у величини $^1/_2$ хектара, школи седларској за школску башту.

Пре неки дан, учитељ школе седларске дао је ову земљу под кирију за 150 дин.

једноме овдашњем грађанину, па новац није хтео предати школској каси, јер то, вели, припада њему.

Како општина редовно плаћа становиту своме учитељу и све остало што му припада, она налази да он не може издавати школску башту под кирију нити овај новац употребити у свој корист.

Моли се уредништво да изволи дати своје обавештење по овоме[8].

— На ово питање одговарамо:

По чл. 14. закона о народним школама, школска општина поред земљишта за школу и школско двориште и игралиште, мора дати још и нека хектара за школску башту.

И по наставним правилима, која су издата у своје време о обради школских башта и иначају оних, а и по самом закону, школска башта не даје се учитељу као каква награда, него ради тога, да очигледним примерима и наставом покаже пољопривредно напредовање.

Ову башту он не може издавати другоме под закуп нити узимати новац за себе јер она има да служи само општој, чему је намењена.

Нека ову ствар представи општина окружном школском одбору, а он ће уредити даље шта треба, да се ова ствар правилно уреди.

IV

Суд општине суводолске, актом својим Бр. 1606, пита:

„У овој општини чињене су разне паљевине и крађе у 1904 и 5. години.

У своје време општински су се изравнали са пуномоћником општинским.

Равнање је извршено код оно-општинског суда, ма да су суме преко 200 динара, те је овај суд био ненадлежан за равнање.

Оваква поравњења општини подносе власти на извршење, и оне сада траже наплату од општине.

Моли се уредништво за обавештење:

1. вреде ли оваква поравњења кад их је суд учинио као ненадлежан, и да ли се сада општина може користити оном околношћу те да овај дуг не плати;

2. да ли се суд може користити застарелошћу из чл. 20. и 24. зак. о накнади штете, кад наплата није извршена у року који је тамо предвиђен и ако то не може, кад ће застарити поравњења[8].

— На ово питање одговарамо:

Законодавац је увео колективну одговорност општине за накнаду штете, учињене паљевином и крађом, зато, што је вероватна претпоставка да општина може пронаћи кривца, па то не учини на ма којих разлога.

Кад је општина пренео својих пуномоћника признала учињену штету макар то и код општине као ненадлежне за упросење, она треба ту штету и да плати.

У опште је ружно и покушавати да се ова наплата шпара овим или оним начином.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Смет Жил, Белгијанац, а по занимању трговачки агент, пре кратког времена утајио је многобројне зграде папире и побегао из Брисела.

Смет је стар 47 година, висок 1 м. 65 см., зеленкасте косе, великог и црвеног носа, ћелав, угастих очију, широког носа, великих уста, сиве и

кратке браде, а неразговетан је и обријан, здравог изгледа, озбиљног лица, а прилично разијен; од особених знакова има једноочину и темељу неданост.

Износећи његову фотографију, на молбу белгијске полиције и препоручујемо свима полицијским и општинским властима да инспонаног пођемље потраже у својим домаћајима и о резултату известе Управу града Београда или уредништво овог листа.

Моткен — Форнан — Андре — Никола — Камиј, банкарски благајник, који је пре кратког времена учинио фалсификат и проневерио 150.000 франака, а поред тога извршио и крађу новца у суми од 66.800 франака, нашао се у бегству.

Моткен је понео собом 64 белгијских банкнота од по 1000 динара, две од 500 динара,

17 од 100 динара, једну од 50 динара, а остатак у обичном новцу.

Поменути је злочинац стар 30 година, висок 1·65 см., обично развијен, прао је по мало поцрвене косе, врлих густих бркова, а говори само француски.

На молбу белгијске полиције износимо фотографију Моткенову и обраћамо пажњу свима полицијским, а нарочито пограничним властима на његову појаву. На случај проналаска треба га ухватити, претрести и одмах известити Управу града Београда или уредништво овога листа.

Петар Фанинић, слуга, 10. овог месеца добио је од своје газде Танасија С. Грујића, механџије из Врзохода, 46·30 динара, да купи дувака у варошици Жабарима, али се по пријему новца није више вратио. Он је стар 18 година, средњег раста, добро развијен, на себи има чакшире од сукна, на гаћи шајкачу, а на ногама опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти да га у својим домаћајима потраже и проналеђеног стражарно спроведу најближем срезу моравског округа пожаревачког, с позивом на депешу Бр. 291.

Јеленко Јовановић, из Ниша, има да одговара код начелства округа нишког за крађу, али се до сада није могао пронаћи, јер је по извршеној дела одмах побегао. Он је стар 32 године. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и проналеђеног стражарно спроведу поменутом начелству с позивом на акт Бр. 22671.

ТРАЖЕ СЕ

Драгојла Јовића, бив. кочијаша из Београда, који има да одговара за просту крађу, тражи квартшајкачијски актом Бр. 16459/908. Он је стар 30 година, средњег раста, у лицу плав, жутих бркова. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и проналеђеног спроведу поменутом кварту.

Милана Вељковића, бив. одељитеља грађанског суда општине београдске, који је остао 7. овог месеца, тражи Управа града Београда, због извесне кривице. Милан је родом из Пожаревца. Проналеђеног треба спровести Управи града Београда с позивом на акт Бр. 818.

Ђорђа Ђуровића, бив. робијаша, родом из Лесковице, среза ваљевског, који је пуштен на оџаџе 4. децембра прошле године, а има да издржи три године полицијског надзора, тражи начелство округа ваљевског актом Бр. 16981, ради издржавања надзора. Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима, да га у својим домаћајима потраже и проналеђеног спроведу поменутом начелству.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1905., 1906. 1907. и 8 год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета имају у једно, цена је свега 50 динара. Комплети у меком повезу за 1906. и 1907. год. могу се добити по цени од 12 за једну годину, или оба заједно за 20 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 4. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 25. ЈАНУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године под скију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Петар Катанић, учитељ у Буковској, родом из Гњилана у Турској и поданик исте државе, прими у српско поданство по својој молби, заједно са својом женом Стојанком и малолетном децом: Драгољубом, Душицом, Зорком и Рељом, изузетно од § 44-ог грађанског закона.*

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 14. јануара 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Петар Милићојевић, полицијски писар друге класе среза златиборског на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти на државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. јануара 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Никола Радуловић, полицијски писар треће класе среза косаничког на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. јануара 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Алекса Јанковић, полицијски писар треће класе среза посавског, округа београдског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. јануара 1909. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за чланове друге класе Управе вароши Београда: Василија Лазаревића, вршиоца дужности члана Управе, у рангу начелника среског друге класе, и Косту Катића, секретара друге класе начелства округа нишког;

за секретара друге класе начелства округа нишког, Милорада Јовановића, секретара треће класе Управе вароши Београда;

за комесара железничке полиције у Београду, у рангу начелника среског треће класе, Марка Новаковића, вршиоца дужности члана Управе вароши Београда, у рангу начелника среског треће класе, по службеној потреби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. јануара 1909. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за секретара треће класе Управе вароши Београда д-ра Душана Ђ. Миловановића, комесара железничке полиције у Ристовцу, у рангу секретара начелства треће класе, по молби;

за комесара железничке полиције у Ристовцу, у рангу начелника среског треће класе, Милана Л. Првуловића, полицијског писара прве класе Управе вароши Београда;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа београдског, Васу Поповића, полицијског писара исте класе среза брезоналаничког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза љубићског Михаила Бекића, полицијског писара друге класе среза црногорског;

за полицијског писара прве класе среза таковског Јована Добричића, полицијског писара друге класе Управе вароши Београда;

за полицијског писара прве класе среза посаво-тамнавског Светислава Марковића, полицијског писара друге класе Управе вароши Београда;

за полицијског писара прве класе начелства округа крушевачког Косту А. Поповића, полицијског писара друге класе среза расинског;

за полицијског писара друге класе среза посавског, окр. ваљевског, Сретена Трифковића, полицијског писара исте класе среза посавског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза ариљског Радослава Ђ. Ђорђевића, пређашњег полицијског писара;

за полицијске писаре треће класе Управе вароши Београда: Петра Вујића, полицијског писара исте класе среза таковског; Војислава С. Стевановића, полицијског писара исте класе среза посаво-тамнавског и Владимира Савића, полицијског писара исте класе среза зајечарског, — сву тројицу по молби;

за полицијског писара треће класе среза расинског, Вујицу Ж. Мићића, полицијског писара исте класе начелства округа крушевачког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза зајечарског Мирослава Сп. Динића, правника — приправника Министарства Унутрашњих Дела, и

за полицијског писара треће класе среза брзо-паланачког Петра Ђ. Јовановића, практиканта начелства округа моравског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. јануара 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Светиславу Катићу, полицијском писару друге класе среза љубићског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. јануара 1909. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

Шта се не може узети у попис за извршење судских одлука?

(Објашњење § 471. судског поступка у грађанским парницама.)

(НАСТАВАК)

ж. Спорно је питање: да ли се земљораднику може узети у попис за рачун Управе Фондова и оно непокретно имање, које му је по тач. 4. а. наузето од пописа (нет односно два дана земље — ал. V правила). Јер се у пракси чешће дешавало,[58] да земљорадник у моменту пописа нема ништа више од непокретног имања сем онога, што је за рачун Управе Фондова интабулисано, и ако је у време задужења имања имао довољно земљишта, па се стога тражио поништај јавне продаје тога имања. Кад се има на уму, да је намера законодавчева у тач. 4. а. била, да се заштити земљорадник од *приватних* поверилаца (зеленаша поваричења), чије су се махинације показале тако опасне по опстанак земљорадничког сталежа, и да овоме никака опасност не остане без пажње, онда се мора одговорити, да се земљораднику за њихов рачун може продати интабулисано имање, и ако му после продаје не би остало довољно земље по тач. 4. а. Јавни интерес захтева, истина, да поједини земљорадник услед егзекутивне и добровољне продаје земљишта не остане без иметка, али јавни интерес исто тако не допушта да се штете интереси Управе Фондова, те да се тиме њен и по земљорадниче благотворни задатак, давање јевтиног кредита, отежава.

з. У VI. одељку тач. 4.а. прописује се да „ако би земљоделац више од пет плугова земље имао, остаје њему да одреди, која ће му се земља продати." Поводом овога одељка у пракси се појавило питање: да ли земљоделац има ово право и онда, кад је у питању извршење какве хипотеком обезбеђене грађевине или пак само онда, кад извршене судске одлуке захтевају прости (хирограферни) повериоци земљодељчеви? Тачно је да поверилац има права захтевати, да се на заложене ствари измари (§§ 304. и 320. у вези са 22. грађ. зак.). Али, пошто заложно право на једној ствари нпак само тога ради постоји, да се поверилац сигурно измири, пошто, дакле, намирење повериочево *баш на заложене ствари* није крајњи циљ, већ је главно брзо и сигурно измирење повериоца у опште, то је онда јасно, да дужнику треба допустити, да може, на место хипотековане ствари, одредити другу за попис и продају ради намирења повериочевог. Али то може бити само тако, да отуда поверилац не трпи никакву штету. За то је оправдано гледиште Касац. Суда (види одлуку опште седнице од 4. XI. 1897, Бр. 7624., сломштену у Пол. Гл. год. 1904. стр. 24) да се то дужнику може допустити само онда, „кад је извесно да дужник има још свога имања у толикој количини, да може залеђи за наплату односног дуга, и да је ово још и у таквом стању, да се без *сметња* и *одуговлачења* може одмах узети у попис за извршење суде." Кад је, дакле, јасно, да се повериоцу продајом тога нехипотекованог имања може исто тако брзо и сигурно измирити као и продајом хипотекованог, које земљоделац има разлога сачувати, онда би противљење повериочево било безразложно, проста шикана или други какви задњи смерови, о чему власт није дужна да води рачуна, у толико мање, што је тенденција законодавчева, да се штеди земљорадник при извршењу судских одлука на непокретног имања. У осталом и последњи стан тач. 13. правила министра правде као да се односи на хипотекарне повериоце: „Набор дужника, да се она или она земља прода, може само онда места имати, кад се и оним домаћом земље, коју дужник за продају одређује, може тражење да подмири".

и. Последњи одељак тач. 4.а (§ 471, позива се на зак. од 4. X 1867., који гласи: „У тачкама под број. 4, 5. и 6. побројане ствари продаће се, ако се по пресуди има подмирити штета, коју је криван учинио: злочинним делом, преступљењем или иступљењем учињеним на користољубља, или преступљењем намерно учињеним". Из овога, не баш тако јасно стилизованог прописа излази, да ће се и у тач. 4.а. означено имање земљорадниково моћи узети у попис и продати, ако је он осуђен да накнади штету, коју је другим лицем злочинством, намерно извршеним преступљењем, без обзира на побуде кривичног дела, или иступљењем, учињеним на користољубља.[57] Да би се и оно имање земљорадниково могло узети у попис, није потребно да је он баш *кривичном* пресудом осуђен (пред судом на казну) и на накнаду штете.[58] Јер и ако ово најчешће бива, ипак се може накнада штете, која потиче из кривичног дела, и грађанском парницом тражити (§§ 295, 296. и 307. казн. суд. пост.). Довољно је, дакле, да се утврди, да је штета кривичним делом, горе означене врсте, причињена, па се онда за извршење пресуде може узети у попис и имање из тач. 4.а. То се исто може учинити и онда, кад се по пресуди имају да наплате и сви они трошкови, које је криван горе означеним кажњивим делима 58а.) проузроковао (§§ 322. и сл. казн. суд. пост.,[59] а такође и онда, кад би дужници имали да изнире какве државне или општинске трошкове или боље „терете", као што се вели у тач. 16. правила, (на пр. данак и прирез,[60] разне таксе и др.), дакле потраживања, која се на јавном праву оснивају (не потичу из приватно-правних односа између државе или општине с једне и појединаца с друге стране).

(наставиће се)

Д-р Драг. Аранђеловић

---

[57] Штета причињена (из нехата) преступљењем неуредне се, а такође и она, која потиче из других потуцања.

[58] Нетачно је, дакле, у тач. 16. правила министра правде казано, да благодејање ово... важи само за оне случајеве, кад се има из извесна пресуда у обичном грађанском спорошку, но ако се ова привичним процесом не изнуди."

[59] а) Пошто се казне из тач. 4.а. према закону од 4. X. 1867, не може узети у попис за накнаду штете причињене нехатним преступљењем или иступљењем, где није било користољубља, то се онда исто казне не може узети у попис ни за накнаду причињених трошкова, проузрокованих истим дољењем нехата.

[60] У погледу казне новчане казне, на коју је криван осуђен, каже § 28. казн. суд. пост. с тим ограничењем, да се не имају земљорадниково, изузети по тач. 4.а. из пописа, не може новчана казна наплаћивати, па ни на које привилно дело она била изречена, на ни со приставу оглашена. Јер кад законодавац штити сваког осуђеника од материјалне пропасти, прописујући да се изузети из попис треба земљорадникова имања може новчана казна наплатити, онда се у толико пре може узети, ако је тек извршена — подношљивије но се из оних исте земље наплаћује новчана казна — хтео исто земљораднику, а доме се законодавац пречутити могао.

[61] Земљораднику се не може узети у попис за наплату пореза стоке ако његова стоканиција не прелази у количини до 30 ара (2000 кв. м.), као и једна пар теглеће стоке — прасце и допуне ако је попис пређен на 25. VI. 1907.

У тач. 4.а. побројано имање земљорадниково не може се у попис узети ни онда, кад би се оно имањном његовом општо стекло. Јер и стицањем поступак није ништа друго, до измирење повериоца на имање дужниково, али из односних повериоца рада се лишавање грађевине у стицањем на страно брањеном стицањем мера.

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИМУНИТЕТ

(СВРШЕТАК)

Коментаришући члан 124. Устава, које је учињено у четвртом делу ове расправе, нека обухвати закључке, до којих смо дошли, како би органи власти примењујући ово уставно начелно, имали пред собом табло онога, шта смеју, а шта не, према народном посланику предузимати:

I. Кад је посланик народни ухваћен на самом кривичном делу:

Непосредник може посланика без скупштинског овлашћења узети на одговор и притворити, али мора у том случају одмах известити Народну Скупштину, по чијој одлуци ће даље поступак за време трајања седнице скупштинске, и

II. Кад народни посланик није ухваћен на кривичном делу:

Потребно је овлашћење Народне Скупштине за узимање народног посланика на кривични испит и за стављање његово у притвор за какву кривицу или за дугове. Овај облик скупштинског имунитета траје од дана избора народних посланика па за све време важења посланичког мандата, а то је до истека четворогодишње скупштинске периоде или док се Народна Скупштина Краљевим указом не распусти — без обзира над се верификација посланичких пуномоћија обави и без обзира и на то, да ли су избори нових народних посланика извршени или не.

Власт има без скупштинског одобрења прикупљати податке за констатовање кривичног дела, које би посланик учинио, истрагу отпочети, увиђаје чинити, сведоке испитати, вештачење извршити, претрес стана и личности свачије па и посланикове обавити, и др. за изложење потребно предузимати, као и писма посланикова или на посланика упућена узапитати.

Одобрење се мора тражити за све врсте кривица — злочине, преступе, испупе, дисциплинарне — не водећи рачуна о томе, да ли је народни посланик кривицу учинио пре избора или за време трајања његовог мандата.

Издато одобрење важи само за дело, које је Скупштина имала у виду при решавању, а ништа не чини, ако се квалификација тога дела, после издатог одобрења, промени.

Одобрење од Народне Скупштине мора се тражити, па ма се народни посланик и одрицао свога имунитета.

Народној Скупштини не треба слати акта изложења посланикове кривице при тражењу потребног одобрења за узимање на одговор или стављање у притвор.

Дато одобрење за узимање на одговор посланика не поништава дужност власти, да тражи одобрење и за притвор — услед чега је најбоље, уз тражење одобрења за узимање на одговор, тражити и одобрење за евентуално потребни притвор.

Ако се народни посланик пре извршеног избора налазио у притвору, не мора се тражити одобрење за притвор; ако је већ узет на одговор, не мора се тражити никакво одобрење за даљи рад, кад дело притвор не повлачи, а кад то дело за собом повлачи притвор, онда се од Народне Скупштине мора тражити одобрење за тај притвор.

За спровођење посланика суду не треба одобрење, као што и за суђење посланика ма код које власти не треба скупштинско овлашћење, и

Имунитет посланички никада се не простире на извршење кривичних пресуда.

Ради детаљнијег упутног прегледа, додајемо:

Власти смеју народног посланика без овлашћења скупштинског испитати као сведока и као вештака употребити по туђим кривицама.

Према посланику се без овлашћења сме применити §. 100. кривичног судског поступка, кад као сведоке неће да покаже ово, што зна.

Овлашћење се мора тражити преко надлежног Министра.

Ако се сесија скупштинска закључи, а у њој не буде донета одлука по траженом овлашћењу, у идућој сесији мора се Народној Скупштини учинити поновни захтев за екстрадицију посланика.

Према посланику се могу без нарочите процедуре употребити принудне и превентивне мере за поштовање закона и законитих наредаба, а при грађанским спорним и ванспорним поступцима приватно и јавно правне природе, као и у кривичним предметима после евентуално потребног одобрења Народне Скупштине, власти добављају посланике и са њима поступају као и са другим грађанима и приносима јавних дужности.

Алекс. Јов. Кумановић.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Тешње полицији за чување народног здравља много потпомажу *установе за указивање брзе лекарске помоћи* при напрасним обољењима и несрећним случајевима. Све те установе: санитетске страже, станице за несрећне случајеве и берлинско друштво за спасавање, која су различно организована али имају једну исту циљ: брзо указивање лекарске помоћи при напрасним обољењима и несрећним случајевима, а неки од поменутих установа предузимају и даље лечење и његовање напрасно оболелих или унесрећених. Она сва стоје једна с другим у вези, као и са свима берлинским болницама, где се главне станице и налазе, и располажу са најмодернијим средствима за спасавање и указивање прве помоћи и многим целисходно уђешеним колима за пренос болесника. Те су установе врло предусретљиве према полицији и увек јој излазе у сусрет и кад треба н. пр. ког пијаног, изнемоглог итд. склонити са улице. Станице су телефонска везане и са нарошким телефоном и са најближим кварном, па пошто кварови имају засебну телефонску мрежу, то се и све станице могу одмах и једновремено ставити у покрет, а уређена је и узбуна помоћу полицијског телеграфа.

Готовост ових установа за указивање брзе помоћи и у већем обиму засведочила се веома лепо и при скорашњој великој катастрофи на надземној и подземној електричној железници, када су њиховим брзим садејством и уз прибомоћ полиције и ватрогасце трупе спашени многи животи.

Тајна средства за лечење болести забрањено је продавати, а и преко новина рекламирати, пошто им је циљ експлоатисање заковерне публике при тежим и опасијим болестима. Да би избегли ту полицијску наредбу продавци тих „лекарија“ објављују у рекламама њихов састав, те онда више нису „тајна средства.“ Томе, опет, санитетска полиција доскаче обавештењима преко дневних листова. Рекламирано се средство најпре узме — купи — па се анализе његов састав, његова безопасност и куповна предност и резултат се кратко објављује, опомињући публику да се не да варати.

За унапређење народног здравља служе и многобројна *купатила*. И ако је готово свака кућа у Берлину снабдевена купатилима (мала собица са каљом, тушем и пећи за грејање воде) ипак постоје преко сто јавних купатила разне врсте. Ради нарочито моменути народна купатила, које општина подиже, хигијенски лепо уђешена и врло јевтина.[1])

За сузбијање смртности одојчади и деце у првим годинама, а познато је да је у тим годинама смртност највећа, постоје више санитетско-полицијских мера, од којих је једна веома важна и лепо изведена.

Лица која хоће да примају на неговање децу до 5-те године старости, морају имати за то полицијску дозволу. По поднесеној пријави тачно се испитују домаћи односи дотичног лица, а и надлежни полицијски окр. лекар даје мишљења да ли ће деца код молиоца имати потребних услова за *телесно* и морално развијање. О тим лицима води се код *полицијске* тачан списак и она уз дозволу добијају штампано упутство о целисходној исхрани и нези деце. Довлоа се даје на одређено лице и стан. Поред списка свако лице има и свој засебан лист, у који надлежни лекар убележава после какво је стање напшо приликом ревизија.

О овој деци која се дају на негу, воде се такође картонски регистри и листе, у које се бележи стање здравља и напређења дотичног детета. Пошто лекари не могу да досту да врше чешће ревизије и воде надзор како се деца чувају и негују, а други полициски органи нису

[1]) Једно купање у засебној кабини под тушем, за време од пола часа, са топлом и хладном, стаје 10 пенига, наших 12 пара, а са купањем у великим базенима за пливање 20 пенига.

довољно подобни за те послове, то су постављене нарочите даме за тај надзор. Свака од њих има свој одређени крај, где оне под лекарским упутствима врше ревизије. Кад се има на уму колико се много деце у великим варошима поверава туђој нези из разних узрока (што су родитељи сиротиње или заузети по цео дан радом ван куће, ванбрачна деца и т. д.) онда се може појмити и благодет ове установе.

10. *Контрола животних намирница.* — Полиција контроле животних намирница пружа заштиту од опасности и штете, која би могла наступити од употребе покварених или фалсификованих животних намирница и предмета за свакидашњу употребу. Да би се с једне стране могла забранити продаја за здравље штетних предмета, а с друге спречити варање публике разним фалсификатима и подражавањима, полиција је према одредбама зак. о животним намирницама од 1879. год. у праву, да ради испитивања узме пробе тих предмета из продавница и да полицијским прописима регулише снабдевање са њима, особито спаковање, чување и продају.

Као највиши органи за надзор над снабдевањем животних намирница поред извесних техничких комисија узимају у удела: комесаријат за радиност, кварговни и марвени лекари. Кварговни су главном посредују снабдевају с публиком, у колико им се она својевољно обрати са сумњивим предметима ради полицијске контроле. Од појединаца узимају се у поступак све представке, само ако се они обвежу да плате трошкове око анализе у случају ако се осумњичени предмети покажу као исправни. Ако достављач прихвата сиротињ класи, а на први поглед фалсификат изгледа вероватан, онда се достава узима у поступак и без оне обавезе. Кварговни још контролишу продавнице меса да ли је свеже месо жигосано.

Марвени лекари контролишу занимање намирница по напред тим границама и воде надзор у кланицама.

Најзад се учешће у опште у овој контроли има комесаријат за радиност (Gewerbekommissariat), чији се органи старају не само о јавној и тајној куповини проба за испитивање, већ износе и сами многе претходне техничко-механичке пробе. За те претходне пробе обучава их полицијски хемичар у којим а простим методама и они су у томе постигли велику умешност и лакоћу.

За хемијско испитивање животних намирница и предмета за употребу постоји уз ово прво одељење хемијска заборатторија, која служи само полицијским потребама. Њој поменути комесаријат доставља узете пробе и у многим стварима ради по њеним упутствима.

Највећа се пажња поклања најгланијој храни — млеку. За контролу само над млеком и узимање проба од њега постоје у комесаријату четири комисије од по једног наредника и једног пешака у цивилу и они свакодневно у одређеним им реонима врше ревизије по улицама, пијацама, железничким станицама и сталним продавницама, тако да извршне прегледа млека. Пре но што се узме проба за хемијску анализу врши се претходна проба на лицу места с погледом на специфичну тежину и садржај масти. Са градом се обично прегледа ово млеко или неки део на кола по улицама или у продавница, на које се учини сумњиво од тога се узима проба у стакло од 200 грама. Па захтев сопственика и њему се ради његове сигурности, да под печатом проба од истог млека у другој флаши. Које се млеко покаже претходном пробом сасвим сумњиво квалитета, онда се оно конфискује док хемијска лабораторија не изврши преглед, који бива још истог дана. Претходне пробе градом тако су сигурне, да се тек 2% покажу хемијском анализом као неоснован. Кад се нађе да је млеко неисправно оно се одмах проспа, а сопственик се ситује суду. Хемијском анализом утврђује се не само неисправност млека, већ често пута и кривична одговорност наведеног лица. На пример продавац се брани да је такво млеко купио од сопственика Н. из оног села. У таком случају хемијска анализа показује према састојцима воде да ли је она из берлинског подовода или из оног места одакле је млеко, па се према томе одговорно лице и осуђује.

За маслo (путер) постоје такође две комисије, које контролишу само њега. И овде се врше претходне пробе и те топљењем. Хемичар је обучио ове комисије, да према изгледу и мирису на први поглед могу у неколико закључити да ли је путер прави, чист, или фалсификован, мешан. Од тако на први поглед сумњивог путера узму се мало количине и метну у стаклене теглице, обележивши тачно која је проба од ког парчета и продавца, па се теглице у једном малом ручном апарату од азбеста у виду кутије изложе помоћу шпиритуса такној топлоти, да наступи топљење и према томе како истопљени путер изгледа може се са вероватношком закључити је ли исправан или не, те се у другом случају сумњива проба узима за хемијску анализу.

Од готово свију других животних намирница само се узимају пробе за хемијску анализу, као вир. од сира, масти, меда, бибера, меса, кобасица, разних пића итд., а не врше се на лицу места претходне пробе. За узете пробе на захтев издаје се реверс и вредност узете количине одмах се плаћа по продајној цени.

Осуде за фалсификовање животних намирница врло су строге, али је најстрожа она, кад се после неколико казни осуди и на званичну објаву на видном месту у продавници, да је дотични кажњен због фалсификовања. То је обично крајња мера, која несавесном продавцу онемогућава рад, јер публика неће више код таквог лица да назарује.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(НАСТАВАК)

Према овоме, регламентарна власт општинских председника, као је реч о сигурности и јавном саобраћају, простире се на све терене јавне или приватне државне домене, исто и на све терене општинске, на чак и на оне приватних лица који су приступачни публици. За јавну државну домену питање ово било је дуго времена контраверсно, и ако је одлуком Касационог Суда од 15. фебруара 1856. год. признато општинским властима право да регулишавају службу јавних кола чак и на државним друмовима, а чл. 34. декрета од 1852 год. о полицији саобраћаја стављено у дужност постављима и кочијашима, да приликом продаја кроз варошн и седа воде рачуна о полицијским наредбама о саобраћају. Али је чл. 98. зак. од 5. априла 1884. год. учињен крај дискусији у корист општинских власти.

Као администратори општинских добара, општински председници доносе понекад одлуке, које по својој императивној форми личе на регламентарне наредбе. Видели смо, да им треба одређа санкцију у свему овоме, што има за циљ заштиту финансијских интереса општине.

Општинске наредбе немају санкције ван границе општинске територије, али се зато на овој територији примењују и на пароши и на предграђа. Оне чак обвезују и странце, који пролазе кроз општину, а који се не могу изговарати непознавањем њихових одредаба. Касациони Суд, међутим, допушта неколико изузетака од овог правила, нарочито у материји саобраћаја. Не може се, с разлогом, тражити од страног кочијаша, који пролази кроз једно село, да познаје полицијске прописе који се, н. пр. односе на дужину колеске руде, или на димензије точкова итд.

Наредбе општинске, које се односе на појединце, немају карактер регламена, већ просте опомене. Да би и оне наредбе могле бити санкционисане казном, неопходно је потребно да по своме предмету интересују опште добро, и ако су упућене појединцу.

Наредбе општинске, издате привремено за изузетне и хитне приликe, одмах су обавезне. За остале наредбе, на чак и привремене, по правилу је потребно одобрење окружног начелника.

До сада смо посматрали само један начин вршења полицијског права — помоћу публикације регламена. То су прописи полицијског чиновника, законодавца, државног поглавара, министра, окружног начелника или општинског председника, чије извршење има за санкцију судску одлуку. Да ли се ово право може вршити и на други начин, директно, без помоћи регламена и репресије, употребом материјалне силе? Питање ово може изгледати сумњиво онима, који на супрот свима истичу право, али је очигледно да се оно

мора решити афирмативно. Тако, кад год су у питању мере које треба предузети да би се спречили непредвиђени догађаји, или кад је реч о помоћи у несрећним случајима, или на случај борбе са природним силама: ваздухом, водом, ватром, олујом итд. то није полицијски регламан на који ће се полицијски орган наслонити да би одржао ред и заштитио јавну сигурност, већ ће он, према приликама, употребити најподеснија материјална средства, па и силу, ако буде потребно.

Тако исто кад је реч о заштити унутрашње сигурности државе и владе против револуционарних покрета, политичка полиција неће се много обазирати на тај и такај полицијски регламан да би открила комплот, већ ће своју власт присти у полицијском праву које, опет, има снога ослонца у нужној одбрани друштва.

И у оним случајевима, кад су јавни ред, сигурност и спокојство грађана угрожени нередима и побунама, органи полиције, надлежни да наставе ред, неће се задовољити само тиме да ухапсе неколико изгредника, да би их у смислу позитивних закона предали суду, већ ће употребити све, па и силу ако је потребно, да растерају изгреднике, ослањајући се при овом много више на полицијско право но на писане полицијске прописе.

Ови примери довољно доказују да у полицијској материји, поред *писаног права*, постоји и једно *неписано*, а оба ова права имају исти *корен* и *основ* у *нужној одбрани*, која се мора признати друштву онако исто као и појединцима.

Свеколика полицијска материја дели се, према својој природи, на две главне групе: *полицијску превентиву* и *полицијску репресиву*.

Под *превентивном полицијом* ваља разумети скуп оних мера које предузимају полицијски органи у циљу одржања јавног реда, заштите имовине и здравља грађана с једне, и спречавања повреда полицијских прописа с друге стране.

Истраживања тајне полиције, било у материји општег права било у материји политичној; надзор над јавним жипотом, одржање реда на јавним местима, брига о здрављу, надзор над циркусима, црквама, позориштима, изложбом, пристаништима, железницама, сакупљањем у опште, становима за самце и привремено бављење, странцима, душевно обољелим итд. спада у надлежност превентивне полиције, која се понекад назива *административном*, пошто дужност надзирављања припада пошто главно полицијској администрацији.

Репресивна полиција, напротив, скуп је полицијских операција, које имају за задатак: било констатовање повреда полицијских прописа, било истраживање и предавање правосуђу њихових извршилаца. Са ових разлога, она се често пута назива и *судском* полицијом. Што се тиче преципног момента у коме један посао прелази из области административне у област судске полиције, он је одређен кривичним поступком. То је моменат одређивања истражног судије. До овог момента сва органи општинске полиције, па и саме жандармерије, остају под заповешћу административне полиције, од ње примају наредбе и раде за њен рачун и под њеном контролом и одговорношћу. Одређивање истражног судије има, на против, за непосредну последицу, вакључење административне власти, чији агенти, у колико су везани за дотичну стварпрелазе под искључиву зависност и управу судске власти. На овом принципу почива судска и полицијска организација у Француској.

Организација полиције у Француској.

У Француској нема, или боље рећи више не постоји министар опште полиције, већ су полицијске атрибуције, као и остале гране администрације, поверене једном одељењу министарства. То је министарство унутрашњих дела од кога зависе полицијски органи у Француској, и који својим наредбама, расписима, општим или делимичним упутствима, својим правом постављања на извесна места и правом надзора над разним административним агентима, са чисто полицијског гледишта, централише, све што се може централисати, и на овај начин осигурава вршење полицијске власти у Француској, поштујући при овом особине и локалне потребе, и водећи рачуна о једнообразности погледа, без које нема добре администрације. Поредовога, директна улога министарства унутрашњих дела у полицији још је више појачана његовим специјалним комесарима, који су прави агенти државне полиције.

Одељење министарства унутрашњих дела, које се страна о полицији, јесте *Одељење Опште Сигурности*. За време револуције полицијску власт вршиле су разне комитети: за време царства вршио ју је министар опште полиције, затим, под првом реставрацијом генерални полицијски директор, док назад није, за време друге реставрације, додељена, први пут, министарству унутрашњих дела, као одељење округне администрације, полиције и штампе, које је, за време Јулске Револуције претворено у одељење опште полиције. Министарство опште полиције, установљено 1852. год. укинуто је деветнаестино 1853. год. и поново замењено једним одељењем при министарству унутрашњих дела. У год. 1854. одељење ово назвало се општом дирекцијом јавне сигурности, која је у 1858. год. имала свега једно одељење а у 1859 год. била средњена с функцијама полицијског префекта. Овакво стање ствари остало је до краја царства.

Влада треће републике укинула је у почетку општу дирекцију јавне сигурности, и њене функције сједињила са генералном дирекцијом кабинета министарства унутрашњих дела, а затим је, 18. новембра 1871. год., створила у истом министарству одељење опште сигурности и штампе, које још и данас функционише са извештом старања о штампи. Ну, и ако су атрибуције овог одељења остале, у главноме, исте, оно је, у погледу форме, претрпело разне промене. Декрет од 4. фебруара 1874. год. придружио је функцијама полицијског префекта и директора опште сигурности, и функције једног вицедиректора. Одељење ово поново је задобило своју аутономију 10. фебруара 1882, и задржало је до 21. децембра 1889. год. Најзад је финансијски закон од 31. марта 1903. год. наставило *Одељење Опште Сигурности* са аутономијом и под искључивом влашћу министра унутрашњих дела.

Директор *Опште Сигурности*, као заступник министра унутрашњих дела у полицијским пословима, врши своје дужности преко пет одсека, три генерална контролора, две бригаде активних агената и специјалних инспектора и контролора.

Задатак је одсека да прочуавају питања која се појављују у обављању полицијске власти на целој територији, да издају расписе и упутства и да воде кореспонденцију.

Три главна контролора за спољну службу одељења имају дужност да контролишу полицијске чиновнике и органе, и да воде кореспонденцију. Али се њихова улога не ограничава само на ово. У извесним случајевима они врше нарочите мисије поред локалних власти, као заступници директора Опште Сигурности. Ово погледа онда, кад природа послова захтева директну намену погледа између ових власти и централе.

Дванаест бригадних инспектора, којима стоје на челу специјални комесари, повређена су тражења и истраге, које непосредно предузима Одељење Сигурности, било због саме њихове природе било у циљу брзине.

Што се тиче специјалних комесара, о њима ће се доцније детаљно говорити.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

О погрешној примени прописа чл. 122. 148. и 149. зак. о општинама и о разрешењу општинских чланова.

Решењем суда и одбора општине р. од 3. јула 1908. г. Бр. 1293. одлучено је, да се Д. Г. члан општинског суда, разреши од дужности, зато, што је почињено разне злоупотребе и што је одбор уверен, да он поверену му дужност отправља на штету интереса државних, општинских и појединаца.

Ту одлуку одбора општинског, као противну прописима чл. 122. и 148. зак. о општинама, надзорна је власт задржала од извршења и наредила, да се кмет Д. Г. врати на дужност. По овом решењу надзорне власти овај хтели поступити суд и одбор, већ донесу другу одлуку од 27. августа 1908 г. бр. 1923., у којој су изложили злоупотребе кмета Д. Г. тражећи истом од надзорне власти, да та она, на основи изнесених разлога у њиховој одлуци, разреши од дужности.

И ову је одлуку суда и одбора надзорна власт задржала од извршења и поновна наредила, да се кмет Д. Г. уведе у дужност; али суд и одбор нису хтели ни по овој наредби поступити, већ донесу и трећу одлуку, под 1. мес. и год. Бр. 2579., којом остају при својој одлуци Бр. 1923., и да се кмет Д. Г. не уводи у дужност.

После свега овога, на преставку надзорне власти, предмет је послат Државном Савету на решење, о разрешењу свих чланова општине, који су радили супротно њеним наредбама.

Државни Савет, одлуком својом од 2. ов. м. бр. 7905. није усвојио предлог о разрешењу општинских чланова, са ових разлога:

Кад се из акта види, да је општински одбор одлуком својом од 27. августа 1908 г. бр. 1923. молио надзорну власт, да предузме корак, да се кмет Д. Т. за злоупотребе и неправилности, наведене у истој одлуци, разреши од дужности кметовске, онда је надзорна власт била дужна по званичној дужности да испели кривице његове, те да се утврди, да ли је оптужба против њега била оправдана, или не; и тек у случају да је истрагом утврђено, да су наводи у оптужби били истинити, надзорна је власт могла да наређује да се кмет Драгомир не разрешава, или ако је већ био уклоњен, да се уведе у дужност; па ако одбор ту њену наредбу, која би тек сада била на закону основана, не би извршио, тада би се она могла користити правом из чл. 148. и 149. зак. о општинама, а пре никако.

*

И ако смо мишљења, да је у овом случају имало места разрешењу чланова општинских, јер су, суд и одбор, противно чл. 122. и 148. зак. о општинама, сами разрешили од дужности кмета Д. Т., а то су према наведеном закону могли учинити само по тражењу надзорне власти, и да је о извиђању злоупотреба кмета Д. Г. питање засебне врсте, нпак налазимо, да је следиште Државног Савета правилно, јер је среска власт одиста требала да претходно извиди све оптужбе против кмета, пошто се не може претпоставити, да разрешење појединих чланова зависи од њене воље, хоће ли га тражити или неће, већ је дужна да и по својој званичној дужности предузима извиђај и разрешење тражи увек, кад за то наступе законом предвиђени случајеви.

Како се опазило, да многе полицијске власти на штету свог ауторитета и саме службе, неправилно извиђају и чине предлоге за разрешење општинских чланова, то је господин Министар унутрашњих дела расписом још од 8. јуна 1906. г. Пѣ 14.189., изложио тачно упутство, како у овакним случајевима треба да поступају, те да се радња сообрази закону, и избегну неприлагности и за полиц. власт и за дотичне општ. чланове.

Тај би распис требао да проучи сваки полиц. чиновник, а нарочито срески начелници.

В. Ђ. Н.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине пребрешке, актом својим Бр. 36, пита:

Поводом изузећа председника и чланова суда општине блаце у једном спору грађанске природе, по коме се парничне лица из општине блаце због службености пута, — решењем приостеженог суда прокупачког одређен је овај суд за извиђај и пресуђење овога спора.

Како је но овоме спору ово општински суд морао излазити на лице места ради потребног увиђаја, које је место од ове, општ. судишне удаљено 6 километара — то суд пита и моли уредништво за објашњење: има ли суд овај права тражења дневнице, путног и подвозног трошка за излазак на лице места; као и ако има онда колика би дневница припала и. пр.: једном лицу — судији?"

— На ово питање одговарамо:

И по закону о општинама, и по распису г. министра унутрашњих дела од 20. априла 1889 г. Пѣ 5127 [Пол. Зборник страна 1334] општински чланови немају права ни на какву диурну за све послове, које врше у *кругу своје општине*, јер зато имају сталну плату.

Како ће се поступати у случајевима, кад један општински суд буде одређен да суди какав грађански спор грађанина друге општине, па наступи потреба одласка у другу општину ово извиђаја, што је скопчано са знатним издацима, о томе не говори ни један закон, нити има какво службено објашњење.

Полазећи одатле, да су општински чланови пришли један посао, који потиче из природе њихове службе, за коју су плаћени, мора се узети, да они немају право на *дневнице* ни за суђења ван круга своје општине.

Али, како су овакни изласци скопчани са трошковима много већим, него што би били у домаћају општине из које су чланови, и како није право да ове трошкове чине чланови на рачун својих и иначе незнатних плата, то уредништво налази да би они имали право на путне и подвозне трошкове аналогно § 440 грађ. с. поступка и да ове треба да обухватају својом пресудом, коју по дотичном спору изриче, па ће парничари, ако не буду задовољни, употребити правна средства, те ће се, тако, чути и глас суда по овоме.

II

Један срески писар пита:

Одређени судија за разматрање иступних пресуда општинских и полицијских власти, нашти пресуде среске власти, донесене по чл. 108. и и 114. закона о шумама, кадгод нису потписане од стране лица имена сходно § 10. Полицијске Уредбе,

Како су овакве пресуде наслоњене на специјални закон и немају ничега заједничког са кривичним законом и Полицијском Уредбом, то моли за објашњење: да ли је овакав рад судијин правилан или не?"

— На ово питање одговарамо:

За извиђање и суђење иступних шумских кривица, полицијске власти налазе овлашћења у чл. 120. закона о шумама.

Начин истраге није нарочито прописан, и оне га могу, али не морају соображавати Полицијској Уредби.

То исто важи и за пресуду.

Према томе уредништво налази, да пресуду, донесену по иступним шумским кривицама, не морају потписивати два кмета.

III

Суд општине пљиварске, актом својим пита:

„Један овдашња грађанин има по пресуди начелника среза зајечарског да издржи 4 месеца полицијског надзора, па иступну кућу.

Према акту среске власти, суд је истог стапио под полицијски надзор 1. ов. мес. који је надржавао до 8. овог месеца.

Како је наредбом војне власти позват на 20-то дневну вежбу, то је према наредби старије војене власти упућен данас 8-ог овог месеца на вежбу, [према чему је надзор престао надржавати од 8. овог месеца.

Усled овога случаја учтино суд моли уредништво за обавештење:

1. Да ли је суд могао неупућивати именовано лице на вежбу кад се налази под полицијским надзором док исти буде надржавао, о чему да је известио команду?

2. Пошто је већ упућен и ступио, на вежбу, онда да ли му се проведено време на вежби може рачунати као и да је надзор надржао, пошто за ових 20 дана неће бити своју кућу? и

3. Ако му се не може ово време урачунати, онда може ли се испова стапити под надзор, да исти потпуно надржи?"

— На ово питање одговарамо:

Полицијски надзор досуђује се у тој цељи, да се извесно лице, за које је утврђено пресудом судском да је вршило нанесена кажњива дела, одржи под сталном надзором власти за одређено време — § 37 к. кр. закона.

На каква ће начин власт водити контролу над њим, то је остављено њеној умњавности.

Тако, она га може моћу притварати, а може га оставити и у његовом дому на извесним ограничењем.

Отпочето надржавање надзора, као казне, не може се прекидати по начелу постављеном у § 283. кр. суд. поступка.

Према томе, кад општински суд није обавештио војну власт пре, него што је дотичног упутио на вежбу, да он надржава надзор, онда се има сматрати да је под надзором и за оно време, које ће провести на вежби, јер је и тамо под надзором државних власти и мора се узети да је и тамо по пристанку власти, која над њим пресуду извршује.

Овакво је мишљење уредништва по овој ствари.

IV

Један општински деловођа пита:

Једна жена из ове општине, коју је муж од себе отерао, молила је да јој се нада уверење о сиромашном стању, како би могла повести спор против свога мужа за развод брака.

Општински суд не зна да ли јој сме издати уверење, пошто њен муж плаћа пореза преко 5 дин. не рачунајући прирезе и личност.

Сама молиља нема никаквог имања, нити плаћа какав порез.

Моли се уредништву за објашњење, да ли се овој жени може издати увереље о сиромаштини или не у смислу закона о таксама?*

— На овакво исто питање дато је објашњење у бр. 38. „Полицијског Гласника" за 1906. год. под I.

Нека се нађе ово објашњење, па ће то бити одговор на постављено питање.

V

Суду општине крњешке, на акт Бр. 1.562 одговара се, да је на истоветно питање суда општине рашке одговорено у бр. 18. „Полицијског Гласника" за 1907. годину под II.

Нека тамо потражи потребан одговор.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Драгица жена **Светозара Пиксигера**, столара из Осека у А. Угарској, пре неколико дана побегла је са неким Албрехтом Микулушким, продузимачем, и са собом одвела разне ствари. Она је стара 24 годину, високог раста, округлог лица, у лицу прикмањаста. Како се вели за је Драгица пребегла у Србију, то се на молбу Аустро-Угарског конзулата из Београда, изнети ова потерница и позивају сви власти да је потраже и пронађену спроведу Управи града Београда с позивом на акт Бр. 1131.

Стеван, сина **Бисере Т. Додића**, уложе из Београда, који је пре пет месеци отуварао од своје куће, па се на до данас није вратио, тражи кварт шалиџански рада предаје родитељима.

Стеван је стар 19 година, средњег раста, у лицу смеђ, црних широких обрва и плавих очију.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Стевана најхитније потраже у својим домашајима и пошљу упути Управи града Београда с позивом на акт Бр. 2102.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Београдска се полиција у последње време могла похвалити са јасном сигурношћу у Престоници. Задовољство и спокојство њених органа једино су ремећене оними краће, особито краће бакарне жице из електричне фабрике и уличних построја за електрично осветљење, краће хлаша и бакрача по двориштима и подрумима и оними краће по кућама. Било је јасно да те краће нису вршили неки опасни старији злочинци, којима у осталом органи полиције сигурности нису ни допуштали бављење у Београду, већ нека почетници и малолетници.

И ако ове краће ни по начину извршења ни по предмету покрађе нису тражиле јачег сигурности знак су са своје учесталости штетило у неколико угледу полиције и њеном престижу код злочиначког света, те су полицијски органи удвостручили своју енергију у трагању за тим извршиоцима, док на последку њихов рад није крунисан потпуним успехом.

Оних дана ухваћена је четина дружина тих крадљивица од преко двадесет чланова, махом малолетника, од којих су неки и раније осуђивани. Истрагом се проналазе сви њени и неки чланови и укратко ће се Београд и њих за дуже време ослободити.

Неки чланови те дружине представљају већ израђене злочиначке типове, о којима ће се и доцније имати посла, а неки су се бавили и ван Београда, те је оправдано да су и тамо учинили које кривично дело, па ће бити од интереса за истрагу да нашемо њихове фотографије. Један део дружине што је крала бакарне жице чине сами рађевини забрске електричног осветљења, који до сада нису осуђивани ни кажњавани, те њихове фотографије за сад нећемо публиковати, ма да неки и њих

дише осуђено та је и њиховим приостојећим суд због опасне краће на годину дана затвора. По извршеној краћи једном кажњавања у кварту врачарском кажњао је на Тергајама у среду поноћи на петнаест г. Ал. Саватића, који га је, будући тражен за раније краће, ухватио и притворио, којом је приликом код њега нађено 120 дин. од тек извршене покрађе. Извадио му је Илија Гаврановић и још само много обећања.

2. **Радисав Тутуновић** — **„Тута"**, из Београда, стар 17 год., чиповничин син, почети тиосерски занат покоришћава махом у калушима, због чега га је „Коста" и набрао

њих не обећавају „ништа добро према својим моралним својствима. Тако један од тих радника, који је у заводу само просечну дневницу 5 дин., брани своје учешће у краћи лица овом жаргоном народном: „Ко жид мења мора и крт однзати"!

У овом броју износимо фотографије ове четворице:

1. **Коста Којић** — **„Која"**, из Београда, стар 19 година. По смрти мајчиној био у дому за сиротиу и напуштену децу шест година, но после отуд побегао, дутао по Бугарској, био на литерцијском закату, али је одмах по бегству из Дома ухваћен у краћи. Више пута је полицијски кажњаван, а прошле го-

2. **Радисав Тутуновић** — **„Тута"**, из Београда, стар 17 год., чиповничин син, почети тиосерски занат покоришћава махом у калушима, због чега га је „Која" и набрао

3. **Боривоје Стојановић**, родом из Неготина, стар 21 годину, средњо шест р вреда гимназије, био неко време на железници као приправник и као помоћник по агентурским

и шпедитерским радњама. У 1895. години београдски варошки суд га просту крађу осудио га је био на два месеца затвора.

4. **Светозар Стојановић**, звани „Зеленбаћ“ брат Боривојев, стар 18 година, учио два разреда гимназије, од шипног приостеног

суда осуђен у 1897. години на годину и по дана затвора због три опасне крађе; полицијски казиљавани више пута.

ПОТЕРЕ

Марко Зарић, турски Цигани из Рибара, **Михајло Лужић**, и **Васа Тапавић**, Цигани из Нетешине, који одговарају код начелника среза мачванског за дело из § 293. каз. зак., налазе се у бегству. *Марко* је стар око 35 година, средњег стаса, а у лицу приомањаст; од одела има на себи: гуњ, сукнени чакшире,

Васа од одела нема на себи: гуњ, на глави шубару, на ногама опанке, а Михајло нема још и сукнене чакшире.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да именоване најмање потраже и проналажене под јаком стражом спроведу начелнику среза мачванског с позивом на депешу Бр. 825.

Љубица, жена Ђорђа Кустурића, радника из Београда, ниже од одговара код кварта палилулског за утају 300 кгрша. Љубица је стара 55 година, средњег раста, у лицу пуна ка лево око жмирка. Како се она налази у бегству, то се позивају све полицијске и општинске власти, да је у својим домаћијама потраже и пронађену спроведу Управи града Београда с позивом на акт Бр. 817.

Сиса Богдановић, слуга, пођу између 5. и 6. прошлог месеца напустио је општину крајину кнежију под „Краљеве Горе“ отварањем чемодета, па пота је узео 100 динара у поштаништа. Он је стар 14 година, обичног раста, у лево око ћорав. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и проналажено спроведу кварту крачарском с позивом на акт Бр. 522.

Никола Лесковчанин, радник, напустио је крају стари Панти Матићу, мушиџа, и побегао.

Никола је стар 32—35 година, високог стаса, црних зелених брков и браде; од особених знакова има белегу на левој страни врата; у старом је одећу са пратким капутом, а на глави има шубару.

Нека га полицијске и општинске власти што потраже и најновог спроведу кварту сакмачком с позивом на акт Бр. 336.

Петар Милићевић, слуга, пуно је на опасан начин спопи газди Димитрију Богојевићу, адвокату из Пожаревца, једну пушку сачмару и побегао.

Петар је стар 17—18 година, високог раста, црномањаст, ћосав; од одела нема на себи: шаја летњи кратак капут, опо крата поси плаа пеш, а на глави качкету.

Позивају се све полицијске и општинске власти да именованог злочинца најжешће потраже у круту своје власти и најновог стражарно упуте начелству окр. пожаревачког с позивом на депешу Бр. 577.

Никола Илић, скитњица из Лозовика, одговара под начелством округа пожаревачког за опасну крађу, коју је извршио између 11. и 12. тек. м-па.

Нека га све полицијске и општинске власти најжешће потраже и о резултату трагања известе начелство окр. пожаревачког с позивом на депешу Бр. 544.

УХВАЋЕН

Смет Жика, Београђанац, чију смо фотографију и потерницу нашли у прошлом броју нашега листа, ухваћен је у Паризу, те је према томе престала потреба за даљом његовом тражењем.

ИСПРАВКА

Решењем Касационог Суда од 7. новембра 1908. године Бр. 12.125. одобрено је решење Апелационог Суда од 1. октобра исте год. Бр. 4.242, којим је г. Душан Ст. Ђорђевић, бив. комесар саветског одељка — који је био оптужен суду за дело из § 251. кривич. законика — пуштен испод суђења. Према овоме, и наше у бр. 52. броју овог листа од 1907. године под насловом „Алексашкар-Шандор Симоновић“ потчињен је у колико се односно на г. Ђорђевића.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1905., 1906. и 1907. год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму једно, цена је свега 40 динара. Комплети у меком повезу за 1906. и 1907. год. могу се добити по цени од 12 за једну годину, или оба заједно за 20 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 5. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 1. ФЕВРУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за сва друга претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе Управе вароши Београда Александра Ј. Андоновића, комесара железничке полиције у Београду, у рангу полицијског писара исте класе, но службено) потреби;

за полицијског писара прве класе среза посавско-тамнавског, Милана Комарчевића, полицијског писара исте класе среза голубачког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза голубачког, Александра Ђ. Младеновића, писара друге класе првостепеног суда нетотинског;

за полицијског писара треће класе среза златиборског, Владимира Живановића, полицијског писара исте класе начелства округа ужичког, по службеној потреби, и

за полицијског писара треће класе начелства округа ужичког, Милорада Лазовића, практиканта истог начелства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. јануара 1908. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за полицијског писара прве класе среза космајског Витомира Јовановића, полицијског писара у пенсији.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. јануара 1909. г. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у ванр. редовни сазив за 1. октобар 1908. године, од 13. јануара 1909. године, која гласе:

„да се село Гузавље одвоји од своје садање општине мачкатичке среза мачванског, округа ваљевског, и споји са општином предејанском среза влашотиначког, истога округа“;

„да се село Жучковац одвоји од своје садање општине јошаничке у срезу ваљевском, округа пиротског, и да образује нову општину под називом општина жучковачка, у истом срезу и округу“;

„да се села: Нишевић, Прњавор и Милатовац, одвоје од својих садањих општина, и то: Нишевић од општине жировничке, Прњавор од општине ботуљске и Милатовац од општине ресничке, среза и округа крагујевачког, и да сва три села оснују нову општину под називом: општина милатовачка у истом срезу и округу“;

„да се села: Брестовац и Коњуша одвоје од своје садање општине љубачке, у срезу грушанском округа крагујевачког, и да образују нову општину под називом: општина коњушка, у истом срезу и округу“;

„да се села: Горња Сухотиња и Доња Сухотиња одвоје од своје садање општине гредетинске среза моравског, округа пиротског, и да за себе образују општину под називом: општина доња сухотиначка, у истом срезу и округу“;

„да се села: Слатина, Шуман-Топла и Зорунац одвоје од своје садање општине слатинске, среза заглавског, округа тимочког, и образују нове општине и то: Слатина и Шуман-Топла општину слатинску, а Зорунац општину зорунавачку, у истом срезу и округу“;

„да се село Добро Поље одвоји од своје садање општине бродске, среза влашотиначког, округа пиротског, и да само за себе образује нову општину под називом: општина добропољска, у истом срезу и округу“;

„да се село Кривача одвоји од своје садање општине снеготинске, среза голубачког, округа пожаревачког, и да образује нову општину, под називом општина кривачка, у истом срезу и округу“;

„да се село Сварче одвоји од своје садање општине драгушке, среза прокупачког, округа топличког, и да само за себе образује нову општину под називом: општина сварчанска у истом срезу и округу“, и

„да се општине: качуличка, коју састављају села: Качулице, Премећа и Петница, и лазичка, коју образује село Лазац, у срезу тршавском, округа чачанског, споје у једну општину под називом: општина лазачка, у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. јануара 1909. године у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ШТА СЕ НЕ МОЖЕ УЗЕТИ У ПОПИС ЗА ИЗВРШЕЊЕ СУДСКИХ ОДЛУКА?

(Објашњење § 471. судског поступка у грађанским парницама.)

(НАСТАВАК)

Ј. Уживају ли благодејање на тач. 3 § 471 и странци поданици земљорадници? По § 47. грађ. зак. важи у погледу приватних права, која се странцима у Србији признају, начело законског реципроцитета. Јер по овом законском пропису: „У опште у свима случајима, у којима страна држава са Србима поступа као са својима, сматраће и они закони странце као своје. У случају сумње мораће туђинац то доказати.“ Према томе, ако би који странац земљорадник тражио, да се и према њему примени тач. 4. а. § 471, он би морао доказати да — ако такав пропис постоји и у држави чији је он поданик — да се он и на српске грађане приме-

њује.[61]) Ако то не би учинио, онда егзекутивна власт не би била дужна по званичној дужности да ове ствари изузима од пописа. Јер из законодавно - политичког пиља, који је законодавац прописима тач. 4.а хтео постићи — одржање *земљорадничког сталежа као таквог* — не следује да и ствари странца земљорадника треба заштитити од пописа. Нашој је држави равнодушно, када ће судбина постићи *појединог* странца земљорадника, ако им се све земљиште прода за дугове,[62]) и да ли ће они постати полопривредни надничари у селу или ће се одати у напори другом занимању. Шта више интереси наших поданика, који су, евентуално, кредитирали странца, и која захтевају продају свега дужниковог земљишта, пречи су нашој држави и захтевају више призрења но обзири одржања земљорадника странаца да не постану пролетери.[63])

Али и са једнога другога гледишта странци поданици не могу уживати благодејање из тач. 4.а § 471. грађ. суд. пост.[64]) Ово је благодејање у исто време и *ограничење* земљорадника у слободном располагању са својим земљиштем, пошто он по зл. 4. ове тачке дотично непокретно имање не може ни сам продати или на којим начином отуђити. Пошто ова тач. 4.а, која има више алинеја, чини у § 471. за себе једну целину, онда би се имало узети да, ако се страницу земљорадницу заштићава од пописа изнесени део земљишта, да му се онда *и забрањује да може тај део отуђити*. Међу тим то би значило у неколико лишити странца земљорадника могућности, да се у своју отаџбину врати, пошто би му то било отежано, кад не би могао у новац претворити своја непокретна добра. Не може се нам никако противставити, да то лежи у намери законодавчевој, да законодавац хоће, да тим путем утиче на странца да остане у нашој земљи или да пређе у наше поданство.[65])

Најзад ваља и то имати на уму, да је тач. 4.а § 471 постала законом од 24. децембра 1874 године. У то време, па и после, све до берлинског конгреса (1878 године) странци нису могли прибављати непокретна имања у Србији. Према томе на њих законодавац, уносећи тач. 4.а у § 471, није ни могао помишљати.

6. По тач. 5. § 471. не може се узети у попис „свако) мушко глава без разлике стања, која шеснаест година има, дуга пушка (шоца), два пиштоља и сабља или велики нож (јатаган), а народном војнику ни оно, што му је потребно по струци војске, у коју је уписан.[66]) Док је осталим одредбама § 471. у главном циљ, да се надвајањем извесних ствари и потраживања од пописа сачува дужник од крајње беде, дотле је овим законским прописом законодавац хтео да избегне повреду частољубља, које је по појмовима нашега народа везано за оружје јуначко.[67]) Оно треба да буде увек уз јунака, да му се није на муци јуначкој, а не да се због дугова одузима и продаје, и на тај начин пропашће. Дуга пушка (шоца) је војничка пушка,[67]) према томе ловачке пушке нису изузете од пописа као ни ловачки прибор. Да ли је побољшано оружје од веће или мање вредности, нема утицаја. И најскупљи ништоња не може се дужнику у попис узети. Ово је пак нарочито од важности, ако дужник има оружје, које често пута због своје антикварске реткости има велику вредност, а као, може бити, породична успомена и велики значај за дужника.

7. По тачки 6. § 471. не могу се узети у попис „официру и свакоме чиновнику оружје, научне књиге и инструменти и у опште оне ствари, које су овоме за извршење дужности потребне. Исто тако правозаступнику, лекару и другим научним људима књиге и справе за њихов рад потребне.[68]) Што се тиче официра, за њих је у Војном службеном листу од 1888 године стр. 617. под „Спрема официра и војника свију пошива, какво које су ствари потребне за вршење дужности официрске. За тим је у књижици „Прописе о оделу целокупне војске од 1901.[69]) одређено, шта официр од одела мора имати ради вршења службе, а у уредби о оружју од 10. IV 1904. ФБр. 3259. (служ. вој. лист стр. 46) прописано је који официри и колико пова треба да имају за вршење службе. Према томе, ту побољшане ствари не могу се у попис узети.[70])

Код ове тачке треба бити прво начисто са тиме: која се лица сматрају за „чиновнике“ односно „научне људе“. За чиновнике се у смислу ове тачке[71]), сматра онај, коме је поверено, отправљање неке *јавне функције*, неке јавне дужности, било то од стране државе било од стране округа и других самоуправних тела и установа са јавним карактером. Према томе и онај се сматра за чиновника, који није уназив чиновник, исто тако и онај, који хоноварно врши извесну јавну функцију,[72]) па најзад и службеници државни, општински и др., ако је и њима отправљање неке јавне дужности поверено.[72] [73])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р Драг. Аранђеловић

---

[61]) Ако такозог прописа у дотичној држави нема, онда значи, да она не сматра за потребно за земљорадничко заштити, и онда у толико мање има права поћићи страница да тражи, да у Србији има више гарантоваца права но у својој земљи — на штету наших грађана; за то му наша држава ово гарантује, што му нетопа не би гарантовала. Много би се пак и овако резоновати по § 47. грађ. зак. да би странац увиђао у Србији исте права као и домороци, потребно је да домаћи да и нетопа држава поступа према Србима као и према својим грађанима. Та једнакост поступања постоји и у сдучају, кад држава дотичног странца не изузима из својим земљорадничких имота од пописа па исправно ни странцима. И кад та једнакост у поступању постоји, онда треба и наша држава да према страницу поступи онако исто, као и према овоме грађанину, дакле да му извесно непокретно имање изузме од пописа. За иак имовин, да се о једнакости у поступању не може говорити, кад у страничој држави и не постоји закон о заштити земљорадника.

[62]) Јер нема места ни бојазни, да ће се ти странци, већ остану без земље одати пољској напиварским дела или пасти на терет осиптинама рада издржавано, пошто се они могу узљити на земље и упутити у њихову државу.

[63]) И са гледишта политичког опасни су странци земљорадници, који често у колонизаторске мисије потискују домороце, за стога законодавства и нису према нама онолико предусетљива пошто према домороцима.

[64]) Међу тим ни странцу се не могу узети у попис ствари побројане у осталим тачкама § 471. јер ове нису у питању, као у тач. 4.а, *благодејања* за једак најсиромашнији сталеж у земљи, према коме се нам наређена изузетна заштита, већ ове тачке садрже *jus generale*, које каже за све дужнике.

[65]) В. о овом питању чланак Д. Клајићева, Пол. Гл. год. 1902 стр. 265, и Пол. Гл. год. 1907 стр. 335, где се заступа исто мишљење.

[66]) И грађан. суд. пост. за Црну Гору у чл. 344. изузима уназивору и оружје од пописа. У помацком и муслиманском праву такође нема такве прописа.

[67]) В. Вукон Рječnik српског језика стр. 874.

[68]) У овом погледу мировашки су и прописи од 1903 год. о пензионисању ратно спремне за покретање, коњаног, артилеријског, пешадиског пруже и административне.

[69]) Официрима се по чл. 73. зак. о пензијама официра од 1901 год. не може јени узети у попио прихол од пачиње пензионисане, а ни сама катиција, без особитина војног министра.

[70]) Према одлуци тачке 6. § 471. допесен је у *јавном* интересу, а не у интересу лица у њему опшачених. Законодавац је изузимањем оних ствари од пописа хтео да онемогући тражност вршења јавних дужности, које су овим лицима поверене. На против други одлаци тач. 6. допесен је у интересу самих дужника, у циљу одржања њихове егзистенције.

[71]) И у самом закону о чиновничким грађан. рела. од 1884. годиие у чл. 1. споменуте су „привремена постављења чиновника“, дакле они који нису стално наименовани.

[72]) Сресом пандура ни пр. не може ни по мисо изнудну узети у попис ков, ако му је он потребан ради вршења званичне дужности по еднту, исто тако ни револвер.

[73]) Овако схватање у тексту није аналогија, којој у § 471. у прилично нема места, већ систематско тумачење, које је допуштено и код изузетака од правила, као што је § 471. По моме мишљењу и ово је лица законодавац хтео речју „чиновник“ обухватити.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

11. *Полиција за надзор над радњама и лицима.* — На челу овог одељка је виши управни чиновник, коме су поучивши шест инспектора са помоћницима за шест територијалних инспекција. Деокруг рада ових запатско-техничких органа простире се, негде искључиво, а негде и уз припомоћ других полицијских службеника (квартова), на надзор да ли се прше одредбе закона о радњама односно правионања недеље и празника, исплате радничке заради, отказа радничког односа, заштите живота и здравља од опасности, потребних установа за одржање доброга кладења и пристојности, занимања радника испод 18 година, регулисања њиховог радног времена, надзор над придржавањем одобрених правилника за рад итд. За тим заштита публике од опасности и досаде, које поједина предузећа собом носе. У овом погледу је меродавно на првом месту мишљење односног полицијског лекара. Кад овај каже да је рад у неком предузећу од штете за здравље околних становника, нпр. услед непријатног мириса, дуне и томе подобног, онда се просто на основу тога дотично предузеће може и сасвим забранити, ако се препрамкама не може штетан ударак уклонити.

У опште овај се одељак стара да својим радом стекне повераљну улогу и код радника и код послодаваца.

У погледу радничке заштите на првом месту води се старање о употреби радне снаге малолетника и деце. Деца која нису провела потребних осам година у школи не смеју се употребљавати за рад. Малолетници могу се само десет часова дневно употребити за рад, рачунајући ту и два часа прекида. Још при давању одобрења за неко предузеће мотри се на простор где ће се радници задржавати за време пауза, на удобност за умивање, да су радионице где раде добре и видне, да раде само на послобима који њиховој снази одговарају и да не раде на радовима скопчаним са опасношћу за живот.

И женске су нарочито заштићене. Оне се могу највише 11 часова дневно употребити на рад, а суботом 10, и то само дању, а ноћу никако. У интересу јавнога морала радионице за женске морају бити одвојене од мушких, као и простор ије за одмор.

При предузећима у којима је рад скопчан са опасностима за живот полиција наређује према приликама, начину рада и потреби разна механичка средства ради предохране од несрећних случајева. Кад се већ несрећа деси онда овај одељак, махом преко квартовних органа, утврђује узрок, а на основу те истраге одређује се после и новог унесрећења и предузимају и нове мере за заштиту од нових несрећних случајева.

У здравственом погледу одељак се нарочито стара о хигијенским условима радника по предузећима. По радионицама мора на првом месту бити доста светлости, а и потребна најмања количина ваздуха (10—15 куб. мет. на сваку главу). За тим отклањање отпадака, прашине и тако даље.

У правном и социјалном погледу предвиђено је, да свако предузеће, у коме раде више од 20 лица, мора имати правилник за рад, који овај одељак испитује и одобрава, а после контролише да се по њему обе стране управљају.

У делокруг рада овог одељка спада и надзор над исељавањем. У основи свако је грађанин у своме претању слободан, па и у погледу исељавања. Само постоје извесна ограничења односно војних обавеза, и регулисање исељавања учињено је нарочитим законом (од 9. јуна 1897. год.), коме је циљ полицијска заштита од несавесног материјалног експлоатисања исељеника и са политичког гледишта давање сигурних обавештења, потпора у новом месту и обраћање пажње на чување националних обележја и интереса у туђини. Лица која се баве пословима исељавања морају имати дозволу за то и цео њихов рад подлежи надзору.

Надзор над пијацама воде органи комесаријата за радиност. Пијачне зграде су општинске. Поједине продавнице и сместишта у тим зградама општина издаје под закуп и према закупцима се поступа уље у с њима правима обичних сопственика. Органи комесаријата праве полицијски надзор, коме је циљ одржање реда, мира и сигурности публике и извођење одредаба о пијачном саобраћају, као и закона и наредаба надлатих у санитетско-полицајском погледу.

Пијаца има четрнаест, растурених по свима крајевима. Највећа и најмодерније уређена је *централна пијаца* на Александровом плацу, кроз коју пролази и железница. Она се састоји из две огромне зграде од гвоздене конструкције, од којих једна служи за продају на велико, а друга за продају на мало. Обе зграде, које једна с другом стоје у вези, имају поред партера и по један спрат, а такође и подрум, подземни спрат, где се вештачким путем одржава ниска температура, хладњача, у неким одељењима + 3° С. а у неким око — 5—6° С. У тим вештачким леденицама чувају продавци месо, рибу и друге брзо кварљиве животне намирнице. Поштo оне леденице испод пијачних зграда не могу да подмире све потребе за чување пијачне робе, до саме пијаце налази се и једна вишеспратна (три спрата испод и четири над земљом) приватна вештачка леденица.

Највећи део артикала у великопродаји врши се лицитацијом (аукцијом). Аукционери су од општине концесионирана лица, којима великопродавци шаљу робу са извесним процентом на продају. Количине за поједина лицитарења су тако удешене, да их и приватна лица могу купити, дакле не само препродавци или ресторатери.

При свакој пијаци поред општинских органа (пијачног инспектора и потребног броја нижих службеника) има и по једна стална полицијска стража, састављена обично од једног до два полицијска наредника и неколико шупмана, који поред поменутих дужности у регулисању пијачног саобраћаја, одржању реда итд. потпомажу још и марвене лекаре при прегледу меса и других животних намирница. Ти марвени лекари свакодневно прегледају све анималне животне намирнице. Преглед почињу редовно већ у 4 часа изјутра и нарочито је строга контрола над месом, да ли је свако парче снабдевено печатом кланичног лекара и да које није почело да труди. Односно уклањања животних намирница ветеринари одлучују самостално, а у згради поред своје канцеларије имају и малу хемијску лабораторију.

На пијацу се роба може доносити у свако доба дана и ноћи, а за продају је она отворена од 4 часа изјутра до 1 по подне и од 5 до 9 часова по подне.

По § 1. зак. о радњама и продаји по улицама је слободна као и по радњама. Само они уснични продавци, који станују или имају стоваришта ван Берлина, морају имати нарочиту дозволу. Ну да се услед овако неограниченог права уличне продаје не би спречавао саобраћај и чинила досада публици, полиција задаје потребне наредбе о томе, где се шта и на који начин може по улицама и јавним местима продавати.

У овај пододељак спада и *ревизија над мерама и судовима за кромпирове пиће*, коју полицијски органи редовно бар једаред годишње врше.

13. *Разно.* — У одељење I спадају још неки послови, који не долазе у делокруг рада ни једног другог одељења, као:

Лутрије и *излагање срећака*, које се допуштају само у корист добротворних, опште корисних или патриотских циљева. Непокретне ствари не могу се давати на лутрију, већ само покретне, и то обично ствари, ређе новац. Одобрење за лутрије на новац даје цар, иначе за друге покретне ствари за целу земљу Министар унутрашњих дела, а за Берлин и провинцију Бранденбург шеф провинције (Oberpräsident). Управник берлинске полиције дејствује при овоме подношењем извештаја и, по том, контролом над извршењем лутрије, особито оних већега обима.

За прикупљање прилога по кућама даје се дозвола само за одређене циљеве.

Брачне медаље и *медаље за спасавање.* Цар и царица основали су 1883. године нарочиту т. зв. *брачну медаљу*, која се подарује достојним паровима, који не примају никакву јавну помоћ, као успомена на златну свадбу. Медаља је од сребра искована и с једне њене стране налази се лик цара и царице, а с друге библијска изрека: „Наладьем веселите се, у невољи трпите, у молитви будите једнаки.“ Ту медаљу могу добити само они брачни парови, који су се у животу одликовали моралном чистотом и мирољубивом побожношћу и изнад осталих обичних брачних парова одвајали се нарочите и у домаћинско - економском погледу. Таквим сиротим паровима уз медаљу даје управник полиције у име цареве и мали новчани поклон од 30—45 марака, ради провода свечаности.

За особито пожртвовање при спасавању из опасности постоје такође сходне медаље, а дају се и новчане награде из државне касе, као и јавне похвалнице.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(НАСТАВАК)

Полицијски чиновници и агенти.

Чиновници, којима су поверене полицијске атрибуције, јесу: *окружни начелници (préfets) срески начелници (sous-préfets) и председници општина (maires)*, а органи преко којих они ове атрибуције врше јесу: *полицијски комесари* и нижи органи са разним именима: *агенти, ујачни извршници, чувари, жандарми и пољски чувари*. Поред овога, шумски и приватни чувари, и ако не потпадају под власт окружних и срески начелника — већ само ступају у службу по њиховом одобрењу — по самој природи својих функција помоћници су јавне силе, и с тога морају бити уређени у ред њених органа.

а) Окружни и срески начелници

Како по своме положају у административној јерархији тако и по својој огромној надлежности, окружни начелник први је чиновник, који под надзором министра унутрашњих послова обавља полицијску власт.

Као делегат и представник извршне власти у округу, у коме има да осигура ред, окружни начелник предузима, с једне стране, све мере опште полиције, а с друге, опет, надзирава и контролише општинске председнике, и у изнесним случајевима узима у своје руке њихову власт.

У сеинском округу, с обзиром на важност Париза, као столице владе, полицијске дужности поверене су специјалном чиновнику *(le préfet de police)*.

Исто тако и у департману Роне, атрибуције окружног начелника у полицијској материји предмет су посебних законских одредаба с обзиром на популацију и увећавање вароши Лиона.

Срески начелник је, пре свега, префектов агент инструкција и посредник између овога и општина; он нема право издавања законодавних наредаба. У изнесним случајевима, међутим, да би се скратили рокови закон је доделио среским начелницима извесне атрибуције, које припадају окружним начелницима. Не треба, најзад, заборавити, да и срески начелници долазе у ред оних цивилних власти, које имају право на употребу оружане силе.

б) Председници општина

Председник општине први је општински чиновник и закон му је, као таквом, поверио полицију у атару општине. Према чл. 91. зак од 5. априла 1884. год. „он се стара, под надзором више администрације, о општинској и пољској полицији, и извршује одлуке виших власти које се на ове односе.“ Члан 97. истог закона поверава се објекте општинске полиције, а специјални закони развили су више атрибуција, обухваћених овим набрајањем, и прецизирали власт општинских председника у овим материјама. Поменућемо нарочито закон од 21. јуна 1898. год. о пољима и закон од 15. фебруара 1902. год. о јавном здрављу. Општинска је председник још и представник централне власти у општини, и као такав има дужност да се стара о извршењу мера опште полиције у својој општини.

Додајмо још и то, да је општински председник и официр судске полиције, и да има права на употребу оружане силе за одржање јавног реда и извршење њене службе.

в) Комесари и агенти полицијски

Полицијски комесар — чиновник за одржање јавног реда и мира — стављен је под власт окружног начелника, а где нема овог под власт среског начелника, у свему што се односи на општу полицију, а под власт општинског председника за вршење општинске полиције. Власт његова простире се на целу територију општине за коју је постављен, и ако би она у погледу полицијском била подељена на више једница. Ако и онда, кад је полицијски комесар специјално именован за једну од оних једница, опет се његова надлежност простире на целу општину. Ако у једној варошки има више комесара, макар само и двојица, један од њих — главни комесар — шеф је осталих, и старији је од њих за једну класу. Главни комесар одговоран је за целу полицијску службу у општини и у сталном је односу са вишим властима.

Комесари полицијски, као прости делегати префектове и општинске власти, немају, са гледишта административне полиције, право издавања законодавних наредаба, али су зато овлашћени судске полиције и помоћници прокуратора републике. Поред овога, комесари полиције врше дужност државног тужиоца у местима где постоје полицијски судови.

Поред општинских комесара, постоји још једна категорија полицијских комесара, који стоје непосредно под министром унутрашњих дела: то су *специјални железнички комесари*.

Комесаре ови установљени су при пут краљевом уредби о железницама од 25. новембра 1846. год., али је њихова организација дефинитивно утврђена декретом од 22. фебруара 1855. год., који је и данас у важности. Према одредбама овог декрета, они имају исту власт коју и полицијски комесари.

Члан 2. декрета 1855. год. допушће је организацију железничких комесара заповедном специјалних инспектора, који се постављају решењем министра унутрашњих дела и врше дужност под управом железничких комесара.

Круг атрибуција специјалних комесара и инспектора био је у почетку ограничен на железничку пругу за коју су били одређени, али је декрет од 20. децембра 1893. год. проширио јурисдикцију комесара и власт инспектора на цео департман њихове резиденције. Исто тако и њихов број, који је у почетку био веома скроман, увећавао се постепено, према приликама и са развитком железничке мреже, док најзад није у овом правцу достигао свој максимум 1893. год. усled учествања анархистичких атентата. Од пре неколико год. број овај постепено се смањује, и смањиваће се све дотле, док не буде сведен на цифру која ће бити довољна за редовну и правилну службу.

Атрибуције специјалних комесара и инспектора не ограничавају се само на репресију злочина и преступа, извршених на железничкој станици и пруги: њима је још поверена и служба против шицијување, од како је она на министарства војног прешста у надлежност Одељења Опште Сигурности. Најзад, како се њихова акција може распростри и на цео департман њихове резиденције, министар унутрашњих дела, од кога они искључиво зависе, налази у њима драгоцене помоћнике опште полиције. У изнесним варошима они још више и дужност државних тужиоца пред полицијским судовима, али ово само по изузетку.

Агенти полицијски, без обзира на име: улични полозарци, чувари и т. д. општински су службеници, под влашћу полицијског комесара, а где овог нема, под непосредном влашћу председника општине. Кад су позвани да сузбом потпомогну извршење закона и законитих одлука, или кад имају да ухвате, притворе и пред надлежни суд изведу окривљеног, оптуженог или осуђеног, уподобљавају се агентима државне власти и оружане силе. Ово бива и у овим случајевима, кад по наредби општинске власти врше поверени им надзор.

г) Жандармерија

Жандармерија је оружана сила за одржање јавне сигурности, осигурање реда и извршење закона; она се нарочито стара о сигурности пола и путева за јавни саобраћај.

По природи своје службе жандармерија је, и ако стоји под влашћу министра војног, стављена у атрибуције министра унутрашњих послова, правде, морине и колонија.

Министар унутрашњих послова има права да издаје жандармима наређења, која се тичу опште полиције и сигурности државе; он исто тако може наредити, поводно извести министра војног, да се жандармеријске бригаде, у случају извандредне службе, концентришу.

Надзор, који жандарми врше над бив. осуђеницима, скитницима, просјацима и свима сумњивим личностима у општо, спада у ресор министарства унутрашњих послова.

Жандармерија не може оперисати ван повереног јој реона, осим по специјал-

ним наређењима и у случајевима неодложне потребе, као на пр. приликом јурења за злочинцима.

4) Пољски, шумски и приватни чувари

Пољски су чувари агенти, чија је позванта дужност да чувају пољске усеве, плодове и сопственост сеоску сваке врсте, али су они у исто доба дужни и да приликом одржаву јавног мира. То је, с обзиром на ове њихове двогубе атрибуције, што је за њихов пријем у службу, који записи од општинског председника, потребно одобрење среског начелника у срезовима са окружним местима ово одобрење дају окружни начелници. Чл. 9. кривич. суд, поступак уређујући пољске чуваре у органе судске полиције.

Шумски чувари агенти су за надзор над шумама и за репресију шумских преступа и иступа. О свему што интересује јавно спокојство дужни су извештавати комесаре који их, на случај извандредне потребе, могу употребити за полицијску службу.

Приватног чувара може држати свако појединац за заштиту своје домене, само што је за стицање у службу потребно одобрење среског начелника (или окружног ако је у срезу окружно место). Чувари ово полажу заклетву и стоје под надзором државног тужиоца републике и главног прокурора, а имају, у принципу, исте праве и дужности као и пољски чувари, у границама територије која је поверена њиховом надзору.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одломак из књиге „*Психологија злочинца*“ од д-ра Ерика Вулфена државног тужиоца у Дрездену

(НАСТАВАК)

Типично се јавља интернационално организовани злочин у облику трговачке делатности. На првом месту номенућемо трговину с девојкама, чије се далеко распрострањење, ма да правилно доказивање веће извлаче да се први пут прешло интернационалним мерама за искорењивање тога зла; тако је 18. маја 1904. године између важнијих културних држава постигнут заједнички споразум за рад на заштити од трговине са девојкама.

Живу рану на националном добру свију народа сачињавају недела тако званих „*јавних жена*“, које умеју увек под новим, сјајним фирмама да уђу на кредит читаве дућане робе, па да је одмах испошаљу за иностранство. У највећем се цвету налази интернационална трговина са фалсификатима сваке врсте. Правилно јавног поља уједе је мала као фабрика продуција. За справљање матрица и штемпилова познају се у најразноврсније места на земљиној кугли најспособнији граверн, и они бесвесно раде као помоћници фалсификатора; они имају обично да раде поједине делове, који не изгледају подозриви, па то после техничари из дружине састављају и довршују. Трговина са фалсификатима успева због многобројних саучесника и помоћника на најразноврснијим положајима у светском саобраћају.

У истој мери, као што солидна трговина прилази томе, да државна средства за исплату замени чеком и меницом, интернационално злочинство следује томе раду, да би га прило у своју корист. Од пре неколико година као на земље је изникла множина подружских меничних фабрика. Читава војска агената и подагената бави се тиме да продаје неке лажне хартије за 25 до 50 фенига под видом „*хартија од вредности*“. На тргиште која требују кредита у земљи и иностранству, навалило је силно њујење „*финансијских менија*“, и то нутем свију средстава модерне рекламе, помоћу путника, писмених и штампаних оферата и т. д. За тим долазе преваре са серијским лозовима и пијаначке паролице за копање блага, које се сада служе интернационалном трговачком књигом адреса. Не мање су познате писма несрећних аљеника, који за цигло неколико хиљада марака стављају у изглед половину законна блага у вредности милиона. Чак и зеленаши, шминдери са зајмовима и кауцијама, раде у добро састављеним интернационалним организацијама.

У новије време постала је забавна опасност, не само у привредном већ и у здравственом погледу, ушењај у врло великом обиму са електричним крстовима и плакатама, хипнотичним и сугестијонним увуштима, тојовима и елексирима. До саме сраи свију народа дотиче се најзад далеко распрострањена трговина са порнографеском литературом, чији одвратни плодови прете опасношћу од интернационалног систематског тровања младежи свију културних нација*.

II. Крадљивац, крадљивац дивљачи, разбојник.

Крадљивац чини најпримитивније преступе противу својине. Дете готово редовно најпре прилази крађи. Битна злочиначка радња састоји се у пружању и хватању руком, у узимању, склањању и одношењу — све чисто телесне радње. Код тежих крађа долази још укањање, разбијање, обијање, насилно отварање и уклучење, такође чисто телесне радње.

Са крађом иде готово увек упоредо и тајанственост; крадљивац односи објекат крађе у моменту кад га нико не види. Наравно, да неки пут бива посматран и без знања и без своје воље; али он жели да „*ради*“ неопажен. У ретким случајевима узима крадљивац објекат крађе на очиглед некога трећега и одмах се нађе у бегству. Ту се налази прелаз ка разбојништву, кад крадљивац узме од покраденога предмет крађе отворено, јавно силом; у томе је различна ознака од крађе.

Крадљивац ради само руком и телом, насупрот паралици, која приликом представљања лажних и одстрањења истинитих чињеница предузима извесну злочиначку, духовну операцију. Али приврема са крађу, обављавање о прилици за крађу, а то често захтева сличну духовну делатност, каква се развија у паралице. Код оних крадљивца на пример, који се уселе у извесан стан као киријаџије само зато да би нашли прилике за крађу, — код њих се сустичу уједно психолошке ознаке и крадљивца и паралице.

Крађа се разликује од утаје, што крадљивац увек извршује покретне радње узимања и одношења, док утајивач пропушта да површи радњу која му је дужношћу наложена; он задржи касирани новац, не шаља га, не преда га, прећути и покриве да га има или да га је примио. У овом последњем случају налази се прелаз од утаје на превару.

Тако видимо, да је карактеристична ознака радње при крађи узимање. Та је радња у извесној мери телесно својствена, које код специјалиста доспева више или мање до потпуне изображености. Тако имамо касирона, који ради са два пута, тако званим „*маказама*“, или његовог друга („*Wand*“), који замарава жртву да скрене пажњу на другу страну итд. Имамо даље крадљивце по хотелима и јувелирским радњама чија се вештина састоји баш у самом узимању и прикривању. Манозеску се извежбао да драга камења метне у кутијице од хлеба; њих метне у уста, спопадне га кашаљ и тада испаљује кутијице у мараницу. Крадљивцу по хотелима и јувелирским радњама потребна су извесна својства хохштаплера; мора да се појављује елегантно обучен и да је на изглед сигуран, смирен и сталожен. Крадљивци, који врши краће обијањем, обично се служи више мање потпуно савршеним оруђима.

Крадљивац махом уме добро да се пузи, и да скаче, а над га најуре увек уме добро да бежи.

Подобности за крадљивца леже неоспорно у његовом телесним способностима. Без њих не може имати никаквога успеха ни крадљивац од заната ни крадљивац из навике. Тиме се и да објаснити, откуда међу крадљивцима толико много врло спретних и отреситих људи. Свако је чуо о крадљивачким вештинама које задивљују свет. За то је крадљивац тако окретан, бра и кочоперан, као што то са свим тачно учи криминална антропологија.

Писац ових редова сам је имао прилике да види, са окретношћу умео да краде један тринаестогодишња руска косарош; то је изводио на самом судском претресу који је држан за расправу његових крађа. Све је присутне задивила необична бранша и спретност у крађи разних ситница, коју је вршио тај дечко. На њему су се могли видети и дугачки прсти, и то необично јако испољени са своје дужине. Не може се порицати, да у развитку крадљивачког индивидуалитета не игра мало важну улогу и уређени физиолошки агилитет (окретност, спретност. Он олакшава извежбаност у крадљивачком занату, на чак може и да води њему.

У физио-психолошком погледу има још ево да се помене. Знамо, по Вунту, да је одлука воље перцепција једне покретне радње. Ко је чешће крао или је у ми-

слима изводио крадљивачке радње може по закону о извежбаности [под утицајем слабости воље у својим рукама, која се увек налази код крадљиваца] да особа у својим пустима изнесан телесни нагон, који га наводи да пружа руке и пусте и да се маша свакога предмета за крађу, који год му се појави пред очима.

Тада објашњава крадљивац:

„Нешто ме је нуклo право томе предмету: је сам то особо у својим пустима, нисам могао никако друкчије, морао сам га се затити и однети га."

У тако шта ми нећемо онда да верујемо. Али то исак може да буде баш права истина. Ослабљени нервни систем може да има баш таквих особина, те се на тај начин може да дође и до крађе. Крадљивачка радња може се тим путем извршити са сним аутоматски. Маноловску прича о таквим стањима и она нису баш за невероваше; наравно да код њега доказан у обзир још и патолошки моменат.

[наставиће се]

Д. В. Бакић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине ведуљске, актом својим Бр. 109, пита:

„По тачци 2. § 397. кр. закона, иступљење престаје и свака казна ничезава ако би онај, кога се ствар тиче, кривцу опростио.

Моли се уредништво за обавештење: да ли приватни тужилац може опростити изречену казну и онда, кад је неко осуђен за дело на тач. 2., 3. и 4. § 357. кр. закона, на пресуда постала извршном?"

— На ово питање одговарамо:

Одредбе § 17. и 33. кр. суд. поступка и § 397. тачке 2. крив. закона, разно су схватане и тумачене до сада.

Тако, било је приступених судова који су налазили, да у свима случајевима уврела, лажног оптужења и клевете, могу приватни тужиоци задржати чак и извршну пресуду од извршења, а било их је, опет, који су налазили, да приватни тужиоци могу само одложити њено извршење али не и самим спречити, него да се мора тражити највиша милост.

Управне власти, које су извршивале судске или своје пресуде по овакним кривицама, такође су различито тумачиле поменуте одредбе.

И поједини писци, који су се бавили оценом овога питања, нису сагласни у закључцима.

Све ово наравно, долази отуда, што су поменуте законске одредбе непотпуне.

Али ми налазимо, да између § 17. и 33. кр. суд. поступка и § 397. кр. закона има знатне разлике, јер док се у првим одредбама све везује за одустанак од тужбе, дотле се у овом последњем све везује за *опроштај* што га приватни тужилац чини кривцу.

По тој разлици ми налазимо, да кадгод стоји кривица, која се казни само на тужбу приватног лица, на приватни тужилац опрости кривцу, онда се казна неће извршати ако није изречена, а ако је изречена на пресуда постала извршном, неће се извршивати.

Како се по последњем стању § 375. кр. закона, и кривице из ове законске одредбе казне само на тужбу приватних, то се, наравно, неће извиђати, нити пресуде извршивати, кадгод тужилац кривцу опрости.

II

Суд општине мокрањске, актом својим Бр. 2140, пита:

Извесно лице из ове општине, ухваћено је од стране заклетог пољског чувара, чији се исказ по чл. 15. закона о чувању пољског имања сматра као потпун доказ, да је украло на винограда приватног лица 36 комада гроздова.

За ово дело, суд ово општински, пресудом својом од 7. октобра ове године Бр. 1.646. осудио је крађљивца на основу чл. 1, 2, 3. 4 и 5. истог закона да плати, поред штете приватном тужиоцу, и каси општинској за сваки грозд по 5 динара, на основу одлуке суда и одбора ове општине, донете априла ове год. по чл. 5 зак. о чувању пољског имања, која је одлука у препису прикована на уседном месту, и противу које није било жалбе.

По незадовољству осуђеног, начелник среза неготинског примедбама својим од 19. ов. месеца Бр. 10.844. поништио је ову пресуду са разлога тога, што се, вели, кривице овакогод рода кажњавају по чл. 8. закона о унапређењу пољарства до 20. дин. новчане казне; даље, што би осуђени, према поменутој пресуди, имао да плати за 36. комада гроздова по 5. снега 180 динара, и на случај да не буде у стању платити суму на коју је осуђен, морала би му се ова новчана казна заменити затвором, рачунајући суму до пет дин. у дан затвора, и онда би имао да издржи 36. дана затвора и за толику казну овај би суд био ненадлежан.

Решење суда и одбора донето на основу чл. 5. зак. о чувању пољског имања о казни у пољском имању извршно је, с тога се уредништво у поништењи моли — пита, да изволи у наредном броју одговорити, да ли је рад начелника среза неготинског по овоме правилан или не, нарочито кад је осуђени доброг стања и може казну да плати."

— На ово питање одговарамо:

Закон о чувању пољског имања прописује двојаке казне.

Једне су предвиђене чл. 28, 29, 34. и 35. за повреду законских прописа, а друге су за учињену *потрицу* — *штету* — на имањима појединаца.

За ове последње кривице, закон није одредио казну него је овластио чланом 5. општинске одборе, да она то чине према месним приликама, везујући све за круг надлежности (чл. 22. и 25.) општинских судова.

Како ће се казнити крађе, учињене на пољском имању, овај закон у опште не говори, јер је остапио да се оне казне по кривичном закону, као што је било и до појаве његове.

Према томе, оне општински одбори, који су и за крађе одредили казну у смислу чл. 5. закона, учинили су погрешку, јер ова законска одредба даје њима овлашћење да пропишу казне само за штету — потрицу — и ништа више.

Потврде за ово налазимо баш у чл. 5, који вели: *„утврдиће се за сезону сваку штета, које су побројане у чл. 1.* итд.

Кад овако стоји ова ствар, онда је начелник срески добро урадио што је пресуду у опште поништио, само што је ово требао урадити по томе основу, што крађа није суђења по прописима кривичног закона, с обзиром на предност ове и на надлежност власти.

Позивању на чл. 8. закона о пољарству нема места, јер он говори о самовлашћу, а не и о намерној крађи.

Овај одговор важи и за деловођу општине глоџанске у срезу ресавском.

III

Суд општине жупске, актом својим Бр. 2531, пита:

„Један грађанин ове општине кажњен је за просту крађу сена са 15 дана затвора, и пресуда је постала извршном.

Процена покрађеног сена износи 10 динара.

Моли се уредништво за обавештење: да ли застарелост ове пресуде долази под тач. 1. § 396. до три месеца или под тачку 2. до године дана?"

— На ово питање одговарамо:

Пресуде за иступне крађе у вредности преко десет гроша чаршијских, застарсвају за годину дана, као што јасно гласи став други § 396. кр. закона.

IV

Суд општине чепуреске, актом својим Бр. 52. пита:

„У атару ове општине има неколико забрана, који су својина грађана других суседних општина.

Пре извесног времена, непознати крадљивци посекли су знатан део ових забрана и начинили грдну штету, јер је шума већ била дебела у пречнику од 20—30 см.

Оштећени су тужили ову општину по закону о накнади штете, учињене пљевином и злонамерним поништајем, налазећи да је она одговорна по томе, што су забрани на њеном атару а кривци се нису пронашли.

Моли се уредништво за објашњење: да ли општина ова мора платити ову штету или не?"

— На ово питање одговарамо:

Закон о накнади штете учињене злонамерном пљевином и намерним противзаконим поништајем ствари, предвиђа одговорност дотичних општина за накнаду штете само онда, кад је *злонамерна* пљевина; *намеран поништај* необезбеђених ствари и извесне крађе.

Сећа забрана и крађа дрва не улази ни у један од побројаних случајева, јер се те крађе регулисавају по закону о шумама, па зато општина неће бити осуђена на плаћање накнаде штете.

Али у сваком случају на суду општинском лежи дужност да пронађе кривце и преда их власти, како би на тај начин била заштићена имовина безбедност, јер се не да разумети да су крадљивци непознати, кад су читаве забране уништили, за који посао било им је потребно подуже време.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Синђелију, жену **Радисава Јовановића**, надничара из Крагујевца, тражи начелство окр. крагујевачког, ради предаје њеном мужу. Нека је све полицијске и општинске власти потраже у својим домаћајима и нађену упуте поменутом начелству с позивом на акт Бр. 665.

Лазара, сина **Велисава Димитријевића**, из В. Крушевице, који је пре месец дана отуђмарио од своје куће, тражи начелник среза расинског ради предаје родитељима. Лазар је стар 15 година, висок, сувоњав, плавог лица, носи плаћи очију; од одела има на себи: полупо гуњче, сељачке чакшире, на могама сељачке чарапе и опанке, а на глави шајкачу. Позивају се све полицијске и општинске власти да га живо потраже и о резултату известе поменутог начелника с позивом на депешу Бр. 1560.

Страшимира Марковића, бившег жандар. поднаредника, тражи начелство окр. ваљевског ради предаје суду. Страшимир је стар 37 година, висок 185 см., добро развијен, округлог и смеђег лица, граорастих очију, смеђе косе и бркова. Позивају се све полицијске и општинске власти да Страшимира најживље потраже и нађеног спроведу поменутом начелству с позивом на акт Бр. 15.305/908.

Милосаву, жену **Младена Ђорђевића**, и **Радојку**, жену Благоја **Милосављевића**, обе из Јагодине, тражи начелник среза беличког депешом Бр. 1.355. Милосава је стара 26 година, добро развијена, висока, у грађанском оделу. Радојка је стара 19 година, малог раста. Позивају се све полицијске и општинске власти да их 'најживље потраже у кругу своје власти и пронађене спроведу поменутом начелнику.

Николу, сина **Антона Кепација**, амбалаже из Београда, ђака IV. раз. основ. школе пога је нестало 17. прошлог месеца, тражи Управа града Београда, актом Бр. 3090, ради предаје родитељима. Никола је стар 12 година, средњег раста, у лицу смеђ, у леву руку сакат; од одела на себи има зимски капут хаинорене боје, панталоне од штофа, на глави шубару, а на ногама ципеле. Обраћа се свима овима властима да га потраже и пронађеног упуте Управи града Београда.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Још у 1907. години нестало је **Николе Анђелића**, земљодеља из села Осредина, среза копаоничког, и до сада се ништа о њему није сазнало. Он је стар 26 година, средњег раста, у лицу приломљен, малих бркова, црних очију, од одела је имао гуњ и чакшире од сукна. Како се мисли да је Никола у служби нестао у унутрашњости, то се позивају све полицијске и општинске власти да га потраже и пронађено упуте начелнику среза копаоничког с позивом на акт Бр. 12.815.

ПОТЕРЕ

Ставрa Јовановић, земљоделац из Царева Дола, среза јасеничког, решењем пиротског првостепеног суда од 22. августа 1908. год. Бр. 12.180, стављен је под поротни суд и у притвор због опасне крађе, пак се ни до сада није могао пронаћи јер је још за време истраге побегао из притвора полицијске власти. Он је стар 20 година, малог раста, у лицу приломљен, босан; од одела има антерију, чакшире и сукњи од црног сукна, на глави шубару и на могама опанке са каишима. Позивају се све полицијске и општинске власти, да га живо у својим домаћајима потраже и пронађеног стражарно спроведу пиротском првостепеном суду с позивом на акт Бр. 490.

Лазар Антић, кајишар из Врања, који је био стављен под суд и у притвор због више дела сплошља, ноћу између 23. и 24. прошлог месеца побегао је из притвора врањског првостепеног суда. Лазар је стар 26 година, у лицу план, округлих образа, малих бркова, бриса се, у грађанском оделу. Нека га све полицијске и општинске власти потраже и пронађеног стражарно спроведу начелству округа врањског с позивом на депешу Бр. 1057.

Миленко Јоксовић, бив. робијаш, родом из Здравчића, среза пожешког, **Велимир Милошевић**, земљоделац, родом из Каварића, среза ваљевског, **Светозар Тодосић**, сватинац, родом из Поћуте, среза ваљевског, **Радомир Лукић** и **Живојин К. Поповић** из Дивача, среза ваљевског, који су били у притвору под заклетвом 50 динара у сребру и пиштољ, и две златне вере, па је по извршеном делу одмах побегао. Перко је стар 18 година, високог раста, приломљеног, на себи има панталоне и капут од сељачког сукна, на глави шајкачу, а на ногама

Миљан Живковић, калеш опанчарски, родом из Крагујевца, има да одговара код начелника среза грочанског за разбојништво, које је извршио над Томом Радисављевићем, опанчаром из Грошке. Миљан је по извршеном овом делу одмах побегао. Он је стар 23 године, средњег раста, у лицу приломљен, на себи има пивено одело. Обраћа се свима овима полицијским и општинским властима да га у својим домаћајима потраже и пронађеног стражарно спроведу начелнику среза грочанског с позивом на депешу Бр. 638.

Перко Смиљанић, родом из Љубића, среза златиборског, који је служио код Челомира Јеремића, механџије из Рожајства, упрао је своме

пиљске. Познају се све полицијске и општинске власти да га потраже и пронађеног спроведу начелнику среза дунавског о позиву на акт Бр. 526.

Милан Радивојевић, сватиница, који је био стављен под кривичну истрагу због пљачке кривичног дела, побегао је из опште државне болнице, куда је био упућен на лечење. Милан је стар 32 године, средњег је раста, очију угљенастих, косе и брчина смеђих; од особених знакова има: а.) брадавицу, величине грашка одмах испод десног ока; б.) брадавицу величине зрна сочива, на средини леве шаке. Известан његову фотографију позивамо све власти да га пронађу и спроведу начелнику среза дунавског о позиву на акт Бр. 526.

Живојин — Живко Маринковић, родом из Ива, Поповића, среза космајског, осуђеник поправљачког казненог завода, 24. прошлог месеца побегао је са осуде. Он је стар 30 година, средњег раста, очију жућкасто-зелених, косе и брчина смеђих; на себи има шајкачу и нит Бр. 1471.

Свотозар Илић, бив. деловођа општине горњо-мељуровачке, среза пиротског, решењем пиротског првостепеног суда стављен је под суд и у притвор због дела из § 95. кривичног закона, али је пре саслушења решења побегао. Нека га све власти потраже и пронађеног спроведу сресеској начелству округа пиротског с позивом на депешу Бр. 24534.

Милан Павловић, чувар државних шума из Доње Шаторање, среза јасеничког, округа крагујевачког, решењем крагујевачког првостепеног суда стављен је под поротни суд и у притвор због извесног кривичног дела. Милан је по извршеном делу одмах побегао. Обраћа се пажња свима властима да га потраже и пронађеног спроведу начелнику среза јасеничког округа крагујевачког с позивом на депешу Бр. 1370.

Цили Јохве, слушкиња, родом из Аустро-Угарске, нестала је 19. и 20. прошлог месеца побегла је од свога газде Мориц Леви, трговца из Београда, и одвела ствари његове и туђе слушкиње. Цили је стара 16 година, средњег раста, у лицу смеђа. Нека је све власти потраже и пронађену спроведу кварту дорћолском с позивом на акт Бр. 597.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 19. и 20. прошлог месеца украдена је једна кобила Шиљу Јовкановићу, земљод. из Трошља, среза ресавског. Кобила је мутор 7 година, длаке дорастасте, са жигом „ß A“. Депеша начелника среза ресавског Бр. 1.046.

19. прошлог месеца нестало је једне кобиле са жребетом Гозубу Јовићу, артилеријском наплатару из Крагујевца. Кобила је мутора 10 година, длаке дорастасте, шестаста, а жребе је мутор 10 месеци, зелене длаке. Акт начелства округа крагујевачког Бр. 1115.

Обраћа се пажња свима властима на ове крађе.

ПОРУКЕ УРЕДНИШТВА

У последње време учестало се са тражењем обавештења и о таквим питањима, која никако не потичу из природе саме службе општинских и полицијских власти, нити у опште имају чега заједничког са овом.

И овом приликом уредништво понавља, да ће оно објашњавати само она спорна питања, која су у неразделној вези са самом службом, те му се са питањима друге врсте не треба ни обраћати.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за 1905., 1906. и 1907. год., у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму једнако, цена је свега 40 динара. Комплети у меком повезу за 1906. и 1907. год. могу се добити по цени од 12 за једну годину, или оба заједно за 20 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 6. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 8. ФЕБРУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кроз потребе и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то цијеле за цијелу годину код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединих бројева **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за полицијског писара треће класе среза косаничког Милића Боровчића, полицијског писара исте класе среза власотиначког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза власотиначког Атанасија Павловића, пређашњег полицијског писара; и

за полицијског писара треће класе среза црногорског Александра Ломића, приправника среза таковског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. јануара 1909. г. у Београду.

ПОХВАЂЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Александар М. Савић*, писар Управе Града Београда, решењем Г. Министра Унутрашњих дела Пбр. 1795 од 26. пр. м-ца. на основу 1. става § 39. закона о чиновницима грађанског реда, јавно је похваљен због ревности, коју је показао у хватању крадљиваца.

СТРУЧНИ ДЕО

ШТА СЕ НЕ МОЖЕ УЗЕТИ У ПОПИС ЗА ИЗВРШЕЊЕ СУДСКИХ ОДЛУКА?

(Објашњење § 471. судског поступка у грађанским парницама.)

(НАСТАВАК)

Али „чиновници“ у смислу овога зак. прописа нису сва лица, која се у служби *приватних* лица налазе, као што су на пр. чиновници у повћаним заводима, трговћанки и индустријским продузећима, јер њима није од државне нити друге какве власти отправљање јавних дужности поверено.

Под „научним људима“ законодавац сматра лица, која су се одала познатим сличним лекарском и правозаступничком позиву. Ту би, дакле, дошли у првом реду они, који су, практично примењујући научна начела, отворили себи од тога стално занимање, као што су на пр. приватни: инжињери, професори, учитељи, марвени лекари, архитекте, геодете (земљомери), хемичари, зубни лекари и томе слично.[74])

Од пописа се официрима и чиновницима изузимају „оружје, научне књиге и инструменти и у опште оне ствари, које су за извршење дужности потребне“, за тим „научним људима“ „књиге и справе за њихов рад потребне“. Забавне књиге, дакле, могу се у попис узети, исто тако и они егземплари научних књига, који се у више примерака налазе. Шта је пак за вршење чиновничке дужности и за рад „научних“ људи потребно, то је фактично питање, које ће се, у случају неизвесности, вештачким мишљењем расправити.[75])

8. Од тачке 7. на ни даље побраја законодавац *потраживања*, која се не могу у попис узети. Тако на првом месту у тач. 7. наређује се да се не може у попис узети: „више од четвртине плате и пенсије чиновника и правитељствених службеника, свештеника, калуђера и општинских учитеља, а ако се повериоци једногодишњим обустављањем плате не могу подмирити, онда се може задржавати половина плате.“ Циљ је овоме законском пропису (и онима у тач. 9. и 10.), да се обезбеди минимум за егзистенцију оних лица, која од примања (најчешће) периодичних потраживања живе. При овоме је споредно, да ли лица, у оним тачкама побројана, сем оних потраживања имају или немају какве имовине. И најбогатијем чиновнику и удовици, која нема доста свога имања, не

[74]) Питање је да ли и бабице спадају у „научни људи“ и да ли су, према томе, и њихове справе за вршење њихових послова изузете од пописа. Ја мислим да се о погледом на сродност посла лекарског и бабичког и бабица може урачунати у „научне“ људе. У осталом, ако се то не тумачи, бабичке справе биле би изузете као „занатлијске алат“ — по тач. 4. 9ећ је тешко питање да ли су учитељска (на пр. свирке, појачи, бајаци) „научни људи“, јер ако се непрекидно одговори, онда су и њихове „књиге и справе за рад потребне“ изузето од пописа (на пр. оперски појачу клавир). Хустр. грађ. судпост. споменик у § 254. тач. 5. изричито умеснице. За мислим да и умеснице треба убројити у научне људе. Ако се пак то не би тако, онда би се морало признати, да се умеснице могу пописати на тач. 4. § 471., но да би понајпаче томе било сметрати кога чувеног свирача или оперског појача за рушевине.“ У таком случају могло би се исто чувеном комедијатору узети у попис клавир, жеком славном бајаџу или свирцу прибор за свирање најпосле појање и томе слично.

[75]) На отстрањење сумње правог наводим овде опширно своја питања: сматра се да је практичном лекару потребно да прибор справа и да му се своја не може узети у попис: памотај у чекаоници и у собн за прописивање нпр и попи сат. За тим потребан инжињерицији памотај алгоритам; практик природњачки зборја земљи породица учитеља није искључив од пописа. В. Neuhaus, Kommentar, z. E. O. стр. 647.

може се од плате односно пенсије узети у попис више, но што је у дотичним законским прописима означено.

На први поглед пада у очи код овог законског прописа то, што законодавац ту не прописује, као што би требало да буде[75], шта се од пописа изузима кад је у питању надница или награда или накнада оних лица, која нису у *трајној* служби под платом,[77] за тим кад је у питању плата и награде оних, који су у *трајној* служби код *приватних лица*,[78] и најзад разни додаци, дијурне и хонорари чиновника и осталих јавних службеника.[79]

Односно разумевања оне тачке 7. § 471. појавило се у пракси питање, које дубоко засеца у интересе читавих класа грађана, а на име: а) да ли се благодејање тачка 7. односи и на општинске чланове и службенике (председника и кметове општинског суда, општинске писаре, општинске службенике) и *б)* као и на чиновнике и службенике у *приватној* (трајној) служби, понајчешће у новчаним заводима и индустријским предузећима?

а. Што се првога питања тиче, ја мислим да, као што је горе под 7. казано, под „чиновником“ у смислу ове тачке треба разумети сваког, коме је за извесну периодичну награду као екивалентан поверено отправљање неке *јавне* функције, јавне дужности, било то од стране државе, општине или других самоуправних тела, а без обзира на то да ли им је звање указно или није. То што се у тач. 7. набрајају пред чиновника друга лица, којима је вршење јавних дужности поверено (правитељствени службеници, свештеници, калуђери и општински учитељи), не значи, чини ми се, да је законодавац хтео лимитативно побројати званична лица, којима је дотично благодејање хтео указати, већ само у *главном* побројати лица, која најчешће јавне функције врше.[80] Кад се дакле реч „чиновник“ протумачи у овом екстензивном смислу што, по моме мишљењу, одговара вољи законодавчевој, онда је и општинским службеницима обезбеђена половина плате. На сваки начин пак дужност је законодавца, да читав један ред грађана (нарочито општинске писаре, чија је улога у државном и општинском животу тако судбоносна[81]) не излаже опасностима разноликог судског тумачења једнога законског прописа, него да што пре то питање на чисто изведе.

б. Односно другога питања ја мислим, да се тач. 7. § 471. не односи на лица која, налазећи се у приватној служби, не врше никакве јавне функције. Њима се може узети у попис цела плата, јер она нису чиновници ни јавни службеници у овоме смислу, у коме законодавац у § 471. те речи употребљава. Ако се начелно пријаћ да аналогија нема места при примени § 471, — а ја мислим да јој код овог законског прописа као изузетка од правила места нема — онда су ова лица одиста де lege lata незаштићена остала, и дужност је *законодавца*,[82] а не суда, да он ту неправду отклони, заштићујући и њима половину плате од пописа.[83]

Како је у највише случајева пенсија мања од плате, коју је пенсионисани чиновник имао, то онда законодавац, хотећи да што већу суму пенсионару заштити, прописује, да се *чиновнику* може задржавати *половина плате* у случају, ако се поверитељи једногодишњим обустављањем плате не могу подмирити, а пенсионару не може више од четвртине пенсије, баш и кад би ова) случај постојао.

Више од половине плате или пенсије не може се у попис узети баш и кад би то дужник одобрио или раније у залогу дао, изузимајући случај из § 58. зак. о чиновницима. Али ипак може се узети у попис и извесан део *друге половине плате* или *пенсије*, ако се из прве половине не могу наплатити потраживања *издржавања по законској дужности*, на која би дужник према жени и деци своје био осуђен. Јер циљ тач. 7. јесте у томе, да се дужнику чиновнику обезбеди минимум за егзистенцију његову и *његове породице* а против његових поверилаца, чија потраживања не потичу на породичних односаја.

(свршиће се)

Д-р Драг. Аранђеловић

---

[75] Тако је на пр. учињено у § 850. немач. грађ. суд. пост.

[76] [77] [78] У овом погледу мотивисани су прописи појединих новијих закона, у којима их буде било. Ако пак ни специјалним законима дотични прописи нису изречени од пописа, онда подлеже попису. Тако на пр. по чл. 100. рударског закона „на плаћу радника и поготовима, који под чистом месечном или годишњом платом, не може се више него на четвртине заседе иног стављати; на плаћу пак оних радника, који као надничари раде, не може се ништа забрана ставити. По чл. 10. зак. о трошковима судских извеја и може се забранити долазак чиновника и службеника, нити узети у попис из извршене наплате новог дуга дотичног чиновника или службеника. По чл. 484. правила службе I. кор. допосиоца на основу чл. 7. зак. о устројству војске, „подоficирима и редовима забрањује се залуживање, што се њихови дугови неће ни уважати у расправи ни наплаћивати.“ Исто тако, дакле, њихова имовина је од пописа.

[80] Свет. Јовак у Пол. Гл. за 1903. год. стр. 365. наступа мишљење, да се речене благодејање из тач. 7. не односи на општинске службенике, објашњујући то тиме, да је законодавац — по њиховим изрекли и вак — хтео да их изузме. Ја мислим да се из тачке 7. не види (или бар по тако јасно) та намера законодавчева. Судећи је праксу у овоме питању колебању. Тако по јавној одлуци Касац. Суда од 22. VIII. 1901. Бр. 8788. (Пол. Гл. за 1901. стр. 243) може се узабранити цела плата општинског писара са разлога „што тај законски пропис (тач. 7. § 471) не заштићује општинске и општинске писаре.“ Међу тим по одлуци Касац. Суда од 5. I. 1902. № 102 и 18. X. 1902 Бр. 8880 не може се ни шесту заседнути више од половине плате. То исто мишљење дели и Државни Савет, ако што се види из његове одлуке од 9. VI. 1895. Бр. 4211. (в. Збирку саветских одлука од М. Вукашиновића стр. 51), а со овим разлогом: „ако што се види овим прописом (тач. 7. § 471.) биле је намера законодавчева, да се у њима изузимају и лица јавне службе заштити три четвртине односно половина плате јавних службеника, зар ова ова да се употреба за изрицање, а и изношења у јавне службенике, то је начелство потребно увело, те је законом остало ван дохватне плату свештен, јер се у грађан. праву

дозвољена аналогија, ти је по § 2. грађ. суд. пост., у недостатку изричног прописа, сваком правилно на ову случај начело, које је у тач. 7. § 471. наступљено.“ И ако се ја сложим са мишљењем Државн. Савета у погледу резултата тумачења ове тачке, ипак ми се не чини, да му аргументација није тачна. Јер и ако се у грађан. праву начелно допушта аналогија, ипак овој нема места код изузетака од општих правила, као што је цео § 471. И, у правом смислу ове речи, ја сам (као I Одсек посматрао број 7). Да аналогије у овом случају нема места види се и по томе, што законодавац поступа изузетачки, т. ј. не оставља једно опште начело, да се сваки јавни службеник изнети део плате не може у попис узети, већ изричито набраја те службенике. Нема сумње да би де lege ferenda било боље поставити само начело, да се јавним службеницима не може узети у попис извесан део њихових прихода, а суду оставити да одређује који су то приходи.

[81] В. напомену о јавној општин. писара по државни живот тачно означена Д. Кољанића у Пол. Гл. за 1902. г. стр. 365.

[82] Надлежна да при проласку ове врсте нема места аналогији, већ да треба изричито побројати све ствари и права, која не заседају законодавна проба од пописа солидности, пројект закона о извршењима седнм, усвојио, у тач. 2. § 625. прописује да се не може у попис узети више од четвртине систематске плате и пенсије државних чиновника, официра и слушитеља, свештеника, калуђера, општинских чланова, службеника и учитеља, службеника и слушитеља јавних, приватних и индустријских установа и у опште свиђе лица, која себе и породицу издржавају само платом.... Опако, ја, нарочито побрајајући сва лица која на плаћу живе и гарантујући их, изузимајући од пописа, никаквим не извољењем — поступају и аустријско (зак. од 1873. год.) и немачко законодавство — § 850 грађ. суд. пост.

[83] И судска је пракса колебљива у овом питању. Тако Касац. Суд у својој одлуци од 18. I 1902. Бр. 587 — противно мишљењу пенсионског суда — сматра да се тач. 7. односи и на плате чиновника почетних звања.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Позоришни одељак потпада по организацији под прво одељење, али је иначе потпуно самостални у раду и има свога засебног шефа као и друга одељења. Он се искључиво стара о позоришним поступима и у делокруг његова рада спада:

Цензура позоришних комада и у опште њиеса за разне представе; стараље о свима позориштима и другим представама, ба обзира на локал, за тим при предавањима и концертима; надзор над продајом позоришних билета; давање дозвола за позоришна предузећа; ревизије позоришних играла и концертних локала у погледу на сигурност и солидност грађења и опасности од пожара; контрола над занимањем деце у позориштима, позоришним удружењима и агентима и, на послетку, стараље о извршењу свију полицијских наредаба о позориштима.

Поред вишег управног чиновника као шефа, одељку су додељена два референта, једно стручно техничко лице, три лектора за читање позоришних комада, куће-а, предавања и песама по варијете — има и потребан број полицијских секретара као канцеларијског особља.

Сви позоришни комади, песме и разне продукције подлеже цензури овог одељка и само се оно може представљати, што се одобри. Чак се преседају и сви кинематографски филмови и у нарочитој за то уређеној соби приказују пре но што добију одобрење за приказивање у јавности.

Сопственици забавних локала теже да противно законским прописима и полиц. наредбама пикантним песмама и продукцијама примаме госте, те је контрола над тим многобројним локалима доста отежана. Али се она у интересу јавног морала и реда иначе доста успешно изводи присуством где школованих, где универзираних полицијских органа.

За употребу деце у позориштима, која још нису свршила са својом школском обавезом, потребна је нарочита полицијска дозвола, која се по правилу даје само за божићне бајке, а изузетно краљевским позоришним дата је за то генерална дозвола.

Полицијским наредбама о навесним великим верским празницима забрањене су забаве. Тако н.пр. на Велики Петак забрањене су све јавне забаве и представе, свирање, певање и свакојака друга уживања, изузев духовних концерата. Целе Велике Недеље, на Задушнице, прког дана Божића, Ускрса и Тројица, као и у очи тих дана, не смеју се давати јавне забаве и балови, као ни разне позоришне представе и продукције, које не носе особити карактер и не служе вишим интересима уметности.

У интересу сигурности позоришне публике нарочите комисије овог одељка прше честе ревизије позоришних зграда и других забавних локала, стараћући се да су све потребне установе за сигурност публике у исправном стању и да правилно функционишу.

Готово сва већа позоришта у Берлину снабдевена су, ради што бржег угушења евентуалног пожара, са нарочитом водоводном инсталацијом, из које, стављањем извесног механизма у покрет, на мах, одозго са плафона, почне пљуштати киша. За тим најпре за објављивање узбуне, сигнали за нарочите изласке, ручне направе за угушивање малих пожара по гардеробама итд. Особита се пажња поклања постројењима за електрично осветљење, која морају одговарати најновијим електро-техничким прописима за предохрану од пожара.

Универзирани квартовни органи поред старања о реду и регулисању саобраћаја пред и у позоришту воде рачуна и о прописима за сигурност од пожара и увек се уверавају да ли је све како треба и у реду, да су, на пр., ова врата на редовним и напредним излазима слободна, да се лако и на прост додир отварају, да у њима не стоје клучеви, да су натрогасци заузели своја места, да је водовод у исправном стању итд.

Дужност полицијских органа тачно је прописана и прецизирана за свако позориште. У већим позориштима мора бити сваке представе присутан по један полицијски официр (старешина једнога кварта) по утврђеном реду, а у мањим наредник са одређеним бројем шупмана.

Дежурни полицијски старешина у позоришту мора доћи на пола часа пре почетка представе и уверити се да ли је све у реду, како у позоришту, тако и на бини. Ако нађе да нешто не одговара предвиђеним прописима властан је на своју руку предстаљу забранити.

Сваки полиц. орган, одређен на службу у позоришту, има своје службено седиште, које заузима тек кад представа отпочне, а при завршетку опет излази и врши своју улогу.

При посети владаоца или члана његове породице поредак је, разуме се, већи и контрола јача.

Одељење II.

У делокруг рада овога одељења спада на првом месту:

Издавање механичких и кафанских права, што се врши на исти начин како смо то навели говорећи о полицији у Франкфурту на Мајни:[1]) полиција испитује и даје мишљења како у погледу локала тако и личности, а општински одбор на основу тога издаје право.

„Полицијски час", тј. време кад се све радње затварају, јесте 11 часова у вече, а исправним локалима полиција продужује тај час према потреби и преко тога времена.

У једној великој варошп као што је Берлин ноћне кафане су у извесном погледу од потребе, пошто је у главнијим улицама и око железничких станица свобрађај ноћу врло жив, те има доста лица којима је потребно да се потрепе ноћом као и чаја. Продужење се даје обично до 2 часа, а исправним локалима до 4 часа по поноћи. Само што после 12 часова не сме бити музике јер она задржава госте.

У Фридриховој и њеним попречним улицама има велики број нарочите врсте кућица за имућнију публику, т. зв. „баре", у којима има барског стола, нека врста дугог пелнераја, седе младе и мађом девојчице које господу што стоје или на високим столицама седе уз тај келнерај, послужују разним пићима и забављају их. Како сопственици тих локала са женскињем и сувише експлоатишу публику и врло су често извор свакојаког неморала, то се за њих „полицијски час" врло ретко продужује до два поноћи.

За локале са женском послугом — келнерицама — којима је то врло често само прикривено занимање да би избегле санитетско-полицијску контролу, прописана су нарочита правила како се то женскиње има одевати и понашати у локалу и према публици. Ти се локали не смеју изутра отварати пре 7 часова, да келнериде не би пијану публику експлоатисале.

Заложене радње и посредници за млађе потребују такође дозволу власти, коју и овде издаје општински одбор по мишљењу овога одељења.

На основу овлашћења датог у закону о радњама Министри Нар. Привреде и Унутр. Дела прописали су нарочита правила за заложене радње, по којима морају водити навесне књиге, примати у залогу стварн само од лица која су им лично позната или се могу да легитимишу, да у књиге заводе име залагача итд. То је прописано нарочито у том циљу, да би се отежао промет покрађених ствари и крађљивац лакше пронашао. Органи раније поменутог помесаријата за радиност воде сталан надзор да ли се сопственици заложних радњи придржавају одредаба зак. о радњама и прописатих правила, а, као што ћемо доцније видети, и органи кривичне полиције воде над њима сталан надзор и врше тако рећи свакодневне ревизије ради проналаска крадених ствари.

За посреднике је на исти начин прописано поред осталога и то какве књиге у радњи морају да воде и да утврђене цене, по којима напладњују своје услуге за посредовање, морају доставити полицији и тарифу о томе држати обешену на видном месту у радњи.

Старинари, продавци употребљених одела или ствари, не подлеже нарочитој дозволи, али им је законом о радњама стављено у дужност, да приликом отварања радње известе месну полицијску власт, а она је у праву да лицима која нису довољно поуздана забрани рад. И старинари морају водити сличне књиге и поступати при куповини употребљених ствари као и сопственици заложних радњи.

Носачи за обављање свога посла морају имати полицијску дозволу. Они могу радити или самостално, на своје име, или у коме носачком институту. У првом

[1]) В. 48.—52. број „Полиц. Гласника" од прошле године.

случају добијају дозволу тек пошто код полиције положе кауцију у 75 марака, а у другом добијају само извесну унутшицу, по којој могу ступити у рад код неког института, који се стара о одељу и осталом што је потребним радницима за њихов посао потребно.

Ово одељење издаје легитимације и *трговачким путницима*, који према зак. о радњама не смеју бити осуђивани за пљачка и нечасна дела, за друга тежа кривична дела и за смртву, да нису склони пијанству и да не пате од какве заразне болести.

За оне који хоће да обављају неку радњу у путовању, закле не на једном месту, важе сличне одредбе, само што ови морају имати још и дозволу среског одбора. Њима се у датој дозволи прецизира шта смеју сумарајући радити и продавати, а да се не огреше о законске одредбе забраљеног торбарења.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(НАСТАВАК)

ДРУГИ ДЕО

Административна полиција.

Домена административне полиције је једна је од најпећих. Може се слободно рећи, да нема готово ниједне административне акције, која не би била вршене извесног полицијског права. С тога биће и не можемо говорити о свима овим акцијама, већ ћемо се само ограничити да укратко прегледамо важније објекте административне полиције.

Вршење полицијске власти може се односити на *државу, лица* и *имовину*, те је с тога у овом смислу распоређен и материјал који ћемо испитивати.

Полиција државне сигурности.

а) У друштвима.

Целокупно законодавство о удруженима лица на основа је модификовано законом од 1. јула 1901. год. који је проширило слободу удруживања. Није место да овде пишемо детаљу и потпуну студију о овом закону: довољно ће бити да само испитамо како је њиме измирена слобода, која се жели дати удруженима, са полицијским гаранцијама које су неопходне за јавни ред.

Нови закон укинуо је све раније законодавство о овој материји, а нарочито чл. 291, 292. и 293. кап. законика и закон од 10. априла 1834. године. Према овоме, окружни начелник нема више да испитује да ли је удружење састављено на више или мање од 20 чланова, нити да одобрава његове статуте итд. Удружење, онакво како га је закон дефинисао, аксолутно је слободно и разрешено сваке обавезе према администрацији.

Атрибуције окружног начелника у овој материји биле би дакле ништавне да закон није поклоно удруженима, која своје оснивање пристану да се потчине извесним административним формалностима, бенефицију разних користи, које је закон изричито поверао. Да би се добиле ове користи, није потребно да удружења траже дозволу за своју егзистенцију, већ је довољно да се званично пријаве административној.

Закон од 1. јула 1901. год. и регулементарни декрет од 16. августа исте године, који га допуњује, регулисали су форму и услове ове пријаве. Њу морају поднети оснивачи удружења окружној или среској полицијској власти оног места у коме је социјалне седиште удружења. Уз пријаву се подносе и два примерка статута који, као и сама пријава, морају бити написани на неоплисаној хартији од 0·60 дин. Дужност је окружног начелника да њихов пријем потврди реверсом. Поднети документи морају се примити и реверс издати *у свима случајевима*, пошто администрација није овлашћена да цени да ли удружења, која се желе користити бенефицијом из чл. 5. и 6. закона, имају доиста правни карактер, предвиђен у дефиницији чл. 1. закона.

Пошто је циљ пријаве да настанак удружења учини јавним, закон је ставио у дужност оснивачима, да у року од месец дана објаве у званичним новинама извод, који ће садржавати: датум пријаве, назив, циљ и место удружења. Пошто је ово учињено, окружни начелник дужан је да ову пријаву дословно репродукује у *Зборнику административних акта префектуре*.

Окружни начелник исто је тако дужан издавати реверсе и на оне пријаве, које му удружења морају подносити, у року од три месеца, о свакој промени у њиховој администрацији и управи, као и о свима модификацијама у њиховим правилима. И ова пријава подноси се на монополисаној хартији и са прилозима, као и пре, али не мора бити објављена преко званичног листа нити у Зборнику административних акта префектуре. Међутим, свако лице има права да види њену садржину у секретаријату окружног начелства (или среског), и да тражи да му се изда у препису или у изводу о његовом трошку.

Најзад окружни начелник или његов делегат (или срески начелник) пагинира и потписује сваку страну специјалног регистра, који мора имати свако објављено удружење, и у који се морају уписивати редом све промене у правилима, администрацији и управи, са назначењем датума реценица о поднетим пријавама поводом ових измена. Административне и судске власти могу увек, кад год за потребно нађу, прегледати овај регистар. Почетком сваке године, месеца јануара, окружни начелник дужан је поднети министру унутрашњих дела списак објављених удружења у своме округу за прошлу годину.

Изложеним законским одредбама декрет је потчинио и сапевна удружења, која имају наједничку администрацију или управу. Једини законски пропис, који се нарочито односи на ова удружења, јесте обавеза да у року од три месеца пријављују новоприкљена друштва.

Поред објављених удружења, постоји још једна категорија удружења, којима је закон признао много већу правну способност: то су удружења која се признају за *јавно корисна*.

Удружења, која желе да добију ово признање, морају се, пре свега потчинити свима обавезама објављених удружења. Молба за признање упућује се министру унутрашњих послова, а само признање заболија се декретом државног савета. Утога окружног начелника у овој ствари ограничени је на подношење извешћа министру унутрашњих послова по поднетој молби.

Под режимом закона од 1. јула 1901 год. наједно удружење не може бити расгурено одлуком окружног начелника, већ само по одлуци суда или министарског савета, али окружни начелник увек може, у смислу својих атрибуција опште полиције, скренути пажњу суду или вади на удружења која би по његовом мишљењу требало растурити, или чак и сам поднети против ових удружења тужбу у смислу чл. 10. кривич. суд. поступка.

Од обичних удружења законодавац је издвојио религиозне конгрегације, и потчинио их специјалном режиму.

Што се тиче удружења, која имају за циљ да својим члановима пруже заједничке материјалне или интелектуалне дистракције, она су до 1901 год. била потчињена општем режиму удруживања личности, али се од промулгације закона од 1. јула 1901 год. могу слободно конституисати. Једино је било остало нерешено питање о коцки која је, мора се признати, врло често једна од најзаплинјих дистракција чланова ових удружења. Јер, и ако закон од 1. јула 1901. год. оставља потпуну слободу конституисању удружења, ипак њиме није повређен принцип члана 410. кап. закона, који забрањује коцкарнице. Најзад је ово питање регулисано једним расписом министра унутрашњих послова од 1. маја 1903. године који је утврдио правила за разликовање солидних удружења од правих коцкарница. Локали прих имају се сматрати као приватна места, у којима је допуштено коцкање као и у приватним становима, али под условом, да улазак у друштвени локал буде регулисан на начин који удружењу неће одузети његов солидан карактер. Противно овом, формалности око уласка у праве коцкарнице изузорне су, и оне су, тако рећи, сваком отворене.

Ако би се, међутим, утврдило, да је главни циљ једног оваквог удружења коцкање, и да средства за његов опстанак пропилазе искључиво од ове експлоатације, оно ће, па ма како строго испуњавало формалности, погледу пријема чланова, бити сматрано као удружење са недопуштеним циљем.

Клубови, као удружења која имају за циљ држање јавних скупова, били су у суксцесивно укидани и одобравани, док најзад нису дефинитивно забрањени чл. 7. закона о слободним зборовима од 30. јуна

1884. год. Закон од 1. јула 1901. год. напречио је укидање ових чланова, и клубови се данас могу слободно конституисати, било као удружења обављања или необављена. Карактер ових удружења знатно се, у осталом, изменио, а и сама име клуб готово је потпуно нестало из терминологије политичких група.

Изборни комитети, који се специјално конституишу у циљу агитације за поједине кандидате, спадају такође у ову категорију и потчињени су истом режиму.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одломак из књиге „Психологија злочина“)

од д-ра Ернста Вулфена
приватног docenta у Берлину

(НАСТАВАК)

Даљи и виши ступањ тога стања, који прелази у дарежито болесно стање, даје осећање које се налази код тако званих клептомана. Као што знамо, ту немамо посла са нарочитом психозом, са нарочитим болесним стањем, већ са делимичном појавом извесног болесног стања.

На тај начин заостаје код крадљивца духовне способности пред телесним способностима. На тога је разлога краћа делицат нижих културних, нижих друштвених елемената. Што Немачка предњачи у извршењу крађа према Италији и Аустрији, може изгледати да стоји у супротности са њеном високом културом. Али у том погледу одлучују код Немачке њени природни односи, који су баш тамо тако необично погодни за извршење крађа. Немачка је индустријска држава а Италија и већим делом Аустрија још су аграрне државе: Аустрија се делом налази у прелазном стадијуму. Индустријска је држава куд и камо погоднија да се у њој врше крађе, него ли аграрна, у којој и нема толико прилике за крађу. Отуда долази, да у индустријску државу долазе у масама крадљивци из иностранства.

Интелигенција крадљивца из панике и крадљивца од заната није велика. Његова се можда састоји у томе, да без рада прибави себи добити. Планљивост од рада и лакомисленост, то су његове основне карактерне црте. Захваљујући васпитању и имаџинацији неки пут и отуда још није научио да ради. Ако је и имао физиолошке способности за трајан и солидан рад, он је врло брзо изгубио чим пође путем вршења крађа. Временом заната није више у стању да трајно ради какав частан посао; то му не допушта сам његов нервни систем.

Крадљивца обележава и нежуда за уживањем у својој најбудаластијој форми. При том у њега искудева права способност за уживање. Код њега се не могу развити етички или, пак, естетички осећаји. Ваља погледати на Миколезков живот. Он плива само у уживањима најниже врсте; за више нема никаква интереса. У својим мемоарима никада не говори о лепоти предела или уметничких творевина, које је видео, или о узвишеној музици, коју је чуо.

У крадљивца је сваб логички осећај. Он често краде бесмислено, узима неки предмет који му ни за шта не потребује и који никако не може ни продати. Најокретнији крадљивац може у исто време бити и велики глупан. На баш и чувени крадљивци по хотелима, који су на све стране путовали, живљем имају мало свесне мудрости. Код њих је све чисто спољашња техника, махом врло просте врсте, која је уређена. Ко је свестан те природне обдарености, тај може у томе да наће и појачања у способностима за вршење крађа.

Спремност и уметност могу се вежбањем задобити само код неколиких способности. Ти су услови најпогоднији за специјалисте, за крадљивце велосипеда, капута, за кесароше, за крадљивце по трговинама и т. д. Такав крадљивац увек и непрестано појављује нети експеримент. Правој интелигенцији морао би такав занат бити чак и досадан.

Крадљивац по прилици нема готово никакве крадљивачке способности, нити раније спреме; он краде само за то, што му је прилика све то тако згодно намештила, да он има само руком да се маши. Такав крадљивац махом за неколико дана страћи оно што је покрао, и то по крчмама где га очекују другови — бесполичари, или са женскињем. При том је крадљивац свестан, да је опет остао без средстава. Али он добро познаје и репутабилност свога заната; он се ослања на срећни дохват својих претиђу.

Лакомисленост је карактер који готово увек означује више добродушност, него ли злобу. Злобан човек унеи је врло свесан свога циља, и не би допустио да код њега превлада лакомисленост. Кад би крадљивац могао да украде читав милион, пак не би био у стању да уложи ту суму у какво предузеће и да од тада живи на неки частан начин. Кад би неко загледао у појединости живота једнога крадљивца, морао би се често ухватити за главу и уништати, како је могуће, да један човек потпуно здраве памети може кроз читав низ деценија да подлеже тако бесмисленом начину живота.

Већина је крадљивача добродушна карактера, кад се уме с њима да разговара; они се лако предају необудалној добродушности. Тада се може увидети, са колико мало воље снаге и интелигенције располажу ти учетници у пузању, скакању и бежању.

Кад крадљивац буде препаднут на самом делу, ретко ће вад напасти на онога ко га је препао. Он у истом тренутку оставља све, баца сву покрађу, коју је већ и у џепу имао, и лаћа се бегства. Само кад га већ неко зграби за мишке, тада се брани, па и онда не увек.

Крадљивац употребљује силу само према стварима, а не и према личностима, те се у томе и разликује од разбојника. Добродушност крадљивача може се видети још и у томе, на који начин и на шта употребљују покрађу. Многи сиромашни друг добија од тога по какав дар, по старе панталоне или пар пиџела и т. д.

Даље, крадљивац располаже обично и са извесном срчаношћу. Он мора да ради рукама, и у даном тренутку не сме се устезати, већ мора смелим покретом доћи ухватити и на сигурно место однети украдени предмет. Он је увек у опасности да буде ухваћен. Срчаност, која је потребна и крадљивцима по приликн, код појединих карактера развија се у смелост и одважност, и неки пут чак и у нечувену дрскост. Отуда смеле опасне крађе, чије нас ноћно и дуно опасности изношење доводи до дивљења. Свакако, да и за ово важи, да брзина није никаква чаролија. Крадљивац, на пример, који тера свој занат ноћу, научи не убрзо на извесну мирноћу.

Навика чини крадљивца равнодушним према опасностима; навике жртве, која треба да буде покрадена врло се брзо упознаду. Зна се, кад је у хотелима и казнама све сигурно; зна се колико чирото спавају људи, бан и над је крај њих чекмеже са дневним пазаром. Човеку, који слатко хрче, мирно се узима из пантолона кључ од касе и ова се отвара, бан и ако је у истој соби. У извесном смислу све је то тако просто, да га може без погрешке извршити и какав четрнаестогодишњи дечак; о овоме има писаи ових редова новије примера из своје личне праксе.

Одважност и дрскост имају, дакле, и своју безазленију страну. То се не сме никако заборавити кад се хоће да заснује психологија крадљивца. Неустрашимост надзи извесног задовољења у самој соби и за то води до најлуђих експеримената. Поћни крадљивац, који пред васпалога човека исправљује касу, са свим сигурно има у себи извесан осећај разминљености: тај осећај појачава његову мирноћу и сигурност. Тако се само могу разумети све неустрашимости и дрскости без основа.

Чак се и хумор јавља у крадљивца при погодним ситуацијама. Посматра ли се личност опасног крадљивца, у многим случајевима неће му се никако приписивати, да је он извршилац тих дела. Говори ли се с њиме о томе, одмах ће се видети да то није човек који води дуга објашњења. Често та иста својства доводе и до признања. С друге стране има тако упорних крадљивача, који ни најмање и ништа неће да признаду, бан кад стоје противу њих и по њих са свим отежавајуће чињенице. Чувену лакомисленост крадљивца може потврдити и писац ових редова на своја личнога искуства.

Крађе се извршују најчешће на ножуде за уживањем. Краде се такође много из потребе, да би се домирило оно количко је за живот потребно; из праве нужде краде се сразмерно најмање. Обичној психологији крадљивца није потребно да указује на крадљивца по прилици, нарочито још ако краде из нужде или потребе, као ни на крадљивца похлепнога за чашћу, крадљивца књига и т. д.

А. Кравиз износи нарочиту психологију крадљивача, засновану на новијим научним резултатима. Он дели крадљивце по њиховим мотивима на три категорије.

У прву категорију долазе крадљивци, који краду из стварне нужде или бар из потребе. „Од саме колевке никако им се није насмешило сунце живота; њима је било окренуто само његово наличје. Они су зарана постали свесни те супротности, а нарочито свога проклетства немањемог порекла, те готово са урођеном завишћу гледају своје срећније ближње.“ Зависти се придружују за тим огорченост и мржња.

„Њихова закључна судба јесте каламај, и ту долази злочиначки тип до потпуног изображења.“

У другу категорију рачуна *Кузиња* крадљивце који се нађе од рада. „Они махом имају обично техничко школско образовање и много су читали. Време учења јесте у исти мах и доба одлучности за њих. Са омразом на рад постаје од њих лењивац. У њега нема прохтева за радом, а гоњење на рад само га љути. Пошто им дешости, пошто их пакости, тек он запоставља рад са свим и бива најурен од куће. Мора да путује, али му нигде не иде боље но што је било код првога мајстора. Крај је томе крађа и каламаț — велика школа за вештину која има да му скоро срећу. Најтеже је спасти крадљивце ове врсте, а само је највећа стега и строгост у стању да их нагна на рад и ред.“

За трећу категорију главни извор злочинаца јесте преоклађала нужда за уживањем. „То није неки рђав или покварен, али је лакомислен свет. Њихов су животни елемената елинија и грубља чулна уживања. Нужда за уживањем поди задужењу, дугови заложним заводима. Све што се има заложи се. Последњи је излаз крађа, а крај комедије сачињава опет велика школа — казамата.“

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д. В. Банић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине прњаворске, актом својим Бр. 215, пита:

„Један грађанин овд. осуђен је пресудом овог суда да плати 100 дин. општете извесном лицу и пресуда је за извршну огласила.

Покушавши извршење ове пресуде суд се је уверио, да осуђени нема ни кретног ни непокретног имања да би се ова општета наплатити могла а да се не огрени о пропис § 471. гр. суд. пост.

Но осуђени има шесто део воденице на реци Дрини, у заједници са једним лицем, који но процени вреди 100 дин.

Суд моли упутство за објашњење:

Може ли се овај део воденице изложити продаји, а да не буде окрњен пропис § 471. грађ. суд. пост.“

— На ово питање одговарамо:

Питање: да ли и воденице улазе у ред оних зграда, које су земљоделцу заштићене § 471. грађ. судског поступка, није ново.

Оно је било до сада толико пута предмет расправљања и административних и судских власти, па ипак није постављено стално правило, које би служило као основица за поступке власти.

Највиши наш суд — Касација — изјашњавала се неколико пута о овоме, данас овако, сутра опако.

Тако, одлукама својим: од 20-ог фебруара 1903. год. Бр. 477, и од 28. августа 1900. г., Бр. 6474, она је нашла да воденица није заштићена § 471. грађ. судског поступка, и да се може продати за дугове земљорадника, а одлуком својом од 11. новембра 1899. године Бр. 9128, она је нашла, да и воденица улази у оно имање, које је заштићено поменутом законском одредбом, ако дужник без ње нема „наслањача“.

Државни Савет, опет, одлуком својом од 28. маја 1904. год. Бр. 4436, нашао је, да воденица чак и онда, кад служи као стан земљоделцу, није заштићена од продаје.

После овако разноликих погледа нашега правосуђа и административних власти, одиста је тешко дати упутства, да ли воденицу треба продати за приватне дугове или не.

Али, кад је у питању наплата штете, онда се нам поступати по т. 16. § 471. поменутог закона, јако је штета, коју суд помиње, учињена злочиначким делом, преступљењем или испуштењем учињеним из користољубља, или преступљењем намерно учињеним.

Није ли штета потекла из оних прилика, онда не би требало излагати продаји део воденице, јер уредништво инак налази, да би таквим поступком пре био задовољен закон и намера законодавца, него другчијим поступањем.

II

Суд општине бољинске, актом својим Бр. 3751. пита:

„Пре извесног времена украдена су коњска кола механџије овданњег, која су била у ходнику механске штале — поред самог друма и без икакве ограде — тако рећи била су на отвореном пољу.

Механџија тражи да му ова општина плати општету, по закону о накнади штете.

Моли се уредништво за објашњење: да ли општина мора плаћати и овакве крађе или не?“

— На ово питање одговарамо:

У чл. 1. закона о накнади штете учињене здонамерном паљевином и намерним противзаконим поништавањем ствари, побројане су крађе, за које ће се давати накнада од стране општина, у којима је крађа извршена.

И, како тамо нема о колима и сличним стварима ни помена, то, наравно, и та општина неће бити дужна да даје механџији какву накнаду за украдена кола.

III

Суд општине башинске, актом својим Бр. 1563, пита:

„У овој општини постоји један заруга од три брата, од којих су двојици пунолетни а један не. Са њима живи и мати удова.

Имање им није ни данас у истини подељено, него сви живе у једној авлији у две куће и остали стајама.

До краја 1906. године плаћали су порез уједно у 17·64 динара.

У почетку 1907. године, један брат је тражио да се по пореским књигама задужи порезом на четврти део имања и тако је задужење учињено, ма да они и даље имање раде заједнички.

Овај задругар, што је овако издвојио свој порески део, плаћа сада 4·41 дин. непосредног пореза без приреза и личности.

Пре кратког времена тражио је да му суд изда уверење о сиротном стању, пошто, вели, плаћа испод 5 дин. пореза.

Моли се уредништво за објашњење: сме ли му суд издати уверење о сиромаштини само по томе основу, што се он задужује по књигама са 4·41 дин. непосредног пореза, кад суд зна да имање није у истини подељено, и да се на укупно имање треба да плаћа 17·64 динара, па да за такво уверење не одговара?“

— На ово питање одговарамо:

По тачки 8. чл. 2. закона о таксама, за сиромахе, у погледу плаћања таксе, сматра се сваки онај, који не плаћа више од 5 динара непосредног пореза без прореза и личног пореза.

Према томе, кад би дотични одиста био одељен од своје задруге а не плаћа више од 4·41 дин. нема ни права на уверење.

Али кад је суд уверен, да ова задруга није у истини подељена, него је овај један задругар издвојен само са порезом, како се види једино у том смеру, да изигра наређења закона о таксама, онда суд мора бити обазрив при издавању уверења на тај начин, што ће му дати уверење колико он плаћа пореза, или да у истом нагласи: како је он у истини још задругар, и како би укупан порез задруге износио 17·64 дин.

Да ли ће га власти са оваквим уверењем сматрати за сиромаха, то ће бити ствар њихове оцене и правилнога разумевања закона, али ће тај суд бити сачуван од одговорности.

IV

Суд општине јошаничке, актом својим Бр. 3801, пита:

Пресудом овога суда Бр. 3511, осуђена су извесна лица за иступну кривицу са по три дана затвора, и ову пресуду одобрио је и привостепени суд.

Сада треба приступити извршењу ове пресуде; али је једно од осуђених лица тако болесно од реуматизма, да због свог лањског времена лежи у постељи.

Моли се уредништво за објашњење: како ће суд ово лице подвргнути издржавању затвора, кад је оно болесно, а не пристаје да замени затвор новцем, те је опасност да пресуда не застари и суд због тога дође до одговорности?“

— На ово питање одговарамо:

Изречена казна за иступне кривице замењује се из два узрока — или кад то нађе за потребно сама власт, која је казну изрекла § 315. и 316. крив. закона и § 49. Полицијске Уредбе, или кад то осуђени сам захтева, § 318. кр. зак. и § 15. и 16. поменуте уредбе.

Према томе, кад је осуђени болестан те се не може ставити у затвор, а због његовог материјалног стања, онда нека суд пресуди одлуком — решењем — замени казну затвора новцем по § 315. кр. поступка и нека је благовремено наплати, као пресуда не би застарила.

V

Један општински деловођа пита:

„Извршеним разбојништвом од стране непознатих лица, учињена је знатна штета појединим грађанима ове општине.

Они траже накнаду од ове општине, по томе основу, што је разбојништво извршено у атару ове општине.

Моли се уредништво за обавештење: да ли је ова општина и по коме закону дужна да ову штету накнади?"

— На ово питање одговарамо:

По чл. 13. закона о јавној безбедности, „штета учињена грађанима и правним телима хајдучијом и разбојништвом, накнађује се по закону о накнади штете, учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим уништајем ствари од 20. марта 1892 године и овога допуна од 22-ог децембра 1903 године".

VI

Суд општине града Врање, актом својим Бр. 779, пита:

„Манасије Стајић, тежак из села Собине, извршном пресудом врањског апелационог суда осуђен је поред казне затвора и на накнаду трошкова за горосечу.

Покретности никакве нема.

Од непокретног имања има само један плац са кућом и виноград у Собини од незнатне вредности.

Овај Манасије у пуном смислу узима благодејање § 471. суд. поступка, јер му је главно занимање земљоделство са којим издржава себе и породицу, и ако би му се ово имање продало остао би са децом на сокаку.

Моли се учтиво уредништво за објашњење у Полицијском Гласнику.

Да ли у овом случају Манасија штити горња одредба законска, и да ли би у овоме случају суд могао да изда уверење да Манасије на имања не може ону накнаду да плати без осетне штете. *Стоар је хитна*".

— На ово питање одговарамо:

Како ће се наплаћивати новчана казна, на коју је неко осуђен по закону о шумама, прописано је у чл. 93. истога закона.

Што се тиче наплате досуђене накнаде штете, за њу важи тачка 16. § 471. грађ. суд. поступка.

Према томе, ако је горосеча намерно учињена, а није случај чл. 100. закона о шумама, онда се може узети у попис сва имања осуђеног.

О томе постоји и распис г. министра унутр. дела од 28. октобра 1898 године № 23178. (Полицијски Зборник стр. 849).

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Живорада, сина пок. Лазара **Пејчевића**, трговца из Ваљева, кога је нестало 22. прошлог месеца, тражи начелство округа ваљевског актом Бр. 1274. Живорад је стар 10 година, средњег раста, плаве косе; на себи има гуњ, панталоне и опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти да га потраже и проналажене упуте поменутом начелству.

Александра, сина Луке **Јовановића**, земљорадника из села Мислођина, среза посавског округа београдског, који је био одбегнуће шпорт у Обреновцу и кога је нестало 28. прошлог месеца, тражи Управа града Београда, актом Бр. 5070, ради предаје родитељима. Александар је стар 14 година, средњег раста, у лицу плав, с леве стране чела има белегу од посекотине; од одела има гуњ и чакшире од сукна, на глави шајкачу, а на ногама опанке. Сиромашне се напред опомиње да га потраже и проналажено упуте Управи града Београда.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Као дали учесница у оној лоповској компанији, која је у Београду вршила крађе и о којој је било говора на овом месту у прошлом броју рећи ћу ово:

5. **Радован Кнежевић**, звани „Патак", родом из Ниша, стар 18 година, по занимању шлосер; 1907. године осуђен у Нишу на опасну крађу на две године затвора, а и полицијским прегледима за омање крађе више пута је осуђиван.

6. **Миле Вукосављевић**, слуга, родом из Црне Горе, стар 18. година, свршио три разреда гимназије, осуђиван због крађе.

7. **Јован Милошевић — Дака**, из Београда, стар 21 годину, баш се још и жбуњем еленама по шишарима. Крагујевачки просветени суд осудио га је 1904. год. на пет година

робије због краће једногa детета са намаром у Аранђеловцу, које је покушао и да одведе, иако би га употребио за просјаку. У последње

преме нема да се бави и „куповином" коња по Пожаревцу.

8. **Карло Кришћански — Корика**, родом из Београда, стар 19 година, небројено

пута кажњаван за истурне крађе, које је још од своје десете године почео да врши.

ПОТЕРЕ

Душан А. Миливојевић, земљорадник из села Моравца, 22. прошлога месеца напустио је опасну праћу и по извршеној деци одмах побегао. Душан је стар 23 године, средњег раста, на себи носи одело од гунја, на глави шајкачу, а на ногама опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти, да га у својим домаћинима потраже и пронађеног спроведу начелнику среза александровачког, с позивом на депешу Бр. 1166.

Милан Николић — Максимовић, земљорадник, родом из Вратара, среза расинског, има за одговора код начелника среза темнићког за убиство, али се није могао пронаћи, пошто је по извршеној деци побегао. Милан је стар 40 година, средњег раста, носе и брков смеђих, брија се; од одела има чакшире и гуњ од гунја, на глави шајкачу, а на ногама опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти, да га живо у својим домаћинима потраже и пронађеног стражарно спроведу начелству округа пожаревачког, с позивом на депешу Бр. 1406.

Адам Исаиловић звани **„Чакар"** пекар, родом из Београда, 30. прошлог месеца напустио је преварну у Пожаревцу према Радовану Ђорђевићу, земљорадницу из Костолца, узевши му 550 динара у новчаницама. По извршеној овој преварн Адам је одмах побегао. Он је стар 32 године, средњег раста, очију, обрва и косе плаве; од одела има чакшире, гуњ, на глави шубару, а на ногама опанке. Позивају се све полицијске и општинске власти, да га у својим домаћинима потраже и пронађеног стражарно спроведу начелству округа пожаревачког, с позивом на депешу Бр. 1406.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

24. прошлог месеца на путу Алексинац—Гложовница изгубљен је печат за фарбу суда општине гложовичке, облика овалног, са грбом и натписом „Суд општине гложовичке". Позивају се све полицијске и општинске власти, да потраже овај печат и у случају проналаска да га поиљу начелнику среза алексиначког с позивом на акт Бр. 1097.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 30. и 31. прошлог месеца непознати крадљивци украли су два вола Пере Живића, земљор. из Баба, среза косанчићког. Оба су вола шарене длаке. Депеша начелника среза косанчићког Бр. 2591.

13. децембра прошле године украдена је једна кобила Раденку Симићу, земљорадњу из Врела, среза тамнавског. Кобила је стара 3 године, длаке доратасте, у десну ногу пустата, без реперја. Акт начелника среза тамнавског Бр. 1931.

Обраћа се свима органима власти на ово покрађе.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 7. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 15. ФЕБРУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара по годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединя бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ

Краљ Србије

Уважавајући оставке, које су Нам поднели:

Председник Нашег Министарског Савета Петар Велимировић;

Наш Министар Унутрашњих Дела Светозар Милосављевић;

Наш Министар Просвете и Црквених Послова Андра Николић;

Наш Министар Иностраних Дела Д-р Милован Ђ. Миловановић;

Наш Министар Финансија Д-р Михаило Поповић;

Наш Министар Народне Привреде Коста Главинић;

Наш Министар Грађевина Милош Савчић;

Наш Министар Правде Коста Тимотијевић;

Наш Министар Војни, Наш почасни Ађутант, Ђенерал Михаило Живковић —

разрешавамо их од дужности и упућујемо Петра Велимировића, Светозара Милосављевића и Андру Николића на њихова места у Државни Савет, а остале стављамо на расположење.

А постављамо:

за Председника Нашег Министарског Савета и Министра без портфеља, Стојана Новаковића, народног посланика и посланика у пензији;

за Нашег Министра Грађевина, Николу П. Пашића, народног посланика и Министра на расположењу;

за Нашег Министра Просвете и Црквених Послова, Љубомира Стојановића, народног посланика и Министра у пензији;

за Нашег Министра Унутрашњих Дела, Светозара Милосављевића, члана Државног Савета

за Нашег Министра Правде, Стојана Рибарца, народног посланика и правозаступника;

за Нашег Министра Иностраних Дела, Д-р Милована Ђ. Миловановића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Финансија, Стојана М. Протића, народног посланика и члана Државног Савета;

за Нашег Министра Војног, Нашег почасног Ађутанта, Ђенерала Михаила Живковића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Народне Привреде, Јашу М. Продановића, народног посланика и професора.

Председник Нашег Министарског Савета нека изврши овај указ.

11. фебруара 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник
Министарског Савета,

Стојан Новаковић с. р.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-р Мини Михаиловићу, лекару среза грузанског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 7. фебруара 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-р Боривоју И. Бераху, лекару среза ваганског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. фебруара 1909. г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу децембру 1908. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца децембра извршено је у Србији:

1. **Убистава**	27
2. **Детоубистава**	1
3. **Нехотичних убистава**	5
4. **Покушаја убистава**	40
5. **Разбојништава**	9
6. **Силовања**	2
7. **Тешких телесних повреда**	9
8. **Паљевина**	53
9. **Опасних крађа**	180
10. **Злонамерних поништења туђих ствари**	18

Од изложених дела проваљено је:

Убистава	24 или	88·8%
Детоубистава	0 „	0 „
Нехотичних убистава	5 „	100 „
Покушаја убистава	37 „	92·5%
Разбојништава	8 „	88·8%
Силовања	2 „	100 „
Тешких телесн. повреда	9 „	100 „
Паљевина	8 „	15 „
Опасних крађа	54 „	30 „
Злонамерних поништења туђих ствари	5 „	27·7%

Највећи број убистава извршен је помоћу оштрог оружја (11), затим помоћу ватреног (8) и помоћу тупог (8).

Узроци из којих су ова убистава извршена јесте: у *жестокој свади* за 13 случајева, у *освети* за 5, у *одбрани имовине* за 3 и у *користољубљу* за 1. За пет случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства јављају се: у срезу параћинском **2** (оба непронађена), у срезу деспотовачком **2**, у срезу млавском **2**, у срезу жичком **2**, и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, врачарском, тамнавском, посавском округа ваљевског, лесковачком, гружанском, ражањском, трстеничком, лужничком, азбуковачком, мачванском, посаво-тамнавском, голубачком, пожаревачком, љубићском, јасеничком округа смедеревског (непронађено), зајечарском, моравичком и у варошн Београду.

Једно **детоубиство** извршено је у срезу мачванском (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по **1** у срезовима: колубарском округа ваљевског, јасеничком округа крагујевачког, рамском, моравском округа пожаревачког и љубићском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу јадранском **3**, у срезу јасеничком округа смедеревског **3**, у срезу добричком **2**, у срезу прокупачком **2**, у срезу косаничком **2**, у срезу трнавском **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, оба колубарска, посавском, тамнавском, јабланичком, крагујевачком, јасеничком округа крагујевачког, расинском, беличком, темнићском, алексиначком, нишавском (непронађен), посаво-тамнавском, мачванском, моравском округа пожаревачког, пожаревачком, љубићском, орашком, бољевачком (непронађен), рачанском, пиротском, ариљском, студеничком, жичком (непронађен), и у варошн Шапцу.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи и опијености.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: ваљевском, неготинском (непронађено), јадранском, хомољском, рамском, пожаревачком, бољевачком косаничком и рачанском.

Силовања су извршена по **1** у срезовима: крагујевачком и подунавском.

Тешке телесне повреде извршене су по **1** у срезовима: јабланичком, гружанском, крагујевачком, темнићском, мачванском, голубачком, бољевачком, добричком и ариљском.

Паљевине су извршене: у срезу космајском **3** (1 пронађена), у срезу посавском округа ваљевског **3**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **3**, у срезу лепеничком **3**, у срезу посаво-тамнавском **3**, у срезу јавичком **3**, у срезу подунавском **3**, у срезу ваљевском **2**, у срезу власотиначком **2** (1 пронађена), у срезу неготинском **2**, у срезу расинском **2**, у срезу ресавском **2** (обе пронађене), у срезу деспотовачком **2**, у срезу млавском **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа београдског, јабланичком, гружанском, крагујевачком, брзопаланачком, крајинском, трстеничком (пронађена), темнићском, нишавском, мачванском, поморавском (пронађена), орашком (пронађена), тимочком, пожешком, пиротском, трнавском (пронађена) и жичком.

Вредност свих ових паљевина износи око **8450** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу подунавском **9**, у срезу ресавском **7** (2 пронађене), у срезу моравском округа пожаревачког **7** (4 пронађене), у срезу пожаревачком **7**, у срезу пчињском **6** (3 пронађене), у срезу лепеничком **6**, у срезу јасеничком округа смедеревског **6** (2 пронађене), у варошн Београду **6** (5 пронађених), у срезу грочанском **5**, у срезу космајском **5** (све пронађене), у срезу колубарском округа ваљевског **5**, у срезу власотиначком **4** (1 пронађена), у срезу лужничком **4** (1 пронађена), у срезу пореченском **4**, у срезу ивањском **4**, у варошн Пожаревцу **4**, у срезу орашком **4** (2 пронађене), у срезу зајечарском **4** (1 пронађена) у срезу црногорском **4**, у срезу крајинском **3**, у срезу расинском **3** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **3** (2 пронађене) у варошн Нишу **3**, у срезу мачванском **3**, у срезу посаво-тамнавском **3**, у срезу рађевском **3** (2 пронађене), у срезу хомољском **3**, у срезу качерском **3** (све пронађене), у срезу тимочком **3** (1 пронађена), у срезу посавском округа београдског **2** (1 пронађена), у срезу колубарском округа београдског **2**, у срезу мачванском **2** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког **2** (обе пронађене), у срезу моравском округа нишког **2**, у срезу јадранском **2** (1 пронађена), у срезу звишком **2**, у срезу таковском **2** (1 пронађена), у срезу бољевачком **2**, у срезу заглавском **2**, у срезу добричком **2**, у срезу прокупачком **2** (обе пронађене), у срезу рачанском **2**, у срезу драгачевском **2**, у срезу жичком **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: врачарском (пронађена), тамнавском (пронађена), лесковачком (пронађена), јабланичком (пронађена), гружанском, неготинском, брзопаланачком, ражањском, жупском (пронађена), трстеничком, параћинском, темнићском (пронађена), сврљишком, нишком (пронађена), нишавском (пронађена), рамском, косаничком, и у варошима: Ћуприји (пронађена) и Чачку (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **30.580** динара.

Злоупотребе поништаја туђих ствари било је: у срезу расинском **4**, у срезу трстеничком **2**, у срезу беличком **2**, у срезу љубићском **2** (оба пронађена), и по **1** у срезовима: тамнавском, пчињском (пронађен), нишком, сврљишком, моравском округа пожаревачког (пронађен), бољевачком, црногорском (пронађен) и трнавском.

Вредност уништених ствари износи око **2660** динара.

Пред изложених дела у току месеца децембра извршено је још у Србији и **15 самоубистава** и то: у варошн Београду **3**, и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, тамнавском, посавском округа ваљевског, гружанском, крагујевачком, нишавском, јадранском, качерском, косаничком, пожешком, моравичком и жичком.

Ова самоубиства извршена су: *дотрешим оружјем* 7, *вешањем* 5, *дављењем у води* 2 и *оштрим оружјем* 1, а узроци њиховим извршењу леже: *у дугој болести* за 4 случаја, *у душевном растројству* за 2, *у домаћој расири* за 2, *у тешкој сиромаштини* за 1 и *у рђавом материјалном стању* за 1 случај. За нек случајева узроци су непознати.

Један **покушај самоубиства** извршен је у варошн Шапцу, вешањем, због душевног растројства.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текућа број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убистава	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Опасне крађе	Злоупотребе поништаја туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	3	—	—	—	5	15	—	1
2	„ ваљевски	2	—	1	2	1	—	—	5	6	1	3
3	„ ужички	1	1	—	1	—	—	1	3	14	1	—
4	„ крагујевачки	1	—	1	2	—	1	2	3	9	—	2
5	„ јадрански	—	—	—	—	1	—	—	4	5	—	—
6	„ крушевачки	2	—	—	1	—	—	—	3	6	6	—
7	„ моравски	4	—	—	2	—	—	1	5	13	2	—
8	„ нишки	—	—	—	1	—	—	—	—	7	2	—
9	„ пиротски	1	—	—	1	—	—	—	1	5	—	1
10	„ подрински	3	—	—	6	1	—	1	5	15	—	1
11	„ пожаревачки	4	—	3	2	3	—	1	5	38	1	—
12	„ руднички	1	—	1	1	—	—	—	5	5	2	1
13	„ смедеревски	1	—	—	4	—	1	—	4	19	—	—
14	„ тимочки	1	—	—	1	1	1	1	1	11	1	—
15	„ топлички	—	—	—	3	1	—	1	—	5	1	—
16	„ ужички	—	—	—	3	1	—	1	2	9	1	—
17	„ чачански	3	—	—	5	—	—	—	2	5	1	2
18	Управа града Београда	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	Свега:	**27**	**1**	**5**	**40**	**9**	**2**	**9**	**53**	**180**	**18**	**15**	**1**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела 6. фебруара 1909. године АБр. 271. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ШТА СЕ НЕ МОЖЕ УЗЕТИ У ПОПИС ЗА ИЗВРШЕЊЕ СУДСКИХ ОДЛУКА?

(Објашњење § 471. судског поступка у грађанским парницама.)

(свршетак)

И као што би дужник, кад би живео у заједници са женом и децом, од пописа изузету половину плате или пенсије са њима *заједно живело*, исто тако мора од те половине један део жртвовати и у случају, кад по пресуди судској (а због његове кривице) жена и деца његова воде одвојен живот са правом досуђеног издржавања од мужа односно оца.[44] Колико се пак у овом случају чиновнику може од плате односно пенсије задржати, зависи од тога колика је његова плата односно пенсија и досуђено издржавање као и друга његова имовина, ако је има. У сваком случају суд треба да има на уму, да и чиновнику ваља оставити један део плате односно пенсије слободан према његовом положају у друштву и да није допуштено лишити га сасвим средстава за живот само због тога, да би жена и деца примили *потпуно* досуђено им издржавање. —

Више од половине плате или пенсије не може се у попис узети ни онда, кад би то дужник одобрио или раније у залогу дао, већ се у другој алинеји тач. 7. Циљ је овоме пропису, дакле, да и онога чиновника заштити, који би у нужди био приморан, да пристане према повериоцу и на залагање друге половине своје плате само да до кредита дође. На тога циља следује, да дужник никојим правним послом не може себе лишити друге половине своје плате. Сви ти послови, дакле, остају у погледу ове половине без дејства. Према томе дужник не може ни путем уступања (цесије) права наплате своје друге половине плате повериоцу лишити себе права наплате ове половине. Благајна, на којој дотични чиновник прима плату, не би смела по званичној дужности исплатити повериоцу чиновниковом уступљену другу половину плате.[45]

9. У тач. 9. § 471. наређује се да се у попис не може узети „цела пенсија удовица и сирочади, ако би се дуг мужевљев или очев имао наплатити, као и једномесечна посмртна плата или пенсија чиновника". По овој негодној редакцији овога прописа изгледало би, да се не може узети у попис *цела* пенсија, али да се изнесан део њен може пописати. Међу тим и ако по речима тако изгледа, ипак је јасно, да је законодавац хтео *изузети од пописа целу пенсију* удовица и сирочади за дугове мужевље и очеве. Ту исту мисао поновио је законодавац у чл. 18. зак. о пенсионом фонду за удовице и децу умрлих чиновника, у коме се наређује: „За дуг мужевљев или очев не може се ништа од пенсије удовице и сирочади ни за извршење пресуде узети ни под забрану ставити (§§ 380. и 471. тач. 9. грађ. суд. посг.), а за дугове удовице и деце, после смрти чиновникове учињене, не може се више од $^{1}/_{4}$ пенсије на исту циљ узети".

10. Не подлежи попису ни „милостиња, коју правительство или који друго лице на име уздавање даје", према тачки 10. § 471. Под „милостињом" подразумева се како новчана потпора, која се коме лицу увазује, тако и давање других ствари (у натури) и користи у циљу помоћи кога лица. Сам појам речи „милостиња" претпоставља, да се та помоћ на *самога либералитета* (дарежљивости, милосрђа) увазује и дотичном лицу, те према томе, ако које лице неку помоћ прима не као поклон него као скнивалент за своје услуге или давања ономе, који се на давање те помоћи обавезао, дакле по неком *двостраном* уговору,[46] онда милостиње нема, те нема ни места примени тач. 10. Милостиња, даље, не постоји ни онда, кад неко прима неко издржавање[47] од онога, који га је телесно повредио и осакатио (§ 820. грађ. зак.), кад се прима издржавање од онога, који је по закону дужан издржавање давати (на пр. отац деци, брачног или ванбрачној, муж жени,[48]) деца својим родитељима), кад се прима доживотна рента од осигуравајућег друштва на основу уговора о осигурању. Сва она примања по нашем грађанском судском поступку нису изузета од пописа, а то би требало да се изуме.[49] пошто су овде већином у питању оскудна лица.

Милостиња, као таква, изузета је од пописа, те према томе она се неће у попис узимати ни онда, ако дужник, сем ње, има других средстава за издржавање.[50]

У тачкама 11, 12, 13, 14, 15 и 16 побрајају се даље потраживања дужникова, која се не могу узети у попис за извршење пресуде. По моме мишљењу — а и по оскудници спорних случајева из судске праксе, у колико ми је она била приступачна — они су законски прописи јасни, те не потребују коментара. Напоменам само, да се на предмете, који се по тач. 11, 14. и 15. не могу узети у попис за извршење пресуде, може, као што се у њима изричио каже, ставити забрана. Кад се забрана одобри, онда се извршује и попис оних ствари (§ 403. и сл. грађ. суд. посг.), само тај попис не бива у циљу извршења пресуде, него само у циљу обезбеђења поверичевог, који одобреном забраном стиче заложно право на пописним предметима (§ 381).

Д-р Драг. Аранђеловић

---

[44] У овом смислу постоји и једна одлука Касац. Суда од 1886. год. В „Архив за правне и друштв. науке" књ. II стр. 422. Може бити само питање: да ли се може узети у попис друга половина плате односно пенсије, кад је у питању издржавање, које је чиновник *сетбом* за које своје рођаке (§ 126. грађ. зак.) и другим сродницима по § 119. грађ. зак. Ја мислим да за ове друге (§ 119.) не може за то, што с онима лицима није заједно живео, а у последњој дотичности издржавања да се може сравнити дете и друге пределе узети у попис.

[45] Данака ће за чиновнике површи уступање права наплате своје плате или пенсије на тај начин, што „прода" признаницу, у којој чиновник признаје да је примио плату за тај и тај месец од то и то благајне, ако на државну благајну и плату наплаћује, задржавајући новац себи. Са правне тачке гледишта овде се повреди не погледује ако прибежни трикове чиновнике према државу, и ако то у стварн јесте, него као лице, које чини само услуге чиновнику, примајући за то плату. Кад благајна по овој признаници исто плату или пенсију смеђе да је самом чиновнику исплати. Али јесте је за се опасно „продајна" може напрвати законска забрана, да се чиновнику не може узети у попис више од половине плате и нека законодавчева, да бар једну половину плате чиновнике сам обавеза и прави. Стога благајна треба у сваком признаном узет да усвоји чиновников захтев, који је, можда натерали нужном, своју признаницу „продао" неко, да се само лицу њему плата исплаћује, онда изузетак, да ће пре тога захтева плата већ по признаници исплата. Јер на „продају" признаницу има врана нема исплаћали, чиновник, који је увек може уништити, исто је уступљене ове плате неважно, а онај који признаницу хоће да наплати, зависи — ако се право овде исто према чиновнику посматра — једино од чиновника као исплаћивача. Овај какао може дати налог у свако доба поништи.

[46] На сваки начин да у овакви случајевима у основи питања шта се под „милостињом" подразумева треба бити, с обзиром на социјални дух данашњега друштва, што шире грузи. Милостиња према томе постоји и онда, кад се на пр. неком старом или онеспособљеном приватном службенику даје нека помоћ с тим да он по што што дала под опоја, који му ту помоћ даје. И ако је овде помоћ оснивалатат бар у неколико за помоћ која се даје, ипак треба и ту као милостињу сматрати. У општо код т. зв. погребних такође сам дошао, да ће неки пријатељи, који су ишли на погребни свечаности, да ће ипак и неколико дошле признана еквивалента за оно што се даје, треба бити искључен онима, који помоћ примају.

[47] Издржавања, која зрелих лица бацима у вину благодарења и стипендија, исто тако од појам „милостиња". У последу стипендија постоји најчешће тако звана *donatio sub modo*, поклон са извесном, иногда се стипендист, обавезе да ће због тога, што му ова дара стипендија, служити извесан број година у државној служби. Наравно да ако се нарочити циљ стипендије не испуни, у томе се држава обавезе на издржавање Једа а онај на службу државе, онда постоји двотерани уговор, и помоћ коју он од државе добија није „милостиња".

[48] Према по закону (§ 413. и сл. грађ. зак.) има право узимала на имању пок. мужа. Стога праводи од тога узимања нису милостиња. Касац. Суд. књиге, грозни кад у случају смрти од 12. I 1885. Бр. 184. (в. Нов. Гл. за 1904. стр. 243) узима, да се забрана на удовицо узимање не може ставите.

[49] Као што је на пр. у летњиком законику § 291. у покојнице учињено.

[50] Овај је случај битн редан у животу, јер се обично милостиња тако оними, који имају другог со живот немају, као ако ће неко на пр. тестаментом завештао шесеф као милостиња, а он да има иногод од имања

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Санитетска полиција. — Највећи део послова санитетске полиције концентрисан је при првом одељењу, а овде спадају они санитетско-полицијски послови, који се у опште односе на здравствене односе и прилике код зграда и станова. То су оне санитетске мере, које се тичу водовода, бунара и сенгрубе, као и контрола над санитетско-полицијским условима и потребама код станова и радионица.

Приватним и јавним *бунарима* обраћа се пажња ради откривања какног техничког недостатка или ради хемијског испитивања воде, што се ради или услед набијања какве заразне болести или на жалбу појединца да вода није за пиће употребљива. Ако се том анализом нађе да је вода за здравље школника, онда се бунар или сасим затвара или се на њега ставља табла са натписом, да вода није за пиће употребљива. Ну водовод је готово свуда разведен, те су бунари врло ретки, па и интервенција власти у овом погледу.

Што се тиче *водовода* одељење се стара само у толико, што настојава да се брзо отклоне узроци санитетско - полицијске природе, који су изазвали евентуалне заустављање водовода.

Помијаре и сенгрубе су услед наведене канализације врло ретки, а у колико их има одељење се преко квартова стара о њихову чишћењу и држању у исправном стању. Они се морају бар једаред годишње чистити, обично пред велике летње врућине. Сем тога морају бити тако уређени и дезинфиковани, да не производе непријатан задах.

Нездрави станови. — Овакви станови су врло ретки, те и полиција у овом правцу једва да има по неколико случајева годишње да расправља. Берлин је у опште као велика варош повољног положаја, те су и куће, па и оне намењене најсиромашнијим класама, хигијенски зидане и здраве. Зидају се по одобреним плановима, а када су готове, онда се комисијски прегледају и тек после шест месеци насељавају. Али највећа гаранција за зидање здравих станова или побољшање старих лежи у § 544. немачког грађ. законика, по коме сваки закупац може нездрав стан одмах отказати, без обзира на уговорени рок, па чак и онда, када се приликом узимања стана знало за његове мане и обећало, да се неће чинити употреба од оне законске одредбе.

Контрола радионица. — Док код нездравих станова полиција интервенише по правилу само на представку заинтересованих, дотле се здравствени односи радионица контролишу по званичној дужности, пекарнице, конфекционе радње, кухиње по гостионицама, пекарнице, колачарнице и кобасичарнице. Особито се пази да се ове радионице не употребљују у исто време и за спавање послуге, јер то не само што може бити од штете за здравље оних који тамо спавају, већ, услед могућности преноса бацила, и за потрошиче оних артикала или животних намирница, који се ту израђују или продају.

Детаљне прегледе свију тих радионица врше квартови два пута годишње и том приликом гледа се поред недостатака санитетско-полицијске природе и на отклањање евентуалне опасности од пожара. О нађеном стању приликом ових ревизија подноси се одељењу извештај, које даље преписује шта треба ради отклањања нађених мана.

Пренобишта, т. ј. простори који се служају само преко ноћ за спавање, а даљу нису насељени, подлеже такође полицијском надзору, што није случај и са намештеном собама. Пренобишта употребљују најниже класе друштвене, радници са малим зарадама, који су по цео дан заузети послом и у стан долазе само о вечери ради спавања. У тим собама за пренобишта су по више кревета, те се управо само кревети и издају под куирију, а не и цела соба. За те станове прописана су нарочита полицијска правила, којих се њихови издавоци морају придржавати, а која се у санитетском погледу односе на осигуравање довољно и чистог ваздуха (за сваког по 3 м² површине и 10 м³ запремине, да нису у непосредној вези с нужницама и да за сваког одраслог преко 14 година има засебан кревет са сламњачом, јастуком и ћебетом покривачем), а у моралном погледу да се отклони све оно што би штетно утицало на морално особине закупца, као нпр. да се без нарочите дозволе не смеју на пренобишта примати лица разног пола, изузев супружника, родитеља и деце и браће и сестара. Без обзира на ово траже се засебна одељења за оба пола. Лицима која су за последњих пет година кажњавана за кривице јавног морала или се налазе под полицијским надзором може се забранити издавање пренобишта. Они што хоће такве станове да издају морају претходно попунити и своје квару предати нарочити формулар и над се испитају односи издаје се дозвола. Такве локале квартовни органи прегледају по једном сваког тромесечја.

Уличка полиција. — Један део уличне полиције, а то је регулисање уличног саобраћаја, спада у прво одељење, а сви остали послови, који се на улицу односе, спадају овде. Један део тих послова је позитивне природе и управљен на то, да улице као саобраћајне путеве за намењени циљ уреси и регулише. Друга група је негативне природе у колико се стара да отклони или регулише све оно, што би сметало намењеном циљу улице.

Најважнији део позитивне уличне полиције — грађевинска полиција — припада општини, а председници учествује само у одређивању уличних висина за подизање грађевина и у надзору над радом општине у овом погледу.

Негативна страна полицијских функција на улици односи се поглавито на регулисање лепљења разних објава и реклама, уличних писоара и нужника, истицање натписа и фирми, излагање робе с пола, стовариште грађевинског материјала и т. д.

Кад је једна улица потпуно готова, калдрмисана и снабдевена подводом и канализацијом, онда се приступа њеном крштењу. Давање имена улицама припада владаоцу, а предлог о томе чини општински суд преко полиције, старајући се, да се при набору имена буди националната свест код народа.

Полицијском је наредбом, даље, регулисано ударање уличних имена и бројева по кућама. Натписи су на узиданим порцеланским плочама са белом основом и црним словима и бројевима. На свакој кући мора бити број, а на свакој кући на углу поред тога и назив улице.

У осветљавању улица, што спада у дужност општине, учествује полиција у толико, што навештава општину о недостацима или причињеним тетама на постројима за осветљење.

Чишћење улица врши општина, а о чистоћи тротоара воде старање сами сопственици кућа. По једној полицијској наредби тротоари зими морају бити чисти од снега и леда од 7 часова ујутру до 8 у вече, а такође дужност је сопственика и да при поледици посипањем песком или пепелом од 7 часова ујутра до 10 у вече отклоне опасност од падања. Прописи полицијски о томе објављују се преко јавности сваке године пред наступање зиме, а позорници контролишу испуњење.

У негативну страну уличне полиције спада на првом месту регулисање лепљења плаката. Оне се могу лепити само на за то одређеним местима, највише по стубовима, које је за ту сврху по целом Берлину подигло једно друштво у споразуму са општином. Унутрашњост тих стубова служи општини за сметиште прибора за чишћење улица, блата и песка за посипање асфалтираних улица итд.

У погледу подизања нужника и писоара полиција садејствује при набору места и начина извођења, а за тим доцније контролише чистоту. Ове су установе у вези са канализацијом и по негде, по угледу на Лондон, изведене под земљом.

На многим местима по уличним раскршћима и парковима подигнуте су барake, у којима се крије анти-зависходна цића и млеко (деца хладно а зими вруће), ради потврђења или освежења публике. Цене су врло јевтине и нарочито удешене за сиротиње класе. У већини тих кућска продају се и новине.

За потурање и вешање робе пред радњом, на вратима, излогу итд. траже се нарочита дозвола, која се даје само кад је тротоар шири од 4 метра, а локал је прикривен и мрачан. Дозвола се тражи и за подизање пердета. У опште свако заузимање тротоара и улице изискује нарочиту дозволу, која се упек може опозвати.

(ЧАСТАВНИК СЕ)

Жив. А. Јаџић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(наставак)

б) Странци.

Овде ћемо изложити положај странаца у Француској само са гледишта административне полиције, а не и са гледишта цивилног права. Као и код свих осталих нација, тако су и у Француској странци у почетку били сматрани као непријатељи, па су постепено, са побољшањем обичаја и развитком трговачких односа, поправили свој положај. По старом француском праву, странци или туђинци који су становали на француској територији, били су лишени многих приватних права, а погламито права завештавања имовине, која је, по смрти странчевој, припадала суверену. Законодавство револуционарно укинуло је ово право суверена у корист странаца, али није пошло даље, нити је странце у погледу цивилног права изједначило са француским грађанима; оно им је, тако исто, одрицало уживање политичких права. Са гледишта административног права, законодавство овог доба најважније је у опој материји, јер то је око, које је ставило у дужност странцима, да се пре уласка у Француску снабду пасошима, и да се по ступању на територију јаве првој општинској власти. Поред овога, наређени директоријум подвргнало их је строгом надзору, и кад год би нашао да је њихово присуство опасно по јавни ред, могао им је одузети пасоше и прогнати их са француске територије. Дошавши је конзул једном својом наредбом ставио у дужност управнику париске полиције да странцима, који желе остати у престоници више од три дана, издаје нарочите дозволе. Овако је остало и за време царства.

Али, мало по мало, прогрес науке, ширење трговине и огромни развитак саобраћајних средстава, за који се има захвалити проналаску железница, довели су до потпуног укидања некадашњих строгих законских одредаба према странцима, који су се, једно време, могли настањивати у Француској без икакових формалности. Опасност од овог потпуног одсуства предострожности појавила се сувише доцкан — за време француско-немачког рата — у коме су толики Немци злоупотребили познавање наше земље, захваљујући искључиво лакоћи с којом су се могли радње код нас настанити. При свем овом, положај странаца у Француској остао је неизмењен још 20 год. после овог рата — све до декрета од 2. октобра 1888. год. који је донесен у циљу прикупљања података: с једне стране о броју настањених странаца у Француској, а с друге, опет, о њиховом цивилном стању.

Према одредбама овог декрета, сваки странац који жели да своју резиденцију утврди у Француској, мора се пријавити председнику надлежне општине, у Паризу управнику полиције, а у Лиону роиском окружном начелнику. Пријава она подноси се у року од 15 дана по доласку у место намераване резиденције.

Дужности пријављивања ослобођени су: 1. домицилирани странци, и 2. они који само пролазе кроз Француску или се у њој моментано задржавају због посла или из задовољства. Странци, који одседају у становима за сваће, морају поднети пријаву ако у овима стањују дуже од шест месеци. Назад, изнад само по себи, да је од подношења пријава ослобођен персонал дипломатског и конзуларног тела, у смислу принципа међународног права.

У пријави коју подноси, странац мора означити: 1. своје име и презиме, као и имена и презимена својих родитеља; 2. своју народност; 3. место и датум рођења; 4. место последњег домицила; 5. своју професију и средства за егзистенцију, и 6. име, доба старости и народност жене и деце, ако их има. За доказ својих навода, уз пријаву мора поднети и потребна документа, а ако их нема, председник општине, по одобрењу окружног начелника, може му оставити изасеан рок да их набави. Решење о поднетој пријави нађе се бесплатно.

На случај промене домицила, странац је дужан поднети нову пријаву председнику општине у којој утврђује своју резиденцију. Ова нова пријава мора се поднети у истом року као и прва.

Да би ое декрет од 2. октобра 1888. год. једнообразно примењивао, министар унутрашњих послова прописао је образац пријаве и реверса, и овоништио га, преко окружних начелника, свима општинским председницима. Поједе формалности, прописаних овим декретом, казњавају се обичном полицијском казном.

Да би декрет од 2. октобра 1888 год. произвео корисне последице, као и да би се увек имали тачни подаци о цивилном стању странаца, настањених у Француској, било је неопходно потребно да поднете пријава буду централисане, прво по срезовима, затим по округима. Ради постизања овог циља министар унутрашњих послова наредио је, да председници општина поднесе својим среским начелницима: 1 месечни извод свију пријава, које су примљене у току протлог месеца, подељен по народностима, и 2. извештај о одласцима и смртним случајевима странаца у истом периоду времена. Извештај се подноси у два примерка, од којих један остаје у среском, а други се шаље окружном начелству. Министарство унутрашњих послова прописало је образце ових извештаја, којих се морају придржавати општинске власти. Најзад, окружни начелник дужан је поднети шестомесечно министарству унутрашњих послова бројно стање примљених пријава по народностима, означујући код сваке народности број људи, жена и деце.

Поред овога, окружни начелник је дужан, да сваког месеца подноси министарству унутрашњих послова, према нарочитом обрасцу, списак домицилираних, природених или регистрираних странаца у протлом месецу, према добивеном извешћу од министарства правде.

Пошто декрет од 2. октобра 1888. год. не ставља у дужност страпцу, који мења своју резиденцију, да и своју одјаваи пријављује општини, то је министарство унутрашњих послова наредило да председници општина, приликом издавања реверса о поднетим пријавама странцима који долазе из другог места, задржавају реверс који им је раније издат.

Још пре него што је и донет декрет од 2. октобра 1888 год., питање о странцима у Француској живо је занимало публику са гледишта заштите националног рада. Са свију страна подизале су се жалбе против најезде страних радника који су, изузети од вешше обавеза француских грађана, радили по много јевтинијој цени и на овај начин потискивали француске раднике. Крвави суботи, који су се на Југу дешавали између италијанских, шпанољских и француских радника, убрзали су решење овог питања. У времену од 1885 до 1889 год. поднета су била парламенту на решење нет пројеката у овом смислу, али без успеха, а октобра месеца 1892 поднет је и шести пројект, који је такође пропао. Сва ови пројекти имали су за циљ да заштите националии рад, регулисањем употребу страних радника.

Тешње јавног мњења најзад су задовољене законом од 8. августа 1893 год. који је, допуњујући декрет од 1888 год., ставио у дужност странцима, који у Француској врше ма какву професију, да поднесе специјалне пријаве. Закон од 1893 год. разликује се од декрета из 1888 год. у двема главним стварима: 1. што је много строжи у погледу рока за подношење професионалне пријаве, и што ову пријаву оптерећује таксом, док је пријава резиденције бесплатна, и 2. што казњава много строже повреде својих одредаба.

Пријаву, коју прописује закон од 8. августа 1893 год. мора странац поднети, у року од осам дана по доласку, председнику општине у коју је дошао да ради; у Паризу управнику полиције, у Лиону и околним општинама, роиском окружном начелнику. Пријаву ову мора поднети сваки недомицилиран странац, који је дошао у извесно место француске територије у циљу обављања какве професије, трговине или индустрије. Одредба ова формална је и без изузетака; она не чини изузетке ни према полу, ни према доба старости ни према средетву, а примењује се на све недомицилиране странце, који на француској територији обављају трговину, индустрију или ма какву професију Председници општина имаће, дакле, дужност, да захтевају индивидуалну пријаву, не само од оца фамилије, већ и од његове жене и сваког његовог пуполетног или малолетног детета, ако само ова жена и деца обављају, било у заједници или посебице, какву професију, трговину или индустрију. Изрази: „професија, трговина и индустрија“ имају овома пространи смисао, и закон се примењује на сваког страног пештака, уметника, индустријског и земљорадничког радника, професора, учитеља, чиновника, службеља итд. који директно или индиректно

вуче награду од свог посла. Овде се подразумевају и странци, који припадају каквом религиозном реду. Изузетак, који ужива дипломатско и конзуларно особље, не распростире се на њихову личну послугу као ни на послугу амбасаде и конзулата, ако ова станује ван амбасаде.

(настављиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одломак из дела „Психологија злочинца“)

од д-ра Ерика Вулфена

државнога тужиоца у Дрездн

(настављак)

Као при ступању краће на навике обележава Краус крађу по прилици, но на којој мици крадљивци остају за навек. „Не усуђујући се никада, да сама пођу за пленом, задовољавају се оним што им пружи „добра срећа“, што могу да присвоје без икакве опасности. Код већ заступеле савести, од онога што су они у стању да конструишу као прави злочин, од агресивне краће, уздржавају их две ствари: што немају потребе да краду или што су оскудни у одважности“.

Ту рачуна Краус породичне крадљивце, крадљивачку послугу (код које се услед исхране у газдинству и при оскудној контроли „готово неминовно“ побркају појмови о моме и твоме), пољске крадљивце, крадљивце дрва, и најзад крадљивце, који по свом позиву свакодневно стоје пред замашним призиком за крађу, као што су на пример службеници по радњама и трговинама.

Крађа из навике на своме највишем ступњу постаје занатом, позивом. Ту долазе несрећни, крадљивци по пијацама, трговима, хотелима, банкама, опасни крадљивци од заната и т.д. Ту се крадљивачка способност уздиже до виртуозитета.

Краус испитује даље питање, да ли постоји урођена наклоност ка крађи. Наклоност ка крађи не може се спорити исто тако као ни урођена лажљивост, страст за свађом, за скупљањем разних ствари или за авантурама. Урођену страст за крађом можемо наћи и у животињском свету, код дисије, код мајмуна или код гаврана. За пропетљање пожуде за крађом говори нарочито аутодидактичка (самоучка) способност извесних крадљивица, која се код појединих користује као генијалност.

Знамо и то, да је крађа први деликат, који извршује дете. Са свим се мирно може рећи, да има само мало деце, која нису извршила никакву крађу у строго правичном смислу. Томе несумњиво дају повода дечја похлепност и покретљивост моторне сфере.

Фон Валентини нетиче беспримерну умешност крадљивица у лагању. „И ови остали злочинци лажу, али лажу грубо и тако да их је лако ухватити у томе. Само[ј] крадљивци лажу природно и умешно. Они лажу не имајући потребе да се и једног тренутка размишљају, без устезања, без запињања, чим уста отворе. Постало им је као друга природа, да чак и себе само варају“. Ту њихово лагање досеже оно какво га има код хохштаплера.

Краус сматра лаж као оруђе слободна човека за његов претварањ. Крадљивац иде потајно на дело, мора умети да се претвара и мора увек да има какву лаж у приправности.

Чезаре Ломброзо у својим „Kerkergefängnissen“ (на немачком од Kurell-a“) износи оне изреке разних крадљивица.

„Кад би требало да кажем зашто крадем, одговорио бих, да ни сам не знам. Крадем ли, да се обогатим? Не знам. Крадем ли из обланорности? Не знам. Сигурно је то, да осећам извесну врсту силе, коју правници називају неодољивом: а кад већ нешто запленим, сустигне ме грижа савести, иучи ме и дави, не дајући ми никако мира.“

„Крадем, што сам сиромах, а моја Маријета хоће да се весели. О, драга Маријета, колико ме ти већ кошташ. Већ сам три године био на осуди, па ипак за то још увек крадем за тебе“.

Одломак из животописа једнога хистеричнога крадљивца, јако изражене асиметрије лица, женске физиономије и гласа... „Сироти оче! За тебе је било као нож у срце кад си чуо за моју пру крађу! Кажем пру, али ја верујем, да сам још у мајчиној утроби крао).... Крао сам увек и свуда, где год ми се само пружила дала... Веровао сам, да ћу се при студовању опростити терета, који ме је толико мучио; учио сам неуморно, свуда, на и у слободним часовима.... Кад сам се пре пут нашао затворен у ћелији, пребројао сам краће које сам извршио; изнашао сам их сто осамдесет“.

Из животописа једнога крадљивца, који је свршио са самоубиством.... „Осећао, почуј речи једнога несрећника, кога после неколико сати више неће бити. Ни верују, кад ти крадљивци причају о неком животу пуном уживања и богатства, то су неостварљиви идеали. Погледај око себе и видећеш седе главе, које се понос тимо што су искусни крадљивци; учитај их, где су им богатства; они су своју младост провели у затворима, среде године на робији, а старост ће провести по болницама или опет у казмату. Можеш бити сигурна, да од десет крадљивица једва један има среће, остали једва доживе да издрже заслужене казне.... Прокleто да си, немилосрдно друштво; делом је и твоја кривица што сам постао крадљивцем од заната. Кад сам први пут дошао затвор, пустило си ме да вегетирам у келији без рада, остављајући да ме обузимају само рђаве мисли, које су ми увек предочавале краће, праће на милионе“.

Интернационални хотелски крадљивац одрастао је на пољу пасабиџилке. Најбољи хотелски крадљивац, у исто време проналазач једног трика „универзиског крадљивца“, изгледа да је био Руе Грегор Пеаков. Он се појављивао увек као врло отмен човек, са финим манирама, разумевао је више језика и прочутовао је све европске државе. „1880. године побегао је Пеаков на затвора у Петрограду, где је био због опасне краће 600 рубаља, и најпре је отишао у Енглеску. У Лондону је 29. октобра 1885. године осуђен на осамнаест месеци затвора због крађа које је извршио у „Гранд Хотелу“ и у хотелу „Метропол“. По издржаној казни било му је немогућно даље бављење у Енглеској, те је прешао на континенат и прочутовао Норвешку, Шведску, Данску, Холандију, Француску, Италију, Швајцарску, Аустро-Угарску и Немачку. Живећи увек на великој нози и само од крађа по хотелима, највише се бавио по Риму, Болоњи, Фиренцији, Милану, Женеви, Монте Карлу, Монаку, Ници, Паризу, Бечу, Кракови, Трсту, Мангајму, Келну и Берлину“. („Pitaval“ за 1904. г.)

Dr Nöldeke у „Pitaval der Gegenwart“ за 1906. годину износи интересантне податке о једној интернационалној крадљивачкој банди. Рикардини, Мека, Саломон, Кирчи Хоселипос и други били су чланови једне интернационалне банде, која је била разграната широм Европе и Америке; највише је била заступљена у Француској, Немачкој, Белгији, Италији и Енглеској, а с времена на време имала је скупштину чланова који су се налазили у слободи „многи су увек били у затвору“. Пегланица банде био је Рикардини; он никада није ни учио нити радио какав занат, већ је читаве дане лецнеције живео само од крађа и превара. Оба су му сина жинела у Турину код његове сестре. Једном су распростирали вест, да је Рикардини умро у Аустралији, па су чак метнули на се и знаке жалости. Рикардини је међутим живео у сваком добру. Прави конспиријум за заједнички плен није постојао: свако је крао и варао на свој рачун.

Кирчи је имао врло лепо добро неговане руке, по чему су га звали „Belle main“ или „Mains“; звао се другим именима Роберто или Роберт. Чланови банде били су мухом Талијани, што је од интереса за питање о раси интернационалних злочинаца од заната. Били су непрестано на путу по Европи или Америци; кад им је пошао за руком какав велики плен живели су извесно време, у повучености од посла, са каквом метресом у Паризу или у ком морском купалишу, а кад су се истрошили или су понова у краће.

1892. године кренуло се неколико чланова за Хамбург, да тамо по извесном утврђеном програму врше крађе. Ту су се појавили као отмени људи са обилним материјалним средствима. Тражили су познанства међу богатињом и случајно су се упознали са неколиким богатим старијим дамама. Један од њих, импозантног стаса и изгледа каквога центлмена, причао је једној дами, како је заради у Америци више милиона, и да од тога иоси са собом 4—500,000 динара; да тим још и то како у Италији има многа пожења добра, а у Ливерпуту један сандук са дијамантима. Пријатељ једног заједничког ручка даље Хамбуржанка на говор о своме имењу и поче се жалити на стално опадале талијанске ренте, од које има 150.000 лира. Један од злочинаца изрази своје жаљење и изјави, да под његовог останог огромног

имала неће чинити никакву разлику то, што би он те папире останио на страну за дуже време, те јој изјави своју готовост, да откупи све папире по цену коју је она за њих дала рачунајући на доцније скакање ренте. Дана је била весма дирнута и обећа да ће идућег дана донети папире на банке. При растанку замоли је злочинац, како је и иначе у Хамбургу страх, да му преко ноћ узме на чување његову закључану кесу са стварима од вредности. Дани је то повереље чинило нарочиту част и уверавала га је, нако можи са својом имовином бити потпуно сигуран. Сутра дан донесе она своје папире и наће злочинца у једној ресторацији; папире је држала завијене хартијом од новина и није скидала очију са њих. Злочинац метну поред њих своју кесу и ради веће сигурности метне преко њих и свој шеширер. За време доручка дивље се један злочинац да сврши неки посао. За тим је дама морала да изађе један пут у нужник. Наједанпут скочи познати злочинац и рекне да је добио једну депешу из Либерпула, куда мора да отпутује. За тим зграби пакет папира госпође Нагел (у ствари је већ за време њена одсуства пакет био замењен сличним), отвори своју кесу, метне га у њу, закључа и кључ метну себи у џеп. По том предаде кесу госпођи Нагел и достојанствено је замоли: „Чувајте кесу само добро, док ее ја опет не вратим. У кеси је сад и моја и ваша имовина. Ухоте су са свим правилно поделене. Код вас је новац, а код мене кључ. У знак захвалности донећу вам из Ливерпула један леп брилјант.“ Ради сигурности овај други господин испрати је још и до куће и она ни у шта не посумња. Идућег дана обузе је нека слутња, те у подне отвори кесу. Новине, у које су биле увијени њени папири од вредности, садржавале су у себи неколико табака хартије за наковаље, новине разних других повина и америкапских новчаница које су изашле из оптицаја. — На такав исти начин оперисали су поједини чланови банде свуда по свету.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

У сваком решењу мора се навести законски пропис, на основу кога је предмет расправљен.[1])

Пресудом начелника среза прокупачког, од 11. јануара 1907. г. Бр. 311, кажњен је са два дана затвора В. М. земљоделац из Р. за то, што је без одобрења надлежне власти подигао воденицу. По жалби његовој ту је пресуду одобрио првостепени прокупачки суд, са пренашењем: да му се забрани сваки рад у воденици и да брану дигне, да се на тај начин ток воде у пређашње стање поврати.

В. М. није хтео да уради оно што му је наложено пресудом среске власти и решењем првостепеног суда, и среска власт другом својом одлуком од 20. августа 1907. г. Бр. 11.101, наредила му је, да у року од десет дана поруши брану и јаз, и ако то не би учинио у одређеном року, да ће сама власт извршити рушење о његовом трошку.

Ово решење одобрило је начелство окружно и господин Министар унутрашњих дела. Али, по жалби осуђеног, Државни Савет примедбама својим од 2. децембра 1908. г. Бр. 7.308, нашао је, да ожалбено рушење не одговара закону са ових разлога:

„Као што се види из акта овог предмета, решење начелника среза прокупачког од 20. августа 1907. г. Бр. 11.101, којим је жалитељу наређено да јаз и брану разруши и уништи, није засновано ни на једном законском пропису, што је противно Чл. 27. Устава.“

Са овим посматрањем Државног Савета није се сложило господин Министар унутрашњих дела са ових разлога:

Ожалбено решење начелства одобрио је мој претходник и ако решење среске власти није засновано ни на једном законском пропису за то, што тим решењем среске власти није расправљено никакво спорно питање, већ се њиме само извршује извршна пресуда исте среске власти Бр. 311/907. и решење првостеп. суда Бр. 946/407, те према томе среска власт није ни требала писати решење, већ записник о извршеву извршних одлука (§ 496. грђ. суд. посг.).

Државни Савет није усвојио ово објашњење г. Министра, и одлуком својом од 22. децембра 1908. г. Бр. 7570, поништио је ожалбено решење.

В. Ђ. Н.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине медвеђске у срезу јабланичком, актом својом Бр. 2071, пита:

„Пресудом овог Суда Бр. 1828. осуђена су извесна лица са по 15. дана затвора и по 3. месеца полиц. надзора за крађу по § 391. крив. закона.

Осуђени су издржали казну затвора, па двојица по издржану затвора одмах отишли у печалованију у Румунију и до сада се нису вратили, а један осуђени налази се код своје куће.

Суд овај позивао је овог осуђеног 2—3 пута да предстане Суду ради издржавања полиц. надзора, но он на два позива није хтео предстати Суду већ тек на трећи позив, те је за ово на основу § 327. тач. 1. кривич. зак. узет на одговор и кажњен на је већ и осуду издржао. После овога сазнитено му је у присуству два грађанина, да отпочне доказити на преноћиште код канцеларије овог Суда, али он није хтео остати на преноћишту, већ је у Суду изјавио: да он неће надзор издржавати, а Суд нека чини шгогод хоће.

Сад настаје питање:

Шта ће овај Суд сада радити те да кривац издржи полиц. надзор на који је осуђен?

Према овоме моли се Уредништво за објашњење.[2]

— На ово питање одговарамо:

Тачка 6. § 327. кр. закона гласи: „онај, који је судом или полицајном влашћу осуђен да буде под полицајним чадзором, ако поступи противно наредби полицијске власти, у смислу тачке *а* и *б* § 37. а изађе му да се казни затвором од једног до 15 дана.“

У овој законској одредби налази се и одговор на предње питање суда, јер кад се дотичном досади издржавање затвора он ће отпочети издржавање надзора.

II

Суд општине бачевичке, актом својом Бр. 232, пита:

„Многа лица долазе ове општ. суду на молбе, да им суд учини преносе по пок. „Б“ од продавца на купца, и то просто без икакве исправе, прилажући на молби по 1 динар такве рачуњени по 0,50 дин. од обојице.

Једни пак подносе суду својеручне уговоре о трамби — поклону, а многи подносе уговоре и деобна писма потврђена код среске или друге надлежне власти, прилажући уз исте молбу са 0,50 дин. такође и моле да им се преносе учини.

Нејасне је суду: смеи ли суд чинити преносе по пок. „Б“ на просту молбу без таниje, кад купац и продавац то желе сами.

2. Сме ли суд чинити преносе по уговорима својеручним а непотврђеним, као и по уговорима и деобном писму потврђеном код среске власти, Округ. Начелства или Суда.

3. Овако потврђени уговори и деобна писма потврђена код среске власти или Округ. Начелства могу ли важити — рачунати се као јавна исправа по § 187. грађ. суд. поступка или не?

Поштo је сад време преносу то суд моли за што скорије објашњење.[3]

— На ово питање одговарамо:

По распису г. Министра Финанеија од 25. новембра 1890 год. Пр.бр. 10027, пренос имовине по пок. „Б“ могао се вршити само у два случаја: на основу таниje или пресуде изабраног суда, али је било дозвољено, да се само плаћање пореза преноси на купца по нарочитим списковима, који су састављани по простој пријави купаца и продаваца.

[1]) Ово саопштење, за које је стало Државни Савет, већ је за један равној конкурсни случај саопштено у „Полицијском Гласнику“ за 1905. г. Бр. 10 и 11 страна 81, али ми исти изношење и овај случај само за то, што појашње појединим властима и важно тог саопштења и јасних прописа чл. 27. Устава и § 384., 385. и 386. грађ. суд. поступка, који јасно одређују надлежно рад расправљања спорних питања, не одговарајући никаква законски пропис, на основу кога питању расправљају. Такве погрешке, које се често чине из незнања, треба избегавати, јер сва изношења посла иним властима, чини се оштета наређивања поновних питања жалби, одложењем тиеса и т. д.

[2]) Ово питање, као и друга, која нам се буду упућивала, ради ће се у Уредништву Гласника, а одговори ће бити штампани у Гласнику.

[3]) Ово питање, као и друга, која нам се буду упућивала, ради ће се у Уредништву Гласника, а одговори ће бити штампани у Гласнику.

Како је овај последњи случај доносио огромне неугоде за пореске власти, и отежавао сам развој пореза на земљиште, а међутим пружао могућности да појединци у истини остану без имања, на да се ово по пописној књиги води на њихово име, то је расписом од 29. марта 1897. год. ПрБр. 7702 наређено: да се после сваке продаје мора извршити пренос имања на новог поседника, а укинуто задуживање порезом по списковима, те је тако, као основица за разрез пореза на земљиште остала једино пописна књига „Б.“

Да би се спречило изигравање наређења § 471. грађ. суд поступа, која говоре о благодејању земљоделаса, овим је расписом наређено, да се пренос може вршити само по оним продајама, које су учињене *са знањем власти*, пружајући тако надлежним властима могућности, да контролишу: да ли се ово законско наређење врши или не.

Према томе, сва она пореска одељења и општински судови који дозвољавају пренос имања по књизи „Б“ без писменог преноса имања *потврђеног надлежном влашћу*, греше против јасних одредаба овога расписа.

Колики је значај оних исправа о продаји непокретних имања, које нису тајна, то записи од тога да ли су и у којој законској форми написана.

III

Суду општине ошљанске на акт Бр. 201 одговара се, да је у „Српским Новинама“ од 10. тек. м-ца штампан расписг. Мин. Унутр. дела, у коме је објављено: како ће се издавати уверења по § 471. грађ. с. пост.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Милоје, син **Василија Станковића**, земљорадника из Вишевца, који је пребегао код Живојина Сретеновића у Крагујевцу, отсутствовао је пре неколико дана непознато куда.

Он је стар 15 година, раста средњег, смеђ, без особених знакова, писмен.

Позивају се сва полицијске и општинске власти да га потраже, па на случај проналаска упуте начелству крагујевачкоме, с позивом на његов акт Бр. 2078.

УХВАЋЕНИ

Милутин Вељковић, бив. одузимач Духовног Суда, чија је потерница издата у 3. бр. „Полицијског Гласника“: **Миленко Јоксовић**, б. робијаш, **Велизар Милошић**, **Милосава** жена **Младена Ђорђевића** и **Радојка** жена **Благоја Милосављевића**, чије су потернице издате у 5. бр. овога листа, пропадоше су и пређати коме треба, те је престала потреба даљег тражења.

КРАЂЕ СТОКЕ

— **Богосав**, син **Милутина Јапковића**, из Бољевца у срезу посавском окр. београдског, отерао је два крадена вола на продају.

Волови су шарени: — један мала а један већи.

Пасоше је издао суд општине вранићске.

Богосав је стар 30 година, омален, великих жутих бркова, кад иде пречи лице.

Позивају се полицијске и општинске власти да потраже и Богосава и покраду, па на случај проналаска да све спроведу начел. срезп посавског, с позивом на акт Бр. 2355.

— Ноћу између 31. пр. и 1. ов. месеца, непознати лопови украли су два вола Петру Милићу, из Баба.

Волови су шарени.

Позивају се полицијске и општинске власти, да потраже краденице и покраду, па на случај проналаска да све спроведу начелнику среза посавског, с позивом на акт његов Бр. 2591.

— Г. Владимиру Јанковићу, судији из Београда, украдено је 1. ов. месеца једно мушко жарече са Топчидерског Брда, где је чувано.

Оно је старо две године, боје мрке, са белином лисом на чоју — лисасто.

Позивају се полицијске и општинске власти, да живо потраже и покраду и пронађена, па на случај проналаска спроведу Управи града Београда, с позивом на њен акт Бр. 5324.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Међу важније чланове, у прошла два броја помињуте лоповске компаније, додаје и:

9. **Пера Павловић**, бив. ратник и сиктиџија, родом из Ивањице, стар 30 година, који је пре четири године живи у Београду; иначе

је пре тога путовао по целој Србији. У 1906. год. Пролесповски суд за варош Београд осудио га је на шест месеци затвора због крађе.

10. **Сретен Поповић**, по занимању шнајдер, родом из Миријева код Београда, стар 20 година, до сада више пута петнут казненим за крађе, прошњу и сиктиџу.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 8. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 22. ФЕБРУАРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а кад год потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РАЗГРАНИЧАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у први редовни сазив за 1. октобар 1908. године, од 15. јануара 1909. године, која гласе:

да се села Бабин Као и Козја одвоје од своје садање општине горњо-гаиначке, у срезу белопаланачком, округа пиротског и образују нову општину под називом: општина бабинкоска, — у истом срезу и округу;

да се село Брестичаљ одвоји од своје садање општине прекадинске, среза пречупачког, округа топличког, и споји са општином белољинском, која је сада свој назив заменила називом: општина коњељска, у истом срезу и округу;

да се села Бела Вода, Бучинац и Добротињ, са засеоцима: Јованов Лаз, Балчак и Сезиште, одвоје од своје садање општине шаковске, и споје са општином југ-богдановачком, среза добричког, округа топличког; а село Туковаџ да се одвоји од своје садање општине шаковске, у срезу добричком, округа топличког и споји са општином доњо-тепаоничком, среза прокупачког, истог округа;

да се село Дрен одвоји од своје садашње општине варошиште Лазаревца, у срезу колубарском, округа београдског, и да оснује нову општину под називом: општина дренска, у истом срезу и округу.

да се села Кадина Лука и Палежница одвоје од своје садање општине славковачке, у срезу колубарском, округа ваљевског, и да оснују нову општину, под називом: општина кадилучка, у истом срезу и округу;

да се село Осечеиица одвоји од своје садање општине брежђанске у срезу колубарском, округу ваљевском, и да образује нову општину под називом: општина осеченичка, у истом срезу и округу;

да се села Торник и Санковић одвоје од своје садање општине оровичке, у срезу азбухованачком, округа подринског, и да оснују нову општину под називом: општина торничка, у истом срезу и округу;

да се село Драгодо одвоји од своје садашње општине црничке, у срезу азбуковачком, округа подринског, и да образује нову општину под називом: општина драгодолска, у истом срезу и округу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23. јануара 1909. г. у Београду.

РАСПИС
свима начелницима окружним и Управи града Београда.

По представци мог претходника од 30. IX. 1906. год. Бр. 19835 господину Министру правде, да се расправи питање о форми и начину потврде општинских уверења, која се издају земљодељима ради преноса (отуђења) непокретног имања, пошто су законске прописе о томе разнолико тумачили приостепени судови и полицијске власти, господин Министар правде наложио је доставити ми по овом питању одлуку опште седнице Касационог Суда од 5. јануара 1909. год. Бр. 12748, која гласи:

„Услед захтева г. Министра правде од 10. новембра 1908. год. Бр. 13741, да му Касациони Суд да своје мишљење о томе: на који би начин полицијске власти требале да врше потврду уверења о којима је реч у правилима Министра правде од 4. фебруара 1874. год. прописана за извршење тач. 4. а §. 471. грађ. суд. поступка, по коме законском пропису земљорадник по правилу, може од своје земље отуђити само вишак преко пет дана и једног дана окућнице, — Касациони Суд у општој седници својој, састављеној на основу тач. 2. §. 16. свога устројства, прочуно је ово питање па је нашао:

Поменуто законско наређење је карактера јавно правног, изазвано потребом да земљорадник не остане без своје земље. Према томе, при сваком отуђењу земље од стране земљорадника мора се имати поуздан доказ, да земљорадницу остаје још онолико земље, колико се тим законским прописом тражи.

Како је општинска власт сваком сопственику најближа власт, а и најпознатија са његовим стањем и приликама, то је најприроднији, да доказ односно уверење о остатку земље издају општинске власти, које и иначе у случају преноса врше премер земљишта и потврду тапија. Ово и тим пре, што оне и по закону о општинама — тач. 4. чл. 97. издају уверења о имовном стању својих становника.

Потврда тих уверења од стране полицијске власти потребна је већ из тога разлога, што је она надзорна власт над општинском влашћу, те је, као таква, законом позвана да утврди аутентичност њиховог. Иако у овом случају где јавни интерес има тако велику улогу, не сме се улога полицијске власти ограничити само на потврду истинитости потписа и печата општинске власти. Зато је судска практика, сагласно са реченим правилима Министровим, за све време откад овај закон постоји тражила: да полицијска власт утврди истинитост и саме садржине тога општинског уверења, на име да каже: да се о истинитости његове садржине и сама уверила. Потребно је пак одмах казати, да то не значи дужност полицијске власти да у овом случају и сама увек ради оно што је и општинска власт радила, на име да и полицијски чиновник увек извршн премер остале земље земљорадникове. То би било непотребно вршење двапут једног истог посла, нити би полициска власт могла да стигне за све то. Довољно је оставити њој да сама бира пут и начин, којим ће се у конкретном случају уверити о истинитости садржине уверења о остатку земље. Пре свега она ће се о томе уверавати саслушањем лица, која су уверење издала, затим и другим потребним проиитивањем па ће уверење као истинито и у садржини потврдити, ако јој ни после свега

тога, ништа не даје повода за сумњу о томе, а тек при појави ових сумње чињење се премер земљишта и у присуству повић. чиновника. Потврда истинитости садржине од стране полицијске власти има, дакле, тај значај: да полицијска власт проучавањем и својим сазнавањем није открила ништа што би давало повода за сумњу, него је све говорило за истинитост свега што се уверењем тврди. На том гледишту судска практика је увек остајала при примени свог законског прописа, па и онда кад је тражила, да полицијска власт у потврди каже, да истинитост садржине тврди и по своме личном сазнању, јер ово „лично сазнање“ не значи и премер извршен баш полицијским чиновником, који то тврди, пошто се лично сазнање може прибавити и иначе.

Из ових разлога Касациони Суд, сагласно са досадашњом праксом, остаје при том мишљењу, да је за тачно вршење прописа чл. 4. §. 471. грађ. суд. поступка потребно: да општинско уверење о остатку земље земљорадника буде издано од стране кмета и три одборника општинска и потврђено полицијском влашћу, која ће тврдити како истинитост потписа тако и *да се сама увериле о истинитости садржине тога уверења*. Таква потврда потребна је и за уверења да нико од земљоделства не живи.“

Саопштавајући ово полицијским властима, препоручујем им да се од сада при потврди уверења општинских власти о остатку земље земљораднику, и да нико од земљоделства жива, управљају и поступају по овом мишљењу опште седнице Касационог Суда и да сва поднесена им а непотврђена уверења, одмах потврде.

ПБр. 1928.
31. јануара 1909. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

РАСПИС
свима окружним начелствима

Према прибављеним извештајима, у целој земљи пао је јак снег, а по планинама и висовима вилазе се велики сметови.

Наше планинске реке бујне су и често наносе штете и при обичним већим кишама, а нагли сливовима и оне и остале веће реке чине огромне штете скоро сваког пролећа, нарочито у времену, кад се почне топити снег на планинама и висовима.

Како је ове зиме нападао врло велики снег, а приближује се пролеће могућно је да ће бити оне године веће поплаве. Према томе потребно је да и грађани и власти, полицијске, самоуправне, окружне и среске и општинске благовремено предузму све мере да отклоне штете од поплава.

С тога препоручујем свима начелствима:

1., да обавесте грађане о могућној напећној опасности од поплава, и по-моју их, да све оно, шта према природи и положају места и воде може бити изложено штети, благовремено склоне;

2., да полицијске власти прикупљају тачне податке о стању и кретању воде, на ма случаја и најмање сумње о надоласку воде, брзо телеграмима извештавају изводне власти, као што ће начелство о томе и мене детешком редовно извештавати;

3., да се поред реки и речица и осталих места изложених поплавама благовремено приреме сва могућна средства за превозе и спасавање, која имају или се могу набавити у дотичним местима;

4., да се на случај опасности сви грађани по § 327. т. 4. крив. законика принуде на рад око спасавања;

5., ако треба предузети и какве напредне мере за спасавање, начелник окружни у смислу чл. 9. и 15. с обзиром и на чл. 13. став трећи зак. о уређењу округа и срезова, сазваће окружну скупштину у ванредан састав, и њене ми одлуке послати на одобрење;

6. ако наступи потреба за брзо спасавање, полицијске власти обратиће се за помоћ команданту војске дотичног места, ради чега сам се обратио молбом Господину Министру војном, да изда потребне наредбе команданти ма, и

7., да се власти поред Саве и Дунава обраћају за помоћ и Крал. Срп. Повлашћ. Пароброском Друштву и њиховим агенцијама, јер је и Друштво за то умољено.

У смислу овога начелство ће издати свима подручним му властима наредбу са потребним упутством и стараће се о тачном извршењу.

ПБр. 2920.
9. фебруара 1909. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

РАСПИС
Свима окружним начелствима и Управи града Београда.

Чланом 1., у вези чл. 3., закона о трошковима управних власти регулисана је и за полицијске чиновнике и службенике стална накнада за путне трошкове, које учине у вршењу својих службених послова ван места свога сталног обитавања, *а у границама својих округа и срезова*. Ову накнаду они примају сваког месеца и она им припада само дотле, *док врше службу, за коју је додатак одређен* (чл. 5.).

Све што је законом о уређењу округа и срезова као и другим посебним законима прописано да врше полициски чиновници, то су њихови *службени послови* и кад ове послове врше *у границама својих срезова* и округа, они немају права ни на какву другу, особену накнаду путних трошкова, мимо оне одређене у чл. 3. закона о трошку управних власти, сем *случајева где и у колико то законом изричном допушта*. Сагласно с овим начелним одредбама закона о трошковима управних власти и унесене су одредбе у чл. 5., 6., 7. и 8., по којима су административни чиновници дужни да напаште своје путне трошкове, по одређеној норми, од приватних лица *на државну касу*, кад по приватно — правној потреби ових врше своје службене послове.

На и поред ових јасних законских прописа често се обраћају поједини полицијски чиновници са тражбинама накнаде путних трошкова, које су противне напред изложеним законским прописима. Овакве су тражбине учестале у новије време, од како се у већем размеру врше оцене експроприсаних имања за потребу државних железница, у којим пословима судеђују и полицијски чиновници по законском наређењу, дакле, *по службеној дужности*.

По чл. 9. закона о заузимању непокретних добара (експропријација) за потребу грађења железнице у одбор за оцену експроприсаних имања улази, поред осталих, као члан и начелник окружни или његов заступник *по службеној дужности*. Овај после начелници окружни или секретари начелства и начелници срески, као њихови заступници, врше у границама својих округа, односно срезова. Правилима која је прописао Министар Грађевина 22. марта 1901. год. Бр. 3765. регулисана је накнада путних трошкова за овакве службене послове, која важи и за техничке и за нетехничке чиновнике и службенике (в. чл. 2.). Ова је накнада већа од редовног, сталног додатка, који се даје чиновницима по закону о трошковима управних власти. Зато је у чл. 7. оних правила изрично прописано, да чиновницима и службеницима, који добијају накнаду путних трошкова по овим правилима, *неће се рачунати на дневни за све то време редовни стални додатак, на путне трошкове, који иначе имају*.

Одредба чл. 7. оних правила одговара и одредби чл. 1. и 4. закона о трошковима управних власти. За време, кад су полицијски чиновници на раду као чланови одбора за експропријацију имања заузетих за потребу државних железница, они не врше своју редовну дужност у округу или срезу, те по томе и не чине никакве путне трошкове на вршење своје редовне дужности, а кад их не чине, онда немају права ни да траже ма какву накнаду за то. Прописима поменутих правила Министра Грађевина о накнади путних трошкова, као специјалним законским прописима, полицијски чиновници могу да се користе само у оној мери, у којој ти специјални прописи допуштају. За све време рада на оцени експроприсаних имања они добијају као накнаду путних трошкова и километражу и дневницу по правилима, на што немају права да за то време траже и редован додатак на путне трошкове.

Редован додатак, који се не издаје полицијским чиновницима, за време док се баве на раду као чланови одбора око оцене експроприсаних имања за потребу железница, остаје као уштеда у државној каси на олакшање оне буџетске партије из које се и плаћају. Зато су и неумесне

молбе оних секретара окружних начелстава, који траже да се њима, као заступницима окружних начелника, издаје редован додатак окружних начелника, док се они налазе ван редовне дужности своје.

Одсутне окружне начелнике секретари заступају по одредби чл. 20. закона о уређењу округа и срезова, дакле, по службеној дужности, за коју имају и свој редован додатак. А по последњем одељ. чл. 4. закона о тромесечним управним власти млађи чиновник, над заступа у дужности старијег чиновника, има права на додатак старијег чиновника само тада, ако је место овога упражњено, што у овакви приликама није случај.

На основу чл. 11. закона о уређењу округа и срезова, а у вези чл. 31., 48. и 49. закона о државном буџету препоручујем начелству-Управи да се у погледу издавања налога за издатке ове врсте у појашњењим случајевима управља строго по законским прописима и обавештењу наложеном у овом распису и да ову сасвим на знање и управљање и свима полицијским чиновницима.

У исто време нека начелство преда у овереном препису овај расписе и окружној благајни и месној контроли на знање и управљање.

Ако је и у колико је до сада у погледу исплате редовног додатка полицијским чиновницима у овакним случајевима урађено противно законским прописима, изложеним у овом распису, а на штету државне касе, начелство ће у споразуму са месном контролом и окружном благајном, предузети одмах потребне законске мере, да се ваше издате суме наплате и у државну касу унесу.

ПБр. 2921.
8. фебруара 1909. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Радничко осигурање. — Један од најважнијих послова овога одељења је саобраћење у извођењу радничког осигурања. Рад без капитала прилично је немоћан да одоли ћудљивим променама судбине, то отуда његовој заштити намењено радничко осигуране спада у најважније задатке данашње социјалног законодавства. Овим се осигураем откључају штетна дејства, скопчана са неспособношћу за зараду, а тиме одржавају ниже народне класе снажним и способним за рад.

Према упрошћена онеспособљена за рад ово се осигуране појављује у три облика: при само проласним обољењима као болесничко осигуране, а при дужем онеспособљењу за рад као осигуране при несрећним случајима и осигуране на случај изнемоћности — инвалида, према томе да ли је онеспособљење наступило услед несрећног случаја при раду или услед старачке изнемоћности и инвалидитета. Осигуране за несрећне случајеве сачињава прелаз од осигурања на случај болести ка осигурању на случај старости и онеспособљена; лечењем повређеног иде за истим циљем за којим и пресо, у потпори онеспособљеног истоветно је са последњим. Али се ово не односи на све несрећне случајеве као инвалидско осигуране, већ само на унесрећење при раду, с друге стране оно у осигурању удовица и сирочади обухвата осигуране живота, што није случај код инвалидског осигурања.

Радничко осигуране спада у јавно право. Оно не сачињава — одступајући од приватно-правног осигурања — двостране правни посао са давањем и примањем, већ регулише набавку средстава независно од давања.

Радничко осигуране и ако тежи истом крајњем циљу и сиуда почиња на принудној основици показује велику многоструност, која се испољава не само у три врсте осигурања, већ и у сваког од оних. Круг осигураника различан је; код осигурања на случај болести најужи, код осигурања на несрећне случајеве шири и код инвалидског осигурања највећи.

Да видимо укратко сне три врсте ових осигурања.

1. *Осигуране на случај болести* заведено је законом од 15. јуна 1883. год., који је доцније имао важнијих измена. Принуди овог осигурања подлеже по правилу сви они, који за извесну награду, дакле несамостално, раде у индустрији, занатима или трговини.

Ово осигуране сачињава опште међусобно осигуране радника и послодаваца и врши се код оних обавезних каса:

а) *месних болесничких каса*, које установљавају поједине општине за разне гране радиности у томе месту;

б) *фабричких болесничких каса*, које образују предузетници већих индустријских предузећа за своје раднике;

в) *грађевинских болесничких каса*, које за своје раднике стварају сопственици већих грађевинских предузећа;

г) *еснафских болесничких каса*, које постоје на основу закона о радњама за ученике и помоћнике дотичних еснафа и

д) *рударских болесничких каса*, које постоје на основу закона о рударима за рударске раднике.

Сем ових обавезних каса осигураници обезнаних ногу се осигурати и код других потпорних каса, само што ће ово осигуране искључити оне код обавезних каса тек онда, ако оно пружа осигуранику законом предвиђену минималну помоћ код обавезних каса.

Осигураничке уплате врше послодавци за своје раднике које односно касу у року од три дана морају пријавити, недељно унапред, а у величини $1-4^{1}/_{2}$ од њихове просечне зараде, сходно статутима дотичне касе. Од ових уплата $^{1}/_{3}$ спада на послодавце, а $^{2}/_{3}$ на осигуранике.

За те мале недељне улоге, који према величини просечне зараде дотичних раднрају између 14 и 36 фенига (18 и 45 пара дин.), осигураници добијају поред бесплатних лекарских услуга и лекова још и $^{2}/_{3}$ њихове зараде или место овога бесплатно лечење у болници, санаторијуму или бањи, поред тога што и њихова фамилија добија потпомоћ зараде, за тим на случај смрти њихове фамилије добијају посмртну ренту у тридесетодневној просечној зарди умрлога. Такође и чланови осигураничких фамилија имају право на бесплатну лекарску помоћ, лекове и нешто новчане потпоре.

Управа ових каса је у рукама осигураника са извесним учешћем послодаваца, а под надзором управне полицијске власти.

Сада има ове врсте осигураних радника округло 12,000,000, на које се годишње нада око 300,000.000 марака.

2. *Осигуране за несрећне случајеве* заснива се на закону од 6. јула 1884. године са доцнијим изменама. Овде је предмет осигурања накнада штете, коју осигурана лица претрпе повредом тела или смрћу, задешеном при раду. На случај несреће осигураници добијају бесплатну лекарску помоћ, лекове, потребна друга средства за лечење (завоје итд.) и ренту за све време трајања неспособности за рад (пуна рента — $^{2}/_{3}$ просечне годишње зараде при потпуном и делимична рента при делимичном онеспособљењу за рад) или бесплатно лечење у болницама са извесним делом ренте за самилију. На случај смрти самилија добија посмртнину, која износи најмање 50 марака, па се њене до петнаестог дела годишње зараде, као и извесну сталну ренту, на коју од дана смрти имају право удовица, деца испод 15 година, сиромашни родитељи и удућад која су остала без родитеља. Ова рента износи од 20—60 $^{0}/_{0}$ годишње зараде умрлог.

Цело ово осигуране сноси ако предузимачи терет сами послодавци, који се ради тога удружују према браншама (Berufsgenossenschaften*), нпр. сви предузетници памучне индустрије образују за то место или ограничен предео удружење, које сноси осигураничке терете радника у тој браши.

Пошто део терет овог осигурања, које је пропше године обухватало око 20 милијуна лица и стало на 150,000.000 марака, сносе послодавци, то они њиме и управљају под надзором управне власти, са извесним ограничењем учешћем и самих радника.

3. Трећи члан у низу немачког радничког осигурања је *инвалидско осигуране*, засновано на закону од 22. јуна 1889. године који је у живот уведен 1. јануара 1891. године. Оно се односи на случајеве онеспособљена и старости.

Осигуране на случај болести и несрећног случаја откључа само један део недаћа, које прате радничком сталежу. Онеспособљеност за рад услед дуготрајних болести, изнемоћности, услед каквог несрећног случаја који не стоји у вези са занимањем дотичног, или услед дубоке старости не тичу се ове две врсте осигурања, већ инвалидског осигурања, које обухвата све раднике у опште и сматра се као завршни камен у згради немачког радничког осигурања.

Сви радници, дакле, без обзира на врсту занимања и пол, преко 16 година старости и до 2000 марака годишње зараде, морају бити осигурани. Овој врсти осигурања могу приступити, али не морају, и они радници или приватни чиновници, чија годишња зарада износи од 2—3000 марака.

Инвалидску ренту добија сваки осигураник у случају трајног онеспособљења за рад, без обзира на доба старости, а старачка се рента задобија по напуштеку седамдесете године живота.

Осигуранице у случају удомљења могу добити половину улога натраг.

Улоге код овог осигурања врше се на тај начин, што се на нарочитој карти, коју местна полиција издаје, лепе т. зв. осигураничке марке, издате само за ову цељ. Марке лепи сам послодавац, сносећи половину улога сам, а другу половину задржава од зараде дотичног.

Према величини зараде одређено је пет осигураничких класа, па према томе и поменуте марке имају нет вредности, од 14, 20, 26, 30 и 36 фенига и сваке недеље лепи се по једна.

Кад наступи случај ренте она се одређује према величини улога. Свакој се додаје још и 50 марака годишње као државни додатак.

(наставиће се)

Жив. А. Лазић

„О доказима у кривичном поступку"

(Од г-ра Вин. В. Марковића, ванредног професора права на универзитету. У Београду штампано у државној штампарији Краљевине Србије 1908. Цена 5 дин. Представљено на „Полицијском Гласнику.")

Теорија кривичног поступка — слободно смемо тврдити — у нашој правној литератури мало је обрађена. (В. *Правну библиографију* Никезића). Осим једног старијег дела: *Теорија кривичног судског поступка* Дим. Радовића, које је у ствари само један пређи ове науке, и другог слабијег дела: *Теорија судских доказа* Н. Сапића, у нашој правној литератури нема ни једнога већег научног дела, у коме би се детаљно и исцрпно излагала ова наука у целини или бар поједине њене партије. Према овоме, дело г. Марковића попуњава једну празнину у нашој правној литератури у погледу на ову науку, макар да је оно само једна партија науке кривичног поступка *о доказима*, јер се у њему специјално и детаљно студира тај важан део ове науке. Приказаћемо ово дело и да видимо како је у њему обрађен овај предмет.

У предговору своје књиге г. Марковић нам износи разлоге због којих је написао ову књигу. Та су разлози: „прво с тога што је наука о доказима најважнији део кривичног поступка и друго с тога што су у том делу потребне највеће реформе." Износећи по том „колико је наша кривична процедура рђава и како се с њом не може да дође до правог циља који се кривичним поступком треба да постигне," — г. Марковић даље вели: да се старао „да што јасније и боље објасни све законске одредбе које се односе на доказе и да на тај начин створи могућност истраживања и судијама да што правилније примењују закон."

Видећемо ниже код појединих предмета, кад будемо расматрали ово дело, колико су правилна објашњења г. Марковићева о појединим законским одредбама и у колико је он постигао горњи свој циљ. У погледу нас на саму теоријску обраду ове партије науке крив. поступка *о доказима* ово дело г. Марковићево због своје добре и исцрпне обраде доиста приличи нижој и може да буде од користи ономе који би тражио да компилатора раније прибављена знања општом наставом, у погледу на овај специјални предмет. Што се тиче нас номенутог практичног циља овога дела, који је г. Марковић хтео постићи, ово његово дело није без мана, јер у истом има погрешних и нетачних објашњења појединих законских одредаба крив. поступка, која се апсолутно не могу примити. Местимице она су његова објашњења код неких важних предмета који се третирају у овој књизи и непотпуна, док су на другим местима у мање важним стварима и сувише опширна. Коментатору, који је поставио себи задатак: да даје упутства за правилну примену законских одредаба, (види предговор г. Марковића) поред неоспорно јаке теоријске спреме потребна је и пракса, да би му закључци о појединим законским одредбама били правилни. Г. Марковићу и поред неоспорно велике теоријске спреме и знања ове науке — то мора признати и он сам, — оскудева пракса. А кад је реч о правилном објашњењу законских одредаба и њихову примени, није довољна сама теоријска стручност, већ је потребно познавати сие оне практичне нијансе кроз које пролази једна кривична истрага, да се добије прави појам извесних законских одредаба и њихов значај у ономе спектру у коме их је законодавац прописао. Јер, као што сама практика без теоријског знања није довољна, исто тако ни сама теоријска стручност без практике не даје подобност за то да закључци онога који коментарише закон морају бити неспорно правилни.

Расмотрићемо ово дело и доказати горњи наш беспристрастан суд о истом који смо већ изрекли, при чему ћемо већ и због самог простора овога листа исправити само неке важније погрешке, које се налазе у оној књизи. То чинимо у самом оном интересу у коме је г. Марковић написао ову књигу, па макар и не успели да га убедимо у погрешности неких његових објашњења.

* * *

Дело г. Марковићево *о доказима* подељено је у два дела. Први део *о доказу у опште* садржи: 1. појам доказа у кривичном поступку; 2. апсолутна и релативна истина; 3. теорија принудних законских доказа и слободног судијског уверења; 4. историјски развој доказа у туђинским законодавствима; 5. историјски развој доказа у српском кривичном поступку: I у старој српској држави, II у обновљеној српској држави; 6. доказна теорија у данашњем законику о кривичном поступку; 7. предмет доказа; 8. терет или дужност доказивања; 9. подела доказа; 10. рок доказивања.

Други део третира појединa доказна средства појасоб, а ти су: увиђај, вештачко мишљење, признање, сведоџба сведока, исправе и саставни доказ или доказ основима подозрења. Овај је део за нас важнији јер се у истом поред теоријског излагања код сваког доказног средства коментаришу поједине одредбе нашег зак. о крив. поступку које се односе на доказе, при чему има погрешних објашњења.

Научна обрада овога предмета *о доказу у опште*, у првоме делу, у опште је добра, јер су принципи и друге научне истине о појединим предметима у овоме делу довољно јасно назначени.

Учинићемо само једну напомену код овога првог дела.

Говорећи о системи доказа у кривичном поступку у старом српском праву, (стр. 49—76.), г. Марковић није побројао сва доказна средства која су била заступљена у доказном систему кривичног поступка у старој српској држави. Као таква, т. ј. доказна средства кривичног поступка у старом нашем праву, г. Марковић набраја ова: 1. заклетва и клетвници или помагачи; 2. *Божји суд*, чији су облици били: котао или мазија, правдање жељезом, судски двобој; 3. свод; 4. обличење; 5. сведоци и исправе 6. признање.

Ну, осим ових доказних средстава у старом српском праву постојало је још једно доказно средство које г. Марковић овде није поменуо, а требало га је такође поменути поред оних који су горе побројани. То је доказно средство било: *правдање клетвом или идење у клетву* код кривичних дела паљевине и крађе кад је учинилац непознат. Ово доказно средство које се сачувало као правни обичај до наших дана у селу Берчиновцу, срезу зајечарском, ми смо приказали у бр. VII. „Бранича" од 1897 год. одакле га узима г. А. Јовановић у својим *„Прилозима за историју старог српског права"*, као остатак на системе доказа који су постојали у старом српском праву. Реципитулишемо овде у чему се састојало ово доказно средство. Кад се учини коме паљевина или крађа а учинилац је непознат и ни на кога се не сумња, онда се сељани скупе на одређено место састанка у селу и по *старом обичају иду у клетву*. Тај правни обичај врши се овако: са запаљеним пошганим свећама окрену тим к земљи, сељани иду у гомили и кажу онога који је то дело учинио, оправдавајући на тај начин сваки себе и тако отклањају сваку сумњу од себе, сваки за се. У приказу овога обичаја у поменутом броју „Бранича" под насловом: „Клетва као правни обичај за ишчезнуће злочинаца", поменути су и изрази које сељани том приликом изговарају вршећи ову клетву и изнет је аутентичан случај једне кривичне истраге о једној паљевини у коме један од сељана, неки Павле, није хтео са осталима *да иде у клетву* и да се куне. Због овога била је нада сумња на њега да је он учинио ово дело и иследна власт спроводећи га суду поред других основа

подозрена била је навела у тужби и то: „што оптужени није хтео њен у клетву, кад су сељани по старом обичају шли да се куну!“ Аутентичност овога правног обичаја несумњива је, јер је прнен из акта истраге и сазнала од поротника који су с нама судили ово дело и на наше питање у моменутом приказу овога обичаја: да ли је исти остатак из системе доказа у старом српском праву г. А. Јовановић у својим „Приносима“, то потврдили.

Несумњиво је дакле да је осим оних доказних средстава у старом српском праву, које набраја г. Марковић, и *праћење клетвом или одсуство у клетви* такође било једно од доказних средстава у системи доказа у старом нашем праву које се одржало и за време Турака и требало га је такође уврстити поред оних које је поменуо г. Марковић.

(наставиће се)

Милош М. Стаљевић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(наставак)

Да би странац постао под одредбе закона од 8. августа 1893 год., довољно је да у Француској обавља извесну професију, трговину или индустрију; без икаквог је утицаја на закон ако је он у иностранству сачувао свој домицил или своју резиденцију. Према овоме, обвези пријављивања подлеже (једном за свагда) страни радници, који живе у пограничним местима суседних држава и прелазе преко дана у Француску у циљу рада у фабрикама пограничних департмана, а у вече враћају се у своју земљу, као год и страни агенти међународног друштва „vagons lits“, које служба приморава да се крећу по француским железницама. Странци, који долазе за нашу територију за извесно време у години, у циљу обављања трговине или рада вршења каквих других послова, морају сваки пут по доласку поднети нову пријаву. Ово и онда ако би долазили у исту општину, у којој су већ пријављени. И они странци, који су већ поднели пријаву о резиденцији, дужни су накнадно поднети и професионалну пријаву, ако би дошиле отношени да обављају какву професију, трговину или индустрију у Француској.

Пријаве, које се подносе према закону од 1893 год. уводе се у регистар странаца, према образцу који је прописало министарство унутрашњих послова под 23. августом 1893 год. И ове пријаве садрже исте рубрике, као и оне о резиденцији, и морају такође бити потврђене доказима. Листови регистра удешени су на форму талона и купона. Одељени купон предаје се подносиоцу пријаве по наплати 2·10 до 2·30 дин. таксе. Ове таксе не ослобађају се ни посве сиромашни радници, већ им се оставља један рок у коме је морају платити, ако неће да буду кажњени.

Ако странац промени општину у којој је становао, дужан је у року од два дана по доласку у ново место визирати реверс о раније пријави код надлежног општинског председника или полицијског комесара. Виза се ставља на полеђини реверса, и мора бити потврђена званичним печатом надлештва које ју је ставило.

Поменули смо већ, да је закон од 1893 год. у погледу казне много строжи од декрета од 1888 год. И доиста, он казњава: 1. новчаном казном од 50 до 200 динара странца, који се није пријавио у прописаном року, или који одбије да покаже свој реверс о пријави на први захтев власти; 2. новчаном казном од 100 до 300 динара, а ако има место и привременом или неодређеном забрапом боравља на француској територији, странца који намерно поднесе лажну или нетачну пријаву. Поред овога, он кажњава полицијском казном сваку личност, која прима на рад странца за кога зна да нема реверса о пријави. Дужност је општинских председника да достављају прокуратору републике странце, који у прописаном року не испуне обавезе закона.

Резултати закона од 8. августа 1893 год. централисани су у окружном или среском начелству на исти начин као и код пријава за резиденцију, али само у различитим регистрима.

Поменимо на завршетку, да су странци у Француској потчињени још и свима законима полиције и сигурности, који су према чл. 3 грађан. закона обвезни за сва лица која живе на француској територији.

в) Фабрикација лажног новца.

Фабрикација лажног новца интересује, на првом месту, државу, која има монопол на ковање и издавање новаца, и чији би кредит брзо и озбиљно био поколебља, ако строга репресија не би заустављала циркулацију лажног новца.

Да би се што више отежала израда лажног новца, под 30. мартом 1904. год. донет је закон ове садржине.

Чл. 1. Забрањено је употребљавати и набављати, без претходног одобрења, машине, апарате или инструменте, који су способни за фабрикацију лажног новца.

Одобрења издају: у Паризу и општинама које прикадају под париску полицију, управник полиције; у окрузима: окружни начелник за срез у коме је окружно место, а срески начелници за остале срезове.

Без овог одобрења не смеју се апсолутно никоме дати поменуте машине, апарати или инструменти.

Чл. 2. Јавном административном уредбом прописаће се на које се машине, апарате и инструменте односи чл. 1., регулисати форма и услови одобрења које овај члан предвиђа и прописати све потребне мере за извршење овог закона.

Чл. 3. Свака повреда одредаба овог закона или јавне административне наредбе, издате у циљу његовог извршења, казниће се новчаном казном од 16 до 1000 динара и конфискацијом без дозволе употребљених, набављених или издатих машина, апарата или инструмената.

На случај повратка, казна ће бити од 500 до 2000 динара, независно од конфискације речених објеката.*

г) Употреба оружане силе.

Да би се одржао јавни ред и осигурало извршење закона, понекад је потребно обратити се за помоћ оружаној сили. Помоћ она може се добити само по нарочитом захтеву, који се опет прави у нарочито прописаној форми.

Грађанске власти, које могу захтевати употребу оружане силе, оне су: окружни и срески начелници, председници општина и њихови помоћници, генерални прокуратори код апелационих судова, прокуратори републике код првостепених судова и њихови помоћници, председници апелационих и првостепених судова, истражне и кантоналне судије, полицијски комесари, војно-судске власти, председник ратног савета, владини комесари и официри судске полиције, а у хитним случајевима и жандармеријски официри и подофицири.

Грађанске власти дужне су — колгод је то могућно — споразумета се са војном влашћу пре поднетог захтева за употребу оружане силе. Одобрење за употребу оружане силе може се дати и ова употребити само у границама територијалне надлежности и онога који одобрење даје и онога који силу извршује. Захтев за употребу жандармерије треба, у принципу, упутити њеном команданту у срезу, у коме ће се жандарми употребити, а у хитним случајевима директно команданту бригаде.

Сваки захтев за употребу оружане силе мора бити писмен, датиран и потписан; они који се односе на употребу жандармерије, морају бити редиговани у смислу чл. 75. декрета од 20. маја 1903 год. о њеној организацији и служби.

Захтеви за употребу редовних трупа морају бити написани у форми, која је прописана чл. 7. зак. од 3. августа 1871 године.

Ни у ком случају, у захтеву за употребу оружане силе не могу се употребљавати императивни изрази: „наређујемо“, „препоручујемо“, „хоћемо“ и т. д.

У хитним случајевима, оружана сила може се захтевати телеграфом или телефоном, али не сме ступити у акцију без писменог захтева.

У својим захтевима за употребу оружане силе представници власти дужни су јасно обавестити и детаљисати повод својих захтева и циљ који се употребом оружане силе има постићи. После овога они се не могу, ни под којим видом, мешати у војничке операције, за које су искључиво надлежне војне власти, и за чије су извршење једино оне одговорне. Цензиходно је, при том, да се представник грађанске власти и војни старешина још у почетку, приликом решавања о употреби оружане силе, претходно споразуму о свакој важнијој мери и одлуци. Представник грађанске власти самим тим што је захтевао употребу оружане силе, пошто је констатовао своју сопствену немоћ, примио

је на се одговорност за овај свој поступак. Ако је тражио да се употреби оружје, а намеравани циљ може се постићи и другим, блажим средствима, војни старешина, пре него што почне да ради, дужан је да му на ово скрене пажњу, и да му ова средства наročito означи. Одређене трупе употребљују оружје у оним случајевима: 1. ако буду нападнуте или се ма каква насилна средства против њих употребе, и 2. ако у други начин не могу да одбране терен који заузимају, или места која чувају. У осталим случајевима могу радити само по захтеву цивилне власти.

У случајевима метежа на јавном месту, командант трупе известиће одмах најближег цивилног официра (ако овај није присутан) и даље ће поступити по чл. 3. закона од 7. јуна 1848 год.[1])

Ако се трупа пред гомилом налази у једном од горе поменута два случаја (т. ј. ако је нападнута), она ће употребити оружје и без обзира на пропис чл. 3. закона од 1848 год. При свем овом, командант трупе, ако није спречен изненадним нападом, треба да извести нападаче дуњењем добоша, једном или више пута, или гласном опоменом, да ће се наредити употреба оружја. Пре него што затру дефинитивно наређи, треба да сачека да протекне извесно време, ну с тим да ово не буде опасно за сигурност трупе или места повереног њеном чувању.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одељак из дела „Психологија злочинца")

од д-ра Ерика Вулфана
државног тужиоца у Дрездн

(наставак)

Фебруара 1886. године приспела су два члана поменуте интернационалне банде — Јунино и Роланд — у Штрасбург и одсели код гостионичара Цимерлина. Још су прошла дана, па изгледи начини показали да имају код себе много новаца. Један је од њих, као, добио велике повце у Монаку и покаламио је (свакако лажан) чек од преко 57.000 франака. Други је био наследник од неколико милиона, али је због своје наклоности ка расипању био под старочитим надзором. Једног се дана један од злочинаца врати из варошн са једним кајетом, коју је купио ради тога, да у њој чува хартије од вредности и новац свој и свога пријатеља. Замолио је Цимерлина, да овај донесе своје папире од вредности, да би извршио пробу, могу ли њихови папири стати у касету. Цимерлин метну унутра једну руку папира од вредности, новчанића и новца; злочинац закључа касету и замоли гостионичара да узме к себи касету до сутра, када ће он доћи са својим пријатељем, да му покаже шта је купио. Изгледа дакле дођоше оба злочинца и изјавише, да морају отпутовати у Рим да полицину неких 60.000 франака. За то време требало је Цимерлин да прачуна и њихове папире од вредности, које су они међутим метнули у касету. За тим су хтели да пробају, да ли би касета могла да стане у њихов путнички кофер, који су донели собом, да би је доцније могли и приликом путовања имати крај себе. У коферу су имали другу касету, са свим једнаку са оном у којој су били новци и папири од вредности, те је при изношењу из кофера врло брзо и спретно промене.

На нети је начин Јунино 1887. године у Луксембургу одиео једнове човеку двадесет и две хиљаде франака.

У овакавим случајевима приближује се крадљивац варалнин и показује и њезину психологију.

О специјалитету крадљиваца јувела износи лепе податке Karl Singer (Berliner Lokal-Anzeiger 1908).

Крадљивац јувела никако није „обичан" злочинац, чија би сама појава улинала подозрење и неповерење. Напротив, мора увек да је одевен по најновијој моди, мора да се појављује под лажним именом и да је врло умешан хохштаплер, како се неповерење његове жртве не би и сувише рано пробудило и разбило брижљиво снишљени план. Кад „ради" у јувелирској радњи, његове су руке обучене у најфиније рукавице, а у руници од капута, који је из атељеа првог енглеског кројача, коктено је заденут цвет дотичне сезоне. Егзотична пантљичица од ордена избачена је већ одавна из гардероба злочинаца као ствар отрцана, која сувише пада у очи.

Частољубље вичиога крадљивца јувела несравњено је и можда га превазилази само надарљивост, са којом изводи он свој дуго припремани план. Та га окол ност и чини тако опасним. Великоварошки јувелири, разуме се, чувају се по могућности од крађа, пошто су се, уследе многих штета, добро опаметили. Од неколико година, на пример, убичајено је код јувелира, да муштеријама показују протезе само у кутијама, по којима је протезе поређано у правилне редове; чим би који протез био продат, одмах би јувелир пошуио његово место новим, те је тако само један поглед на кутију довољан да приметн крађу, пре но што би крадљивац још и на врата изашао. Но и та мера није се показала као са свим успешна: пре годину дана оштећено је много берлинских јувелира на тај начин, што је злочинац улазио у радње као купац и крао скупоцено бриљантско протезе, умећући на њихово место опет право бриљантско протезе, само знатно мање вредности. Крадљивац јувела је врло често у исто време варалица и хохштаплер.

Пре новије године извршена је у Бечу једна необично рафинирана превара са јувелима. У једној од првих јувелирских радњи у средини вароши појави се један млад, елегантан кавалер и извади једну драгоцену бриљантску огрлицу с тим, да се она заједно са његовом посетницом — на њој је поред адресе стајало име Le Comte de N... — однесе славној певачици Марији Ренард, која је тада била на бечкој дворској опери. Налог је требало да се одмах изврши, пошто је пакет био случајан поклон. Рачун је требало донети на подне у његов стан, где ће бити исплаћена цела сума. Јувелир је био један од најобазривијих трговаца и стао се предомишљати кад је рекао огинао: најзад се реши, да му ништа неће шкодити, што ће пакет само послати госпођици Ренард. Ако му рачун не буде по подне плаћен, лако ће узети пакет натраг. За то су му давали довољно гаранције новца и имање сама уметница. Да би се избегла свака случајност приликом транспорта, трговац пошаље своја два помоћника, у затвореним колима, са пакетом у стан уметнице; они извршише испоруку, срећни, што се пакаки малер није десио. Госпођица Ренард је помислила да је то нека забуна, кад је прочитала гросову карту, чудећи се, да ко је то име баш са сим непознато. Помоћници јувелирови били су радосни што су пакет донели на назначену адресу, те да не би имали исту непријатну дужност, да пакет враћају у радњу, замоле уметницу, да задржи пакет код себе док се отвар не објасни, и уметница се сагласи са тим предлогом.

Кад је јувелир по подне послао рачун за наплату, покаже се, да гроф де N... никад није ни становао у назначеној кући, и да у опште и не постоји. Јувелир онда отрчи лично госпођици Ренард и, на своје велико запрепашћење, сазна од ње, да је одмах на пола сата по предаји пакета дошао к њој један младић, представио се као помоћник јувелиров и пакет однео. Млади је човек са највећим убуђењем причао, како је он у бризи променио адресу и да ће за то изгубити место, ако што пре не исправа своју грешку. Уметница је, смејући се, умирила узбуђеног младића са речима: „Ја сам одмах рекла, да то мора бити нека забуна". По том му је предала драгоцени пакет, добивши, разуме се писмену потврду о пријему пакета на штампаној карти са фирмом јувелировом. У врло најкраћем трајању полиције и њених органа, није се успело, да злочинац буде предат правди, нити пак да се пакет пронађе.

Јединствен у криминалној историји стоји чувени случај са преваром, која је седамдесетих година извршена код једног од првих парнских јувелира у Rue de la Paix. Једнога дана дошла је к њему једна елегантно обучена, отмена дама и представила се као жена једног чувеног парнског лекара да душевне болести, чија се њен бан у то доба верзи са једним аристократом из старог француског племства. Тада се у парнским друштвима врло живо коментарисало то нерешо неоснова

[1]) Овај законски пропис гласи: „Ако би се оружана сила окупљена гомила скупља на јавном месту, предавила опште зло једна од његових посланика, а у одсуству њихових полицијски комесар или који орган јавне сиге или извршне власти, који пред требају сиарју, нема ће ни дано места. Дошли представника власти нападаче се добровол. Ако је гомила оружана, представник власти позваће је да се повуче и растури. Ако овај врло позив остане без последица, следоваће му други, коме ће претходити дуњење у добош. Ић случај отпора, гомила ће се опет растерати. Ако је гомила оружана, представник власти, после трећег дуњења добоша, поставиће трајне да се разиђу. Ако се не разиђу, позваће их трећи да то учине. На случај отпора, гомила ће се опет растерати."

једнога од најстаријих француских имена са једним простом грађанком; за то није ни зувелиру ништа пало у очи, што је та дама хтела код његове светске фирме да набере прави краљевски свадбени поклон својој кћери.

Најдрагоценије ствари са стоваришта изнете су на углед и избор, али госпођа се никако није могла решити шта да узме; колебала се између једнога бриљантског накита и једне необично скупе гарнитуре рубина, ретке лепоте. Најпосле дође на ниесо, да остани ужи избор своме мужу, те затражи од зувелира, да по једном своме помоћнику пошаље оба накита у стан њеноме мужу, који услед своје велике странке није у могућности да лично посети радњу. После малог устезања зувелир пристане на то, метне у једну свеодену касету оба накита, чија је предмет премашала суму од 600.000 франака, закључа је и кључ преда своме зувелирском помоћнику радње. Напољу је стајао већ сређан куне госпођин, те помоћник уђе у њ заједно са госпођом, поневши собом и касету, и одвезоше се у санаторијум чувеног лекара.

Кад су приспели у собу за примање, госпођа остани помоћника да ту причека неколико минути, а она уђе са зувелиром у собу за ординирање код свога мужа. Помоћник је чекао једно четврт сата, за тим и друго, али госпођа се никако није враћала, те пове бити несрећни и најзад уђе у собу славног лекара. Зачудио се, кад је видео да ту нема госпође, и најпре узнемирено, а после све нервозније испитива разлог зашто је дошао. Лекар му је благо саветовао, да се умири, и не улазећи у питање о зувелиру. Помоћник је бивао све несигурнији и најзад је почео да виче и бесни, те лекар нареди да му се обуче луђачка кошуља и да се стрпа у једну ћелију.

После неколико сати фирма је примећала да јој се не враћа повереник помоћник и телефонски се распита о њему код психијатера; тек се тада објаснило, да је фирма пала као жртва једне од најпрепреденијих варалица. „Госпођа“ је испричала лекару врло жалосну историју о своме несрећном, душевно болесном сину, који напољу у сахону чека, и кога је већ неколико недеља спопало умображење као да су му отети некакви накити од огромне вредности. Умолила је славног лекара да уложи сву своју вештину не би ли излечио младога човека и клела му је тромеће, колико су износили за њих четрнаест дана синовљева бављења у професоровом санаторијуму; за тим је умолила још и то, да је лекар пусти да се удаљи из куће на други излаз, како би избегла бол, који би јој задао растанак са њеним љубљеним сином. Лекар је појмио несрећан положај матере и учинио јој је но молби. Варалица је умакла са зувелира и никада се више није дала видети.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине брестоваче у срезу неготинском, актом својим Бр. 151, пита:

„Моли се уредништво за објашњење:

Кад председник општинског суда да оставку пре одслуженог рока, а кметови и даље остају на својим положајима, онда ко треба да заступа председника у дужности до избора новог председника, пошто се досадањи председник одмах разрешава од дужности.

У закону о општинама није предвиђено нигде када се сам председник ослања са дужности; већ чл. 121. општинског закона говори о смени свију: председника и кметова, и онда, разуме се, мора одборник, који је изабран од одбора, вршити дају му дужност, али овде тај случај не постоји.“

— На ово питање одговарамо:

По чл 88. закона о општинама, за заступање ваше наређења чл. 38. истога закона, сем случајева чл. 121. 122. 148. и 151. овога закона.

Према томе, кад председник да оставку и ова му се одмах уважи, у дужности ће га заступати највиши кмет, а ако овога нема онда по годинама најстарији кмет.

II

Суд општине варошке Кучева, актом својим Бр. 373, пита:

„По тачки 5. измена и допуна у закону о уредби и наплаћивању механског акциза од 1907. године, акциз механски наплаћује се од механција и кафеција у варошима и варошицама по 8% од годишње кирије локала у коме се радња обавља.

Поједини сопственици зграда у овој варошици удесили су са закупцима, на уговоре о закупу обично своде на мале суме годишње закупне цене само с тога, да с једне стране општете државну што би плаћали маљу порезу на зграде и обрт, а са друге нас стране да општете општину, што би плаћали маљи акциз него што би према стварној годишњој кирији требали да плате. Очигледно ову суд не зна како ће на пут стати, јер се они обично бране уговорима о закупу.

Осим овога, у уредби није прецизирано питање о томе: како ће се акциз наређивати оним лицима, која сама обављају радње у својим сопственим зградама и како ће се њима одмеравати стопа годишње кирије.

С тога је суд част умолити уредништво да му у најном наредном броју одговори:

1. Има ли пута и начина, да се акциз механски од оних лица, за која сад нема непобитне доказе да су уговор о закупу на сумњивој и нечиститој основи закључили, стане на пут, те да акциз плате према стварној годишњој кирији или им се за мерило кирије мора узети уговор.

2. Како ће се разрезивати акциз оним лицима, која сама обављају радњу у својим сопственим зградама.

3. Имају ли заинтересована лица места жалби противу решења општ. суда о разрезаном акцизу и коме.

Моли се уредништво да ово суду што пре објасни напоменуте с тога, што се суд овај први пут данас обраћа са питањем, а сем тога да би знао колику ће суму прихода од акциза у свој општински буџет унети“.

— На ово питање одговарамо:

Кадгод постоје писмени уговори између закупца и сопственика зграда, било да су потврђени влашћу, било да су обострано признати, онда се они морају узети као основица и мерило за наплату акциза.

Тек ако би се каквом јавном исправом утврдило друкчије стање, могао би наступити случај какве, коју предвиђа тачка 5. закона од 7. марта 1907. године.

За оне кафане и механе, где нема закупаца, него их сами сопственици држе, закон није прописао начин, на који ће се изналазити величина кирије.

Према томе, да би се заштитио и интерес општине од појединаца, а и интерес ових од општине, сматрао је, да се кирија оних зграда изналази увек оценом три вештака, од којих би по једнога бирали општински суд и сопственик зграде, а трећег ова двојица, као што је случај и за све спорове по грађанском судском поступку.

Против овију одлука власти, поједини имају право жалбе вишим властима према чл. 27. Устава земаљског, па и против одлука општинских власти, које би биле донесене по овој уредби и закону, појединци имају право жалбе пред претпостављеној надзорној власти.

III

Г. Бора Младеновић, учитељ у Врбовцу, пита:

По чл. 71. закона о непосредном порезу молим уредништво за ово обавештење:

1. треба ли жена, чије имање ужива муж, да плаћа личну порез и бир;

2. треба ли учитељица, удата за учитеља, да плаћа бир свештенички.

Повода за објашњење по ономе дају ми пореска одељења, која различито поступају у овакавим случајевима, па често пута и једно исто одељење разнолико врши овај разрез.

Нарочито налазим да је неправедно да један дом плаћа два бира за једне исте свештеноредње?.

— На ово питање одговарамо:

По чл. 71. закона о непосредном порезу, лични порез не плаћају удате жене, ако њихово имање, које су донеле као мираз, прилажују њихови мужеви.

Али плаћају лични порез све оне удате жене, које воде ма какву самосталну радњу или занимање на своје име.

Према томе и учитељице плаћају лични порез.

По чл. 6. закона о уређењу свештеничког стања, свака пореска глава плаћа годишње по 2 динара на име бира.

Како су и удате учитељице пореске главе, то су и оне дужне плаћати овај бир.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ова два лица ухваћена су 11. тек. м-ца из Бугарске у Београд и још истог дана пребачена ноћне коране, да кроз до ђоле бомбе, за које су повјерљиво изјављивала да хоће да је употребе против бугарског владаоца, пада

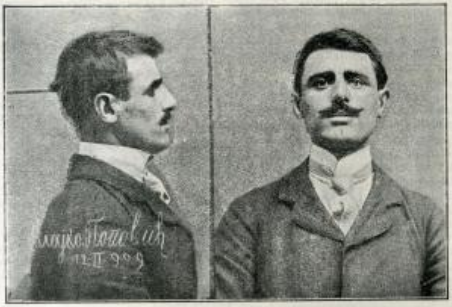

се овај буде враћао из Петрограда, преко Румуније, у Бугарску.

После поште и још неких других предузетих корака за постизање наведеног циља, Управа града Београда их је позвала ради утврђења по су ова лица и ради чега су овде дошла. Једни

путе цели, те их је Управа после таких њихових протокоторних изјава задржала у притвору.

Ма да њихов умишљај не погледа обзнада, опак је он био у стању да произведе штетне последице у односима између две суседне државе, то је ради расветљења овога догађаја потребно на лицу места утврдити по су и каква ова лица. За Влајна се већ у довољно зна да је врло сумњива личност, и да је у Бугарској био осуђен на робију и по даља затвора због кривичног дела.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да Милорада најмарљивије потраже у кругу своје власти и пронађено стражарно спроведу изврту дорћолском с позивом на акт Бр. 1456.

Стојан Илић, шнајдер и **Стојан Јовановић**, кројач, обојица из Београда, који имају да одговарају за извесно кажњиво дело пред изврта врачарског, налазе се у бегству.

Позивају се све полицијске и општинске власти да их потраже и о резултату трагања известе Управу града Београда.

Живко Урошевић — Јовановић, слуга, стар 16—17 година, извршио је крађу новца своме газди у Београду и побегао.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да именованог потраже и пронађеног спроведу изврту саламањском с позивом на акт Бр. 1468.

Вељко Јосиповић, који је пресудом суда општине посерићске од 21. децембра прошле године пашћен са 20. дана затвора и 4 м-ца полицијског надзора, налази се у бегству.

Пека га све полицијске и општинске власти живо потраже и пронађеног спроведу начелнику среза пожегорског с позивом на доцнију Бр. 1471.

Непознати крадљивац ноћу 12. тек. м-ца обио је стражару Бр. 67. која се налази код марконачке железничке станице, и из исте украо: једну брзометну пушку Бр. 5577. мод. 99. године, једну фишеклију са 40 убојних метака за исту пушку, 12 револверских метака и 120 динара у готовом новцу.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на појаву покрадених ствари и препоручује им се, да непознатог крадљивца најмарљивије потраже и о резултату известе Управу града Београда с позивом на акт Бр. 7824.

ТРАЖИ СЕ

Михајла Вукашиновића, поштанског службеника на железничкој станици, који је пре кратког времена отпутовао од своје куће, тражи изврт саламањски. Михајло је стар 45 година, прилично развијен, високог раста, црне косе, и у опште приказује; на себи има цивилно одело, а на глави шпицасти шешир.

Позивају се све полицијске и општинске власти да наведеног потраже и пронађеног упуте поменутом изврту с позивом из акт Бр. 1867.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 16. и 17. овога месеца непознати крадљивац украо је два коња Живану Јевтићу, трговцу из Стевојевца. Један је био жуте длаке, пегастог репа, а други је зелене длаке. Оба су коња имала 8—10 година. Дежеша начелника среза посавског Бр. 2539.

од њих изразио је да се зове **Влајко Поповић**, да је родом из Стрнице у окр. пиротском, али да од пре три године живи у Бугарској, бавећи се штројачким послом, а други је изјавио, да је **Вељко Атанасов**, студент из Софије, што се по његовим интелектуалним особинама не би дало закључити.

Обојица су после малог устезања признали, да су овде дошли ради извршења поме-

ПОТЕРЕ

Милорад Дракић, обућарски момак, из Београда, ноћу између 11. и 12. тек. м-ца извршио је опасну крађу Јеврему Живадиновићу, бив. пашењу, и побегао.

Милорад је стар 16—18 година, сиромашан, у опште приказује; од одела има: дугачки

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 9. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 1. МАРТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се колаже у напред, и то најмање за пола године код свију колиџијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

Други и последњи моменат у оном периоду поступка у грађанским парницама који се зове *извршење* (Executionsstadium) јесте продаја оних добара дужникових која су, ради наплате извесне пресуде или осудног решења против њега донесеног, узета у попис.

Попису је задатак да, из целокупне имовине дужникове, издвоји оноликo добара колико је потребно да би се дугована сума могла потпуно, са трошковима које ће изазвати процедура извршења, наплатити. Формалности, прописане за тај први моменат у тој процедури, имају ово за циљ: 1°, да се не узме у попис више него што је потребно; јер за дужника није индиферентно да ли ће он оне ствари које су преко нужне мере пописане имати у натури или у новцу, а, осим тога, често пута би тај вишак био продат испод праве вредности, тако да би, и са тога гледишта, дужник могао трпети озбиљну штету; 2°, да се ствари узете у попис, у међувремену од пописа до продаје, сачувају, то јест да се оне, у том интервалу, на правно на економички не упропасте. Гаранција за то лежи пре свега у личности одређеног старешине. Једна или друга промаст била би од штете за заинтересоване стране.

Продаји је, пак, задатак, да се пописана добра претвори у новац. Како се примаоце повериоца овде у новцу састоји, и како, с једне стране, поверилац не мора примити друго што него оно што је уговорено, а, с друге стране, дужник опет је дужан дати само оно што је предмет обавезе његове (§ 883. грађ. зак.), то се онда пописане имање мора преобратити у новац, да би се добило оно што и поверилац мора примити и дужник дати. Наравно, и овде важи правило из § 884. грађ. зак., да се дуг може исплатити не само повоцем него и другим чим, само ако се стране сложе (datio in solutum). Ако се поверилац за чији је рачун попис био и дужник сагласе, да се, за исплату дуга у питању, повериоцу уступе у својину пописане ствари, или један део од њих, продаје неће бити, пошто она, после једног таквог уговора, постаје беспредметна.[1]) Једино би могло бити говора о продаји у границама оних трошкова који су изазвали процедуром извршења, ако њих не би стране измириле и без тога. Разуме се да, у случају стечаја, овакав уговор са којим од поверилаца својих дужник не би могао закључити, а због § 25. стеч. поступка по коме стечајни дужник нема власт располагања добрима стечајне масе.[2])

Формалности принудне продаје многобројне су. Законске одредбе које их садрже имају у главном тај циљ: да се добро пописано прода под најповољнијим условима. Повољност услова овде обухвата ова два појма: време и новац, две ствари које, у практичном животу, имају највише вредности. *Време*, то јест, да се продаја изврши што пре. Ово је у обостраном интересу странака, и повериоца и дужника. За повериоца то је несумњиво добит, када се наплата његовога признања брже извршн. Његово тражење да му дужник дуг плати најбољи је доказ за то. Да је имао интереса да овај и даље његов новац код себе држи, он га вероватно не би ни тужио за наплату. Што се дужника тиче, и његов рачун је у томе да се са наплатом не одуговлачи. Питересе и трошкови ће бити само већи, ако се са извршењем не буде хитало. Ми, истина, претпостављамо овде савесног дужника, апстрахујући оног који, било из накости било из рачуна, не би био рад, да се његови дугови брзо наплате. Случај напости био би, на пр., овакав: Један дужник нема других добара осим оних која су пописата; то је једина залога повериоца; ако дужникова актива буде мања него пасива, штету ће он сносити, пошто дужник нема друге имовине која би се, за ту диференцију, могла узети у попис. На тај начин, у том случају, што се више буде одуговлачило са извршењем, тим ће и та диференција бити већа. Дужник, за кога је тај чакат равнодушан, само да би се повериоцу осветио за положај у који га је овај, у осталом свеобразно своме праву и закону, ставио, чини све што је у његовој могућности — а таквих могућности може имати несавестан дужник и у најсавршенијем законодавству — да одгоди свршетак извршења и да на тај начин диференцију између своје активе и пасиве, на штету повериоца, попне на што већу висину. Случај рачуна био би онет овакав: По § 466. б. грађ. суд. посг., ако непокретно имање износи вредност предвиђену у трећем ставу §-а 404. истога законика,[1]) то јест ако износи једанпут и по оволико колика је тражбина за чију је наплату оно пописане, оне се неће одузети од дужника, већ ће до продаје остати у његовим рукама. У оваквом случају очевидан је интерес дужника да продају и окончање извршења одуговлачи. За време трајања пописа, плодове са имања прибира и троши дужник: они се не капиталишу, (као у случају када је пописано непокретно добро одузето од дужника), а из тога разлога што сама главна имовинна износи више него што треба за потпуну наплату досуђене тражбине. На тај начин, дужник, продужујући процедуру отезкујуће, продужује у исти мах и уживање пописаног добра.

Ми смо казали, да је повољност у условима под којима се врше продаје пописаних ствари, значи још и добру продајну *цену* тих добара. Нема сумње да је ни-

[1]) Нема сумње да би овакав уговор био пуноважан (§ 15. грађ. зак.). Не би вредно само уговор, рећи: залагачи, ако неће би повериоци имаће право, ако му дуг о року не би био плаћен, заложеног стварн задржати за себе. В. § 453. грађ. зак. и одлуку апелац. суда од 5. Маја 1866. год. (Зб. XVII., стр. 233.) у коме је такав уговор, и још нека њему слична, забрањен. В. §§ 312., 321. и 325. грађ. зак.

[2]) В. о свему и тумачењу § 25. стеч. пост. расправу С. Шајновића, О правном разлогу стечајне привилегије поверилаца извршене за време стечаја. (Прештампано из „Архива за правне и друштвене науке"). Београд, 1907.

[1]) Потпуније § 466. б. говорије на другу опис §-а 404., као што смо то већ објаснили у својој књизи: О поступку за извршење одлука судских. I.: уводна, формалности и делотвор пописа, стр. 28.

терес, и дужника и повериоца, да попи-сана добра извану на јавној продаји што скупље: повериац ће тако више добити од свога примања, а дужник ће се, разуме се, више опет одужити.

Ове две тенденције, које треба да има свако добро законодавство о извршењима грађанских одлука судских, иду једна против друге. И заиста, ако се жели за по-писана добра добити што више, мора и продају њихову тражити што већи ну-бликитет, како би било јаче надметање на дан лицитације, а за овај опет треба времена. Ако се, пак, хоће да повериац добије брзо до свога новца, онда се не може много времена трошити на јавност про-даје, а то ће, као што смо мало час ви-дели, бити од штетних последица по величину цене која ће се добити, на дан јавне продаје, за добра у попис узета.

Наравно, као и у другим случајима где се две конси-дерације, од којих су обе подједнако корисне, сукобљавају, морало се је и овде приступити тражењу неке средње мере која би их подједнако и одр-жавала у снази и ирњила, једне резул-танте која би, садржавајући у себи из-весну количину и од једне и од друге, дала, тим комбиновањем, бољи резултат него када би се прва конси-дерација са-свим претпоставила другој или обрнуто. Другим речима, прописане су формал-ности за публицитет продаје, али се, ни одређивању рокова, имало на уму и то да за повериоца и добра цена изгу-бљена од свога значаја, ако би се за њом дуго чекало. Рокови су, дакле, подешени тако да продаја буде публикована, а да се опет за то процедура извршења су-више на штету повериоца не отегне.

Под којим условима може бити про-даје јавним надметањем? Имамо свега један услов, а тај је: да је продаји прет-ходно попис. Они остали услови, као, н. пр., потреба постојања извршне одлуке судске, захтев повериоца да се његова тражбина која је предмет такве од-луке наплати (§ § 461. и 462. грађ. суд. пост.), сви ти услови испуњени су тим самим што има пописа, пошто ова иначе не би могло бити.

Ако је, пак, случајно попис извршен противно законским прописима, то ће дужник имати право да те неправилно-сти, у жалби за уништај продаје, истакне (§ § 501., 502. и 503. грађ. суд. пост.). У осталом, о овоме рекурсу дужниковом противу повреда законских одредаба од-носно формалности пописа и продаје, ми ћемо говорити опширније, када будемо третирали питање о поништају јавне про-даје.

Да ли је потребан, осим овога, још какав услов? Поменуће, да ли власт може приступити извршењу појединих форма-лности прописаних за продају тек онда, ако је то од ње тражио парочитим актом повериац, тако да ако овога захтева нема, онда власт не само да не мора већ и не сме приступити формалностима продаје?

Треба одговорити негативно. У другом стадијуму грађанске парнице, као и у првом, влада, у нашем праву, правило да власт по званичној дужности, и без на-рочитога захтева повериоца, има да врше оне формалности које су прописане за егзекутивну наплату. Довољно је да је повериац тражио извршење своје из-вршне одлуке, па да власт има дужност да формалностима егзекуције приступи. Предаја, од стране повериоца, извршне одлуке на извршење мора се тумачити у том смислу, да је повериац дао власти једну генералну молбу за све формал-ности које су потребне за наплату његове тражбине.

Не само да власт нема да чека на молбу повериочеву, па да предузме из-вршење формалности продаје, већ, шта више, она не би могла са продајом ас-тати ни на изречан захтев повериоца у том смислу. Јер то питање, да ли ће се са продајом одуговлачити или не, није индиферентно за дужника. Поше је про-менио из основа положај његов у по-гледу попи-саних ствари, а један савестан дужник, који не би био у стању, мирним изравнавањем дуга, спречити продају својих добара, има интереса да се продајна про-цедура не одуговлачи. Одуговлачење на-гомилава трошкове и интересе који њему падају на терет. И када је тако, онда по-повериац не би имао право само својом по-љом продужити ситуацију попи-сом створе-ну. За ово би се тражио и пристанак друге заинтересоване стране, дужника.

А да ли би важно одустанак повериочев од продаје? Другим речима, да ли би, после једног таквог одустанка, ако овај не би прихватио дужник, могла власт пре-кинути егзекуцију? Изгледа да би требало одговорити афирмативно, по оном пра-вилу, да где нема тужбе нема ни спора. Када извршења не може бити без захтева лица у чију је корист одлука донесена, и када то лице не мора у опште извршење тражити, онда би из тога изгледало: да повериац може извршење и обустављати својим одустанком, без обзира на то да ли на овај одустанак дужник пристаје. Када је повериац потпуни и једини го-сподар свога права, када он може од свога права чак и одустати, зашто не би могао учинити и нешто мање, нешто што се појављује као употреба једнога дела само од онога обухваћеног у коме се ње-гово право састоји. Но може употребити целину, може употребити и поједине дело-ве њене. Ко може напустити цело, може и неки део од целога.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Живојин М. Перић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Извођење овог осигурања прше под државним надзором и гаранцијом паро-чити осигуравајући заводи, којима управљају постављени чиновници са одборницима, од којих половину бирају посло-давци, а половину радници.

Делатност ових завода не завршује се само неплатама ренти из прикупљеног капитала, што се врши преко свију ме-стних пошта, већ они помажу подизање хигијенских радничких станова (на што се издаје око 15,000.000 марака годишње), дају потпору здравственим установама и сметњају теже болеснике, као туберку-лозне, нервозне, реуматичне итд. у са-наторије, где услед дуге неге и добре хране или оздраве или се бар оспособе за рад, а тиме повољно утичу и на на-родно здравље.

Раденичко осигурање најбоље је из-ведено у Немачкој и има највише да захвали кнезу Бизмарку. Сада се тежи да се све три врсте осигурања своје и једно-образно изводе. Оно не само да повољно утиче на народно здравље и јавно благо-стање, већ и на смањење криминалитета.

Делатност полиције при овом осигу-рању односи се на дељење марака на осигураничким картама, замењивању ста-рих новим, слању маркама испуњених осигуравајућим заводима, констатовању уз-рока при несрећним случајима и, у опште, надзору над овим осигурањима, што се врши махом преко квартова.

Полиција сигурности. — И један део полиције сигурности потпада под одељење II, а то је специјално полиција за предохрану од пожара и експлозија, а за тим и старање о осветљавању свију улаза и степеница по кућама, који према по-лицијској наредби морају бити осветљени до 10 час. у вече, затварању врата на зградама за време поћи и да свака зграда има портира или лице које ће у осутству газде да сноси одговорност.

Хватање паса устушљено је у Берлину друштву за заштиту животиња. Сопстве-ници за сваког пса плаћају општини на име пореза 20 марака годишње. На улици се пси морају или водити на ланцу или имати корпу на њушци. У противном органи поменутога друштва, који подлеже надзору полиције, хватају их на један доста хуман начин, па се онда сметњају у нарочити псећи азил, где се неколико дана чувају и одмах их сопственици могу узети уз плаћање извесне таксе. Тако ухва-ћени пси убијају се тек ако их газде из азила не изузму.

„Чим се појави само и један случај псећег беснила онда полиција ради пре-дохране одмах наређује т. зв. „псећи за-твор", који се састоји у томе, што се за 12 недеља од појављеног случаја пси мо-рају држати или затворени или на ланцу и с корпом на њушци. Извођење на улицу за то време дозвољава се само на ланцу и са сигурном корпом, а извођење паса ни зараженог предела у који друга крај бива само по полицијској дозволи, којој претходи марвено-лекарски преглед.

Одељење III (Грађевинско)

У надлежности овога одељења долази:

1) испитивање, давање одобрења и над-зор над свима грађевинским пословима, издавање грађевинских наредаба и доно-шење одлука по жалбама,

2) контрола о употреби нових грађе-вина, као и забрањивање злоупотребе са грађевинама,

3) засађивање и одржавање баштица испред кућа са лица,

4) испитивање и давање одобрења за скеле при грађевинама,

5) давање одобрења за стоваришта дрва и у опште материјала за огрев,

6) давање одобрења и контрола над столицама за дивање људи на горње спратове („ауцијуи"),

7) давање дозвола за истицање бандера од заставе или фирми и реклама с лица или на тавану,

8) давање дозвола за помијаре,

9) наплаћивање грађевинско-полицијских такса,

10) ревизија цркви, капела, синагога, хотела, фабрика и базара у погледу грађевинском, интересима јавне сигурности и опасностима од пожара уз прибавак ватрогасног одељка и занатских инспектора,

11) давање разних извештаја по захтеву појединих власти или приватних лица, у погледу грађевинско-полицијском,

12) саслушање код других одељења у погледу грађевинске стране кога предмета,

13) испитивање и одобравање нових грађевинских проналазака.

У одељењу раде поред једног вишег управног чиновника (ранг виши владин саветник) 6 владини и грађевинских саветника као шефова појединих одељака, 13 грађевинских инспектора као шефова 13 територијалних грађевинских инспекција — срезова у Берлину, 22 инжењера и још 58 нижих техничких и канцеларијских чиновника.

Да би се очувала једнообразност у извођењу грађевинског закона за Берлин са општином полицијско - грађевинским наредбама у сали полицијског заседања држе се редовно сваких 14 дана конференције, на којима учествују: шеф одељења, шефови појединих одељака и шефови грађевинских инспекција.

Територијалне грађевинске инспекције врше испитивање у име одељења III и дају мишљења, а за мање послове и одобрења могу и самостално одлуке доносити.

Главна тежња грађевинско-полицијског закона за Берлин од 15. августа 1897. г. управљена је на то, да просторије зграда, у којима се људи дуже баве, буду видне и здраве и да је омогућен довлазак довољно ваздуха и светлости. Кад су у питању интереси народног здравља сви други обзири морају да падну, те се мрачне одаје нигде не могу да нађу, што је у великим варошима, где се простор искоришћава до крајних граница, реткост, јер су на другим местима честе куће, где је по нека соба тамна, нарочито оне из дворишта, у којима је светлост непрступачна.

Од осталих важнијих грађевинско-полицијских одредаба, у које се не можемо овде детаљније упуштати, да напоменемо, да је један од важних задатака овога одељења изналажење и одређивање оних делова по празним плацевима, на којима се могу грађевине подићи, т. ј. колико се простора на једном плацу сме заузети грађевином, а колико мора остати слободно. Како је у центру вароши земљиште најскупље и тамо се све више сконцентрисавају трговачке и друге радње, а куће за становање постају тамо врло ретке, то се ту може гушће зидати но у осталим грађевина вароши, који су више намењени кућама за становање, где приступ ваздуха мора да буде слободнији. Да ово искоришћавање земљишта у центру не би ишло на штету санитетско - полицијских захтева, предвиђено је и колико једно двориште мора бити велико (80 м²).

Такође се предвиђа, да простори за пребивање људи морају имати најмање 2·80 м. слободне висине.

Особита се пажња обраћа и конструкцији столица за пењање у горње спратове, јер је раније години бивало прилично по 20 смртних случајева годишње, што је сада применом најсавршенијих конструкција отклоњено.

Исто тако гледа се, да се отклоне опасности од евентуалног пожара. Поред предвиђених услова у том правцу још приликом давања одобрења плана дозвиће се врше ревизије зграда од времена на време од стране кварталних комисија, у које улазе: старешина дотичног кварта, очалар на истог кварта и један ватрогасни старешина, а у комисијама које прегледају веће радње, фабрике, цркве, позоришта и т. д. узимају удела грађевинске инспекције овог одељења уз приповедк ватрогасних старешина. У тим зградама, где је фреквенција публике велика, сви су делови по могућству од несагоримог материјала (гвоздене, бетонске и камене конструкције) и све просторије тих зграда имају видне и слободне приступе ка ходницима и главним излазима; такође степенице су од несагоримог материјала и т. д.

(наставиће се)

Инж. А. Лазић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(наставак)

Разгледаћемо сада други део: *о појединим доказним средствима* да видимо како је обрађена ова партија и како г. Марковић објашњава поједине законске одредбе нашег зак. о крив. поступку које се односе на доказе.

I. Увиђај. Говорећи о увиђају у генералној расправи т. ј. о полицијском увиђају, г. Марковић на првом месту трећа питање: у којим се случајевима има да предузме увиђај? или кад ће се извршити увиђај?

„Одговор на ово питање — каже г. Марковић — дао је наш кривични поступак у § 54.[6] — а третирајући дало ово питање, г. Марковић тврди: „да се „одмах § 54. кр. пост. нема узети тако „да је иследник безусловно дужан пре„дузети увиђај чим сазна да је кривично дело, које је у питању, за собом оставило „неке трагове и ако би се по тексту ње„гову могло узети да је то иследникова „дужност. Овакав смисао[7] — вели даље г. Марковић — „не може се овоме §-у „придати већ ни по томе, што се кри„вична дела не дају тачно класификовати „на кривична дела која за собом остављају трагове и на она, која не остављају „никакве трагове, јер док је једно кри„вично дело у једном случају оставило „трагове, дотле то исто дело у другом „случају може не оставити трагова. (стр. „147—148). — — — „Ово парафе § 54. кр. пост.[8] — каже даље г. Марковић — (стр. 150) „даље не принуђава већ само „упућује истеника и од његове обазри„вости и увиђавности зависи хоће ли из„вршити увиђај или не, при чему се има „да руководи циљем увиђаја као и циљем „саме истраге".

Овакво објашњење и придавање смисла § 54. кр. пост, т. ј. овакво решење постављеног питања, апсолутно је погрешно и противно закону.

Цитираћемо пре свега овај § 54. кр. поступка:

„Ако би се на ком месту, или ком „лицу траг казниног дела налазио, исле„дујућа власт, у присуству два сведока, „сама ће се о том трагу уверити и ста„рати се, како је могуће, да се он не из„губи".

На самог овог текста види се: да је овај законски пропис *императиван*. Њиме се иследнику налаже, ставља у дужност, да се увери о ономе о чему је реч у овом §-у, и постара се да се траг не изгуби. Иследник је дакле дужан, обавезан по ономе законском пропису да код дела која у опште остављају трагове изврши, и то одмах, увиђај и учини претходне констатације места извршења, предмета и осталог што се односи на само кривично дело, које остаља за собом трагове, без обзира на то да ли ће се они увиђајем који ће он извршити по овоме зак. пропису утврдити што или не. Ова дужност иследника јасно се види из самих оних реči овога §-а: „иследујућа власт. . . . *сама ће се о том трагу уверити и старати се* . . . да се он не изгуби". Није дакле ово само „општи увут но коме иследник треба да учини увиђај у случају кад кривично дело за собом оставља трагове", као што то тврди г. Марковић у горњем свом објашњењу овог §-а, већ императивна одредба коју је законодавац прописао по самом овом кажњивом законском начелу, по коме је „у многоме организован наш кривични поступак", као што то тврди сам г. Марковић, и по коме се кривична дела истражују по званичној дужности, у интересу државе, за разлику од онтужног начела.

Овај увиђај о коме је реч у § 54. кр. пост. код дела која за собом остављају трагове, иследник је дужан по овоме законском пропису да изврши сваки пут и то одмах, већ и по томе што трагови ако би их било доцније могу нестати, изгубити се, а суд може доцније у току истраге наћи да су констатације које се тичу ових трагова биле неопходно нужне и наредити их. Како ће се моћи онда доцније утврдити оне чињенице, које су по оцени суда важне и постојале у почетку истраге, но доцније нестале и ишчезле, ако се остави на вољу иследнику хоће ли он вршити увиђај или не, т. ј. хоће ли их одмах констатовати или неће? Како ће се знати у опште: да ли је неко дело *које по самој природи својој у опште* оставља трагове, оставило исте „*на ком месту*" „*или лицу*" ако се овај увиђај о

коме је реч не извршн, т. ј. не изађе одмах на лице места и то не извади? Из самог исказа општеног н. пр. код краће често пута није могуће добити све оне важне чињенице које се тичу начина извршења и утичу на квалификацију дела док се о истима не учини увиђај и оне истим утврде. „Оптужени за крађу извршену обијањем — каже даље г. Марковић — „призна да је на тај начин и извршио крађу и то се признање потпуно слаже како с исказом општеног „тако и исказима сведока". По објашњењу г. Марковићевом: „Онде би увиђај био излишан, да се њиме доказе обијање, јер је оно и другим путем тако исто „несумњиво доказано". (стр. 149.).

Баш овај пример који узима г. Марковић најочитије војује против његовог тврђења да је увиђај излишан у овоме случају. Зар оптужени не може бити у заблуди да је извршио обијање? Међу тим он је и. пр. само тргнуо катанац који и није био закључан и скинуо резу од врата на којој је био катанац незакључан. Његово признање у овоме случају учињено у заблуди, нема доказну снагу у погледу на начин извршења и квалификацију дела — разуме се ако је заблуда несумњива — и може ли сам исказ општеног у овоме случају, без увиђаја, да утврди да је овде учињена баш опасна крађа? Нарочито, може ли порота која суди ова дела у овоме случају добити уверење из самог исказа општеног — без увиђаја — да је овде извршена баш опасна крађа као што узима г. Марковић? Исказ општеног по правилу, по § 230. тач. 1. пр. пост. само у недостатку других доказа може служити као доказ о начину извршења, али и то не код свих дела, већ само код оних која не остављају трагове и. пр. код разбојништва, насилне изнуде, код општеним није повређен, т.ј. код разбојник под претњом оружјем отме од општеног новац или какву ствар. Код опасне крађе увек има трагова о начину извршења који се могу констатовати увиђајем, за то и јесте у овоме случају потребан увиђај ради утврђења свих оних чињеница, које чине крађу опасном и контролисања исказа приватног тужиоца.

Одредба дакле § 54. нашег пр. пост. није факултативна какво јој значење приписује г. Марковић у горњим својим објашњењима, већ императивна. Она баш прописује наследника да код свих крив. дела, за која се у напред зна да по самом начину на који се врше, остављају трагове мора извршити увиђај и то одмах и истим утврдити постоје ли или не постоје ови трагови. Наследник је дакле дужан да поступи по овоме законском пропису сваки пут у случају у коме је реч т. ј. кад дело остаља трагове по самој природи, ако хоће да испуни деликатну мисију наследника која му је поверена, без обзира на то да ли ће се истим моћи што утврдити или неће.

Противно узимање т. ј. овакво објашњење смисла § 54. крив. пост. како га објашњава г. Марковић, било би од осталих последица за многе истраге крив. дела која остављају трагове. Оставити сувереној оцени наследника вршење увиђаја и његовој увиђавности значило би у многим случајевима у напред осудити истрагу на неуспех. Под изговором да га закон „не прописује" наследник може увек наћи начина да не врши увиђај нарочито ако је место извршења крив. дела удаљено од његовог седишта. Маса несавесности и злоупотреба провукла би се на тај начин у многим крив. истрагама и баш онај јавни интерес у коме је и донесена цитирана одредба крим. поступка био би изигран. Овакво дакле тумачење коментује §-а скроз је погрешно и чудновато је како г. Марковић може овако што тврдити!

Баш и кад би се сместом интерпретацијом питерана речи „стараће се", „увериће се" у § 54. могао истом дати овакав смисао, какав му придаје г. Марковић. — што не може по правилима правне херменевтике, јер саме поменуте речи садрже обавезу, дужност наследника да изврши увиђај о коме је реч. — ипак му се такав смисао какав му придаје г. Марковић не би могао придати у самом овом јавном интересу, у коме је донесен овај законски пропис с погледом на горе поменуте злоупотребе које би биле тада могуће. Ну, такав смисао као што рекосмо нема овај § — нити му се може дати.

Француски законик о крим. поступку у чл. 34. изричио ставља у дужност прокуратору републике да у свима случајевима *flagrante delicto* и кад је дело такве природе да повлачи бешчасну казну, изађе на лице места без икакног закашњења (sans aucun retard) „да само састави потребне протоколе у циљу констатовања „corpus-a delicti, његовог става, става „места и прима изјаве лица која би му „предстала или која би имала да дају „објашњења".

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Станојевић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

Општи појмови о полицији — Организација полиције у Француској — Административна полиција — Полиција у Паризу.

(НАСТАВАК)

II Заштита личности.

1. Саобраћај.

a) Аутомобилне.

Практична употреба колских аутомобила почела је од 1890 год. и нагло се развијала, захваљујући усавршавању мотора. Број аутомобила које су циркулисале у Паризу у год. 1893 био је толики, да је администрација нашла за потребно, да специјално регулише овај део начин саобраћаја. Месеца августа год. 1893. управник париске полиције издао је наредбу, којом се на јавним местима у Паризу и ресору париске полиције, регулисана функционисање и циркулација кола са механичним мотором, изузев оних које су шине не вијају.

На године у годину развијала се индустрија аутомобила и увећавала њихова циркулација, не само у Паризу, већ и у целој Француској. Услед овога влада власт била је принуђена да пропише једну општу уредбу о аутомобилима, која ће важити за све округе, и тако је постао декрет (мин. грађевина) од 10. марта 1899 год., коме је за основицу служила наредба од 14. августа 1893 год. Декрет овај модификован је декретом од 10. септембра 1901 год. и наредбом министрове од 11. септембра исте год. и то су, са додатком неколико допиших расписа, сва специјална законска наређења, која се односе на употребу и циркулацију аутомобила. Али, поред ових специјалних наређења, аутомобилима кола још су потчињена одредбама о колеском саобраћају у опште, а моторна одредбама које регулисавају употребу апарата овог рода.

Мере сигурности. Декрет од 10. марта 1899 год. садржи, одмах у почетку одредбе, које се односе на услове сигурности, којима треба да одговара конструкција кола и њихових моторних апарата, да би се избегле опасности од експлозије или пожара; да би се спречило несносан задах и избегла евентуална опасност да се нечији коњи поплаше; затим одредбе којима је циљ да осигурају лако управљање и руковање колима.

Ниједна аутомобилна кола не могу се пустити у саобраћај док се претходно, путом стручног прегледа, не утврди да одговарају овим условима. Овај преглед мора захтевати конструктор или сопственик. За кола, која су конструисана у Француској, фабрикату може тражити да се испитају типови свију аутомобилних кола која израђује; над колима из иностранства, прегледа се мора извршити пре него што се она у Француској пусте у саобраћај.

По испитаном и потврђеном типу аутомобилних кола, фабрикант може направити колико хоће примерака, само што се на сваком од њих мора назначити редни број серије којој припада, и што купцу, приликом продаје, мора дати прешне записнике о испитаном и овереном типу, као и писмено у коме ће тврдити да су продата кола потпуно сообразна потврђеном типу.

На сваком аутомобилним колима мора бити означено јасним и видљивим словима: 1. име фабриканта, тип кола и број реда у серији типа, и 2. име и домицил сопственика. За аутомобилна кола, која иду већом брзином од 30 км. на сат, прописани су специјални знаци распознавања.

Циркулација. Пре него што своја аутомобилна кола пусти у саобраћај по јавним местима, сваки сопственик дужан је поднети надлежном окружном начелнику пријаву са означеним свога имена и стана. Уз ову пријаву мора се приложити и писмено фабрикантово о сообразности кола са прегледаним и потврђеним типом. Пријава поднета у једном округу, довољна је за целу Француску. На поднету пријаву сопственику се издаје нарочити реверс.

Управљање аутомобилним колима. Да би неко могао управљати аутомобилним колима, потребно је да пред једним машинским инжењером докаже да је за ово

способан. На основу повољног мишљења свога, кандидат добија од надлежног окружног начелника цертификат способности, који мора увек собом носити и показати, као и реверс о пријави за циркулацију аутомобиле, на сваки захтев власти.

Дужност је кондуктера аутомобиле, да све делове својих кола одржана стално у исправном стању, и да се често уверава о правилности њихових функционисања; он не сме напустити кола пре него што предузме све потребне мере предострожности за спречавање могућних несрећних случајева, и пре него што заустави луну мотора. На случај потребе, кондуктер је дужан да трубом огласи примицање својих кола, која ноћу морају бити осветљена белом и зеленом светлошћу.

Аутомобилни возови. Аутомобиле, које вуку друга кола (аутомобилни возови), поред општих законских одредаба о аутомобилама, подлеже још и специјалним одредбама.

Да би у једном округу могао циркулисати аутомобилни воз, потребно је за ово допуштење окружног начелника, које се издаје или на основу мишљења окружног инжењера, или на основу мишљења надзорника путева, или на основу мишљења обојице, што све зависи од природе путева на којима ће ови возови циркулисати. Независно од општих законских прописа, допуштење за циркулацију аутомобилних возова издаје се под нарочитим условима сигурности, који се набрајају у самом издатом допуштењу.

Сваки аутомобилни воз мора ноћу бити осветљен: с преда белом и зеленом, а позади црвеном светлошћу. Задржавање возова на јавним местима не сме ни у ком случају ометати јавни саобраћај нити спречавати приступ и приватну сопственост. За саобраћај путника, станице ових возова утврђују се одлуком окружног начелника у допуштењу за њихову циркулацију.

Брзина. Декрет од 10. марта 1899 год. станова у дужност кондуктеру трамваја, да увек буде господар њене брзине; да успори брзину а према потреби и саевим заустави кола, кад год она могу бити узрок каквог несрећног случаја, нередa или над ометају саобраћај, и да, приликом пролаза кроз тесна места, изједначи брзину са обичним пешачким ходом. У остаком, брзина ни у ком случају не сме прећи 30 км. на сат у отвореном пољу и 20 км. на сат у насељеним местима (за аутомобилне возове 10 км.).

Аутомобилна и сва остала кола са механичким моторима, без обзира на њихов тип и њихову природу, подељена су у две категорије, према томе да ли су способна или не, да у рачуници иду њеном брзином од 30 км. на сат.

Конструктор је, дакле, дужан да прецизно означи, у своме захтеву за испитивање и потврђење типа, максимум брзине кола која намерава да пуста у саобраћај, јер за тачност наведе њоси сну одговорност. Тако исто и у писмену, које издаје купцу, мора означити максимум брзине, коју продата кола могу достићи у равници.

Ако је аутомобила способна, да у равници иде њеном брзином од 30 км. на сат, мора бити снабдевена двема истоветним таблама са редним бројевима, које ће бити истакнуте с преда и позади кола. Ови бројеви, која су исписани видљивим арапским цифрама, и које утврђује инжињер, служе за лакше назначење сопственика аутомобилних кола.

Примена одредаба о ограничењу брзине аутомобила имала је за последицу извесне тешкоће. Поједини општински председници, наслањајући се на чл. 94. и 37. зак. од 5. априла 1884 год., који им стављ у дужност старање о сигурности саобраћаја на јавним местима, свели су брзину аутомобила, при продазу кроз насељена места њихове општине, и испод 20 км. на сат. Једним расписом министра унутрашњих послова од 12. августа 1903 год наређено је окружним начелницима, да овакве наредбе одобравају само у оним случајевима, кад не постоји на злоупотребе власти, претерапости и кињења.

Трке аутомобила. Трке аутомобилних кола на јавном месту и у границама једног округа, могу бити само по нарочитом одобрењу окружног начелника, које се даје на основу повољних мишљења инфоша одељења за друмове и по пристанку општинских председника, кроз чије ће општине она кола пролазити. Ако се трка простире кроз више округа, она одобрења даје министар унутрашњих послова на основу мишљења окружних начелника, у чијим ће се округима трка вршити. У овим случајевима брзина мора бити већа од 30 км. на сат у отвореном пољу, али ипак не сме прећи 20 км. на сат кроз насељена места.

Трошкови око надзора, као и сви остали којима се администрација излаже због трка, падају на терет њихових организатора, који су дужни да унапред депонују потребну суму.

Санкција. Повреде одредаба декрета и наредаба, које се односе на аутомобилна кола, констатује се записницима који се достављају надлежним судовима. Поред казнене, ове законске одредбе садрже и административну санкцију: после два учињена иступљења у једној години, цертификат о способности може се одузети од кондуктера аутомобиле решењем окружног начелника, а по мишљењу инжињерског одељења.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(одломак из дела „Психологија злочинца")

од д-ра Ериха Вулфена
државног тужиоца у Дрездену

(наставак)

Разбојник. је крадљивац, који краде употребљавајући силу према људима. Он има, дакле, много особина обичног крадљивца. Неспособан је за рад или, у најмању руку, плаши се од рада, а пожудан је за уживањем. Док крадљивац већином живи још неким извесним уредним животом у друштву (као већ није у каквој крадљивачкој, скитачкој дружини), дотле је разбојник са свим одвојен од редовнога друштва. Он је скитница и избегава заједницу са људима. Васпитање му је махом лако запуштено, а интелигенција слабо изображена. Разбојници се већином здружују и отимају на заједнички рачун.

Разбојништво је злочин, који се са успехом може извршавати у модерним државама само за време политичких немира, п. пр. у руској револуцији итд.

Разбојника карактерише његова употреба силе. Физиолошки дозназ ту у питање урођена телесна снага. Телесно слабуњавом човеку врло би слабо пошли разбојничке послови. Има једна урођена телесна снага, која се мора искористи, а то је изванредна моторна покретљивост. Са свим је сигурно, да за разбојнички начин живота постоје природни нагони. Одлучност и неустрашимост крадљивца појављују се код разбојника знатно појачани. К томе долази још и лична храброст, коју мора разбојник показати кад дође са противником очи у очи. Та лична храброст исказана познату разбојничку гордост. Крадљивац је као такав готово увек разуман; наравно, да напазање и на ту гордост код крадљивца по хотежима и код крадљивца увела.

Прави разбојник може да живи још само у државама са слабим управама, као што су Италија, Шпанија, Русија итд. У Немачкој не може да просперира прави разбојник иако бар са свим ретко. Немачки разбојник није ништа друго до насилник-крадљивац и скитница. У Немачкој су разбојништва махом дела по стицају прилика; никако нису производ навике или заната. Код немачкога разбојника преовлађује крадљивачки карактер; ту напазање нарочито у погледу интелигенције; опет на све оно што смо упознали код крадљивца.

Краће вели, да је „разбојник једини злочинац, који је не само пан закона, већ се скитара без стана и станка ван друштва, а животне намирнице прибавља јавном силом на рачун друштва, као звер". У његовом типу једпљени су необуздани прохе према сваком окову, страст за авантурама, неописана храброст и страх од рада.

„Он са највећим напорима ради употребљују сву своју снагу, само да би постигао свој циљ; не боји се, дакле, труда, али мрзи да употреби своју дивљу снагу на свакодневни, уредни рад; али исто тако, као што је готов на сваки напор да би дошао до животних намирница, исто тако воли и апсолутан нерад. Ако свему томе, што смо опртали као разбојничку наклоност, дође још и пети елемент: огорченље и пожуда за осветом према друштву, које га јури са својим „педантним и партијским" законима, онда је разбојник готов.

У колико ми знамо, врло је интересантно, да у литератури још никако није обраћена пажња на *психологију зеленаша*. Овде се мора поћи од природних односа, пошто су из њих и произашле зеленашке радње. Са свим је тачно, да је привредна потреба за заводима, који ће позајмицама

помоћи људима који немају ничег имање, а нарочито се у трењутним непри ликама. Кад је човек само у трењутним таквим незгодама, онда му је лако да по стењено дође у ред своје материјално стање. Али ко даје такве поткоре без нарочите сигурности? Банкар неће са таквим људима ни да има каква посла; он ће радије да прими меницу на дисконт зеленашу, који поред тога, ради сигурности, депонује и хартије од вредности. Заводи дају на зајам само у замену за какве ствари од вредности. За то онда долазе зеленашке радње, које у обичном трговачком свету нису омиљене. Дужник је обично својим последњим иметком купио меницу, да би њом у неколико дао гаранције зајмодавцу, да ће му дуг бити враћен. Наравно, да овај хоће да буде потпуно сигуран, а сем тога рад је да наплати и још посао. Он је свесан тога, да није баш тако пуно части давати позајмице на такав начин. Отуда долази и то, да зеленаш хоће да има бар добре зараде од свога посла, који је тако презрен.

Ко би му за то могао замерити? Његов је ток мисли логичан и разумљив. Чиновницима, високим и нижим даје зеленаш и без нарочитог осигурања. У самом њиховом положају налази он сигурности, те за то зеленаши нарочито рад о раде са чиновницима. Ретко кад да дође на јавност њихова неуредна претња, да ће се ради наплате обратити старешинама дотичних чиновника. Сем тога, уверени су, да их чиновници никада неће криви чно тужити, да би на тај начин учтиво дели своје компромитовање. Из истога узрока дају зеленаши рад о новац и официрима.

Зеленашдук са официрима и другим „кавалерима", који узајамљени новац употребљују само на луксузни и раскошни живот, има такође своју особиту психологију. Зеленашу при том служи као критеријум искоришћење лакомислености, неискусности. Зеленаш је већином добар познавалац људи и пун искуства у животу, те врло тачно зна, да какав млад официр тражи много више новаца него други смртни. То је час из обзира на положај, час из личних наклоности; тек он је увек готов на највише издатке.

Официр плаћа просечно свуда више но грађанин, изузев касине, где сразмерно јевтино живи. Он даје веће бакшише, према женскињу је издашнији, носи боље одело, боље рубље итд. И све то ради у већини случајева тако, да то не одговара његовим материјалним могућностима. У пуку се све то три мирно и ћутећи. Тако знаци весео живот не забрањује се официру.

Отуда долази, да и зеленаши не поклоњавају тако критички лакомисленост те младе господе. А каква би и имао повода за то, да испитује приватни живот официра детаљније него ли командант пука? Сем тога, за то му недостаје и прави пут. Биро-а за обавештења уздржавају се од тога, да утврђују лакомисленост официра. За то зна, наравно, и зеленаш, те само форме ради и тражи таква обавештења. Остале личности, којима је ближе познат живот официра, не стоје му на расположењу.

У осталом, погледи на лакомисленост и неискусност врло су различити. Понеки општински официр, баш и на самом кривичном претресу противу зеленаша, неће да призна да је био лакомислен и неискусан. Велика осигурања, која траже зеленаши од својих жртава, пранда су тиме, што она стоје у сразмерним односима са њиховим осталим, луксузним издацима. Ко баца стотине на вино, дуван, задовољства и женске, тај може да плати и добар интерес на позајмљени новац. Кад се све то стави на кантар, онда врло често изгуби више онај лакомислени, него ли зеленаш. Лакомисленост прогта често се граничи се превараом у кредиту, а уз то иду и лажи о намери на шта ће се употребити позајмљени новац. Зеленаш обично каже сам себи: откуда му новац да плати остале дугове, ту је изнор и за исплату мојих потраживања. Он рачуна по оном „систему", по коме се официри или други кавалери махом богато ожене. Зеленаши зна даље и то, да није у стању своју мунтерију да поучи чему бољем. Тај живот пун лакомисленога уживања постоји и постојаће, па дао он или одбио тражену позајмицу.

Зеленаш се, у осталом, једва осећа и позван да коригује друштво. За њега је много боља привилна, да и он заради свој део од оне господе, на којима тако многи зарађују. Отуда и долази то, да се често зеленаши наврзу на каквог младог човека и просто му натуре свој новац.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

Може ли лекар вршити службу и имати праксу у вароши, у којој постоји само једна апотека његова задруга.

Општина ј. изабрала је за свог лекара д-ра С. Ш., из исте вароши, у којој постоји само једна апотека његовог ода поч. А. Ш., које су наследници он и брат му М., а уживаоци мајка им и неудата сестра.

Д-р С. Ш, одрекао се права удела у приходима од апотекарске радње, и то не само за протекло време, него и за у будуће, који ће се одустанак имати у виду при расправи мас.

По тражењу општине, да се одобри избор д-ра С. Ш., г. Министар унутрашњих дела затражио је мишљење од Главног Санитетског Савета о томе: да ли д-р С. Ш. због својих правних и материјалних односа према масеној апотеци, а с обзиром на одредбе тачке 15. и 27. чл. 24. зак. о уређењу санитетске струке може у вароши Ј, отварањем на какву јавну санитетску службу, или макар само управљавати приватну лекарску праксу.

Главни Санитетски Савет дао је на ово питање овај одговор:

1. Да је дух и смисао горепоменутих законских одредаба такав, да у месту, где има јавна апотека, оно лице, које продаје лекове, не сме се бавити и лечењем, а логично такође ни да овај, који се бави лечењем, не сме продавати лекове (види тач. 9. чл. 9. а и тач. 13. чл. 12. санитет. закона као изузетне случајеве), па следствено ни имати материјалног интереса и удела у продавању тих лекова.

2. Да материјални и правни однос, у коме се налази д-р С. Ш. према масној апотеци, не могу дати довољно гаранције, да ће он остати на висини свог позива, па ма каква се исправност могла код њега претпоставити, и

3. Да је у духу и смислу тач. 27. чл. 24. санитетског закона сасвим јасно: да у месту, у коме лекар има своју и своје фамилије апотеку, или има у њој ма каква удела, — на кад је он још и једини — не може бити ни државни, ни општински ни приватни лекар, и да према томе д-р С. Ш. због масене апотеке и њених интереса не може бити ни срески а још мање општински лекар у вароши Ј., где постоји породична апотека, за коју је он интересован, у противном случају, а према одредбама тач. 27. чл. 24. санитетског закона има се она апотека затворити.

На основу овог мишљења Главног Санитетског Савета, Г. Министар донео је решење од 28. јануара 1907. г. Бр. 949., да се избор д-ра С. Ш. за лекара општине ј. не одобри.

По жалби д-ра С. Ш. Државни Савет примедбама својим од 9. јануара 1909 г. Бр. 7935/908. нашао је, да министрово решење не одговара закону са оних разлога:

Као што се види из жалбеног решења, Министар није одобрио избор жалиоца за лекара општине вароши Ј. на основу чл. 24. тач. 15. и 27. зак. о уређењу санитетске струке, зато, што у вароши постоји само једна апотека оца жалиоченог поч. А. Ш., које су наследници жалилац и брат му М., а уживаоци мајка им и неудата сестра, те се из тога изводи да је жалилац директно материјално интересован у раду и промету апотеке.

По тач. 15. чл. 24. поменутог закона, апотекар се не може у исто време и лечењем бавити. А по тач. 27. истог члана ако се појави основана сумња да између појединих апотекара и лекара постоји какав договор на штету публике ствар се предаје на оцену Главном Санитетском Савету, па ако се из дотичних реферата увиди да међу њима мора бити ма какав договор, казне се обојица двогубом повећаном казном, колико су тим договором од прилике публику оштетили. А ако и после те казне учине ту исту погрешку, апотекару се затвара апотека, а лекару одузима лекарска пракса у Србији.

Из један од наведених случајева за жалиоца не постоји. Он није апотекар, па да се поред апотеке занима и лечењем. Његова заинтересованост у времену кад је донето ожалбено решење није била утврђена. То се види из самог решења, јер је нарочито да се приберу подаци о томе. Тек актом старалачког судије од 19. марта Бр. 6602. констатовано је, да су наследници имања и апотеке поч. А. Ш. жалитељ и малолетни му брат М., а уживалац мати им и неудата сестра, и да се је жалилац одрекао права удела у приходима од апотекарске радње, и то не

само за протекло време, него и за будуће док му се брат школује за апотекара, па и после док му брат буде водио радњу апотекарску, и док буде жив као апотекар са том радњом, који се одустанак. као што судија у томе акту вели, при расправи мора имати на уму.

Оваквом изјавом жалиоца његова је заинтересованост искључена, нити се она може изводити из тога што његова мати, брат и сестра уживају доходке апотеке, којом управља одговорни администратор.

Закон о уређењу санитетске струке ни једном својом одредбом не ограничава изабраног кандидата да буде општински лекар, ако његова родбина у дотичној вароши има апотеку. То би ограничење могло наступити само кад би се доказало да такав кандидат стоји у договору са администратором апотеке, која припада његовим сродницима, или иначе стоји у договору са апотекаром на штету публике, и да је за то кањен па је опет одржавао такве односе, у коме случају он не само што не би могао бити лекар у тој општини, него би му се забранило право праксе у Србији.

За оваква однос жалиоца никакви докази не постоје, него се само претпоставља његова заинтересованост, а такве претпоставке закон не допушта. И кад то стоји, онда је Министар по чл. 9. и чл. 14. санитетског закона имао да одлучи: да ли има места да се одобри избор жалиоца за општинског лекара или не, а није могао да се упушта у извињење претпостављене, које немају ослонца у закону, чиме је прекорачио границе своје власти по закону.

Министар се није сложио са овим поматрањем Државног Савета из разлога изложених у његовом писму упућеном Савету под Бр. 525, који гласе:

„Ма да у закону о уређењу санитетске струке, није предвиђено како се има поступати у случајевима, кад лекар хоће да врши лекарску праксу у месту, у коме се налази апотека његових родитеља, ипак мој је претходник правилно поднео овај случај под одредбе чл. 24. тач. 15. и 27. зак. о уређењу санитетске струке, јер и ако нема потпуног доказа, да постоји дело из тач. 27. чл. 24. ипак је тешко замислити, да ће лекар поступати непристрасно при процењивању лекова, кад зна да од његових прескрипција записи останак и напредак апотеке, код које је и морално и материјално заинтересован.

Нико не би био кадар да разбије сумњу код појединаца, у пристрасност прописаних лекова од стране заинтересованог лекара, на штету потрошача, а на корист апотекара. Последица свега тога била би губљење вере у савесност лекара, што би шкодило и самом угледу лекарске струке.

Државни Савет није увојше ово објашњење Министрово, већ је одлуком својом од 20. јануара 1909. г. Бр. 400. поништио ожалбено решење.

Износећи ове одлуке правницима и лекарима на оцену, напомињемо, да је решење Министрово, о неодобрењу изабраног кандидата у овом случају правилно, поред разлога изнесених у његовом решењу и противпримедбама још и за то:

1, што је Министар према § 27. устројства централне државне управе држан да се стара о јавној сигурности и здрављу народа;

2, што су апотекар и лекар, према природи својих послова, дужни да један другог контролишу у прописивању и издавању лекова и све примећене неисправности да јављују надлежној власти ради извиђаја, а та би контрола у овом случају била илузорна; и

3. што би на случај извршеног каквог кривичног дела прописивањем или издавањем лекова, била искључена свака гаранције за јавну сигурност, а истрага би била илузорна, јер они рођаци, апотекар и лекар, на само да њих дужни следовити један противу другог, него шта више могу све учинити, да један другог сачувају од сваке одговорности (§ 50. крим. зак.).

В. Ђ. Н.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине варошице Краљева, службеним актом својим пита:

„Суд ова) учтиво моли уредништво за објашњење.

Да ли има право гласања на општ. збору и опај грађанин, који не плаћа 15 дин. непоср. пореза са државним прирезом и то само на имање без личне — непоср. порезе — у б. дин. кад је исти преспарео и на основу чл. 74 тач. с. и ж. Зак. о непоср. порезу плаћања личне порезе ослобођен.

Тако исто, да ли имају право гласа и они старци, који и без личне порезе и порезе на имање нису никако увршћени у расторед порезе Бр. 6, а на основи начин увршћени у гласачки списак.

Нужан је одговор у првом наредном броју.“

— На ово питање одговарамо:

По члану 30. закона о општинама, на општинском збору имају право гласа сви пунолетни грађани општине, који плаћају државни најмање 15 динара непосредног пореза на годину.

Што се тиче задругара, у који ред улази и отац са пунолетним синовима, ако живе у заједници, њих закон повлашћује и дозвољава право гласа свима без обзира на величину непосредног пореза, који задруга плаћа.

Ни ова законска одредба ни чл. 32. истога закона, који набраја уроке из којих неко неће имати право гласа, нису изузели оне, који су ослобођени плаћања пореза на личност због старости или телесне неспособности.

Према овоме има се овако узета:

1. кадгод је један самац ослобођен плаћања личног пореза из којих му драго узрока али плаћа 15 дин. непосредног пореза на име осталих облика. он има право гласа; и

2, кадгод је неко задругар (где изузетно од грађанског закона улази отац са сином) он има право гласа без обзира на величину задружног пореза и без обзира на то, што је ослобођен личног пореза, јер се он користи оним делом непосредног пореза, који његова задруга плаћа.

У опште ослобођење од личног пореза, које налази осломца и права у закону о непосредном порезу, не утиче на право гласа, које има свога извора у чл. 30. закона о општинама.

II

Суд општине доњо-љубешке актом својим Бр. 225, пита:

„Један грађанин овд. осуђен је пресудом монополске управе да плати крајумчарску казну и таксу у 174 динара.

Наплатни срески тражи наплату ове казне.

Како је између општинског суда и среске власти дошло до неспоразума: да ли се за ову напдату могу узета у попис два вола и све оно што земљодељу штити § 471 грађ. суд. пост. то се моли уредништво за потребно обавештење.“

— На ово питање одговарамо:

Пре него што да одговор на ово питање, уредништво констатује да је ово непотпуно, јер није речено: по коме је закону осуђено дотично лице, јер Управа Монопола суди за разноврсна крајумчарења, н. пр. по закону о монополу дувана, соли и новим монополима.

Кад се тражи одговор онда треба и питање да је јасно.

Али узимајући да је кривица из ма кога од ових закона, уредништво ће дати за сваку засебан одговор.

Дакле, ако је кривица по закону о монополу дувана или монополу соли, онда се осуђеном не може узети у попис ни покретно ни непокретно имање, које му штити § 471. грађ. суд. поступка, него предмет пописа може бити само једна трећина од онога непокретнога имања, које кривцу претеране преко „*наглашке*“, или она покретност, која такође претиче (чл. 156. зак. о монополу дувана и чл. 12. зак. о моноп. соли).

Што се тиче прикупа по закону о установи нових државних монопола, ту по чл. 20 б. није изузета покретност из пописа, а од непокретног имања служи за наплату опет само трећина од онога имања, које претиче преко онога, што се по § 471. грађ. судског поступка не може узети у попис.

III

Суд општине Ћакуске, актом својим Бр. 239, пита:

„Тачка 4. § 471. грађ. суд. поступка, штити земљодељу од продаје пет дана земље, рачунећи дан у 1600 квадратних хвата.

Дан оранја од 1600 кв. хв. у овом крају разумевају двојако, н. пр. једни рачунају да износи 42, а други 57 ари.

С тога суд овај, као претплатник листа, моли уредништво да објасни: колико из-

поси дан орања од 1600 кв. хвати, како би суд при издавању уверења знао тачно колико треба земљоделцу да остане земље у хектарима.

— На ово питање одговарамо:

Дан орања од 1600 кв. хвати односно јанаћ земљишта има 57 ари и 50 квадратних метара.

Обичан дан орања, како се у по неким крајевима Србије рачуна, износи 40 ари.

IV

Суд општине мајурске, актом својим Бр. 316, пита:

Стојан Матејић бив. из Мајура, осуђен је пресудом суда општине јовачке од 31. марта 1899. г. Бр. 271, да плати дуг цркви јовачкој 100 дин. са 6% год. интереса од дана прошлог рока до наплате.

По смрти Стојановој, на имању су остале његова жена и кћи, која се доцније удала и довела мужа на имање свога оца.

Црква јовачка непрестано тражи да јој се из имовине осуђеног дуг наплати.

Како иза умрлог није остало више земље, него што штити § 471. гр. с. пост. то се моли уредништво да у наредном броју свога листа изволи дати овоме суду објашњење: да ли се може узети у попис ово имање за наплату црквеног дуга с обзиром на § 471. грађ. с. пост. пошто удова Стојанова и кћи јој немају више земље од 6 дана орања, а кућу са плаћем и немају, и да ли се црквени дуг сматра као јавна каса, да би се дужнику могло оставити само два дана орања итд.

— На ово питање одговарамо:

Узимајући потребу одржања нашега сељачког сталежа као један општи — јавни земаљски интерес, законодавац није могао, при доношењу наређења на § 471. грађ. суд. поступка, имати на уму само личност старешине куће као земљоделца, него је, на сваки начин, желео да заштити земљораднички дом, па и онда, кад је у овоме услед смрти нестало мушкога преставника.

Према овоме, кад су иза имања умрлог остале по смрти Стојановој удова и кћи, и једино од земљоделства живе, а немају, међутим, више од имања него што им штити § 471. грађ. суд. поступка, онда се ово имање не може продати за рачун потраживања цркве, пошто она не долази у ред оних јавних каса, које су намењене кредиту земљорадника и имају привилегије по § 471. пом. закона.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПРЕДАО СЕ ВЛАСТИ

Богосав, син **Милутина Јанковића**, из Бољевца у срезу посавском, чија је потерница објављена у 7. броју овога листа, сам се предао власти, те је тако престала потреба даљега тражења његовог.

ПОТЕРЕ

Алфред Шуберт, банкарски чиновник, побегао је крајем прошле године из Берлина, пошто је извршио преваре и злоупотребе у предности од преко 10.000 марака. Собом је понео и три кредитна писма лондонске Дис-

контног Друштва у Берлину и по свој је их прилици злоупотребити.

Алфред је стар 28 година, висок 1·70 м. витка стаса, плаве, разделне косе, бледог, мршавог лица, са малим наусницама, без бркова. Шуберт је одлетитих појава, говори, сем немачког, правилно француски и енглески; спада

добро виолину и игра добро билјар; лако је могуће да не ступити у какву музичку кафеју, над потрошње новце.

Са Шубертом је једновремено нестало и његове љубавнице **Шарлоте Шелленберг**, које је стара 18 година, крупна, затворено плаве косе, грозрастих очију.

Хвалу вирна награде намењена је берлинска полиција ономе ко Шуберта ухвати.

На молбу одељења немачког комесаријата доносимо фотографије тражених лица и препоручујемо свима полицијским и општинским властима најревније тражење за њима.

Сталета, син **Јована Милојковића**, из Бреста у срезу ресавском, 20. ов. мсца обио је сандук своје газде Радоја Миљковића, оканлијег и покрао: девет комада дуката царских, бушених од по 12 дуката и један пелинг дуката од 56 дуката, по набетви.

Сталета је стар 21 годину, раста високог и танког, носе, обрва, бркова и лица нарост, а очију зелених.

Од одела има капутеру и пантаљоне од вуне сивкасте сукна, на глави шајкачу с поклопцем од црвене чохе а на ногама штиваљено опанке са широким пајцнама.

Познају се ове власти да га брзо и енергично потраже, па ни случај пронађена спроведу са поврађом начелнику среза ресавског с позивом на његову депешу Бр. 3176.

Милутин Јеленић, кочијаш, родом из Обреновца, 19. ов. мсца покупио је и одвео на стази Лазара Живановића, из Београда у улици Луг Богдана, једног пса прве женског огртач, 2 перјана јастука и разно кућевно посуђе — тањире, вилушке, кашике итд.

Он је стар 25 година, сув, висок, црномањаст и обријан. Од одела има на себи дугачки прш зимски капут, а испод њега сиво у боји и зимске панталоне; на глави меки сиви шешир, а на ногама ципеле на везере.

Познају се ове полицијске и општинске власти да га живо потраже на најезгор спроведу са стварима извр. терезијеном, с позивом на акт Бр. 3100.

Живко Васић, сватачки Цигањин, који одговара под начелника среза поповићког за нехотично убиство, побегао је незнано куд. Лично опис непознат је.

Наређује се живо тражење. Најезгор нала спровести поменуто власти, с позивом на акт Бр. 9721.

НАЂЕН ЛЕШ

У једној дрљошкој колиби крај Грошке нађен је 24. пр. м-ца леш непознатога младића, који је могао бити стар 16—17 година, црномањастог косалог лица, шиљате браде. Од одела има на себи: панталоне од дебеле, црне материје са ситним белим пругама, поцепану појкељу, сиву, стари шеширџер са јаком од сомота, на глави шубару, а на ногама са свих поцепане ципеле на шнирање. Секцијом је утврђено, да је леш дошао 20—30 дана под снегом, и да је смрт наступила од скрхнутости. Сва је прилика, да је то био какав радник, који је спратио у колибу, да преноћи, па се скрхао, пошто је снег затрпао и колибу. Ко би знао што ближе о овоме лешу, моли се да извести најближу полицијску власт или начелника среза грочанског с позивом на депешу Бр. 2348.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 10. У БЕОГРАДУ НЕДЕЉА 8. МАРТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, в преса покреби и ванр дуги недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за сва друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза јабланичког, Косту Протића, полицијског писара у пензији, и

за полицијског писара треће класе среза драгачевског, Милоша Мајсторовића, правитеља начелства округа чачанског.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. фебруара 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Стојан Стаменковић, лекар среза призренског на основу § 76 закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. марта 1909. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је да се:

Мирослав Радовић, полицијски писар друге класе Управе вароши Београда, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. фебруара 1909. г. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у први редовни сазив за 1. октобар 1908. године, од 13. јануара 1909. године, која гласе:

„да се села Лешница и Срнци одвоје од своје досадање општине сенске, среза авинског, округа пожаревачког, и да за себе образују нову општину под називом: општина лешничка, у истом срезу и округу";

„да се село Мачковац одвоји од своје садање општине глободерске, у срезу расинском, округа крушевачког, и само за себе образује нову општину под називом: општина мачковачка, у истом срезу и округу";

„да се село Шљивовац одвоји од своје садање општине ољанске, у срезу и округу пожаревачком и споји са општином краљево-дољском, у истом срезу и округу";

„да се села: Горичани одвоји од своје садање општине слатинске, а Качулице од своје садање општине лазачке, у срезу тршавском, округа чачанског, и та два села Горичани и Качулице да образују нову општину под називом, општина горичанска, у истом срезу и округу";

„да се село Шутци одвоји од своје садање општине калањевачке, у срезу качерском, округа рудничког, и да образује нову општину под називом: општина шутачка, у истом срезу и округу";

„да се село Тољевац одвоји од своје садање општине доње-крчмиске, среза темнићског, округа моравског, и да само за себе образује нову општину под називом: општина тољевачка, у истом срезу и округу;"

„да се села Здравчићи, Тврдићи и Радовци одвоје од своје садање општине поженске у срезу поженском, округу ужичком, и оснују нову општину под називом: општина здравчићска, у истом срезу и округу";

„да се село Богдање одвоји од своје садање општине љубостиње, среза тршенчког, округа крушевачког, и да само за себе образује општину под називом: општина богдањска, у истом срезу и округу."

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. фебруара 1909. г. у Београду.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Тихомир Денић*, начелник среза јабланичког и г. *Гаврило Николић*, писар истога среза, решењем Г. Министра Унутрашњих Дела од 4. прошлог месеца Шбр. 25305/08 год. кажњени су укором за дело из § 42. и то први из тач. 10., а други из тач. 1. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. *Петар Поповић*, начелник среза левачког кажњен је губитком плате за 15 дана, решењем Г. Министра Унутрашњих Дела, од 19. прошлог месеца Шбр. 24566/08. год. а за кривицу из § 43. тачке 10. под а. закона о чиновницима грађанског реда.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЉИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Нема сумње, да повериоац може, и без принуда дужника, одустати од егзекуције пре него је пописа било, пре, дакле, него је дужник осетио непријатне последице које прате принудну наплату. Овакав одустанак може се наравно чинити са свима за става другога §. 143. грађ. суд. пост., по коме „докле, докле тужба туженом на одговор није дата, може се од парнице одустати без сагласности туженог".[1] Али *quid*, ако је већ било пописа, било да је, у извршењу формалности прописаних за принудну наплату, власт отишла и даље било да не? Да ли такав случај не треба изједначити са онима из последњега става изједначити са онима из последњега става мало час напеденога §-а грађанског судског поступка у коме стоји, да после предаје тужбе туженом на одговор одустанак од парнице може бити „само ако тужени сагласи"?

[1] А. Богишић, *Теорија грађанског судског поступка*. Прва половина стр. 208.

Тужилац не може, без пристанка туженога, одустати сам од спора после саопштења тужбе туженом зато што тужени може бити заинтересован, да се поведени спор противу њега и оконча. Он је, н. пр., уверен да тужилац нема права, и његов је интерес, да се то одмах констатује, како га овај не би могао доцније поново узнемирити. Ово право мора се туженом признати, када се већ појединцима признаје и само право на изазивачку тужбу (§ § 336, а 350. грађ. суд. пост.). Осим тога, може бити да тужилац, који је увидео да ће спор изгубити, одустаје од парнице само зато да би избегао плаћање трошкова који на њега, као на страну која губи, имају да падну. Тужени, да би се избегла свака дискусија о обавези плаћања оних трошкова, има рачуна да се парница окончи и да се, на тај начин, утврди да те трошкове има тужилац да сноси. Из ових разлога, који су, као што видимо, врло озбиљни, мора се допустити туженом, да каже шта мисли о одустанку тужиочеком, таво да ће се спор прекинути или продужити према томе у коме ће смислу бити изјава туженога.

Ми мислимо да се ова резоновања могу, сасвим или делимично, применити и на случај одустанка од извршења. Извршење је само једна, друга по реду, фаза спора, те би са тога разлога само требало правило на последњега става § 143. грађ. суд. пост. распространити и на случај којим се овде бавимо. Дужник, који није био у стању да повериоца на дан начини измири, због чега је морало доћи до егзекутивне наплате, може имати интереса, када већ поверилац не одустаје од самога права већ једнино од његовога моментанног извршења, да се процедура продаје продужи и окончи, и он се, бар на тај начин када није могао друкчије, своје обавезе ослободи. Иначе, ако би поверилац могао сам, својом властитом вољом, одустати од продаје, онда би дужник могао бити, у место једном, више пута изложен непријатностима које са собом по влачи егзекутивна наплата.

Што се трошкова тиче, овај разлог већ не може се увек овде навести у одбрану постављеног правила, као што је то случај са одустанком од тужбе. Јер, како трошкови око извршења падају на дужника, пошто је он њихов проузроковач, то се не може рећи и овде: да дужник има рачуна да се продаја спрши стога што ће се доказати да те трошкове има поверилац да сноси.[1])

Ова објашњења нама нису, мислимо, у противности са § 478. а. грађ. суд. пост. који овако гласи: „Извршење пресуде, или и саму одређену продају имања дужникова ради извршења пресуде, све док продаја није спршена, може обуставити само поверилац који је извршење тражио". Овај пропис, у колико се он односи на обуставлање продаје, неће јамачно то да каже, да је, за то обуставље, довољан одустанак повериочев. Он хоће да каже само то да се продаја не може обуставити без пристанка повериоца који је тражио извршење. Ако то не значи још, као што рекосмо, да је за то доста да поверилац да свој пристанак. Према горњим објашњењима, за обуставу продаје потребна је још и сагласност дужникова. Исто тако треба тумачити и други став наведеноја прописа по коме: „А ако је таквих поверилаца више, онда се ово обустављање може учинити само на захтев њих свију". У овом случају, за обуставу продаје потребна су, дакле, она два услова: 1°, да су на то дали свој пристанак сви заинтересовани повериоци; а ако такви сматрају се они који су тражили извршење. Као такви не сматрају се онде они повериоци који немају извршне одлуке судске, као ни они који ову имају, али који нису тражили принудну наплату; 2°, да на обустављање продаје пристаје и дужник. Ако дужник тражи, да се продаја сврши, власт полицијска мора овоју пристојности или, ако је је већ отпочела, мора је продужити. Разне побуде, противне интересима дужниковим, могу нагонити повериоца да тражи обуставу продаје, те би стога било неправично допустити, да поверилац буде онде једини господар извршења.[2])

А може ли власт и без пристанка странака обуставити једном већ одређену продају?

Питање је врло важно. Решење његово може бити од великога утицаја на имовинске односе појединаца; јер, ако би се допустило, да власт сме, својом властитом иницијативом, задржати једном већ објављену продају, онда бисмо могли доћи до резултата веома неповољних по речене односе. Поимимо, дужник, благодарећи било својим личним везама било политичком утицају своме, могао би, противно интересима повериоца, који је законито егзекуцију, издејствовати код извршне власти обуставу продаје. Ако би ова власт такво право имала, онда би она расподагала, за своје политичке циљеве, врло моћним средством, што значи да би тада приватна права била врло често у рукама власти, која би њиховим тапузарима могла, без своје одговорности, нанети велике штете.

Како права немају никакве практичне вредности, ако нису санкционисана, и како се санкција приватних права не састоји само у томе да се, у случају спора, може добити судска одлука којом се она констатују, већ и у томе, да судска одлука буде увек и одмах приведена у дело, то у напредним земљама и друга фаза приватно-правнога спора, извршење, дохали међу оне послове које су стављени у атрибуције судске власти. Поштo је ова власт независна од власти управне, која би од једне такве надлежности могла чинити злоупотребе, то су онда појединци сигурни да ће они у једном спору, у извршењу као и у суђењу (Erkenntnissstadium), наћи потребне гаранције за своја права.

У нас напротив. Извршења одлука судских и по грађанским парницама дата су управној власти. Није потребно доказивати још и то колико је такав систем штетан са гледишта гаранција приватних права појединаца. Искуство нам пружа небројено примера за доказ тога. Зато се, са толиким инсистирањем, и тражи напуштање тога система и увођење другога по коме би власт, надлежна за егзекуцију грађанских одлука судских, била, сличне судовима, независна од управне власти. Када је извршење судски посао, онда зашто и извршна власт не би онде била део судске власти?[1])

Може ли дакле, новаљамо, полицијска власт задржати својом сопственом вољом извршење продаје? Али прво да одговоримо на ово питање: да ли би наређба више власти, окружног начелника или министра, којом би се нашло на то да се продаја једном објављена обустави, била обавезна за начелника среског односно управу града Београда, и у опште власти и чијим је атрибуцијама поено извршења грађанских одлука судских?

Питање се поставља стога што је са свима различни положај судских и управних чиновника. И по Уставу и по закону судови су самостални, незавиени од управне власти, од које немају ни смију да примају ма какве наредбе односно спорова пређених пред њих на решење (в. чл. 146. Устава и § § 12. и 109. крив. зак.). Што се управних чиновника тиче, и они су, наравно, у својој надлежности законима везани. На њима је баш дужност да законима прибаве важности. Ова дужност лежи на свима органима управне власти, без обзира на њихов хијерархијски положај. (В. чл. 117. и 28. Устава). Али, иако има ова важна разлика између судија и чиновника управних, у погледу наредаба, било генералних било специјалних, које би им се упутиле од више административне власти: Док, као што смо казали, судија не сме поступити ни по каквој наредби административне власти која би се тицала спорова на његове надлежности, дотле нашим административним чиновним није већ тако самосталан. То се види из § 13. зак. о чинов. грађ. реда који гласи овако: „Ниже ли ниши

[1]) Наравно изузев случаја, ако је поверилац сам крив што се још до пропуне плаћате (в. пр. пр двострку вредност имања дуга — § 352. тач. 4. крив. зак.), и продаја се укине.

[2]) У Холандеској Галицији, у години 1845. год., штампана је једна књ. Систем Јавнога, без сумње Кавалиновога Суда, своје врло корисне и интересантне беседе о гл. XVIII. и XIX. грађ. суд. пост. „о извршној пресуди", а „о уништењу одређене јавне продаје, и то изватељима редом, парагр. по параграф. Ту је § 478. а, којим смо се горе бавили, симе интерпи (са крилењем за је увесен у законик 24. Јула 1895.), без коментара на интересна нашег одлука судских. Овим своје рада нас. Јавнога наша врлина литература обогаћен је, у последње време, трима корисне обрадама које ће, у нашим, олакшати и студију о извршној грађанских одлука судских, а то су: Мил. Вукићевића, Збирка одлука Државног Савета (год. 1908.); Гојко Шантића, Начелне одлуке Касационога Суда (1883.—1908.); Гојко Шантића, Пе забележника Дра Николе Крстића поводом одлуке опште седнице и одељења Касационог суда 1866.—1878. год. (Издање Академије Наука).

[1]) Ми смо се на ово питање: а устројству власти надлежне за извршење грађанских одлука судских осмотрише задржала у својој расправи: Дође извршења надлежност законитих по „Полицијског Гласника", Београд, 1905. Да нравствено, овом прилком, још и то, да се је на горње гледиште стало и прој. Министар Правде, Г. Мерко Трифковић, ако и комисија која је он састанио за израду законитих пројеката о грађ. судовима: тај пројекат казао је те судове за надзорне и за извршење грађанских одлука судских. Тај пројекат чека још на уношење од страже законодавне власти.

чиновник, да је отпуштени му налог противзаконит, то му ништа на руку не стоји, да законодавној власти своје примедбе учини. И у таквом случају смеће задржати налог од извршења само ако не би ствар хитна била. При поновљеном налогу после учињених примедаба, дужан је чиновник добивени налог без одлагања извршити. — Само што казнителни законик као злочинство или преступљење забрањује и казни, неће ники чиновник никад сметати да учини на заповест старијега, и дужан је јавити својој вишој власти о таком приљежној заповести.* Као што видимо, по овом пропису: 1°, Чиновника наредба више власти не ослобађа одговорности, ако извршена радња, по одредбама криминалног законика, садржи у себи елементе преступног или злочиног дела, без обзира на то да ли је чиновник одмах налог извршио или је то учинио тек пошто је на њега дао своје примедбе које су остале безуспешне. Ово примирава административнога чиновника, да добро зна одредбе криминалног законика, као и специалних закона у којима су набројана преступна и злочина дела, те да се о правилно, овде изложено, не огреша. Чиновник не би, наравно, могао бити кажњен дисциплинске за неиспуњивост у оваком случају. Таква казна морала би бити поништена од стране административне власти која стоји над оном власћу која би казну пресла. Најмање би, пак, чиновник могао за то бити отпуштен; а ако би иначе отпуштања односно пенсионисања било и оно остало, то је само зато што би се узело да §§ 70. и 76. зак. о чин. грађ. реда имају опако широко значење какво му се одавна од стране управне власти даје. 2° Отпуштени налог, ако би био извршен, сачињавао би нетуп или не би сачињавао никакво кривично дело. Тада је чиновник, коме је налог управљен, дужан, ако не жели за извршење његово одговарати, учинити своје примедбе наредбодавцу, каке би овај, увиђењем своју погрешку, налог тргао. Али, ако виша власт поново своју наредбу, не примивши примедбе, онда је нижи чиновник дужан отпуштени налог одмах извршити. *Дужан* је, што значи да ће у противном случају он бити дисциплински одговоран, без обзира на то што би извршена радња сачињавала дело нетупа или би се њоме, апстрахујући своју кажњивост, наносила штета каквом приватном праву. Одговорност ту пада на наредбодавца.[1]

(наставиће се)

Живојин М. Перић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Криминално или одељење IV

Од осам одељења берлинског полицијског президијума криминално одељење је и по важности послова, и по намењеном му задатку и по броју додељеног му персонала једно од најважнијих.

Одељење стоји под управом једнога вишега владиног саветника (сада *Хоне*) и његова заступника и помоћника, једнога вишега саветника [д-р Линденау]. Оно се дели на три одељка:

1. *Кривична полиција*, чија се делатност простире на изналажење и гоњење кривичних дела и криваца и у којој се налази тежиште криминалног одељења.

2. *Општа полиција сигурности*, која води старање о стављању под полицијски надзор, контроли отпуштених осуђеника, упућивању умоболних у болнице за душевне болести, смештају запуштене деце у односне заводе, принудном васпитању малолетних, транспортима криваца и осуђеника, прогонству и извршењу судских кривичних уговора.

3. *Полиција за надзор над јавним моралом* (Sittenpolizei), која води контролу над проституцијом и стара се о њеном регулисању полицијским прописима.

Сва три ова огранка криминалног одељења имају свако за се засебим одделитву организацију.

I. Кривична полиција.

Надлежност кривичне полиције простирала се најпре, као што смо у почетку напоменули, на саму област варошиа Берлина.

У току времена показала се потреба, да се местна полицијска надлежност превазилази ради гоњења криваца и изналажења кривичних дела прошира и на најближу околину Берлина, т. зв. сеоска предграђа, која су се временом прилагодила велико-варошким односима и у којима су од берлинске кривичне полиције гоњени и притешњени криваци налазили склоништа. Та накнадна проширења заснивана су на одредбама закона од 12. јуна 1889. и 13. јуна 1900. године и министарским прописима.

Према томе су у данашњој околној општини, ма да свака за себе има засебну општинску и полицијску управу, установљене канцеларије са чиновницима берлинске кривичне полиције. Те општине потпадају само у кривично-полицијском погледу под ресор берлинског полицијског президијума, док су у свима осталим грањама полицијске управе потпуно самосталне и од Берлина независне.

Значајан је још однос берлинске кривичне полиције према трима са Берлином потпуно спаслим, али иначе самосталним варошима: Шарлотенбургом, Шенебергом и Рикендорфом. Свако од ова три варошка предграђа Берлина има своју засебну државну полицију (Polizeidirektion), која управља самостално све функције местне полиције, а само у вишем управном смислу подлеже надзору берлинског полицијског президијума, као што би, од прилике, био код нас однос среске према окружној власти. У кривичном, пак, погледу, те полицијске дирекције одржавају стално и тесну везу са берлинском кривичном полицијом, обавештавајући се у заједнику, и телефоном и телеграфски, о извршеним кривичним делима, а све три те дирекције шаљу по једнога свога криминалнога чиновника на кривичне конференције берлинске полиције, које се држе у председништву редовно једаред недељно.

Кривична полиција дели се на три главне групе — *инспекције* и на њима предмета, увођени било од квартова, било од државног тужилца, било од публике, расподељује се одмах по доласку према својој садржини тим трима инспекцијама у рад и то тако, да тужбе и доставе, код којих се може мислити на кривца из наравне или из занату, приказују *инспекцији B*, оне где се изнесуће особито правно, трговачко или техничко знање иду у *инспекцију C*, а остале *инспекцији A*.

Инспекција А дели се даље на *инспекцију А I*, *инспекцију А II* и *инспекцију А III*; инспекција В дели се на *инспекцију В I*, *инспекцију В II* и на одељење за идентификацију (Erkennungsdienst). На челу сваке од ових инспекција или пододељења стоје *криминални инспектори*, који воде надзор над радом криминалних комесара у својој инспекцији. Инспекција С има само једног инспектора и не грана се као прве две инспекције.

Инспекција А је локално организована. Берлин је подељен на *тринаест криминалних срезова* (Kriminal-Bezirk), а за сваки тај срез одређен је по један криминални комесар са потребним бројем помоћних чиновника (обично по један крим. наредник и око десет крим. шуцмана). На инспекције А I и А II долази по четири, а на инспекцију А III нет срезова.

Пошто се кривична полиција ради постизнућа својих циљева не може одрећи садејства универсалне — уличне — полиције, то се ова дноба поклапа са подделом шуцмапшафта, који се, као што смо раније видели, дели на три бригаде и тринаест капетанија — срезова, те се криминални срез поклапа са капетанијом (Hauptmannschaft-ом).

И иако је ова инспекција А организована по месту иначе сва њени криминални чиновници имају канцеларије и раде при самом председништву, јер би узимање канцеларија по варошиа у додирним срезовима стало доста и материјалних средстава, а не би био могућан ни потребан надзор над радом нижих чиновника, нити би се они брзо и лако могли да послуже са помоћним криминалним средствима, која се налазе при председништву. Ну да би се иначе одржао известан додир са средином у којој раде и да би се упознали са местним и другим приликама свога краја, криминалним комесарима стављено је у дужност, да станују у своме криминалном срезу.

У истом циљу при сваком полицијском кварту, — ових сада има 113 — налазе се по један криминално изображени наредник и два крим. шуцмана. Наредник и при криминалним шуцман додељени су кварговима од кривичне полиције и подлеже надзору шефа кривичнога одељења, а не старешине кварта, који само њихова акта потписује. Њих двојица раде искључиво на кривичним предметима при кварту, а онај други криминални шуцман чисто је кварговни орган, додељен од ко-

[1] Ова правила која иначе до ће чиновници бео оклевори и за случај иступа, а као је овај извршен тог на помоћнику наредбу, али ово питање не може се брзати редакцијом § 13. зак. о чин. грађ. реда.

манде старешини кварта за оне послове, који се у циклу имају да врше.

Исто тако, да би се и криминални комесари у неколико ослободили од дангубних канцеларијских послова и дало им се више времена за локалну истраживања у њиховим срезовима, они су у новије доба ослобођени од извесног броја мање важних предмета, који се без дањих истраживања могу окончати преко квартова, као што су то телесне повреде, повреде кућевог мира, противстајања, претње, увреде и преступи противу закона о радњама.

За окончање ових лакших кривичних ствари установљена је једна нова, четврта инспекција, т. зв. *инспекција D*, са шест пододељака — деперата. На челу сваког пододељка је по један крим. комесар, а над свима њима је као шеф оне инспекције један старији крим. комесар, који има само титулу крим. инспектора.

Кривични комесари инспекције А свршавају додељене им канцеларијске послове самостално или преко приделатих им помоћних чиновника или преко крим. чиновника (наредника и првог крим. шуцмана) дотичног кварта. Закључну одлуку, којом би се истрага завршавала и предмет достављао државном тужиоцу, потписује крим. инспектор, као начелник инспекције, који и иначе има права да се у сваком стадијуму умеша у истрагу како у формалном тако и у материјалном погледу.

Претпис упућење страним властима и важније кривичне предмете, особито оне које је шеф крим. одељења — диригент — још пре пријему означио као важне, подноси се овоме на потпис.

Инспекција В дели се на двоје, на инспекцију В I и инспекцију В II.

Инспекција В I обрађује краће но занату нарочито опасне краће, краће но дућанима, касарошке краће, краће по становима, краће каиута, краће при позним сналајима) и разбојништва, а *инспекција В II* преваре по занату, кривице противу јавнога морала, побијање, прављење и пуштуране лажног новца, кошку по занату.

Прва инспекција има 13, а друга 7 заседних одсека, са по једним криминалним комесаром као дежурантом и потребним бројем крим. наредника и шуцмана.

Поштто обрада ових кривичних дела изискује тачно познавање злочиначког света и њихових навика, то је подела посдова у овој инспекцији удешена тако, да сваки комесар обрађује по један специјалитет — једну врсту кривица.

Она врста кривица — кривица по занату или навици — према стеченом искуству не зна, или бар прло ретко, једном изабрани правац рада и као год што се они специјалишу у томе праху, тако и чиновници остају стално при обради једне врсте кривица. Криминални успеси оних чиновника, који су свакодневним додиром са појединим злочиначким слојевима посвећени у њихове навике и манипулације, морају отуда бити већи но када би те предмете обрађивали чиновници који раде све кривице.

У инспекцији С раде 10 крим. комесара са потребним бројем њихих криминално извежбаних органа све оне кривице, где долази у питање превара у трговачком скобраћају, просто и лажно банкротство, меничии фалсификати, зеленаштво, кривотворство, повреда патената и заштитних марака, двобој, преступи противу закона о дутријама и лак. о акцијама. И овде сваки од оних 10 комесара ради одређену врсту кривица. (НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(НАСТАВАК)

Она је обавеза опште за све званичнике судске полиције који раде flagrante delicto. И доиста ако има живе истраге то је она која се врши на месту злочина. Никакна друга истрага није плодиија у срећним резултатима. Намену истраге на месту извршења крив. дела и истраге у кабинету исленника има разлике, као што је разлика између слике нацрта и правог напада: бледа и сува, прва је само сенка друге. Кад би за истрагу каквог важног дела било довољно само саслушати лица означена у тужби и извештајима о учињеном делу ништа не би било простије. Али злочин који је извршен у тами и тајном покривен тражи најозбиљније напоре да се расветли, међу које на првом месту долази *пришење увиђаја* и прва констатације свих оних чињеница, које могу утицати не само на утврђење самог дела већ и на проналазак његовог учиниоца и његову кривичну одговорност. Осим тога, треба створити и лично мишљење о извршеном кривичном делу базирано на ономе што се видело, чуло и примило само собом, на *чулном опажању* исленика, као што каже г. Марковић у својој де инпиције увиђаја, а не само на основу извештаја који су нам саопштени. У томе је најсигурнија гаранција против погрешака. Ово пак мишљење да би почивало на чврстој основи може се створити у духу исленика само ако је он интимно проучет истичним места, околности сцене злочина, друштвене средине, духа околине и др. Како ће моћи исленик створити ово мишљење, ако не изађе на место извршења и тамо не проучи све оне околности? Сазнање ових разних елемената приликом увиђаја од највеће је важности за оцену правца који треба даље дати истрази; осломити се на другога да му он да ове апсолутно деликатна истраживања, баш филозофска са навеном гледишта, било би абдицирати на своју сопствену улогу исленика. Зар се може исленик у свима овим случајевима одати овоме послу у својој исленичној соби?

Могло би се навести још доста разлога за потврду горњих наших излагања о § 54. кр. пост. и неправилности објашњења смисла овог §-а. какво му објашњење даје г. Марковић. Но, држимо да је и ово што смо навели довољно да доказе да је коментар г. Марковићев: да овај законски пропис даје само „опити унутк" и да „не *прикобљава*" исленика на вршење увиђаја код дела која остављају трагове потпуно погрешан и не одговара баш оном циљу у коме је донесен пропис § 54. кр. пост.

Увиђај и специјалној истрази. Г. Марковић правилно тврди: да § 208 нашег крим. пост. садржи две ствари: 1. да ово суд може извршити увиђај, 2. да суд тако исто може то учинити и преко једног судије са писаром, али је и овде учињено једну погрешку. Говорећи о увиђају преко једног судије г. Марковић тврди да суд тај увиђај „једино може учинити преко једног судије као члана колегије, који је „извиђала ствар на претресу", и да суд „не може на претрасу одлучити да се „увиђај извршн преко исленог судије". „Ово не може да буде још и с тога", вели даље г. Марковић — „што тада исленог „судије у опште и нема, јер се он пре„творио (баш претворио! пр. кр.) у др„жавног тужиоца, који неможе више узи„мати на себе улогу исленика". (стр. 166).

Није истина да суд не може на претресу одлучити да се увиђај о коме је реч извршн преко исленог судије већ „једино преко једног судије као члана „колегије која је извиђала ствар на претресу", као што тврди г. Марковић. Може суд да изврши овај увиђај или преко свог исленог судије или преко једног судије у опште, на био он члан колегије која је извиђала ствар на претресу или не био. Баш § 208. крим. пост. на који се позива г. Марковић — који говори о судском увиђају; „суд може . . . и сам собом суд„ски увиђај предузети" упућује у загради на § 25. који каже: „као би суд за нужно „нашао да се што доследи на самом месту „чињење то преко исленујућег судије и „писара". У пракгици тако се и ради. Овај увиђај врши или исленни судија или на који други судија кога суд за то одреди и никоме до сада још није пало на памет да оспори предност овога увиђаја за то што га је извршио исленни судија а не „члан колегије која је извиђала ствар на „претресу". Судска је практика у овој ствари константна и са свим у духу § 25. кр. пост. Те увиђаје које суд наређује на главном претресу и због којих одлаже претрес маюи и врши исленни судија и ретко други који члан суда.

Мишљење г. Марковића да исленог судије „тада у опште и нема" јер се претворио у државног тужиоца апсолутно је погрешно. И ако функција државног тужиоца као што је познато није у нашем кривичном поступку спроведена онако као што је то у другим законодавствима, ипак је и по нашем кривичном поступку он тај исленни судија преко кога се прше она досленења за која би суд нашао на главном претресу да су потребна да се изврше и због којих претрес одлаже. Он отвара по наредби суда истрагу за друга дела отуженог за која би се сазнало или која би се појавила на главном претресу а ниеу исленења, или против других лица за која би се нашло на главном претресу да су учествовала у кривичном делу које је предмет суђења. Макар да се исленни судија „претворио у државног тужиоца", он врши сва она досленења и исленења по наредби суда наређеној на главном претресу и у име суда, и по свршеном

досљеђењу предаје акта суду »уписирајући и дање нао држаони тужилац по делима по којима је вршио ова досљеђења. У ирекси је довољно осведочено ово наше назначење и ми се не можемо начудити г. Марковићу на овом опакином обрађивању овог предмета.

Увиђај као доказ. И овде је г. Марковић погрешно објасно закон.

Говорећи о увиђају као доказу (§ 14. стр. 167.) г. Марковић третира питање о доказној вредности увиђаја и при том прави разлику: да ли је увиђај извршио цео суд или га је извршио исљедник или један судија.

„У првом случају — вели г. Марковић — „т. ј. кад је увиђај вршио цео суд на „било то на главном претресу или на лицу „места, несумњиво је да ће увиђај имати „највећу доказну вредност".

„У другом случају, т. ј. кад је увиђај „вршио исљедник или један судија и кад „се протоко таквог увиђаја има само да „прочита на главном претресу, — увиђај „несумњиво има мању доказну вредност „од увиђаја у првом случају. . . . . Овакав „увиђај који суд има да употреби као до„каз, није лакше права увиђај т. ј. непо„средно чулно опажање свих судија, већ „је он сведоџба. Већ по томе што се овај „увиђај јавља као сведоџба и не може му „се онолико вере поклонити, колико увиђају који изврши цео суд."

Ову разлику у погледу на доказну вредност увиђаја у ова два случаја о којима говори господин Марковић наш законодавац апсолутно не прави, нити има те разлике. Било да је увиђај вршио цео суд или само један судија само ако је он учињен „по начину који је законом про„писан", — § 423. крив. пост. — у оба ова случаја увиђај има исту доказну вредност. И увиђај давао који изврши један судија са писаром само ако је несумњиво оно што се њим констатује и није обороено противним доказима онако како се то тражи по закону, има *оналку исту доказну* вредност као и увиђај целог суда. То се јасно види из § 223. кр. пост. који не прави никакву разлику између ова два начина увиђаја. „*Судски увиђај* — каже се у § 223, — „може само онда за доказ „служити кад је учињен по начину који „је законом прописан". Судски је увиђај и један и други, т. ј. и онај који је вршио цео суд, као и онај који врши само један судија са писаром, и кад се у овом §-у принципијално каже: „*судски увиђај* може . . . за доказ служити, — по чему се онда може извести да законодавац ту прави неку разлику у погледу на доказну вредност увиђаја у једном и другом случају када је реч, т. ј. да увиђају у првом случају придаје већу доказну вредност и у другом случају мању? Те разлике нема и ње је г. Марковић сам пронашао. Не стоји ни оно што тврди г. Марковић: да се увиђају у поменутом другом случају т. ј. кад га врши један судија: „не може онолико вере поклонити колико увиђају који изврши цео суд". И увиђај који је вршио цео суд, као и онај једног судије, може се нападати, на и оборити, ако би се *онако како законом тражи* потпуно доказало противно ономе што је истим констатовано или осумњичено, што је наравно готово немогуће, јер су јавне исправе готово необорљиве, а ако се и може, онда се праве по § 234. кр. пост. потпуни докази о ономе о чему гласе и шта садрже, изузимајући неке случајеве: кад се крив. изнађаје утврди лажна неистинитост или другим јавним исправама, што је врло тешко, и. пр. доказе да је судски увиђај неистинито начињен и т. п.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Стајовић,
судија.

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

6) Велосипеди.

Циркулација велосипеда у почетку је била регулисана локалним: пре изборним и општинским наредбама, које су, разуме се, биле веома различне, те су с тога врло често биле узрок сукоба и великих незгода за велосипедисте, који их све нису могли знати. Да би се ономе стало на пут министри: унутрашњих послова и грађевина одредили су 1896 год. једну комисију, под председништвом једног државног саветника, са задатком: да изнађе опште мере, које треба предузети у циљу заштите пешачког и колског саобраћаја с једне, и велосипедиста против нерасположена кочијаша с друге стране. На основу мишљења ове комисије, оба министра споразумно израдила су образац за наредбе окружних начелника и послали га овима у препису ради оногућења. Овим једнообразним наредбама нарочито су укинута сва раније наређења у овом правцу, али ипак зато оне воде рачуна о изузетним локалним потребама, јер допуштају општинским властима да забране, припремено или стално, циркулацију велосипеда на целом или само на извесном делу јавног пута. Места, која нису је забранили продаја велосипедистима, морају бити обележена таблама.

Да би се пешацима загарантовала сигурност саобраћаја, велосипеди морају бити снабдевени апаратима за јављање, довољно звучним, који се могу чути на 50 м., а ноћу, односно чим се сумрак, још и зеленом лампом на предњем делу. Кроз насељена места, преко раскрснића и на савијутцима, велосипеди се морају терати умереном брзином; по улицама велосипедисте не смеју ићи у групама, а још мање смеју пресецати трупе, пратње и т. п. На случај какве убоне или нередa морају одмах с велосипеда сићи и рукама га водити. Наилазећи с велосипедом на тротоаре и пешачке стазе забрањено је, осим ако велосипедисти иду пешке поред својих велосипеда. На сваком велосипеду мора се налазити табла са именом и домицилом његовог сопственика, као и са бројем реда ако је велосипед закупљен.

Што се тиче самог саобраћаја и односа велосипедиста са кочијашима, јахачима и међу собом, и за велосипеде вреде одредбе које и за остала кола. Тако се и велосипеди морају терати десном страном кад иду у сусрет, а левом кад хоће да пређу напред; у овом последњем случају њихово пиштање мора се објавити гласом апарата. Ако велосипедисте онаше, да наилазни коњ показује знаке плашње услед њиховог наступања, дужни су одмах стати. Кочијаши и јахачи, опет, дужни су ранијарати се с десне стране и велосипедисти, који им иде у сусрет, останити слободан простај, широк најмање 1·50 м.

У последње време, а услед све веће и веће употребе велосипеда, издавање административне власти остављају поред путева нарочите стазе који просторе за велосипедисте. По овим стазама могу ићи и пешаци, али на своју одговорност.

7) Железнице.

Декретом од 1. марта 1901 год. замењена је уредба од 15. новембра 1846 год., која је регулисавала полицију, сигурност и експлоатацију железница. Декрет је не само сачувао, већ је у знатној мери и проширио власт окружних начелника у овој струци на железничке станице и њихову околину, у погледу реда на станицама, доласка и заустављања возова и циркулације јавних или приватних кола, њиховим транспорту лица или робе у реону железничке станице.

У декрету се, најзад, налази и неколико санитетских прописа. Тако је забрањено, да се у колима иљује ван њима предвиђена, и да се у вагоне примају лица са заразним болестима.

II. Забрана становања.

Члан 19. § 2. закона од 27. маја 1885 год. укинуо је полицијски надзор и заменио га са забраном осуђенике, да се појављује и борави у местима, које му нлада назначи пре ослобођења. Забрана становања једновремено је и мера казненог права, пошто суд изриче ову казну а утврђује време њеног трајања, и мера административног права, пошто закон оставља извршну власти избор места у која осуђени по пресуди судској не сме долазити, и пошто је извршење ове казне поверено административној власти.

Казна забране становања може бити пречена и код злочина и код преступних дела у свима случајевима, у којима је закон пре 1885 год. предвиђао позицији надзор. Она је или узгредна, т. ј. законска последица изнесених осуда, те је према томе суд не мора ни изрицати, или је допуњујућа. т. ј. придодата главној или изричном судском одлуком. У изнаши изричном судском одлуком. У изнаши изричном случајевима, она може бити и главна казна.

Као узгредна казна, забрана становања везана је за *главне казне*, и суд нема право да редукира време њеног трајања у овим случајевима (20 год.).

Као допуњујућа казна, забрана становања досуђује се код преступних дела, у случајевима законом предвиђеним, а по изузетку и оним кривицима, који су учинили злочин против државе па су, услед признатих или олакшавајућих околности, кажњени преступном казном.

У исти мах, т. ј. и као узгредна и као допуњујућа казна, забрана становања у вези је са одређеним казнама за злочине: робијом за извесно време, затвором и изгнанством.

Члан 19. закона од 27. маја 1885 год. који је завео забрану становања, вариће да за ону казну остану у снази раније одређене, које су регулисале примену и трајање полицијског надзора. Максимум забране становања утврђен је за 20 год. Према овоме, у случајевима чл. 108, 138 и 144 казн. зак., који предвиђају доживотни полицијски надзор, забрана становања може се извући највише за 20 год. По изузетку се, међутим, ова казна може досудити и доживотно, али само у ова три случаја: 1. против личности осуђених на прогонство, али које се не могу прогнати зато што имају више од 60 година. 2. против сауесника злочиначких удружења који по закону не могу бити осуђени на главну казну, и 3. против злочинаца који су покошћу експлозивних материја уништили какве покретне или непокретне предмете, али који се по самом закону користе ублажавним околностима.

Закон не продиња минимум трајања забране становања, али како по једном распису министра правде од 21. јануара 1874 године полицијски надзор не може бити мањи од две године, то је и минимум забране становања две год.

Почетак забране становања рачуна се: 1. ако је главна казна, од дана кад осуда постане извршна, и 2. ако је узгредна или допуњујућа казна, онда по надржању главне казне. Сваки нови затвор суспендује, за време свога трајања, казну забране становања, која се, у осталом, може извршити само тако, ако је осуђени у слободи.

Казна забране становања престаје: 1. кад протече рок на који гласи; 2. кад се административним путем обустави; 3. помиловањем; 4. рехабилитацијом; 5. ревизијом и 6. амнестијом.

Забрана становања разликује се из основа од полицијског надзора у томе, што код ње резиденција осуђеном није одређена, већ је остављена његовом избору, и што осуђени није потчињен никаквим законским формалностима по доласку у места, у која му приступ није забрањен, као и приликом одласка из оних. Једина забрана коју он има да испуњава, то је, да се у овим местима не појављује.

Места ова двојака су: *окоита* и *специјална*. У прва се не сме пуштати ни једно, на ову казну осуђено лице, док се у друга места не могу пуштати само извесни осуђеници, било због природе својих злочина, било због саме своје личности. Министар унутрашњих послова, утврђује и свеукупно повећање листу општих места, која дакле обухвата целокупну територију сва три српска округа, 522 вароши и општина у 17 округа и цео Азгир и Тунис (изузев за домороднце). Овоме још треба додати општински атар централног завода, у коме је осуђенике надржавао казну, и Корзику за осуђенике који су на њој рођени.

Специјална места за забрану становања утврђује такође министар унутрашњих послова, на предлог окружног начелника у чијем се округу налази казнени завод, у коме је осуђени надржаван осуду.

Чим је осуда о забрани становања постала извршна, надзорни судски чиновник шаље директору казненог завода, у коме је осуђени затворен, извод одлуке или пресуде, а директор је дужан да пошље надлежном окружном начелнику у изводу личне оние и све податке о осуђенику, које је добио од суда. Окружни начелник од своје стране шаље ове податке министру унутрашњих послова, који одређује места у којима се осуђени не сме појављивати за досуђено му време. Одлука ова доставља се окружном начелнику, који је саопштава и у препису издаје осуђеноме, да не би ова доцније могао тврдити како му није било познато у која места не сме ићи. Према смислу закона, ову одлуку треба осуђеном саопштити пре ослобођења, али није противно закону ако се саопштење изврши и после ослобођења. О извршеном саопштењу окружни начелник извештава министарство унутрашњих послова, које састаиља и сваког месеца шаље окружним начелницима и шефовима паркета списоке лица, којима је забрањено становање у појединим местима.

Поједе преписа о забрани становања преступне су природе, и кажњавају се затвором од шест дана до пет година. Према утврђеној пракси осуђеном се, по изласку из затвора, остаиља рок од 48 сати за удаљење из забрањене зоне.

(ДОСТАВЉЕНО СЕ)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Сваки зеленаш зна, ако не да новаца, да конкурента увек има. Парално да у томе зеленаштву велика опасност за младе људе, који су прерано добили самосталан економиски положај. Али млади човек треба да буде што пре официр, то захтева милитаристички систем. Војска мора да буде увек млада. Стара војска не задобија битке.

*

Скитница. Просјак. — Ако хоћемо да изнесемо психологију скитнице, морамо најпре надвојити разне индивидуалитете, који по општем схватању потпадају под тај појам.

Ту имамо најпре читав низ личности, које иду по улицама и друмовима у обилној намери, да траже нова рада далеко од свога родиног места или од места које кратког или дужег времена или су га бар пролазно имали, али су га из ђуди га бар пролазно изгубили. Земљорадничким какког узрока изгубили. Земљорадничким и индустријски роденик налази се обично у тежој служби, да му је сваког часа отпуст из ње зеровати и могућ. Сваког дана може изгубити рад и за то је тада принуђен да напусти и оно место, где је тражња за радном снагом честа врло ограничена. Како му повајчешће није остало готово, да би могао да се вози железницом, мора се пренути пешке одређеноме циљу, где се нада да ће моћи добити рада. У многобројним случајевима изнакне му се сав новац пре но што је напао рада. За то је принуђен да проси, да по општинама прима потпору, одређену за путнике без средстава, и да се креће по склоништима за бескућнике.

Тако исто има и сезонских раденика, који само извесних месеца налазе рада. Трговине са луксузним артиклима захтевају о Божићу мноштво запатлија, зидара, тапетара, слугу и надничара, што по свршеној сезони све остаје тако реће на сокаку. Трговина и индустрија зависе и од величине тражње. Чим се конзумција ограничи, њој мора следовати и продукција. При том још игра важну улогу и то, што има времена јачих привредних криза, у којима мноштво раденика остаје без посла и заради.

Не ваље ли, дакле, такав човек никаква рада и нема ни родитеља, сродника или ма каква друга склоништа, не остаје му ништа друго до сокак и друм, ако неће да иде у какву већу привредну централу или у већу варош. Први дани осећају у обиљу раду дођу му врло добро, али та оскудица убрзо успава у њему и вољу снагу. Чист ваздух и путовање у почетку су пријатна промена према свакодневноме напорноме раду; али у скоро се покажу и непријатне последице. Наступа замор, телесна клонулост, нарочито зато што се одело, рубље и обућа подеру и што се услед живљења по њиву и тело није могло држати у потребној чистоћи.

Тумарање по слободној природи појачава полни нагон, и пошто нерадник нити шта ради нити шта мисли, он је готов да за сваком кецељом пође. Но лежи тако крај друма, лако је изложени искушењима за сваки злочин противу јавнога морала. Нико га не познаје, данас је овде, сутра тамо. Удара увек са свим другим правцем и лако му је. да завара траг пред онима који га траже или прате. Има ли се прилике, да се изкокоп ужина, онда и то појачава полни нагон. Дуга усамљеност и иначе изазива у човека азе мисли. На дужу при путовању многи је и многи злочиначки циљ скован.

Друштво, у које скитница дође, ради у истоме правцу. Као што смо одмах видели, он долази по разним склоништима у додир са најгорим елементима. Од њих може да научи свако зло: да краде, вара, фалсификује легитимационе исправе, да врши разне немораде, пљачкине и т. д. Баш и чврст карактер, који донадне у те руке, потребује времена да се отресе тих одвратних утисака.

Просјачка огањотница, камирање, мноштва разочарења која доживи човек који тражи рада, дају ући правац свему његовом мишљењу и осећању. Он пада ниско, као што се то обично каже. Кад се при том још узме у рачун, да је етика оних, који су принуђени на скитарење, услед самог рођења и васпитања њиховог, није тако јака, онда је јасно, колико за

њих мора бити необично опасан скитачки живот. На томе путу изгуби се много бољи и добар карактер.

У осталом има још један основ, који је проистекао из социјалне средине и који се мора узети у обзир приликом давања суда о скитници. Човек, који се непрестано бави механичким и нељином тешким физичким пословима, осећа често и сам, да после дуже проведеног времена, све у једним и истим радним односима, почиње тупети. Он је у приликн где се осећа потреба за неким средством за надражење, које ће му монотоност у једноликом раду учинити сноснијом. То средство за надражењем пружа му промена. Variatio delactat каже се и овде у психолошком погледу, и при том се зависта не може прекорети такав човек који тражи промене. Сваки радник потребује подстрека, нерве драже. Нове месне прилике, нова предела, нове зграде и пагледи, нова познанства, чак и са женскињом, нови послодавац и нови другови у раду — све то даје родењац, који зависта мора да ради од рапог јутра до мрклог мрака с прекидом од само мало времена одмора, свежину духа, ново поткрепљење радне снаге, нове наде, нов циљ.

Има опет других људи, који се крећу на пут и скитање, и ако би можда или вероватно могли наћи рада у своме родном месту или у месту последње пребивања. Али они хоће да виде друге људе и друге земље, хоће озбиљно нешто и да се науче, и тамо где им се досадне и мрзовољно да раде. Ту се има посла са једном класом људи на доба старијег занатлијства. Занатлија је морао да путује и да и ван своје уже домовине упозна рад своје нарочите гранше. Младе се човек добро опреми и са добрим џепарцем крене се од куће. Кад му новац понестане, онда се заустављa и тражи рад. Од уштеђевине позајмља свој е одело и полако остављa по нешто новаца за даљи путни трошак, и по том се опет крене даље. Тако је путовање корисно и пријатно за солидан карактер младића, који остане у преписци са родитељима, браћом и сестрама или са сродницима у домовини, и који у случају нужде моли од њих новчану потпору. Он се научи у своме фаху, позна свет и људе, научи друге обичаје, стране језике и т. д. Сналожљиве пријатности пружају им стране земље, стране жене итд.

Опасност од искушења стоји увек у позадини. Довадне ли такви човек рђава друштва, на улици или у месту где привремено ради, лако га је избити из правога колосека. Нарочито ако се радник налази у иностранству, незнатна осуда не тиче га се тако много, јер се за њу не може тако лако сазнати у његовом завичају. При свега код таквих путника сматра се као нешто са свим по себи разумљиво, кад остану без пара, да затраже где год хлеба, дакле да просе. Таква прошња сматра се као нека привилегија те врсте слободних путника. Отуда долазе често осуде због прошње баш и у само) отаџбини тих путника.

Трећа категорија, на коју сада долазимо, јесу праве скитнице. То су маломишљи и неухрастевићари, који или у опште никако или бар не могу стално да раде. Они нигде не могу да издрже. Већином су већ од рођења дегенерисани, и васпитање им је да се не да горе замислити. Готово никако нису ни учили да што раде. На раду се убрзо покаже, да су неспособни да што год од вредности привреде. Чак ни на местима где се највише тражи радна снага, не могу да нађу за себе издржања. За то су принуђени да се одазу путовању и скитничењу. У местима крај друмова, где је баш велика оскудица у радној снази, добијају привремено рада, па и ту бивају убрзо отпуштени. И тако је лако увидети шта сокак после врло кратког времена може учинити од таких слабовољних створења. Они се у каквој покварењој средини све више дегенеришу. Друштво, које они сама траже, састављено је само из њихових сапатника. Са њима пуне они своја склоништа и врше полне и алкохолне свесиое. На пут криминалитета крочили су још у својој раној младости и кажњавани су већ због крађе, утаје, преварс, противстављања власти, повређе тела, због преступа на и злочина противу јавнога морала.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

1

Суд општине вредашке, актом својим Бр. 364, пита:

„Моли се уредништво да у своме листу изволи дати ово објашњење:

Сматрају ли се за земљорадинке лица:

1. свршени ђаци ратарске школе — сада подекономи при српским радовима, који своја теоријска знања примењују на терену у српским расадницима; и

2. свршени ђаци војно-занатлијске школе при Управи војно-техничког завода, који су добили сведочанство о свршеној школи и уверење да су произведени за капе., а међу тим они поред занята на који и норвау имају, баве се и земљодељством и готово од земљоделства више себе и породицу хране, но што им те доноси упражњавање занята.

Кад овако стоји стање ствари, онда може ли суд овим лицима, било на захтев њихов, било на захтев државних власти, издати уверење да су они земљоделци. Ово је нотребно што пре.

— На ово питање одговарамо:

И према духу § 471. тач. 4. а, и према тачци 1. правила Министра Правде од 4. фебруара 1874. год. № 354. за земљодеље се сматрају сви они, којима је земљодељство главно занимање, којим себе и породицу издржавају, без обзира на то, што би неко уз земљодељство радио и какав незнатан занат, као спороедан посао.

Према томе, степен школовања не утиче на природу занимања, него се оно одређује просто по правилу напред постављеном.

На тај начин, сви они ђаци ратарске школе, који се нису вратили својим домовима и своме имању, него ступили у државну службу, не могу се сматрати земљодељцима све дотле, докле су у овој.

На против, сви они ђаци војно-занатлијске школе, којима је главно занимање земљодељство, а занат спороедно, слажају у ред земљодељца, кад им је то, како суд вели, главно занимање.

Њима суд може издати уверење да су земљодељци, кадгод суд и одбор, као познаваоци месних прилика нађу, да им је земљодељство главно занимање.

II

Деловођа општине рибарске пита:

Суду оне општине поднео је један грађанин молбу и тражио уверење о томе, како он има довољно земље као земљодељац, која би му остала у смислу § 471. грађ. суд. поступка преко онога, што је продао.

Код молиоца, међутим, ствар стоји овако:

Његов покојни отац учинио је за живота распоред са имањем, на половину оставио молиоцу, а половину његовој малолетној деци.

Ако би се уредо укупна имања као својина молиочева, онда би он одиста имао више од пет дана орања и кућу с њиме. Ако би се, пак, ово одредило као што је учињено тестаментом, онда он нема довољно земље.

Моли се уредништво да објашњење: сматрају ли се и овај део земље, остављен тестаментом деци молиочевој за својину молиочеву, јер он у ствари располаже целим имањем, и да ли му суд може дати уверење или не?*

— На ово питање одговарамо:

Кад је тестаментом ова молиочевог утврђено, да половина имања припада молиоцу а половина његовој малолетној деци, онда ова околност, што молилац, као природни старатељ своје деце, рукује и њиховим делом имања, не пружа могућност молиоцу да ово имање сгуби, пошто није његово, а његов, опет, део, не износи више од онога што не § 471. грађ. суд. пост.стоји под заштитом закона.

Према овоме, суд му не може дати уверење да има довољно земље, коју би по закону могао отуђити.

III

„Суд општине радошинске, актом својим Бр. 120, пита:

„Један овд. грађанин, да би избавио дсобу с оцем, с којим је живео у задруги, побегао је у другу очеву кућу у истој авлији. У тој циљи, произвољно, одвојио је и порез по расподу на своје име. Отац се је стално опирао томе и жалио власти, али је инак поштење то недолико жито које је било склоно продаји, да не би сви ограбио да прода, јер је био оплашао раздор међу њима; поред тога није успео да спречи, те је сам произвољно поорао и засејао земљиште засебно. У таком животу протекла је једна година, када је син осуђен на 20 год. робије за убиство своје жене. Затим се враћа живот но старом, отац опет узима све у своје руке и брине се за унучад која су остала без родитеља, и за сина.

Сад се тражи напазата кривичних трошкова.

Како власт тражи да се узме у пошто имаље, а отац пак то не одобрава, да не би суд пао у грешку, моли се уредништво за следеће обавештење: може ли суд узети у пошто оно земљиште, које је син био поорао за себе и уживао једну годину, што ако не може, може ли суд наплатити уверење да осуђени нема имања?

— На ово питање одговарамо:

По § 325. а кривичног судског поступка, трошкови означени у тач. 4. и 5. § § 322 и 325 поменутог закона, могу се наплатити и из имања оцевог, кад је син, који је учинио кривицу, био са њим у заједници.

И, како суд тврди: да стварне добре имања између њих није ни било, те је имање и данас очево а и њихов заједнички живот утврђен, онда се поменути трошкови могу наплатити.

Накнада штете и остали трошкови, не могу се тражити из имања оцевог, ако то није нарочито пресудом утврђено и дозвољено.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Сретен Чолић — Петровић, звани „Главоња", 25. прошлог месеца ишчупао је пеку с новцима једноме лицу на ово. железничкој станици, када је овај из чекаонице полазио на воз. Ту при томе су га приметили и ухватили органи железничке полиције, те сад због тога „мајера" има по пресуди Управе града Београда од 26. пр. месеца Бр. 9966 да одседи у „Главњачи" шездесет дана.

Чолић је родом из Шапца, стар 23 године, познат београдској полицији још из ране младости као вођкар. Кад је ступио у калар рали одслужења свога рока пеку му се свиделе војничке стеге и чршаве војничке кеше, те је пребегао у Аустро-Угарску, где се бавио по окоплинама помоћавања војних бегунаца. Тако је био шпиком по Срему, Хрватској и Славонији и неки да се бавио поштенијим радом, јер се тамо лакше кеси много строже кажњава но под нас, где се прошао са по неколико дана затвора, пао већ у опште и буде ухваћен. Међутим чим је овде пренио лагано се старот посла „за путни трошак до куће", па како исти, нели, није одавно управљавано, није му испао ни из рукои.

Он је раније за скитњу и ситнице краће казне пута ступио пажљивији, па и ако сада уверава да своју срећу на томе пољу неће више покушавати, ипак је добро на њега обратити пажњу, рали чега и износимо његову фотографију.

ПОТЕРЕ

Живко Радивојевић, звани „Мицко", родом из Ратара среза јасеничког оџруга смедеревског, осуђење београдског казненог завола, који је био на раду у Добрачеву, побегао је ноћу 2. марта тек. год.

Живко је стар 54 године, средњег раста, добро развијен, црне косе, угашених очију. Од особених знакова има: а.) белегу од посекотине у облику крвог лишње, величине 2 см., на другој и трећој фаланги левог домалог прста; страни авторовски; б.) нема лактњача јако нелали и заглобљена; с.) но врату доста жилавих сталних брадавица; д.) слепоочна бенавност; е.) брадавицу величине сочива удаљена за 3 см. изнад средине десне ушне кости; ј.) брадавица величине сочива удаљена за 12 см. испод и у лево од десне сисе и за 3 см. у лево од жедишне; g.) брадавица величине пасуља удаљена за 33 см. испод седмог кичменог обрћа и за 3 см. у лево од кичме.

Нека га све полицијске и општинске власти пажљиве потраже у својим домаћијама и ако ћеног страживо спроведу београдском казненом заводу с позивом на акт Бр. 1126.

Милева, жена Стевана Јовановића, Цигањка из Београда, која је била на издржавању казне у пожаревачком казненом заводу, побегла је 6. јануара 1906. год. из истог завода и до данас није прокажена.

Милева је стара 24 године, средњег стаса, црне косе и црних очију. Особених знакова нема.

Познају се све полицијске и општинске власти да Милеву живо потраже у својим домаћијама и пађену упуте поменутом заводу с позивом на акт Бр. 883.

Кристо — Никола Драгутиновић, из Васиљевића, ноћу између 21. и 22. прошлога месеца извршио је убиство над Петром — Матром Спасојевићем и побегао.

Кристо је стар 22 године, приказивост, без браће и брнова; од одела има на себи: гуњ и чипиире, на ногама опанке, а на глави шајкачу.

Нека га све полицијске и општинске власти пажљиве потраже у кругу своје власти и пађеног под јаком стражом спроведу начелнику среза косаничком с позивом на депешу Бр. 2391.

ТРАЖИ СЕ

Марију Керге, служавку, која је до 4 јануара текуће године служила код Нахмана Ј. Леви-а, овд. трговца, и истог дана отумарала непознато куд, тражи Управа града Београда, ради предаје фамилији.

Марија је стара 14 година, високог раста, у опште плава, у варошком одећи, које носе Мађарице-Тотице.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Марију живо потраже и о резултату известе Управу града Београда с позивом на акт Бр. 9899.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлештва, а за сва друге претплатнике у овиме 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединп бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Руковпси се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза ваљевичког д-ра Милутина Јанковића, лекара среза трстеничког, по потреби службе;

за лекара среза заглавског Илију Тодоровића, дипломисаног лекара Императорске војно-медицинске академије у Петрограду, и

за лекара среза добричког д-ра Владислава Маринковића, бив. питомца среза моравског и дипломисаног лекара бечког универзитета.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. марта 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за полицијског писара прве класе Управе вароши Београда Светислава Марковића, полицијског писара исте класе среза посавско-тамнавског, по молби;

за полицијског писара прве класе среза посавско-тамнавског Луку Петровића, полицијског писара друге класе начелства округа подринског;

за полицијског писара друге класе начелства округа подринског Милана Поповића, полицијског писара исте класе среза деспотовачког, и

за полицијског писара треће класе среза деспотовачког Косту Трифуновића, практиканта среза рамског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. марта 1909. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милинпје Бели-Марковић, полициски писар прве класе Управе вароши Београда, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. марта 1909. год. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јануару 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јануара извршено је у Србији:

1. **Убистава**	32
2. **Детоубистава**	1
3. **Нехотичних убистава**	2
4. **Покушаја убистава**	20
5. **Разбојништава**	7
6. **Тешких телесних повреда**	10
7. **Паљевина**	31
8. **Опасних крађа**	129
9. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	19

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	31	или 96·8%
Детоубистава	1	„ 100 %
Нехотичних убистава	2	„ 100 %
Покушаја убистава	20	„ 100 %
Разбојништава	7	„ 100 %
Тешких телесн. повреда	10	„ 100 %
Паљевина	4	„ 12·9%
Опасних крађа	46	„ 35·6%
Злонамерних поништаја туђих ствари	5	„ 26·3%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (16), затим помоћу *оштрог* (10), помоћу *тупог* (5), и тровањем (1).

Узроци из којих су ова убистава извршена јесте: у *међусобној свађи* за 12 случаја, у *освети* за 8, у *нужној одбрани* за 3, у *љубомори* за 2, у *користољубљу* за 1, у *одбрани имовине* за 1, у *немоћној побуди* за 1 и у *вршењу званичне дужности* за 1. За три случаја узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу ресавском 3, у срезу параћинском 2, у срезу хомољском 2, у срезу ужичком 2, у срезу пиротском 2, у срезу драгачевском 2, у варопи Београду 2 и по 1 у срезовима: врачарском, ваљевском, пчињском, неготинском, трстеничком, копаоничком, деспотовачком, нишком, нишавском, рађевском, подунавском (непронађено), рамском, голубачком, пожаревачком, љубићском, тимочком и у варопи Врању.

Детоубиство је извршено у срезу рађевском.

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: лесковачком и азбуковачком.

Покушаји убистава извршени су: у варопи Београду 3, у срезу азбуковачком 2, у срезу јасеничком округа смедеревског 2, у срезу параћинском 2 и по 1 у срезовима: власотиначком, лепеничком, неготинском, расинском, посавско-тамнавском, тимочком, рачанском, пожешком, ибарском и у варошима: Нишу и Шапцу.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по 1 у срезовима: мачванском, расинском, параћинском, моравском округа пожаревачког, пиротском, ариљском и у варопи Београду.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу драгачевском 2 и по 1 у срезовима: ваљевском, пчињском, власотиначком, ресавском, ибарском, јадранском, зајечарском и тимочком.

Паљевине су извршене: у срезу власотиначком 3 (1 пронађена), у срезу лепеничком 3 (1 пронађена), у срезу колубарском округа београдског 2, у срезу јабланичком 2 (обе пронађене), у срезу јасеничком округа смедеревског 2, у срезу бољевачком 2, у срезу добричком 2 и по 1 у срезовима: моравском округа пожаревачког, врачарском, грузанском, трстеничком, параћинском, нишавском, зли-

ничком, јадранском, подунавском, рамском, тимочком, прокупачком, нишавском и у варошима: Пожаревцу и Нишу.

Вредност свих ових пљачкина износи **4.921** динара.

Опасне крађе извршене су: у вароши Београду **12** (6 пронађених), у срезу ресавском **11** (2 пронађене), у срезу мланском **7**, у срезу пожаревачком **7**, у срезу јадранском **6** (све пронађене), у срезу ваљевском **6** (3 пронађене), у вароши Пожаревцу **5** (2 пронађене), у срезу темнићском **4** (све пронађене), у срезу тимочком **4** (1 пронађена), у срезу поцерском **3**, у срезу орашком **3** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа смедеревског **3**, у срезу хомољском **3**, у срезу бољевачком **3**, у срезу грочанском **2** (1 пронађена), у срезу колубарском округа ваљевског **2**, у срезу пчињском **2** (1 пронађена), у срезу грузањском **2** (обе пронађене), у срезу лепеничком **2**, у срезу алексиначком **2**, у срезу нишком **2** (1 пронађена), у срезу подунавском **2** (1 пронађена), у срезу добричком **2** (обе пронађене), у вароши Нишу **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: посавском округа београдског (пронађена), тамнавском (пронађена), власотиначком, крајинском, брзопаланачком, поречком, ражањском, трстеничком, расинском, деспотовачком (пронађена), беличком, сврљишком, моравском округа нишког, нишавском (пронађена), лужничком, рађевском, моравском округа пожаревачког (пронађена), голубачком, љубићском (пронађена), качерском, заглавском (пронађена), прокупачком (пронађена), косаничком, ужичком (пронађена), пожешком (пронађена), крногорском, жичком, трнавском (пронађена), студеничком, и у варошима: Крушевцу, Шапцу (пронађена) и Смедереву.

Вредност свих ових крађа износи **10.250** динара.

Злонамерних оштећења туђих ствари било је: у срезу посавско-тамнавском **4** (1 пронађен), у срезу расинском **2**, у срезу сврљишком **2**, у срезу лужничком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског (пронађен), ваљевском (пронађен), власотиначком, трстеничком, ресавском, депачком (пронађен), крногорском и кључком.

Вредност уништених ствари износи **1515** динара.

Поред изложених дела у току месеца јануара извршено је још у Србији и **4 самоубиства** и то по **1** у срезовима: брзопаланачком, нишавском, косаничком и у вароши Београду.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* **3** и *ватреним оружјем* **1**, а узроци њихови извршењу леже: у *болести*, *љубомори*, *домаћој расвади* и за **1** случај узрок је непознат.

Покушаји самоубиства извршени су по **1**: у срезу посавског округа ваљевског (ватреним оружјем), у вароши Неготини (оштрим оружјем), а узроци њихови извршењу леже: у *пијанству* за **1** случај, а за други узрок је непознат.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Неуспела убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Јавне телесне повреде	Палежи	Опасне крађе	Злонамерна оштећења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	—	—	—	—	1	—	3	3	2	—	1
2	„ ваљевски	1	—	—	—	—	—	—	1	—	3	1	—	—
3	„ крајински	2	—	1	1	1	—	2	2	3	1	—	—	—
4	„ крагујевачки	—	—	—	1	—	—	—	4	4	—	—	—	—
5	„ крајински	1	—	—	1	—	—	—	—	3	1	1	1	—
6	„ крногорски	2	—	—	1	1	—	—	1	4	3	—	—	—
7	„ моравски	6	—	—	2	1	—	2	1	17	2	—	—	—
8	„ нишки	1	—	—	1	—	—	—	1	5	2	—	—	—
9	„ пиротски	1	—	—	—	—	—	—	2	2	2	1	—	—
10	„ подрињски	1	1	1	4	—	—	1	1	11	4	—	—	—
11	„ пожаревачки	5	—	—	1	1	—	—	3	24	—	—	—	—
12	„ руднички	2	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
13	„ смедеревски	1	—	—	2	—	—	—	8	9	—	—	—	—
14	„ тимочки	—	—	—	—	—	—	1	3	14	—	—	—	—
15	„ топлички	1	—	—	—	—	—	—	—	3	4	—	1	—
16	„ ужички	5	—	—	3	2	—	—	1	3	1	—	—	—
17	„ чачански	2	—	—	—	—	—	3	—	3	—	—	—	—
18	Управа града Београда	2	—	—	3	1	—	—	—	12	—	—	1	—
	Свега:	**32**	**1**	**2**	**20**	**7**	**—**	**10**	**31**	**129**	**19**	**4**	**2**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 10. марта 1909. године АБр. 501. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(наставак)

Даље, ако поступак који се наређује није ни преступ ни злочин, нижи чиновник је — под резервом онога што мало час рекосмо о дужности нижих чиновника односно давања примедаба — само извршилац воље више власти: не само да он има, ако не жели навући на се дисциплинску одговорност, да поступи по наредби претпостављене му власти, онда када је наредба само противна закону, а не сачињава ни један од оних елемената (делатности) и што, отуда, она нема ни са чим обзире на наредбе управне власти. Али друкчије стоји ствар са оном последњом, којој је друге сасвим задатак, а тај је: да осигура функционисање државног механизма. Тај механизам је један систем, а код сваког система има један центар, једна снага, око које се све окреће. Због тога и у државном механизму мора бити центра, једне више воље која обезбеђује функционисање тога механизма јединством циљева. Отуда и, што управо власти, каква год да је, по начелу, а то је начелно законодавац или, што је исто, више од послушности. Ако би нижом управном органу, само зато што је суд, био дозвољен приговор: законитост, онда би се њому морала признати и власт да жели, да ли ће и у којим наредбе њених о-гана ће закону испловати, па да из, према томе, изврши или не. Лако је увидети да би то систем у-ложио правном механизму, који се функционисање

[1]) Поштo судска власт има само тај задатак: да штити права појединца, нормирана у законима стављајући у њему у надлежност, не у корисно што је дат те власти у надлежности само за оне делатности (делатности) и што, отуда, она нема ни са чим обзире на наредбе управне власти. Али друкчије стоји ствар са оном последњом власћу, којој је друге сасвим задатак, а тај је: да осигура функционисање државног механизма. Тај механизам је један систем, а код сваког система има један центар, једна снага, око које се све окреће. Због тога и у државном механизму мора бити центра, једне више воље која обезбеђује функционисање тога механизма јединством циљева. Отуда и, што управо власти, каква год да је, по начелу, а то је начелно законодавац или, што је исто, више од послушности. Ако би нижом управном органу, само зато што је суд, био дозвољен приговор: законитост, онда би се њому морала признати и власт да жели, да ли ће и у којим наредбе њених о-гана ће закону испловати, па да из, према томе, изврши или не. Лако је увидети да би то систем у-ложио правном механизму, који се функционисање

Као што смо то већ казали, појединац који је незаконитом радњом управног чиновника оштећен, ако не може, по § 13. зак. о чин. грађ. реда, тужита за накнаду директног извршења, то још не значи да он остаје ту без икакве заштите. Он има право да, за општу, туži наредбодавца, дакле онога који се сматра као духовни, као не материални, извршилац акта којим је неко његово право уништено. Ма претпостављамо, разуме се, да је чиновник наредбу, којом је учињен какав испуп или је неком појединцу штета нанесена, извршио тек пошто му је она, на његову примедбу да је незаконита, од стране више власти поновљена. Пошто чиновник има овде *дужност* да налог изврши, то би његова одговорност, у том случају, била непомљива и неоправљива: не можемо бити одговорни за оно што *правно* писмо имали могућности не извршити. *Законска дужност* да се нешто изврши искључује сваку, и кривичну и грађанску, одговорност. Али, ако је он ву одмах извршио, он је одговаран у оба горња случаја, и по чл. 28. Устава може бити тужен непосредно суду, без одобрења надлежнога министра, као што је то било у Уставу од 1869. [чл. 110 други став]. У овом последњем случају чиновник се не може бранити оним мало час наведеним разлогом, који стоји у корист чиновника, када он изврши поновљену наредбу. Јер, при преуд наредби, чиновник нема *законску дужност* да се безусловно покори као при *другој*: он има за дужност, ту, да изврши само *закониту* наредбу, што ће рећи да, ако је ова незаконита, дужност је његова, напротив, да наредбу одмах не изврши, већ да на њу учини своје примедбе. Извршујући, дакле, наредбу без примедаба, чиновник се греши о своју законску дужност и зато одговара.*)

После ових претходних објашњења да покушамо одговорити на постављено питање: да ли извршна власт може, без тражења поверилаца, обуставити одређену продају?

Ми мислимо да треба одговорити негативно, а на основу § 478. а. грађ. суд. посг., по коме, као што смо видели, извршење пресуде, или и само одређену или предузету продају имања дужниковога, може обуставити само повериилац који је извршење тражио. Што се тиче питања, да ли је, за обуставу продаје, потребан, осим пристанка заинтересованога повериоца, и пристанак дужников, ми смо га већ размотрили. Ма како се ово последње питање решило, што је сигурно, по нашем схватању, то је да се продаја не може обуставити самом вољом извршне власти. Јер када наведени прописе вели, да то може бити само по пристанку заинтересованога повериоца, онда то значи да је забрањено то чинити у одсуству тога пристанка. Воља власти овде је немеродавна. Та воља има пуноважиога дејства и важности само у оном кругу у коме је, по законским одредбама, чина или преступа. Но овом систему установа примедба, о којој је реч у § 12., биће ли за чиновника *без дужности већ празна*; то јест чиновник може, али не мора, чинити примедбе, али је наредба незаконита; ако их учини, његова ће одговорност, тиме се не побољшати, нити је он и сада тога био довољно добар: чиновник, и без примедаба, није одговаран (§ 12.). Примедбе су једино нешто зато да би аранбодавац окренуо пажњу на незаконитост његове наредбе, и да би се, тако, он лично сачувао од одговорности, као и да би се, у опште, поболшао поредак закона. Са ова последња тачка гледишта нема ни сте, и у овом другом систему, установа примедаба сачувати ако дужност; или каква таква дужност не би имала никакве санкције, јер се чиновник не изалаже никакој одговорности, ако примедбе не да, то сада опет видимо да то, да та установа не би баш никакву дужност имала чиновника.

Овако радикалне установе примедаба ми немамо. Она самишљена дужност у правом смислу те речи за чиновника, тако је, ако овај изврши без примедбе незаконит налог од претиоца. Овако схватање § 13. слаже се са духом самога нашега законодавства о одговорности чиновника. Оно законодавство тежи овим двама циљевима: 1°, Сачувати важност закону и 2°, Осигурати равноправност у заштити права приватном имућством или личношћу против самих власти. Када и њихи чиновник, који није ако примедбе, одговара за незакониту наредбу, онда је постигнуће оног првога циља више задовољено. Међутим, сама дужност нижега чиновника да ако своје примедбе не да чрезмену принципу непогрешности, повређује је тај чиновник обавезан да наредбу изврши, ако му је старија попови (изузев случаја злочина или преступа). Остаје само она погода: губитак у времену. Али, при свем, она није довољна да оправда протнвни систем, а, другу, и та погода спадала је на терет онај који је тиме што је, у случају да је стварно хитна, одступа од обичнога правила: тако чиновник без нолазног одмагања и примедаба мора наредбу извршити, ако, наравно, он сам не може ни одговарати.

На ово исто гледиште стаза је и комисија одређена, да израде Министра Правде г. Драгутина Лазаревића, за израду пројекта новога закона о чин. грађ. реду. По чл. 81. тога пројекта — који је израђен у току године 1905. — нема чиновник одговара, ако је незакониту наредбу извршио на захтев на му своје примедбе (стан друга), нити ако је ово последње учињено, одговара само наредбодавац (стан трећа). Да додамо да, по чл. 82. истога пројекта, чиновник безусловно одговара, ако би извршио наредбу која би самишљала ма какво кривично дело, дакле ма и шкуту. Чл. 83. пројекта поштрио је, што ште казнено, одговорност чиновника, с погледом на § 13. садашњега зак. о чин. грађ. реда.

Пројекат зовите зак. о чин. грађ. реда, који је носка вештина (он има 385 чланова) био је већ и пред Дра. Саветом. Остаје још да се упитамо.

---

*) Ако ће ипак, у извршењу наредаба које долазе од више власти: док ће се увидело, да ли је та наредба законита или не, лежи ли тај механизам простио, у границама те наредбе, радити. Стога ово правило послушности потискује правило законитости, и ниже чиновнике је дужан наредбу извршити, ма она била и незаконита. Боље је да се, у времену да прође, закон и погани, него да се, правном принципа законитости и на управну власт, онеспособи радња државнога механизма. Ако би ово последње било, онда закон нисмо имали, ако би би само послове, зато што тако, а због опстојна државе, не знаједних закона ни било!

Али, ни код управне власти не заповедање се гасним принцип законитости. Најпре, пошто чиновник не сме никад изнорити закони на преступ: сваково се но може рећи за ти вукашновљене државног механизма састоји у чињењу злочинах и преступних дела. Даље, чиновник одговара, ако поновљену наредбу одмах, без примедаба, изврши (изузев случаја хитности), и, напослетку, и сам наредбодавац је одговоран (§ 7. зак. о чин. грађ. реда).

У Као што нам, систем је нашега законодавства, под питања о одговорности чиновника, овај: 1°. Чиновник не сме ни у ком случају, дакле ни на поновљену наредбу, извршити злочин или преступ; 2°. Чиновник није одговаран, за извршење незаконите наредбе, ако је ову извршио на поновљени налог; 3°. Чиновник одговара, у случају под 2., ако је наредбу одмах извршио, не дајући своје примедбе.

Ирво и друго правило је логично. Друго се може конструисати на основу § 12. зак. о чин. грађ. реда по коме: „Надлежно непутовање наште својих стварних дужан је чиновник испуњавати, у ком случају одговорност пада на старијега, који заповеда.“ Дакле, ни овоса правила могао би се извести да старији, а само он одговара, а не млађи чиновник који је његову наредбу извршио, осим случаја, наравно, ако

она суверена. Изван тога круга, она је без вредности, пошто је ту сада суверена нека друга воља, воља појединаца. Из редакције § 478. а. види се јасно да обуставе продаја спада у она овлашћења која су призната појединцима. То је, дакле, једно приватно право, а у границама приватно-правних односа воља власти је ненадлежна.

На чега излази, да полицијски орган који би, самовласно, обуставио продају врећа једно приватно право. Он врећа право које има повериилац да, после осуде дужникове, дође што је могућно пре до свога потраживања. Да ли је продаја могла бити одређена раније и тако повериилац пре бити измирен, то је друго питање; али што је извесно, то је да власт, обустављајући већ одређену продају, сигурно одгађа моменат паплате повериочеве, врећа, другим речима, његово право, да, после истека рока, у најкраћем могућем времену наплати свој дуг. Поврелом тога права повериилац може бити оштећен, јер, свакако, за њега није рационално да ли ће до свога новца доћи раније или позније. Баш и да узмемо, што није тако сигурно, да би он имао право и на интересе који су истекли за оно време које се је изгубило поступком извршне власти, неровано је да је повериилац имао више штете него што износи интерес, нарочито ако је овај уговорен испод 12%, стопа која се узима као еквивалент губитка који повериилац трпи одвајајући се од новца датога под залам, или, што је још горе, ако је интерес законски, то јест 6 од сто.

(свршиће се)

Живојин М. Перић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Полицијске патроле. — Ради већег успеха у истраживању и хватању злочинаца по навици и занату, који своје операције врше по улицама и јавним локалима (кесароши, разни професионални лопови, варалице, педерасте итд.), установљене су т. зв. *летеће патроле*, које у разно јачини, према потреби, крстаре и дању и ноћу по вароши, а при том изврпују угледно и специјалне послове, које им дају комесари по инспекцијама.

Ове патроле сачињавају један дедективски кор, који је увек спреман за акцију и стоји на расположењу за непредвиђене случајеве. Специјално при канцеларијама злочинствима (убиствима) распоређују се ове патроле на све стране рада трагања за кривцима.

Сада их има од седам разних врста. Свака од тих седам патрола састоји се из двањаест криминалних шупмана под вођством једнога крим. наредника.

Према природи службе, додељене овим патролама у обичним приликама, разликују се:

1. *Патрола А*, која изналази и гони нарочито кесароше и лопове што врше крађе по дућанима;

2. *Патрола B* истражује подерасте и води контролу над њима и доналима где се састају;

3. *Патрола C* трага за опасним лоповима, који врше крађе обијањем;

4. *Патрола D* надгледа железничке станице и кретање путника, старајући се да међу њима изналази криве;

5. *Патрола E* истражује професионалне џепкаре, препродавце позоришних билета и ону врсту људи, који експлоатишу проституте и живе од њихове зараде („цухтелтери“ или, како их у Бечу друкче још зову, „штрицике“);

6. *Патрола F*, која врши ревизије по заложним заводима ради проналаска покрадених ствари;

7. *Патрола за заштиту пристојног женскиња* (Damenschutz-oder Anstandspatrouille), која има задатак, да по узицама и наркоманија заштити даме од непристојног понашања и одговарања од стране мушкараца, а поред тога да стаје на пут полагању и продаји неморалних предмета и слика.

На ових се патрола одређује свако веће известан број органа за надзор по већим позоришгима.

Непосредни претпостављени свију ових патрола је криминални инспектор одељења за идентификацију, код кога се воде патрола, крим. наредници, свакодневни јављају на рапорт ради пријема генералних упутстава.

Одређивање појединих службеника ових патрола на дневну службу, време ступања на службу, контрола итд. спада у дужност воће патрола, који по свршеном рапорту код инспектора сакупљеним људима из своје патросе свакодневно издаје потребне налоге.

И ако над овим патролама постоји највећа контрола она је сада готово незнатна. Садашњи шеф криминог одељења оставио им је слободу кретања како у погледу правца, тако и времена, јер је, како ме је уверавао, а то сам и сам приметио, управо та слобода повољана код њих вољу за рад, те зајета раде свеједновно много више, но што би се од њих могло тражити. То је код Немаца, где је свест о дужности високо развијена, сваканко на своме месту, али код нас би се та слобода злоупотребила.

Патроле су ослобођене канцеларијских послова и својим сталним бављењем по варошки и међу публиком показале су такав успех, да ће се оне све више и више умножавати. Већ почетком ове године њихов је број повећан на десет.

Одељење за идентификацију криваца. — Шеф овог одељка је један криминални инспектор (од пре 11 година *Клет*), који у исто време руководи горе поменуте патроле. Ну главни његов посао је у управљању овим одељком за идентификацију, где поред главног средства — *мерења и фотографисања криваца* — долазе још и друга помоћна средства кримине полиције: криминални албум, кривични музеј, потернична контрола и збирка рукописа.

Односно *антропометријског премеравања* во Бертијоновом систему берлинска полиција служи као централа за целу Немачку Царевину, јер се њој шаљу картони премерених лица из целе царевине.

Као што је познато Бертијонов систем састоји се у томе, што се по извесном утврђеном реду и системи изврши известан број мерења на телу одређеног лица, на ос резултати тих мера ставе на картон, на који се додаје још фотографија, лични опис и отисци прстију дотичног, па се за тиј тако добијени картони уреде на тај начин, да се картон који се већ налази у регистратура може и на већих збирака од 20—100.000 картона према ново састављеном или послатом картону са највећом сигурношћу пронаћи за неколико тренутака.

Ну пошто у новије време све више узима маха један други систем за утврђење идентичности, т. зв. *дактилоскопија* — узимање отисака прстију извесноге лица — која је у много прегледа и знатно једноставнија од Бертијонаже и којој су приписе многе државе, на чак и неке немачке полицијске власти, као у Хамбургу, Дрездн, Лајпцигу итд., напустивши прин систем, то и берлинска полиција већ од неколико година узима поред антропометријских картона на засебном бланкету и отиске прстију, те тако постоје обе регистратуре за идентификацију. Намера је шефа кримине полиције да кроз 3—4 године, када број дактилоскопских картона (сада 55960) достигне број антропометријски (сада 85 хиљада), и онде задржи надаље само дактилоскопију.

Прошле године ово је одељење упоређењем пословних картона утврдило идентичност код 4867 лица, од којих су 825 казали лажно име.

Криминални албум. — Овај се албум према природи кривица које злочинци врше дели на 20 категорија и 44 свеске. Свеске су величине 38/23 см. и сваки је лист засебно укорачен и лако покретљив. На сваког страни прилепљено је по нет дуплих фотографија, са и без кало и то рани прегледности две при врху, две доле и пета у среди. На полеђини сваке свеске стоји наслов категорије дотичних криваца. Албум садржи само фотографије професионалних криваца и показује се публици не би ли у којој слици уназнала евентуалног извршиоца казнимог дела. Испод слике стоји само број, који упућује на засебан списак, у који је дотично лице под оним бројем уведено. Имена се у албуму не исписују да би остала непознатa за публику која те слике прегледа.

Као допуна овога албума служи т. зв. *листни регистар*, у коме су по кутијама азбучним редом сложени двоплени табаци од чврсте хартије, на којима су прилепљене фотографије са назначеним имена, место, описа и података о лицима чија имена носе.

Као даља допуна служи још и картонски регистар за *тражење*. Тај се регистар састоји из чврстих картона, сложених азбучним редом управно по кутијама, и то засебно за мушке, а засебно, опет, за женске. На тим, такође двоплеким картонима залепа је фотографија извесноге лица у три облика: једна у профилу и две „an sac“ (са и без капе) са потребним описом и назначењима. Карте су тако удешене, да се могу лако у руку носити и оне служе погодно за то, да их службеници по потреби могу из реда узети и са собом ради тражења за тим лицем носити.

Кад неко од оних лица, чије се фотографије налазе у албуму, умре, онда приватно одељење, код кога су приватне осуђених лица маркиране нарочитим знаком (црвеним крстом) при врху, назначава и томе ово одељење, те оно у албуму преко његове фотографије прилепи белу картију, испод које назначава датум смрти, а и фотографије из ова два картонска регистра ради и ништи.

Криминални албум употребљује се на тај начин, што оштећена лица или сведоци под упутством једнога чиновника долазе и прегледају фотографије дотичне категорије криваца. Ако се злочинац по којој фотографији позна, онда се по броју испод фотографије гледа у списак и тамо види како се зове то лице. По имену се онда тражи у листном регистру његов табак, из кога се виде сви потребни подаци за дотичног. Како су на тим листовима забележене и све осуде, то се одмах, и без гледања у лична акта дотичног, може видети да ли је он у слободи или у затвору, те према томе да се оштећена или сведоци нису преварили. За тим се тражи и узима овај мали картон за тражење и даје чиновницима ради његова присједања.

По криминалном албуму познато је прошле године 176 лица — криваца —, а по изложеним фотографијама у холнику кривичнога одељења 7 лица.

Сви фотографски снимци више се у полицијском фотографском атељеу, који се налази на једном делу тавана под стакленим кровом. Пошто се крвица измере дозо у одељењу за идентификацију онда се „аузугом“ изводе горе рани фотографисања. Како у том атељеу имају свакодневно да израђују велики број фотографија, то обично раде према пештачкој светлости. Од пет радника само је један фотограф по занату, а остала четворица су обични шуцмани обучени фотографском послу. За снимања имају четири модерна апарата разне величине. При убиствима и другим тежим случајима, да би се лешина или положај могли снимити у природној сразмери и у стању у каквом се налазе, служе се једним високим апаратима („Leiterstativ“), на који се постављају фотографски апарат и озго врши снимање у косом или усправном положају.

Отисци прстију на појединим предметима: стаклету, хартији, глатком дрвету, металним предметима итд. према потреби фотографишу се или на лицу места или, ако је предмет покретан, боље у атељеу према пештачкој светлости, која се тако подеси, да на предмет снимања косо пада. Тако се после помоћу тих отисака може криваца да пронађе или да утврди, да ли је већ осумњичено лице крво или не, т. ј. да ли су њихови отисци од њега или не.

Прошле године у овом је атељеу фотографисано 1544 лица, а израђено је 59.314 слика које за рачун кривичне које за рачун политичке полиције.

(наставиће се)

Жив. А. Лазић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(НАСТАВАК)

Не улазећи у даљу дискусију о овом предмету, јер је и ово што смо изложили довољно да покаже неоснованост разлике у погледу на доказну предност ова два уњиђаја коју прави г. Марковић, разглабањемо како је г. Марковић образио сотата доказна средства.

II. *Вештачко мишљење.* Ово доказно средство третирано у глави другој (стр. 171—226.) готово је најбоље обрађено ма да је оноликa опширност о протоколу секције, правилника за вршење судских секција, како се више заглавље протокола секције и друге ситнице, непотребна (стр. 212).

И у овој материји има погрешних тврђења и погрешних објашњења зак. одредаба крив. поступка.

Говорећи о томе како се вештаци имају испитати пред судом г. Марковић каже овако: „како законодавац, кад је реч о саслушању често поред сведока помиње и вештаке, то је несумњиво да се „и вештаци имају испитати као сведоци „кад они долазе пред суд да усмено изјаве оно што су при вештачењу раније „нашли". (стр. 204).

По овоме објашњењу г. Марковићевом изгледа да вештаке треба испитати на претресу сваката понаособ, онако исто, као што се сведоци испитују. То се тако не ради и не треба да се ради онако као што би хтео г. Марковић. Вештачењи у генералној истрази, као и у специјалној оно је вештачење пред иследним судијом, вештаци су дали заједнички своје мишљење, па је појамно да се заједно и саслушавају. На главном претресу, њихово се мишљење прочита и они питају остају ли при датом мишљењу. Могу им се стављати питања од стране суда или странака преко суда и они на иста одговарају заједно. Како ће се иначе добити њихово мишљење ако се они буду испитивали сваки понаособ као сведоци? Нити би то имало смисла нити се тако ради у пракси. Само ако је који вештак одвојно мишљење његова се изјава засебно уписује у нити протоко са побудама за његово мишљење.

III. *Признање.* „Признање — каже г. Марковић. — „може бити двојако: признање у ужем и признање у широм смислу." *„Признање (confessio) у ужем смислу јесте сведочење учиниоца извра обвињеног или оптуженог да је извршио изнесено кривично дело.* Међутим, *„признање у широм смислу јесте сведочење учиниоца извра обвињеног или оптуженог, да је истинита изнесена важна „чињеница)а је по њега штетна, и. пр.* „кад А. признаје само то, да је нож, који „је нађен код Б. и којим је извршено „убиство, његов, али не и то, да је он „извршио убиство". (стр. 227).

Баш обратно, и по граматичком и по логичком значењу речи: *„више"* и *„ужем"*, ово признање кође г. Марковић узима у ужем смислу, то је признање у *ширем* смислу, а ово што он узима као признање у *ширем* смислу, то је баш признање у *ужем* смислу. „Шире" је по самом граматичком и логичком значењу ово реч ono што се даје сузити, нешто што је веће; а „уже" значи нешто што је мање, по себи. *Извршење кривичног дела* по себи је нешто што је шире, веће него што је само „једна важна чињеница, која је штетна за оптуженог". И кад оптужени признаје: „да је извршио изнесно кривично дело", онда је то признање у *ширем смислу*. Напротив кад оптужени признаје: „истинитост само изнесене важне чињенице", т. ј. нешто што је мање од извршења кривичног дела, онда је то признање у ужем смислу. Погрешна је, дакле, номенута дефиниција г. Марковићева признања у ширем и признања у ужем смислу, јер као што смо навели баш ono што он узима као признање у ужем смислу, треба узети као признање у ширем смислу, и обратно.

У глави III у којој је обрађено ово доказно средство, т. ј. признање, студира се и материја о *испиту* оптуженог, као средство којим се долази до признања, (стр. 231. § 22.) и излажу правила за испит оптуженог. Ма да су ова правила доста детаљно изложена ипак је г. Марковић пропустио да спомене, још нека правила која треде за испит оптуженог у генералној истрази, која су важна и требало их је такође изложити поред оних правила која се излажу. Та се правила тичу садржине питања која иследник треба да поставља оптуженоме у генералној истрази, но која г. Марковић не спомиње у оним правилима која се односе на садржину оних питања, ма да имају велику важност и требало је и њих изложити. Тако и. пр. ако су на личности оптуженог констатовани ваки сумњиви трагови, иследник треба да постави питање оптуженом о порекли ових сумњивих трагова, датуму од кад се датирају и у опште о свему ономе што је у вези са истим. Истина је да ће оптужени који не признаје кривицу имати скоро увек спремно објашњење на ово питање, али га је потребно ставити ради контролисања тачности објашњења оптуженог о овим траговима и оцене да ли је одбрана оптуженог лажна. Испит оптуженог о овим сумњивим траговима може дати велику корист истрази ако успе да га убеди у лажност његових објашњења о истим. Исто тако важно је и питање о употребе времена оптуженог које иследник поставља оптуженоме који не признаје кривицу нарочито код тежих прив. дела. Ово питање није узалудно јер ono прима невиности средство за оправдање, док кривца збуњује, дезконцентрише, који, да би на исто одговорио често нема другог средства до да се позове на лажан *alibi* који му сирота пропаст.

Требало је дакле споменути и ова питања бар у т. 9. оних правила које излаже г. Марковић, у којој се говори о презентацији предмета, који се односе на крив. дело и испиту оптуженог о истим, због саме важности ових питања и потпуности поменутих правила.

У глави IV *сведоци сведоци*, у § 36, о случајевима у којима се сведоци једног сведока може узети за потпун доказ третира се питање: шта се *може доказати исказом повређеног или оштећеног*" (стр. 318) и одговарајући на ово питање г. Марковић каже: „да се исказом повређеног или оштећеног, *кад нема других доказа*, може доказати каквоћа кривичног дела без обзира на доказ о виновништву." (стр. 319).

Стоји то да по § 230. т. 1. кр. пост. „казивање онога над којим је казивано „дело извршено може у недостатку других доказа сачињавати доказ о каквоћи „казивног дела", но не и за кривичну одговорност оптуженог. Али која су то крив. дела код којих се самим исказом оштећеног *без икаквих других доказа* може доказати постојање кривичног дела или утврдити „објективно биће кривичног дела". Г. Марковић то не објашњава у своме коментару § 230. кр. пост. који говори о овоме питању, већ у опште тврди: „да се исказом повређеног или оштећеног може утврдити објективно биће кривичног дела". Међу тим ово може бити само код неких кривичних дела као и. пр. код разбојништва, насиље извуде, *када ова дела нису оставила трагове.* У таквом случају „казивање онога над којим је казивано дело извршено може у *недостатку* других доказа, бити потпун доказ о каквоћи дела", — § 230. тач. 1. крив. пост. Међу тим код опасне крађе, као што смо то казали већ један пут у овој рецензији говорећи о увиђају, сам исказ оштећеног *без икаквих* других доказа, не може ни по овом § 230. т. 1. кр. поет. служити као доказ за постојање овог дела, т. ј. опасне крађе. На примера који наводи г. Марковић: „или и. пр. А. изјави да му „је прошле ноћи отворен амбар и из њега „украдено жито, то ће исказ А-ин у не„достатку других доказа бити потпун до„каз о постојању опасне крађе" види се: да г. Марковић сматра да се самим исказом оштећеног у овоме случају без икаквих других доказа може утврдити да је овде учињена баш опасна крађа. Међу тим то не стоји. Исказ оштећеног у овоме случају биће доказ само о томе да му је учињена крађа, као и о количини штете, и то поштo се на исти закуне, но, не и за то да је овде извршена баш опасна крађа, за чије је утврђење нород исказа оштећеног потребно још нешто чиме би исти био поткрепљен. Исказ оштећеног или повређеног, у недостатку других доказа, по § 230. т. 1. кр. пост. може служити као доказ о каквоћи дела, само код неких крив. дела код исти *не остане* никакве трагове као и. пр. код разбојништва, насиље извуде, код оштећеног није повређен и нема ничега што би се могло увиђајем констатовати, па и то са великом резервом. Дело опасне крађе но правилу увек оставља трагове и ту сам исказ оштећеног без увиђаја не може бити потпун доказ за постојање онога дела. Пракса је довољно осветлала овакво значење § 230, т. 1. кр. пост. о исказу оштећеног или повређеног, а не онако како решава г. Марковић ово питање. (*свршиће се*)

Милош М. Стаиојевић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

III. Пијанство и алкохолизам.

Злоупотреба алкохолних пића, која помућује људски разум, један је од најсигурнијих и најчешћих елемената повреде јавног реда. Овај који, одајући се неумерености, изгуби контролу над собом, изложен је много више но други чињењу противзаконих аката, а стално пијанство доводи човека до разарајућег стања, које га чини опасним и за друге и за самог себе. Казнени законик, међутим, не говори ништа о пијанству, па га чак не узрокује ни међу поступе. Све до 1873 год. никакве репресивне мере нису биле предузимате према јавном пијанству, а превентивне мере, које су имале за циљ једино да пијану појединцу удаље са јавног места, на коме је могла проузроковати неред, налазиле су се више угред, у споредним законским текстовима. Тако је закон о железницама од 15. јула 1845 год. забрањивао, да се у железничка кола примају пијана лица, и она је забрана доцније понављана у свима полицијским прописима, који су се односили на транспорте у заједници.

Закон од 23. јануара 1873 год., у тежњи да стане на пут јавном пијанству и прогресу алкохолизма, био је први који је пијанство, само за себе, сматрао као повреду закона. Једини услов који је овај закон изискивао за кажњавање пијанства био је тај, да је оно јавно и очигледно.

Закон овај сматра као испун I класе (који се кажњава новчаном казном од 1 до 5 динара) сам факт да је неко нађен у очигледно пијаном стању на улици, путу, у кафанама, крчмама и у опште на јавним местима.

С обзиром на нарочиту опасност од пијанства по навици, закон од 1873 год. створио је од њега једну врсту отежаваног повратa, квалификујући га као преступ, који суде судови (казна је: затвор од шест дана до једног месеца или новчано од 16 до 300 динара). Овај, који за непуну годину дана изиђе због овог дела но други пут пред суд, излаже се опасности да искуси максимум ових казни.

Најзад, две судске одлуке за пијанство повлаче губитак извесних грађанских и политичких права, као што су: 1. право да може бирати и гласити; 2. право да може бити изабран; 3. право да може бити поротник или да може вршити какву другу јавну функцију, и 4. право да може носити оружје за две год. од дана када је осуда постала извршна.

Имајући у виду, да присуство пијаних лица на путу и јавним местима може бити повод нереда, и да је с тога потребно уклонити их што пре, закон је овлашћио административну власт да свако пијано лице може одвести у најближу полицијску станицу, и задржати га тамо док се не истрезни. Трошкови око овога, као н. пр. за превоз кола, падају на терет лица које их је проузроковало.

Законодавац од 1873 год. није се ограничио само на кажњавање личности, које се нађу у пијаном стању на јавним местима, већ је нашао да су и продавци алкохолних пића одговорни у оним двама случајевима: 1. ако дају пиће људима који су очигледно пијани, или их само приме у своје радње, и 2. ако пиће дају малолетницима испод пуних 16 година. Повреда ових прописа иступње је природе и кажњава се новчано од 1 до 15 дана. На случај повратa, законодавац је и за ове законске повреде утврдио исту сталну казни као и за само пијанство. Шта више, суд који изриче другу пресуду над извесним продавцем пића, може њему лично свесним забранити продају алкохолних пића, или наредити да му се продавница затвори, највише за месец дана.

Као што се види, закон кажњава сам факт код један продавац алкохолних пића даје ова малолетницима испод пуних 16 год. Али је законодавац, у овом правцу пошао још и даље на, налазећи да морал и здравље малолетника захтевају много већу протекцију, кажњава строго, преступом казном (од 6 дана до једног месеца или од 16 до 300 динара у новцу) сваког оног који деца дају пиће док се не опију. Ако је преступник продавац пића, она му се осуда рачуна за повратa, као год и остале, па ма и иступне осуде.

У свима случајевима предвиђеним законом о пијанству, суд који изриче осуду може главној казни додати и моралну, која се састоји у томе, што се судска пресуда објављује на извесним јавним местима.

Закон од 1873 год. наређује, да се записници којима се констатују његове повреде, шаљу прокуратору републике у року од три дана. Он нарочито ставаља у дужност полицији чуварима, да једноврмено са осталим органима судске полиције, сваки на својој територији, истражују и путем записника констатују кривице каниме по овоме закону.

Творци закона о пијанству хтели су, да законска фикција, по којој сваки мора познавати закон, односно по којој незнање закона никога не извињава, не буде у овој материји само једна фикција већ, у колико је год то могућно, стварност. У овом циљу чл. 12 наређује, да објаве са законским текстом о забрани пијанства буду истакнуте на вратима свако општине и у главној сали сваке кафане, крчме и продавнице пића. Овај исти законски пропис наређује, да по један примерак овог законског текста буде достављен сваком интересованом лицу. У овом циљу министарство унутрашњих послова расписом својим од 15 априла 1873 год. послало је свима окружним начелницима потребан број оштампаних објава да их раздаду општинским председницима и продавцима пића у своме округу. На место објаве која је престала на кафане и продавнице пића не даје се друга, већ су општинице оних радња обвезни да се сами, и то одмах, снабду новом објавом.

Одредбе, које се односе на све објаве, закон је санкционисао тиме, што кажњава иступно (од 1 до 5 дин.) како продавца алкохолних пића у чијој се радњи не нађе објава, тако и сваке лице које ову уништи или однесе. Лица ова осуђују се још и на накнаду трошкова око набављања нове објаве.

Потребно је, међутим, признати, да закон од 1873 год., који се ретко примењује у свој својој строгости, може бити због само ове строгости, иако постиже жељени циљ. Прогрес алкохолизма, његове последице по јавно здравље и опадање популације, не престаје да сваким даном све више занимају и јавно мнење и законодавце и администраторе. Предлагано је више разних лекова, али ниједан од њих до сада није остварен. Приватна иницијатива покушала је, да помоћу моралисације дође до резултата, које законска принуда није могла дати. Многобројна антиалкохолна друштва основана су последњих година; она су развила активну пропаганду помоћу списа, брошура, оснивањем ресторана умерености и продавница егијенских пића. Важна улога у овом правцу резервисана је антиалкохолним предавањима у школама. Према једном наређењу министарства просвете, ова се предавања не сматрају као споредна, и с тога у програму наставе морају заузети званично место, као год и граматика и аритметика. Министар војни са своје стране, поштo је забрањено продају алкохолних пића по кантинама, наредио је да се трупама држе нарочита предавања о опасностима од злоупотребе алкохола.

IV. Станови са намештајем.

Сопственици или издаваоци под кирију куће или соба с намештајем дужни су, као год и хотелијери и гостионичари, да имају нарочити регистар за уписивање имена, занимања, сталног домицила и дана доласка и одласка сваког лица, које је ма и једну ноћ преноћивало у њиховој куће или стану. Забрањено им је, под претњом казне из § 154. казненог зак. (затвор од шест дана до три месеца) да у регистар намерно уписују лажна имена личности које су код њих одселе, или да их, у супротности с њима, никако не уписују.

Већина о општинским наредаба прописује, да ови регистри буду паганирани и потврђени од стране општинске власти или њеног делегата (полицијског повереника). Регистри ови морају се у извесно, законским прописима одређено време, а и на сваки захтев, поднети на преглед општинском председнику, његовим помоћницима, полицијским повереницима и сваком полицијском органу, који је специјално одређен за њихово контролисање. Жандарми такође имају право да контролишу вођење регистра, и да путем записника контролишу неисправности у овом погледу.

Општинским наредбама тако исто забрањује се закуподавцима станова с намештајем, да у све примају скитнице, проспаце и у опште сумњиве личности, као и проститутке.

Закон од 15. фебруара 1902 године о заштити јавног здравља стања у дужност општинским председницима, да у санитетским уредбама предвиђају потребне мере за осигурање чистоће у становима за саме.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине грачачке, актом својим Бр. 392, пита:

„Моли се уредништво да изволи обавестити суд, да ли закон о уређењу свештеничког стања од 31. децембра 1882. год. има до сада какових измена или не?“

— На ово питање одговарамо:

Закон овај, о коме је реч, нема никаквих измена од дана ступања у живот па до сада.

II

Суд општине ињевачке у срезу беличком, актом својим Бр. 117, пита:

„1. имају ли право полицијска власт и пореско одељење, да за потврду дневника касе приказа и надзирања и дневника наплате општинског прираза наплаћују таксу, и

2. један председник општинског суда, осуђен је пресудом првостепеног суда на 300 динара новчане казне или 30 дана затвора са узимање мита.

Може ли он опет бити биран за председника или не, и ако не може докле му је то право одузето, кад самом пресудом није осуђен на губитак грађанске части, а у §§ 25. и 26. кр. зак. стоји да за годину дана не може добити службу онај, који је осуђен без губитка грађанске части, а члан 53. е. опет говори само о судама за дела на користољубља?“

— На ово питање одговарамо:

1. рачуноводство општинско, какво данас постоји, не води се но доброј вољи општине, него је то службени и дужносни посао, који потиче из примене закона о општинама, у колико се ове односају у својству државних установа, те по тач. 5, чл. 2. и тач. 2. чл. 3. зак. о таксама не треба да плаћају таксе за потврду; дневника, партијалника, књиге дуговања, књиге прираза и т. д.; и

2. члан 53. под е, зак. о општинама, као специјалан, поставио је правило, да се за председника не може бирати онај, који је осуђиван за злочинства и преступе учињене из користољубља.

Како је и дотични, по престанци суда, морао бити осуђен за дело из § 106. у вези са § 132. кр. зак. то и он у општ не може бити биран за председника.

III

Суд општине д. ступањске, актом својим Бр. 381, пита:

„По тражењу управитеља гор. ступањске школе од 27. јуна 1908 г. Бр. 100 а за основу чл. 55. закона о народним школама, одбор ове општине у седници својој од 6. јула 1908 г. Бр. 1014, једногласно је изабрао за одборника школе гор. ступањске деловођу ово општинског суда.

О овом избору, суд ово општински известио је управу исте школе.

По жалби управитеља школе горње ступањске, окружни школски одбор актом својим № 1176/08 године поништио је исти избор назначив, да општ. деловођу није ни требало бирати за школског одборника и наредио је, да се за школског одборника изабере друго лице.

Одбор ове општине на основу акта окр. школ. одбора № 1176/908 год. и одбора школе гор. ступањске од 13. дец. 1908 г. бр. 198, у седници својој од 7-ог јануара 1909 год. бр. 22. поново је изабрао за одборника школе гор. ступањске поменутог деловођу, о чијем је избору поново одбор школе гор. ступањске известио.

До данас ново изабрани школски одборник није уведен у дужност.

Према овоме моли се уредништво за објашњење.

Чија је радња по овоме правилнија, да ли ово општинског одбора или окр. школског одбора, па ако је правилнија радња окр. школ. одбора, онда на основу ког законског прописа он. писар не може бити биран за школског одборника, и шта треба предузети противу управитеља исте школе, што се ново изабрати одборник не уводи у дужност.“

— На ово питање одговарамо:

Чл. 55. закона о народни школамам постављало правило, да чланове школског одбора бира она политичка општина, у којој је школа.

Како овај избор не припада збору у смислу члана 33. зак. о општинама, а не улази ни у надлежност самога суда, то остаје да он улази у надлежност општинског одбора.

Која ће лица одбор изабрати, то је ствар његове оцене и уважености, а закон не поставља никаква ограничења.

Према томе, не стоји ништа на путу, да за члана буде изабран и општински деловођа као писмен човек.

Шта више, чак је жељети, да чланови одбора буду сви писмени, јер је претпоставка, да ће они правилније схватити значај школе од оних, који су неписмени.

Избор овај не подлежи оцени школског одбора ни по чл. 63. зак. о школама ни по коме другом законском пропису.

Ако управитељ неће да уведе у дужност изабраног члана, онда се треба жалити окр. школском одбору а евентуално и г. министру просвете и црквених послова.

Паравно, да између општине с једне и учитеља и школског одбора с друге стране, треба да постоје добри односаји, јер ће само тако школа моћи дати оне резултате, који се од ње с правом очекују.

IV

„У § 313. кр. закона стоји, да је новчана казна најмање пет динара.

Међутим §§ 330, 333, 336, 356 и многи други одређују минималну новчану казну много мање испод пет динара.

Моли се уредништво за обавештење: како ће се примењивати поменуте законске одредбе, у којима је минимална казна испод пет динара, с обзиром на правило постављено у § 313. поменутог закона“.

— На ово питање одговарамо:

Последњи став § 27. кривичног закона гласи: „најмања новчана казна, прописана од 5 динара, важи и за она дела, за која је овим казненим законом прописана новчана казна испод 5 динара“.

Ова законска одредба у вези са § 313. јасно казује, да од којих ових законских одредаба не може ниже бити никаква новчана казна испод 5 динара, и ако поједине законске одредбе то предвиђају, сем случаја § 49. полиц. уредбе и § 316. кр. закона, кад је реч о замени казне затвором.

V

Један полицијски писар пита:

У новом издању криминалног — казнителног — законика, код § 342. стоји примедба, да ће се казна боја, о којој говори ова законска одредба, замењивати онако, како гласи примедба *** код § 317. истога закона.

Међутим, за § 317. речено је да је укинут и изнесени текст као је он гласио до закона од 11. децембра 1873. године.

Ако је § 317. одиста укинут, као што се овде вели, онда настаје питање: а ако се казна боја, која је онет укинута законом, у опште може замењивати, те би тако у опште била беспредметна наређења § 342. кр. закона.

Моли се уредништво да изволи дати своје обавештење по овоме.

— На ово питање одговарамо:

Законом од 11. децембра 1873. године укинута је тачка 7. § 12. кр. закона, која је предвиђала телесну казну.

Закон овај гласи:

„1. телесна казна укида се са свим ит.д.;

2. где би казнителни законик према досадашњим наређењима прописивао телесну казну, *оза ће се замењивати* за преступе према опредељењима §-а 33., као и *с обзиром* на § 30., *а за преступе*, према *опредељењима* § 317. *казн. законика*“.

Као што се из овога закона види, он не само што није укинуо § 317. кр. зак. као што се у најновијем издању вели, него га је нарочито задржао као начин за замену телесне казне другим одговарајућим казнама.

Према томе погрешне су примедбе и она код § 317. под *** и она код § 318. под ****, као год што је учињена погрешна што је § 33. избачен из текста закона и оглашен за укинут.

Према томе, наређења § 342 овога закона нису никако доведена у питање, јер ће се казна боја увек замењивати као и до сада по § 317. кр. закона.

VI

Суд општине ратарске, актом својим пита:

„Један грађанин оне општине, продао је пре 5—6 година једну своју башту за 300 динара, и да би купца обезбедио што боље, он је о продаји направио уговор како је продао за 600 динара, па га и код власти потврдио, пошто тапију није могао издати, јер нема земљишта колико му пиши § 471. грађ. суд. поступка.

Од тога времена купац је живио и мање.

Продавац сада хоће да врати 300 динара купцу и да узме имање натраг, али

купац тражи 600, колико и у уговору пише.

Може ли продавац у опште тражити повраћај продате земље, и да ли може сведоцима доказивати да је продајна цена 300 дин. а не 600, како у уговору стоји?".

— На ово питање одговарамо:

Кад је продавац у доба продаје био земљоделац, а није имао околико земљишта, колико му штити § 471. грађ. суд. пост. онда продаја нема законске вредности, и он може тражити продато имање натраг.

Што се тиче цене, она је утврђена уговором и противно тој јавној исправи не може се доказивати сведоцима пена величина, за да она, у осталом, ни мало не утиче на право повраћаја, које истиче

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У 1894. години убијен је у Зајечару Ватса Јаковић, пекар. Убица **Вељко Јовановић**, рођени, одмах по извршеном убиству побегао је у свет, а пре извесног времена крштао се у Београд и под лажним именом Стојан Томић запињао се намештеничким послом.

Октобра месеца прошле године, под истим лажним именом одговарао је и био спроведен суду због крађе, али га је суд пустио на недостатку доказа.

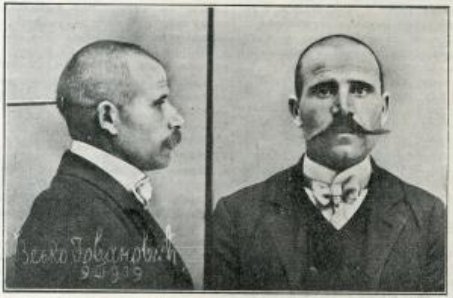

Сада се сазнало, да он није лажно име и да је раније извршио горе поменуто убиство, те га је Управа града Београда ухватила; он је убрзо признао кривицу и по захтеву начелства окр. тимочког већ је спроведен у Зајечар.

Другу слику показује **Живојина — Живка Павловића**, надничара, родом из Београда, који се сада налази под привременим истратом и у притвору код касарне палилулског за извршену опасну крађу новаца.

Једном је већ осуђиван за опасну крађу по пресуди врховног суда за варош Београд од 9. септембра 1907. год. Бр. 44927 (шест месеци), а истрано је казнивана за опитну и ситније крађе небројено пута.

Вероватно је, да су оба ова лица извршила још каква казнена дела, то се може сви они који буду сазнали за њихово боравиште, молити да исто пријаве.

Светислав Ђорђевић, бивши шлосерски калфа, а сада осуђеник поправљачког казненог завода, побегао је 8. тек. месеца из љубичевске економије, где је био на раду, и до данас није пронађен.

Светислав је стар 23 године, средњег стаса, смеђе косе и обрва, обичног чела, дугих образа; од особених знакова има младеж на левом образу.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Светислава најхитније потраже у кругу своје власти, и нађеног под јаком стражом спроведу поменутом заводу с позивом на депешу Бр. 1049.

Љубомир Михајловић, бив. болничар, ноћу између 1. и 2. фебруара ушао је један вар одела и побегао.

Љубомир је стар 22 године, средњег раста, без бркова; од одела има на себи: гуњ и чакшире од шајка, на глави шубару, а на ногама опанке и шарене чарапе.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Љубомира потраже и нађеног спроведу изврху врачарском с позивом на акт Бр. 2024.

ТРАЖИ СЕ

Стевана Јаковљевића, обућарског ученика, који је 2. марта тек. године отуварао од своје куће нешако кућ, тражи кварт теразијски, ради предаје родитељима.

Стеван је стар 17 година, средњег раста, смеђ; од одела има на себи: мали зимзелт капут са пругама, пепељаве панталоне, жут и прљав шеширшер, на глави шубару, а на ногама цокуле.

Нека га све полицијске и општинске власти најхитније потраже и о резултату известе поменути кварт с позивом на акт Бр. 3864.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у овоме 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** се продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I., благоводео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе среза моравског, округа пожаревачког, Петра М. Јовановића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Велимира Ф. Павловића, полицијског писара исте класе среза моравског, округа пожаревачког, по молби, и

за полицијског писара треће класе начелства округа моравског Петра Д. Михајловића, практиканта среза темнићског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. марта 1909. год. у Београду.

ЗАХВАЛНОСТ БЕОГРАДСКОЈ ПОЛИЦИЈИ

За енергичан и успешан рад, који су органи београдске полиције показали у једној и истој, поћеној по тражењу обавештење Румунског Посланства и Министарства Иностраних Дела, — Министарство Иностраних Дела актом својим од 7. т. м-ца Бр. 2792, саопштило је Министарству Унутрашњих Дела:

„...Румунско Посланство изјавило је усљед тога и усмено и писмено овом Министарству своју захвалност на посредовању, као и замолило ово Министарство, да томе Министарству, као и његовим подручним органима, а нарочито г. управнику града Београда најбоље захвали на услузи, коју су му учинили са великим заузимањем и вештином.

„Министарству Иностраних Дела врло је мило, што му се дала прилика да, посвештавајући о горњем Министарство Унутрашњих Дела, придружи захвалности Румунског посланства и израсе своја признања за рад управника града Београда и његових органа."

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. Милорад Максимовић, писар Управе града Београда, казнљен је губитком плате за 15 дана, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 10. марта тек. године ПЛ№ 4466, а за кривицу из § 43. тач. 10. б. закона о чиновницима грађанског реда.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу фебруару 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца фебруара извршено је у Србији:

1. **Убистава**	26
2. **Детоубистава**	4
3. **Нехотичних убистава**	1
4. **Покушаја убистава**	24
5. **Разбојништава**	9
6. **Тешких телесних повреда**	7
7. **Паљевина**	25
8. **Опасних крађа**	137
9. **Злоначерних поништања туђих ствари**	5

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	25	или 96·1%
Детоубистава	2	„ 50 „
Нехотичних убистава	1	„ 100 „
Покушаја убистава	24	„ 100 „
Разбојништава	8	„ 88·8 „
Тешких телесн. повреда	7	„ 100 „
Паљевина	4	„ 16 „
Опасних крађа	65	„ 47·4 „
Злоначерних поништања туђих ствари	2	„ 40 „

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *оштрог оруђа* [11], затим помоћу *ватреног оружја* (8), и помоћу *тупог оруђа* (7).

Узроци са којих су ова убистава извршена дошле: у *љубоморној свађи* за 14 случајева, у освети за 8, у *крвној освети* за 1, и у *користољубљу* за 1. За један случај узрок је непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена налажена убистава јављају се: у варошн Крагујевцу 2, у срезу посавичком 2, у срезу пиротском 2, у срезу ужичком 2 и по 1 у срезовима: посавском окр. београдског, у оба колубарска, тамнавском, крагујевачком (непронађено), лепеничком, ражањском, јасеничком, голубачком, пожаревачком, љубићском, качеровом, орашком, јасеничком окр. смедеревског, бољевачком, адатаборском, трнавском и драгачевском.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: подгорском, тамнавском, звишком (непронађено), и у варошн Београду (непронађено).

Нехотично убиство извршено је у срезу крагујевачком.

Покушаји убистава извршени су: у срезу јабланичком 2, у срезу таковском 2, у срезу зајечарском 2, и по 1 у срезовима: косицком, врачарском, подгорском, тамнавском, лепеничком, брзопаланачком, копаоничком, бељичком, левачком, параћинском, нишавском, јадранском, моравском округа пожаревачког, косаничком, ариљском, моравичком и у варошима Зајечару и Београду.

Скоро сва ова дела извршена су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена по 1 у срезовима: тамнавском, посавском окр. ваљевског, крагујевачком, расинском, копаоничком, левачком, нишком, мачванском (непронађено) и посаво-тамнавском.

Тешке телесне повреде извршене су по 1 у срезовима: грузанском, деспотовачком, левачком, моравском округа пожаревачког, качеровом, јасеничком окр. смедеревског и ариљском.

Паљевине су извршене: у срезу јасеничком окр. крагујевачког 2, у срезу трстеничком 2, у срезу јадранском 2, у срезу добричком 2 и по 1 у срезовима: подгорском, грузанском, крајинском, поречком, ражањском, расинском (пронађена), левачком (пронађена), алексиначком, посаво-тамнавском, рамском (пронађена), качеровом, полужанском, орашком, бољевачком,

ничком, тимочком, моравичком (пронађена) и у варошн Нишу.

Вредност свих ових пљачкина износи **4.740** динара.

Остале краће извршене су: у срезу влашском **12** (4 пронађене), у срезу бољевачком **6**, у варошн Београду **6** (5 пронађених), у срезу лепеничком **5**, у срезу ресавском **5** (2 пронађене), у срезу звишком **5** (све пронађене), у срезу пожаревачком **5** (све пронађене), у срезу зајечарском **5** (2 пронађене), у срезу косанчском **4**, у срезу расинском **4** (све пронађене), у срезу моравском окр. пожаревачког **4** (1 пронађена), у срезу орашком **4** (2 пронађене), у срезу крчагорском **3** (1 пронађена), у варошн Ваљеву **3** (2 пронађене), у варошн Неготину **3** (све пронађене), у срезу алексиначком **3**, у срезу азбукованчком **3**, (све пронађене), у срезу јадранском **3** (све пронађене), у срезу јасеничком окр. смедеревског **3** (1 пронађена), у срезу заглавском **3**, у срезу ариљском **3**, у срезу трсчанском **2**, у срезу жупском **2** (1 пронађена), у срезу трстеничком **2**, у срезу параћинском **2** (1 пронађена), у срезу сврљишком **2**, у срезу моравском **2** (1 пронађена), у срезу поцерском **2** (1 пронађена), у срезу посавотамнавском **2**, у варошн Пожаревцу **2**, у срезу голубачком **2** (обе пронађене), у срезу хомољском **2** (обе пронађене), у срезу тимочком **2** (обе пронађене, и по **1** у срезовима: посавском окр. београдског (пронађена), колубарском окр. београдског, тамнавском (пронађена), подгорском (пронађена), ломничком, грузанском (пронађена), крагујевачком, јасеничком окр. крагујевачког, темнићском (пронађена), деспотовачком, левачком (пронађена), нишавском (пронађена), зубинском (пронађена), жичком, трнавском (пронађена), и у варошима: Ћуприји (пронађена) и Нишу.

Вредност свих ових крађа износи око **18.000** динара.

Злонамерних уништења туђих ствари било је по **1** у срезовима: левачком (пронађен), сврљишком, посаво-тамнавском (пронађен), орашком и прнгорском.

Вредност уништених ствари износи око **500** динара.

Поред изложених дела у току месеца фебруара извршено је још у Србији и **16 самоубистава** и то: у срезу жичком **3**, у срезу лужничком **2** и по **1** у срезовима: тамнавском, лесковачком, трстеничком, параћинском, нишавском, мачванском, јадранском, пожешком, студеничком, жичком и у варошн Ужицу.

Она самоубистава извршена су: *вешањем* 9, *ватреним оружјем* 3, *тровањем* 2, *дављењем у води* 1 и *оштрим оруђем* 1, а узроци њиховом извршењу леже: у *душевном растројству* за 5 случајева, у *болести* за 2, у *страху од казне* за 1, у *дозлабој расари* за 1, у *тешкој свести* за 1 у *стварачкој немогућности* за 1, а за 5 случајева узрок је непознат.

Покушаји самоубистава извршени су у варошн Београду **3** (тровањем 2 и оштрим оруђем 1), а узроци њиховом извршењу леже: у *рђавим материјалном стању*, у *пијанству* и у *глади*.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Тачка (број)	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Пљачкине	Остале крађе	Злонамерна уништења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	2	—	—	—	—	11	—	—	—
2	„ ваљевски	2	2	—	2	2	—	—	1	5	—	1	—
3	„ крагујевачки	—	—	—	2	—	—	—	1	1	—	1	—
4	„ крајински	4	—	1	1	1	—	1	3	3	—	—	—
5	„ крушевачки	—	—	—	1	—	—	—	2	3	—	—	—
6	„ пиротски	1	—	—	1	2	—	—	4	8	—	1	—
7	„ моравски	1	—	—	3	1	—	2	1	11	1	1	—
8	„ нишки	—	—	—	—	1	—	—	2	8	1	—	—
9	„ пожешки	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	3	—
10	„ подрински	—	—	—	1	3	—	—	3	10	1	2	—
11	„ подгорички	2	1	—	1	—	—	1	1	37	—	—	—
12	„ руднички	2	—	—	2	—	—	1	1	1	—	—	—
13	„ смед'еревски	2	—	—	—	—	—	1	2	11	1	—	—
14	„ тимочки	1	—	—	3	—	—	—	2	16	—	—	—
15	„ топлички	2	—	—	1	—	—	—	2	—	—	—	—
16	„ ужички	3	—	—	1	—	—	1	—	3	1	2	—
17	„ чачански	2	—	—	1	—	—	—	1	2	—	4	—
18	Управа града Београда	—	1	—	1	—	—	—	—	6	—	1	3
	Свега:	**26**	**4**	**1**	**24**	**9**	**—**	**7**	**25**	**137**	**5**	**16**	**3**

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 16. марта 1909. године АБр. 562 у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЉИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(СВРШЕТАК)

За ефективално оштећење услед самовласно обустављене продаје поверилац има права тужити извршног органа, који је продају обуставио. То право припада и дужнику, ако је и он таме оштећен. Поимење, дужник може бити оштећен у мери ових интереса које би морао платити повериоцу због одуговлачења извршења, кога интереса не би било, да је продаја извршена онога дана када је била одређена. Најзад, како се стварима, а нарочито покретним, цена мења, то се може десити, да поништена добра поскупе. услед одгођене продаје, мање него што би то било да су оне продате онда када је продаја први пут одређена била. Штету ће ту сносити поверилац, ако дужник другим добара нема, а дужник, ако овај случај није, те буде морао одвојити, за потпуно намирење повериоца, нешто и од осталих добара: међутим да су поништена добра раније продата, поверилац би се само од њих наплатио био.

Полицијски органи одговарали би и дисциплински за овакав поступак свој. Да наведемо у том смислу § 500. а. грађ. суд. пост. (допуна од 14. јуна 1898.) по чијем првом ставу: „Чиновника може је дужност да ради на извршењима забрана и пресуда, ако када треба и како треба не изврши за коју одредбу овога закона о извршењима.“ Министар Унутрашњих дела казниће губитком плате од 15 дана до три месеца.“ Нема спора да чиновник који самовласно, без одобрења заинтересованих, обуставн продају чини кривицу у наведеном пропису предвиђену, јер таква чиновник не извршује „како треба“ одредбу чл. 478. а, по којој продају могу задржати само повериоци који су тражили извршење, дакле не и извршна влает својом сопственом иницијативом.

А да ће, дакле, у таквом случају дотични чиновник бити, евентуално, и грађански одговорни, то се види из другога става истога §-а 500. а., који гласи овако: „Осем тога овакна чиновница (то јест они који „када треба и како треба не изврши ма коју одредбу закона о извршењима...“) одговарају и за штету и тропкове, које својим неправилним радом проузрокују.“ Иста одредба додаје, да ће за ову штету чиновник одговарати пред редовним судовима, што је било излишно напомињати. Спорове о накнади штете због повреде каквог приватног права, а то је овде случај, могу судити само грађански судови. (В. § 7. зак. о устр. пројстевних судова од 20. фебруара 1865. год.).

У том пропису имамо и овај пасус: „Тражења оштећених упућена Министру Унутрашњих дела, за одобрење да могу овакве чиновнике суду тужити, сматраће се за хитне ствари и одмах решавати“. Тај пасус ту је дошао стога што је § 500. а. допуњен 1898. год., дакле за владе Уставе од 1869., по чијем чл. 110. друга алинеја: „Судови нису могли управне чиновнике

за њихова званична дела узимати и судити им док надлежна власт не дозволи.[4] Законодавац од 1898 год. мислио је да и случај из § 50б. з. грађ. судског пост. треба да подведе под чл. 116, други став Устава, и ако је то сумњива ствар, бар према нашем тумачењу уз уставне одредбе. На ime, та одредба дошла је да санкционише начело одвојености судске и управне власти, проклamовано у истом члану, 110, у првом ставу његовом. Према томе чл. 110. став 2. претпоставља да је чиновник, у вршењу своје административне функције, погрешном применом дотичног закона оштетио неког појединца у праву које му је било загарантовано дотичним административним законом. Начело подвлаче судске и управне власти могло би бити ту повређено, ако би административни чиновник могао одговарати пред судом за штету пре него би надлежна административна власт (министар или Држ. Савет) нашао да је он погрешно административни закон применио и дотичног појединца оштетио.

Али, ако је управник чиновник учинио штету у вршењу неке судске функције — доношење правилном извршена каква одлуке грађанскога суда —, онда није требало тужбу за накнаду штете подвргавати никаквом претходном одобрењу управне власти. Поште је ово одобрење, по нашем мишљењу, имало да заштити појединца између судске и административне власти, и поште је овде управна власт у улози судске власти, то онда ту немамо сукоб двеју власти, те, према томе, нема шта ни да се штити. Судска власт, незаинсна у својој дужности да појединцима штити њихова приватна права, — а закон о извршењима судских одлука јесте један закон о гаранцијама приватних права —, супсрено има, дакле, да оцењује легалност рада оних органа управне власти који се баве извршењем одлука судских. Никакво одобрење није било ту потребно ни по Уставу од 1869. год.

По садашњем Уставу, § 500. з. грађ. суд. пост., у колико је реч о одобрењу, од стране министра унутрашњих послова, да се полицајски чиновник може тужити суду због повреда законских одредаба о извршењу, не може више добити примене: чл. 28. тога Устава допушта да се управни чиновници могу тужити суду без ичијега одобрења, ако су својим званичним радом учинила какво кривично дело или су коме штету нанели. Али и данас, као и за време Априлскога Устава, поставља се питање о смислу ове гаранције (чл. 26. Устава Априлскога). Да ли се, на ime, њоме хоће само то да за тужбу против каквог чиновника, због дела која је он учинио у званичној дужности, више није потребно ничије одобрење, али иначе, принцип подаје намену судске и управне власти остаје и даље, по чл. 145. Устава, недирнут, због чега ни данас суд-ови не би могли оцењивати законитост административних аката? Или је, пак, Уставотворац, у чл. 28., хтео и ону последњу власт дати судовима, тако да је он ту потпуно одступио од мало час реченога принципа? Ми нисмо ово само постављамо, и не можемо, јер томе овде није место, улазити у његову обраду. У осталом, ми смо горњу тешкоћу у неколико већ расмотрили на једном другом месту. Исто тако прелазимо и преко многих других питања која стоје у вези са одговорношћу чиновника, пошто разрада тих питања не спада у грађ. суд. поступак већ у административно право. Ми смо се тих питања овде дотакли само у толико у колико је то само објашњење одредаба о извршењима чињило потребним.[4]

Ако би извршни орган обуставио продају по наређењу више власти, он би одговарао само под условом, да је, не давши протинапримедбе то наређење извршио. Али ако је он, употребивши право које му даје § 13. зак. о чин. грађ. реда, то учинио, он неће више бити одговоран, пошто ни један законски пропис није самовласну обуставу продаје окваливикако као престуи или злочин. У овом случају за накнаду штете одговараће наредбодавац.

После овога увода у коме смо расмотрили претходна питања у вези са принудном продајом, остаје нам сада да пређемо на излагање законских одредаба које се тичу појединих формалности те продаје.

Те одредбе могу се, са гледишта њиховога предмета и садржине, овако груписати: 1°. Одредбе о формалностима које претходе продаји; 2°. Одредбе о самој продаји где је реч и о уништају продаје од стране суда, и 3°. Одредбе о расподелу новаца, добијених од продатих добара, међу повериоце дужникове.

Али о томе ћемо говорити други пут.

Живојин М. Перић.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

Криминални музеј је такође једно од помоћних средстава кривичне полиције и служи поглавито за криминално изображенье полицајских службеника. Он је смештен у једној великој сали при кривичном одељењу и предмети су у њему поређани у три главне групе:

Прва група односи се на убиства, кривице противу личности и живота и на пљачкине.

Друга група на све врсте крађа, и

Трећа група, чији се предмети односе на кривице проневера и протурања лажног новца.

По тим одељењима, било у оригиналима, било у нарочитим стакленим изложима или по зидовима, изложени су разни предмети којима су вршена кривична дела или који су били предмет кривичног дела, као: разна оруђа за насилни побачај деце, ножеви, револвери, разна оруђа за обијање каса, ноћев од обичних ћускија за обијање, па до најсавршенијег апарата за топљење и најтврђих каса (један мали ручни апарат, који ацетиленским гасом производи топлоту од 2000 степени), разна длета и полуге, разни калауји за шупље и пуне кључеве, справе за обртање и истеривање кључева на брава; даље машине за прављење лажног новца и разне врсте самог лажног новца. У једном стакленом ћошку, покривеном чојом, смештене су разне скаредне слике и фотографије, карте, скаредни предмети, печатни предмети за лопо жигосање и једнога и другог пола итд.

Засебан део музеја чини *одељење за наставу*, у коме су ради инструктивних циљева полицајских органа положени предмети, махом печатни направљени или за ту циљ набављени, као разне бургије за дрво и за гвожђе, разни калауји, разни пунчани метци, ноћев од најобичнијег пиштоља, па до оних за најсавршеније дуге брзометке, разне врсте барута итд. За тим картони са правим мрљама на хартији, штофу, дрвету и камењу; такође неколико примерака полицајских прсвесом бојом ради сравнења и прављења разлике од правих мрља. На овом ћошку кључа и чекићи, који се употребљују при разним поседовима, како би полиц. органи према свеитуално пађеном таквом предмету на лицу места могли закључити врсту занимања извршиоца кривичног дела. За тим отисци од ногу у гипсу, оригиналне лобање са разним повредама и од разног оруђа итд.

Музеј је приступачан само полицајским органима или научницима и студентима, изузетно и другима по специјалном одобрењу шефа одељка за идентификацију.

У вези са криминалним албумом овде се налазе два списка: *списак надимака* и *списак по одељењима знајмља*, у којима су поред надимака или особеног знака навођена имена и други подаци дотичних криваца, који наведени надимак носе или на чијем се телу тај особени знак назире.

Једно одељење овог музеја чини, опет, за себе *збирка рукописа*, која се састоји из својеручних животописа на доживотну робију осуђених лица или оних што су били на смрт осуђени на позивовање, за тим из написа варалица, фалсификатора, уцењивача, денуцијаната и анонимних писама, добијених приликом истраге и претреса у капиталним делима (махом претња и погрдна писма).

Потерничка контрола је веома корисна установа за проналажење криваца. Сва лица која се траже, односно чије су потернице објављене у „Немачком Потерничком Листу“ [Deutsches Fandungsblatt“ — орган свију савезних држава за објављивање важнијих потерница на целе Немачке), „Пруском Централном Полицијском Листу“ [Preusisches Zentral — Polizeiblatt“ — служи за објављивање потерница у Краљевини Пруској] и „Берлинском Полицајском Гласнику“ „Berliner Polizeibericht“ — за објављивање потерница из Берлина], добијају по један картон малога формата, на коме је исписато име и презиме, за-

[4] Детаљно разлагање о одговорности чиновника нађи ће у *Административном Праву* Др-а К. Кумануди, проф. Универзитета које је, како смо сазнали, дато у штампу као друга свеска *Основа Јавног Права Краљевине Србије* Слободана Јовановића и Др-а К. Кумануди. (Прва књига: *Уставно Право* од С. Јовановића излазила је прошле године). Скрећемо овде пажњу читалаца и на студију Др-а Драг. Аранђеловића: *О одговорности државне и чиновничке према трећим лицима, за штету, коју чиновник учини у вршењу званичне дужности*. Из „Полицајског Гласника“. Београд. 1905. год.

именање, датум и место рођења траженог лица, назначење да ли дотични треба да се одмах притвори или приведе власти или само сазна његова адреса (израз за та три појма: „verhaften,“ „sistieren“ и „ermitteln“), број и година дотичног полицијског листа где је потерница објављена или назначење броја и године акта, а такође и године до које картон треба да остане у регистру, т. ј. до рока застарелости. Та су картони уређени по азбучном реду и смештени у нарочитим дугуљастим чврстим кутијама. Такве регистре воде и сви квартови, а и приј̌авно одељење.

Све пријаве досељених лица сравњују се са овим картонским регистрама једном у дотичном кварту где се то лице настанило, а други пут и у преседницу код пријавног одељења, па се евентуално пронађена лица приводе са тим картоном дежурном комесару, који даље предузима шта треба, а њихове потернице, односно картони, ваде се из свију регистара и ниште, па се по том објављује у истом полицијском листу, у коме су потернице раније биле објављене, како би и друге власти у целој земљи те потернице из својих регистара избациле.

Ово одељење издаје сваког дана званични лист берлинског полицијског председништва, „Берлинску Полицијску Газету“, у коме се објављује која лица имају да се притворе, приведу власти или само сазна адреса, за тим која су пронађена, јер и ова улазе у картонски регистар, и, на послетку, лица која су ухваћена.

У истом двојном формату $^1/_4$ издаје ово одељење такође сваког дана т. зв. „*Списак покрадених предмета*“, у коме се налазе све покрадене ствари последњега дана. Тај се лист доставља свима кварговима у оволико примерака, у колико тамо има заложних завода, старинара и часовничара, којима се по један примерак даје. На тога се листа, односно списка, као и достављених и тачно описаних покрађа ван Берлина, саставља т. зв. *картонски регистар покрадених ствари*, где су картони вертикално по кутијама уређени према предметима које означују, тако н. пр. у кутији са рубриком „златни сатови“ поређани су само картони од пријављених покрадених златних сатова, поређани према фабричким нумерама или, ако се ове не знају, онда по азбучном реду монограма итд.

Сем тога води се још и једна књига о украденим предметима, т. зв. *дамиф̌икационски регистар*, у коју се хронолошким редом бележе све пријаве са назначењем датума, имена покрађеног, покрађе са тачним описом и бројем деловодног протокола. Он поред горе поменутог картонског регистра покрађених предмета служи за лакши практични преглед покрађа и да би се у даном случају могло брзо видети: да ли је код неког лица нађени предмет украден или не и ако јесте онда од кога.

У целом одељку за идентификацију са свима његовим установама ради један криминални наредник и 29 крим. шуцмана.

Што се тиче самог унутарњег рада при појединим деценатима — пододељења кривичне полиције, он је према разним врстама кривица и разноликом и у многоме замршеном од специјалних закона. У детаљно излагање тога унутарњег рада и канцеларијских уређења не можемо се на овом месту и за сада упуштати, али ћемо се ипак дотаћи онога што је најважније и што нарочито за наше прилике може бити од интереса.

Немачка полиција у истражном поступку има оволика права и функције као наша. Управо полиција тамо и није истражна власт, већ суд и *држаоац тужилаштва*, а полицијски су чиновници према § 153. немачког закона о уређењу судова само његови *помоћни* органи и као такви одбавени су да извршују налоге државних тужилаца дотичног суда. О улози полиције као иследне власти и њеном односу према државном тужилаштву говорићемо засебно опширније. Овде напомињемо само ради разумевања садањега предмета излагања, да је тај однос у разним савезним државама разнолико и изведен, придржавајући се ипак свуда основног начела, да је полиција помоћни орган државног тужилаштва. У местима где је држана полиција помоћни су органи комесари, иначе председници општина или при њима општинским полицијама нарочити службеници који врше кривичну полицију.

Само берлинска полиција због огромности послова и специјалности својих чиновника има више слободе у кретању и њени помоћни органи државног тужилаштва — криминални комесари и полицијски поручници (старешине кварто̂ва) — стоје у чином реду под надзором и упућивима својих полицијских шефова, који су као нека посредна инстанција у овом погледу.

(наставиће се)

Жив. А. Лазић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ“

(свршетак)

Код *испирава* (глава пета стр. 328—338). Г. Марковић нигде не долази питање: на који ће се начин моћи доказати неистинитост онога што садржи јавна исправа, у случају кад постоји неверодостојна та го. Он само каже: „ма да постоји заиста „неистина претпоставка, да су јавне исправе „истините, ипак то никако не значи да „је против њих искључен против доказ. „И противу њихове неверодостојне и истините може се појавати“ итд. (стр. 333.). Али како, на који начин, може се доказати неистинитост какве јавне исправе, по форми или садржини? Г. Марковић то не каже. Међу тим, као што је познато, „основана сумња“ против садржане јавних исправа о којој говори § 234. крив. пост. може се претворити у прави доказ о неистинитости какве јавне исправе или кривичним извиђајем или другим опет јавним исправама противно ономе о чему гласи јавна исправа чија је истинитост оспорена, те је требало онде и то третирати.

Саставни докази или докази основама подозрења у глави шестој, и ако је доста опширно третиран, ипак су објашњења о појединим ближим и удаљенијим основама подозрења које набраја наш законодавац доста не потпуна. Тако на пр. у одељку: „о непотпуним непосредним доказима као ближим основима подозрења“ (стр. 361—365) у објашњењу основа подозрења но т. 3. § 123. кр. пост. (стр. 363). ништа се не говори ни ближе о ономе *определеном* означавању какво лица за учиниоца од стране оштећеног или повређеног пред смрт, нити се објашњава како мора бити ово *означавање*, на да се узме као *определено*. Г. Марковић само каже: „закон даље ураже да је повређени или оштећени *определено* „означио једно „лице за учиниоца. То значи да је по„вређени или оштећени морао сам својим „чулима непосредно опазити како извр„шење кривичног дела, тако и кривца јер „само тако може тачно и определено да „означи једно лице за учиниоца“ (стр. 363.). Али како, на који начин има да буде изражено оно означавање, па да се узме да је *определено*; мора ли то да буде само говором оштећеног или повређеног т. ј. само његовим усменим исказивањем или се може изразити ово означавање и, примимком, писањем, итд.? Г. Марковић то не објашњава даље. Међу тим ово је питање од важности, јер је у правици било случајева да судови узимају ово означавање као определено и онда, кад оштећени или повређени, *који је при чистој свести*, но, не може да говори, на питање иследника само *мимиком*, пружањем руке на какво одређено присутно лице исто означи за учиниоца. Могли би навести и пример, у коме је ово опазно означавање од стране убијеног пред смрт, т. ј. пружањем руке на извесно присутно лице а на питање иследника, убијени, који није могао да говори, означио пред иследником и присутницима једно присутно лице за учиниоца на овај начин и ово опазно означавање узето као определено — т. 3. § 123. кр. пост. Г. Марковић у цитираном објашњењу овог основа подозрења ништа не говори о овом означавању на овај моменутм начин, мимиком, на да је то потребно у опазкој једној студији, јер ово питање није без важности и може да отвори дискусију због самог значења речи „определено“ у пом. законском пропису о овом непотпуном непосредном доказу, на о тога га је требало третирати у његовом објашњењу овога ближег основа подозрења.

Код основа подозрења из т. 2. § 121. кр. пост. г. Марковић каже: (стр. 352). „ако би писмо или писмено садржало „признање, то би ово основ подозрења „из т. 1. § 123. крив. поступка“.

Ово апсолутно не може бити. Треба само прочитати т. 1. § 123, крив. пост. о званичном признању, па ће се одмах лако видети да је ово тврђење г. Марковићево апсолутно погрешно. Писмо или писмено оптуженог жанар да садржи признање може бити само основ подозрења из т. 2. § 121. а не из т. 1. § 123. кр. пост. Ово опазно објашњење ове ствари како је објашњава г. Марковић, ново је за све оне који примењују закон, но, исто се не може примити.

* * *

Већ и оно што смо довде изложили довољно је да докаже наше тврђење у почетку ове рецензије: да у овој књизи има погрешних, непотпуних и нетачних објашњења појединих законских одредаба нашег зак. о крив. поступку. Због ових својих мана ово дело и не може послужити у погледу на онај практични циљ који је хтео постићи писац, — као што то сам каже у предговору— као поуздан и тачан коментар нашег зак. о крив. поступку у оним одредбама које се односе на доказе. Шта више, у овоме погледу, т. ј. на поменуту практичну страну поменуте погрешке и нетачности које се назазе у овоме делу у толико су опасније, јер потичу од лица које се специјално занима овом науком и предаје је својим ученицима.

При свем том као што смо већ рекли, због своје добре и исправне теоријске обраде ово дело г. Марковићево *о доказима у крив. поступку* заслужује препоруку не само у овом погледу, и може се уврстити у ред наших најбољих, правничких дела у којима је теорија добро заступљена. Желимо да у обради других партија науке крив. поступка г. Марковић буде срећнији у погледу на онај његов поменути други циљ: практично објашњење законских прописа нашег зак. о крив. поступку, што се може постићи пратећи нашу судску јурисприденцију и њена решења о појединим законским одредбама које се коментаришу.

Милош М. Стаојевић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

V. Заштита јавног здравља.

Чл. 93. зак. од 5. априла 1884. године уверено је у објекте општинске полицији већину мера, којима је циљ осигурање јавног здравља: чишћење јавних путева, спречавање заразних болести, пренос мртваца, отклањање нечистоће итд., а чл. 99. истог зак. даје окружним начелницима право, да у изванним случајевима узму на себе извет небраљивших општинских судова. Важан закон о заштити јавног здравља од 15. фебруара 1902. год. није само утврдио право општинских председника у овој материји, већ их је још и раширио, пружајући им практична средства за извршење својих прописа — средства која им закон о општинама није давао, а која им је јурисприденција стално одрицала.

1. Санитетска уредба.

Под заштитом јавног здравља закон од 15. фебруара 1902. год. нарочито подразумева осигурање добрих хигијенских услова у свакој општини. У овом циљу прва је, може бити, најважнија његова одредба јесте она, која ставља у дужност општинским председницима, да на основу мишљења општинског одбора издају санитетске уредбе, које треба да садрже: с једне стране превентивне мере у циљу спречавања заразних болести, (дезинфекција или уништај заражених или сумњивих предмета), а с друге, опет, прописе за спречавање појаве ових болести, за осигурање чистоће насељених места, јавних и приватних путева, станова и осталих места у којима се људи скупљају, а поглавито прописе који се односе на храну, пијаћу воду и чишћење већ употребљених предмета.

Да би олакшао посао општинским председницима око издавања ових уредаба, министар унутрашњих послова утврдио је два њихова обрасца, и преко окружних начелника доставио их општинским властима. Један од ових образаца примењује се на варошки и градску насељеност, а општа, а састављен је на 77 чланова, који су подељени на четири главне групе: 1. *чистоћа*; 2. *спречавање заразних болести*; 3. *опште одредбе*, и 4. *казне*. Други образац много је простији и у својих 25 чланова садржи одредбе које се примењују у сеоским општинама. Испуњавши се оним образцима општински председници моралу, на првом месту, водити рачуна о локалним приликама.

Санитетску уредбу саставља сам општински председник и подноси је на преглед општинском одбору, али мишљење овога не обвезује председника. После овога, уредба и одборско мишљење шаљу се окружном начелнику који је, по добивеном мишљењу од окружног хигијенског савета, одобрава или не одобрава.

Утврђујући права, која је закон о општинама дао окружним начелницима, закон од 15. фебруара 1902. год. ставља им још у дужност, да по мишљењу окружног хигијенског савета издају санитетске уредбе за сваку општину, у којој би општински председници пренебрегли да је издаду. Расписом министра унутрашњих послова од 30. маја 1903. год. објашњено је, да окружни начелници ово треба да чине само у случају отпора или очигледне рђаве воље председникове.

По правилу, које им даје чл. 94. зак. о општинама, а која нису поништена законом од 1902. год., окружни начелници могу у случајевима потребе издавати наредбе о чистоћи за више општина округа или за цео округ.

2. Пријава заразних болести.

На основу мишљења медицинске академије и хигијенског комитета, а на основу закона о заштити јавног здравља, под 10. фебруаром 1903. год. издат је декрет, у коме су побројане све болести на које се овај закон примењује, и које су подељене у две велике групе: 1. оне које се морају пријавити и код којих је обавезна дезинфекција, и 2. оне за које је пријава факултативна.

Пријава, у случајевима предвиђеним декретом, обавезна је за сваког лекара, санитетског органа и бабицу, а мора се одмах и једновремено поднети и санитетском председнику, и окружном и среском начелнику. У пријави се мора означити име и природа болести и место обољења.

Кад општински председник прими пријаву о заразној болести, мора одмах предузети потребне мере да спречи њено распростирање (дезинфекција болесника или уништај заражених предмета).

Пријава о заразним болестима мора се поднети и онда, кад су оне констатоване у јавним установама, и то на исти начин као и за приватне. У случајевима да болесник оде из једне општине у другу, пријава се мора поново поднети, без обзира на то да ли је остао исти или је узет нови лекар. Циљ је овим двогубим пријавама да олакшају окружном или среском начелнику контролу над извршењем општинских санитетских прописа, и дају, према потреби, наређе што треба, ако је општинска власт пропустила да ово учини. Оне им, поред осега, служе још и за њихове специјалног регистра, у који се по хронолошком реду уписују сви случајеви болести, места у којима су се они појавили, датум пријаве и име органа који пријављује. У овом регистру заступљена је свака општина са једним или више листова, и из њега се увек може видети развитак једне заразне болести и стање здравља једне варошн или општине у свако доба. Кратак извод овог регистра подноси се сваког месеца министру унутрашњих послова.

3. Калемљење богиња.

Чим општински председник прими пријаву о појави богиња, мора подсетити своје органе да је калемљење богиња по закону обавезно, и наредити, ако је потребно, да се она у општини бесплатно врши.

Закон од 15. фебруара 1902. год. допета наређује обавезно калемљење богиња у првој, и поновно калемљење у једанаестој и двадесет првој години живота, а за неизвршење ове обавезе чини одговорним родитеље и староце.

Служба за калемљење богиња организована је у сваком округу; окружни начелник одређује лекаре, бабице и остале органе, којн у калемљењу узимају учешћа. Нико не може отворити завод за справљање мајс за калемљење богиња, пре него што о томе извести окружног или среског начелника. Наредбом министарском прописане су хигијенске мере и предвиђене нарочите пробе у циљу констатовања чистоће и валаности мајс у оних заводима, који су потчињени надзору јавне власти.

У свакој општини, најмање једанпут годишње, врши се бесплатно калемљење и ревидирају резултати раније калемљења. О овоме се грађани морају известити путем нарочите објаве. Општинске власти дужне су, да саставе списак лица која се морају калемити, као и списак оних код којих је прво калемљење остало без успеха, или који због болести нису могли бити калемљени. Бесплатно се, најзад, могу калемити и ова друга лица, т. ј. и она која по закону то не морају чинити.

По свршеном калемљењу, општински председник или полицијски комесар опомиње понајсоб родитеље или туторе, који своју децу или пупиле нису довели на поновљење, да до краја године, у којој

оци морају бити казнљени, поднесу доказ о извршеној овој операцији. Ако они ово не учине у одређеном им року, општински председник или полицијски комесар праве о томе записник и спроводе га државном тужиоцу надлежног полицијског суда.

Обвези казнљења подлеже и странци, који су настањени у Француској.

По свршеном казнљењу, председник општине дужан је послати окружном или среском начелнику списак казнљених лица. Ови списоци допуштају окружним начелницима и њиховим помоћним органима да прате и контролишу службу казнљења, а сем тога и ради статистичких података, који се достављају министарству унутрашњих послова.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(наставак)

Што се тиче учешћа женскиња у скитничењу, оно није тако велико. Само четвртина до пети део свију скитница јесте женскиње. Жена се не усуђује тако лако на сокак и увек лакше налази рада него ли човек. Без мало увек влада оскудица у женској радној снази, нарочито на селу и у средњим и већим газдинствима. Скитачко је женскиње готово увек још и болешљиво, те не налази никаква одзива и пријема ни код својих мушких колега. Женске особе на сокаку припадају само отпадима пролетеријата.

И још једну четврт категорију људи налазимо на улици, због које често додајемо у забуну, над смо намерни да их казнимо као скитниње.

То су велики злочинци.

Они непрекидно воде несталан живот и наклоњени су да се по пријави изгубе из великих центара, са поприштa својих ранијих злочина. Што је најзлавније, баш велики злочинци често се и извињују за пређе скитничења. Убица Хуго Артур Шилинг бо је и нарао жене и девојке увек приликом својих путовања из једног места у друго, а никада у оном месту, у коме се мало даље бавио. То се могло са сим јасно разазнати из његових путничких песама. Пре дела и после дела тајарао је путоване без мира и без задовољства. И Шилинг се осећао као изгнани путник. И он је био психопата.

У Шилингу се крило много чега из психологије скитнице. Велики злочинац љуби самоћу; он бежи од људи. Нигде за њега нема веће самоће него ли на другу, тетурајући се од места до места, сваком страо, никоме познат, ни од кога питањима узнемираван.

Козарски раденик Макс Дитрих много се, такође, бавио во друмовима. Злочинац противу јавнога морала и убица пола свесно, пола несвесно, махом се баве во друмовима и сокацима; ту траже и налазе своје жртве, и ту могу да изврше своја дела, ни од кога непознати, у најпогоднији прилици за бегство.

Епилептичар Тесиов, у општ узев, готово је непрекидно живео у скитничењу, вршећи свакојака неморална злочина дела.

Убица Арно Хофман годинама је скитарао по Немачкој, Француској, Италији, Сицилији и по Швајцарској. Кад му је кеса остајала празна, живео је од крађа но приликн или од крађа по хотелима, а најмилије му је било опхођење са проституткама.

На тај начин долазимо, дакле, до сазнања, да је вагабондажа иван у тесној вези са капиталним злочином. За окорене убице, злочинце противу јавнога морала и разбојнике друм је најпогодија околина. Ту им је нерад, који им тако годи; ту налазе приликe за извршење својих злочина и одатле им је најлакше изгубити се и помешати се са осталим скитницама и просјацима и снабдети се лажним исправама и легитимацијама.

С друге стране вагабунтски живот утиче и на величину криминалитета; за то је он погодно, врло плодно земљиште.

У осталом, са свим то исто налазимо и код злочинаца из средњих и виших друштвених слојева. Георг Манолеску, син једнога румунскога официра, дао се још од своје четрнаесте године на вагабунтски живот по Оријенту, по Француској, Аустрији, Швајцарској и Немачкој. Вагабондажа спала у његов занат. Он је најзад постао славан специјалиста у крађама но хотелима, но то му је било могуће само усled његовог сталног путничког живота. У осталом и сва његова несталност и бесциљност у карактеру налазе своја објаса у његовом непрекидном путовању.

Ту се може убројати и адвокат Хау, убица госпође Молитор у Баден-Бадену. И он је водио несталан, путнички живот, а то је појачало несталност и покварености његовога карактера.

Слично што и о скитници, може се рећи и о просјаку. И овде пракса врло мало индивидуализује. У своју праксу нисмо могли наћи ни један „случај“ просјака, који би се психолошки могао са сигом тачно оцртати. Узрок је у томе, што сваки, који умоли кога за милостињу, мора бити важан за прошњу, па се за то и не сматра за потребно, да се нешто у њиме посебно истиче. У свакодневној судској пракси „просјачке ствари“ обично су само багателне. Неопходан остаје социјални моменат, да има много просјака, који после свога трагичног неугодног положаја нису заиста у стању на други начин да помогну себи, већ само просјком. Код просјака који је у неизбежној невољи постоји стање нужде, а ово казну неискључује (Binding; v. Hippel).

У пракси ће оптужени врло ретко наћи приликe, да све у појединостима изнесе, за што је и како дошао до просјачења, а још ређе ће, сазнати, да ли се његовим невољама поверовало и да ли су они разјашњавани или не. Радо бисмо видели, нарочито код отпуштених осуђеника, код људи без рада, код некадањих просјака, ко би им у многим случајевима могао дати практичнији и бољи савет, него ли опет да просе. Неки пут заиста постоји и код њих стање нужде, баш у смислу кривичнога законика, које бар у субјективном погледу, дакле са позиве тачке просјака, немогућно мора водити ослобођењу од казне. Ми се бојимо конзеквенца и за то се у правосуђу и није досадо до признавања и таких стања нужде. Појам стања нужде може се јуристички схватити у ужем и ширем смислу, сасвим како се хоће.

Наравно да има велики број просјака, који се плаше од рада, и који и не покушавају да нађу рада, већ живе искључиво од прошње. Тај се посао ради на мало и на велико. На кућним капијама удртавају се просјачки знаци, који обавештавају сваког просјака, да ли се у дотичној кући даје милостиња и какво је у опште расположење укућана према просјацима.

У Француској и Енглеској постоји просјаштво на велико; сналазају се читава просјачка удружења, која, са подељеним улогама, врше просјачења на заједнички рачун. Код многих особа, које су десетинама година познате као просјаци, изљење су одмах после смрти огромне суме новаца, и то све у готовом. У таквим случајевима изгледа да је тврдичлук узрок просјачењу. Нарочито задовољство у тих људи изазива гомилање великога просјачкога блага, као и то, да се милодрље људи на такав начин обмањује.

Најзад просјак служи још и као маска за извршење разних крађа. Крадљивци се прерушавају у просјака, моле као он, и при том, нарочито ако траже и добије што за јело, налази прилике да упозна унутрашњост стана и промери да ли би се исплаћивала и у опште могла извршити крађа.

Ближи појам о опасности просјачења дају берлинске прилике. Статистичко одељење варошн Берлина издало је расправу „О казнљењу нетуна код Amtsgericht-а Berlin I у годинама 1904. и 1905.“

Према тим подацима због просјачења је:

у години	1894	1897	1899
приведено власти	21678	23434	16556
окривљено	19244	20343	13672
осуђено	11216	10681	7043

у години	1902	1904	1905
приведено власти	23582	13019	16148
окривљено	18902	15562	13197
осуђено	11545	10069	8301

Просечни бројеви за године: од 1894. до 1905. износе за приведене власти 20146, за окривљене 16869 и за осуду 9580.

Према свему се дакле показује, знатно одступање између појединих година, као и небитна веза циклуса са приредном конјунктуром. Од нарочитог је значаја пир. опадање од 1897. до 1899. године, и поново од 1902. до 1905. године.

Године 1899. и 1905. закључене су са нарочито повољним економским приликама, док је 1902. година била необично рђава за приредни живот.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине вароши Ваљева, актом својим Бр. 2879, пита:

„Један грађанин, достављено је начелству око окр. да му је кантарџија ово општ. суда на име кантарџије за премерени кукуруз на општ. кантару наплатио на име таксе 1·70 дин. док по закону нели, да је дотични кантарџија требао да наплати 1·20 дин. на је молио да се са општ. кантарџијом поступи по закону.

Начелство је ову тужбу спровело ово општ. суду с препоруком: да се са општ. кантарџијом поступи по § 382. кривичног законика.

Узет на одговор оптужени кантарџија изјавио је, да је тужиоцу наплатио за измерених 1515 кукуруза по 0·10 пара динар 100 килогр. што чини снега 1·55 динара као што и кантарска књига сведочи гласи.

По овоме делу суд је нашао: да је кантарџија по гласу признанице, као јавне исправе, правилно наплатио таксу на име мерине, јер је за измерених 1515 кгр. наплаћено 1·55 дин., а не 1·70 динара, па га је ослободило сваке казне и плаћања, а тужиоца осудило на плаћање трошкова.

Тужилац незадовољан овом пресудом изјавио је жалбу начелству, по каке је ова пресуда донесена на основу § 382. крив. зак. то је општински суд послао ката на жалбом првостепеном ваљевском суду као надлежном на решавање, и првостепени је суд уништивши се у расматрање овога предмета преиначио пресуду тиме: што је оптуженог кантарџију пустио испод суђења, а тужиоца ослободио од плаћања трошкова, налазећи да је тужилац достављал а не тужилац, који је само могао имениту да му је више наплаћено кантарџије.

Моју тим, начелство известивши се о овоме, тражило је акта овога предмета и кад је видело да је општин. суд жалбу, која је била управљена начелству, послао прекст. суду на расматрање — вратило је акта општ. суду с напоменом: да је за расматрање жалбе и доношења одлуке по овој, у овакним делима, надлежна полицијска власт — односно начелство, позивајући се на прописе чл. 14. закона о општ. мерини и чл. 26 правила за извршење овог закона, на је препоручило суду да у будуће у оваким случајевима поступи по наведеним законским прописима, иначе да ће одговорна лица строго казнити за неизвршење законских прописа.

С тога општ. суд моли уредништво за објашњење:

је ли општ. суд правилно поступио, што је акта са жалбом послао прекстеп. суду на расматрање, пошто се ово дело изваља и казни по општем крив. законику (§ 382.); или је суд требао послати акта са жалбом полицијској власти — како то начелство у своме извештају вели, као и то да ли се оваква дела изнађају и казне по општем кривич. законику или по специјалном (зак. о мерини).

Ово је објашњење потребно општ суду, да би се у даним случајевима могао управљати.

— На ово питање одговарамо:

Ово дело, како је престављено од стране суда, не би могло бити кажњиво по § 382. кр. закона, јер то није изречно речено у чл. 12. закона о општинској мерини, јер § 382. поменутог закона казњава криво и лажно мерење, а случај, који је овде истакнут, био би на § 114. у вези са § 132. кривичног закона.

Али кад је законодавац и све повреде члана 9. закона о мерини изједначио са кривом мером, тако има и да буде.

Усвојавајући, да се криво мерење и повреда чл. 9. поменутога закона казне по § 382. кр. закона, законодавац није тиме рекао, да ово дело нема свога извора у закону о мерини, него је само на тај начин одредио величину казне, која се има досуђивати.

Међутим, признавајући му извор у закону о мерини, он је одмах одредио и надлежност власти за осуду и надлежност власти за разматрање на случај жалбе.

Тако, у чл. 13. прекст је надлежност за суђење само на општинске власти, а у чл. 14. одредио надзорне власти за разматрање пресуда.

Према овоме, осуда општинских мерача може бити по § 382. само с позивом и на § 12. закона о мерини, дакле у вези са овим специјалним законом.

А чим је у вези са специјалним законом, онда се по познатом правном начелу: *да је специјални закон претежнији од општег кад су они у сукобу*, и надлежност за разматрање преноси на власт, коју је одредио специјални закон, у овом случају на окружно начелство.

Према овоме умесне су примедбе начелства а погрешан рад општинског суда што је жалбу упутио првостепеном суду, и овога што је ушао у оцену ове.

II

Г. г. Марко Богдановић Светозар И. Поповић и Живојин Томић, свештеници и тутори цркве александровачке у среду жупском, актом својим питају:

„Милоје Пешаковић из Поповаца, земљоделац, по потписаној обавезници полицијском влашћу *од 1870 год.* дуговао је цркви александровачкој 200 — двеста динара — (1000 гроша чар.). На сирти Милићевој оптужен је код суда општине александровачке његов син и наследник Никола Пешаковић, и исти је осуђен да плати цркви главну суму 200 дин. са интересом снега 400 динара, која је пресуда и извршном постала. Ну како према поступљеном суду закону, на ове § 471. грађ. суд. пост. није суд могао ову своју пресуду извршити без повреде истог параграфа, то је својим решењем известио о немајтинима представнике цркве и упутио их на стрпљење до побољшања Николиног имовног стања, и ако је Никола наследио звати део Милићеве имовине, која му и данас у целости постоји, и из које би се имовине овај дуг наплатити могао. С тога учтиво питамо уредништво и молимо га, да нам изволи објаснити:

1. Вреди ли за Николу, као наследника, § 471. грађ. суд. поступ. и може ли се истим користити, *иошто је дуг ире ово*: закона учињен и влашћу утврђен;

2. Ако не вреди, је ли одговоран суд општинским за штету цркви овим путем причињену, давајући Николи заштиту коју му § 471. не даје, и

3. Треба ли црква да води парницу противу оваквог рада општ. суда, или ће поново тражити извршење пресуде те да црква дође до свога права?"

— На ово питање одговарамо:

По § 471. тачке 4. а става 7. грађанског судског поступка, за потраживања која потичу из времена пре појаве овог закона (до 1. јануара 1874 године) не важи оно благодејање, које земљодељу пружа садашњи закон, него оно, које је имао по дотадањем закону, јер закон не може имати повратне силе.

Како је и потраживање праве александровачке још из 1870. године, кад није важило садашњи закон, то она има права наплате из имања умрлог Милића у оним границама, у којима се имање земљодеоца могло продавати по старом закону.

И поштo наследник има права само на оно, што по исказати дугова претеклог, (§ 490. грађ. зак.) то би власт могла пристојити извршењу.

Али кад ова другије сходна поменута законска нарећења, онда треба тражити формално решење о томе: на којих се узрока не врши наплата, на против тога решења изјавити жалбу пишо власти, то ће се то питање расправити на тај начин.

Према овоме нов спор није потребан.

III

Г. Илад. Живановић, полицијски писар, пита:

„Решењем истражне власти среза златиборског, стављена су под кућ. истражу и у притвор изведена лица, за дело тешке телесне повреде, прецизирано и казнимо по § 177. крив. закона. Кад је ово решење у смислу § 131. крив. суд. пост. а по жалби обвиљених, послате ужичком првостепеном суду на расматрење, суд га је у своме II-ом одељку решењем својим одобрио као на закону основано.

Продуженом истрагом, а у тоју тоте утврди се, да је у томе делу учествовало још једно лице, које је ном. изведена ланет такође стављена у притвор. И кад су акта по службеној дужности послата ужичк. првостепеном суду на расматрање и решење, суд га је у своме I одељку, састављеном за других судија, поништио као разлога: што је вели до сада целокупном доказном истрагом утврђено, да не постоји дело из § 177. крим. закона већ дело из § 182. истог закона, које по § 131. кривичног суд. пост. не повлачи истражни притвор, јер ово дело није бешчастеће.

Међу тим, продуженом истрагом после пред судског решења, ток истраге на у колико није изменен ни у погледу квалификације дела, ни у погледу крив. одговорности оптуженик. И према томе ова друга одлука првостепеног суда о поништењу решења о истражном притвору, коси се са његовом првом одлуком о одобравању решења о истражним притвору, јер су различита а по једном истом правилно квалификованом делу донесена.

Према овоме моли уредништво за следеће објашњење:

а., је ли ово последње судско решење правилно и сходно закону? — Ако јесте: треба ли исходна власт и остале кривце, који су по делу из § 177. кривичног закона стављени у притвор — да пусти у слободу, пошто је суд нашао да постоји дело из § 182. ном. закона, које по § 131. кривич. суд. пост. не повлачи истражни притвор, или ће остати при своме раније решењу и опужити кривце суду за дело из § 177. крив. закона?"

— На ово питање одговарамо:

Уредништво нема пред собом акте истраге, из којих би се могло уверити: да ли стоји дело из § 177. или из § 182. кр. закона, на према томе оно не може ни да даје своју оцену о томе, чије је гледиште правилније у овоме погледу.

Према томе остаје да се изнесе мишљење само о томе: да ли треба пустити на притвора оне, који су раније притворени и чији је притвор одобрило II одељење ужичког превостепеног суда?

И, узимајући у обзир то, да је 1 одељење поменутог суда имало пред собом и накнадну истрагу вођену по овој ствари и одлуку II-ог одељења, на нпак нашло да нема места притвору, јер је у опште изнесена квалификација дела, уредништво налази: да би било неправедно да по истом делу једни кривци стоје у притвору а други не, и да би требало пустити на притвора и оне пре.

То се може учинити пуштањем на јемство по § 131. под *в* кр. суд. поступка.

Међутим, ако би било бојазни, да би њихово пуштање осујетило истрагу, онда треба похитати са истрагом и све кривце спровести суду.

Полицијској власти ништа не сиета да све кривце нпак оптужи за дело из § 177, ако налази да ово стоји, и ако је суд при оцени решења нашао да стоји друго дело.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Богдан Мапојловић, из Штубика, по занимању пекар ју последње време био је и матрош, извршио је опасну крађу у кафани Неготина, па је затим побегао.

Богдан је стар 20 година, средњег раста, носак; од одела има на себи: кратке капут, штофане панталоне, на глава шубару, а на ногама опанке.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Богдана најзвале истраже у кругу своје власти и њеиог страживарно спроведу начелству окр. крајинског с позивом на депешу Бр. 2756.

Неповнати хајковци, наоружани пушкама острагушама и револверима, 14. тек м-ца, на путу између Лапова и моста на Морави, тешко су ранили Јована Шишмановића, земљака из Перодана и његовог сина, и том приликом одпели им 200 динара у новчаницама. Један је хајковац високог раста и крупноват, а други омален и у опште плах; од одела имају на себи: гуњ и чакшире од црног сукна, на глава шајкачу, а на ногама опанке.

Пека их све полицијске и општинске власти најзвале потраже у својим домаћајима и њихово под јаком страном спроведу начелнику среза ресавског с позивом на депешу Бр. 4558.

Душан Јокић, из Шида, осуђеник поправилишног казненог завода, побегао је 17. тек. м-ца из Љубичевске епископије, где је био на раду и том је приликом украо: једне црне чакшире, једне чарапе, један грудњак од коже,

опанчић, пеку шајкачу и један пар опанака са шајкачама. Душан је стар 26 година, високог раста, угаслих очију, црне косе и обрва, нежног тела; од особених знакова има: а) белегу од посекотине, у облику праве линије, праца косог, величине 2 см., на средини леве шаке; б) белегу од посекотине неправилног облика, величине 1·5 см., удаљену за 1 см. у десно од корена носа, а испод десне обрве; ц) белегу од посекотине у облику праве линије, праца косог, величине 3 см., удаљену за 3 см. у десно од десног угла уста.

Пека га све полицијске и општинске власти најзвале потраже и њеиог спроведу начелству окр. пожаревачког с позивом на депешу Бр. 1165.

Јеремија Миљковић — Петровић, из Црног Кала, и **Изкат Мариновић,** из Бадњевца, 10. тек. м-ца у 8 часова у ноћи, напали су на механу Благоја Божића, из Бадњевца, и на пушака убили Богомира Балића, кмета, а Гвоздена Маљеновића, дрводељу и Лазара Живковића, земљака, тешко повредили. Јаничари су одмах по извршеју ових злочина побегли.

Изкат је високог раста, крупан, приповедст, брија се; на себи има сељачко одело, и око врата носи башлику.

Јеремија је средњег раста, веома разлучен, у опште смеђ, брија се; у оделу је сељачком.

Пека их све полицијске и општинске власти најозбиљније потраже у својим домаћајима и њихово под јаком страном спроведу Управи града Београда с позивом на акт Бр. 12.500 или начелнику среза београдског с позивом на депешу Бр. 5.336.

НАЂЕН ЛЕШ

6. тек. м-ца избацио је река Бстиња у атару села Горобиља један леш непознатог човека, чија идентичност још није утврђена. Непознати је стар 22—24 године, висок 1·68 см., смеђег лица, правног широког носа, здравих зуба; од особених знакова има: на средњем уггу левог ока мало удубљење; од одела има

све полицијске и општинске власти да потраже фамилију овог непознатог лица, а и приватне лишиво ако би што имали што би нашло у прилог утврђења идентичности овог леша, за о томе известе начелништва среза пожешког с позивом на акт Бр. 2856.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 13. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. МАРТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ се продају со. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Дазар Чедић, полициски писар треће класе начелства округа ваљевског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе, у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. марта 1909. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрена је решење Државног Савета од 3. марта 1909 год. Бр. 1416, донето на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Рудолф Бурза, пачелник I класе музике II пешадијског пука у Нишу, родом из Хатшајна у Моравској и поданик аустријски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Маријом и малолетном децом: Карлом, Александром, Рудолфом и Ирепом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 16. марта 1909. год. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, саслана у пуни редовни састав за 1. октобар 1908. године, од 13. јануара 1909. године, која гласе:

„да се села: Горња Коњуша, Ћушинци, Пискаљ, Горња Бејаштица, Доња Бејаштица, и Прекаштица, одвоје од своје садање општине прекадиске, у срезу прокупачком, округа топличког, и да образују нову општину под називом: општина горњо-коњушка, у истом срезу и округу“;

„да се село Арнајево одвоји од своје садање општине лесковачке, у срезу пасанском, округа београдског, и да образује нову општину под називом: општина арнајевачка, у истом срезу и округу“;

„да се села: Коритник, Брусник, Дајићи и Градац одвоје од своје садање општине остатичке, среза моравичког, округа ваљаначког, и образују нове општине и то: Коритник и Брусник под називом: општина коритничка, а Дајићи и Градац под називом: општина средњо-речка, у истом срезу и округу“;

„да се село Дојкинци одвоји од своје садање општине брзопне, среза нишавског, округа пиротског, и да само за себе образује нову општину под називом: општина дојкиначка, у истом срезу и округу“;

„да се село Калањевци одвоји од своје досадање општине калањевачке, среза качерског, округа рудничког, и образује нову општину под називом: општина калањевачка“;

„да се село Пољанице одвоји од своје садање општине калањевачке и споји са општином ивановачком, у истом срезу и округу“;

„да се села: Иван-Кула, Заграђе, Баке и Свињиште, одвоје од своје досадање општине иван-кулске, среза косаничког, округа топличког, и да образује нову општину под називом: општина иван-кулска, у истом срезу и округу, а остала села остају под називом: општина добродолска, у истом срезу и округу“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 10. марта 1909. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Ну и овде полиција по правилу мора кривца најдаље идућега дана по притвору са актима предати државном тужилаштву код надлежног суда, који истрагу, ако нађе да није довољна, може или сам продужити, или је вратити полицији на допуњење, или је, ако је завршена и већих размера, преко суда унутити истражном судији да продужи истрагу. Иначе обично одмах по пријему акта, или најдаље за 24 часа, отпужује кривца суду, који опет у року од 24 часа доноси своју одлуку.

Комесари који раде на професионалним кривицама гледају да прикупе и упек при руци имају што више материјала и података. У том циљу воде регистре (махом картонске) лица, која за тај ресор долазе у питање, прибирају исечке из новина и питања или обавештења страних власти о начину рада појединих кривица и т. д., поред општих личних акта из архиве или казнепог регистра. Због бриге у раду свуда се служе штампаним формуларима, а на тај се начин штеди и материјал и време, а чини и мање грешака.

Овде ћемо укратко изложити поступак при једној врсти кривица, које су код нас доста честе и наносе држави материјалне штете, а при том до сада није било никакког систематског рада на њихову сузбијању. То су кривице прављења и протурања лажнога новца.

Да би се олакшало проналажење и гањање прављења и протурања лажног новца, према наређењу министра унутр. дела она] комесаријат берлинске кримине полиције, који обрађује те кривице, у исто је време и централа за целу земљу. Тај комесаријат као централа прикупља сва извешћа о тим кривицама и кривцима, да би се тако са једног места могла водити контрола и да би се на основу при-

братог материјала могле о потребноме известити и друге власти, где је се нека врста лажнокованих новца појавила. Све полицијске власти у земљи, без обзира на мере које оне саме у своме делокругу и иначе предузимају ради хватања фалсификатора, дужне су да известе берлинску полицију о сваком новом случају пронађења и протурања лажнога новца, о особеностима и о току истраге. Ти се извештаји у овоме комесаријату заводе у нарочити деловодни протокол или списак са овим рубрикама: која власт шаље, датум и број, број лажне банкноте или врста металног новца, близка назначења о новцу и протуraчу. По овако добијеном извештају, дотична се власт на основу прикупљеног материјала извештава шта се зна о тој врсти новца, а по досадашњем ходу протуraча закључује се куда ће даље ићи, па се и тамошње власти телеграфским путем о томе извештавају са описом личности, како би оне могле пратити, а евентуално и притворати протуraча кад у то место буде дошао.

Чим се код једнога лица појави два или више пута иста врста лажног новца, а није какав трговац или мењач, код којих новац често са разних страна пада, онда се може са сигурношћу узети да се тиче намерног протурања лажног новца, али се то лице још не притвара одмах, већ опрезно прати његово кретање док му се веће не похвата, да се тек онда врше притварања и претреси.

Кад се код неког лица примети лажан новац, т. ј. кад је неко ма и само једаред покушао да протура или већ и протурио лажан новац, онда се то прибележи на једној листи, па се та листа по азбучном реду на ње протурења остављају у нарочиту кутију. Кад то лице поново протури лажан новац, онда се справља нов картон и ма ће опет по азбучном реду у кутију оних, који су лажан новац више пута задавали, а прва се листа задржава и даље на своме старом месту, само што се на њој прибележи нови картон. У све картонске регистре увек гледа кад се неко лице приметн да је задало какав лажан новац, те да се види да ли је и на раније познат.

Сем оних картонских регистара води се још и један списак, у који се бележе сви фалсификатори и протураћи лажног новца. На основу једног министарског наређења, сви казнени заводи морају тромесечно извештавати берлинску полицију о свима за та дела у казнене заводе спроведеним лицима, која се одмах уводе у овај списак са следећим рубрикама: редни број, име и презиме, занимање, место и дан рођења, где је и кад осуђен, колико, датум отпровда у завод, датум отпуста и куда,[1] какав је новац правио, имена евентуалних саучесника и број личних акта.

Поноћу оних извешћа и оних полицијских о доцнијем кретању ових лица, берлинска је полиција увек у могућности да зна, где се које од тих лица у даном времену налази.

При једном другом комесаријату берлинског полицијског председништва, који обрађује један део кривица против јавнога морала, налази се *централа за сузбијање трговине с девојкама*, која стоји у вези са свима земаљским властима ради узајамнога обавештавања по томе предмету, а такође и са страним властима. Код њега се налазе спискови, фотографије и ближи подаци о свима лицима, како из целе Немачке, тако и из иностранства, која се тим послом баве и на та лица и њихова кретања дужне су да мотре парочито пограничне власти и о свему централу извештавају. Комесара који ради у овом деценрату (сада у познатој афери Ауленбург-Молтке много помињати крим. комесар *од Трескоу* влада увек шаље на интернационалне конгресе за сузбијање те трговине са белим робљем, те тамо истичуте принципе и постигнуте споразуме за заједничку борбу противу ове срамне трговине приводи овде у дело.

У опште при сваком комесаријату, особито оним из инспекције В, где се обрађују професионалне кривице, прибира се што више материјала, на основу кога се по извршеном делу може претпоставити ко је извршилац тога дела. Поред тога и чиновници стално остају на једном послу, те се и они упознају како са кривицима на њихова раја, тако и са начином извршења кривичнога дела.

То специјалисање иде до крајњих граница парочито код крађа. Тако комесар коме је додељена извесна врста крађа распоређује, опет, ове на своје поучење међу службенике, криминалне нареднике и шупљаке, гледајући да сваки од њих добије у рад послове на којима је и раније радио; нпр. обијање каса добија увек један, крађе по становима други, крађе по подрумима трећи итд.

Опасне су крађе врло часте, и како полиција није у стању у поред свију средстава, која јој стоје на расположењу, да грађанима у томе погледу даде довољно заштите, то се они сами старају да опасност од евентуалних крађа отклоне, држећи веће суме код поузданих завода или осигурањајући се код осигуравајућих друштава на случај пожара. Да за ово наведено само један случај. Једнога јутра комесаријату што ради на опасним крађама по дућанима било је пријављено, да је у извесном дућану у северном крају Берлина прошле ноћи обијена каса и на ње новац покраден. Са чиновником који ради ту врсту крађа отишли смо на лице места. Врата на каси била су најпре пробушена, на по том исечена. Поред осталога што нам је сопственик радње представио констатовали смо, да су у каси задржавате само мање суме, потребне у радњи, да је каса била осигурана од пожара на 12.000 марака, да је сопственик, бојећи се пожаре, једну суму од 4.000 марака у злату држао у виду, у отвору за чишћење оџака, чија су врата била од плеха и затварана малим кључем, те му је та сума и остала недирнута, јер се злочинац није могао сетити да се поред јаке касе и тамо новац може држати и, напослетку, да је сопственик представио, да му је из касе однето снега 3000 марака, за да би му осигуравајуће друштво по његовој представци под заклетвом, која се готово никад и не узима, одмах исплатило и 12000 марака. Овај пример сваконо даје доказа и о моралним особинама немачкога народа.

Вредно је поменути још и рад кривичне полиције при капиталним делима — *убиствима*.

Убиства нису додељена стално једном одређеном комесарију, нити је остављено да по њима воде истраге комесари из криминалних срезова инспекције А, у којима би се она догодила, већ њих обрађује парочита комисија, т. зв. *„комисија за убиства“* (Mordkommission), која се сваког месеца мења. Њу именује шеф кривичнога одељења и састоји се из: једног од искуснијих криминалних комесара као руководиоца или наследника, другог млађег крим. комесара као помоћника и двадесет нижих криминалних чиновника (наредника и шупљака), од којих двојица морају бити из одељења за идентификацију (један за фотографисање и други за снимање трагова). Чланови Комисије за одређени месец не смеју се никуд из Берлина удаљавати и над год су ван канцеларије или свога стана морају казати где се могу брзо наћи, те да им се у свако доба дана или ноћи може одмах предати телеграфско извешће о извршеном убиству.

(наставиће се)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

4. Дезинфекција.

Међу средствима које наука ставља на расположење јавним властима за спречавање ширења заразних болести, најздравија је и најуспешнија дезинфекција. Дезинфекција је обавезна у свима случајевима, у којима и прописи оваквих болести.

Обласни општинских санитетских уредаба садрже више прописа који се односе на дезинфекцију. Ови прописи врше се: 1. у варошима од и преко 20.000 становника стараљем општинске власти, према наредби председниковој, коју је окружни начелник одобрио, и 2. у општинама испод 20.000 становника стараљем санитетског окружног одељења. Ни један апарат за дезинфекцију не може се употребљавати, док претходно не буде испитан и одобрен од стране министарства унутрашњих послова, односно игијенског савета. Апарати, сваврани потврђеном типу, могу се употребљавати по одобрењу окружног начелника, које се издаје на основу мишљења надлежне санитетске комисије.

5. Мере за поправку здравља.

Ако су, и поред свега, санитетске прилике једне општине такве, да број умрлих у току три узастопне године превазилази средњу цифру умирања у Француској, дужност је окружног начелника да по-зове игијенски савет, те да овај лично, или преко надлежне санитетске комисије,

[1] Отуђења морају увек назначити куда по отпусту иде да иду, па да се тога после не морају и придржавати.

извршн истрагу о санитетским приликама ове општине. Ако ова комисија нађе, да треба предузети напесене опште мере за поправку здравља, закон од 15. фебруара 1902 год. предвиђа читаву једну процедуру, која почиње од позива општинске власти на извршење ових мера, па иде до декрета Државног Савета који их наређује на случај да их општине не изврше. У напредно хитним случајевима, као н. пр. код епидемије и осталих опасних заразних болести, извршење ових мера може наредити и сам окружни начелник.

6. Заштита пијаће воде.

Пошто је пијаћа вода један од првих услова добрих санитетских прилика, то декрет говори у заштиту изворе, чесме и бунаре који служе за општу потребу, и наређује, проглашујући их за јавно добро, да се не може задобити право приватне својине по земљишту у њиховој непосредној околини. Тако исто у њиховој непосредној близини не сме се остављати нечистоћа, нити бушити земља у циљу тражења воде без одобрења окружног начелника.

Проглашење извора по општинама за јавно добро врши се решењем окружног начелника, по предлогу општинског одбора и мишљењу окружног хигијенског савета.

7. Зграде за обитавање.

У местима од и преко 20.000 становника, ни једна зграда за обитавање не може се подићи без одобрења општинског председника. У овом допуштењу председник мора констатовати, да су сви хигијенски услови, предвиђени санитетском уредбом, била предвиђени у плану за подизање зграде, који му је поднет у циљу прегледа и одобрења. Ако председник у року од 20 дана, од дана кад је општини поднета пријава о зидању зграде и на ову издат реверс, ништа не уради, сопственик може сматрати да му је подизање зграде одобрено. Одобрење за подизање зграде може издати и окружни начелник, у случају да га општински председник без разлога не изда.

Ако би какво непокретно добро, са зградом или без ове, било опасно по здравље оних, који се на њему баве, или суседа, председник општине позива санитетску комисију да му да мишљење о томе: 1. треба ли делом или сасвим забранити становање и бављење на овом добру док се не отклоне услови штетни по здравље?, и 2. који се послови у овом циљу имају наредити? Комисијским констатацијама на лицу места присуствују и заинтересовани, и имају права објашњења и примедаба са своје стране. На случај, да је мишљење комисијско противно предлогу председниковом, ствар се доставља окружном начелнику, који је предаје окружном хигијенском савету ради даље истраге. За одлуке општинских председника, којима се забрањује обитавање у појединим зградама или само у њиховим изнесним одељењима, потребно је одобрење окружног начелника. Повреда ове забране кажњава се судски новчаном казном од 10 до 500 дин. Ако је сопственику наређено да на своме непокретном добру изврши какве радове, па он то не учини у остављеном му року, полицијски судови овлашћују општинског председника да поменуте радове изврши о трошку сопственика.

8. Контрола и инспекција.

Ако окружни начелник нађаза, да би у циљу извршења закона од 15. фебруара 1902 год. требало организовати службу контроле и инспекције, може ово учинити тек по одобрењу окружног одбора, који у детаљима регулисања дужност ове установе и одобрава потребан кредит за њено издржавање. У варошима од и преко 20. хиљада становника, а у општинама са топлим термама које имају најмање 2000 становника установљава се, под називом хигијенски биро, парочито санитетско одељење, које се под надзором општинског председника, става о примени одредаба реченог закона.

У сеиском департману, службе које интересују јавну хигијену биле су подељене између префектуре сеиске и париске до закона од 7 априла 1903 год., којим је допуњен закон од 15 фебруара 1902 год. и који је прецизно одредио делокруг рада сваке од њих на пољу штићења јавног здравља.

9. Полиција санитетска полиције.

Закон од 15 фебруара 1902. год. није укинуо нити противречи одредбама закона од 21 јуна 1898 год. о полицеј санитетској полиције, и с тога већина ових одредаба налазе, сасвим природно, место у општинским санитетским уредбама.

На основу констатација и мишљења среског хигијенског савета, председник општински може наредити чишћење или затрпавање руда за ђубре, и забранити: да се нужника нечистоћа баца на извесна места; да се смрдљива течност из истога пушта на улицу и т.д. Против ових одлука општинских председника има места жалби окружном начелнику.

Председници општина дају надзиравају, са гледишта чистоће, реке, истоке, рибњаке, баре и отоке вода. Они, по добивеном мишљењу општинског одбора, могу наредити затрпавање бара, које се налазе у средини или суседству села у сним случајевима, у којима су ове баре штетне по јавну чистоћу и здравље. Ако председник општине ово не би учинио, окружни начелник може решити, на основу мишљења хигијенског савета и по учињеној истрази, да се неадравне баре затрпавају о трошку општина, у којима се оне налазе. Ове исто окружни начелник може наредити и за баре које се налазе на приватним имањима, ако их сопственици изнања на оновену општинског председника не би затрпали или не би предузели потребне мере за отклањање нечистоће. Разуме се, да трошкови у овим случајевима падају на терет сопственика.

Забрањено је топити конопљу, лан или ма коју другу текстилну биљку на јавним појилима или перионицама. На основу мишљења хигијенског савета окружни начелник може ову забрану проширити и на текућу воду и рибњаке, као год што може, по захтеву општинског одбора или суседа, забранити топљење ових биљака близу кућа за обитавање. Са своје стране председник општине може решењем одредити места за јавна топила и сушење поменутих биљака.

На један општи начин председник републике може, декретом у виду јавне административне уредбе, забранити обављање свога посла, што је са гледишта хигијенског школовно, или га одобрити под парочитим условима.

Месо од мртве животиње, која је угинула ма од какве болести, не сме се продавати нити поклатати на јело. Сопственик угинуле животиње дужан је, да је у року од 24 сата пренесе у стрводерницу, или да је сагоре или, најзад, да је законом у земљу најмање за 1 м. дубине и на одстојању од 100 м. најмање од зграда за становање. Ни у ком случају угинуле животиње не смеју се бацати у шуме, реке, потоке баре и т. п. нити се смеју закопавати близу извора, бунара и јавних појила. Ако се на територији једне општине нађе угинула животиња, па се у року од 12 сати не пронађе њен сопственик, председник општине наређује да се с њом поступи онако исто, као што приватни поступају са својим угинулим животињама.

III. Заштита имовине.

а) Изборни прогласи на јавним зградама.

Према чл. 16. зак. од 29. јула 1881 год. о слободној штампи, верске објаве и изборни прогласи могу се, са изузетком места резервисаних за административне акте, лепити на спима јавним зградама, а парочито на улазима у сале за гласање. Услед огромних злоупотреба овог права, парочито у Паризу, где су највеличанственија уметнички споменици били дезигурисани за време изборне периоде, Парламент је под 27 јануаром 1902 год. донео закон, којим је укинут чл. 16. закона од 29 јула 1881 год., и који гласи: „Општински председници, а у одсуству њиховом окружни начелници у округима, и сенски префект у Паризу, имају право да забране лепљење објава, чак и за време избора на зградама и монументима артистичког карактера. Преступници ове забране могу се казнити новчано од 5 до 15 динара".

У смислу ове законске одредбе, сенски префект у Паризу, префекти у Лиону и општински председници у већини вароши забранили су, путем наредаба, лепљење објава на извесним зградама и за време изборне периоде. Настала је, међутим једна тешкоћа, нарочито у Паризу, због тога, што се сале за гласање обично налазе у зградама, на којима се објаве не смеју лепити. Да би се ова незгода отклонила подигнути су, заузимањем сенског префекта, пред улазима у ове сале, а за време изборне периоде, широки четвртасти стубови од дрвета, на којима кандидати леле своје прогласе. У местима где је могућно прешло је у праксу, да се за једног кандидата резервише део стуб или само један његов део.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Страховито је велики број случајева са бескућништвом. У годинама 1904. и 1905. преноћило је мушких и женских бескућника у два берлинска азила:

године	1904.	1905.
„Fröbelstrasse“ - - - - -	658.353	581.680
„Wiesenstrasse“ - - - - -	308.786	309.359
у оба азила снега - - -	967.139	891.039

Неће бити згорег, да ради потпуности психологије просјака, изнесемо и најновије податке из 1907. и 1908. године, које смо већ изнели у 37. броју „Полицијског Гласника“ од прошле године.

У Берлину је у марту месецу 1907. године због просјачења приведено полицијским одељима 1352 човека, 62 жене и 10 деце испод дванаест година, дакле свега 1424 лица. Од тога је броја само опоменуто па пуштено у слободу 241 лице; за тим 387 пуштено је у слободу али окривљено, а 796 задржато је да се полиција о њима стара.

У фебруару месецу 1908. године ухапшено је у просјачењу и предато полицијским одељима 1806 људи, 55 жена и 10 деце испод дванаест година, што износи снега 1871 лице. Од тога је броја 290 опоменуто на пуштено у слободу, 482 пуштено у слободу али кривично оптужено, а 1099 задржато и предато полицијском старању.

Убица. Убица мора хтети: да други живот изгуби, и ту убилачку радњу са „предумишљајем“ извести. Са предумишљајем, који захтева закон, може се изједначити душевно разарајуће које по правилу спопада учиниоца увек пре дела, а често се за време извршења самога дела још и појачава.

Предумишљај може бити искључен, ма да је између одлуке за дело и њеног извршења прошао дуги простор времена. Предумишљај може пре свега бити искључен афектима, који наједанпут и силно наступају, као што су н. пр. мржња, љубав, освета, љутња, јарост, страх, стид, збуњеност. Сем изненадних и силних афеката предумишљај могу искључивати и тако звани депримирани афекти.

„То се дешава нарочито код депримираних афеката, који с времена на време доводе учиниоца у такво стање, које искључује предумишљај, и који дело, по изгледу произашло из потпуно зрелог одлуке, карактеришу као дело дубоког очајања“ (von Schwarze, Strafgesetzbuch).

Под предумишљајем разуме се „она мирна радња разума, која се не односи само на избор средстава за извршење убиства с успехом и начин како да се уклоне све препреке које постоје, већ се управља нарочито на доба после дела, на последице и циљ извршења“ (Olshausen, Kommentar zum Strafgesetzbuch).

Тај „предумишљај“ мора постојати при извршењу дела. Израз „предумишљај“ није никако тачан, пошто је од двоструке важности. Ко хоћимице рани нешто, рано увек са извесним предумишљајем. То последње предумишљање није довољно да испуни постојање дела убиства. Мишљење се на нарочито, специјално предомишљање. Други законодавци говоре и о умишљају.

Страсти и афекти могу или морају то предомишљање и не искључивати. План за убиство може њак бити скован са хладним предумишљањем и утврђен за извесан одређен круг времена; у том убици изађе на сусрет случајно раније и изненада омрзнута жртва. Убица заборавља свој план и подлеже афекту, да одмах убије противника: то убиство није с предумишљајем, пошто га је потпуно овладао афекат. Постоји убиство, али само нема карактеру ознаку „са предумишљајем“.

Предумишљај може бити даље искључен и услед моралног и духовног слабоумља учиниочевог; ово му не даје прилике, да потпуно уполна противправност и казнимост његове радње. Код таката малоумника већ и код незнатнијих афеката појачана се веће урођена оскудица у разумишљању.

Без овога навода на правосуђа психологија убице не може се схватити. Фина разлика у појму о убиству са предумишљајем и убиству без предумишљаја, већ и сама по себи значи један скупоцени психолошки моменат, и за то није увек лако схватљив како за криминалисте, тако и за судске лекаре. Поротници, наравно, још мање имају бољег познавања те разлике, и за то није мало случајева, да је обичан убица без предумишљаја кажњен смрћу као да је извршио дело са најхладнијим предумишљајем.

Прави убица је психолошки, дакле, нешто друго него ли убица без предумишљаја. Једна индивидуа може испуњавати и психологију убице са предумишљајем и убице без предумишљаја, као што може извршити час убиство са предумишљајем, час убиство без предумишљаја. Али тада такву индивиду-у немамо да анализирамо чисто по психологији правога убице са предумишљајем. Тако исто има читав низ индивидуа, које никако нису могле постати убице са предумишљајем, већ су само убице без предумишљаја.

Баш код правих убица са предумишљајем неопходно је потребно да се у поједином случају индивидуализује. То се може чинити на напред наложених мотива. Овде то питање није тако просто као код крађе или преваре, и код злочина противу јавнога морала, где у главном има само један правац мотива, па иако код крађе и преваре користољубни мотиви, код злочина противу јавнога морала сексуални. Код убице се могу наћи све могуће врсте мотива. Користољубни и сексуални мотиви, страсти и афекти, као мржња, освета, пожуда за величином, гордост, завист, срдња, политички и религиозни фанатизам — сви ти мотиви долазе овде у питање. Поред тога, као што имамо страсти за наслеђином, за крађом, за фалсификовањем тако исто имамо и једну чисту страст за убијањем; тако исто има и мотива из душевног обољења и из сујеверја, што се већ може наћи и код других злочинаца.

Крађе разликује просто, из користољубља или из освете извршено убиство, убиство родитеља, убиство браће и сестара, убиство супруга, замишљарно убиство, што често није ништа друго до „прошireno самоубиство“, убиство деце, убиство детета, убиство потпомаћа државе.

Као мотиве убиства Крауе помиње користољубље, и то „као излив страсне похоте за имањем“, „као излив хладне, прорачунате себичности“, „као завист“ (Каин), пуждy, оскудицу средстава за живот, похару, осветy, а пре свега крвну осветy на Корзици, у Сицилији, Сардинији, Калабрији, Србији, Босни и Албанији.

Као специјалне сексуалне мотиве убиства истиче Крауе „еротично двогубо самоубиство као исход несрећне љубави“ и убиство из похоте.

Холцендорф, у своме делу: „Злочин убиства и смртна казна“ (Берлин 1875), истиче моралну слабост и оскудицу у самосавладљивости као феномене, који карактеришу злочинца који убија из користољубља.

„У већини случајева они су услед напуштености ишли на најгрубљем сладострашћу и раскалаштву, од раскалаштва на немању средстава и плашљи од рада, од поклизнутог пута на злочину противу туђе имовине, и најзад од краће на убиствy, испочетка полако, а доцније све брже тонући и огрезавајући у злочину. У самој природи таквих слаботина лежи то, да их се врло далеке ствари ретко што тичу. Поради какве користи, која им предстоји за идући сат, увек су ради устуштити све бриге и невоље идућега дана.

Будућност их мало занима; они не мисле на то, да ли ће свршити у казамату или на гре најче“.

Овде изгледа, дакле, убица као крајњи члан читавог низа злочиначких индивидуалитета. Убица се овде лагано развија. Он се забавља најпре деликтима противну имовине, и то не само крађом, већ и преваром, фалсификовањем исправа итд. Поред тога сустиче га чешће и осуде због противљења јавноме реду, због повреда тела, противстајања, увреда, нарушења кућног мира, а чешће су осуде и због преступа и злочина противну јавнога морала.

У таквим случајевима убица показује у неколико „опседнам криминалитет“. Њему је сваки злочин равнодушан: ни од једнога се у опште не страши. Тако се, огрезао у криминалној околини, напикана и на капитални злочин, на убиство.

За ту врсту убица, који у осталом чине већину, никако не може важити оно, што *Вајгарт* у својој „Криминалној Тактици“ каже: „Убиство претпоставља већином са свим други карактер него други злочини. Тешко се може доћи до циља, кад се убица тражи у опом кругу људи, који су већ кажњавани.... У осталом слабу полазну тачку пружају рашће осуде, нарочито код преступа према својини“.

Вајгарт мисли ту само на такве убице, које су у криминалитет ушле најпре са једним убиством.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

СЛИКЕ ИЗ КОСАНИЦЕ

„ЧИЧА РАДЕНКО"

Чичом су га звали и стари и млади, како они из његовог села, тако и они из других, који су га познавали.

Зашто је он баш добио тај назив ја не бих умео да кажем, али му је то тако одликовало, тако одговарало целој његовој појави и држању, да се другчије није могло ни замислити.

Увек расположен за шалу, увек весео и много говорљив, он је био познат и деци ових села, што се уз Топлицу нижу горе до Мерћеза.

Кад би се враћао из Куршумлије, било да је тамо ишао на пазар, било до власти, он је носио пуне шпагове бомбона, па је тиме даривао чобанчиће и децу, која би се играла поред пута, те су га ова на стотину метара далеко дочекивала узвицима „Ча Раденко."

„Ето, такве унучиће имам кол кућне" говорио би он, „па не могу да прођем поред ових ђаволчића а да они не запазе, кад је чича Раденко појахао овуда".

Отуда се и могло разумети, што су га и људи из тих села рађо гледали.

Никад се ни њега лако није наљутио ни онда, кад би он, однако мало загрејан, наружио политичке противнике, јер је био приврженац партизана.

Одрастао под турском управом, он се био навикао да прилично себе од власти, те је према овој био увек обазрив.

„Власт и осиња уболу кад се не налаш", рекао би он, „па је добро увек имати меда и за једну и другу".

И збиља, он се старао да никад нема посла са влашћу, али да је иман добро са њом, јер би му она и без његове воље затребала.

А она му је требала почешће, јер је као човек доброга, управо одличнога материјалног стања, имао честих сукоба око имања.

А и њих не би, кад је најбоља њива, најбоља ливада, најбољи воћњак било његово.

Од Мерћеза, па однамо уз луковску реку, ако видиш стадо овнова, Раденкове су; целеп волова његов: ергела коња и то његово.

Ако би запитали њега како то све стече, он би слегао раменима, скинуо шубару и подигао у вис, пропрашћујући то речима „Бог је дао".

Ако би о томе запитали његове сељане, они би погледали око себе да нема кога од његове породице или пријатеља, па би онако као у поверењу шапнули „некопао је паре".

И збиља оно последње као да је тачно, јер се његово богаство везује за једно навесно време, пошто се зна, да је пре тога и он био сиромашан сељак.

Нарочито се то чини вероватним што је он од тога времена преповао сва окна, где су некада били рудници, и што је непрекидно од тада тражио траву „расковник", да отвори неке лагуме, у којима је круна Цара Лазара и његово благо....

* * *

Беху већ настали позни јесењи дани.

Ја сам седио тако у својој канцеларији и гледао кроз прозор у Самоков, који се клинасто спушта ка Косаници и Бањској.

Интересовало ме како разнолико и на свој начин наумирне разноврсне дрвеће.

Док се једно још држи свеже и зелено, дотле је друго пожутелог или прогрушаног лишћа, те потсећа човека на оболеле људе, који се пред хладнијих дана задржале у своје собе, те да отуда изађу тек онда, кад пуне дивотно прозебе.

Тако залут, ја сам се прибрао тек онда, кад чух врлодан глас Васе пандура, који отварајући врата њиову „Чича Раденко".

Нека уђе рекох служитељу, на поћох братима да сачекам Раденка, јер сам га ја лично позио и водио.

Чим се служитељ повуче лево од врата, појави се отуда Раденко.

Улазећи у канцеларију, он не беше онако весео и насмејан, како је то други пут био, те ми већ сама његова појава казиваше, да је невољом нагнан да учини ову посету власти.

Да бих му одазнао да што пре и слободније каже зашто је дошао, ја га одмах ослових: „каква је невоља ча Раденко?"

„Невоља Бога ми, права невоља господине, баш као да знаш зашто сам дошао; хоћеш ли и можеш ли штогод помоћи?"

Пошто сам га охрабрио да ће учинити све што власт може, он поче причати.

„Ти познајеш онога Јована из мога села, што си га детос ангсио на сабору код куршумлијске цркве да напрставе на женску чељад. Овај, знаш, нерадник, што је прошао и Србију и Бугарију и Турску и Кара-Влашку, па се само вратио већи несретник него што је био, а није стекао ни толиком путу ни мангуре.

Пре десетак дана прође он поред моје куће па ће рећи: „чича Раденко, имам нешто да разговарам с тобом."

Ја сам рачунао да ће тражити штогод од мојих старих хаљина, као што је много пута дотле радио, па му рекох онако више у шали: добро, добро, шта ти треба — гуњче или чакшире, па да кажем сиџаџима нека пођу".

„Не, не, рече ми он, сада неће бити разговора о томе; са свим је друга работа, али не можемо сада ништа више, него кад дође млади петак его мене на разговор".

То прозбори па оде, а мене остани да размишљам: шта то може бити?

Дуго сам тако сам лупао главу о чему би он са мном могао разговарати на млади петак, али како не најох никакви згодан одговор, ја помислих да је он то онако рекао у шали и само тек да нешто рекне.

Две недеље дођоше Јован бану у моју кућу рано у јутру.

„Данас је, рече ми он, млади петак, и ако с тобом може да се разговара повераво, онда хајдмо горе у врх твоје ограде да избегнемо радозналост твоје чељади.

Љубопитљив да чујем шта хоће овај човек, ја пођох горе више своје куће и он отпоче разговор, заклињући ме децом да никоме не говорим, ако се не бих решио да примам његов предлог.

Пошто сам му дао обећање он отпоче: „има, рече, неколико месеци, како ми сваког младог петка дође на сан један старац беле браде и говори, како у твојој њиви доле у реци ваше воденице, има закопан пун бакрач све жутог дуката још од времена српског цара, кад је овде око Лукова ваљено злато и сребро.

„Ископај те, рече ми старац, и буди сретан, јер ми се већ досадила твоја сиромаштина и невоља."

Сутра дан, продужа Јован, ја сам већ копао на месту где ми је обзнањио старац, али не најох ништа.

Кад је био први млади петак, ето старца опет.

„Не вади се, рече ми он, оно благо без жртава.

„Мораш да закољеш црног овна без бељеге, на тада слободно копај и вади."

Од тога времена ја сам обиграо цео Копаоник да нађем црнога овна без бељеге, али нигде за моју несрећу нема.

Кад сам једноме рођаку казао шта тражим, изговарајући се да ми то треба да дочим сестру, он ми рече: „на што ћурши по Копаонику, кад ти ено ча Раденка у селу. Он има овна без бељеге, а лакше ће је украсти га оде у селу, него носити чак одовуд."

„Ја сам, признајем ти, говораше Јован, знао за твога „Гаљоњу," али ми је тешко да од тебе украдем, јер си ми учинио многа добра.

„Али кад без њега не може, онда иде и ти у ортаклук, па ако Бог да те нађемо штогод, пола је моје, пола твоје.

Право да ти кажем господине, ја сам аминан на пару, напоручио на проклету закошиу пару, и како ми он оно понуди, ја пристадох оберучке.

Жудња да будем богат, богат до непроватности, била је тако голема и Јовановим причањем тако појачана, да сам ја заборавио да ће морати заклати свога „Гаљоњу" кога сам волео, да опрости Бог, као рођено дете.

Договорисмо се, да ме Јован чека на месту са будућима и ашовом, а ја да доведем „Гаљоњу".

Кад је било неко доба ноћи, ја измамим „Гаљоњу" из тора, па поведем собом. Он је ишао за мном као псето. Кадгод би он бекнуо за мном, мени је тешко падало као да ме неко ножем удара у срце. али сам ипак ишао напред, јер жудња за дукатима српскога цара беше неодољива.

Кад сам стигао на место, Јован већ чекаше.

Ја нисам могао да гледам како се гаси живот једне животиње, коју сам волео много, врло много, и зато се склоних док је Јован изао „Гаљоњу".

Кад он рече „готово је", ја дођох и отпочесмо копање, јер је жртва била принесена.

Копали смо једно пола сата, и при једноме ударцу мога будака ја чух звек бакрача.

Узбуђење је код мене расло до лудила, а Јован као да то опажаше, па ће у два три маха прошапутати: „Боже осмехни се и на мене".

Позаке смо одгрлали земљу са бакрача, чији се облик све јасније и јасније спушташе према месечини.

За кратко време ми већ имадосмо у рукама бакрач, заливен одозго оловом, чија тежина није била мања од тридесет килограма.

„Шта ћемо сад, рече Јован — ово треба однети мојој кући, па да сутра дођем да растоцимо заклопац и поделимо паре".

Не, то не може бити одговорих ја; то се мора носити мојој кући, јер ја немам граница ије да ти то још ноћас не сакријеш.

Он опет покушаваше да осумњичи мене и тако, бар је мени изгледало, бејше опасност да се ово тога побијемо.

У мени се беше већ зачела зверска мисао да га просто закољем ножем, па да носим својој кући оне силно благо, али он на последњу вољу.

„Лепо, рече, можемо однети и код тебе, али ми морам дати гаранције.

Дајеш ми четири хиљаде динара од твојих пара, да стоје код мене, докле не извршимо дообу".

Не могу толико, јер код себе немам, поштo ми је новац у штедионици, али ћу ти дати две хиљаде, пашта он, после малог негодовања пристаде.

Ја сам, ради сигурности, узео бакрач сам и понео. До куће ме је облио врао зној, јер знаш, господине, како се неће стрпети од моје воденице до куће.

Чим смо дошли ја му дадох две хиљаде динара (две новаџе) и он оде са уверавањем, да ће сутра по подне доћи да отварамо бакрач, а ја да растурим чељад на куће.

По договору ја сам по ручку растурио сву чељад, — неког код стоке, неког опамо, неког опамо, а ситну децу утерао у стаје, па чекао на Јована, али он не дође ни до мрака.

Бунило ме што га немам и у први мрак ја се дигох његовој кући.

Код ми његова мати и сестре (другог није ни имао) рекоше, да је он још јутрос зором отишао у Куршумлију, мени мрче свест.

Мени у памети сину једна страховита мисао, и ја сам трчећи дошао кући.

Спшао сам у подрум и секиром разлупао олово, којим је бакрач био заливен те да видим шта има унутра, али на моје страховито запрепашћење унутра беше само земља.

Као што видиш, господине, он је све ово било удесио с планом да ме превари и узме новце, а ја несретник нашао на ту замку са своје памети.

Шта ћу сад? Он ено га није у механи код „Чкаје" и подругљиво ме погледа испод очију, држећи руку на револверу.

Код завршни ово, ча Раденко се скоро сроза на столицу, коју сам му био понудио. . . .

Одмах сам предузео потребне кораке, и кроз два дна, Јован ми је признао извршену превару.

Од новаца био је које прикрио које потрошио хиљаду динара, а остатак је вратио Раденку.

„Никад више, никад заклињем ти се, господине, нећу копати паре — доста ми је и ово, што сам један пут случајно нашао заклињаше се ча Раденко".

Јован, који је тада по великодушности и власти и чича Раденка избегао апсању, ипак је свој живот завршио у овој.

Д. С. Б.

ПОУКЕ И УПУТИ

Министар не може мењати решење свога претходника и ако ово није предато парничним странама.

По једном предмету извршења пресуде о накнади штете експлоатацијама шеванице, којима су од стране тужених чињене сметње у раду, претекла је извесна сума новаца, за коју је извршна власт одлучила, да се не предаје оштећенима, већ да се пошље Управи Фондова као депозит на прилод, док се потпуно не распрани питање о извршеној пресуде по њеном техничком делу, пошто је пресуђено, да се штета плаћа док се не уклоне сметње због којих воденица није могла правилно радити.

То решење одобрио је Г. Министар унутрашњих дела решењем својим од 24. фебруара 1906 г. Пб 3220., али његово решење није предато парничним странама, и његов несгоазпутник ушао је повода у оцену решења извршне власти и ово одлуком својом од 23. јуна 1906. Пб 13793. поништио са свих разлога:

Кад је извршна власт према своме распоредном решењу од 25. априла 1903 г. Бр. 7428, издала тужиоцима у име накнаде штете колико им је до тога дана по судској пресуди приналало, онда је, по § 489. грађан. суд. пост. биле дужна, да остатак врати оштећенима, а не да га задржава у депозит, док се спорно питање између парничара, о извршеној пресуде по техничком делу, не расправи.

По жалби тужилачке стране Државни Савет нашао је, да решење Министрово бр. 3320., којим је одобрено решење извршне власти, постоји и сада, и да се то решење има предати парничним странама да би, ако хоће, правна средства противу њега употребили, и да према томе решење Пбр. 13.793/1906. не одговара закону, јер Министар није могао огласити решење свога претходника да не постоји, пошто је само Државни Савет по чл. 144. т. 6. Устава и чл. 5. зак. о своме уређењу надлежан, да по жалби интересоване стране ништи министарска решења.

Са овим посматрањем Државног Савета сложно се и г. Министар унутрашњих дела.

О заступању општинских чланова.

У члану 38. закона о општинама прописано је опште правило о заступању општинских чланова. По овом закону ако је место председника суда упражњено, или је он спречен, или је у питању које се на збору решава он заинтересован, онда га заступа писмен кмет; а ако овога нема, онда по годинама најстарији кмет, а кад је овај спречен или заинтересован, а не би било другог незаинтересованог кмета, онда писмен одборник, а ако овога нема или је заинтересован, онда најстарији по годинама одборник.

Изузетно од овог правила по члану 101 и 121. истог закона, одбор бира из своје средине вршиоце дужности председника и кметова, ако стари чланови на поновном избору не би били изабрани.

У општини медвеђској била су упражњена места председника и кметова, и одбор за вршиоца дужности председника одредио једнога одборника. На новом избору изабран је само један кмет, а избор председника и осталих кметова остао је нерешен.

Пошто је ново изабрани кмет уведен у дужност, среска надзорна власт наредила је суду и одбору, на основу чл. 38. зак. о општинама, да кмета одреде, да заступа председника, док се избор овога не оконча. Али одбор није хтео послушати ону наредбу своје надзорне власти, већ је донео одлуку, да одборник и даље врши дужност председника, док се избор овога коначно не сврши.

Ону одлуку одбора надзорна је власт задржала од извршења, и поновна наредила, да се вршење председничке дужности преда кмету, али одбор општински није хтео ни по овој наредби поступити, већ је опет решио, да одборник и даље врши дужност председника.

После овога, надзорној власти није ништа друго остало но да се према одбору, који неће да врши своју дужност, и који ради противно њеним наредбама, користи правом које јој даје чл. 148. и 149. зак. о општинама.

По овом предмету Државни Савет одлуком својом од 27. фебруара 1909. год. Бр. 1318. решио је, да је захтев надзорне власти о разрешењу одборника правилан и предложене за разрешење, разрешио је.

Према овоме, у погледу заступања чланова општинског суда, наше правила из чл. 38. поменутог закона.

В. Ђ. Н.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један појединац писао пита.

„Срески власти. где сам ја са службом, подиео је један грађанин молбу за састав избраног суда, који би поделио имање између њега и браће му, које је остало по смрти њиховог оца.

Кад је власт позвала његову браћу да изберу судије са своје стране, они су изјавили: да они неће двобу имања, па им, вели, зато није потребан ни избрани суд, нита они у опште пристају на његов састав.

Моја се уредништво за обавештење: да зи се може наредити састав избраног суда и ако једна страна не пристаје на пста, кад је сам спор из надлежности

избраних судова, јер се на ову ствар разнолико гледа и код пређстепених судова и код административних власти?[a]

— На ово питање одговарамо:

Ако се добро проучи § 433. грађ. суд. поступка, онда ће се заиаити, да он дозвољава парничарима да им Избрани Суд суди и оне спорове, за које он иначе не би био надлежан, само ако се они на то сагласе, и ако по закону у опште има места равнању за дотични спор.

Овај пристанак на Избрани Суд, за случајеве из § 433. поменутога закона, парничари могу учинити и код суда, у коме случају суд им издаје препис протокола, а могу се сложити и ван суда, у коме случају праве писмено, које потврђује полицајска власт, а у коме мора бити означено: о чему ће Избрани Суд судити и имена лица, која ће бити судије — § 436. истог закона.

Од овако састављеног споразума не може одустати само једна страна него обе, и ако не би био овај последњи случај, онда полицајска власт има да изврши уговор.

Онако, дакле, бива, кад је суђење за случајеве из § 433. и нарочито истичемо ту околност, да полицајска власт овде нема удела у самоме саставу и избору судија, већ просто врши сазив онога по § 438. истог закона, дакле врши вољу обеју парничних странака ако једна није одустала, или врши уговор, ако је једна страна покушала да га поруши.

Са сим другчије, међутим, стоји са случајевима из § 434. поменутога закона, где су повређени случајеви, за које је непосредно надлежан Избрани Суд.

Ређајући само случајеве, о којима има да суди Избрани Суд и одређујући несумњиво његову надлежност за ово, закон нигде и не помиње потребу сагласности обеју парничних страна, нити пак тражи: да неки други суд одређује надлежност избраних судова за ове случајеве.

Он овде просто тражи да стоји један од случајева побројаних у § 434, па одмах остаква право интересованоме, да код полицајске власти тражи Избрани Суд.

Остављајући и овде право странама да бирају судије по § 435. помен. закона, он одмах предвиђа и ту могућност, да тужена страна неће пристати на Избрани Суд и избор судија, па одмах у другом ставу § 437. овлашћује полицајску власт, да за противну страну изабере судије, дозвољавајући, на тај начин, тужитељу, да до Избраног Суда дође ако хоће.

Ово право полицајска власт нема за случајеве из § 433. јер тамо стране саме одређују судије, те се, отуда, јасно дă видети, да се за случајеве из § 434. и не тражи пристанак обеју парничних страна, нити је, пак, потребна раније одлука кога другог суда, јер се не да претпоставити: да би неко напустио своје право бирања судија, нао једну голему гаранцију за његово право, кад би већ постојала одлука друкчијег суда, да је за расправу спора надлежан једино Избрани Суд.

Према овоме ми налазимо: да у свима случајевима § 433. мора бити сагласија обеју парничних страна, а за случајеве из § 334. да то није потребно, и да је свако друго гледиште противно и слову и духу закона.

Одмах, међутим, признајемо, да и судова и административне власти разноliко гледају на ову ствар.

Тако Касациони Суд, приведбама својим, које су сложене у III књизи збирке начелних одлука одељења и општих седница Касационог Суда на страни 144, од г. Максимовића, налази, да полицајске власти немају права на састав избраних судова, кадгод није претходила сагласност парничара или судска пресуда, којом би се спор преносно у надлежност избраних судова.

Државни Савет, међутим, одлуком својом од 12. јуна 1904 год. Бр. 5199, нашао је: да је полицајска власт и дужна и надлежна да састави избрани суд, кадгод је предмет спора из § 434. дакле из апсолутне надлежности Избрани Судова.

II

Суд општине друпеске, актом својим Бр. 341, пита:

1. „Пресудом пређстепеног суда осуђено је једно лице, да уступи неку земљу своме тужиоцу, као и да му плати на име свију трошкова 50 дин.

Пресуда је постала извршном, али је оштећени по § 426. грађ. суд. пост. поновио парницу код истога суда у законом року.

Међутам, тужиоц је поднео пресуду, у оверепом препису, среској власти и тражио је да се она изврши.

Среска власт послала је ту пресуду и акт овом суду са наређењем, да се иста изврши у року од пет дана и извештај поднесе.

Моли се уређивање за објашњење: еме ли овај суд да приступи наплати по истој пресуди, кад суд лично зна, да је парница поновљена, по том истом спору, како је прописано § 426. грађ. судског пост. или не?

2. Један одборник ово-општин. суда, пресудом пређстепеног суда, осуђен је за крађу извесних акта на суда општ. са ti месеци затвора и једну годину дана губитка грађанске части.

Прилином амнестије ово-годишње, тај исти одборник ослобођен је од надржања затвора по истој пресуди, те није ни позиван на издржавање осуде, него и данас врши одборничку дужност.

С тога се моли уређивпштво за што скорије објашњење: да ли је овом амнестијом ослобођен и затвора и губитка грађанске части или само затвора, јер у постојећем распису не стоји напоменто да се ослобођавају осуђени и од губитка грађанске части?

— На ова питања одговарамо:

1. По § 430 грађ. суд. поступка, траженьем поновљења парнице не задржава се пресуда од извршења, осим ако осуђени то нарочито захтева и обезбеђење да.

Ово обезбеђење може бити у томе ако депонује новац за вредност спорног предмета, даље у залози предбних папира и ствари или у непокретним добрима.

Ако, дакле, осуђени нарочито тражи задржање пресуде од извршења и понуди гаранцију, онда нека суд све то пошље среској власти, па ће она уредити даље што треба, и

2. Значај амнестије састоји се у томе, што се једно кривично дело предаје заборављу и онемогућава свака даља радња власти по њему.

Тако, ако потрага није поведена, она се не сме покретати, ако је поведена мора се прекинути; а ако је пресуда већ изречена, онда њу ништи као да није ни постојала.

Према овоме и дотични одборник, који је обухваћен амнестијом од 16. пр. м-ца, сматра се да није ни осуђиван, па по томе није изгубио ни грађанску част.

III

Суду општине д. ступањске, на акт Бр. 379, одговара се, да је у бр. 10. овога листа за ову годину под III. објашњено: које кривичне трошкове мора платити отац за своју децу, а које не.

Нека суд тамо потражи одговор на постављено питање.

IV

Суду општине мало орашке, на питање Бр. 378, о напгати повајмљене хране одговара се, да је о томе дато опширно објашњење у бр. 32 „Полицајског Гласника" за 1908 годину под I па нека суд тамо потражи потребан одговор за себе.

V

Суду општине иваиковачке, на питање Бр. 403, одговара се, да је о застарелости иступних пресуда дато опширно објашњење у бр. 28 овога листа за 1908 годину, па нека суд тамо потражи потребан одговор.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Марко Стојковић, златарског шегрта, који је пре пратког времена отпутовао од своје куће, па се ни до данас није вратио, тражи Управа града Београда, рада предаје родитељима.

Марко је стар 13 година, средњег раста, приповедач, на лицу има белегу од шеврепетање, у цивилном је оделу.

Нека га све полицајске и општинске власти живо потраже и најенор уједе поменутој Управи с позивом на акт Бр. 12.482.

ПОТЕРЕ

Драгутин Поповић, палинчар из Прокупља, који има да одговара за извесно казпено дело код начелства окр. топличког, казни се у бегству. Драгутин је стар 36 година, средњег раста, приповедач, зелених очију, поцрненог пола, рађо-смеђих бркова, сувих образа, и броја се.

Препоручује се свима полицајским и општинским властима, да Драгутина потраже и најенор спроведу поменутом начелству с позивом на акт Бр. 1705.

Непознати крадљивци 18. тек. м-ца по подне напрнили су опасну крађу Сретену Столићевићу, кљижару из Аласинца, из куће му однели: једну гвоздену касу средње величине и мали џепни револвер. У каси је било: једно златно поље у дијамантима, један златан јакни са обичним каменом, једна златна брошетна са обичним каменом, једна златна брошетна са три дијамантска камена, једна уложна књижица аласинчанке задруге на 100 динара, два пара прегног прста — серија 85, бр. 35. и серија 3476. бр. 69 и 10., једна дунајска лоз — серија 9.034. бр. 41. и 11., једна облигација од 3.000 динара потрђена аласинчанским првостепеним судом 1908. год. под Бр. 22.223.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да за овим крадљивцима најстроже трагају и да обрате пажњу на појаву украдених ствари, па о резултату известе начелника среза аласинчког с позивом на деловоду Бр. 3915.

Непознати џиликовци 9. т. м-ца обили су судницу општине постајанске и из исте украли 100 динара у новцу и једну пушку магазинку, система маузерке, коњичког калибра Бр. 352. Злочинци су по извршеној овој крађи заказана суђења, па по том побегли.

Пека их све полицијске и општинске власти живо потраже у пруги своје власти и ухапсе под јаком стражом спроведу начелнику среза рађевског с позивом на деловоду Бр. 2142.

Пана Савић, из Дола, извршио је паљевину, па је за тим побегао. Пана је стар 30—32 године, средњег раста, у лицу плав, зелених очију; од одела има тућ, сељачке чакшире, на глави шубару, а на ногама опанке. Нека га све полицијске и општинске власти најревније потраже и ухапсе стражарно спроведу начелнику среза лужничког, с позивом на деловоду Бр. 3005.

Милош Вранковић, звани „Бумбаш", познати кошар и крадљивац, кога је казнила Пожешку со све полицијске и општинске власти да Милоша најревније потраже у својим домовима и ухапсе стражарно спроведу начелнику среза посавског опр. ваљевског с позивом на деловоду Бр. 4175.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Миладин Павловић — Недељковић, тако се зове оно лице, које је ноћу између 17. и 18. тек. мес. ухватила коњичка патрола из Топчидерског Брда са седам комада украдених коња.

Миладин је професионални кошар, под надимком „Мајдановић" јер је родом из села Мајдана у опр. рудничком гр. таковском, и 7 августа 1907. године побегао је из Београдског казненог завода, у коме је издржавао петнаестогодишњу робију, на коју је у 1904. години осуђен пресудом првостепеног суда за опр. београдски за извршено убиство над својим бив. другом Чедом Обрадовићем, кошаром.

Пре тога у 1896. год. осуђен је био и од стране Загребачког Пропот. Суда због опасне крађе на шест година робије.

За време бегства тумарао је по целој Србији, а био је неко време и у Бугарској, живећи од крађе, што и сам признаје, само нели да ниду „опасне", већ „просте, кошкарске".

Врло је дрзак и ни од чега не преза. Када је ухваћен код њега је нађено: два велика револвера, од којих један шкопљем, један велики нож са канџом и једно дуго — што сте одаје опасног злочинца. Ако би ко у њему упознао напрнијега пајвећа крвничког дела од кано је у бегству, треба да извести Управу града Београда с позивом на Бр. 13.754.

УХВАЋЕН

Душан Јокић, одбегли осуђеник поправљачког казненог завода, чију смо потерницу

и фотографију изнели у прошлом броју ухваћен је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

КРАЂА СТОКЕ

13. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Јовану Кривокућић, из Мушинала.

Коњ је мастор 7 година, висок 147 см., кратког реза, цветаст; предње су му ноге потковане турски, а задње енглеским ковом; коњ има жиг „Е".

Спрече се пажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У општини пироманској нашао се једна мањун кобила мастор 3 године, дорастасте длаке, без розаша.

Позивају се све полицијске и општинске власти да потраже општинама ове кобиле и о резултату трагења известе начелника среза посавског опр. ваљевског с позивом на акт Бр. 4133.

општина обреновачка са 30 дана затвора, наклан се у бегству. Милош је стар 39 година, омањеног раста, лепомасаст, црномањаст, ванредног изгледа, на средини леве јагодице има брадавицу; наслуп је.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицајског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи града Београда

Управа главног Радничког Савеза актом представила ми је, да поједине полицијске и општинске власти сматрају за беспосличаре — скитнице, и као такве гоне и оне раднике, који су услед немања рада остали без посла, или су принуђени да путују у друга места ради тражења рада.

У овој својој представци поменута управа је навела: да се синдикати — стручне радничке организације старају за налажење рада својим беспосленим члановима; да својим члановима пружају новчану помоћ у беспослици, да своје бесплесне чланове упућују у друге вароши ради тражења рада, дајући им потребан путни трошак; — па је молила, да се према радницима не поступа као са скитницима.

Уважавајући у оцену ову представку Управе Главног Радничког Савеза налазим, да јој је тражење умесно, јер сам и иначе уверен, да поједине власти мимо намере законодавчеве дају шири значај § 342. каз. закона.

Према прописима § 342. каз. законика за скитницу сматра се онај, који нема уредног занимања; који живот проводи у беспосличењу и баченству; који чини разна испупна дела, којима се ремети јавни мир и поредак, и који нема никаких легитимација о својој професији.

Према томе за скитнице не могу се сматрати раденици, који имају својих легитимација.

С тога препоручујем полицијским и општинским властима, да у будуће поступају по прописима § § 33., 34., 35., 36. и 37. полиц. уредбе, окривљеног осуђују, пошто по закону несумњиво утврде, да је одиста скитница—нерадник, склон на чињење казнимих дела или прибављање средстава недопуштеном радњом. А раднике, који имају легитимација о својој професији и сталном месту живљења, кад су без рада и кад су принуђени да путују на вароши у варош ради тражења рада, не треба гонити и кажњавати, и њима ће власти признавати легитимационе карте њихових стручних организација као доказ о уредности и занимању, ако не би својим понашањем или кретањем изазивали сумњу, што нарочито има важити за страже поданике.

ПБр. 2769.
24. фебруара 1909. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

РАСПИС

свима полицијским властима и општинским судовима

Како је настала пометња код првостепених судова и полицијских власти о надлежности власти за оцену решења суда и одбора општинског, којим се сумњива лица на основу § 4. а полицијске уредбе стављају под полицијски надзор, ја сам се обратио Господину Министру правде с молбом, да Касациони Суд да своје мишљење о правном значају наведеног закона.

Касациони Суд одлуком својом од 17. фебруара 1909. год. Бр. 1891. ову надлежност објасниће је овако:

„Претписом Господина Министра правде од 10. фебруара 1909. Бр. 1490. достављен је Касационом Суду захтев Господина Министра унутрашњих дела од 29. јануара 1909. год. Бр. 754, да му Касациони Суд да своје мишљење о правном значају § 4. а став V полицијске уредбе а на име о томе: да ли су и у случају § 4. а став V полицијске уредбе надлежни првостепени судови за расматрање одлука изречених од општинског суда са одобром, у смислу § 15. и 16. полиц. уредбе, или се израз „*непосредна државна власт*“, употребљен у § 4. а став V полицијске уредбе, односи на полицијске власти, те су ове надлежне за расматрање речених одлука“.

Одазивајући се овоме захтеву, Касациони Суд у својој општој седници: на основу тач. 2. § 16. свога устројства, прочуло је изнесено питање, па има част о томе дати Господину Министру ово своје мишљење:

У казненом законику предвиђен је полицијски надзор за изнесна као злочина и преступна таво и иступна дела, као криминална казна, којом се лица, но тим делима осуђена, казне уз другу казну, дакле као споредном казном.

Али законодавство је узело полициски надзор и као превентивну меру за оне, на које се сумња да праше и изнесна њима сличка дела чине.

О овом полицијском надзору као превентивној мери говоре прописи: § 391 а казн. законика и § 4. а став пети полицијске уредбе.

У првом се каже: „окружна полициска власт може административно решити, да се онај под полицајни надзор стави до годину дана на кога би се у селу или општини сумњало да чини краће или разбојништва, или паљење, које се у општини догађају, или да подобне злочине прикрива“. У другом се каже: „. . . . општински суд са одбором стављање под полицајна надзор до три месеца осуђеног крадљивца да учињену просту крађу; а тако исто и онога, на кога би се у селу или општини сумњало, да чини краће или паљење, које се у општини догађају, или да подобне злочине прикрива. . . .“

За изналање и суђење иступних криваца из III части казненога законика стоји, по закону, надлежност општинских судова и полицијских власти, среских или окружних, и надлежност првостепених судова за расматрање њихових осуда. И општински суд и полиц. власт, примењујући код ових осуда казне из §. 340. казн. законика, па дакле и полицијски надзор као споредну казну, раде

као органи судске власти. Примењујући као полицијска надзор као превентивну меру у случајевима §. 391. в казн. законика и §. 4 а став пети полицијске уредбе, раде као управне, или тачније, чисто полицијска власт. Отуда и то што се у наведеном §. 391 в каже „окружна полицијска власт може административно решити"... и што се у наведеном §. 4 а пети став, каже: „....општински суд са одбором стављаће под полицијски надзор"... доследно томе решење о полицијском надзору као превентивној мери, као решење административне природе, имала би, по жалби, да расматра старија административна, а не судска, власт. За то је и речено у поменутом ставу § 4 а полиц. уредбе, да против таквог стављања под полицијски надзор „има места жалби на *непосредну државну власт.*" Законом од 17. јануара 1904. год. о изменама и допунама у закону о полицијској уредби није учињена у овоме никаква измена овог петог става § 4. а.

Према томе против одлуке општинског суда са одбором о полицијском надзору, као превентивној мери и сада „има места жалби на непосредну државну власт на начин и за време оно, као што је у овој уредби прописано,"... као се то нарочито каже при крају тога законског прописа. Овај законски пропис није у томе промењен ни последњом изменом § 15 и 16., пети став, којом се изменом нарочито наређује, да ће првостепени судови, осим осуда по истуцини кривицама, расматрати још и решења на §. 391 в казненог законика, а то је у случајевима изреченог полицијског надзора као превентивне мере, *од стране окружног начелства*, дакле не и од стране општинског суда са одбором, нашта остаје надлежност „непосредне државне" (старије административне) власти за расматрање.

Са разлогом се може приметити, да је недоследност, да одлуке окружног начелства о стављању под полицији надзор у циљу превентивном, расматра првостепени суд, а такве исте одлуке од стране општинског суда са одбором изречене, да расматра непосредна државна власт; али се на то може одговорити да, ако у том закона има недоследности, која се не би дала оправдати, кривица је до законодавства, које иначе у законима често пута не показује довољно доследности. Про свега наређењу § 391. в и није место у казненом законику, али, кад се нашло ту међу иступима из III части тога законика, могло је, већ зато што је ту, навести законодавца, да при редиговању последње измене петога става § 15 и 16. полицијске уредбе, као за друге ту побројане иступе кривице тако и за расматрање одлука по § 391. в остаси првостепени суд као надлежан за расматрање.

Према свему овоме одговор на питање напред постављено има да гласи овако:

За разматрање одлука, донесених по основи петога става § 4. а полицијске уредбе, надлежна је непосредна државна власт, ако што је и у том законском пропису речено, а то је она административна власт, под којом та општина непосредно стоји у погледу права државног надзора, дакле, само надзорна полициска власт, а не првостеп. суд по § 15 и 16. полиц. уредбе, који законски пропис не даје првостепеном суду право на расматрање ових одлука општинског суда и одбора.

Извештавајући о овоме тумачењу Касационог Суда полицијске и општинске власти преноручујем им, да се по истом у будуће управљају.

ПБр. 5559.
17. марта 1909. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

РАСПИС
свима окружним начелствима и Управи града Београда

По члану 15. тачке *б.* и *в.* правила о Антропометријско-Полицијском Одељењу, „Полицијски Гласник" доноси све службене објаве кривичне природе како полицијских тако и судских власти, као и потернице за разним кривцима.

У ред тих кривичних објава и потерница првестевено, несумњиво, долазе и оне, које се надају на основу чл. 9. и 10. закона о јавној безбедности.

Како многа начелства нису досада ове објаве слала уредништву „Полицијског Гласника" упоредо са шиљањем за „Српске Новине", те се због тога нису ни могле штампати на време, јер их је уредништво само морало тражити по „Српским Новинама", да наређујем: да се одсада једновремено ове објаве шаљу и „Српским Новинама" и „Полицијском Гласнику".

На тај начин успеће се, да свет буде брже обавештен о лицима, која су се одметнула од власти или оглашена за хајдуке, а корист отуда за успех власти биће несумњива.

АБр. 586.
23. марта 1909. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

РАСПИС
свима полицијским властима

Раније расписом забрањено је протеривање скитница у Врање, на шта ми се жали начелство округа врањског, да много власти стално прогоне у Врање скитнице и бесносличаре.

Врање је погранична варош, коју иначе посећују приликом прелаза преко границе многе скитнице, коцкари и друга разна проблематична лица, за која је потребан сталан полицији надзор. То стално нагомилавање скитница у Врању не само да угрожава јавну безбедност, но омета месну полицијску власт у вршењу њених осталих дужности.

С тога наређујем свима полицијским властима: да од сада скитнице не осуђују на прогонство у Врање, нити их у тај округ протерују, већ поступају по § 342 тачке 1. кривичног закона.

ШБр. 5921.
24. марта 1909. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Марко Новаковић*, комесар железничке полиције у Београду, кажњен је губитком плате за *15 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела, од 24. марта тек. године № 5590, а за кривицу из § 43. тач. 6. и 10. а. закона о чиновницима грађанског реда.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

1. Уводна напомена. — Предмети полицијског и судског испитивања и спорна питања пред судом могу бити и таке природе, да их сам правник по својој стручној спреми не би могао довољно испитати и правилно оценити. Тако би се и спреман полицијски или судски испитник нашао у великој неприлици, кад би сам, без ичије помоћи, морао проучавати и решавати спорна питања о томе: је ли на пр. на некој сумњивој меници потпис лажан; да ли је на извесној јавној исправи употребљено двојако мастило; да ли су штампарије слова, којима је штампана нека бунтовничка прокламација; од које је биљке направљен лист, који се нашао у коси премлаћена сељака; каквом је халатљиком учињено неко сумњиво удубљење на обојеним предметима; је ли оптужена особа била при свести, кад је дело извршила; ни којега је краја камење, што се нашло на место робе у сандуку, који је лажно као пошљасти аманет од великих вредности декларисан и на извесну адресу упућен; је ли најбољи костур од мушке или женске, од старе или младе особе; колико је утопљеник лежао у води; је ли сумњиви чвор везан по начину као што чворове возују ткачи, гомбари, плетачи, прела и т. д., или као што то чине рибари, хајдари, месари и т. д., да ли је дете пре рока рођено, и је ли било за живот способно; има ли у подметутом пакету и лажног драгог камења, и колико га има; је ли на убојеног пуцано из близине или на даљине, и из које даљине; колико је времена потребно вештом а стручном раднику, да прорези извесну гвоздену плочу од 5 мм. дебљине на 10 места, или да пресуче 4 гвоздене шипке од 8 мм. у пречнику; је ли извесна повреда за живота учињена и т. д. и т. д.? Таких и сличних питања има веома много, и сва би морала остати *нерешена ако би правник пропустио да тражи савета и обавештења са друге стране. А још горе би учинио, ако би се на*

своје знање и искуство осложно, па их сам расправљало и решавао.

Да у томе што не пропусти или не погреши, него да што пре дође до коначног, а у исти мах и поуздано решења таких спорова, пријући је праник, да у извесним случајевима потражи обавештења и савета и код других грана људског знања и умења. У приликама где за потпуно изјешење какног полицијског или судског предмета или којих важнијих појединости око тога предмета није довољно знање, искуство и вештина самога изведача или праника у опште, него се иште спрема друге које врсте — знање, искуство и вештина друге које струке, другог ког људског позина и занимања — служе се изведне власти, судови и приватне странке знањем, искуством и вештином особа, које су стручњаци, знаоци и вештаци друге које врсте. Преглед, налаз и мишљење таких стручних особа служе онда изведнику и праницу као поуздана основа, по којој могу даље изјешење водити или одлучити спорно питање решити — све ако оно по својој природи и не буде спадало у област њихове струке.

Овоме је јасно, да се пре потребе таке полицијске и судске радње морале јавити већ одмах у самом зачетку установа за јавну безбедност и правосуђе. Тако су се у данима приликама испомагали још Израиљани[1] и Индијци[2], а трагова сличних полицијских и судских поступака налазимо и у јелинским и римским установама. Временом се та потреба истицала све јаче и јаче — тако да је данас већ употреба нарочитих стручних лица при полицијским и судским изведењима (а и при самом суђењу) не само допуштена и узбичајена, него и нарочитим законским одредбама предвиђена.

Стручно лице или зналац ма које врсте, коме изведна власт, суд или (према извесним законским одредбама) приватне странке повере задаћу, да неко спорно питање особите природе стручно и зналачки испита и изведнику (или праницу у опште) тако објасни, да после може о њему и по њему судити и решавати, зове се обично стручњак или вештак, а у правничкој терминологији *вештак* или *ексцертус*. Посао око таког испитивања стручне природе и објашњавање резултата тих испитивања заједно са мишљењем стручног лица пред изведном или судовима зове се *вештачење* или *ексцертиза*.

По себи се разуме, да и наш законодавац није могао и смео превидети ту реч и неодољиву потребу у полицијској и судској пракси, него је и он нарочитим одредбама предвиђа. Читав један одељак кривичног поступка од 10. априла 1865. год. (Гл. VII.) говори искључиво „О вештачком прегледу“ и наређује одмах с почетка овако: „*Где се предмет изведења само особитом знањем и вештином довршити може, употребиће се вештаци*“ (§ 55. крив. пост.). Исто тако има и у грађанском поступку неколико одредаба, које се односе на вештачење пред властима и судовима. Нарочито говоре о томе §§ 246. 248.—259. тога поступка. Најпосле има и правилника који за извесне прилике предвиђају нарочита стручна лица — вештаке.

2. Врсте вештака; њихова важност за изведење и оцену спора. — Предмети полицијских и судских изведења, спорови и питања, који се у току самога изведења или суђења могу јавити, веома су разноврсни. Према томе већ по својој природи припадају веома различним областима и гранама људског знања и умења. С тога се и *вештаци регрутују из најразличнијих области и грана људског занимања*. Тако ће се и, нр. понекад указати потреба, да изведна власт, суд или приватна страна потражи вештачко мишљење од какног занатлије, на пример: кројача, обућара, бравара, пушкара, кујунџије, златара, стругара, столара, ножара, каменара, рибара, бојаџије, механичаре и т. д. — или од какног приредника и прометника, п. пр. од земљорадника, сточара, пиљара, бакалина, фабриканта и т. д. — или од вештака и уметника (у обичном смислу те речи), н. пр. од цртача, сликара, калиграфа, вајара, музичара, цитографа и т. д. — или од какног стручњака из области појединих наука и дисциплина, н. пр. хемичара, апотекара, физичара, ботаничара, геолога, минералога, лингвисте, астронома и т. д. — или од особа са занимањем особите врсте, н. пр. ловаца, тезала, посача, фотографа, агената за осигурање, поштара и т. д. Сви они могу бити веома важне чиниоце у изведењу и проналажењу материјалне истине, и својим исказима и мишљењима дати изведнику, судији или приватној страни поуздане и драгоцене податке за дефинитивно решење какног спорног питања. С тога се изведници и *правници морају школе нешто често и веома нешто и усвојено служе тим средствима*, те тако брже, лакше и поуздање долазе до правилног решења какног спора, који би иначе остао нерасветљен и нерешен. Шта више: добро уређени и већи судова имају своје сталне, заклете и систематски направљене вештаке — нарочито за неке струке, којима се чешће морају служити и пр. за вештаке у рукописима.

Шта може вредити изведнику, суду или приватној страни у извесним приликама образложено мишљење, а по некада баш и какав привидно незнатан исказ или само кратка наголест стручњака лица као вештака, показује нам читав низ веома занимљивих а често и врло замлетених полицијских и судских изведења о спорним на врло разних области. Примера ради да наведемо само неколико.

Приликом неког кривичног изведења доказало је вештак — стручан ботаничар — по траговима на неком сумњном ножу, да је њиме потресисана трема од хмеља, и по том исказу расветљен је онда одмах цео тај (иначе веома тамни) судски случај. — Један пожар исказао је пред изведником као вештак, да је онај нож, који је нађен на лицу места где је злочин учињен, производ, који се само у Северној Чешкој израђује,[1] и на основу тога исказа пронађен је и сам учинилац дела. — Неки стругар тврдио је као вештак при изведењу за један предмет, који је нађен на лицу места, да га је могао израдити само стругарски радник, који је девак (шуваклија). Онтужени био је на неког удаљеног места, и на основу тога исказа суд покушао, не би ли тамо нашао траг томе деваку — стругару, који би — може бити — цео тај случај расветлио. Власт га тамо доиста нађе, и он позва у оптуженоме оно лице, које је пре извесног времена од њега ону сумњиву предмет купило.

(наставиће се)

Д-р М. Јовановић — Батут

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Кад се какво убиство деси онда дежурни комесар на председништву телеграфским путем извештава преко дотичних квартова све чланове комисије о извршеном делу и месту, а они најближим путем иду на лице места и под руковођењем прог комесара предузимају потребне мере. У исто време над члановима комисије извештавају се на тај начин још и: шеф кривичног одељења, коме се одмах и аутомобил или кола шаљу, за тим његов заступник, један старији криминални инспектор као добар практичан саветодавац, државни тужилац и један од шесторице судских лекара, који је те недеље дежурни.

Као што смо поменули истрагом на лицу места руководи при комесар на комисије, други комесар, помоћник првога, предузима сподне мере за хватање крвца, а остали виши функционери који долазе такође на лице места више су саветодавни органи.

Док комисија ради на лицу места раније поменуте патроле искупљају се у председништву по позиву дежурног комесара, па се одатле по налогу растурају по целој варони ради трагања, а телеграфски се о извршеном делу и осумњиченом лицу извештавају сви квартови у Берлину и полицијске власти у околини. Доцније већ изведник у споразуму са шефом одељења предузима шта је даље за истрагу потребно.

При кривичним истрагама, специјално при убиствима, судски лекари врше веома важну улогу. Без њихова сведочења и помоћи ушех истраге би у много случајева био под питањем. У истрагама као судско-медицински стручњак не може се употребити обичан лекар, већ само онај који се специјално спремао за судског лекара при једном медицинско-криминалистичком институту (Forensische Anstalt) и по том положено на тога заха нарочити државни испит.

[1] По одредбама Талмуда, које говоре о полној неспособности, о полној зрелости, о живом плоду (fetus animatus) и т. д., изгледа, да су спорове те врсте решавали нарочити вештаци.

[2] Ману-ов законик тражи, да се брачни пре ступању у брак има прегледати, је ли за брачне дужности способан. А и на шестој књизи морало се стручно констатовати, постоји ли девичанство, и је ли потпуно здраво?

[1] Производи, опсени карактеристичних за извесне крајеве и области, ако нарочито у Србији (н. пр. вешље, пошеве, опанаци и т. д.)

Са шесторицом таких лекара полиција је направила један уговор, по коме сваки од њих за предвиђену награду има наизменично да по недељу дана дежура при президијуму, т. ј. да се за целу недељу у којој је дежурни мора тако држати, да се у свако доба може лако наћи.

Управо за време нашега рада при берлинској криминчној полицији десило је се једно веома сензационо убиство, које је откривено благодарећи највише тим судским лекарима. Леш убијенога, поштo су сви мени делови одрти, исечен је био на 64 парчета, ну ови су ипак успели да те делове тако саставе и уштеју, да је се могао утврдити пол, доба старости, величина, народност, сталеж, а такође је омогућено и фотографисање, док се напоследку није и идентитет утврдио. Али о тим интересантном случају и напредно вештo вођењу истраги биће говора доцније на засебном месту.

И за хемијске експерте при криминчним предметима узимају нарочити *судске хемичаре*, који се стално баве криминалистиком и проналасцима на томе пољу.

Криминални службеници. — Нижи криминални органи, криминални шуцмани и наредници, узимају се из реда униформисаних шуцмана, и то од најбољих. Отуд се они откомандују криминчном одељењу на једногодишњу пробу, за које се време и теоријски и практично изображавају. Практично криминално изображење добијају радом при разним инспекцијама, а теоријски их обучава један искусан криминални инспектор са четири часа недељно у предметима потребним за криминалну службу. На ту пробну службу позивају се обично према указаној потреби од времена на време у групама од 12—24, а не појединце, јер се на појединачно изображење не може обратити таква и толика пажња, као на једну групу. Саме они службеници, који се за време ове пробне службе одликују репошћу, способношћу и владањем, задржавају се у криминчном одељењу за криминалну службу. Неподесни се враћају опет у трупу.

Криминални шуцмани могу бити унапређени за нареднике по свршетку једног петомесечног курса у школи за наредниче, која је заједничка и за полицијске и за крим. нареднике, а по реду према успеху на испиту.

Наредници могу бити унапређени за крим. комесаре само изузетно при изванредним способностима и особитом дару, јер комесари, да би како треба могли одговарати свима захтевима своје тешке и пуне одговорности службе, морају имати опсежно опште образовање и марљива специјална знања. Ну берлински крим. наредници чешће иду за комесаре при општинским полицијама по већим варошима у унутрашности, где се конкурсом бирају.

Криминални комесари се узимају из разних струка, али највише из правне, особито за инспекцију С. Кандидати који желе да комесују на она места, морају имати потребне квалификације које се траже и за полицијске официре[1] и са потребним документима пријављују се председалном одељку, где се упућују у списак кандидата. Према указаној потреби заједно са оним што коментују за полиц. официре одређену број кандидата позива се на приправну службу, која траје осамнаест месеци. За то се време кандидати и теоријским предавањима искусних старијих чиновника и практичним радом у разним одељењима президијума и по квартовима изображују, па по том испит полажу. По положеном испиту постављају се за привременог криминалне комесаре, а после извесногa времена, када у криминчном одељењу практичним и мање више самосталним радом документују своју способност за ону службу, утврђују се за сталне комесаре.

Комесари у току времена могу бити према годишњима службе способности и ревности унапређени за криминалне инспекторе или, ређе, за полицијске саветнике.

Да би се код комесара одржала и новим проналасцима и искуствима осмишљена теоријска знања, неопходно потребна за успешну борбу са такође све савршенијим злочиначким светом, њима се и даље од времена на време, обично сваке зиме, држе предавања на разних грана криминалистике. Предавања држе старији криминални чиновници, судски лекари и хемичари и та предавања су последњих година образовала један криминалистички курс, на који долазе и чиновници из унутрашности, као и студенти из семинара чувеногa берлинскога професора и криминалисте од Листа.

Кад је већ реч о чиновницима да поменемо и како су они награђени.

1. *Шеф* криминчног одељења и његов помоћник као први управни чиновници (први владин саветник и владин саветник) имају од 5—8000 марака годишње, ненући се сваке три године по 500 марака, за тим по 1200 марака стапарине и шеф на име додатка на положај 1200 марака.

2. *Полицијски саветници* (Polizeiräte — чланови полиције) од 3—5000 марака на годину, ненући се сваке три године, и то два пута по 400 и четири пута по 300 марака, а сем тога и 900 марака на име стапарине.

3. *Полицијски асесори* (одговарали би по положају нашим писарима) од 2000—3600 марака, ненући се сваке три године, и то при чут са 600, а два пута после по 500 марака и 540 марака додатка на стапарину.

4. *Полицијски секретари* (канцеларијски чиновници, који раде на пословима које наши практиканти обављају) 1800—4200 марака, ненући се три пута трогодишње по 400 и четири пута по 300 марака, за тим 540 мар. стапарине.

5. *Канцелисте*, канцеларијски почетници (махом бивши подофицири), који се спремају за секретарска звања, за која морају нарочити испит да полажу, имају од 1600—2700 марака годишње и 540 марака на име стапарине.

6. *Криминални инспектори* имају 3600 до 5000 марака, ненући се два пута трогодишње по 500 и једном са 400 марака, 900 марака додатка на стан и 300 марака на име накнаде што у своме приватном стаљу морају имати једну собу резервисану за службене потребе.

7. *Криминални комесари* од 2700 до 4200, ненући се сваке три године по 500 марака, 540 мар. додатка на стан и 300 марака за собу као и инспектори.

8. *Криминални наредници* од 1600 до 2100 марака, ненући се трогодишње по 100 марака, 360 марака додатка на стан 120 марака на одело и 450 марака за ситне свакидашње издатке који се чине при вршењу службе.

9. *Криминални шуцмани* 1400—1900 марака, ненући се трогодишње по 100 марака, 360 марака стапарине, 120 марака за одело и 450 марака за ситне издатке.

Последње четири категорије чиновника су прави криминални службеници, док су остали унутарња управни или канцеларијски службеници.

Поред наведених сталних додатака криминалним чиновницима (где се подразумевају и шуцмани) надокнађују се одело, било одмах или по месечном обрачуну, и сви поседи издати ученици при вршењу службе. (наставиће се)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

6). Пољска полиција.

Пољска полиција данас је регулисана законом од 21 јуна 1898 год. у коме се продужује серија закона, наименованих оборнику пољске полиције. Овај закон, који почиње трећа књига зборника, испуњује прву главу ове књиге под насловом: *„О пољској полицији која се односи на личности, домаће животиње и усеве“*. Две идуће главе посвећене су агентима пољске полиције и казнама. С друге стране, извесне одредбе пољске полиције расуте су у шесто] глави прве књиге зборника (закон од 4 априла 1889), и оне поглавито третирају цивилно право у погледу животиња, употребљених за експлоатисање пољских сопствености. Ми ћемо их приближити одредбама из књиге треће, главе прве, које их допуњују.

Закон од 21 јуна 1898 год. мање је нов закон но колекција разних закона, чије одредбе врло често од речи до речи репродукује, а нарочито законе од 26 септембра и 6 октобра 1791 год. о добрима, сеоским обичајима и пољској полицији, као и закон од 23 термидора IV год. о пољским преступима и њиховом констатовању и т. д. и т. д.

Ну, и поред свега овога, нови закон водио је рачуна о недостацима ранијег законодавства о овој ствари, које су се у пракси показале, као и о жељама земљорадника, и да би потпуно констатовање прекршаја, користио се побољшањима која су била опробана у извесним окрузима, било наредбама општинских председника било правосуђа.

Чл. 91 закона од 5 априла 1884 год. ставља у дужност општинским председ-

[1]) В. „Народна канцеларија у Пруској“ у 34 броју „Полиц. Гласника“ од пр. год.

ницима да се старају о пољској полицији под надзором више администрације, а закон од 28 јуна 1898 год. утврђује овај принцип и поверава им издавање наредаба у погледу одржања реда, сигурности и здравља у пољима, изузев случајева у којима ове атрибуције прелазе окружним начелницима. Овај исти закон ставља им у дужност, да извршују акте више власти који се односе на пољску полицију.

Сигурност. Одредбе закона од 1898 год., које се једновремено односе и на заштиту личности и на заштиту имовине, садрже у исто доба и одредбе које се односе и на сигурност. То је, у главноме, општински председник, који има да се стара о свему што интересује и осигурава јавну сигурност; да отходним мерама предупређује несрећне случајеве; да у обилним и хитним случајевима, као и приликом поплаве, провале насипа, пожара у шумама, одрони вања земље и песка и т. д. предузима, према приликама, потребне мере сигурности, да указује помоћ и да, ако је потребно, назове интервенцију више администрације. О сваком од побројаних случајева он је дужан навестити окружног начелника и упознати га са мерама које је предузео.

Општински председник може наредити оправку или рушење задова, приватних и јавних зграда, које се налазе на јавном путу или месту, а склоне су паду и, као такве, опасне по јавну сигурност. Довољно је, до зграда, склона паду, додирује јавни пут, без обзира на циљ коме је намењена.

Још је чл. 97 закона од 5 априла 1884 год. упутно у објекте општинске полиције оправку или рушења зграда склоних паду, а закон од 1898 год. прецизирајући услове под којима ово може бити, регулисао је и саму процедуру у овој ствари, и пружио сопственицима зграда све могуће гаранције, које се могу замислити са јавном сигурношћу. Тако овај закон наређује: 1. да се одлука о оправци или рушењу зграде, склоне паду, достави сопственику с тим, да у одређеном року приступи раду; 2. ако се сопственик не сложи са целисходношћу ове одлуке, има право да од своје стране одреди једног вештака који ће констатовати стање зграде са вештаком кога власт одреди; 3. ако сопственик не изврши потребне оправке или не одреди вештака, зграду ће прегледати вештак кога администрација одреди; 4. у другом и трећем случају окружни савет, ако се вештаци не сложе, може наредити потребне оправке у одређеном року, а ако сопственик ове не изврши овлашћени општински председника да их изврши по званичној дужности и о трошку сопственика; 5. одлука окружног савета мора се административним путем доставити сопственику, који против ње може изјавити жалбу Државном Савету.

Ако је зграда толико склону паду, да би било опасно чекати да прође сви рокови предвиђени овом процедуром, председник општине дужан је да се обрати за помоћ суду. Поштто претходно опомене сопственика зграде, он се обраћа полицијском судији и тражи да се одреди вештак, који ће у року од 24 сата прегледати спорну зграду. Ако овај вештак нађе да је опасност велика и хитна, председник општине наређује привизорне мере за заштиту сигурности. На случај да ове мере не буду извршене у остављеном року, он има права да их изврши по званичној дужности и о трошку сопственика.

Употреба пољопривредних справа, која се из дана у дан све више и више шири, изазвала је многобројне несрећне случајеве, који су резултат невештине или немарности земљорадника који ове справе употребљују. Да би се ови несрећни случајеви свели на најнижу меру, закон од 1898 год. прописује, да употреба пољопривредних машина и справа буде окружена предострожностима, које утврди административна власт. Али, да се они не би спречавао развитак земљорадничке индустрије, овлашћен је једино окружни начелник, да на основу мишљења окружног одбора и саветодавних земљорадничких комора, прописује потребне мере у циљу отклањања специјалних опасности од ових справа. Прописи окружног начелника у овој материји могу се односити само на начин постављања апарата, али не и на начин њихове конструкције, који се утврђује одлуказма министарским, које важе за целу Француску. Одредбе ове важе подједнако и за стално и за покретне машине.

Што се тиче бунара и јама за воду, који представљају сталну опасност за јавну сигурност, општински председник овлашћен је да нареди сопственицима или закупцима, да ове ограде потребним оградама. Изузев на тога, што закон прецизира да опасност мора претити општој сигурности, да није потребно ограђивати бунаре и јаме у грађевинским просторима.

Једна од сталних опасности села јесте пожар, који у општа има нарочити карактер с обзиром на несавршеност и природу грађе, нагомиланост запаљивих материја у близини зграда за становање и тешкоће око указивања брзе и успешне помоћи. Са ових разлога закон о пољској полицији садржи нарочите одредбе о димњацима и пећима у општ. Општински председник наређује, да се димњаци и пећи у кућама, фабрикама и т. д. чисте бар једанпут годишње, а ако је потребно и да се руше или оправљају.

Један други, исто тако важан узрок пожара у пољима, јесте природа материјала употребљеног за конструкцију зграда, а нарочито за кровове. Кровина, која се још и данас употребљује у највећим департманима, нарочито је опасна у овом погледу. Јавно мњење и земљорадничка удружења више пута до сада указивали су на ову опасност и тражили да се употреба запаљивог материјала законом забрани. Најзад је закон од 1898 год. овластио окружног начелника да, на случај потребе, изрече ову забрану, по пристанку окружног одбора. На основу новонног мишљења овог тела, окружни начелник може у границама округа забранити употребу извесних материја за конструкцију зграда или покривање кровова, или се ограничити на прописивање мера предострожности за конструкцију зграда. Потребно је, међутим, знати, да ово може бити само путем регламена који би важио за цео округ, а никако путем појединачних наредаба, које би могле бити изговор за злоупотребу власти.

Окружни начелник исто тако овлашћен је, да на основу мишљења окружног одбора и земљорадничке коморе забрани ложење ватра ближу тућих зграда, винограда, ограда, житница и т. д. Забрана ова може се привремено опозвати, по мишљењу општинског председника, да би се олакшали извесни послови у пољима.

Општински председник од своје стране наређује да житнице, сеници и т. д. буду постављени на одређеној даљини од зграда за обитавање и јавних путева. Од овога се изузимају житнице и сеници у ограђеном дворишту.

Несрећа за личности и штета за имовину може произићи и од опасних и штетних животиња. С тога је закон од 21 јуна 1898 год. разних диспозиције закона од 5 априла 1884 год., који стављa у дужност општинској власти да отклања све опасне и штетне догађаје, који би могли бити проузроковани тумарањем ових животиња. Општинска власт наређује, да ове животиње буду везане или затворене или чуване тако, да не могу наудити ни људима ни домаћим животињама.

Ови су, у овом погледу, предмет нарочитих одредаба, и општински председници дужни су предузети све потребне мере у циљу спречавања њиховог тумарања. У овом циљу они могу наредити, да се пси воде на узици или да стално носе корпу на њушци. Што се тиче паса који би тумарали по јавним местима и пољима, за њих општински председник наређује да се хватају и воде у стрводерницу, где се убијају ако их сопственици не траже: а) у року од 48 сати ако им је сопственик непознат, и б) у року од 8 дана ако је исто снабдевено ознаком на коме је исписано име, презиме и домицил његовог господара. Сопственици или закупци пољских добара имају право од своје стране, да преко пољског чувара или сваког другог органа јавне силе хватају псе, који би без господара тумарали по шумама, виноградима и засејаним пољима. И ови пси воде се у стрводерницу, где се убијају под условима горе изложеним.

(наставиће се)

УПОРЕЂЕЊЕ РУКОПИСА ПОМОЋУ ФОТОГРАФИЈЕ

Фотографија у садашњости пружа грађанином вештаку такве лакоће, које пређе није имао његов колега.

Она не само да допушта да се оригинал репродукује у маси и то са највећом тачношћу, већ слуши и за неприкривање рукописа помоћу суперпозиције[1]) црта и речи.

Г. Бертилон, који се сматра као зачетник у томе погледу, у своме одељењу

[1]) Значи могуће фотографију оригинала на рукопис, који хоћемо да упоредимо и то тако да се све речи и црте тачно поклапају.

за констатовање идентитета, служи се фотографијом за упоређење разних рукописа, и то на овај начин:

Претпоставимо да нам ваља упоредити два рукописа у погледу њихова идентитета. Један је рукопис аутентичан, а други анониман. Прва операција коју треба предузети састоји се у томе, што нам ваља добити један фотографски отисак т. ј. треба копирати оригинал директним додиром са једном фотографском плочицом.

У томе циљу треба ставити документ на стакло рама, тако да задњи део његов (леђа) буде уз само стакло рама, а са друге стране треба положити осетљиву страну плочице и по томе рам затворити и изложити га светлости. На тај начин добићемо негативан отисак документа у у потпуној природној величини и са свима знацима као: зрнца, пруге и физиране хартије. Врло се често може разликовати на тако добивеној плочици и греботине и друге особености хартије.

При експонирању потребно је послужити се или малом ламицом, или, што је много сигурније, машином, коју ваља удаљити на размаку од приближ 50 см. од рама, и тако удаљену ваља је покретати у свима правцима над целом површином изложене плочице, али увек у истом одстојању.

По себи се разуме да експонирање треба да буде пропорционално према резултату који желимо постићи.

Да би нам добили директан отисак на фотографској плочици, ваља нам употребити једно затворено жуто стакло, средњег интензитета и поставити га између документа, чији отисак тражимо и стакла рама.

Жуто стакло, које поменусмо, даје нам могућност да дуже експонирамо, што је веома потребно да би се добили тачнији резултати. Оно појачава у осталом контраст, а то је врло пријатно, ако је хартија танка.

Г. Бертилон нарочито препоручује овај директан фотографски отисак, који је нерна слика оригинала и који је од неопходне потребе у случају да се фотографски документат изгуби, јер би га у том случају потпуно могао заменити.

Најпосле треба копирати негативан отисак на хартији тамне површине.

Према резултату, коме се тежи, потребно је употребити нарочиту хартију, као на пр. обичну хартију са директним пријемом, или са развијањем, или хартију са контрастом.

По потреби може се појачати контраст, али ово треба копирати крез жуто стакло.

После овог фотографског снимка, треба исти документат још једанпут фотографисати. Али овога пута морамо се послужити мрачном комором и објективом.

Пошто документе метнемо у рам и експонирамо их на јапој и једнозначној светлости, добићемо на тај начин на осветљеној страни плочице исте документе, али у њиховој дупло природној величини.

Комора, којом се служимо у том погледу, треба да је довољно дугачка, па да би се могло добити ово увеличавање.

Ово увеличавање мора да буде апсолутно уско дупло.

За премеравање слике, која је обележена на мутном стаклу у комори, врло је практично стакло од Џајса на Јене; оно је превучено нарочитим цртама и подељено на степене.

Та подела на степене, која иде до милиметара и његова провидност, допуштају нам да посматрамо слику сваки.

Пошто смо добили клишета (негативне отиске), онда треба копирати позитиве на тамној хартији. Сликање ових документата не даје у опште никаквих тешкоћа.

Али, сликање документата писаних са љубичастим или плавим мастилом, теже је, у том случају треба уметнути један жути филтер (жути прозрачни заклон). За то су врло практичне „cuvettes filtres“.[1])

Помоћу њих добијамо, блажијим или јачим раствором извлачача, слабије или јаче негативне отиске. Они се примењују за фотографисање документата писаних са каквим нијансама мастила.

Да проговоримо коју реч о копирању негативних снимака.

Док једни препоручавају чисто белу основицу фотографске хартије, сличну самоме оригиналу, дотле Г. Бертилон препоручује мало сивкасту основицу, и то са разлога, што бела основица замори временом вид.

Фотографије треба врло дуго посматрати, ради упоређења рукописа, и зато их ваља снимати на сивкастој основици, јер та боја много мање замара очи но бела.

Пошто смо добили позитивне отиске (слике), онда их треба исећи на толико парчади, колико има речи.

Г. Бертилон врши класификацију ових речи на овај начин: речи (које произазе из анонимних документата) сложене су по азбучном реду у вертикалне колоне, на страни једног великог картона од 40 см. и залепљене су за тај картон поред дупе цифре, која назначује нумеру документа и линију одакле је свака реч произашла.

Примена је ове азбучне класификације корисна зато, што су све речи, које почињу истим словом, вертикално груписане једна испод друге у ваљем или већем размаку према сличности слова.

Речи које су више пута понављане, скупљене су у једну засебну групу, и представљене толико пута, колико су пута понављане.

Ово механичко приближавање речи, више или мање сличних, олакшава у многоме задатак вештака, који више нема готово никаквих тешкоћа да одреди карактер рукописа, који има сваки човек.

Добивене позитиве (слике), аутентичних и анонимних документата, треба поново исећи, и то реч по реч. Да би се олакшала ова операција сечења, треба се послужити копијом увећаног оригиналног текста.

Свако парче хартије, које смо на овај начин добили, треба пажљиво засебно залепити на један покретан картон, који је разних нијанса према покеју репродукованих речи, тако н. пр. речи које смо извукли на анонимних документата треба залепити на првен картон, а на плав пак картон треба залепити оне, које смо извукли из аутентичних документата.

Овако добивене групе речи треба поново класификовати по азбучном реду и унети у један регистар. На тај су начин све заједничке речи, оних двају радова докумената, механички стављене једна до друге; тиме смо знатно олакшали и осигурали коначније упоређење.

Мешавина оних двају регистара даје нам могућности да сравнимо речи, које имају сличан само почетак слог или слично почетно слово.

Ствар је сада јасна. Благодарећи нијансама ових употребљених картона, вештак може да концентрише наизменично своју пажњу на један или други документат, да би се уверио, да ли карактеристична правила графике, утврђена раније за сваки скуп речи узет засебно на посматрање, налазе своју потврду у нитој сразмери на картонима друге боје.

После ове класификације, према почетном слову, реч, г. Бертилон врши још једну класификацију и то у противном смислу, т. ј. класификација ових сада према њиховом завршном слову.

При азбучни регистар (директан регистар) показује нам, на који начин треба анализовати речи, други пак обратни регистар казује нам, како треба завршити речи.

Напоследку г. Бертилон је поставио и трећу азбучну класификацију и то средњих слова у речи. Због тога он претходно издваја једносложне речи. Према овоме остају нам само многосложне речи. И оне су класификоване по азбучном реду, али се овог пута не води рачун о њиховом почетном слову.

Ова завршна метода, која се изводи помоћу фотографије, знатно олакшана компаративно изучавање ових двеју врста докумената.

Ако је у питању упоређење двају потписа или фалсификоване малих фраза, онда се ваља послужити системом фотографисања помоћу суперпозиције.

У томе циљу треба сваки потпис, аутентичан или осумњичен као фалсификат, фотографисати, и за два пута увеличати, а затим копирати аутентичан рукопис на фотографској хартији. Овом приликом ваља обратити пажњу да се добију што јаче црте на белој хартији.

(свршиће се)

с француског
Милутин Т. Марковић

[1]) Нарочита издубљена чаша.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Радоје Ђ. Чобелић, срески писар, пита:

„Сви првостепени судови, без разлике, доносећи решења кратким суђењем по писменим исправама, наређују извршитељској власти једним истим актом: *предају* осудних решења парнич. странама (повереницу и дужнику); а *извршење* тих решења са оваким налогом — „препоручује

се изврши власти (ср. начелнику), да ову обавезу, ако је дужник за три дана (односно петнаест), рачунајући од дана, кад оно решење прими, не испуни или се по § 454. гр. с. пост. [?] код суда не одбрани — за друга три (односно петнаест) дана изврши".

Став 1. §. 462. гр. с. пост. гласи: „Који хоће да му се изврши пресуда или решење, поднеће га суду, који ће на истом написати „извршно" и потписати се".

Став 2. истог §. вак: „Ово решење или пресуду предаће парничар после на извршење полицијској власти...".

Моли се Уредништво, да даде своје мишљење: Да ли егзекутивна власт треба да приступи извршењу судних решења донетих по кратком судском поступку, чим протекне судском наредбом остављени јој рок без обзира на наређења из 1. и 2. става §. 462. гр. с. поступка — или егзекутивна власт не треба да приступи извршењу док јој заинтересовани поверилац не поднесе акт са извршном судином решењем и захтева извршење, плативши прописану таксу (0·50 дин.) — т. ј. да ли је полицијска власт по званичној дужности позвана, да мотри — води рачуна о року, који јој је назначеном судском наредбом остала, на чим тај рок протече, да одмах приступи извршењу — или пак полицијска власт није по званичној дужности позвана, да се брине о томе року — на следствено и не треба да приступа извршењу осудних решења (како је и моје мишљење, с обзиром на дух наше законодавца, који нигде изричио не предвиђа такво преимућство ни за са саме менične obaveze) док заинтересовани поверилац не поднесе решење на коме је од стране суда написано „извршно" и захтева извршење истог?".

— На ово питање одговарамо:

Наш грађански поступак надовезује је суђење по писменим исправама од суђења, где су доказна средства друге врсте (§ 186).

Тако, док се за суђења по осталим доказним средствима одређује рочиште (§ 112, 124 и др.) дотле се за писмене исправе приступа кратком суђењу (§ 449) поменутога закона.

Издвајајући, овако, писмене исправе од осталих доказних средстава, законодавац и њих дели на двоје, на за све јавне исправе даје то преимућство, што искључује и жалбу против издатог налога за плаћање, и право сумњичења самих исправа или каквога доказивања против ових, сем онога што предвиђа §. 455 истога закона; а за приватне исправе међутим, дозвољава да се важност и правилност ових доводи у сумњу, па чак дозвољава и одређивање рочишта за доказивање њихове тачности (§. 458 и 459).

И, чињећи, овако, ово подвајање исправа, он одмах прописује и поступак за њихово извршење.

Тако, док за јавне исправе остаје при томе, да налог судски издат у смислу § 454 само измени према новом стању ствари (§. 456) ако је тражено задржање решења од извршења, дотле за случајеве по приватним исправама дозвољава измену према стању ствари, које се на рочишту покаже, па онда ова решења кад је случај § 459 изједначава са осталим извршним пресудама (§ 460).

Према овоме, прописи из § 462 овога закона, нису у сукобу са прописом из § 454, јер начин извршења прописан § 462 важи за све спорове који се свршавају рочиштем као и за случајеве § 459, а за писмене исправе налог за наплату издају сами судови, и овај се налог мора извршити чим прође рок који је за наплату остављен, ако дотле суд не задржи извршење решења у смислу § 456. реченог закона.

Као што се из овога види, грађански судски поступак пружио је нарочита предимућства јавним исправама, а мењавама још и на посе § 454 став други и § 466 став трећи тачка а).

II

Суд општине вар. Загодинe актом својим Бр. 1973, пита:

„Општина ова има своја добошара, кога плаћа из своје касе.

За разне предмете тражи га од општине, и то већином усмено, полицијска власт, пореско одељење и Филијал Управе Фондова. Ова три надлештва наплаћују на продатог имања добошку таксу и исту употребљују у корист државне касе, а општини не шаљу ништа.

Суд општински држи, да није право, да бесплатно шаље своја добошара за друга надлештва, сем само за општинске ствари, — на зато моли Уредништво „Полицијског Гласника" да изволи у своме листу објаснити: имају ли државна надлештва права да узимају општинског добошара, а да добошку таксу наплаћују у корист државне касе, или би ову таксу требало шиљати општини."

— На ово питање одговарамо:

Уредба о добошарима и добошији од 17. фебруара 1838 год. која је ово питање регулисала, сматрао не важи више, јер је измењена колико законом о таксама, толико и укидањем и магистрата и стварањем са сви њима установа и међусобних односаја између ових.

Како је исти случај и са уредбом од 21. јуна 1852 г. од ВЂ 248, то се и она не може узети као основица за расправу овога питања.

Према томе, оно има да се расправи према садашњем односају који постоји између општинских и полицијских власти.

И узимајући у обзир то, да су општински судови по чл. 94. зак. о општинама једновремено и органи државни, у колико се на њих преносе дужности и права државних власти, то су они дужни да стане на расположење државним властима своје службенике, кадгод то захтевају државни интереси и потребе без права на какву награду.

III

Један општински деловођа пита:

„У чл. 6. закона о општинама стоји, да свака општина мора имати најмање 200 пунолетних грађана.

Један општински суд — коме је упућена молба једног села за одвајање и образовање засебне општине, — тумачи, да се за пунолетног грађанина сматрају лица порез плаћајућа, на је на основу таквог тумачења уз молбу дотичног села поднео извештај, на основу кога је то село одбијено од тражења.

Молим уредништво за објашњење о томе: које се личности за пунолетне сматрају т. ј. да ли само оне, које плаћају на који облик пореза, или се сматрају за такве и оне, које су по § 37. грађ. закона, навршиле 20 год. свога живота, без обзира на то плаћају ли порез или не; и на послетку, сматрају ли се за пунолетне и регрутовани младићи, који још у сталном кадру рок службе нису одслужили, као и они који су сад у сталном кадру?

— На ово питање одговарамо:

Члан 6. закона о општинама не говори о пореским главама, него о пунолетним грађанима.

Пунолетни је, као грађанин онај, који је напунио 21. годину старости § 37. грађ. закона.

Сваки опет, пунолетан грађанин мора бити и пореска глава, јер по чл. 71. зак. о непосредном порезу плаћа личин порез, ако није нарочито ослобођен.

Према овоме, кадгод у једном селу има 200 пунолетних грађана, оно има права на образовање засебне општине.

У овај број пунолетних грађана не улазе они, који служе у сталном кадру, јер они не подносе никакве општинске терете нити прве какве дужности, те се на њих, као грађане не може рачунати све док се на војске не врате, као год што се не могу уврстити ни они, који тек ступају у надар.

IV

Један општ. деловођа пита:

„У мојој општини постоји један сеоски дућан и сеоственик у њему држи и продаје све артикле осим законом дозвољене, и плаћа аренде дућанске 150 динара.

У близини овог дућана један сељак седи — станује у својој приватној кући, и према дозволи монополске управе, у овој његовој њи држи и продаје само монополисани осим и то: дуван, шапир, машину, гас и со, и више ништа.

Учтиво молим уредништво за објашњење, да ли по закону о монополу, мора и овај сељак што овај монополисани осим у својој приватној кући продаје, платити дућанску аренду, и ако мора по ком закону и колику суму?"

— На ово питање одговарамо:

Они, који продају само монополисане артикле по дозволи Управе Монопола Дувана, не плаћају никакву дућанску аренду.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Љубомира Р. Јоцића, који је 19. прошлог м-ца отуварао од своје куће познати куд, тражи начелство окр. варотешког. Љубомир је стар 40—45 година, високог раста, сувоњав,

у опште плаи, брија се; од одела има на себи: пругаи зеленкаст капут, панталоне са пругама, на глави шешир тврдицу, а на ногама ципеле.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Љубомира живо потраже и о резултату известе поменуте начелстве с позивом на депешу Бр. 2813.

ПОТЕРЕ

Душан А. Милојковић, из Моравца, 22. прошлог м-ца извршио је опљачку крађу, па је за тим побегао. Душан је стар 23 године, средњег раста и у опште приомањег.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Душана живо потраже у својим домашајима и најбржег стражарско спроведу начелнику срп. александровачког с позивом на депешу Бр. 1116.

Новица Дивић, из Мионице, ноћу између 25. и 26. марта побегао је из затвора општинске ражањске, где је био притворен за дело из § 206 крив. зак.

Новица је стар 32 године, средњег раста, плавих очију, дугачких образа, дебелих усана, ријех бркова; од одела има на себи: сиве сукнени појасни капарак, усне сукнене појасне чакшире, а на глави шубару.

Нека га све полицијске и општинске власти најживље потраже и најбржег спроведу начелнику среза врачарског с позивом на депешу Бр. 3195.

Радомир Стокић, из Шопића, осуђеник пожаревачког казненог завода, 21. прошлог м-ца побегао је из лубичевске штале где је био на раду украсши једну ноћу шубару са пајом постаом, једну ноћу шумадијску кошуљу и два пара шумадијских чарапа.

Радомир је стар 29 година, средњег раста, црне косе и обрва, дугачких образа; од особених знакова има: а) белегу од посекотине у облику црног лишиће, правна косог, величине 8 см., на средини десне шаке, и б) но грудима је маљав.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Радомира најживље потраже у кругу своје власти и најбрже спроведу казненом заводу пожаревачком с позивом на депешу Бр. 1216.

Милош Лазаровић, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је 29. прошлог м-ца из поменутог завода и до данас није се јављало.

Милош је стар 23 године, високог раста, црне косе и обрва; жућкасто-зелених очију, малих плаво-сивих бркова, широких образа, зелених уста, брија се; од особених знакова има један мањег у величини житног зрна, удаљен за 8 см. испод средње десне кључне кости; од одела има на себи: кратак зимски капут, штофане панталоне, на глави астраганску шубару, а на ногама американске ципеле.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Милоша најживље потраже у својим домашајима и најбржег спроведу казненом заводу пожаревачком с позивом на депешу Бр. 1364.

Владимир Митровић, осуђеник пожаревачког казненог завода, ноћу 21. прошлог месеца, у друштву Радомира Стокића, побегао је из лубичевске штале, где је био на раду. Владимар је стар 21 годину, средњег стаса, сиве косе и обрва, црних очију, округлих образа, без браде и бркова; од особених знакова има једну белегу на десном образу, а у одећу је сеоачком.

Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже најбржег спроведу казнен. заводу пожаревачком с позивом на депешу Бр. 1216.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 28. и 29. прошлог м-ца непознати крадљивци украли су два коња Сими Николићу, из Пожаревца. Један је коњ матор 8 година, на врату има жиг „К", а други је коњ матор 7 година. Депеша начелства окр. пожаревачког Бр. 4190.

Ноћу између 26. и 27. марта непознати крадљивац украо је једног коња Радивоју Јовановићу, из Рабе. Во је матор једну годину дана, беле длаке, биковит, без рогања. Депеша начелника среза подунавског Бр. 6010.

Ноћу између 26. и 27. прошлог м-ца непознати крадљивац украо је једну кобилу Ђорђу Михајловићу, из Чибутковица. Кобила је матора 7 година, всемене грађе, без рогања, са жигом положено „Т". Депеша начелника среза колубарског окр. београдског Бр. 4397.

Ноћу између 23. и 24. прошлог м-ца непознати крадљивци украли су 11 брава оваца и 10 јагњади Димитрију Костићу, из Катуна. Депеша начелника среза ваљевског Бр. 4111.

Ноћу између 27. и 28. марта непознати крадљивци украли су једну кобилу и једно ждребе Милосаву Варјачићу, из Драгобраћа. Кобила је матора 7 година, дорастаста, на леђима има једну белегу од сидла, и има жиг „К"; ждребе је матора 2 године, дорастасто, подсечено репа и грађе. Депеша начелника среза гружанског Бр. 7560.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраће.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму једнако, цена је свега 40 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 15. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. АПРИЛА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију колекторских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 17. марта 1909. год. Бр. 1797, донето на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

да се Д-р Паја Вујевић, доцент Универзитета у Београду, родом из Руме у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. марта 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за начелника друге класе среза ужичког Петра Чађевића, начелника исте класе среза беличког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза ариљског Јована Леовца, начелника исте класе среза власотиначког, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза таковског Живојина Будимировића, начелника исте класе среза јадранског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза јадранског Благоја Радовановића, начелника треће класе среза ужичког;

за секретара друге класе начелства округа ужичког Светислава Јелчића, начелника треће класе среза качерског;

за начелника треће класе среза беличког Милутина Ценића, начелника исте класе среза таковског, по молби;

за начелника треће класе среза левачког Милована Јовановића, начелника исте класе среза моравског, округа нишког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза моравског, округа нишког, Милана Пурића, начелника исте класе среза ариљског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза ресавског Чедомира Јевђенијевића, секретара исте класе начелства округа ужичког, по молби;

за начелника треће класе среза мачванског Драгољуба Јовановића, начелника исте класе среза посавског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза пореч-ког Божидара Ристића, начелника исте класе среза мачванског, по молби;

за начелника треће класе среза качер-ског Драгољуба Стојадиновића, начелника исте класе среза копаоничког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза копао-ничког Перка Зековића, начелника исте класе среза ресавског, по службеној по-треби;

за начелника треће класе среза гру-жанског Драгољуба Миленковића, начел-ника исте класе среза колубарског, округа београдског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза коју-барског, округа београдског, Јована Спи-ридоновића, начелника исте класе среза пореч-ког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза власо-тиначког Петронија Ивановића, начелника исте класе среза левачког, по службеној по-треби, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за полицијског писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Ђорђа Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза моравског, округа нишког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза грузанског Милана Милићејевића, полици-јског писара друге класе среза крагу-јевачког;

за полицијског писара друге класе среза таковског Светозара Поповића, полици-јског писара исте класе среза левачког, по службеној потреби, но без права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за полицијског писара друге класе среза левачког Милана Кондића, полицијског пи-сара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда Александра Савића, по-лицијског писара треће класе исте Управе;

за полицијског писара треће класе среза крагујевачког Милорада Јовановића, поли-цијског писара исте класе среза таковског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза левачког Драгишу Кујунџића, полицијског писара исте класе среза златиборског, по молби, и

за полицијског писара треће класе среза моравског, округа нишког, Милутина То-чића, полицијског писара исте класе среза левачког, по службеној потреби, без права на накнаду путних и селидбених тро-шкова.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. априла 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Ђорђе Костић, начелник треће класе среза грузанског и Миладин Радојчић, полицијски писар треће класе среза грузанског, на основу § 76. закона о чи-новницима грађанског реда, отпусте из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. априла 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара друге класе начелства округа крагујевачког Љубомира Јоцића, начелника треће класе среза деспото-вачког; и

за начелника треће класе среза деспо-товачког Милана Јанковића, начелника исте класе среза рачанског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. априла 1909. године у Бео-граду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Војислав Лукић, секретар друге класе начелства округа крагујевачког на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање мировања с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. априла 1909 г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза трстеничког Др. Неда Нешковића, лекара среза љубићског, по молби;

за лекара среза љубићског Др. Косту Ст. Ристића, среског лекара у оставци, и

за лекара среза грузанског Др. Герасима П. Инезића, дипломисаног лекара бечког универзитета и бив. државног питомца.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. априла 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I., благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе среза посавског, округа ваљевског, Косту Тушаковића, секретара исте класе начелства округа подринског, по службеној потреби;

за секретара треће класе начелства округа подринског Војислава Кимпановића, полицијског писара прве класе начелства округа тимочког, и

за начелника треће класе среза рачанског Михаила Илића, полицијског писара прве класе среза гривског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. априла 1909 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милану Михајловићу, полицијском писару треће класе среза посавског, округа ваљевског, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. априла 1909 г. у Београду.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Перко Зековић*, начелник среза ресавског, кажњен је *губитком плате за 10 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела, од 3. априла тек. године № 5802, за кривицу из § 43. тач. 10. а. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. *Милорад Стојић*, писар среза ресавског, кажњен је *укором*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела, од 3. априла ове године № 5802, за кривицу из § 43. тач. 10. *а.* закона о чиновницима грађанског реда.

Г. *Живота Рад. Спасојевић*, писар начелства округа пожаревачког, кажњен је *губитком плате за 10 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 25. пр. м-ца № 5994, за кривицу из § 43. тач. 5. и 10. а. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. *Јеста Бекрић*, писар среза грузанског, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела, од 31. пр. м-ца № 5913, кажњен је *укором* за небрежљиво вршење дужности.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(НАСТАВАК)

Још јасније се истиче *важност* вештака у оним случајевима, где се по природи самога предмета или по току самог истеђења покаже потреба, да о истакнутим питањима и спорним више разних стручних лица дају своје обавештење и мишљење. Врло занимљив случај те врсте изнеси нам Х. Грос[1] у своме.

Извршена је велика крађа код неког банкара. Лопов се увукао још за дана у собу, која је непосредно граничила са спаваћом собом банкареном, па је онда ноћу, над је банкар легао и тврдо заспао, ушао к њему, узео са оманчића крај постеље кључеве од касе и из ње покупио што је нашао. Али је у томе могао успети само на овај врло вешто смишљен начин. Како би се осигурао, да банкар при изласку као обично не закључа врата своје спаваће собе, која су водила у ону другу, где се он скрио, удесио је претходно овако. Издељо је приматичан дрвени клин, и забио га у онај жлеб, у који треба да уђе језичак или рёза од браве, којом се та врата закључавају. Кад је дакле, банкар — као и обично хтео да та врата закључа, није наравно (због оног клина) могао кључ у брави окренути, па је *мислио, да су врата већ закључана*. У истини није тако било — јер се врата нису могла закључати и лопов је у згодно време кроз њих сасвим слободно доспео у спаваћу собу, и ту своју намеру извршио. — Истрага власт нашла је врло мало трагова, који би јој могли објаснити, како је покрађа учињена и ко ју је могао извршити. Међу њима беше најглавнији баш овај приматичан дрвени клин, забијен у удубљење, у које треба да уђе рёза од браве, и по његовим особинама вађало је изнаћи нових података за даље истеђење. С тога је истеђена власт позвала столара као стручно лице, а овај је одмах одлучно био мишљења, да је, истина, учињени дела без сваке сумње какав заклатија, који се бави прерадом дрвета, али да никако не може бити ни столар ни обични дрводеља или дунђерин, него сваками какав радник из области оних заната, који тај материјал обично и таче израђују. На основу тога мишљења позвао истеђена власт стругара као вештака за то питање, јер стругари долазе обрађују дрво и чине и таче него столари и дунђери. Познава стругар опет исто тако одлучно изјави, да тај сумњиви клин никако није могао израдити радник стругарског заната, јер стругари раде само на колу (точку), а овај је клин „из руке“ резан — дакле поуздано рукотвор каквог дворесца. Упитан дворесац као вештак позна по изради онога клина, да је резан неком особитом халатљиком, којом се нескучно служе дворесци што израђују дрвене калупе за обућу, а то је пред истеђном власти и опитом показао. Чим је то јављено повређеном банкару, сети се он, да је некада код њега служио момак, који је по своме занату био калупција за обућу, и тако се злочинац пронађе.

Таких и сличних примера има веома много. Они нам јасно *показују велики значај вештака и велику огромну важност за истеђење и пресуду. Ко се, дакле, њима зна вешто послужити, у колу је олакшао себи посао и уједно успех.*

3. **Лекар као вештак.** — Најобичнији на према томе и најчешћи предмети истеђења и суђења тичу се самога човека. Махом су то спорна питања, која се односе или на стање његова тела и његове душе, или на еманације њихове: — на радње и дела. Та дела могу бити од интереса или као већ свршени учини са својим непосредним и даљим последицама, или с погледом на мотиве (побуде), приреме и извршења, или најпосле с погледом на прилике, које су у томе биле од пресудна значаја. Зато ће у споровима и сукобима разне врсте и *полицајац и правник врло често биће у прилици, где му је неопходно потребно, да затражи стручни савет и мишљење од вештака, које најбоље познаје човека.* Мора потражити стручно лице, које најбоље познаје телесне и душевне особине човека и све прилике, које на њих утичу: — његове неодољиве потребе и начине, како их он подмирује: његове снаге и слабости, његове абнормитете, недостатке и болести и т. д. У кратко: мора се обратити вештаку, који најбоље познаје целокупну, и телесну и душевну, природу човека — и то не само као јединице, него и као члана друштва са свима утицајима социјалне средине његове.

Са човеком, његовом личном природом и његовим друштвеним животом засада се још највише бави Научна и Практична Медицина и њене помоћнице Природне Науке. Поједине гране Медицине проучавају и објашњавају целокупну телесну (соматичну) и душевну (психичну) конституцију његову, и све обичне и необичне, редовне и изврдне, нормалне и ненормалне, здраве (физиолошке) и болесне (патолошке) ћуде у њој. Тако нас и. пр. Анатомија и Хистологија упознају са нормалним саставом човечјег тела, појединих система и органа у њему, појединих врста ткања у органима, па најпосле и појединих ћелија или других елемената у ткањима и соковима. Физиологија нам опет тумачи све нормалне обаве (функције) и појаве тела у разним менама и приликама човечјег живота. — Патоло-

[1] *Dr. Hans Gross*: Handbuch für Untersuchungsrichter. III. Aufl. — 1899 — Graz.

гија, Патолошка Анатомија и Патолошка Хистологија разлажу нам и објашњавају све промене у саставу или обавама појединих делова тела; све повреде и промењаје нормалног стања са њиховим узроцима и последицама — дакле све аномалије, болести и насилне повреде. — Ембриологија опет прати све фазе телесног развића човечјег — од самога зачећа и рођења до појединих одељака узраста и века. — Токсикологија, Фармакологија и Фармакогнозија упућују нас, како ћемо по изгледу или дејству познати и разликовати поједине врсте оних природних или вештачких производа, који неким својим особитим јачинама изазивају необичне промене или повреде у човечјем телу, на нас на основу тога уче, како да ценимо лековиту (терапеутичну) и отровну (токсичну) снагу таких производа. — Експерименталана Психологија, Психофизиологија и Психопаталогија објашњавају нам нормалне и ненормалне, физиолошке и патолошке појаве душевног живота у свима стазама његовог развитка, и у свима стањима каснијег живота. — Социјална Биологија и Игијена проучавају биолошке појаве у друштву и тумаче нам, како ти појави постоју, и уколико они имају утицаја на стање и радње сваког појединца и целога друштва. — Најзесле и у својим даљим појединцима из области Природних Наука — н. пр. у Медицинској Хемији, Физици, Статистици, у Ботаници, Зоологији, Минералогији, Бактериологији итд. а нарочито у главним практичним струкама својим — н. пр. у Хирургији, Акушерству, Гинеколигији, Офтамологији итд. — пружа Медицина својим ученицима масу врло поуздапих начина и средстава, којима би они могли стручно проучити, објаснити и проценити поједина спорна питања, која се односе на самога човека, његово стање, његове побуде, његове покушаје и учиње — заједно са последицама њиховим. Зато и јесте *лекар најпоуздапији зналац и саветник у свима питањима из те области, и у томе га не може нико заменити.* Према томе полицијске власти, судови и правници у опште не могу наћи ни теоријски спремнијег, ни практично извежбанијег вештака у споровима те врсте.

Колико је таких случајева, где се који спор пред властима може само уз стручно саучешће лекара као вештака правилно решити, не би се могло одеском реће. Толико се поуздано зна, а то смо већ и наговестили, да их је врло много — нарочито у полицијској и криминалној пракси. По себи се разуме, да ће с напретком Медицине, њене Технике и њених практичних метода тај број расти све више и више—тако, да ће доћи време, кад се већина таких спорова неће моћи правилно решити без саучешћа вештака лекара.

Да је доиста тако, показаће нам већ само летимичан поглед на најобичније спорове из полицијске и судске праксе. Тако н. пр. већ сада врло важно место заузима лекар у испитању спорова и питања, која се односе:

а. На разликовање пола; на полну зрелост и способност; на противзаконну намеру полних прохтева с њиховим физиолошким и патолошким последицама; на зачеће, трудноћу и порођај; на побачаје, побацивање и упропашћивање плода; на рочност или нерочност детета и тако даље.

2. На насилне повреде тела и здравља; на насилну смрт случајем, самоубиством и злочинством; на начин употребе појединих врста оружја и оружја и њихове ефекте; на трагове злочина по живом мрљама, утисцима, отисцима и длакама; на време кад је повреда учињена или кад је смрт наступила; на телесну неспособност за вршење какве дужности или уживања каквог права; на доказивање идентичности лица или лешине итд.

3. На способност или неспособност сведочења пред судом (testatio); на способност или неспособност располагања својом особом и својим имањем или другим лицима и туђим имањем (dispositio); на урачунљивост и кривичну одговорност за учињена дела (imputabilitas); на душевну способност за вршење какве дужности или издржавање какве казне итд.

Све су то питања и спорови, који према одредбама грађанског и кривичног законика сних уређених држава веома често долазе као предмети полицијског или судског испитења, и који се правилно дају решити само на основу стручног знања и искуства из појединих области научне и практичне Медицине и примене њених техничких метода. С тога ће у свима таким приликама бити најбоље, да се полицијске и судске власти послуже лекаром као вештаком, како би што пре и што поуздапије дошле до објективне истине. То им је сад већ и право и дужност: — то им дозвољавају и наређују и законски прописи.[1]) (наставиће се)

Д-р М. Јовановић — Батут

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Сем тога управник полиције има на расположењу један фонд од 120,000 марака годишње, из кога награђује чиновнике за особите успехе. Остаток суме из тога фонда, дакле оно што се не изда преко године на специјалне награде, дели се крајем године на све чиновнике који нису у току године ни запта кажњени. те и отуд сваконе прибадне но једна лепа сумица, која се одмерава према положају.

Осим шефа крим. одељења, вишег владиног саветника, његова помоћника у рангу владиног саветника и једног полиц. саветника, који воде надзор на целокупним крим. одељењем, специјално овај одсек, кривична полиција, састоји се још из:

а) 8 криминалних инспектора.

б) 63 криминалпа комесара.

Ових 8 инспектора, као што је раније поменуто, раде као шефови у разним инспекцијама: А I, А II, А III, В I, В II, С и D.

У оним инспекцијама, као и у одељењу за идентификацију, ради највећи део поменутих крим. комесара.

Поред тога је известан број одређен за заступање и за извршење налога ван Берлина. Три комесара су додељена берлинским предстојника, на која се распростире надлежност управника полиције у полицијско-кривичном погледу ма да она иначе не припадају варошком рејону.

Осим тога кривична полиција располаже са 146 криминалних наредника и 430 крим. шуцмана.

Од ових су 113 крим. наредника и 113 крим. шуцмана додељени за сала овеликом броју берлинских ревира (квартова) ради обрађивања кривичних предмета по кварговима. 6 крим. наредника и 33 крим. шуцмана додељени су полицијским управама по предграђима Берлина. Остали наредници и шуцмани употребљени су у служби по разним инспекцијама под руковођењем појединих комесара, од којих примају налоге и који комесарима служе као помоћни органи при истрагама, саслушањима, претресима, привођењима и тако даље.

Канцеларијски чиновници: секретари, практиканти и приправници овде нису урачунати, а такође ни агенти и вигилапти, чији број није сталан.

Као и други чиновници из извршне полиције, на кримипалним чиновницима не могу се премештати у унутрашњост, сем по молби или казни.

Како се у уређеној Немачкој страдају о чиновницима у опште може се видети и из следећег примера.

Само је убијчајено, да се са скакањем цена животних намирница и плате чиновницима повећавају, махом од десет до десет година. У журби да што пре достигне европску висину, која је за сада још знатно надмоћнија, немачка влада је последњих година штедела на свима страпама, а на флоту толико бацала, да су бучети увек завршавали са дефицитима. Због тога влада није могла на убичајено време, пре две године, да повиси чиновницима плате, већ је то једнако одлагала под разним изговорима. Кад захтеви јавпога мњења и појединих посланика и политичких фракција у парламенту нису успели да нагнају владу да то питање реши, онда су почетком прошле године све политичке партије и фракције у парламенту, па и сама социјално-демократска странка, подигле истовремено интерпелације на владу којима је од ње категорички тражено да се најзени кад мисли то питање решити. Влада је се изнила у негативном положају, јер није смела дати негативан одговор, а није се, међутим, постарала, да нађе нове изворе за покриће на чиновничке плате повећаних издатака. Говорило се о парламентарној кризи, о паду владе, па и назпор канцелара, о распусту парламента итд. док влада на посветку није изашла пред парламепат са изјавом, да ће побољшање чиновничких плата извести још исте године. Цео парламепат је онда са задовољством примио ту владину изјаву, али с тим, да се повећање плата има рачу-

[1]) Види: §. §. 56, 40—67 и 188 закона о судском поступку у кривичним делима.

пати од почетка саме године и влада је заката прошле јесени израђени законски пројекат о томе поднела парламенту и овај га је са извесним измењама примио. Према томе и горе изложене плате полицијских чиновника поседне су такође, само нисмо имали при руци тај закон да видимо у коликој мери. Тим законом су у исто време упрошћене и изједначене многе чиновничке категорије по разним струкама.

Како је то код нас све другојачо! И ако је сваки уверен да се свађаном хаотичном чиновничком стању има понајвише да приговори за много и много штетне појаве нашега државнога и друштвенога живота, као што су: политичка несталност и тражење, партијска искључивост и заоштреност, чиновнички деморал, неред, чиновнички пролетаријат и т. д. — ипак ће решење чиновничкога питања и његово материјално побољшање тешко могла извести ниједна партијска влада, јер би цела опозиција и у скупштини и у јавности гракнула на владин „бирократизам". То важно питање, од чијег решења треба да потекне нов, сталожењији и сталнија државни живот, може извести само једна јака коалициона влада, а крајње је време да се оно већ једном реши.

У служби кривичне полиције, у колико то потребе и околности изискују, употребљују се као потпора чиновника мушки и женски *агенти* и *сигналисти*, који иначе немају службеног карактер, а плаћају се из једнога фонда, који се сваке године ставља на расположење шефу крив. одељења.

Агенти су лица грађанског реда, која су показала способности и воље за криминалну службу. Они се обично месечно плаћају. Агенткиње се особито успешно употребљују при истраживању и гоњењу жена што врше побачаје, а такође и за разне опсервације.

Агенти који покажу особиту ревност и подобност по шестомесечном приправном раду могу бити преведени у ред криминалних шупмана. Ова лица из разних грана грађанских занимања од велике су користи кривичној полицији, али се она у сталну службу крим. шупмана узимају иначе у врло ограниченом броју, јер овде и најбољој спреми и подобности претстављају дисциплину, послушност и верност бивших подофицира, из којих се шупмани регрутују. Са тога број места и код кривичне и код политичке полиције, која се могу попунити лицима грађанског реда, дакле из ових аспиката, према министарском одобрењу износи снега 50, који се број у овом из војене узетих службеника губи, те и то мало цивилних лица у једној скроз војничкој средини постају и сама дисциплинована.

Сигналисти или доставачи узети су махом из злочиначкога света и плаћају се отсеком према указаним услугама. Особито код професионалних злочина *сигналисти* чине полицији неоцењиве услуге. Они опште само са комесарима или вишим нижим чиновницима, преко којих и награде примају, а други, сем шефа, нико за њих не зна. Под изговором чувања службене тајне њих полицијски чиновници не морају ни на суду именовати, па чак ни по цену успеха истраге, јер би они онда врло рђаво прошли од средине у којој су, и и други би се после устручавали да стуне у везу с полицијом. Ну често се исподи да су и они учествовали у некој злочиначкој операцији, али се тада њихова узора на њих мења и од полицијских доставалача постају противрепици. Макар колико добре услуге чинио какав сигналист пнак чим полиција сазна да је и он у које дело умешан предузима према њему исто мере као и према сваком другом кривцу и неће ништа да га штеди. У осталом и кад би хтела полиција га у таквом случају не би могла заклонити због одредбе у § 346. нем. казн. законика.

Криминална полиција успешно се служи и *штампом*. О појединим криминалним случајима новинарским репортерима даје обавештења или сам шеф или који кога он за то одреди, како би она била једнообразна и од користи, а не од штете за истрагу. Поред описа догађаја и тока истраге овим се обавештењима обично исказа и то, шта кривична полиција жели још да сазна и шта има да обелодани, како би се они који што о томе знају пријавили ради сведоџбе. При важнијим злочинствима полиција и сама извештава што пре листове, од којих неки добровољно доносе и евентуалне фотографије криваца који се траже, а и „Волфов Биро" телеграфски уратко извештава у таквим случајима све дневне листове у земљи и иностране за страни. За време наших студија при Берлинској Полицији откривен је један сензационни злочин и кривац пронађен благодарећи највише вештој употреби штампе.

Путем штампе чине се и опомене публици од разних превара и томе подобно, а такође траже сопственици украдених ствари.

Сасвим противно нашим приликама и немачка *публика* рало помаже кривичну полицију, особито при већим злочинима. Ту већ, може се рећи, уређену склоност самошше публике полиција поседана својим љубазним опхођењем и предусретљивошћу, објављивањем награде за оне који доприносе да се кривац пронађе и испитом сведочке дангубе одмах по датој сведоџби из нарочитог диспозиционог фонда. Награде у величини до 3000 марака расписује управник полиције или од његову овлашћењу шеф крив. одељења обично још истим дневним плакатима, којима се обнављује извршено злочинство и евентуално пађени трагови, а такође и путем дневне штампе. Те расписане награде ваше сама за лица из публике, јер за награде полицијским чиновницима постоји други, раније већ поменути фонд.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Јазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

И све остале животиње, које би без чувара тумарале по туђим теренима, или којих би се чувар одрицао, оштећени сопственик или његов заступник има право да одведе на место које је општинска власт за ово нарочито назначила. Ако су познати сопственици дотераних животиња, општински председник дужан је да их извести; у противном приступа њиховој продаји у смислу закона о пољској полицији.

Ако би без надзора тумарале и штету проузроковале пернате живине, закон даје права оштећенима да их побију, поштто их, у већини случајева, нису у стању у хватити. Да би се избегла свака злоупотреба и накост, закон је поставио ограничење да се оштећени оним правом могу користити само на месту где су ии и у моменту када су им дотичне животиње причиниле штету. Ни у ком случају, међутим, они не могу присвојити побијене животиње, а ако их сопственик не узме у року од 24 сата, они су дужни да их закопају на месту где су их убили.

С обзиром на нарочиту опасност по усеве од голубова окружни начелници, по мишљењу окружног одбора, одређују сваке год. за цео округ или поједине општине, време отварања или затварања голубарника. Исто тако и под истим условима окружни начелник одређује и места за ковалузе, односно прописује колико они морају бити удаљени од суседне имовине и јавних путева. У недостатку наредбе окружног начелника, ово врши општински председник. Само треба имати у виду, да се ово не односи и на изолисање и ограђење ковалузе.

Општински председници тако исто прописују мере предострожности, које сопственици ковалузка морају, због пчела, предузимати у циљу заштите лица, усева и плодова. Неки још држе да општински председници могу, у овом циљу, одредити и највећи број кошница, који може имати сопственик једног ковалузка.

Пре него што бисмо почели говорити о мерама које се односе на здравље и санитетску полицију животиња, а које у закону од 1868 год. долазе одмах после наложених мера, продужићемо издавање законских одредаба које имају за циљ заштиту имовине, и изложити одредбе пољске полиције које се односе на усеве и жетву. У почетку ове главе закон није сматрао за потребно, да још једном више утврђује власт општинских председника у материји пољске полиције, већ их изричито оптерећава пољском полицијом која се односи на усеве и жетву. Закон нарочито наглашава да су то они, који имају дужност да констатују, преко пољских чувара и свију осталих агената под њиховом влашћу, преступне и поступе повреде закона и регламна, који имају за циљ заштиту усева и жетве. Сам закон набраја извесан број забрана, о чијем се извршењу општински председници имају старати. Једне од ових забрана имају за циљ респектовање граница и ограда, а друге заштиту имовине, а нарочито засађених дрва и усева. У прву групу забрана спада: уништавање или померање граничних белега и међа, затрпавање шанчева и кварење ограда, а у другу: кварење путева, затварање пролаза, проза-

жење кроз засејана поља, сечење и кварење дрва у шумама, по виноградима и поред путева итд.

Инсекти и паразитне биљке такође су једно велико зло за агрикултуру, јер се многе и распростиру у огромној сразмери и невероватном брзином. Толико пута до сада они су уништавали читаве регионе. С обзиром на озбиљне и опште мере, које ово зло захтева, закон од 1898 год. ставио је у дужност државној власти да ове мере предузима, а општинске власти интересно старањем о извршењу свију законских прописа, који се односе на уништавање животиња и биљака штетних по агрикултуру. Окружни начелници прописују потребне мере, које имају циљ да предупреде, а на случај појаве да ограниче пустош од ових животиња и биљака. Ако ове мере нису хитне и припремне, онда их окружни начелник прописује тек по мишљењу окружног одбора и земљорадничке коморе. У његовој наредби о овоме одређује се време и место у коме се прописане мере имају извршити, као и начин њиховог извршења. Наредбе окружног начелника ове природе извршне су тек по одобрењу министра народне привреде.

На случај да се прописане мере не изврше у остављеном року, општински председници, жандармеријски официри, полицијски комесари, шумски и пољски чувари констатују то записницима, и оптужују кривце полицијском судији, који својом одлуком наређује окривљенима да ове мере изврше у одређеном року, а на случај да ови то не учине, наређује да се оне изврше по званичној дужности и о њиховом трошку. Наредбу ову извршује општински председник или полицијски комесар.

На случај да су се прописане мере имале извршити на јавном или приватном имању, које припада држави, округима или општини, па у остављеном року нису извршене, окружни начелник наређује да се њиховом извршењу приступи по званичној дужности, а о трошку њиховог сопственика.

Али се закон од 1898 год. није ограничио само на прописивање мера у циљу спречавања пустоши од штетних животиња и биљака, већ се још побринуо да и саму појаву оног зла спречи. У овом циљу он допушта, да се декретом забрани уношење у земљу биљака, ђубрета, земље и осталих објеката, способних за преношење штетних животиња и биљака. Наротитим наредбама министра народне привреде регулисани су услови под којима се они објекти могу уносити у Француску из иностранства, или износити из оних места француске територије која су већ заражена.

Здравље. Према тексту чл. 18. зак. од 21. јуна 1893 год. општински председници имају дужност да се старају о свему што интересује јавно здравље. Тако, они воде рачуна о томе, да се законске и регламентарне одредбе, којима је циљ спречавање заразних болести код људи и стоке, тачно извршују; они су дужни да одмах известе окружног начелника о сваком случају заразе код људи или домаће стоке на територији општине; они су, најзад, дужни, да привремено предузму мере, које су по њиховом мишљењу потребне да би се спречило ширење зла. Поштo сам о осталим атрибуцијама општинских председника у материји јавног здравља говорили раније, то ћемо овде сада говорити само о *санитетској полицији животиња*.

Пре промулгације III књиге закона о пољској полицији, санитетска полиција животиња била је регулисана законом од 22. јуна 1882 год. Закон од 21. јуна 1898 год. текстуално је присвојио одредбе закона од 1881 са извесном неколико модификација. Овде ћемо говорити о овим модификацијама, као и о овим у регламентарном декрету од 6. октобра 1904 год., који је донет у циљу извршења закона од 1898 год.

Најзнатнија измена у закону о пољској полицији у томе је, што је увећана листа заразних болести на које се имају примењивати прописане мере.

Поред овога, закон је прецизирао и поштрио мере за уништавање лешева заразних животиња који се, у недостатку савршенијих средстава за њихово уништавање, сагоревају или затрпавају у земљу, најмање за један метар дубине. Место на коме се ово врши, а које одређује општински председник, мора бити удаљено од зграда за обитавање и текуће воде најмање за 100 м., и ограђено од приступа стоке. На њему се још не сме ништа сејати, а поникла трава мора се одмах сагорети.

Потребно је још знати да су општине, у којима постоје кланице, дужне држати једног или више ветеринара за преглед стоке, која се на кланице доводи.

Заштита домаћих животиња. Изложене одредбе, које се односе на санитетску полицију животиња, донесене су биле у циљу заштите имовине. Било у циљу заштите јавног здравља. Међутим, закон од 1898 год. садржи одредбе и у интересу самих животиња, које имају за циљ њихову заштиту са гледишта хуманитета, а не само са гледишта користи. Инспиришући се, пре свега, законом од 2. јула 1850 год., закон од 1898 год. забрањује рђаво поступање са домаћим животињама и наређује да се оне поје и хране бар једном у року од 12 часова; да се приликом транспорта у кланице и самог клања не изазову непотребне мучењу и, најзад, да се сва места, у којима су животиње биле за време напајања и појања, као и предмети из којих су храњене и појене, дезинфикују. Мимо овога, санитетској полицији подлеже све сточне пијаце као и сва места у којима се држи стока, намењена продаји. Ветеринар има право да у сва места преко дана увек уђе, а после заласка сунца то може учинити само у пратњи општинског председника или председника локалне полицијске власти. Све мере, које ветеринар у погледу чистоће оних места прописе, сопственици чистоће оних места прописе, сопственици су дужни извршити; ако их у остављеном року не изврше, извршење њиховог наређује окружни начелник по званичној дужности, и о трошку сопственика. У веома хитним случајевима и сам општински председник може прописати привремене мере у овом погледу.

Ако би обвеза вршења прописаних мера ложала на самим општинама, па их ове не би вршиле, окружни начелник поднна општински одбор да за овај циљ нотира потребан надатак. Не одлучи ли се одбор овом позиву, окружни начелник по званичној дужности уноси у општински буџет потребну суму за овај циљ. Све док се не изврше прописане мере, забрањено је употребљавати места у којима је констатована нечистоћа. Ако ова места припадају општини, па председник пренебрегне да забрану објави, објављује је окружни начелник својом наредбом.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УПОТРЕЂЕЊЕ РУКОПИСА ПОМОЋУ ФОТОГРАФИЈЕ

(СВРШЕТАК)

Класне залепљивошуте потписе лака копирати на чистом папиру. Дијапозитив (врста плоче која је позитив, а не негатив) добивен на овај начин, треба да буде потпуно прозрачан на светлости т. ј. у овом случају црте рукописа не треба са свим зацрнити, већ их треба оставити прозрачним, да би се сирош могло посматрати напрт конце оригиналног текста.

По могућности треба развити тако дијапозитив да слика не буде црне, већ некакве друге боје, да би се лакше могао разликовати његов цртеж од конце аутентичног рукописа.

Да би се у овоме успело, за изазивање слика треба употребити уран (Uranе). Слику треба развити врло слабо и после фиксирања испрати у раствору који садржи: 50 кубних сантиметара раствора од „ferricyanure de pottassium“ (1:100) и 50 кубних сантиметара раствора од „nitrate d'urone (1:100) и додати овоме 15—20 кубних сантиметара, acide acétique glacial“. Пошто овај раствор не може дуго да траје, то га треба справљати непосредно пред прање слике.

Дијапозитив ћемо оставити у раствору све донде, док се не обоје оволико, колико је потребно. Затим треба дијапозитив испрати узастопце четири до пет пута у чистој води, а те томе мењати воду свака 10 минута.

Боја ће цртежа најпосле постати угасито-црвена, што се врло лако разликује од црне конце на хартији.

На жалост, док се дијапозитив боји нитратом урана, дотле његова основа исто тако постаје жуто црвена. Ова је обојеност неканатна и не сметa да пришмо употребљење помоћу прозрачности, само тада морамо метнути у раствор довољно урана „acide acétique glacial“.

Сада треба овај обојени или необојени дијапозитив на чистом папиру на коме је слика претпостављеног залепљивошуног потписа, метнути на конију аутентичног потписа, на ће се при покрету чистог папира у разним правцима добити јасна преслика о већој или мањој сличности ових двају рукописа.

Није баш потребно фотографски репродуковати аутентичан потпис, јер можемо

фотографисати само фалсификат, али он мора бити тада прецизно природне величине. Треба такође његов дифузионим директно ставити на оригинал. Али, пошто је метода са два једињења корисија од ове, нарочито увеличавање знатно олакшава сравњивање рукописа и даје нам могућност да видимо детаље, који би нам без сумње умакли ако би фотографисани фалсификат био прецизно природне величине, а друго, што се рукописе, који је обично нешесан најразлом или рђавим бледим мастилом, не би видео јасно на белој хартији.

Са нештим радом а по раније упутствима добићемо лако увећану копију са којим цртама на потпуно белој основи.

Ово би се употребље још лакше извршило помоћу особитог апарата, којим пројектирамо оба рукописа на једно нарочито платно. Ради овог копирањеме негативне плочице оригиналног потписа (онога пута у природној величини), на једној нарочитој плочици за пројектовање, са chloro-bromure, а на чистом једну копирањеме помоћу претпостављени фалсификат.

Ове ћемо плочице метнути једну на другу и помоћу апарата пројектирањеме их на бело платно. За дијанозитив на једну преручује се купатило са „urane".

Да рекнемо коју о фотографским документима писаних плавразом. Јасно је, да је репродуковање ових докумената теже од оних, који су писати црним мастилом, због сиве боје коју графит оставља на хартији.

Да би добили новољне резултате, метнућемо документ у рам и изложити га врло јакој светлости. За то су врло практични директни сунчани зраци или каква лампа са јаком светлошћу. Излагање мора бити врло кратко да не би слике испале тамне. Развићемо их нак помоћу благог називача који садржи: oxalates ferreux и неколико капљица раствора bromure de potassium $10^0/_0$. Ако се најмање примети да под називачем слика тамни, онда одмах треба прекинути развијање, јер је нпак много боље добити једну слабу плочицу са привидним сенкама, него ли сасвим мрачну.

Пошто смо плочицу ексиирали, опрали и сасушили, онда је треба појачати са „bichlorure de mercure (сублимат).

Негатив, који је због раствора сублимата избељео, треба да се опрли помоћу фотографског називача, а не помоћу хлоридака, који често пређа плочице и чини их нетрајним. Копирањеме, дакле, плочице на хартији, која појачава контраст, а по потреби можено копирати и кроз жуто стакло.

Ако рукописе, писан оловком, није довољно читак, или ако пређашња операција није дала добре резултате, онда можемо израдити још један негатив помоћу дијанозитива.

За списе, писане главним и љубичастим мастилом, тражи се нарочита обарривост, јер помешуте боје утичу врло рђаво на осетљиву плочицу и због тога се добијају веома слаби позитиви. Да би добили позитиве са јачим контрастом, т. ј. да би били што јаснији, послужићемо се једним жутим стаклом које ваља уметнути између документа и објектива. Ово жуто стакло може бити и врло угасито, само у томе случају морамо употребити ортохроматичке плочице, које су врло осетљиве за жуте зраке (plaques à l'erythrosine).

Предлажемо је да се списи, писани љубичастим мастилом, обоје зелено помоћу паре од acide chlorhydrique, како би се на тај начин олакшали фотографски снимци; али овај начин не може да се примени за сва љубичаста мастила, и, шта више, документат је наложен опасности да се поквари.

Нашли ћемо на сличне тешкоће, ако би хтели фотографисати отиснуте рукописе на уљајљеној црвеној хартији. За овакве снимке употребљују се ортохроматичке плочице са „cyanine" за црвене зраке. Изложићемо их на врло јаку светлост и за врло кратко време. Изазиваће се на исти начин, као што је напред поменуто за изазивање рукописа писаних графитом.

И овде је од важности да се избегне нејасност слика, јер је боље дојиње плочицу појачати, него овако добити је сасвим мутну.

Ове операције при упоређивању рукописа, могу се у главном применити и на фотографско испитивање банака.

Ако фотографишемо на исту плочицу претпостављени фалсификат и једну праву банкноту, онда ћемо лако уочити разлику интензитета ових двају цртежа, који су обојени разним квалитетом боје. Према боји цртежа ваља употребити и стакло разне боје и обична или ортохроматична стакла. У опште послужићемо се истом методом коју смо применили за констатовање различито обојених мастила.

У последње време хвале много стереско испитивање банака, које препоручује Хозмолце. Ради тога треба метнути с леве стране стереоскопа праву банкноту, а с десне стране претпостављени фалсификат.

Ако су банкноте праве, цртежи ће се покланати, изузимајући нумеру, а ако је једна од банкнота лажна цртежи ће се нимонлазити.

с француског
Милутин Т. Марковић

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Стоји у стварн ово што Вајнгарт даље вели, да опасном крадљивцу од заната не треба приписивати баш и убиство. „Он не употребљује силу противу личности, већ увек иде тајанствено на дело; буде ли ухваћен на делу, тада се понивује судбини и довољна да га мирно спроведу власти".

Свакако да је таква већина крадљиваца од заната; баш за то и врше они крађе као да им је то занат. Али, као што смо већ напоменули, постоји и мешовити криминалитет, који уподобљава човека за извршење свију злочина.

Само по изузетку дешава се и ово што Вајнгарт дознаје заводи: „Овај је готов на све, као што то вели злочиначка пирека; често и не мисли на то, да се и на некравном путу може задобити туђе добро; његово схватање иде само дотле: кад хоћу да имам његов новац, морам га најпре убити. Такви су злочинци често још никако некажњавани и почињу своју злочиначку каријеру олмах са убиством".

Као што рекосмо, то се не може тако сигурно поставити као правило. Свакако да има таквих разбојника, а нарочито малолетника. Али већина их је већ пила путем злочина противу туђе имовине, где чак и психолошки спада и само разбојништво.

Видели смо већ, да разбојништво није потајна, већ јавна и насилна крађа. Разбојнички убица исто је тако разбојник као и убица, а у разбојнику се психолошки налазн већ скривен и крадљивац. Дознаје разбојнички убица већином се налази и у таквој околини, да најпре прилази извршењу крађе. Али и то је тачно, да дознаје разбојнички убица често више и не мисли на то да краде, већ увек понавља разбојничка убиства за то што хоће да дође до што већег плена. И то је психолошки нормално.

Убица и разбојник већином распознају врло великом моторном сзером своје живчане делатности, која се испољава у телесном насиљу. Другим речима, он се поверава снази своје мишиће. Али ће у радње хоће, да опроба на мртвом објекту него ли на живом човеку. Он се титра као мачка с мишем. Просто разбијање и обијање не задовољава га, као каквог опасног крадљивца. Он не презире ни посао крадљивца, кад већ убије своју жртву. Тада га видимо на простом крадљивачком послу, при разбијању ормана, истресању џепова и т. д.

Испитивања, која је чинио *Вазг*, доказују такође да је напред описани тип убице врло јако заступљен.

У Гросовом архиву реферише он врло опширно о двадесет дворици младих убица, које је сам испитивао. Од тих је 16 осуђено због убиства, 5 због покушаја убиства и 1 због учешћа у убиству. Већина је од њихових случајева било разбојничких убиства, т. ј. убиства су извршена из нужде за туђом имовином или новцем.

Бер изричио утврђује развитак убица како га је поставио Холцендорф, и према томе деди разбојничке убице па такве, које након дугог, зрелог предомишљања пребацу своју жртву, да би је убили и за тим могли уживати у похари, и на такве, које „имнулзивна снага извесне распаљене страсти гони на извршење дела". Они иду на дело хладно и мирно, а они раде изненадно, „као гоњени неком неодољивом силом".

„Код прних оскудева сваки морални надражај, који би спречавао вољу од извршења, код последњих се не може да обуда страст, и ако баш са свим и не оскудева моралин мотив за спречавање од извршења дела".

Између двадесет и двојице Берових младих убица, а то код шест пајтежих

убиствава (два пут опеубиство услед рђавог поступања, два пут осећај освете, један пут уверење осећај частољубља, један пут мржња према другу шегрту) наведе се други мотив убиства, а у три-шест случајева, напротив, обични разбојнички убилачки мотив; у три случаја на дело је напела пожуда за побољшањем прилика, да се убиством дође у бољи положај, и. пр. из завода за поправку да се пређе у казнени завод.

Од те 22 убица у време извршења дела било их је у старости од

14—15 година	3
15—16 „	3
16—17 „	8
17—18 „	8

Подељени по мотивима њихових најтежих дела, осуђеници су били у

старости од година	мотив из страсти	мотив из користољубља
14—15	1	2
15—16	—	3
16—17	4	4
17—18	1	7
	6	16

Међу младим убицима надазиле су се највећма непријатне, грубе и несимпатичне физиогномије, које су допуњавале одвратност. „Али и физиогномски утисак наших младих убица није никако једноран; и он ни у ком случају није верно огледало душе и унутрашњости самих сопственика".

Такве непријатне, грубе и ружне физиогномије налазе се често у свима друштвеним класама код младих индивидуа, док друге показују израз слабоумља и оскудног духовног развитка. „А није се мали део наших младих тешких злочинаца за време задржавања осуде показао као прави душевни бедеснк или да се налазио на граници душевног растројства".

Код многих физиогномија могло би се спомоћу фотографија доказати, да се кроз лица и израз лица под утицајима дугог суђења тек сад више развија у ружну, одвратну форму.

Од 22 младих убица било их је 3 душевно слаба, 4 епилептична, 3 психички дефектна, 12 душевно здравих, а 2 су морали бити предена у болницу за душевне болести после $5^1/_2$ односно $7^1/_2$ година задржане осуде.

При релативно задовољавајућој интелектуалној способности, код многих малолетника доказана је слаба издржљивост моћи памћења, оскудна пажње и моћи расуђивања. Јачина воље и способност воље показују нарочито јаке де сете. Страсти, мржња, љутња, освета итд. не могу се обуздати. Душевна и осећајна сфера необично су абнормни. Са хладном мирноћом признају дело, не знају за кајање, а и знако способљање према жртви њиховог злог дела оскудена у њих.

Код четрнаесторице од њих 22 никада се није показао никакав знак кајања, и ако је тринаест од њих признало дело; код четворице је наступило кајање одмах, непосредно после дела, а код четворице се тек доцније појавило. Само су двојица ужинала боље расположење; деветорица су имала рђаво расположење, а једанаесторица никакво. Осморо од њих било су сирочад, само их је деветоро свршило основну школу; једанаест их је одрасло у сиромаштини и већ у раном детињству било принуђено да зарађује новац, а десет их је одрасло на великоварошким улицама.

„И међу нашим младим убицама налази се и таквих, који имају своспећања за несрећу других, и који са необичном нежношћу према родбини или раније пријатељима чак и помажу оне својим злехудим поницем који ушкеде од рада у казамату. Чешће се дешава, да се у њиховим писмима и претерано користује љубав и пријатељство; само никада неће да се подсећају на свој злочин". Четворица од 22 убица, који су се појавали за своје злочине, после кратког трајања осуде подлегли су туберкулози.

У Беровим изношењима можемо у убици опет познати нама већ познатог, душевно малоумног, често душевно слабог или иначе душевно болесног злочинца. То је напуштени, стоцен по стоцен, не само сопственом кривицом поклизнули млад човек. Већина примера, које нам пружа литература, могу се овде уврстити.

Код такве једне индивидуе није давле никакво чудо, што ће се дрзнути о туђ човечја живот. Мотив, који га на то тони, готово је увек пожуда за уживањем, и то са свим будаласта. Нарочито малолетне убице убијају човека већ и за љубав најмање новаца, који по том за једну ноћ страће са друговима, за које се расконшо напављају. Све то из оскудиле промишљања и безосећајности.

„Они нејним немају осећаја за своје сопствене телесне болове, те према томе не осећају никакво сажаљење ни за муке других. Њима је смрт са свим равнодушна: у њиховим очима ништа не значи уништење туђег човечјег живота. Тако је убица Траиман из затвора молио свога брата да му понпаље отрова и стера, како би убио свога чувара, исто тако као да би молио за једну поморанџу". (Lombroso, der Verbrecher). Убица девојака Ербе, који је намео девојке новинарским инсосама нудећи им места за службу, на их по том убијао и харао, писао је један кут својој саучесници: „Само увек мирљиво аносирати, па онда доле стим љубретом". (Weingart, Kriminaltaktik).

Све бива нојмањије, пре свега, да се они титрају са туђим човечјим животом исто као и са својим. Појмљиви бива и њихов цинизам, а нарочито код младога убице; он је производ његове безосећајности, његове малоумности. То је мање сатира, поруга и пиц него ли што нам то изгледа. Ту врста физиолитета треба и у другој светлости видети. (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општинске луганачке, актом својим Бр. 1983, пита:

„Један грађанин оне општине, здепуо је у својој авлији сено, сламу и пашу, која му је потребна за исхрану стоке.

Како му је авлија мала, он је ову сточну храну скоро наслоњио на самкућни зид суседов и на зид суседових стаја, у којима овај држи жито.

Овај сусед подигао је тужбу и тражи да се сено, слама и паша уклоне са места на коме су, јер је бојазан, вели, да се не упале, па би онда отишла и његова кућа и стаја.

Оптужени не пристаје да дигне ону сточну храну из авлије, јер је нема куд, а потребна му је за исхрану стоке.

Моли се уредништво за обавештење: да ли суд може осудити туженог да из своје авлије са свим изнесе сено, сламу и пашу, пошто због тескобе нема где да је здене а да је не наслони на зграде туђиначке, и пошто би оне, на случај да се ова храна упали, морале изгорети јер су од слабог материјала, или он има права да ово држи у својој авлији без обзира на протест суседа?

— На ово питање одговарамо:

По тачки 4. чл. 95. закона о општинама, општински суд као полицијска и држапна управна власт, има дужност да се стара о предупређењу пожара и о средствима за гашење.

Према овоме, ако суд својим непосредним увиђајем нађе да уверења, да количина сменштене хране, с обзиром на место на коме се налази, може бити опасна по имања и животе појединаца, може наредити решењем сопственику да је са тога места уклони и да држи само толико, колико је потребно за једнодневну храну стоке.

Ако дотични не би то хтео учинити, суд ће га казнити по § 329. т. 28. крив. закона.

II

Суд општине дринске, актом својим Бр. 402, пита:

„У овој општини, једну кметовицу сачињава једно село од 83 пореске главе и насеља од 48 пореских глава.

Ово 30 грађана из овог засеока подигли су молбу овоме суду и траже, да се из досадашње кметовије издвоје и да бирају засебног кмета.

Како закон о општинама не предвиђа овакав случај, то суд моли уредништво да му изволи објаснити: да ли ову молбу треба послати некој надлежној власти, или ће то решавати збор целе кметовије или самог засеока, или, на посletку, заселак нема у опште права на одвајање с обзиром на број пореских глава?"

— На ово питање одговарамо:

Чланови 6. и 7. закона о општинама, говорећи о саставу општина, помињу поред заноши и нарочита само села, а не и засеоке.

То се исто помиња и у чл. 53. под г и члановима: 56, 57, 58, 69 итд. поменутога закона.

У чл. 1. и 4. закона о местима од 16. јуна 1866. године, такође нема помена о засеоцима.

Њих предвиђа само чл. 5. овога закона као насељена места, али им и он не

признаје право као самосталним јединицама, него их придодаје дотичним селима, варошима и варошицама.

Тек у чл. 6. истога закона, одређује се, кад ова места могу добити називе: вароши, варошице или села.

Кад и заселак, који тражи одвајање од дотичног села, још није ограшен за село на начин како прописује поменуто законско наређење, он нема права на засебно бирање кмета све дотле, докле редовним путем не буде проглашен за село.

За ово последње он може држати збор у смислу чл. 57, 64 и 65. зак. о општинама и суд је дужан да молбу сељана прихвати и даље уради што треба.

III

Један општински писар пита:

У § 375. тачци 3. прописане су казне за оне, који у туђем забрану обруче, пруће, коље или дрва насеку, или дрво посеку, а у тачци опет 5. поменуте законске одредбе преднађења је казна за оне, који секу дрва засађена поред пута, било за какву потребу, а у тач. 6. § 395. одређена је, опет, казна за оне, који секу неродну гору, која је засађена поред пруга за одржавање обала.

Од којаке закона о шумама, за све ове кривце власти суде по закону о шумама, а не по прописима који су напред поменути.

Моли се уредништво за обавештење: да ли су овакви поступци власти правилни или не, и сматра ли се да су одредбе из кричног закона, које сам поменуо, изгубиле своју важност којаком закона о шумама?*

— На ово питање одговарамо:

По закону о шумама извиђају се и суде само оне кривице, које се учине у шумама државним, општинским, црквеним, манастирским и приватним, или забрањима црквеним, приватним и манастирским, дакле на оним просторима, о којима овај закон говори.

Како се ни под шумом ни забраном не могу разумети она дрва, која су засађена по њивама или ливадама појединачно, на била она родна или не, то се, наравно, за сечу оних неће судити по закону о шумама, али неће ни по § 375. т. 5. већ по чл. 8. закона о унапређењу пољарства, који за оне случајеве прописује специјалну казну, докле се кривица јавља у оном облику и размери, како се тамо предвиђа, иначе по § 291. кривичног закона.

Овим законом, дакле, замењене су одредбе тач. 5. а законом опет о шумама одредбе т. 3. § 375. кр. закона.

После појаке чл. 8. закона о унапређењу пољарства, нема места даљој примени ни т. 4. § 339. за сечу и кварење дрва поред пута, пошто је казна у чл. 8. већа од ове.

Што се тиче тачке 6. § 395. кр. зак. она би се могла примењивати само по томе, што је законодавац у 1902 години приликом ревизије овога §-а и мекшао тачке: 4. 7. 8. и додао 13-ту а 6-ту оставио онако, како је и раније гласила, те би се могло узети да је она, као доцније донесена, претежнија.

Али како су, опет, по правилу које постоји у правној науци, одредбе специјалног закона, кад су у сукобу са општим, претежније, то и за случајеве, које она предвиђа, важе одредбе чл. 8. зак. о унапређењу пољарства.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Димитрије Ђорђевић, из Белановца, 26. ар. м-ца убио је на пушке Стојана Митића, опш. и одмах побегао.

Димитрије је стар 25 година, средњег раста, сувоњав; од особених знакова има: мрку косу, у левичини шешира, на десној страни чела; по лицу је рован од богиња, иде погрбљено.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да Димитрија најмање потраже у своме домашајима, и нађеног под јаком стражом спроведу начелнику среза ваљевског с позивом на дописе Бр. 2241.

Арсеније Миланковић — Гудић, из Шатоваша, који је осуђиван за убиство, побегао је 24. пр. м-ца од своје куће чим је чуо за потеру и до данас се о њему ништа није сазнало.

Арсеније је стар 25 година, молог раста, правилно развијен, смеђих бркова, брија се; у оделу је сељачком — сукненом.

Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже, и нађеног спроведу начелнику среза тршаског с позивом на акт Бр. 4720.

Марјан Стевановић, осуђеник шишког казненог завода, родом из Пањинице у срезу трстеничком, побегао је 3. т. м-ца из завода. Он је стар 40 година, средњег раста, кратких бркова, припомаљет, просед, просут, иде у раскорак; у оделу је белом, робијашком. Нека га све власти најжешће потраже и проналажени спроведу управи шишког казненог завода с позивом на дописе Бр. 455.

ТРАЖЕ СЕ

Драгутин Обреновић, шегрт, из Крагујевца, 31. пр. м-ца отуварао је од своје куће непознато куд и до данас се није вратио.

Драгутин је стар 15 година, високог раста, плавих очију, смеђих обрва, округлог лица; од одела има на себи: прш капут и црне панталоне, на ногама ципеле, а на глави шешир.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, за Драгутина живо потраже и нађеног упуте начелству окр. крагујевачког, ради предаје родитељима.

Владимира Аврамовића, тежака из Голобока, који је пре пратког времена отуварао од своје куће непазо куд, тражи начелник среза јасеничког.

Владимир је стар 28 година, средњег раста, у оштре смеђ, брија се; од одела има на себи: копорак и чакшире од шајка, на глави шубару, а на ногама опанке.

Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже, а нађеног спроведу поменутом начелнику с позивом на акт Бр. 6843.

УХВАЋЕНИ

Владимир Митровић и Милош Лазаревић, одбегли осуђеници пожаревачког казненог завода, чије сам потеривање изнели у прошлом броју ухваћени су, те је према томе престала потреба за даљим њиховим тражењем.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 28. и 29. прошлог м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу Николију М. Пашићу, из Дубља. Кобила је матора 8 година, угнато-коластасте длаке, у задњу десну ногу пушаста; има жиг „В“. Дешења начелника среза ресавског Бр. 5506.

2. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу Милентију Живановићу, из Добросолице. Кобила је матора 11 година, златасте длаке, шеварка, са жигом „О“; на левој предњој нози има једну посекотину. Дешења начелника среза левачког Бр. 4283.

Ноћу између 29. и 30. пр. м-ца непознати крадљивци украли су 21 козу Стевану Радосављевићу, из Мишатовића: 15 коза су вране, 4 плане и 2 шарене. Дешења начелника среза студеничког Бр. 1667.

Ноћу између 4. и 5. тек. м-ца непознати крадљивци украли су две краве Петру Ј. Рајићу, из Возуће. Једна је крава матора 8 година, сиве длаке, без рошића; друга је крава матора 4 године, жуте длаке и у десно уво рошашева. Дешења начелника среза шишког Бр. 3792.

Обрађа се шкиља свима полицијским и општинским властима на ове поправе.

НАЂЕНА СТОКА

У општини појатској ухваћена је једна мања кобила, матора 5 година, доратасте длаке и подсечене репа.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже, сазнају ову кобилу и о томе известе начелника среза ражањског с позивом на дописе Бр. 2918.

НАЂЕН ЛЕШ

6. тек. м-ца у атару села и општине стрмостенске, нађен је један леш непознатог човека, чија идентичност још није утврђена. Непознати је стар око 50 година, средњег раста, седе косе, браде и бркова; на десној руци нема прстију, а на прегибу леве руке налази се жива рана; у белом је оделу.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да потраже фамилију овог непознатог лица, а и приватне молимо ако би што знали што би нашло у прилог утврђења идентичности овога леша, да о томе известе начелника среза деспотовачког с позивом на дописе Бр. 5011.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кроме потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државина и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА

Указом Његовог Величанства Краља, на предлог Министра унутрашњих дела, а по изјављеној жељи становника општине дубочке, у срезу деспотовачком, округа моравског, и на основу § 4. закона о административној подели Краљевине Србије, решено је:

да се општина дубочка премести у срез белички истог округа.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. априла 1909 г. у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи града Београда

По § 387. тач. 1, кази. законика, забрањено је торбарење. За извршење овога закона издато је до сада више наредаба, но ипак често ми долазе жалбе трговаца и занатлија противу појединих полицијских и општинских власти, да се оне никако не старају о извршењу овог законског наређења.

С тога на основу § 7. устројства централне државне Управе, а у вези расписа: од 6. маја 1875 г. ЕБр. 1207. (Министра финансија), од 15. јуна 1888 год. ШБр. 8529, од 22. јуна 1892 год. ШБр. 10.522, од 10. јула 1894 год. ШБр. 2538, од 3. децембра 1903 год. ШБр. 27273, од 17. марта 1904 год. ШБр. 8207 и 8. децембра 1905 г. ШБр. 29.299, наређује свима полицијским и општинским властима:

1.) да торбарење спречавају и са ухваћеним поступају по § 387. тач. 1. и § 319. кази. закона, и

2.) да начелници окружни као надзорне власти најозбиљније контролишу поступање им органе у вршењу овога расписа и с нехатним и небрижљивим органима поступају по закону.

ШБр. 4926.
5. марта 1909. год.
у Београду.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Миловављевић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(НАСТАВАК)

4. **Судска Медицина као засебна струка.** — Према овоме, што је до сада изложено, могло би се мислити, да лекарско вештачење у полицијској и судској пракси и није управо ништа друго, до проста примена обичног медицинског знања и обичне лекарске вештине на спорна питања пред властима. Другим речима: — по овоме изгледа, да лекару за вештачење пред властима и није ништа друго потребно до добра теоријска спрема и богато искуство у свима гранама теоријске и практичне Медицине. А из тога би се опет дао извести логичан закључак, да би сваки добар и искусан практичан лекар, *без икакве даље и специјалне спреме одмах могао бити добар и поуздан вештак* у свима спорним питањима медицинске природе, која се пред властима расправљају.

И доиста, тако се с почетка и мислило, и то не само међу лајицима у тим питањима — не само међу правницима и нелекарским круговима. Шта више: то мишљење владало је и касније — све до наших дана, а има, може бити, и данас лекара, који га заступају. До скора је било баш и медицинских целебритета, који су га бранили — а да и не спомињем правничке стручњаке, којима је тако схватање лекара као вештака било и природније. — Питање је, дакле, колико је то мишљење доиста основано, и шта би се могло против њега изнети?

Сасвим је природно, да су се с развитком јавне безбедности и са напретком правосуђа мноштви и случајеви, у којима је лекар као вештак био потребан. Исто је тако природно, да се опет са чешћом и разноврснијом употребом лекара као вештака у полицијској и судској пракси *почело и међу лекарима будити жеље интересовање за ту врсту лекарске праксе* — тако, да су они с више воље, озбиљности и пажње приступали баш оним питањима из области целокупне Медицине, која се чешће истичу као спорна пред полицијом или судом. С тога су почели така питања детаљније проучавати, и баш у томе правцу разрађивати, како ће што боље и поузданије послужити као вештаци пред властима — т. ј. како ће помоћу њих тачно и прецизно одговорити законским одредбама и одређеним циљевима истражних власти и судова. Пре свега лекари су одмах увидели, да, истина, *макар — ми као вештаци пред властима — не смеју напустити земљиште своје струке — Медицине — али да ипак зато могу и морају и чисто медицинска питања проучавати и решавати са друге тачке гледишта и у сасвим другој камери, него што они то чине у својој обичној лекарској пракси украј болесничке постеље.* Пред властима њима није више задаћа, да и. пр. повређено или иначе обољело лице у том правцу лекарски прегледа и испитује, како ће га што поуздање лечити... него да тачно сабере и према законским одредбама прецизно окарактеришу све оне појаве и промене на души или телу те особе, које су као последица болести или насилне повреде наступиле, па да их онда истражни властима или судовима разложе и објасне — таким начином и у таком облику, како ће их и лица без стручне медицинске спреме и вештине — дакле истражни, судије, тужиоци, браниоци — моћи схватити, и о њима с неким разлогом судити и решавати.

Потреба нарочитог проучавања медицинских питања, којима се решавају судски спорови, јавила се лекарима и у другом једном правцу. Сасвим је природно, да се с напредовањем правосуђа и појединих грана Медицине из дана у дан множио и број судских спорова, у којима је само лекар као вештак могао функционисати. И правници и лекари наилазили су у полицијској и судској пракси на *сасвим нова питања из области Медицине* и њених помоћница, а међу њима по гдекада и на питања *такве врсте, с којима се обични, практична Медицина никако и не бави*, која су њој, дакле, сасвим страна и непозната. Овамо н. пр. спадају сви полицијски и судски спорови таватологијске природе, дакле питања, која се баве с појавама и променама на мртвом телу човечијем и његовим појединим деловима — н. пр. с повредама, учињеним после смрти, са појединим стадијама лешинског распадања, са утицајем средине на лешину и т. д. — на онда на читав низ разних трагова — н. пр. трагова од крви, длака, семена, отисака и утисака, тканја, пушчаних зрна, оруђа и оружја и т. д. И така питања мора, дакле, лекар нарочито проучавати, ако је рад, да на њих може пред властима као прави вештак одговарати.

Најпосле мора се и то признати, да је с новим предметима и питањима лекарског вештачења, па онда и с новим применама медицинских начела на судске спорове *растао и број нових метода и техничких средстава за научно и практично испитивање и оцењивање* појединих судских случајева, а тиме и све већа потреба, да се лекар нарочито с њима упозна и у њима навежба, како би их могао у дато прилици употребити. Амо н. пр. спадају новији методи испитивања крви, венеричних инфекција, идентичности лешине и т. д.

Према томе је већ јасно, да су се и предмети медицинског вештачења и начини њиховог проучавања и процењивања мењали и усавршавали. На тај начин издвојио се мало по мало из *целокупне Медицине* као главног стабла један нарочити *огранак* — са задатком, да искључиво, на свој начин и с нарочитим погледима обрађује медицинска питања из полицијске и судске праксе. Сва научна и практични резултати тих радова прибрани су онда у једну целину, доведени у међусобну органску везу и сређени у неки систем као неку целину. И та целина представља данас једну засебну грану или струку у систему целокупне Медицине — т. з. *Судску Медицину* („Судско Лекарство“; Правну Медицину; medicina legalis; medicina forensis; médecine légale, médecine judiciaire). Судска Медицина је, дакле, онај део целокупне Медицине, који се искључиво бави медицинским питањима из полицијске и судске праксе или из правосуђа у опште. Она излаже и упућује, како се према законским одредбама и специјалним потребама судова и законодавства у опште примењују начела Медицине и њених помоћница — Природних Наука — на полицијске и судске спорове. Она на свој особени начин и по нарочитим методима научно обрађује и практично решава сва она питања у законодавству и правосуђу, која по својој природи спадају у област Медицине и Природних Наука.

5. **Судска Медицина за лекаре.** — Из овога тумачења јасно је извести и одговор на питање, *може ли сваки практичан лекар* — без икакве даље и нарочите спреме — *у исти мах бити и поуздан вештак у судско-медицинским питањима*. Истина је, да је лекарско вештачење пред судом само примена медицинског знања и лекарске вештине на судске случајеве, али та примена није тако непосредна и проста, да би се могла без нарочитих обзира и без нарочите спреме тачно извести. Судска Медицина, истина, није ништа друго, до само један изданак медицинске науке и вештине, и не може се од свога стабла и корена сасвим одвојити, да самостални животом живи и напредује — на против: она и данас главну своју храну прима од Медицине и напредује само поред ње и уз њу: — али ипак зато било сасвим неоснивано и скроз погрешно, кад би се још и данас доказивало, да тај огранак Медицине нема и не може имати и таких појединости и особина, о којима практична Медицина и не води рачуна: — с којима се, дакле, ваља нарочито упознати; који управо треба специјално изучавати. Циљеви и задаће Судске Медицине; објекти и методи њеног истраживања; облик и начин, како се резултати тих истраживања пред судом објашњавају и коначно расправљају, тако се разликују од оних, што их налазимо у осим другим гранама практичне Медицине, да их мора *сваки лекар нарочито проучавати, ако хоће да буде добар и поуздан вештак у споровима пред судом и властима.*

(наставиће се)

Д-р М. Јовановић — Батут

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

2. **Полиција за надзор над јавним моралом (Sittenpolizei).** — Задатак је ове полиције да води надзор над проституцијом и стара се о њеном регулисању, а сачињава други, засебан ресор кривичног одељења. Она стоји под управом једнога криминалнога инспектора, непосредно потчињеног шеју крив. одељења, а под његовим надзором раде два крим. комесара, 13 крим. наредника и 181 кримин. шуцман, као и потребан број канцеларијског особља. Као и код кривичне полиције чиновници су сва у цивилу.

И у погледу надзора над проституцијом варош се дели на тринаест срезова. У сваком од тих срезова врше сталну службу по један крим. наредник са потребним бројем шуцмана. Њихова се служба састоји у томе, што обично у 8 часова изјутра, сем ако нарочите околности не изискују раније почетак рада, прегледају станове пеза и проституткн које не стоје под санитетско-полицијском контролом, па лица која се траже или проституткје које се код пеза затекну, и нису пријављене, затварају. Пре подне се проституткама узгред предају позиви дирам. тужиоштва и извршују разни захтеви других власти. Том приликом пропатролирају се и улице, на које проституткје, које се примете да греше према полицијским прописима, приводе или остављају ради казњавања. У 11 часова пре подне сви наредници са својим потчињеним свршавају рапорт, којом приликом шуцмани предају наредницу окончане или од њега примају нове предмете, налоге и упутства, а наредници, опет, по том чине распоред са службом за идућа 24 часа.

Поступак при стављању женских под санитетско-полицијски надзор сличан је ономе у Франкфурту на Мајни.

Женске за које се утврди да почну блудничење као занат проводити не кажњавају се нити се стављају одмах под надзор, већ се више пута протоколарно опомену и предају родитељима или старатељима, на тек кад то не помогне онда се подвргавају надзору. Женске испод 18 година шаљу се у заводе за поправку, где се уче уредном животу.

При одељку се налази и један свештеник кога општина плаћа. Његова је дужност да девојке, које нису морално са свим пропале, опомене на штетне последице живота којим су пошле и да се стара да им створи могућност за частан начин живота, ради чега стоји у вези са разним добротворним друштвима.

Особита се пажња поклања онима које се при пут ухвате у неморалном животу. Такве се у затвор не спроводе као остали затворници оним општим полицијским транспортним колима, већ фијакером и држе се одвојено од осталих. Оне које имају стан и не притварају се, већ се пуштају поште потпишу позив да сутра дан саме предстану власти. Специјално за такве још са свим непокорне женске постављена је при овом одељку и полиц. затвору нарочита дама, која носи титулу „полицијска инспекторкиња“ и којој је дужност да такве женске саслушава и посредује између њих и полиц. чиновника, све то само да би се сачувало и оно мало достојанства, које је код таквога женскиња још остало. На истога разлога ни лекарски преглед над њима не врше полиц. лекари, већ једна хонорарна лекарка, на тек оне које она нађе да су заражене попова прегледа полиц. лекар, пошто је само он надлежан да заражену женску унутра на принудно дечење у болницу.

Преглед над женскињем које стоји под надзором врше 12 полиц. лекара два пута недељно. Просечно се годишње изврши око 150.000 прегледа, од којих се констатује око 2000 заражених. Број оболелог женскиња које не стоји под надзором, дакле тајних проституткји, знатно је већи, око 25%. Од протекле године заведена је једна новина у оном погледу, а то је да се проституткје микроскопски прегледају. Кад се зна да лекарски прегледи од ока нису никад сигурни код полних болести, онда је за народно здравље ова новина од велике користи.

Заражене женске шаљу се у парочиту општинску болницу о општинском трошку.

Најзлавнији задатак ове полиције састоји се у томе, да са младим девојкама, које се одају неморалном животу из чежње за лепим одевањем, шињурењем, уживањем или уклед немања рада — поступа што блаже и унутп их на друштва, која ће се о њима старати. Даље, да оне проституткс, које су се већ одале томе животу и не желе да га напусте, држе под строгом контролом и помоћу патрола спречава њихово непристојно понашање на улицама и јавним местима, као по салама за игралпе, позориштима, њихним кафанама, концертима, баровима, локалима са женском послугом итд.

Овај одељак не води надзор и о мушкој проституцији, која је овде у свима друштвеним слојевима врло јако развијена, већ један другн комесаријат криминалне полиције, који под собом има и све друге врсте перверзних полних криминца и којим управља у познатој Алденбурговој дворани прочувани крим. комесар од Треско-а. У делатност овога комесаријата и перверзног берлинскога живота не можемо се овде упуштати са више разлога, ма да би предмет излагања био врло интересантан.

3. **Полиција сигурности.** Функције овога одељка криминалног одељења су двојаке: једне које полицијском председнику припадају као вишој управној власти и, друге, које спадају у надлежност местне полицијске власти.

У послове више управне власти спадају:

1. Упућивање криваца у заводе за поправку и прикупљање рад и изгласавања из Немачке Царевине.

2. Смештај малолетника у заводе за поправку.

3. Издавање криваца иностранству.

У послове местне полиције долазе:

1. Транспорт криваца, принудни поправај малих газдама и малолетних на захтев родитеља или старатеља.

2. Смештање напуштене деце ради поправке.

3. Старање о лицима која су остала без прова и средстава, као и о инвалидима.

4, Упућивање умоболних у болнице и старање о њима.

5. Предмети који се тичу конкубината и ванбрачних распри.

6. Спровођење судовима осуђених лица на надзиране судове.

7. Принудно упућивање у школу деце која од исте изостају.

8. Принудно привођење непоузданих војних обвезника ради регрутације или контроле.

9. Судска саопштења о осудама појединих лица.

10. Полицијски затвор.

Упућивање у *заводе за принудан рад и поправку* (Korrektionsanstalten, Arbeitshäuser, Korrektionelle Nachhaft) врше више полицијске власти на основу судске пресуде. Према § 362. немач. кап. зак., а на основу § 361. т. 3—8 поглт. закона осуђени лицима за скитњу, просјачење, за тим сви на чије су породице због инвалидства, лености или коцке посредством власти морале да приме тућу помоћ, блудницама које се не придржавају санитетско-полицијских прописа, даље онима који примају помоћ из јавних сиротинских средстава, а из лености одбију да раде понуђени им посао, као и онима којима је власт остављала известан рок да нађу уредна средства за живот, а они их не нађу нити докажу да су их озбиљне тражили, по том и по § 181. а. кап. зак. осуђеним лицима („штрипике“ — они што живе од зараде проституткн), може суд поред казне затвора, или и као засебну казну досудити, да се она у првом случају по издржаној казне, а у другом одмах предаду полицији са правом да их употребн за какве јавне радове или унути у заводе за принудан рад на време од шест месеци до две године.

Виша управна власт — управник Берлина и околних насељпна — може досуђени принудни рад одложити под условима: а) да се дотични понавља полицијским ограничењима, б) да без дозволе не мења месте пребивања и в) да при промени стана у року од 24 часа извести своју месну полицију.

У заводе на принудан рад могу се осудити и унутити само лица навад 18. године старости, иначе се млађа показана лица унућују у нарочите заводе за поправку.

Једном досуђено преме за принудни рад може управник полиције, односно окр. начелник, по мишљењу завода смањити до три месеца или продужити и преко две године.

При отпусту из завода извештава се полиција, која се стара или сама или преко месног спештеника или удружења за старање о отпуштеним осуђеницима да отпуштени затворсник добије рада и начина за уредан живот. Преко полиције му се у ратама предаје и у заводу заграђени новац, од кога му се један део још у заводу при отпусту даје за путни трошак и прве потребе.

Оне заводе, у колико њихови издаци не могу да се подмире приходима од рада затворсника, издржавају само управна тела — округи и провинције.

Доброгом шеса кривичне полиције Хоне-а и кмета берлинске општине д-ра Фишбека имали смо прилике да разгледамо један такав *завод за принудан* рад у берлинском предграђу *Румелсбургу* (Arbeitshaus der Stadt Berlin zu Rummelsburg), у који се смештају лица из Берлина, а нада на терет берлинске општине.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

ТРЕЋИ ДЕО

Париска полиција.

Управник париске полиције, као представник централне власти и администратор париза Париза и сеиског департмана у погледу полицијском, има дужност, да у свом административном ресору примењује законе и регламентарне полицијске прописе, који важе за целу територију француске републике.

Важност престонице, развијеност њеног сообраћаја, многобројне игијенске и санитетске потребе и интереси тако огромне популасције у Паризу и сеиском департману изазвали су, међутим, и специјалне законске одредбе: законе, декрете, уредбе, наредбе и т. д. које искључиво важе за Париз и сеиски департман. Ово и јесте разлог због кога о париској полицији засебно говоримо.

Пределе и атрибуције париске полиције.

Редовна организација полиције у Француској датира се тек од установе париског *превота*. Пре њега полицијска власт била је у рукама војвода и грофова по провинцијама, а у престоници у рукама управника двора, грофова и виконата. Отон је био последњи парнски гроф. По његовој смрти (1032) звање његово укинуто је, односно замењено звањем париског превота, који је једновремено био и судски и полицијски и војни старешина. Дуго времена његова власт простирала се и на провинције, јер је био надлежан да по жалбама расматра одлуке својих провинцијских колега. То је, дакле, био једна врста министра правде и полиције, и како је у исто доба био и активни чиновник прве инстанције, то је његова власт била страховита и много већа од власти његових наследника, данашњих префеката. Шта више, он је у извесним случајевима био и тужилац и судија, пошто је имао дужност да суди злочинце и преступнике које је сам хапсио. Најзад, он је зависно само од краља и парламента. Његови помоћници били су: један поручник за грађанске ствари, двојица за кривичне и један секретар, а под његовом влашћу стојали су: полицијски комесари, чија је надлежност у извесним стварима била много већа од надлежности данашњих комесара, судије и управници у престоничким кварговима и краљевим доменама и шеф ноћних стражара, који је био претходник данашњег директора општинске полиције.

То је био Луј XIV који је издвојио полицију од грађанског правосуђа. Његовим едиктом од 15. марта 1667 године укинута је стара полицијска организација и створена два нова чиновника: један за грађанске ствари који је и даље задржао титулу превота, а други — *lieutenant général de police* — за све полицијске послове. Ови чиновници били су незавнсни један од другог, али је превот у сваној прилици имао првенство над полицајцом.

Едиктом од 1699 год. ови полицијски lieutenant — и установљени су и по провинцијама и, са малом разликом, били су врло блиски данашњим окружним начелницима.

Год. 1792 укинута су звања превота и lieutenant-а у Паризу.

За време револуционарне периоде, полиција је била у рукама сталног комитета, општинског одбора, револуционарних ко-

митета, административне комисије и централног биро-а.

Стални комитет био је састављен од чланова општинског одбора под председништвом старешине трговачког сонаса, који је у овом времену имао све атрибуције председника париске општине.

Законима од 16—24. августа 1790 и 19. до 22. јула 1795 год. додељене су полицијске атрибуције општинском одбору; закон од 7 фрикидора год. II пренео их је у руке револуционарних комитета, а закон од 28 термидора год. III у руке административне полицијске комисије, која је доцније замењена централним биро-ом. Овај биро укинут је у почетку консулства, а законом од 15. фебруара 1800 год. створена је париска префектура.

Управник париске полиције.

Закон од 17. фебруара 1800 год. ставља у дужност управнику Париза старање о свему што се тиче полиције и ставља под његову власт полицијске комесаре, који су били распоређени у 12 општинских одељења.

Консуларна уредба од 12 месидора исте год. одредила је набављање улогу управника париске полиције, а уредба од 3 бримера IX год. проширила је његову власт на територију сенског департмана, као и на општине Сен-Клуда, Севра и Медуна, ограничавајући му при овом извесне атрибуције из уредбе од 12 месидора.

Консуларна уредба од 12 месидора остала је, и поред разних модификација, основа париској полицији. Атрибуције управникове, према овој уредби, могу се поделити на две главне групе: једне обухватају општу полицију (јавна сигурност, пасоши, просјашство, скитничење, уличне метежи, књижаре и штампарије), а друге полицију општинску (слобода и сигурност јавног саобраћаја, чистоћа, надзор над јавним местима итд.).

Поред ових атрибуција, управник париске полиције обавља и судско-полицијску власт у смислу чл. 10 кривичног суд. поступка, као год и окружни начелници.

Особље париске полиције.

Административне атрибуције париске полиције раздељене су на она одељења:

1. *Централна администрација*;
2. *Дирекција општинске полиције*;
3. *Дирекција за истраживања*;
4. *Генерална контрола*, и
5. *Полицијски комесаријати*.

1. *У централну администрацију* долази: а) *дирекција кабинета*; б) *генерални секретаријат*; в) *прва дивизија*; г) *друга дивизија* и д) *инспекција сабраћаја и транспорта*.

Кандидати, који претендују на службу у овим одељењима, а на места која понуђује сама префектура, морају одговарати овим општим условима: а) да су Французи; б) да су старији од 21 и млађи од 30 год.; в) да су физички потпуно здрави, г) да су одслужили свој рок у војсци, и д) да су примерног владања (без икакве ма и најмање повчане осуде).

2. *Дирекција општинске полиције*. Агента општинске полиције установљени су 12. марта 1829 год. под именом *уличних позорника*. Установио их је управник полиције Дедејан. Као такви остали су до 1848 год., а те год. замењени су чуварима Париза. Једље, 1849 год., поново су установљени позорници, а декрет од 20. јуна 1871 год. реорганизовао је њихову установу и утврдио им плате и чинове. Најзад је декрет од 28. јуна 1893 год. створио Дирекцију општинске полиције, чија персонал сачињавају: директор, 1 шеф и овога помоћник, 1 подшеф биро-а, 4 дивизиона комесара, 25 официра, 28 инспектора, 80 бригадира, 800 подбригадира и 7000 позорника. Год 1893 установљено је и звање вице-директора, као помоћника директора.

3. *Дирекција за истраживање* установљена је 1894 год. Под њом стоје: *одељење за јавну сигурност* и *три бригаде за истраживање*, *одељење за надзор над придајама и становима за самце* и *одељење за судску идентификацију*. Под директором ове дирекције, поред шефова појединих одељења, стоје и инспектори за истраживања, који се дефинитивно примају у службу после једногодишње пробе.

4. *Генерална контрола* установљена је декретом од 17. септембра 1854 године. Дужност је њена да контролише рашење службе и да води надзор над персоналом. На челу њеном стоји генерални контролор полицијске префектуре под чијом се влашћу налазе: 1 полицијски комесар, 1 секретар, 1 главни инспектор, бригадири, подбригадири и инспектори.

8. *Полицијски комесаријати*. Установа полицијских комесара неома је стара. У далекој прошлости они су постојали под именом комесара Шатле-а са административним и судским атрибуцијама. Њихова данашња организација одређена је декретима од 21. маја и 27. јуна 1790 год. По њима, у сваком од 48 париских квартова има по један полицијски комесар. Закон од 12 месидора год. VIII станио је ове комесаре под власт управника париске полиције.

Уредбом од 1. јуна 1871 год. одлучено је, да у сваком од 80 париских квартова буде по један полицијски комесар. И ако је ова уредба претрпела више модификација, принцип који је њоме постављен, остао је у важности. Број полицијских комесара по квартовима данас износи 88. Овоме броју треба додати 3 полицијска комесара са специјалним, судским атрибуцијама, 1 комесара при париској бери, 1 при полицијском суду, 23 у општинама сенског департмана и 3 у општинама Медуна, Севра и Сен-Клуда.

Персонал једног полицијског комесаријата у Паризу сачињавају: 1. полицијски комесар, 1 секретар, 2—3 инспектора и 1 звaничник. У већим комесаријатима има 2—3 секретара и потребан број бригадира, подбригадира и позорника.

Комесаре полиције постављају се, по предлогу префекта, декретом председника републике, а бирају се међу секретарима полицијских комесаријата или међу чиновницима и агентима осталих одељења, који су на специјалном конкурсу признати за кандидате на ова места.

Инспектори и званичници почињу са приправничком службом.

Функционисање полицијских комесаријата регулисано је наредбом управника полиције од 30. априла 1887 год. Према овој наредби, они су отворени публици од 9 часова пре подне па до 10 у вече.

Полицијски комесари у сенском департману имају засебну организацију, која је утврђена законом од 10. јуна 1853 год. Поред секретара, ови комесари имају под собом и потребан број агената, којима командују бригадири и подбригадири. Број ових агената данас износи 904.

Остала *одељења*. Поред поменутих органа, у састав париске полиције улазе још неке службе: инспекција душевно оболелих, инспекција мале деце и дадиља, инспекција санаторијума, надзор над градским трамвајима и железницама, кланицом, маргом итд. које службе такође припомажу сенсој препентивној или репресивној акцији. О организацији, улози и функционисању ових служби говориће се доцније.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА И ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Важно као мотив за убиство под таквога ништавнога, без равноте и импулзивнога карактера — нарочито наглашавамо импулзивитет — јесте и подражавање, које се често појачана до сугестије. Примере за то већ смо раније изнели. Разбојнички убица, који напада на ништмоноше са новчаним амапетима, читао је често из новина какав сличан пример, који је остао неоткривен.

Вајнгарт изнеси један врло драстичан пример, где је жена необично утицала и подстрекавала свога мужа на убиство: Једна жена у Дрездн већ је поодавна била бацила око на уложну књижицу своје сусетке. Читаве недеље наговарала је свога мужа: „Учини ми то задовољство и убиј ту жену! Ми смо увек тако мирно и срећно живели, а још ћемо много срећније живети кад се будемо доселили њене уложне књижице.“ Необично лако подложни утицају, муж заиста и изврши захтевано убиство. — Да ли је убица већ раније осуђиван, то, на жалост, Вајнгарт не саопштава.

Хамбуршки разбојнички убица Тома Рикер, који је убио аубиога лекара Клаусенра у железничком возу, био је само посинак Рикера, инспектора осигуравајућег друштва у Рајхенберту (Чешка). Млади убица био је у Оранијенбургу од октобра 1904. до октобра 1905. године, посећивао је тамошњу вртарску школу. Он се није звао Рикер, већ Храбе од Фернолзо и био је син једног аустријског племића, који је још пре рођења детета побегао у Америку. Мати детића била је *Циганка*. Инспектор Рикер, који је тада становао у Хартманицу (Аустрија), из милосрђа је узео к себи Циганку и

њено дете, на ово и усвојио. Његова је мати побегла још пре 17 година из Хартманица и од тада се ништа више није знало о њој. Рикер-Фернодо био је врло омиљен код својих другова и учитеља у вртарском заводу у Оранијенбургу, и налазио је топла пријема у многим породицама. У јулу месецу 1906. године био је опет у Оранијенбургу и бавио се неком кошњом дана у госпођи. Ту се жалио својим познаницима, како *нигде не може да нађе мира и одмора. У његовим жилама тече цигањска крв, која га тоне у бљутаву*. Хоће да отпутује у Америку. Мисли је човек покушао и у Оранијенбургу да набави новаца за подпоз. Из Оранијенбурга отишао је у Тријер, где се такође врло мало бавио. За тим је сео у воз и у путу извршио разбојничко убиство.

Државни тужилац Брендзер износи врло карактеристичан напис у „Pitaval der Gegenwart“ („Eine Verbrecherlaufbahn“) о убицама лајпцишког чиновника осигуравајућег друштва Хартмана, о Арну Хоћману и Францу Блеху. Та је мала скица и за то од особитог значаја, што садржи ретко опсежан поглед у живот, мисли и осећаје оних злочинаца.

Арно Хоћман рођен је новембра месеца 1877. године у Лајпциг - Роднициу; био је једанаесто дете од дванаесторо деце имућнога штампара. Као дечко крао је своме оцу новац из каце и у школи је разбијао пуштене ради краће. Један познати човек дао му је у купатилу за пливање књиге неморалне садржине, те је се пре времена одао полним сношајима и перверзитету. После грађанске школе учио је у Лајпцигу трговачку школу и постао трговачки шегрт. Због поткрадања у радњи отпуштен је из службе. Отац му је за тим нашао место у Цириху, где је продужио свој поročан живот, парочито у бурделима; ради подмирења потреба за живот вршио је крађе у трговини. Опет — 1897 — буде отпуштен. Отад га је снабдео новцем, те Хоћман поче путнички живот. Ишао је у Италију, Сицилију, Француску и Швајцарску. У Паризу је живео од крађа по хотелима. Кад му се испразнила путничка каса. Кад се вратио у Цирих био је осуђен на две године у заводу за принудан рад (Arbeitshaus) због крађа које је извршио у октобру месецу 1897. године. Како се у заводу врло добро владао, био је већ у фебруару 1899. године отпуштен из њега. За тим је морао ступити у радњу свога оца, да ради њему на очиглед. Ту је почео раскалашно живети. Имао је необично јак и перверзно уљуђен полни нагон, и трчао је за полним сношајем „као каква животиња“, што је сам имао обичај да каже. У алкоголу је мало уживао. Новац је волео да расипа, а и да га даје сиротиним дугровима и просјацима. За позориште и концерте није имао никакве воље. Још у време кад је био шегрт био је полно заражен.

После бављења у очевој радњи напустио је Арно родитељску кућу, добивши од оца 1800 марака као последњу потпору. За кратко време страћено је новац на путу по Хамбургу, Берлину, Бечу и Будимпешти. Отац му опет нађе место за волонтера у магдебуршком осигуравајућем друштву у Лајпцигу. Посла пола године, 1. априла 1900. године, добије место с платом шеса бироа у књизи потога друштва у Песњеву. Пошто му је у том умро отац, Арно напусти своју лену службу, у Лајпцигу украде своме брату из касе 1400 марака и хтеде да се у Антверпену са једном проблематичном женском укрца за Бразилију, али буде за-творен. У новембру 1900. године буде у Лајпцигу осуђен на шест месеца затвора.

Кад је отпуштен из завода обновио је своj сентиментални живот по скоро полозвини Европе. женећи некључно од краја но хотелима. Ухапшен у Бечу упознао се са Францом Блехом, који је био по занату бравар и монтер. Оба су се нова познаника необично брзо и јако спријатељила. И сексуалну жену склонили су међу собом.

Најпре је Хоћман у Готи осуђен на две и по године робије, а Блеха по том у Бечу на осам месеца затвора. Хоћман је опет био пре времена пуштен из казненог завода. У децембру 1903. године потражи Хоћман опет Блеху у Бечу, те су ту до почетка јануара 1904. године извршили читав низ опасних крађа. По том се кренуше на један велики посао у Лајпциг. Хтели су да обију касу магдебуршког осигуравајућег друштва у Лајпцигу, чије је приличе Хоћман отиче врло добро и тачно познавао. Он је зато и план начинио. Тадашњи чиновник осигуравајућег друштва Хартман требао је да буде упућен у једну клопку, да буде отрован, не би ли му се узели кључеви од касе, које је увек собом носио.

Тако сад већ видимо та два покварена нешалапа и пред планом за убиством. У Лајпцигу су најмили мебловану собу код једно наглуве жене, којој је муж седео у затвору. Хоћман је и ире једном код ње становао. С једне стране собе, коју су најмили два друга, становала је једна фабрична радница, а с друге један брачни пар. Блеха оде у канцеларију осигуравајућег друштва и каже Хартману, како хоће да осигура некога. По том га позову телефоном у пансионат-ресторан. Хоћман је узео лажно име Вернер и изиграпао је као да хоће да осигура једнога фабриканта из Гауча на 20.000 марака. После канцеларијског времена намамише Хартмана у свој стан. Хартман се нолакомио на изглед за добрим провизионом, те је лако све повеpовао. Испричано му је, како ће тај фабрикант доћи к њима у стан. У том очекивању дође к њима у стан. Хоћман спуни тајно чашу пива са пива. Хоћман спуни тајно једну морфијума мурјатикума. Хартман поче но том да позрања и убрзо изађу у ужасним боловима. На своје велико запрепашћење, злочинци не нађоше тражене кључеве од касе у џеповима Хартмановим. Најзад их нађоше у џеповима од горњег капута, који је Хартман остапио да виси у предсобљу. Каква закомплененост од Хартмана! Ту имамо лажно X у рачуну злочинаца. Они су могли себи уштедети извршење убиства. Један је од њих требао да заговара Хартмана, а други је међутим могао да уме кључеве из горњег капута и све би се на миру свршило.

Обојица оставише Хартманов леш да лежи у заклучаној соби и и кретоше се на посао. Из касе друштвене узели су 1600 марака, колико су свега и нашли у њој. По том су кући нашли један велики кофер и у њ спаковали леш. На питање газдаричино шта има у коферу, Блеха је извиждећи и неупућен одговорио, да „има нешто врло лепо“. Како су хтели за баце леш из Дрездe у Елбу, предали су кофер на железницу и он је тамо стигао неповређен. Али како су злочинци овде били изложени случају? У Дрездн се покаже немогуће да се леш баци у Елбу. Било је сувише свабрађаја на обалама. За то су морали најмити једну колебу на имању код језера № 14. Хоћман се представио као артиста Сомер, који хоће да остави ту на чување своје справе које му нису потребне. Платио је кирију за нода године и добио кључ од колибе. После једне мучно проведене ноћи, зеш Хартманов би сараћен испод патоса у колиби. Блеха је био много снажнији, те је сам морао да сврши сав тај посао.

За тим отпутоваше другови у Беч, где Блеха буде усконо ухапшен због крађе. Хоћман уме једнога адвоката и плати га похарањем новцем и покуша да обмане истражного судију подношећи му доказе за лажно алиби. Случајем буде ухваћено оно које је тајно дотурено Блеху, те тако би осуђен и план за његово ослобођење.

Хоћман је продужио свој авантуристички живот шврљајући по многим европским државама, и живећи махом од крађа. Августа месеца 1904. године осуђен је као крадљивац повратник на годину дана робије.

Међутим је кирију за колибу плаћала за њих једна протоствтка и један њен брат, који ништа нису знали о злочину. Но како су они били звостали са плаћањем то је власт у Дрездн отворила колибу; али Хоћман пожури по изласку са осуде, плати дужну кирију и замоли да се у будућим случајевима њему обрачуна за кирију и отвараље колибе.

У том је Блеха осуђен у Бечу на шест година теше тамнице због крађе, али је на крају крајева нпак оглашен за душевно болесна и спроведен у Ибс у болницу за душевне болести. Хоћман отпутује за Ибс, доби допуштење да говори са Блехом и утврди са њиме план за бегство. До средстава је Хоћман требао да дође злочиначким путем. Његова је фамилија стекла била међу тим убеђење да је он душевно болестан, и за то га упути рано посматрања на нервну клиницу лајпцишког универзитета. Али декарево чишћење је гласило не да је душевно болестан. нити душевно слаб, већ да пати од злочиначства из навике. Тако је Хоћман поновa почео дутати по свету, не би ли направио какав „велики посао“ и тако прибавио средстава за ослобођење Блехино. И то се требало да деси најзад 1906. године у Дрездн. Хоћман пише брату душевно болесного, Адалберту Блехи, и затражи од њега, да и он учествује у раду на ослобођењу. Требали су да изврше опасне крађе у четири разне више. Адалберт Блеха дође, али буде ухапшен.

Он је био без средстава и хтео је да добије награде од 2500 марака, која је била одређена за проналазак Хартманових у-бица. Брат га је био упознао са тајном о Хартмановом убицама.

(ЗАСТАЊЕНА СЕ)

ПОУКЕ И УПУТИ

О поновном избору у новој спојној општини.

Полицијске и општинске власти разнолико су тумачиле питање: да ли у новој спојној општини треба или не треба вршити нов избор општинских чланова.

Ради једнообразног поступања г. Министар унутрашњих дела протумачио је, а са његовим гледиштем сложно се и Државни Савет, да увек треба извршити нов избор пошто је обим старе општине измењен.

Ово објашњење налази ослоница у прописима чл. 63 зак. о општинама.

Са среског начелништва и среског бауштом рукује срески начелник.

Среска скупштина среза левачког решила је, који ће чиновник који део среске баште уживати.

Срески начелник задржао је од изнешена ову одлуку, налазећи да среска скупштина по закону није надлежна да распоређује ко ће од чиновника колико уживати од среске баште, већ да је за то надлежан срески старешина.

Са овим разлозима сложио се г. Министар унутр. дела, и Државни Савет решењем својим Бр. 1554./909. одобрио је решење надзорне власти.

О заступању општинских чланова.

По чл. 121. зак. о општ. општински чланови разрешавају се од дужности кад свој рок по закону одслуже, и до новог избора одређују се одборници да њихове дужности врше.

Изузетно од овог, општинске чланове заступају по реду најстарији кметови према чл. 39. ном. зак.

Кад се општина или поједина села одвајају ради образовања нове општине или спајала са којом другом општином, и у том случају бирају се нови чланови у смислу чл. 63, 64. и 65. закона о општ. пошто се обим старе општине изнеш.

На ипак поред ових јасних законских правила поједине полицијске и општинске власти неправилно поступају у појединим конкретним случајевима, ради чега им ове напомене и чинимо.

О дисциплини и заступништву самоуправних органа.

По чл. 22. зак. о уређењу округа и срезова, начелник округни има права дисциплинске власти над самоуправним стручним органима онако исто као и над државним чиновницима.

По чл. 123. окружног дедовоју заступа у дужности овај самоуправни чиновник, кога за то одреди окр. одбор.

О разрешењу од дужности општинских чланова.

Разнолико тумачење појединих полицијских власти принудило је г. Министра унутр. дела, да изда један опширан распис (од 8. јула 1906 год. № 14,189.) о разрешењу од дужности општ. чланова.

Па и поред овог тачног упутства нпак многе полиц. власти врло неправилно чине преставе за разрешење од дужности општинских чланова.

По чл. 148. зак. о општ. председник и кметови могу се разрешити од дужности у ова два случаја:

а) кад неће да врше своје дужности;

б) кад су лабави у чувању јавне безбедности.

Да неко неће да врши своје дужности, треба утврдити факта: шта му је било наређено што он није хтео да изврши.

Да је пак неко лабав у чувању јавне безбедности треба констатовати: колико је и каквих здочинаца дела учињено за време власти дотичних чланова; је су ли сва дела достављена среској власти; шта је она по томе учинила; шта је општин. суд по истима предузимао и је су ли и по којим делима кривци пронађени, или нису. Сва остала дела и друге злоупотребе надзорна је власт дужна, да их нађи и по закону расправи.

Непотпуним предложима за разрешење општ. чланова убија се углед саме надзорне власти, која предлаже разрешење, и предложеног човека са правом смагра да се неправедно гони и прекоси власти која му није могла ништа нахудити.

В. Ђ. Н.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине рогачке, актом својим Бр. 534, пита:

„Старатељски судија врло често наређује, да се врши попис заоставштине умрлих и маса образује, па да му се спискак пошље уз напоменање старошта.

Уз списак пописа, судија редовно тражи и изводе из црквених књига како што су: умрлица дотичног, венчаница и крштеница деце.

За ове изводе суд се обраћа актом надлежном свештенику, шаљући му уједно праве бланкете за дотичне изводе, али свештеник неће да даје ове изводе бесплатно, него тражи да му се плате, јер, вели, по решењу Архијерејског Сабора и закону он има право на награду за ове изводе.

И, заправо, пошто суд није дужан да ову таксу плаћа, свештеник тражи да се то наплати од лица, које тражи образоване масе.

Да би се знало: има ли свештеник право на ову награду или не, суд као претпоставник листа моли да му се по овоме да потребно објашњење".

— На ово питање одговарамо:

По чл. 11. закона о старатељству, малолетна деца морају бити под старатељством, и судија ово наређује по сили самога закона, без обзира на то, да ли који тражи образовање масе или не.

У опште, дакле, ово није посао који би запао од воље малолетника или кога другог, него једна мера заштите имовине умрлог, која се врши по закону и у општем интересу.

По чл. 5. тачке 7. закона о уређењу свештеничког стања, свештеници су дужни да бесплатно издају изводе кадгод се траже од власти по званичној дужности.

Како је и овде захтев по званичној дужности у пуној мери, то свештеници немају права на награду.

II

Суд општине рођевачке, актом својим Бр. 704, пита:

„Један грађанин ове општине, продао је пре 10 година једно своје имање несесном лицу, али како још није извршен пренос по књизи „Б", то власт и даље наплаћују порез од продаоца.

Како, међутим, дужност плаћања пореза лежи на купцу, односно новом сопственику земље, али се он права невешт, то га је продавац тужио овом суду и тражио да му он врати сву ону суму, коју је он до сада положио власти у име пореза на продато земљиште.

Кад је купцу свештена ова тужба он је изјавио, да порез застарева у року од 5 година, и како ово потраживање проистиче из плаћеног пореза, то он тражи да се тужихан одбије од тражења по основу застарелости, јер је за извесну суму протекло рок од 5 година.

Моли се уредништво за обавештење: да ли се тужени може користити застарелошћу из закона о порезу, или не?"

— На ово питање одговарамо:

Истина, по чл. 126. закона о непосредном порезу, расподрђени порез застарева за 5 година, али ова застарелост важи само у односу према пореским личностима и обрнуто, и њоме се не може тужени користити.

О потраживању тужиоца има да се суди као о свакој другој приватно-правној тражбина, и да се застарелост, која је питањута, цени по наређењима грађанског закона, а не по закону о непосредном порезу.

III

Г. Вдад. Живановић, полицијски пи-зар, пита:

1. Један грађанин из овога среза тужио је среској власти извесно лице за крађу из т. 1. § 357. кр. закона.

По овом делу власт је водила истрагу, али како није било доказа, којим би се утврђивала престављена кривица, власт је ослободила окривљеног одговорности пресудом у смислу ј-а 36. Полицијске Уредбе.

Против ове пресуде најавио је жалбу тужилац, позивајући се у овој на нове сведоке, и првостепени суд поништио је пресуду наређујући: да се у жалби именовани сведоци испитају.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је ова одлука суда правилна, и по њом је законском пропису дужна полицијска власт да испитује сведоке, на које се тужилац позива у својој жалби упућеној суду?; и

2. На једном приватном сабору убијен је један грађанин у једној гунгули и међусобној свађи.

Поред осталих, окривљен је и сеоски у притвор и један врло угледан грађанин, који кривицу није признавао.

Кад је дело било толико исцрпено, да више није било бојазни за успех истраге, овај окривљени молио је да се пусти у слободу на јемство двојице грађана, те да среди летину, јер би му без тога пропала.

На основу § 171. кр. суд. пост. истражник га је пустио на јемство, уверен да се истрага не може осујетити и да је, међутим, притвореном одиста имовина била у опасности.

Одмах за овим истрага је приведена крају и кривци су спроведени суду, па су тамо и осуђени заједно са оним што је пуштен на јемство.

После снега онога један грађанин поднео тужбу против истражника што је онога грађанина пустио на јемство.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је истражник учинио кривицу што је пустио окривљеног на јемство кад дело није признао; и

да ли та његова радња подлежи каквој одговорности и онда, кад је дело завршено осудом кривца?*

— На ова питања одговарамо:

1. По § 15. и 16. Полицијске Уредбе, првостепени судови имају права да нипште и преиначавају решења или пресуде општинских и полицијских власти, кад год за то нађу разлога.

А суд је имао и права и разлога да нареди испитивање сведока, именованих у жалби баш по другом ставу § 36. Полицијске Уредбе, јер све власти имају задатак да по једној ствари пронађу истину, макар и у последњем тренутку, не хватајући се за формалне недостатке.

Ако међутим, и ови сведоци не потврде поступање дела, наравно да ће власт опет ослободити окривљеног; и

2. Окривљена лица за ништарства или бенчастеће преступе, редовно се стављају у притвор по § 131. кр. суд. пост. код истражних власти.

Ни § 131. в. који говори о јемству, ни § 133. који говори о пуштању у слободу, не помињу оне, који су окривљени за злочине и бенчастеће преступе.

Према томе, једини логичан закључак може се извести тај, да се они у опште код истражних власти не могу пуштати на јемство у слободу, на чак и да признају своју кривицу.

То право не може извести за себе истражна власт ни из § 171. кр. закона, јер он регулисана положај криваца над су већ код суда, те по томе и право ово припада само суду.

С обзиром на све ово, истражник је учинио погрешку што је пуштао окривљеног на јемство, и могао би одговарати административно-дисциплински ако би се утврдило: да је он намерно учинио ову погрешку и да она није последица погрешног разумевања закона и схватања истражничког права.

Како је, међутим, по престанку истраге и даље правилно вођена и кривци спроведени суду на већ и осуђени, те тако није било штете за истрагу, то сада не постоји основани разлог за ма какву акцију против истражника.

IV

Један полицијски писар пита:

Један грађанин достанно је окружном начелству, да један странац, житарски трговац, држи среће класе дутрије једне од суседних држава, на како је то законом забрањено он тражи да се овај странац казни, а њему досуди потказивачка награда.

Молим уредништво да обавештење: да ли је овај странац крив и по коме закону.

— На ово питање одговарамо:

По чл. 9. става трећег закона о класној дутрији, држање страних срећака и промеса допуштено је странцима, који кроз Србију путују, или се, као путници, привремено у њој баве.

Да би се, дакле, неко од странаца могао учинити одговорним за држање срећака, зависи једино од природе његовог боравишта у Србији.

Ако је, н. пр. он прешао овамо да стално проведе једно читаво лето или зиму, бавећи се трговином, онда он, према горњем тексту законском, не би имао права на држање страних срећака; а ако је, пак, дошао само на кратко време, као нпр. један сезонски посао траје, са намером да се одмах по том врати, па је у томе времену дошао и рок за промену срећака, онда се не би могао окривити.

Остаје, дакле, да се казнена одговорност одреди према природи његовог борављења.

Ако би, међутим, било места осуди, онда се ове кривице казне овако:

По чл. 10. закона о класној дутрији, сваки онај, ко се ухвати да држи, ради продаје или личног учешћа у извлачењу стране среће и промесе, које нису допуштене Министар Народне Привреде има права да дозволи и продају страних срећака: казниће се до 1000 динара новчане казне, и одузимају му се те среће у корист државне благајнице.

Ако осуђене лице не би могло платити казну у новцу, она му се замењује затвором, рачунећи 10 динара за један дан затвора.

У чл. 11. стоји да ове осуде иничу окружне општинске власти.

Оваква одредба, међутим, уносена је само зато, што је приликом прављења овога закона већ постојао закон, који је предвиђао окружне општинске власти, али како тај закон још није уведен у живот, то ову осуду иничу окружна начелства у својим окружним благајницама.

V

Један општински деловођа пита:

„У § 361. каз. закона, прописано је, да се казне до десет дана затвора они, који у кафани на јавном месту карте или на које коцкарске игре играју у новац или на какву добит.

Моли се уредништво за обавештење: Може ли суд казнити поједине кад карте онако јавно у механи играју у пиће, и сматра ли се у добит и пиће добивено на партију које се одмах при игрању и попије о коме горњи законска прописе говоре.*

— На ово питање одговарамо:

Наш кривични закон предвиђа двојако картање — оних, што ово чине у виду заната и на велике новце (хазардске) § 285 кр. зак. и оних што играју карте по кафанама и јавним местима на новац или какву другу добит (§ 361. кр. зак.).

Према редакцији оне последње законске одредбе, падгод је картање на новац, без обзира на величину суме, има места казни.

Шта би се, међутим, могло разумети под речима: „или другу какву добит,* закон није навео ни један пример; али на сваки начин он је претпостављао какву *замењену* новца у стварима, временостима, праву и т. д.

Пиће, као н. пр. кафу, вино, ракију и т. слично, што се попије уз игру и што може бити предмет другарског и пријатељског чашћавања, на сваки начин законодавац није могао убројати у добити, које би могле бити предмет казне по § 361 кр. закона.

С обзиром на ово, и на напредни развој друштвених прилика, власти, које би за ово кажњавале грађане, не би одговарале жеља и намери законодавца.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милан Настић, пожарни коцкар, из Великог Дренова, који је био у притвору код начелника среза трстеничког, побегао је 10. тек. м-ца. Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже и најсигурнији пренесу поменутом начелнику с позивом на дописну Бр. 5576.

Радојица Мандоловић, опанчар, из Неваничуна, који одговара под начелника среза косаничког за опасну крађу, нашао се у бегству.

Радојица је стар 19 година, високог раста, у општ смеђ од одела има на себи: гуњ и чакшире, за погама опанке, а на глави шубару.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Радојицу потраже у другу своје власти, и најсигурнији пренесу поменутом начелнику с позивом на дописну Бр. 8944.

Павле Здравковић, тежак, из Ресаља, који одговара за покушај убиства код начелника среза бољског, нашао се у бегству.

Павле је стар 37 година, малог раста, сувоњав, црне и грубаве косе, жућкастих очију, од одела има на себи: сељачки гуњ и чакшире од црног сукна, на погама опанке са најшнама, а на глави шајкачу.

Нека га све полицијске и општинске власти најстрожије потраже и пронађеног спроведу начелнику среза бањског с позивом на акт Бр. 3572.

Симка — Сима И. Крајић, осуђенин београдског казненог завода, побегао је 13. тек. м-ца из Добричева где је био на раду.

Симка је стар 41 годину, малог раста, угласто-зеленкастих очију, смеђе косе и бркова; од особених знакова има: а) белегу од посекотине, у облику праве линије, праћа косог, величине 4·5 см., на горњем делу леве шаке; б) белегу од посекотине, у облику праве линије, праћа вертикалног, величине 2 см., удаљену за 2 см. изнад корена леве шаке; в) коса му је по темену рогља; г) оњикљак од шишане уљаше за 5 см. испод десног ува према лоба на врату; д) лево му је оно прекривено белом флеком и пигментне пеге; ђ) оњикљак од раке, неправилног облика, величине 1/2 см., удаљен за 6 см. испод десног надуха; е) оњикљак од рана, неправилног облика, величине 1,5 см., удаљен за 3 см. испод крагн; у оделу је робијашком.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да Симину најстрожије потраже у својим домаћинима и пронађеног под јаком стражом спроведу управи сточарског завода у Добричеву с позивом на дописну Бр. 2042, или београдском казненом заводу.

Ружица М. Лазаревић, удовица, која има да одговара пред пиротским окружним просторепеним судом за дело из § 299. крив. зак. побегла је непознато куда и до данас се о њој ништа није сазнало.

Ружица је стара 56 година, средњег раста, сувоњава, црне, проседе косе, жућкасто-зелених очију, у горњој и доњој вилици нема предњих зуба; од одела има на себи: памучни грудњак и сукњу, на ногама опанке или папуче, а на глави шареву мараму.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да Ружицу најстрожије потраже и пронађену спроведу пиротском окружном просторепеном суду с позивом на акт Бр. 3968.

Илија Радојчић, из Пећи Кује, среза посавотимочког окр. тимочког, који има да одговара за убиство пред пропуначког просторепеног суда, налази се у бегству.

Илија је стар 43 године, високог стаса, смеђе косе, бркова и обрва, у обе је руке сакат услед рана од пушчаних зрна.

Нека га све полицијске и општинске власти најстрожије потраже, и пронађеног под јаком стражом спроведу прокупачком просторепеном суду с позивом на акт Бр. 6633.

Марјан Стевановић, родом из Лапишнице, среза трстеничког окр. крушевачког, а осуђеник нишког казненог завода, побегао је 6. тек. м-ца са осуде. Марјан је стар 30 година, средњег раста, сувоњав, проседе, кратких бркова, у опште приномљаст; у оделу је робијашком.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Марјана енергично потраже и пронађеног спроведу управи нишког казненог завода с позивом на дописну Бр. 455.

Дане — Дамјан Мијовић, из Старе Србије, 14. тек. м-ца побегао је из српског при-

споредног прокупачком просторепеном суду с позивом на акт Бр. 6633.

Марјан Стевановић, родом из Лапишнице, среза трстеничког окр. крушевачког, а осуђеник нишког казненог завода, побегао је 6. тек. м-ца са осуде. Марјан је стар 30 година, средњег раста, сувоњав, проседе, кратких бркова, у опште приномљаст; у оделу је робијашком.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Марјана енергично потраже и пронађеног спроведу управи нишког казненог завода с позивом на дописну Бр. 455.

Дане — Дамјан Мијовић, из Старе Србије, 14. тек. м-ца побегао је из српског при-

КРАЂЕ СТОКЕ

10. тек. м-ца непознати крадљивци украли су два коња Матеја Живковићу — Петровићу, из Божинаровца. Један је коњ мотор 5 година, висок 156 см., са жигом „M“; други је мотор 6 година, са жигом положеним „N“, а штрцован немачким новом. Дешава начелника среза посавског окр. београдског Бр. 6775.

Ноћу између 6. и 7. тек. м-ца непознати крадљивци украли су два коња и једну краву Стојану Марјановићу, из Крепољина. Један је сиво-бело длаке, без роваша; други је во мрке длаке, без роваша, оба су матора по 6 година; крава је мрке длаке, без роваша, стара 6 година. Дешења начелника среза хомољског Бр. 4072.

Обраћа се нажња свима полицијским и општинским властима на ове покраће.

МАНГУП СТОКА

У изарту сокобањском пађено је једно мангуп жиребе, мотор 2 године, алитасте длаке. Сајбију упутити поменутом изарту с позивом на акт Бр. 4574.

ТРАЖИ СЕ

Будимира Петровића, обућарског шегрта, из Београда, који је 6. тек. м-ца побегао од свога газде, тражи изарт пазањски рад продаје родитеља. Будимир је стар 13 година, малог раста, у опште приномљаст; од одела има на себи: сеоачки копорни и чакшире, на ногама ципеле, а на глави сеоачку шубару.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Будимира живо потраже и пронађеног упуте пазањском карту с позивом на акт Бр. 4376.

НАЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму заједно, цена је свега 40 динара.

Комплети свога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 17. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. АПРИЛА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлежнтве, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Чедомир Рајић*, полицијски писар Управе града Београда, кажњен је *грубим* казне *за 20 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 9. априлна тек. године № 6053, за прекршај из § 43. тач. 10. а. и б. и тач. 3. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. *Лука Петровић*, полицијски писар среза посавско-тамнавског, кажњен је *укором*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 9. априла № 6251, за прекршај из § 43. тач. 10. а. закона о чиновницима грађанског реда.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(НАСТАВАК)

То уверење ухватило је дубоког корена и у кругу лекара и у кругу других надлежних фактора — тако, да данас већ нема ни једног добро уређеног медицинског факултета у Европи, где се Судска Медицина не *предаје као засебан предмет* — од прилике исто тако, као и све друге важније гране практичне Медицине — н. пр. Хирургија, Бабичење и Гинекологија. Осталмологије и т. д. Државе с правом траже, да им лекари већ из школе изнесу неку изнесену меру утврђеног, специјалног знања, искуства и вештине из целокупне области Судске Медицине, како ће их касније у даним приликама као судско-медицински вештаци што боље и што поузданије употребити. Тај захтев има свог потпуног оправдања већ и по томе, што су судски случајеви веома често и такве природе, да *од знања, искуства и вештине* лекара као вештака зависи све: — правилна *цео даљи ток истребења и коначног решења* или *суђења* — а према томе и битни интереси појединаца, друштва и државе: дакле с једне стране живље, слобода, част и живот једне или више особа и породица, а с друге опет достојанство државних власти и судова, уздање у правду и правичност, и непоколебљива вера у личну и имовну безбедност. Најпосле ипште се од лекара као судског вештака нарочита поузданост и тачност већ и тога ради, што се *опажене и тренуће у његовом раду ретко кад могу исправити*. Тако се н. пр. појаве при прегледу какве непређене особе, или појаве при секцији какве лешине не могу реконструисати и касније посматрати, па ако први лекар, који их буде опажао, испитивао и бележио, није стручан и знајан у томе послу, те их буде погрешно или непотпуно описао и пресудио, онда може сва потрага погрешним путем поћи, или нерешена остати — па је касније и најбољи медицински капацитети прихватили. А каквих ужасних *последица* може имати незналачко и погрешно судско-медицинско вештачење, показују ови случајеви.

— Пред Судом Десеторице у Млецима оптужен је неки хлебар за тровање. На основу лекарског мишљења осуди га суд на *смрт*, и смртна се казна на њему извши. После неколико година докаже се, да је лекарско мишљење било погрешно. Судије, да би бар у будуће избегле такву ужасну грешку у правосуђу, наложе на видном месту судинце једну камену таблицу, на којој крупним писменима биће исписано: *„Сетите се несрећног хлебара!“*

— Год. 1888. осуђена је порочним судом нека г-ђа Дрио (Druau) на печиту робију — зато, што је отровала свога мужа и брата. Два лекара констатовали су знаке тровања, а и хемичар је то исто потврдио. И ако хемијском анализом није могао отров констатовати, био је и он мишљења, да се је у овим случајевима тицало тровања капиларидама („шпанским бубама“). У скоро после тога у том истом стану, где су се десили ти случајеви „тровања“, умру и опет на прстан 2 особе, а друге 2 се тешко разболе — опет под знаком тровања. Професор Бруардел (Brouardel) Деску (Descoust) и Ожије (Ogier) имали су задаћу, да као вештаци испитају те случајеве. Они нађу да су се све те особе отровале у угљен-моноксилу (CO), који је у тај стан доспео из неке пећи за греч у непосредном суседству. И за ова два пра случаја, за која је г-ђа Дрио била осуђена, доказало се, да су била потпуно порекла.

Колика се важност приписује специјалној спреми лекара из Судске Медецине, показују добро уређени судови у напредним државама. Тамо је, махом, правило, да у састав већих судова спада и т. зв. *судски лекар* — т. ј. лекар, који је нарочито и искључиво за судско вештачење постављен, заплет и плаћен, и који се другим ни чим не бави. По себи се разуме, да ће стручно спремап лекар на таком месту непрестаним методским проучавањем појединих судско-медицинских објеката и сиорова стећи толико знања, искуства и вештине у својој струци, колико му је за брзо, тачно и поуздано решење таких задатака потребно.

И доиста *установа нарочитих судских лекара показала се свуда тако корисна*, да се сада већ на све стране живо ради, не би ли се и тамо завела и одомаћила, где је до сада није било. Те је тим потребније, што се предмети судско-медицинске природе и методи њихног истраживања — као што већ рекосмо — тако многе и усавршавају, да их обичан, практичан лекар својом стручном спремом из Судске Медицине и својим огриженим методским и техничким средствима и покрај друге своје лекарске праксе и не може довољно пратити и у дано] прилици савладати. За посло те врсте траже се данас исто тако *„специјалиста“*, као и за крупније послове у другој којој грани Практичне Медицине — н. пр. у Хирургији, у Унутрашњој Медицини, у Бабичлуку, у болестима очију, ушију итд.

6. **Судска Медицина за правнике.** — Кад се већ од лекара тражи толика спрема и тако поузданост у решавању медицинских питања пред властима и судовима, онда би се с неким правом могло ми-

слити, да правнику знање Судске Медицине није ни потребно. Зашто да се баш једном тако специјалном струком, за коју управо нијема довољно претходне спреме? Зашто да заиђали у туђу област, у којој никако не може бити „стручан", кад му већ и закон ставља у дужност, да се у решавање таких спорова не упушта сам, него да се послужи лекаром као вештаком? Шта он може; шта он сме у таким приликама чинити? — Довољно је, ако она потражити и изабрати лекара, коме ће сам посао око таких спорова поверити, па се онда према његовој процени и његовом мишљењу определити и своје гледиште заузети.

И доиста, та прва мах изгледа, да тако схватање тога питања има своја основа и оправдања, али чим се мало дубље у њега зађе, долази се до уверења, да је оно скроз погрешно, па да би према томе за судску праксу (а и за правосуђе у опште) могло бити и опасно. — И ако је у чисто медицинским споровима и питањима пред властима лекарско мишљење не само информативно него и меродавно, *али оно није пресудно и обавезно.* Увек и у сваком поједином случају има то мишљење да проучи, провери и оцени још и правник, па се тек онда — на основу његове оцене — спор даље расправља и коначно решава. А кад је већ тако, онда се и по себи разуме, да та оцена може бити само онда правилна и основана, ако и сам правник буде разумевао и правилно схватао ону грађу и оне основе, из којих је лекар своје стручно мишљење црпео и извео: — ако, дакле, и он буде знао бар основне и главне основе у Судској Медицини. Без тога би био у својим погледима на поједина спорна питања и на коначан суд о целом предмету веома везан и ограничен, *а зависно би искључиво од добре воље, савесности и стручне спреме лекара* као судског вештака. Та зависност правника од лекара као вештака никако не би одговарала духу закона, и јако би сметала правилном решењу појединих питања. А то би било тим опасније, што се баш спорови медицинске природе најчешће јављају као предмети полицијског или судског испитења. С тога је сасвим оправдан захтев модерног правосуђа, да се и од правника-испедника, судије, тужиоца, браниоца и т. д. тражи нека извесна мера знања и искуства из Судске Медицине — нарочито у полицијској и кривично-судској струци. Не мора он знати у научне појединости и стручне суптилитете на те области Медицине; не ипште се од њега манувлна вештина, техничка спрема и богато искуство у извођењу појединих судско-медицинских послова као што се то тражи од лекара-вештака: — али и правник мора бити донекле обавештен о ономе, што га у пракси чека; мора знати, *шта је управо суштина и садржина Судске Медицине; шта се од ње у појединим приликама може с правом тражити; и у колико се правосуђе може ослонити на крајње резултате њених истраживања.* У кратко: — и правник се мора упознати о предметима, обиму, границама, средствима и методима Судске Медицине, ако мисли да лекара као вештака правилно и целисходно употреби и добро схвати.

У томе захтеву могло би се још и даље ићи. Не само за судску праксу, него и за правну струку у опште, звало би од правника данашњега доба тражити мало више спреме и разумевања у Природним Наукама, а нарочито у неким одељима Медицине. То се потврђује на појама и законодавцима старих културних народа (Буда, Конфуције, Зороастер, Мојсије, Христос, Мухамед), а то су у новије доба почели наглашавати не само природњаци и лекари, него баш и сами правници. — „La jurisprudence doit devenir une science d'ordre médical. Basée sur la physiologie, dans le but de déterminer la part d'influence que peuvent avoir sur les actes volontaires les impulsations inconscientes et fatales" — вели један француски писац (Michelet) с пуним правом. Природни закони владају и човеком и људским друштвом, и с тога су *Природне Науке подједнако потребне и законодавцу и судији, и социологу и економу, и политичару и државнику: — дакле на свима полима, на којима се — бар за сада — највише истичу баш правници.* Да они боље познају велике природне законе, који подједнако круже и њихове и васионе; који равномерно владају и најситнијим и најкрупнијим појавама у свету; да боље проучавају природу човека и људског друштва као органских јединица; да се више оснивају на логику факата и њихових конзекванција, него на логику нарочито уђешених премиса: — било би јамачно знатно преврата у правним принципима, који данас владају — и то, махом, на боље.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р М. Јовановић — Батут

ЖАНДАРМЕРИЈА У ПОКРЕТУ [1])

(Примена законског овлашћења из чл. 33. закона о жандармерији на употребу оружја)

1.

Питање ово, ма да еминентно за извршну власт, до сада није било третирано. Изгледало је, да право извршне власти на употребу оружане снаге у примени неће наићи ни на какве препреке и да ће довољно бити и јасно и одређено за органе који имају дужност, да у крајњем случају принудну снагу закона оружаном снагом одрже.

Сматрало се да је у власти извршних органа, да оцене моменат, који допушта употребу оружане снаге, али при свем том остало је сумњиво, и неразрешено, коме припада право командовања; какав је правни карактер издате заповести и правни обим дужности потчињених органа, који заповести имају да испуне и оружје да употребе. Одлучити, коме право командовања у конкретном случају припада, значи разрешити питање о одговорности и органа који су командовали и органа који су заповести извршили. Питање особите важности које се тада истиче састоји се у одређивању правног положаја органа, којима је заповест дана, према оном органу, који је заповест издао. Тај хијерархијски однос ставља на дневни ред карактер издате заповести и правни обим дужности нижих органа. Питање тада постаје простије и тема се резимира на то да се одлучи, да ли се издата заповест морала безусловно да изврши, или се извршење могло одбити.

2.

Разрешити то питање значило би разрешити питање о испитивању легалности издате заповести, а тиме ставити на право место положај свију оних, који су у интервенцији жандармерије учествовали.

То је питање најмање расветљено било. Сматрало се, да је команда жандармерије увек дужна, да се наредби одазове и да примену оружја изврши кад год се то усмено или писмено од ње захтевало буде. Међутим одлучити питање о испитивању легалности издате заповести, значи разрешити свој положај као команданта једног жандармеријског одреда према наредбодавцу и његовом праву командовања.

Није, дакле, ни мало чудновато, што се извршна власт у овом питању не може тачно да определи. Имајући дужност да очува индивидуална права грађана и уставне гаранције, које су за та права скопчане, а тако исто да одржи принудну снагу закона употребом силе, извршна власт је врло често на прекретници и њено колебање може да има каткад озбиљних последица.

У закону о жандармерији (чл. 33) побројани су случајеви који допуштају употребу оружја, али при свем том у примени онога права на конкретне случајеве, који су готово увек компликовани, тешко је одлучити, да ли је употреба оружја правилно учињена и према томе да ли је наредба команданта легална или то није.

Не само да је у конкретном случају потреба потпуна присебност и хладнокрвност, већ је у највише случајева при устањивању нереда потребна и солидна правничка спрема, те да се може одлучити, да ли примени законског овлашћења на чл. 33. закона о жандармерији за употребу оружја има места.

Интерпретирање законских текстова у овакним случајевима има бити веома пажљиво изведено, јер се погрешке не дају поправити. Редовно се губило из вида оно што је главно, да је извршној власти признато право на употребу оружане снаге зато, да би се очувао правни поредак, који штити развијање индивидуалних права и гаранције које су за њихове ствари дане и да према томе принудна снага употреба оружане силе јавља се у ономе обиму који је у даноме случају био довољан, да овакву функцију извршне власти у важности одржи.

3.

Испитати оправданост оружане интервенције у праву, значи испитати, да ли је функција извршне власти у питање

[1]) Обрађено нарочиту пажњу полицијским чиновницима на овај чланак, који расправља питање *тако актуне врсдности.* **Уредништво.**

доведена у тој мери, да се принудном снагом њена заштита има да прибави. Испитати пак легалност већ употребљене оружане интервенције, значи утврдити обим оне заштите, коју је државна управа правном поретку у конкретном случају дуговала или разрешити питање о одговорности органа.

Први моменат је у дужности онога органа, који има у даном моменту право командовања оружаном снагом. Погрешно би било мислити, да је то право увек у власти команданта жандармеријског одреда, који је позван да мир поврати. Само учешће жандармерије и њена оружана интервенција (la puissence de contrainte) не износи никакво правно питање, већ обично материјално дело односно једну чисту операцију војног команданта ради извршења добијеног задатка. Правни карактер везује се искључиво за само право командовања (pouvoir de commander), које се манифестује у примени законског овлашћења за стављање оружане снаге у покрет, чија повреда истиче одговорност лица, које је употребу оружја наредило било.

4.

Важно је дакле запазити, да се после употребљене оружане интервенције јављају два питања. Прво је испитивање легалности у примени законског овлашћења из чл. 33. закона о жандармерији, које има за задатак да одреди, да ли је заповест команданта (органа који је имао право командовања) легална или то није.

Метода, која има да послужи да се до одређеног и тачног резултата дође, дотиче се и кривичног и државног права. Нарочито вала констатовати, да је она друга страна јаче истакнута и да је за извесни случај од пресудне важности.

Кривично право у толико се појављује, у колико садржи репресивне мере, да се одржи правни поредак у држави, који развијање индивидуалних права има да заштити и уставне гаранције да очува. Какве пак и у ком обиму гаранције индивидуалним правима треба дати и према томе у колико мери репресивне мере као ограничења њихова треба употребити, расправља се у државном праву.

Испитати легалност издате заповести са гледишта кривичног права, значи констатовати један материјалан факт (угашен живот, повреду) као основу за убиство или повреду као дела предвиђена казненим законником. Али питање о томе, да ли другом материјалном факту, који је представљен у примени оружане снаге, чије су непосредне последице биле смрт или повреда треба дати карактер кажњиве радње за убиство или повреду као кривична дела, тиче се искључиво принципа државног права. То питање резимира се на питање о гарантијама индивидуалних слобода и личних права и њихових ограничења у држави, и према томе на питање о суперености државе као правне личности у њеним односима са лицима на њеној територији, која се супереност манифестује у њеној моћи и снази да своју вољу манифестовану у заповести и принудом (puissence decontrainte) оствари.

5.

Друго питање, које оружана интервенција изазива, истиче се у одговорности органа извршне власти ако се буде нашло, да је законско овлашћење за употребу оружја из чл. 33. зак. о жандармерији неправилно примењено било.

Код овога питања јављају се два случаја. Дискусија је управљена: или на одговорност жандарма (редова, подофицира и официра) или на одговорност извршних органа (Министра Унутрашњих Дела, начелника, управника Београда и других полицијских чиновника).

У погледу жандарма, њихова одговорност разрешена је:

а., (чл. 1. закона о жандармерији) „Жандармерија је орган државних власти за одржање реда, спокојности и сигурности у земљи за извршење наредаба полицијских власти."

б., (чл. 10. истог закона) „Жандармерија стоји као орган јавне безбедности под Министром Унутрашњих Дела и његових органа. Односи према војним и грађанским властима у смислу овог законског прописа као и правила за вршење жандармеријске службе определиће се краљевом уредбом."

в., (чл. 17. уредбе жандармерије) „Жандари је дужан безусловно извршити наредбе војних власти а тако исто у својој одређеној служби и налоге полицијске власти, којој је придат на службу."

г., (чл. 2. закона о јавној безбедности). „За одржање јавне безбедности, реда и мира старају се полицијске и општинске власти, свака у свом подручју; и

д., (чл. 3. истог закона.) „Органи преко којих општинска и полицијска власт непосредно одржавају безбедност јесу:

а) државна жандармерија која постоји на основу закона о жандармерији од 11. јуна 1884. год..."

Стављајући с једне стране жандарму у дужност, да безусловно мора да изврши наредбу полицијске власти, а с друге стране одређујући полицијску власт као чувара јавне безбедности и жандармерију као непосредног органа њеног за извршење ове дужности, споменуте законске одредбе оправдавају сваку овакву радњу жандарма и разрешавају га од сваке одговорности.

Питање је само да ли се ово разрешење одговорности односи и на жандарме подофицире као и официре жандармерије или других родова оружја, који су у жандармерији распоређени.

За редова и ниже чинове (подофицире) јасно је, да је њихова одговорност покривена заповешћу официра или полицијских органа, јер је жандарм сваки онај који жандармеску службу врши, без обзира на чин који има.

У погледу официра истиче се питање да ли постоји њихова безусловна дужност у извршењу (obéissence passive) или им се допушта испитивање легалности издате заповести и евентуално одбијање њеног извршења.

Питање је компликовано и резимира се на питању о правном положају који је у даном моменту официр, командант жандармерије или командант одреда имао. Такав правни положај јавља се у два правца, према томе који је од извршних органа заповест за употребу оружја команданту издао.

На првом месту истиче се у Београду однос између Министра Унутрашњих Дела и команданта жандармерије, а на другом његов однос према Управнику Београда, или коме другом полицијском органу; а у унутрашњости однос између команданта жандармеријских одреда и окружних односно среских полиц. органа.

Разрешити питање о одговорности команданта, значи разрешити питање, коме је право командовања у конкретном случају припадало.

6.

Есенцијални елеменат извршне власти у томе је, да с једне стране очува као индивидуална права грађана и гарантије уставне, које су за чување тих права признате, а са друге стране да одржи принудну снагу закона, без какве се принуде вредност закона и његово извршење не може замислити. Извршна власт има дакле да очува правни поредак, који је гарантија за развијање индивидуалних способности и вршење права и да то може да изврши јавља се право принуде државне власти употребом оружане силе.

Извршна власт поверена је шефу државе. Таква власт шефа државе делегирана је министрима. Тај принцип државног права изнесен је у нашем Уставу (чл. 38), по коме министар као делегат врши ту власт у име шефа извршне власти. У уставној држави са репрезентативним системом државне управе, као што је наша, тај је систем јасно обележен у министарској одговорности као делегата извршне власти, која је одговорност битни услов за гаранције политичких слобода и поделу власти у држави. На тај начин намирује се и принцип неодговорности шефа извршне власти и принцип делегације у вршењу оне власти признате министрима у уставној држави са репрезентативним системом (Gouvernement représentatif.). (свршиће се)

Мих. Тадић.

ПОГРЕШНО ИЗДАЊЕ ГРАЂАН. СУДСКОГ ПОСТУПКА

Издање закона о поступку судском у грађанским парницама од године 1905. давно је распродато, те је настала потреба да се друго приреди.

После дугог очекивања, на послетку је Државна Штампарија анонсирала појаву ове књиге и ми смо је набавили међу првима.

Укусан формат и скоро елегантан повез обећавали су, да ће Штампарија већ до године имати посла око новог издања овога закона.

То тоне, далеко смо били и од помисли, да књига, чијој је спољашности показана оволика пажња, мора доживети ту судбину, да се одмах појавли на саобраћају због огромних грешака, које прекрива својим корицама.

А грешке су ове одиста огромне, да се не памти случај који би овоме био сличан.

По овим грешкама књига не сме остати ни часа у јавноме промету, ако се не жели да наше правосуђе претрпи огромне штете.

Велимо огромне штете, јер ако би се ово издање узело као тачно и примењивало у свему онако како гласи, онда би настао један прави хаос и у одношајима извесних власти међусоб (општина и прворст. судова) и у одношајима појединих странака.

Редактори овога издања, вероватно не знајући за измене, које је овај закон претрпео у години 1901., имали су пред собом, при прештампавању, неко старо издање, и због тога су у садашње унели одредбе које су или сасвим укинуте или замењене другима, а изоставили унети оне, које су доцније донесене.

Да би показали, како ово издање не може ни часа да послужи ономе чему је намењено, јер књига коју држава друга и својим властима и појединцима, мора бити јевађелски тачна, ми ћемо ређати поједине одредбе како сада гласе, па одмах за тим изнети и како оне треба да гласе:

Дакле:

Одмах у § 4. овогодишњега издања учињена је та погрешка, што је стан други задржан из старог издања (пре 1905. г.), који гласи: „кад парници међу собом имају странци оних држава, које у Србији имају своје заступнике, судије им српски судови само онда, ако обе стране на то од својих конзулата саизволење донесу“.

Међутим овај је став изменама од 26. јануара и 22. децембра 1901. године замењен и треба да гласи: „*Парнице између странаца расправљаће српски судови, ако парничари живе у Србији, и ако су наши судови ипаче у даном случају надлежни за суђење*“.

У § 6. тачка *в.* у садашњем издању гласи: „да могу парничаре равнати и за веће суме, било о непокретностима, било о дуговима и покретностима, само кад парничари предстану и изјаве жељу. О томе издаће општински суд парничарима писмено поравнење“.

По изменама, нак. од године 1901. ова тачка *в.* мора да гласи овако: „*да могу парничаре равнати за суме од 200 дин.*“

Из § 13. са свим су изостављене *до-шуне из године 1901.*, које додаје као став трећи и гласе: „*Саопштење пресуде или решења оверене увек председник или члан суда, а ако би ови били неисмени, саопштење ће се извршити у присуству два писмена сведока, који ће на акту саопштења потписати. Дам саопштења увек ће се словима означити.*“

У садашњем издању нема § 16. а., а он, међутим, постоји и гласи: „*Жалбе на пресуде или решења општинских судова имаће се разматрати и решити издаље за двадесет дана*“.

У овом издању, о коме говоримо, нема ни § 20. б., а он постоји и гласи:

„*Кад судија во вредном §-у учини општинском суду примедбе на пресуду или решење, тицале се ове поступка или суђења, општински суд, ако их усвоји, уразлаже се но њима и другу пресуду или решење донети, а ако би, на против, имао разлога да остане при својој одлуци, он може нашега послати предмет председнику суда са својим разлозима, зашто при пресуди или решењу остаје. Тада ће председник суд расмотрити предмет у ануој седници (колегијуму), па, ако разлоге општинског суда уважи, одобриће одлуку његову, у противном случају укинуће општинском суду примедбе, по којима је овај дужан у свему поступити*“.

§ 22. садашњег издања гласи: „Заклетве по пресуди полагаће парничари у општинском суду.“

Он, међутим, по изменама од 1901. год. треба да гласи: „*заклињање парничара и сведока у општинском суду врши се по прописима §§ 275, 277. и 278. овог законика*“.

§ 42. садашњег издања гласи: „за чиновника, који би имао накнадити какву штету, учињену у званичној дужности, надлежан је онај суд, који министар правде одреди.“

Овај § 42. са свим је, *укинут изменама од 22. децембра 1901. године.*

Други став § 234. овогодишњег издања гласи: „сведок ће се заклињати у суду, пошто искаже сведоџбу.“

Међутим он по изменама од 1901. године треба да гласи: „*сведок ће се заклињати у суду пошто искаже сведоџбу на начин, како је прописано у § 277. и 278. кад заклетву полаже парничар. Пре заклетве суд ће уништи сведока, да ли има своју сведоџбу у чему да измени или допуни.*“

Ова одредба погрешно је била унесена и у издање од 1905. године, јер друга реченица у опште тамо није била ни поменута.

У овогодишњем издању § 277. гласи: „Суд ће парничару, који се заклети има, живо представити важност заклетве не само са стране верозакона и обавезност и одговорност и казну, која по казненом законику постизава оног, који се криво куне“.

Она, пак, према изменама од 1901. године, треба да гласи:

„*Суд ће парничару, који се има заклети живо представити важност заклетве са стране верозакона и објаснити му: каква одговорност и казна постижу по казненом законику, оног, који се криво закуне.*“

Овогодишње издање задржало је и у § 278. стари текст, који гласи: „кад парничар и по том опе да се куне, суд ће му најпре гласно прочитати заклетву и разговетно му изказати о чему ће се клети; па кад види да га парничар разуме, онда ће парничар положив руке на крст и евађеље, пред којим ће горети дне восташе спеће, изговорити за судијом или писаром заклетву и потписати је заједно са противном страном, као је дошла. Ову ће заклетву председавајући судији одговорити.“

Ова одредба, опет, према изменама од 1901. године треба да гласи:

„*Кад парничар потом мисли да хоће да се закуне, суд ће му најпре гласно прочитати заклетву и разговетно објаснити о чему ће се клети, па кад види да га парничар разуме, онда ће парничар положив руке на крст и евађеље, изговарајући заклетву за судијом или писаром.*

„*Христиани при полагању заклетве дижаће три прста десне руке на крсту и евађељу, пред којима ће горети две восташе свеће, а нехришћани изговарају заклетву са подигнутом руком у вис*“.

„*Заклетву ће потписати како заклети парничар тако и противна страна, ако је присутна, и за тим ће је председавајући судија оверити*“.

§. 466. садашњег издања такође је погрешан, јер је после прво става изостављен став, који је додат 1901. год. и који гласи: „*ако је имовина, која се има узети у попис, у месту где је седиште полицијске власти, онда ће у таком случају полицијска власт увек сама попис чинити.*“...

Ми смо овде нарећали све оно, што смо могли уочити летимичним прегледом књиге, признавајући да није искључена могућност да има још сличних погрешака.

Али, понављамо, нека је само ово, што смо на брзу руку приметили, па је сувише, јер су ово кардиналне грешке, са којима књига не сме више бити ни једног тренутка у рукама оних који законе примењују, јер би то за углед правосуђа и законитост било од огромне штете.

Д. В. Бакић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

Општинска полиција.

Слобода и сигурност уличног саобраћаја.

Уличка циркулација тегљене стоке, свију врста кола и апарата за кретање регулисана је полицијском наредбом од 10. јула 1909. год. Овом наредбом кодификовани су, донекле, сви регламени који су се односили на саобраћај. Она потпашто осигурава примену закона од 30. маја 1851 год. и декрета од 10. августа 1852 год. о полицији саобраћаја. Али се у њој, поред овога, налазе и нови прописи, који су били изазвани интензивним увећањем саобраћаја у престоници.

Двојаки су прописи ове наредбе: једни су општег карактера и примењују се на све тегљене животиње и на сва кола у јавном саобраћају, а други су специјални и односе се на поједине врсте кола.

а) *Општа прописа* налазе се у I глави наредбе и односе се на конструкцију кола и њихово осветљење, даље на њихове станице, чуваре итд. Као новину у овим прописима вреди поменути, да кола са гумираним точковима морају бити снабдевена праворцима или звоницима.

Одредбе II главе наредбе погађају се односе на тегљену стоку. Стопа болесна и са махнама не сме се употребљавати у јавном саобраћају.

У одредбама III главе наредбе говори се о запрежном прибору, одређује се број коња који се може презати у поједине

врсте кола и наређује да кочијаш или кондуктер не може бити млађа од 18 год.

б. Кола под закуп и публици на расположењу ова су: екипажи, фијакери I класе и фијакери II класе.

Екипажи се издају под закуп на један дан, месец или годину. Они не могу стајати на фијакерским станицама, а закупљују се по погодби.

Фијакери I кл. могу се узети под закуп на сат или само за једну вожњу — као год и фијакери II класе — само што на прве нема прописане таксе, већ се закупљују по погодби. Кола ова налазе се на специјалним фијакерским станицама.

И најзад, фијакери II класе налазе се на опређеним станицама и возе по тарифи коју је прописала сеиска префектура.

Наредба полицијска од 10. јула 1900 год. прописује још и услове под којима сме све врсте кола могу циркулисати у јавном саобраћају, и регулише професију њихових сопственика и кочијаша. Изнесени прописи заједнички су за све три врсте кола, а нарочито прописи који се односе на употребу коња, осветљење и загревање кола, њихов преглед, допуштење и за њихову употребу у јавном саобраћају итд.

Кола II класе морају још бити и нумерисана.

Сопственици кола у јавном саобраћају, која се издају под закуп, дужни су пријавити префектури своју професију. Гдавни прописи, о којима они морају водити рачуна, ово су: а) не смеју узимати кочијаша без дипломе, и б) морају имати специјалне регистре и у ове уписивати по свакодневно: име, презиме, домицил и број кочијаша, као и нумере кола којима кочијаше.

Сопственици кола друге класе још су дужни, да унутрашњост својих кола снабду металним плочицама, на којима ће бити означено: број кола, број и адреса сопственика и тарифа. Они, исто тако, морају снабдети своје кочијаше специјалним признаницама, на којима се налазе она иста обавештења, и која кочијаши морају надавати гостима.

Упражњавање кочијашке професије везано је за специјалну диплому, која се добија по положеном испиту пред нарочитом комисијом у префектури. Од 15. априла 1904 год. у састав ове комисије улазе 2 сопственика кола у јавном саобраћају и 4 кочијаша.

Прописи наредбе од 10. јула 1900 год., који се односе на кочијаше, двојаки су: општи — који важе за кочијаше све три врсте кола — и специјални. Општи прописи наређују да кочијаши, кад год су на служби, носе са собом своје дипломе и остале потребне документе за употребу кола у јавном саобраћају. Даље, они своја кола ни у ком случају не смеју повераватн другим личностима, а после сваке вожње дужни су кола прегледати и заборављене предмете предати гостима или префектури у року од 48 сати.

Специјални прописи тичу се поглавито кочијаша на колима II класе и њихових односа са полицијом.

Према чл. 85. наредбе од 10. јула 1900. у сваком киоску, на фијакерским станицама, налази се по један регистар у који гости могу уписивати жалбе против кочијаша и сопственика кола. Ове жалбе подлежу прегледу дисциплинске комисије, која постоји у префектури.

в. Кола за транспорт у заједници. У ову врсту кола долазе: коњски и електрични трамваји и омнибуси. Опште законске одредбе, које се на њих примењују, ове су: а) морају одговарати свима условима сигурности, удобности и чистоће; б) морају бити осветљена у довољној мери и загрејана према потреби температуре; в) морају бити снабдевена сигналима за заустављање и нарочитим таблама са назначењем броја места и таксом за свако од њих, и најзад г) кола ове врсте могу се употребити у јавном саобраћају само по специјалном допуштењу полицијске управе. Овакво специјално допуштење мора имати и персонал на овим колима.

За особље на трамвајима и омнибусима важе још и ове одредбе:

Контролори, кондуктери и кочијаши морају носити прописну униформу над год су на служби.

Контролори су дужни давати публици сва обавештења о служби која им ова буде тражила, као год што им увек морају ставити на расположење и регистар за жалбе. Поред овога, контролори падају публици и карте са назначењем места у колима.

Контролори морају заустављати своја кола на одређеним станицама. Они су дужни да помажу публици, а нарочито женама и деци да у кола улазе или из њих излазе; они, најзад, не смеју дати сигнал за полазак пре него што се увере да су путници, који излазе, сасвим напустили степенице, а који у кола улазе, да су заузели своја места.

Кочијаши на коњским трамвајима и омнибусима морају, по налогу кондуктера или на захтев путника, заустављати своја кола ради пријема и испуштања публике. Браину својих кола морају удешавати према приликама, а на случај какве опасности одмах их заустављати.

Циркулација коњских и електричних трамваја регулисана је чл. 37. зак. од 11. јуна 1880 год. Према овом члану, обе ове врсте трамваја потпадају под одредбе закона о железничкој полицији од 15. јула 1845 год.

За електричне трамваје, с обзиром на природу њихових апарата, постоје и специјалне законске одредбе.

И на колима и на машинама морају се налазити јаке кочнице, а кола се не смеју пустити у саобраћај пре него што се технички испитају.

Браина возова утврђује се за сваку пругу понаособ наредбом префектовом. За укрштање и саобраћај на раскрсницама постоје такође специјални законски прописи.

Осветљење возова или усамљених кола мора у довољној мери осветљавати пиће и пранцу саобраћаја. Ово с тога да би механичар, на случај потребе, могао кола благовремено заустављти.

И возови и кола могу се заустављти ради пријема и испуштања публике само на станицама, које се одређују наредбом префектовом по претходној истрази.

За време вожње механичари не смеју напуштати своја места.

Према чл. 203. зак., органи трамвајских друштава могу бити заклети на своју службу.

г. Кола за превоз погребне робе предмет су V главе наредбе од 10. јула 1900 год. И ова врста кола подлежи у свему општим одредбама за сва кола, а по једној специјалној наредби од 1. априла 1904 год. ова још моју морају бити осветљена црвеном светлошћу, и то позади.

Специјалне одредбе. Наредба од 10. јула 1900 год. садржи и неколико специјалних одредаба, од којих су најглавније:

а) Кола са разним објавама и рекламама не могу циркулисати по Паризу;

б) Поштанска кола имају пречење над свима осталим колима, изузев кола за гашење пожара, превоза и болничких кола, и

в) Кола војничка не морају бити нумерисана.

Аутомобили и велосипеди.

Циркулација аутомобила у ресору париске полиције потчињена је одредбама декрета од 10. марта 1899 год. и 10. септембра 1900 год., које важе за целу француску територију. Поред овога, а по наредби управника париске полиције од 3. маја 1905 год., не смеју се употребљавати сирени и замке са одвећ јаком светлошћу, нити шофери смеју злоупотребљавати трубу и остале сигнале за опомену публике. Кондуктери аутомобилних кола морају се тачно придржавати десне стране пута, а на прва знак полицијског органа морају кола заустављати.

Регулишући циркулацију велосипеда на јавним местима, наредба од 1900 год. сталља у дужност велосипедистима:

а) Да морају бити снабдевени апаратима за опомену публике;

б) Да своје велосипеде ноћу осветљују;

в) Да иду умереном брзином кроз места на којима је јак саобраћај, на раскрсницама и савијућима, и

г) Да увек иду десном страном пута.

А забрањује им:

а) Да иду по тротоарима и стазама, намењеним пешацима, и

б) Да се утркују по јавним местима.

(НАСТАВЉЕЋЕ СЕ)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

За душевно болесног брата није се бојао да ће га постићи казна, а шта ће бити од Хофмана, то га се није тицало. Адељерт Блека повео је собом из Беча два друга, опасна крадљивца. У ухиди Фрои у Дреади једна краља у дућану није пошла за руком. А и остала су предузећа мало доносила. Сад је било потребно опет почети радити о глави једном чиновнику магдебуршког осигуравајућег друштва у Дреади. Пази је био исти као и у Лајпцигу, жртва је требала да погине. Кочер је био већ купљен. Лоп је требао тако исто да буде „сакривен“ у

колиби. У продаву поред земљишта, на коме је била колиба, Хофман је говорио за њу: то вам је гробље. У том је план осујећен тиме, што је Хофман притворен због омањих крађа.

То је пружило прилике Адалберту Блеху, да изведе своје издајство. Пријави се полицији са достатном и одреде чиновнике у познату колибу, одакле би наводни Хартманов леш. О извршењу тога убиства Хофман је причао и једноме од новодошавших крадљиваца; те и тај, такође притворени, колега изађе на саслушање и посведочи све што му је Хофман причао, не би ли свој положај учинио бољи тиме што је издајрца.

Хофман призна у опште целу припрему за дело. Само је поричао да је дао отрова Хартману; то је био само прашак за успављивање, а Франц Блеха га је дојницу задавио. Он — Хофман — није желео Хартманову смрт.

На своме саслушању у болници за душевне болести Франц је Блеха поричао да је икада у опште и био у Лајпцигу. Тако Хофман буде 22. маја 1900. године осуђен на смрт због убиства и тада потпуно призна дело; али иако, и ако је желео да буде погубљен, казна смрти би му замењена вечитом робијом.

Хофман је својој матери једном овако причао: „Као што међу животињама има добронудних и оних, као што су на пример змије отровнице, тако исто има и међу људима поред добрих и таких, који су створени само за зло. Међу те спадам и ја".

*

Драстичан пример једног младог разбојника — убице износи *Гросс* у „Архиву за криминалну психологију".

„А. Ш. рођен је 19. априла 1861. године у једном малом селу у Моравској, а отац му је био ђидар; родитељи су му били строго поштени, али су рано помрли, због чега је дечко морао отићи једноме рођаку, који је имао на њега врло рђава утицаја; он је опште важио као врло непоштен човек и био је већ раније осуђиван због крађе. А. Ш. је посећивао нетоградску основну школу, но није показивао никакву нарочиту предност, због чега је морао понављати први разред; на против, код њега су се изванредно развијале подобности за гимнастику и ртање. Имао је само једног брата и сестру, који су врло вољно живели. А. Ш. је научио абаџиски занат, али се њиме никако није могао посветити ма каквом послу. Још у раној младости дошао је у конфликт са казненим законима; за неколико година постигле су га ове казне:

1875. године за крађу 4 дана затвора
1875. „ „ „ 14 „ „
1876. „ „ „ 9 „ „
1877. „ „ „ 14 „ „
1878. „ „ прекид надзирања полицијског надзора 10 дана затвора
1880. године за крађу 1 месец дана затвора
1881. године „ „ 6 година „ затвора.

Сем тога био је дуже времена у затвору за принудни рад и под полицијским надзором. Код суда је обичавао да пориче своја дела, на питања да не одговара, и у опште одликовао се дрским и безобразним понашењем. Пада у очи, да се у казненом заводу увек скроз призорно владао, то је за то обично употребљаван као „слободњак" за доњење ралове у заводу. Бесумње да је то чињо из рачуна, те му је подзвало за руком, да претварањем задобије поверење заводских чиновника; но спознајности изгледао је врло скроман и увек је био насмејана лица. Кад је надзиравао шестогодишњу осуду у казненом заводу, тражио је одобрење за посећивање пурса за стенографију, али то му није било допуштено; но иначе је његова добра воља била у стању да му самоучки прибави довољно знања из стенографије.

Изгледа, да је се већ у казненом заводу занимао планом, да продужи живот као бандита, пређи разбојништва, убиства и опасне крађе; може бити, да га је и сама сујета нагонила, да пређи напиталне злочине. По једној опасци, коју је чешће испољавао, изгледа да му је инпоновао вишеструки убица Шенк, који се обично придруживао послуги, па је дојниће убијао.

4. маја 1887. године, у старости од 26 година, А. Ш. је изишао из казненога завода, пошто је имао за собом већ више од десет година осуђеничког живота. Сналбео се са два револвера, довољно муницује, једном маном, једним географским уџбеником аустро-угарске монархије, кавајунима и почео је своје разбојничке авантуре. Пошто пре тога, на варалички начин задао је реч председнику општине, да ће од сада часно живети; како је реч одржао може се видети из листе његових казнених дела, извршених све у 1887. години:

1) 13. маја покушај разбојничког убиства над једним свештеником;
2) 14. маја четворострукo разбојничко убиство;
3) 15. маја разбојничко убиство;
4) 19. маја крађа;
5) 26. маја покушај разбојничког убиства;
6) 26. маја крађа;
7) 1. јуна покушај разбојничког убиства;
8) у половини јуна разбојничко убиство;
9) 11. јуна крађа;
10) 12. јуна крађа;
11) 22. јуна крађа;
12) 23. јуна силовање;
13) 23. јуна крађа;
14) 24. јуна крађа, и
15) 25. јуна крађа." (Овде имамо обилату промену између извршења убиства и крађе.)

*

Ради карактеристике убице много ће допринети извештај из акта „Брнеровог разбојничко убиство у 1899. година" од д-ра Рудолфа Бауера („Pitaval der Gegenwart" 2. Bd. 1906.).

Обућар Антон Ц. из Тураса, места близу Брна, убио је 20. фебруара 1899. године сајџију и златара Антона П. у његовом дућану, који је био у једној врло живој и добро осветљеној улици; дело је извршио једном секиром, која је била остављена на месту дела. Потпалак златарев био је сав разнрскан и из њега је цурила густа маса мозга. Гвоздена каса била је отворена и скоро празна. Из излога нестало је три табле од сонота, на којима су били изложени златни сатови. У гвозденој каси лежао је један отворен бележник, у коме је јасно плајназом била написана реч „убиство". Та загонетна околност никада није разрешена.

Убица Антон Ц. био је у средини двадесетих година, био је средњег стаса при слабог него јаког телесног састава, врло је јако мучао и имао је необично дуге руке. При првом погледу могло се дрхати, да је то скроз скроман човек; али падало је у очи, да му је у очима чешће севала нека тајанствена зажарност, нарочито кад је помишљао, да га нико не гледа. Ц. се био млад и оженио.

Варошка брнска општина расписе велику повчану награду онноме ко пронађе златарезог убицу; тада Ц. напише својом руком једну цедуљицу и понађе је полицији. На цедуљици је било написано:

„За тих неколико трчавих форината, не ухватите ви шустере!!); он је и сувише паметан, да би се дао ухватити."

На Ц.-овом тавану са сеном и у пећи његовој нађено је седамдесет и четири нова и стара џепна сата.

Од извесног времена почео је врло неуредно живети и одао се са свим неваљалству; покрао је свога очуха и починио даздан ситнијех превара. У Брину се лакомислено скитарао по улицама, тражећи и жудећи ма за каквим пленом.

„Задивљавајућа је спретност и умешност, којима је Антон Ц., тако прост и обичан човек, писцирао разбојничко убиство, брнна, којом га је извршио, и безбрижност, коју је показивао на дан извршења дела".

Антон Ц. је у прнос своме поричању пао осуђен на смрт. До последњега трепутка живота задржао је хладну мирноћу, убеђујући о својој невиности.

*

Пошто је полиција сазнала, да је обућар Најман још тао шегрт одржавао извесне неке са једном убијеном женом, Росберг, притворила га је у уторник пре подне, пошто га је нашла у радионици његовога мајстора — послодавца у улици Ост бр. 55.

Најман је најпре дрско одрицао, да је имао ма какве односе са Росберговицом и са догађајем у улици Штинт. Криминални чиновници претресоше радионицу у којој је Најман радио и нађоше у њој једну касицу у коју се међе ситан новац за штедњу; та је касица представљала једну кућицу у минијатури и била је украдена из Росберговициног стана.

Кад су њеном дојници суочили Најмана са неколиким личностима, које су га са сигурношћу познале, да је он тај човек, који је у понедељак око 10 сати пре подне ушао у стан Росберговице и око ½12 опет изашао, ипак је он остао при своме поричању. Кад су га извели

да присуствује секцији деша, показао се необично хладан и равнодушан.

По подне се ипак одлучио на отворено признање.

Кад је у понедељак отишао код Росберговице, с којом је већ одавна одржавао везе, видео је како баш опушта новац у касицу. Тада му је, како он вели, дошла мисао, како би добро било да се дочека тога поноћа. Најпре је сео с Росберговицом у кујну и заједно су пили кафу. У том је спалио једно парче ужета и брзо га сакрио под мишку. По том је ушао у спаваћу собу са Росберговицом и тим је ужетом задавио. Узео је касицу са 64 марке и новчаник са 6 марака, па је мирно отишао својим путем.

Карл Ото Најман рођен је у Лајпциг-Фолимарездорфу 21. фебруара 1887., дакле извршио је дело у старости од 21 годину. Једва је био пунолетан, кад је осуђен на три месеца затвора због злочина против јавног морала. Његов послодавац Ломан у улици Ост бр. 55 дао је о њему најбољу сведоџбу. Зарађивао је 27 марака недељно, а кад је радио прекомерна времена онда и по 34 марке. Никада никакве наклоности ка екстравагантностима није приметио Ломан на њему.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине нарошице Жабара, службеним актом својим пита:

„Среска власт уплатила је овоме суду 52 наредбе са захтевом, да општ. суд по истима узима у попис имања и извршује наплате по пресудама првостепеног суда, пресудама и решењима полиц. власти итд. а кад је од председника општ. суда окренута казна власти, да општ. суд није надлежан да ради на овим извршењима у месту где је седиште полицијске власти, — власт узима зато на одговор председника на и дедовоћу.

Моли се уредништво за одговор: има ли места оваквом поступању и тражењу среске власти и поред одредаба § 466. грађ. суд. пост. § 330. каља. суд. пост. и расписа Г. Мин. унутрашњих дела од 23-ег нов. 1902 г. Пѣ 29.316. — или нема?“

— На ово питање одговарамо:

Кад приватна лица поднесу полицијској власти на извршење пресуде судске, или суд сам нареди извршење у смислу § 454. грађ. суд. поступка, па је имовина дужника у месту где је седиште полицијске власти, онда је полицијска власт сама дужна да изврши попис, и наредба њена, да то учини општински суд, била би незаконита (§ 466. грађ. суд. пост.).

Такав попис, у осталом, био би основ за поништај продаје као незаконите (§ 501. помен. закона).

Према овоме, општински суд увек има права да скрене пажњу власти на погрешку коју она чини, па ако би власт ипак остала при своме захтеву, онда да изврши наредбу, а да се жали вишој надзорној власти.

Пописе оних имања, која нису у месту седишта среске власти, мора вршити општински суд кад год му се то нареди, јер та његова дужност истиче из чл. 94. закона о општинама и § 466. грађ. суд. поступка.

Исто тако мора суд да врши наплату из покретности по разним захтевима полицијске власти.

II

Суд општине сеначке, актом својим Бр. 490, пита:

„Фебруара месеца 1903 године, суд је издао под једногодишњу аренду једну општинску ливаду, која се налазила на шумском општинском земљишту.

У мају месецу исте године, дакле у првој половини закупне године, шумска управа одузела је ону ливаду од општине и пустила сеоску стоку да по њој иште, те је тако закупац истеснут из закупа.

Како закуп није раскинут кривицом арендатора, него са свим треће стране, суд није тражио аренду од закупца све до пре годину дана, док општински пуномоћник није тужио дотично лице за аренду.

Општински суд покушао је да се ова сума расходује, али то није одобрио г. Министар финансија.

Настаје сада питање: да ли да суд осуди на плаћање арендатора, ма да он није ливаду уживао, или како је потраживање према њему застарело, онда да учини одговорним председнике и кога имено, кад се до сада наређало преко десетак а ни један није покушавао наплату?“

— На ово питање одговарамо:

Кад закуп није раскинут кривицом арендатора, него држава одузела ливаду насилно, неоправдано као своју својину, онда општина нема шта ни да потражује, нити који може бити одговоран што аренда није наплаћена, кад она није ни припадала општини.

Нека се овај ланац констатује одборском одлуком и потврди доказима; и. пр. актом шумске управе да ливаду одузима и т. д. па нека се учини предлог за расходовање, и онда ће се то одобрити.

Могла би се, у осталом, ова ствар завршити и на тај начин, што би арендатор био ослобођен, кад је већ подигнута тужба, али не по основу застарелости, него по томе, што је он лишен закупа, те није ни био дужан да плаћа аренду, и таква би пресуда скинула и одговорност рачунополагача.

III

Суд општине жупске, актом својим Бр. 437, пита:

„Ђурђа жена Јанка Станојевића, из Црнеља, умла је, а тестаментом учинила је распоред са имањем тако, да га ужива њен муж, али да га не може задужити, а по смрти његовој да га наследе њени синови: Јеленко и Вељко, од којих први живи одвојено у Зајечару, а други је заједно са Јанком.

На ово имању већ неколико година нико не плаћа пореза — ни Јанко ни синови.

Кад је пре 3 године пореска власт одредила продају овога имања, суд је према тестаменту поништио продају, и дуговани порез попео се на 600 и више динара.

Од општине се непрекидно тражи наплата пореза и чини одговорном, ма да је она немоћна бар ове суме да наплати.

Моли се уредништво за обавештење: да ли се може ово имање узети поново у попис за наплату пореза, и ако је продаја једном поништена; и

може ли се бар за приватне дугове синова умрле продати?

— На ово питање одговарамо:

По чл. 108. закона о непосредном порезу, право државно на наплату пореза превештено је, и не зна ни за какна друга ограничења сем оних из чл. 107. истог закона.

Према томе, ако порез није плаћен на имање, онда нека га суд изда под кирију у смислу тачке 4. чл. 107. закона о порезу; али ако се тим путем не би могао порез наплатити за дуго време, онда нека га узме у попис и поступе пореске одељењу да продају изврши.

Наравно да треба означити да је имање својина Јанка и Вељка, а да отац Јанко има само право уживања.

Тестаменат ни у ком случају не може бити препрека наплати пореза, кад се претходно изврше све формалности које траже грађанске судски поступак за продају непокретности, а то одељењу, које ће продају да врши, мора бити познато.

За приватне дугове не би се могло продати због Јанковог права уживања.

IV

Суд општине суводолске актом својим Бр. 102 и суд општине влаоске актом Бр. 138, представљају:

„Извесно лице из ове општине има да одговара за једно иступно дело.

Неколико пута позиваво је позивом да дође, али се оно није одазвало на те позиве. Кад је слат служитељ да га силом доведе, онда оно чим сазна служитеља уђе у кућу и затвори се, па отуд прети да ће на пушке убити сваког ког, који покуша да силом продре у кућу.

Моли се уредништво за обавештење: сме ли суд врата разбити и њега силом довести судници, јер ће скоро да застари кривица за коју је окривљено, и треба ли да доноси какво решење о разбијању врата и на основу које законске одредбе.

Сем тога, може ли се одмах ухапсити онај, који је осуђен по § 327. т. 1. крв. зак. или тек кад пресуда постане извршном.

— На ово питање одговарамо:

Кад неко неће да дође на позив власти, који му је предат пред двојицом грађана, да одговара за иступну кривицу, онда власт има права по § 21. и 33. Полицијске Уредбе да га силом доведе, јер се у опште не сме дозволити да неко недоласком на позив избегне законску од-

говорност и на тај начин доказе неки државно.

Потребу, да се неко силом дотера, мора власт констатовати нарочитим решењем у смислу поменутих законских одредаба.

У којим границама и у коме ће се облику употребити сила, то све зависи од држања дотичног лица, према коме се она има да примени.

Власт само не сме ни тренутка сметати с ума, да у својој радњи не сме уносити ни јучиност, ни лично нерасположење, него мора имати пред очима само једне задатке — да извршн закон.

Ако тако радећи буде нагнана да и врата разбије, она ће и то учинити.

Али како употреба силе од стране општине може бити погрешно изведена, сасвим је да се суд обрати среској власти за помоћ, јер она и према општинском преставља много другчији ауторитет него општински суд.

Пресуду пречену по § 327 — крив. суд. пост. може суд одмах извршити у смислу § 15. и 16. Полиц. уредбе, а осуђеном опет остаје право жалбе.

V

Један општински писар пита:

У § 381. кривичног закона прописане су казне за оне, који не би чистили своја или општинска имања од боје и траве, као и за оне, који не би чистили гусенице кад власт то заканс.

Како и закон о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња, прописује сличне казне, то се моли уредништво за објашњење: да ли још важе одредбе из кривичног закона или не?*

— На ово питање одговарамо:

После појаве закона о уништавању штетних животиња и биљака и о заштићавању корисних животиња, наређена § 381. кривич. закона не важе више, и ако није нарочито наглашено у поменутом закону да се она укидају, јер су самим доцнијим доношењем овога специјалног закона, који чак и казну за ове кривице повећава, она укинута.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Максим Тамничић, обућарски шегрт, из Београда, кварошо је крају стнари своме газди и побегао. Максим је стар 16 година, средњег раста, у опште свој, крупковат; од одела има на себи: дугачак плави капут, дугачке панталоне, на глави сиво позовани шешир, а обућу нема.

Полицијске и општинске власти да Максима пронађу потраже у својим домаћинама и наћеног спроведу полицајском кварту с позивом на дот Бр. 4780.

Дејко Поп-Јовчић, терзија, из Левчишта у срезу ичињском, који нема да одговара за извесно кажњиво дело, налази се у бегству. Дејко је стар 40 година, средњег стаса, црномањаст, дугачких бркова, брија се, у оделу је сељачком; бави се пресучењем, а слабије је јаким напрезањем. Нема га ни полицијске и општинске власти живо потраже и наћеног спроведу начелнику среза ичињског с позивом на дотешу Бр. 7888.

Милосав Стаповић, родом из Крушевца, побегао је 19. тек. м-ца из притвора среза ваљевског, где је одговарао за опасну крађу. Милосав је средњег раста, сувоњавог лица, у опште свеј; у сељачком је оделу, на глави има шајкачу, а на ногама опанке.

Полицајске и општинске власти да Милосава пажљиво потраже у кругу своје власти и наћеног под јаком стражом спроведу начелнику окр. кораснског с позивом на дот Бр. 3950 или поменутом среском начелнику.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Фотографија коју горе износимо представља два интересантна типа; један је зове **Петар Дукић**, из Прањанинића, среза качанског, а други **Стеван Марковић**, из Златова, среза мланског. Но њиховом калмању изгледа да су раније били ноћњани, али у ово последње време констатовало се да су обојица врло проблематичне личности; да тумарају од места до места, крше крађе и најзлија дела и да на тај начин прибављају себи средстава ради одржања егзистенције.

По овоме изгледа да Петар и Стеван упражњавају тај занат још из детињства и благодарећи њиховој превредености, па и срећи, обојици је полазило за руком да за дуг низ година живе на непоштен начин, плашећи се вечним ноћним граћама и задављући бригу полицији. Најпосле и њиховом пенсилектву дође крај. У току овога месеца полицајској власти пошло је за руком да их ухвати на делу опасне крађе и тако су решењем начелства округа подринског Бр. 4518, стављени под кривичну истрагу и у притвор. Петар је стар 30 година, високог раста, прилично развијен, мршавог лица, тупастих очију, малих и сасвим браон, брија се; од особених знакова има на десној нози белегу од посиновине; Стеван је стар 24 година, малог раста, сувоњав, црне косе, плавих очију и босак.

Како је цела њихова прошлост испуњена и тајанственнх, то износећи њихове фотографије, скрећемо пажњу свима полицајским и општинским властима, а приватне молимо, ако би што ближе знали о њима, да о томе известе уредништво овога листа или начелство округа подринског с позивом на акт Бр. 4695.

КРАЂЕ СТОКЕ

13. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу Бошку Дивићу, трговцу из Крушевца. Кобила је матора 3 године, мрко-дорастасте длаке, цветаста, без рошина и жига. Дешава начелства окр. крушевачког Бр. 4375.

Ноћу између 12. и 13. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу и једног жребца Сави Марковићу из Јелешца. Кобила је матора 12 година, дорастасте длаке, цветаста, брљаста, на жигом положено „К“; жребац је матор 3 године, дорастасте длаке, без жига. Дешава начелника среза јасеничког о.кр. крагујевачког Бр. 8155.

Сирење се позива свима полицајским и општинским властима на оне покрађе.

МАНГУП СТОКА

У срезу грузданском налази се један мангуп коњ, дорастасте длаке, у леву задњу ногу шутао. Сајбију упутити начелнику поменутога среза с позивом на дешеру Бр. 9045.

У атару општине раково-борске налази се један мангуп побиља, матора 3—4 године, обастаса, и једна овница, без рошина. Сајбију упутити начелнику среза овчиског с позивом на дешеру Бр. 4191.

Петар Стеван

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета желе уједно, цена је свега 40 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштаће по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштаће 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кроз потребу и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара по години за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединих бројева **„Полицијског Гласника“** не продаје се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

по милости Божјој и вољи народној

Краљ Србије

проглашујемо и објављујемо свима и сваком, да је Народна Скупштина, сазвана у први редовни сазив за 1. октобар 1908. године на XCII састанку 20. априла 1909. год. решила, и да смо Ми потврдили и потврђујемо:

ЗАКОН

О

измени и допуни у закону о уређењу округа и срезова од 18 марта 1905 године,

који гласи:

Други одељак чл. 68. закона о уређењу округа и срезова замењује се овим:

Избори окружних посланика за целу земљу за четворо-годишњу период извршиће се 1910 године, у прву недељу по Сретењу, а дотле ће важити раније извршени избори.

Ова измена постаје закон, кад је Народна Скупштина усвоји и Краљ потврди, а ступа у живот, пошто протеку десет дана од дана објаве у службеним новинама.

Препоручујемо Нашем Министру унутрашњих дела да овај закон обнародује, свима Нашим Министрима да се о извршењу његову старају, властима пак заповедамо да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

26. априла 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

(М. П.)

Видов и ставио државни печат,
чувар државног печата,
Министар правде,
Ст. Д. Рибарац с. р.

Председник
Министарског Савета,
Стојан Новаковић с. р.

Министар грађевина,
Ник. П. Пашић с. р.

Министар
просвете и црквених послова,
Љуб. Стојановић с. р.

Министар
унутрашњих дела,
Св. Милосављевић с. р.

Министар правде,
Ст. Д. Рибарац с. р.

Министар
иностраних дела,
Др. М. Ђ. Миловановић с. р.

Министар финансија,
Ст. М. Протић с. р.

Министар војни,
почасни ађутант Њ. В. Краља,
бригадир,
Мих. Живковић с. р.

Министар
народне привреде,
Ј. М. Продановић с. р.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. одобрена су решења Народне Скупштине, сазване у први редовни сазив за 1. октобар 1908. године, од 11. и 17. априла 1909. године, која гласе:

„да се село Дворите одвоји од своје садање општине снеготинске, у срезу голубачком, округа пожаревачког, и да само за себе оснује нову општину под називом: општина дворишка, у истом срезу и округу;“

„да се село Овсињице одвоји од своје садање општине велико-вртопске, среза и округа ишког, и споји са општином доњо-дупничком, истога среза и округа;“

„да се варошица Мионица одвоји од своје садање општине мионичке, у срезу колубарском, округа ваљевског, и да сама за себе оснује нову општину под називом: општина в. мионичка, у истом срезу и округу.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 23. априла 1909 г. у Београду.

ОПТУЖЕНИ ЧИНОВНИЦИ

На предлог Министра Унутрашњих Дела, решењем Министарског Савета од 28. фебруара 1909. год. № 4208, на основу § 57. закона о чиновницима грађ. реда, оптужење пред стеченом Ћупријском суду *Васа Поповић*, бив. писар среза деспотовачког, за дела, која се казне по §§ 106., 111., 112., 113. и 114. казн. закона.

*

На предлог Министра Унутрашњих Дела, решењем Министарског Савета од 2. априла 1909. год. № 5796, на основу § 57. закона о чиновницима грађ. реда, оптужени су пред стеченом крагујевачком суду *Ђорђе Костић*, бив. начелник среза гружанског, за дела, која се казне по § 111. казн. закона, и *Милојко Рајдојчић*, бив. писар истог среза, за дела, која се казне по §§ 111. и 133. т. 5. казн. закона.

*

На предлог Министра Унутрашњих Дела, решењем Министарског Савета од

11. априла 1909. год. № 7057, на основу § 57. закона о чиновницима грађ. реда, отпуштени су привременом суду за округ београдски: *Димитрије Жујовић*, бив. начелник среза грочанског, за дела, која се казне по §§ 111. и 113. казн. закона, и *Милутин Јовковић*, бив. писар петог среза, за дела, која се казне по §§ 104. т. в., 112., 113. и 128. казн. закона, у вези са § 66. закона о чинов. грађ. реда.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу марту 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца марта извршено је у Србији:

1. **Убистава**	42
2. **Детоубистава**	5
3. **Нехотичних убистава**	2
4. **Покушаја убистава**	33
5. **Разбојништава**	12
6. **Силовања**	2
7. **Тешких телесних повреда**	17
8. **Паљевина**	44
9. **Опасних крађа**	230
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	22

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	39 или	32·8%
Детоубистава	3 „	60 %
Нехотичних убистава	2 „	100 %
Покушаја убистава	32 „	96·9%
Разбојништава	10 „	83·4%
Силовања	2 „	100 %
Тешких телесн. повреда	17 „	100 %
Паљевина	1 „	2·2%
Опасних крађа	87 „	37·8%
Злонамерних поништаја туђих ствари	10 „	45·5%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (26), затим помоћу *оштрог оруђа* (10), и помоћу *тупог оруђа* (6).

Узроци са којих су ова убиства извршена лежу: у *међусобној свади* за 18 случајева, у *освети* за 17, у *користољубљу* за 2, у *нужној одбрани* за 1, у *ишчајству* за 1, и у *одбрани имовине* за 1. За два случаја узрок је непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства јављају се: у срезу јасеничком 3, у срезу јасеничком окр. крагујевачког 3, у срезу косанском 2, у срезу грузанском 2, у срезу крагујевачком 2, у срезу деспотовачком 2, у срезу бањском 2 (1 непронађено), у срезу прокупачком 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: грочанском, врачарском, пчињском, пољаничком (непронађено), власотиначком, расинском, жупском, трстеничком, параћинском, ресавском, белопаланачком, рађевском, ивањском, љубићевском, таковском, зајечарском, косаничком, рачанском, ариљском, студеничком, моравичком, тршавском и у варошима: Смедереву и Ужицу.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: пчињском, конаопичком, посаво-тамнавском, рамском (непронађено), и таковском (непронађено).

Нехотична убиства су извршена по 1 у срезовима: рашањском и хомољском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу лепеничком 4, у срезу јабланичком 2, у срезу мланчанском 2, у срезу подунавском 2, у срезу моравичком 2, и по 1 у срезовима: грочанском, косаничком, подгорском, масуричком, власотиначком, ключчком, трстеничком, расинском, забубовачком (непронађен), јадранском, посаво - тамнавском, мачванском, пожаревачком, моравском округа пожаревачког, рамском, голубачком, таковском, орашком, ариљском, црногорском и у варошн Београду.

Разбојништва су извршена: у срезу лепеничком 3 (1 непронађено), у срезу грузанском 2, и по 1 у срезовима: врачарском (непронађено), оба колубарска, пчињском, бепичком, црногорском и у варошн Ћуприји.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: поречком и алексиначком.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу левачком 2, у срезу мланчанском 2, у срезу моравском округа пожаревачког 2, и по 1 у срезовима: ключчком, неготинском, пиротском, мачванском, рамском, орашком, добричком, рачанском, пожешком, тршавском и ноарањском.

Паљевине су извршене: у срезу подунавском 4, у срезу лепеничком 3, у срезу мланчанском 3, у срезу тимочком 3, у варошн Нишу 2, у срезу пиротском 2, у срезу орашком 2, у срезу болевачком 2, у срезу косанском 2, у срезу студеничком 2, у срезу драгачевском 2, и по 1 у срезовима: посавском окр. београдског, лесковачком, оба јасенички, рашањском, конаопичком, параћинском, бепичком, сврљишком, бањском, белопаланачком, рађевском (пронађена), пожаревачком, моравском, окр. пожаревачког, прокупачком, црногорском и жичком.

Вредност свих ових паљевина износи **127.280** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу зајечарском **13** (2 пронађене), у срезу космајском **11** (4 пронађене), у срезу косаничком **11** (1 пронађена), у срезу јасеничком окр. смедеревског **10** (6 пронађених), у срезу мланчанском **7** (1 пронађена), у срезу лужничком **6** (1 пронађена), у срезу пчињском **5** (1 пронађена), у срезу крајинском **5** (2 пронађене), у срезу конаопичком **5** (2 пронађене), у срезу ресавском **5** (2 пронађене), у срезу пожаревачком **5**, у срезу моравском окр. пожаревачког **5**, у срезу хомољском **5**, у срезу жичком **5**, у срезу подгорском **4** (1 пронађена), у срезу колубарском окр. ваљевског **4** (3 пронађене), у срезу власотиначком **4**, у срезу бепичком **4** (3 пронађене), у срезу тимочком **4** (2 пронађене), у срезу пожешком **4**, у срезу грузанском **3** (2 пронађене), у срезу крагујевачком **3** (1 пронађена), у срезу лепеничком **3** (2 пронађене), у срезу расинском **3** (2 пронађене), у варошн Крушевцу **3** (1 пронађена), у срезу темнавском **3** (све пронађене), у срезу алексиначком **3** (све пронађене), у срезу пиротском **3**, у варошн Нишу **3**, у срезу поречком **3** (1 пронађена, у срезу звишком **3** (све пронађене), у срезу рамском **3** (1 пронађена), у срезу љубићевском **3** (све пронађене), у срезу подунавском **3** (1 пронађена), у срезу орашком **3** (1 пронађена), у срезу добричком **3**, у срезу студеничком **3**, у варошн Београду **3** (1 пронађена), у срезу грочанском **2** (1 пронађена), у срезу посавском окр. београдског **2** (обе пронађене), у срезу тамнавском **2** (обе пронађене), у варошн Неготини **2** (1 пронађена), у срезу трстеничком **2** (обе пронађене), у срез. левачком **2** (обе пронађене), у срезу деспотовачком **2** (обе пронађене), у срезу параћинском **2** (обе пронађене), у варошн Пироту **2** (обе пронађене), у срезу јадранском **2** (обе пронађене), у срезу мачванском **2**, у срезу посаво-тамнавском **2** (1 пронађена), у варошн Шапцу **2**, у срезу болевачком **2**, у срезу црногорском **2**, у срезу драгачевском **2** (1 пронађена), и по 1 у срезовима: врачарском (пронађена), ваљевском (пронађена), јабланичком (пронађена), лесковачком (пронађена), јасеничком окр. крагујевачког (пронађена), брзопаланачком, ключчком (пронађена), рашањском, сврљишком, моравском окр. пиротског (пронађена), пиротском, рађевском, голубачком, таковском, прокупачком (пронађена), рачанском, ариљском (пронађена), тршавском и у варошима: Ћуприји, Пожаревцу, Смедереву (пронађена), и Прокупљу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **17.000** динара.

Злонамерних поништаја туђих ствари било је: у варошн Прокупљу 5, у срезу расинском 3 (1 пронађена), у срезу посаво-тамнавском 3 (сви пронађени), у срезу подгорском 2 (оба пронађена), и по 1 у срезовима: колубарском окр. београдског (пронађен), крајинском, жупском (пронађен), трстеничком, пиротском (пронађен), ужичком (пронађен), рамском, подунавском и заглавском.

Вредност уништених ствари износи око **2770** динара.

Поред изложених дела у току месеца марта извршено је још у Србији и **15 самоубистава** и то: у варошн Београду **7**, у срезу ваљевском **2**, у срезу рамском **2**, и по 1 у срезовима: лесковачком, крагујевачком, подунавском и добричком.

Она самоубиства извршена су: *ватреним оружјем* 9, *сечивом* 4 и *бацањем у воду* за 2 случаја, а узроци њиховом извршењу леже: у *болести* за 4 случаја, у *очајању* за 3, *страху од казне* за 2, у *домаћој распри* за 1, у *рђавом материјалном стању* за 1 и у *љубомори* за 1, а за 3 случаја узроци су непознати.

Покушаји самоубиства извршени су по 1 у срезовима: посавском окр. београдског (опитрим оруђем), посавском окр. ваљевског (ватреним оружјем) и у варошима: Смедереву (сечивом) и Београду (ватреним оружјем), а узроци њиховом извршењу леже: у *рђавом материјалном стању*, у *душевном растројству* и у *домаћој распри*, а за 1 случај узрок је непознат.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Тачка број	ОКРУЗИ	Убиства	Детоубиства	Покушаји убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Теже телесне повреде	Пљачкање	Опасне крађе	Злочиначка удруженја	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	4	—	—	2	2	—	—	1	16	—	—	1
2	„ ваљевски	—	—	—	1	1	—	—	—	11	3	2	1
3	„ врањски	3	1	—	4	1	—	—	1	11	—	1	—
4	„ крагујевачки	10	—	—	4	5	—	—	4	10	—	1	—
5	„ крајински	—	—	—	1	—	1	2	—	9	1	—	—
6	„ крушевачки	2	1	1	2	—	—	—	2	14	5	—	—
7	„ моравски	4	—	—	—	2	—	2	2	18	—	—	—
8	„ нишки	2	—	—	—	—	1	1	4	11	—	—	—
9	„ пиротски	1	—	—	—	—	—	—	3	9	2	—	—
10	„ подрински	1	1	—	4	—	—	1	1	17	3	—	—
11	„ поморавски	1	1	1	6	—	—	5	5	30	1	2	—
12	„ руднички	2	1	—	1	—	—	—	—	4	—	—	—
13	„ смед. ревски	1	—	—	3	—	—	1	2	17	1	1	1
14	„ тимочки	1	—	—	—	—	—	—	5	19	1	—	—
15	„ топлички	3	—	—	—	—	—	1	3	16	3	1	—
16	„ ужички	3	—	—	2	1	—	2	1	5	—	—	—
17	„ чачански	3	—	—	2	—	—	2	5	11	—	—	—
18	Управа града Београда	1	—	—	1	—	—	—	—	3	—	7	1
	Свега:	42	5	2	33	12	2	17	44	230	22	15	4

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 21. априла 1909. године АБр. 788. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ЖАНДАРМЕРИЈА У ПОКРЕТУ

(Примена законског овлашћења из чл. 33. закона о жандармерији за употребу оружја)

(СВРШЕТАК)

7.

Као прва атрибуција шефа извршне власти јавља се право диспозиције оружане силе чија је манифестација у примени право командовања оружаном снагом државе. То је право изнесено у нашем Уставу (чл. 46), а та власт командовања у колико се односи на сигурност у земљи у свом вршењу делегирана је Министру Унутрашњих Дела. У томе правцу постоји изрична одредба у чл. 1 закона о јавној безбедности од 1905. год.[1]. Вршење ове атрибуције није неограничено. Имајући искључиву дужност да штити индивидуална права свију грађана и да их ограничава у вршењу у колико је то у интересу правног поретка потребно у корист свију грађана, извршна власт има да се креће у погледу употребе оружане снаге, ради остварења свог права принуде у границама, које су унапред законом одређене.

Да се дакле учини употреба овога овлашћења потребно је да су унапред одређени случајеви, у којима може да се једном лицу једна акција или уздржавање од једне акције у име државе силом наметне. За то се упоредо са овом влашћу принуде признаје, да се само законом могу одредити случајеви, како у погледу употребе оружане снаге тако и у погледу лица, којима се ово право у вршењу признаје и да према томе свако удаљавање од закона и законских граница истиче повреду закона и представља злоупотребу власти (abus de pouvoir) која истиче одговорност органа.

Постављајући задатак извршне власти у законским гаранцијама за чување индивидуалних права грађана и констатујући да је право командовања оружаном снагом увек ограничено у погледу акта принуде (puissence de contrainte) корисно је да се напоменте неке, да је употреба оружане снаге саставни елемената државне управе (élément constitutif du gouvernement), и да према томе има непосредног утицаја на постојање суверености, која је оличена у Држави, што значи, да држава само онда постоји ако има снаге (force publique) да своју суверност одржи и своју вољу имплементира.

8.

Истичући опште погледе државног права на задатак и природу извршне власти сада се истиче главно питање у којој се форми јавља употреба оружне снаге и какве су карактерне црте права командовања које се признаје шефу извршне власти ради одржања принудне снаге закона.

Употреба оружане снаге јавља се у два облика. Прва је представљена у праву располагања (droit de disposition), а други је оличен у праву тражења њене интервенције (droit de requisition). Ова два облика нису само разлика по форми већ се битно разликују у суштини. Право располагања значи право непосредног командовања и стављања у покрет оружне снаге и задржи право непосредног надзирања заповести и личног учешћа као врховног команданта. То је право признато шефу извршне власти и у чл. 46. нашег Устава.

Главна карактерна црта тога права састоји се у томе, што се употребом његовом издаје непосредна заповест оружаној јединици (donner des ordres), а то значи да право располагања оружаном снагом искључиво снаке делатности, а за своју непосредну последицу има потпуну послушност издато] заповести. Команданти војни и шефови полиције којима је заповест издана морају је извршити и не могу извршење одбити са разлога да је заповест противна закону, јер се у тој пасивној послушности и састоји моћ располагања, које се шефу извршне власти као шефу државне управе признаје.

У погледу самога права командовања, од велике је важности истаћи, да је то право битни елеменат принципа суверености оличеног у држави као правне личности.

Тај је принцип (souveraineté interne) обележен у унутрашњим односима државе (puissence politique) према личностима на одређеној територији, којима држава има права да своју вољу намеће, услед чега манифестације њене воље и имају увек императивни карактер у облику заповести (des ordres), које се у границама закона у крајњем случају одржавају снагом (force publique). Та карактерна црта заповести, у којој се огледа манифестација воље државе као правне личности показује, да поред своје правне воље (volonté juridique) ради остварења својих субјективних овлашћења признатих објективним правом држава има и другу вољу, која је воља прта њене суверености (volonté commandante) и као таква изнад свију индивидуалних и колективних воља у држави.

Према овоме свуда, где се држава јавља као персонификација суверености (puissence publique), она располаже са правом командовања које се огледа у издавању заповести (des ordres), чија је гаранција у снази државе (force publique), а које заповести као манифестација њене суверености (volonté commandante) у том случају у границама закона представљају карактерну црту њене правне моћи (puissance juridique) које се огледа у њеној принудној снази (puissence de contrainte) и истиче послушност (obéissence passive) свију оних према којима је заповест управљена.

9.

Други облик употребе оружане снаге, јавља се у праву тражења њене интер-

[1] Чл. 1. „Врховни надзор и старање о безбедности ради Министар Унутрашњих Дела у свези устројства Централне Управе и по томе он има права да у сарадњама нереда, појављења хајдучија, разбојништва, учестаних убистава, крађе и пљачкања, у извесним местима, продужена зора и ноћна патролье и унуте за потрагама реда и мира, хватање хајдука и разбојника и других лица опасних за личну и имовну безбедност и судбоносне злочиначке дела.“

пенције (droit de requisition) од стране власти којима је то право признато. Суштина њеног састоји се у томе што се легалност таквог захтева, има да испитује од стране команданта, коме је упућен. Законом или уредбом извршне власти тачно су обележени случаји у којима се оно право може да употребе; форма у којој се захтев чини и начин на који се захтев војној власти доставља. Чим је захтев војној власти испослан, питање о томе да ли интервенција оружане силе има места одлучује командант, коме је захтев упућен или овај командант који је по уредби овлашћен да легалност таквог захтева испитује. У том случају командант одлучујући о легалности захтева одлучује и о мерама које треба да предузме и према томе прима ону одговорност за извршење онога налатка, који му је у захтеву поверен и за оне мере, које је као командант ради испуњења задатка предузео, као и за последице које се услед предузетих мера појаве.

Власт која је интервенцију тражила сматра се за разрешену, чим је захтев војној власти достављен и задатак сматра се дале као лично дело команданта коме је упућен био.

Да ли би се сада могло примати да је правни положај Министра Унутрашњих Дела према команданту жандармерије одређењем и да су права и дужности Управника Београда, начелника окружних и других власти према командирима жандармеских одреда јасније. Вероватно је, да сада има више неће да се питање о њиховој одговорности може поставити на право место и да се може сасвим одбацити мишљење по коме је сваки полицијски орган имао права да тражи интервенцију жандармерије или имао чак и права да за употребу оружја непосредно заповести издаје. Права команданта и командира жандармеријских одреда добили су одређену форму и изнесени су принципи који разрешавају питање о праву командовања, а тиме и питање о одговорности органа и чувара јавне безбедности.

10.

Разрешити питање о одговорности чувара јавне безбедности и њихових непосредних органа, као што је већ споменуто, значи испитати у чијој је власти било право командовања у даном случају. Овлашћење да се функција извршне власти којој је стављено у задатак да се брине о јавној безбедности може и принудом, путем оружане снаге да одржи, може се применити од стране онога коме је законом дано право да издаје заповести која се јавља као непосредна последица права командовања. За то се сматра да је у дужности онога органа који командује да испита оправданост оружане интервенције јер тиме испитује и легалност њене примене и према одговорност како за начин извршења тако и за последице предузетих мера, пошто све то ради као командант оружане снаге, да вршење функције дотичне власти одржи.

Према овоме положај Министра Унутрашњих Дела његовом интервенцијом у угушивању нереда тачно је одређено положаје како шефова полиције тако и команданта жандармерије и осталих официра. Право од кога Министар Унутрашњих Дела употребу чини то је право шефа извршне власти у располагању оружаном снагом чије је битни елеменат право командовања које се у заповести мења-ењује. Да ли је командант жандармерије имао право да легалност заповести министрове испитује зависи од тога да ли је Министар Унутрашњих Дела имао право диспосиције жандармеријом у чији састав и командант улази. Закључак није сумњив. Жандармерија је непосредни орган Министра Унутрашњих Дела за одржавање сигурности у земљи. Она долази под министрову команду. То је изричито предвиђено у чл. 1., 3. и 10. закона о жандармерији и чл. 1. и 3 закона о јавној безбедности. Министар Унутрашњих Дела врховни је чувар безбедности и сигурности у земљи и у случају нереда има права да издаје наредбе за угушивање отпора ради поправљања реда и мира. То његово право припада му као делегату шефа извршне власти, чија је прерогатива у праву диспозиције жандармеријом као оружаном снагом призната и за то Министар вршећи то право врши једно уставно овлашћење из чл. 38 Устава због обзира на то што је такво право у чл. 1. зак. о јавној безбедности за Министра Унутрашњих Дела нарочито и нан Устава конституисано.

11.

Позитивно се сада већ може тврдити да нема никаквих законских препрека да се Министру право диспозиције може оспорити. Његово право да издаје заповести (donner des ordres) јесте несумњиво. Користећи се уставним атрибутима шефа извршне власти и законским овлашћењем које садржи и његова права и извоси његове дужности Министар Унутрашњих Дела има права да директно издаје заповести командиту жандармерије, о-ицирима и командирима као органима сигурности без обзира на њихов ранг. Његова је дужност ако потреба изискује да узме активно учешће у угушивању нереда и отпора; да прими командовање жандармеријом и да учини све да се жандармерија стави у покрет и оружаном снагом савлада сваки отпор, услед кога су правни поредак и сигурност у опасности били.

Министар Унутрашњих Дела према томе има у том моменту сва права која истичу из права командовања, које се јавља као есенцијални елеменат суверености државе, а такво право повлачи за собом дужност Министра као командита оружане снаге да оправданост оружане интервенције из чл. 33. закона о жандармерији испита.

Питање о дужности команданта жандармерије и његов правни положај према Министру Унутрашњих Дела разрешено је чим је право командовања Министру признато. Да се одржи министрова заповест истиче се командантова потпуна покорност (obéissence passive). Његово право да легалност испитује отпало је, јер је његовом праву командовања Министрово исто такво право супституирано.

12.

Други случај употребе оружане снаге чешће је и редовна појава. Да Министар Унутрашњих Дела узме активног личног учешћа у угушивању отпора, треба да су се појавили са свим особини догађаји који правни поредак у питање доводе. Интервенцији Министрова поред правне стране у његовој кривичној одговорности има тада увек политички карактер и тиче се опште унутрашње политике целога кабинета, јер представља вршење уставне прерогативе шефа извршне власти у погледу права командовања чију примену има да очува цела влада као делегат целокупне извршне власти ради одржавања правног поретка, чије овлашћење тада Министар Унутрашњих Дела има само у принудној акцији да изведе. Та политичка страна интервенције Министрове увек се јаче истиче, јер се принудна снага државе дотиче увек индивидуалних права грађана и за то одлучивање на употребу оружане интервенције која на вршење тих права утиче и давање мандата Министру Унутрашњих Дела да личном интервенцијом као члан кабинета покаже одлучност и вољу владину у питању која се тиче уставних гаранција грађана увек истиче чисто политички положај који је влада у једном конкретном случају у погледу вршења права и гаранција заузела.

Стање је дакле редовно да се угушивање отпора врши без учешћа Министра Унутрашњих Дела. У том случају јавља се право тражења интервенције оружане снаге (droit de requisition). Овакав облик интервенције оставаља некрњена права грађанских и војних власти. Право командовања остаје командиту оружане јединице чија је интервенција тражена и тиме стављено му је у дужност да легалност заповести за оружану интервенцију испитује. Положај његов ни мало није завидан. Његово право истина постоји да интервенцију одбије али његова одговорност тиме није умањена од одговорности ако интервенцију дозусти на се онда напшло буде у првом случају да ју је требало дати и у другом да ју је требало одбити.

Овај други облик употребе оружане снаге предвиђен је за команданте и остале старешине жандармер. одреда у чл. 26. уредбе о жандармерији: „При угушивању нереда старешина жандармерски ако је официр добија од државне полицијске власти само задатак и начин извршења удешава сам и одговорни је за њега. Ну ако је ту у месту дивизиски командит или командант пуковског округа или официр равни или већи положајем од командита пуковског округа, онда упуте за извршење добија од овога."

* * *

Да резимирамо. Проматрала изложена у овим реолексијама, воде једноме закључку. Правни положај жандарма и официра према кривичноме делу, које се јавило као последица употребе оружја, одређује се по њиховом правном положају према команданту, који је у конкретном случају право командовања имао. Тај

њихов међусобни положај одређује и њихова права и њихове дужности. Заповест у којој се право командовања манифестује у правцу има то правно значење што истиче послушност оних према којима је управљена и личну одговорност онога који је био овлашћен да је изда. Она покрива одговорност оних нижих органа који су у угушивању отпора учествовали и употребу оружја од стране жалрија оправдава тако да јој поништава приниципитет, који по својој природи треба да има. Убиство које би се услед употребе оружја јавило за жандарме и официре који право командовања нису имали, остаје и даље прост матерјални факт у угашеном животу погинулих лица, а правне последице везане су за команданта који је заповест за употребу оружја издао, коме се убиство има урачунати као кривично дело, ако се буде признало да је примена законског овлашћења из чл. 33. закона о жандармерији за употребу оружја на своме месту била.

Принцип личне одговорности као основа у кривичном праву и у овом случају остао је неповређен, јер се убиство јавило као последица заповести органа који је по праву командовала употребу оружја наредио, те се за то убиство као кривично дело има њему и уписати, а не жандармима, који су заповест морали да изврше.

Мик. Тадић.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Под државним надзором — управником берлинске полиције — заводом управља општина преко заводске дирекције. Сместен је на једном великом имању поред реке Спрее и састоји се из читавог комплекса зграда (зграда за канцеларије заводске управе и стан директора, станови чиновника и надзорника, зграде за становање осуђених, радионице, кујна, кухатило, болница, пекара, дисциплински затвор, шупе, штале, магацини и т. д.), у којима се налази мањи део затворених, док је већи део расподељен по баракама на полопривредним имањима берлинске општине на јужном и северном делу берлинске околине, где је општина закупила велике простране, у које се вештачким путем набацује сва садржина берлинских канала. На тај начин река Спрева, која протиче кроз Берлин, остаје незагађена каналским нечистоћом, а тиме су опет од тих нередних песконтих поља стално заљубрављени простране плодне њиве и ливаде, на којима се згодно употребљује радна снага.

У заводу у Румелесбургу затвореници раде разне занате, махом за рачун берлинске општине и самога завода, а они по станицама ван Берлина употребљени су на полопривредне послове по помењутим општинским имањима. Како по локалима у главном делу завода тако и по баракама ван Берлина влада примеран ред и чистоћа. Свуда се огледа касарнска дисциплина, скопчана са одмереном благошћу чиновника и надзорника, и од најгорих сиктница и лењивца постаје привежени радници. Рад у заводу почиње лети у 5, а зими у 6 часова ујутро и траје до 7 часова у вече са прекидима за време доручка (лети у 6, зими у 7 час.) пола часа, за време и по ручку 1 час (12 до 1) и по вечери (у 5 час.) пола часа. Најмање неповиновање заводским прописима повлачи разне дисциплинске казне, које изриче директор.

Један део заводе снажога затвореника припада заводу, а други њему самом. Од његова дела један се део опет задржава да му се када кад буде из завода отпуштен, а други затвореник може употребити на побољшање хране, за марке на писма и друге ситнице.

Један овакав завод постао је пека потреба и за наше прилике. У њ. би се на прном месту имали да сместе наши коцкари, којих ће бити преко две стотине, а за тим једна маса професионалних скитница и просјака, који су се од рада одвикли и увек стоје на прагу злочина, кога врло често и прелазе. Међутим изградње једног таквог завода не би скупо стало, јер би се велики део трошкова подмирио зарадом заводских затвореника.

Прогонство из царевине врши се према странцима у оним случајима, у којима се досуђује принудан рад или полицијски надзор. И ван ових случајева виша полицијска власт може протерати странца и у чисто полицијском интересу, кад је у питању јавна сигурност, ред и мир. Домородци се не могу протеривати као ван земље, тако ни у самој земљи, ни у границама царевине може припадник једне савезне државе бити протеран из друге савезне државе у своју, нпр. Баварац може бити протеран из Пруске у Баварску ит д.

Прогонство се може извршити на три начина:

а) транспортом — спроводом изгнаника до границе. Овај начин се предузима ређе и онда, када се има уверења, да дотични сам не би напустио немачку територију, кад је у питању већи интерес, нпр. лица која су опасна за друштво и државу (анархисте) и онда када је осигуран пријем изгнаника од стране његове отаџбине. Приликом решавања о овом начину прогонства увек се и то напомиње, да ли ће се дотични задржати у притвору док не дође одговор од власти његове земље.

б) Удаљавањем принудног часова, кад се на прогонство осуђеном лицу по саопштењу одлуке преда једно писмено — принудни пасош (Zwangspass), у коме поред личног описа и узорка прогонства стоји и наређба, да у остављеном му року преко одређеног му пограничног места напусти немачку територију. Истим писменом протеранца се опомиње, да ће бити силом — путем транспорта — спроведен ако у остављеном му року не оде, а такође му се предочавају и законске последице од недовољеног повратка (затвор до 7 недеља — § 361. кр. закона). Пре ње одлуке доставља се дотичној пограничној власти, којој протеранца има да се јави и принудни пасош преда, кога после са потврдом о предаји границе враћа патрат исто власти.

в) Спомињањем наредбе о прогонству, што представља најблажи начин протеривања и употребљује се према бољим лицима, на која се верује да ће по наредби поступити. Протеранику се оставља известан рок у коме има да напусти пруску, односно немачку територију, на ако то овај не учини, онда се протерује принудно, ну такни су случајеви врло ретки, јер ће сваки радије ићи сам.

Сва се изгнанства објављују у полицијским листовима, а одатле се имена свију протераника потирају код свију полицијских власти у земљи, те ма где да се настани он ће бити примећен и но том предат суду на осуду због повратка.

Принудно васпитање (Fürsorgeerziehung).

Пошто се увидело, да криминалитет малолетника све више расте, и да се код њих склоност ка злочину повећава са сваком осудом, то се у Немачкој одавно дошло на мисао, да се ако напуштене младежи не може отклонити казненим и принудним мерама, већ старањем и васпитањем, да казну, дакле, треба да замени васпитање или бар да поред казне дође и васпитање. У том циљу удружило се све што је најболе из свију народних слојева, почев од престола па до сеоских учитеља, занатија и земљорадника, све под девизом: помоћ напуштеној и у опасности доведеној деци. Резултат тога покрета, поред многих приватних удружења, био је закон о старању и васпитању напуштене деце од 1900. године.

Циљ је овога закона да отклони напуштеност младежи и спречи њено срљање к злочину, или да већ напуштену, покварену и злочиначку младеж сачува од потпуне моралне пропасти у интересу не само њиховом личном, већ и друштвеном и државном, јер ће друштво само тако имати користи од својих чланова, ако они имаду моралне квалификације, које живот од њих изискује.

По томе закону, а имено § 1., малолетници који нису навршили осамнаесту годину живота могу бити подвргнути принудном васпитању:

а) када постоје услови из § § 1666. и 1838. грађ. зак., т. ј. кад родитељи злоупотребе право старања над својом децом, напусте их или их својим нечеститим и неморалним животом изложе моралној опасности;

б) када малолетник чини неку казниву радњу, за коју не може кривично одговарати због свога доба старости, а с обзиром на природу извршеног дела, личност родитеља или других васпитача и осталих животних односа, принудно се васпитање покаже као потребно ради отклањања и спречавања даље моралне напуштености малолетника;

в) када је ово принудно васпитање потребно нан наведених случајева због недовољног васпитног дејства родитеља старатеља или школе, те да се малолетник сачува од потпуне моралне пропасти.

Кад наступи који од наведених случајева, онда местна полиција или где ове нема општински суд, врши малу истрагу

и чини представку старатељском суду, који по том доноси одлуку. Обично се претходно још пита за мишљење школа и надзорни савештаник.

Кад суд нареди јавно старање за малолетника онда га предаје на мишљењу „земаљског капетана“[1]) сместа било у који државни завод на поправку, било у приватне васпитне заводе, било у земљорје, у какву приватну службу или на занат. Само по потреби могу остати до навршеног пуполетства, 21 годину. (наставиће се)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(наставак)

Аутомобили и велосипеди.

Циркулација аутомобила у ресору париске полиције потчињена је одредбама раније поменутих декрета: од 10. марта 1899 год. и 10. септембра 1900 год., које важе за целу француску територију. Поред овога, а по једној наредби управника полиције од 3. маја 1905 год. аутомобиле не смеју употребљавати ложаче и лампе са одвећ јаком светлошћу, нити шофери смеју злоупотребљавати трубу и остале сигнале. Кондуктери аутомобилних кола морају се тачно придржавати десне стране пута, а на први знак полицијског органа морају кола заустављати.

Регулисавајући циркулацију велосипеда по јавним местима, наредба од 10. јула 1900 год. стиља у дужност велосипедистима:

а) Да морају бити снабдевени апаратима за ноћному публике;

б) Да морају своје велосипеде ноћу осветљавати;

в) Да терају умереном брзином кроз насељена места, на раскрсницама и савијутцима, и

г) Да увек иду десном страном пута.

А забрањује им:

а) Да иду по тротоарима и стазама, намењеним пешацима, и

б) Да се утркују по јавним местима.

Уличи продавци, комисионери и вашарски продавци.

Заузимање улица и јавних путева у циљу обављања какве професије забрањено је наредбама: од 28. децембра 1854 и 25. јула 1862 год. Само по изузетку управник полиције може допустати појединим личностима, да на улицама продају воће, поврће, јаја, масло, сир, остриге, лимунаду, цвеће итд. Ова изузетна допуштења дају се само старим и немоћним личностима, које су неспособне за какав тежи рад, а при том су оптерећене породицом. Поред ових услова, улични продавци морају још бити Французи, старији од 30. год. и становати стално у Паризу најмање три године.

Улични продавци дужни су да сами лично обављају професију за коју су добили допуштење. Изузетака од овога може бити по нарочитом полицијском одобрењу, и то само на случај болести и немоћи. Оболелог и немоћног у овим случајевима може замењивати сродник или ма које друго лице, али и овај заменик мора имати специјално полицијско допуштење, у коме ће се налазити и његова фотографија.

Продавци ноћа могу своју робу носити само у ручним колима, на којима се не сме налазити никаква објава нити реклама. На улицама могу остати од јутра па до поноћи, али се без специјалног одобрења не смеју дуже задржавати на једном истом месту. Тако исто забрањено им је, да своју робу продају у близини јавних или приватних пијаца и дућана, у којима се продаје роба исте природе.

И назад:

Сваки уличи продавац мора собом увек носити значку и књижицу са својом фотографијом.

Комисионери. Свако лице, које жели да на улици обавља комисионерску професију, мора имати нарочито полицијско допуштење за овај посао. Допуштење ово издаје се на основу мишљења комесара кварта у коме молилац станује, а у њему је означено: молиочево цивилно стање, личин опис и место на коме ће стајати. Поред овога, молилац још добија једну значку, на којој се налазе: његово име, почетна слова његовог презимена и број под којим му је издато одобрење за рад. На случај да комисионер промени домицил или место рада, дужан је о овоме известити надлежан полицијски биро.

Вашарски продавци. Париска прокуратура издаје допуштења за рад и вашарским продавцима, и то за сваки вашар поимособ. Да би неко могао добити допуштење за продају на вашару, потребно је: а) да је поданик или штићеник француски или швајцарски; б) да је доброг владања; в) да није млађи од 16 год. и г) да стално живи у сенском департману најмање годину дана.

Вашарске свечаности допуштене су само у пограничним париским срезовима, а бивају у времену од 1. септембра до 30. јуна.

Место на земљишту, на коме се обавља вашар, закупљује се у општини, путем јавне лицитације, а новац, добивен на овај начин, предаје се школској благајни ло-тичког среза. По изузетку овај се новац може употребити и за какав други хуманн циљ.

Склоништа за напуштену и изгубљену стоку и ствари.

Сва животиње и сва кола, нађени без надзора по улицама, на трговима и пијацама у ресору париске полиције, уводе се у склоништа. Ово исто бива и са осталим стварима, које би се нашле на означеним местима, а које су веће од 1 м. а теже од 15 килограма. Остале, ситније ствари, шаљу се у полицијска одељења (одељење за нађене ствари). И за животиње и за ствари потребна је нарочита унутиња полицијског комесара. Животиње се по врстама распоређују у специјално ловале, а оне од њих, које су болесне, или као такве само осумњичене, издвајају се засебно и сваких 24 сата подвргавају ветеринарском прегледу.

Постоји нарочити регистар у канцеларији склоништа за уписивање реклама-ција, које се односе на изгубљене животиње или ствари. У овај регистар приватни још уписују оне своје изгубљене животиње или ствари про него што уђу у склониште у циљу њиховог проналаска.

У склоништима животиње остају 8 дана, а ствари 6 месеци, после којих се рокова предају администрацији домена. Изузетак се чини према стварима, које су у вези са каквом судском истрагом.

Органи при склоништима воде још и надзор над свима колима у јавном саобраћају. Циљ је овом надзору, да се сва кола у јавном саобраћају и њихови сопственици придржавају тачно прописаних прописана. Они, у овом циљу, једном годишње прегледају сва кола намењена јавном саобраћају и нумерисану их.

У склоништа се, између, укључују и пси, који би тумарали по јавним местима. Они од њих, који су снабдевени оковратником (питром) и чији су сопственици познати, враћају им се по наплати трошкова око чувања и исхране; остали се убијају у року од три дана.

У наредби од 25. августа 1882 год. о склоништима за напуштене и изгубљене животиње говори се и о одељењу за нађене ствари. Одељењу овом шаљу се: а) ствари, нађене на јавним местима, које су за пет дана, без успеха, биле изложене у најближем полицном комесаријату, и б) ствари, нађене у ајвакерима, трамвајима, омнибусима и чамцима, које се морају предати у року од 48 сати. Изузетно, у сваком случају, добија признаницу.

Ако се сопственици нађених ствари не пронађу у одређеном року, који се одређује према природи ствари, од три месеца до годину дана, находница их могу тражити у сопственост. Оне, пак, ствари, које у одређеном року не би тражио ни сопственик ни находник, предају се администрацији домена после три год. ако нису изложене брзом квару — иначе по-сле 18 месеци.

Персонал полиције јавног саобраћаја.

Као што је већ раније поменуто, то је директор општинске полиције који, под надзором управника полиције, управља службом јавног саобраћаја. Један инцедиректор га потпомаже и замењује у случају одсуства. Под његовом, т. ј. под директоровом влашћу стоје дивизијски комесари, који, опет, под својом влашћу имају по пет среских комесара и по једну компанију резерве. Сваком од ових компанија командује по један полицијски официр уз помоћ главног инспектора. Позорници на јавним местима старају се о извршењу закона и полицијских прописа, нарочито оних који се односе на

[1]) Landeshauptmann или негде Landesdirektor (земаљски или провинцијски капетан односно директор) је један виши чиновник државне управе, чија провинцијска област обухвата број од 8 до 12 округа с њиховим потребама. Он је по свом положају и члан провинцијског одбора и под његовом управом стоје више и у опште све покрајинске установе и заводи.

сигурност и слободу јавног саобраћаја и чистоћу.

Поворници резервних компанија имају засим другу службу. Они, пре свега, нису подељени на бригаде, и напаметничко су на службу у пресектури где сачињавају, као што им и само име показује, резерву, која је спремна да увек ступи у акцију на случај потребе (манифестације, разне свечаности, непредвиђени случајеви итд.). Ове су компаније, поред осталог, интересоване и службама у полицијама, на концертима и балозима, при трци и т.д.

(наставиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(наставак)

Да постоји и *страст за убиством* није тешко доказати сионом праксе и литературе. Ту образује мотив чиста радост учиниоца због саме убилачке радње или због мука жртвиних, или због обојега у исто време. Страст за убиством може бити у неколико урођена, и може се и задобити.

У првом случају, кад је страст наслеђена или урођена, она се показује већ у детета као радост у свирепим злостављањима животиња и људи. Овде нарочито указујемо на појединости у одељку „Дете као злочинац“ у Карактерологији „Encyklopädie der modernen Kriminalistik“ Bd. II., S. 229 ff.). Таква деца деру жабе, боду или парају птице, лептире, мачке, или им и очи вађе, и при свему том имају велико унутарње задовољство. Она муче и своје родитеље, браћу и сестре и друге људе на чисте страсти; радо употребљују силу, брутална су и готово су увек импулзивне природе.

Детињско доба само је по себи доба старости извесне свирепости, но томе је разлог оскудица још неразвијених алтруистичких осећања. Кад при том деца кидају крила лептирима, чупају крила и ноге мувама, то се дешава само на тај начин, што дете ни при том послу баш ништа не осећа, истоветно као и у случају кад дете лупа своју лутку, цепа своју нову хаљину са сликама итд. Ту се има посла, дакле, са нагоном за разоравање, који је изнин надражење (често и силом надражене моторне) сфере, која у томе нивали нормално поље за забаву. Игра детета проистиче из истога нагона, не узимајући у обзир да је то остварење фантазије.

Опасан је, дакле, само случај, кад се примети, да дете са страшћу, јако нагласиује своје задовољство у мукама животиња. Из те наклоности може се, а по разним примерима изнолошки се и развија страст за убиством.

Друге индивидуе не треба у својој младости да даду такве ознаке своје наклоности, пошто на другом путу доспевају до мањих убистава. Ту се увек има посла са личностима, које су ослабиле у својим нервозним сферама. Та се слабост може задобити инсанима и разулданостима сексуалне и алкохоличне врсте, оскудицом енергије, па и запуштеношћу. Она може бити саставни део општег дегенерисања индивидуе, која се увек има приписати наследној наклоности. Такве личности већином са свима случајно доспевају до злочина убијања, и при његовом извршењу осећају усасно задовољство какво само убиство пружити. Под таквим околностима оно постаје тако пека потреба, да се човек не може више савладати, већ и на најзнатнијих узрока врши убиства.

За ослабљени, болесни нервни систем остаје проливање крви још једина драж, од које он може да мало живахне.

Долазе још и други моменти у питање. Страст за убијање може бити развијена даље и услед самога позива, који има човек у животу. Месар и ловац често су заступљени међу убицама. Они у своме занату изгубе страх, који има обичан човек према убилачкој радњи, и науче се, да при убијању, са свим обично, случајно и на своје сопствено изненађење осећају задовољство, које се таквоме може приписати эпизолошким узроцима. Такве убице под утицајима својих заната и приликом убистна примењују своју вештину, коју су задобили у свакодневном обављању свога заната.

Један месар убио је једну девојку на тај начин, што јој је на два места правилно засекао врат с обе стране у каротиде. (Tardie).

Један младић, ловац, убио је новорођено дете своје љубавнице тиме, што му је задао један убод у потиљак између главе и кичмене мождине, као што се то чини са рањеним срнама приликом лова (Gross).

У пракси има безброј таквих примера. На њих је обратно нарочиту пажњу и Дајггарт у својој Криминалној Тактици.

Страст за убиством може се даље развити и појачати услед подражавања и сугестије. Страст за убиством могу да расплазме нсирани нонпаирски чланци о извршеним дедима убистава, ужасне убилачке историје из колпортерских романа, који и својим насловним сликама могу необично да утичу на фантазију и осећање гледалаца и читалаца.

Сугестија и подражавање од утицаја су и на проливање крви приликом битака. Без изражене страсти са убијањем у човека, изазване сугестијом и подражавањем, у опште би биле немогуће и битке у ратовима. При посматрању позитивнога злочинца можемо видети, како се одушевљење за рат и љубав према отаџбини нонекад само суделовање сугестије. И ако разум каже, да су ратови и битке нешто ужасно, што се из етичких и практичних разлога мора спречити, и ако са свим сигурно, размишље, које доводе народе до рата, могу у већини случајева бити расправљене избраним судом, ипак откидање рата лежи у најдубљој унутрашњости природе човекове, као и партија које рат воде, која се сугестијом распламти у страст за убијањем.

Кад би за то социјалне демократе, тражило, да се у случају рата њихови чланови не одазову позиву под заставу, при садашњем становишту културе, њихови би их сами привређени морали казнити због дезертерства. Јер баш међу тим члановима нижих народних класа страст за убијањем најпре се распламти сугестијом, и међу њима има надзи се многобројан елеменат, који баш у рату може прилике да оствари своје пасије, за што му се иначе јако не пружа прилика.

Идеалније, али ипак само уз суделовање сугестије распламтело ратно одушевљење више се може наћи код виших друштвених класа, а страст за убијањем више је развијена код нижих класа. Шта више, мора се много даље заћи у науку историје.

Проливање крви у биткама и револуцијама са свим позитивно има своје психолошко дејство. Готово увек кад се у свету десило нешто велико, то је се подигло из ужасног потока крви. Човечанство потребује с времена на време купатило у крви, да би задовољило своју најсвиренију природу. Стара и нова Христова вера могла се подићи само из мора проливене крви. Такав је и човек. Ко га тако не познаје, тај га и не познаје. „Крв је са свим особити сок“, и у овом смислу.

Морали смо учинити ово поређење у области права и државе, да бисмо могли разумети крвавога злочинца. Досегне ли страст за убијањем код злочинаца или код ратника у биткн још једав већи степен, онда код обојице немамо стање беснила, лудила.

Дакле, и код убистна налазимо са свим истоветне психолошке и психолошке моменте као и код неалочинца. Ко то превиди, или хоће да превиди, тај не може ући у најдубљу психологију убице.

У страсти за убиством без сваке сумње лежи и један садистички моменат. То се да јасно запазити баш код убистна на сладострашће, где сладострашће и свирепост зајелно делују. Страст за убиством највише се испољује код убистава на сладострашћа. Код њега су сексуалне дрази са свим видљиве. У осталом, код страсти за убиством сексуалне дрази, могуће је, и да постоје, али су скривене.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општинске забрешке, актом својим Бр. 743, пита:

По чл. 1. закона о општин. мерини, све што се у јавном саобраћају продаје по тежини а износи количину већу од 25 кгр. мора се мерити на општ. мерилима. Ову мерину по чл. 2 и 3 наплаћују општине у своју корист.

Многи извозници и остали трговци, који имају да испуне царске овде на Забрежју, мере довучену робу на својим вагама, јако ови воле ради контролисања, и избегавају плаћање мерине овој општини, на да кроју коју изнозе не утоварују непосредно у изнозне им вагоне, већ је у своје магацине примају.

Ова рода, на коју се мерина по чл. 17. тражи, довози се из унутрашњости на

разних места, која нису заштићена чл. 11. номен. правила, а тим чланом, па ни другим којим, није прецизирано да трговац сме мерити робу без плаћања таксе општини, сем кад је из ног места изволи, стога општински суд мисли да од назовродавца има право да наплати мерину по чл. 17. правила на робу, коју сам из разних места довлачи овде и извозницима — велико купцима — продаје и мери, а да само на робу, одавде извезену, која би се на шпицу мерила не треба мерину наплаћивати.

Учтиво се моли уредништво за објашњење по овоме.“

— На ово питање одговарамо:

По члану 6. закона о општинској мерини, на једну исту робу може се мерина наплатити само један пут.

Сва роба о којој говори суд у своме питању, морала је платити мерину у општини у којој је први пут извршена продаја.

Ако је овако купљена роба донесена у Забреж и ре сметнала у магацине мерена на сопственим вагама у циљу контроле, онда она не мора платити по други пут мерину.

За ту се само може тражити уверење у смислу чл. 11. правила за извршење закона о мерини.

Овако довезена роба, ако се од сопственика опет препродаје у месту, па њена тежина мора поново да наплати мерењем, јер је са другом помешана те је укупна тежина непозната, могла би бити предмет наплате само у том случају, ако продавац затражи да се мери на општинским мерилима.

Ирци ли, се пак, ово мерење ка приватним вагама, онда општина нема права на накнаду.

Она роба, коју сами извозници доносе непосредно ради извоза из земље, не може ни у ком облику бити предмет опторезивања, пошто је она плаћала мерину у месту пре продаје.

II

Суд општине варошки Прокупља, актом својим Бр. 3022, пита:

„Пресудом овога суда од 30. новембра пр. год. № 2562, кажњена је навесна учитељица онд. са 5 дана затвора за недолазак по позиву - § 327. т.ј. крив. закона.

Како се она госпођа после овога, по добивеном дужем осуству, одазвала на онд. варошки у Крагујевцу, то је писмом овога суда од 17. децембра пр. године № 2562 писато суду општине крагујевачке, да ову пресуду саопшти осуђеној госпођи, но по извешћу ном. суда од 5. јануара т. г. № 23791, она није хтела примити саопштење пресуде неће је тражила, да јој се сва акта њене кривице доставе.

Према овој њзави суд је актом од 4. фебруара т. год. № 120, послао суду општине крагујевачке сва акта њене кривице ради саопштења ном. пресуде. Акта ова примљена су у ном. суду 7. фебруара т. г. и заведена под № 2366.

Из ових акта види се, да је суд општ. крагујевачке позивао осуђену позивима од 8 и 12 фебруара т. г. и да је на њима позивар назначио да је није могао пронаћи, а добављена је тек 17 марта т. г. када јој је саопштење извршено и којом је приликом изјавила да је ном. пресуда застарила. Суд пак враћајући акта овоме суду у извешћу своме од 11. априла т. г. № 2366 тврди, да осуђена није била у Крагујевцу већ у Београду, те јој за то пресуда није благовремено саопштена.

Међутим од поништаја акта — 4 фебруара т. г. суд је свој захтев поновио 26 фебруара т. г. под № 120, 15 марта т. г. под № 2129 и 14 априла т. год. № 2120.

С тога суд општине прокупачке, учтиво молим уредништво да не овоме изволи дати своје мишљење: је ли у овоме случају, према наведеноме, пресуда овога суда застарила или не, и ако је застарила ко је за то крив?“

— На ово питање одговарамо:

Наречена пресуда, докле се не саопшти осуђеном, не сматра се за пресуду, него као обични акт истраге, и не цени се у погледу застарелости као пресуда по последњем ставу § 396. кр. закона, него као акт истраге по ставу прном ове законске одредбе.

Према томе, пад од 30. новембра, као дана изрицања пресуде, па до 17. марта као дана саопштења, није пропуштено од стране власти да се у року од три месеца ништа не ради, него је радњама: од 27. децембра, 5. јануара, 4. фебруара, 7. фебруара и 17. марта прекидана застарелост, онда дело није застарело, и застарелост се сада има рачунати од 17. марта као дана саопштења пресуде.

Нека, дакле, суд тражи да се његова пресуда изврши и та се услуга не може одрећи.

Карактеристично је, међутим, да је суд осудио учитељицу на казну затвора протинво § 26. Полицијске Урудбе, по коме она није могла бити кажњена затвором него новчано, на тек ако не би могла платити, могла јој се казна новчана заменити затвором.

Ово казује да су суду мало познати закони по којима ради и које има да примењује, као год што казује и тај факат, да општинско чиновништво не чита обавештења која се у листу дају, јер је питање о застарелости опширно расправљено у бр. 28. од прошле године поводом питања општине мало Јаолске, те би суд, да му је ово познато, могао наћи основа у истом да расправи и случај, који га је нагнао да ово питање учини.

III

Суд општине г. крњинске, актом својим Бр. 609. пита:

По чл. 132. закона о шумама, за тужбе по шумским кривицима не плаћа се у напред никаква такса.

И ако овако јасно одређује ова законска одредба, ипак у овом срезу има општинских судова, који по свима приватним тужбама за шумске кривице наплаћују таксу у напред.

Моли се уредништво да изволи у листу објаснити: треба ли у напред наплаћивати таксу за шумске кривице и колику или не, како би се суд имао управљати у даним случајевима.

— На ово питање одговарамо:

Члан 132. закона о шумама толико је јасан, да искључује свако двоумљење и они судови, који наплаћују таксу по шумским кривицима у напред, врше једну незаконитост. На плаћање таксе осуђује се окривљени, ако се докаже његова кривица, иначе се ставља пресудом или решењем на терет тужиоца, ако кривица није утврђена.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Анђелко Стојковић, извлар, родом из Белиног Граништа, 28. прошлога месеца извршио је опасну крађу Живку Бабовићу, из Драгиња, и побегао. Анђелко је средњег раста, у опште смеђ, правог носа, великих бркова; у цивилном је оделу, на глави има црн шешир.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, за Анђелка најновије потраже у другу своје власти и најпре под јаком стражом спроведу начелнику среза моравско-таковског с позивом на дописе Бр. 4396.

Станоје Вељковић, из Кадиња, среза јабланичког, 23. прошл. м-ца извршио је убиство над Росандом, берном Косте Станисављевића, онд. и по том побегао. Станоје је стар 27 година, средњег раста, угластог очњу, малих бркова, у опште смеђ; у оделу је сукненом, на глави има шајкачу, а на ногама опанке.

Нека га све полицијске и општинске власти најновије потраже у својим домашајима и пронађеног стражарно спроведу начелнику среза јабланичког с позивом на дописе Бр. 6249.

ТРАЖИ СЕ

Душана Николића, из Лешнице, који је 5. прошлог месеца отуманао од своје куће и до данас се није вратио, тражи начелник среза јадранског, рађи предаје родитељима. Душан је стар 14 година, средњег раста, сувоњав; у оделу је сеоланском, на глави има шубару, а на ногама опанке.

Познавају се све полицијске и општинске власти да Душана живо потраже и пронађеног упуте поменутом начелнику с позивом на акт Бр. 6113.

КРАЂА СТОКЕ

2. прошлог месеца непознати крадљивци украли су једну кобилу Петру Николићу, из Голубиња. Кобила је мутора 8 година, на челу звездата, на леђима има ожиљак од седла коју је обрастао белом длаком, има жиг „О.“ Акт начелника среза поречког Бр. 1646.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ову покрађу.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 19. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 10. МАЈА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у округу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Милан Комарчевић, полицијски писар прве класе среза посавско-тамнавског, и

Михаил Антонић, полицијски писар треће класе среза јадранског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусте из државне службе у интересу истe.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. априла 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Јовану Сјеницком, комесару железничке полиције у Нишу, у рангу начелника среског треће класе, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. априла 1909 г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(НАСТАВАК)

7. Судска Медицина и правни принципи. — Али баш и они, који би хтели порицати, да је за целокупну правну науку и праксу потребно неко извесно знање из Природних Наука, морали би признати, да ће бар правницима судски струке и органима полицијске власти Судска Медицина и њене помоћнице бити у многим приликама од замашне предности. Колика је та предност, показаће најбоље примери.

Већ у *самој теоријској области правних наука, које се баве судским случајевима*, наилазимо врло често на питања, која се дају сврсисходно утврдити и правилно решити само на основу неког извесног знања из појединих делова Судске Медицине. Тако н. пр. теорија о неурачунљивости и кривичној одговорности (imputabilitas) није више чисто свекулативно питање самих правника, него својом правом суштином захвата у област Природних Наука и њиховог методског истраживања. Она се данас оснива на тачно одређеним подацима и резултатима, добивеним дугим методским проучавањем и екзактним опитима експерименталне Психологије, Психофизиологије и Психопатологије — и правник, коме би те области Судске Медицине биле сасвим непознате, не би могао о питањима те врсте правилно резоновати и до тачних закључака доћи. Слично томе може се рећи и за теорију о праву располагања или диспозиције (са иманењем особама и т.д.), и за теорију о способности и праву сведочења пред судом (depositio). Све те теорије подједнако се оснивају на принципима модерне Психологије, Психофизиологије и Психопатије. У опште: у свима овим и другим научним питањима, која расправљају спорна душевна стања која особе — душевне особине, аномалије, алтерације и болести — потребна је, данас, и правном теоретичару Судска Медицина. Нарочито се у томе истичу оне области научног испитивања и резоновања, у којима играју неку улогу и елементи урођености (конгениталности), наслеђства и наследне отерећености (хередитарности), па и појави атавизма. А ако најпосле споменемо и читав низ оних врло деликатних питања, која се у правној Науци расправљају, а која се односе на душевно стање човеково, произведено којим начином тровања (интоксикацијом), инфекцијом (вирусом) или другим којим сполашњим или унутрашњим надражајем експитативне или депресивне природе: — онда смо се дотакли тек само једне групе правних питања, о којима ће правник врло погрешно резоновати и погрешне закључке изводити, ако не буде имао неке извесне спреме из Судске Медицине и њених помоћница — Психологије, Психофизиологије и Психопатологије. И правнику теоретичару и научном раднику потребно је, дакле, неко извесно знање из Судске Медицине, ако је рад, да појединa теоријска и научна питања своје струке темељно обрађује и правилно реши. То медицинско знање *разоткриће му многе тамне области његове струке; протумачити му многе привидне несугласице појединих спорних питања; проширити му погледе на појединe већ постојеће правне принципе*, и повести га све новим и новим *проблемима*. У кратко: медицинско знање обогатиће га и учврстити у његовој струци тако, да ће бити много плоднији, а у своме резоновању и закључивању много самосталнији, поузданији и доследнији.

8. Примена Судске Медицине у законодавству. — Још јаче се истиче потреба Судске Медицине у *правној пракси — нарочито судској*. Већ при самој примени правних начела у законодавству може правник учинити читав низ озбиљних и замашних погрешака, ако се не би умео послужити научним и практичним резултатима Судске Медицине. Случајева те врсте наћи ћемо у свима законицима, па и у нашим. Тако су н. пр. неки законодавци (немачки и аустријски) — било из погрешне претпоставке, да се *мушко не може* (механичком силом, притиском, лишено свести и воље) *силовати*, било из неоснованог мишљења, да силовање мушкарца не може имати озбиљних последица по личне интересе саме жртве или по друштвени напредак и поредак — због и убудуће појам о силовању тако, да ово за мушкарца законски и не постоји — да се, дакле, не може ни казнити, а то је велика погрешка. С тога се мора рећи, да су одредбе нашег кривичног законика у томе правцу (§ 191.) потпуније, јер више воде рачуна о истини,

доказаној у Медицини: — да се и мушкарац може силовати (у правом смислу те речи), и да силовање, извршено на мушкарцу, може имати врло осетних и обилних последица не само за жртву [рецимо и. пр. инфекцију којом полном болешћу], него и за опште добро. — На против опет: одредбе нашег кривичног законика, које говоре *о противприродном блуду* (§ 206. ер. зак.) нису тако потпуне и прецизне као у неким другим законицима [и. пр. аустријском и немачком], јер спомињу само две врсте тога блуда: — блуд између лица мушког пола и скотоложтво. На и те две врсте дотакнуте су врло непотпуно и тако, да је појам противприродног блуда много ужи, него што је у истини. По том параграву не би се, и. пр., могао казнити хомосексуалитет међу женама [т. з. лезбијска љубав], обљуба са чмара на женама (praedicatio mulierum, coitus analis), па, наравно, ни т. з. sodomia conjugalis или педерастија у брачној постељи, а ње има и код нас.[1] Тај недостатак нашег крив. законика потекао је јамачно најпише отуда, што наш законодавац није имао толико смрене на Судске Медицине, да тачно разликује све врсте противприродног блуда и њихов значај за појединца и друштво. — И *одредбе трађ. законика о раскиди за брачност бегета* (код нас §§ 113. и 114. грађ. зак.) не одговарају нормама, које су утврђене медицинском науком и лекарском праксом, него решавају таке спорове пред судом на начин, који ни процесуно не одговара истини и не задовољава правду — јамачно и опет највише због тога, што законодавац није подио довољно рачуна о резултатима тачног посматрања стручне Медицине у томе правцу. — *Казне за побацивање плода на мајчине штроше* (§ 168. ит.д. нашег кр. зак.) махом су по законицима тако нормирано, да се по тим одредбама — или уопште баш ради тих одредаба — ретко кад може тај злочин пред судом доказати, прави злочинац пронаћи и казнити, а тај је случај, на жалост, и код нас. Да је законодавац при редакцији тих параграфа имао у виду оно старо, осведочено искуство лекара у томе питању, да матере не падају своје учеснице у побацивању[2] само за то, што је и за њих казна веома осетна, јамачно би у закон унео друге одредбе, а не оне из кр. УЛ. § 168. кр. зак. — И одредбе § 164. нашег кр. зак. показују, да законодавац није обратио довољно пажње на судско-медицинску страну тога питања. По тим одредбама постоји „*дело убијства деце, мајчиног кошмарa*", ако мати своје дете „од порођаја за 24 сата, или ако се докаже, да је мучно стање породиље још непрестано трајало, и после 24 сата" убије. . . а та одредба — бар са гледишта стручне Медицине — не одговара ни правди ни духу самога закона. У њој се претпоставља, да „мучно стање" породиљино траје 24 сахата после порођаја, а та је претпоставка сасвим погрешна. На против: лекарско искуство доказује, да се — при иначе нормалном порођају — „мучно стање" породиљино убрзо после порођаја изгуби. Зато су други законодавци (и. пр. немачки и аустријски) и одступили од тако дугог и тачно одређеног термина као неке апсолутне, и ограничили га на сам порођај или на врло кратко, неодређено време иза тога акта („während oder gleich nach der Geburt" по § 222. аустр. нацр. за кр. зак., а „in oder gleich nach der Geburt" по 217. § нем. крив. зак.). — Немачки казнени законик чини опет у томе питању ту погрешку против научних начела и практичног искуства у Медицини, што жени само у ванбрачном порођају признаје дело детоубиства а брачној матери не — као да она за време порођаја или одмах после порођаја — дакле за време породиљских мука — не би могла доћи у тако мучно стање тела и душе, да учини дело, за које не би могла бити потпуно кривични одговорна! — На и одредбе из гл. XIX. нашег крив. законика, које говоре *о насилним повредама и о насилној смрти*, добиле би — без сумње — и други облик и одређењу и потпунију садржину, да је законодавац та питања решавао с више знања и искуства из Судске Медицине. Нарочито су у томе правцу непотпуне, неодређене, па с тога за лекара-вештака и веома незгодне одредбе из § 177. нашег кр. зак., а баш тај параграф је код нас веома често у примени. Тај недостатак осећају не само лекари, него и правници ма у ком својству судске и полицијске праксе.

Ово је само неколико примера, а има их још много више. Сви доказују, да и у нашим и у туђим законицима има знатан број законских одредаба, које не одговарају начелима Судске Медицине, па с тога на сдекада сметају правилном решењу тако спорова пред судом. Те одредбе ваљало би довести у склад са модерним погледима у Медицини и њеним помоћницима, *а тај задатак би могао решити само онај правник-законодавац, који би сам имао довољно спреме и разумевања у медицинским питањима те врсте — дакле у Судској Медицини.*

(наставиће се)

Д-р М. Јовановић — Батут

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(Одговор г. Милошу Станојевићу, судији на правда књиге под горњим насловом)

Г. Милош М. Станојевић, судија пространственог суда за округ београдски приказао је моју књигу „О доказима у Кривичном Поступку" у „Полицијском Гласнику" бр. 8—12 од ове године, и у том свом приказу нарекао је о поменутој књизи овај суд: „Што се тиче пак поменутог практичног дила овога дела, који је г. Марковић хтео постићи, ово његово дело није без мана, јер у истом има погрешних и нетачних објашњења појединих законских одредаба крив. поступка, које се апсолутно не могу примити." Мане, као и погрешке и нетачна објашњења, по мишљењу г. Станојевића, дошле отуда, што мени „оскудева пракса", која је потребна „да би закључци о појединим законским одредбама били правилни". Г. Станојевић се у свом приказу — ово треба добро имати на уму — јавља као практичар, који поред теоријске спреме, познаје „све оне практичне нијансе кроз које пролази једна кривична истрага", и који, као такав, изриче горњи суд.

Да ли је овај г. Станојевићев суд тачан или не, најбоље ће се видети, ако се сагледа у разлоге на којима он базира своју оцену. Г. Станојевић је свој суд засновао на погрешкама, које је нашао у мојој књизи, које је истакао и о којима је нарочито говорио.

Да их прегледамо на брзу руку.

I. Прва замерка се односи на *увиђај*. Ово је управо и најважнија и највећа замерка, јер је г. Станојевић њој посветио више од половине приказа.

У спору је, на првом месту објашњење §-а 54 крив. пост. или решење питања: у којим се случајевима има предузети увиђај?

Ја сам у својој књизи тврдио, да се § 54 има разумети тако да иследник није безусловно дужан да предузме увиђај чим сазна да је кривично дело за собом остављено неке трагове. Он, и ако зна да је кривично дело остављено извесан траг, неће предузимати увиђај само онда, кад је тај траг несумњиво већ доказан другим доказним средствима. Према томе да од увиђајности иследника зависи, хоће ли извршити увиђај или не, при чему се има да руководи циљем увиђаја као и циљем саме истраге. Г. Станојевић је у свом приказу навео, да „овако објашњење и придавање смисла § 54. пр. пост. т. ј. овако решење постављеног питања, апсолутно је погрешно и противно закону." По њему је иследник дужан, обавезан по § 54. „да код дела која у опште остављају трагове изврши, и то одмах, увиђај, без обзира на то да ли ће се они увиђајем који ће он извршити по овом зак. пропису утврдити што или не."

Да видимо, ко има право.

Кад се прочитају разлози г. Станојевићеви види се двоје: прво, да он текстом §-а 54 поткрепљава своје мишљење, и друго, да се упушта у теоризање, у научно излагање спорног питања и тврди, да иследник може испунити своју дужност само онда, ако сваки траг сам лично опази својим чулима, и да би сазна друга истрага била дефектна на онда и рђава.

И једно и друго резоновање г. Станојевићево је нетачно.

Што се тиче теоризања о томе, како је истрага „бледа и сува" ако иследник о свима траговима не учини увиђај, г. Станојевић би брзо увидео погрешност својих резоновања, да је моју књигу прочитао онако како се књиге читају. Он би при таквом читању видео, како данашња наука никако не тражи, да иследник трчи на лице места и да врши увиђај чим сазна да је кривично дело за собом оставило

---

[1] Конјугална содомија биће је већ предмет судског испитања и код нас, и наши судови биће су у заблуди, како да је процене. Касационни суд решио је, да је то дело кажњиво и онако је (септ. 1909) начелно решење, да се тако дело има квалификовати као злоставо.

[2] А без сумњенија ретко кад и може до тога доћи. Шта више, сазнавши за један крађи правац.

ма какав траг. Данашња наука сматра мишљење г. Станојевићево за беспотребно и бесмислено отезање поступка. О овоме се г. Станојевић може уверити, ако отвори ма који уџбеник или коментар ма чијег законика о крив. поступку, ако не верује детаљним и опширним излагањима, која се налазе у мојој књизи. Доказа за све ово може г. Станојевић наћи и у свима новијим законодавствима, која су заснована на гледишту данашње науке. Неко од њих, као немачко, бугарско и др. само предвиђају увиђај, али никако не наређују иследнику да сваки траг кривичног дела својим чулима опази, већ остављају њему да он по својој оцени реши, хоће ли вршити увиђај или не. Друга законодавства, опет, као аустријско у § 116, изречно одређују, да се увиђај има предузети увек, кад се то из казне потребним ради расветљења какве чињенице која је важна за истрагу. Кад и у ком ће се случају увиђај показати потребним, и по овим законодавствима зависи само од оцене иследника.

Изнесно је, да ће после овога и сам г. Станојевић увидети, да се његово мишљење теоријски не да бранити, сем ако не држи да су сва нова законодавства тако и наука на погрешном путу. Ако би ово последње био случај, он би науци учинио велику услугу, кад би своје мишљење објавио у ком од угледнијих европских стручних часописа.

Али г. Станојевић, сем овога, своје мишљење базира и на самом тексту § 54. Он вели „да је овај законски пропис императиван", да се „ниме иследнику наложе, ставља у дужност, да се увери о ономе о чему је реч у овом §-у, и постара се да се траг не изгуби." Све ово, опет изводи из речи овога §-а: „иследујућа власт..... *сама ће* се о том трагу *увјерити* и *старати се*... да се он не изгуби".

И ово је сасвим несхватљиво.

До оваког тврђења г. Станојевић је могао доћи само тако, што није знао, да наука и пракса могу чинити одступања од одредаба кривичног поступка. Он, као добар практичар, вадда зна, да је и наша судска пракса потпуно одступала од неких императивних наређења кривичног поступка. Он је требао да зна, да је природа кривичног поступка таква, да се оваква одступања допуштају у интересу самог поступка, разуме се, да та одступања не смеју бити произвољна већ могу бити створена само науком или сталном праксом. Сем овога, да је г. Станојевић знао, шта је увиђај у суштини својој, шта је његов циљ и чему има да служи, он изнесно не би тврдио, да се § 54 има разумети онако како га он схвата.

Да све ово г. Станојевић не разуме, сам је о томе дао брилијантан доказ. Да би што боље потврдио своје мишљење о томе, како је § 54 императивног карактера, на према томе да се не сме другачи разумети него што га он разуме, он се позвао на француски кривични поступак, који је данас најстарији, и који, као и наш садржи једну одредбу која одговара нашем §-у 54. То је чл. 32 (а не 34. као што г. Станојевић наводи) који наређује прокуратору републике да у случају извесних кривичних дела која за собом остављају трагове без икаквог одлагања иде на лице места и учини увиђај. Он вели, да је ова обавеза општа за све званичнике судске полиције, па из тога изводи да се другачије не сме разумети ни наш § 54.

Међутим ствар у Француској стоји сасвим другачије. Није довољно умети прочитати закон, него је требало знати шта о том закону вели француска наука и пракса, па се тек онда на њега позивати. Ево како стоји ова ствар у Француској. Гаро, у чију сврху г. Станојевић сваковако неће посумњати, говорећи о увиђају и то нарочито о чл. 32. законика о крив. поступку, текстуално вели ово: „Кад се прочита текст овога члана, изгледа да је увиђај у случају flagrant délit *обавезан*. Али, и поред *императивних* израза у чл. 32, прокуратор републике учиниће увиђај само онда кад он то нађе за потребно". Онако наука у Француској, а исто тако и француска судска пракса. Још 1842 год. министарство правде издало је упутство, којим је препоручило, да се увиђаји врше само у случају потребе, да би се избегли бесцилни изласци и бесмислени трошкови.

Како што се види, ниједне државе нема, у којој су иследници безусловно дужни да врше увиђај чим сазнају за за какав траг кривичних дела, на било да њихови законици садрже императивна наређења или не. На ипак у спима тим државама истраге нису ни „суве" ни „бледе," као што то г. Станојевић мисли.

Г. Станојевић вели: „оставити суседној оцени иследника вршење увиђаја и његовој увиђајности значило би у многим случајевима у највећој опасности истрагу на несрећу. Маса несавесности и злоупотребе прокуна би се на тај начин у многим крив. истрагама..." Ове речи јасно показују, како г. Станојевић не зна шта је увиђај. Он држи, да кад закон не прописује да иследник може вршити увиђај кад се њему свиди. По овоме би испадало, да се само у Србији правилно врше увиђаји, а у целом осталом свету да су саме злоупотребе и несавесности. Међутим, није тако. Г. Станојевић треба да зна, да закони не морају све предвиђати па да се иман правилно ради. Законе објашњава наука, у томе се циљу пишу уџбеници и коментари, који калују иследницима и судијама како треба разумети закон. У томе циљу сам и ја написао књигу, о којој је реч овде, у којој је јасно речено шта је увиђај и у коме се циљу предузима. Иследник, који то зна и који се тих упутстава држи, не може погрешити. Несавесности и злоупотребе се казне, те стога о њима не може бити ни говора.

(наставак ће)

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

У Пруској се јавно стараље примењује годишње на 6—7.000 малолетника, чије издржавање стаје око 5,000.000 марака, од којих две трећине падају на терет државе, а једна трећина на комуналне самоуправна тела — округе.

У овом правцу дејствују и многа приватна удружења, која се приватним путем старају о васпитању деце, којој прети опасност од моралне пропасти. И по правилу најпре се преко ових удружења, за тим свештеника и школе дејствује, пре но што би држава била принуђена да предузме потребне репресивне мере.

Тежака је, да јавно стараље осуђене малолетнике на првом месту упути у приватне заводе, нако би остали у средини у којој ће и доцније живети, на се тек у другом реду, али ипак у најваше случајева, упућују нарочитим заводима за васпитање и поправку, од којих је тек врло мали део државни, а много већи приватни, само што стоје под државним надзором.

Приликом посете јадногa таквога приватнога завода у Целендорфу код Берлина, који је познат под именом „васпитни завод *Урбан*", задивљена некога данно преминулог богатог, а притом хуманог човека, могли смо се уверити о изванредно целисходном уређењу таквих завода, где се малолетници оба пола осећају као у породици. Ну о томе другом приликом биће говора опширније.

Услед целисходног уређења јавнога стараља над напуштеном и покварењом младежи, особито од доношења специјалнога закона о томе, криминалитет малолетника у Немачкој не пење се већ од неколико година, као што је то случај готово свуда на другим местима. То је с поносом могао да истакне у једној од прошлогодишњих седница немачког парламента државни секретар д-р Нибердинг.

Да поменемо овде још једну установу, која је у Немачкој прошле године заведена у интересу малодетника. То су *нарочити судови за малолетнике*.

Установа тих судова показала је била у Америци и Енглеској врло леле резултате, што је дало повода да се они и у Немачкој заведу. Док се потребне измене у законодавству не изврше они су овде заведени са сада административним путем. Судови се састоје из једнога судије, као председавајућег, обично старатељског или оног који има највише искуства и смисла за поступак са малолетницима, и два судије из грађанства „шеффен", који би одговарали од прилике нашим поротницима. Суд има да до ситница испита разни живот и односе окривљених малолетника пре но што донесе одлуку да ли су дело с разбором учинили или не, т. ј. да ли ће бити и осуђени или само упућени на принудно васпитање. Јавност је при суђењу ограничена на лица која су потребна, као што су дотични свештеник, учитељ, родитељи или старатељи, лекар и лица којима суд нарочито допусти приступ.

Први такав суд у Немачкој установљен је 1. јануара пр. год. у Франкфурту на Мајни и на његовој првој седници међу позваним гостима био је и писац оних чланака. Судило се двама дечацима и једној девојчици за неке омање крађе

Из испитивања председавајућег судије и целог поступка отседало се особито благо опхођење према тим малим невољницима и очински прекора за учињене грешке, те су са сузама напуштали судеку дворницу. Један од тих дечака казнљен је укором, други је упућен у завод за поправку, пошто се видело да је до онда живео у неповољним приликама и рђавој моралној средини, а деветоро је предато родитељима с налогом да се боље о њеном васпитању старају.

Како су се пробе са овим судовима још у почетку показале као корисне и да повољно дејствују на сузбијање криминалитета малолетника, они су расписом Министра Правде од 1. јуља пр. год. заведени при свима српским судовима у целој земљи.

Издавање криваца врши се на основу закључених државно-правних уговора са страним земљама, а по одобрењу министара иностраних дела и правде. Ако захтев о издавању иде редовним дипломатским путем, онда дотични сачекује решење о издавању у судском затвору, а ако је молба за издавање упућена непосредно односно полицијској власти, онда се страна задржава у сигурном полицијском затвору, извештавајући одмах о томе министарство и очекујући по том потребно решење. Тропшкове око издавања сноси држава. Сопствени поданици се ни у ком случају не издају (§ 9. немачког крив. зак.)

Транспорт криваца врши се махом нарочитим жељезничким колима, која по утврђеном реду возе извесним линијама стално свобраћају.

Транспортна жељезничка кола састоје се из 12 ћелија, у које се затварају обично по један, а, према потреби, и по два транспортата. Свака се ћелија засебно затвара, те цео транспорт од 12—24 лица прати један спроводник.

Спроводник на одређеним станицама предаје транспортате органима дотичних местних полицијских власти, које се благовремено морају известити о времену доласка транспортата, како би се сачекао на станици воз са транспортом. Спроводници воде прате ова кола обично су чувари казнених завода, која се на ту службу наизменично по месец дана одређују. Они су дужни да на свима станицама примају и предају транспортате свију категорија. То су т. зв. „општи транспорти“ (Sammeltransporte).

У хитним случајима или кад каква лица имају да се спроведу у правцима где општа транспортна кола због мале потребе а не свобраћају, транспорт се врши обичним жељезничким колима са цивилним транспортерима, данас лицима из грађанства, с којима полиција закључује уговор на одређено време ради спровођења криваца. Они морају бити поуздани људи и бити увек готови да кад се позову приме спровод. Кад врше службу они имају карактер званичних државних органа. Плаћају се за сваки случај по прошлогодишњем уговору за цео дан (12 часова) 4.75 марке поред карте III. класе, а где има и сувим да се путује, онда му се плаћа 27 пфенига од сваког километра. Издатак на храну транспортата (0.50 марке дневно) надокнађује му се по извршеном спроводу.

Транспортне трошкове сноси полиција која врши транспорт, а после их наплаћује од дотичних транспортата или оних по чијој се кривици спровод врши. За транспорт заједничким колима рачуна се по 8 пфенига (0.10 дин.) од сваког транспортата на 1 км. (иначе сам подноз III. класом стаје 3 пфенига од километра). Транспортата се даје на пола дана 375 грама хлеба и 125 грама кобасице или сланине. Полиција која почиње транспорт мора транспортате снабдети с храном за један дан, а даље снабдевање врше друге спроводне полиције, бележећи издатке у спроводном листу, који с транспортатом иде у место опредељења. За обичне појединачне спроводе рачуна се карта III. кл. за транспортата и транспортера, храна транспортата и дијурна транспортеру. По самим варошима спровод се врши колима.

Конкубинат — ванбрачан заједнички живот лица разног пола законом је само у толико забрањен, у колико је осуђени лицима за прељубочинство укрућено право поновног ступања у брак. И тако полиција према неким старим министарским прописима има да интервенише и ванбрачан живот забрани, где се он у толикој мери испољава, да изазива јавну саблазан. Иначе се конкубинат не трпи још ни тамо, где би по закону и брачна веза била немогућна.

Полиција сигурности се стара и о *умоболницама*. При појави душевног оболења полиција на основу мишљења физикуса спроводи оболелог у душевну болницу, а по том извештава о томе његове сроднике. Када судови неко лице ослободе кривичне одговорности због правне неурачунљивости услед душевног оболења, онда се дотични упућује полицији, која одлучује где ће се упутити: да ли у какву болницу за душевне болести или други какав окружни завод за смештај за јавну сигурност опасних лица, или ће се оставити у слободи, ако од њега не прети никаква опасност, но опет под контролом полиције. И при отпусту из завода душевно оболелих мора се претходно тражити мишљење полиције.

При овом се одељку води и *казнени регистар*, т. ј. листе свију осуђених лица која припадају берлинској општини и оних који су у Берлину осуђени. У Пруској те су регистре обавезни да воде државни тужиоци и полиција, где се по набучним реду слажу. Из оних регистра казнених лица дају се обавештења само властима, а не и приватним лицима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

Поред четири компаније резерве, постоји још једна компанија позорника са специјалним задатком — *бригада за кола* — која се стара о извршењу закона и прописа, који се односе на циркулацију кола у јавном свобраћају.

Велосипедска бригада, чија је улога много важнија у погледу сигурности јавног свобраћаја, расподељене је на све бригаде српских компанија. Агенти, који је састављају, од огромне су користи у случајевима, у којима је потребна брза акција. Они, поћу, допринесе веома много сигурности удаљених квартова својом покретљивошћу и брзином, с којом изненада прелазе с једног краја на други.

Републиканска гарда, која се састоји за три батаљона и четири ескадрона, допринеси, такође, под управом и по наредбама префектовим, одржању реда приликом манифестација и свечаности. Поред ових она, заједно са позорницима резервних компанија, врши службу на јавним баловима, у позоришима и осталим јавним локалима и на трка.ма.

Једновремено са општинском полицијом, о уличној сигурности старају се и нека одељења дирекције за истраживање.

Тако:

Једна секција одељења сигурности има дужност да хвата и затвара кочкаре и продајнице; да истражује јатаке и прогнанике, и да спречава сваку законску повреду на јавном месту.

Покретна бригада одељења сигурности, под директном изнадњу једног полицијског комесара, подељена је у две секције, од којих прва води рачуна о скитницама и просјацима, а друга о моралу и проституцији на јавним местима.

Бригада за спречавање кокце надзирава, поглавито, кафанске свечаности и трке у погледу кокце.

Полиција јавних етаблисмана.

1. Позоришта, концерти, балови.

Према чл. 1. декрета од 6. јануара 1864. год. о слободи позоришта, свако лице има право подићи и експлоатисати позориште, ну о томе мора известити министарство уметности и префектуру дотичног места. Члан 2. овог истог декрета ставља у дужност сопственицима позоришта, да се у погледу реда, сигурности и чистоће придржавају у свему полицијских наредаба и регламена.

Полицијска наредба од 1. септембра 1898. год. регулисала функционисања позоришта са разних тачака гледишта.

Према прописима I главе ове наредбе, свако лице које би хтело конструисати и експлоатисати позориште, мора претходно о томе поднети пријаву министарству просвете и уметности, као и надлежној полицијској префектури. Уз пријаву мора се поднети и план зграде у загсземплара, и означити број места за публику. Пре него што би ново позориште отпочело радити, администрација изве-

штава молиоца да ли је потребно да у поднетом плану учини какве измене.

Подигнуто позориште не може се отворити пре него што га прегледа иста позоришна комисија, коју састављају: управник полиције као председник, техничари, директори позоришта, општински одборници и изасван број чиновника.

Полицијска наредба од 1898. год. прописује, да поједини делови позоришта морају бити конструисани од незапаљивих материја и изолисани од осталих делова дебелим зидовима; даље: да степенице буду широке најмање 1·50 м. и да број излаза из позоришта и њихова ширина буде сразмеран броју места за публику.

Загревање се може вршити само помоћу апарата, који су потпуно изолисани од појединих делова позоришта, а осветљење мора бити електрично. Постоји нарочита техничка комисија, која студира питања о осветљењу, и испитује да ли се прописи и наредбе о њему тачно примењују. У крајним размацима времена, обично сваког месеца, нарочита комисија прегледа свако позориште, и овом приликом уверава се: 1. да ли се прописи полицијски тачно извршују, а нарочито, да ли апарати против пожара функционишу правилно, и 2. да ли какве модификације треба унети у уређење позоришта.

Главни надзор над позориштима, за време представа, врше: по један полицијски комесар, уличии позорници и републиканска гарда.

Сваког позоришног представи мора присуствовати и по један лекар.

Према декрету од 30. децембра 1852 год. сопственици позоришта дужни су подносити на преглед надлежним полицијским комесарима сваки нов комад, намењен јавном представљању, а према чл. 8 декрета од 2. новембра 1892 год. у представама не могу употребљавати децу испод 13. год. без нарочитог одобрења министарства просвете и уметности.

* * *

Сообразно прописима полицијских наредаба: од 31 маја 1833, 17 новембра 1849 и 1 септембра 1898 год., јавности које жеље отворити и експлоатисати „café-concert"-е морају за ово имати допуштење од полицијске префектуре.

Полицијске наредбе о улазима и излазима публике, грејању и осветљењу, које се примењују на позоришта, важе у свему и за „café-concert"-е.

* * *

Према полицијској наредби од 31 маја 1833 год. за приређивање јавних балова потребно је допуштење надлежне полицијске власти. Ово се даје по учињеној истрази у погледу сигурности зграде, и под погодбом: да се на бал не пушта нико са оружјем, батином, штапом, као ни деца испод 16 год. старости.

2. Продавнице пића.

Личности, које намеравају да отворе кафану, крчму или на какву продавницу пића, дужне су пријавити се полицијској власти у смислу закона од 17 јуна 1880 год. Свака промена у личности сопственика или деловође ових радња мора такође бити пријављена власти. Пријаве се подносе: у Паризу — префектури; у сеиском департману и општинама Сене и Оазе — месној општинској власти, а њихом пријем потврђује се реверсом. Пречисћ пријава достављају се, у року од три дана по пријему, прокуратору републике, који има право протеста против отказања нових продавница пића.

Време отварања и затварања. Према полицијским наредбама од 8 новембра 1870 и 28 јула 1879, продавнице пића у Паризу не могу се отворити пре 4 часа изјутра у времену од 1 марта до 1 новембра, ни пре 5 часова изјутра од 1 новембра до 1 марта, и морају бити затворене најдаље до 2 часа изјутра у свако доба. Изузетак се чини само према продавницама пића у близини пијаца, које могу бити отворене целе ноћи.

Отварање и затварање продавница пића у општинама које спадају у ресор париске полиције, регулисано је полицијским наредбама од 31. октобра 1858 год. и 28 марта 1879 год. Према овим наредбама оне могу бити отворене: у 6 часова изјутра од 15 октобра до 15 марта и са изласком сунца од 15 марта до 15 октобра. У свако доба год. морају се затворити до 2 часа изјутра.

У смислу старих обичаја, који су санкционисани и полицијским расписима, продавнице пића могу остати отворене целе ноћи изевесних празничних дана, као н. пр. у очи Божића и Нове Године, о народним празницима итд.

Поред овога, изевесне зграде могу добити изузетна допуштења у погледу ранијег отварања или доцнијег затварања или најзад, да могу остати отворене преко целе ноћи. Допуштена ова двојака су: сталиа и привремена. Прва издаје управник полиције после истраге којом би се утврдила оправданост траженог допуштења, а друга — привремена — полицијски Комесари и општински председници при свадбама, банкетима и разним другим свечаностима.

Према полицијској наредби од 20 јула 1894. год. свака игра на повод забављена је у јавним етаблиманима и на јавним местима.

3. Станови с намештајем.

Издавање под закуп станова с намештајем регулисано је полицијском наредбом од 1 јуна 1905 год., која поглавито обухвата ред и чистоћу у овим локалима.

Према чл. 2, 3, 4 и 5 ове наредбе, ниједан од ових станова не може се издавати под закуп, док се његов сопственик претходно не пријави префектури и не добије потребно допуштење за ово. Допуштење се издаје само онда, ако молилац да довољно гаранције у погледу моралности, и ако стан, намењен издавању одговара свима хигијенским погодбама. Ако се издавалац стана не придржава прописа поменуте наредбе, дато допуштење може му се одузети.

Чл. 9 поменуте наредбе ставља у дужност хотелијерима да воде нарочите регистре за уписивање путника. Регистре ове потврђује полицијски комесар, а прегледају их поменути органи одељења за пријаву становништва. Кње ниред реда и изевесна поћни изили прегледају се посведневно.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

У првој свесци овога дела („Psychologie des Verbrechers Bd. I, S. 89.) упознали смо у убици Шајзингу једну индивидуу, која је падала у надражај, чим би јој се руке дотакле меког и топлог меса жртвиног. Њега је нешто нормално гонило на то, да своје руке меће о врат женскиом особама, да га притискује и назад и задаво. По познатим психолошким законима јасно је, да онај човек, који је један пут са задовољством жртвину руке о врат некоме и задавио га, да тај осећа нагон (чак и чисто физиолошки осетљив), да ту радњу понавља.

Од даљеиа рукама до бодења и сечења ножем само је пратак психолошки пут. Жртва више и опире се, и одмах се страст и енергија злочинца страховито појачава. Потреба и нагон да се изврши крвна повреда изненадне се породи у њега. Код таквих људи слабо су развијени разборитост и промишљаво, те се они и сувише доцкан јаве, да би му наложило, да се од тога уздржи. Жртва је тада већ мртва.

Као што је речено, и убица, који при убијању не осећа никакву полну драж, ипак са свим сигурно осећа страст, радост, задовољство при радњи убијања. За то што се страст изазива свирепошћу, рекли смо да у страсти за убиством неки злочинац у опште један садистички моменат; у том се смислу има ово разумети.

Има даље убица, које не дражи на убиство хватање за врат, већ поглед на голо, топло човечје тело. За то неки тарашни није никада могао да гледа са свим го врат у човека, а да но помисли на то, како би ту лепо могао да удара мачем. И овде нам нагледа, да има нечег скривено сексуалног, што при том има утицаја. Гледање голога дражи на сладострашће и на убиство. Додир и осећање топлога меса може изазвати жељу, да се пусти топла крв, која тече у жилама под том топлом кожом, и да се гледа како она тече. По нашем мишљењу убиство из сладострашћа даје нам ключ за страст за убијањем. Сетимо се само Золиноја романа: „Животиња у човеку."

Задовољство у свирепости, у мукама жртве, не мора бити баш и гледано у стварности; неким људима, који имају страст за убијањем, довољно је да виде узрок, а мучење жртве представе они сами себи. На тај се начин најнепма задовољавају тровачице, жене које имају страст за убијањем.

Многострука тровачица Готерида, по свом сопственом признању, осећала је н. пр. стварно задовољство у тровању.

Тако је на пример једној девојчици дала отрован бутер на хлебу, кад је ова дошла да јој честита рођен-дан. (А. Кганкѣ).

Убиство трованем женски је специјалитет и на другим разлога: што је таинственије и без проливања крви.

Још један корак даље, па долазимо до изврћеника и дегенерисаног човека, који при поседу ножа или оружја има превлудни нагон да убије другога човека (за му то био и најближа сродник), и који каткад подлеже томе нагону. Ти превудни нагони нису само психолошке врсте, већ га дотични и физиолошки осећа. У том наступу вуче га нешто са пуном грозничавошћу ка ножу или ка мачу.

*

Седамнаестогодишњи Јозеф Лепаж извршио је покушај убиства над једном двадесетчетворогодишњом младом женом која је становала у истој кући: мотив убиству нагледао је да је био садизам. О себи је причао, да је у младости најрадије мучио своју браћу и сестре. Гледање крви увек му је причињавало нарочито задовољство; тако је једном убо ножем у колено свога брата, када су им родитељи били отишли од куће. Он мисли непрестано на харање, разбојништво, клање, потоке суза, које би жедно пустити да теку.

„У осталом, увек је била моја фиксна идеја, некога да убијем, да одсечам главе, то би тек било право задовољство. Кад сам био дечко, писам ни на шта друго ни мислио до на убоде ножем". Тако вели Јозеф сам о себи.

Један пут је случајно видео голе груди те младе жене. При том се решио у себи, да је мора живу или мртву имати; нагледала му је величанствена, да изврши над њом обљубу, док јој се леш још тргa у смртној агонији (v. Krafft-Ebing).

*

Познат је судски случај са принцем *Проспером Аренбергом*, који је за време свога службовања у Африци извршио најодвратније злочине. Војни суд у Африци осудио га је на десет месеца затвора. Други војни суд у Берлину осудио га је због убиства на смрт. Путем највише милости смртна казна буде му замењена петнаестогодишњим затвором, који је принц Аренберг издржавао до новембра месеца 1900. године. Трећи војни суд донео је пресуду, којом га је ослободио кривичне одговорности и огласио за неурачунљива.

Принц Аренберг патио је од хроничног алкохолизма и наступног лудила гањања. Он је био плод врло сродног брака, а сем тога није изостала ни наследна болесна наклоност. Кад му је било четрнаест година, изгубио је оца, те му је недостајало строго васпитање.

Он је био подлежан и готов на најужасније скврнености. Рибама је вадио очи, мучио је псе и мачке, једнога је пса обесио за задње ноге и три га дана тако хранио. Све су то биле само најмање скврнености.

Кад му је било дванаест година пушио је у велико и много, а од четрнаест година већ је почео имати сношаја са женскињом. Кад је ступио у војску одао се пићу, и то у толикој мери, да је морао квартирати са службом у Европи. У Африци је и даље продужио свој начин живота. К томе је дошла још и нездрава југозападна афричка клима. Познато је, да та клима појачана зле последице од прекомерног уживања алкохола као за Европљане, тако и за урођенике.

Пороци полне врсте, дуван, пијење ракије и чаја, утицаји климе на тело и психу, назад неки пут и прекомерни штрапаци — све то довели до једнога психичкога стања, које се назива „Tropenkoller", и које дражи пре свега на злочине противу јавнога морала и на друга крвожедна дела. К томе се има додати, да је принц Аренберг патио још и од наступног лудила. Наглашујемо нарочито, да се алкохолна психоза, која је нагнала принца Аренберга да полуудивља и до убиства, има сходитих као последица живота у тропским пределима.

Случај са принцом Аренбергом јесте само један особито драстичан пример за читав један тип, код кога се више или мање јако нарушава психоза.

„Неодређени страх прати га и тера из места у место, пружа му призике да види и чује ствари које нико други не чује и не опажа, и назад га доводи до убиства свога дотадањег друга, са ким је још непосредно пред извршење дела седео заједно у шатору и из исте чаше пио ракије... Ништа, ама баш ништа није давало повода, да се нерује, да му се друг бани издајничким намерама и да је ради о животу пријатељом (Peilmann).

Принц је после, као и пре, тврдио, да је својим делом стекао заслуге за добро отаџбине. Никакво осећај кајања, ни мало увиђања о ужасности свога дела и погрешности својих назора.

О жени као убици опширно је писано у одељку о карактерологији (Band II. S. 258). Као што је тамо речено, жена, која је ниско пала, као велики злочинац једва да је нешто мало заостала иза човека злочинца. И ако готово увек оставаља човеку крваво извршење дела, она га пак потпомаже пре и после дела саветом и сваком физичком помоћу. Сугестирајом и подстрекавањем на дело убиства има она врло јаког утицаја на човека. Као тровачица жена се често јавља и са свим сама, без икиље помоћи. Ту је она тако рећи у своме елементу. Кувати и зачињавати то су њени најглавнији послови. За то јој је при том и најлакше неприметно помешати отрова са јелом или пићем.

Разнолика тровачица била је осамнаест година стара Лина Б., једина кћи угледних и богатих сељачких родитеља, верена са Хајриховом двадесетосмогодишњим сином такође имућног сељака: али она је била бацила око на млађега Хајриховог брата Георга. Кад је била на неколико недеља у гостима код своје будуће фамилије долазила је ноћу у прекет Георгу и подавала му се. Причала му је чешће, како је ноћу сањала, да је Хајрих у првој години брака умро и да га је њега како у прном оделу лежи у мртвачком сандуку. Назад признаде Георгу, да се не може удати за Хајриха, јер љуби њега, Георга. Пошто им је Хајрих био једина сметња за њихову везу, то се она реши да га уклони са овога света. Мало пешто пре свадбе даде она отрова своме веренику. На дан извршена дела пиша је са веренином у цркву. „По повратку из цркве била је необично весела, пуна љубазности према веренику и толико распуштена, да га је натерала да с њим игра". Само дело извршила је на овај рафинирани начин. По подне је донела себи из кујне једну шољу кафе. „Кад је Лина донела кафу, Хајрих приметио, да је то шоља, из које је искључиво он пио кафу. Хајих јој то пребацио, пошто је у томе био особењак и није допуштао да му ико није из његове шоље. Она је већ к'о бајаги хтела да пије из ње, али се љутну и рече му нека он пије из ње, а она ће дотећи себи другу шољу. Хајрих попи један добар гутљај и одвратношћу остаци шољу, пребацивајући, да је кава рђава као да има сумпора у њој. Она то одби, рекавши му да не будали кад у кафи нема ничега. За тим изађе напоље и проспе остатак кафе из шоље".

Дина је радила с планом. Још у кући сипала је фосфора у Хајрихову шољу с кафом. Да би отклонила сваку сумњу правила се као да је она хтела да пије из ње. Признала је дедиње и то, да је рачунала са Хајриховим особењаштвом, да никоме не допушта да није из његове шоље.

Кад су код Хајриха наступили знаци тровања, пришла је болесничком кревету свога верених. „Кућала је и нарицала, као да је тим поводом сва несрећна. Кад су јој отац на и Георг казали да зовне лекара, она се бранила да не зна где станује лекар у оближњој вароши. Приликом неге болесника спречила је да му се даје воде да није (што је он у највећој жеђи молио), пошто му то може само шкодити...." Све је начине и претварала употребила, не би ли јој само дело уродило плодом.

На претресу је све порицала и сву кривицу бацила на — Георга. Лина и Георг осуђени су на смрт, али им је та казна путем милости преобраћена у доживотну робију. (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Један полицијски писар пита:

„Како се казни онај, код кога се нађу лажне мере као: кантари, ваге, тегови и т. слично, а за кога није утврђено да се овим мерама служио, јер у својој радњи, где су све мере нађене, има и тачних; а како, опет, каженија, код кога се пред станала са одређеном мером (на самом стаклету, чаши и т. сл. није колика је запремина) нађу и таква, на којима нема никаквог обележја?"

— На ово питање одговарамо:

Они, код којих се само нађу лажне мере (који они трговци или продавци у опште), а није утврђено да су се тим лажним мерама служили, казниће се по чл. 27. под Б. тач. 1. закона о мерама од 5 до 20 талира.

Они пак, за које се утврди да су се овим лажним мерама и служили, казне се уз горњу казну још и по § 382 т. 2. кр. закона.

Кафеџије и механџије, код којих се нађу стакла без ознаџија заређивање, казне се по чл. 27, под Г. т. 2. закона о мерама.

II

Суд општине бошњанске, актом својим Бр. 784, пита:

Догоди се, да изнесена лица једном тужбом оптуже по тројицу или четворицу, било по кривичном било по грађанском спору, и суд донесе одлуку и све тужене осуди или на казну или на плаћање дуга.

Од осуђених поднесе жалбу један, под својим потписом, доказујући у њој, да је пресуда према свима незаконита, и суд или више власт поништене пресуду.

Да ли је тада пресуда поништена само према оном, који је жалбу потписао, или је она поништена према свима осуђенима, кад је у опште нађено да је она незаконита?*

— На ово питање одговарамо:

Сваки осуђени дужан је да се жали сам или преко пуномоћника, ако. наравно, са осудом није задовољан.

Који год пропусти да употреби право жалбе у року, који је законом остављен, према њему је осуда постала извршном без обзира на то, што је она поништена према другоме. који се жалио, као незаконита.

III

Један општински деловођа пита:

Молим уредништво за објашњење преко листа о следећем:

1. може ли неко усинити по писменом уговору, потврђеном од стране општинске власти, надлежног свештеника и старатељског судије, — своја зета, за кога му је удата рођена кћи, и да ли усиљени зет постаје сродник, раван крвном сродству, и да ли исти може и даље остати зет, односно муж кћери свога поочима;

2. на случај, да усиљени зет не може бити муж кћери свога поочима, шта треба предузети, па да се без греха пред црквом. Богом и нашим земаљским законима остане — да ли се може расинути пред црквом и под благословом закључено усиновљење, па да зет и даље остане зет, или се мора тражити развод брака, и

3. да ли има одговорности за оне, који потврђују усиновљење у овом случају и напад; да ли су општински часнци, надлежни свештеник и друга надлежна лица, која овакове уговоре потврђују, дужни да сами и по званичној дужности овакова усиновљења спрече вају, или ће они моћи тврдити све без обзира на перу и закон.

Објашњење ово тражим зато, што се за овакав један случај поднеси на по тврду уговор, а као редовни читалац Полицијског Гласника на овакова објашњења нисам наишао. —

— На ово питање одговарамо:

Деца усвојена на начин прописан §§ 137., 143. и 145. грађанског закона, равнају се, према § 136. поменутог закона, рођеној деци, и улазе у сва права била лична било уговорна или наследна као и рођена.

Сагласно овим наређењима грађанског закона и права признаје ова усиновљења, кад су усиновљења извршена, и поставља између усиновљена и поочима исте родбинске односаје и степене сродства, који важе и за децу по крви и духовном сродству — дакотно:

Тако гледајући на случајеве усиновљења, црква забрањује ступање у брак између ових сродника све до 7 степена закључно у наследној линији.

Крмчија у глави 50 (из последњем издању 51) наречно вели: „*јежеси от усиновлениа сродство запрещајетсја даже до седмаго степене, јакоже и од сватаго крещенија сущее в. наследијанихъ точію*".

Изједначујући овако сродство по усиновљењу са духовним средством по кумству, које опет има своја основа у 53. правилу трулског васељенског сабора, црква га једновремено истиче и као сметњу за брак и као основ за развод њега.

Међу примерима из Крмчије, који су изнесени у § 93. граћ, закона као узроци због којих се закључени брак уништава, у тачци 9. изнеси се и овај: „*између сродника у степенима крвном строго забрањеним*".

Узимајући сада, да би усиновљени зета између њега и жене му настало духовно сродство II степена, јер би они од мужа и жене постали духовни брат и сестра, црква *би морала пети* то као повод за уништење закљученог брака.

Такви се случајеви — усиновљење зета — изречно помињу као основ за уништај брака (Номоканон Фотијев, наслов XIII. гл. II тумачење Теодора Валсамона антиохијског патријарха и М. Властара Синтагмат гл. 8.).

Кад би, дакле, настао такав случај, да усиновљени зет постане својој жени духовни брат, онда они не би требали остати даље у заједници и настала би дужност духовних власти, да овај брак униште, јер би иначе за досадашњег мужа и жену настао случај конкубината и родоскврнења § 204. кр. закона.

Наравно, да ни општински суд ни полицијска власт, не могу предузимати никакве кораке против оних, за поменуте дела, докле духовна власт не уништи брак, пошто је само она надлежна да каже: какав остаје положај брака према новом сродству.

За оне власти само настаје дужност, да о томе извести Духовни Суд.

Нема сумње, да би у овакним случајевима било памстиије тражити да се усиновљење уништи у смислу § 147. грађанског закона, јер оно од тога тренутка не оставља никакве вероваоноске последице, пошто се иначе не наспина кроз обреде Свете Тајне, као н. пр. крштење, венчање и т. д. него молитвом, којом се признава благослов Божји на усиновљења и поочима, и на тај начин даје карактер духовног средства само по томе, што то изискују обичаји о високом значају родбинских односаја.

И општинске власти, и свештеници и првостепени судови имају дужност, да усиновљена којима би се поткопавала светиња брака и они доводили у питање, одлучно одбијају и осујећавају, јер ако они по својој надлежности имају дужност да утврђују извесне обвезе, створене њиом странака, они су тако исто дужни да одбију потврду сваког оног акта, који је противан законима или је неморалан, (§ 538. грађ. закона), јер кад они свесно учине овај грех, онда су одговорни за повреду своје дужности.

IV

Деловођа општине шапиначке пита:

„Може ли се заменити кална заувора новцем и ним занима, која су осуђена на тужби приватнога за дела на § 391. кр. закона или не?*

— На ово питање одговарамо:

У бр. 10. „Полицијског Гласника" за прошлу годину, дат је одговор под II на истоветно питање.

Треба прочитати поменути одговор, на ће он бити одговор и на ово постављено питање.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милоја сина **Владимира Антонијевића**, из Бапчине, који је 12. ар. м-ца отуварао од куће кући и до данас се није јавио, тражи начелник среза јасеничког нар. смедеревског, ради предаје родитељима. Милоје је стар 14 година, нижег раста, широких образа, округла лица, плавих зелених очију, плаве косе; од одела нма на себи: сиво сукнено панталоне од материје, на дугмад сељачке чарапе и опанке, а на глави прогорелу шајкачу.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да Милоја живо потраже у својим домаћинима и њиховог упуте поменутом начелнику с позивом на акт Бр. 8373.

Петра, сина **Драгутина Живадиновића**, из Рудишта, који је 1. тек. м-ца отуварао од своје куће неизвано куд, тражи начелник среза расинског, ради предаје родитељима. Петар је стар 17 година, висиног раста, у опште приказан, у сељачкој је одећи, на глави има сламни шешир, а на ногама опанке.

Нека га све полицијске и општинске власти потраже и њиховог упуте поменутом начелнику с позивом на дописну Бр. 4858.

ПОТЕРЕ

Тодора Станковића, из Бутреје, који је 23. фебруара пуштен са одсуд, тражи начелство окр. моравског, ради извршења полицијског казнора. Он је стар 50 година, средњег стаса.

просед, мушкасто-зелених очију, у сукненом сељачком оделу.

Нека га све полицијске и општинске власти потраже и највећег умуте поменутим начелству с позивом на акт Бр. 3895.

Јован Марјановић, осуђеник београдског казненог завода, 2. тек. м-ца побегао је испред страже са осуђеничког топчидерског гробља, где је био на раду. Јован је стар 18 година, средњег раста, мушкасто плавих очију, смеђе косе; од особених знакова има: болесу од раке, у облику праве линије, величине 2 см., на сре-

дини десног обрва; б) брадавицу, величине пшеничког зрна, на левој загушини; в) бедегу од раке, неправилне облика, величине 1/1.5 см., при дну леве стране потиљка.

Препоручује се свим полицијским и општинским властима да Јована најхитније потраже у своме домашињу и најенот под јаком стражом спроведу топчидерским казненом заводу с позивом на депешу Бр. 2501.

Никола Иванов, из Трна у Бугарској, напустио је крају новембра у суми од 100 наполеона и побегао. Никола је стар 22 године, средњег раста, снажан, округлог правоугаоног лица, плаве косе, без бркова; у црном је оделу, на глави има зелени шешир, а на ногама црне чизме.

Обраћамо пажњу свима полицијским и пограничним властима на његову појаву. На случај проналаска треба га притворити и одмах известити Управу града Београда о позивом на акт Бр. 21583.

Живојин Стокић, терзијски радник, родом из Куршаче, 29. прошл. м-ца напустио је крају оспавв Јовану Трајковићу, терзији у Пожаревцу и побегао. Живојин је стар 34 године, средњег стаса, у опште свеж; у грађанском је оделу, на ногама има чизме, а на глави шешир.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Живојина живо потраже и најенот спроведу начелству окр. пожаревачког с позивом на депешу Бр. 6321.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 5. и 6. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Миленију Костићу, из Десине. Коњ је мотор 3 године, тутасто-зелене длаке, шиеваст, у задњу ногу пегут. Депеша начелника среза рамског Бр. 7531.

Ноћу између 20. и 27. прошл. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу Стаменју Стаменковићу, земљоделцу из Дружетића. Кобила је мотор 8 година, зелене длаке, и са жигом положеним „Т". Акт начелника среза подгорског Бр. 4776.

27. прошл. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Јовану Нешковићу, из Бањице,

Коњ је мотор 8 година, дорастасте длаке, у задњу ногу пегут, са жигом „Д". Акт начелника среза грошничког Бр. 6002.

Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на ову појаву.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ђура Игњатовић, звани „Штрк", родом из Шапца, ноћник, крадљивац и варалица,

стар 22 године, ухваћен је пре неколико дана у Београду када је у друштву са **Миланом Петровићем**, звани „Кркан", опет ноћником, на пренарави начин, потурањем меса, био

предигао једном сељаку 40 динара. Новац је код њега нађен и предат сељаку, а он је притворен. Милан је, међутим, успео да побегне. И он је истих година као и Ђура, позиван, плаш, родом из чачанског округа.

Док је Ђура био код Управе гр. Београда у притвору стигао је из Шапца извештај, да он тамо има да одговара за више крвавичко дело, те га је београдска полиција спровела шабачком начелству ради истраге по тим делима. Он је сознано и по другим местима крупно краће и преварио. На саслушању је изјавио да је у Пироту и Свиљанцу био у затвору, а и у Јагодини био је, али, под истрагом и у притвору за крађу мопеда код именом Ђуре Крњајића из Свиљанца.

Нема све полицијске власти извести шабачко начелство ако Ђура (чију фотографију приносимо) има још где за одговара за нека крвавичко дело, а Милана потраже и у случају проналаска спроведу истом начелству.

НАЂЕН ЛЕШ

У атару општине чумићске, у округу прагујевачком, нађен је један леш непознатог човека, чија идентичност још није утврђена. Непознати је стар око 55 година, средњег раста, просед-смеђе косе, браде и бркова; у горњој вилици нема обе очњака и прав десни кутњак; на себи има половно сукнено сеоско одело, на ногама опанке, а на глави шубару.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да потраже фамилију овог непознатог леша, а и приватни се моле ако би што знали што би нашло у прилог утврђења његове идентичности, да о томе известе начелство округа прагујевачког с позивом на акт Бр. 8096.

УХВАЋЕНИ

Милосав Станојевић, родом из Крушевца, чију смо потерницу нашли у 17. броју листа, ухваћен је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

Станоје Вељковић, из Кланца, среза јасеничког, чију смо потерницу нашли у 18-броју листа, ухваћен је те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 20. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 17. МАЈА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кроме потребе и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлештва, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за комесара железничке полиције у Нишу, са платом члана прве класе Управе вароши Београда, Димитрија Михаиловића члана прве класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за члана друге класе Управе вароши Београда Душана Николића, секретара друге класе начелства округа крајинског;

за секретара друге класе Управе вароши Београда Димитрија Грудића, секретара треће класе начелства округа београдског;

за секретара треће класе начелства округа београдског Д-р Душана Ђ. Миловановића, секретара исте класе Управе вароши Београда по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе Управе вароши Београда Михаила Ђокића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара прве класе Управе вароши Београда Милорада Петровића, полицијског писара друге класе исте Управе;

за полицијског писара друге класе среза расинског Живка Сарамандића, полицијског писара исте класе начелства округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе начелства округа београдског Чедомира Ј. Рајића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда Негослава Ј. Бају, полицијског писара треће класе исте Управе;

за полицијског писара друге класе среза јадранског Лазара Кречковића, полицијског писара треће класе истога среза;

за полицијског писара треће класе начелства округа ваљевског Димитрија Ж. Протића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби, и

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Милорада Лозанића, правника—практиканта Управе вароши Београда.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 7. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-ру Илији Мирчићу, лекару среза тимочког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. маја 1909 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милораду И. Поповићу, полицијском писару треће класе среза таковског, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 21. априла 1909. год. Бр. 2519„ донето на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

да се Петар Радуловић, учитељ у Раковој Бари, родом на Ултиња у Црној Гори и поданик исте државе, по својој молби прими у српско подданство заједно са својом женом Станком и малолетном ћерком Савком, изузетно од § 44. грађанског закона.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. априла 1909 г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета од 24. априла 1909. год. Бр. 2564 које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела да за исплату заостале зараде и чистог пишка за изврше оправке зграде књажевачко окружне болнице, поред суме у 4250 динара, одобрене највишим решењем од 21. новембра 1907 год. СЊ 13001. може утрошити још и суму од 1069·03 дин. на овај издатак ставити на терет партије ванредних расхода позиције бр. 1. санитетског буџета ове 1909 године.“

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. априла 1909. год. у Београду.

РАЗГРУПИСАВАЊЕ ОПШТИНА

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., одобрено је решење Народне Скупштине, сазване у први редовни сазив за 1. октобар 1908. године на LXXXIII састанку 11. априла 1909. год. које гласи:

„да се село Падина одвоји од своје садање општине старо-божурачке, среза добричког, округа топличког и споји са општином влаховском, у истом срезу и округу.“

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 26. априла 1909. г. у Београду.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Љубомир Вуловић*, начелник среза параћинског, кажњен је *губитком плате за 10 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 6. априла тек. год. Бр 7203, за кривицу из § 41. и 43. тач. 5. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. г. *Коста З. Богдановић*, начелник среза млавског, *Перко Зековић*, начелник среза кључког, *Јован М. Илић*, полицијски писар среза рамског и *Љубивоје Абдулић*, полицијски писар среза косаничког, кажњени су *губитком плате за 10 дана*, решењем Господина Министра

Унутрашњих Дела од 30. априла тек. год. Пр. 6993, за кривицу из § 43. тач. 5. и 10. а. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. Милан Пурић, начелник среза моравског округа пешког, и г. *Стојан Томић*, писар среза ариљског, казњени су *губитком плате за петнаест дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела, од 1. маја тек. године Пр. 6795, за кривицу из § 43. тач. 5. закона о чиновницима грађанског реда.

Г. Љубомир Јовановић, писар среза јасеничког окр. крагујевачког, казњен је *губитком плате за петнаест дана*, решењем Г. Министра Унутрашњих Дела од 1. маја тек. године Пр. 7125, за кривицу из § 500. а. грађ. суд. поступка у вези са § 43. тач. 10. а. закона о чиновницима грађанског реда.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(НАСТАВАК)

9. **Судска Медицина и иследње, полицијске и судске власти.** — Најчешће се потиче потреба и згодна примена Судске Медицине при *иследењу судских и полицијских спорова* — нарочите спорена кривичне природе. Без те примене би иследне власти неома неповољне резултате добијале, а често баш и самим погрешним трагом пошле и залутале. Да се знет та примена правилно и целисходно изведе, пите се од самог иследника и иследне власти, да располажу неком извесном мером знања и искуства у Судској Медицини. — „La médecine résout les questiones, la justice les pose“ — рекао је још стари судско-медицински ауторитет Tourdes, и тиме је кратко али јасно обележио односе правника и лекара у правосуђу. Ти исти односи постоје и данас. Утврђени су, тога ради више, и нарочитим законским одредбама (власта) у свима модерним законима, па и нашем. Тако н. пр. текст законске одредбе из § 58. нашег кривичног поступка, који се односи на то питање, гласи овако: „Иследница *руководе вештачка изведења*, означују предмете на које вештаци своју пажњу управити имају, *предлажу питања*, на која ће они одговарати“. — Иследње је, дакле, главна тежишница и при иследењу самих судско - медицинских питања и спорова, и он је за све, па и за њих одговоран. С тога ће одмах с почетка од њега, његове спреме и његовог начина зависити, којим ће путем поћи само иследење, како ће се даље развити, и до каквих ће резултата доћи. А над таку важну улогу закон намењује иследнику и у спорним медицинска питања медицинске природе, онда је јасно, да он треба да има неку извесну меру спреме и искуства из области Судске Медицине. Ако ништа друго, *мора бар знати садржину и обим Судске Медицине*, а то ће рећи: предмете, које она обрађује и тумачи, на онда границе, до којих се појединa питања судско - медицинским методима дају објаснити. Толико ваља себи да присвоји из Судске Медицине — већ и с тога, што мора тачно знати: кад и у којим специјалним приликама има да призове судско-медицинског вештака, како ће се с њиме у послу и улогама поделити, а како међусобно сарађивати и допуњавати; — у опште: како ће његову стручну спрему и практично искуство тако искористи и употребити, да најбрже и најбоље послужи крајњем циљу полицијског или судског иследења; — констатовању објективне истине. Иследник, који не располаже ни толиким знањем Судске Медицине, слабо ће одговорити своју задаћи — нарочито из ових разлога:

а., неће имати ону *самосталност*, која му је као иследнику потребна;

б., *проценутске* често онај момент, кад би могао објективно констатовати нешто, што се касније не би дало утврдити;

в., *председеће* по гледала и ово, што је за иследење целог спора важно, и што би, може бити, него спорно питање објаснило и њему или суду од велике користи било;

г., *утиснуће* (намерно или ненамерно) *знаке и трагове*, које би ваљало на судско - медицинско истраживање нарочито сачувати и одржати;

д., *грађеће* по гледала од судско-медицинског вештака и *сриме*, т. ј. постављање му и така питања, на која ни медицинска наука ни лекарско искуство данашњега доба не могу одговорити; или

ђ., *задовољеће се и са брло оскудном и неистинитом одговорима* баш и у ових приликама, где би иначе — према садашњем стању Судске Медицине — од медицинског вештака могао тражити и добити исцрпања и свршена стручна објашњења.

Да боље протумачимо сваку од ових тачака, препратићемо их примерима и конкретним случајевима из судске праксе.

Ад а. — Као што већ рекосмо, иследник руководи увиђајем и целим претходним иследењем — дакле и судско-медицинским делом његовим — а за руковођење таким послом ипште се *лично оспособљење и самосталност*. То двоје потребно је иследнику и полицијском органу већ и с тога, што се они по гледала и без лекара морају определити и, тако рећи, тренутно решити, којим ће путем ударити, да што пре и поуздање до циља стигну. Таки случајеви дешавају се и. пр. при иследењу сумњивих трагова на самом лицу места и околине; сумњивих знакова или повреда на лешини; необичних промена и недостатака на оделу жртве; појава, којима се утврђује идентичност лица; времена, кад је дело извршено итд. — Сем тога дужност је иследникова, да управља и руководи и радом самога лекара — вештака, а то ће рећи: да му самостално али тачно према природи самога предмета, потреби или стицају нарочитих прилика и околности — стапала така питања, која ће спор објаснити; да у току самога рада медицинског вештака с разумевањем прати све појединости и нази, шта ће се појавити: хоће ли бити момената и прилика, које би ваљало нарочито уочити, истаћи и забележити; хоће ли се указати још које спорно питање, од чијег би решења зависио правац даљег иследења и коначна пресуда спора итд. Поред тога иследник мора пратити рад судско-медицинског вештака са извесним разумевањем самих појединости — већ и с тога, што му ваља знати, у колико га је он саветно и према захтевима савремене Науке извршио; у колико се, дакле, и он сам и суд на резултате тога потрашивања и на вештачко мишљење могу и смеју ослонити. У свима тим и многим сличним приликама биће, дакле, иследник баз икакве иницијативе и својих погледа — у опште: са свим несамосталан, па донекле и инактиван — и зависиће искључиво од спреме и савесности лекара-вештака, ако сам не буде знао бар основе и границе Судске Медицине.

Ад б. — Ако игде, а оно се баш при иследењу сворних питања на области Медицине може јасно десити, да извесни, сасвим одређени и за тај случај карактеристични знаци и нарочите појаве само неко кратко време постоје, па да се онда одмах или сасвим измену или коначно изгубе. Ако би дакле неспреман иследник по свом познању пропустио, да на време те знаке и појаве констатује и за своје циљеве употребе, касније их не би могао ни констатовати ни посматрати ни фиксирати (све да би се томе потребa и јавила). Он би дакле у том случају важан део доказна материјала изгубио. Тако би за иследење пропали трагови од ногу у снегу или блату, ако би и. пр. неук иследник пропустио, да их одмах упореди са ногама сумњиве особе или фиксира, док се снег још није отопио — односно; док дала киша није дато размекшала и утиске поништила. Исто тако могли би се изгубити важни подаци за иследење и решење спора, ако н. пр. иследник не би одмах лекарским прегледом дао констатовати карактеристичне особине које повреде, док се још није — залечивањем или прањем — битно изменило или сасвим изгубило; покушај или извршење насиље или иначе противзаконе обљубе (и. пр. с чмара), док се може још лушко семе констатовати итд.

Ад в. — Неспит и у Судској Медицини неспреман иследник *председеће* често ситуације, привидно незнатне, али за истрагу и пресуду самога спора врло важне знаке и трагове, а обратиће нарочиту пажњу на прилике и околности, које, истина, обичном посматрачу зачас упадају у очи, али су иман зато од врло споредног или никаквог значаја по цео тај спор. Општирно ће н. пр. прочитати и описати место и све димензије његове, ако је у њему нашао обешену особу, или ће јамачно предвидети, да је чвор на концопу или на тканици, о којој је лешина висила, особите врсте — рецимо чворјадарски. Забележиће потанко, да је нашао нож у руци лешине, која је заклана, или ће и. пр. предвидети, да је тај нож био тамам тако намашћен, да се по томе могло позитивно извести, како то лице на тај начин није могло само себи (у самоубилачкој намери) те повреде нанети. Покупиће и израђаће све и потребне и непотребне податке о самом лицу, месту и његовој околини; набрајаће све предмете које је ту затекао, али ће

и. пр. превидети, да је патос скоро рабан (иако би се траг крви уништио); да на сумњиком ноћу има и човечјих длака; да је особа, која је под сумњом да је зробила, бљувала, те да би и трагове од бљувања и бочице и кутије од „лекова“, па и остатке од јела и неопране судове итд. валало покупити и на стручан прегледа послати.

Ad 5. — Иследник, који нема довољно спреме из Судске Медицине, отежаваће и омеће правилно иследење и коначно решење којега спора и тиме, што ће у незнању нешто намерно или ненамерно учинити, на тиме траг утрти и помешати баш оним знацима и појавама, које би судско-медицинском вештаку могле послужити као врло згодни и поуздани основи за решење овог или оног спорног судског-медицинског питања у томе иследењу. Тако се и. пр. дешавало, да су полешти иследници или полицијски органи најпре добро опрали лешину новорођена детета, коју су у нужнику нашли, па су је тек онда „чисту и окрану“, предали судско-медицинском вештаку на преглед и секцију, те баш тиме га онтетили за невољно важних података у иследењу те врсте (слуз, сукрвица, чешких слезова, нужничка садржина на површини тела итд.). Гдекоји иследници шаљу и. пр. сумњиве објекте у ма каквим, често и врло нечистим и неповољним судовима и завојчићима, а гдекоји опет намерно додају шпицрите, воде или друге које течности и масе за конзервисање, не би ли се — по њиховом мишљењу — та објекти што боље одржали. Ни у једном ни у другом случају не сећају се, да се у нечистим и неподесним судовима и завојчићима, у шпицритусу и другим сумесама и додацима могу ти објекти толико изменити, да изгубе своје најкарактеристичније особине, по којима би их судско-медицински вештак могао познати и правилно оценити.

(наставиће се)

Д-р М. Јовановић-Батут

„О доказима у кривичном поступку“

(наставак)

По г. Станојевићу изгледа, као да сам и ја иследницима налао да врше убијај, кад им се свиђа, јер прелази преко упутстава која сам ја о убијају дао. Ја хоћу, да иследник зна шта ради, да буде спесан сваке своје радње, а не да буде проста машина, па чак и помичан изналазећи на лице места, да види нешто што му или никако не треба, или што је унапред већ несумњиво доказано. Очигледно је, да не треба трошити на време ни новац око убијаја за једну околност која је апсолутно и несумњиво доказана. Само у тим случајевима иследник не треба да предузима убијај, то је смисао објашњења §-а 54.

Г. Станојевић, на другом месту, тврди да је погрешно моје мишљење, по коме суд не може на главном претресу одлучити да се убијај изврши преко иследног судије. „Те убијаје, вели он, ноће суд наређује на главном претресу..... махом и врши иследни судија....“. „Судска је практика, вели он даље, у овој ствари константна и са свим у духу § 25 кривичног поступка.“

Не треба бити велики практичар, па знати да убијаје, које суд наређује на главном претресу, махом врши иследни судија, као ни то, да је та пракса константна. У осталом ја то нисам ни спорио, већ сам само тврдио, да је та пракса, па макар она и на закону била основана, рђава.

Кад убијај може да изврши цео суд, као колегијум, за тим један судија, кога суд делегира, и најзад и иследни судија, онда је ван спора да су убијаји које врши цео суд или један судија боља од убијаја који врши иследни судија. Ово чак једном судији не би требало објашњавати. Пракса би требала да набаци потпуно убијај од стране иследног судије просто стога, што је он већ по тој ствари био у улози странке, био је државни тужилац. Улога тужиоца са улогом иследника не да се сложити, и кад наш законик мирно једе своја тога зла за такву аномалију, онда пракса треба то да поправи. Ово је у толико лакше учинити кад се зна, да се таквом праксом не би нарушан закон прећао, и кад суд, који суди, може да изврши опажање важних чињеница или сам непосредно или преко једног свога члана. Кад је пак пракса у многоме одступила од наређења у § 183, онда она не само да треба, него је у интересу поступка не допустити да у ниме суда убијаје врши иследни судија, који је био и државни тужилац.

Трећа замерка, коју г. Станојевић чини убијају, тиче се доказне снаге убијаја. Он вели, да сам ја при третирању питања о доказној предности убијаја правно разлику: да ли је убијај вршио цео суд или га је извршио иследник или један судија, и да убијају у првом случају приђем већу доказну предност него убијају у другом случају. За тим додаје да „ову разлику у погледу на доказну предност убијаја у ова два случаја.... наш законодавац апсолутно не прави, нити има те разлике.“

Овакву је замерку могао истаћи само човек који није разумео оделак у коме се говори о убијају као доказу. Јер апсолутно нигде ја нисам казао, да наш законодавац прави разлику у погледу на доказну снагу убијаја према томе да ли је убијај вршио цео суд или један судија. Напротив, ја сам тврдио да оба убијаја могу бити потпун доказ о чињеницама које су предмет убијаја. Прав убијај, т.ј. убијај који цео суд предузима, биће потпун доказ, „ако суд нађе да претресом на њему и колико није измењен резултат убијаја“, разуме се под претпоставком да је учињен у форми коју закон прописује. Други убијај „суд ће узети за потпун доказ, ако на њега не буде учињена никаква примедба од странака, и ако суд нађе да је потпун и тачан. Исто ће суд учинити и онда, кад нађе да су све примедбе странака неумесне и неосноване“. Јасно је, према овоме, да оба ова убијаја могу бити потпун доказ, и чим могу имати подједнаку доказну вредност, онда не може бити говора о законској разлици односно доказне вредности.

Али ипак има нешто што г. Станојевић није разумео и што га је збунило. Он није схватио, зашто сам разликовао убијај који учини цео суд од убијаја који изврши иследник или један судија, и зашто сам према томе, о њима одвојено и говорио. Он није знао да су она два убијаја по *природи* и *суштини* својој различити. Ја сам само теоријски изложио у чему се састоји та унутарња разлика између њих, која чини да је прав убијај, по природи својој, без обзира на закон, вредостојнији од другог. Г. Станојевић не зна, да је убијај у правом смислу само оно, што суд, који суди, својим чулима непосредно опази. Он тако исто не може да схвати, да убијај, који предузме иследник или један судија, и да протоко такког убијаја, који се на претресу прочитава, по природи својој, и ако се зове убијај, није убијај него *сведочба*. Кад би г. Станојевић имао толико спреме, да може ово да схвати, њему никако не би било чудно, откуд да први убијај буде вредостојнији од другог. Што он ово сад не разуме, ја му ту не могу помоћи. Једини пут за разумевање јесте, да се потруди и да ово боље прочуи, па ће онда видети како ово разликовање није мој изум. У осталом у овоме му може помоћи и ма који од његових практиканата или писара, који су били моји ђаци.

II. Код *вештачког мишљења* г. Станојевић налаза да је погрешно моје мишљење, по коме се вештаци испитују као и сведоци. Он вели, да „нити би то имало смисла нити се тако ради у пракси“. „На главном претресу, вели он, њихово се мишљење прочита и они питају остају ли при датом мишљењу.“

Није у питању то, да ли је у пракси онако, као што г. Станојевић вели, него да ли је та пракса добра. Кад закон нигде не каже како се имају вештаци испитати, већ говори само о сведочењу и предслушавању сведока или вештака, дакле кад за испит вештака употребљава исте изразе које и за испит сведока, па за сведоке каже како ће се испитивати а за вештаке не каже, онда је сасвим природно да се вештаци имају испитати као и сведоци. То сам тврдио и то је једино тачно. Али никако не може бити правилан онај начин испитивања, по коме се вештачима прочита њихово мишљење на се они питају, остају ли при истом. Таква пракса је рђава са истих разлога, са којих је рђава и пракса, по којој се на претресу и сведоку прочита његов раније поднет и пита се, остаје ли при истом.

Непојамно је, да и о овоме треба дискутовати. Кад се нешто има да испита, на ово он сведок или вештак, томе се постаља питање на које он има дати одговор. Разуме се, да се вештаку има поставити другачије питање него сведоку.

III. Код *признања* је г. Станојевић учинио две замерке.

Прва се тиче дефиниције признања у ужем и ширем смислу. Ја, као и сви који су до сад на свету, сем г. Станојевића, писали о признању, дефинисао сам признање у ужем смислу као изјаву опту-

женог, да је извршио једно кривично дело; а признање у ширем смислу као изјаву окривљеног, да је истинита ма која чињеница која је по њега штетна. Г. Станојевић је учинио велики проналазак и вели, да је „баш обратно.... оно признање које г. Маркевић узима у ужем смислу, то је признање у ширем смислу, а оно што он узима као признање у ширем смислу, то је баш признање у ужем смислу".

Једнаствени су разлози, којим г. Станојевић објашњава ову своју научну тврдњу. Он вели, „извршење кривичног дела по себи је нешто што је више, веће него што је само једна чињеница која је штетна за окривљеног. И кад окривљени признаје да је извршио кривично дело, „онда ја то признање у ширем смислу", а кад признаје извесну важну чињеницу, „т. ј. нешто што је мање од извршења кривичног дела, онда је то признање у ужем смислу". Он, не зна, да речи уже и шире зависе од обима а не од величине предмета, и да је уже оно, што у себи обухвата само и искључиво једну чињеницу, т. ј. извршење крив. дела шире оно што у себи може обухватити безброј разних чињеница.

Оволика осуцдина у знању не налази се ни код најслабијих ђака.

На другом месту, г. Станојевић код испита окривљеног налази да нису споменута, „још нека правила која вреде за испит окривљеног"... која се „тичу садржине питања које иследник треба да постави окривљеном.... и. пр. ако су на личности окривљеног констатовани какви сумњиви трагови, иследник треба да постави питање окривљеном о пореклу оних сумњивих трагова, датуму од кад се латрају и у опште о свему ономе што је у вези са истим".

Све је ово тек да се каже, да је нешто речено, а у самој ствари није ништа речено. Г. Станојевић не зна да се правила не постављају за примере, јер се онда никад не би могла сва правила ни набројати, већ се постављају општа правила, под која се сваки појављени случај даје подвести. Нека г. Станојевић, још једаред прочита т. 8 постављених правила за испит окривљеног, па ће видети, колико је бесмислено тражити нарочито правило за случај кад су на личности окривљеног констатовани сумњиви трагови. Таквo опште правило садржи т. 8 поменутих правила, где се каже „да питања која се обвињеном поставе треба да испрне цело кривично дело (§ 145 други одељак), што значи, да се питања имају односити на све оно, што је потребно за оцену, да ли је обвињени извршио дело за које се обвињује и под којим је околностима и отежавајућим околностима дело извршено". Иследник који би поред реченог и онога што се налази у другом одељку §-а 144 тражио и правила за специјалне случајеве, тај би иследник дао врло рђаву сведоџбу о својим иследничким способностима.

(свршиће се)

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

Азил за бескућнике. — По закону о сиротињи имају да се старају општине. У оквиру старања о сиротињи спада и смештање у варошки азил оних који су остали без склоништа. Азил стоји у вези са раније поменутим варошким заводом за принудни рад у Румелсбургу. Њиме управља један инспектор са потребним бројем помоћног персонала под надзором једне општинске комисије.

Разликују се две врсте бескућника: настањени и ненастањени. Настањени, махом очеви породица, морали су махом напустити свој стан у варошки, јер га нису могли платити услед какве теже привредне неприлике. Њихово је бескућништво предазно. Ненастањени, они који само пролазно добијају прилог у азилу, од породичног живота често потпуно отргнута лица, махом немају никаквог стана и туморају бесцилно по Берлину, не мислећи више у најнише прилика на уредно прибављање средстава за живот. Настањени добијају склониште у одељењу за породице само по решењу општинског сиротињског одељења, ту живе и спавају, уживајући дневни оброк: ујутру белу кафу, млеко, супу, за ручак какво поврће с месом, за ужину белу кафу и за тим вечеру.

У азилу имају лекарску негу и купатила. Њихов је главни задатак да што је могуће пре дођу опет до свога стана, ради чега је и управа азила онлашћена да такнима потпомогне плаћање прве кирије. Они се задржавају у азилу 5 дана до 4 недеље, за које се време њихово покућанство држи у једној празној њиховој згради.

Фамилијарни азил састоји се из 144 кревета за људе и дечице. Жене су са дечицима и ситном децом одељене од људи у једном другом одељењу са 240 кревета, снабдевеним сламњачом, платненим чаршавом, превученим јастуком и вуненим покривачем. Сви смештени стоје под надзором лекара, који обољеле одмах упућује у болницу. Ако мати оде у болницу, онда се деца смештају за то време у један сиротињски дом. Од азилиста се не тражи да у азилу што раде, изузев намештања свога кревета и одржала чистоте по собама и другим одајама. Деца посећују једну у самом азилу устројену школу.

Ненастањени добијају склониште у барацама ноћишта азила са 40 великих дворишта, које су снабдевене дрвеним постељама који се постепено замењују са оним од жице. Овде се могу сместити 2.800, а на случај нужде и до 3.400 лица. Пријем се врши од 4 часа по подне до 11 у вече. Азилисти морају у 7 часова ујутру напустити завод и ићи у варош да траже рада. У току од три месеца могу 5 пута доћи у азил. Ако се и после тога виде, тада се азилу опасности, само ако су способни за рад, да буду предани полицији, која их врши пут протоколарно опомиње на рад, а по том приводи суду ради осуде на затвор, после кога се смештају за дуже време у раније поменути завод на принудан рад у Румелсбургу. У вече у 8 и ноћу у 6 часова добијају доста хранљиву супу од брашна и по једно парче хлеба, па се онда отпуштају. Болесни се упућују у болнице. Особито се пази на то, да се азилисте купају у заводском купатилу и да им се одело дезинфикује од инсеката и евентуалних клица каквих заразних болести.

За негу у породичном азилу рачуна се дневно 57 пфенига за једног одраслог: 1,09 м. за мајер са одојчетом и 29 пфенига за дете испод 6 година, што се за свакога при отпусту сарачунава. Ако трошак не могу дотични малим отплатама да плате, онда он пада на терет општине, а од оних са страже за то обавезни „сиротињски савез" општина или удружење више општина и срезова ради заједничког надзирања сиротиње.

Склониште у ноћном азилу је бесплатно. Трошкови износе на 9 пфенига на једно лице. Азил је имао у 1907. години 16.703 марке прихода и 453.620 марака расхода.

При азилу има једна мала полицијска страна од три шупмана, који се поглавито старају о томе, да се лица, која чешће но што је дозвољено дођу а неће да траже рада, предају суду.

О самом унутарњем уређењу не можемо на овом месту говорити због малог простора. У главном је чистота и ред изврстан, па да дозови свакодневно једна маса нечистих, а често и пијаних лица.

3. **Полиција ради сигурности при смртним случајима.** — Ниједан се лош не сме ни сахранити, но што полицијска власт не да за то одобрење у облику једне погребне листе (§ 367 т. 1. и 2. казн. зак.).

Погребну листу полиција издаје само онда, када је утврђено да је дотично лице умрло природном смрћу.

Средници умрлога морају се најдаље идућега дана по наступелој смрти јавити своме кварту за несмртну листу, по којој имају да се испуне 22 рубрике о личним, породичним и имовним односима. Један део рубрика испвељује један кварговни службеник по исказу молиоца, сравњује то са пријавним регистром у који том приликом забележена смрт тога лица; за тим даје формулар молиоцу да га носи лекару ради констатације узрока смрти и одговора на још нека питања на формулара. После лекара се посмртна листа мора још поднети и власти која води старање о личном стању лица (Standesamt, чију дужност о рођењима, венчањима и узирању воде код нас пређене власти) ради развода по књигама.

Пошто је лекар (сваки запробрани) утврдио узрок смрти молиоца се са посмртном листом и уверењем „штандесамта" врача старешини кварта., који, пошто се увери да је смрт природна и је листу лекар у односном делу прописно попунио, издаје потребну листу — одобрење за сахрану, које се пред сам погреб предаје управи гробља.

Ако се погреб врши преко каквог погребног института, онда се поред по-

гребне листе за управу гробља издаје још једна и за оног што ће погреб извршити.

На обе погребне листе ставља се и дан, када се сахрана најраније може извршити. По правилу леш мора лежати три дана, али ако се укаже потреба за сахрану пре истека три пута по 24 часа, нпр. код брзог распадања код извесних болести, онда то лекар има да назначи на формулару, а кварт на погребној листи.

Испуњен формулар — посмртна листа — доставља се једном нарочитом одељку у полицијском председништву, а одатле се опет шаље статистичком одељењу вароши Берлина.

Када је смрт наступила каквим неприродним путем, нарочито ако се може сумњати на убиство или самоубиство, или ако је смрт последица каквог несретног случаја, при коме је дејствовала непаљена другог лица, или кад смрт у опште није наступила пред очима сродника или обичних укућана, онда у тим случајима питање о погребу има да реши суд, јер само овај има право да решава о томе: да ли је обдукција или судски преглед леша потребан или не. У тим случајима само судија или државни тужилац има право да изда погребну листу (§ 157. кр. суд. пост.).

Чим лекар назначи да је узрок смрти сумњив кварт је дужан да одмах утврди најбржим путем стање ствари и да по том, прилажући и посмртни формулар, извести о томе дежурног тужиоца, који даље наређује хоће ли леш прегледати и физикус или то није потребно. У првом случају леш се одузима и преноси у нарочити завод за сменитај лешева.

Мртворођену канбрачну децу и ону која су умрла на 24 часа по порођају мора да прегледа надлежни физикус и тек по мишљењу овога кварт може издати погребну листу.

Ако је смрт наступила услед какве заразне болести, онда је сваки лекар обавезан, као и при обољењима, да нарочитим формуларом, који од полиције добијају у виду затворене дописне карте са ослобођењем поштарином, извести санитетску комисију у председништву дев.-инспекције, чији трошак за сиромахе (до 300 марака зараде) сноси општина а други морају сами платити. О извршењу дезинфекције стара се дотични возорник на линији. Под претњом надзирала званичне тајне забрањено је казивати, да је случај доставио лекар.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(НАСТАВАК)

Пожари.

Пожарна служба у Паризу врши се под управом и према наредбама управника полиције. За извршење ове дужности њему је, поред многобројних полицијских органа, стављена на расположење и регимента ватрогасаца вароши Париза.

У циљу што брже и успешније помоћи при пожарима, Париз је подељен на 24 заштитне зоне. У свакој од њих налази се по један центар за помоћ, која је у вези са 20 до 25 телефонских сигнала, и снабдевен потребним техничким паром: 4 кола са 2 коња, фургон, веће степенице, сноповима фургон и помпа. Ова средства довољна су за гашење омањих пожара.

Половина од ових центара смештена је у касарнама, у којима се налази по једна компанија пожарника, а остали центри — централне станице — распоређени су између касарна. Главни центар — штаб пожарничке регименте — телефонски је везан са свима осталим центрима.

Гашење пожара. О сваком појављеном пожару одмах се извештавају пожарници преко најближег пожарног сигнала, или директно, преко најближе пожарне станице. Свако лице, у чијем се стану или дворишту појави пожар, дужно је отворити врата свога домаћина на прва позив пожарника или ма кога органа јавне силе, као год што их и суседи, на случај потребе, морају пропустити кроз своја дворишта. Исто тако, и становници улице у којој се појавио пожар, као и они на улица оближњих, морају допустити ватрогасцима да се служе њиховим бунарима, помпама и чесмама. Полицијски комесари, а у њиховом одсуству и сами старешине пожарних органа, имају право да силом уђу у дворишта оних, који се њиховом позиву у смислу наложених прописа не би одазвали.

Произвођачи и главни закупци стаиова, у којима се налазе отвори за воду и апарати за помоћ против пожара дужни су одржавати их у добром стању, а сопственици, чувари или притежници ватрогасних шмркова, помпи, лествица и т. д., било да се ови предмети налазе у јавним зградама или код приватних, дужни су ставити их на расположење старешини пожарног одељења или полицијском комесару кад год их они затраже. Исто тако и чувари јавних резервоара дужни су ставити на расположење воду за гашење пожара. Полицијски комесари, пак, имају дужност да се упознају, да ли су се сопственици и закупци уназначених места придржавали у свему полицијске наредбе од 1. септембра 1897 год. о превентивним мерама против пожара, и да сваку повреду ове наредбе кажњавају.

Ако би комесар полиције или пожарници поводом појављеног пожара констатовали, да се он појавио услед рђаве конструкције димњака, или да је проузроковао знатнију штету у ценима или димњацима, управник полиције одређује једног архитекту са задатком да ово испита и предложи какве оправке или преправке треба извршити. Сопственику зграде оставља се извесан рок у коме ово има да изврши, што комесар полицијски, по истеку одређеног рока, констатује записником. На случај незавршења, записник се доставља полицијском судији, који сопственика кажњава новчано и поново му наређује да полицијску одлуку изврши.

Пожарници у Паризу. Париско пожарно одељење установљено је декретом од 18. септембра 1811 год. под влашћу и управом министра унутрашњих послова, а краљевом уредбом од 7. новембра 1821 год. добило је војничку организацију и уређено у састав војске. Према чл. 2. декрета од 27. априла 1850 год., пожарни батаљони у погледу своје организације, регрутовања, командовања, дисциплине, авансовања, награда и унутрашње администрације стоје под министром војним, а по чл. 3. истог декрета они врше службу под управом и према наредбама управника полиције. Пожарно особље увећано је декретима: од 5. децембра 1866 год. и 28. априла 1892 год., и у данашње доба износи: 53 официра, 516 подофицира, 1251 пожарника, 36 трубача и 24 дечака.

Пожарна одељења у сеиском департману организована су по општинама у смислу наредаба сеиског префекта. Она зависе од министра унутрашњих послова и ако им држава даје оружје. Официре поставља председник републике на 5 год.

Сигурисот трговине — животне намирнице — нгиђена и чистоћа.

а). *Јавне пијаце.* Прописи, који се односе на сигурност, чистоћу и одржање реда на јавним пијацама у Паризу, предвиђени су у полицијској наредби од 30. децембра 1865 г., која регулише експлоатацију и функционисање ових места.

Закупци сталних места на пијацама дужни су сваја места означити малом таблом, на којој мора бити исписано њихово име, презиме а према потреби и број места. Привремени продавци морају на овим таблама означити још и свој домицил.

У интересу реда и угодности свобраћаја забрањено је продавцима на јавним пијацама, да робу излажу по крововима својих продавница, и да на овима отвају побочна врата и излоге. Пре него што напусте пијацу морају се постарати да склоне своју робу и затворе продавнице, а закупци привремених места морају своју робу, одмах по свршетку пијаце, носити. Довођење паса на пијаце и чување појединих животиња у њиховим продавницама забрањено је. Специјалне одредбе прописане су са гледишта јавног здравља.

Свирачи, певачи и сва остала лица, која своје професије обављају по улицама и јавним местима, не могу долазити на пијаце у циљу обављања својих професија.

Продавцима на пијацама и њиховој послузи забрањено је: 1. да стоје или седе на пролазима, који су резервисани за циркулацију; 2. да викањем објављују природу и цену своје робе; 3. да сналеђу публику на пазар, препречавајући јој пролаз и хватајући је за одело или руке; 4. да дозивају клијенте испред других продавница; 5. да одводе или да шиљу публику у дућане и магазине ван продавница, и 6. да ложе ватре на пијацама.

На пијацама се још не сме продавати никакво пиће.

Сва роба, која се продаје на јавним пијацама, подлежи нарочитој инспекцији, састављеној од инспектора хемијског лабораторијума и ветеринара.

На сваког јавног нијаци, у биро-у инспектора, налази се нарочити регистар, у који публика уписује своје жалбе и примедбе. Исто тако на сваког јавног нијаца налази се и по један инспектор за контролисање мера.

Стоке изјаде. Продаја говеди, оваца, коза и свиња врши се на нарочитим нијацима, и то само у дане и часове који су утврђени регламном од 30. новембра 1904 год. Исто тако постоји специјалних нијаца и за продају *коња*.

Кланице. Стока намењена исхрани париског становништва може се клати и прерађивати само у јавним кланицама и под надзором полицијских органа. Чим је стока једном доведена на кланицу мора ту и остати, т. ј. жива се не може с кланице пратити. Тако исто са кланице се не смеју износити, већ се морају одмах уништити, мртворођена телад и јагњад.

Сви алати, инструменти и посуђе, који се при клању стоке употребљују, морају се одржавати у исправном стању и највећој чистоћи. На њима се још мора налазити име и марка њиховог сопственика.

Клање телади испод 6 недеља старости забрањено је.

Стока, која је осумњичена као болесна, може се клати само у присуству ветеринара, који иначе прегледа месо од сваке заклане животиње. Месо, за које се нађе да није за консомацију, узаптава се и склања у нарочито одељење. Ако сопственик због овога не протестује у року од 24 сата, узаптено месо уништава се о његовом трошку.

Кожа и отпади од закланих животиња морају се са кланице одвети у нарочитим, потпуно затвореним колима, у року од 24 сата.

Улазак у кланице забрањен је личностима, које обично по улицама обављају своје професије, као што су свирачи, певачи итд., а за време рада и свој осталој публици. У кланицама је исто тако забрањено пијанчење, свађање, вређ и коцкање. Напита лица удаљују се одмах из кланичног круга.

Изложени прописи важе у свему и за клање коња, магараца и мазги, само што се ове животиње морају прегледати и пре и после клања, и што се њихово месо не може одвети с кланице пре него што се маркира. Месо ово може се продавати само у нарочито одређеним продавницама.

Контрола мера. Постоји нарочита инспекциона служба за контролисање мера у јавном саобраћају, у Паризу и сеиском департману. Службу ову поверена је специјалним полицијским комесарима, чија је плата предвиђена буџетима париске префектуре и сеиског департмана.

У погледу контролисања мера Париз је подељен на 11 зона, и у свакој од њих налази се по један полицијски комесар са помоћником. Комесари ови стоје под управом главног инспектора, који их контролише у раду.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Опседење сматрамо као најтежи и најужаснији злочин. Психологија опседење само мало одступа од психологије обичног убице. Опседење су готово увек дегенерисана људи, који су још за рана ступили на пут општега криминалитета, па су најзад дошли и до извршења опседења. То су индивидуе, какве смо неприно упознали у осталим убицама, као што су на пр. Хофман, Шилинг итд.

Паул *Ковалески*, професор психијатрије у Петрограду, описује у месечном часопису за криминалну психологију (Bd. I, S. 309.) интелектуалне и психичке особине опседење, делом по сопственим испитивањима, а делом по Asselin-y (L'état mental des parricides. Bordeaux, 1902). Телесна дегенерација често се показује просто у маломе стасу и наказности. Опседење нате од секундне интелектуалне и психичке равнотеже. Они нису способне да концентришу своје мисли, те за то већ и у школи не доспевају далеко, а тако исто ни у доцнијем животу. Ни у каквом позиву и послу не могу да надзре, и ни у коме не достижу до нечега. Вољна снага је јако ослабила. Њих карактеришу с једне стране неодлучност, а с друге импулзивност и осцилација у уздржљивости помоћу нагона. Њихово је морално осећање слабо. Они су горди, мекушци, осорљиви, завидљиви. Јак егоизам никако не уступа места појави алтруизма. Према ауторитету су упорни и тврдоглави. Полни нагон им је често анормалан, па и перверзан.

„Дегенерисани су нарочито несносни баш у фамилији. Они су рђави синови и кћери. Место љубави, према својим родитељима осећају мржњу и сваком приликом и на сваком кораку загорчавају им живот; док су мали, то се догађа нехотично; родитељима задају стално бриге својом слабошћу и болешљивошћу; често пате од грчева, доцкан почињу да говоре, а и идење погом врло им тешко полази за руком; кад постану старији, онда и према родитељима показују своје рђаве карактерне црте" (Kovalesky).

Овим није разјашњена психологија убица родитеља. Ковалески не долази на то, да говори о јемгри овога питања. И овде морамо да потражимо приступа у области здравља. У нижим слојевима народа осећаји према крвним сродницима нису тако развијени, као у образованијим круговима. На градусу осећања према блиским сродницима може се читати слика једне индивидуе. Као таква осећања долазе у питање наклоност, поштовање, обожавање и страхопоштовање.

Та нижа осећања не развијају се у грубој и равнодушној психи. Тако што неће ни љубав родитеља према своје деци наићи на такву дубину и пређењеност у тим друштвеним слојевима. Родитељски осећаји према деци тупи се и хладнији.

Тя кругови тако исто немају ни естетичких осећаја, које Вунт сматра као најниже, те се према томе најдоцније и развијају. Међусобни је однос, дакле, између родитеља и деце са свим другачији него ли у вишим круговима. Не треба се само заваравати спољашношћу.

Родитељи оних кругова узимаће готово увек у заштиту своје дете — нарочито пред другим светом — баш и да је оно извршило најпећу будалаштину или и најпећи злочин. То се не дешава из наклоности према детету, већ из страхе према другом свету, на пр. према власти и т. д. Никада још нисмо видели примера из таквих кругова, да отац или мати, ма и за своје најмоканреније дете нису нашли ма каква извињења, која су често била будаласта као само могу бити.

Кад кћери добију ванбрачну децу, родитељи увек нађу речи за навињење њиховно *пред другим* светом. Они тачно знају, да искушењу лако подлеже кћери која нису у могућности да дуже стално под надзором. Природно-историски је просто немогуће да то друкчије буде. Ту се има више посла са једним инстинктом, слично као код животиња; али он се ипак мора разликовати од моралнога осећања.

Хладнији однос између родитеља и деце у нижим друштвеним слојевима проистиче и из целе друштвене околине. Таквим родитељи, по својим погледима и животним навикама, не могу да се понашу према деци са те стране, која би изазивала нежну љубав или нарочито високо поштовање. Отац није, мати има љубавника, обоје бивају осуђени на затвор или робију. Говори се врло вулгарним и криволинм језиком; отац и мати свађају се и туку. Ту и деца говоре са родитељима истим језиком. Погрдне речи врло лако падају и одбрађују се. Рука детета необично се лако подиже да зада ударац оцу или матери. А одатле није тако далеко до стварнога напада, који се у љутњи, бесилу и мржњи може смртно свршити. Све те претпоставке из социјалне околине морају се имати у виду, па да се може разумети психологија опседињства.

Дегенерација врло често још из детињства узима злочиначки правац. Такве индивидуе још као деца врше сваковрсна мучења животиња.

Једна осмогодишња девојчица, која је већ од четврте године опанисала, извршила је покушај убиства над својом мајком, а посила се мишљу да убије и оца (Duchatelet).

Један мали дечко, такође мастурбант, осећао је велико уживање у гледању мртвих, заклапих животиња. Било му је нет година кад је један пут видео да млађем брату тече крв из носа, па је узвикнуо: „Ја ћу видети да убијем, хоћу да видим крв, то ми само чини задовољство". Говорио је, и то, да се не би ништа устезао и своју мајер да убије.

Ту се, наравно, у оваким случајевима нема посла са готово чисто инстинктивним радњама. Али у доцнијим годинама те се радње извршују и свесно. Код дегенерисаних се јављају принудне представе и принудни нагони за убијање родитеља.

Велика импулзивност дегенерисаних карактерише и саму радњу извршена

приликом оцеубиства. У своме безграничноме ањеску ударају они своју жртву без икаквога сажаљења.

„Један из броја таквих злочинаца задао је својој већ мртвој мајери још седамнаест удараца ножем; други је један ударао свога болесног деду све дотле, док овај није са свим подлегао и свршио са животом; још један други сео је на своју мајер, да би је могао угодније убити. Двојица се нису задовољили само тиме да убију своју жртву, већ су јој извадили срце, пекли га и јели" (Kovalesky).

Као што дегенерисани у опште врло лако подлежу подражавању, тако се исто лако може назвати у њих нагон да то исто учине, ако им се исправно опише једно такво злочиначко дело.

Кајање је за такве злочинце са свим страно. Они показују равнодушност, често се чак и хвале својим делом, са необичним цинизмом гледе своје жртве и т. д. Пресуда, као и цела судска радња и претреса, на у колико не мењају њихову хладноћу.

Убиство породице чини једну специју убиства, које има своју нарочиту психологију. Као што ћемо видети, ни ова одвака нећим делом није јуристички правилна.

У случајевима правог убиства породице извршилац је у првом реду самоубица. Својом психологије самоубице може се разјаснити и психологија једног таквог убице своје породице. Убица налази, да му није више сношљив живот на земљи под околностима које су му се наметнуле. То му сазнање није дошло од један пут; оно се појачавало е дана у дан, очвршћо га је, укоренило се и најзад по неки пут је потребан још само какав мали повод, па дође и до извршења одлуке.

У колико се нема посла са болесним мотивима, готово увек су бриге за исхраном и за одржањем егзистенције разлог који доводи одлуку до сазревања. Отац не налази више нигде рада, можда зато што је болестан. Или већ је био осуђиван или је у изгледу да ће доцасти затвора и сеуде. Други опет отац породице не може да дође до бољитка у својој самосталној радњи. Његова тргошина иде у назад, нема ни мало среће, није ни мало практичан човек, улаже у посао и своју последњу пару, и једног дана опет је само пројак. (наставиће се).

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине лисењске, актом својим Бр. 647, пита:

„На једном иступном делу, један сведок на своме саслушању изјавио је: „да не зна ништа да сведочи, јер ниje био на месту догађаја," који је повод кривичној одговорности.

Позван да се на свој исказ закуне, он је изјавио да неће, јер нели не зна ништа. Наказећи да се овај неће да закуне због тога, што је казао неистину, дакле обмануо власт, суд га је узео на одговор за дело обмане и пресудом својом Бр. 578, казнио са 15 дана затвора по § 359. т. 1. кр. закона.

По жалби осуђеног, првостепени суд актом Бр. 14990. поништио је ову пресуду, јер налази да овде не стоји случај поменуте законске одредбе, него из § 100. кр. судског поступка и позвао је суд, да другу пресуду по овоме донесе у смислу оних примедаба.

Како се ово мишљење не поклапа са обавештењем, које је у једном броју „Подгајцијског Гласника" издато за сличан случај, то се моли уредништво за обавештење: шта ће да ради овај суд и да ли ће бити одговоран ако изрекне пресуду у смислу судских примедаба, па је, пошто постане извршном, и изврши ?*

— На ово питање одговарамо:

Уредништво није сагласно са гледиштем суда, јер ово налази, да се наређења § 100. кр. судског поступка односе само за случајеве изнађаја злочинаца и преступних дела, а не и на иступна.

За III част привичног законика важи као поступак Полицијска Уредба.

Она у своме § 35. стиче у дужност сведочина, да пластима кажу истину и ono на шта се могу заклети; али ако ово неће да учине, она не прописује начин, како ће се на заклетву натерати.

Како, међутим, сведоба сведока не преди ако није утврђена заклетвом, бар у оним случајевима кад је осумњичена извесним околностима, онда је заклетва неопходно потребна, на се, према томе, мора наћи и начин, да се сведоци натерају на заклетву.

Под разложним уверењем, да сведок неће да се закуне само због тога, што није казао истину; што је, дакле, *обмануо власт*, увек се против њега може предузети истрага за дело из т. 1. § 359. кр. закона, јер ово несумњиво постоји у оваким случајевима.

Кад је, међутим, суд нашао да се и онде треба да примени § 100 кр. суд. поступка, ма да он прописује поступак приликом изнађаја злочинаца и преступних дела, и како су његове примедбе обвезне за општински суд по § 15. и 16, поменуте уредбе, онда суд нека тако и поступи, остављајући право осуђеном да се може жалити, па кад му та пресуда постане извршна нека је и изврши, без бојазни за какву одговорност, јер је свој рад сасбразно примедбама надлежног суда.

II

Деловођа општине баланичке пита:

„Расписом т. Министра Унутрашњих Дела од 19. децембра прошле године Пб̃ 25,071, наређено је: да се сва села и општине убашгине на своја општинска и сеоска добра.

Како се за потврду тапија мора платити такса код општинске и среске власти и првостепеног суда, а општине, међутим, нису предвиђене буџетом и оне издатке, нити се из кредита „*на непредвиђене потребе*" може платити такса за сва села у општини, то се моли уредништво за обавештење: одакле ће ову таксу платити како би се на време одговорило поменутом распису г. Министра.

— На ово питање одговарамо:

Кад нема нарочитог кредита у буџету за убашгинске, а кредит, онет, „*на непредвиђене потребе*" надовољан је, онда ће се у смислу чл. 10. закона о окружним, среским и општинским буџетима донети одборска одлука, којом се одобрава потребна сума за убашгинске или поновљена сума на „непредвиђене потребе", па ће се то послати г. Министру Финанција на одобрење.

У одлуци — предлогу треба казати изворе из којих ће се овај издатак исплатити; н. пр. готовина, уштеда по другим буџетским позицијама, ванредни приходи и т. д.

III

Суд општине мрмошке, актом својим Бр. 744, пита:

„У селу В. Врбници, ове општине, постоји школа, и школску општину састављала су поред села других општина и ова села ове општине: Мрмош, В. и М. Врбница и Лањеклед.

У месецу марту ове године, село Лањеклед отворило је засебну школу.

По чл. 56. зак. о народним школама, председник је школског одбора председник оне општине, у чијем се атару налази школа или кмет онога села, у коме је школа.

Учитељ ново отворене школе лањеклеђске повлаш је школски одбор, и овај је за председника изабрао кмета села Лањекледа.

Моли се уредништво за обавештење: ко мора и може бити председник школског одбора школе лањеклеђске, и ко је надлежан да њега бира ?*

— На ово питање одговарамо:

По чл. 55. зак. о народним школама, свака школска општина има свој засебан школски одбор, у који улазе по својим положајима: председник оне општине у чијем је атару школа, и управитељ или учитељ ако је сам, а остале бира општински одбор.

Овом школском одбору председава, према чл. 56 истог закона, председник политичке општине, у којој је школа.

Тек ако је он спречен, заступа га кмет села у коме је школа, а ако је и он спречен, онда најстарији члан општинског суда.

Сво, дакле, дотле, докле се председник општине не би одрекао онога права и пренео га на кмета села у коме је школа, он не може бити замењен у председништву другим лицем.

Ни та околност, што у општини постоје две школе, те је он председник у два школска одбора, не може му одузети ово право.

Према томе, председник се школског одбора у општ не бира, него он долази по своме положају и закону на то место.

Због овога је погрешан поступак школског одбора лањеклеђског, што је бирао председника пре него што је председник општине дао реч: да ли је председништвом у школском одбору школе Вел. Врбичке спречен да прими председништво школског одбора школе лањеклеђске.

Ако би био овај последњи случај, онда сам председник одређује кмета села Лађиследа за свога заменика у председништву школског одбора школе Лађиследе.

Ако би дошло до каквих несугласица, нека се суд обрати окружном школском одбору, па ће овај по т. 2. и 3. чл. 64. поменутог закона наредити што треба, да се неправилности отклоне.

IV

Доложља општ. горњо-белоречке пита:

Извесно лице на суседне општине, тужило је својој општини своја сутраћања на своју извесног земљишта.

Његова општина — леновачка — пресудила је, да тужилац изгуби спор и признала своју земљишта туженој страни.

Како је вредност спора, по оцени вештака, била испод 10 динара, то је пресуда постала извршном.

После овога, тужилац је тражио поновљење спора код општине леновачке, и он му је то дозволио.

Али, како је цео суд општине леновачке у изузећу, Првостепени зајечарски суд наредио је суду своме да овај спор пресуди.

На дан рочишта, девет је сведока посведочило, да је осporено земљиште одиста тужиочево, а тужени се брани пресудом општине леновачке, којом му је призната својина.

Стојећи онако е једне стране пред извршном пресудом општине леновачке, која признаје своју туженом, а с друге стране пред сведоцбом деветорице сведока, да је осporено земљиште тужиочево, овај суд не зна: може ли да поништи извршну пресуду и изнад ње дигне сведоцбу сведока, кад је пресуда јавна исправа, и да ли часници, који сада суде, могу бити одговорни ако постојећу пресуду општине леновачке пониште?"

— На ово питање одговарамо:

Значај поновљења парнице и састоји се у томе, што се дозволава ревизија пресуде или решења, које је постало извршним, § 426. грађ. суд. поступка.

Према томе, кад је леновачки суд већ пашао да има места поновљењу спора, па надлежност тога суђења пренесена на суд општ. горњо-белоречке, он може да поништи — анулира — пресуду општине леновачке, ако је поднесеним доказима утврђено, да је она погрешна и незаконита, без икакве бојазни за своје часнике.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРК

Видоје Пејић — Пејчиновић, родом из Потпећа у срезу ужичком, осуђеник пожаревачког казненог завода, побегао је 12. тек. м-ца из Љубичева, где је био на раду. Видоје је стар 19 година, високог раста, смеђе косе и обра, утонулих очију; од одела ништа је на себи: гуњ од сукна, плаве панталоне, на глави сиву качу, а за појасом ништа од наведеног.

Преворучује се свима полицијским и општинским властима, да Видоја најпажљивије потраже у својим домаћајима и најбоље под јаком стражом спроведу управи пожаревачког казненог завода о позиву на дописе Бр. 1942.

Едуар Сегер, благајник из Либерупла изгубио је фалсификат и произвело најмање 15.000 франака и побегао. Сегер је стар 28—30 година, средњега раста, слабо развијен, угашених бркова и косе, на глави има раздељак са стране, зелених очију, говори француски,

одевен је оделом, опанци је претежан и носи думан добро ошиј, на коме носи и један медаљон; од особених знакова има: кашљуца често, носи на прво пешће, тешко иде и баца ноге у страну.

На молбу белгијске полиције наносимо фотографију Сегерову и упућење нашој свима полицијским, а нарочито пограничним властима на његову појаву. На случај пронађења треба га притворити претрести и одмах известити Управу града Београда или антропометријско Полицијско Одељење Министр. Унутр. Дела.

Пејко Димитријевић, земљак из Барја, 9. тек. месеца убио је из пушке Наталију жену Мирка Пешића, земљака, и побегао. Пејко је стар 50 година, високог раста, у опште нави: у селачком је оделу.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Пејка најпажљивије потраже у својим домаћајима и најбоље под јаком стражом спроведу начелнику среза лесковачког с позивом на дописе Бр. 11933.

Живојин — Живан Н. слуга, из Београда, 7. тек. месеца украо је своме газди 114 динара и побегао. Живан је стар 18 година, високог раста, сувоњав; од одела има на себи: гуњ и чакшире од сукна, на појасу чизме и селачке чарапе, а на глави шубару.

Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже и најбоље спроведу кварту варошком с позивом на акт Бр. 8907.

Милоје Г. Илић, из Мајдана окр. тополичког и **Радул Раде Стаменковић,** из Грдана окр. тимочког, осуђеници пиротског казненог завода, 9. тек. м-ца побегли су из Добричева, где су били на раду. Милоје је стар 35 година, средњег раста, план, на левом образу има једну белегу; Радул је стар 44 године, средњег раста, црнокиљет, ретке косе; у селачком му оделу.

Преворучује се свима полицијским и општинским властима да Милоја и Радула најпажљивије потраже у кругу своје власти и најбоље под јаком стражом спроведу управи отечаственог завода у Добричеву с позивом на дописе Бр. 2609.

ТРАЖИ СЕ

Зорку кћер **Косте Делића,** зидара, из Београда, која је 1. тек. м-ца отсумарала од своје куће нешиво руб, тражи Управа града Београда, ради предаје родитељима. Зорка је стара 17 година, средњег раста, смеђе косе; од одела има на себи: сиви жакет, прну сукњу и бели платнен пешкир окићен цвећем.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Зорку потраже и најбоље упуте поменутој Управи с позивом на акт Бр. 22269.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 4. и 5. тек. м-ца непознати крадљивци украли су 12 волова и једну бивољу Булицу Вујадину, чиновнику из Сремске. Волови су матори 6—7 година; четири су вола зелене длаке, четири плаве, два бела, један сиве и један жуте длаке; бивољица је матора 6 година, златасте длаке. Дешења начелства окр. чачанског Бр. 6887.

Ноћу између 5. и 6. тек. м-ца непознати крадљивци украли су три вепра Алексе Арсића, земљаку из Драгова. Вепрови су матори по 2 године, а длаке су сиво-зелене. Дешења начелника среза ваљевског Бр. 5563.

11. т. м-ца непознати крадљивци украли су једну краву, јуне и мушко теле Жики Живковићу, из Д. Милановца. Крава је стара 6 година, жуте длаке, без рошића; јуне је матоpo 1. годину, сиво-плаве длаке, без рошића; теле има 6 месеци и без рошића. Дешења начелника среза горњомилановачког Бр. 4250.

Обрађа се пијаца свима полицијским и општинским властима на ове покрађе.

НАЂЕН ЛЕШ

10. тек. м-ца избачено је Дунав испод Кучичког града (пред подунавски) једно лешо непознатог човека, старог 40 година. Идентичност му се не може утврдити по лику, јер је леш јако труо и распаднуте, а при њему нису нађене никакве исправе. Од одела има: неспаце панталоне од закрпама, при врулаци, платнене гаће и кошуљу, на којој су грудни са цревљим везеним умецима, а на њима гарнизонске чизме и обојци. У чизмама је нађен једна обична, црвена бритва. По свему изгледа, да је то неки сиромашан радењи. Моли се свако, ко би што ближе знао о лешу овога непознатог човека, да о томе извести начелника среза подунавског с позивом на акт Бр. 8639.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 21. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 24. МАЈА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кроме потребе и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола годину код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединци бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за полицијског писара прве класе начелства округа тимочког Сретена Брашића, полицајског писара исте класе среза брањинског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа ваљевског, Васу Ј. Поповића, полицијског писара исте класе среза посавског, окр. београд., по молби;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа београдског, Војислава Ристића, полицијског писара исте класе начелства округа крагујевачког, по молби;

за полицијског писара прве класе среза колубарског, округа београдског, Божидара Петровића, полицијског писара исте класе начелства округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе начелства округа нишког Федина Животића, полицијског писара исте класе среза нишког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза јадранског Вељка Јовичића, полицијског писара исте класе среза посаво тамнавског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза златиборског Гаврила Јевтића, пређашњег полицијског писара;

за полицијског писара треће класе начелства округа топличког Тодора Жежића, полицијског писара исте класе среза прокупачког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза прокупачког Драгослава Урошевића, полицијског писара исте класе начелства округа топличког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза таковског Јована Којадиновића, полицијског писара исте класе среза темнићког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза посаво-тамнавског Војислава Новаковића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза тршавског Драгољуба Н. Николића, полицијског писара исте класе начелства округа чачанског, по молби;

за полицијског писара треће класе начелства округа чачанског Владету Поповића, правника — пореског помоћника среза јасеничког, округа крагујевачког;

за полицијског писара треће класе начелства округа тимочког Живојина Поповића, практиканта благајнице истога начелства;

за полицијског писара треће класе среза посаво-тамнавског Владимира Константиновића, пореског помоћника шабачког пореског одељења;

за полицијског писара треће класе начелства округа крагујевачког Светислава Радовановића, практиканта истога начелства, и

за полицијског писара треће класе среза крајинског Љубивоја Богдановића, пореског помоћника пореског одељења среза брзо-паланачког.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. маја 1909. год. у Београду.

ОПТУЖЕНИ ЧИНОВНИЦИ

На предлог Министра Унутрашњих Дела, решењем Министарског Савета од 3. маја 1909. год. № 8981, на основу § 57. закона о чиновницима грађанског реда, одлучено је да се *Милош Антонић*, бивши писар среза јадранског, и *Милан Комарчевић*, бив. писар среза посаво - тамнавског, оптуже прописаном дисциплином суду за дела која се казне по § 112. у вези са § 70. казненога законика.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. *Васа Б. Алексић*, начелник среза рађевског, кажњен је укором, решењем Г. Министра Унутрашњих Дела од 2. маја тек. године № 7690, за прекршај из § 43. тач. 5. закона о чиновницима грађ. реда.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(наставак)

Ad 3. — По здравља траже иследница или полицијски органи од судско-медицинског вештака (лекара, хемичара, бабице) и суднице. Примера тв врсте има веома много, а што је још чудније: таки примери многе се сваким даном. Тако је н. пр. један иследник тражио од лекара - вештака, да му по трагу крви реши питање, је ли та крв од мушког или женског лица, а тако опет разлике још се не могу судско-медицинским начином констатовати. У другој једној прилици је неки суднице ревностан иследник разрушио неђ, спаковао је, послао државном хемичару и тражио од њега, да хемијском анализом одреди, јесу ли у тој неђи пањење бубиноте, или је горела друга која врста хартије. Било је и иследника, који су тражили од вештака да на жени, која је пре неког времена родила, на своје дете упропастила, само по знацима има порођаја одговори на питање, је ли она родила мушко или женско. Најпосле се дешавало у току иследења и то, да се иследне власти нису задовољне, што им је судско-медицински вештак одговорио на спорно питање, да су трагови крви доиста од човека, него су му стављала још и питања, је ли та крв од детета или одрасле особе и т. д. А да иследници врло често питају лекара, је ли особа, која је неко дело извршила, баш у самом тренутку извршења била урачунљива или не, или је ли једна повреда тупим оруђем постала на тај начин, што је, рецимо, особа стојећом ударена (као што повређени хоће да доказе), или је повређени на столицу пао, па се у пад повредио (као што тврди оптужени); колико је облуда извршене на једној жртви и у коме размаку времена и т. д.: — то су већ лекарима веома обично и познате појаве. Све су то питања, која се судско-медицинским методима не могу

несумњено решити, и која ће лекарубештавају стављати само онај иследник, који нема довољно спреме из Судске Медицине.

Ad 5. — Томе противно има опет међу иследницима и таквих, који и овде, где Судска Медицина може дати сасвим поуздана обавештења, не знају да је употребе и до детаља искористе. Стану у иследењу на по пута — само за то, што не познају и оне методе модерног судско-медицинског испитивања, који се и са најситнијим појединостима једнога питања успешно баве. Тако је на пр. било у судској пракси иследника, који су знали употребити судско-медицинског вештака само у толико, да им одговори на питање, је ли известан траг од човечје или животињске крви, али га нису знали или смели и даље испитивати, и ако је то било веома потребно: — је ли тај траг крви (ако је човечја својим порекломе из које свеже, насилном наглом учињене повреде човечјег тела, која игра важну улогу у целом иследењу, или је — може бити — постао другим којим, од саме повреде независним начином, н. пр. случајним крвопилитењем из носа, од пресцљечене стенице, из кукурице пробијене бубуљице или отворена чира и пришта; као траг женског месечног прања или другог ког, патолошког крвопилитења на женских полних органа; као мрља од кримотуље или кравне столице код тиња или срдобоље и т. д. — нако то, рецимо, особа, која је под сумњом а код које се тај крвави траг нашао, пред иследником или судом неказује. Многи иследници н. пр. не знају, да се по дању може донекле одредити не само доба пека, него и место тела, са кога је, а нарочито је нечала — да ли насилно или сама од себе итд., па се и не упуштају у даље истраживање — ни онда, кад им се за то пружи прилика. Дешавало се случајева, где иследници нису ни покушавали, да идентичност пестаног лица констатују судско-медицинским методом на самом пађеном костуру или појединим деловима његовим. Нису ни знали, да се и по самим годим костима, које су годинама у земљи лежале и већ махом иструлиле, у извесним приликама може одредити јесу ли то кости мушког или женског тељадета, старог или младог, високог или ниског итд. Исто тако има и сада још иследника и полицијских органа, којима су непознати новији методи судско-медицинског и полицијског истраживања — н. пр. микроскопија, бактериоскопија, дактилоскопија, рентгеноскопија, сероднагноза итд. — па се тога ради и не упуштају у детаље судско-медицинског доказивања, оспивајући на тим новијим текевинама медицинских и природних наука.

Као што видите, већ само иследење појединих предмета и спорних питања од стране парочитих иследника и иследних власти и судова напилази на сваком кораку на приликс, где се врло згодно може послужити знањем и искуством Судске Медицине, ако се располаже са довољним знањем и искуством у тој струци. С тога се баш *полицајцима* и *иследницима* нарочито *препоручује* — не само изучавање Судске Медицине као струке, која ће им послужити као стална помоћница у њиховој пракси, него и често сопраживање са стручним лицима богате судско-медицинске праксе — дакле са т. зв. судским лекарима. У друштву и свобрађају са њима понуклавање своје знање и своје искуство, изметање своје опажање и свој суд о питањима из области Судске Медицине.

10. **Судска Медицина и судије.** — И у дужности судије може Судска Медицина правилно бити од врло знатне користи. Шта више: могло би се с правом рећи, да се судија ни у току самога претреса, ни при коначној пресуди предмета и вагрицању казне — нарочито у споровима кривичне природе — не може одржати на висини свога положаја: не може бити ни потпуно савестан ни потпуно независан, ако не располаже с неким извесним знањем и искуством из Судске Медицине. То је јасно већ и с теоријске стране, узев у оцену природу саме задаће судијске; а постаје још много јасније, ако се изуструје примерима и случајевима из обичне судске праксе. Ево томе потврде.

Већ сам *материјал доказног иследења* и поједини делови његови пружају судији много више и много разноврсних објеката за посматрање, проучавање, процењивање, даље расправљање и коначно решење, ако је спреман и начан, да појединости тога материјала доведи у везу са научним и практичним резултатима Судске Медицине. Поједини моменти иследења, поједини искази, поједина посматрања и констатовања заната итд. добијају у очима тако спремног судије одмах јасније и одређеније облике, па баш и богатију (односно оскудњију) или у свакомелучају стварнију — садржину дакле и јачу (односно слабију) доказну вредност. На против: судији без извесног знања Судске Медицине умаље ће му гдекада на тога материјала — ма он био богат и испрпно прибран — и оно, што је јасно обележено и тачно утврђено, што се, дакле, тако рећи и само стручној процени намење. А баш та разлика у разумевању и појмању прибрана иследна материјала може бити за дала тек претреса и коначног решења целог питања пресудна. У неким кривичним а и грађанским споровима може бити баш и судбоносна.

Исто се то може рећи и за *саслушање и испитивање оптуженика* и *сведока* од стране председника суда и потанала на самим претресима, а и за одношаја према државном или приватном тужиоцу и браниоцу и т. д. И у тим приликама судија, спреман у Судској Медицини, одговара много боље и потпуније својој дужности, него онај, који нема никакве спреме на те струке. Судија ће при саслушању и испитивању много непосредније и стварније, много јачим, одређенијим и прецизнији, ако је и сам својим знањем и искуством на Судске Медицине дубље проникао у природу и суштину оног спора, ради кога и поставља питања, да га и са оптуженим лицем и са сведоцима свестрано и у појединостима претресе, па по мосућству, и расветли и учврсти. Таман судија ће много брже, лакше и потпуније доћи до одређених исказа и позиданих података, који ће му за процену појединих спорних питања и целог материјала бити потребни.

Још боље се судија може послужити Судском Медицином и њеним помоћницима у оним приликама, где на пр. одмах при самом саслушању *мора проценити вредност и тежину једнога исказа из области Судске Медицине*, како би на основу тога могао даље у том истом правцу знадачка и неизходна питања стављати. Таки случајеви нису ретки и у таким приликама може спреман судија много учинити. (свршиће се)

Д-р М. Јовановић-Батут

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(свршетак)

IV. И код *сведоџбе сведока* г. Станојевић је, као признати практичар, покушао да њезе „погрешна објашњења" појединих законских одредаба.

Овде је нашао да је погрешно објашњена т. 1. §-а 230. Овај закон расправља питање: шта се може доказати исказом погрешеног или оштећеног? На ово сам одговорио, да се према првој реченици прног дела т. 1. § 230. „исказом погрешеног или оштећеног, *кад нема других доказа*, може доказати каквоћа кривичног дела без обзира на доказ о виновништву".

Г. Станојевићу није јасан овај одговор јер вели, „која су то кривична дела код којих се самме исказом оштећеног без никаких других доказа може доказати постојање кривичног дела.... г. Марковић то не објашњава у своме коментару § 230...." По његовом мишљењу, „ово може бити само код неких кривичних дела као н. пр. код разбојништва, насилне изнуде, *кад ова дела нису остављена трагове*".

Г. Станојевића непрестано збуњују трагови кривичног дела. Да не нада у опаку забуну, њему би сасвим јасно било, да за постојање свих кривичних дела без *изузетка* исказ погрешеног или оштећеног може бити потпун доказ само онда *кад нема других доказа* о њиховом постојању. Нису од значаја овде трагови кривичног дела, већ само то, да нема никаких других доказа о постојању дела. Према овоме скроз је погрешно тврдити да код разбојништва и изнуде може исказ оштећеног бити доказ о постојању дела а само онде краће да не може. Код сних сних крив. дела исказ погрешеног и може и не може бити доказ о постојању дела. Биће онда кад нема других доказа, а неће бити кад има на којих других доказа.

Г. Станојевић неће вазда и после онога тврдити, да се исказом оштећеног не може доказати постојање опасне праље. Јер опасна краља може бити извршена тако, да сем исказа оштећеног нема никаквог другог доказа о њеном постојању. То ће бити случај, кад опасна краља не остави никаквав траг за собом, и кад краља извршена пољу не мора оставити никакав траг за собом, за тим краља извршена отварањем лажним кључем такође не мора

оставити траг, итд. Све су ово опасне крађе чије ће се постојање утврдити исказом оптуженог стога, што у овим случајевима нема другог доказа, поједине увиђаја, о њиховом постојању.

Г. Станојевић је, као практичар, у овом питању сасвим ударио у страну и од закона и од наше судске праксе која ово питање сасвим правилно решава.

V. Код испразна г. Станојевић је нејасно „на који ће се начин моћи доказати неистинитост онога што садржи јавна исправа, у случају кад постоји неповерење за то". И овде морам поновити, да се противу неповерења и нетачности јавне исправе може војевати свима доказним средствима. На исти начин, на који се доказује да је ма која важна чињеница нетачнита, на исти се начин доказује и неистинитост јавне исправе. Којим ће се баш доказним средством то утврдити, не да се унапред рећи, јер све зависи од конкретног случаја. Кад се посумња у истинитост јавне исправе, имају се употребити најподеснија доказна средства за тај случај да би се утврдила нетачнитост јавне исправе.

VI. *Доказу основима подозрења* г. Станојевић чини две замерке, које су врло карактеристичне за спрему једног судије.

Прва се тиче основа подозрења из т. 3. § 123, који се састоји у томе, што повређени или оштећени извесно лице опредељено пред смрт за кривца означава.

И поред свег расправљања овога основа подозрења у мојој књизи, г. Станојевић се опет замишљено пита, шта је то *опредељено*? Ко ће ту чудну реч да протумачи? Тек он вели: „Али како, на који начин има да буде изражено оно означавање, па да се зна да је *опредељено*; мора ли то да буде само говором... или се може изразити оно означавање и, нр. мимиком, писањем, итд.?"

Г. Станојевић није разумео, да је код овога основа главно то, да је повређени или оштећени морао сам својим чулима непосредно опазити како извршење кривичног дела, тако и кривца, па да би могао *опредељено* означити једно лице за учиниоца. Кад се ово утврди, онда повређени или оштећени може ма којим начином означити једно лице за учиниоца, а да ли је то означавање опредељено, зависи *од оцене* суда. Стога се сва начини означавања не могу ни набрајати, већ се могу само примера ради навести. Ја сам примера ради навео да изјава може бити писмена или усмена, а може бити и мимиком и тако даље, као што и сам г. Станојевић вели. Не може се из онога навести, да је свако усмено или писмено означење, као и означење мимиком *опредељено*. Може бити и опредељено и неопредељено. Суд има према начину на који је изражено то означавање, а по својој слободној оцени, да одлучи, да ли је опредељено или не.

Оволико један судија треба да зна.

Другом замерком, којом је и завршен приказ, г. Станојевић је дао још бољу сведочбу о својој судијској спреми.

Говорећи о основу подозрења из т. 2. §. 123, навео сам „ако би писмо или писмено садржало признање, то би ово основ подозрења из т. 1. § 123."

На ово је г. Станојевић ауторитетом великог практичара загрмео овако: „Ово апсолутно не може бити. Треба само прочитати т. 1. § 123. о напуштском признању, па ће се одмах јако видети да је ово тврђење г. Марковићево апсолутно погрешно. Писмо или писмено отпуженог макар да садржи признање може бити само основ подозрења из т. 2. § 121. а не из т. 1. § 123. Ово овако објашњење ове ствари како је објашњава г. Марковић ново је за све оне који признају закон, но, исто се не може примити".

Већу гомилу незнања у мање редова није г. Станојевић могао показати.

Ево шта он не зна.

Он, на првом месту, не зна шта је признање. Не зна, да је то јасна изјава оптуженог да је извршио једно кривично дело.

Он, на другом месту, не зна, шта је вансудско признање. Не зна, да је то јасна изјава оптуженог, учињена ван суда, да је извршио кривично дело.

Он, на трећем месту, не зна, да вансудско признање може бити учињено и усмено и писмено. Он, према томе, не зна, да кад неко у писму јасно изјави и исприча да је извршио једно кривично дело, да је тај учинио вансудско признање, и да то писмо садржи вансудско признање.

Он, на четвртом месту, не зна, да је вансудско признање, као и судско, непосредни доказ, јер се њиме непосредно доказује кривица онога који је учинио то признање.

Он, на петом месту, не зна да вансудско признање не може бити потпун доказ с тога, што нема све услове које законом у § 225. тражи за потпун доказ. Он, даље, не зна, да се стога вансудском признању даје подудоказна снага.

Он, на шестом месту, не зна да закон о овом вансудском признању говори у т. 1. § 123., где се наречно каже усмено или писмено признање.

Он, на седмом месту, не зна, да т. 1. § 123., као и остале тачке тога параграфа, нису прави основи подозрења и то стога, што се не могу подвести под дефиницију основа подозрења већ, да су непотпуни непосредни докази. Он, не зна, да се они непотпуни непосредни докази нову основима подозрења само стога, што их је закон тако назвао.

Да је све ово знао г. Станојевић, не би погрешно, да је „апсолутно погрешно" моје тврђење да коме је писмо, кад садржи признање, основ из т. 1. § 123.

Али није ово све незнање које је судија г. Станојевић овде показао.

Он тврди да писмо „макар да садржи признање", јесте основ из т. 2. § 121.

Овим је г. Станојевић даље показао ово незнање.

Он не зна, шта је основ подозрења. Даље, не зна ово, што је основима састављен доказу. Он не зна, да је основ подозрења једна потпуна чињеница из које се изводи закључак на постојање друге чињенице, која се зна да постоји, јер права с другом стоји у тесној логичној вези.

Кад би г. Станојевић ово знао, он би даље знао, да се за писма, која садрже признање, не изводи закључак да је онај који је то признање учинио, извршио кривично дело, већ да се његова признања признавем, која садрже то писмо, непосредно доказује. Према овоме, знао би, да то признање није основ подозрења, већ непотпуни непосредни доказ.

Г. Станојевић, даље, не зна, у чему се састоји основ подозрења из т. 2. § 121. Он је видео, да се и тамо говори о неким писменима, на мисли да су сва писмена једнака.

Он не зна, да се у т. 2. § 121. говори о писменима, која не садрже јасну изјаву једног лица да је извршило крив. дело, већ да се тамо говори о писменима *подозрењог* садржаја и о писменима на чијег се природног смисла изводи закључак да је њихов аутор учинилац кривичног дела. Ту се из садржаја и смисла писма, у вези с осталим околностима, изводи закључак да је аутор виновник. Стога, што се закључком долази до кривице ауторове, а не непосредно из садржаја писмена, ово и јесте прави основ подозрења, о којима говоре §§ 121. и 122.

Све је ово детаљно наложено и у мојој књизи. Ако је он књигу озбиљно прочитао, у шта се мора посумњати, онда је непојамно, да један судија може тврдити, како је, „објашњење оне ствари како је објашњава г. Марковић ново за све оне који признају закон." Овим је г. Станојевић најбоље показао, како се закон налази у сигурним судијским рукама. Срећа је само што остале судије не мисле онако као г. Станојевић.

* * *

Морам признати, да ми је полагодино дискутовати о елементарним стварима, које г. Станојевић незна. Што сам иначе то учинио, то никако није због г. Станојевића. Ни на памет ми не би пало да му објашњавам ствари које је у школи требао да научи. Ово сам учинио ново због редакције „Полицијског Гласника", која је принила приказ г. Станојевића, и другог, и поглавито, због читалаца „П. Гласника", који би можда могли бити заведени.

Познато је, да г. Станојевић воли да пише. Са којих побуда он то чини, његова је ствар. Али треба да има на уму, да није довољно познавати књигу, прелистати је за једну ноћ и за другу написати приказ. За то треба и више времена и више спреме. Ово мало јадне праксе, што је г. Станојевић има, није довољно. Он би боље урадио, кад би књигу, коју је приказивао, учио као уџбеник. Извесно је, да би тада био бољи и практичар.

Д-р Б. Марковић.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Берлинска морг — кућа за смештај лешева (Leichenhaus) — налази се ван полицијског председништва, у северном крају Берлина, Хановеранска улица бр. 5. У његовим подземним одељењима, у којима

се и зими и лети одржава стална температура од 8° С, смештају се лешине, које чекају на дозволу државног тужилаштва или суда за сахрану, што може трајати више дана. Простора има за 50 лешева, но три у засебним стакленим добро затвореним преградама. Лешеви леже у наочитим, на точионима покретним, лежиштима, одакле се лако једним колицима превозе до „лучуџуга“, којим се по потреби износе горе у надземни спрат, где се налазе канцеларије комесаријата за старање о лешинама (1 криминални комесар, 1 крим. наредник и неколико крим. шупмана), сала за фотографисање, одељење и сала за обдукцију и одељење где се попошавати лешеви пазљиву публици ради рекогносцирања. Овај излог налази се на дворишта према улици и једна велика маса света долази свакодневно да види изложене лешеве, неки на радозналости, а неки да виде неће ли у њима познати кога свога несталог сродника или познаника. За време нашег посете у моргу било је 26 лешева, од којих је једна чекала на судску одлуку о сахрани преко 20 дана. На лак због једнолично хладне температуре и сувог ваздуха није се у подземним одељењима, где су лешине смештене, осећао никакав непријатан задах. У 1907. години било је у њему 1835 лешева.

Све комесаријату у моргу унуђене лешине уписују се у посмртни регистар, но коме се после дужег низа година може дати извешће о дану и узроку смрти, код кога је „штандесамта“ смрт регистрирана и на коме је гробљу и ком месту сахрана извршена.

Полицијски затвор. — Полицијски затвор састоји се из два одељења: из *полицијског затвора за привремено затварање* (Polizeigewahrsam) и *правог полиц. затвора* (Polizeigefängniss).

У први затвор примају се лица, која се на основу § 6. закона за заштиту личне слободе од 12. фебруара 1850. године притварају у своме сопственом интересу или ради одржања јавнога морала, сигурности и мира, где, по правилу, у заједничким одајама остају до отпуста, спроведена суду или другу какве наредбе.

На против по судском решењу притварена лица или она која су на делу ухваћена затварају се у овај други затвор, који у исто време служи и за задржање кратковремених полицијских казни.

И један и други затвор смештени су у једном делу полицијског председништва, али одговарајући разноликости намењених им циљева разнолико су и удешени и просторно одељени.

a) Полицијски затвор.

За полицијски затвор важи уредба о затворском реду од 1899. године, која садржи одредбе о управи затвора, дужностима чиновника, о пријему, отпусту и поступању према притвореницима, као и о понашању затвореника.

Чиновнички персонал састоји се из једног надинспектора, три полицијска секретара, два писара, једног домаћина, једнога вишег надзорника, десет надзорника, две надзорнице и једног лекара.

Надинспектор је шеф затвора и стара се о његовој управи, уређује и надзирава службу потчињених му чиновника, води економију и изриче дисциплинске казне над притвореницима.

Секретари воде старање о пријему и отпусту притвореника, воде књиге и акте и раде све писмене послове. Они су одговорни за то, да се нико не прима у затвор противно постојећим одредбама и да се сваки благовремено пусти.

Писари израђују преписе и помажу секретарима.

Виши надзорник одговара за сигурност затвора за мушке, он је при претресавању затворених надзорника, чају службу уређује и надзирава.

Надзорници и надзорнице чувају затворенике-це у одељењима која су им за надзор додељена, старајући се о одржању прописаног канцеларског реда и о чистоти.

Лекар долази сваки дан око 11 часова пре подне по позиву, ако има оболелих затвореника, прегледа их, преписује лекове или издаје наредбу за унут у болницу.

Затворски службеници прве службу по уредби 10 часова дневно, на смену.

Притвореници се држе по ћелијама. Кад се једновремено ћелије попуне, онда они преко 25 година старости затварају се заједно. Из нравственог обзира лекар може усамљенички затвор заменити општим.

По § 18. немачкога казн. зак. казна затвора састоји се у простом одузимању слободе; према томе се управља и са затвореницима. Лица под истрагом такође се не смеју строже држати, но што то захтевају циљ истраге и затворска правила. Према свима поступа се озбиљно и строго. Случаји непокорности су врло ретки. Дисциплинске казне се састоје у одузимању топле хране и постеље, затварању у мрачну ћелију и везивању.

Затвореници могу једаред недељно примити посете родбине, ну само по дозволи надинспектора, а притвореници под истрагом по дозволи кривачне полиције. Затвореницима који не остају у затвору дуже од 7 дана састанак се дозвољава само у важним случајевима. Сва писма прегледа инспектор за казњене, а крив. полиција за оне под истрагом. Они који у затвору не остају дуже од 7 дана не пуштају се на слободан ваздух, а после седмог дана пуштају се по пола часа дневно на прохођају у затворском дворишту под надзором шупмана.

Затвореници који остају дуже од 24 часа могу добити св. писмо и молитвенник са побожним песмама. Они који остају преко 7 дана могу примити сходну лектиру или је тражити из затворске библиотеке. При томе се обољењима по захтеву доводи св. свештеник.

Храна се састоји: за јутра из 0·5 литра беле кафе и 200 грама хлеба, у подне 0,75 литра супе или поврћа с јесом и 100 грама хлеба и у вече опет 0·5 лит. беле кафе и 200 гр. хлеба. Они који остају дуже од три месеца добијају додатак у масти за 5 фенига дневно. Дневни оброк стаје свега 35 фенига (0·40 дин.). Изузетно се допушта и храна ван затвора.

Ако су затвореници чисти и одело добро очувано га могу задржати, иначе добијају заводско одело и рубље се мења сваке недеље. Сваком следује гвоздени кревет са мадрацем, јастуком, вуненим покривачем (ћебе) и потребним прекривкама. Болница се дозвољава и доношење приватног кревета.

Затвореници који хоће могу радити што лично за себе, само тај рад не сме бити противан затворским правилима.

У затвор, који се састоји из шест спратова, може се у редовним приликама сместити 417 лица, које по ћелијама, које по заједничким собама. Женски затвор је потпуно одвојен од мушког. Ћелије су довољно велике, видне, добро проветрене и здраве. Зими се греју централним парним грејањем. По ћелијама су енглески нужници са водоводним испирачем. У сутерену се налазе каде за купање и туширање, апарат за дезинфекцију загађеног одела, кујна, перионица, собе за одело и рубље и магацин.

б) Привремена полицијски затвор.

Дели се на мушко и женско одељење.

Од персонала има 3 канцеларијска чиновника, 4 надзорника, 1 виша надзорница, 3 надзорнице, по један доктор и докторка и 10 шупмана за специјалне службе (потпору у чувању и за спровођење).

Овај затвор (Gewahrsam) служи како за пријем лица која се својевољно јаве за преноћиште и оболелих, тако и за скитнице, за тим спроведена лица због какног иступа, особито пропште, нереда, прекорачења полицијских наредаба, лажног имена, беспосличења и прекорачења санитетско-полицијских прописа. Овде се примају и док се не отпусте задржавају пијана лица. Оболела лица и онима којима је потребна помоћ упућују се варошкој азилу или којој болници.

Због иступа спроведена лица предају се сутра дан једном одељку среског суда (Amtsgericht), који заседава и одмах по кратком поступку пресуђује ту у присуству, Због нијанства и скитње при пут затворена лица сходно § 361. кр. зак. но опомени се отпуштају.

Пријем у овај затвор је само привремен и траје најдаље један дан, јер се судом осуђена лица више не враћају већ спроводе у судски затвор.

Сви притвореници држе се овде заједно по великим одајама, снабдевеним само покретним клупама. Изузетно први пут због блудничења затворене женске и кад су у опште први пут у затвору, држе се у засебним ћелијама са дрвеним креветима — без простирача.

Ови затвореници добијају само изузтра парче хлеба са бедом кафом, а они који су спроведени пре 9 час. ујутру добијају и по подне супу или какво јело. Својствена храна није дозвољена. Сваки задржава своје одело. Нечисти се пре у затвору купају и хлање им дезинфицирају. Над приведеним лицима врши се још у кварту преглед одела и одузима новац и предмети којима би се могло извршити самоубиство. Новац се по од-

битну притворског трошка ако је већи од 1 марке спроводи суду, иначе се на квоту врача дотичноме. У приземном спрату се налази соба за лекара, за свештеника и полицијску асистенткињу.

(наставиће се)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(наставак)

Итијена, чистоћа, епидемије, санитарни реглами, хемијски лабораторијум и т. д.

Итијена. Уредбом поменутом од 12 месеца год. VIII стављено је у дужност управнику Париза, да се стара о чистоћи у вароши и да предузима потребне мере за спречавање епидемије и заразних болести у општ, и закон од 15 фебруара 1902. год. поверава му: 1. санитетски надзор над становима са намештајем; 2, предузимање приватних мера због заразних болести, и 3, извиђања и суђење иступа против одредаба о калемљењу богиња. Поред овога, речени закон још му ставља у дужност заштиту новорођене деце, санитетску полицију животиња, стварање о медицинској и апотекарској полицији, примену закона и регламана које се односе на продају животних намирница и функционисање хемијског лабораторијума. У општинама сеинског департмана ово врше општински председници под надзором управника полиције и сеинског префекта.

Према чл. 24. закона од 7. априла 1903. год. и управник париске полиције и сеински префект потпомогнути су у вршењу својих санитарних атрибуција са по једним *итијенским саветом*, који обавља ште послове које и итијенски савети по округима.

У срезовима париским постоје још и *итијенске комисије*, састављене из по 9 чланова, под председништвом општинског председника. Чланове ових комисија поставља управник полиције.

Да би осигурао примену законских одредаба о итијени, чије му је извршење законом стављено у дужност, управник полиције створио је својом наредбом од 7. октобра 1903 год. *итијенски биро* и додељно га другој дивизији централне администрације.

Наредбом од 20. јануара 1904. год. створена је опет, генерална инспекција техничких итијенских служби са задатком: да контролише спољне службе итијенског биро-а и предлаже мере које треба предузимати у циљу спречавања и локализовања заразних болести.

Заштита новорођене деце. Заштита новорођене деце у сеинском департману осигурана је законом од 23. децембра 1874. год. и регламентом јавне администрације од 27. фебруара 1877. год.

Према одредбама чл. 1 и 2 полицијске наредбе од 7 августа 1828 год. никаква приватна болница нити завод за породиље не могу се отворити у ресору париске полиције без одобрења управника полиције. Етаблисмани ови подлеже прегледу лекара инспектора.

Заразне болести. Извештаје о заразним болестима, које подносе лекари у смислу чл. 5. закона од 15. фебруара 1902 год. и декрета од 10. фебруара 1903. год. прима итијенски биро и доставља одељењима за дезинфекцију. Општинске одељење за дезинфекцију у Паризу стоји под сеиским префектом.

Одлуком управника полиције од 31. децембра 1904 год. установљени су 6 лекара — инспектора за *епидемију*. Њихова је главна дужност: 1. да у случајевима појављених зараза предузимају истраге и утврђују одакле је зараза дошла; да прате њен ток и предузимају потребне мере у циљу њеног локализовања; 2., да прегледају путнике који долазе из заражених крајева, и 3. да у општинама сеиског департмана контролишу службе дезинфекције и калемљења богиња.

Санитарни регламан. У смислу чл. 4. закона од 15 фебруара 1902 год. управник полиције издао је под 22 јуном 1904 год. *санитарни регламан за варош Париз*, који се поглавито односи на чистоћу по јавним местима и профилакију заразних болести. Регламан овај наређује издвајање и осамљивање сваког заразног болесника, и прописује, да свако лице, које је дошло на заражене земље, достави префектури свој санитетски пасош, добивен на граници, са тачним назначењем своје адресе, како би га лекар-инспектор могао наћи и прегледати.

Привремени дело-и за блато и нечистоћу за земљорадничке потребе могу постајати, по одобрењу управника полиције, које се издаје на основу поводног мишљења општинске власти, ну с тим, да од зграда за становање буду удаљени најмање 200 а од путова најмање 100 метара.

Јавна купатила у сеиском департману и њихово функционисање регулисани су наредбом од 29 априла 1887. год. Чинећи разлику између хладних, топлих и лековитих купатила и басена за пливање, наредби ова прописала је специјалне одредбе за сваку категорију погодноб у циљу осигурања пристојности, сигурности и чистоће.

Гајење домаћих животиња: паса, мачака, зечева, свиња, крава, кокошију, голубова и т. д. записи од парочитог полицијског одобрења, које се издаје само под условом да се локали, у којима су ове животиње смештене, одржавају увек у највећој чистоћи. На случај основане жалбе, издато допуштење може се опозвати.

Проституција. Одредбе полицијске о проституцији имају двојаки циљ: а) да заштите јавно здравље, и б) да спрече уличне скандале. Власт управника полиције у овој материји потиче из атрибуција општинске полиције, које су му додељене уредбом од 12 месеџора год., VIII.

Кад се једна женска притвори због неморала, па се истрагом утврди да живи искључиво од проституисања, изводи се пред парочиту комисију која одлучује да ли је треба упутити у рад јавног женскиња. Ако ова комисија — коју састављају два полицијска комесара и један управников делегат — нађе да треба, онда јој се издаје *санитетска исправа*. Исправе ове двојаке су: *беле* и *црвене*. Прве се издају женскињу које нису сифилистичне, и које с тога долазе на преглед сваких 15 дана, док се женске са црвеним исправама — сифилистичне — морају прегледати сваких 8 дана.

Општински хемијски лабораторијум створен је дефинитивно наредбом управника полиције од 10. фебруара 1881. год. Служба у овом лабораторијуму двојака је: а) општа — на надзор — коју обављају 14 полицијских комесара и 11 инспектора, и б) унутрашња — за анализовање — коју обављају 32 хемичара под надзором 5 шефова.

Општа полиција

Поједини објекти опште полиције, у надлежности управника Париза, предмет су специјалних инструкција и специјалне регламентације. Не улазећи у детаље, изложићемо овде само важније од њих.

Душевно оболели. Примена закона о душевно оболелим поверена је делом сеиском префекту делом управнику париске полиције. Док се сеиски префект поглавито брине о финансијској и административној страни службе, дотле управник полиције има да се стара о јавној сигурности с једне, и заштити индивидуалне слободе с друге стране. Да би извршио овај двојаки задатак, закон му је дао права, да по званичној дужности интернира опасне болеснике, али га је у исто доба и обавезао да оне од њих, који су оздравили, пушта у слободу, и да води надзор над јавним и приватним етаблисманима за душевно оболела лица.

Интернирање душевно оболелих по званичној дужности бива увек на интервенцију полицијског комесара, а сам начин на који се ово извршује записи од тога: да ли се болесник већ налази у каквом заводу или је у слободи. У прном случају надзекан полицијски комесар по позиву директора завода, а по добивеном уверењу од лекара који је болесника лечио и саслушавши послуге — болничара упућује сам оболелог у клиничку залу св. Ане. Тек по извршењу свега онога управник полиције наређује истрагу, преко комесара квата у коме је болесник становао, у циљу утврђења његовог цивилног стања, народности и т. д. Овом приликом, а на случај потребе, предузимају се нужне мере и за заштиту имовине оболелог лица.

У другом случају полицијски комесар, извештен о болеснику, било од његових рођака или од публике, приступа истрази о његовом душевном стању. Ако се овом истрагом утврди, да има вероватноће да је болесник душевно оболео, комесар га спроводи у специјалну болницу при самој префектури. Ови болесници, за које се нађе новим прегледом да су доиста душевно болесни, спроводе се истог дана у азил св. Ане, а остали, т. ј. они који нису душевно болесни, или чија је криза прошала, враћају се фамилији.

(свршиће се)

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА И ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Von Marsil, психијатер у Цириху, описује неколико психијатријски интересантна случаја у Месечном часопису за криминалну психологију (Bd. 2., S. 88 ff.).

Један млад, рано ожењен човек, отац троје деце, живео је на непријатељској нози са тазбином. После дужег немања места, најзад је опет нашао посао. Али жена му није могла ништа зарадити услед понављене трудноће и болести у погама. Кирају нису могли да плаћате, те му је предстајало набављање из стана. Други, већ погођени стан био му је отказан. К томе је још имао да иде и на набављање једне војничке књиге.

„Стицај свију тих прилика, које су му изгубиле сваку наду на бољитак, изнео је он као мотив за своје дело. На њих оно није било продукат само моментаног његовог расположења: шта више, по његовом доцнијем признању, брачни се парњак већ неколико недеља на овамо саветовао и бавио овакивим плановима".

Он је импровизовао једну вечеру од сата за гас до спаљање себе спомоћу гуслених и металних цеви. Родитељи су но том написали опроштајна писма и пошу око два сата ушли су у спаваћу собу. Мало пре тога муж је отворио славину са гасом, затворио врата и легао са женом у кревет. У соби је већ спавало сва троје деце, од три, две и три четвртине годишо старости. Као је отац био на кревету, те услед нискот положаја на патосу мање уднсао гаса, остао је у животу.

Психијатријско истраживање није дало никакве полазне тачке за коју психозу или на какав други абнормитет: интелигенција је била умерена, али слабоумље није постојало. Он је био човек без енергије, изгубљене наде, пагно је од најнижег прецењивања самога себе, а био је озбиљна, затворена и повучена природа. Наследног оболења такође није било. Казна му је гласила: на пет година робије.

*

Један машински бравар непрестано је мењао своја места где је радио. Већином их је сам напуштао услед своје претеране осетљивости. Један пут је побегао са једном удатом женом. По том се оженио њом, кад је већ била у другом стању, али доцније је изненада остављо матер са дететом. Кад је у своме завичају нашао рад, јавио је се да је жив и допустио својој породици да му дође. Доцније је напрасно један пут за Париз, са свим изненадно, не говорећи о томе баш никоне. Бавио се проналазништва.

Доцније је нашао добро место у Цириху. Ујутру 25. јануара 1904. године дошао је као и обично у радњу, узео је двадесет франака аконто зараде и опет отишао, пошто је рекао да му се родило дете. У вароши је пио пива, безуспешно је покушавао да купи цијанкалијума и назад се снабдео једним новчаним ножем. После ручка спукао се и легао са женом у кревет. Жена је већ више пута тражила од њега да убије целу породицу. Он јој је показао купљени нож. Пошто су извршили обљубу, пресекао је врат своме детету, за тим је завлао жену, која је била клекла и окренула лице у један јастук од собе, и назад је посекао себи врат и задао један убод ножем у трбух.

Он је остао у животу. Пријатља није био. Брак је у опште био добар. Интелигенција је била оскудна; бавио се проналазењем перпетуум мобила. Својој околини изгледао је у многоме као особењак. Био је убеђен, да га сродници прате својом мржњом и да му је сваштара хтела да нарупи брак, дајући његовој жени неке лекарије за побачај, да друго дете не би дошло на свет. Тиме је његова жена била до сраа увређена и хтела је заједно с њиме да умре. За то је на дан извршена дела опет хтео тајно да отпутује. Како је добио и сувише мало новаца аконто зараде, није могао отпутовати. Сва му се несрећа судбине срушила на леђа, те је тако досао до дела.

Лекарско стручно мишљење гласило је: ведики степен умањене урачунљи вости.

*

Један болешљив човек, прилична тврдица, живећи у врло ограниченим домаћим приликама, пребацио је своју жени, да му је из закључаног ормана украла 85 франака. И раније је у два маха бедно жену на сличан начин. Куповање памучница задавало је велике бриге. Једна сирота полусестра мужевљева лежала је код њих, са пуно прохтева, и очекавала порођај ванбрачного детета.

Брак је био поремећен. Жена је тако примила к срцу неосновано пребацивање, да се решила да умре заједно са својим дететом, те да не остане на њој лага пред другим светом и пред мужем, који није имао за коју љубави. За то је написала опроштајна писма, посетила још једну сусетку и кад се вратила пресекла је врат своме детету, тако да је оно умрло, а себи је такође на неколико места засекла врат. Она је остала у животу.

Беша је ванбрачно дете, а једна сестра њена ова беша је епилептична; од ране младости беша је болешљива. Беша је вредна, штедљива и скромна. Интелигенције слабе, моралних осећаја добрих. Са нарочитим наглашавањем тврдила је, да није покрала свога мужа. Убиство детета није сматрала ни за какав злочин. Свака мати сме понести са собом на онај свет и своје дете. Она је патила од афеката у великим степену, а од детињства жалила се на главобољу. Стручно мишљење изјасило је је за неурачунљиву. Све те околности, које су се заједно стекле, изазивале су абнормно јак депресивни афекат, који је код душевно ограничене жене нарушавао радњу духа.

*

Један пример изнеси *Stegmann* у месечном часопису за криминалну психологију (Bd. 1., S. 115).

Фабрички чувар Бикерт важио је као вредан, штедљив и трезвен човек, и као строг муж и отац. Породица је била увек оптерећена материјалним бригама, пошто је било шесторо деце, ма да стварна неволја није постојала. Жена се разболела од женских болести и лекари су је огласили да је неизлечима. Она је најпре и између меса, да заједнички сви умру.

Споразумели су се о свима појединостима, написали опроштајна писма и спремили стан, да ни на кога не би учинио „рђав утисак". Деца су добила уз вечеру да пију тешка вина, а и родитељи су пили грога, да би добили храброст. У њеи су належили катру од каменог угља и извадили једну плитку на џеби; то је учинио муж. Он је остао у животу.

Пресуда је гласила: због убиства своје шесторо деце на четири године затвора. Истрага није могла наћи полазну тачку за душевно поремећење.

*

Као што из снега овога видимо, на убиство породице увек нагоне тешке и неповољне домаће прилике. Учинилац није у стању да савлада све те тешкоће које су га снашле. При том ни у ком случају те прилике нису такве да се не би могле поднети. Учинилац их само тако неспатра; често не сам, већ и други сужуг уништа тешкоћу и безнадежан положај. Они једно друго све више и дубље убеђују о величини несреће, а и сугестија има при том удела. Карактери су полно слаби, без радне снаге. Психова интелигенција не даје им могућности, да њу излазе.

К свему томе могу доћи још и други карактерни недостаци. Такав је случај са породичним убиством, које је извршио пензионисана шумар В. из околине.

Као сразмерно млад човек, шумар В. морао је квитирати са службом услед једне дуелске авере, коју је имао са једним својим претпостављеним; пензија му није могла досезати за издржавање велике породице, која се састојала из три сина и три кћери. Материјалне невоље све су се више стицале, дуг се за другом нилао, и услед тога спољашега притиска прилика, изгледа да је нагио цео породични живот.

Стварни повод делу нпак је била оптужба против шумара за утају, која се датирала из времена када је био још у служби. В. је хтео да уштеди себи и својој породици срамоту од осуде, и тако је дошао на мисао, да једним пасиљем учини крај целој тој невољи.

Кад је млекар једног попедеоника у јутру видео, да домаћини још нису дигнули капцпцу са млеком, коју им је оставио у недељу, појавила се у њега сумња и намести о томе настојника куће. Кад су укуљани погледали кроз отворене шахове на прозору од шумарове собе за рад, видели су га да мртав седи на дивану, са револвером на колепима. Тада позвање полицијске чиновнике и силом отворише стан.

Једва нешто обучена, у потоку први дежала је на патосу најстарија шумарева кћи, лицем окренутим виду. У побочној соби, где су ноћивали супружници, нашла је у једном кревету лешина шумарове жене са једном раном на слепом оку. У другој спаваћој соби нађено је мртво остало троје деце, две кћери и три сина, све са раиама на слепим очима.

Према резултатима истраге утврђено је, да је дело извршено ноћу између су-

бото и недеље. Према томе како су собе најбоље у обичном реду, закључено је: да је дело извршено по заједничком споразуму и приступању; по чак није искључена могућност, да је употребљено и какво средство за опијање, те да је тек по том извршено убијање.

Шумар В. рођен је био 1856, а жена му у септембру 1867. године. Најстарији син био је петнаест година стар, а два брата близнака дванаест година. Две убијене кћери биле су од седамнаест и једанаест година. Најстарија кћи била је двадесет и две године стара. Она је била у једном данском за заштиту девојака и чешће је недељом долазила својим родитељима. Тако је и у суботу у вече посетила родитељску кућу, да би недељу провела у кругу породице. Између оца и ње свакако да је дошло до борбе, која се најпад с тиме свршила, да је млада девојка, погођена неколиким мецима, пала код врата од ходника, куда је хтела побећи. (наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине тршовачке, актом својим Бр. 292, пита:

„Кад се према чл. 97. т. 1. закона о општинама и распису г. Министра унутрашњих дела од 19. децембра пр. год. № 25071, приступи убашташавању на општинска и сеоска добра, ко ће потписивати у име села баштинике — суд општински или пуномоћници општине односно села.

Ако ће суд, онда ко ће тврдити у име општине — да ли опет тај суд или која суседни, и да ли ће после потврђивати полицијска власт или само привећени суд, и да ли се за све ово плаћа такса?“

— На ово питање одговарамо:

Убашташења потписиваће у име општине и села пуномоћници општински и сеоски.

Прописно састављена убашташења — тапије, подносиће пуномоћници својим општинским судовима на потврду као и свако остало приватно лице.

Пошто ове тапије потврди и полицијска власт по постојећим прописима, посаће их, после, пуномоћници на потврду привећеним судовима.

Како се општине овде јављају као приватно-правна лица, оне нису изузете од плаћања таксе по чл. 2. тачке 5. закона о таксама, него ће морају платити.

II

Суд општине дучићске, актом својим Бр. 650, пита:

„Поједини грађани ове општине, обраћају се овом суду са писменим тужбама по грађанским споровима, не полажући таксу у напред, наслањајући такве своје поступке на § 23. грађанског поступка.

Судови, опет, неће да узимају ове тужбе у рад, него траже таксу у напред.

Моли се уредништво да нам дати објашњење: да ли је овакна радња општинских судова правилна или не?“

— На ово питање одговарамо:

§ 23. грађанског судског поступка у колико се односи на плаћату таксе, гласи: „општински судови паплаћивање у корист општинске касе од свакс *губеће стране* таксу“ итд.

Као што се из овога види, закон ослобађа плаћату таксе од оне парничне стране, која спор изгуби.

Која ће, пак, страна изгубити спор, то се у напред не да претпоставити, те је једини правилан закључак тај, да се такса не паплаћује у напред, него по свршеном спору.

Према томе, општински судови немају права да траже таксу у напред, него морају примати тужбе и узимати их у рад без ове, а таксу сталати на терет губеће стране пресудом или решењем.

III

Суд општине сумраковачке, актом својим Бр. 546, пита:

„Извршном пресудом Апелационог Суда осуђене су две сестре, као наследнице своје матере, у спору са штедионицом округа нишког, да плате 111·22 динара судске таксе.

Једна од осуђених сиротног је стања, а друга је учитељица.

Кад је овај суд од оне последње затражио целу досуду у 111·22 дин. јер је пресуду њему послата на извршење, она је изјавила: да је она дужна да плати само половину, а половина пропада, пошто је њена сестра сирота.

Да би суд правилно и по закону извршио пресуду, којом се ова такса тражи, моли се уредништво за објашњење: може ли се цела такса наплатити од ове сестре, која је доброг материјалног стања, пошто она друга нема ништа?“

— На ово питање одговарамо:

Кад год суд тражи да му се објасни значај једне пресуде, он је дужан да га изнити и садржину њену, јер без тога уредништво није у новољном положају да то учини.

Како, међутим, суд није то урадио у овоме случају, то му се одговара, да се од једне сестре може наплатити цела такса само тако, ако су оне изречно осуђене да солидарно поднесу све трошкове и таксе које им пресуда намеће, јер тешко да је овде случај чл. 11. закона о таксама.

Како суд ову паплату врши за рачун среске власти, онда је саветно да изјаву осуђене достави среској власти, те да је она упореди са пресудом и каже: хоће ли се цела такса наплатити или не.

IV

Г. Војислав Новаковић, писар среза лесковачког, пита:

„Молим уредништво за следеће објашњење:

По чл. 94. закона о општинама у вези са § 466 гр. суд. поступка, општин. власти дужне су да врше попис оних имања, која се налазе ван места обитавања полиц. власти.

По чл. 143. у вези са чл. 136. закона о шумама, свака извршна пресуда пречена по том закону, мора се извршити у року за 30 дана. У противном господ. Министар Народне Привреде има право, да извршне органе, који се огреше о те законе прописе — казни до 150 дин. новчано.

Како полиц. власти, према поменутом законском пропису, немају наредбе општ. властима, да ове врше пописе имања осуђених по пречним кривицама и осталају им зато закон. рокове, — то настаје питање, кад општ. власти то у року од 30 дана не учине, да ли полиц. власт има право, да редом преко својих претпостављених власти поднесе реферат госп. Министру Нар. Привреде противу одговорних општ. органа, те да их господ. Министар подвргне казни, која је законом о шумама прописана“.

На ово питање одговарамо:

Истуше шумске кривице, које се догоде у државним, манастирским и црквеним шумама, извиђа и казни полицијска власт, а у осталим шумама општински судови — чл. 126. закона о шумама.

Према томе и пресуде, које постану извршне, извршује свака од ових власти сама за себе.

С обзиром на ово и унесена је казна у чл. 136. и 143. поменутог закона за органе једне и друге власти — полицијске и општинске, ако на време не изврше истрагу или пресуду.

Из онога се не може извести правило, да општински органи одговарају по овим законским одредбама и онда, кад не врше своју сопствену пресуду, него полицијски или привећени суда, коју им је полицијска власт послала на извршење, налазећи се на чл. 94. зак. о општинама и § 466. грађ. суд. поступка.

Јер, преношење овако своју власт и дужност на општинске органе, полицијски органи не скидају одговорност са себе ако пресуда не би била извршена на време, пошто су општински органи према њима одговорни само по закону о општинама, и пошто је на органима полицијским лежала дужност, да општинске органе нагнају мерама из чл. 158. закона о општинама, да њихове наредбе на време изврше.

Не би се, дакле, могли онтужити г. Министру Народне Привреде општински органи, него би њему одговарао онај полицијски чиновник, коме је пресуда дата на извршење, а општински органи стоје одговорни полицијској власти за неизвршење њених наредаба.

V

Деловођа општине барошевачке пита:

„По § 6. грађ. суд. поступка, општински судови надлежни су да суде о пољским службеностима које су изложене у § 335. грађ. закона.

У округу, у коме сам до сада био општински деловођа, општински судови ове спорне расправљају без да се опредељује вредност спора, а по најважнијим жалбама незадовољне парничне стране, привећени суд одобрава овакве пресуде.

У општини, у којој се сада налазим као деловођа, постоји са сним други пракса за спорове овакве врсте, јер суд исте општине, кад год прими тужбу односно њољских службености, он прво средством вештака сазна вредност спора, па се тек онда упушта у расправу и суђење ако је по § 6. грађ. суд. пост. надлежан.

Молим уредништво за објашњење: да ли је правилан рад оних општинских судова, који расправљају спорове о њољским службеностима без опредељене вредности, или оних, који опредељују вредност спора?

— На ово питање одговарамо:

У § 6. грађ. судског поступка, који одређује надлежност општинских судова, тачка б. гласи: „да суде о службеностима њољским, које су наложене у § 335 грађанског закона“.

Тачка, нап. а. § 27. поменутог закона, који одређује надлежност првостепених судова, гласи: „за све предмете, који се проценити не могу, *изузимајући њољске службености* (§ 6. грађ. пост.).“

Као што се из ових одредаба види, закон ставља суђење о њољским службеностима у апсолутну надлежност општинских судова, не везујући то ни за какву вредност, узимајући их, у исти мах као предмете, који се проценити не могу.

Према овоме, општински судови су дужни да суде све њољске службености, не тражећи њихову вредност, те је, по томе, и пракса коју је завео суд општине барошевачке, несагласна закону.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

П О Т Е Р Е

Перу Јовановић, мајстор — механичар, из Ниша, који је решењем нишког првостепеног суда од 8. августа 1908. год. № 14822 стављен под суд и у притвор за дело из § 229. кази. законика, налази се у бегству. Перу је стар 35 година.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да Перу живо потраже и наћеног страживарно упуте нишком првостепеном суду с позивом на акт Бр. 7305.

Михајло Илић, слуга из Београда, украо је своме газди Михаилу Аврамовићу, кожару: 200 динара у банкнотама, један жути ланчаник: постављен црвеном кожом, са четири преграде, два сребрна сата са по три поклопца, од којих је један без стакла: један сат има смаљаран лик човека, а друга је изливена и сваки му се поклопац. По извршену дела Михајло је побегао. Он је стар 26—27 година, омален, у опште плав, буцмаст, шиша бркове и брије се. Нека га све полицијске и општинске власти живо потраже у својим домаћинама и наћеног спроведу преко пандурског поступка с позивом на акт Бр. 6314.

Иван Хилтран, келнер из Зајечара, чим је сазнао да је осумњичен за опасну крађу, побегао је. Иван је стар 26 година, средње стаса, црне косе и очиј, и малих бркова.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Ивана живо потраже и наћеног упуте начелству округа тимочког с позивом на акт Бр. 7466.

Јоца Дутлић, фотографски помоћник из Чачка, извршио је крађу ствари своме газди и по свој прилици побегао за Београд. Јоца је средње раста, дугуљастог лица и у опште приземљаст.

Позивају се све полицијске и општинске власти да Јоцу живо потраже и наћеног спроведу начелству округа чачанског с позивом на депешу Бр. 7355.

Т Р А Ж И С Е

Момчила, сина **Војислава Јовановића**, из Смедерева, који је 13. тек. м-ца отуварао од своје куће ножано ауд, трагом начелство опр. смедеревског, ради прећаје родитељима. Момчило је стар 13 година, омален, мршавог и приземљастог лица, смеђе косе, црних очиј; од одела нма на себи: мали сиви капутић, и поцепане панталоне, на глави шубару, а на ногама опанке.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима да Момчила живо потраже и наћеног упуте начелству округа смедеревског с позивом на акт Бр. 4068.

К Р А Ђ Е К О Т О К Е

Ноћу између 3. и 4. т. м-ца непознати крадљивци украли су једног вола Стевану Вујиновићу, тешаку из Кораћанце. Во је мајор 6 година, беле длаке, рогова у врху зарубљених. Сумња се, да је крађу извршио један рабациња из Винче и отишао пут Тополе. Депеша начелника среза космајског Бр. 12117.

Ноћу између 12. и 13. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу Милосаву Јешковићу, из Лопушнице. Кобила је мајора 3 године, пастасте длаке, у обе длаке ноге чарапасте, а без жига и рожаца. Депеша начелника среза космајског Бр. 12473.

10. тек. м-ца непознати крадљивци украли су два вола Обраду Марковићу, тешаку, из Мале Иванче. Један је но беле длаке, *у* лево ухо рожаљен; други је било-шућасте длаке — обе су мајора но 12 година. Депеша начелника среза космајског Бр. 12473.

Обрћа се нажња свих полицијских и општинских власти на ове покраће.

М А Н Г У П С Т О К А

У општини златиској нађена је једна мангуп кобила, висока 1·55 см., дорастога, по грудима — на гребену и ребрима има мало беле длаке, а са жигом „К. В.“ Сиђају упутити начелнику среза лесковног с позивом на депешу Бр. 5759.

У општини сенгурачкој нађена је мангуп кобила, мајора 5—6 година, дорастасте длаке, средње величине и лепастта. Сиђају упутити начелнику среза лесковног с позивом на депешу Бр. 5850.

Код начелника среза млавског пашли се један мангуп коњ, мајор 8 година, пастасте длаке, *у* обе уха рожаљен. Сиђају упутити поменутом начелнику с позивом на депешу Бр. 9585.

НАЂЕНИ ЛЕШЕВИ

5. тек. м-ца набашала је Морава леш једног непознатог човека, чија идентичност још није утврђена. Непознати је стар око 70 година, висок 1·74 см., јаке мускулатуре, доста пун, проседе косе и бркова, обријан, по тамну белаи; од одела има на себи: кратке, отворен гуњ од сивкаве сукна са гајтанима, исподгуња сушени један, опанци вунени тканицама, и полувунућу кошуљу, на ногама чакшире од сивкаве сукна, вунене чарапе и опанце.

Позивају се све полицијске и општинске власти, да потраже фамилију овог непознатог лица, а приватни се моле ако би што знали што би нашло *у* прилог утврђења његове идентичности, да о томе известе начелника среза моравског округа нишког с позивом на акт Бр. 5456.

10. тек. м-ца код моста на Морави нађен је леш непознатог човека чија идентичност још није утврђена. Непознати је средњег раста, а судећи по одећу, изгледа да је био војник-резервиста, јер на себи има грудњак војнички и шињел, описан и поцепану ешинеклију, а на ногама правилне опанке.

Нека све полицијске и општинске власти потраже фамилију овог лица, а и приватни се моле ако би што ближе знали о њему, да о томе известе начелника среза темнићког с позивом на депешу Бр. 6976.

О Б Ј А В А

Ђурађ Михаиловић, тежк. из Пудараца у срезу трочанском, 7. тек. м-ца извршио је четири убиства, један покушај убиства и једну опасну крађу, па се одметнуо од власти у намери да и даље чини каквима дела.

На основу чл. 9. закона о јавној безбедности, начелство округа београдског позива га овим да се у року од двадесет дана, рачунајући од дана када ова објава у „Српским Новинама“ изађе, пријави најближој полицијској власти или најближем првостепеном суду; ако у остављеном року то не буде учинио начелство ће га огласити за хајдука.

Ђурђе је стар 25 година, средњег раста, доста развијен, у лицу јако пун и пачи на Циганина, рођен је од богиња и негав од неке кожне болести. Од одела нмао је гаће и кошуљу, опасиао се каишаком, на глави има половни шешир боје пепељаве, а на ногама шумадијске чарапе и обичне опанке. Држи се да је собом повео један пригорски револвер.

Из канцеларије Начелства округа београдског 15. маја 1909. године у Београду. Бр. 3966.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 22. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 31. МАЈА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, и према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за шефа лекара унутрашњег одељења зајечарске окружне болнице I-вог реда Д-р Вхастамира Јанковића, лекара среза зајечарског и бив. државног питомца, по потреби службе, и

за лекарског помоћника I-ве класе болнице за душевне болести Ђорђа Шајновића, лекарског помоћника II-ге класе исте болнице.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. маја 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела поставити:

за хемичара државне хемијске лабораторије Д-р Добросава М. Кн. Милојковића, напредног секретара V-те класе Министарства унутрашњих дела и досадашњег вршиоца дужности државног хемичара, по потреби службе, и

за хемичара државне хемијске лабораторије Д-р Владимира — Алајдара-Брунетти доктора филозофије и магистра фармације, предашњег државног питомца, садашњег асистента исте лабораторије.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела. 22. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Михаилу М. Ђокићу, полицијском писару прве класе Управе варошн Београда, уважи оставка коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. маја 1909 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милан А. Бранковић, начелник друге класе среза гочанског, на основу §. 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с пенсијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. маја 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе Управе варошн Београда Младена Бањића, полицијског писара исте класе среза врачарског, по молби;

за полицијског писара прве класе среза врачарског Божидара Петровића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по молби;

за полицијског писара прве класе среза мачванског Драгољуба Петковића, полицијског писара исте класе Управе варошн Београда, по службеној потреби, и

за полицијског писара треће класе Управе варошн Београда Рајка Симића, полицијског писара исте класе среза мачванског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25. маја 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

СУДСКА МЕДИЦИНА И ЊЕН ЗНАЧАЈ ЗА ПРАВНИКЕ

(свршетак)

Исто тако послужиће знање Судске Медицине правнику кад судији и у оним приликама, где се искази сведока, мишљења и сведоџбе судско-медицинских вештака *не слажу једни с другима*, или *тде су диаметрално противни*. У таким случајевима има, истина, суд право и дужност, да ради коначног решења те несугласице или противности затражи стручно мишљење више инстанције — код нас Главног Санитетског Савета — али је и за то потребна нека извесна мера знања и искуства из Судске Медицине. Потребна је већ по томе, што те диференције у исказима и мишљењу вала најпре тачно уочити и целисходно известн, на ток онда питања прецизно формулисати. А где би суд био састављен из лица, која не располажу на најобичнијим знањем и искуством из Судске Медицине, ту би често или само упорење и процењивање несугласица и противности погрешно испало, или би постављена питања добила такав облик и такву садржину, да на њих на Главни Санитетски Савет не би могао стручно и прецизно одговорити. Могло би се у таким случајевима и то десити, а често се и дешава, да судови упуте Главном Санитетском Савету само гола питања без аката поделења и прегледа — дакле без икаквих података, по којима би он могао такн спор решити.

Судија, коме није страна суштина и област Судске Медицине, *определиваће се и решавати и у другим својим пословима за време прегледа много брже и целисходније*, него онај, коме је та струка сасвим непозната. Такан судија знаће п. пр. тачно, кад му вала нарадити или тражити и „увиђај на лицу места"; на што се при том увиђају има нарочита пажња обратити; шта се од њега може иштекивати; кад вала лекарско-комисијски прегледтражити или одобрити; кад пострес ради доследења одложити; кад ексхумацију лепа искати итд.

И *коначна пресуда зависи* доцекле од знања и искуства судија у Судској Медицини. Процена и органско везивање разних исказа, мишљења, сведоџаба и свих других врста доказне грађе биће тим потпунија и основанија, што сраме судије буду ширих и темељнијих погледа на сваки поједини спор, на сваки моменат и свако специјално питање тога момента — дакле и на спорна питања из области Судске Медицине, ако би се и она где истакла. А кад од спреме на Судске Медицине зависи тачност процене у појединим питањима спора, који има да се реши, онда, наравно, од тога зависи и то, како ће се коначно и цео процес решити — т. ј. како ће пресуда гласити.

Најпосле не сме се ни ово превидети. *При квантитативној процени дела и кривице*, на према томе и *при одмеравању и ширењу опсеге и мере*, биће свакако онај судија и поуздањи и исправнији — дакле и праведнији — који се, поред својих чисто правних начела и поред одредаба позитивног закона буде руководио и оним обзирима, које му буде диктовало његово знање и искуство из Судске Медицине. Тако ће н. пр. судија, који је добро познат са садржином и обимом Судске Медицине, много боље знати да оцени у колико су при покушају или испашењу дела имали удела и нарочити моменти, које вала специјално у рачун узети — рецимо: бујност и младост, неразбор, душевно или телесно раздражење, нездољив нагон, душевна или телесна неразвијеност, запуштено образовање, према потреба, потреба самодбране, изазвани аекат, случајност, намера или баш зла намера итд. Исто ће тако у Медицини спремљен судија много боље знати да процени и материјалну штету кога дела, ако се она буде тицала тела или здравља — дакле повреда и њихових последица — на ће према томе и праведније одмерати накнаду штете и казну. Судија без спреме из Судске Медицине могао би и у томе правду погрешке чинити.

11. **Знање Судске Медицине помаже и тужиоцу.** — Често се дешава у судској пракси, да се *правник и као тужилац* — био јавни (државни) или приватни — врло корисно може послужити знањем и искуством из Судске Медицине. Шта више: има случајева, где баш у судско - медицинским питањима лежи главна доказна снага, и где од њих зависи судбина евентуалне оптужбе. — Из читавог низа таких примера, о којима и сами правници имају своја искуства, изнећемо само неколико инструктивнијих.

Као што је познато, сумња на *насилну смрт* тровањем утврђује се судски тачним сецирањем лешца и хемијском анализом појединих делова његових — нарочито дробова. Према томе је главна доказна снага баш у самој хемијској анализи, те од њеног исхода зависи и питање о постојању или непостојању дела тровања. Ако хемијска анализа испадне негативно — т. ј. ако судска хемичар не констатује у деловима сумњиве лешине трагове од отрова, онда сви други докази могу толико ослабити и од своје вредности изгубити, да се баш и сам тужилац у свом првобитном уверењу може поколебати, или да та (на основу таког стручног налаза) противници могу лакше потиснути. Нарочито ће тако што наступити у свим случајевима, где и сам тужилац није тачније упознат са судско-медицинском страном питања о тровању. На против пак тужилац, који има довољно знања и искуства из Судске Медицине, знаће се и у таким приликама наћи на евентуалне и своју тужбу одржати. Такав тужилац ће знати — а то ће, наравно, према приликама (у потврду своје тужбе) и пред суд изаћи — да има и таких случајева тровања, где се н. пр. отрови у лешини хемијском анализом никако и не да констатовати (јер још нема за то довољно поузданих аналитичних метода); да има опет других, где се отрови (одмах или после неког извесног времена) може из лешине тако нагубити, да се од њега хемијским путем ни трага не може наћи; где се (утицајем лешинских продуката и других једињења) у мртвом телу отровно једињење може тотално декомпоновати и изменити, да га хемичар уобичајеним методима не може позвати и издвојити итд. У свима тим и многим сличним случајевима може шак бити говора о тровању, и ако је хемијска анализа негативно испала, а таке случајеве не сме добар тужилац превидети и пераспаравање оставити.

Обично је, да се у судској пракси *оружје у руци лешине* са карактеристичним повредама истиче као доказ, да постоји дело самоубиства, а не злочина или несрећног случаја — нарочито, ако њене повреде (и по месту и по облику) одговарају обичним приликама код самоубиства. Тако је н. пр. (при иначе неједним другим знацима) крвав нож у крвавој руци заиласе лешине врло основана индиција, да се тиче самоубиње, који се преклао. Исто тако послужиће нам као веома јак доказ за самоубиство и та околност, ако у руци особе, која је од метва на натрена оружја погинуле, нађено исписли рендзвер. То је већ тако обична појава, да случајеви те врсте могу и само тужиоца запести, или му положај према браниоцу јако отежати. Нарочито, се то може десити у оним приликама, где кслебење није стручно вођено, или ако се тужилац није у службу са вештим и спремним браниоцем, а сам није довољно спреман на Судске Медицине. Такав тужилац неће, може бити, ни покушати, да и поред свега тога тачно и позитивно искључи самоубиство и несрећан случај. Или све ако се и сети, да то покуша и да пред судом истакне, како злочинци но сдекада својим жртвама намерно утискују оружје у руку, не би ли свој злочин прикрили и као самоубиство представили, не ће знати то судско-медицинским доказом да утврди, или неће умети да ослаби доказну вредност оних навода и заката, што их је браниоц у корист свога клијента пред судом изнео. Неће и. пр. тражити, да се утврди, у којој је руци нађен нож код лешине, да према положају пронађе ли према томе, је ли жртва за живота била дешњак или левак, утврди или оспори могућност самоубиства; да ли је тај нож нађен је оштрицом и врхом таман у таком положају, који би одговарао приликама при самоубиству; да ли је реверверг био у руци „чврсто и грчевито" стегнут, или је очевидно тако јако и лабаво у њу утиснут, да се тек само о длан и о прсте ослањао; да ли не постоји могућност, да је погинула особа у самоодбрани против туђег напада или — може бити — у двобоју, с оружјем у руци, од другога погођена као жртва пала итд. А чим то не буде знао навести и утврдити или искључити, могу му и сви други основи тужбе пасти.

И у судском споровима, где питање *о мушкој сполној неспособности* (impotentia virilis) игра важну улогу — и. пр. у случајевима силовања (са последицама), у брачним парницама због мушке неспособности, у споровима о легитимности детета итд. — може вешт и у Судској Медицини добро вервиран тужилац доказним материјалом на области Судске Медицине — и. пр. примерима ране мушке арелости, случајевима potentiae coëundi et generandi испод 10 година, potentiae generandi при иначе врло сумњивој или слабој потенцији coëundi итд. — убедити суд о ономе, што у својој тужби наводи, а што му противници (браниоци) оспоравају.

12. **Судска Медицина у служби браниоца.** — Још су чешћи случајеви на судске праксе, где се вешт и у Судској Медицини добро спремни правник може питати као *одличан, јасан или приватан правобранилац* — нарочито у споровима кривичне природе. Шта више, може се рећи, да баш у тој врсти примене правних принципа на случајеве на судске праксе правник најпаније и долази у пралике, где се може и мора послужити знањем и искуством из Судске Медицине, ако хоће да има успеха. За доказ томе навешћемо само неколико најобичнијих примера — а правници у судској пракси знаће их набројати још много више из свог сопственог искуства.

Замислимо овакав случај — а таких случајева бивало је често и у нашој судској пракси. Суди се жени, која је под оптужбом, да је *отровала свога мужа*. Сав доказни материјал терети оптужену особу; све пралике стекле се у корист државног или приватног тужиоца; шта више: и хемијска анализа утврђује дело тровања, констатујући, да је у деловима сумњиве лешине нађена довољна количина отрова: само бранилац доказује, да пред свега тога у овом случају шак не постоји дело тровања. Он и. пр. упорно тврди, да је нађена количина отрова дошла у тело покојниково: 1., као лек (ако се и. пр. тиче какног тровања с морфијумом или кокаином код морфинисте или кокаинисте, или тровања сичном код лица, које је за живота употребљавало сичан против какве ножне болести, опште слабости, грозниче итд.); — 2., као супстанција, с којом је покојник већ по свом занимању радио или иначе морао непрестано додазити у додир, те је у тело примати (као што је н. пр. олово за слово-слагаче, лончаре, гричаре, молере; арсен за кожаре; бакар за казанције; жива за радинке у живиним рудницима итд.); или 3. као препарат, који је покојник у нарочитој какој намери употребљавао (као што н. пр. неки [т. зв. арсенофаци] узимају сичан, да боље надуре напоре, да им је кожа лепша и коса сјајнија; или опијум и хашиш, да их занесе и опије; или беладону, да им зенице буду веће, а таме и око изразитије итд. У другим случајевима може опет бранилац доказивати и доказати, да је нађени отров у лешини могао у њу доспети и после смрти — рецимо на тај начин, што дробови и други делови лешине при отправљању за хемијску анализу нису прописно запечаћени, на је у њих путем опај отров намерно потурен или случајно доспео; што је из мртвог (вештачког) цивења, којим је лешина била окићена, или из металних

окова и других накита на мртвачком сандуку ова или она врста отровног једињења у мртво тело пренела: што је гробланско земљиште, у коме је лешина неколико месеци лежала, таке врсте, да садржи у себи знатније количине отрова (н. пр. сичана), па је тај отров у извесним приликама могао доспети и у лешину ит.д.

При суђењу о *мушкој способности да жену оплоди* (potentia generandi) игра по гледала важну улогу и т. зв. *астенорија и аспостенорија* — било као физиолошка или као патолошка појава на мушкарцу. И ко ће бранилац моћи врло згодно употребити у корист свога заштићеника — или само онда, ако и сам буде то медицинско питање потпуно разумевао. Иначе се може лако десити, да н. пр. тужилац за силовање с тродношом као последицом, или тужилац, који заступа легитимитет детета, у спору о томе пред суд с својим мишљењем — баш и у оним случајевима, у којима би се судско-медицинским методом могла доказати impotentia generandi код мушкарца, независно од његове способности за обљубу (potentia coëundi).

При суђењу претресима о „*убијству деце мајчино поникла*“ истиче се одмах као једно од најважнијих и преседних питања — питање о томе, је ли дете живо рођено, јер од тог питања зависи, наравно, може ли се у опште и говорити о делу детоубијства. То питање решава се данас најпоузданије т. зв. научном пробом. Где се судско-медицински утврди, да су плућа сумливе дечје лешине на води пливала (а то је реч, да су ваздуха у себи имала, дакле и дисала), ту ће тужилац — поред других својих доказа — имати довољно основа, да говори о делу детоубијства. На ипак и негативну плућну пробу може вешт и у Судској Медицини добро вешран бранилац у корист своје одбране употребити и протумачити. Може доказивати и доказати, да је дете иако мртво рођено, и ако су му плућа из лешине на води пливала, ако н. пр. нашест и докаже, да су на том детету чињени покушаји за поправљање у животу, па да му је тога ради неко силом свој дах у уста дувао; или да су детиња плућа на води пливала не зато, што су била пуна ваздуха, него зато, што су се почела већ распадати, па се у њима развила велика количина гасова распадања те их напирала и лакшим учинила; или да су била у спирту, те тиме толико олакшала, да су морала на води пливати; или да је проба чињена, кад су плућа била сувонута, па су се морала (као и лед) над водом држати, и ако нису у себи имала ваздуха ит.д. А над таким доказима доведе позитиван налаз плућне пробе у сумњу, онда, наравно, већ има разлога тврдити, да се у том случају није могло тицати детета, које је живо рођено — дакле да не може бити ни дела детоубијства.

Тужбе због *телесне повреде и злоставе* утврђују се обично лекарским уверењем или лекарском сведодбом, а у таквој сведодби најчешће игра главну улогу — *мо-дрица као траг извршеног насиља*. Па и тај, привидно тако позитиван доказ извршеног насиља, може вешт бранилац у извесним приликама сасвим обеснажити. Може нашести и доказати, да описана модрица није траг насиљне повреде туђом руком, него намерно изазван вештачки производ. Може и др. изјавити сумњу или баш и позитивно доказати, да је та модрица била само модро бојадисано место коже[1], или да је — и по облику и по месту на коме је описана — постала намерним „исисавањем крви,“ штипањем, гњечењем и т. д. Ако је, дакле, лекар у сведодби пропустио, да ту могућност нарочито и изричито искључи (а тога бива врло често), онда ће вешт и у Судској Медицини добро спреман бранилац имати маха, да таку могућност бар претпостави или баш и докаже, те тиме докази материјал тужбе ослаби — односно сасвим поништи.

Вешт и у Судској Медицини добро верзиран правник може као бранилац много учинити за одбрану своје клијентиње или својих заштитника друге врсте и при судским споровима, који се односе на *спекулацију и оцењивању трудноће* или *порођаје* — било у привичним, било у грађанским парницама. По гледали је таки бранилац од велике користи не само за оне, које заступа, него и за сам суд. Његов доказни материјал знатно приближе изналажењу и констатовању објективне истине.

Најпосле може се правник као бранилац у неким извесним приликама згодно послужити својим знањем Судске Медицине, да с разлогом и позитивним фактима сузбије изнашене сведока и наводе оптужбе, који иначе изгледају тако природни и толико основани, да се о њима обично и не расправља. Тако н. пр. добар бранилац може у корист онога, кога заступа, доказати, да се и врло кратким ножем (или другим шиљатим оруђем) може грудни кош сасвим пробости; да се и једним метком из ватрена оружја може учинити више устрелних повреда; да се и једним замахом или потезом може извести више посекотина; да епилептичар (надзавичако чешаде) или потатор (пијалац) у принципно урачунљивом душевном стању може учинити дело, за које није одговорни; да доказне брачност детета т. з. познним порађајем; да ухвати симулисање полне инвенције и т. д. Све су то случајеви — а њих има још много више — где правник и као бранилац може постићи сјајне успехе— било одмах при изјављењу и главном претресу спора, било у каснијим стадијама његовим код виших инстанција. Али то може постићи само онда, ако се буде умео зналачки послужити горњим текозинама из Судске Медицине.

Д-р М. Јованович-Батут

[1] Наше жене „*врло вешрице*“ чинатом.

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Одељење V.

Погланити задатак овога петог одељења састоји се у контроли над странцима и прогонетвима из земље.

Свако неподобељено лице мора се пријавити своме кварту у року од шест дана. Сваки, са извесним потребним изузетцима (особе више положаја), мораје се и лично пријавити, којом се приликом у кварту саставља један нарочити протокол, т. зв. „пријава пребивања“ (Aufenthaltsanzeige), у који се потписују исправни подаци о личном, као о томе у којој је цели дошао, на које време, одакле, о фамилијарним односима, имовном стању и т. д. У исто време траже се и легитимације (путна исправа или какав други документат), па ако их овај нема или су непотпуне или недовољне, онда му се обично оставља један мањи рок у коме има да их набави, што ако не учини онда му се наређује да напусти варош, а и сам кварт може тражити поред тога обавештење из места где је раније живео.

Нарочито је поострена контрола над странцима, чија се документа и начини зараде детаљно испитују.

Кад су одиови лица у „пријавама пребивања“ тачно утврђени онда се ти протоколи достављају од стране квартова овом одељењу, где се испитују ради евентуалне одлуке о прогонству, које се може наредити у интересу јавне сигурности, из политичких обзира или на захтев општинске власти, која има право да тражи његово удаљење са материјалног гледишта, када сумња да јој дотични може доцније пасти на терет ако би у месту остао прописано време за принадлежност једној општини и тиме стекао право на њену потпору.

Подаци из „пријаве пребивања“ преписују се на нарочите картоне, који се по азбучном реду сложе по кутијама према народностима: Француз, Руси, Талијани и т. д. Свака њихова промена стана до тавља се и овом одељењу рада потпрана на поменутим картонима. У случају одласка то се такође потпра и његов картон нади се на односне кутије пријављених и ставља у другу одељења, опет по азбучном реду и државама. Ако се дотични опет после краћег или дужег времена врати, онда се његов картон нади и опет ставља на старо место.

Странци који се чиме било учине сумњивим прате се извесно време док се не увере да његово бављење нема какав политички, шпијунски или у опште кривични карактер.

О путницима по хотелима води стално надзор политичка полиција, као што ћемо то доцније видети.

У надлежности овог одељења додаши још и расправљање односа између господара и слугу.

Службеничке исправе издају кварто ви, а одељење за оне са стране и дупликате. Дупликати се издају пошто се у њих унесу неколико последњих сведодби. При непенушењу уговора полиција има право расправљања појављених спорова и принудно извршење, иначе ти приватноправни односи подлеже коначној одлуци суда.

Уредба о издајама је још од 1810. године, али низом нових застарелих одредаба подмирује добро још и сада свој задатак.

Одељење VI — Иступна казнавања.

Према закону о доношењу полицијских пресуда за иступна дела (Gesetz betreffend den Erlass polizeilichen Strafverfügungen wegen Übertretungen von 23. April 1883.) месна полиција (па била она државна или општинска) има право казнавања за сва иступне кривице, без обзира на законом предвиђену највећу меру, до 30 марака или три дана затвора у случају немаштине.

Ако полиција нађе да је дотична казнужено строжу казну но што она има право да казни, онда та пресо среском државном тужиоца (Amtsanwaltschaft) оптужује надлежном среском суд (Schöffengericht), састављеном из једног државног судије као председавајућег и два грађанина (Schöffen), који се почетком године свачно поротницима бирају за текућу годину.

Пошто берлинска полиција има као престоничка извесне већи ранг, ранг окр. начелства (Regierung), то она има право на веће казне но остале месне полиције — до 60 марака или у случају немаштине шест дана затвора.

Све се иступне пресуде доносе само у овом одељењу, које се дели на шест пододељења, од којих свако ради по неколико додељених му врста иступних кривица.

Казна се изриче кратким путем, пресудом (Strafverfügung, Strafzettel), а поступак је при томе овај:

Кад неко лице учини какву иступну кривицу улични поворник и у општ полицијски службеник, коме она дође до знања, пароучитим формуларом који се односи на природу дотичне кривице, ухватио чини доставу (Strafanzeige) кварту односно лица и учињеног дела, находећи је да он сам био очевидац или други и који. Ако полиц. орган није био сам очевидац онда се у кварту саслушају потребни сведоци, па се по том у првом случају сама достава, а у другом и сведочки исказ, шаљу председнику за ово одељење. Овде се достава здружује у архиви о раније актима дотичног лица, ако их има, па онда шеф према природи кривице и личности одлучује: да ли ће дотични само да се опомене, или полицијски казни, или оптужи суду.

Ако има да се донесе пресуда ну онда израђује један чиновник у оригиналу, управо попуњава готов штампан формулар, па се онда подноси шефу који је потписује и ставља печатиу казне. Пресуда се за тим заводи у „казнени списак“ (Strafliste) у коме постоје ове рубрике: № (редни број за текућу буџетску годину, од 1. априла једне, до 1. априла друге године), име, стање и место становања кажњеног, датум пресуде, казна, назначење када је послата благајни, назначење када је послата среском државном тужиоцу (у случају жалбе), назначење о извршењу и примедба. Чим се у тај списак заведе (у општи деловодник се не уводе, сем ако нема по њима што више да се ради, нарочито накнадна истрага и т. д. шаље се благајни, која је у своју новчану књигу под истим бројем завода. Из благајне се шаље на преписе, где се пресуда за кажњеног преписује на нарочитом формулару.

Пресудом се у кратко констатује дело, чиме се оно доказује и позив кажњеноме да у року од 8 дана по њеном пријему положи полицијско благајни назначену суму, или ако је њоме незадовољан изјави жалбу, иначе да ће се пресуда у току идућа три дана принудно извршити. Тај пријем потписује такође шеф и онда се преко дотичног кварта или и преко поште доставља кажњеноме. Овај онда или плаћа казну (може је послати и преко поште) или изјављује жалбу и тражи судску одлуку. Жалба се може послати написана или и на протоколу изјавити без икакве таксе.

По изјављеној жалби, а и пре ове, ако одељење увиди да је пресуда неумесна или строга, ово је може, док још није послата суду, преиначити или казну и самим опозвати и онда је по жалби не шаље суду. Кад се по изјављеној жалби предмет пошље суду, онда полиција по њему нема шта више да ради, јер акта тада остају код суда и казна онда утиче у судску касу и припада држави, иначе ове казне које се полицији положе шаљу се крајем сваког месеца општинској благајни као отказница за суму, коју општина подноси за покриће једнога дела полицијских трошкова.

(настављиће се)

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈА У ФРАНЦУСКОЈ

(свршетак)

Управник париске полиције доноси тако исто одлуке о интернирању и за ове болнице, које му судске власти или казнени заводи стављају на расположење (окривљени за које се лекарским прегледом утврди да су неурачунљиви и да их с тога треба интернирати и осуђеници на којима се, за време издржавања осуде, показу знаци душевне болести). Поред овога, он је још дужан да води сталан надзор над болесницима који још нису интернирани, као и над онима који су из завода отпуштена.

Други део атрибуција управниконих у овој материји односи се на заштиту индивидуалне слободе. У овом циљу он је дужан водити строго рачун о томе да се законске формалности за интернирање душевно оболелих тајствоне испуњују.

Преглед душевно оболелих у јавним азилима врши се сваке год. редовно у месецу јануару и јулу. Ових азила има 8 на броју. Лекара (3) који овај преглед врше, дужни су саставити извештај о сваком болеснику понаособ. У ово исто време и на исти начин прегледају се и болесници у приватним азилима, којих има 12. Они периодичним прегледима треба додати и индивидуалне, које врши лекар-инспектор над појединим болесницима по тражењу њихове фамилије, или власти, или напад, поводом њихових реклamација.

Оружје. Законом од 14. августа 1885 год. допушта слободну фабрикацију и трговачки промет оружја и муниције, али их потчињава извесним формалностима превентивног карактера. Тако су фабриканти и продавци оружја и муниције дужни подносити полицијској префектури пријаве о отварању, затварању и промештају својих фабрика и радњи, као и пријаве о увозу и извозу своје робе. Поред овога, они још морају водити нарочите, од полицијске власти потврђене књиге, и у њима бележити ток својих послова.

Старинари. Према чл. 1. зак. од 15. фебруара 1898 год. старинари у сенском департману дужни су претходно пријавити се полицијској префектури, и добити допуштење за свој рад. Улични старинари, т. ј. они који немају сталног дућана, добијају још и нумерисану значку са својим именом и презименом, коју увек морају собом носити.

Посредничке бироа. Према чл. 10. зак. од 14. марта 1904 год. регламентација и надзор посредничких бироа у Паризу и ресору париске полицијске припада управнику полиције. Бироа ови двојаке су: таксом и бесплатни. И једни и други детаљније су регулисани полицијском наредбом од 10. јуна 1904 год.

Странци. Према једној министарској одлуци од 23. августа 1893 год. извршење законодавних одредаба о странцима у Паризу и општинама сенског департмана стављено је у дужност управнику париске полиције. Према овоме, пријаве о којима је реч у овим законодавним одредбама, странци су дужни подносити париској префектури.

Продавнице барута и фабрике патрона. Полицијска наредба од 1. марта 1902 год. утврђује максимум количине барута и патрона, коју продавци могу држати у својим продавницама: 23 килограма барута, 25.000 патрона за лов и 25.000 ревоперских.

Израда патрона за лов такође је регулисана овом наредбом. Дневно се може израђивати највише до 3.000 патрона, напуњених пироксеилинским и до 500 напуњених црним барутом. Рад се допушта само у местима потпуно изолисаним и под условом које администрација постави за сваки случај понаособ.

Према полицијским наредбама: од 7. јуна 1856 год. и 25. јуна 1862 год. забрањено је пуцање из ватреног оружја, бацање малих и великих ракетиа и прављење ватромета по улицама и насељеним двориштима у Паризу. Ово може бити само по нарочитом полицијском одобрењу.

Јутрије. Извршење закона о јутријама од 21. маја 1836 год. у Паризу и ресору париске полиције стављено је у дужност париском префекту. Као год и окружни начелници, тако и он даје допуштење за јутрије до 5000 динара, а по одобрењу министра унутрашњих дела и за оне преко 5000 динара. За јутрије преко 50.000 динара мора се образовати нарочита надзорна комисија од 5 чланова, које такође поставља управник полиције по одобрењу министра унутрашњих дела.

Извлачење згодитака бива у присуству надлежног полицијског комесара, а у времену које управник полиције одреди.

Ако постоји надзорна комисија, онда изјављење бива у њеном присуству.

Пасоши. У смислу декрета од 12 месидора год. VIII управник Париза издаје за цео ресор париске полиције пасоше и за иностранство и за унутрашњост Француске. Свако лице, које тражи пасош, дужно је доказати свој идентитет, било старим пасошем било нарочитим увереньем полицајског комесара.

Према једном споразуму са друштвима за експлоатисање железница, лица која добију бесплатан пасош од париске полиције, као сиромашна, могу се возити железницом у пола цене.

Судска полиција.

Одељење париске префектуре, које обављају посебне судске полиције, ова су: *полицајски комесаријати, одељење сигурности, бригаде за истраживања и одељење за судску идентификацију.*

Функције полицајских комесара, као помоћника прокуратора републике, опредељене су кривичним поступком.

Одељење сигурности. Са гледишта судског, одељење ово заниша се погдавито убиствима, крупнијим крађама, фабрикацијом и растурањем лажног новца, хартија од вредности итд. Једна секција овог одељења нарочито се стара о извршењу налога генералног прокуратора и прокуратора републике, а друга осигурава репресију кривица по закону о лову. *Покретна бригада*, која зависи од одељења сигурности, занима се погдавито преступима и испупима против јавног морала.

Прва бригада за истраживање стара се о извршењу декрета од 2. октобра 1888 год. и закона од 8. августа 1893 год., који се односе на странце, настањене у Француској, као и о извршењу закона од 3. децембра 1849 год., који се односи на прогнате странце. Она истражује и гони: закупце тајних кокцарница, организаторе недопуштених лутрија, експлоататоре кладионица на коњским тркама итд. Она даље истражује и оптужује судовима јавности, које бесправно носе декорације и свештеничко или војничко одело, као и јавности које бесправно обављају лекарске, апотекарске и зубнотехничке послове.

Друга бригада стара се о извршењу законодавних одредаба које се односе на посредничке биро-е и патроншке и радничке синдикате, док трећа бригада нарочито води надзор над анархистима.

Одељење за судску идентификацију створено је декретом од 11. августа 1893 год. Има три секције: антропометријску, судско-фотографску и за сређивање ранијих осуда.

Буџет париске полиције у години 1901 износио је 41,294.308·38 дин.

Ова сума утрошена је:

а) на општинску полицију 35,653.611·28 динара.

б) на полицију у сеиском департману 3,770.907 дин.

в) на полицију у париским предграђима 1,863.690 дин.

Пенсије персонала париске префектуре регулисане су уредбом од 12. априла 1831 год. која је модификована у корист агената и чиновника општинске полиције декретом од 28. новембра 1859 год. Број година за пенсију смањен је овим декретом од 30 на 25 год., под извесним условима, а у године за пенсију урачунате су и године војничке службе. Декретом од 7. априла 1880 год. максимум пенсије чиновника ограничен је на 6000 динара, а за њихове удове на трећину пенсије коју су њихови мужеви имали или су могли имати.

Независно од пенсије, која се добија по годинама службе, чиновници и агенти општинске полиције, на случај онеспособљења за службу или услед укидања звања, који су направили 15 год. службе, могу, према одлуци општинског одбора од 26. марта 1904 год., добити годишњу ренту, еразмерно годинама њихове цивилне и војничке службе.

Д. Ђ. Алимпић

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(НАСТАВАК)

Одеубице су махом индивидуе, које се често неће да њиу у животу каке треба, а, наравно, већином нису ни у стању да се њиу у животу. По њиховом мишљењу живот им је са свим несношљив; они нате од претеране осетљивости.

У тренутку у очи самог дела сустекну се сне *сатанске* околности, бар тако их осећа убица. На тај начин он подлеже и одлучује се на дело. У колико ово изгледа страшно, у толико је објашњиво. Убица породице прожман је и извесним алтруизмом. Он припада својој породици. Породични је живот у опште срећан, сердачан. Кад би убица породице сама породица била равнодушна, он би требао само да постане самоубица, а да не узима на себе тешки грех убиства целе породице.

На самоубилачки начни спрнава са животом само такав карактер, кога се породица не тиче, или који може да остави своју породицу у збринутим приликама. Породични убица неће да остани тако лако своје, који су без њега изгубљени или се с тешком муком имају да проживљају кроз живот. Он их неће да остани несрећни, за њиу се и сам не осећа доврастао.

Сем те наклоности ка породици, неки пут може бити од утицаја и одвратност, мржња и презирање осталога света. Човек се осећа тако, као да свет неправедно поступа према њему. Био је предан и савесан, али то ништа није помогло, — напредовати се није могло. Таквоме човеку изгледа, да су га сродници и пријатељи напустили и не познају га; остао је сасвим усамљен и напуштен на овоме свету. Али превиђа се, да неђина кривице пада на сопствени карактер. Тако човек осећа према ближњима и неће да им пружи то задовољство, да виде како му породица све више пропада; стара се да им покаже своје презирање и да им одузме сваку прилику да задају бола његовој породици.

На тај начни убице својих породица представљају са свим особиту врсту злочинаца. И они не осећају готово никакног кајања због свога дела, већ сматрају да су за то извршење били у праву. Као наговарано самоубиство не испадне за руком, што махом зависи од случаја, они и доцније жудно жеље, да иду ка својима. У прилог брижљивој припреми свога плана, иак они унеи раде под пратиском јаког, депримираног дефекта.

Паликуће (злочинац који прши паљевине).

Најбољи састав (написан на основу практичног искуства и знања и најновијеје литературе) о томе, који све мотиви доводе човека да постане паликућем, јесте *„Ручна књига за истраживање паљевина“* од д-ра Алберта Вајнгарта, као и *„Криминална Тактика“*[1]) од истога писца.

Као главни мотив, код кога је претежна радња разума и размишљања, јесте тако звана индустријска или шпекулациона или осигуравајућа паљевина; у овим случајевима учинилац прши паљевине у намери, да прибави премију осигурана за себе или за неког другог. У најмање случајева учинилац ће бити човек, који се не би иначе решио на извршење других кажњивих дела, која се извршују ради прибављања извесне добити, као што су крађа, утаја и фалсификовање исправа, или најмање превара; то су махом људи, који су готови да изврше дело, за које није потребно никакве нарочите прилике, никакве умешности, а вре свега никакве храбрости.

И овде се, дакле, показују три главне полазне тачке, са којих неђина паликућа полази.

Паљевина, нарочито у сопственим одајама и просторијама, неђином захтева врло мало личне храбрости. Место за потпаљивање може да се припреми у највећем миру и спокојству, а тако исто и да се затим подстане. У стог сена или у колибу, ту је најлакше сопственику да баци упаљену цигару или жижицу.

С друге стране припремне радње могу да буду извршене на такав начин, да их друга лица у стању да сазнају; међу највеће случајеве спада то, да неко буде ухваћен или изненађен приликом извршења саме паљевине.

И треће, та сигурност од тога, да неће бити ухваћени на делу, нити да су они извршили дело, појачава се тиме, што у случајевима кад затра добро захвати место где је потпаљена, никада не остаја за собом таквих трагова, који би могли истеднику послужити за полазну тачку у томе, да стоји дело злонамерне паљевине; то је нарочито онда случај, кад је злочинац јако предострожан и пази да на њему не остану никакви трагови ни зленке од ватре и чађи, или кад пажљиво рукује са материјалом којим потпаљује ватру, и. пр. петролеумом.

За оцењивање таквих паликућа ваља имати даље у виду, да су то њихова сон-

[1]) Види српски превод *„Криминалне Тактике“* — ручна књига за истраживање злочина, у преводу Д. Н. Бакића. — Београд 1900.

ствена покретна добра или њихове сопственике имобилије, које они имају. Ко своје мобилије на туђем земљишту нађи, не узима на себе никакву одговорност за туђе имобилно добро, пошто је он ово осигурао. На простирање патре на туђе мобилије већином се не рачуна, а да ли су и оне осигуране, на то се ни најмање не помишља.

На тај начин никаквој сумњи не подлежи тврђење, да осигуране имала по народу има своју психолошки тамну страну у томе, што служи као подстрек за вршење паљевина. Приликом извршења паљевина на рачуна готово се никада не мисли на њену опасност коју оне проузроде или чак и на уништење људских живота. И сељак, који потпаљује своју колибу не нада се и зависи не жели да ветар разнесе варнице по селу од крова до крова, а то се ипак при том дешава.

Индустријска паљевина врши се ради постизгнућа најразноврсинјих користољубивих циљева. Извигарт поставља читав низ категорија. Учинилац хоће да га јентиније кошта видиће. По селима су тужнно и толико пута све сопственици кућа потпаљивали куће да би новцем од осигурања добили могућности да саздају лепше и угодније зграде. Ту спада и случај са општинским председником Вартхезом, који је непрекидним вршењем паљевина постигао циљ, да уденина целу варош.

У једном напису о паљевинама воденица, од Херберса (Mitteilungen für öffentliche Feuerversicherungsanstalten, 1891), износи се, да многи воденичари намерно пале своје старе воденице, које нису способне да издрже конкуренцију, не би ли осигуравајућом премијом подигли нове воденице најновијега система.

Исто се говори и о другим зградама са нарочитим уређењем и конструкцијама, као што су н. пр. фабрике. Многога је напаљују на злочин навело то, што се хтео да отресе каквога земљишта, које му је било врло тешко продати, па је до тога циља лакше дошао, кад је примио новац, којим је осигурао зграду са тога земљишта. Паљевине се врше и за то, да би се претворише у новац мобилије, које се тешко продају или су застареле или изашле из моде; узме се осигурани новац, да би се обновила радња или опуговало или другог посла латило. Ири том се још постиже неки пут и други циљ, да се паљевином добије знатно већа сума новаца од предности онога што је изгорело; то се радило на тај начин, што се још раније осигурало на много већу суму, но што представљају предмет тих објекта, или како слично томе.

Са свим усамљен стоји случај, кад паликућа не прибавља користи добијањем осигуравајуће премије себи самоме или неком среднику или другу, већ неком са свим трећем лицу, с којима чак не стоји ни у каквим односима.

Један човек средњих година био је самац - кирајџија једне старе куће на селу, силно паду. Сопственик те куће чешће се пута жалио, да ће скорим морати имати већих издатака или губитака услед рушења или продаје куће. Кирајџија запали ту кућу из љубави своме газди, с којим није стајао ни у каквим нарочитим везама. Никако није могло бити утврђено, да је и сопственик био умешан у дело; паликућа га ни на какав начин није теретио. Овај је тврдио, да је паљевину извршио за љубав своме газди, а и истражом се није могао утврдити никаквав други мотив за извршење дела. Могуће је, да је ту био у питању лажан или претерап алтруизам, једна будаласта жудња, да се другоме испуни нагласпена или изражена жеља.

Други опет врше паљевине ни из каквих других разлога, већ само да би дошли до бесплатног пића. У Француској је један натрговац извршио безброј паљевина, да би за време њиховог трајања и после њих могао пијанчити, пошто је у дотичном крају био обичај, да натрговци приликом пожара пићу бесплатно пуше.

Други је опет један паликућа извршио читав низ паљевина, па за тим тргао и прво достављао пожар власти, да би добио за то поичану награду, која се таквим достављачима давала. А има их и таквих, који рачунају да ће приликом паљевине или после ње, при поновном грађењу добити рада или прилике за посредничке послове, н. пр. за пиворовање њене грађе и т. д.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Стеван Павлић, писар ср. жичког, пита:

„По § 294. кривичног закона, свако повређење и оштећење туђих ствари, казниће се на тужбу оног, чије су ствари, ако предмет повређени није јавно добро.

По чл. 1. зак. о накнади штете, сваку штету учињену злонамерним противзаконим поништавањем необезбеђених ствари, дужна је општина оштећеном да надокнади, ако се кривац не ухвати у року од 30 дана, од кад је исходна државна власт извештена о извршењу.

Ови законски прописи, међутим се примењују и то:

Неке полицијске власти траже од оштећеног, и ако се кривац не зна, да по § 294. кр. закона поднесе уредну тужбу силобљеном пропписом таксом; врше истрагу и за кривцем трагају, па ако кривца пронађу спроводе га суду, у противном доносе о томе решење и траже од општинског суда дајурну за вештаке, па пошто изврше процену и друго што се тражи по чл. 1. зак. о накнади штете, оптужују одговорну општину првостепеном суду за накнаду штете.

Неке, пак, полицијске власти, не траже тужбу од оштећеног, нити врше истрагу по кривичном закону, већ чим приме достави оштећеног да му је поништај злонамерно учињен на имању, изврше увиђај, наплате од општ. суда дајурну за вештаке, изврше процену и одговорну општину оптужују првост. суду за накнаду штете по чл. 1. закона о накнади штете, без да траже од оштећеног тужбу и истрагу воде по прописима закону, па тек после ураде оно што се тражи по закону о накнади штете, за оптужење одговорне општине.

У оба случаја, првостепени судови не стављају примедбе на рад изведне полицијске власти.

Да би се овај рад свуда подједнако примењивао, молим уредништво, да у своме листу да своје мишљење: који је рад полицијске власти од ово двоје правилан?"

— На ово питање одговарамо:

Истина, у § 294. кр. закона изречно стоји, да се повређење и оштећење туђих ствари казни само на тужбу оног, чије су ствари.

Према овоме, а с обзиром на начело постављено у § 4. кривичног судског поступка, власт не би могла да покреће истрагу, за кривице ове врсте, док год што оштећени подигне тужбу и плати таксу по тачци 227 под в. закона о таксама у напред.

Овако би, велимо, било с обзиром на поменуте законске одредбе.

Али, како је после свију ових поменутих законских одредаба дошао нов закон о накнади штете учињене злонамерном паљевином и намерним противзаконим поништавањем туђих ствари, који је у чл. 1. и 21. постављено правило, да општине плаћају оштећеном накнаду штете у свима случајевима кад се кривац не пронађе, или се пронађе али је сиромах па се од њега наплата не може извршити, на прост његов захтев (чл. 13), не везујући то за ормалну тужбу, и плаћању таксу (чл. 18. и 23), онда је он заменио изречења § 294. кр. зак. и тач. 227. закона о таксама, и власти су дужне да воде истрагу на простудоставу оштећеног.

Ова дужност њихова не престаје ни онда, кад првостепени суд реши питање о накнади штете, пошто општина, која је платила накнаду штете, има право на повраћај те суме од кривца, који би се доцније ухватио — промашаје (чл. 25. поменутога закона).

С обзиром на ово, све иследне власти, пре него што пошљу предмет првостепеном суду да реши питање о штети, дужне су да за себе задрже преписдоставе, увиђаја чињеног на лицу места, процене и осталих акта, како би могле и даље водити истрагу за пронађеним кривца.

Такса за извиђај и осуду, увек се може ставити на терет одговорној општини за штету (чл. 18. и 23.).

II

Суд општине мијајловачке, актом својим Бр. 976, пита:

„Кад залуђени сиа учини болнички трошак, мора ли отац то да плати или не, пошто син нема свога имања, да би га суд могао узети у попис?"

— На ово питање одговарамо:

Како су друкчији законски прописи кад је болнички трошак за боловане у

болницци за душевне болести, него за болованье у другим државним болницама, то се не може дати одговор докле се тачно не каже: за коју је болницу тражена накнада трошка.

Нека, даље, то суд накнадно објасни.

III.

У чл. 83. закона о општинама стоји: „да би одбор могао донети пуноважну одлуку, треба да у седници буду две трећине одборника; а узима се да је оно решено, на шта пристане половина и један више од дошавших одборника, а ако су гласови подједнако подељени узима се да је оно решено, на којој је страни председник.“

Ова општина има 10 одборника. На једну седницу дошло је 7 одборника, дакле довољан број. Од овога броја, за предлог су гласала 4, а против предлога 3 одборника. Овој тројици придружило се и председник општине, као председник одбора.

Моли се уредништво за објашњење: да ли је ова одлука пуноважна, и која је страна јача у праву да ли 4 одборника, или она три са којима је и председник одбора, или је предмет одбачен, и по ком законом пропису.

— На ово питање одговарамо:

Кад год у одборску седницу дође довољан број одборника — две трећине — па се при гласању за какав предлог поделе гласови на две равне половине, онда се узима да је одбор решио ово, зашто је гласао и председник збора, поштo по чл. 79. и 83. закона о општинама и он улази у састав одбора по своме положају.

Према овоме, има се узети да је одбачен предлог о коме говори суд у своме предњем питању.

IV.

Суд општине вучићске, актом својим Бр. 868, пита:

„Да ли су дужни општински судови, и по коме законском пропису, да по званичној дужности шаљу среској власти, као надзорној, преписе својих административних одлука, нарочито оних, које се односе на отпуштање и постављање општинских деловођа?

Ако нису дужни да шаљу по званичној дужности, а надзорна власт, међутим, нпак тражи да јој се оне одлуке пошаљу, може ли суд да откаже пошиљај, нарочито кад нема жалбе интересованих.

И, у опште, мора ли суд да површи и оне наредбе среске власти, за које нађе да су произвољне?“

— На ово питање одговарамо:

Сама појава овога питања, онаквог какво је, казује, да суд општински ни приближно не схвата свој положај, своје дужности и своја права.

Не схвата, велимо, јер је право надзора среске власти над општинама несумњиво, и она има и право и дужност да се стара, да општина правилно примењује законе.

По чл. 143., 144., 146. и 147. она прати сваки корак општинских власти и сузбија сваку незаконитост, коју би ове ниже власти учиниле.

У то име, она има права да тражи, кад хоће, потребне податке и акте од општине, и ова је дужна да се томе подневу одмах одазове.

Општински судови нити смеју нити имају права оцењивати: да ли су те наредбе и захтеви, који потичу из права надзора, одиста потребни или произвољни.

Специјално за случајеве отпуштања и постављања општинских деловођа власти имају нарочиту дужност да мотре, да у тај положај не улазе они, који немају услова из чл. 114. закона о општинама, и судови су дужни да им доду сва тражена обавештења.

Саветно је, да општински судови никад не гледају на надзор државних власти као на неку неправду, јер се то у опште не чини зато, да би се смањио значај општинских власти, него да се баш одржи њихов углед правилном применом закона за послове, које им је држава доделила као својим правим јединицама, и које они у име њено раде.

V.

Благајник и рачунополагач општине рушањске пита:

„На молбу закупца механе седа Рушља, суд и одбор, решењем својим од 29. јануара ове године Бр. 129, смањили су овоме механску кирију од 225·68 динара месечно на 185·68 динара, иако дакле месечно по 40 динара, рачунећи од 1. јануара, што годишње износи 480 динара.

Ово решење суд и одбор пасловили су на чл. 86. т. 3. и 12. закона о општинама, па га је и начелник срески примио к знању — акт Бр. 3642.

Како сам ја рачунополагач општине рушањске, то молим уредништво да изволи објаснити: да ли је ово решење законито и меродавно за мене у погледу одговорности пред Главном Контролом, ако ја будем цаплаћивао кирију према овоме решењу, кад она по протоколу лицитације, који ће ја рачуне, треба да буде по 225.68 динара месечно?“

— На ово питање одговарамо:

Истина по тачци 3. чл. 86. закона о општинама, општински одбор „коначно одобрава давање под закуп општинских добара,“ а по тачци 12. овога члана он може решавати о отуђивању општинске покретне имовине у вредности до 200 динара.

Али ни једна од ових двеју одредаба, на које се одбор позвао у својој одлуци, не пружају му право, да он *поклања* општинску имовину.

А ово, што је одбор учинио одлуком Бр. 129, то је просто поклањање.

Јер, ако је одбор већ нашао, да изнајмитирана сума месечне кирије 225·68. дин. задовољава општинске интересе, па одобрио лицитацију, онда је таква кирија морала и остати.

Тако се има разумети значај тачке 3. чл. 86, а не друкчије.

Отуђивања о којима говори тачка 12. претпостављају одмах и какву накнаду за отуђено добро, а овде тога нема.

За овај специјалан случај одлука одборска не одговара закону ни по томе, што поклоњена сума знатно премаша суму од 200 динара, те тако у опште није могла бити предмет одборске него зборске одлуке, све и кад би се тачци 12. чл. 86. дао овај значај, који јој одбор даје.

Али кад ова одлука већ постоји, и кад начелник срески није поступио по чл. 152. зак. о општинама, онда не остаје ништа друго, него да рачунополагач писмено скрене пажњу председнику општине на незаконитост оне одлуке, и затражи да је овај задржи од извршења у смислу чл. 91. овог закона, па ако би му он и преко тога издао писмену наредбу, да исплату кирије врши по одборској одлуци, онда он неће тако и ради, јер ће одговорност пред Контролом понети тада председник и одбор.

VI

Деловођа општине богдановачке пита:

„Кад пореске одељење пред општинском суду, да општински суд, односно деловођа његов, изврши пренос распореда од прошле године и разрез пореза по распореду бр. 6. и 4. за ову годину, па у остањском року, не буде могао овај разрез порезе извршити, које онда овде одговорни и мора бити кажњен — да ли председник или деловођа?

Да ли је дужан овај посао вршити општински суд и његов деловођа; и да ли се зато они морају казнити, када суд општински и деловођа већ имају доста других својих послова, за које по специјалним законима морају бити одговорни; и напад, постоји ли у ком законском наређењу и закону о порезу, да разрез порезе мора извршити општински суд, без суделовања изасланика и пореског одељења?“

— На ово питање одговарамо:

По чл. 96. и 97. закона о порезу, распоред пореза бр. 4. и 6. израђују пореске власти.

За израду ових распореда они се могу помоћи и органима ових општина, за које се распоред саставља, али никако се овај не може свршити без суделовања и контроле пореских власти (чл. 98 поменутог закона.

Дужност општинских органа, да помажу у изради ових послова, изводи се колико из природе саме ствари, јер је присуство њихово потребно ради обављивања о личностима, задруза и т. д. тојако и из наређења чл. 99, 105, 107 и 115. закона о порезу.

Према томе, ако се општински органи не одазову наређењима пореских власти, у границама ових дужности, могу бити кажњени, ако не докажу да су били спречени хитнијим пословима.

У првом реду одговара председник, јер је он старешина суда и издаје наредбе своме особљу, а његови органи одговорни су њему.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Живојин Николић, трговац, који је најмањи затвором преудом изврта дорбоснског,

пљали се у бегству. Живојин је стар 35 година, малог раста, приземљаст, брца се; у селачком је оделу. — Акт Управе града Београда Бр. 23137.

Деспот Мијушковић, потиснут на Букумировима, који одговара за опасну крађу, побегао је из притвора среза левачког. Деспот је стар 19 година, средњег стаса, зеленог очију, у опште плаве; на глави има један сомилак од удараца; од одела има на себи: прну сукнену блузу са два џепа, плаву кошуљу и сукнене панталоне; на ногама прегаче чарапе, а на глави шајкачу. — Дежурна начелника среза левачког Бр. 6213.

Стојан Живадиновић, из Јасенице, који је осуђен због опасне крађе, побегао је из притвора среза расинског и до данас није пронађен. Стојан је стар 22 године, висок је ста, црних очију, малих црних бркова; од одела има ношњи и панталоне од вуне; на ногама има прне везене чарапе и опанке са пајцама, а на глави шајкачу. — Акт начелника среза расинског Бр. 11185.

Владимир К. Петровић, чиновник друштва „Србије", утајио је друштву 4.208 дин. и побегао непознато куда. Владимир је стар 30 година, средњег раста, црних дебелих бркова, у обичном оделу. — Акт Управе града Београда Бр. 9670.

Милица Стојановић, из Баната у Аустро-Угарској, изгубила је крађу стварн и новца Светозару Јанковићу, тежаку из Параћина, и побегла. Милица је стара 50 година, високог раста, око уста рована, приземљаста; на себи има сукњу и рекљу од пордета. — Дежурна начелника среза параћинског Бр. 11757.

Непознати крадљивац пре неколико дана упрао је Јакову Калимићу, трговцу из Београда, ове ствари: једну златну дирљивицу крају у вредности 150 динара, један бели креветски чаршав и једну вешену свилену шарану. — Акт Управе града Београда Бр. 24148.

Илија Н. Васиљевић, из Мелнице, коју кажњу 17. и 18. тек. м-ца напрнио је опасну крађу и побегао. Илија је стар 40 година, високог раста, великих грашастих очију, црне косе; у оделу је селачком, на глави има једњеву шубару. — Дежурна начелника среза мајданског Бр. 10295.

Милтен Петров, бугарски војни бегунац, по занимању ковчар, а осуђеник пожаревачког каз. завода, побегао је са рада из Лубничева. Милтен је стар 24 године, средњег раста, црне косе, обрва и очију, округлих образа, танких црних бркова, брца се; на шеширу неке боје има беџету од уједа вка; од одела има на себи: капут од црног шајка, панталоне од сиве материје, на глави шубару, а на ногама ципеле. — Дежурна Управе пожаревачког казненог завода Бр. 2040.

Драгутин Цонић, звани „**Врањанче**", кочијаш, чим је сазнао да је осуђиван за опасну крађу, побегао је из Ниша. Драгутин је стар 17 година, сувоњав, црнопуљаст; у оделу је натопреном боје, на ногама има ките пиваче, а на глави шубару. — Дежурна начелника општине нишке Бр. 11134.

Драгомир Фетановић, из Скорана у срезу јабланичком, 12. тек. м-ца извршио је убиство и побегао. Драгомир је стар 23—24 године, средњег стаса, сувоњав, плавих очију, дугуљастог лица, малих смеђих бркова, брца се; од одела има на себи: гуњ и чакшире од сукна, на ногама прегаче грађене опанке, а на глави шају (врнутоки бућић). — Акт комесара полиције у Медвеђи Бр. 4292.

Владимир Јовановић, из Добраља, који је био у притвору среза моравског округа пожаревачког због опасне крађе, 25. тек. м-ца побегао је непознато куд. Владимир је стар 18 година, снажан, правилно развијен, у опште плаве, рова од бојгиња; на себи има кошуљу и гаће од сељачког платна, босоног је, а на глави има сламни шешир. — Дежурна начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 8295.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегле личностима учине најмањељу потеру, и у случају пронађења стражарно их упуте властима које су потеру иницле, с позивом на означено бројева акта или дежурне.

ТРАЖЕ СЕ

Борисава Димитријевића, шегрта из Ножаревца, које је пре неки дан отпутовао из радње свога газде непознато куд, тражи начелство окр. пожаревачког ради предаје родитељима. Борисав је стар 14 година, у опште приземљаст; врло брзо говори; на себи има сиво капут, шарене панталоне, на ногама папше, а на глави црн шешир. — Акт начелства Бр. 7285.

Благоја С. Радивојевића, Крсту Момчиловића, Стојанчу-Стамена Милосављевића, Стојмена Ђорђевића и Аврама Ђ. Момчиловића, дућаџије, тражи начелник среза мајданског ради надрешења полицијског надзора. Благоје је стар 40 година, средњег раста, у опште приземљаст, мањих црних бркова и сакат у леву руку. Крста је стар 33 године, средњег раста, приземљаст, црних бркова; Стојанче је стар 21 годину, пуп, средњег раста, у десну руку сакат; Стојмен је стар 30 година, средњег раста, врло малих бркова, у опште плав; Аврам је стар 25 година, средњег раста, сувоњав и приземљаст, али су у селачком сукненом одељу. — Акт начелника среза мајданског Бр. 4525.

Милорада — Милету, сина Животе Мидоравовића, земљорадника из Трњане, који је 1. тек. м-ца отпутовао од своје куће, па се ни до данас није вратио, тражи начелство округа крагујевачког ради предаје родитељима. Милеть је стар 14—15 година, средњег раста, у опште плав, пуних образа, грашастих очију, надубљеног носа; од особених знакова има: а) у горњој вилици нема два предња зуба; б) на колену десне ноге, страна интерцирез, има један мањележ у величини потпарка; в) на једној јагодици, над ст пљеже, има мању јамицу; у оделу је селачком. — Акт начелства Бр. 9527.

Стевању, кћер **Уроша Лазаревића**, из Мокрањске, која је при пратног времена отпутовала од своје куће, тражи начелник гр. комисијског, ради предаје родитељима. Стевања је стара 30 година, средњег стаса, пуних округлих образа, плаве косе, правих обрва, грашастих очију; на себи има сукнену ушкетну рекљу, а на ногама пацуне. — Акт начелника Бр. 12476.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађене упуте именованим властима, које су траженье захтевале.

КРАЂЕ СТОКЕ

Радосав Марковић, из Велике Крсне, слуга Живојина Павловића, из Брежана, 23. тек. м-ца украо је своме газди једну кобилу, матору 8 година, ватарорно-дорастасте длаке, и једно седло и ио томе одјахао непознато куд. Радосав је малог раста у опште нава; од одела има на себи: првену појкошуљу, кошуљу, чакшире и опанке, а на глави бео шешир. — Дежурна начелника среза пожаревачког Бр. 10818.

Ноћу између 11. и 12. т. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу Драгомиру Катанићу, тежаку из Бечља. Кобила је матора 5 година, ватасте длаке, у десну задњу ногу путашта, без жига. Акт начелника среза дубљанског Бр. 8078.

Ноћу између 24. и 25. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Јовици Јевремовићу и једног Душану Васиљковићу, из Барича, па их затим упрегли у кола и по своју правцем отишли путем за Обреновац. Један је коњ матор 8 година, средње висине, на врату има жиг положено „К"; други је коњ матор 10 година, средње величине, са жигом „О". — Дежурна начелника среза посавског округа београдског Бр. 9489.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове потраге и крађе.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Намеђу 20. и 22. тек. месеца непознати крадљивци украо је из суднице општине новороме један општински печат са натписом: „Суд Општине Новороме" и грбом Краљевине Србије.

Скреће се пажња свима полицијским и општинским властима на крађу овог печата, а у исто време препоручује им се, да крадљивца живо потраже и његовог спроведу начелнику среза сврљишког с позивом на акт Бр. 6848.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму уједно, цена је свега 35 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштаћу ако 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштаћу 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 23. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 7. ЈУНА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се мора унапред, и то најмање за пола године код свију поштанских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у свему 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединих бројева **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара друге класе Министарства унутрашњих дела и шефа Антропометриско-полицијског одсека у Пожаревцу Драгутина Васића, полицијског писара друге класе начелства округа пожаревачког;

за полицијског писара прве класе среза јасеничког, округа смедеревског, Гаврила Адамовића, полицијског писара исте класе среза орашког, по молби;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда, Стевана Д. Тодорића, писара треће класе Министарства унутрашњих дела и шефа Антропометриско-полицијског одсека у Пожаревцу, по молби и пристанку;

за полицијског писара друге класе начелства округа смедеревског Стевана Павловића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза орашког Михаила Кондића, полицијског писара исте класе среза левачког, по молби;

за полицијског писара треће класе начелства округа пожаревачког Војислава Кузмановића, полицијског писара исте класе среза подунавског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза подунавског Божидара П. Божовића, полицијског писара исте класе начелства округа смедеревског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза посавског, округа београдског, Милована Чалића, полицијског писара исте класе среза моравичког, по молби;

за полицијског писара треће класе среза мачванског Бранислава Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза поречког, по молби, и

за полицијског писара треће класе среза поречког Животу Мадошевића, полицијског писара исте класе среза мачванског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 31. маја 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе среза пиротског Тихомира Мијатовића, полицијског писара исте класе начелства округа пиротског, по службеној потреби.[1])

Ивр. 11075. — Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 2. јуна 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Драгослав Костић, полицијски писар друге класе среза посавског, округа београдског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 25. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Касти Ђ. Стојановићу, полицијском писару треће класе Управе вароши Београда уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 27. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу чл. 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 12. маја 1909. године Бр. 2957., донето на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Никола Матејић, подинжењер Железничке Дирекције, родом из Торонтал-Сатеча у А. Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, изузетно од § 44. грађанског закона.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела 22. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 9. маја 1909. године Бр. 2907., донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Димитрије Јанковић, чиновник Народне Банке, родом из Земуна и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Љубицом и малолетном Јерком Милицом, изузетно од § 44. грађанског закона, докле је поднео уредан отпуст из својег досадашњег поданства.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 20. маја 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I. на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 12. маја 1909. године Бр. 3008, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Тома Петровић, наставник ужичке гимназије, родом из Митровице у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство заједно са својом женом Зорком и малолетном Јерком Јеленом, изузетно од § 44. грађанског закона.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 22. маја 1909 год. у Београду.

---

[1]) У тексту од 11. маја тек. год., који је из „Српских Новина“ прештампан у 21. броју „Полицијског Гласника“, грешком је изостао и овај претпоследњи писарев т. Мијатовића, те се то овим исправља.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. Војислав Николић, писар среза лесковачког, кажњен је *одузимањем плате за 15 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 22. маја тек. год. Пр 8999, за кривицу из § 500. тач. а. грађан. судског поступка.

Г. Гаврило Адамовић, писар среза орашког, кажњен је *одузимањем плате за 15 дана*, решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 22. маја тек. год. Пр 8402, за кривицу из § 500. тач. а. грађан. судског поступка.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ [1]

ОДЕЉАК ПРВИ

О формалностима које претходе продаји.

(§ § 472. и 478. а. грађ. суд. посту.).

Одредбе које смо овде под загласом навели могу се поделити онако: једне се баве питањем о томе, када се, најзад, после пописа, има приступити формалностима продаје; друге говоре о извештају о теретима на непокретним добрима у попис рађи продаје узетим, и, напослетку, треће се баве одласком, то јест објављивањем продаје. Ми ћемо те одредбе оним редом и изложити и објаснити.

§. I. Рок у коме треба да буде продаје.

Рок у коме је власт дужна, пошто је попис извршила, предузети испуњење оних формалности које претходе продаји одређен је у § 474. који овако гласи: „За петнаест дана, од дана пописа непокретности, или од дана добивеног извештаја по § 472. о непокретностима, дужна је власт приступити оглашу". Као што видимо, прву продајну формалност, оглас, мора власт предузети у року од петнаест дана како код покретних тако и код непокретних ствари.

Само почетна тачка тога рока није иста. Док код покретних ствари он почиње одмах од дана пописа (не рачунајући, наравно, тај дан, dies a quo), дотле, код непокретности, он иде од дана добивеног извештаја судскога о теретима. Што значи да ће, код непокретних добара, протећи много више времена између пописа и огласа него код покретних.

Овај рок од петнаест дана сведен је, код покретних добара, на десет у случајима предвиђеним одредбом првога става § 473. која овако гласи: „Стварн које се могу укварити, или на одржање којих се мора трошити, накар се и дужник примено чувања и трошка, морају се продати најдаље за десет дана од дана пописа. (Замена од 14. Јуза 1898.)." [2] Разлог је овој одредби тај да се, како интереси повереника тако и интереси дужника, очувају брзом продајом ствари чија би се вредност, било услед кварења било услед трошкова, умањила, ако се са продајом не би хитало.

Одредбе § 473. и § 474. нису прост савет који законодавац даје надлежним органима. Дужност о којима је у њима реч санкционисана је § 500. а. допуном од 14. Јуза 1898. год. који смо раније, [3] у неколико, навели. По њему ће извршни орган бити одговоран, како дисциплински тако и грађански, ако „*када треба* не изврши ма коју одредбу закона о извршењима". У пракси, бар у колико се тиче рокова означених у § § 473. и 474., § 500. а. не добија примене, и ако полицијске власти редовно те рокове прекорачују. У осталом, с погледом на велику опћерасећност полицијских власти, чија је надлежност тако разноврсна, као и на неставност њиховога положаја, због чега често пута не добију ни толико времена да се са пословима своје канцеларије уопште зађу, било би, збиља, неправично од тих органа и тражити тачно „примењивање наређења § §-а 473. и 474. и, у противном случају, казнити их. То би значило изрећи једну казну којој нигакна кривица не одговара. Осим тога, како би се, с обзиром на тако честе промене у пресељању једне среске канцеларије, утврдило ко треба да одговара за одуговлачење извршења извесне одлуке судске? [4]

Друга би ствар била, када би постојала код нас, као што је то случај у напредницим државама на Западу, нарочита класа чиновника, одређених искључиво за извршење грађанских одлука судских. Тада би заиста прописи § § 473. и 474. имали практичне предности, пошто се тада извршни органи не би могли, као ово сада полицијски чиновници, бранити, од одговорности због одуговлачења егзекутивних напаната, разлозима који не би ту постојали и који сада постоје. [5]

Било како му драго у овом погледу, тек имамо овакав резултат: појединци, услед речених одуговлачења, трпе велике штете за које ни од кога не могу тражити никакве накнаде. Не могу од извршних органа, — а зашто видели смо; не могу од државе, јер она одговара само онда, када чиновник, чија би се кривица утврдила, не би могао накнаду платити. [6]

§ II. Извештаје о теретима.

У § 472. предвиђа се случај продаје непокретних добара. По томе пропису извршна власт, пре него приступи огласу такве продаје, мора тражити од надлежнога првостепеног суда извештаје о теретима на истом имању. Надлежна суд, то је онај суд код кога су ти терети уписани, то јест суд у чијем се деловпругу пописано имање налази. (Тачка VI. Инстаб. Уредбе).

Ова одредба о извештају о теретима има своју специјалну важност у српском законодавству, у коме, по § 469. грађ. суд. поступка, попис непокретних добара отвара одмах залогу, дакле, и пре него је заведен у судске хипотекарне књиге. Међутим, по овом пропису, да права стечена на непокретним стварима не могу имати дејства наспрам трећих лица, док се не уписатане (la transcription, Die Einverleibung), онако не би требало да буде, јер се попис непокретнога добра равна интабулацији.

Ова тајност хипотеке добијене пописом непокретнога добра траје дотле док првостепени суд не добије, од извршне власти, акат којим му ова тражи извештаје о теретима; јер по другом ставу § 472, (замена од 14. Јуза 1898. године), суд је дужан означити у интабулационом протоколу да је и кога дана одговорило конкрећ, прописа велике одлучке, ког ни говорни српског законодавства узаја у потпуној мери, чему је допринела и Народна Скупштина, потврдивши једног собивајског предлога за тај рад: јер ће, напослетку, уопште да је неизоставно, бележења пописима, жиронити законодавне говорне. На предлог посланика Мирковића, Министар Правде, г. Др. Мих. Подовић, саветовао је поштују за пр. трећ законског извора која је Марковић био начелник. У ту комисију су ушли: г. г. А. Бербонић, С. Пантић и Ђ. Ђорђевић. Надам се ми ћемо скоро саопштити ове радове. Иначе је, са правом обележавања, обећано поглед потуре у Грађ. Правд. Судства и Адвокатура-ре, год. 1904., бр. 32., 33., 34. и 35., под наслоном: Судско извршење грађанско-правних потраживања. (По предлогу закона о извршењу и потурама грађ. суд. поступка тзаке XVIII. о извршењу присудо). Овај предлог закона биће и пред Државном Скупом, који је на чело ово пројекте актом својим од 22. Децембра 1844. год. бр. 9 462. Да примотимо да је, по овом предлогу, извршење грађанских одлука, сасвим умесно, препуштено са полицијски на судску власт. Исти систем који је усвојен и у пројекту закона о српским судовима о коме је горе било речи. (Опет пријатно обраћамо пажњу читалаца на чланак Сп. Максимовића: *Требају ли нам српски судови у Босни*, 1885., Стр. 65.; пао и на чланак М. Ст. Марковића: *Предлог закона о српским судовима, Босна*, 1882., стр. 46.). В. М. Ст. Марковић, Предлог закона грађанских парница од земља, власти на судове, у Гласу Ђ.ава, 1904., број од 4. августа. Пројекат о уређењу извршења грађанских одлука по дужничке власти на пресељењу судова, Мих. Правде, г. Драг. Нешић, упућен је Народној Скупштини актом својим од 8. новембра 1905., год. бр. 11.415.

[1] Ми смо, у бројевима 8., 10., 11. и 12. од ове год. овога часописа, публикујући увод у свој коментар овог одредаба гл. XVII. грађ. суд. пост. које се тичу продаје на извршне опатка судских, назвали (в. горе наведени број 12.) ак ов та одредбе могу овако груписати: 1°, Одредбе о формалностима које претходе продаји; 2°, Одредбе о самој продаји, где је реч и о ванпарнич зредаје од стране суда, и 3°, Одредбе о распореду новаца, добијених од продатих добара, међу повериоце дужникове.

[2] Исто, за овај пас, изложити само нормалности из ове тачке.

Напомена. Где год, под начела ових законитости прописа, није изложено другачије, ми се узети да је то прописо из грађ. суд. поступка.

[3] Ова одредба гласи: „Ако власт, или ко од њених чиновника, не изврши ма коју одредбу закона о извршењима, казниће се, ако је то учинио намерно, или из нехата, затвором од 15 дана до 3 месеца, или новчаном казном од 100 до 1000 динара, а ако је тиме проузроковао каквом странком какву штету, дужан је и накнадити је."

[4] Ово се нарочито односи на случај који је, као што смо већ горе напоменули, постављен у бр. 9. и 12. Државног Гласника од ове године.

[5] Наравно, овим нећемо за тренутак да одговорност ове чиновничке класе, за коју смо говорили, да исто тако и за њихове помоћнике органе извршења, да могу изменити на одуговлачење, у непристрасном случају, продаје пописаних добара.

[6] Пројекат закона о српским судовима, који је радио Министар Правде, г. Мирко Трипковић, нарочито, ставио је у надлежност тих судова извршења грађанских одлука судских. Пројекат тај састављен је у помоћи у Државну за правне и државне науке, са за Јануар 1900 год., стр. 206. и 209. На решавање г.а. XVIII. грађ. суд. поступ. („О извршењу пресуде") односи се већ поменута, и напоменута од 1896. год. (она наслов г. Стојана Новаковића). Пошто и допуне које је тада увела Народна Скупштина у грађан. суд. поступак остале су незапажене. Године 1898., под Министром Правде, г. Косом Христићем, допуњено је и измењено законом од 14. Јуза 1898. год. неколико одредаба из гл. XVIII. тога законика, допуне и измене од несопорне важности. Поступањем за изменама Министарства Правде, сада покојног, Милана Ст. Марковића, израђена велика студија, која ни говорни српског законодавства узаја у потпуној мери, чему је допринела и Народна Скупштина, потврдивши једног собивајског предлога за тај рад: јер ће, напослетку, уопште да је неизоставно, бележења пописима, жиронити законодавне говорне. На предлог посланика Мирковића, Министар Правде, г. Др. Мих. Подовић, саветовао је поштују за пр. трећ законског извора која је Марковић био начелник. У ту комисију су ушли: г. г. А. Бербонић, С. Пантић и Ђ. Ђорђевић. Надам се ми ћемо скоро саопштити ове радове. Иначе је, са правом обележавања, обећано поглед потуре у Грађ. Правд. Судства и Адвокатура-ре, год. 1904., бр. 32., 33., 34. и 35., под наслоном: Судско извршење грађанско-правних потраживања. (По предлогу закона о извршењу и потурама грађ. суд. поступка тзаке XVIII. о извршењу присудо). Овај предлог закона биће и пред Државном Скупом, који је на чело ово пројекте актом својим од 22. Децембра 1844. год. бр. 9 462. Да примотимо да је, по овом предлогу, извршење грађанских одлука, сасвим умесно, препуштено са полицијски на судску власт. Исти систем који је усвојен и у пројекту закона о српским судовима о коме је горе било речи. (Опет пријатно обраћамо пажњу читалаца на чланак Сп. Максимовића: *Требају ли нам српски судови у Босни*, 1885., Стр. 65.; пао и на чланак М. Ст. Марковића: *Предлог закона о српским судовима, Босна*, 1882., стр. 46.). В. М. Ст. Марковић, Предлог закона грађанских парница од земља, власти на судове, у Гласу Ђ.ава, 1904., број од 4. августа. Пројекат о уређењу извршења грађанских одлука по дужничке власти на пресељењу судова, Мих. Правде, г. Драг. Нешић, упућен је Народној Скупштини актом својим од 8. новембра 1905., год. бр. 11.415.

[1] В. Арх. Драг. Арнфијевића, *О одговорности органа и чиновника*, за штету, коју чиновник учини у вршењу својих дужности. На „Полицијске Гласнике". Београд, 1903. год.

лицијској власти. На крају овога става имамо овакву одредбу: „Од овога времена, суд ће у смотреву преноса ових ствари поступити онако, као што је прописано за преносе непокретности под интабулацијом“. Ово значи, да од тада суд не може на дотично непокретно добро издати тапију пре него се, осим хипотека које су поствојале на њему пре увођења писма у књиге, и овај, то јест писмо, не скине, пошто се и он, као што смо то већ приметили, равна интабулацији (§ § 327., 328. и 329.; § § 300. и 301. грађ. зак.; решење од 24. Октобра 1860. год., зб. XIII., стр. 151., код § 211. грађ. зак.).

На овога се види, од кога ће тек момента непо непокретна добра бити објављен трећим лицима. До тога момента, он сачињава једну необјављену хипотеку, која, имајући свој ранг од дана писма (§ 468. грађ. суд. пост.), искључује сва права на исто непокретно добро прибележена тек и пре објаве (уписа) писма (хипотеке, прибележене, условна убиствења), систем чију штетност по хипотекарни кредит и по циркулацију непокретних добара није потребно доказивати. [1]

(наставиће се)

Живојин М. Перић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Изузев кривична прошње, скитње и преступа санитетско-полицијских прописа код проституткиња, који се кривице, у осталом, ради строже казне и лакше дејства њеног, готово редовно предају суду, казне се наређу и извршују новчано, Ако кажњени у остављеном року не положи казну, онда полицијски извршитељ, који је надлежан за извршење само полицијских пресуда, иде и пописује ствари. Ако нађе ових нема и кажњени то под заклетвом потврди, онда се извршује уписред предвиђена казна затвора. У том случају му се уручује једна цедуља, којом се пописа да се у остављеном року јави у полицијском затвору ради издржања казне, па ако у остављеном року сам не дође, онда га кварт спроводи.

При достављању пресуде поштом назначује се уз казну и порто за државну касу, а при попису и продаји ствари таксе; нека мала пописна и продајна такса. Иначе по пресуди сем казне не плаћа се никаква такса, сем ако по жалби не иде суду, у ком се случају досуђују и судски трошкови.

Казне су обично врло благе: 2, 3 до 6 марака, а веће само у повратку или где се огледа зла воља и где је повређен неки већи интерес. У много случајева, нарочито ако је кривица безазлена и лице имала исправно, особито ако је при том још и малолетно, задовољавају се и опоменом.

Од иступних казни сем владалачког дома и дипломатског тела није нико изузет, дакле ни ђаци, односно студенти, ни официри, само што полицијски досуђене казне према лицима војнога реда не извршује сама, већ преко надлежне војне власти.

Пресуда застарева за три месеца од дана када је донета у случају над дотичном није достављена, а ако је достављена, онда за две године од последњег рада власти у циљу његовог проваљања, дакле застарелост се прекида.

Ако пресуда застари, или се пошаље суду, или се изврши затвором или опоменом, онда се о томе извештава благајна ради развода по књиги. Казну може примити само благајна, а никако који од других чиновника ван благајне.

Сем пресудама казна се може наложити неком и *мандатом*, којим се неко лице позива да нешто учини или не учини, н. пр. да сазови нешто са свога имања што може бити од штете за здравље итд. иначе ће у противном бити кажњен. Ова врста казни, која се увек односи на какви специјални случај, нема се до 300 марака или 30 дана затвора. У овим случајима полиција може наредити да дотични под принудом изврши нешто (врло ретко) или да то изврши сама плаћ на трошак дотичног.

Одељење VII. — Политичка полиција.

Као засебно, седмо одељење полицијског президијума политичка полиција стоји под управом једнога вишег управног чиновника, у рангу вишег владиног саветника. На чело два главна пододељења — за штампу и за зборове и удружења — стоји не један виши управни чиновник, владини саветници; за тим два полицијска саветника, 10 полицијских комесара, потребан број канцеларијског особља (секретара) и 160 криминалних шуцмана.

Надзеност овог одељења простире се на: осигурање владаоца и његова дома, као и страних владалачких личности које у Берлин долазе или кроз-а-ње пролазе, за тим на зборове и удружења, штампу, контролу над развитком и претањем анархизма и социјализма, на онда на штрајкове и све друге предмете политичке природе.

Поштарска одељења има 12 лектора који читају све месне листове, и и важније из унутрашности и са стране. Изабрани месних листова и списа у опште морају по један примерак послати полицији одмах, што се по њиховој судској пракгици разуме истога часа, када растурање почне. Сваки од лектора има по један одређен број листова, које морају од почетка до краја скроз прочитати, на све оно што се односи на владаоца, владу, чиновнике, полицију и у опште све оно што може имати на каквог интереса у којем му драго погледу, подвлаче плавом писаљком и предају по том своме шефу одељка, који их још једном чита и реферише шефу одељења и управнику полиције, а по том назначује где ће која обележена нотица остављена, т. ј. у који предмет, која односећа се генерална акта о извесном питању. Тако обележени чланци и нотице секу се из новина, леле на табак хартије с назначењем из којих је новина и ког броја, па се онда остављају у односну свеску која се на дотични предмет односи. Ако се спар тиче других одељења, онда се ти поеени њима достављају. Где је потребно наређује се претходно и потребан извиђај.

Одељак се интересује не само ствараима које се односе на њихове унутарње или спољне прилике, већ и све оне важније што се односи на стране државе. Тако писму ових чланика показала је свеска за Србију, у коју се поред других нимемних извештаја леле и све важније нотице о приликама код нас. На општена са шефом овога одељка уверили смо се о његовим изванредно тачним информацијама о нашим приликама, како унутарњим, тако и спољним, па и о нашим политичким личностима.

И ако у Министарству Спољних Послова имају још много развијенију службу у овом правцу за спољне ствари, овај одељак ипак стоји с њима у вези и обраћа им важну па важније нотице, да ни се не би што измакло из очију.

Као што смо поменули поред свију месних листова које полиција добија по дужности она је претплаћена и на важније листове из унутрашности и са стране ради ствари које за њу могу бити од интереса. На тај начин полиција располаже са једним огромним материјалом у сваком погледу, те у даном случају не мора тек да истражује и прибира податке, већ има све готово при руци.

Листове, повремене часописе и књиге, као и друге штампарске ствари (слике итд.) које треба забранити или опљачити полиција спроводи државном тужиоштву, које се само о овоме стара, а полиција го само потпомаже где ово што пропусти учинити. Државно тужиоштво онда опљачкује суду инкриминисани чланак или нотицу, односно цео број или књигу или тражи одлуку о забрани. Али и полиција у хитним и законом предвиђеним случајима може и сама забрану извршити, само је у том случају дужна да предмет у року од 12 часова изложе државном тужиоштву, које полицијску забрану или ништи или тражи судеку потврду — опет све у року дала 12 часова по пријему од полиције.

При овом полодељку је и централа за судбињање и гоњење неморалних списа, слика и фотографија, која стоји у вези са страним великоварошким полицијама, где

[1] Ако би се желао да, у том погледу, суд и даму тапију изда неком трећем лицу на поднесено и поверено имање, и та би тапија била искључена повером. Хајстеов, решења од тапије, јача је од оне (§ 289. грађ. зак.), и ово правило важи за све хипотеке, бине оне као ни особеније лица. Примећено да је, код нас, осим овога случаја и случаја одређења уписа по чл. 105. зак. о пол. поступку, ослобођења уписа још само заштита поверца за обезбеду марака, и то једино ширином хипотекарних поверања, што значи да ова то није напредак поверања хипотекарних као ни напредак осталих трећих лица која су своја права у књиге уписа (ослобођених) ни која су тапије добила, нарочито, случаје каније изузимање — § 305. а. грађ. зак.

О чланка 5-а 480. која није поверовну њиову на поднесени непокретни добара и про уписа њихов у интабулационе књиге и о потребе поверног суд. поступка у тој ствари в. Б. Н. Белајић, *Новине и њихово ушкопење*, у Гласу Права, 1904., бр. 3., и њиову књигу: О попису за напредне добара суђења, I. условн, нормалности и недостаци пописа, страна 141. и даље.

је производља таквих штампарских ствари раширена.

Одељак за зборове и удружења. — Надлежност овога одељка обележена је самим његовим називом: контрола над зборовима и удруженима.

До јуља месеца прошле године свако сувсина држава у Немачкој Царевини имала је свој засебан закон о зборовима и удруженима, што је изазивало доста неугода у односима тих држава међу собом и према целини. Тада је, међутим, ступио у живот нов царински закон, који важи за целу Немачку Царевину.

Свако удружење мора да се пријави или непосредно полицији или да правила и управу удружења објави преко једног од листова, које наша полицијска власт (окр. начелник или овде полицај-президент) унапред на таква објављивања означи. О тим удруженима полиција даље води сталан надзор. Свако добија своја засебна акта, на чијим корицама стоји име удружења, у која се бележи све што се на то удружење односи или лепе новинарски исечци чланака и вести о њему.

По раније важећу удружења су морала пријављивати полицији сваког свог члана, но то се сад новим законом не тражи, те је у толико задатак полицији тежи, јер она иначе мора о тим члановима водити рачуна.

У погледу надзора удружења су подељена на десет комесара, а опет сваки комесар додељени му број удружења расподељује на придодате му приниволне шуцмане. По употребима комесара шуцмани над тим удруженима воде непрекидан надзор, и лично и преко повереника. У свима са полицијским гледиштима важнијим удруженима шуцмани су, равно под другим именима, или сами активни чланови или имају своје повереније у тим удруженима. Све промене и важније појаве у удруженима шуцмани или комесари лично нотирају и од времена на време подносе извештај, који се одјушава актима дотичног удружења, поред новинарских бележака о њему.

Зборови, као у затвореном простору тако и под ведрим небом, морају се пријавити полицији. Свима зборовима присуствују цивилни полицијски чиновници, обично који су вешти у стенографисању, ради подношења извештаја. Они су тамо као приватна лица и тек по неопходној потреби могу се и званично појавити. Иначе на важније зборове шаљу се униформисани полицијски органи, обично један полицијски официр и један наредник, који заузимају место поред председништва. Ако постоји бојазан да може доћи до нереда, онда се у околини зборног места непримећено налази потребан број униформисане полиције. Одређени полицијски старешина стара се о реду на збору и да се одредбе закона о зборовима правилно врше. У законом предвиђеним случајима комесар збора може овај и распустити. Одмах по свршетку збора одређени комесар подноси извештај политичкој полицији.

Особита се пажња поклања поред анархистичких и социјалистичких зборовима, јер се и једни и други сматрају као непријатељи постојећег државног уређења и поретка. (наставиће се)

Ивк. А. Јакић

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(наставак)

Нарочиту врсту паликућа чине они људи, који извршују паљевину ради припреме или као средство за извршење или прикривање другог каквог казнимог дела.

Ко хоће да уклони са света некога, ко му смета, извршује паљевину и удешава свој план тако, да тај други мора при том изгубити живот. Тако понајчешће роде супружници, који хоће да се другог брачног супруга отпросте, или наследници кад хоће да што пре дођу до самосталнног руковања имањем. Мање тежак злочин извршује се ради припреме или као средство за извршење тежег злочина; та последњост психолошки не пада тако у очи.

Крадљивци, нарочито на селу, подстичу радо ватру, да би при том имали прилике да краду, делом на руке која је запаљена, под маском личности за спасавање, а делом на суседних кућа, чија су сопственици потрчали у помоћ погорелцима. Даље опет компликација најмањих дела, код којих на први поглед изгледа да се извршује теже дело као средство за извршење лакшега дела.

Дешавало се и то, да је неко извршивао паљевину, да би призиком наставног немира и опасности, непримећено и као с неким правом набавио и уклонио своју наменту, коју је служио гасди као залогу за дужну кирију, са намером, да на тај начин са својих ствари скине терет залоге и изигра свога повериоца. Тај је случај психолошки интересантан. Извршилац постаје злочинцем, паликућом, да би осујетио повериоцу право залоге, што се иначе благо, преступно казна.

С друге стране, по неки пут трпе паљевином да се прикрију друга већ извршена казнима дела, тежа као н. пр. убиство, или лакша као н. пр. крађа или каква утаја. Прикривање убиства путем паљевине психолошки није тако неразумљиво, пошто се убица не устрашује ни пред каквим другим казнимим делом. Прикривање крађе или утаје — путем паљевине извршује злочинац противу туђе својине онда, када се боји, да ће сумња за извршену крађу или утају у првом реду пасти на њега. Зато се као такве паликуће најчешће јављају слуге, помоћници по радњама и разни укућани. У таквим случајевима обично се нема посла са прађама или утајама замашне вредности, да би се могао разумети и прављати од лакшега на пут тежега казнимога дела.

Нарочито нису ретки случајеви, да слуге и слушкиње, готово увек млађе старости, потказују добра свога газде — седлара, а слушкиње по вароши и шегрти потказују одаје за становање и радње, само да би се отресли тих прилика и места на коме су у служби. Неки пут то незадовољство младе послуге узима и дубљи унутрашњи карактер и развија се у бол за родитељском кућом.

Незадовољство просјака, скитница, људи без рада и људи који се плаше од рада често доводи до извршења паљевина; они су незадовољни својим несносним положајем и за то не презају ни од злочина, нарочито кад је нама на прагу.

Становници поправних завода и сиротињских домова такође врше неки пут паљевине, не би ли добили прилике да поберу из завода.

Психолошког интереса пружају друге паљевине, које бисмо могли назвати варљивим паљевинама. Путем такве паљевине злочинац хоће да постигне пуштање на притвора другога, већинои познаника, пријатеља или сродника паликућу, који лежи у затвору, ври или новије, осумњичен за паљевину. Паљевином у непосредној околини где је и она извршена, због које је лишен слободе осумњичени, и по могућству што сличнијим начином извршеном, иде се на то, да се истедна власт окрене са правога пута и запара, те да на тај начин стекне убеђења, да се прави паликућа још налази у слободи и да и даље врши паљевине.

Душевни је мотив овде необично јак, кад неко постаје кривцем, да би спасо сумњу са другога, који не треба да буде крив; али и он не треба баш никако и да постоји. То је случај кад се нема посла са завараваљем, већ више са ректификацијом истражне власти, у коме правац извршилац прво паљевине или каква њезов саучесник хоће да сачува и заштити од осуде другу неку личност, која је невина, ни крива ни дужна, у притвору због сумње да је она извршила паљевину. На иначе, кад прави паликућа остане у слободи, тешко да ће се он из елементних осећаја наћи побуђен да врши варљиву паљевину, не би ли спречио осуду невино осумњиченога противника. Ту при нама удела обест паликућина, да се са заблудељом истражном влашћу тигра и да је прави будалом.

Код паликућа са мотивима из материјалнога користољубља мора се назад рачунати још и са политичним паликућом. „Паљевинама се од најнаја служило, да би се дало више пароза извесним политичким и социјалним тежњама, нарочито онима екстремне природе; сравни и. пр. Roscher: Grundlagen der Nationalökonomie, § 204. (Weingart).

У новије време ретко се јавља политички и социјални паликућа. Социјална се демократија нарочито није служила тим средством; пре се може сматрати као тачније, да је фалитички антисемитизам многим Јеврејима запалио кровове над главама.

Од најнаја је човечној природи паљевина била најпогоднје средство за задовољење најекравенијих осећаја. Ни једно друго злочино дело, на чак ни убиство са својим припремама и последицама, не

може да прибави задовољства злочинцу који жели дивље радости: само паљевина својим ужасним призором може да прибави сатисфакције човеку, којим је преокупирала осета, љубомора, мржња и занет.

Једном једином живућом постиђи свој циљ — то одлично одговара његовој ситуацији. Оскудица у предомишљају врло се често може заиаити у целом његовом плану и поступању. Извршена паљевина често је карактеристика злочиначке немоћи да на други начин нашкоди своме противнику. У таке палнкуће спадају обично деца, омладина, послуга, просјаци, сиптиције итд.

Повод за паљевину често дају врло смешни и незнатни догађаји или неспоразуми. Вајтгарт износи пример, како је један стари човек запалио стог сена, да би се осветио своме познанику сељаку, који није хтео да игра с њиме партију карата само за то што је имао страст да се свађа.

Један млад човек извршио је паљевину једне куће за то што у једној кафанској башти није смео да уђе и седне са једним свадбеним друштвом, и што је хтео да пошвари весеље сватима, међу којима је било много пожарница.

Са свим друкчије стоји ствар са случајевима, кад неко изврши паљевину из освете према другоме човеку, која га је достојно за какво казнимо дело или према сведоку који сведочи на његову штету или према гаади који му је отказао стан противу његове жеље.

Деца јако нагињу осети. Једног је дечка због некакве, не баш тако велике, кривице отац казнио тиме, што га није хтео са осталом децом повести на годишњи вашар. Из осете и накости заиало је дечко, у њиховом одсуству, очеву колибу.

Паксопе паликуће могу се такође наћи међу старцима, мало урачунљивим лицима, даље међу слабоумницима и другим душевним болесницима. Један је човек на сеоу потпалио кућу једне њему омрзнене фамилије и пре још но што је ватра набила заковао је кућна врата. Како је породица становала на првом спрату, а у приземљу није било прозора, преко којих би се могла спасти, јаук и писак заклучаних био је ужасан, пошто им је спас био немогућ. Злочинац је за то време био пред кућом, да би видео исход свога дела, или је и на најочајнија преклињања за помоћ остао хладан и непомичан.

Један од честих мотива за паљевину јесте обесна воља, обест. Неко се радо игра ватром, све и ако је свесан да отуда може проистећи опасност и несрећа. У судској пракси налазе такви случајеви паљевине из обести на ту тешњу, што се не може лако утврдити да ли стоји дело из непажње или из зле намере. Та зла воља и обест јесу својства напуштене, распуштене или незреле младежи и у главном само се код ње и јавља. Свакако да је с правом одбачена рапија наука о пироманији; њу су одбацили и девари и психолози. Али позитивно је, да постоји извесна мапија, т. ј. нојачана страст за ватром код неких људи, и то баш код деце и младежи.

О ватромапији код деце и одраслих врло дело пише д-р Неке у Гросеном: Archiv für Kriminal-Anthropologie und Kriminalistik. B. 26., 8. 356.:

„Сва деца воле ватру и воду више него ли одрасли, бар у извесним правцима. Код неке се деце та наклоност нарочито у праву, онако „ватромапију". А шта је у ствари нрвобитан узрок тој очигледној појави? То је бесумње фототропизам извесних органских материја, т. ј. привлачност сјаја светлости, сунца, ватре и т. д. К томе долази још до извесног степена термотропизам, у колико сваку њелију привлачи топлота. О каквој хемотаксији, т. ј. привлачности путем хемијских својстава, једва да може бити и речи.

Та основна својства њелија наврсно објашњује привлачност коју има светлост на ране, муве и по неке птице, које често ударају својим главама на велике лампе. Код великих се животиња, напротив, јавља један психични моменат, који понавља онај инстинкт: страх, као што се то и, нр. може видети при пожарима штаза. Ту је најпре кретање које привлачи... То кретање код ватре и код воде монотоно је, готово ритмично, и за то се нарочито пре дубоко гледању образују са свим лаки циркулациони поремећаји у мозгу, који имају дејство као у неком полузаносу, слично и, нр. при игрању, љуљању итд.... Даље утичу још и заиарености, боја ватре, пуцкање и распиривање пламена... Нала поменути још и мешање облика ватреног круга, дим и његов јак задах, пратиле запаљених материја, развијање топлоте итд.

Тако су, као што видимо, привлачни тога утиска сви чулни органи, до укуса, у покрету. Али код одраслих се још свесно придружује сваколике несвдајашње: ужасна несрећа за људе, вика и јауп њихов итд., што нехотичпо нише или мање изазива тајне садистичке надражаје — али овде без икакног сексуалног осећаја.

(свршиће се)

ЧЛАНОВИ 121., 122., 148. И 152. ЗАК. О ОПШТИНАМА

Да ли председник — кмет — кога је одбор општински, на тражење надзорне власти по чл. 148. зак. о општинама, разрешио од дужности, има право жалбе противу такве радње надзорне власти и одбора и коме?

Ово питање у вези је са једним, већ расправљеним, конкретним случајем:

С. Р., председник општине Т., био је ненсправан и лабав у вршењу службених послова. Начелник среза д. решењем од 16. јула 1908. № 10762., не саслушавши председника С. Р., тражио је од одбора општине Т., да га на основу чл. 148. зак. о општинама разреши од дужности. То своје решење послао одбору 13. августа 1908. и одбор 17. истог месеца под № 783. донесе решење, да се С. Р., председник, разреши од дужности, и одмах га разреши. Председник С. Р. најави противу решења среског начелника жалбу Државном Савету и преда је у законом року начелнику срескom.

Решењем својим од 10. октобра 1908. Бр. 5962. Државни Савет навести жалоца, да је неиадлежан за расматрање таких решења.

Као што се види, Државни Савет је у овоме конкретном случају изнео своје гледиште на постављено питање и оно гласи: *да разрешени председник — кмет — нема права жалбе*; другим речима, да је решење надзорне власти, каз га одбор усвоји, извршно.

Моје скромно мишљење је, да овако разрешени чланак има право жалбе Државном Савету, те да, према томе, на решење надзорне власти, којим је тражила разрешење, председника — кмета — и одбор то усвојио, није извршно.

Да то и доказем:

Решење по чл. 148. зак. о општинама је *казна* са свима карактерним знацима и одликама једне казне. Доказ за то је чл. 150. зак. о општинама: губитак права да за две године може бити чланак општински; а и сам чл. 148. зак. о општинама, из кога се јасно види: да је такав чланак морао учинити какву тежу *кривицу* коју повлачи већу *казну* од оних, које је законодавац предвидео у чл. 157. до 168. зак. о општинама: да му је признато право одбране; и да је надзорна власт дужна, да његове *кривице* изследи и своју одлуку донесе у једном *образложеном решењу* (чл. 148. и 158. зак. о општинама).

Што решење надзорне власти, којим тражи на основу чл. 148. зак. о општинама од одбора разрешење ког чланика, има све одлике једног законског решења, јер је донето по изслеђењу кривице тога чланика, по његовом саслушању, и по једном поступку, кога је законодавац прописао.

Што у чл. 148. зак. о општинама нигде није казато, да против таквог решења, ако га одбор усвоји, нема места жалби; а тако исто ни у једном другом законском пропису у зак. о општинама о томе нема помена. Напротив, зак чланак 170. зак. о општинама генерално је и важи за сваку одлуку надзорне власти, осим случаја где је законом о општинама друкчије наређено.

Што је дух самога закона, да има једне више инстанције, која ће ценити: да ли је надзорна власт испунила све оне законске формалности из чл. 148. закона о општинама; да ли су кривице такве, да председник или кмет не треба више да остане на месту на коме је; и да ли је одбор правилно уредно, када је решење надзорне власти усвојио и извршно. Да је и дух самога наређења чл. 148. зак. о општинама такав, да иде у прилог овом моме мишљењу, види се и из тога, што законодавац не предвиђа у овоме члану рок за одређивање новог избора, кад одбор усвоји разрешење (као што је то учињено у случају кад одбор одбије и остави рок на чл. 149. зак. о општинама), те је према томе јасно, да је законодавац хтео да остави промена, да се питање о уважавању реши и код Државног Савета.

Једина, по изгледу основан, приговор овоме мишљењу могао би бити тај, да решење надзорне власти, којим тражи разрешење од одбора није решење већ одлука надзорне власти, већ једно просто *тражење*, и да је тек одборска одлука она одлука која производи законске последице.

Тако мишљење било би неправилно према ономе што сам већ изнео, и кад се има у виду и то, да је одбор само *извршилац* решења надзорне власти. Истина је, да он то извршење може да одбије, али треба имати на уму, да је сам чл. 148. зак. о општинама одмах сазвано и другу инстанцију, која ће то учинити — Државни Савет — и да таквим одбијањем одбор разнишује, да и сам буде уклоњен.

Према ономе што сам до сада изнео мислим:

да решење надзорне власти, којим је тражено на основу чл. 148. зак. о општинама разрешење председника или кмета, и одбор то разрешење уважио, није неправилно, те према томе разрешени председник — кмет — има право жалбе Државном Савету; и

да је Државни Савет надлежан за разматрање таквих решења.

Љ. Јовић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Нов начин утврђивања идентичности. — Како дневна штампа јавља талијански професор Тамасија нашао је у „Gazetta degli Ospedali“ (сада у „Archive d'Anthropologie criminelle. Décembre 1908.) резултате свога дугога испитивања о положају крвних жила на полеђини шаке.

Он вели, да је „положај крвних жила са свим сигурно средство за идентификовање личности. У криминалној је служби Бертилонова метода скопчана са приговорима, који још се могу чинити у погледу времена и материјалних средстава. А и дактилоскопија има у толико недостатака, у колико се њена на врховима прстију лако може да покваре и изобличи. Према тим двема недостама, нова је у предности, и састоји се у томе, што се врела жила на полеђини шаке сачини и измери; то је довољно да се други пут идентичност личности са највећом сигурношћу може утврдити, пошто нигде нема личности, код којих би тај склоп крвних жила био једнак“.

У Гросовом Архиву за криминалну антропологију и криминалистику (33. Bd., 3. и 4. Heft) критикује се та нова метода за утврђивање идентичности помоћу крвних жила и не предаје јој се такав значај, да ће моћи бити иначу узимана у обзир при решавању за међународну употребу методе за утврђивање идентичности. Једино би се могла још узети као сполшно средство поред бертилонаже и дактилоскопије, ради оријентације. Но и у том правцу старије су две методе пружиле довољно материјала, да криминална служба може бити потпуно задовољена.

Примена отисака прстију од стране злочинаца. — „Münchener Neueste Nachrichten“ у 391. броју од прошле године износе интересантан чланак д-ра *А. Рајса*, из Лозане, из кога видимо овај одељак:

„На жалост, данас злочинци познају предност отисака прстију исто тако тачно као и полицијска и судска органи, те се за то старају, да их на све могуће начине изиграју. Кратко-а, седамнаестогодишњи убица банкара Рими-а у Паризу, метао је три чаше на кујнски сто, да би заварао полицију, на их је предострожно обрисао једном марамом „pour ne pas laisser des empreintes pour Bertillon“ (да не би оставио отиске за Бертилонаја), као што је то признао једном полицијском чиновнику. Други опет вештачки отрезају и излију врхове прстију, а трећи пак (описна краља уметника-скулптора. Прим.) обличе рукавице. У последње време дилетанти се служе једном за свим простом, али веома успешном методом, помоћу које врхови прстију постају са свим глатки. Састоји се методе немогуће је изнети у „Münchener Neueste Nachrichten“, нити су оне нарочито много чистије, те се не може узети, да би то било и од безначајних последица“.

Д-р Рајс је дао обавештења, на који се начин постизава горњи циљ хемијским путем, и она су штампана у горе поменутој свесци Гросовог Архива. Занимљиво је, да је у Münchener Neueste Nachrichten-има разрешење председника или кмета, и одбор то разрешење уважио, није неправилно, те према томе разрешени председник — кмет — има право жалбе Државном Савету; и

да је Државни Савет надлежан за разматрање таквих решења.

Самоубиства у Петрограду. — Познато је, да број самоубистава у већим градовима расте из године у годину. Али ово, што Петроград у овом погледу нарочито карактеристике, то је, да се ово растење самоубистава показује поглавито код младих личности испод 19 год.

Према објављеним статистичким подацима, број самоубица испод 20 год. износио је: у год. 1904. $17^0/_{00}$, у 1905. $12^0/_{00}$, у 1906. $13^0/_{00}$, и у 1907 $19^0/_{00}$. Међу младим самоубицама највише их има од 18 и 19 год., реће од 17.

У току прва 4 месеца год. 1908 било је 364 покушаја самоубиства, од ког броја 33 долази на децу од 11 до 17 година. Интересантно је, да у овом броју има више девојчица но дечака.

Најзад, растење самоубиства нарочито нада у очи код школске младежи. Број оних самоубица износи: у 1904 год. 13, у 1905. 26; у 1906. 35; у 1907. 44 и за прва четири месеца 1908 год. 16.

Отровом натопљене цигарете. — У криминалним романима чешће се помиње, да се злочинци служе отровом натопљеним цигарама и цигаретама, које кад се пушење брзо постизавају смрт пушача, не остављајући никакова трага за собом.

Да такве отровне цигаре и цигарете и у стварности постоје, доказује случај који се јуна месеца прошле године десио у Хамбургу.

Другиста Лаутербах из Лајпцига, који је хтео отпутовати за Источну Африку, како дневне новине јављају, пађен је ноћу на једном стоваришту у беспесном стању. Кад се после више часова повратио на запоса, изгубио је моћ говора. Писмено је објаснио, да му је неки тетовиран човек дао једну цигарету, после чијег се пушења осетио слабим, па се по том онесвестио. Његов пасош, сат, песа с новцима, све стварн од вредности, па и шапири, по којима је предао пртљаг на железници — све му је то било покрадено. Пртљаг је такође био већ подигнут са железничке станице.

Истрагом се утврдило, да је цигарета морала бити натопљена отровним јелињком, што је разлог да су и гласне жице жртвине пострадале.

Алкохол и самоубиство. — Нема алкохола са злочином довољно нам је познато, док је мање познат однос алкохола на самоубиством. При том се може нагти неспа са ненамераним самоубиством, индиректним или директним. Ирло се јавља н. пр. приликом беснлесних опкада у пијаном запосу; и, пр. ко може у неком краткоме одређеном времену да попије више меког пива или лемоната, при чему лако наступа да се човек задави; или да ли може неко да испије извесну неку количину ракије итд.; или да неко изврши какво друго, будаласко и опасно дело.

Ирло је ретко индиректно самоубиство алкохолом. Познат нам је један случај, где је један отац потрашко свога умно обољелог сина у болницу за душевне болести, изашао с њим на завода, оно га, на му утпснуо у руке револвер, захтевајући од њега, да га убије. Син је био луканнја, онако је оца, тако да је овај наборавио на свој план; отац је тек сутра дотао и себи и учинио један слаб покушај самоубиства.

Напротив, врло је чест случај, да се самоубица опија да би добио храброст, и тек у пијантом стању извршује дело. Његов пасош самоодржава био је, дакле, тако велик, да га је тек извесном дозом алкохола могао ослабити.

Скоро је објављен случај, како се пијано једно друштво младих људи. Један је од њих предложио, да цело друштво пуче пушку и на кога оно падне, да се тај убије. Кодка је пала на једнога неприлога кадету, који је одмах извршио самоубиство. То је једнотаван случај, који смо икада читали.

Спасоносно средство протнву самоубиственог неспокојно је и борба протнву алкохола, који је такође један од чешћих узрока самоубиству.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Упућена су нам ова питања:

1

Суд општинске рођаонице, питом својим Бр. 474, пита:

„Суд ове општине, састављо је свој буџет прихода и расхода за рачуницу 1909 год. и поднео га одбору на преглед и одобрење.

Општински одбор ни најмање се није хтео придржавати закона и писаних одредаба, тако на пример месту плату дежурној сестрио је на 600 дин. годишње и ако је буџетом предвиђена 720 дин. по чл. 118. зак. о општ. јер ова општина има 600 пуноћетних грађана.

Ово није случај само ове године, већ још пре 2 год. овако је против законо рађено, на чак шта више овакав буџет одобрио је окружни одбор и Г. Министар Финансија.

Стога се учтиво моли уредништво за обавештење: шта ће суд у оваквом случају радити, кад одбор прекрши буџет суда општинског, као и то, да ли је била правилна радња окр. одбора и Господ. Мин. Финансија приликом одобравања оваквог буџета, пошто је општ. делокругом сам закон одредио плаћу и може ли се ово прекачивати?"

— На ово питање одговарамо:

По члану 118. закона о општинама, минимална је плата делокругом, у општинама преко 500 пуполетних грађана, 720 динара годишње.

Ову плату нити може нити сме смањити општински одбор, нити друга која власт, а да не повреди поменуте законска наређења.

Кад је општински одбор нешто то учинио, онда нека суд достави његову одлуку и жалбу делокруне надзорној власти, да у смислу чл. 152. закона о општинама задржи ову одлуку од извршења као незакониту.

II

Суд општине брањанске, актом својим Бр. 802, пита:

„Још 1894 године, сељани једнога села ове општине, водили су парницу са другим селом око утрине и у овоме спору потрошили 1000 динара.

Како ово село није имало много готовине, оно умоли и околети тројицу својих грађана, да се они задуже за 500 динара код извесног приватног лица, и они то учине и ставе селу на расположење ових 500 динара у поменутом спору.

Како село није исплатило овај дуг о року, поверилац тужи поменуту тројицу сељака, који су себе лично задужили за рачун села, и они буду осуђени да плате 1200 динара са неплаћеним интересом.

Кад је село видело, да ће се продати имовина ових људи за рачун села, оно је донело одлуку, да се продаду две сеоске куће и плати овај дуг, али доп је дошло одобрење од Државног Савета, један је већ платио свој део дуга, један је под заштитом § 471. грађ. с. поступка, а једноме је продато имање колико је могло по § 471 гр. с. пост. и један део дуга исплаћен.

Кроз кратко време напрашње се продаја сеоских кућа, али суд не зна шта ће да ради са добивеним новцима — да ли да исплати повериоца, који је још незамирен у своме потраживању, или да паре да ономе, што му је продато имање на праги Бога у општини, колико је његово имање задегло, и реето да да ономе, што је требало дуга сеоског исплатио готовим новцем.

Моли се уредништво за потребно обавештење по овоме."

— На ово питање одговарамо:

За жаљење је, да је село овако мало водило рачуна о својим обвезама, те је допустило да се за његов дуг чак продаје имовина појединих његових грађана.

Да је у своје време одредило продају поменутих кућа, онда би и сачувало имовину својих грађана и спречило да дуг не нарасте од 500 на 1200 динара.

Али кад су његови представници тако мало водили рачуна о његовим интересима, онда треба сада учинити што треба, да се оштећени грађани задовоље, а да се и дуг плати, јер ће он опет селу пасти на терет.

Дакле, из новаца, који се добију од продаје кућа, прво треба вратити ономе грађанину, коме је продато имање, оноликo, колико је од њега исплаћено; за тим вратити ономе, што је платио готовим новцем колико је дао, на тек остатак дати повериоцу у исплату дуга, ако што преостане преко ових прва двоје исплата.

Одмах за овим треба или разрезати прирез или одредити продају друге имовине сеоске, на исплатити дуг, јер ће се он из дана у дан гомилати.

Ако се на раније одлуке одборске не види, да су дуг платили поменута сељани, него је дозвола за продају њива тражена за исплату дуга непосредно повериоцу, који је новце и дао, онда би одбор морао донети нарочиту одлуку, којом утврђује, да се из новаца добивених продајом њива, прво врати онима, који су се за рачун села задужили, па тек тада њих исплата главном повериоцу, како после не би пред Гл. Контролом било одговорности.

III.

Суд општине врњачке актом својим Бр. 940, пита:

„У овдашњој бањи постоји неколико дућана који су до ове године плаћали по 150 динара општини на име аренде дућанске.

Од њих је и држава наплаћивала по 150 динара таксе за време бањске сезоне, јер им је дозвољавала да продају и оне артикле, који се не могу продавати по закону о сеоским дућанима.

Налазећи, да држава нема права ни на какву аренду, одбор општински реши је, да од сада дућанџије плаћају општини по 300 динара на име аренде.

Изаст среска задржала је била ову одлуку од извршења, али је Државни Савет, по жалби општине напао, да је одборска одлука уредна.

Дућанџије, сада, место 300 треба да плаћају по 450 динара, јер ако не плате такву државну, г. Министар им неће дозволити продају оних артикала, који се не смеју продавати по сеоским дућанима, и они се сада буне против овога.

Моли се уредништво за обавештење: да ли ће дозволу за продају оних артикала давати опет министарство, или се у сеоске дућане могу убрајати и бакалски и баштовански артикли, и да дозволе даје општина?"

— На ово питање одговарамо:

У тежњи да појача општинске приходе, одбор је донео одлуку о повећању аренде, која нетачна има основа у чл. 5. закона о сеоским дућанима, али којом се једновремено ударило и на интересе државне и дућанџија, и саме општине.

На интересе државне зато, што се покушало да се њој оспори право наплате таксе за изузетну дозволу, коју је давала, а на интересе дућанџија у томе, што они нам морају плаћати поред општинске аренде и државну таксу, или се одреди продаје оних артикала, који нису предвиђени законом о сеоским дућанима.

На интересе нак општинске по томе, што дућанџије без продаје базарских и других артикала, потребних за бањску сезону, не би имале у опште рачуна држати дућане, те би општина могла остати без тога прихода.

Вила је, дакле, потребна обазривост и споразум са државним властима, а не сукоб, јер он нити ће подићи вредност и углед бање, нити појачати општинске интересе, јер сваки неуспех бање и сама направљена сметња посетиоцима, може донети резултате, који ће подједнако неугодно погађати и дућанџије и сану општину, односно њене грађане који имају несумњиве користи од успеха бање.

Како се, дакле, у оним дућанима не смеју продавати *без дозволе* г. Министра Народне Привреде други артикли сем оних, што су предвиђени законом о сеоским дућанима, то ако дућанџије неће да плате и оних 150 динара за државну касу, не остаје ништа друго, него да општински одбор замени своју одлуку другом.

IV

Суд општине г. б. речке, актом својим од 15. јуна прошле године, Бр. 1170, пита:

„У члану 25. закона о шумама стоји, да државни окружни шумар и остало шумарско особље, нема права на дијурну над прим службеној дужност у своме округу односно срезу.

Али и ако ово овако пише, шумари наплаћују дијурну кад год службено путују по округу или срезу, и то прва по 6 а други по три динара дневно, а први још и поштарину по закону о чиновницима грађанског реда.

Како ова наплата дијурне тешко пада општинама и појединцима, кад су они у питању, то се моли уредништво за обавештење: да ли имају окружни шумари право на дневницу по 6 динара, а поред тога и на поштарину за долазак и повратак, а тако исто и чувари шума, кад путују по своме срезу по службеној дужности".

— На ово питање одговарамо:

Кад год окружни шумари, подшумари и остало шумско особље, прше овај надзор над општинским, црквеним, манастирским и приватним шумама, који ни је стављен у дужност законом о шумама, онда они немају права на дијурну према чл. 25. закона о шумама.

Али, ако њих позову општине, манастири, цркве или приватни, да у њиховим шумама прше какве послове место њихових шумара, ради сече и експлоатације шума у њихову корист и за трговину, онда имају права укалити на 6 а поуканди на три динара дневно на име своју путних трошкова и ништа више.

О сваној већој наплати, коју учине они органи, треба извештавати г. Министра Народне Привреде.

V.

Суд општине турековачке, актом својим Бр. 1587, нита:

„Пресудом овога суда од 12. фебруара ове године Бр. 3531, важећа су извесна лица са по 2 дана затвора за дело из § 357 т. 2, привичног закона.

Сви осуђени, сем једнога, издржали су затвор, а један није, јер је пре саопштења пресуде побегао у Бугарску.

Општински суд, актом својим од 6. марта ове године, послао је пресуду начелнику среском, да се она осуђеном преко надлежних власти саопшти, али је Министарство Иностраних Дела, тражило предмет актом од 8—IV. ове год. Бр. 4081, са извештајем, да се дотично лице није могло пронаћи.

Осуђено лице вратило се сада кући.

Моли се уредништво за обавештење: да ли је пресуда већ застарела према осуђеном, или је њена застарелост прекидана актом од 6. марта и овим од 8—IV, како би даље знао шта да ради.“

— На ово питање одговарамо:

Донесена пресуда, све дотле, докле се не саопшти осуђеном, не преставаља пресуду, него обичну радњу власти у истрази једнога нетупног дела.

Према томе, овде не може бити речи о застарелости пресуде, него о застарелости дела.

Дело, пак није застарело, јер је суд прекидао застарелост актима од 6/III и од 8/IV, ове године.

Нека даље, суд саопшти осуђеном своју пресуду, па кад постане извршном, нека је и изврши.

VI.

Деловођа општине поланичке пита:

„У општини овој постоји једна општинска крчма.

Ову крчму општина је издала под закуп уједно са касапницом и општинским кантаром за 754 динара.

Сад општина хоће да наплати акцис према кирији, али како је кирија непозната, јер три предмета чине укупну кирију од 754 динара, то је одбор решио да се наплати на 454 дин. налазећи да толика кирија може бити за крчму.

Закупац се против ове буни.

Моли се уредништво за обавештење: шта да ради суд по овоме и на коју суму да наплати акцис.“

— На ово питање одговарамо:

Не може одбор да својом одлуком једнострано одређује величину кирије за крчму, кад ова није одређено лицитирана него уједно са касапском и кантарском арендом.

Да је би ово општем интересу ни општине ни закупца крчме, кирију ову треба да одреде вештаци од којих би једнога бирао општински суд или пуномоћник, једнога закупац, а ова двојица трећег.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Спасоје Трајковић, Јован Милосављевић, обојица из Метковине, и **Риста Лалић,** из Брестовика, који су били под истрагом и у притвору код начелника среза зајечарског због опасне праће, 28. прошлог месеца пропалили су среску апсану и побегли. *Спасоје* је стар 18 година, средњег раста и у опште приказан; *Јован* је стар 20 година, средњег раста, плав; *Риста* је стар 19 година, средњег раста, и смеђ; сва тројица су у кућном оделу. — Депеша начелника среза зајечарског Бр. 8702.

Радојко Станисављевић — Богдановић, осуђеник пожаревачког казненог завода. 29. прошлог месеца побегао је из Дубовчена, где је био на раду и до данас није пронађен. Радојко је стар 19 година, косе, обрва и очију црних, приказаног, без браде и бркова; у сељачком је оделу. — Депеша пожаревачког казненог завода Бр. 2130.

Радо Војовић, из Ковларинка у срезу добричком, који одговара код првостепеног прекршајног суда за нет дела из § 155. казненог законика, пазари се у бегству. Радо је високог раста, црне косе, очију и обрва. — Акт првост. прекршајног суда Бр. 10739.

Живојин Јовановић, из Д. Крчина. 27. прошлог месеца побегао је из притвора среза зајечарског, где је одговарао за више изврше них крађа. Живојин је стар 28 година, средњег раста, црних очију и црних малих бркова. У ухватом је сељачком оделу. — Депеша начелника опр. тимочког Бр. 8518.

Живко Росић — Радосављевић, бив. бравар, осуђивљен је да је г. Стевалу Матејанковићу, интенданту, покрао ове ствари: једну сребрну цигаретницу у три комада са футролом, један бријач са белим корицама, три бакарне тепсије, један ашов од месинга, два троугла свећњака од ниже сребра и један ман револвер америчанског система. — Акт Управе града Београда Бр. 25893.

Милан — Мића — Мицо, каишџија, родом из Крњева, коме је презиме непознато, извршио је овоме граду у срезу рамском, па је побегао. Милан носи ако врсна потребе, стар је 37 година, развијен, здравог изгледа, приказаног, развијеног и широког носа, пуних потпуних бркова, прво-ряђе косе, рован од богиња; на једној му је руци један прст сакат пао кантурман; крупно говори, при говору шишти кроз зубе и увек се смешка; носи радничко одело. — Депеша начелника среза рамског Бр. 9182.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за овим побегли ма личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска строжајно их упуте властима које су потеру ниле издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 31. прошлог и 1. ов. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Николи Лалићу, из Брањина. Коњ је мастор 8 година, средње висине, доратасте длаке, по трбуху је бео, новаи пиначини ковом и са жигом положено „К“. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 10005.

Ноћу између 29. и 30. прошлог месеца непознати крадљивци украли су две побиле Младену Стојановићу, трговцу из Брестовика. Једна је кобила стара 7 година, доратасте длаке, брњаста, па једној предњој нози више чиниле има новчу брадљаку и непотковане је; друга је кобила матора 10 година, поткована, и има жиг „Т“. — Депеша начелника среза грочанског Бр. 6644.

30. прошлог месеца непознати крадљивац украо је једног коња Перу Кузмановићу, баштовану на Београда. Коњ је висок 1·50 м., доратасте длаке, на врату има жиг положено „Т“. — Акт Управе града Београда Бр. 26505.

Непознати крадљивци украли су пре неки дан једног коња и једну кобилу Авиму Авимовићу, из Бурова у срезу полубранском окр. београдског. Коње су матори по 7 година, црно-доратасте длаке, на себи нису имали жиг. Крадљивци су отишли пут Београду. — Депеша начелника среза посавског Бр. 13668.

Ноћу између 24. и 25. тек. м-ца **Радомир Марковић,** из Трнаве (срез непознат) украо је једног коња Јовици Јевђеновићу и Душану Настасовићу, обојици из Барича. Један је коњ матор 8 година, средње висине, затворено-доратасте длаке, а на врату има жиг положено „К“; други је коњ матор 10 година, враће длаке, средње висине, са жигом „О“. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 9489.

27. прошлог месеца непознати крадљивац украо је два ђунета Радивоју Прибојцу, из Баље. Оба су ђунета матора по једну и по годину, једно је мушко, а друго женско. Депеша начелника среза ступљеничког Бр. 7462.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове покраће и крађе.

НАЂЕН ЛЕШ

Роша Сима избацила је 28. прошлог м-ца леш непознатога човека, на обалу у атару општине забрешке. Леш је високог човека, сав распаднут, а само на погама има кајише од опанака. Ко би што ближе знао о овоме лешу или његовој породици нека о томе извести начелника среза позаревачког округа налазећи о позивом на депешу Бр. 7341.

ИСПРАВКА

У рубрици „Оптужени чиновници“ у 18. броју „Полицијског Гласника“ погрешно је изашло, да је г. Младен Радојичић, бив. писар среза грузањског, оптужен крагујевачком првостепеном суду и за дело из § 111. казненог законика. Г. Радојичић је оптужен само за дело из § 133. т. 5. казненог законика, те се то овим исправља.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 24. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 14. ЈУНА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа унапред, и то најмање за годину дана. За полицијске власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Руковаоци се не крећају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за члана прве класе Управе вароши Београда Станоја Бељића, начелника прве класе среза крагујевачког;

за начелника прве класе среза пчињског Драгољуба К. Нешковића, судију ужичког првостепеног суда, по молби и пристанку;

за начелника прве класе среза врачарског Милорада Наумовића, члана друге класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа крајинског Николу Ст. Матијевића, начелника исте класе среза рамског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза параћинског Лазара Нешића, начелника исте класе среза пчињског, по службеној потреби;

за начелника друге класе среза рамског Драгутина Пантелића, секретара исте класе начелства округа пожаревачког, по службеној потреби;

за секретара друге класе начелства округа пожаревачког Љубомира Вуловића, начелника исте класе среза параћинског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза лепеничког Косту З. Богдановића, начелника исте класе среза мланског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза мланског Николу Р. Обрадовића, начелника исте класе среза космајског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза космајског Јована Михаиловића, начелника исте класе среза моравског, округа пожаревачког, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза моравског округа пожаревачког, Павла Б. Ђорђевића, начелника исте класе среза врачарског, по службеној потреби;

за начелника треће класе среза крагујевачког Косту Ј. Стојановића, начелника исте класе среза лепеничког, по службеној потреби, и

за начелника треће класе среза гочанског Војислава Анђелковића, јавног правозаступника из Крагујевца.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8. јуна 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе среза моравичког Предрага Обркнежевића, полицијског писара друге класе начелства округа крагујевачког;

за полицијског писара друге класе среза јадранског Милорада Максимовића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда Драгишу Пантелића, полицијског писара исте класе среза параћинског, по молби;

за полицијског писара друге класе среза колубарског, округа београдског, Радослава Радуловића, полицијског писара исте класе среза мланског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза параћинског Душана Милосављевића, полицијског писара исте класе среза јадранског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза јадранског Божидара Тодоровића, полицијског писара исте класе среза ваљевског, по молби;

за полицијског писара треће класе начелства округа крагујевачког Славка Марковића, полицијског писара исте класе среза јадранског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза ваљевског Димитрија Игрошанца, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа београдског, по молби;

за полицијског писара треће класе среза колубарског, округа београдског, Косту Митровића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа ваљевског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза левачког Гаврила Николића, полицијског писара среза јабланичког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза јабланичког Атанасија Цревића, полицијског писара исте класе начелства округа нишког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Милана Б. Михаиловића, полицијског писара у оставци;

за полицијског писара треће класе начелства округа нишког Милорада Илића, пореског службеника у оставци, и

за полицијског писара треће класе среза мланског Душана Ђурића, пређашњег пореског службеника.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 8. јуна 1909. год. у Београду.

ОПТУЖБНИ ЧИНОВНИЦИ

На предлог Министра Унутрашњих Дела, решењем Министарског Савета од 15. маја ове године IIЖ 9138, на основу § 58. закона о чиновницима грађ. реда, оптужен је првостепеном лесковачком суду *Милан Марковић*, бив. писар среза власотиначког, за дела која се казне по §§ 128. (у вези са § 69.) и 112. казненог законика.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Француско законодавство овде је боље. И тамо, изгледа, поцио (la saisie) непокретних добара мора бити уписан у књиге (le bureau des hypothèques) — формалност

која се назива la transcription —, али дејство пописа према трећим лицима почиње тек од дана тога уписа: тек од тога момента, отуђења или оптерећења дотичног непокретног добра не би уредила према повериоцу који је попис добио. Чл. 686. франц. грађ. суд. пост. — Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procédure civile*, t. II, p. 418 et suiv.). Од дана транскрипције наступа и *l'immobilisation des fruits* (имобилисање плодова), што значи да ће се плодови непокретног добра, прибрани после увода уписа у књиге, капиталисти, и, са ценом добијеном од продаје главнице, употребити, такође, на исплату хипотекарних повериоца као и оних који су, ако ово раније нису били, добили попис. После транскрипције пописа непокретног добра не може бити никакав попис његових плодова [la saisie-brandon].[1]) И по аустријском законодавству надобија се пописом непокретних добара залога на њима тек његовим уписом у судске књиге (Bücherliche Einverleibung). В. §§ 88. и 90.: Der Exekutionsordnung vom Jahre 1896. За немачко право, где се провила о принудној наплати одлука судских налазе, као и код нас, у грађ. суд. поступку: Civilprozessordnung für das Deutsche Reich, од 30. јануара 1877. по и. к.; в. Fitting, *Der Reichs-Civilprocess*, 8. 618 und ff.; Gaupp, *Die Civilprozessordnung für das Deutsche Reich, Zweiter, Band*, 8. 497.[2])

§ 472. није потпун. По њему, у навешћу о пописаном непокретном добру валало би означити само хипотеке односно прибележбе. Другим речима, својим навођењем суд не би био дужан обухватити и друга права, прибележена на добру у питању, поименице: *стварне и личне службености*. Ми знамо да се та права, као одломци права својине, моћају, исто онако као и потпуна својина, увести у бапгинске књиге, ако се жели да она постоје erga omnes (§ 342. грађ. зак.).[3])

Како код нас нема свих бапгинских књига, на име оних у које се заводе преноси потпуне својине или делова од ње (службености), то је уобичајено да се стварне или личне службености, као неки терети слични хипотеци, заведе у бапгинске књиге. Хоће ли суд, у своме навешћу о теретима, означити и сведочанске службености које би непокретно добро оптерећивале?

Треба одговорати афирмативно, ма да о томе није реч у § 472.. Сигурност промета непокретних добара то тражи. Наиме, те сигурности моћа бити онда, када се добра купују на јавним продајама, када, дакле, при преносу узима учешћа и државна власт, на којој лежи баш дужност да ту сигурност у циркулацији непокретности гарантује.

Шта би било, међутим, ако би се, на јавној продаји, отуђило једно непокретно добро на којем би биле прибележене службености, али, ако се ове у навешћу о теретима не би назначиле? Било би то, да би лицитанта, у уверењу да се пописано добро продаје као потпуна својина дужникова, дакле својина службеностима неоварена, за то добро понудили више него што би дали, када би знали за терете који постоје. Нарочито ова примедба има важности у случају да је пописано добро оптерећено службеношћу узитка (узус-фруктуса), код које господар има само nudam proprietatem, док уживалац има и ius utendi et ius fruendi, дакле оне баш атрибуте својине који, у главном, и дају опој вредности. У једном оваком случају, купац на лицитацији постао би само титулар голе својине, и он би, исто онако као и продавац, дужник, имао да реснектује право узитка узус-руктуаријуса. Он је, међутим, мислећи да је дужник титулар свих атрибута својине — навешће судско о теретима није говорило противно — дао за пописано добро толико колико је, по његовој оцени, вредела целокупна својина на њему. Власт је продавала једно а он је куповао друго. Шта ће бити од опакве продаје? Одржати је у снази, то би значило казнити купца зато што је имао вере у власт: он је мислио да је она предузела све потребне мере, да, односно предмета који се продаје, не буде никакве забаиуде и да се, према томе, лицитанти надмећу са потпуним познавањем ствари. Истина, могло би се рећи, да је купац, пре него се решио да се надмеће, требао претходно извидети, помоћу судских књига, да ли на пописаном добру не постоји каква службеност, и да се, према томе, и управља. Али зар није овде купац напињања што то учинио није? Зар није он могао о правом држати да на њему нема никаквих службености, која

о томе нема ни речи у судском навешћу о теретима? Зар није могао претпостављати да би суд јамачно, када је већ означио све хипотеке (односно прибележбе) које су биле на пописаном добру, означио такође и службености на њему, да их је било? Још би се могла и бацити на купца одговорност, када не би, у опште, постојала дужност за власт да објављује терете на пописаном добру. Тада би се могло рећи, да је власт, и овде као и код обичних продаја, остављала појединцима да се они сами извештавају о теретима. Али када је оно, код јавних продаја, узела на себе ту дужност, онда је појмљиво, да су се појединци на њу потпуно ослонили, у уверењу да ће их она, у огласу, известити о свему што би за њих, као купце на лицитацији, имало значаја. [4])

Да додамо овим разлозима и то да прва ствар која мора у огласу тачно означена бити, то је *предмет продаје*. Под овим не треба разумети само то означење, да ли је добро у попис узето покретно или непокретно, већ и означење пространства права које на томе добру има дужник. Тек ако је и ово друго тачно у огласу обележено, знаће надметачи шта се у право продаје, и тако неће у том погледу бити у заблуди. Напоследку, било би непојмљиво, да се у огласу прећуте ограничења својине дужникове, док се у њему означују све хипотеке које терете пописано добро, ма да се купца на лицитацији, као што ћемо доцније видети, не тиче ништа да ли има и колико хипотека по пописатом добру и чије су оне. Хипотека је само обезбеда повериоца, она не крши дужникову својину, те је, према томе, она и равнодушна лицитантима. [5])

Означење личних и стварних службености на пописатом непокретном добру назашће се каткад и у самом акту пописа. Како ће, често пута, дужник имати тапију на добру које се продаје, и како се по њеној у тапијама означују службености које терете дотично добро, то ће онда, сваками, изврпна власт, приликом састављања акта пописа, у овај увети и та евентуална ограничења својине.[6])

Када она то не би учинила, она би пропустила најобичнију дужност своју: да означи предмет који се продаје. Ово означење службености у тапијама врло је корисно. Оно онемогућава случајеве неисправних продаја. Јер када тадеиз има тапију у којој стоји да својина његова није потпуна, он не може више то добро продати као слободно од сваке службености, што би се могло десити у про-

[1]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, op. cit., II, p. 408. et suiv.. У француском праву постоје сасвим сличан установи: пашаут за плодове који још нису од земљишта одвојени, што се назива la saisie-brandon (чл. 626. француског грађ. суд. пост. и даље). У вас те установе нема, те се стога дискутује о томе да ли пособрати плодова могу, независно од земљишта, бити предмет залоге, као и о томе, када би то дакле биле прибележена или забрана. Аргументација је неизводна. В. Ст. Максимовић, *Збирка начелних одлука објављена и општих седница Касационога суда*, књ. 1., стр. 199. (бр. 106.: одлука пленума Касационога Суда).

[2]) В. о новом немачком уређењу у погледу законодавства о напрезњима на непокретних добрима чланак Милутина А. Поповића: *Бесхоруштена продаја непокретности с обзиром на начело повреда и интегралне повериоце по Д-ру Бухиу*, у *Финансијском Прегледу*, год. 1899., св. Мај — Јуни, стр. 511. и 524.. В., такође, и лепу расправу Max. Exner-a, *Prinzipien der Verpfändung in Deutschland*, штампану у *Архиву за правне и друштвене науке*, год. 1909., бр. од 25. Јануара.

Немачка и аустријска законодавства богата је, разуме се, и у свима осталим у судском поступку у грађанским споровима, као и у другим областима права. Овде ћемо навести још она најпа дела: Planck, *Lehrbuch des Deutschen Civilprozessrechts*. Wach, *Handbuch des Deutschen Civilprozessrechts*; у *Systematisches* Handbuch der deutschen Rechtswissenschaft D-ra Karl-a Binding-a[a] (са сарадн.) више немачких истраживача; Heinrich Hertes, *Oesterreichische Civilprozessordnung*, Wien, 1895., кт.. Нарочито напомињемо, горе већ цитирано дело Н. Fitting-a, *Der Reichs-Civilprozess* (издање од год. 1907.), стога што је то коментар ном. грађ. суд. пост. од 1877. у вези у од 20. Маја 1898. год. по и. к. и за допуном од 5. Јуна 1905. год. по и. к..

[3]) У осталом, та права не постоје ни *између страна* (inter partes) без уписа, по нашем законодавству, које оне има исто онако као и грађ. законик аустријски (односно немачки). Сматра законодавство очевидно, по коме стварна права могу постојати у односима странака и без уписа у бапгинске књиге (правде код облигационих ствари). Да додамо ми још, код нас, уловљени уживан у опште ослобођен уписа (решење од 11. априла 1858. год., бр. XI., стр. 95., под § са 414. грађ. зак.).

[4]) Ми смо краткоу § 472. у вези са § 477. и 478. грађ. суд. пост. изложили општирније у своме чланку: *Једна примедба на §§ 472. и 477. грађ. суд.* поступка, штампаном у *Полицајском Гласнику* (год. 1906.).

[5]) У чланку: *Једна примедба на §§ 472. и 477. грађ. суд. поступка*, напред поменутом, ми смо казали да је објављивање интабулација или прибележаба које потражилац пописану непокретност *сва* сама суднице предности, те стога се о сам изнетој судски о тим теретима, у колико он омогућава извршење тога народног, појављује као излишна радња. Наш законодавац, дакле, нарочите обзнањење онога чега не треба (својина и дражаоца) а пописана обзнањења онога чега треба (службености)!"

[6]) В. нешто у овом смислу и у распису Министра Правде од 12. фебруара 1853. год. Бр. 745., ди *fine*, код § 395. грађ. зак..

типном случају, да таквога означења у тапији нема. Ако претпоставимо у једном оваквом случају, т. ј. када службеност у тапији није означена, несавесног продавца и необазривог купца — а необазривост његова састојала би се овде у томе да купује непокретно добро пре него се је из бапгинских књига уверио, да ли на њему нема каквих службености — онда ће купац купити више него што продавац има, противно §-у 29. грађ. зак., купиће својину као потпуну, неоспорену, док она то ту није биха.

Према свима овим објашњењима, суд треба у извештају о коме се говори у § 472. да означи:

1°. Све *хипотеке* (интабулације) које су у књигама уведене до онога дана када саставља свој извештај. Ми кажемо: *уведене*, зато што хоћемо да напоменемо, да има хипотека које постоје, преде, и без уписа. Поименце, ми мислимо овде на хипотеку женину за обезбеду мираза (§ 776. грађ. зак.) коју жена не мора уписати у колико су у питању мужевљеви прости (хирографарни) повериоци. Наравно, да суд није дужан означавати и ту хипотеку у своме извештају. Он има да извршну власт упозна са уписаним хипотекама и не мора испитивати, да ли је дужник ожењен и да ли му је супруга његова донела такав мираз због кога она има законску и неуписану интабулацију на његовим добрима. Ако је, пак, и жена своју хипотеку уписала, што ће она учинити да би се обезбедила и према мужевљевим хипотекарним повериоцима, у погледу којих она нема привилегију да своју хипотеку не упише, суд ће, наравно, и ту хипотеку својим извештајем обухватити.[1])

Шта је са оним повериоцима који своје интабулације уведу пошто је суд већ извршној власти послао свој извештај?

На прном месту, да одговоримо на то: да ли се, и после тога момента, може поисано добро хипотековати? Да ли другим речима нема известан рок у коме поверилац који има право на упис хипотеке (titulus acquirendi) треба там правом да се користи, тако да, ако он то пропусти учинити у том року, он остаје дефинитивно хирографарни поверилац, пошто хипотека као стварно право не постоји без уписа?

По § 24. стец. пост. хипотека се може уписати све до отварања стечаја над дужником. Другога ограничења у нашем позитивном праву нема. На чега назвати, да повериоци има времена, све дотле док дужник не би пао под стечај, да се користи својим правом — ако ово има — да дужникове добро интабулише. Никакво ограничење у том погледу се постоји за повериоце. Отуда, и у случају којим се овде бавимо, има се применити опште правило: да све дотле док је дотично добро у својини дужниковој, повериоцу је дозвољено да своје интабулише. Тек пошто оно, на начин у грађ. законику одређен, на своје својине изађе, интабулација се његове више ставите не може, јер би то значило, интабулисати туђу ствар, противно § 314. грађ. зак.[2])

(наставиће се)

Живојин М. Перић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(наставак)

Контрола над анархистичким покретом, која за постизање својих циљева често не преза ни од најекстремнијих средстава, сачињава засебан одељак при политичкој полицији, које је у исто време централа за целу Немачку Царевину и као таква сходно петроградској конвенцији стоји у вези и са свима иностраним централама за сузбијање анархизма. Шеф тога одељка је један полицијски саветник, који на томе послу ради преко двадесет година. И ако ми са овим одељком нисмо до сада стајали ни у каквој вези, његов је шеф ипак био потпуно верзиран о анархистичком покрету код нас и у разговорима помињао поред познатих личности и таквс, за које смо се тек доцније и лично уверили да томе покрету припадају. Те информације стекао је с једне стране из тамошњих анархистичких кругова, у којима има своје поверенике и с којима су наши анархисти стајали у вези, а с друге стране из преписке коју су наши поданици на Немачке као приставше анархистичког покрета одржавали са београдским анархистима.

За посматрање и праћење анархистичког покрета и благовремено сазнавање свију њихових намера и планова, шеф овог одељка има потребан број криминалних иншуманца, али су много важнији полицијски повереници из самих анархистичких кругова. Такве своје повереике берлинска полиција има не само у месту, већ са и по другим местима у земљи, а и на страни: Лондону, Паризу, Мадриду, Риму, Женеви, Петрограду итд. С њима шеф или чиновник кога он одреди стоји у непрекидној, наравно прикривеној, а по потреби чиновница иду у та места и с њима лично ступају у везу, а то раде и кад у ком месту треба да нађу ког новог повереника. По себи се разуме да у таквим и сличним случајима чиновници путују под другим именом и занимањем. Такође по потреби долазе и повереници у Берлин. С њима се ради са највећом опрезношћу и они који се ухвате у лажи одмах се напуштају. Обично их за једно место, нарочито где је покрет живаљ, узимају по два и више, те се, не знајући један за другог, узајамно контролишу.

У поверљивој архини воде се подаци о сваком анархисти посебице. Сваки има своја засебна лична акта, а ради лакшег и бржег прегледа сваки добија и т. зв. «картонска листа», нешто већег формата од обичне канцеларијске хартије, који су сложени по кутијама азбучним редом и из којих се може укратко видети све што је потребно о једном таквом лицу, а да се не потежу и цела акта о њему.

Кретање анархиста стално се прати и овај је одељак увек у стању да зна где се који анархиста у даном времену налази. То на овај начин — кад један анархиста оде из Берлина негде у унутрашњост, онда се одмах гледа куда је отишао. То се сазнаје на одјавне листе, од његове родбине или његових интимних другова. Тада берлинска полиција дотичној полицији авизира његов долазак и отуд очекује потврду или негативан одговор, т. ј. да тамо где се мислило није стигао. У том се случају онда упућује циркулар са његовим фотографијама свима полицијским властима и чим се негде јави, та је полиција дужна да одмах извести берлинску. Исто тако кад неки анархиста из унутрашњости промени своје место пребивања онда је дотична полиција дужна да о томе извести како берлинску централу тако и полицију места где онај одлази.

Док су тако домаће анархисте под сталном контролом, стране се не трпе на немачкој територији, већ се одмах прогоне чим се за њих сазна, разуме се пошто се утврди њихов идентитет и припадљивост, за које се време држе у притвору, па ма то и месецима трајало.

У политичко одељење спада и *одељак о контроли путника* по гостионицама (Gasthofspolizei), која стоји под управом једнога прин. комесара.

Ради правилније контроле путника по гостионицама варош се дели на 24 секције са тачно обележеним хотелима који им припадају. За сваку секцију одређен је стално по један прим. иншуман, који мора све хотеле у својој секцији обићи два пута дневно — пре и после подне.

По наредби о пријављивању хотелијер мора пријавити путника у року од 24 часа дотичном кварту. Пријаве се шаљу два пута дневно — најутра и пред вече. Сваки путник дужан је да лично испуни рубрике на подигтој му хотелској пријавној листи са назначењем свога имена и презимена, занимања, места становања, дана и места рођења, одакле долази, народност и легитимације. Са ове листе портир врши пренос за кварт, а по тој одмах заводи и у пропису и од кварта потврђену књигу за путнике (Fremdenbuch).

Приликом ревизије хотела сваки секциони иншуман носи при себи три ручне књиге: 1) *књигу тражених лица*, у коју се хронолошким редом бележе потернице

[1]) У осталом, и неуписане хипотеке имаће се би се моћи истаћи хартију на јавној продаји, због чега се по мора ни за ту, као ни за друге хипотеке, знати. За хипотеке интабулиране само хирографарне повериоце мужевљеве, као ове ове горе тако и оне после брака. Решење од 28. Марта 1850. год., зб. V., стр. 143. кол § 776. грађ. зак.). У овом смислу и Л. Марковић, у своју расправи: *Дужност трговца да обавља добијени мираз* (у Архиву за правне и друштвене науке, год. 1907., бр. од 25. Децембра, стр. 443. и 444.). Сопгга Е. Павловић (у своме делу *Хипотекарно Право*) и Др. Драг. Аранђеловић (у своју расправи: *О мужу и удовици* по пашем Грађ. Законику, који имена за се та хипотека лежала по може истаћи против хирографарних повериоца мужевљевих поверилаца од брака.

[2]) По арши. грађ. зак. чл. 2446., хипотека се по може ставити на после *смрти дужникове*, ако се је наследник његов прихво наследа са пописом (sous bénéfice d'inventaire). Треба додати да ово исто важи, у том праву, и за случај када дужник дође у стање *судске ликвидације* (état de liquidation judiciaire), које, по зап. од 4. Марта 1908., има у последњој инстанцији хипотека, исто дејство као и случај (la faillite). Planiol, *Traité élémentaire du droit civil*, t. II. p. 905.

са кратким личним описом; 2) *индексе тражених лица*, у који се по азбучним одељцима бележе само имена тражених лица, поред којих су назначени само редни бројеви, под којима се налазе заведене потернице тих лица у првој књизи и 3) *секционом журнал*, у који секциони шуцман свакодневно по азбучним одељцима на хотелскех књига своје секције уписује све путнике са овим рубрикама: датум доласка, број хотела [рали краткоће сваки хотел у једној секцији носи но један број], име и презиме путника, занимање и одакле је дошао, и. пр.

| 3/V | 12 | Карло Вајл | трговац | Хамбург |.

Све три су књиге у виду дебљег нотеса и могу се згодно у џепу носити.

Кад шуцман дође у хотел он обично седа за своје место у портирској соби, где се и књига за путнике налази, сравњује имена путника са индексом лица која се траже и ако би се које име подударило, онда се по опоп редном броју поред имена гледа и у књигу тражених лица због ближих података о дотичноме, па се према томе даље и поступа; но том се путници ту на лицу места уводе у секциони журнал и на поседнку се траже од портира ближа обавештења о комелицу. За знак да је књигу путника ревидирао секциони шуцман повлачи једну цртуиспод последњег уписаног путника у хотелској књизи и ставља иницијале свога имена. По овом знаку се надзорни чиновници — комесар или пареднин — инспекцијом ревизијама уверавају да ли секциони шуцмани врше редовно своју дужност.

Листе које се шаљу квартовима сравњују се тамо са „потерничком контролом", да се међу путницима не налази лице тражено лице, те се на тај начин над путницима води двојна контрола.

Секциони шуцмани опште но хотелима у главноме са портирима, који су по готову полицијска поверенпца, ма да иначе не стоје ни у каквој зависности од полиције. Полиција га, истина, за неправилности у прпјављивању може казнити, али се она ретко тим правом користи и радије по што-што кроз прсте прогледа и дејствује да се неправилности више не деси, јер кад се портир поче кажњавати, онда је крај добрим односима између њега и секционог чиновника, без којих се служба не да како треба вршити. Због тога у случајима портирске неподобности за полицијске циљеве полиција радије дејствује на сопственика хотела да га другим замени. Шуцмани су нарочито упућени да са целом хотелском послугом, а особито са портирима, одржавају што боље везе. Због тих личних веза секциони шуцмани обично остају стално у једном додељеном секцијама. Обилазећи једном приликом хотеле са њима имали сно прилике да се и лично уверимо о тим добрим односима и како их по хотелима сматрају у неку руку као лица која хотелу припадају. Ну и поред свег тог дубањног општења они нпак своје познавање и тако удењавају, да у исто време одрже свој и углед власти.

Преко послуге, а у првом реду портира, сарпнавају се сви послови у односу према путницима, а ретко кад и по неопходној потреби шуцмани предузимају лично какву акцију. На тај начин полиција сазнаје све што јој треба а да путници, изузев ванредне случајеве, не буду узнемиравани, они управо ту контролу и не опажају. По потреби секциони шуцмани у сумњивим случајима напентавају надлежно политичко одељење или кривичну полицију, чији органи предузимају даље осперзације и поступање према дотичноме путнику.

Поштo секциони шуцмани обиђу хотеле и тако сврше свој посао, онда долазе и искупљају се око 11 часова пре подне у једној великој дворници у преддвориу, т. зв. сали за конференције, где довршују потребне писмене радове у колико их који буде имао, а од 12 до 1 часа траје конференција, на којој им се саопштавају сва тражења, која сни одмах убележавају у поменуте две ручне књиге. У тој дворници сваки секциони шуцман има свој фах под кључем, у којем поред осталога чува и све раније ручне књиге за своју секцију, особито секционе журнале, који садрже имена путника по азбучном реду.

У ово се време сврпавају и послови око изналажења адреса појединих лица. Питања у овом правцу могу бити зналична, а могу бити постављена и од приватних лица. Кад приватно лице жели да дозна где је какав путник одсео или где је раније седео, онда на нарочитој листи, коју у полицији добија за 25 пфенига, бележи име и занимање одиосног лица. По таквим подузамма сни шуцмани у исто време гледају да ли тражено лице стапује — односно да раније није становало — у коме хотелу њихових секција, па се резултат бележи на тим листама, које се сутра дан предају интересованом лицу. Сваки шуцман, дакле, прегледа секционе журнале своје секције. Да се не би прегледале све раније књиге, што би узимало много времена, потребно је да се наведе бар година у којој се дотично лице бавило у Берлину.

(наставиће се)

Жив. А. Лазић

ПСИХОЛОГИЈА ЗЛОЧИНА и ЗЛОЧИНЦИ СПЕЦИЈАЛИСТЕ

(свршетак)

„И у пркос свој грозоватости призора нежна људи осећа да их нешто привлачи месту несреће; не може се порицати ни то, да целокупна појава друга чак и неког естетичког уживања. Код деце су при том сви ти душевни моменти само мало развијени, а друга су напротив више развијени, који опет код одраслих оскудевају. Паљење жижице пружа детету нарочиту драж, која је сигурно више повећана строгом забраном, коју су им родитељи за то издали.

Дим, пламен и његово разнобојно обличавање надражују дечју фантазију; а разоравање, које врши пламен, задовољава им тајни садистички нагон.... Интересантно је, да се код одраслих људи каткад у моментима узбуђености или растројства несвесно или само полусвесно појављују те дечје радости. При том се и. пр. са свим без потребе упали жижица и дуго се гледа у њен пламен.... Укратко, то су чисте атавизми, повраћаји на доба детињства....[6]

И горлост и частољубље доводили су до извршења паљевина.

Баш дечја горлост учинила је паликућем раденика X. у Јанедорфу, где је био као сигналист код ватрогасаца. Другови су му често пребацивали, како не уме правилно да свира за узбуну због ватре; то га је јако љутило и после једног таквог прекора, кад је свршио пред вече рад, отишао је ка једном стогу сена и запалио га. По том је околним путем потрчао кући, узео свој рог којим је давао сигнале, и дувао је у њ као подивљао по селу, тако да су му то понашање морали забранити. Ускоро по том, падне на њега сумња, да је он извршио паљевину, те је после подужег порицања признао дело.

Једна је паљевина са необичним и чудноватим мотивом недавно суђена пред кривичном комором у Франсбургу. Суд је осудио на годину дана затвора једног шеснаестогодишњег слугу, који је у Сандбеку запалио дворац свога господара. Као разлог своме делу изнео је дечко, да је, желео да га господар пошаље као јахача у Кацелн, да доведе ватрогасце.

Познат је случај [који се тек у новије време јавља], како је један сеоски учитељ био тако незадовољан са својим рђаво плаћеним звањем, које му је разоравало нерве, да је неколико пута чинио покушај да запали школу, док најзад није постигао жељени успех. Овде немамо посла ни са каквим младим, нити са каквим необразованим човеком. На нпак за то напазимо на исту варљиву догику. Тај човек ставља у опасност можда свој једини извор прихода, на који је он у опште упућен. Он превиђа, да ће са својом первозном надлежношћу и у сваког другог школи наићи на исту досаду. Онда је, сваиако, морао хтети напустити свој позив. Али то је могао учинити и да не постане паликућом. Мора се, дакле, узети, да га је на дело нагонило незадовољство у позиву [можда је претиву своје воље постао учитељем] заједно са неописано дубоком мржњом према месту свога рада; могуће је, да је постао злочинцем и потпуно свесан своје немоћи, да том паљевином побољша своју будућност.

И љубавна мржљомост постала је мотивом за паљевину.

Једна је млада девојка пет пута једно за другим вршила паљевине у своме селу, да би се за време забуне приликом паљевине могла састати са својим драганом; родитељи су јој били строго забранили то састајање и добро су знали, да она то не чини (Lombroso, Der Verbrecher).

Једна је девојка извршила паљевину, надајући се, да ће на страху од ватре бити одређен један жандарм, нота је

чешће виђала и који јој се допадао; мислила је, да ће ту наћи прилике, да дође с њим у додир (H. Gross' Archiv, 20 Bd., S. 86).

Врло је важна чињеница, да ни један злочинац не говори више о својим намерама као паликуће. Он се надаје често испољавањима, како се његове мисли несе планом за извршење једне паљевине. Радо врши паљевином која представља; то психолошки може да буде у вези са његовим мотивом, осветом, злурадошћу, обешћу и т. д. Неки пут више писма са претњом за паљевину, чешће напрутим рукописом, или их још више предострожно даје да му други пишу. Или усмено изјављује, можда чак и са претњом, да ће овде или онде у одређено време бити ватра.

Паликућа се (исто тако крадљивац и т. д.) неки пут сам учини подозривим на тај начин, што прибавља себи такав alibi, који је у потпуној супротности са његовим обичним начином живота; он н. пр., у оскудици других сведока, тражи такву личност (н.пр. кога увукљиња), с којом никада није општио, поред свег тог, што већ годинама станују у истој кући. Или злочинац је ради припреме и искоришћења свога дела на кратко време пре тога осигурао имање на знатну суму, тако да при том нада у очи са својим захтевима у обилности осигуране суме.

Или паликућа се добро снабдео са петролеумом, којим је натопио средство за паљевину, а у трговини, нарочито у малим местима, утврди се, да је купио много више петролеума но што то чини у редовним приликама. Столар, који хоће да запази своју радионицу заједно са алатом, потпаљује ватру са шушкама.

Чак и навесне врсте живиња често су послужиле као проказивачи злочинца. Други опет паликућа послао је без икаквог нарочитог повода своју децу код кога комшије или пријатеља, да би осигурао децу од опасности пожара. Трећи је злочинац без икаквог разлога приликом недељне шетње носио собом полицу осигурања од пожара (Weingart).

Психолошки нада више у очи случај понашања паликуће приликом појаве и за време трајања ватре. Услед створене ситуације, ту се појављују нарочите особености. Како је паликућа већ припремљен на слику пламена и како је сам хтео појаву ватре, неће га неће тако преплашити као другога, неприпремљеног човека. Свакако да неки карактер, који се не узнемирава лако због сваке ситнице, и у трентутку озбиљне опасности, сачува одлучну мирноћу која се не да лако разликовати од хладнокрвности онога, који види пред собом успех свога плана.

Погрженост и страх неки пут су узавале пиљну мирноћу услед узетости мисли; тада, можда, стоји ту учинилац не делујући ни у колико, док сви други раде на спасавању, или пак сина несрасморно мало количине воде на велики пламен, или полива мета, која су од ватре још са свим недирнута, или спасава од своје имовине само ствари незнатне предности.

Са свим се слично понаша и невин човек, који је при погледу огромне елементарне силе и при помишљању на величину несреће са свим изгубио главу, тако да се не уме да нађе, па му се чак и механички покрети удова одузму.

*

Злочини против железница. Ови су злочини стари готово исто толико колико и саме железнице. Ни код које врсте злочина нема се толико посла са тако званим дечијим лудоријама, као овде. Свакако да ту долази у питање као мотив још и понуда за осветом или у са свим ретким случајевима, н.пр. у Русији, политичка мржња (вала се само сетити ужасне железничке несреће у Борки-у, којом је приликом требао да падне као жртва Александар III.).

Махом се ту има посла са злочинцима који врше дела из дечијске радозналости и радости у рушењу. „Хтео сам један пут да видим кад искочи воз из шина", чести је одговор на питање, шта је побудило злочинца на дело.

Августа месеца прошле године ухапшена су два атентатора на брзи воз Берлин — Кистрин. Два дечака, који су хтели да виде искакање воза из шина, положили су били прагове преко шина, не би ли успели да искочи из шина берлински брзи воз. Кад је воз сам саби прокрчио пута и само мало застао, покупили су дечаци да метну гвоздене полуге и брвна на споредну пругу, те да би искочио из шина други воз, који је долазио са противне стране.

Исти је мотив руководио два дечака, стара 13 и 14 година, да покушају изазвати искакање воза из шина у Рикодорфу код Берлина, положивши на шине камење и гвоздене штапове.

Један је имућни млинар постигао да искочи воз из шина на тај начин, што је натрпао на шине брвна и камење. Он је са железничким друштвом имао спор за неку накнаду, па је хтео на тај начин друштву да се освети. Приликом тог злочина три су верна железничка службеника изгубила живот. После дужих нап ра кривац је ухваћен и осуђен на четрнаест година робије. Дело је признао кад је пресуда била већ изречена.

У близини Салцунгена пре извесног времена искочио је из шина један воз услед намерно погрешно постављене скретнице. Злочинци су хтели да намарају плаћу да пристане на њихов предлог да се ту направи нова скретница.

У оном делу пруге Берлин - Париз, који пролази кроз рајску долину, примети једне ноћи један чувар пруге масу праговa, који су били вештачки, жицом и шрафовима, притврђени на шине. Неколико минути после тога откривена намашао је из Париза брзи воз, у коме је био један руски велики кнез. Наравно, да се одмах усело, да је ту умешан прст револуционара противу руског неодостојника. У толико се више зачудио свет, кад је после извесног времена, као напрплаз тога дела ухваћен онај „ревносни" чувар пруге, који је дао сигнал возовођа на неколико метара пред препреку. На тај је начин хтео да дође до премије, која је одређена за железничке службенике, који се покажу ревносни и спрече такве несрећне случајеве.

Кад се пуца и баца камењем на железничке возове, то се догађа из обести, радости због штете или из злурадости. Онда се има посла са злонамерним понављањем ствари.

Да најзад и пожуда за добићу и користољубље могу бити мотив у таквим злочинима, може послужити као доказ овај случај, који се десио фебруара месеца прошле године:

Гостионичар Дарден, који је био један од повређених путника приликом железничке несреће на пруги Spaa-Landen, и који је својим исказима побудио сумњу, да је стајао у вези са злочинцима, убио се. Дарден је ушао у воз на станици Оверну, која је удаљена 400 метра од места несреће. Пре краћег времена Дарден је добио 400 динара општете због неке мале повреде на железници. Сад се надао, да ће приликом веће повреде при искакању воза на шина добити до знатне суме новаца на име општете.

Д. В. Бакић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине варошице Варварина актом својим Бр. 877, пита:

„Један касепија оладио, поднео је тужбу ја та је тужба била усмена да му је извесно лице из Катуна остало дужно 4·90 дин. од учињеног трошка у његовој кафана, па је тражио да кмет од њега ту суму наплати и преда њему.

Кмет је усмено унитао дужника: да ли дугује касепији 4·90 дин. и овај је одговорио да не дугује ништа и да он тај дуг не признаје. Када је поверилац чуо одговор дужника како му не признаје ништа, одмах је положио таксу за забрану, али како му је немогуће било одмах доказати што се у тачки 3., 4. и 5. § 399. грађ. суд. поступ. прописује, то је у место тога дао као сигурност земљиште на сто двадесет од вредности тражећа, и тражио је да се узабране дужникове ствари, које је на рамену и у бисагама носио.

Кмет, на основу плаћене таксе и датих 20% кауције изврши забрану и одузме дужникове ствари — бисаге — у којима је било: једна велика воштана свећа за славу, 2 хеба, 1 кило зејтина, 1 кило пиринча и 1 кило шећера. Све то по процени вредило је 4·30 динара. Како није дужник хтео да ове узабраване ствари преда кмету, то му је кмет силом власти са рамена скинуо и предао суду.

После све ове процедуре дужник тужи кмета свог суда јагод. првостеп. суду, што му је овај одузео силом власти његове ствари, удварајући нарочито на то, што је све ствари купио за славу, и апелујући да му се свећа коју је купио за славу не може узети на наплату дуга.

Моли се Уредништво за обавештење: да ли је кмет за овако што прив. и да ли може одговарати пред судом када је нршио оно што му закон налаже.

Ово је потребно да се зна, јер су овакви случајеви кметског суђења врло чести, па их треба сачувати од одговорности ако је оваква радња противна закону".

— На ово питање одговарамо:

По § 6. и 13. грађанског судског поступка кметови по селима могу судити све спорове у вредности до 10 динара, на начин тамо прописан, и такве су њихове пресуде извршне.

С обзиром на ово и на наређења § 9. истог закона они могу дозвољавати и забрану, као средство обезбеђења у границама поменуте вредности.

Према овоме, нема у начелу грешке у раду поменутог кмета, што је у опште ушао у оцену питања о обезбеђењу.

Али он је погрешно у томе, што није од повериоца тражио доказе о постојању дуга, као што тражи § 377. поменутога закона, јер се каукције, о којој говори § 400. овога закона, даје само као гаранција да се утврди постојање основности дуга, а не и постојање самога дуга.

Чим, дакле, дужник није признао дуг, а поверилац није поднео никакве доказе о постојању дуга, онда се забрана није ни могла ни смела одобрити и извршити.

Овој забрани, у осталом, није било места ни по томе што је дуг механски, а нећи је од 10 гроша чаршијских, те се по § 10. уредбе механске у опште не би смео наплаћивати чак ни онда, кад би дужник признао његово постојање.

Према свему овоме, у радњи дотичног кмета има погрешака, које могу бити предмет судске оцене по чл. 28. Устава земаљског.

У осталом, његова радња у опште не показује поступак непристрасног судије, кад је на прост захтев каћерије узео у попис и одузео и славску свећу, која се по верским обредима сматра као нешто свето, ма да је грађански судски поступак не изузима од пописа, јер се не да претпоставити, да се дуг, кад би му било места и кад би био доказан, не би могао наплатити од дужника ни на какав други начин, него баш продајом ове свеће.

Треба, дакле, саветовати кметове, да се при свима суђењима руководе само обзирима правде и законитости, и онда ће избећи могуће одговорности.

Све ово што смо казали о праву кмета нами, наравно, само у том случају, ако је овај посао вршио кмет села Катуна, и ако је ово село у саставу те општине.

Ако је, међутим другчије, па све ово буде радио кмет из саме варошице Варварина, онда је он за ово био ненадлежан.

О томе нека суд види шире објашњење у бр. 19. „Полицијског Гласника" за годину 1907. у овој рубрици под I.

II

Суд општине грбавачке, актом својим Бр. 853, пита:

„Један грађанин из Г. Матејевца, тужио је био наследнике једне масе за исплате тапије, и они су осуђени да то учине.

Против ове пресуде они су изјавили жалбу и предали је поште на повратни рецепис.

Жалбу пису снабдели таксом од 4 динара, као што је требало по закону о таксама јер су два потписника, него само са 50 пара динарских.

Моли се уредништво за обавештење, шта ће суд радити са овом жалбом — да ли да их позове наредбом да допласте таксу; да ли да жалбу, као недовољно таксирану, остави у архиву; или, на послетку, да поиље акта суду са оновиком таксом, колико су положили.

Ако уредништво нађе да их треба позвати наредбом, на то суд и учини, а они, међутим, не хтедну доплатити таксу, шта ће тада суд да ради".

— На ово питање одговарамо:

Кад жалба није снабдевена довољном таксом, онда је суд дужан, да по чл. 9. закона о таксама позове жалиоце, да у року од 20 дана допуне таксу.

Ако они то не учине у остављеном року, онда ће суд њихову жалбу оставити у архиву, пошто о томе донесе кратко решење у смислу поменуте законске одредбе.

III

Суд општине села Обреновца, актом својим Бр. 942, пита:

„1. Овоме суду поднесено је на извршење једно поравнање, које је остало извршним, по коме се тражи наплата главног дуга у 200 и трошкова 50, свега 250 динара.

Дужник је једна пунолетна девојка, која нема ништа од имања као покретног тако и непокретног, сем онога што је спремила на име дарова за удају.

Да ли се ови дарови могу узети у попис и продати;

2. Хоће ли се наплаћивати такса, изложена у § 23. грађ. судског поступка и онда, кад неко лице полиште тужбу за грађански спор, на одмах од онога одустане тако, да суд није по тужби предузимао никакав рад, него само ону заиео у деловодни протокол?"

— На ова питања одговарамо:

1. § 471. грађанског судског поступка, није наређено изузо дарове од пописа и продаје. али је он постављено правило, да се дужнику мора останити најнужније покућство, преобука и одело.

Према томе, суд мора бити пажљив и обазрив, да при извршењу пресуде према овој и иначе сиротој девојци не повреди ова законска наређења, кад већ сам поверилац није нашао разлога да сачека наплату до бољих прилика свога дужника; и

2. Кад по једној примљеној тужби суд ништа не буде предузимао и радио, онда по духу § 23. пом. закона, нема права на наплату таксе.

IV

Суд општине јошаничке, актом својим Бр. 2067, пита:

„У § 23. грађ. судског поступка набројане су извесне таксе, које општински судови наплаћују од *губитке* стране у корист своје касе.

У члану 10 закона о таксама опет стоји: да се ни једно писмено, такси подложно, неће узети у поступак, док се прописном таксом не отпрети, па чак стоји и то, да ће се државни и општински органи казнити петогубом таксом, ако оваква писмена узму у рад.

Ова два законска прописа косе се; с тога је суду неопходно потребно знати, да коме ће законском пропису поступати — да ли по § 23. грађ. суд. пост. или по чл. 10. закона о таксама?"

— На ово питање одговарамо:

Нису ни у каквом сукобу поменута законска наређења, јер чл. 10. закона о таксама говори само о оној такси, коју општински судови наплаћују у маркама за рачун државе по тачкама: 87, 87. а 88. закона о таксама и другим специјалним законима, а такса из § 23. грађ. суд. поступка наплаћује се у новцу, и то од губитке стране, дакле тек по свршеном спору.

Што се тиче питања о попису водеиица, уредништво на то неће да одговара, јер је у бр. 6. овога листа од ове године, дало опширно објашњење на слично питање.

Нека суд тамо потражи одговор за себе, а од сада нека нагна своје органе, да пажљивије траже оно, што у листу излази.

V

Деловођа општине кумодрашке питао је, да ли су општински судови према § 12. Полиц. Уредбе и 43. крив. суд. поступка, изузети од суђења за случајеве из § 375. 375. а кр. зак. и 126. закона о шумама.

— На ово питање нећемо да одговарамо, јер је оно опширно расправљено у бр. 20. Полицијског Гласника за 1908. годину под I, али га деловођа није хтео прочитати.

Нека нађе поменути број, па ће наћи оно што му треба, а други пут нека редовно прати оно што у листу излази, над се неће моћи наслонити на своје знање, па неће чинити излишна питања.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Београдској полицији пао је шака 7. тек. мес. један редак малолетни злочинчић тип, какавога тешко да је до сада код нас било. Готово је невероватно колико је он крађа за релативно кратко време као малолетник починио.

У недељу 11. пр. мес. око 1 часа по подне извршене су четири овакве крађе у месарским баракама на Краљевом Тргу, пред самом Главном Полицијом и жандармеријском касарном, за време док су тамошњи још тамошњи пијацу. 6 тек. месеца по подне опет је обијена једна месарница на истом тргу и на њој однето 94 динара. Петога дана у вече око 10 часова поћоли странац на тоне трг приђоти једну другу месарницу отворену и у њој човека, коме ноће ни питањем: ко је. На ово питање место одговора полетео је на месарнице једно було — тег — који у њаво није стрмкара по-

годно у глави. У исто време примети стражар као оне лице у касапници зграбе сатару и изуве дреснак полицај прена њему, те овај одмах иконе и одмах из Главне Позорнице доће неколико жандарма, те тог дресног краљичина савладају.

На саслушању изјавио је да се зове Мишо Мекић, бив. столар, рођен, родом из Црне Горе, одрекући да је икад пакву рђаву намеру са касапином, већ да је тако дошао у кантотан стаку, не знајући ни сам зашто. Под тим именом био је октобра месеца прошле године стављен под прав. истрагу и у притвор за једну крађу, због које је остао под истрагом све до 9. априла ове године, јер се дуго чекало докле је из Црне Горе стигло уверење о кривици, а тада је с обзиром на дуг при-

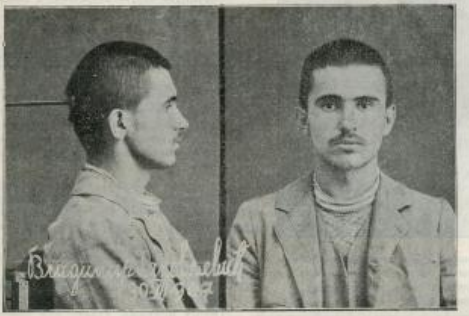

твор и малолетство осуђен само на месец дана затвора и после надокнађа тога једномесечног затвора пуштен је 9. маја у слободу.

Међутим у тому истраге сутра дан пријавио је, да он није Мишо Мекић, већ да је то име неког његовог познатог му Црногорца који живи у Суботици, а да је он у ствари *Владимир Јаковљевић*, родом из Смедерева, одбегли осуђеник Београдског Казненог Завода, у коме је направљено дворогодишњу робију по пресуди крагујевачког преосталог суда од 1. октобра 1907. године, па 3. маја прошле године побегао са рада на Топчидеру, признавши да је он извршио све оне крађе на Кралеву Тргу и да је крао неколико година живио само од крађа, којима им броја не зна.

За сада је нашло да је извршио следеће крађе:

1. Први пут дигао је жандарског ђа тих у смедеревској цркви, који је био приложио пок. краљ Александар на једном парастосу у спомен пок. краља Милана. О овој крађи било је у своје време говора по новинама и сумњичени су неки свештеници и тутори. На тај је начин још 5—6 пута дигао са тела по 1—2 динара.

Када је из трећег разреда гимназије истеран онда га је отац одвео у Суботицу и дао на занат у једној тамошњој грађевинској фабрици. Пошто се, нели, тако мало ослободио и ларо уносило ноћно је да „крадуцка“;

2) Једне ноћи из једног тамошњег стоваришта сегединског брашна из затворени својом дигао око 350 крупа, а за свога дуљег бивања у Суботици извршио је још на стотину других крађа;

3) Одатле је отишао у Сомбор, где се поново опет код истог трговца и као је после неколико дана видео где му жена остала повадио дигао је једнога вечера 193 круне.

4) Одмах по извршеној тој крађи дошао је у Нови Сад, где је извршио више крађа, од којих му је познатијима била обијање дућана Браћа Поповић, књижарнице, којима је дигао око 400 крупа.

5) Из Новог Сада оде у Панчево, где је једне вечери дигао из дућана Браће Стојковић, бакала, око 700 крупа у банкама и на 600 динара поште, марака, па пошто је ту још и лепо вечерао разних хладних долматинских ђела и

финих пића отишао је да сутра дан опет дође и купи $^1/_4$ пива ректора у истој радњи.

По том је, вели, био и кришо крађе по Сегедину, Сент-Андреји, Темишвару, Белој Цркви, Вршцу, Земуну, Вуковару, Митровици, Старом Бечеју итд. и нигде ни за једну крађу није одговарао, а за ноне зна да су неника лица осуђена.

По том је 1906. год. прешао у Београд и извршио следеће крађе:

5) Јовану Гашићу, бакалину, преко пута Основинског Дома у Краљ Милановој улици, 53 динара;

6) хлебару са пута „Бели Орао“ 89 динара;

7) једном млекарџији ту у близини 25 дин.;

8) Стојадиновићу, часовничару на Теразијама, два пребрања сахата и један златни претен;

9) хлебару до Пантелића, посластичару, 16 динара;

10) једном млекарџији у Сарајевској улици 60 динара;

11) Пок. Бањбољу Томи у Карађорђевој улици 90 динара;

12) Богдановићу до „Дарданела“ у Душановој улици 41 дин.;

13) Стојадиновићу и Бобі, бакалима у Васиној улици, 15 дин.;

у 1907. год.

14) једном млекару на Цветном Тргу 20 дин.;

15) једном кујунџији у Обреновцу 70 дин. и један мали женски часовник;

16) по повратку из Обреновца на „Цар Николи“ дигао је часовник са лањцем преко машинисте;

17) Јањи, брашнару, у Смедереву у неколико пута дигао је до 200 динара.

18) Тајсићу, апотекару, у три маха по 15 динара.

19) Николи Николићу, бакалину у Смедереву, у два маха 40 динара;

20) Танасију Николићу, бакалину, брату Николином, у два маха: једном 56 динара и други пут 33 динара и 5 кутија цигарета;

21) Алекси, шнајеру, у Смедереву 27 дин.;

22) Николи Младеновићу, бак. из Смедерева, 65 дин.;

23) У фишњаци горње ћирке на Дунаву 50 динара;

24) Николи Грујићићу, бакалину, опет у Смедереву, једном 12 и други пут 10 динара;

25) Од свију пекара у Смедереву што су поред Дунава украо је по неку суму;

26) Гвоздену бакалину 27 дин.;

27) У смедеревској солари дигао је 6 наполеона;

28) У агенцији Српског Бродарског Друштва једном 18 и други пут 12 динара;

29) у агенцији Мађарског Брод. Друштва 9 динара;

30) у агенцији Дунавског Брод. Друштва 17 динара;

31) Мити пушкару два револвера и 4 џепна часовника;

32) Јерему Марићу, трг., једном 9 и други пут 5 динара;

33) Лазару Стојановићу, бакалину, 65 дин.;

34) хлебару на Малој Пијаци четири пута по 10—12 дин.;

35) Ђери касапину 35 дин.;

36) Милети Мишићу, касапину, 40 дин.;

37) Милоју Гајићићу, оно 40 дин. и неколико путиља цигарета;

38) Вучку Богдановићу 10 дин. и $^1/_2$ кутије цигарета;

39) Николи Шајковићу, бив., 35 дин.;

40) Неком свињарџији који је ставо на једно оно, 9 дин.

У Смедереву је, нели, извршио још неколике крађе којих се не сећа, а није ни за једну одговарао. Али пада је извршио крађу Мићи Драгојловићу, свињарџији, онда га је „стрић Хрвоје Дуба“ изненадно и нас је полиција ишка. Ну из притвора побегне са још двојицом и оде право у Пожаревац, где из жичарске радње Симића обијалем дигне 380 динара и одмах узме ново одело, жуте ципеле и фини шешир, те ни тако лепо обучености господина нико није смео ни помислити да је хопов. По том истог дана у вече изврши у неком магазину још једну крађу у 40 дин., пређе код „Шајта“ и сутра дан њиом у друштву једне отишеће даме као „великошколац“ дође у Београд, где после извршене једне крађе неком касапину код нашини „Лазаревац“ у 10 дин. у ноћу и једним оброчним часовником и друге Димитрију Грчићу у Краљевића Марка улици оно 110 дин. буде поново ухваћен и враћен у Смедерево, одакле је за тим спроведен у Крагујевац, где је такође извршио био неке крађе, те га тамо и осуде ако што смо горе навели на 2 год. робије за ону једну крађу из Смедерева и две у Крагујевцу.

На овуди је успео да се протури за слободњака, те 3. маја прошле године оде у варош и одмах изврши крађу једном бакалину, но шетрт га приметн и пала вику за њим, те га жандарми ухвати и спроведе изарту Савамалском, одакле је опет успео да побегне.

У најновијем броју доносимо крађе које је ноћинно од овог бегунца до сада учинио поновног хватања, нако би потпуне власти посалале односна акта на пропошком на продужење истраге.

ПОТЕРЕ

Коста Благојевић, осуђеник београдског казненог завода, чију фотографију износимо, побегао је 6. т. м-ца по подне. Он је родом из Церовића у срезу јасеничком округа смедеревског, стар 29 година, омален, плав, рибих бркова, жућкасто-плавих очију; на средина горње стране десне обрве има ожиљак од богиње, а по грудима и трбуху јако је влаат. — Депеша управе београдског казненог завода Бр. 2959.

Милан Петровић, из Рашковића у срезу колубарском округа београдског, пазарно ме у притвору тога среза због крађе, на је 2. тек. м-ца побегао. Милан је стар 17 година, средњег раста, плав, босоног. — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 7970.

Димитрије Живановић, келнер, осумњичен је, да је извршио крађу новца Тасе Денчићу, кафеџији из Београда, али се не може пронаћи. Димитрије је стар 23—24 године, средњег раста, плав, сунчокос; на десној руци има мали прст. — Акт Управе града Београда Бр. 27525.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегли личностима учине најстрожу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потернице издале, о чему ће се и поднети на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕН

Радојко Станисављевић — Богдановић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију смо потерницу изнели у прошлом броју „Полицијског Гласника" ухваћен је, то је престала потреба за његовим тражењем.

КРАЂЕ СТОКЕ

3. т. м-ца из Аваља је украдена „Хида" побиља Милана Радојевића, пешад. поручника. Кобила је матора 6 година, висока 1·65 м., у устима има раке од пробијања новог зуба, рена и гриве је у пола осеченог, повеће главе, јако развијена и мускулозна. — Акт Управе града Београда Бр. 27523.

Ноћу између 5. и 6. т. м-ца украдена је једна побиља Душану Ђорђевићу, земљи из Свињара у срезу темнићском. Кобила је лане зреласта, матора 10 година, има жиг „К", а на грудима је одрана од амова. — Депеша начелника среза темнићског Бр. 7783.

Обраћа се свима свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

ТРАЖИ СЕ

Сава, син Светозара Томића, земљак из Пирдопа у срезу ломничком, отуђарио је 5. т. м-ца из Београда, где је био са службом, па се сад не може пронаћи. Он је стар 14 година, омален, припомаљаст у грађанском оделу. Пронађење ваља упутити начелнику среза ломничког да га преда родитељима или Управи града Београда с позивом на акт Бр. 28073.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Вучко Тодоровић, из Перутине среза нишког, 30. прошлог месеца ухваћен је на нишкој пијаци са једним праленим волом и сточним пасошем, који носи серију С С 5. Бр. 7581. На пасошу је потпис Богдана Николића, председника општине и печат суда општине кпез-селске. Пошто се не зна из које је општине украден овај сточни пасош и колико је број истих, то се скреће пажња свима полицајцима а нарочито општинским властима на појаву оваких пасоша и препоручује им се да по резултату тражења полицу извештај начелству округа нишког с позивом на деловну Бр. 12004.

Непознати крадљивац 1. тек. м-ца украо је пасош на име г. Светозара Поповића, пензионера из Београда, који је издат у Управи града Београда 1. априла т. г. под Бр. 13369/801. Среће се нашла свима полицајским властима на појаву овога пасоша. Извештаје о крадљивцу и пасошу ваља слати Управи града Београда с позивом на акт Бр. 26984.

У Шапцу је 5. т. м-ца ухваћен Радивоје Кретић, из Завлака, са једном кобилом за коју нема пасоша. Кобила је доратаста, матора 10 година, има жиг К 5, а предње су јој ноге распаднуте. Радивоје је био раније осуђиван, те се сумња да је кобила крадена. У случају појаве општинским власти ће о томе известити начелство округа подрињског с позивом на деловну Бр. 8191.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Ђурађ Михајловић тежак из Пудараца, среза гроцанског овог округа, познат је од стране овог начелства, да се у року од 20 дана пријави најближој полицајској власти или најближем пристојеном суду.

Како се Ђурађ није хтео пријавити у означеном року, то га је Начелство решењем својим Бр. 4713. под данашњим огласило за хајдука и уценило га са (500) пет стотина динара, који ће се новац издати ономе, који га власти прокаже, ухвати или убије.

Раније се власти моле, а млађима се наређује, да Ђурђа најављује у свом подручју потраже, ухвате или убију.

Ђурђев је лични опис: стар 25 год.; раста средњег, доста развијен, у лицу јако пун, лачи на Циганина; рошан од богиња и пегав од неке кожне болести. Од одела има је: гаће и кошуљу, а спасивао се тканицама, на глави поломан шешир боје пепељаве, а на ногама шумадијске чарапе и обичне опанке; вероватно је да је променио ношњу. Држи се да је собом понео и један пригорски револвер.

Бр. 4713. — Из канцеларије начелства округа београдског 7. јуна 1909. год. у Београду.

НАЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у кредиштву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму уједно, цена је свега 40 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 25. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 21. ЈУНА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за сва друга претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Руковиси се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ
ПЕТАР I
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

Уважавајући оставку, коју Нам је поднео Наш Министар Унутрашњих Дела, Светозар Милосављевић, разрешавамо га од досадашње дужности и упућујемо га на његово место у Државни Савет.

Председник Нашег Министарског Савета нека изврши овај указ.

16. јуна 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник Министарског Савета,
Стојан Новаковић с. р.

МИ
ПЕТАР I
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

На предлог Председника Нашег Министарског Савета, а желећи дати доказа Нашег Краљевског благоволења и признати заслуге за Краља и Отаџбину одликујемо:

Нашим Орденом Белог Орла
трећега степена:

Светозара Милосављевића, Нашег Министра Унутрашњих Дела.

Председник Нашег Министарског Савета нека изврши овај указ.

16. јуна 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник Министарског Савета,
Стојан Новаковић с. р.

МИ
ПЕТАР I
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

На предлог Председника Нашег Министарског Савета постављамо: за Нашег Министра Унутрашњих Дела Љубомира Јовановића, редовног професора Универзитета и Председника Народне Скупштине.

Председник Нашег Министарског Савета нека изврши овај указ.

16. јуна 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник Министарског Савета,
Стојан Новаковић с. р.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу априлу 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца априла извршено је у Србији:

1. **Убистава**	43
2. **Детоубистава**	7
3. **Нехотичних убистава**	3
4. **Покушаја убистава**	31
5. **Разбојништава**	12
6. **Силовања**	1
7. **Тешких телесних повреда**	18
8. **Паљевина**	51
9. **Опасних крађа**	194
10. **Злонамерних оштећења туђих ствари**	20

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	39	или 90·6%
Детоубистава	6	„ 85·7%
Нехотичних убистава	3	„ 100 %
Покушаја убистава	30	„ 96·7%
Разбојништава	10	„ 83·3%
Силовања	1	„ 100 %
Тешких телесн. повреда	18	„ 100 %
Паљевина	9	„ 17·6%
Опасних крађа	63	„ 32·6%
Злонамерних оштећења туђих ствари	7	„ 35· %

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (22), затим помоћу *гвозденог оруђа* (12), помоћу *оштрог оруђа* (8), и помоћу *ударања* (1).

Узроди са којих су ова убистава извршена јесте: *у међусобној свађи* за 19 случајева, *у освети* за 14, *у користољубљу* за 2, *у одбрани имовине* за 2, *у вршењу незнатне одмазде* за 2. За четири случаја узрок је непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убиства јављају се: у срезу млавском **3** (1 непронађено), у срезу моравичком **3**, у срезу лесковачком **2**, у срезу лепеничком **2**, у срезу жупском **2**, у срезу мачванском **2**, у срезу хомољском **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу тршавском **2**, у варошн Ваљеву **2** (оба непронађена), и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, јабланичком, масуричком, јасеничком округа крагујевачког, расинском, бели чком, ресавском (непронађено), темнићском, нишком, нишавском, посаво-тамнавском, пожаревачком, голубачком, јасеничком округа смедеревског, орашком, борском, ужичком, рачанском, и у варошима: Крушевцу, Ћуприји и Пожаревцу.

Детоубиства су извршена: у срезу рађевском **2** и по **1** у срезовима: сирињи-

шком, млавском (непронађено), јасеничком округа смедеревског, прокупачком и жичком.

Нехотична убиства су извршена по **1** у срезовима: лесковачком, неготинском и јасеничком округа смедеревског.

Покушаји убистава извршени су: у срезу беличком **3**, у срезу косјарском **2**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **2**, у срезу јадранском **2**, у срезу љубићком **2**, у срезу ћупријском **2**, у срезу подунавском **2** (1 непронађен), у срезу драгачевском **2**, у срезу грначком **2**, у срезу грначком **2**, и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, подгорском, лесковачком, пчињском, деспотовачком, посавско-тамнавском, авалском, бољевачком, зајечарском, добричком, ариљском и у вароши Чачку.

Разбојништва су извршена по **1** у срезовима: косјарском, посавском округа ваљевског (непронађено), крагујевачком (непронађено), брзопаланачком, лужничком, рамском, моравском округа пожаревачког, јасеничком округа смедеревског, бољевачком, зајечарском, пиротском и у вароши Смедереву.

Силовање је извршено у срезу грузанском.

Тешке телесне повреде извршене су: по **1** у срезовима: тамнавском, колубарском округа ваљевског, пчињском, јабланичком, грузанском, расинском, темнићком, сврљишком, голубачком, тавановском, подунавском, јасеничком округа смедеревског, зајечарском, прокупачком, пожешком, жичком, драгачевском и у вароши Београду.

Паљевине су извршене: у срезу крагујевачком **4** (1 пронађена), у срезу мачванском **3** (1 пронађена), у срезу ресавском **3**, у срезу сврљишком **3**, у срезу љубићком **3**, у вароши Ћуприји **2**, у срезу грочанском **2**, у срезу посавском округа београдског **2** (1 пронађена), у срезу подгорском **2**, у срезу голубачком **2** (обе пронађене), у срезу подунавском **2**, у срезу орашком **2**, у срезу пожешком **2**, и по **1** у срезовима: лесковачком (пронађена), јасеничком округа крагујевачког, лепеничком, неготинском, брзопаланачком, трстеничком, посавско-тамнавском, јасеничком округа смедеревског, зајечарском, загланском, драгачевском (пронађена), трнавском (пронађена) и у варошима: Крушевцу, Параћину (пронађена), Нишу и Пожаревцу.

Вредност свих ових паљевина износи **26.000** динара.

Опасне краће извршене су: у вароши Београду **12** (5 пронађених), у срезу косјаничком **12**, у срезу зајечарском **7**, у срезу мачванском **6** (5 пронађених), у срезу јасеничком округа смедеревског **6** (2 пронађене), у срезу косјарском **5** (1 пронађена), у срезу посаво-тамнавском **5** (2 пронађене), у срезу пожаревачком **5** (1 пронађена), у срезу голубачком **5**, у срезу љубићком **5** (3 пронађене), у срезу посавском округа београдског **4** (1 пронађена), у срезу крајинском **4** (1 пронађена), у срезу брзопаланачком **4** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **4** (1 пронађена), у срезу ресавском **4**, у срезу моравском округа пожаревачког **4**, у срезу подунавском **4** (2 пронађене), у срезу добричком **4**, у срезу пожешком **4** (1 пронађена), у срезу врачарском **3** (све пронађене), у срезу подгорском **3**, у срезу пчињском **3**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **3** (1 пронађена), у срезу лепеничком **3** (2 пронађене), у срезу неготинском **3** (2 пронађене), у срезу беличком **3** (1 пронађена), у срезу темнићком **3** (све пронађене), у срезу јадранском **3** (2 пронађене), у срезу рамском **3** (1 пронађена), у срезу млавском **3** (2 пронађене), у срезу тимочком **3**, у срезу бољевачком **3** (1 пронађена), у срезу загланском **3** (2 пронађене), у срезу црногорском **3**, у вароши Пожаревцу **3** (1 пронађена), у срезу грочанском **2** (обе пронађене), у срезу колубарском округа београдског **2** (обе пронађене), у срезу тамнавском **2** (обе пронађене), у срезу посавском округа ваљевског **2**, у срезу ваљевском **2** (обе пронађене), у вароши Ћуприји **2**, у срезу алексиначком **2** (1 пронађена), у срезу нишком **2** (1 пронађена), у срезу сврљишком **2**, у вароши Нишу **2**, у срезу лужничком **2**, у срезу драгачевском **2**, у срезу жичком **2**, и по **1** у срезовима: лесковачком (пронађена), грузанском, расинском, трстеничком, жупском (пронађена), параћинском (пронађена), левачком, забубавачком, поцерском, рајеначком, хомољском, орашком, златиборском и у варошима: Шапцу (пронађена), Горњем Милановцу (пронађена) и Ужицу (пронађена).

Вредност свих ових краћа износи око **14.750** динара.

Злонамерних поништења туђих ствари било је: у срезу добричком **3** (1 пронађен), у срезу крагујевачком **2** (1 пронађен), у срезу посаво-тамнавском **2** (оба пронађена), у срезу тимочком **2** и по **1** у срезовима: косјарском, лесковачком (пронађен), лепеничком, жупском (пронађен), беличком, ресавском, моравском округа пожаревачког, љубићком, орашком, рачанском (пронађен) и у варошн Крушевцу.

Вредност уништених ствари износи око **1840** динара.

Поред изложених дела у току месеца априла извршено је још у Србији и **18 самоубистава** и то: у варошн Београду **3**, у срезу зајечарском **2** и по **1** у срезовима: ваљевском, лепеничком, качичком, жупском, трстеничком, темнићком, бањском, рамском, прокупачком жичком, моравичком и у варошнма: Параћину и Смедереву.

Ова самоубиства извршена су: вешањем **10**, ватреним оружјем **3**, тровањем **2**, дављењем у води **1**; у једном је случају самоубица легао на железничке шине, то га је воз прегазио, и у једном случају самоубица (учитељица) се полила петролеумом и запалила. У њиховом извршењу леже: у болести, за **7** случајева, у пијанстну за **2** случаја, у очајању за **1**, у первоја за **1**, у рђавом материјалном стању за **1**, за **6** случајева узроци су непознати.

Покушај самоубиства извршен је у у вароши Смедереву тровањем, а узрок његовом извршењу лежи у *домаћој расри*.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убистава	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне краће	Злонамерно поништење туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	1	2	1	—	—	4	16	1	—	—
2	„ ваљевски	2	—	—	1	1	—	2	2	9	—	1	—
3	„ крајински	4	—	1	2	—	—	2	4	1	—	—	—
4	„ крагујевачки	3	—	1	2	4	1	1	6	7	2	1	—
5	„ крајински	—	—	1	—	1	—	—	3	11	—	—	—
6	„ крушевачки	1	—	—	—	—	—	1	2	3	2	2	—
7	„ моравски	4	—	—	5	—	—	1	6	18	2	2	—
8	„ жички	1	1	—	—	—	—	1	4	8	—	1	—
9	„ пиротски	1	—	—	1	1	—	—	—	2	—	—	—
10	„ подрински	3	2	—	3	—	—	—	1	18	2	—	—
11	„ пожаревачки	3	1	—	1	2	—	1	3	24	1	1	—
12	„ руднички	—	—	—	5	—	—	1	3	8	1	—	—
13	„ смедеревски	4	1	1	2	2	—	2	5	11	1	1	1
14	„ тимочки	1	—	—	2	2	—	1	5	16	2	2	—
15	„ топлички	—	1	—	1	—	—	1	—	16	3	1	—
16	„ ужички	2	—	—	1	1	—	1	3	9	1	—	—
17	„ чачански	5	1	—	5	—	—	2	2	4	—	2	—
18	Управа града Београда	—	—	—	—	—	—	1	—	12	—	3	—
	Свега:	**43**	**7**	**3**	**31**	**12**	**1**	**18**	**51**	**198**	**20**	**18**	**1**

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 8. јуна 1909. године АБр. 1074, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Попис, као што то знамо, не одузима дужнику својину на пописаној ствари. Он, истина, мења, у јакој мери, правну ситуацију дужникову у погледу пописаног добра, али он нема никако то дејство да дужника лиши ма и једног атрибута својине.[1] Он је само један корак, врло важан ка отуђењу пописаног добра, али он сам није још отуђење, због чега дужник има могућности да своје непокретно добро које је узето у попис хипотекује. Наравно, та хипотека имаће свој ранг после пописа, као што смо то већ објаснили. И он то може учинити не само док попис није уведен у хипотекарне књиге, већ и после тога момента (§ 472. у вези са § 509.). Крајњи рок до кога он то може учинити јесте продаја пописаног добра, пошто све до тога тренутка дужник има својину на њему, те се не може рећи, све до тога момента, да он интабулације тзв alienam. Чак би се хипотека могла са користи ставити и после саме продаје, под претпоставком да продаја ако непредна буде поништена. Пошто у том случају дужник није више престао бити сопственик у моменту интабулисања, то је хипотека могла бити пуноважно стављена на пописано добро.[2]

Да дужник може хипотекавати и добро у попис узето, то се види још и из § 478. (замена од 14. Јуна 1898.), по чијем је првом ставу извршна власт дужна позвати на продају. „...Интабулисано или прибележено повериоце на имању које се продаје (до дана судског извештаја о третима)...“ Дакле, законодавац овде претпоставља, да може бити, на пописаном добру, и таквих интабулација које су увезене у књиге тек пошто је суд свој извештај о третима послао извршној власти. О тим интабулацијама она последња власт не мора, као што се види из наведеног прописа, да води рачуна: на име, она није дужна, сазнавши да су неке хипотеке и после пријама извештаја о третима на пописано добро стављене, тражити доцнију извештаја, те да и ове доцније хипотеке објаве. Ако би она то морала чинити, онда би продајна процедура била ометена, пошто би се могло десити да се, и после другога извештаја, упишу на исто добро неке нове интабулације, што би изазвало потребу и трећега извештаја итд.. Нити, пак, извршна власт има за дужност да саопштава продају хипотекарним повериоцима, познијим од извештаја.[3] Како, у осталом, она те повериоце може сазнати самоја судског извештаја, и како полицијска власт не тражи ништа сме тражити накладне извештаје, већ мора, у року у § 474. прописном, приступити огласу, то она не може ни знати која су то повериоци који су своје хипотеке после извештаја уписали. Интерес јавни, да се са продајама не одуговлачи претпостављао се интересу повериоца, убаштињених после извештаја: они могу, истина, бити оштећени због тога чак што нису знали за дан продаје, али интерес појединаца, као што мало час рекосмо, мора уступити пред општим интересима.

Шта би било, ако би суд пропустио, у своме извештају, означити једнога од хипотекарних повериоца? Да ли би тај повериоци имао какво права против купца хипотекованог добра?

Треба одговорити: да све право које би у таквом случају имао тај повериоц, то је да се жали против продаје, а из тога разлога што му слоништва није дата [§ 501.]. Јер извештај судско о хипотекама има само тај значај, да извршна власт сазна који су хипотекарни повериоци на пописаном добру, како би им се продаја, као лицима заинтересованим, могла спопштити. Друга циљ се ту није имао у виду. На чега изазан да хипотекарни повериоц чија залога није била означена у извештају судском и који, због тога, није ни био полицијском влашћу позват на продају, нема никаких права против купца по-писаче некокретности, ако се он у законском року није жалио против продаје. По § 489. ставу 2. и 3. продаја јавна непокретних добара ослобађа све оних хипотека [односно прибележака] које су на њима постојале тако да купац добија тапију на једно добро на коме никаких залога нема. (Тако се у француском праву зове: la purge des hypothèques — чишћење добра од хипотека). Иначе, ко би се надметао на јавној продаји, када би добро које је на тапију једној продаја било кун-

[1] Ако, дакле, је био већ једна продаја која је, на жалбу заинтересованих, уништена, па се поток хоће да одреди нова продаја, тада мора извршна власт тражити и ново извештаје о третима. Како ће, у таквом случају, међу протеки прилично дуго време од дана првога извештаја до времена када се буде одређивала нова продаја, те је добро да се тада трани од суда врло извешће, пошто ће вероватно бити нових хипотека, чији повериоци, као заинтересовани, треба такође обавештити продају (§ 505. — допуна од 14. Јуна 1898. год.).

[2] Под реверзом, разуме се, онога што смо рекли о правној ситуацији дужника у погледу пописаног добра, и онога што смо рекли о праву дужника да своје непокретно добро које је узето у попис хипотекује. Наравно, та хипотека имаће свој ранг после пописа, као што смо то већ објаснили. И он то може учинити не само док попис није уведен у хипотекарне књиге, већ и после тога момента (§ 472. у вези са § 509.). Крајњи рок до кога он то може учинити јесте продаја пописаног добра, пошто све до тога тренутка дужник има својину на њему, те се не може рећи, све до тога момента, да он интабулише tem alienam. Чак би се хипотека могла са користи ставити и после саме продаје, под претпоставком да продаја ако непредна буде поништена. Пошто у том случају дужник није више престао бити сопственик у моменту интабулисања, то је хипотека могла бити пуноважно стављена на пописано добро.

[3] У француском праву то је дискутовано питање, да ли дужник, после трансеријације пописа, може пописано добро хипотекавати. Чл. 686. франц. грађ. суд. пост. забрањује, изричито свако отуђење (l'aliénation), за чега Colmet-Daage изводи да дужник може ставити хипотеку. Ова сагласја има ту значајну страну, што би дужник, у случају да је попис тражио и добро какав хипотекарни повериоц, могао своје спасити, на тај начин што би пописано добро хипотекама после трансеријације пописа: та би хипотека нелажила тога повериоца. Истина, за ову промену се може одговорити да, у француском праву, хипотекарни повериоц на пописом не постаје залоговни повериоц; попис се само спроводи дужника да пописано добро отуђи. Иначе, по њима, залог непомичан: хипотекарни повериоц нема права да се, на пописаного добра, и ако га је он пописао, преноси, нити права другим хипотекарним повериоцима (који нису тражили попис), напазећи, већ, у року за пријаву одређеном, исто онако хипотекарни повериоци добе и конкуренте (по гуреи) напазите се на пописаного добро, са повериоцем који је попис тражио. Glasson не дели мишљење Colmet-Daage-ово, већ налази да дужник не може, ни иступ хипотекарног повериоца који је попис тражио и добио, пописано добро не само отуђити него ни хипотекавати. Хипотека, спасавна после трансеријације пописа, нема, дакле, предности према томе хипотекарном повериоцу, из чега би изишло да је повериоца хипотекарна која је добио попис пописа једна врста заложног повериоца. Bolland, Colmet-Daage и Glasson, II, ps. 421. и 422.

[4] Питање је упорно: какву важност има прибележба која није спроведена.

[5] У француском праву, као што смо већ видели, у опште сеиме продаје непокретних добара не садржи имена хипотекарних повериоца (чл. 686. франц. грађ. суд. пост.).

[6] Bolland, Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procédure civile*, II, p. 432.

[7] Питање је упорно: какву важност има прибележба која није спроведена.

ђено имало бити поново излагано продаји, на захтев каквог хипотекарног повериоца чија хипотека није била означена у судском извештају о третима?[4]

Међутим, тај факат да је један повериоц изостављен у извештају њега не лишава право преиспитивања напдате на поновљена која су добијени продајом дотичног добра. Када се буде чинио распоред од тих новаца, он ће се јавити суду, и, у напдати, даће му се ранг који му припада према дану уписа његове хипотеке. (Тач. XVII интаб. Уредбе),[5] Сва штета која за њега може проистећи отуда, што и његова залога није била означена у извештају о третима, јесте евентуална ниска цена продатога добра, коју би он, да је присутновао продаји, својим надметањем можда подигао био. Али, и ту штету може он избећи, жалећи се против продаје и ништењу. А ако ово правно средство није употребио зато што је доцкан сазнао за продају, и тако рок за жалбу пропустио, могао би он тражити накнаду штете од суда који је, састављањем непотпуногa извештаја, био узрок његове штете (§ 502.). Разуме се да он, као actor, мора доказати штету и кривицу суда, јер actori incumbit probatio.

Исто тако не могу излагати новој продаји добро непокретно, једном продато, ни они хипотекарни повериоци који су своје хипотеке уписали после извештаја судског о третима. Они чак немају право ни да се жале против продаје са тога разлога што им ова није саопштена, поштo, као што смо ми већ видели, они не дођазе међу лица којима извршна власт има да саопшти продају (§ 478.).

2°. Суд има, даље, у своме извештају да означи и *прибележене* које би биле уписане на пописаном добру. Прибележба је хипотека коју незаложни повериоци може добити под условима у грађ. суд. поступку прописаним (§ § 393. а 397.). Суд има да у извештаје стави све прибележбе, без обзира на то да ли су оне оправдане или не. Он нема да испитује тада, да ли постоји њихово оправдање (§ 386.), као ни то, да ли ће оне имати какву важност, ако нису оправдане. То све може бити предмет редовнога спора; али, у оваквој прилици, суд се не може упуштати у решавање тих питања (§ 392.).[6] Напослетку, претпостављајући баш да неоправдана прибележба не сачињава хипотеку, и да би такав повериоц могао бити искључен из конкурса хипотекарних повериоца, остали повериоци дужникови могли би му знак, узимо, признати својство хипотекарног повериоца. Међутим, по претпоставци, суд таквог повериоца није уврстао у извештаје, због чега му продаја није могла бити саопштена, последица чега је била, рецимо, сниска продајна цена пописаног добра.

3°. *Паднитабулације* и *магирибележбе*. Повериоц чији дужник има интабулисано

или прибележено примање има право да на ту интабулацију или прибележку стави, за свој сопствени рачун, интабулацију или прибележку, и тада имамо надинтабулацију или натприбележку (тач. XVIII. и XX. Интаб. Уредбе; § 378.). Тада се тај поверилац из примања свога дужника напљаћује правилно, искључујући, дакле, његове хирограферне повериоце. Тај поверилац има у том случају првенство интереса да се поништи добро, из кога његов дужник има да се наплати, повољно продаја, па зато је нужно да се продаја и њему саопшти, што ће се моћи учинити, ако и његова надинтабулација или натприбележба буде у извешћу судском означена.

4°. *Службености стварне и личне које су на поништеном добро уведене.* — Видели смо да је разлог овога означена овоме другом него код хипотека и прибележака. Продаја титуларима службености нема да се саопштава, пошто се продаја добра њих ништа не тиче.[1] Они су ту зрела лица и продаја је за њих res inter alios acta (§ § 27., 28. и 29., § 311. грађ. зак.). Разлог је означена службености у извешћу о теретима, као што смо то већ казали, тај да купци на јавној лицитацији буду зачно обавештени односно права дужниковога на продатом добру, како би знали колико да за њега понуде. На тај начин избећи ће се и та евентуалност да купац поништа добро купи као слободно од свако службености, а да у самој ствари тако не буде; а тиме ће се спречити и штета коју би иначе у једном таквом случају купац претрпео.

(наставиће се)

Живојин М. Перић

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Важније и хитне потернице доставља дежурни комесар секционим шупцманима у њихове станове телеграфским путем преко надлежних квартова, како би још пре доласка на конференцију могли обратити пажњу на тражено лице.

Због статистичких циљева сваки секциони шупцман води за своју секцију месечну листу, у коју свакодневно убележава колико је путника кога дана било у разним хотелима. Та листа овако изгледа:

[1] Горе се претпоставља да је службеност стварна или лична) уписана пре извршеног пописа (§ 468.), у ином случају она иде пре свога (§§ 252. и 298. грађ. зак.): тада је, заиста, за сваника службености врлодја равна, онако исто као и обична, res inter alios acta. Купци, на јавној продаји, не мисле, пао на пра обавезно, стећи више права него што та је сам продавац (дужник) имао (§ 29. грађ. зак.). Али, ако је службеност стављена на добро после пописа, тада је она за купца на јавној продаји, чија се права одређују према дану пописа, res inter alios acta, што значи да се таква службеност њему не може везати. У том случају титулар каже више јавном продајом неизмјеривост: ту се ради о уништењу његовога права службености које је познато, па отуда и слабије, од пописа односно од купчева властитога

Секција I

за месец мај 1909. год.

Датум	Хотели А 18							Домаћи збир	Општи збир	В 2			С 1	
	Лукс	Први	Други	Трећи	и т. д. имена хотела на те секције					Пијаца	Москва	Свега	Немачко село	Свега
1	17	16	8	21	—	—	—	123	135	5	5	10	3	3
2	12	22	13	18	—	—	—	125	248	—	—	—	—	—
3	17	15	11	20	—	—	—	131	397	—	—	—	—	—
ит. д.														

Велика слова А, В и С означавају врсту хотела: А хотеле бољега реда, В хотеле другога реда и С обична преноћишта. Бројеви поред тих слова (А 18, В 2, С 1) означују број хотела те врсте у једној секцији.

С друге стране оне листе води се списак странаца према народностима са следећим рубрикама:

Странци

за месец мај 1909. год.

Датум	А. Европа																				В. Остале државе				
	Русија	Аустрија	Француска	Енглеска	Италија	Турска	Шпанија	Португалија	Швајцка	Норвешка	Данска	Белгија	Холандија	Балканске државе	Швајцарска	Азија	Африка	Америка	Аустралија	Непознато					
1	2	1	3	2	5	1	6	2	1	4	3	1	2	5	3	1	2	4	1	1					
2	3	2	4	3	3	2	4	1	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
ит. д.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
31	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—					
Свега	141	245	94	87	ит. д.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1					

Месечни резултат са ових листа уноси се у нарочиту књигу: „статистички податци о странцима", која овако изгледа:

Јануар				Фебруар	Март
Секција	Хотели	Хотел Гајер	Преноћишта		
1	3895	20	58	—	—
2	ит. д.	—	—	—	—
3	—	—	—	—	—
ит. д.	—	—	—	—	—
Свега	61862	2388	11914	—	—
	Свега 76190				

У другу, овај, књигу уноси се месечни резултат по народностима са следећим рубрикама.

Статистички податци за странце

мај.

Секција	Е в р о п а															Друге државе				
	Русија	Аустрија	Француска	Енглеска	Италија	Турска	Шпанија	Португалија	Швајцка	Норвешка	Данска	Белгија	Холандија	Балканске државе	Швајцарска	Азија	Африка	Америка	Аустралија	Непознато
1	430	117	25	115	18	6	7	9	12	30	15	3	9	7	10	15	4	125	4	1
2	ит. д.																			
3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
ит. д.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Свега	5094	1891	621	1783	ит. д.	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1

На крају месеца шаље се Министарству Унутрашњих Дела извештај о броју путника но хотелима све три врсте и бројни однос по народностима.

О лицима која се настане по приватним становима — собама за самце — овај одељак не води рачуна, већ што одељење преко криминалног чиновника односног кварта или политичка полиција за своје циљеве. (свршиће се)

Жив. А. Јакић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Један интересантан случај аутосугестије. — У једном селу близу Будим-Пеште живео је Јохан Гебелес, древна њиванеја, који је у својој напитости увек на страховит начин злостављао своју добру жену; у почетку 1897. био је своју жену толико једном ценаницом по глави, да је она онесвешћена морала бити пренесена у болницу и из ње је могла бити пуштена као надвена тек после четири месеца. При саслушању, услед неспретности, изјавила је, да је сама нанела себи повреде, у времену кад је сама била у кући. Место да је то Јохана опаметило, он је поступао са својом женом још грубље, кад се ова вратила кући.

Једне хетка недеље био је Јохан у механи са својим „мокрим братом“ Антоном Филепом; из механе су изашли доцкан у вече, и ту мртви пијани. У повратку кући срео их је Јохан Ђери, двадесетогодишњи младић, и добацио је неколико речи пијании другоиима, који су се тетурали у ходу.

Одмах по том растављи су се пијани другови; Филеп је ушао у своју кућу и убрао засвао, а Гебелес је застао своју жену у дворишту, и, по свом обичају, одмах је почео јурити је штапом да је бије. Жени је пошло за руком да се спасе бегством на улицу. Побегла је својој мајки и тужила јој се сва уплакана.

Мати је била ужасно раздражена још и због ранијих саопштења о злостављањима; сада је дохватила један оштар кујнски нож, пожурила Гебелесу, нашла га да тврдо спава на земљи и свом снагом задала му два ударца ножем у груди. Рањеник се неколико секунада тресао, на је но том умро од унутрашњег крвављења. —

Међутим је пијани друг Филеп имао врло немиран сан; неколико пута је у сну доникивао Ђери-у, да остани на миру његовога пријатеља; тако исто неколико је пута гласно викао: „Ђери! Ђери!“ Кад је сутра дан устао, испричала му је жена историју о нехајном убиству, које се већ рашчуло свуда по селу, за тим, да је сс убица драговољно јавида власти, као и то, да је сад већ заједно са њерком у затвору.

Филеп је запањен слушао своју жену, али није рекао ни једне речи.

После неколико дана пријави се Филеп полицијско власти и на протоколу изјави следеће: Он се поменутог вечера враћао кући заједно са Гебелесом, и тада је Ђери ступио с њиме у свађу, извадио нож и два пута убо Гебелеса. Он — Филеп — је рањеника отпратио до куће, положио га на простирку од јагњећег руна, па је он пијан вратио кући и за столом заспао. На ту доставу Ђери буде притворен. Истрагом буде утврђена неоснованост тога оптужења, те иследни судија пусти Ђери-а из притвора.

У марту месецу био је главни претрес код будим-пештанскога поротнога суда. Сведок Филеп поновио је са свим одређеиу своју оптужбу и детаљисао је.

Председник (окривљеној): „Шта имате ви да кажете на ово?“

Окривљена: „Он лаже; ја сам тога човека избола ножем у својој ужасној раздражености“.

Филеп: „Она лаже: ја сам својим очима видео, кад га је Ђери убо ножем, мени је рањеник пао у наручја и ја сам га отпратио кући“.

Председник: „Али на улици није нигде било трагова од крви, тако исто ни у дворишту, нити на вашим хаљинама. Шта више рече су биле од неког великог ножа“.

Филеп: „То не могу да разумем. Али на истинитост мојих исказа готов сам да положим заклетву“.

На основу стручњачког мишљења, од сведока није примљена понуђена клетва.

Убица је ослобођена свике казне, пошто је дело извршила у највећем душевном јаоску, и што је доказано, да су живот и здравље њене кћери били у опасности од исказа пијаиога мужа.

Филеп још увек тврди, да је Ђери био убица.

Решена загонетка. — Пре неколико година били су становници једног малог штајерског села неколико месеца у највећем раздражењу и недоумици. Сеоска општина протезала се дубоко у планину, чија је северна страна била покривена шумом, док је на јужној страни била између винограда по где где нека мала колиба појединих сопственика.

Разражење становништва изазвано је тиме што су у кратким међувременима налажене разтркане и разбацане плаћавом писане цедуљице казнике садржине (увреде величанства, грђење власти и њених органа, опасне претње итд.); цедуљице су налажене на разним местима у селу, делом разбацане по земљи, делом прикуцане по кућама или обешене на виноградске тачке. Истрага је утврдила, да је те цедуље неко у злој намери распростирао, те је на основу тога падала сумња на разне личности у општини, према томе на како је рашчиран начин измишљена садржина цедуљица, или на којим су местима оне нађене; тако је седам становника тога села притварано и дуже времена држано у затвору. Али кад хиша од цедуљица није престајала за све време док су осумњичени лежали у затвору, цела је ова ствар остала за истраживање загонетном.

Кад се тај догађај налазио у изложеном стадијуму познат је један виши полицијски чиновник из обližnje велике вароши, који је одмах у почетку истраге обратио сву пажњу на цедуљице, које су биле приложене актима као — corpora delicti. Испитивањем свију цедуљица истрага је већ била показала, да су у њима исте погрешке у правопису, исти начин изражавања, исте погрдне речи, што је пружало полазну тачку, да је све те цедуљице писала једна иста рука; даље и то, да се садржина цедуљица односила на такве личне односе, које је могао знати само човек добро упознат са месним приликама.

Новоме истражноме палу је прочитато у очи нешто друго, на име то, да су разне цедуљице биле од разних врста хартија, као беле, отворено и затворено одаве, коцкасте и пругасте, као и од жуте и мрке хартије за паковање. То је дало повода закључку, да сироти и необразовани људи, као што су били притворени сељаци, нису били у могућности, да располажу толиким разноврсним сортама хартије, те дакле да нису могли бити ни прави криоци.

На где се онда имао уражити прилаз?

Већ при расматрању акта, истражноме је пала сумња на једнога потпаестогодишњега дечка, који је чешће саслушаван као сведок, а који се такође налазио у општини, пошто је био блиоак сродник председнику општине. Падало је у очи, да је већином он сам био тај, који је видео извесне личности, како растурају цедуљице, док су их и други морали и требали видети. Тако исто изгледало је необјашњиво како то, да се траг злочинцу није могао пронаћи приликом ноћних жандармеријских потера, којима се увек придруживао председник општине, заједно са својим младим сродником, већ су увек и после тога налажене цедуљице казнимс садржине.

Та сумња појачала се у истражноме подацима које је прибавио за време рече истраге. Председник општине, са изузетком свога потписа, био је неписмен, те га је у послу помагао млади сродник, који је, услед своје болешљивости, мало био заузет послом. Тако је могао имати прилике, да му дођу до руку акта из разних места. Изгледа да је ту нашао и извор, да дође до разноврсних хартија. Истражноме је најзад пошло за руком да утврди, да су се разне цедуљице потпуно поклапале са местима где је на разним актима била исечена или исцепана хартија: поклапање је било потпуно и по величини, и по формату, и по врсти хартије и по местима где су исцепана. На тај начин, није могло бити више сумње, да је цедуљице исписивао више пута поменути дечко, као и то, да их је сам и распростирао.

На основу прибављених доказа истражноме је ставио у притвор председникова сродника и затим га спровео суду, те је тако завршио свој посао. Тек на дањем суђењу истражноме дечко је потпуно признао дело, извињавајући, како му је учињено задовољство, кад је на некога бацио сумњу да је криоац, те је на основу тога овај био притварап.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине радујевачке, актом својим Бр. 1585, пита:

„Овдашње стовариште соли, актом својим од 6. маја тек. год. Бр. 635, спровео је суду овоме Јована Бободана немањ. из Прхова, који је ухваћен у крађи соли приликом истовара из шлепа, на је можало, да се за ово дело по закону каже.

По извршеном испитању утврђено је, да дело крађе постоји, с тога је суд овај пресудом својом од 14. маја тек. године Бр. 1319 казнио Јована са три дана затвора, поред тога осудио га је на плаћање и других трошкова у суми од 8 дин.

Кад му је ова пресуда на потпис саопштена, суд је онај одмах писао општини Прхошкој да над Јованом изврши пресуду, но суд општине прхошке актом својим од 24. пр. м-ца Бр. 1018 одговара, да Јован Бобољав није радио на истовару соли при овд. стоваришту, већ његов старији брат Александар Бобољав овд. који је ону крађу извршио и требао би бити кажњен, но да је он лажно своје име показао како стоваришту тако и суду, па с тога ову казну над Јованом није ни могао извршити.

Моли се уредништво за објашњење, како ће се и над киме извршити ова пресуда а да суд не падне у грешку, те да тиме на себе навуче одговорност?"

— На ово питање одговарамо:

Да се је тај суд користио наређењима § 15. и 16. Полицијске Уредбе, и одмах осуђеног крадљивца стано у затвор, чим је пресуду изрекао, он сада не би имао потребе да разбира: шта ће да ради.

Осуђени би издржао затвор, и хажно му име не би ништа помогло, јер је тај суд знао, да је он извршио крађу, те није било никакве зебње, да ће неко други понети одговорност.

Са свим је другчија сада ствар, кад пресуду има да изврши суд општине прховске, јер за њега не може бити ове једноставне, да ће ухапсити правога криваца Александра, или његовог брата Јована, јер за њега нема пресуду, а за другога зна да није крив.

Не остаје, дакле, ништа друго, него да се цела ствар почне из почетка, јер дело још није застарело.

Како је на суђење ове кривице, према месту где је учињена, надлежан тај суд, то нека он одмах пише општини прховској и тражи, да му Александра ухвати, на чим га узме на одговор како за дело крађе, тако и за дело обмане власти из § 359. у вези са § 341. тач. 2. кр. закона, нека доносе своју пресуду, водећи рачуна и о наређењима § 323. поменутога закона, на нека је одмах и изврши.

После овога, њему неће пасти на памет да мења имена.

II

Суд општине ропочевачке, актом својим Бр. 915, пита:

„Један грађанин оне општине, пресудом овога суда Бр. 840, кажњен је са 20 дана затвора, на тужбу приватног лица, за дело из § 375. кр. закона, и пресуда је постала извршном, јер се осуђени није ни жалио.

Извршујући своју пресуду, суд је осуђеног ставио у затвор и он је био издржао скоро 8 дана.

Осмог дана предстао је суду приватни тужилац и протоколарно изјавио, да прима казну осуђеном и тражи да се одмах пусти у слободу.

Како општински суд није знао, да ли сме ово учинити или не, он спроведе изјаву приватног тужиоца среској власти, тражећи од ње упутство.

Али пре, него што је у опште досело одговор, осуђени замени казну затвора новцем и суд га тада пусти.

На два дана после овога, начелник срески актом Бр. 11379, наређује, да се осуђени одмах пусти из затвора, пошто, вели, приватни тужилац има права да му казну опрости по т. 2. § 397. кр. закона.

Моли се уредништво за обавештење: да ли је тужилац могао опростити казну, као што срески начелник вели; и

да ли је суд дужан да прати повац осуђеном, кад је он казну затвора замењо новцем пре него што је дошао акт среског начелника.

Ако се новац мора вратити, онда на који ће се то начин извршити?"

— На ово питање одговарамо:

Као што је објашњено и у бр. 5. овога листа за ову годину под I, уредништво налази, да пресуду не треба извршивати кад се дело казни само на тужбу приватног лица, на тужилац кривцу опрости у смислу т. 2. § 397. кр. закона.

Према томе, суд је требао пустити осуђеног из затвора онога дана, кад је тужиоц изјавио да му казну прашта.

Кад то суд није учинио, него га је даљим задржавањем у затвору натнао да казну затвора замени новцем, онда је та сума неправедно узета и унесена у касу, на треба и да се врати.

Како је она, међутим, већ проведена кроз књиге општинске као приход, то ће суд, на посебним акта среске власти Бр. 11.379, донети одлуку да се ова сума врати, па је и вратити на признаницу, коју ће завести после у дневник издавања, а акте придружити рачунима у своје време (у оверепом препису) да се издатак оправда.

III

Суд општине темске, актом својим Бр. 1454, пита: да ли је застарила једна истумна кривица с обзиром на ово, што је по њој до извесног времена рађено.

— На ово питање одговара се, да кривица није била застарила у доба од 10. децембра 1907 до 10. марта 1908 године, јер је застарелост била прекидана оним радовима од 9. и 30. јануара и од 7. марта 1908 године.

Али, треба водити рачуна да застарелост није наступила од 10. марта пр. године на до сада, јер суд о томе ништа не говори.

О застарелости, пак, нека прочита обавештење дато у овој години, на ће моћи и сам оценити ону без новог питања.

IV

Суд општине крњевске, актом својим Бр. 2134, пита:

„Општина ова има нарочитог благајника, који је изабран од стране одбора у смислу чл. 112. закона о општинама поштто општина има преко 500 пореских глава.

Овај благајник неписмен је, и како таман он само отвара и затвара касу, а све му послове врши општински писар, изабран по чл. 113. поменутог закона, па га чак и потписује на сним актима по којима се новац прима на чак и на пореским књижицама.

Овај писар нема никакво нарочито овлашћење од стране благајника да га може потписивати.

Благајник није подложно ни заклетву по чл. 108. поменутог закона.

Да би се законски прописи одржали на снсним суд моли уредништво за обавештење:

1. Кад је овај благајник неписмен да ли га онда сме други потписивати по свима предметима, по којима се новац за рачун општине прима, и да ли тај други мора за то имати нарочито писмено овлашћење;

2. Кад је до сада потписивање вршио писар без писменог овлашћења, да ли би на случај каквих злоупотреба по рачунима одговарао сам овај писар и кривично и материјално, или би одговарао и благајник;

3. Ако од сада благајник писмено овласти писара да га потписује, ко ће онда одговарати на случај злоупотреба — писар или благајник; и

4. Кад благајник до сада није подложио заклетву, да ли је његов досадашњи рад законит, и треба ли сада да ову положи?"

— На ово питање одговарамо:

Истина у чл. 112. закона о општинама не стоји изрично написано, да благајник општински мора бити писмен и способан да сам непосредно рукује пословима, али је одбор инак учинио једну погрешку, што је изабрао неписмено лице за благајника, па му чак одредио рачуновођу.

Ово би још било разумљиво да је за благајника узет један од кметова те да се тако учини извесна уштеда у корист општинске касе, али кад то није случај, онда је погрешка у толико већа.

Ову погрешку одбор треба одмах да поправи, јер он носи нарочиту одговорност за ову врсту послова, пошто он и врши овај избор благајника.

Благајника не сме потписивати нико на поначним документима без нарочитог овлашћења или без присуства двојице писмених грађана, јер он може одрећи примљену сума на би материјалну одговорност, а евентуално и кривичну, носио онај, који исправу потписује.

Дотле, докле се овај благајник не смени треба да остаси другог, који ће га потписивати.

Кад благајник изда писмено опламљење за потпис, на ће после било злоупотреба онда он одговара материјално, а ово друго лице кривично, ако се, наравно, утврди да ама и његове кривице, односно да је ово упропастило новац.

Одбор треба одмах да закуне благајника у смислу чл. 108. закона о општинама, јер тако закон тражи.

Послови благајника до сада свршени не могу се оспорити због тога што није био положио заклетву.

V

Суд општине мелничке, актом својим Бр. 1550, пита:

„Извесно лице дугује ово општинској каси 500 динара облигационог дуга.

Дужник нема стоке нити какву другу покретност, од куда би могао дуг исплатити, већ у место дуга нуди општини извесно своје имање.

Како је општини потребно имање које дужник нуди, то је одбор решењем својим од 28-XII-1908 г. № 2927 на основу чл. 86, тач. 4. закона о општинама, уважио понуду дужникову, и исто је решење суд преко своје надзорне власти послао господину Министру Финанасија на одобрење.

Господин Министар, односно пореска управа, претписом својим Бр. 396 искључује се из решења по оној ствари као ненадлежан наводећи да је одбор општ. чл. 86 т. 4. зак. о општинама опламљен да решава да општина може купити какво непокретно добро, и такве одлуке шаља у препису по чл. 85 зак. о општинама послати надзорној власти како би власт у потребном случају могла поступити по чл. 152 закона о општинама.

Што се тиче исплате куцлеског имања замењивањем између општине и дужника, такође вели да није надлежан, — и да у овоме случају важе прописи чл. 86 и 152 закона о општинама поред осталих законских прописа.

На основу претписа пореске управе суд је ово општински послао надзорној власти решењу одбора бр. 2927, — те да на основу чл. 152. закона о општинама донесе своје решење.

Уз напомену ове одлуке напоменуто је, да је препис на основу чл. 85. зак. о општинама послат власти још 31-XII-908 године.

Надзорна власт праћа решење бр. 2927 са напоменом да ако је суд послао власти препис решења, и ако власт исто у року од 10 дана није задржано од извршења, онда нема више шта даље по томе радити.

Поводом наложеног, а ради правилне припреме законске ствари се моли уредништво за следеће објашњење:

Да ли је довољан рад по одлуци суда и одбора бр. 2927 у колико је до сад урађен на да дотична одлука има правне пуноважности, или би исту морао надзорне требала одобрити још која виша власт, и на основу ког законог прописа."

— На ово питање одговарамо:

По тачци 4. чл. 86. закона о општинама, одбор решава да општина може купити какво непокретно добро.

Ни ова, нити која друга одредба законска не условљава ма какво одобравање које друге власти.

Према томе, кад се за ову куповину не тражи одобравање каквог новог прореза, него се шта више тиме напљањује једно сумњиво општинско потраживање, онда се може примити без икакве бојазни у толико пре, што је суд слао одборску одлуку и г. Министру Финанасија и надзорној власти, на нису чињене од стране њихове никакве примедбе.

Само треба одмах извршити убашчињење на ово добро, и кроз књиге провести одужење општинског капитала.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У прошлом броју „Полицијског Гласника" изнели смо праћење које је Владимир Јаковљевић извршио до његове осуде, а онде ћемо објавити праће које је на своме признању учинио по бегству са Калемегдана Завода до суда.

41. Истога дана пала је из завода побегао, 3. маја прошле године, у среду дана ушао је у бакалницу Брање Чистопуловог на механи „Лазаревац" у Савамали и из њене дигао што је ситнице нашао. Ну ту га примети из позадње собе шегрт и потрчи за њим, док га нађаграни код хотела „Лондона" не ухвате и спроведу Кварту Савамалском, одакле је из ходника побегао успео да побегне.

42. Чим је из кварте побегао извратио је у дунавацинку код „Пароделоса" у Македонској улици, где дигне три кутије најскупљих цигарета, на онда преко Палилуле оде у Болеч, где преноћи и сутра дан стигне у Грошну.

43. У Грошној у механи код „Престолонаследника" из отворене њихове дигне 36 динара и продужи даље.

44. Одатле дође у Пожаревац, где је, вели, извршио више описених крађа, али када је покушао да обије њихове у рачун неког тамошњег житеровог трговца, Јевремића, буде ухваћен и доведен у начелство, одакле је такође четрнаестог дана успео да побегне.

45. У селу Бозечу погоди се код неког Митра Вићентића да му чува бостан. Ту је стално зубешће и дање крадом продавао, а једно вече договори се и прода неким сељацима из Винче 300 комада, па пошто су сељаци бостан отерали онда припадају с обе стране на пушака, те ће маскирају као да су лопови бостан покрали и да их је он гањао. Сиротя Митар сутра дан био је још весео да му „верени" слуга није погинуо, а да му и остатак дреки „лопови" не би дигли он обоје сви бостан, ма и зелени, а Владимира пошље да му чува виногред.

46. У винограду још је више бирио, јер је грожђе било скупље и сваки дан је продавао по 10—15 кила, а већ не може да се пазикаи како се лопо проводио и честно са сељацима из околине. Ну кад је селак видео да му је и грожђа све мање и мање он брже боље и виногред обере и Владимир се с тужним срцем морао растати са тим „рајским" местом.

47. Ну среће га напосе на сеоског чиста Обрада Јелића, које је бо истерао виногредињу и тражио новог, те тако стуни. И ако је виногред био зар села пиак је и ту бирао оно 100 динара, а над је виногред обрат онда је при полазу домаћиновој ујатој бирни из другог села, која је била дошла на „бербу" дигао њиу од 10 дуката и онда се појпша заиседе Београда.

48. Чим је у Београд стигао дигао је на оделан начин хлебарју неког механа „Готово", Сава Максимовићу, сто и неколико динара.

49. За тим једном касапину на Цветном Тргу обијалом 140 динара.

50. Касапину Дади на Краљеву Тргу обијалом 50 динара.

51. Више других ситнијих крађа, којих се више и не сећа.

52. „Али сад долази оно што сматрам опасном замањени после овакових послова може да напари, а то је — бојбожина. Дакле дошао сам вашее, а ово као. Не сећам се тачно али мислим да је било око позоришне октобра пошао ја ко човек да се мало пропетлам и као одавно мислим пролазио ошпемљом поиисљам, хајд да се тамо прођем. Шетајући дођем ваш кафане „Женева" до једног крчмара, коме сам раније једном правником био дигао око 40 динара, те се очас реших да опушам срећу поново. Али сам се преварио у рачуну, јер пошто сам обаје једноу виски у њој ништа нашао, на такаи је на врата, а ја гледа предаме, но ја га одгурнем и кажнем сне трчећи кроз једно оближњо сокаче, а за њима се дигне читава хајка. Одиекуд се обре и један полицијски писар, који је целу ову бухуњету што се за њиом нашла предводио с револвером у руци. Ко зна докле би се тако јурнали да се пред њиом од једном не испрети један возар — полиц — са искушном затегачином, те и ако сам њиво резолвер, пред његовом одлучношћу да не поиком клепа морао сам стати. У том доба и писар са свештиком, те сам се морао предати. Да би се пријрио да сам одбегли робијаш кажем се у кварту као Милан Миветић из Апрањевине у Црној Гори, с њиме сам се раније био у суботици упознао. Док је из Црне Горе дошло уверење и притежања за жене одлежао сам у притвору неких шест месеци, кад срећом сне у болници те ме је суд с обзиром на дуг притвор, малолетство и „добро" ослабио 8 априла ове године одушко само на месец дана затвора.

9. маја ово сам већ у слободи.

53. Одмах по отпусту одем у Бајлонов кпиш на тополчадерском друму, запучем се за дана у један кошак, ноћу обијем њекову и продавницу и дигнем ту 30 дин., па се сутра дан као ту отворили врати неозакопно пазурем.

54. Други дан извршим крађу једном касапину на Вел. Пијаци у 15 динара.

55. За тим Ковачевићу, солару, 12 динара.

56. Драгојевићу, дрварру, једном 4, а други пут 31 дин.

57. Другом једном дрварру у дну маха но 8 и 2 динара.

58. Сарачу на Цветном Тргу 20 дин.

59. Четири поменуте описане крађе на Великој Пијаци.

60. У продавници јечма и овса у Краља Александра улици 130 динара.

61. У стоварипту обуће Кандића и Конп. 40 динара.

62. На посљетку покушај оне крађе у бапрани на Краљевом Тргу, када су ме њемни стражари Петко Митић и Сибин Трифуновић ухватили и власти предали."

Свој дуги животопис Владимир је завршио са дубоким кајањем, у којем брижљиву и искрене жеље из београдског друштва, код којих је као студент Универзитета. Посао је са умом лепо и поштено по богом хотелима под лажним именом.

Сведак је шта га чека за овакве своје краће, које је нахон извршио на описи начин, али је имао безбрижан и пасмејан. Свакако се нада да ће му се опет над год указати прилика да умаже од заслужене казне. Учињених дела не стиди се и хвали се да их је нахом лаку прико. Друштва никад није имао, јер друге лопове „презире". И када би, вели, био пуштен у слободу опет не би могао дати обећање да неће више красти, јер му је немогуће икакав посао радити, пошто је се од тога одавно одвикао, упрасо никад га није ни радио.

Мозе се сва полицијске власти да акта по побројавши крађама, а и које нису овде поменуте, а сумња се да их је овај Владимир много извршио, пошаљу Кварту Варошком, који противу њега води потрагу.

ТРАЖЕ СЕ

Танаска Радојковића — „Говрљана", из Крагујевца, **Јокицу Костића**, из Аранђеловца, и неког **Младеновића**, из Великог Дренова, све кочијере, тражи начелник среза колубарског округа београдског, да му се стражарно упуте.

Танаско, чији фотографију износимо, казано је у 5. броју „Полицијског Гласника" од 1907. године, а то под именом *Милана Лазаревића*, а под тим га именом и сада тражи поменути начелник. У фебруару 1907. год. утврђена је његова идентичност, и тада га је Управа града Београда сервисала поћој власти на одлужење рока. „Говрљан" је стар 20 година, висак, жућкасто-зелених очију. На левом крају леве обрве има ожиљак од ране, неправилног облика, величине 2/0·5 см.; па лево) страни потилка има белегу од посекотине, у облику криве линије величине 2·5 см.

Личан опис Јокице и Младеновића није познат. — Депеша начелника среза колубарског округа београдског Бр. 8753.

Милева, кћи Петра Марјановића, земља из Лапишта, 7. т. м-ца отумарала је од своје куће и до сада се није могла пронаћи. Она је стара 16 година, плава, лутих образа, повисока и пуна. Од одећа има рецаг црвене боје и црну сукњу; бивонога је. — Депеша начелника среза беличког Бр. 11668.

Николу Станковића, радника из Београда, тражи кварт полицајски, али му не зна место пребивалиш, нити личан опис. — Акт Управе града Београда Бр. 28.766.

Стојана Тодоровића, хлебарског радника, тражи начелство округа смедеревског, ради извршења једне пресуде над њим. Он је отумарао из Смедерева, а стар је 33 године, средњег раста, плав, округлог лица, у македонском оделу. — Акт начелства Бр. 5301.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже несташа лица и пронађена упуте надлежним властима, које су тражење захтевало.

ПОТЕРЕ

Митх Станковић, бивши ужар на Параћина, решењем привременог истражног суда стављен је под суд за преступну просту крађу, али се ње сад где се налази. Митх је родом из Ратара у округу крушевом, стар 30 година, а личан му је опис непознат. — Акт пројектованог истражног суда Бр. 13745.

Непознати злочинци на разбојнички начин убили су Стану Стевановић, удову из Злодола и том приликом однели 25 труби разног платна, 11 тканих вунених ћилима, 5 шареница, 2 губера, 1 пилим од трп поље, више пари чарапа, и посебну полициску упрасе зупе за ткано и плетиво. — Депеша начелника среза рачанског Бр. 8670.

Александар Јулијус, радник из Београда, одговара код кварта полицајског за злочинце. Једном је и судски осуђиван. — Депеша начелства округа смедеревског Бр. 5397.

Драгутин А. Симић, бивши општински писар из Бадовинаца, одговара код начелника среза мачванског за преварју, али се крије од власти. Он је стар 75 година, нижег раста, сувоњав, прво носе и бркова, исход девет зуба има окиљак од скрофуле, а код говора шушка. На себи има гуњ и чакшире од шајка, на глави шешир, а на ногама опанке. — Депеша начелника среза мачванског Бр. 12.467.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегли личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потеруице издале, с позивом на скинчено бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 9. и 10. т. м-ца украдем је један коњ из поште Димитрија Миловановића, из Мужинца у срезу бањском. Коњ, је шатор 8 година, алватст, са жиком „В"; придно су му ногу коване турским, а задње неичњени новом. — Депеша начелника среза бањског Бр. 7753.

Обраћа се нажња свима полицијским и општинским властима на ову крађу и крадљивца.

НАЂЕН ЛЕШ

9. тек. м-ца јутро код Костолца пливали су пешчиру наг леш једног непознатог женског лица. Леш је малог раста, смеђе масти, округла лица, пратке, смеђе косе, таквих црних обрва, неразвијених дојки са великим бradавицама, по чему се закључује да је женска морала бити стара 18—23 године; на десној руци има белегу од пеџевања, у оба уха пробушено висећуше, а на десној руци нанизану бурму од жеишча. На леду нема никаквих повреда.

Нека све полицијске и општинске власти пазтану, да се што пре утврди идентичност леша, а приватни се моле, ако би знали што о овоме леју да о тоне известе најближу полицијску власт или начелника среза посарачког с позивом на акт Бр. 12201.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За ове, који сва три комплета узму једно, цена је свега 50 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су тиме, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 26. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 28. ЈУНА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 9. маја 1909. године Бр. 2907., донесене на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Васа Шешић, учитељ у Пољути, родом из Ст. Плавнице у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско подaништво, заједно са својом женом Маријом, изузетно од §. 44. грађанског закона.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. јуна 1909. год. у Београду.

ПОХВАЉЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Решењем Г. Министра унутрашњих дела IIБр. 11.875 од 16. јуна т. г. похваљен је г. *Нетослав Ј. Ђаја*, писар Управе града Београда, што је његовом заслугом 7. т. м-ца ухваћен у Београду Владимир Јаковљевић, одбегли осуђеник, који је учинио безброј опасних крађа.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

§ III. Оглас или објављивање продаје.

§ § 475. и 478.

Свака принудна продаја ствари мора бити *објављена*. То је најважнија формалност која долази у оно међувреме од пописа до продаје. Она је тако битна да она повлачи поништај продаје која би се спровела а она не би била испуњена (§ 501.). Не гледа се ни најмање на то да ли су пописане ствари покретне или непокретне, нити на то колика је вредност пописаних ствари. Вредност њихова има значаја само у том погледу: колико времена треба да прође од огласа до дана продаје и на који се начин врши објављивање продаје.

Што оглас има тако велику важност, то није тешко разумети. Главном надметању код ових продаја циљ је, да се пописано добро прода што скупље, а то ће се постићи, ако надметачи буду у што већем броју. Међутим, да ово последње буде, потребно је да намера власти да извесно добро продаји изложи добије што јачи публицитет. На тај начин, публика, упозната са том намером, стећи ће се, вероватно, у великом броју на дан продаје на месту где ће ова вршена бити, и, услед конкуренције међу лицитантима, цена продајна биће знатнија, што је, наравно, у интересу обеју страна, и повериоца и дужника.

Али није то једини разлог огласа. У одсуству објаве продаје, то јест када би се она вршила у тајности, биле би могућне и злоупотребе. Ове би могле поћи успеха, да дужнику час повериоцу, дужнику, на тај начин што би дужник могао унапред, да онај мали број појединаца који би случајно сазнали за продају на ову не дође, те да се она, због оскудице у лицитантима, одложи, што, претпостављамо, задовољава интересе дужникове. *Поверилац*, н. пр., на тај начин шта је овај имао могућности да пописато добро купи на продаји по јевтину цену, будући, услед тајности продаје, није имао озбиљних конкурената.

Да би се, дакле, такве и сличне злоупотребе избегле, као и да би се постигао горе означени резултат, добијање добре продајне цене, законодавац је установио формалност огласа. Формалност ова, разуме се, постоји и у другим законодавствима. Тако, француски грађ. суд. поступак говори о њој у чл. 612. а 625. за продају непокретних, а у чл. 693. а 700. за продају непокретних добара. Аустриски закон о извршеном [Executionsordnung] има о томе одредбу у § 169. за непокретна а у § 272. за покретна добра (Bekanntmachung des Versteigerungstermins oder Edikt). За немачко право видети § 717. (сада § 816.) грађ. судског пост. за Немачко Царство. Gaupp, *op. cit.*, II., S. 440 und 441; Fitting, *op. cit.*, S. 641 und ff..

1°, *Рок који треба да протече од огласа до продаје.* Законодавац није остављао извршној власти одрешене руке у том питању: колико времена треба да прође од огласа до продаје. Лако се увиђа, да то питање по заинтересована лица није ни мало равнодушне, и законодавац је добро учинио што је, ограничивши овде полицајску власт, пружио тим лицима једну важну гаранцију.

И заиста, када је објављивању продаје и тај циљ, да ова, ради добијања веће цене за пописато добро, буде што шире јавношћу окружена, онда није индиферентна ствар колико ће времена протећи од огласа до продаје. Јер мера јавности овде зависи од рока који продају од огласа раставља. Што је тај рок дужи, то ће и већи број појединаца за продају сазнати, те ће тако на овој биги и већи број надметача. Скратити сувише тај рок, то значи оглас начинити илузорним, пошто би се могло десити да, због тога, врло мали круг лица сазна за продају, услед чега би циљ који се жели огласом постићи био промашен. А тако исто злоупотребе које смо горе као могућне код тајних продаја нагласили и овде би се могле, премда у некодико мање, десити.

Рок који треба да протече од огласа до продаје обележен је у § 475.. Тај пропис прави разлику између ствари које вреде хиљаду динара или мање и ствари које вреде више од хиљаду динара. У првом случају, између објаве и продаје треба да протече бар *петнаест дана* а у другом бар *тридесет*. (Замена од 14. Јула 1898.). Дан огласа, dies a quo, и дан продаје, dies ad quem, не рачунају се у рок, тако да између та два дана треба да прође, најмање, оних петнаест односно тридесет дана (jours francs), што исто тако у француском праву.[1]) Из текста ових параграфа

[1]) Али се у тај рок рачунају промени који би се десили између објаве и продаје.

види се, даље, да законодавац води овде рачуна само од тога колико написато добро преди, а не и од тога да ли је оно покретно или непокретно.[1]) По ранијој редакцији § 475. било је четири разна рока, од пет, десет, двадесет и тридесет дана. Сада је пропис тога §-а простији. Наравно, да по оном правилу § 7. грађ. зак., које је данас постало и уставно начело (чл. 36. Устава), да закони не могу вређати стечена права, продаје извршене пре замене тога §-а грађ. суд. пост. од 14. Јула 1898. морале су бити подведене под стару редакцију тога прописа, и ако је о њиховој уредности суд решавао после замене од 14. Јула 1898.. Право заинтересованих лица, да оборе продају, извршену противно законским одредбама онога времена када је она била, јесте отечено право њихово које им нови закон није могао одузети.

§ 475. вели, да између огласа и продаје треба да прође бар петнаест односно тридесет дана, што значи, да је то минимум времена које, после огласа, мора протећи, на да буде продаје. На чега налази, да тај размак времена може бити и дужи, а то ће рећи, да продаја не би била неуредна, ако би фактички протекло између огласа и продаје више од петнаест односно тридесет дана. Предаја због тога не би могла бити уништена. § 501., који побраја прописе чија повреда повлачи уништај продаје, предвиђа, истина, и § 475.; али, наравно, само тако изнађено повреду тога прописа, ако је овај рок био краћи него што он то нарећује. Противни случај није законом забрањен, што значи да је допуштен. У осталом, та околност да је после огласа протекло више него петнаест или тридесет дана само може бити поводом за заинтересоване стране, будући је она могла довести на продају већи број надметача, а тај факат опет могао је подићи цену поднесатом добру.[2])

Али у овом свом праву да пусти да од огласа до продаје протекне више од петнаест односно тридесет дана, власт извршна није неограничена. Она је, понимање, ограничена одредбом § 464. који овако гласи: „Полицијска власт дужна је пресуду или решење у свему извршити на покретних стварн најдаље за шест недеља, а из непокретности најдаље за три месеца, баш да би се најпре непокретна добра и у њиме страна продавати имала. Рок се овај рачуна од дана кога је извршна власт примила судски налог за извршење, или кога јој је на извршење поднесена извршна судска пресуда. (Допуна од 14. Јуља 1898.)". Шта разуме законодавац овде под изразима: „пресуду или решење извршити?" Шта то треба она да учини па да се може рећи, да је она своју дужност испунила? Да није довољно да је само дужниково добро узета у попис, то је сигурно. То је, истина, један акат из реда извршења, али, сам за се, он није „извршење судске одлуке". За ово нужно је, да је било продаје. Али је ли то доста? Мора ли бити и то да је повериалац и свој новац примио, па да се може рећи, да је одлука извршена? Не може се одговорити у опште апсолутно тога што, после продаје, настају или могу настати процесне радње које полицијска власт не прша због чијега одуговлачења, наравно, она не може бити одговорна. Тако, може против продаје бити изјављена жалба; даље, после продаје, махом, долази процедура позната под именом распореда новца која се дешава код суда. Тражити да је поверилац у горе обележеним роковима чак и новац примио, па да се извршна власт сматра за тачну, то би значило, као што смо већ рекли, извршну власт начинити одговорном за закашњења за која она није крива.

Стога ми мислимо, да је, у тим роковима, власт дужна извршити само оне радње које спадају у њену надлежност. Али, мора да их изврши све. Последња радња то је продаја. Ако је, дакле, полицијска власт у року од шест недеља, односно три месеца, наложила продаји добра дужникова, она је учинила оно што јој наведени § 464. налаже.

Из овога налази да полицијска власт, при одређивању онога рока који мора протећи између огласа и продаје, треба да нази на то да, и поред тога што би она тај рок преко петнаест односно тридесет дана продужила, продаја буде после шест недеља односно три месеца, рачунајући од дана означеног у допуни § 464. од 14. Јуља 1898.. Иначе, она ће бити одговорна дисциплински, а евентуално и грађански, за одуговлачење извршења, по § 500. а..

Али тај факат, што је између огласа и продаје прошло више него што треба по § 464. не даје право заинтересованим лицима, да траже поништај продаје. Законодавац такав узрок уништаја не предвиђа, а правило је да се продаја сматра за неуредну и да се, као таква, може уништити само онда ако није испуњена таква формалност за коју је законом изречно казао да њено неиспуњење повлачи уништај продаје. Често, у осталом, тај факат да је од огласа до продаје протекло дуже време него што законодавац налаже неће, као што смо казали, бити од штете по поверионе. Али, ако је тај размак времена сувише велики може се десити и обрнуто, то јест да заинтересована лица буду оштећена. И заиста, у једном таквом случају публика која се навраћала о дану продаје могла би овај, зато што је он дано објављен, сметнути с ума, и на тај начин на продаји бити малобројна, услед чега би и најнапријатнија цена била мала. Стога је законодавац требао да предвиди и један *максимум* времена који може протећи од дана огласа до продаје, тако да би, у противном случају, заинтересована лица имала право уништити продају као неуредну. По садашњем законодавству, заинтересована лица, ако су била оштећена услед сувише великог размака времена од огласа до продаје, могла би једино тражити накнаду штете од одговорног полицијског органа. Али, ако овај није пренебрегао онај рок у § 464., он не би могао одговарати, без обзира на то што је од објаве до продаје прошло доста више од петнаест односно тридесет дана. У размацима времена, одређеним §§-има 464. и 475., полицијска власт се креће дискреционарно.

(наставиће се)

Живојин М. Перић

„О доказима у кривичном поступку"

(Из „говора" г. Др. Бож. В. Марковића, ван. проф. права на универзитету на ван приказ његове књиге под горњим насловом).

Пре кратког времена приказали смо у овоме листу књигу г. др. Бож. В. Марковића, ван. проф. права на универзитету, под горњим насловом, сматрајући да је јавна оцена једног дела треба да буде пропраћена и исто оцењено, јер се у нашој правној литератури ретко појављују већа научна правна дела, а и оно што се појави, махом пролази без критике.

У овоме нашем приказу књиге г. др. Марковићеве „о доказима у крив. поступку", ми смо учинили и неколико напомена о извесним *погрешним* објашњењима г. Др. Марковића неких законских одредаба нашег кривичног поступка, која се налазе у овој књизи, а тичу се *доказа*, изложивши и друге неке мисли и непотпуности овог дела у објашњењима извесних предмета и законских прописа о истима. *Све* наше наводе у овој критици о предметима које смо третирали, поткрепљујући погрешне коментаре г. Др. Марковића, ми смо документованим аргументима црпеним студијом науке крив. поступка и праксом наше јудикатуре, која је константна у питањима која смо третирали. По дужности савесне критике изнели смо и *добре* стране овога дела и

[1]) Француски грађ. судски поступак (le code de procédure civile) сваки однос правни о привременој продаји покретних добара (la saisie-exécution, la saisie-brandon, la saisie dite foraine), а то у одељку (titre) VIII., IX., X. и XI. пете књиге (чл. 582. и 673.), а о привременој продаји непокретних добара, у одељку XII., XIII. и XIV. исте књиге (чл. 673. и 720. Boitard, Colmet-Daage et Glasson, op. cit., II, p. 349 et suiv.. По чл. 617. тога законика за продају покретних ствари довољно је да је она једно дан раније, пре дана продаје, објављена била. За непокретна добра важи друго правило: продаја њихова треба да буде чрез новина, дакле без обзира на вредност поменутих непокретних добара, објављена најмање четрдесет а највише седамдесет дана пре него што се извесни (чл. 696., 697. и 698.). Boitard, Colmet-Daage et Glasson, op. cit., II, p. 320, 350, 442. Дакле, као што видимо, француско законодавство не држи оно начело о разним временима које треба да прође између огласа и продаје, ово исто разлике које и наш законодавац. У том погледу изједначили се са правом француским и право аустријско. За продају непокретних добара имамо, у овом последњем праву, § 140. а за продају покретних §§ 272. и 213. закона о извршењима од 1896. (Executionsordnung). За начино право видети § 717. (за покретне ствари) и § 757. (за непокретна добра) нем. грађ. суд. пост. од 1877.. Glasser, op. cit., II, S. 440 und 459.; Fitting, op. cit., стр. 441. und ff..

[2]) За дужину рока од објаве до продаје видети решење II-ога одељења Касационога суда од 12. Јуна 1902., бр. 4.926.. Свет. Јанаћ, *Грађански судски поступак програмачки начелима одлучама повеће седнице Касац. суда и одељења и одлучама управних власти*. Глава осамнаеста: *О извршној продаји*, стр. 326..

[1]) *Полицијски Гласник*, 1904., број од 15. Августа, стр. 330.. „Рок овај (од 15 и 30 дана) не може се повећати при продаји одајзлом на аукцији, ако су сви начини предмет једног посла"; реш. одељења Касац. Суда, од 27. фебруара 1898., бр. 725.. С. Јанаћ, *Орг. спи., Нов. Гласник*, 1904., бр. од 15. Августа, стр. 326..

изрекли потпуно објективан и беспристрастан суд о истом.

Писац књиге г. Др. Марковић, у место да усвоји наше умесне примедбе на његова „објашњења“, чију смо погрешност доказали, а изнели их у доброј намери, у самом циљу коме тежи и г. Др. Марковић, то није учинио. У бр. 19, 20. и 21. овог листа г. Др. Марковић одговорио нам је на наше примедбе, остајући и даље при истим конклузијама о спорним тачкама у нашој дискусији, трудећи се да докаже да су правилна његова „објашњења“, а наше примедбе неумесне.

Спорна питања у овој дискусији ми смо у нашем приказу ове књиге г. Марковићеве дискутовали начелно, објективно, дајући разлоге за сва своја тврђења и побијали закључке г. Марковићеве пристојним тоном и онако како се то тражи у једној овако озбиљној научној дискусији. Г. Др. Марковић на против, у поменутом свом одговору, трудећи се да побије наше наводе стрмио се о оно основно правило ућудности и објективности које важи за сваку озбиљну стручњачку контроверзу. У оскудици научних разлога којима би добио наша тврђења и одбранио своја погрешна објашњења г. Марковић прави неке недопуштене алузије на наша назалења, као што је н.пр. ово: како бих ја „учинио науци велику услугу, кад би своје мишљење објавио у ком од угледнијих европских стручних часописа“ (као што то ради сигурно г. Др. Марковић), како „не знам шта је умишљај“ како немамо „спреме колико његов најслабији ђак, како је закон „у сигурним судијским рукама“ итд. мислећи да ће тиме побити наше наводе и одбранити своје накарадне коментаре. Већ и само ово довољно је да докаже колико је озбиљан овај писац који се служи и оваквим аргументима у једној чисто начелној, научној полемици, и како му ми нисмо дали у нашој критици никаквог повода на оваква нечи одговарања на тоном којим смо се служили, ни иначе.

Доктринар и прави научник коме „правилна примена закона“ збиља лежи на срцу, радовао би се сваког објективној начелној дискусији којом се прочишћавају спорна питања и утврђује једно правилно следиште у науци о истима, ма се и не слагао са противним мишљењем о предмету контроверзе, јер иста користи баш самом оном циљу, осигурању правилне примене закона у коме се и нода. Г. Др. Марковића на против изгледа да ћути оваква дискусија и зато валда и употребљује онај свој онакав тон бранећи своја „објашњења“ какав не приличи овој дискусији. Или можда г. Др. Марковић мисли да је он толико ауторитативан у овој бранши науке да кад он нешто тврди о каквом предмету да је то догма и incontestable. Нико не сме ни помислити да може бити и другчије, а најмање усудити и да то доказује. Лепо мишљење о својој догматичности само на жалост изловано у самом њему, јер г. Др. Марковић још није створио о себи репутацију у правничком свету да је он у своме еаху ма и онолико ауторитативан колико су други наши аутори ове науке као н.пр. г. др. Радовић, па су ипак њихова мишљења критикована и дискутована, а како изгледа неће је ни стећи. Искрено кажемо, због овога оваквог његовог одговора ми смо се размишљали: да ли да у опште и дискутујемо даље са г. Др. Марковићем о спорним питањима „у доброј дискусији, јер видимо са каквим научником“ имамо посла. Што то ипак овде чинимо то већ није ваше ради г. Др. Марковића, кога као што се види не могу убедити никакви аргументи, па ма их прилетала на најбољих стручних дела, него ради оних који би можда још могли тражити каквог одлонца у „објашњењима“ г. Др. Марковићевим у практичној примени науке из које је предмет ове дискусије. Осим тога, не може се допустити да се под видом научних коментара уноси заблуда и помета у питањима о којима су сви они који примењују закон у пракси одавно на чисто. Стога ћемо се позабавити мало „одговором“ г. Др. Марковића и његовом књигом.

* * *

У материји *умишљаја* у спору је на првом месту питање: да ли је иследник по нашем кривичном поступку, безусловно дужан да код дела *која остављају трагове одмах предузме умишљај* чим сазна да је *учињено* такво дело или закон то не тражи, већ остаиа умишљаности иследника ово вршење умишљаја?

Цитирајући пре свега, и опет § 54. нашег кр. пост. о овом питању:

„Ако би се на ком месту или лицу налазио траг каквимог дела, иследујућа власт сама ће се о том трагу уверити и старати се да се он не изгуби“.

Г. др. Марковић у својој књизи: „о доказима у кривичном поступку“ у објашњењу овог §-а тврди: „да се свакако § 54. *нема узети* тако: да је иследник „безусловно дужан предузети умишљај чим сазна да је кривично дело, које је у питању за собом оставило неке трагове и ако би се по тексту његову могло узети „да је то иследникова дужност“. (стр. 147.). „да ово нарочите даклс не принуђава неђ само умишљеје иследника и од његове обавезности и умишљаности зависи хоће ли извршити умишљај или не, при чему „се има да руководи циљем умишљаја као и „циљем саме истраге“ (стр. 150 и 151).

Ми смо у нашем приказу књиге г. д-ра Марковића казали: да је овакво објашњење и придавање смисла § 54. кр. пост. т. ј. овакво решење постављеног питања, апсолутно погрешно и противно закону. Рекли смо даље, да је иследник по овоме законском пропису дужан, обавезан: да код дела која у опште остављају трагове изврши и то одмах умишљај и учини претходне констатације места извршења, предмета и осталог, што не односа на само кривично дело које остаиа за собом трагове, без обзира на то да ли ће се овим умишљаем који ће он извршити утврдити што или не.

Г. д-ра Марковића просто је револтирала она наша примедба на његово објашњење. У своме одговору на ово наше умесно тврђење, г. др. Марковић каже: како је „наше резоновање нетачно, неосновано“, како не знамо „шта је умишљај“, и покушава неким мизерним разлозима да докаже тачност свога „објашњења“ § 54.

Наше тврђење о обавезности дужности иследника да изврши умишљај у случају о коме говори § 54. нашег кр. пост. ми смо засновали баш на самом тексту ово §-а, за који и сам г. д-р Марковић признаје: „*да би се по тексту његову могло узети да је то иследникова дужност*“. Рекли смо: да само оне речи § 54.: „иследујућа власт... сама ће се о том трагу *уверити* и *старати* се да се он не *изгуби*“, — показују да је овај законски пропис *императиван* и да баш принуђава иследника на ову дужност пришла умишљаја у случају који предвиђа, ако хоће да испуни деликатну мисију иследника која му је поверена. Све речи текста садрже обавезу, налог, а не просто опхођење, какав им смисао придаје г. др. Марковић. И друге разлоге за поменуто наше тврђење у овоме питању ми смо изложили довољно јасно и опширно у бр. 8. и 9. овога листа и упућујемо на њих. Овде ћемо само дискутовати о наводима г. др. Марковића у његовом одговору којима је покушао да потре наша тврђења у овој ствари. Треба имати на уму само то да је реч о *делима која остављају трагове, (delicta facti permanentis) као н. пр.* убиство, разбојништво, паљевина, опасне крађе, т. ј. таквим за које се по самој њиховој природи може у напред мислити да су оставила „траг на ком месту или ком лицу“ као што каже наш законодавац у § 54., јер о тим делима и јесте реч у овоме законском пропису. Код ових дела, тврдимо ми и опет, а то ће тврдити свака практичар, који зна шта се хоће овим законским прописом, да је иследник, у иследењу ових дела, *безусловно дужан*, и то *одмах*, баш чим сазна за извршење кога од истих, да изврши умишљај и учини моменуте претходне констатације о којима говоримо.

„Ја хоћу, — вели г. Др. Марковић у своме одговору, — да иследник зна шта ради, да буде свестан сваке своје радње, а не да буде проста машина, па чак и „помичан налажењем на лице места да види „нешто, што му или никако не треба или „што је у напред већ несумњиво доказано“.

(наставиће се)

Милош Станојевић
судија.

ПОСТУПАК ПОЛИЦИЈСКЕ ВЛАСТИ
ПРИЛИКОМ ИСТЕКА УГОВОРА О ЗАКУПУ
(§ 356. в. К. З.)

Овај поступак регулише § 356. в. К. З., који гласи: „Ако кирајција или закупац, коме је рок закупа истекао, или му господар закупа на време отказао (§ 701. Г. З.) неће на захтев господарев из закупног добра да изађе, полицијска власт ће му наредити, да се у року од једнога, а најдаље до три дана из закупног добра исели; и, ако он то не учини било хотично, било из узрока који га по закону не оправдавају, власт ће га силом из добра истерати и за непослушност казнити затвором од 1—10 дана или новчано од 5—50 динара.

Кирајџија или закупац може само пуноважном писменом исправом доказивати да рок закупу није истекао, или да је продужен; иначе, у недостатку тога доказа, полициска власт ће и поред тога, што би кирајџија или закупац наводио да је закуп усменим уговором са господаром продужио, поступити по правом одељку §-а, а кирајџији или закупцу остаје право, да тражи код суда накнаду штете од господара, ако је кривицом овога оштећен.

Ако би било сумњиво да ли је рок закупа истекао, полициска власт ће упутити господара надлежном суду решењем, против кога нема места жалби, и закупац се не може ни добра изгонити".

Цитирани § регулише поступак полиц. власти у два случаја: тада кад је уговор о закупу истекао и тада кад је закуп по грађ. закону благовремено отказан. Ми ћемо се забавити само првим делом, т. ј. случајем кад је закуп истекао.

а) *Правна природа овога законскога прописа.* Правни однос који се овим законским прописом регулише у суштини је процесуално грађанско-правне природе. Он наређује начин поступања полицијске власти у разноврсним грађанским споровима, који се могу појавити између закупца и закуподавца приликом истека уговора о закупу. Полициска власт ту има својим ауторитетом да заштити очевидна или по закону призната права против сумњивога права. Она најпре *мирење* иако треба да буде. Онога ко се не покори она *принуђава* на покорност, и најзад га *казни*. У директном односу са садржином: закупним уговором, стоје само прве две мере: наредба и принуда, које грађанским процес признаје. Трећа мера, казна, нема директне везе са закупним уговором, већ она долази само као реакција јавног поретка противу лица, које се његовој наредби није хтело покорити, без обзира на садржај те наредбе. Закупац се, као што и закон каже, казни „за непослушност". Ову грађанскоправну природу цитираног законског прописа ништа не мења факт што је он унет у Казнени Законик. Отуда, приликом тумачења његове садржине, допуштено је служити се законском и правном аналогијом, и путем аналоге примене попуњавати законске празнине, чега никако не би смело бити кад би овај пропис био привилеговано правне природе.

б) *Правна природа рада полицијске власти по овом законском пропису.* Кад полициска власт изриче казну према непослушном закупцу, дејствује она тада као судећа власт и њене пресуде иду, у случајима кад то закон допушта, на расматрање пређеном судовима, чија се надлежност одређује по правилима грађанског поступка.

Кад пак полициска власт примењује цитирани § у његовом грађанскоправном делу, поступа она ту само као административна грађ. Спор који њој као надлежној у решење спада јесте *државански*. Поводом закључења или постојања уговора о закупу између парничара породио се спор. У томе спору полициска власт не одлучује који је страна у праву. На против, за расправу тога питања једино су судови надлежни. А полициска власт има само да одреди: код које ће од спорних страна бити у државини закупна ствар, докле редован суд спор не пресуди. Овај државински спор полициска власт расправља решењем, на основици јачег и слабијег права, на слабију страну упућује на редовну грађанску парницу. Отуда у овоме државинском спору не могу парничари пред полицијском влашћу снагу свога права доказивати свима доказима из грађ. поступка, већ само онима који обликом својим искључују сумњу у своју доказну снагу, и који не треба најпре да буду цењени, па тек онда признати. С тога никад не може полициска власт одређивати јаче право сведоцима или заклетном, већ, готове једнако: признањем, писменим исправама и законским претпоставкама. За расматрање ових решења полицијске власти надлежни су такође пређени судови.

в) *Граматичко и логично тумачење овога законског прописа.* По првом ставу §-а полицијска власт може да нареди и принуди на исељавање и да за непослушност казни. Биће принуђен и за непослушност каквог сама онај закупац, који се не би могао оправдати што се наредби није повиновао. Разлози правдала су једним делом у грађ. поступку, али у најпише случајева остала се уништености полиц. власти да процени: да ли је закупцу било могуће да у одређеном року по наредби поступи.

У другом ставу §-а вели се: „кирајџија или закупац може само пуноважном писменом исправом доказивати да рок закупу није истекао или да је продужен". За два случаја дакле закупац треба да има писмену исправу: 1) ако доказује да рок закупа још није истекао; и 2) ако доказује да је рок закупа продужен. Сад се у другом ставу § продужује даље: „Иначе, у недостатку тога доказа, полициска власт ће и поред тога, што би кирајџија или закупац наводио, да је закуп усменим уговором са господаром *продужен*, поступити по првом одељку (наредити му да се исели). Овде се расправља шта ће радити полицијска власт у случају под 2 тј. тада, кад закупац тврди да је он у договору са закуподавцем продужио рок закупа. У целом другом ставу међутим остаје неодговорено шта ће радити полицијска власт у случају кад закупац тврди да рок закупу још није истекао. Закон је најпре оба случаја састављо, па их по том растављо и за други случај, вели одмах у другом ставу §-а шта ће се радити, а за први случај он даје одговор тек у трећем ставу §-а, као засебно, одвојито решење.

У трећем ставу вели се: „Ако би сумњиво било да је *рок закупа* истекао, полициска власт ће упутити господара надлежном суду.... и закупац се не може из добра изгонити".

У овакво тумачење ако ово хоће да се тиче и усменог и писменог уговора о закупу буди сумњу стилизација почетка става II, јер се само тражи писмена исправа и за доказ тога да рок закупу није истекао. Тај спор о истеку уговора може се породити и на случај закљученог писменог и усменог уговора. Чим закон у почетку другог става тражи писмен доказ о томе да рок уговора још није истекао, да ли се онда не може узети да оне речи у трећем ставу „ако би било сумњиво, да ли је рок закупа истекао" значе да ће „сумња" постојати само тада ако закупац писменим доказом тврди а рок није истекао, а чим он и такав доказ нема онда се безусловно истерати на закупа? Кад законодавац у II одељ. §-а истиче нарочито усмен уговор о продужењу рока, он то чини на супрот претпостави да је при закључењу уговор био писмен, па зато и за спор о року трајања уговора закон тражи писмен доказ. На овога се закључа да цео § 356. в. предвиђа само тај случај кад је закључен уговор био писмен. Међутим свршено је нерешено по закону питање шта ће да ради полиц. власт ако је при уговор био усмен. Поступак тај међутим да се нашести само путем законске и правне аналогије.

Још једну празнину има наш закон. Он наређује шта да се ради у случају спора о томе је ли рок закупа истекао, т. ј. како гласи уговорна клаузула, даље у случају спора о томе је ли једном утврђени рок продужен, али не регулише и случај шта да се ради у спору кад једна страна тврди да је један уговор о закупу истекао, па је но том вакнадно закључен нов уговор, те се води спор око тога: постоји ли уговор у опште или не постоји. И то се питање може решити само путем аналогије.

г) *Преглед спорова и решења о њима поводом истека уговора о закупу.* Уговор о закупу је консенсуалан уговор, закључује се простим споразумом странака, те отуда може бити и усмен и писмен. Ми ћемо расматрала чињити најпре у једном па онда у другом случају.

(свршиће се)

Живко Топаловић
суд. писар

БЕРЛИНСКА ПОЛИЦИЈА

(СВРШЕТАК)

Старање о сигурности владаоца и његова дома чини најважнији задатак политичке полиције. За тај специјални задатак не постоји неко засебно одељење са стално одређеним службеницима ад ту службу, већ се свакодневно по распореду из свију егзекутивних чиновника политичке полиције одређује известан број, који дотичног дана као дежурни при председнику морају сваког момента бити готови да иђу на личну руку владалаца буде продајно. То дежурно одељење сачињава један комесар и потребан број наредника и шуцмана. Маршалат или који од крим. шуцмана политичке полиције који се у двору налазе извештавају благовремено полицију кад владалаци или који члан његове породице жели где да иђе и онда ово дежурно одељење на пола часа пред његов излазак излази на лице места. Према правцу и дужини пута дежурни комесар распоређује ниже особље, вођени се у аутомобилу осмотри целу

линију пред владаочев пролазак и, по том, заузима место тамо, где владалац има да дође. Кад овај дође на опредељено место и ако се унапред не зна колико ће се он тамо бавити и којим ће се правцем вратити онда комесар то саопштава и према томе нарешује може ли се поредак за кратко време ради одмора чиновника прекинути и која се линија у повратку има да посеђне. Чиновници се налазе међу публиком, коју пажљиво али сасвим неприметно осматрају. Кад им се неко учини сумњив они му ближе приђу, заподену разговор и држе га у очима. Ако се и сувише учини сумњивим, онда га изведу на страну и траже легитимације, којом се приликом увере да нема шта од оружја по џеповима или га по најближем униформисаном шупману пошљу у кварт. Али ово се ради у крајњим случајевима, јер се органи политичке полиције без преке потребе не смеју као такви показивати. Њихово понашање мора бити тако, да се у публици апсолутно не могу упознати као полицијски органи. Они који својим познањем нађају у очи удаљују се из политичке полиције као неподесни. Ма куда цар да иде он увек пролази чувеном улицом «Пспод Лина», чија простор од 1000 метара дужине у тим случајима заузима увек по 20 крим. шупмана политичке полиције, па и на тако малом растојању постављени иплак тако вешто удешавају своје држање, да нико и не слути да их ту има толико.

Униформисана полиција такође се појачава у улицама куда ће владалац проћи. Они с једне стране одржавају ред, а с друге осматрају публику. Тада не морају ни цара поздравити, већ му, шта више, према потреби могу бити и леђима окренути, држећи публику у очима.

У самом двору и око њега налази се свакодневно известан број и униформисаних шупмана и цивилних из политичке полиције, којима је поглавита дужност да се старају о царевој сигурности и да пазе на све што се у и око двора дешава.

Када цар путује или се налази у ком другом месту ван престонице онда га увек прате по неколико чиновника берлинске политичке полиције, 1—2 комесара и по неколико крим. шупмана, који се на смену свакодневно налазе у царевој околини и са тамошњим полиц. властима старају се о његовој сигурности, одржавајући стално везу и са својим шефом у Берлину ради прибављања евентуалних података о сумњивим личностима које би се појавиле у царевој околини. Усљедне власти куда цар пролази благовремено се о пролазу извештавају, те ове целу железничку пругу или пут којим ће проћи, поседају, старајући се да то изврше што више са цивилним органима, а униформисане да тако поставе, да не падају много у очи. Цар хоће да зна да је полиција увек око њега и да је добро чувај, али не жели да се она примећује, те полицији о томе његовом налогу морају строга рачуна да воде.

Ну иплак као најсигурније средство за владалачку сигурност је тачна и јако развијена повереничка служба у свима друштвеним слојевима, а особито оним који су противни монархиском режиму и постојећем државном и друштвеном уређеју, дакле међу анархистама на првом месту и онда међу социјалистама, као и удруженима и колонијама страних народности, нарочито оних који су према Немцима непријатељски расположени, а, за тим, и јакој контроли над странцима.

Ниже егзекутивне органе политичке полиције, који се и овде зову као и код криминалне полиције криминални наредници и криминални шупмани, узимају се из најинтелигентнијих и најокретнијих униформисаних органа — шупмана — а у првом реду оних који знају који страни језик. Они који не знају стране језике а подобни су за ту службу упућују се нарочитим професорима који дају лекције из страних језика и с којима полиција склапа уговор, на који код њих долуе уче одређени му страни језик док професор. који се унапред заклиње на савесну пастаку и чување тајне, не изда сведочанство, да одређени језицима могу потпуно да владају. Тако сваки извршни службеник политичке полиције влада бар по једним страним језиком.

Изузетно се за криминалне шупмане могу узети и лица грађанског реда, која покажу особите подобности за политичку службу, али у врло малом броју (свега 50 лица и за криминално и за политичко одељење). Таква лица радије задржавају као незванично повереиике, агенте, јер се у пракси показало да цивилна лица као чиновници (ниже — шупмани и наредници) немају ону сигурности и одзнаси служби, као дисциплиновани дугогодишњи подофицири, на којих се шупмани пајвећу.

И за комесаре у политичкој полиции узимају се интелигентни људи са финим манирима, јер често долазе у такве положаје, да морају умешно играти разне друштвене улоге.

Поред систематских плата као и код криминалне полиције егзекутивни органи имају овде додатке на стан, на одело и на надзаке око вршења службе.

Са овим смо завршили излагање о организацији и раду берлинске полиције, при чему смо се старали да се дотакнемо свију њених главнијих делатности, у колико је то допуштао обим овога листа. Међутим било је и стварн, нарочито код политичке полиције, о којима нам је дужносно поштовање према указаном нам љубазном и срдачном гостопримству налагало, да о њима не говоримо овако јавно због њиховог поверљивог карактера.

И ако би се поречемо у организацији берлинске полиције могла учинити понека замерка, то ипак шпчелава према извршености и целисходности њиного уређења као целине. Као год што се у целој држави свуда огледа ред, сталност, дисциплина, предапост службеника своме позиву и послу итд., тако и овде у овом огромном надлештву цео организам функционише тачно као један добар часовник. Отуда су и њени резултати у сравнењу са другим велико-варошким полицијама врло повољни.

Жив. А. Лазић

ПОЛИЦИЈСКИ ПСИ

У средства којима се данашња полиција служи да одговори своме тешкоме задатку: да спреми тешење кривичних дела и да пронађе учиниоце оних дела која су већ учињена, додазе *полицијски пси*.

Полицијски пси су нарочито дресирани да послуже као помагачи полицијским органима у њиној служби.

Употреба полицијских паса је врло скорашња, али корисност њихова тако је се брзо доказала да сад све боље уређене полиције, на чак и неке паланчанске, имају одељење коме је задатак да негује и обучава полицијске псе.

У последње време заинтересованост за полицијске псе много је већа. Колико се интересују полицијски органи због користи која имају од тих паса, толико се још више интересује јавно мњење поред боље безбедности још и због необично интересантних случајева где су пси показали успеха.

*

Пре него што почнемо детаљније излагање о полицијским псима, изнећемо овде уређење *Новне Страже* у Гану (Белгија) која нарочи највише и употребљава псе као помагаче полиције.

Ноћна стража (Le service de police de nuit) у Гану састоји се из сто и неколико стражара (le garde de nuit) и 30 паса. Стражаре контролишу ноћни контролори, којих има 8, и један инспектор полиције, који контролише и контролоре да ли и они врше своју службу. Сви стражари униформисани су и наоружани су револверима, а носе уза се бележник, трубу за дозивање, лисице и ламшину (lanterne) којом се служе само у случају особите потребе.

Реон варошки је подељен на 111 стражарских места. Свако место захвата нанесен број улица, пијаце, поља, које је згодно обићи, а места су тако подељена стражарима да се они увек могу наћи у помоћи један другоме. Обилажење самих места стражар врши било у једном било у другом правцу али увек по утврђеном плану тако, да контролор, који контролисаље врши по своме нахођењу, може знати час и место кад и где може наћи стражара. Стражар своје место не сме остављти без неопходне потребе, чак и свако неоправдано задоцњење казни се.

Служба почиње у 10 часова увече а свршава се у 6 изјутра. За то време ни стражари ни контролори немају одмора, али се зато преко дана не употребљавају ни на какву службу. У случају да би се морали употребити и преко дана они за тај рад добијају и особену награду а ноћна им се служба смањује.

Пре но што ће отићи на стражарско место стражари се скупљају по секцијама на једном одређеном месту. Ту их контролори прозивају, набрајају им главне дужности, дају им уputства и обавештења и контролишу их да ли су понели револвере, бележнике, трубе, лисице и ламне.

При повратку са службе стражари су дужни известити контролоре о свему ономе што је се десило после пошто су

их они „на лицу места“ контролисали, а контролори по свршеној служби подносе рапорт инспектору. У рапорту означују које су стражаре контролисали, где су их и у које време нашли; том приликом рапортују и о свима појединостима које су за време службе запажали сами или су им стражари доставили.

*

Тако је уређена Ноћна Стража у Гану, али њену тешку службу олакшава и чини да има што више успеха употреба изванредних паса.

Ово што је највише препоручило пса за помоћнике полицијских органа јесу, на првом месту, добре особине паса. Поред тога што је пас згодне форме, чврст, лак, издржљив, он има и потребних унутарњих особина. Он је храбар, схватљив, послушан и веран. Један поглед ока довољан је па да разуме вољу свога господара и готов је да се жртвује за њ. И после, пас има виднце које задају страх и најдрскијим злочинцима, јер и они не смеју да нуџају да не би правили ларму немајући се често чиме бранити против паса.

Поред свега овога неговање и обука ових паса, према користи коју они чине јавној безбедности, не кошта много, наиме што се повећавањем број њихових сметиље број људи којима су послови били повераваии. Има, пак, прилика где су особине паса у преимућству над човечјим. Пас је у стању већи простор и за краће време прећи и прегледати; свако кутак, и тамо где човек не би могао, он је у стању да обиђе и да опљуши, нарочито тамо где полицијски орган не би хтео да остави траг о своме доласку. Пас је у стању гонити крвнца и преко воде и у томе нити га задржава свлачење одела нити се боји да се удави јер је са знањем о пливању окобан; тако исто пас може прећи преко таванга леда, лакше и брже прескочити високе ограде или дубоке и шире шанчеве.

Пси који се употребљавају за помагање полицијским органима узети су из реда овчарских паса. У Гану употребљавају белгиске овчарске псе а добављају их и из Француске. Пси се обично куповином набављају кад им је 6 месеци. Набављено псето уводи се у списак у коме су означени потребни подаци: име, датум окобења, датум пријема, име и стан лица које га је продало, цена којом је плаћено и пол. Ако псето било на каквих узрока престане да буде помагач полицијских органа онда се оно исписује на списка где се назначује узрок престанка.

Полицијски пси чувају се у затвореном и одвојеном простору, у штенарама нарочито за њих направљеним. Штенаре могу бити као и друге зграде начињене од разног материјала. Ближа надзор води над псима нарочито лице, које ту има и стан и које сваке недеље једном пере и дезинфекцира штенаре. Дезинфекција се поред осталога врши и кречењем два пут годишње.

Пси су по цео дан затворени у штенарама, женске су засебно. Преко целог дана пси не долазе у додир са публиком, а пуштају их сваког дана два пут у двориште и то по један сат.

Чувар их два пута дневно храни, први пут у 7 сати пре подне а други пут у седам сати у вечо. Као храна дају им се хлеб, пиринач и месо који могу бити различито спремљени. За време ноћи свако пас добије још по један већи комад хлеба. У Гану обично псу за један оброк дају 1,750 грама хране. За време службе коју пас почиње око 10 сати у вече а свршава око 6 ујутра пас не добија никаву храну.

Сваке недеље по један пут псе и штенаре прегледа марвени лекар, који издаје потребна упутства у његовању и предузимању потребних мера за обезбеђење здравља паса. Чак се установљава и мала апотека да је при руци ако затреба.

Издржавање једнога пса у Гану кошта од прилике 28—30 сантима дневно, што за 30 паса износи годишње 3.283 франа. Према овоме лако је увидети колико би се морало више издати кад би се место паса повећао број људи макар и за трећину од броја колико је паса.

Свака полицијска пас има и свој прибор, који састављају:

1. Литар, који пас носи о врату, а направљен је од коже два прста широке. Са доње стране на литру виси „медаља“ од цинка на коју су урезани реч „полиција“, име пса и дан окобења;

2. Покровчић, који пас за време хладноће и кише носи на леђима. Покровчић се прави од какве топле и лаке материје и опточена се кожом. За кожну огрлицу закопчана се једним дугметом а испод трбуха двама каишима. Покровчић покрива пса од прата до репа захватајући добро обе слабине, али тако да на мало не спречава пса у слободном кретању; и

3. Корпица, која се му меће на њушку приликом извођења на посао и коју пас носи све док његов вођ не уђе потребу да је скине. Корпица се псу меће да не би уз пут и на месту где има да врши истраживање што год једо или да не би кога уједо. Право је у толико потребније што сумњиви људи могу бацити псу и отровне ствари.

Корпица која има облик чаше прави се од гутаперке и избушена је рупицама које омогућавају пса да дише и пије воду. На корпици има два ваншч широка 10 см. који се утврђују за кожну огрлицу (хитар), а корпица се вешује за огрлицу и још једним каишем који је тако удешен да кад се он извуче њушка је слободна и пас може да се брани.

*

Прних 15 дана пошто се псето набави оно се затвара у штенару и навикана на послушност, затим стражар кога ће оно после пратити води га с вечери на место где су скупљени стражари пеле секције а одатле на стражарско место, на коме ће то псето вршити службу. За сне ово време псето упознаје стражаре. Обично сваки од њих труди се да псето придобије и храни га. Пошто псето упозна сне кутове свога места обучава се у трагању, да врши извидницу, да на команду нападе, да се врати вођи на први знак, да иде напред, да заостане позади или са стране, да пресече препреке, да скаче у воду, да брани вођу, да гони непознате који беже и оне што носе велике пакете, да огласи ако нађе кога где сакривена, и обучана се нарочито да се не упознаје с другима сем са полицијским органима и да публику, у опште, мрзи.

Ово обучавање траје 3 месеца. Неправа, за један месец, врше се 2—4 сата дневно, а после се то време све више повећава тако да се псето навикне да издржи и 8 сати. Пас који за то време не покаже успеха замењује се другим.

На стражарско место пас се изводи на уланци да не би кога уз пут напао, а на самом месту где има да врши службу носи стално корпу на њушци све дотле док се не покаже потреба да му корпу треба скинути. У том случају вођ притрчава псу и скида му корпу како би за напад био спреман. Пас се и сам научи да се нађе ближе вођи кад му треба скинути корпицу, коју је, видели смо, врло лако скинути.

Над самим обучавањем паса води надзор нарочито контролор коме је то једини задатак и који ту службу врши у грађанском оделу. Тај контролор је у грађанском оделу за то, да би према псу представљао страпца, да изводи нападе на пса и његовог вођу и да у опште изазива код пса нерасположење према публици.

Пса прати увек један исти стражар и врши истраживање увек на једном одређеном простору. Али се пас тако исто навикава да се покорава и сваком другом униформисаном полицајцу.

То је у главноме служба полицијских паса, али у последње време одушевљени полицајци покушавају да псе толико изнежбају да могу и даљу и на ма ком месту трагати и нађи непознатог учиниоца кривичног дела, што ако се оствари даће неизмерне користи. Али и резултати који су у до сад постигнути употребом полицијских паса заслужују сваку пажњу те би се проба могла и код нас учинити.

Душ. Николић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

1

Суд општине липадичке, актом својим Бр. 1887, пита:

„Свештеник овд. актом својим од 4. маја тек. год. обратио се суду овом са молбом, да му од извесног лица наплати ресто таксе 4 динара за спровођено опело до гробља које је извршио над његовим поч. оцем, признавајући, да му је на име отплате ове награде дато 8 динара.

Кад је суд од дужника потражио 4 дин. он је одговорио: да свештеник нема право на ово своје тражење, јер по закону о уређењу свештеничког стања он има права од њега да наплати за опело велико с подиром 4 динара и за спровод до гроба 3 дин. свега 7 дин., а он му је

положно 8 дин., према чему дао му је више 1 дин.

Кад је свештенику саопштен овај одговор, он је изјавио: да дужник има да му плати за опело с подизом 4 дин.; за спровод до гроба 3 дин., за читање псалтира 4 дин. и за 5 кађења — прекада по 0·20 дин. — 1 дин. што укупно чини 12 дин., а толико он и потражује од овога.

Суду овом јасно је, да свештеник има право на награду за опело с подизом 4 дин. и за спровод до гроба 3 дин., али му није јасно: има ли право на награду за читање псалтира и за извршених 5 кађења — прекада. С тога да се при извршењу ове наплате не би огрешио о закон и о своју заклетву, суд овај моли уредништво да изволи преко „Полицијског Гласника" дати по овоме потребно објашњење".

— На ово питање одговарамо:

Поред опела и спровода, свештеник има право да наплати и сваку прекаду, коју учини над покојном, наравно према правилима службе а не произвољно (тач. 15. чл. 8. закона о уређењу свештеничког стања).

Исто тако, он има права да наплати 4 динара за читање псалтира, кад то родбина умрлог захтева (т. 18. чл. 8. поменутог закона).

И, кад свештеник тврди, да је ове свештенорадње извршио, онда треба тражену суму наплатити.

За жаљење је, међутим, да је до овога питања у опште и дошло, јер су и свештеник, и парохијани који је тужен, па и сам општински суд, могли учинити са своје стране што треба, да до овога не дође.

Тако: парохијанин није требао да закида зараду свештенику на његова према своме покојнику; свештеник је требао да убеди парохијана, како је порицање обавезе у опште ружна ствар, и како обавези према своме свештенику треба да су много шири него што их је он имао; и, на послетку, општински суд, већ и по самом своме задатку требао је да узме на себе дужност, да ову ствар расправи путем равнања и попуштљивости с једне и друге стране.

II

Деловођа општине ило-пожаревачке пита:

„Пореско одељење казнило је, маја месеца ове године, два грађанина ове општине, што нису таксом отпретљали облигације, по којима су издали новац под интерес.

Ове облигације потврђене су код општинског суда, као надлежног, и плаћена је такса, коју општински судови наплаћују по закону о таксама.

Овакав поступак одељења учинио је, да сада сви носе споје облигације среској власти и тамо их тврде, те је, тако, каса општинског суда изложена осетној штети.

Да се ни би штетила општинска каса и грађани изгалали труду и одласку до среског места, моли се уредништво за обавештење: може ли неко бити кажњен по закону о таксама, кад је облигација потврђена код општинског суда, с обзиром на вредност, или не?"

— На ово питање одговарамо:

По § 192. грађ. судског поступка, општински судови тврде облигације у вредности до 200 динара, и по т. 97. а наплаћују за ову потврду 2 дин. таксе у новцу, у своју корист.

Овако потврђене исправе долазе у ред јавних исправа (§ 187. грађ. суд. пост.) и сваки власт мора их у том својству примати, нити оне подлеже каквој даљој такси у опште, а камо још мање.

Према томе, одељење греши што потраже људе на одговор и изгуби трошкову, које ће му такође радње бити поништена од стране више пореске власти, кад се они на пресуду жале.

Ако су општински судови тврдили облигације веће вредности од 200 динара, онда би овај завшак могао само бити наплаћено интерешен редовном таксом, али казни никако не би било места.

III

Суд општине каленићске, актом својим Бр. 845 пита:

„1. Кад једно лице, које по закону о таксама не подлеже плаћању таксе, продаје земљу овом лицу, које по закону плаћа таксу, од кога ће се тада наплатити такса, ако наплати у опште има места; и

2. Кад два лица, која по закону о таксама не подлеже плаћању ове, врше какав правни посао код општине, н. пр. тврде тапију, уговор, издају признаницу ит.д. хоће ли се наплаћивати такса или не?"

— На ово питање одговарамо:

1. Чл. 4. закона о таксама гласи: „Ако лица, која плаћају таксу, издаду какво писмено или изврше какав правни посао, који подлежи такси, у друштва са лицима ослобођеним по чл. 2., онда се за такво писмено или за тај посао наплаћује потпуна такса од неослобођеног лица;" и

2. Код оба лица, која врше какав правни посао заједнички, не подлеже плаћању таксе ни чл. 2. т. 8. закона о таксама, онда се такса у опште неће ни наплаћивати.

IV

Суд општине ресничке у срезу крагујевачком, актом својим Бр. 576, пита:

„Ресничка савезна стрељачка дружина, образована од пре 8 година, примила је од државе на руковање две пушке модел 80 и на исте издала реверо.

Пушке су по правилу предате на чување председнику дружине.

Једну од ових пушака, председник је био дао потпредседнику дружине, а овај је употребљавао и за споје приватне потребе, и кад је тако једне ноћи хтео пући, пушка пресе у комаде па и њега осакати.

Пуковска команда тражи да се за пушку наплати 65·10 динара.

Кад је ова наплата тражена од потпредседника задруго, он је изјавио да нема пара ни свога имања, јер живи на имању свога оца, а кад је новац тражен од стрељачке дружине, она упућује да се наплата врши од потпредседника, који је пушку и упропастио.

Моли се уредништво за обавештење: ко треба да плати пушку — да ли стрељачка дружина, или онај, који је исту упропастио."

— На ово питање одговарамо:

Пуковска команда није дала пушку ни председнику ни потпредседнику дружине, него стрељачкој дружини, па ова мора пушку и да плати.

Дружина после има права да тражи од председника, коме је она пушку поверила, да накнади плаћену штету, пошто је он без оправдања дао пушку другоме и тамо упропашћена.

Шта ће радити председник са оним, што је пушку упропастио, то се не тиче ни пуковске команде, ни дружине.

V.

Писар општине јагодинске пита:

„Расписом Господина Министра унутрашњих дела од 7. Фебруара 1905. год. № 3490., објашњено је, да варошке општине имају право прописати таксу и ову наплаћивати за јавне забаве, неваљале певача и невачица, разне вештачке представе ит.д. те је по истом и поступано.

Али су се од неког времена појавили протести против наплате ове таксе, због тога, што се примена овог расписа не врши суда подједнако и неке варошке општине да никако ову таксу и не наплаћују, као да исти распис више не постоји.

С тога је потребно, да се има, да ли поменути распис стоји и сада у важности, или је замењен другим, и ако је, онда којим и каквим?

На ово изволеће уредништво у наредном броју „Полицијског Гласника" одговорити".

— На ово питање одговарамо:

Тачка 14. расписа г. Министра Унутрашњих Дела, од 7. фебруара 1905 год. № 3490, која је говорила о наплати такса од певачица ит.д. замењена је расписом од 28. маја исте године № 13053.

Кад се тај распис прочита, онда ће се видети како треба поступати у сличним случајевима.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Код коцкарина — касарошима — постане и сувише тешко живот поту, онда обично воју мало ван граница и свога завичаја, да тамо опробају срећу.

Тако је и овај *Михаил Бојџијев* ових дана био напустио своју отаџбину Бугарску, па се 14. овог месеца, снабдевен путном исправом која га је легитимисала као „трговца", обрео у Београду и сасвим дрско у самом трамвају извукао на дена поочавине једноме оближњем професору. При тој операцији, међутим, био је лоше среће, јер га је приметио један полицијски орган, те не само што је свеста морао украдени новац вратити, већ је за то добио и 30 дана затвора.

Признајући своју кривицу тврдио је да је заиста „трговао јаја", али да је случајно остао без пара, те је морао дићи опет поочника, уздајући се у расељност професорску да неће бити примећен. Позивао се на свој пасош, који му је недавно једно бугарско полицајство. Али се одмах видело да је он тај пасош добио на неки превраћан начин и да је он прави „шпијун". То је за питање Управе града Београда потрајало и Столично градоначелство у Софији.

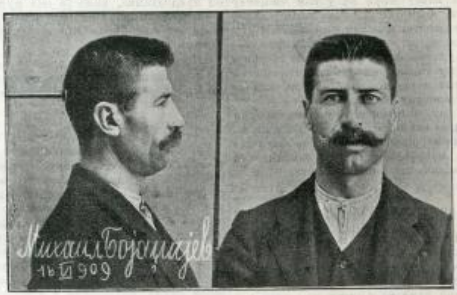

обележивајући га као професионалног неваљалца, који је више пута осуђиван за разне крађе и неколико пута прогоњен из Софије.

Није новчана могућност, да је Бојаџијев и у унутрашности Србије учинио какву крађу, те ако би га власти као приватна лица по овој фотографији упознали шко општинског кнеза, може се да о томе известе Управу гр. Београда, код које надзирава досљедни му тридесетодневни затвор, после кога ће, ако не буде других узрока за унутрашности, бити пребачај бугарским властима.

Бојаџијев је стар 30 година, висок и јако црномањаст.

ПОТЕРЕ

Јован Стефановић „Каур", бивши кафеџија и баракер, одговара код начелника среза рађевског за више опасних крађа, али је побегао испред спроводника. Јован је родом из Г. Сеиула у срезу јадранском, стар 43 године, висок, сувоњав, шиљате браде, смеђих крупних бркова; од одела има конопни и памучаове од шајка, а на глави шубару; десно му је уво мало одсечено. — Депеша начелника среза јадранског Бр. 5683.

Милоје Јовановић, притворени срез мајданички побегао је 10. т. м-ца и до сада се није могао пронаћи. Он је родом из Стајковца, стар 18 година, онизел, сувоњав, бонав, у селачком сукненом оделу. — Депеша начелника среза мајданичког Бр. 5240.

Светолик Ристић, слуга, који је био на надрживању суде пол начелства округа крушевачког, побегао је из затвора, где је имао да надржи још 7 дана, а по том да буде 4 месеца под полицијским надзором. Светолик је родом из Златара у срезу ковановичком, стар 18 година, приличо развијен. — Депеша начелства Бр. 6908.

Чеда Живковић, пратар у хотел „Србији" у Београду, проневерио је извесну суму новаца и побегао непознато куд. Он је стар 20 година, припомаљаст, у кацуљи и панталонама од црне материје; на глави има црн шешир, а на ногама ципеле. — Акт Управе града Београда Бр. 30.470.

Ноћу између 17. и 18. т. м-ца украдени је Милоју Миленковићу, тежаку из Водља, један вол матор 9 година, доратасте длаке, са жигом „Т". и „в": на леђима и на левој страни груди мало је убијен. — Депеша начелника среза подунавског Бр. 10558.

Ноћу између 17. и 18. т. м-ца украдени су Врањцу Стевановићу, тежаку из Петријева, једна кобила и једна ждребица кола. Кобила је матора 5 година, доратасте длаке, са жигом „Т"; кола су половна, обојена жуто. — Депеша начелника среза подунавског Бр. 10569.

Ноћу између 19. и 20. т. м-ца украдени је Николају Авраимовићу, из Јуковице, једна кобила, матора 3 године, чиласте длаке, звездаста бријеља, висока 1·50 м. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 10761.

18. т. м-ца украдена је Михаилу Марковићу, из Вриље, једна кобила, матора 10 година, длаке жуте, са леђима убијена од самара. — Депеша начелства округа врањског Бр. 8733.

15. т. м-ца украден је Радосаву Милутиновићу, из Бушана, један коњ, матор 10 година, мрко-доратасте длаке, у десно уво на два места рошен; на леђима има белегу од убоја и на том му је месту бела длака, а има и жиг „Т". — Акт начелника среза параћинског Бр. 14437.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и краљевине.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

У другој половини прошлог месеца изгубљена је ручна депозитна књига т. Војислава Цветковића, писара начелства округа крагујевачког, по којој је предвиђао новац касних среза моравичког и начелства округа крагујевачког. Проналазач књиге нека пошаље поменутом начелству с позивом на акт Бр. 11607.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Милорад син Животе Милорадовића, из Трнаве, чије смо тражење навели у 22. броју „Полицијског Гласника", вратио се сам својој кући, те је престала потреба за његовим тражењем. — Акт начелства округа крагујевачког Бр. 12562.

НАЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму уједно, цена је свега 40 динара.

Комплети свеза листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 динара.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 27. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 5. ЈУЛА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа унапред, и то жирално за цели годишњи број свима полицијским властима, и износи: 20 динара на годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, одликовани су:

Орденом Белог Орла
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Душан Алимпић, управник варошн Београда, и

Орденом Св. Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Михаило Марјановић, начелник округа београдског.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. јуна 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I, на предлог Министра унутрашњих дела, одликован је

Орденом Св. Саве
ТРЕЋЕГ СТЕПЕНА:

Велисав Вујовић, председник општине београдске.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. јуна 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза зајечарског Др. Душана Петровића, лекара општине зајечарске;

за лекара среза ваљевског Др. Вељмира Пазарца, лекара среза ключког, по потреби службе, и

за лекара среза ключког Божидара С. Јанковића, дипломисаног лекара Петроградске Императорске војно-медицинске Академије.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. јуна 1909. год. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу мају 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца маја извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	44
2.	**Детоубистава**	2
3.	**Нехотичних убистава**	2
4.	**Покушаја убистава**	38
5.	**Разбојништава**	8
6.	**Тешких телесних повреда**	21
7.	**Паљевина**	32
8.	**Опасних крађа**	162
9.	**Злонамерних поништаја туђих ствари**	20

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	43	или	97·6%
Детоубистава	2	„	100 „
Нехотичних убистава	2	„	100 „
Покушаја убистава	35	„	90 „
Разбојништава	6	„	75 „
Тешких телесн. повреда	21	„	100 „
Паљевина	3	„	9·3%
Опасних крађа	63	„	38·9%
Злонамерних поништаја туђих ствари	4	„	2 „

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (22), затим помоћу *оштрог оруђа* (12), помоћу *тупог оруђа* (7), *тријењем* (1), *песницама* (1) и *заголмљењем* (1).

Узроци са којих су ова убиства извршена леже: у осети за 12 случајева, у *међусобној свађи* на 10, у *домаћој расири* за 5, у *користољубљу* за 5, у *вршењу званичне дужности* за 4, у *неморалним побудама* за 2, у *нијанси страху* за 1, и у *страху од казне* за 1 случај. За четири случаја узрок је непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убиства јављају се: у срезу гročанском 4,*) у срезу јабланичком 3 (1 пронађено), у срезу авалском 3, у срезу посавском 2, у Врању 2, у срезу лешничком 2, у срезу беличком 2, у срезу азбуковачком 2, у срезу посаво-тамнавском 2, у срезу мачванском 2, у срезу бољевачком 2, у срезу моравичком 2 и по 1 у срезовима: тамнавском, лесковачком, грунжанском, расинском, ресавском, сврљишком, алексиначком, хомољском, орашком, загаљевском, зајечарском, пиротском, косаничком и у варошима: Смедереву, Нишу и Београду.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: подгорском и ресавском.

Нехотична убиства су извршена по 1 у срезовима: браничевачком и подунавском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу посавском 4, у срезу поречком 3, у срезу власотиначком 2, у срезу рамском 2 (1 непронађен), у срезу таковском 2, у срезу подунавском 2, у срезу зајечарском 2 (оба непронађена), и по 1 у срезовима: гročанском, колубарском округа београдског, тамнавском, подгорском, јабланичком, лесковачком, јасеничком округа крагујевачког, беличком, моравском округа нишког, нишавском, поцерском, мачванском, орашком, бољевачком, добричком, ужичком, рачанском, пожешком, жичком и у варошима Нишу и Београду.

Највећи број ових дела извршен је у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена у срезу пожаревачком 2 и по 1 у срезовима: браничевачком (непронађено), поречком, деспотовачком (непронађено), поцерском, бољевачком и у варошн Зајечару.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу бољевачком 3, у срезу ћупријском 2, у срезу ключком 2 и по 1 у срезовима: посавском округа ваљевског, подгорском, јабланичком, јасеничком округа крагујевачког, грунжанском, расинском, нарањинском, поцерском, рамском, љубићском, таковском, орашком, пронучачком и пожешком.

Паљевине су извршене: у срезу студеничком 4 (1 пронађена), у срезу бољевачком 3, у срезу посавском 2 (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког

*) Сва ова убиства извршио је осланом хајдук Ђурађ Михаиловић, из Пукарана.

2, у срезу гружанском 2 (1 пронађена), у срезу забукованском 2, у срезу подунавском 2 и по 1 у срезовима: гročанском, пчињском, јасеничком, брзопаланачком, трстеничком, параћинском, деспотовачком, сврљишком, нишавском, хомољском, загланском, зајечарском, тимочком и драгачевском.

Вредност свих ових пљачина износи око **5.000** динара.

Опасне краће извршене су: у Београду **20** (15 пронађених); у срезу ивановском **8**, у срезу јасеничком округа смедеревског **7** (4 пронађене), у срезу тамнавском **6** (5 пронађених), у срезу подунавском **6** (2 пронађене), у срезу космајском **5** (1 пронађена), у срезу деспотовачком **5** (4 пронађене), у срезу хомољском **5**, у срезу ресавском **4** (1 пронађена), у Нишу **4**, у срезу пожаревачком **4** (1 пронађена), у срезу поменском **4** (1 пронађена), у срезу колубарском округа београдског **3** (све пронађене), у срезу посавском округа београдског **3** (1 пронађена), у срезу пчињском **3** (1 пронађена), у срезу власотиначком **3**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **3**, у срезу алексиначком **3** (1 пронађена), у срезу нишком **3**, у срезу посаво-тамнавском **3** (1 пронађена), у срезу орашком **3** (2 пронађене), у срезу жичком **3** (1 пронађена), у срезу гročанском **2** (1 пронађена), у срезу гружанском **2** (1 пронађена), у срезу брзопаланачком **2**, у срезу неготинском **2**, у срезу сврљишком **2** (1 пронађена), у срезу јадранском **2** (1 пронађена), у срезу забукованском **2**, у срезу рађевском **2**, у срезу рамском **2**, у срезу голубачком **2** (1 пронађена), у срезу моравском округа пожаревачког **2** (обе пронађене), у срезу звишком **2**, у Пожаревцу **2**, у срезу загланском **2** (обе пронађене), у срезу бољевачком **2** (1 пронађена), у срезу зајечарском **2** и по **1** у срезовима: прачарском (пронађена), јабланичком (пронађена), пољаничком, лепеничком, крагујевачком, крајинском, кључком, трстеничком (пронађена), ражањском, копаоничком, моравском округа нишког (пронађена), лужничком, нишавском, мачванском (пронађена), ваљевском (пронађена), добричком (пронађена), посавинском, црногорском, рачанском, драгачевском (пронађена), моравичком (пронађена) и у варошн Крушевцу.

Вредност свих ових крађа износи око **16.000** динара.

Злонамерних оштећења туђих ствари било је: у срезу лепеничком **3**, у срезу зајечарском **3**, у срезу прачарском **2**, у срезу крагујевачком **2**, у срезу жупском **2** (оба пронађена) и по **1** у срезовима: космајском, подгорском (пронађен), власотиначком, ресавском, лужничком, рамском, тимочком (пронађен) и добричком.

Вредност уништених ствари износи око **2300** динара.

Поред наложених дела у току месеца маја извршено је у Србији још и **22 самоубиства**, и то: у Београду **4** и по **1** у срезовима: обреновачком, посавинском, ваљевском, пчињском, пољаничком, гружанском, лепеничком, моравском округа нишког, нишавском, посаво-тамнавском, мачванском, подунавском, бољевачком, прокупачком, косаничком, моравичком, студеничком и у варошн Шапцу.

Ова самоубиства извршена су: пешачењем 8, *сатрешем оружјем* 8, *дављењем у води* 5 и *клањем* 1. Узроци њихови извршењу дела: *у дугој и неизлечној болести* за 6 случајева, *у душевном растројству* за 5, *у домаћој расори* за 1 и *у страху од казне* за 1 случај. За 9 случајева узрок је непознат.

Покушаји самоубиства извршени су по **1** у срезовима: гročанском (ватреним оружјем, због љубави), посаво-тамнавском (оштрим оруђем, из страха од казне), поменском (ватреним оружјем, из непознатог узрока) и у варошн Крушевцу (ватреним оружјем, због материјалних неприлика).

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Неизлечива убиства	Покушаја убиства	Разбојништва	Отмице	Тешка телесна повреде	Пљачине	Опасне крађе	Злонамерна оштећења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	6	—	—	6	—	—	—	5	14	3	1	1
2	„ ваљевски	1	1	—	2	—	—	2	—	6	1	2	—
3	„ пожаревачки	6	—	—	4	—	—	3	1	6	1	2	—
4	„ крагујевачки	3	—	1	—	—	—	2	5	7	5	2	—
5	„ крајински	—	—	1	3	2	—	2	1	6	—	—	—
6	„ крушевачки	1	—	—	—	—	—	1	1	4	2	—	1
7	„ моравски	5	1	—	1	1	—	1	2	9	1	—	—
8	„ нишки	5	—	—	2	—	—	—	2	13	—	1	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	1	2	1	1	—
10	„ поморавски	6	—	—	2	1	—	1	2	10	—	2	1
11	„ пожаревачки	5	—	—	3	2	—	1	1	27	1	1	—
12	„ руднички	—	—	—	2	—	—	2	—	1	—	—	—
13	„ смед.-ревски	2	—	1	3	—	—	1	2	16	—	1	—
14	„ тимочки	5	—	—	3	2	—	3	6	6	4	1	—
15	„ топлички	2	—	—	1	—	—	1	—	2	1	2	—
16	„ ужички	—	—	—	3	—	—	1	—	6	—	—	1
17	„ чачански	2	—	—	1	—	—	—	5	5	—	2	—
18	Управа града Београда	1	—	—	1	—	—	—	—	20	—	1	—
	Свега:	44	2	2	38	8	—	21	32	162	20	22	4

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 27. јуна 1909. године Абр. 1198. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Резимирајући оно што смо при крају горе казали, рекли смо: 1°, Продаја није уредна, ако између објаве и дана продаје није прошло пи петнаест односно тридесет дана; 2°, Продаја је уредна, само ако је од објаве до ње протекло петнаест односно тридесет дана, без обзира на то за колико је власт овај рок прекорачила; 3°, Заинтересована лица могу, у овом последњем случају, тражити само од одговорнога полицијскога органа накнаду штете, ако су одугођавањем продаје оштећена, али ни ове не могу, ако полицијски орган, при свем том што је пустио да, од објаве продаје до саме продаје, прође више од петнаест односно тридесет дана, није пренебрегао рок из § 464., то јест ако је он одлуку извршио за шест недеља (код покретности) односно три месеца (код непокретности). Наравно, и овде, као и у другим случајима наканаде штете, имао би тужилац да докаже: прво, штету и друго, кривицу (dolus или culpa) туженог органа.

Разуме се да би, у случају да је наш законодавац, слично оном што је, н. пр., уредио француски, одредио један *максимум времена* који треба да протече од објаве до продаје, продаја била неуредна и онда када би власт прошо о том максимуму повредила.

2°, *Где се и како врши објављивање продаје.* О томе имамо наређење у § 476.. Тај прошо прави ову разлику, а[1]. Ако ствари пописане не вреде више од *хиљаду динара*, онда ће се продаја њихова објавити само у месту где ће се она извршити и у окружној варошн. Законодавац не води рачуна овде о томе да ли су пописана добра покретна или непокретна. Према томе, и продаја непокретних добара, ако она не вреде више од хиљаду динара, огласиће се само у општини где она има да буде и у окружној варошн. *Quid* за варошн које данас нису окружне, а биле су раније[2]. Да ли ће

[1] Јер, по закону о устројству судова од 20. октобра 1865. приватна судови су се звали окружни

се у њима обнављивати продаја или у варошки која је *данас* окружна? Ми мислимо да ће објава бити и сада само у овој последњој варошки, а не и у оној која је, онда када је грађ. суд. поступак донесен (1865.), била окружна варош а данас није. Тако и. пр. продаје неке непокретности која се налазе у старом подринском округу објавиће се данас у Шапцу, који је сада за ту непокретност окружно место, а не и у Лозници.

Ако би једна продаја била извршена, а не би била објављена ни у једном од ова два места, (т. ј. у месту продаје и у окружној варошки), или би то била само у једном од њих, она би била неуредна, и могла би се уништити.

6°. Ако пописана добра, била она непокретна или непокретна, вреде *више од хиљаду динара*, онда се продаја мора објавити, осим на начин прописан у претходном случају, још и *преко новина*. Законодавац не вели преко којих новина, али је сигурна стварр да се ту мисли на званичне (српске) новине. У осталом, као доказ да је то тако, можемо навести и §. 500. а. (допуна од 14. јула 1898.), по чијем трећем ставу одредбе односно одговорности извршних органа, обухваћене у прва два става, „... вреде и за оног чиновника, који ради на „Српским Новинама" и коме је дужност да брине да огласи о продајама буду на време и уредно оштампани...." Да се може увети да је продаја и преко званичних новина објављена, треба да је у њима оглас о продаји штампан *три пута*. Ток каза је и трећи пут оглас у новинама изишао, може се рећи да је продаја и преко новина објављена. На чега изласи, да продаја не би била уредна, ако би се извршила после једнога или два огласа у новинама. Таква продаја има се сматрати као необављена, те зато се она може уништити[1]).

Као што видимо, законодавац умножава мере јавности код стварн од веће вредности. То је стога што се, код продаја таквих ствари, дицитанти могу наћи само у широј публици, или бар у такој публици биће их више, а то је баш у интересу обеју страна, и дужника и повериоца[2]).

§. 500. а. ставља у дужност чиновнику који се брине о огласима продаја да пази да се огласи врше брзо и тачно. У противном случају чиновник тај ће одговарати дисциплински, а евентуално и грађански. Парочито ће његова одговорност бити загарантована онда када, услед непотпуна објаве продаје преко званичних новина, ова као неуредна буде уништена. Тај чиновник одговара дисциплински пред Министром Просвете и Црквених Послова, који је, за време Устава од 1869., давао и одобрење за њега да се може тужити суду за накнаду штете.

Од кога дана тече онај рок од тридесет дана који, по §. 475. стао другi, има да протече од огласа продаје до саме продаје, ако пописане ствари вреде више од хиљаду динара? Питање се постављало стога што се, у том случају, као што смо видели, продаја мора објавити и преко новина и то три пута. Горњи рок тече ли од дана првога, другога или трећега огласа?[3])

[1]) Француско право и оне се разликује од нашега. Као ће се продаја непокретних добара обавити, то не зависи, у томе праву, на предмету непокретних ствари већ од тога да ли су оне покретне или непокретне. По чл. 617. франц. грађ. суд. поступ., продаја покретних добара мора бити објављена поводом *једнога* пута у месту где су ствари, друге на пратима општинске куће, треће на тргу (le marché) места или, ако овога тр не буде нигде, на трг суседном, четврта на зградама кантоналнога суда. Bedard, Code-Dalloz et Ghiron op. cit., II. p. 350. Међутим, по чл. 699. франц. грађ. суд. поступ. (измена од 21. маја 1858. год. по и. ј.), продаја непокретних добара има се објавити и преко новина (par l' insertion dans les journaux). Аустријско право има, у §. 71. закона о извршењима од 1896., одредбу о објављивању продајних огласа на месту одређеном за то, у општини у којој су пописане ствари или у којој ће се продаја обавити, као, најпре за начин који је у тој општини у обичају. Ово заступало је и стари српски поредак. Овиру томе: да ће ова да одреди извршни орган (Gerichtsvollzieher), довољне ће то моћи бити сласком у повлашена (durch Einreichung in öffentliche Blätter), дакле у званичне (offentlicher Anschlag), добошем (Ausrufen). За објављивање продаје непокретних добара захтева се, по §. 717. ном. грађ. суд. поступ., прошла поједина објава у листову Народности Царства, а сваки један §. 464. и 871. који су замењени §. 757., Gaupp, op. cit., II. S. 441 und 439; Fitzing, op. cit., S. 425 ff.

[2]) §. 475., који нам да онај рок од петнаест дневно од тридесет дана тече од дана *другога* огласа, исто предвиђа, у том погледу, ако је реч о продаји ствари које не вреде више од хиљаду динара.

Правило је да рок, онда када мора бити три огласа, почиње тећи од дана трећега огласа, што је сасвим логично: тек онолико сва три огласа изиђу, може се рећи да је ствар преко новина објављена. Огласи, и ако их је ту три, сачињавају целину, и догод та целина не буде готова — а она је готова са изласком трећега огласа, — не би било оправдано рећи, да је огласавање свршено, нити да је рок отпочео тећи.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Живојин М. Перић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(НАСТАВАК)

Бодава „ви хоћете", „нешто", г. др. Марковићу, кад у закону другчије пише, а да ни не знате шта хоћете види се баш из самих ваших горњих речи „о простој машини" и комичности, као да законодавац није знао шта хоће кад је прописао: „ако би се на ком месту или ком лицу налазио траг казнимог дела... иследујућа власт сама ће о том трагу увертити" итд.

Збиља г. др. Марковићу, кад се по вашој науци: „никако не тражи да иследник трчи на лице места и да врши увиђај „чим сазна да је кривично дело за собом „оставило траг", па дакле ни код дела која сте горе поменули, кад ће он онда у опште морати, по вашем мишљењу да изврши овај увиђај о коме говоримо, код оних дела? Може ли се на пр. пљувина доказати без увиђаја? Зар је ту вршење увиђаја „нешто што му ни никако не треба или што је унапред већ несумњиво доказано"? Лепа доктрина и добри упути иследницима, само што иследник који се буде држао у практици ових ваших „објашњења и упута" може зло проћи ако прокупти да извршни орг дужност коју му налаже § 54. кр. пост. да ма то био наш „најсремизија ђак", баш због ове ваше доктрине. Таква иследних заслужује одрицан прекор за неизвршење

---

[3]) Француско и наше право не разликује од нашега. Као ће се продаја покретних добара обавити, то не зависи, у томе праву, на предмету покретних ствари већ од тога да ли су оне покретне или непокретне. По чл. 617. франц. грађ. суд. поступ., продаја покретних добара мора бити објављена поводом *једнога* пута у месту где су ствари, друге на пратима општинске куће, треће на тргу (le marché) места или, ако овога тр не буде нигде, на трг суседном, четврта на зградама кантоналнога суда. Bedard, Code-Dalloz et Ghiron op. cit., II. p. 350. Међутим, по чл. 699. франц. грађ. суд. поступ. (измена од 21. маја 1858. год. по и. ј.), продаја непокретних добара има се објавити и преко новина (par l' insertion dans les journaux). Аустријско право има, у §. 71. закона о извршењима од 1896., одредбу о објављивању продајних огласа на месту одређеном за то, у општини у којој су пописане ствари или у којој ће се продаја обавити, као, најпре за начин који је у тој општини у обичају. Ово заступало је и стари српски поредак. Овиру томе: да ће ова да одреди извршни орган (Gerichtsvollzieher), довољне ће то моћи бити сласком у повлашена (durch Einreichung in öffentliche Blätter), дакле у званичне (offentlicher Anschlag), добошем (Ausrufen). За објављивање продаје непокретних добара захтева се, по §. 717. ном. грађ. суд. поступ., прошла поједина објава у листову Народности Царства, а сваки један §. 464. и 871. који су замењени §. 757., Gaupp, op. cit., II. S. 441 und 439; Fitzing, op. cit., S. 425 ff.

[4]) Француско и наше право не разликује од нашега. Као ће се продаја покретних добара обавити, то не зависи, у томе праву, на предмету покретних ствари већ од тога да ли су оне покретне или непокретне. По чл. 617. франц. грађ. суд. поступ., продаја покретних добара мора бити објављена поводом *једнога* пута у месту где су ствари, друге на пратима општинске куће, треће на тргу (le marché) места или, ако овога тр не буде нигде, на трг суседном, четврта на зградама кантоналнога суда. Bedard, Code-Dalloz et Ghiron op. cit., II. p. 350. Међутим, по чл. 699. франц. грађ. суд. поступ. (измена од 21. маја 1858. год. по и. ј.), продаја непокретних добара има се објавити и преко новина (par l' insertion dans les journaux). Аустријско право има, у §. 71. закона о извршењима од 1896., одредбу о објављивању продајних огласа на месту одређеном за то, у општини у којој су пописане ствари или у којој ће се продаја обавити, као, најпре за начин који је у тој општини у обичају. Ово заступало је и стари српски поредак. Овиру томе: да ће ова да одреди извршни орган (Gerichtsvollzieher), довољне ће то моћи бити сласком у повлашена (durch Einreichung in öffentliche Blätter), дакле у званичне (offentlicher Anschlag), добошем (Ausrufen). За објављивање продаје непокретних добара захтева се, по §. 717. ном. грађ. суд. поступ., прошла поједина објава у листову Народности Царства, а сваки један §. 464. и 871. који су замењени §. 757., Gaupp, op. cit., II. S. 441 und 439; Fitzing, op. cit., S. 425 ff.

[5]) Француско и наше право не разликује од нашега. Као ће се продаја покретних добара обавити, то не зависи, у томе праву, на предмету покретних ствари већ од тога да ли су оне покретне или непокретне. По чл. 617. франц. грађ. суд. поступ., продаја покретних добара мора бити објављена поводом *једнога* пута у месту где су ствари, друге на пратима општинске куће, треће на тргу (le marché) места или, ако овога тр не буде нигде, на трг суседном, четврта на зградама кантоналнога суда. Bedard, Code-Dalloz et Ghiron op. cit., II. p. 350. Међутим, по чл. 699. франц. грађ. суд. поступ. (измена од 21. маја 1858. год. по и. ј.), продаја непокретних добара има се објавити и преко новина (par l' insertion dans les journaux). Аустријско право има, у §. 71. закона о извршењима од 1896., одредбу о објављивању продајних огласа на месту одређеном за то, у општини у којој су пописане ствари или у којој ће се продаја обавити, као, најпре за начин који је у тој општини у обичају. Ово заступало је и стари српски поредак. Овиру томе: да ће ова да одреди извршни орган (Gerichtsvollzieher), довољне ће то моћи бити сласком у повлашена (durch Einreichung in öffentliche Blätter), дакле у званичне (offentlicher Anschlag), добошем (Ausrufen). За објављивање продаје непокретних добара захтева се, по §. 717. ном. грађ. суд. поступ., прошла поједина објава у листову Народности Царства, а сваки један §. 464. и 871. који су замењени §. 757., Gaupp, op. cit., II. S. 441 und 439; Fitzing, op. cit., S. 425 ff.

[6]) Француско и наше право не разликује од нашега. Као ће се продаја покретних добара обавити, то не зависи, у томе праву, на предмету покретних ствари већ од тога да ли су оне покретне или непокретне. По чл. 617. франц. грађ. суд. поступ., продаја покретних добара мора бити објављена поводом *једнога* пута у месту где су ствари, друге на пратима општинске куће, треће на тргу (le marché) места или, ако овога тр не буде нигде, на трг суседном, четврта на зградама кантоналнога суда. Bedard, Code-Dalloz et Ghiron op. cit., II. p. 350. Међутим, по чл. 699. франц. грађ. суд. поступ. (измена од 21. маја 1858. год. по и. ј.), продаја непокретних добара има се објавити и преко новина (par l' insertion dans les journaux). Аустријско право има, у §. 71. закона о извршењима од 1896., одредбу о објављивању продајних огласа на месту одређеном за то, у општини у којој су пописане ствари или у којој ће се продаја обавити, као, најпре за начин који је у тој општини у обичају. Ово заступало је и стари српски поредак. Овиру томе: да ће ова да одреди извршни орган (Gerichtsvollzieher), довољне ће то моћи бити сласком у повлашена (durch Einreichung in öffentliche Blätter), дакле у званичне (offentlicher Anschlag), добошем (Ausrufen). За објављивање продаје непокретних добара захтева се, по §. 717. ном. грађ. суд. поступ., прошла поједина објава у листову Народности Царства, а сваки један §. 464. и 871. који су замењени §. 757., Gaupp, op. cit., II. S. 441 und 439; Fitzing, op. cit., S. 425 ff.

[7]) Француско и наше право не разликује од нашега. Као ће се продаја покретних добара обавити, то не зависи, у томе праву, на предмету покретних ствари већ од тога да ли су оне покретне или непокретне. По чл. 617. франц. грађ. суд. поступ., продаја покретних добара мора бити објављена поводом *једнога* пута у месту где су ствари, друге на пратима општинске куће, треће на тргу (le marché) места или, ако овога тр не буде нигде, на трг суседном, четврта на зградама кантоналнога суда. Bedard, Code-Dalloz et Ghiron op. cit., II. p. 350. Међутим, по чл. 699. франц. грађ. суд. поступ. (измена од 21. маја 1858. год. по и. ј.), продаја непокретних добара има се објавити и преко новина (par l' insertion dans les journaux). Аустријско право има, у §. 71. закона о извршењима од 1896., одредбу о објављивању продајних огласа на месту одређеном за то, у општини у којој су пописане ствари или у којој ће се продаја обавити, као, најпре за начин који је у тој општини у обичају. Ово заступало је и стари српски поредак. Овиру томе: да ће ова да одреди извршни орган (Gerichtsvollzieher), довољне ће то моћи бити сласком у повлашена (durch Einreichung in öffentliche Blätter), дакле у званичне (offentlicher Anschlag), добошем (Ausrufen). За објављивање продаје непокретних добара захтева се, по §. 717. ном. грађ. суд. поступ., прошла поједина објава у листову Народности Царства, а сваки један §. 464. и 871. који су замењени §. 757., Gaupp, op. cit., II. S. 441 und 439; Fitzing, op. cit., S. 425 ff.

једне своје дужности и неће му помоћи напа „објашњења".

У нашим излагањима о овоме предмету, поред осталог, споменули смо чл. 32. (случајном оминном стављено је 34.) француског законика о кривичном поступку који садржи једну одредбу која одговара нашем § 54. о обавезном пружању увиђаја у случају *flagrant délit* за све чиновнике судске полиције хотећи тиме да кажемо да наши закони није усамљен у овоме погледу.

Г. др. Марковић у своме одговору о спорном питању, вели: да је француски кривични поступак најстарији, као да је то какав доказ да је та одредба неуметна; „као данашња наука сматра наше мишљење за беспредметно и бесциљно отезање поступка. О овоме се г. Станојевић може уверити као отворм на који уџбеник или коментар ма чијег законика о кривичном поступку ако не верује довољним и опширним излагањима у мојој књизи".

На ово г. др. Марковићу, да нам учинимо по вољи. Пред нама је: *„Traité de l'instruction criminele ou théorie du code de l'instruction criminelle par* M. Faustin-Hélie. Tome IV. Стр. 685, „§ 296. *опште атрибуције чиновника судске полиције у случајевима flagrant délit*".

Ево шта каже овај аутор о овој ствари:

„Законик о кривичном поступку дефинише особене атрибуције прокуратора републике у случајевима *flagrant délit*; то је предмет чл. 32. и следећих.

„Г. Treilhard, у својоме-у мотива законика реснице ове чланове, које ћемо напитати следећим изразима: „дужност царског прокуратора не ограничава се на истраживање и гоњење злочина: он је такође дужан да их констатује сам собом у случајевима flagrant délit. *Одмах чим је извештен о злочину који се учини сада, он је дужан без икаквог заказивања да изађе на место,*[1]) да састави све потребне протоколе у циљу констатовања corpus-a delicti, његовог стања и стања места. У овоме правом тренутку нарочито се могу ухватити корисно све инспиције: прокуратор срески дужан је да прими изјаве присутних лица или која му могу дати каква извештаја; он позива сродника, суседе, слуге, најзад све оне за које држи да су у стању да му дају корисне изјаве, он може забранити да се сваки, па ма ко то био удаљава од места до закључења увиђаја; он узанавке све што је могао да послужи за откривање злочина, или све што је његов проузвод; он баш може да оде у стан оптуженога да тамо напреми претрес ствари и других предмета за које налази да су потребни за манифестацију истине; најзад закон му даје сву потребну власт да ухвати окривљене ако су ту, или да их сачека до њиховог одласка и ништа што би могло да послужи да се пронађе доказ о кривици није му забрањено."

„Све ове атрибуције које закон делегира каузелно државном тужиоцу, у случају flagrant délit припадају такође истражном судији. . . .

„Исте атрибуције приналажу чиновницима судске полиције, помоћницима прокуратора републике, т. ј. премирителним судијама, чиновницима жандармерије, полицијским комесарима и кметовима и помоћницима. Чл. 49. изражава: „у случају flagrant délit или у случају захтева од стране старешине кућног они ће састављати протоколе увиђаја, примиће изјаве сведока, походиће места и учиниће друге радње за које су у реченим случајевима надлежни прокуратори, све у форми и по правилима која су постављена у глави о прокуратормма". Кнежеве мотива законика објашњава ону одредбу следећим изразима: . . . . . „Изненадна појава чиновника судске полиције може кад што да спречи потпуно извршење злочина; она бар предупређује бесство трагова и пестанак података за доказ". . . . . .

„Тако прокуратор републике и његови супститути, истражни судија, премирителне, судије, чиновници жандармерије, полицијски комесари и кметови и помоћници имају иста права за констатовање случајева flagrand délit или оних које закон сматра за такве и подлеже истим правилима у вршењу ове атрибуције".

На стр. 693. *трећара се директно баш само ово наше спорно питање*: јесу ли чиновници судске полиције дужни да изађу на место у свима случајевима као сведоци за злочин flagrant? и ево још доказа г. др. Марковићу, да му нипошта на памет не тврдимо, кад кажемо: да је *исказивање безусловно дужан* код дела која остављају трагове да учини увиђај о истима, баш чим сазна за њих.

„Комисија законодавног тела, — каже поменути аутор у одговору на ово питање, — била је предложила да им се за само једно овлашћење (баш као г. др. Марковићев смисао нашег §-а 54). „Приме.ују се исказане у апсолутној нужности, која је наложена царском прокуратору да изађе увек на место, у случајевима flagrant délit. Често би се догађало да би било беспредметних излазака (баш као што ви тврдите г. Марковићу), који би причињавали бескорисне трошкове. Ово би било сваки пут кад би царски прокуратор могао да дође тек после извесног размака времена, толиког да се већ више не би могло казати да је злочин био flagrant. Нета би се несагода показивала такође сваки пут кад би царског прокуратора предухитрили у правременом поступку чиновници месне судске полиције. Једно просто ограничење дато царском прокуратору да изађе на место изгледало је довољно[2]. *Ове примедбе нису применене*; чл. 32. и 49. зак. о прив. пост. *изражени су императивним изразима*; *чиновници судске полиције дужни су дакле да оду на место у свима случајевима flagrant crime*, и тиме се објашњава зашто је законодавац, прописујући ову меру, ограничио је једино на случајеве у којима дело изложи бепчасној или срамној казни. Што чл. 59. у истим случајевима даје само једно овлашћење истражном судији, то је за то, што закон претпоставља да је државни тужилац извештен у исто време кад и судија и што овоме последњем оставаља избор да га прати или не[3].

За тим даље у § 297. истог дела: о *изласку на место у случају flagrant délit* (стр. 696.) каже се ово:

„Видели смо да је чиновник судске полиције, који на којим путом сазна за злочин flagrant, дужан да *оде одмах на место* да отпочне истрагу. . . . . Његова је мисија да констатује *corpus delicti*, т. ј. сва материјална факта која су у исти мах трагови и доказ злочина. То је предмет чл. 32, зак. о крив. пост. који каже: „у свима случајевима flagrant délit, кад дело буде такве природе да повлачи бепчасну или срамну казну, прокуратор републике изаћиће на место без икаквог заказивања, да тамо састави потребне протоколе у циљу констатовања corpus-a delicti, његовог стања, стања места". . . . Зашто је потребно, пре него што се приступи кривичној истрази, констатовати егзистенцију злочина: *sic crdo sercalur: primum ut constet occisum hominem, deinde de reis inquirendum.*

„Чиновник судске полиције дужан је дакле, на прном месту да истражује на лицу места и констатује у своме протоколу све акте који конституишу злочин или су с њим у вези, трагове које је злочин оставио, спољашње знаке који покazују његову егзистенцију. Тако, кад се тиче убиства или својеваљних повреда, он треба да констатује стање леша жртве или положај рањеног, број и природу повреда; њихове спољашње знаке; кад се тиче какве крађе или паљевине, средства која су била употребљена да се наиђи, трагове пењања, обијања, силе или ватре, резултате напада. Он је дужан, у свима случајевима да опише место у његовим односима са извршењем злочина, јер промене које би се могле догодити могле би да униште индиције које ово показује.

(наставиће се)

Милош Станојевић
судија.

ПОСТУПАК ПОЛИЦИСКЕ ВЛАСТИ
ПРИЛИКОМ ИСТЕКА УГОВОРА О ЗАКУПУ

(§ 116. к. К. З.)

(свршетак)

I. — **Уговор о закупу закључен писмено.** Поводом истека овако закљученог уговора могу се појавити четири разноврсна спора, које ћемо расмотрити редом.

1. Закуподавац покаже полицијској власти писмен уговор о закупу и по рочној клаузули тога уговора, он је већ истекао. Закупац међутим поднесе свој примерак уговора и ту рочна клаузула другачије гласи. Он тврди да је у уговору закуподавчевом рочна клаузула залепљивања. У овом случају питање о томе да ли је рок истекао или није спорно је, и по стазу III § 355 в. закупац ће се оставити у закупу, а закуподавац ће се упутити на грађанску парницу. Ово с тога што је неоспорно да уговор о закупу постоји, да дакле закупац има правно конститу-

[1]) нгласи је мој.

исано iusin realiens, те је он отуда јача а закуподавац слабија страна. Питање пак о томе шако гласи рочна клаузула постојећег уговора о закупу, надлежан је само суд да реши.

2. Закуподавац покаже полицијској власти писмен уговор о закупу но чијој је рочној клаузули рок истекао. Али закупац покаже писмену исправу, којом утврђује да је рочна клаузула онога уговора промењена, да према новој рочној клаузули закуп још траје, те се он не може изселити. Пошто је доказна снага и једнога и другога документа иста и пошто је и у том случају неоспорно да је закључен и да постоји уговор о закупу, а спор је само о томе: како гласи рочна клаузула тога уговора, за чије је тумачење једино суд надлежан, то, пошто је питање о року трајања спорно, има се опет по стању III § 356. в. закуподавац решењем упутити на грађанску парницу, а закупац се остатити у закупу.

3. Закуподавац поднесе полицијској власти писмен уговор о закупу, по чијој је рочној клаузули рок истекао и тражи да се тај закупац избаци на закупа. Тужени закупац одговара да истина уговор онако гласи, али да је он у спорazуму са закупцем изменио његову рочну клаузулу и тај њихов спорazум је усмен. Став II § 356. в. вели да у том случају закупца треба избацити на закупа и упутити га на грађанску парницу. То је правилно. Пошто су се сауговарачи већ сложили на писмену форму уговора, то је та писменост елементарни део правнога посла, сви делови тога уговора, па и рочна клаузула, морају бити писмени. Усмене измене тих делова не могу имати никакве правне предности.

4. На тражење закуподавчево да се из закупа избаци, јер је рок истекао, закупац одговара да је истина истекао рок старе писменом уговору о закупу, али је он по истеку тога уговора закључио нов, усмен уговор о закупу и у томе новом уговору остале су све старе одредбе писменог уговора, а промењена је само рочна клаузула. За регулисање државинског питања у овоме спору не може послужити II став § 356. в. с тога што он предвиђа случај да закупцу није дозвољено тврдити: да је рок писмено закљученога уговора накнадним спорazумом продужен. Овде се међутим тврди да стари писмени уговор за цело не постоји, али је на место њега дошао други нов, обавезан усмен уговор о закупу. Спор се може решити само по основу аналогије. Служећи се законском аналогијом ми увиђамо, да су два случаја: над је рок старом писменом уговору усменим спорazумом продужен и кад је на место истеклог старог закљученог нов уговор, само са измењеном рочном клаузулом, случајеви истина давно различити, али у својој фактичкој последици, сходној манифестацији у животу, потпуно једнаки. На кад је закуподавац за доказ постојања првог случаја тражио писмену исправу, сваками би, је, да је други случај у опште предвиђено, тражио и за њега. То је у духу закона. А то исто сазнајемо и путем правне аналогије из општих принципа приватног права. Тужиочево својинско право је неосporно, признато. Закупно пак право туженога је сумњиво, спорно. Признато је јаче од спорнога права, те отуда закупца као слабију страну треба упутити на грађ. парницу. Закупац једнострано тврди да је закључио нов уговор о закупу. Ко што тврди оно има да докаже. Закупац отуда треба да иде суду да своје тврђење доказује, а до тога времена мора ствар бити код њеногa сопственика. Законска је претпоставка да је право својине увек неограничено. Ограничења се признају тек кад буду парично доказана. Једини и несумњиви доказ о томе ограничењу јесте писмена исправа. Отуда, чим закупац тврди да постоји један уговор о закупу, а то сопственик не признаје, закупчева је дужност да то пред судом докаже. Његово ће право изгледати и пре суда јаче само тада, ако о постојању закупа поднесе писмену исправу. Чим те исправе нема, њега треба из закупа избацити. Аналогог позивања на став III § 356 в. овде не може бити с тога, што се само предвиђа случај да постоји сумња је ли истекао рок једнога уговора о закупу, чије постојање обе стране признају, док овде постоји сумња: постоји ли у опште какав уговор о закупу или не.

II. — **Уговор о закупу закључен усмено.** Поводом истека овако закљученога уговора могу се појавити три врсте спора, које ћемо расправити редом.

1. Сопственик се обраћа полиц. власти молбом да избаци силом закупца пошто је по усмено закљученом уговору рок закупа истекао. Закупац на то одговара да није истина да је рок закупа истекао већ није истина да је рок закупа истекао, већ пошто је несумњиво да једна уговор о закупу постоји то ће закупца оставити, а сопственика упутити на грађанску парницу. Овакав се закључак изводи из аналогије става III. § 356. в. јер је и овде несумњиво да ли је рок закупа истекао или и из свих правних разлога у претходном случају. Апсолутно је погрешно и противзаконо веровати голој речи сопствениковој да је рок закупу истекао, као што то чине неке полицијске власти. Исто тако погрешно је што се тада гледа да ли је прошао 1. мај и 1. октобар, аналогу једном пропису грађ. зак., јер се на то може гледати у случају кад рок закупа у опште није одређен, а не и тамо где је но изјави обе стране рок одређен, али је спор само тога који је то рок.

2. Сопственик тражи да полицијска власт закупца избаци с тога што је рок закупа истекао. Тужени закупац признаје да је закуп но привобитно закљученоме уговору збиља истекао, али да је он накнадним спорazумом са сопствеником рочну клаузулу тога уговора продужио и по тој новој клаузули још закуп траје. Сопственик одриче да је рочна клаузула мењана. У овом случају изнесено је да је по привобитно закљученом уговору рок истекао и да уговор о закупу више не постоји. Тврђење да је рок продужен једнострано је и оно за полицијску власт може бити доказивано само писменом исправом. Кад те исправе нема закупац ће се избацити. Тврђење о продужењу рока у суштини је исто са тврђењем да је но истеку старога закљученог нов уговор о закупу. Спор се према томе претвара у спор: постоји ли у опште уговор о закупу или не, а у том спору сопственик је несумњиво јача страна. Отуда закупца треба избацити. Оширнија правна аргументација дата је у случају под 4, кад је уговор закључен писмено.

3. На захтев сопственикова да се из закупа избаци јер је рок протекао закупац одговара: Истина је да је рок старомe закупу протекао, али је сам по истеку његовом закључио нов уговор о закупу и сада седим по том новом уговору. Спор је чист и јасан о томе: да ли у опште уговор о закупу постоји или не. Полицијској власти постојање тога уговора може бити доказано само признањем сопственичким или пуноважним писменом исправом. Нема ни тога, да полицијску власт је несумњиво да сопственик има право на ствар као сопственик, а сумњиво је да ли тужени, који се једностарно огласила за закупца, ма какво право у опште има. Отуда ће она својим решењем њему закуп одузети или га избанити, па га упутити суду да тамо и свима осталим доказним средствима у грађанском поступку своје право докаже. Ако му је учињено неправо он ће зато добити накнаду. На своја државинског односа не може закупац никакво право изводити, јер он у закупу не седи, нема правну државину, по томе што уговорни однос сад постоји, него што је такав однос некад постојао.

Живко Топаловић
суд. писар

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Најновије злочиначке мајсторије. — Гредећи цело циљу, да својим читаоцима и лаковерном свету дамо упутства, како се могу сачувати од могућих штета, ми ћемо изнети најновије начине, којима се злочинци служе да би дошли до свога циља. Злочиначке мајсторије, које ћемо овде износити, најновијега су датума, те их нарочито за то и износимо, да би их до сад необавештена публика у датој прилици могла осујетити. Догађаји су нашом из берлинског злочиначког света.

1. Краће и превара путем злоупотребе поверења или злоупотребе титула, звања и почасти.

Једна двадесетогодишња девојка пашла је начина, да се добро обавести о сродничким и пријатељским везама једне породице и пошла је чешће овој да изручи поздраве од сродника из њеногa места рођења. Породица се дала завести тиме, што су девојкини подаци били са свим тачни, као и тиме, што је она то испоручила тако сигурно и простодушно, да никаква повода сумњи није могло бити.

Тога ради та ју је породица чешће и на ручак задржавала. У стварн девојка је била намерна да изврши крађу и то ју је пошло за руком.

У једном сличном случају једна се средњанца представљала као удавача средница на унутрашности и одседала је код појединих породица, за чије се родбинске прилике раније већ била тачно обавестила. Разуме се, да су дотичне породице претрпеле разочарења и знатне штете од крађе.

*

Један се хотелски крадљивац увек прерушавао као торбар са апотекарском робом. Нарочито је био добро снабдевен разноврсним средствима протнву главобоље, мигрене итд. На тај је начин изделствовао себи слободан приступ код гостију но хотелима. Узалуд им је и у себе и злоупотребљавао њихово поверење како је само боље умео.

То подсећа и на случај са оним крадљивцем, који се обично на улици пријатељавао оним особама, које су по изгледу биле реуматичне; он их је уверавао, да има опробано, радикално средство противу реуматизма и под тим изговором прати их је до и у кућу. Том је приликом осматрао место и могућност за крађу, па је згодном приликом умео да искористи оно што је за то време запазио.

*

Једна је девојка једнога дана, у недоумици шта да ради и где да нађе нову службу, стајала са својим пријатељом на једном врло живом месту у средини варошн. У том се придруже девојци два човека, дајући израза своме саучешћу према њеној невољи, жалећи је и за то што мора сама да носи толики терет. Обе злочинца, стари 28 и 26 година, саветовање девојци да се повезе трамвајем и понудише јој своју помоћ, да јој понесу путлаг до трамвајских кола. Она прими понуду. У путу ка трамвајској станици злочинци, заједно с путлагом, сратиште у један уличан нужник, а девојка остане на улици окрећући се посрамљена и збуњена. Ту су прилику злочинци употребили да са њеним стварима нестају на другу страну нужника и да побегну.

*

Један крадљивац велосипеда умео се фабрикантима и сопственицима нових точкова да представи као уметник у возњу на велосипеду. Он им је обично предлагао да одмах покаже своје „куистове". Наивни људи махом су на то пристајали, да би сами и случајни пролазници видели шта он зна. Крадљивац је извршио неколико необичних кругова, па на један пут најнеком брзином одјурио на новом велосипеду, остављајући сопственика и гледаоце у највећој зачуђености.

*

Како проститутке умеју да постигну свој циљ под маском поштених дама, најбоље ће показати ова два примера.

Пређашња књиговоткиња А. К. приликом једне велике кише завлачила се у један кућни ходник једне врло живе улице, дајући израза своме великом незадовољству због кишног времена. Изненад господин Ц. галантно понуди свој кишобран дами и после кратког опирања отпрати је у једну кавану. Она се ту представи као несрећна жена некога поручника К. из П-улице, која је у стварн заиста и постојала. Назови официрка умела је да направи капитал од своје неке љубавне авантуре, као и од других лица, којима се такође представљала као жена поручника К. Стварје назнала на видело, кад је један од њених обожавалаца тражио и добио телефонску везу са правом женом поручника К. Она је стварно достављена полицији, која је варалицу пронашла у једној обичној сокачкој проституткн. Казна је гласила: месец дана затвора.

*

У близини једне железничке станице, доцкан у вече сусрео је један господин једну младу, лепо одевену девојку, која је имала израз са свим наивне девојке; изгледала је да стоји ту не знајући сама куда би. Кад јој је господин пришао и одлично је, испричала му је, како је она њен једнога чиновника из оближњег предграђа, па је задоцнила за последњи воз и сад хоће у близини железничке станице да пречека полазак њиног ћутаријега воза, то да отиде својој кући, где је оченујој престављени родитељи. Господин је, поштујући њене видне осећаје срама, понудио јој преноћиште у своме стану; она је са захвалношћу примила ту понуду, пружив на тај начин милостивом господину прилике да ујутру претрпи разочарење нестанком њеним и његових хиљаду и двеста марака.

2. Варалице са лажним легитимацијама.

Један се злочинац представио као криминални чиновник и захтевао је од једнога господина, да му одмах преда сав свој паприни новац, пошто је на њега пала сумња, да се код њега налазе лажне банкноте. Овај се човек збуни и преда му сав свој новац, који „криминални чиновник", на очигледа запањеног господина, метну у једну коверту, на на трн у спој џеп, и по том му нареди да пође с њим, ради саслушања, у најближну полицијску станицу. Та је станица била у једној огромној згради, а господин је и иначе био збуњен због саслушања које му је предстојало, те злочинцу није било тешко да завара свој траг и да се изгуби.

*

Преговарајући се како је у великој материјалној неприлици, један је злочинац на централној пијаци у Берлину продао свој сат за шеснаест марака једној пијарици. Не прође много времена, кад дође друг тога злочинца, представи се као тајни полицајац, покаже лажну легитимациону марку и окрива пијарицу за затајковање, пошто је видео како је она мало пре купила један украден сат. Он јој одузме сат и нареди јој, да одмах пође с њим у оближње полицијско здање, соба број 3. Док се преварена пијарица припремала за полазак, шверцдер се поменао међу свет и изгубио без трага и гласа.

*

Код једне богате даме, удовице, наврнула је једна велика пошара. Један од саучесника отишао је општењој дами, представио се као приватан детектив и на тај начин проналазио је себи извршан повчани извор. Разуме се да је и томе морало бити краја, и „детектив" је сам пао у клопку.

*

У једном казненом заводу надзирао је осуду један опасан крадљивац, који је иначе по занимању био бравар. И у самом заводу радно је свој браварски занат, те је као такав носио и плаво одело. Тиме олрабрени злочинац направио је један врло дрзак план за бегство.

Прибавио је себи сваковрсно оруђе, које му је било потребно да пресече гвоздене шипке на прозору своје ћелије и да на њихово место намести дрвене шипке, тако да чувар напољу ништа није могао приметити промену на решетки. По том се једнога вечера око 6 сати спустио кроз прозор у двориште и отишао на капију коју је чувала стража. Ту су га ова свим мирно пропустили стражари, држећи да је то један од радника, који су под надзиру радили у заводу.

*

Један лажни новинарски сарадник покушао је на тај начин да осигура себи лаку зараду, што је ишао по судовима и са осуђенима се погађао, да им за јевтине новце (10 марака) изради, да у новинама не буду објављена пресуда и ток испеђења њихове ствари. Тај му је посао ишао прло добро, а најбоље је успевао у томе као учењивач.

3. Превара уз помоћи телефона.

Злоупотреба јавних саобраћајних средстава од стране злочинаца, а нарочито поште и телефона, веома је јако распрострањена и данас већ попуњава сталну рубрнку у злочиначкој хроници.

Више берлинских колонијалних и деликатесних радња добиле су у последње време телефонску поруџбину, да пошаљу ово или оно, што брже могу, доктору К, који хоће да отпутује; у исто време да се попише и квитиран рачун. Како је заиста у означеној кући становао доктор под тим именом, нико се није ни промишљао, већ је сваки газда одмах слао свога слугу са пуном корпом докторовој кући. Слугу је увек већ на степеницама сусретао сам „господин доктор", лично примао корпу са робом, молећи га најљубазније да одмах дотле још само једно туце помораџија. Слуга поверује и отрчи до дућана, а шверцдер међутим ничезне заједно са корпом.

*

У другом једном случају новозе на телефон једнога трговца пеф једне познате, велике фирме. Овај му саопшти да ће на његову препоруку доћи к њему један човек с молбом да му се да каква потпора. Тај је човек у осиуђнда и заслужује да му се да потпора, а он му је од своје стране дао 20 марака. И заиста није потрајало дуго, кад се појави

човек који је трговцу био препоручен. Али трговац је међутим био толико предострожан, да је се ближе распитао какав је то човек и како се он зове, те је из бироа поменуте велике фирме добио телефонски извештај, да му није ни шта, нити који од чланова фирме уопште никаквога човека ма са каквом препоруком. Разуме се, да је трговац одмах предао полицији „оскудного, поштеного човека", да му она пружи заслужену пажњу.

*

У једном даљем случају било је преварено неколико берлинских великих радњи са конфекцијама за даме и са свиленом робом, и то за знатне количине робе. Дотичне су фирме биле познате на тезеном пијаце пријатељске радње, с којом су оне стајале у трговачкој вези, и за убичајен начин чиниле су поруџбине са додатком, да ће сад доћи један млад човек из радње поручилачке фирме, да однесе тражену робу. Он ће донети од радње и писмо, којим ће се и писмено поновити и потврдити поруџбина робе. Фирме су драговољно давале поручену робу, чим је млади човек дошао и донео писмо, које је носило штампани наслов поручилачке радње. Доцније се утврдило, да је један друг тога младога човека одлазио у те радње и под буди каквим изговором замолио коверту и хартију за писма, и после писао шта је хтео.

Д. В. Б.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам она питања:

I

Суд општине рготинске, актом својим Бр. 1476, пита:

„Један грађанин ове општине, умро је пре 12 година без деце.

Решењем старатељског судије остављени су за наследнике два његова сродника, парашо над умре удова, којој је остављено неограничено уживање имања умрлог.

Удова је уживала целокупно имање заједно са својим сином од првога мужа, али порез на имање нису плаћали ни један ни други.

Да се не би имање презадужило порезом, наследници су тражили од старатељског судије, да се имање одузме од удове, али их је судија одбио од захтева, унуђујући њих да о томе поведу редован спор код суда.

Наследници су и то учинили, али их и првостепени суд одбије, јер се удова брањила да порез није плаћала због нередних година.

После овога, наследници су се жалили г. Министру Финансија, и он је наредио да овај спор расправи суд по закону о непосредном порезу.

Уверен и сам, да удова и њен син намерно не плаћају порез, само да би се имање продало, суд је узео у попис стоку сина удове, који с матером ужива имање, и продао за порез.

Али на тужбу његову, зајечарски првостепени суд осуди ове чланове општинске, који су попис и продају стоке извршили, и они плате по 77·98 динара, јер је суд нашао да се његова стока није могла продати за рачун пореза његове матере, односно масеног имања.

После овога осуђени чланови тужили су удову и тражили да им она плати по 77·98 дин. колико су они платили на име штете њеном сину, јер су, веле, они оштећени њеном кривицом што порез није плаћала на време, и општински ли суд осуди на ово плаћање.

Како се удова није жалила на пресуду, те је она постала извршна, то је приступљено њеном извршењу.

Том приликом удова је изјавила да нема готових пара да дуг плати, а из прихода се од имања не може, вели, наплатити због тога, што је оно издато под закуп за године: 1908, 9 и 10, па су она и закупац подигли и доказе, потврђене среском влашћу, да је кирија у напред плаћена за све време закупа.

Код оваквог стања ствари суд не зна: како ће да наплати порез за државу и како ће да изврши помену у осуду, па зато моли уредништво за објашњења:

1. може ли се и по коме закону одузети удови имање и наплатити порез, пошто суд има уверења да се на прихода од имања може платити порез;

2. има ли одговорности до среске власти што је потврдила признаницу о примљеној кирији за три године у напред, а није се уверила је ли порез плаћен; и

3. над ли удова умрла за време трајања уговора, да ли би се тада закупац могао истеривати на закупа, или наставити да порез плати?"

— На ова питања одговарамо:

Само ово питање собом казује бескрајно незнање закона од стране чланова тога суда.

Све ово што је рађено, није се морало и смело радити да је суд знао законе, који у овој земљи постоје, или бар нитко надлежну власт шта ће да ради.

Нити би он продавао туђу стоку за наплату масеног пореза, нити би чланови после плаћали накнаду штете, нити би порез остао ненаплаћен до сада, нити би се удови пружила прилика да наплату изиграва на начин, како је она учинила.

Али, понављамо, с једне стране незнање закона, а с друге расположење да се њиме дужности и права штите интереси будућих наследника, учињено је то, да је државна остала до данас без пореза.

Све се, дак то могло спречити на тај начин, што би се имање издало под закуп у смислу чл. 107 закона о порезу још онда, чим удова није платила порез за прву годину по смрти свога мужа.

Сада пошто је закуп удешен, то се, наравно, не може учинити, али се може одмах узети у попис имање и послати Пореском Одељењу да продају изврши и порез наплати, а закупац може после тражити накнаду штете од удове, ако нађан да овоме има места.

Овако нека уради суд, и порез ће за кратко време бити наплаћен.

Што се тиче напасте по пресуди општинског суда, она се не може извршити продајом имања; а даље упуте за извршење ове пресуде уредништво неће да даје због тога, што ово не жели да помаже суд у једној незаконитости, јер је осуда удове на повраћај штете плаћене њеном сину, могла остати само по томе, што се она није жалила на пресуду.

II

Суд општине кожељске, актом својим Бр. 1179, пита:

„Књажевачки првостепени суд наредио је овоме суду, да пресуди један спор између двојице грађана на суседне општине, јер је његов суд био у изузећу.

Један од оних (који је у овом спору био тужени), поднео је сада нову тужбу овоме суду, за други спор, и тражи да суд овај спор пресуди.

Моли се уредништво за обавештење: да ли је суд надлежан да и по овој другој тужби суди, или треба да добије ново овлашћење од првостепеног суда?"

— На ово питање одговарамо:

Овлашћење, које је тај суд добио био у смислу § 17. б, грађ. суд. поступка, важило је само за онај спор, поводом кога је и дато само овлашћење.

За нов спор, потребно је и ново овлашћење, јер ако би изузеће још трајало, првостепени суд може одредити и коју другу општину за суђење по новој тужби.

Нека се, дакле, тужитељ упути да поднесе тужбу своме општинском суду, а ако је овај у изузећу, он ће учинити даље што треба, да се одреди суд, који ће пресудити спор.

III

Суд општине макашке, актом својим Бр. 1218, пита:

„У овој општини управљала механску радњу Саиста удова нок. Саве Р. Матејића.

Како је полицијска власт наредила, да свака механција мора имати лично механско право, то је и Саиста тражила од овога суда уверење у смислу расписа г. Министра унутрашњих дела од 2. јула 1863 год. Пр№ 4515, да би могла добити ово право, и суд јој је издао уверење.

На основу овога уверења полицијска власт јој је дала лично механско право.

Суд налази, да је овакав рад полицијске власти погрешан, јер се противи распису Пр№ 19483, тим пре, што Саветин муж није био механција, на да је она његову радњу продужила, него је она овај посао отпочела после смрти мужевљеве.

Нарочито не би могла, суд мисли, радити без дозволе старалаца, пошто јој је по смрти мужа образована маса.

Моли се уредништво за обавештење:

да ли је Савета у опште могла добити лично механско право, нарочито да ли је то могло бити без дозволе старалаца;

ако по закону није могла добити ово право, онда смеди радити кад га већ има;

да ли има какве одговорности до општинског суда што је издао уверење, на да у том уверењу нема ничега неистинитог?"

— На ово питање одговарамо:

Питање о томе: да ли женске могу на своје име водити механске и кафанске радње, није регулисано самим законом,

Отуда су и мишљења по овоме разнолика.

Тако, док министар унутрашњих дела расписом својим од 28. новембра 1890 године № 19483, налази, да женске не могу добити лично механичко или каљачско право, дотле Државни Савет решењем својим од 11. августа 1906 године Бр. 5154, налази, да њима закон не забрањује воћење ових радња.

Према овоме, кад је полицијска власт, као надлежна, издала Савети лично механичко право, онда суд има то да поштује.

У томе, што је суд издао уверење Савети, нема никакве каквине радње, јер су факта, која је суд утврдио, истинита.

Њој није потребно одобрење страдања, пошто радњу не води на масено име.

IV.

Суд општине орашачке у срезу лесковачком, актом својим Бр. 496, пита:

„Моли се упутствење, да у свом броју народном броју „Полиц. Гласника", назначи дати објашњење у следећем:

Ђаци овдашње општине похађали су основну школу јапуњску до 30. октомбра 1908 год. а од тада отворена је школа у селу Орашцу оне општине и Ђаци прешли у ову, а коју школу ова општина сада приредом надржава.

Ова општина није намерна да плати школи јапуњској сав приред школски за 1908 год., зато што Ђаци нису ишли у моменуту школу целе године — 1908 — једно то, а друго ова општина нозаже право на подело школе јапуњске, јер је ова општина била у саставу до 1905 год. а тада је одвојена и образована садашу општину, а школа је одвојена 30-V-1908 г.

Зато је суду потребно знати шта му од ове двоје припада и по томе да се управља".

— На ово питање одговараио:

Став трећи чл. 18. закона о народним школама, гласи овако: „Ако би се из једне школске општине издвојила нова школска општина, онда ова има права на накнаду у новцу или материјалу, по међусобном споразуму или по решењу окружног школског одбора, противу чијег решења нема места жалби."

Као што се из овога види, најпаметније је, да се обе општине лепо споразуму о накнади и природу, или ако то не могу учинити, онда да ствар предаду у руке окружном школском одбору, па ће им он пресудити спор како је право.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Анђелко С. Милошевић, из Средњева, напунио је 24. пр. м-ца два убиства и побегао, претиво да не продужите убијање. Он је стар 33 године, средњег раста, правилан, нрних очију, нрних бркова, са средини горње усне има бубуљицу; од одела има чакшире и алеверију од шајка, а на глави орделину шубару. Наоружан је пушком потрагушом. — Дешења начелника среза ражанског Бр. 10827.

Лудвик Гринхут, из Загреба, аустроугарски војни бегунац, побегао је из Крушевца, где му је било одређено место становања. Лудвик је стар 29 година, средњег раста, у грађанском оделу, бави се кончарским послом, а у последње време узима и лажно име *Лудомир Грмајгић*. — Дешења начелства округа крушевачког Бр. 7235.

Демир Фотановић, из Свирања, одговара код лесковачког нросветленог суда за убиство, али се склања у бегству. Он је по народности Арнаутин, стар 24 године, средњег раста, сувоњав, плавих очију, дугуљаста лица, малих, смеђих бркова. — Акт нросветленог лесковачког суда Бр. 18518.

Коста Вошкоњић, осуђеник поправљачког казненог завода, 29. пр. м-ца побегао је из круга заводског. Он је родом из Цариброда у Бугарској, а пре неуде живео је у Крагујевцу; стар је 35 година, висок, смеђе косе и обрва, плавих бркова, а браду брија; од одела има гуњ и плаве чакшире од шајка, на глави шајкачу, а на ногама грађеник опанке. — Дешења управе поправљачког казненог завода Бр. 2635.

Непознати крадљивци, ноћу између 26. и 27. пр. м-ца, обили су подрум Милану Мијојевићу, из Клење, и однели 4 пара пушчених, врних чакшира, 45 аршина црног сукна и зубуна, 30 аршина мелезог платна, 30 пари чарапа, 15 шарених пешкира, 10 пари тканина и у новцу 11 напалеондора и 10 динара у сребру. — Дешења начелника среза белоланкачког Бр. 7767.

Богдан Јовановић, бивши кондиционни кплар, напустио је радњу у Београду и побегао. Том приликом однео је: 136 кутучаних жетала, једнако одело, један зоз Црвеног Крста Серија 5668 Број 43, нет потпуно неуплаћених зомова Црвеног Крста Серија 4027 Бројеви 18—52, $^{1}/_{4}$ зома Клење Лутрије Бр. 19683 и неке друге ситнице. Богдан је стар око 30 година, сувоњав, висок, у лево је око ћорак, у лицу прилично је нма мале прне бркове. — Акт Управе града Београда Бр. 3140.

Катарина Чипан, радња, напустила је у Београду крају женског одела и новца, па за тим нестала побегла. Она је родом из Аустро-Угарске, стара 38 година, висока, сувоњава, смеђе косе, плавих очију, нрњастог носа, дугуљастог лица. — Акт Управе града Београда Бр. 31524.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за овим побеглим личностима учине пајажљиву потрагу, и у случају проналаска страдарно их упуте властима које су потеране налог, с позивом на сличење бројеве акта или дешења.

ТРАЖЕ СЕ

Вошко Јосић, из Голупца, био је са службом у Београду, али је 26. пр. м-ца побегао познато куд и до сада се ни зна шта је с њим. Он је стар 14 година, нрнопавост, у зелен-кастом грађанском одељ, на глави има старе шубару, а на ногама опанке; пантаљоне су му ушчене у чарапе. — Акт Управе града Београда Бр. 31397.

Петар, син Јанка Јакшевића, из Брезовика, отсуствао је од куће прије мја месеца ове године и сумња се да је убијен. Он је стар 18 година, средњег раста, плав, косав, у нашем одељ; на десној руци одсечен су му палац, кажипрст и средњи прст. — Акт начелника среза јасеничког Бр. 10622.

Нпма ове полицијске и општинске власти живо потражи поменута лица и пронађена упуте именованим властима, које су тражене нахтевале.

КРАЂЕ СТОКЕ

15. пр. м-ца на пашару у Лапреснку Арси Гавровићевићу, из Крагујевца, украдени је један во, матор 8 година, длаке сиво жућкасте и оба ува ровашни. Дешења начелника среза колубарског округа београдског Бр. 9086.

Ноћу између 18. и 19. пр. м-ца Милоју Атанацковићу, из Малог Мопрж-Луга, украдени је један вол, матор 10 година, длаке врнодорастасте, у десну залу ногу је нарањен, а жигосан је жигом „К". — Акт начелства округа београдског Бр. 8197.

Ноћу између 21. и 22. пр. м-ца Петру Јанковићу, из Дубочице, украдена је једна кобила, матора 6 година, длаке златасте, без ровашна, са жигом „О". — Дешења начелника среза мланачког Бр. 12488.

Ноћу између 24. и 25. пр. м-ца Младену Филиновићу, из Свилајнца, украдена је једна кобила, матора 5 година, длаке врно-доратасте, без ровашна. — Дешења начелника среза ресавског Бр. 11140.

Ноћу између 25. и 26. пр. м-ца Живку Николићу, из Радовна, украдена је једна кобила, матора 7 година, златасте, лисаста и пустата, висока 1·44 м., са жигом „т 12". — Дешења начелника среза моравског округа нишког Бр. 7442.

Ноћу између 26. и 27. пр. м-ца Милану Радчићу, из Клење, украдень је један кобила, матора 8 година, врно-доратасте длаке, нестата, на грудини рањава, у предњи леге потконана турцнам, а у задње немачким новом; од прибора вожа је на себи држаљу од белог мушенов и два конропца. — Дешења начелника среза белопланачког Бр. 7768.

Обрађе се нижа свима полицијским и општинским властима на ове праће и праћакци.

МАНГУП СТОКА

У општини јошаничкој пазари се једна мангуп кобила, матора 6 до 8 година, доратасте длаке, без ровашна. Нека сва полицијска и општинске власти пастоју да се сопственик ове кобиле пронађе и упуте начелнику среза хомољског с позивом на дешењу Бр. 7499.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Према извештају начелника среза пореч ког Бр. 5489, престала је потреба за тражењем Димитрија С. Јовановића, чије је тражење наређено у прошлом броју „Полицијског Гласника".

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 28. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 12. ЈУЛА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, а износи: 20 динара на годину за државна и општинска подлежења, а за све друге претплатнике у опште 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединп бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе Министарства унутрашњих дела Милорада Вујичића, начелника треће класе округа моравског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. јула 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе округа смедеревског Чедомира А. Костића, начелника исте класе Министарства унутрашњих дела са платом од 6062·40 динара годишње, коју је до сада имао, по потреби службе, и

за начелника четврте класе округа моравског Манојла Лазаревића, начелника исте класе округа смедеревског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. јула 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе Министарства унутрашњих дела Владимира Ст. Максимовића, управника београдског казненог завода.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. јула 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за члана прве класе Управе варошн Београда Д-р Љубомира Т. Мајсторовића, шефа административног одсека Управе Државних Монопола, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 29. јуна 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Владимир Ђ. Недић, секретар прве класе Министарства унутрашњих дела, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, ставя у стање покоја с пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела 1. јула 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

У смислу овога правила можемо навести, и. пр., последњи став § 303. а. грађ. зак. (додатак од 5. маја 1864. год., зб. XVII., стр. 229.), у коме се говори, на који се начин прибављај једног права може обезбедити против евентуалне акције паузиране тужба дата простим, хиротографским, повереним да могу уништити, под условима законом одређеним, правне послове које је њихов дужник скрпио на њихову штету. То средство је ово: објавити пренос (прибављање) права преко званичних новина три пута, и ако „нико против тога за шест недеља, од дана последњег огласа у новинама, не протестира", пренос остаје сталан. Дакле, као што видимо, ту рок (од шест недеља) тече од дана требања огласа.

Међутим код јавне продаје није тако: рок који треба да протече од објаве до продаје, почиње од првога огласа у новинама („Од дана првога огласа до дана продаје.... мора да прође бар....", вели §. 475.)[1]

Законодавац је овде, јамачно, хтео да убрза продају, за којом би се више чекало, ако би овај рок од тридесет дана најмање почињао тећи од дана трећега огласа. У самој ствари, законодавац се варао, ако је тако мислио: пошто тај рок није максимум већ минимум, то, у одредби да ће исти рок почети тећи од дана првога а не трећега огласа, полицијска власт не би налазила сметњу да продају одуговлачи. Што му спречава да то ради, то је §. 464. по коме је, као што знамо, „Полицијска власт дужна пресуду или решење у свему извршити на покретних ствари најдаље за шест недеља, а на непокретности најдаље за три месеца, баш да би се највећа непокретна добра и у више страна продавати имала".

Колико треба времена да протече између првога и другога огласа, и другога и трећега?

Законодавац о томе не вели ништа. Из тога излази, да би то објављивање било уредно и ако би огласи били непосредно један за другим, што значи, и ако између бројева *Српских Новина* који их садрже не би изашао ни један број без њих. Али, не би била уредно оглашена продаја, ако би један исти дана била оптимирана два огласа, стога што је тога дана изашло два издања *Српских Новина*, једно редовно и једно напредно.

Законодавац је требао прецизирати колико времена мора да протече од огласа до огласа. Најпре би требало одредити један *минимални* рок: јер ако огласи иду непосредно један за другим, онда се не постиже у довољној мери циљ који је законодавац имао у виду, када је наредио три огласа. Затим, требало би одредити и један *максимални* рок, опет у циљу што бржега публицирања продаје. Иначе, иначе би могла ова у знатној мери смањити: она би

[1]) §. 22. отеч. поступка, а ако се отварање отечаја мора објавити три пута у званичним новинама, прописује, да ће се сматрати да су заинтересовани позвани за отечај од дана када је оглас о отечају *први пут* у новинама стављен, осим ако *су они* отеч. поступ.

„жителп места", у ново случају обавештење отечаја сматра се за свршено „онога дана, кад се пред судом и у варошн прикаже". Законодавац је овако уредно у интересу отечајних поверилаца, јако би се што пре, у њихову корист, могао извршити §. 93.

огласила једном у новинама продају, па би други и трећи оглас објавила на два односно на један дан пре продаје, како још се не би замерило да се је огрешила о прописе §-а 476. став први. У самој ствари, та два огласа не би била од велике користи по јавност продаје, пошто би од другога и трећега огласа до оне протекло врло мало времена[1]).

Овде је наше законодавство непотпуно још и у овоме: пропустило је да прецизно нормира како се врши оно објављивање продаје, које се не састоји у оглашавању преко новина, као што је то уређено, н. пр., француско законодавство (чл. 617. грађ. суд. пост. за покретна и чл. 699. и 700. истога законика за непокретна добра — Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, I, 350 et 443).

Ми мислимо да би овде, аналогијом, ваљало применити оне прописе закона о стецишном поступку који говоре о томе на који се начин проглас о стечају објављује (аустрахујући, наравно, објављивање преко новина). У §. 22. тога закона нађи се да ће се тај проглас приковати „пред улазном у судско здање и на још два јавна места у вароши". На овај исти начин објавиће се и јавна продаја, са том разликом што овде отпада оно прилепљивање на судску зграду, пошто суд не врши јавне продаје. Према томе, оглас о продаји прилепиће се: 1°. На *два* јавна места у општини у којој се добро продаје, била општина градска или сеоска. (Ако је општина сеоска, оглас ће се прилепити на зграду општинског суда и, н. пр., на зграду кафанску. Ако кафане нема, суд општински треба да одреди једно јавно место, на коме ће се објаве продаје, и у опште објаве званичне, прилепљивати); 2°. На *два* јавна места у окружној вароши. Ако је место продаје исто које и окружна варош, онда се, наравно, оглас продаји прилепљује снега на два места у окружној вароши.

У пракси, у колико смо ми извештени, оглас продаји прилепљује се само на једном јавном месту само где се продаја има извршити и у окружној вароши, поступање за које ми не налазимо основа у закону, нарочито када се има у виду §. 22. стец. поступка који се сличним питањем бави. У сваком случају, овде би требало, као и у многим другим тачкама, грађ. суд. поступак допунити.

3°, *Садржина огласа*. Шта треба да буде у огласу, о томе имамо одредбу у §. 477..

На прном месту, у огласу морају бити означене ствари под пописом које се продају, биле оне покретне биле непокретне. § 477., у свом другом ставу, вели: „Скупоцену ствар треба такође тачно описати и назначити, колике је вредности, где и кад ће се продавати". Под *скупоценом ствари* законодавац разуме покретну ствар, јер наведени став долази после онога у коме се говори о непокретним добрима, те према томе, ту се могло мислити само на покретности. Да приметимо, да наш законодавац, над год употребљује поред речи ствар придев скупоцена, циља на покретну ствар (в. н. пр. још и чл. 71. тач. 1. зак. о старатељству), што је најмање чудновато, јер и непокретне ствари, и нарочито оне, могу бити скупоцене. Дакле, по наведеном ставу, као да не би требало означавати у огласу оне покретне ствари које нису скупоцене. Међутим то би била погрешна одредба, ако би се она тако схватила. Ствари се означују у огласу стога да би публика знала шта се продаје, у коме случају, сваками, она ће бити многобројнија него када би се у огласу просто означило опако: тога и тога дана продаваће се ствари дужника тога и тога у попис узете и т. д.... Из овога излази да се морају у огласу обележити све описане покретне ствари, а не само оне које су скупоцене.

Ако се продају ствари непокретне, оне се такође морају означити (§ 477. став 1.). То означење биће опако: казаће се какво је добро, зграда (са земљиштем, наравно) или само земљиште, да ли је зграда од јаког или слабог материјала,[2])

[1]) Одлуком опште седнице Касационога Суда од 12. јуна 1901. бр. 4148, биле је конштина једне продаје отишла шта је било *у огласу* неизвесно, да се наиме продаје има, на коме постоје јаки зидови од *тврдог* материјала са *добитом* једног краја од слабог материјала, док је у попису наш, да ноне је једна кућа од *меншовитог материјала* и једно краја од слабог материјала, а у *таванице* на којој је *мањи* део у попис стоји наш, да ноне постоје куће од *меншовитог материјала* са *добитом једног краја од слабог материјала* и *три засебне куће у вредности од меншовитог материјала*. Као што се види из овога, овде обележена једно каква, затим друга а трећа трећа, па каква не знати шалати, да огласе не простакиле право стање ствари, те је онда ова продаја поништена по §. 581. тач. 1. грађ. суд. поступка". (С. Јанић, др. сиг., *Полицијски Гласник*, год. 1904., број од 15. августа, стр. 251.). Став је баш нешто не знате одлуке Касационога Суда које је, на жалост, у пракси, а и теорији, усвојено. Ако је *тврдо* материјала, а *слабог* материјала, а *слабог* материјала, а *слабог

„које наређује, да изађи на оно на шта се односе верификације у стварима које су суду потребне да их зна, да се ове верификације изврше скрупулозном тачношћу и најзад да извештај оваквога буде јасан, прецизан и довољно детаљисан".

„Протокол увиђаја у истражи, прва база поступка, треба да буде брижљиво редигован; он треба да изражава датум и место редакције, име званичника који га саставља, начин којим је био информисан и побуде за његов излазак, природу дела и све његове околности, учињено истраживање и његов резултат, све мере које су предузете да се открије истина, најзад имена свих саслушаних лица и садржај свих њихових изјава".

Ето г. др. Марковић, баш по науци зашто је исљедник баш дужан, обавезан да код дела која у опште остављају трагове предузима и врши увиђај, и да ово вршење увиђаја „није беспредметно и бесциљно отезање поступка", како тврди г. др. Марковић у своме одговору. Из цитираних излагања овога аутора види се да се наше тврђење оснива баш на самој науци и да не стоји онај навод г. др. Марковићев како се наше мишљење „теоријски не да бранити", сем ако не држим „да су како нова законодавства тако и наука на погрешном путу. Њемо ни госи. докторе", на погрешном путу, „већ баш ви који тврдите нешто што је очигледно противно нашем закону, а и у науци као што се види стоји ова ствар другчије, а не онако као што ви тврдите. „Ако би ово последње био случај" — настављала даље г. др. Марковић — правећи „дуализе на наше мишљење, он би науци учинио велику услугу, кад би своје „мишљење објавио у ком од угледнијих „европских часописа". То чини без сумње г. др. Марковић; он објављује своја мишљења у угледним европским часописима; ми нисмо „научник" као г. др. Марковић, већ само један скроман практичар, који се нада држи стриктно закона, али не тражимо од таквих научара као што је г. др. Марковић никакве упуте.

Баш *Garraud* на кога се позива г. др. Марковић за доказ да увиђај у случају flagrant delit није облигатан, на стр. 538. „Traité théorique et pratique d'instruction criminelle",[1]) у одељку § 684. каже нарично: „прокуратор републике има у казненом „поступку, два својства (deux qualités) „којима одговарају двојаке функције: он „је чиновник судске полиције; он је чи„новник државног тужиоца.

„Са првог гледишта његова је дужност „да истражује и констатује злочине и пре„ступе, који се учине у његовом округу „или се приписују каквом лицу које ту „борави или се тамо нађе у пролазу само „кад нето има да се ухапси. У његовом „својству чиновника судске полиције, про„курагор републике прима доставе које „му се дају, тужбе које су му управљене, „извештаја и протокола помоћних или нижих „агената судске полиције.....

„Оплашћења прокуратора републике, „као чиновника судске полиције, у обично „време и у обичним ситуацијама обла„шћују овога магистрата само да прими „тужбе и доставе, да приступа констатовању, састављању протокола, једном „речју изврши радње истраживања и констатација; али ништа више. *Flagrant delit*, „рашириће оплашћење прокуратора републике, јер, ако је кривично дело злочин овај магистрат има право да приступи затварању, претресима у стану „оптуженог, да узапти предмете, који „могу да служе за доказ, да саслуша „сведоке, да отпочне истрагу; ако је де„лист (преступ) он може баш да стави „окривљеног у превентивни притвор, под „условом да га преда суду за преступна „дела истог дана или сутра дан. (вак. о крив. пост. чл. 32—46.). Али су услови flagrant delit строго детерминисани. Први „је: да је дело тако свршене да добјасан „од нестанка доказа оправдана убрзаност „поступка. Други је услов, да има очи„гледног деликта, који је констатован као „што треба, чија стварност оставља сваку „сумњу о самовољи".

Други један аутор *Édouard Bonnier* (у делу: „*Traité théorique et pratique des preuves en droit civil et en droit criminel*) у материји „*о полицији на место*", о којој овде дискутујемо каже нарично овако:

„Нешто што је интимно везано са изласком на место, то је констатација *corpus-a delicti*; констатација која захтева обично да се оде на место где су се десила инкриминисана дела.

„У сваком кривичном поступку, важно је да се утврди сама егзистенција деликта која служи као база у истрази. Hic ordo servatur" рекао је Paul (*sent. lib.* III. t. V. § 14), говорећи о тортури „којој су подвргавали робове чија је господар умрео насилном смрћу, „primum ut constet occisum dominum, deinde ut liquest de quibus ea quaestio habenda sit, utique itn de reis inquirendum". Кад она претходни доказ може да резултује из верификације каквог материјалног факта, на пример, насилне смрти која се показује на леш, каже се да има corpus delicti. Слична верификација је од велике важности.....

„И ако данас, ако што је то судио касациони суд, 16. марта 1867, изнашао закон не изискује, као претходне, у поступку, протокол corpus-a delicti, ипак је важно да се ухвате, кад год се то може, трагови деликта пре него што се униште. Овај интерес постоји у највећем степену, кад се тиче злочина, који тек што је учињен. *Исто тако законик о кривичном поступку хоће (чл. 32.) да у случају flagrant delit*, кад је дело природе *да заслужује бенчасну или срамну казну*, чиновник судске полиције изађе одмах на место да тамо изврши пре радње истраге. У обичним случајевима, истражни судија има једино право да изађе на место, праћен прокуратором републике, који чини захтеве у име закона, док истражни судија врши управо исљеђење. Осим случајева flagrant delit, непосредан излазак на место не захтева се, али га не треба протезати кад год је могуће.[1])

[1]) Тамо су баш изрази чл. 32. зак. о кр. пост. Ну, овде је толики хатиет у томе да се одмах поступа, да се изискивати суд не чекање да прокурор и на преступна дела аутократије прокуратора републике и чиновника њихових помоћника у случају flagrant delit.

„У свима случајевима, констатује се стање *corpus-a delicti* т. ј. предмета на који се деликт односи, и у опште стање места. Узаптава се све што изгледа да је послужило или је било намењено за извршење деликта, свега што изгледа да је било његов производ, најзад све што може да служи за манифестацију истине... „Најзад може бити неопходно нужна инспекција самих лица, поимене кад се тиче злочина против нравствености. „Исљедни магистрат дужан је да тада буде опрезан те да уштеди колико је могуће стид и деликатност било окривљеног, или нарочито претпостављене жртве. У свима случајевима сличним прегледи не могу се вршити над трећим лицима на којима не леже никаква специјална сумња. „Исто тако, замерало се понашању магистрата, који су при откривању дела каквог детета, наређивали преглед свих жена „у кући."

Из изложених цитата аутора које смо навели: Faustin-Hélie-a, Bonnier-a, Garraud-a о наласку чиновника судске полиције на лице места у случајевима flagrant delit и њихових коментара чл. 32. франц. кр. пост. види се јасно: да је ова дужност вршења увиђаја у случају који предвиђа чл. 32. обавезна. Осим тога, на истих се види: да ни се наше тврђење о обавезној дужности вршења увиђаја у случајевима о којима говоримо „теоријски не да бранити", као што каже г. др. Марковић и колико је тачно оно његово: „како да „наша наука ниједно не тражи, да исљедник трчи на лице места чим сазна да је кривично дело за собом оставило ма „какав траг".

Ну, оставимо науку у којој већ видимо колико је „јак" г. др. Марковић и чл. 32. франц. зак. о крим. пост. који смо споменули у нашем приказу, као што смо већ казали, само за то, да покажемо да наш закон није усамљен у погледу на ово обавезно предузимање увиђаја у случају који предвиђа § 54. нашег кр. пост.

Г. др. Марковић каже још у своме одговору о спорном питању, како сам ја до оваквог тврђења и објашњења § 54. кр. пост. „могао доћи само тако што нисам знао да наука и пракса могу учинити одступања од одредаба кривичног поступка. „Он као добар практичар, — „настављала г. др. Марковић — вољада зна „да је и наша судска пракса потпуно одступила од неких императивних наређења крим. поступка".

(наставиће се)

Милош М. Станојевић
судија.

НОВИ СИСТЕМ КАЗНА У НЕМАЧКОЈ

Почетком септембра (од 9—13) ове године одржат је у Карлсруу-у 29. годишњи скуп немачких правника. Програм рада овога скупа био је обилан, садржао је 13

[1]) tom dexième.

тачака од којих се тачка осма односила на казнено право.

Све ове тачке биле су на самом скупу предмет дискусије, само тачка осма, која се односила на казнено право, ма да најважнија, скинута је с дневног реда, и како су скупу достављена два интересна мишљења, која су требала бити прочитана, и на чијем се основу имала отворити дискусија.

Због важности изнетих мишљења с обзиром на започету реформу нашег казненог законика, циљ је ових редова да изнесу саму садржину тих мишљења, ради оцене и размишљања о томе од стране наших правника.

О будућем систему казна у Немачкој дали су конгресу своје мишљење правници Ебермајер и Кроне. *Ебермајер* стоји принципијелно на становишту, да се казнени систем позитивног закона има задржати, али захтева да се он подвргне озбиљној реформи. Што се тиче *смртне казне* на првом месту, он сматра, да се на њено укидање, према схватању, које се о њој сада у Немачкој има, не може мислити. Он је противан апсолутном забрањењу смртне казне, већ препоручује њено запрећење поред казне лишења слободе. Темељну реформу захтева *казна лишења слободе;* овде су потребне три врсте казне које се морају једна од друге знатно разликовати: *робија* која доноси увек губитак грађанске части за тешка злочинства и редовна казна за поврат и злочинства из напитке; *прост затвор* који не повлачи губитак грађанске части за особито лака кривична дела, али и за тешка кривична дела, ако у конкретном случају нису учињена из побуђености; између ове две казне долази тешки затвор који не повлачи губитак грађанске части за она кривична дела, за која није поседна ни робија ни прост затвор. Као ново казнено средство препоручује он *депортацију.* Односно трајања казна лишења слободе мисли Ебермајер овако: одлучан је противник *неодређене осуде,* јер при упорећењу мана судијског одмеравања казне са маната, које прете при одређењу казнене мере од стране извршних органа, излази да су прве далеко мање од других. Он сматра да се *краткорочне* казне лишење слободе, против којих се води одлучна борба, не могу самим избацити из казненог законика; све што се може учинити, то је да се њихова примена ограничи и подесним њиховим извршењем отклоне досадашње мане на пр. уношењем појединачног затвора и посматрењем надзирања казне јачом контролом. *Доживотна* робија ће се несумњиво задржати. Редна казна лишења слободе робијом остаће 15 година, а минимум ће бити 1 година. Али ће и *прост затвор* моћи бити *доживотан,* поштто се он изриче и код тешких кривичних дела, ако особености случаја захтевају примену ове казне. Иначе највећа мера ове казне као редне треба да буде 15 година, а минимум 1 дан. Казна тешког затвора треба да буде највише 2 године, а најмање 1 недеља. *Новчана казна* треба да се одсеца примењује знатно више; њу треба факултативно предвидети као главну или споредну казну код свих деликата, који су учињени из користољубља, а једину главну казну само онда, ако кривично дело није учињено из побуђености. Величина ове новчане казне треба да се одмери према имовној пореској снази осуђеника. Од казна које се тичу части сматра Ебермајер *укор* као врло подесну; он жели да се укор предвиди у лакшим кривичним делима факултативно поред новчане казне или казне лишења слободе, или као посптрење поред новчане казне и према одраслима. Односно споредних казна сматра Ебермајер *полицијски надзор* као неопходно потребан. Али се овај надзор мора извршивати са нарочитом пажњом и дискрецијом. Требало би знак разликовати, да ли не би биле боље да се место полицијског надзора или поред овога уведе и надзор од стране појединих удружења, која имају задатак заштите отпуштених осуђеника. Строже кањоњавање захтева Ебермајер за повратнике, професионалне злочинце и злочинце из напитке. У особито тешким случајима ових деликата требало би поред казне допустити и примену накнадног затвора од неодређеног времена који има за циљ осигурање друштва од дотичног злочинца (Sicherungsarrest). О оспособљавању из завода имале би да одлучују нарочите мешовите комисије, састављене из органа заводских управа, чиновника државног отпужништва и почасних чиновника.

Кроне је изложио опет податке из криминалне статистике, којима је покушао да докаже, како рашћење криминалитета има свој узрок у друштвеним приликама. Статистички бројеви казују, да становници великих варошн, у којима се скупља велики број људи на малим просторима, узимају највеће учешће у криминалитету, да су друштвене животне прилике, створене из тим стањем, узрок њиховог криминалитета. Сваки познавалац ствари зна врло добро, да узреде, поремећаји кућног мира, злочинства и преступи против морала, имају свој узрок у једном стањењу, које је собом донела лоша грађевинска политика; да телесне повреде имају узрок у неразумном одобрењу за отварање кафана и крчми; да је знатан део крађа последица назадне и тесногруде примене законодавства о сиротињи; да рашћење криминалитета код малодетника има свој узрок у невољењу рачуна о васпитању малодетника. Казнено ће правосуђе остати немоћно у борби против криминалитета све дотле, докле једна општина и велика друштвена политика не почне енергично радити на уништају свих оних незгода. Пре свега друштво треба на томе да ради, да уништи клицу из које злочинство постаје, за тим, али тек тада, може казнено правосуђе испунити свој задатак, који му припада у борби против злочинства. Кроне говори за тим о казненим средствима; и он сматра да се не може постићи укидање *смртне казне,* али је он против тога, да се поред смртне казне запрети *доживотним лишењем слободе,* при чему се набор казне оставља суду, јер би ово могло врло лако томе одвести; да се једна законом допуштена казна укине судском праксом. Казна лишења слободе треба да буде *тешки или прости затвор;* први за злочинце, чија дела дају доказа о њиховој покварености и сниженом протнвљењу правном поретку, други за таква лица, чија дела нису последица њихове социјално-етичке покварености. Обе се врсте казне морају тако једна од друге разликовати, да се не могу променити. Нарочито се мора забранити, да се осуђеници обе врсте казна држе у истом казненом заводу, ма да чак и у одвојеним згрдама. Кроне је дао противан *депортацији* из политичких разлога. *Новчану казну* треба, по њему, тако реформисати, да се њена висина одређује према пореској снази осуђеника. *Полицијски надзор* треба свесним укинути. —

Изложена, донекле противна, мишљења ових двају правника, од којих је први судија царевинског суда у Лајпцигу, а други саветник у Министарству Унутрашњих Дела у Берлину, дају нам довољно доказа о тешкоћи самих питања, чије решење предстоји немачком правништву у погледу реформе казненог законика. Истовремено она могу и нама корисно послужити при сада започетом послу на изради новог казненог законика, донекле као мерило за оцену онога што се може постићи, а с друге опет стране као упут при поправци онога што не ваља.

Питање о реформи казненог казненог законика постало је данас акутно у Немачкој, донекле у Француској, Аустрији и Мађарској. Немачка је предузела велику упоредну студију немачког и страног казненог права и створила епохално дело «Упоредно излагање немачког и страног казненог права», које ће служити као камен темељац за израду новог немачког казненог законика. Интересна је ствар овде, како се у последње време, 4—5 последњих година постепено, али енергично чини преокрет у правним студијама, предах и обраде грађанског права у област казненог права. Једна читава деценија и ш била је окупирала духове немачких правника разрадом грађанског права, док се није већ сад створила засићеност у том правцу, да се сва пажња обраћа реформи, новој кодификацији казненог права и кривичног судског поступка. Последњи дани донели су већ израђен пројекат новог кривичног поступка за немачку царевину.

У Француској су обузети сада духовни питањем о укидању смртне казне, против које се опажала неко време јака струја, али последња дани изгледа да говоре за њен дален опстанак у Француској, јер се сматра да би било опак преокрет њено укидање.

Аустрија и Мађарска се забављају питањем о казненом законодавству за малодетнике. Она општа струја покрета за реформом у области казненог права није могла остати без дејства и код нас. Образована комисија за израду новог казненог законика ради најако на предузетом послу.

Комисија ће имати да се бори са неколико особитих тешкоћа, које се истичу одмах у самом почетку рада, у општем делу, а на првом месту у погледу система казна, наиме: да ли ће се и даље задржати смртна казна, да ли ће се поновa увести доживотна робија, укинута при-

ликом допошења казненог законика од 1860 г., како ће се утврдити однос између робије и затвора и затвора за истуне; како ће се регулисати питање о кажњењу малолетника, заштита од душевно болесних и опште опасних лица, да не улазимо у дала питања о условној осуди, поврату, отицају, саучешћу и застарелости, која питања захтевају и дужу и озбиљнију студију. Циљ ових редова је, да кратким приказом последњих мишљења немачке праве науке изложи нашим правницима резултат нове науке и скрене пажњу на предузети посао код нас и подстрекне све правнике на што активнију сарадњу на овом послу, који захтева много сатрудника.

Октобра 1908. год.

Д-р Д. М. Суботић

УЦЕЊИВАЧИ

ПО ЗВАНИЧНИМ ПОДАЦИМА ИЗРАДИО

А. Баумгарт.

У једном елегантном купалишном хотелу Северне Америке седели су у парку на једној клупи, једно поред другога, господин Џон Лесли и лепа удовица Лилија Блак. Господин је Лесли држао у руци једно писмо. Лилија је везла некакав свој ручни рад и потајно погледала свога суседа, који јој се последњих четвртаест дана непрекидно удварао, али није рекао још ни једне речи о својим озбиљним намерама.

Да је господин Лесли у петини био прави американски милионер Пунд. то, по његовом мишљењу, нико није ни слутио.

— Имате ли каких непријатних вести? упита лепа, плава удовица после кратког ћутања. Лесли је најзад био отворио своје писмо, па га ћутуто згужвао у клупче.

— О, та то се већ не да надражати! узвикну он. Како треба човек да се чува од уцењивача!

— Од уцењивача? узвикну Лилија зачуђено. Шта хоће они то од вас?

— Кто, маленкост од пет хиљада долара! Треба данас но подне да отпутујем за Курзинтон — ни знате то стеновито гнездо тамо горе у планинама — тамо да нађем једног малог дечка, који чека на мене, и да му предам новац. Не учиним ли то, онда ће ме, није Бог зна шта, само убити.

— Страшно! узвикну Лилија ужаснута. Али ни валда нећете одговорити том нихановом захтеву.

Кад је то исказала, лепа удовица, чије су очи биле пуне суза, спусти своју белу руку на Леслијево раме, али је затим брзо тргне, као да се повредила од своје пријатељске усрдности.

И Лесли је био човек од меса, али је ипак унек био готов да се сачува од срачунљених женских атака; онда је сам себи рекао, да је немогуће, да ту рачун може играти ма какву улогу, кад га његова лепа сусетка зна само као обичног, приватног човека.

— Ја ћу отпутовати тамо, узвикну он одлучно, али ћу понети собом и свој револвер.

— Зашто не известите о томе полицију? додаде Лилија простодушно и преплашено.

— О, то сам учинио одмах, још кад прогга уцењивачога писма, али од тога није било никакве користи; ти се невалалци нису дали ухватити у клопку, коју им је полиција била наместила. већ су удвојили своје захтеве и претње.

* * *

Већ доцкан после подне стиже господин Лесли, сав окупан у зноју, у поменуто стеновито гнездо, до кога је морао ићи једном врло неугодном и узбрдном стазом. Тек што је дошао у уску и поточну улицу, пресрео га је један мали, одрпани дечко, и ословио га речима:

— Господа чекају на вас код „Плавог Паука". При том је показао за једну малу сеоску зграду, која је била сграђена у једној стени, а ни лево ни десно није имала никаквих других суседа, сем голог стења.

Лесли уђе у ту кућицу, прихвативши се чврсто револвера, који му је био у спољном џепу од огртача. У соби, десно од ходника, изађоше му на сусрет три човека, који су имали типичан изглед америкаиских аликовица.

— Браво, сире, поздравише га они. То је паметно од вас да сте дошли! Јесте ли донели собом и новац?

— Био сам за то довољно глуп, одговори Лесли потмуло. Ево вам кесе са златом. Можете и сами пребројати, да се уверате да ли је сума потпуна. Али чекајте, чекајте! Пре но што зграбите новац, подсе бих да знам, какве гаранције имам ја, да ћете престати једном са вашим изненадним уцењивачким писмима?

— Наша реч биће довољна за то, сире! одговори поменсно аликовачки поглавица. Ми ћемо вам се свечано заречи, да вам ни длака с главе неће залити, кад будете исплатили двадесет хиљада долара.

— Шта? узвикну Лесли запрепашћен. Ви сте скроз покварене пропалице. Зар ниете захтевали сиега нет хиљада долара?

— О, да, одговори други одвратни тип, то је било тман доста за почетак. Али сада, кад вас већ једном имамо у нашој власти, не нада нам ни на памет да вас тако јевтино пропустамо.

Лесли сва пожелене у лицу. Ја ћу вам рећи нешто, рече он са неприродном мирноћом. Било је и сувише глупо од мене, што сам у опште дозвао код оваквих невалалаца, код којих не могу претпостављати никакву часну реч у опште. Могу вам рећи само то, да од мене нећете добити ни једног јединог цента више од тих нет хиљада долара. На то вам ја опет дајем своју часну реч.

Гласан смех био је одговор на тај храбри одговор.

Лесли је приметно, да су била добро закључана врата, која су водила на улицу. Туда, дакле, није могло побећи напоље. Двојица од аликовца приђоше му, да му не би дали повода да сумња о озбиљности положаја у коме се налазио.

Изненада га ухватише, поред свег опирања незапне, отворише врата једне тамне одаје и стрпаше га у њу, ма да је из гласа викао за помоћ. Ништа му није помогло; он је постао злочиначки заточеник. Подругљиви смех пратио је његове узвике, а на тешким вратима зачу се шкрипа зарђале браве.

Томе страховитом призору следовала је једна ужасна ноћ.

Једини мали просторчић у тој јазбини налазио се у њиу једнога угла и кроз њу су се могле видети само стене, из којих се састојало и цело једно село.

Кад је освануло јутро Лесли ноћне опет викати, у ирвом својој пругжености.

— У помоћ, у помоћ! одјекивали су очајнички узвици о подрумске зидине.

Шта је то — да ли се не вара, или се то заиста чује неко куцање на прозору? Не, то није била заблуда. Он опет повикну за помоћ и опет као одговор на то зачу се куцање на прозору. Одмах но том разби се окно и зачу се један звонак глас:

— Господине Лесли, јесте ли ви то? Ко то вичс за помоћ?

— Ја сам то! Велики Боже, господја Блак! Откуда ви дођосте амо?

— О, Богу нека је хвала, одговори нежни глас. Дакле ипак сам вас срећно нашла! Чекајте, чекајте само господине Лесли. Ја ћу отворити кућу.

Десет минути доцније биле разбијена врата од његове тамнице и господина Лесли изведе ослободителка напоље.

— Ја сам дошла амо са полицијом, дохала је она сва задихана од узбуђења. Ја сам већ слутила да вам се овде нешто ужасно случило. Писам имала више мира. Проклети уцењивачи наранио да су побегли, кад су приметили полицију. Богу хвала да сте ви још у животу — ја сам се бојала да вас нису већ и убили!

Најсрдачније и најтоплије захвали јој се господин Лесли.

— Никада, никада вам, Лилија, нећу то заборавити, завршн он изразе своје захвалности. И никада вас више нећу напуштати. О, Лилија рецте ми само, да ли бисте се могли одлучити, да постанете мојом женом.

* *

Неколико недеља доцније вратио се Лесли у Париз, где је завршио своје свадбено путовање. Није прошло неколико дана, кад је изазано једно јутро ни хотела, на своје највеће изненађење сусрете одмах при изласку једну индивидуу, која га је необично подсећала на погламицу оних разбојничких уцењивача, који су га били домамили у ону стеновиту јазбину у Северној Америци.

Он ноће томе човеку у стопу и таман је хтео дати да се тај човек притвори, кад овај заставе пред улазком од његовог хотела и — прими једно писамце од Лилијине собарице.

У истом тренутку Лесли спусти своју руку на раме тога човека и грмну:

— С места дајте овамо то писмо или ћу одмах с вама у полицију!

Злочинац је видео да му нема излаза, те с дивним презрењем предаде Лесліју писмо, која овај одмах прочита:

„Драги Дачо!

Не буди тако нестрпљив. Још не могу молити свога мужа за тако велике суме, јер сам једва тек и успела да уђем кабриоле. Кад будемо прешли у Америку, тек ћу тада бити у стању да располажем великим сумама. Тада ћеш моћи добити што год хоћеш и заволиш. За овај мах шаљем ти пет стотина франака да ти се нађе. Али, за име Божје, немој се пићати у близини нашега хотела!

Увек твоја верна сестра

Лидија".

Господин Десли уђе одмах у хотелску канцеларију, исплати свој рачун и првим бродом отпутова за Остенде — али сам. Своју супругу никад више у животу није видео.

Превод с немачког.

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Самоубиства у Италији. — Год. 1907. у Италији је извршено *2319* самоубиства, од кога броја долази: на људе 1755, на жене 564. Број овај износио је: 2379 у год. 1905, и *2156* у год. 1906. Највећи број самоубиставa извршен је у Пијемонту и Ломбардији, а најмањи у Калабрији. У погледу доба старости са извршеним самоубиствима у год. 1907 овако стоји: од 20 до 39 год., *912* (658 мушких и 254 женске); од 40 до 50 год., *709*; испод 15 год., 11; преко 80 год. *33* (28 мушких и 5 женских). Највећи број самоубиставa у Италији извршује се у месецима: јуну, јулу и августу.

Кривични законик краљевине Србије. — Удруженье за страно законодавство публиковало је важније стране кривичне законике, на међу овима и кривични законик краљевине Србије. Стари српски кривични законици сачињавали су једну целину без везе, која није одговарала модерном схватању кривичног права. Нови законик промулгован је 1. јануара 1908, а ступио је у важност 22. септембра исте год. У њему су нашли своје место општи модерни принципи, у колико су се могли измирити са азијским обичајима. Творци његови нарочито су се инспирисали овим страним казненим законицима: угарским, холандским, италијанским, египатским и индијским.

Подела кривичних дела по српском кривичноме законику не одговара општој треструкој подели на злочине, преступе и преступе, већ је произвољна. Разлика између злочина, преступа и иступа понекад је веома неодређена. Захваљујући олакшавајућим околностима, злочин се може казнити као обичан преступ, а преступ као полицијски иступ.

У новом законику предвиђене су три главне казне: смртна, лишење слободе и новчана. Тортура и батоњада, које су раније примењиване у Србији, потпуно су напуштене. С обзиром на климу хелијски затвор не употребљује се, већ сви осуђеници раде у заједници пан затвора.

У законику је предвиђена и једна врста условне осуде: *јемство за добро владање.* Ако осуђени у року од две год., по условном ослобођењу, учини какво ново кривично дело, пропада му новчана каукција коју мора положити приликом условног ослобођења. Величину ове каукције одређује суд.

Од споредних казни у законику су предвиђене: забрана становања и полицијски надзор. Судији је остављено на вољу коју ће од ових двеју казни изрећи у конкретном случају.

Скитничење само по себи није кажњиво. Од лица, опасних по јавни ред и сигурност, узима се јемство за добро владање.

Човек мора бити задовољан кад види како се напоље, које су некада сматране као најнепријатељније прогресу европских идеја и обичаја, прихватају западној цивилизацији и усвајају принципе хуманитета и правосуђа модерног законодавства.

Најновије злочиначке мајсторије. (Настављак). — Кућевни слуга П. код једне берлинске фирме у Шпандау узима њиво је по ноћи са ручним колицима и раздавао робу и наплаћивао за њу рачуне. На улици му приђе један непознат човек и предаде му један пакет, у коме је требало да има 500 комада цигарета, и затражи му да му за њих плати 22 марке. Кад је П. изразио сумњу, да је то заиста поручила његова фирма, њих двојица одоше у један оближњи локал, одакле је непознати приватно телефонирао дотичној фирми. У ствари је разговарао шивиндер само имитирајући приватан говор на телефону, те се тако П. најзад остао побуђен да исплати непознатоме 22 марке од новца који је већ био наплатио од разнесене робе. Кад се П. доцније вратио у своју радњу и испоручио пакет са цигаретама, нико ништа није знао о тој поруџбини. У самом пакету нађена су четири комада пресованога угља.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учитеља су нам ова питања:

I

Суд општине осипаоничке, актом својим Бр. 1857, пита:

„У последњем ставу чл. 16. зак. о народним школама изричито стоји, да удате учитељице, које у заједници са својим мужем у једном стану станују, немају права на станарину — квартирину — која им по поменутом закону припада. И ако је ова законска пропис овако јасан, ипак се у овој општини једној учитељици редовно врши исплата станарине, која је и школским буџетом на терет општине предвиђена.

На како се овом исплатом од стране школског одбора и благајника штети школска каса, а поред тога, изиграва и поменути законски пропис, то настаје питање: ко ће одговарати за учињену овако незаконну исплату, и ко је дужан да ову штету учињену незаконим издатцима школској каси попуни?"

— На ово питање одговарамо:

По чл. 16. закона о народним школама, ако у једном месту учитељују муж и жена, онда они имају право само на један заједнички стан и огрев, или на једну накнаду за стан и огрев.

Ако школски одбор те општине друкчије поступа, онда он врши једну незаконитост.

И како та незаконитост погађа и интересе те политичке општине, јер њени грађани у толико морају да плаћају неки прирез за издржавање школе, општина има права да се обрати актом окружном школском одбору и тражи, да он у смислу чл. 64. поменутога закона нареди да се дала исплата станарине забрани, и да учини даље кораке, да се већ издата сума наплати од онога, за кога се изнађајем утврди да је крив.

II

Суд општине гамзиградске, актом својим Бр. 334, пита:

„Може ли бити изабрано за члана школског одбора, благајника школског и пуномоћника општинског оно лице, које је кажњено за дело из § 112. кривичног закона?"

— На ово питање одговарамо:

И ако у чл. 55. и 56. закона о народним школама, и чл. 57. и 84. т. 6. закона о општинама, није изречно речено, да ли лица осуђивана за прекршаје из § 112. кр. закона, могу бити чланови школских одбора и школски благајници, као и пуномоћници сеоски и општински, иван се мора узети, аналого чл. 53. в. закона о општинама да они то не могу бити.

Не могу, велимо, јер су и то јавни послови које они у општини врше, а последња тачка става другог чл. 53. генералише ове услове за све јавне службе у општини.

У осталом и сам интерес школе и општине захтева, да она бира на оне положаје људе, чија је грађанска исправност ван свакога спора, и који нису кажњавани никад сиоком, да указано им поверење злоупотребе.

III

Суд општине лазаревачке, актом својим Бр. 1204, пита:

„Моли се упутствo за извештај о следећем:

По § 10. Полициске уредбе начелник срески просуђује иступе са два месна кмета.

Када полициска власт доноси пресуде без присутства кметова, и без да су кметови учествовали или пак били присутни изрицању таквих пресуда, имају ли право кметови да такове пресуде не потпишу?"

— На ова питања одговарамо:

У § 10. Полициске Уредбе стоји, да ће срески начелници извршати и судити иступне кривице из III части кр. закона у присуству два месна кмета или два одборника.

Ове дужности они нису ослобођени чак ни законом о уређењу округа и срезова — чл. 35. овога закона.

Али како начелници нису обвезни да усвоје мишљење, кметова или одборника, него се њима користе само у толико, колико ће од њих прибавити потребне податке о навикама, склоностима и другим особинама оптуженог, као и његовом владању у опште, то се из ове одредбе не може извести тај закључак, да ови кметови или одборници морају бити присутни чак и при испиту окривљеног и сведока.

То није више потребно чак ни због тога, што сада истрази присуствују нарочита лица по § 18. поменуте уредбе.

Како би и само позивање кметова и одборника у среску канцеларију, за свако иступно дело, ометало службу и самих кметова, коју они имају у општини, а правило и незгоде служби у срезу, то се сада примена ове законске одредбе свела на то, да се кметовима шаљу већ изречене пресуде, а пре него што је приступљено њиховом извршењу, те да их они прочитају, па ако нађу да пре свога потписа имају да учине какву напомену, они то могу усмено учинити, а ако су са осудом сагласни, они одмах потписују пресуду.

Ако начелник сресни остане при својој одлуци и после усмене примедбе, коју кмет учини, онда кмет мора потписати пресуду, јер његов потпис и има управо да утврди тај факат, да без његовог знања није донесена пресуда.

Овај одговор важи и за деловођу општине боленачке, на питање његово од 5. септембра прошле године.

IV

Суд општине доње-ступањске, актом својим Бр. 435, пита:

„Суду ове општине, поднео је један грађанин молбу и тражио уверење о томе: како он има довољно земље као земљоделац, која би му остала за уживање у смислу § 471. грађ. суд. пост. преко оног имања, што је његова жена као њену својину продала.

Код молиоца међу тим, стоји стварр у следећем:

Молиоц у задрузи има ова, мајку, старијег брата итд.

Молиочев отац има имања изван реона оне општине као његову својину а имања на коме молиоц, молиочев отац, мајка, брат и остали живе, својина је његове — молиочеве мајке.

Ако би се узело укупно имање очево и мајчино, онда би молиоц имао за три ореске главе довољно земље за уживање, а ако би се узело само очево, онда не би имао довољно земље.

Према овоме моли се уредништво за што скорије објашњење:

Да ли се може узети, да молиоц има довољно земље за уживање или не, и да ли се у овом случају сме молиоцу издати тражено уверење а да суд и одбор не дође до одговорности?"

— На ово питање одговарамо:

Кад је молилац у заједници са оцем и старијим братом, па та заједница има довољно имућство у оном имању, којим отац у име заједнице управља, онда се не би могла оспорати продаја оног имања, које је донела жена молиочева као мираз, нити би суд и одбор биле одговорни, што је ова продаја омогућена, пошто се њоме не вређају наређења § 471. грађ. судског поступка.

V

Суд општине старчевачке, актом својим Бр. 627, пита:

„Ова општина приморана је потребом сеоља, да од неких путања направи праве удобне путоне, којом приликом мора заузимати извесне делове од земље појединаца, а негде мора опет уз заузеће сасецати и гору приватних лица. Да не би суд учинио какву незаконитост, јер до сада није вршио просецање, моли се уредништво за објашњење: да ли суд мора по овоме доносити какво решење и по коме закону?"

— На ово питање одговарамо:

Ако општина за просецање путоња мора заузимати туђе земљиште под гором или без ове, она то земљиште не сме узети другчије, него по закону о експропријацији од 15. марта 1866. (Полицијски Зборник стр. 562).

По § 1. овога закона и § 13. закона о јавним друмовима, имање се мора прво платити, односно дати одговарајућа накнада, па онда употребити за путове, ако га сопственици не би драговољно уступили без накнаде.

Нека, дакле, суд наће поменути закон, па ће видети шта му треба даље радити.

Наравно, да све што ради мора бити писмено и означено.

VI

Суд општине кланске у срезу драгачевском, актом својим Бр. 1114, пита:

„Кад једно лице изузме цео општински суд по једном грађанском спору, па се одрели друга општина за суђење тога спора, да ли је тада изузети суд изузетан и за сва кривична иступна дела према оном, који је изузеће тражио, и ко ће њему наредити казну за недолазак на позив и томе сличне кривице?"

— На ово питање одговарамо:

Тиме, што је изузет суд по једном грађанском спору, не значи да је он изузет и за све остале послове, које једно лице може имати у општини.

Тако, он може позивати дотично лице кад год за то потреба настане, као н. пр. да плати порез, да кулучи, да се врши наплата приватног дуга од истог, да одговара за кривице итд.

Али ако би био такав случај, да је општински суд цео изузет и по § 12. Полицијске Уредбе, односно § 43. кр. суд. поступка, онда он треба да се изузме од напрашења пресуде, и да тражи да се суди суд одреди.

Ако би биле изузете само поједине судије, онда учинити замену по чл. 88. зак. о општинама.

VII

Суд општине дубонске, актом својим Бр. 890, тражио је да му се одговори: какве све такве свештеник може нападнути за поједина чиподејства, јер вели нема закон о уређењу свештеничког стања, па не може да зна.

Како он овим тражи да му се просто прешише цео закон, а то не може бити ни према простору листа ни према задатку његовом, то му се саветује да тај закон набави у књижари, па ће онда знати, које такве припадају свештеницима.

Тек ако би му из тога закона било штогод нејасно, уредништво је готово да му да објашњење.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Павле и Радо Дакотићи, земљорадници из Дегриења, имају за недрже по 194 дана затвора, но осуда за дело прељубочарења, али се налазе у бегству. Лишени су је свих повластица. — Дежења начелника среза посавичког Бр. 7935.

Непознати крадљивац, 26. пр. м-ца се појите (Императен-пазар) у Бечу, украо је сто дванаест хиљада круна у новчаницама од по хиљаду круна. На молбу овлашћног аустро-угарског посланства објављујемо ову потерницу са напоменом, да је за овог опасног осумњичен један човек 35—38 год. стар, средњег стаса, дежњикаст, мали, густих бркова, прне носе; говори немачки. Осим тога осумњичен је још један човек стар 28—30 год., средњег раста, плавих, подешених бркова. Општинска полицијска управа расписала је 1000 круна награде за проналазак крадљивца, као и 10% новца које код њега буде нађен. — Акт Управе града Београда Бр. 32111.

Милосав Јовановић, почињак, осумњичен је да је извршио једну крађу у Београду, али га власти не могу да проналу. Он је родом из Дреновог у округу крушевачком, стар 26 год., приземљаст, средњег раста, малих, црних бркова; у оделу је грађанском. — Акт Управе града Београда Бр. 31217.

Милутин Ванковић, из Барајева, који је под истрагом због крађе, побегао је из притвора. Он је стар 21 годину, високог раста и у опште смеђ. — Дежења начелника среза посавског округа београдског Бр. 11951.

Илија П. Васиљевић, из Мелнице, изврпно је оглашу крађу на побегло познато куд. Он је стар 40 година, висок, суваласт, очију гразорастих, брпова црних и великих, косе прогеде. Од одела има чакшире и гуњ од сурог сељачког сукна, на ногама опанке, а на глави затегну шубару. — Дежења начелника среза мајданског Бр. 12095.

Милан Ђорђевић, Цигапин свитач, из Грабова у срезу трстеничком, нему између 5 и 6 оног месеца у бавшим Вожаревцу напрпно је покушај убиства над Стевапом Милановићем, Цигапином из Села среза параћинског, и разбојништво над женом овога, па побегао непознано куд.

Разбојништвом је оглашено: 1 прпену новчаницу од 10 динара, једну сребрну потезницу и десет динара у ситпу.

Милан је средњег раста, очају и косе црне, лица овалног, бркова црних тек тројних, браде

нема. Од одела има гуњ и чакшире од црног сукна, на глави шубару а на ногама опанке, као говори тоти и замуцкује. — Депеша начелства пожаревачког Бр. 10676.

Тихомир Поповић, осуђеник пожаревачког казненог завода, 3 т. м-на побегао је са опуде. Он је стар 18 год., родом из Бујара у срезу ужичком, средњег раста, плаве косе и плавих очију, богат. Од особених знакова има:

Под левим увом има мали младеж, на прсима до леве сисе ожиљак од ватре, а на бутини десно ногу белегу од уједа. Од одела има чакшире од сегинаџ, а гуњ од црног сукна без гајтана, на глави просту шубару и бос је. — Депеша начелника ср. јабланичког Бр. 9384.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свим побеглим личностима учине најжешћу потеру, и у случају проналаска спроводе их унуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

из Александровца у срезу шумском, средњег раста, смеђе косе, угаситог жутих очију; од особених знакова има: тетовиран знак као за 5 см. испод превоја десног лакта, и два младежа у размаку од 2·5 см., за 9 см. испод седмог кичменог обртаја. Петар је по занимању кројачки радник, а у оделу је грађанском, са шајкачом на глави. — Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 2742.

Милутин Смољовић, из Љева у ср. јабланичком, који је био у притвору због опасне праће, побегао је из притвора среске власти.

Он је стар 18 година, средњег раста, смеђ, очију плавих, косе смеђе, бркова загаситих тек тринших, уста малих, која при бунању махом држи отворена.

Под левим увом има мали младеж, на прсима до леве сисе ожиљак од ватре, а на бутини десно ногу белегу од уједа. Од одела има чакшире од сегинаџ, а гуњ од црног сукна без гајтана, на глави просту шубару и бос је. — Депеша начелника ср. јабланичког Бр. 9384.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свим побеглим личностима учине најжешћу потеру, и у случају проналаска спроводе их унуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

УХВАЋЕН

Коста Бошковић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чија је потерница изнесена у бр. 27. „Полицијског Гласника", ухваћен је, те је престала потреба за даљим његовим тражењем.

ТРАЖЕ СЕ

Станко Петровић, из Водичког Лаза, био је са службом у Сватовцу, али је још у мају месецу напустио службу и некуд отишао. Стасао је стар 13 год. плећа, супонав; на себи има црно гуњче и беле чакшире; на глави шубару, а на ногама обичне пресе опанке. — Депеша начелника среза хомољског Бр. 7793.

Велика Марјановић, из Лапишта, отишла је 3. овог месеца од куће непознато куд. Она је стара 38 година, раста средњег, дугих образа и у опште плава. Од одела има на себи јелече и белу сукњу, забрађена је шамијом, а на ногама има опанке. — Депеша начелника ср. беличког Бр. 13846.

Нека сви полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађене унуте именованим властима, које су тражиоце захтевале.

МАНГУП СТОКА

Код Живка Алексића, из Крушаје у срезу хомољском, нашао се један мангуп крава, матора 5 год., длаке сиве, без икаквих ровања. Пронађеног сопственика нека унутети начелнику среза хомољског с позивом на депешу Бр. 7713.

КРАЂЕ СТОКЕ

Стеван Петровић, сватовац Цигански, 28. пр. м-ца побегао је са једном краденом кобилом. Стеван је стар 22 год., прне масти, седлених црних бркова, рђе косе, на десном оку има оток од уједа, а родом је из Кулине у округу пиротском; од одела има гуњ и чакшире; на глави сламни шешир, а на ногама шарене чарапе и грађевне опанке. Кобила је ирко-доратасте длаке, лисаста, без других белега. — Акт начелника среза беличког Бр. 13435.

Ноћу између 29. и 30. пр. м-ца Симеону Радојковићу, из Мезграјића, украдена је једна коњ, матор 10 год. отворено алактасте длаке, висок 1·18 м., са жигом положеном В. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 11750.

30 пр. м-ца Јовану Андрејевићу, из Бољетина, украдена је једна кобила, врано длаке; леви јој је предња нога и копита бели, а десна стражња нога путаста; на леђима има белу љаку од убоја седла, жигосана је словом О. — Депеша начелника среза ћупричког Бр. 5618.

Ноћу између 6. и 7. овога месеца украдене су кобиле Милутину Симићу и Светозару Матићу, из Бошњана среза темнићског. Једна је кобила длаке пулисте, на челу има белих длака, матора 4 године са жигом „К". Друга је матора 9 година, длаке дорлатасте, пљоната, брљаста, у десну предњу и леву задњу ногу путаста, реза пократког. — Депеша начелника ср. темнићског Бр. 8904.

Обраћа се нажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 29. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 19. ЈУЛА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потребе и више пута недељно. Претплата се шаље у напред, и то најмање за пола године од свију полицијских власти, и износи: 20 динара на годину за државне и општинске надлештва, а за све друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединим бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Затим у огласу мора се означити процењена вредност пописаних добара. То ће извршна власт узети, такође, из акта пописа, пошто, као што знамо, процењује пописа обухвата и процену пописаних ствари (§. 466. а.)[1]. Напослетку, у огласу мора се означити дан продаје као и место где ће се она вршити.

По §. 477. у огласу продаје непокретних добара треба означити и интабулације прибележбе које буду на њему евентуално постојале. Ово означење нема разлога. Пошто, као што смо казали, купац на јавној продаји добија добро чисто, без икаквих хипотека (натхипотека, прибележака, натприбележака), без обзира на то да ли је суд, у наведеју о коме говори §. 472., забележио из хипотекарних књига све хипотеке и прибележбе (§. 489., став трећи, допуна од 14. јула 1898. год.). Отуда, за купце на јавној продаји равнодушна је ствар, да ли на добру које се продаје постоје или не какве хипотеке. Због тога, у колико су у питању они, обезнањивање интабулација у огласу нема никаквога значаја. А да ли то има значаја за хипотекарне повериоце? Нема такође, јер за те повериоце довољно је да буду на продају позвани; никакве потребе ни користи нема, да се они у огласу обезнањују.

Међутим, што је добро обезнанити, то су службености које пописату непокретност терете. Та ограничења дужникове својине преласе и на новога господара, те су стога надметачи заинтересовани, да те терете знаду. А ово означење баш законодавац не тражи, као што смо о томе напред опширније говорили.[2]

У француском праву, огласе продаје не садржи, већ се тичо непокретних добара, ни означење хипотека ни означење осталих права уписаних на пописаном добру. Хипотеке се не означују стога што су оне равноправне за купца на лицитацији, пошто продаја има за дејство

[1] В. нашу књигу: *О поступку за извршење одлука судских*. Изд. 1.: усмена извршност и заштита пописа, стр. 74.

[2] За дата ограничења последица које може имати, за купце на јавној продаји, необезнањивање слу-

бености које терете пописану непокретност, ми ћемо известити овако једна распис Министра Унутрашњих Послова од 1. јуна 1877. год. Шбр. 1490., упућен властима надлежним за извршење грађанских одлука судских:

„Г. Министар Правде доставио је г. Министру Унутрашњих Дела, као и Касационом Суду, решен један овог о службености једног дућана за авлијом, која је на јавној лицитацији продата без икаквих ограничења, и овај је као право службености на корист других дућана, који признавају другом господару, дао је јасне тој ствари решен у том смислу, да купац означеног дућана, код јавне и неограничене куповине, мора да трпи ограничење своје неопходности без икакве накнаде, а да је, иначе, само за то ограничење, сигурно би се другче при куповини руководио. По поводом овога г. председник истога суда, изјавио је своје жаљење, како би казивао у овакним случајевима поступати.

„Тако, вели г. председник, био би у овоме једини и прост начин тај, да полазеће власти саме, приликом продаје имања, оцењеју о свима теретима, која на њему постоје, о службености где једна ствар другој за употребу служи (§. 332. грађанског законика), како би господар службености имајућа, имао каквима уговора сумње опружити или какве потребне; и личној службености, н. пр. узданици или сестрици ужицкој и удовици, осим што би се продаја билах са његовим пристајањем. А ово ако нигде би се не захтев пошто од самог господара чије се добро продаје, нашли би сигурно од суседа или судије, да сами, који би знали за ту ствар, обзнане, да ли је ово или јако г. председник, обзнањ о том приметили, да овај, који би знао полезно право, не би пропустио до зима продаје проглашајућој власти јавити, може то право према новом купцу изгубити. Овим начином био би и јавни купац у поштењости сигурнији, и он и трошак на је новог сигурнија од прекинног купца, јер при јавној продаји рано власти дознаше, колика злоп каквих знању одговорност.

„На основу овога мишљења г. председника Касационог Суда, Министар Унутрашњих Дела, да би предупредио могуће спорове и повете зулаз при јавним продајама, препоручује начелству — управи — да се оно са потчињеним му срезним властима — квартовским околиним — при јавним продајама непокретности, у свему горе изложеног начина о свима теретима и ограничењима евроћарског по-бира напомене, да то при продаје обзнаје, то за купци знају шта купују и са каквим оспорењем“. (В. Полицијски Зборник закона, уредби и решења у Краљевини Србији. Уредио Дим. С. Кланцић. Београд, 1905., стр. 1260 и 1260.).

гашење свију хипотека (la purge des hypothèques). Хипотекарни повериоци изгубе само право на изнуђитирану цену, која се између њих распоређује онако како је то прописано у чл. 749. и даљим (titre XIV) грађ. суд. поступка (la procédure de l'ordre, код нас: распоред повода). У

Приметићемо да овај део става расписа који помиња извесне службености, да ће он код јавне продаје власти да њима продаје, иако ће она о томе имати известити купце на јавној продаји, а ако они то не би учинили, да то право могу према извештају њине је добро употребе изгубити, што нам, дакле, решење нема основа у закону, због чега он нити може нарочите нити суд. Ако је питање службености уопште ово што је дало потребно по одредбама гл. III. (§§. 321. а 393.) грађ. поступка за стварне ствари, од којих дакле да се брише о којем овратимо: онда потпуна прибележба добра на коме она постоји има, онако исто као и остали претходни, за купце, на прибављеном добру, ограничења својине која се односе у службености (стварни као личне). На њему је да се претходно извести, да ли ће истинској непокретности има и каких службености. И ово вели, такође, и за јавне продаје. Ми смо, истина, казали да би, код свих продаја, требала власт да помогне поседницима у њиховој дужности да се о службеностима извести, па ако би, и поред то нових, крили на јавној продаји остао у незнању извесне службености, имаће све но би могао отуда тражити никакве штете.

Још ћемо додати, на адресу изтицаног расписа, да он, као загалад, у њему ног спомиње службености но праве разлике између и нових истражени. Да нашу, нам да би утврдо и службености биле доказане за њихо постојање. Међутим, то није тачно. Уговор о службености само је титулус acquirendi (основ стицања), али за би службеност постојала, потребан је још и модус acquirendi (начин стицања — §. 342. грађ. зак.), а он је код нас, где нема бележничких књига, у правом чај: да се службеност уведе у интабулационе протоколе. Отуда, као је нико имао само уговор о службености, али овај није још ушао у редове протокола, он не може, према купцу који је јавном продајом стекао својину на истом добру, никакву службеност истаћи (§. 288. грађ. зак.). Што више он, у односу тога умрлина, није остао власник права службености на према своме саугоовратку, пошто се, по нашем законодавству, стварна права на њиот рачун не стичу при продаје (традицији), већ увода у судном начин. Питање само може бити о онима титулару службености који је, пре јавне продаје, био стекао интабулацију (уписацијом) службености на добру које је прошло (§. 973. а 979. грађ. зак.), али он у расправљању наведеном овде не можемо упустити. (Упућујемо, поводом овим, читаоце на опширну расправу Јована Јончића, Прибележба стварних службености инструменат и судбени целеј неуштрбе, објављену у Правнич. год. 1906.).

одласу се једино повлашћу повериоци који би имали законске хипотеке, да ове уживе пре него би суд дошао своју дефинитивну одлуку о спроведеној продаји названу: *le jugement d'adjudication* (чл. 696. франц. грађ. суд. пост., Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 442.). Што се тиче осталих прибележених права на поницаним непокретностима, о њима треба да се јницитанти сами известе у надлештву у коме су јавне (бантинске књиге (le bureau des hypothèques).

§. 477. треба допунити тиме: да се, у одласу, мора означити, чија се добра продају, и ако је једна продаја већ била, да је то нова продаја и да се она врши на штету купца са пре продаје (§. 484.). Ово пре означење §. 477. не садржи јасно тако што се оно подразумева. Међутим франц. грађ. суд. пост. изречно наређује да се и име дужниково (le saisi) назначи, а тако исто и повериоца који је тражио попис (le saisissant), као и дан пописа и његовога увода у књиге[1]).

§ IV. Саопштење продаје.

Продаја непокретних добара саопштава се двојако: *колективно* и *индивидуално*. Колективно се продаја саопштава онима лицима за која није у закону нарочито казано, да ће им се ово индивидуално саопштити. Када се прегледа списак лица којима се, по § 478., продаја има индивидуално саопштити, онда видимо да се продаја, у главном, колективно саопштава лицима незаинтересованим, т. ј. трећим лицима, дакле лицима чија права нису ангажована у продаји. То су лица којима се продаја саопштава једино у томе циљу да би број надметача на продаји био што већи, како би се, услед тога, могла за непокретна добра добити што већа цена. Изузетно, као што ћемо мало ниже видети, има једна категорија заинтересованих лица којима се продаја саопштава колективно, и ако би, с погледом на њихову заинтересованост, требало и њима продају индивидуално саопштити. Видећемо зашто се ово последње иначе не чини.

Лица којима извршна власт мора продају саопштити индивидуално означена су у § 478.. Та лица су ова:

1-во, Дужник.[2]) Нема сумње да дужник долази међу лица која продаја у највећем степену интересира. Он има очевидно рачуна да његова добра на продаји изиђу што скупља, како би њима што више дуга отплатио. Стога за њега није ни најмање равнодушно да ли ће он продаји присуствовати или не. Његово присуство продаји јесте једна гаранција да ће се ту испунити све формалности законом прописане, формалности којима је циљ да се интереси како повериоца тако и дужника што боље очувају. Благодарећи своме присуству продаји, дужник ће имати могућности, да на лицу места себи осигура потребне доказе којима ће утврдити евентуалне неправилности које би се могле десити при продаји.[3])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Живојин М. Перић

„О ДОКАЗНИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(НАСТАВАК)

Кад је реч о праксн г. др. Марковић би најбоље учинио да ћути. Он је има таман толико колико је довољно да се буде једаи добар деловођа у суду. Ми чикамо г. др. Марковића да наведе ма и једаи

ралан пасаж, и који искључује свако разумевање, да се продаја жели саопштити дужнику.

Може бити и такав случај да на добру које се продаје постоји каква лична службеност, послуга (usus), уживаи (usufructus) или обитавање (habitatio). Треба ли тада продају саопштити и имаоцу службености или само онаме који је саопштење и који се у ранијем праву, под уживаи, звао nudus dominus (а данас својака већа proprietaire)? Овде нам правила овоме разлику: Ако је познат стварни носилац службености (ако је добијен пре него је она конституисана — § 342. грађ. законика), тада јасна правила поносиоце добра гоне службеноет (право вуичево овде се мери према праву повериочеву), и, у том случају, и имаоци службености има се позвати на продају: он и данима најсличнија тек сачињавају правог власника добра, а ни ово горе нисмо имали да продају треба саопштити и онаме чије се добро продаје. Ако је, пак, познат посилац од конституисана службеност, тада, пошто дуиак добија у том случају добро под теретом службености (§ 28. грађ. зак.), продаја је за титулара ове ие inhe ailos acta, и због тога она нема да му се саопштава. Исто ова резоновања имала би се применити и на отварање службености које би теретиле поницано добро.

[1]) Француски грађански судски поступак, ограничавши у праву свом своју службеност наређује по томе само пописивање добара која су предмет заплене и не иде даље нас, тако исто је ограничава по томе и у другој вези (жиријеви). Ми ћемо свако напомињати овде, што ним је овде потребно, да повериоци који је тражио попис непокретних добара и који би са тим добрима имали заложно право (le créancier à la charge des charges). Тај акат сакрива у главном услове продаје (la l'adjudication) и једну ноју повериоци даје поницаном добру (la mise à prix) и по коју је он дужан добро продати. Ако на тај начин ито ће та позвати (la sommation) да дође у суиску писцарницу (le greffe), да се са њима упозна као и са прибележбе судског (à l' audience du tribunal) у којој ће он, дужник, и уписани повериоци (хипотекарни) аискутовати са њим, повереницом који је тражио извршење, о условима продаје, а тако исто и утврдити сам продају. На тај начин дужник зна када ће се продаја обављати. Он зна за тај дан, пошто се он спроводи са њим и одређује. За покретне ствари каже изрично чл. 612. грађан. грађ. суд. пост., по коме продају мора повериоцан дужнику саопштити најмање осам дана пре. Boitard, Colmet — Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 349.

пример из јуриспруденције касационог суда у коме је он питање о обавезној дужности вршења умиђаја у случају који предвиђа § 54. нашег кр. пост. расправљено онако како га решава г. др. Марковић. На против, поменута је пракса судова: да судови код дела која остављају трагове, редовно наређују вршење умиђаја, ако исти није из ма каквог узрока извршен и праћају наследницима исцрпена да се исти изврши, само ако још има могућности да се исти изврши, т. ј. нису потпуно уништени трагови извршеног дела. Ово је такан дефект у нстраги да се на исти обраћа нарочита пажња јер је без умиђаја, у већини случајева, немогућно утврдити саму егзистенцију злочина, а још мање исти квалификовати, као н. пр. код паљевине, опасне крађе. Није ли вам познато г. др. Марковићу, оно стереотипно изражавање у овим многобројним решењима о стављању под суд: „према полицијском умиђају и искази свједока, стоји дело" н. пр. паљевине, опасне крађе, из кога се види да се код оних дела увек мора да изврши умиђај? Г. др. Марковић је и сувише пуражан, кад хоће и праксом да одбрани своје напарадно објашњење и придавање смисла § 54. кр. поступка.

Друга наша примедба тицала се тврђења г. др. Марковићевог, у његовој књизи: да „суд не може на претресу одлучити да се умиђај", који је иследник пропустао да учини, или је учињен, али је непотпун и неправилан, „извршн преко иследног судије".

Ми смо казали да је ово тврђење погрешно.

Може суд да изврши овај умиђај или преко свог иследног судије или преко једног судије у општ. на: био он члан колегије која је изнађала стварна претресу или не био. Ово је толико неторно и неспорно да је излишан сваки даљи говор о томе. Треба само прочитати §§ 208. и 25. кр. пост. па ће се одмах видети да је овако као што ми кажемо. То праћајте и сам г. др. Марковић, кад се у своме одговору овако изражава:

„Не треба бити велики практичар, на „знати да умиђаје који суд наређује на „главном претресу, махом врши иследни „судија, као ни то да је та пракса кон„стантна. У осталом" — вели даље г. др. Марковић — „ја то нисам ни спорно, већ „сам само тврдно, да је та пракса, на „макар она и на закону близа основана, „рђава".[1])

Дакле баш тако г. др. Марковићу! Нисте ни спорили да овај умиђај може да изврши иследни судија. А шта је онда ово, г. др. Марковићу? Цитирајемо баш све ваше речи са стране 166. да се не би мислило да смо ми нешто изврзали:

„Ако суду, према томе, треба да до„пуни какав умиђај, то он *једино*[2]) може „учинити преко једног судије, као члана „колегије, која је изнађала стварна пре„тресу. Ово је сасвим и основано, јер „чим је суд нашао, да је умиђај који је „иследник извршио, непотпун, онда је

[1]) Пренесета тк пракса, баш она је изнашли смета г. др. Марковићу.

[2]) Курзив је наш.

„најзгодније да суд сам верификује рад „истражника или да га попуни. — Са „истог разлога *не може суд ни претресу „одлучити, да се увиђај извши преко „изледног судије.* Ово не може да буде „још и с тога, што тада изледног судију „у опште и нема, јер се он претворио у „државног тужиоца, који не може више „поново на себе узимати улогу истра„живача".

Зар, ово није категорично тврђење: да изледни судија не може да изврши увиђај о коме је реч и оспоравање права суду, да на претресу одлучи извршење истог преко *изледног* судије, већ да то може учинити „једино" преко судије који је био при извиђају на претресу?

Или је г. др. Марковић заборавио на горње своје речи на стр. 166. своје књиге, или просто ухваћен у једној својој погрешци неће то да призна, већ забашурава како он „није ни спорио да изледни судија може да изврши увиђај о коме је реч."

„Пракса би требала — наставља даље „г. др. Марковић, у своме одговору — „да набави потпуно увиђај од стране „изледног судије, просто с тога, што је „он већ по тој ствари био у улози странке, „био је државни тужилац". Ама није реч о томе шта би требало да буде т. др. Марковићу, и да ли је она пракса добра или рђава. О томе ми нисмо ни говорили. Реч је о томе: како *је по закону*, а да је по закону ово што смо ми тврдили, увиђате и сами.

При третирању питања *о доказној вредности увиђаја*, о чему је реч у „§ *14. увиђај као доказ*" на стр. 167. књиге г. др. Марковића, ми смо у нашем приказу у овоме листу. приметили писцу што прави разлику у погледу на доказну вредност увиђаја у случају кад је увиђај извршио цео суд и увиђаја, који је извршио изледник или један судија. Рекли смо да наш законодавац у § 223. кр. пост. *у погледу на доказну вредност увиђаја* не прави ту разлику. Било да је увиђај извршио цео суд или само један судија, само ако је он учињен „по начину који је законом прописан", — § 223. кр. пост. — у оба ова случаја увиђај има исту доказну предност. Те разлике у погледу на *доказну вредност* ова два увиђаја, т. ј. увиђаја који изврши цео суд и увиђаја који изврши један судија, „само ако је учињен по начину који је законом прописан", *кема*, тврдимо ми и опет, по нашем закону и чикамо да нам г. др. Марковић пружи ма и један пример из јурисприденције касационог суда у коме је овај § 223. кр. пост. другчије схваћен него овако као што ми схватамо. „Судски је увиђај", рекли смо ми, „и један и други „т. ј. и овај који је вршио цео суд, као „и онај који врши само један судија са „писаром, и кад се у овом §-у принципијелно каже: „*судски увиђај*", — по „чему се онда може извести да законодавац ту прави неку разлику у погледу „на доказну вредност увиђаја у једном и „у другом случају у коме је реч, т. ј. да „увиђају у првом случају придаје већу „доказну вредност и у другом случају мању?".

Г. др. Марковића је толико разљутила ова наша примедба да нам са висине уображеног ауторитета овако добацује:

„Овакву је замерку могао истаћи само „човек који није разумео одељак у коме „се говори о увиђају као доказу. Јер ако „солутно нигде ја нисам казао, да наш „законодавац *прави разлику у погледу на „доказну снагу увиђаја према томе да ли „је увиђај вршио цео суд или један судија*".

Подвлачимо горње речи г. др. Марковића у његовом одговору, а сад ћемо цитирати од речи до речи саме његове речи на његове књиге о овој ствари, па ће се видети: да овај човек или сад не зна шта говори, или ако зна, пратећемо у једном апсурду који је преће тврдио, очајничким бега од својих речи.

Ево дакле шта је рекао г. др. Марковић на стр. 167 у § 14. *увиђај као доказ* о овом питању:

„Колику ће доказну вредност имати „увиђај, записи од тога: да ли је увиђај „извршио цео суд или га је извршио „изледник или један судија.

„У првом случају, т. ј. кад је увиђај „вршио цео суд па било то на главном „претресу или на лицу места, несумњиво „је да ће увиђај имати *највећу доказну „вредност*.[1]) Највише вере поклонићемо се „таквом увиђају просто с тога, што су „се све судије, које имају да реше кри„вичну ствар, саме својим чулима непо„средно уверале о постојању или непо„стојању једне важне чињенице. То и јесте „увиђај у правом смислу. . . . . .

„У другом случају т. ј. кад је увиђај „вршио изледник или један судија, и кад „се протоко такозвани увиђаја има само да „*прочита на главном претресу*, — увиђај „*несумњиво има мању доказну вредност*[2]) „од увиђаја у првом случају. Ово је са„свим објашњиво, јер овде се не може „говорити о непосредном чулном опажању „судија, који имају да суде: судије овде „и не виде „предмет увиђаја. . . . Овакав „увиђај, који суд има да употреби као „доказ, није дакле прави увиђај, т. ј. не„посредно чулно опажање сних судија, „већ је *он седоумба*".

Из горњих излагања г. др. Марковића о овој ствари јасно се види да се овде прави разлика у доказној вредности увиђаја у једном и другом случају, о коме је реч, ну, ако разлике међу тим нема *по нашем закону*. Узалуд се г. др. Марковић копрца да ту „има нешто" што ја нисам разумео и „што ме је збунило". Јасно се види да г. др. Марковић овде придаје увиђају у првом случају „највећу доказну вредност", у другом „мању доказну вредност". А да ово разликовање није само теоријско, види се по томе што у самом почетку третирања „*увиђај као доказ*", излазе § 223. кр. пост. на одмах за тим предзи на само питање: колику ће доказну вредност имати увиђај, и погрешно га расправља.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Милош М. Стаменојевић
судија.

[1]) Курзив је наш.
[2]) Курзив је наш.

ЖЕНЕВСКА ПОЛИЦИЈА СИГУРНОСТИ

И код нас се осећа у последње доба мало већа заинтересованост за питања чисто полицијска. С једне стране јављају се у доста великом обиму радови на полицијској литератури, а с друге стране опажа се воља појединих шефова, да учине неке измене у досадашњој организацији наше полиције. Радови, који се периодично појављују у нашој полицијској литератури, могу се у главноме поделити на две врсте: а. преводе појединих важнијих ствари из научне полиције и б. оригиналне радове неких полицијских чиновника. Први радови, радови из научне полиције, бесумње су од велике важности за већину наших полицијских чиновника, од којих један врло мали део може да се служи страном литературом; а други, оригинални радови, указују, ма да у врло слабим контурама, правац, којим треба приликом нове организације наше полиције да се крене.

Баш тај покрет, који се јавља код нас у последње доба на овоме пољу, а нарочито жеља, да се најзад приступи што бољој организацији наше полиције, реновсмо што бољој организацији, јер од садашње организације полиције у Београду и у унутрашности не може се много очекивати, натерале нас је да проговоримо мало опширније о Женевској полицији сигурности. Београд, који броји око 90 хиљада становника, Београд, преко који пролази свакодневно маса непознатих странаца, треба једаред да има полицију, која би могла са успехом да дела. Разуме се, да ове што чини те београдска полиција не одговара потпуно своме задатку, не долази од немарности полицијских органа, који се труде, на све могуће начине, да раде и ураде што боље, свесвиње, иго отуда, што су београдској полицији додељени многобројни послови, које данас модерна полиција не треба да врши, ако неће свој прави и најглавнији задатак да потпуно у назад, и, отуда што чисто полицијски послови нису сепарирани, већ их врше једни исти органи. Ово два принципијелна узрока са којих београдска полиција рамље, и са којих ће увек рамати, јако јој се што пре не пружене у помоћ коренитим реформама.

Мало час поменусмо, да су београдској полицији додељени многобројни послови, које једна модерна полиција не би требала да врши и да ти послови нису сепарирани, т. ј. дати разним органима у рад, те с тога нека нам буде за часак дозвољено, да пређемо на питање о томе: шта је полиција, и, које су њене дужности, како бисмо могли што боље наставити даље излагање.

Под полицијом разумеју се мере, које предузима државна администрација ради одржања реда, безбедности и здравствености грађана. Ову смо дефиницију полиције позајмили од г. Буржоа, дугогодишњег директора брисељске полиције. Све, што је наван ових задатака полиције, треба одстранити од ње, ако се хоће, да она, своју напред обележену дужност, с успехом врши. Ови задаци, које мо-

дерна полиција има да свладњује, чиме, те се полиција дели на две велике гране: на административну и судску. Каква је то административна, а каква судска полиција? *Административној* полицији дужност је да се стара о одржавању реда у месту, у коме дела и да извршује законе изредбе о уредбе, које се односе на јавни мир. *Судска* полиција, међутим, стара се о нечем сасвим другом. Њена је дужност да истражује злочине, преступе и испуне, чије извршење није могла административна полиција да спречи, и да о томе, што уради на томе пољу, приступа доказе и ствара их на расположење компетентним судовима. Но, да би се сви ти послови отправљали с успехом, није свима полицијским органима додељено да врше ове послове, чију многобројност не би могли свладавати ни поред њихове најбоље воље, већ је извршена подела послова. На тај начин створена су разна полицијска одељења, чији су послови специјализирани, а чији рад тежи принципијелном задатку полиције: одржању реда, безбедности и здравствености грађана. Број тих разних одељака зависи у главноме од броја становника у местима, у којима полиција дела. Тако, у женевској полицији имамо дирекцију централне полиције, полицијске комесаријате, који одговарају нашим кварговима, жандармеријске станице, полицију сигурности, којој је додељена и политичка полиција и полиција нараственности, полицију страница и санитетску полицију.

После овога кратког *уводa* пратимо се на говор о полицији сигурности.

Делокруг рада полиције сигурности.

Данас су од полиције сигурности одузети многи послови, које је она све до скора вршила, и њој је остављено само да истражује злочине и преступе и њихове учиниоце. Ту спад, и ако је полиције сигурности принципијелан задатак да истражује злочине и преступе и њихове учиниоце, дају јој се и дан-дањи у рад и други послови, што је случај и са женевском полицијом сигурности. Тако, женевској полицији сигурности придата је и политичка полиција и полиција нараственности. Неке бити на одмет ако овом приликом проговоримо и речи две о овим двема полицијама, а уједно расправимо и питање о томе: да ли је умесно доделити полицији сигурности страже и о овим пословима.

а) *Полиције нараственсти* дужност је да ради на репресији законом забрањене проституције и да врши надзор над локалима, у којима се врше разне противне нараственсти. Послови ове врсте, које врше полицијски органи, врло су незахвалне природе, јер је познато и из искуства, да људи, који се баве овом врстом послова, необично лако и брзо падају у искушења и компромитују се. За доказ овога тврдења, држимо, да ће довољно бити, ако само поменемо дело д-ра Луја Фијо-а „Полиција Нараственсти", у коме је д-р Фијо, на основи аутентичних података, навео масу гадости, којесу вочници агенти париске полиције сигурности вршећи дужности органа нараственсте полиције. Стога држимо, да би понајкорисније било одвојити од полиције сигурности нараственсту полицију. Но поред свога разлога за одвајање ових двеју полиција једне од друге, има још један. Често се пута и од врло малог броја агената полиције сигурности, мора одвојити по неколико људи, који ће или радити на репресији законом забрањене проституције, или уређивати акта проститутке, или присуствовати прегледима проститутака у диспанзиорима.

б) *Политичка полиција* има да води рачуна о одржању државног поретка. Она се брине за монарха и њихове породице; она ради на рачун дипломације па и војске. Органи ове полиције не мора да буду многобројни, већ интелигентни, добро ситуирани, најзад људи, који могу имати приступа у свима друштвеним круговима. Услови, који се траже на једног доброг агента политичке полиције обично маскирају агентима полиције сигурности, те стога они те послове и не могу вршити с успехом. Са тих разлога у многим добрим полицијама политичка полиција засебно дела, или је придодата полицији странаца, као што је то случај у бриселској полицији.

Организација женевске полиције сигурности.

Има каздан услова од којих зависи, да ли ће једна полиција сигурности моћи да отправља с успехом дужности, које су јој поверене. Није довољно извршити намегну организацију полиције сигурности на хартији и озаконити је — дакле имати само добру законску организацију — већ је потребно имати што потпунију унутрашњу организацију. Законском организацијом обележена је делокруг рада полиције сигурности с једне стране, а с друге, одређује се број агената, начин њиховог наименовања, величина плате и пенсије. Док, на против, унутрашњом организацијом има да се одреди начин рада и подела агената у разне секције, према врсти послова и њиховим подобностима. И законску и унутрашњу организацију женевске полиције сигурности извршио је, с пуно успеха г. Рено, шеф полиције сигурности, о коме, узгред буди речено г. Горон, б. шеф полиције сигурности у Паризу у својим „Мемоарима", с пуно хвале говори.

Да видимо ко ради у женевској полицији сигурности а уједно и начин рада.

1. **Шеф полиције сигурности.** На челу полиције сигурности стоји један инспектор полиције с титулом шефа (члан 2 зак. о организацији женевске полиције). Одмах на ономе месту имали бисмо да учинимомо једну примедбу. Рекли смо, на челу полиције сигурности стоји један шеф у рангу инспектора полиције. Тим, шефовима полиције сигурности није дат ранг комесара полиције, наиме су у њој веће шефа, јер је делатност њеног шефа у врло често прилика скучена. Један комесар полиције може вршити претреске станова и хапшења и изван случајева ухватаних преступа, а на основу делегације генералног прокурора и истражног судије, док, међутим шеф полиције сигурности не може бити делегиран за вршење претреса станова, јер није комесар полиције. Ну, последњим пројектом о организацији женевске полиције сигурности исправљена је ова грешка и шефу полиције сигурности дат је ранг комесара полиције. Иста оваква грешка постајала је и у париској и у брисељској полицији, али је она давно исправљена.

Да видимо какве су дужности шефа полиције сигурности. (наставиће се)

Стеван Д. Тодорић

СЛОБОДНА ВОЉА И КАЗНЕНО ПРАВО

Dr Hugo Meyer

ПРОФЕСОР ПРАВА У ТИБИНГЕНУ

Није без основа речено за Густава фон Римелина да се он, признајући слободу воље, ставио на супротно гледиште ономе које заузимају већина новијех писаца. Све је више мода, и то не у обичном животу, где се људи узајамно сматрају без устезања слободним и одговорним, већ у филозовским и популарним списима, да се човек представи као продукат природе, а његове одлуке као неслободне. Па и у правним расправама, у колико се ове у опште унутрашју у ове опште ствари, узима ово схватање све више и више маха. Пошто је већ Фајербар у почетку прошлога века поставио читаву теорију казненог права на поричању слободне воље, расте сада све више број гласова, који оспоравају казни карактер одмазде и сматрају је више или мање као једну меру васпитања или сигурности. Од особите је важности у овом погледу нарочите т. зв. социолошка школа, која сматра злочинство као неизбежну последицу друштвених прилика, и с друге стране т. зв. антрополошка школа, која сматра злочинство као неизбежну последицу личних својстава и особина злочинца. Ово друго схватање јесте оно, које се у току прошлога столећа на Италије све више и одушевљење ширило, и чији је најважнији заступник Ломброзо, чија је књига *l'uomo delinquente* много пута превођена, и чије су присталице домом поправиле науку свога учитеља. На супрот томе не оскудева ни у заступницима старог схватања, и на ономе, старомодном становишту оснива се ова расправица. — По себи се разуме при томе, да ми не смемо тврдити постојање неограничене слободне воље т. ј. могућност одлучивања без мотива, без основа за рад. Тако ако би се десио случај, да на обе стране — за и против — имамо мотиве исте јачине, то се не би могао доћи до одлуке. Буриданов магарац, који стоји између два једнака пањика сена и не налази разлога да пређе једном или другом, морао би по нашем мишљењу, теоријски узето, несумњиво лишати од глади. Овде је више стало до тога, да ли се човек без своје воље одлучује под утицајем мотива, који на њ дејствују, или је он у стању, да изврши избор између њих; тиче се ствар дакле само т. зв. ограниченог индетерминизма или, што на исто излази, ограниченог детерминизма.

Свакојако да нису мали разлози, због којих се може бити склоно, да се изразимо *против* слободне воље и само у овом ограниченом смислу, дакле за потпуну неслободу воље.

Овде долази пре свега и на прво место *безусловна доследност закона узрочности*, дакле безусловно везивање узрока и последице, које ми у околном свету налазимо. Наиме се не догађа у свету, што не би довољно било условљено свим оним што му је претходило, и с друге стране последица постојећих услова не може изостати, ако су они потпуни. Почевши од кружења планета у васиони, до таласа у чаши воде, од најузвишенијих стена Алпа до најситнијег камичка песка, од ужасног земљотреса и грмљавине до тихог расцветавања малог пупољка на гранчици, свака је појава у природи таква и само таква, како она одговара односима и узроцима, који су јој претходили; свако биће које постоји и све што се догодило неодвојиво је везано гвозденим ланцем природне нужности. Зар није према томе лудост и дрскост у овом односу захтевати изузетак за људско одлучивање? Зар извор стварања треба тако рећи да код сваког човека и у сваком тренутку понова почне ћрети, и зар ми не морамо да се задовољимо радије тиме, да је човек само један део, и то само један управо мајушни део у ланцу природних појава? И кад нам наша свест каже, да смо ми господари својих одлука, зар то не може бити уображење, које има судбину, да ничеше пред оком науке? Зар не учи Спиноза да би камен што пада, кад би добио свест, имао осећај, сам својевољно да жури у правцу земље, а код Шопенхауера плаламо ово место: „Замислимо човека, који би стојећи на улици, самом себи казао: „Шест је сати у вече, рад је свршен. Сад могу шетати, или могу ићи у клуб; могу се пети такође и на торањ, да би видео залазак сунца; могу ићи и у позориште; могу посетити овог или оног пријатеља; могу отићи и у свет и не вратити се више. Све ми то стоји на расположењу, имам потпуну слободу воље, на шпак не чиним ништа од свега тога, већ идем опет својевољно кући, својој жени". Тако је то — настављa Шопенхауер — „као кад би вода говорила: „могу да направим велике таласе (да! у мору и кад је бура), могу брзо и силно тећи (да! у кориту реке), могу тећи напушћени се и брбљајући (да! као водопад), могу слободно као зрак скакати у ваздух (да! у водоскоку), напослетку могу се увлажити и испарити (да! при 80° топлоте), на шпак од свега тога не чиним ништа, већ остајем својевољно, мирна и чиста у потоку." Као што вода све ово може само тада, кад наступе одређени узроци било за једно било за друго, исто тако онај човек, што је споменуо, шта све може, не може ништа друго осим под истом погодбом. Док узроци не наступе, није му могуће, али тада он мора то, тако рећи као вода, чим је прешла у одговарајуће прилике".

К томе долазе и чудноватн резултати *моралне статистике* т. ј. они интересантни бројеви о односима и појавама друштвеног живота, особито о учестаности злочинства и разних врста истог, о старости и полу учинилаца, о начину, како се злочинства распоређују на поједине врсте занимања итд. Ови се бројеви не могу никако, као што је с правом наведено, узети као закони у правом смислу; из њих иак можемо сазнати фактичке догађаје прошлости, којима се не придаје никакве пројидно значење за будућност. Такође они нису никако у том степену једнаки, као што се то обично тврди, шта више опажају се на њима разноврсна, а делом и велика одступања. Али иак мора јако изненађивати једнообразност оних бројева. Или зар не пада у очи, кад је однос, у ком се сваке године појављују убиство без предумишљаја и паљевина, превара и крађа, правилнији од броја рођења и умирања? И у колико постоје одступања — а таква одступања последњих година била су час пријатна, час непријатна —, она се по правилу даду објаснити ближим или даљим односима, тако да се тиме пројидно само појачава уметак гвоздене нужности. Може да се према томе некоме замерити, кад он из ове једнообразности изводе закључак, да се и овде на крају крајева тиче само природних појава, и да према томе са слободном вољом појединца врло рђаво стоји?

К томе долазе даље већ споменута антропометријска истраживања, која имају за предмет испитивања *физичку природу* злочинца. Готово је пропала садашња теорија нарочитог злочиначког мозга, која се пре кратког времена појавила и која је дала повода великом броју испитивања мозгова правих злочинаца. Ништа се није утврдило, што се у овом правцу тврдило. Нити се утврдило, да мозак злочинаца има нарочите ћелије или тачке, нити да садржи нарочите вијуге, нити да су бразде мозга особито јако или сувише мало удубљене. Чак није ни то доказано, да мозак злочинаца има просечно мање обим, и да је закони од мозга нормалног човека. Пре би овде могло важити оно, што се рекло при упоређењу у опште већег мушког мозга и у опште мањег женског мозга, да је увреде стало више до квалитета но до квантитета. Природно је, да је исто тако лудо, описивати злочинца већим делом као човека, који има црну косу и већином с црвеном косом, са великом брадом, испаткигним чеонim костима, и затуреним челом, са отпуштеним ушима, као лопужког, с особеним начином хода итд. Доказано је напослетку и то, да је злочинац нарочито очигледно према спољним утисцима и осећајима бола, о чему се причају свакојаки чудни примери.

Пре свега мора се одбацити оно схватање, које је Ломброзо изтакао на прво место, да се злочинство јавља као назадак у развићу људског друштва, да се исто појављује као једна врста атавизма, према чему би злочинац заузимао средину између мајмуна и нормалног човека. Сличне сумње, као против злочиначког типа, постоје и против тога, што се хоће да усвоје и нарочити злочиначки типови према врсти злочинства, тако да се тип убице с предумишљајем знатно разликује од типа крадљивца, тип убице без предумишљаја од типа паликуће, тип фалсификатора од типа клеветника. На супрот томе стоји да се исто злочинство из разноликих мотива може учинити, тако да се не може доцутити, да се, осамљујући се на разне врсте злочинства, говори о разним типовима злочинаца.

(настављће се)

Др Д. М. Суботић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Најновије злочиначке мајсторије. (Наставак). — Једна млада хохштаплерка, која је узимала лажно име Л. фон Т., сноразумела се са једним својим љубавником, да он дође у извесан одређени сат у једну радњу за женске хаљине и да је отуд одведе. Девојка је била пристојно обучена и чинила је на свакога добар утисак; она је претходно отишла у радњу и одабрала све најбољу робу. Једну нову горњу хаљину одмах је задржала на себи, а стари костим и све одабране ствари, заједно са купљеним рачуном наредила је да се пошаљу у Потсдам њеној матери, госпођи фон Т. Пошто је свршила све то трговачко послове, умолила је у радњи за допуштење, да може још мало поседети док дође по њу њен верених, који је такође посло некакво врло звучно име. Како се мало по том, свакако у заказано време, појавио у радњи један отмен кавалер, ни у нога се није појавила ни најмања сумња.

Ускоро после одласка јапи се на телефону госпођица фон Т. и замоли да се квитирани рачун пошаље, као што је већ казала, њеној матери у Потсдам, а пакет, напротив, да јој се пошаље у Берлин код њеног ујака. За овога ујака изабрала је име и адресу једнога познатога аристократу, за чије се име већ раније била обавестила, те је знала да је он код куће. Послуга у кући овога аристократе примила је пакет, и ако није знала, да њихов господар има нећаку по имену госпођица фон Т.; ала за то су исто тако радо дали пакет једноме посилу, који је мало по том дошао и објасшио да је пакет за госпођицу фон Т. погрешно ту предат. Посилу је по том одмах пакет у хотел или пансион, где је госпођица фон Т. заиста и стаповала, под другим именом, као „студенткиња уметности". Тако је хохштаплерка дошла поред новог костима и до других ствари, које је без пара купила, а сем тога и до своје старе хаљине.

*

Један пребијачки продавац цигара Ричард С. и неки покупџар Макс Х. били су склопили друштво да врше крађе по дућанџицима. Они су бирали такве дућане, који су имали засебне кабине за телефон. У времену, кад је први нешто куповао у дућанџици, онај се други на које оближње куће јавио на телефону и тражио је самога продавца. Док је продавац ишао на телефон и објашњавао се са оним говорником, који је чинио једну погрешну поруџбину, дотле је „муштерија" отворио чекмеџе и нестао заједно са свом готовином из њега.

4. Немамљивање оптекленога и неправилно нестајање варалице.

У вилајету Х-сове нелике колачарнице уђе једнога вечера један петнаестогодишњи дечко и предаде продавачици једно писмо са напоменом да долази из Х-сове главне радње. Писмо је гласило:

„Драга госпођице!

Дођите, молим вас, одмах у главну радњу. Моја је жена изненадно обољела и сва је поцрнила и позналила. Овај младн човек, који вам је ово писмо донео, може вас за то време заступати у радњи; можете му све слободно поверити. Дођите, молим вас, само што брже, не морате чак ни шешир метати на главу. Х.“

После краћег устезања реши се продавачица, да учини по жељи из писма. Кад је она отишла, дечко испразни сву ручну касу и послужи још неколико мушterија, које су у том међувремену сврашле у радњу.

Добар успех, који је дечко пожео у овом случају, охрабрио га је да продужи своје авантуре и бивао је све смелији. У једном је писму нарељивано продавачици из једне вилајете, да доносиоцу писма преда 50 марака, „али да новац добро спакује, јако да се ништа не изгуби.“ Кад се неђ свануло за његове злочиначке трикове, пошао му је посао само још једном за руком. Изманио је продавачицу да одмах иде у главну радњу, јер су тамо ухватили крадљивца на делу. — Преуда за њега гласила је: годину дана затвора.

*

У једну трговину са млеком неколико дана узастопце долазила су два ђачета од 12 и 13 година и шили обично две чаше млека. Кад су једног дана опет дошли, умолили су трговкињу за мало воде, пошто немају новаца да њиу млека. Жена, ни на шта и не слутећи, отиде у споредну собу и донесе две чаше воде. Са највећом мирноћом испише дечаци воду, захвалише се и опростише са напоменом да ће сутра дан доћи опет да њиу млека. У одсуству трговкиње дечаци су јој испразнили чекмеце.

*

Из разних јужнонемачких варошн чуло се за ову врсту преваре.

Неки шпиндлер К. најмио је мебларану собу, па онда од великих фирми поручивао цигаре или ципеле; у исти је мах молио да му се донесе и „мусур“ од педесетице или стотинарке. Слуга би из радње дошао, предао робу и тражени кусур, а шпиндлер К. је одлазио у побочну собу под изговором да донесе бавшиоту. Слуга је увек у таквим случајевима узалудно чекао на повратај господинов, јер се овај одмах по пријему новца, на други назад, изгубио на вуче за увек.

*

Зграде са дна изласа код многих „специјалиста“ играју велику улогу, нарочито у случајевима, где им је потребно да се брзо и сигурно опросте своје жртве. Ту спада на пример и ова врста преваре:

Месарски калфа Е. нудио је многим берлинским гостионичарима свежиног меса; њему је то било лако да набави, пошто је са службом био на железници.

Кад је који гостионичар пристао на ту понуду, он га је одмах одводио на железницу да тамо погоде и одмах извршне посао. Кад би дошли пред саму зграду, онда би калфа приметио, како је баш сада ту контролор, и тражио је од њега погођену цену, да он сам сву куповину изврши. Док је гостионичар чекао напољу, дотле је варалица нестала кроз позадни излаз.

*

Један двадесетогодишњи руски студент живео је на високој ноги и трошио знатно више на што је имао прихода. Да би дошао до средстава за свој раскалашни живот, покушао је да изврши један необично ри инирам трик:

Једнога дана довезе се о 1 у једном најмљеном аутомобилу пред један берлински хотел у Фридриховој улици. Под лажним именом „Књаз од Маргарина“ најми Д. две собе. На себи је имао униформу петроградске академије, сребром богато извезену. Истога дана отиде он код јувелира С. и изабере бриљанског прстена и минђуша у вредности 15.000 марака, с поруком да се све то пошаље на избор једној дами у његовом хотелу. Ту је онтужени био неверовагно фино извршио припреме. Уз припомоћ момка који је чистио ципеле, уђесно је Д. да подржана како у прсвету жежи једна човечја прилика; опсену је допунио једном маском и лажном косом. Све је то требало да представља „даму“, која је имала да одабере јувеле. После поднс доље јувелир са бриљантима. На његово чуђење би проведен кроз једну полумрачну собу, у којој је — како је „књаз“ објаснио — у кревету спавала та „дама“. Тим је путем хтео он доцније да и остане. Извесно инсценирана шпиндлерова маневра нпак није ишала за руком услед предострожности јувелирове. — Пресуда је гласила: два месеца затвора.

*

Као чиновник „дерекције за сиротиње“ један берлински познати крадљивац умео је на овај начин да удеси свој злочин. Он је потражио неку удовицу Х. и објасниво јој, како је народ Берлин установила нарочити „фонд за ваљане удовице“, и ставио јој у изглед, да и она може добити отуда потпоре; неки барон фон Б. вршио је исплате за рачун фонда. То том приволи он госпођу, Х., да отиде заједно с њиме у најближу поштанску станицу, и ту инсценира принедан разговор на телефону са бароном фон Б.; разговор је завршно овим речима.

„Дакле, онда госпођа Х. може одмах доћи тамо да прими новац? — Лепо. Хвала!“

По том написа он гос ођи Х. на једној цедуљици барономе име и стан, и посла је да иде одмах барону, који ће јој извршити исплату потпоре. Наивна жена није више ни у шта сумњала и отишла је да потражи барона, а лажни јој је чиновник у том међувремену извршно у стану опасну крађу.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине варошн Чачка, актом својим Бр. 5672, пита:

„Јелка Н. удова из Чачка, ставила је забрану код суда овог, на примање Јанићија Н. земљ. из Ваљеве, од Милоша Н. гостионичара овд., а за обезбеђу 186 дин. дуга по признанини, и ову је забрану суд овај, решењем својим Бр. 4377, п. г. одобрио, и то је решење извршним постало.

Дужник Јанићије, да би наплату свог дуга из ове залоге осујетио, оде те се сналуша код свог општинског суда и пореског одељења како он има примање у овд. варошн код Милоша Н. гостионичара овд; и да ово устука за своју како дуговану за врошу тако и редовну порезу за ову годину.

На основу овакне његове изјаве, чачан. пореско одељење актом својим од 12. прошлог месеца *Бр. 2587* и *7588* упућењем суду овоме тражи: да му суд овај узабрањено Јанићијево примање од Михоша одузме и пошаље на служење питању — Јанићијеве — порезе, позвавши се и на чл. 101. зак. о непосредној порези.

Међутим овај Јанићије стања је врло доброг, и његова дуговања пореза на и редовна може да се наплати из његове остале имовине у свако доба, али Јанићије то избегава само да плаћање овог дуга на овог примања осујети, што је све познато добро и његовом општинском суду на и самом пореском одељењу.

Услед овога суд учтиво моли уредништво за објављење *у броју наредном броју*: је ли тражење пореског одељења умесно и на закону основано, и да ли суд овај мора по тражењу његовом — пореског одељења — поступити, т. ј. новац послати, на који је речена Јелка стекла право залоге своје ње по што је одељење тражило новац актом својим за дужну и редовну порезу Јанићијеву?“

— На ово питање одговарамо:

По члану 108. закона о непосредном порезу, право држане на наплату пореза и прирсза као и трошкова око пописа, превиђено је, и искључује све друге повериоце, без обзира на њихова обезбеђења.

Одредбе овога члана тако су јасне, у колико се односе на правилегије државе према обезбеђенима поверилоцима, да никаквог двоумљења нема, кад је у питању *у опште време право наплате* у случајевима, где дужник нема више имања.

У свима тим случајевима држава је, велимо у пречем праву, и тако разумевање закона стално је и код судова и код административних власти.

Кад је, међутим, питање о томе: да ли је држава у пречем праву наплате и онда, кад извесно лице има више непокретних имања, па се једно прода за приватне дугове, а држава које да наплати пореза на сва имања, онда се судске и административне власти сукобљавају.

Тако и Пореска Одељења и Пореска Управа редовно траже, да се сав дуговани порез наплати из продатог имања, без обзира што дужник има још имања из кога би се порез могао наплатити.

Исто тако чине и у случајевима продаје непокретности и забране.

Судови, међутим, гледају на ове случајеве са сваке друкчије.

Они на име налазе: да се код продаја појединих делова имања, држава превентивно наплаћује само за порез који пада на продато имање, а никако и за остало, упућујући државу да за остатак пореза продаје остало имање.

Чак се и Касација решењем својим од 29. октобра 1897 г. Бр. 354, изјаснила у овоме правцу, па је на тако гледиште стао и Државни Савет решењем Бр. 6628 од 1907. године.

По нашем мишљењу, и судови и Савет греше, јер наш закон о порезу узима имање само толико у обзир, колико ће му ово послужити као основица за правилнији разрез пореза, а иначе личност сматра као дужника, и тако целокупна имовина његова служи као залога за порез, те је, по томе, и залога о шта, па се цео порез може наплатити из кога било дела.

С обзиром на ово, и новчана примања појединца могу бити предмет пречег права наплате државног пореза, без обзира на то, што је неко раније ставио забрану на њих.

Према овоме, није незаконит захтев одељења да се примање од Мизоша задржи за дуговани порез Јаничијев.

Али, и ако признајемо да овај захтев пореске власти није незаконит, ми морамо признати да он није ни правичан.

Није правичан по томе, што је пореска власт прибегла једном средству за наплату пореза, којим власти не треба да се послуже. Да би јако дошла до наплате пореза од Јаничија и скинула једну дужност, власт с друге стране хоће да онемогући наплату приватног дуга Јаничијевог, управо да му помогне, да он избегне једну своју обавезу.

То, опет, нити сме нити може бити задатак државних власти.

И, да би се у овом случају правда задовољила, општински суд неће целу ствар представи Пореској Управи, а она ће, нема сумње, сама наћи одељење да одустане од свога захтева и да наплату изврши у смислу чл. 107. закона о порезу.

II

Суд општине рајковачке, актом својим Бр. 922, пита:

„У овој општини има два мајдана, из којих се вади мрки угаљ за пекне машинове и друге фабричке постројења.

Суд моли уредништво за објашњење: да ли ова општина има права наплаћивати кантарину на угаљ, који се из мајдана вади, продаје и мери на сопственим вагама?"

— На ово питање одговарамо:

Чланом 15. правила о примени закона о општинској мерини од 6. марта 1896. г. ПБр. 1415 и изменама и допунама ових од 3. децембра 1897. год. Бр. 8959, мрки и камени угаљ, лигнит и сва руде у непрерађеном стању, ослобођени су мерине.

Према томе тај суд не може наплаћивати никакву мерину.

III

„Суд општинске добродолске, актом својим Бр. 698, пита:

„Један грађанин ове општине, нашао је рој у шупљини грма једног свога међаша, па је на грм удрио крст, обележавајући, тако, својину роја.

На дан два, после овога, приступио је набрану роја на грму, али се тада показало, да се рој не може извадити докле се грм не просече.

Сопственик пак грма, неће да чује за просецање грма, јер нема право ни рој, нема право до му ништа грм, у толико пре што рој није побегао из његове — находишта — кошнице.

Како су законска наређења која говоре о року, нејасна, суд моли уредништво за објашњење: да ли онај, чији је грм, мора дати да се грм просече, пошто се другчије не може извадити, и ако не мора, чији ће рој остати. Ако мора дати просецање грма, а призна му се право на штету, онда да ли ће се узимати цена целог грма или не?"

— На ово питање одговарамо:

Кад рој није од преседа онога који га је нашао, онда важе наређења § 241. грађанског закона.

Овај законски пропис најједначава ројеве са осталом дивљачи и признаје својину ономе који их нађе.

Али и ако не изречно, он ипак чини једно ограничење у томе, што ови ројеве везује за шуме, дакле места која не припадају појединим сопственицима, него су општа и приступачна свакоме.

Овакво схватање ове одредбе основано је још и по томе, што се и дивљач у опште признаје ономе који је ухвати или убије због тога, што није својина појединаца него општа.

Дода ли се овоме свему и то, да се ограничености сопствености не претпоставља, онда се може са разлогом тврдити: да § 241. не важи кад се рој нађе, у приватном забрану и имању, тим више што је законом о лову чл. 38. забрањен лов по приватним имањима и наједнаки са крађом.

Према свему овоме, рој се пити може тражити ни наплатити по приватним имањима, пошто се у ова може ући само по дозволи сопственика, те тако се и за овај случај може одрећи право својине ономе што је рој нашао и грм закрстио.

Али ако би му се и признало право на рој, не може му се признати право и на уништај или кварење грма без накнаде.

Колика ће, пак, накнада за грм бити, то зависи од тога, колико ће он бити оштећен — цео или делимично.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Стеван Петровић, из Грошнице, још 25. пр. м-ца отишао је од своје куће у место звано „Дреновац", одакле се ни до данас није вратио, нити се за њим зна. Стеван је стар 40 год. високог раста, смеђ, црних очију и бркова, смеђе косе, великог носа; од одела има на себи: гаће и мајицу, на глави шубару, а на ногама опанке и шарене вунене чарапе. — Акт начелства округа крагујевачког Бр. 14093.

Влајка, сина **Јанићија Николића**, надара из Лазаревца, који је 5. тек. м-ца отишао од своје куће, тражи начелник среза колубарског окр. београдског ради предаје родитељима. Влајко је стар 14 година, онако, црномањаст, пуног и округлог лица; на себи има плетени гуњ, беле панталоне, из ногама опанке. — Депеша начелника среза колубарског окр. београдског Бр. 10104.

Велимира Николића, из Жабара, тражи начелство окр. крагујевачког, ради издржања полицијске казне. Велимир је стар 35 година, приличо развијен, црномањаст, малих бркова, по лицу има ожиљак, на себи има гуњ и чакшире од сукна, на глави војничку шајкачу, а на ногама опанке. — Акт начелства окр. крагујевачког Бр. 13809.

Пошто све полицијске и општинске власти живо потражне поступке лица и прокажене упуте наименованим властима, које су ухваћена захтевале.

ПОТЕРЕ

Милутин Смољанић, из Љева у срезу јабланичком, чију смо потерницу изнели у прошлом броју листа, још није ухваћен; с тога

износимо његову фотографију, ради што лакшег проналажења. Он је због крађе био у притвору код начелника среза студеничког. — Акт начелника среза студеничког Бр. 9525.

Илија М. Дачић, тежак из Дугог Поља, који одговара за крађу стоке пол. начелника среза бањског, пребачен је у бегунац. Илија је стар 22 године, плавих очију, жућкастих бркова, у опште лепи, добрих уставa; у сељачком је оделу. — Акт начелника среза бањског Бр. 7167.

Цветко Станковић, Петар Јанковић, Стојра Станковић, Петко Паунковић, Тасо Митровић и Јанча Митровић, сви Цигани из Берила, по извршеној тероризи у срезу добричком, побегли су нелегално преко. — Акт начелника среза добричког Бр. 8228.

Љубомир М. Радуловић — Радовановић, из Буковца среза хомољског окр. пожаревачког, осуђиван пожаревачког казненог завода, побегао је из Љубичева, где је био на раду. Он је стар 21 годину, средњег стаса, жућкасто-смеђих очију, смеђе косе, смеђих обрва и бркова, округлих образа; од особених знакова има: белегу од посекотине у облику праве линије, правца косог, величине 1 см. на предњој десној шаци, страна интерорног; од одела носио је собом украдени вберштер голубије боје и црне панталоне. — Дописа управе пожаревачког казненог завода Бр. 2768.

Непознати крадљивац ушао је у двориште г. Стојка Протића, министра финансија, и украо: један ашлаук послужавник у облику чуна, који на средини има у облику шареног цвећа, и шест сребрних кашичица за слатко. — Акт Управе града Београда Бр. 32226.

Коста Малетић, радник, одговара код пварта палилулског за тешку телесну повреду. Он је стар 22 године, малог стаса, пуг, правоњаст, плавих црних бркова; на себи има жућкаст капут и плаве панталоне, и на глави шешир. — Акт Управе града Београда Бр. 32849.

Никола Т. Станковић, из Рогозне, по извршеној опасној пљачки побегао је. Он је стар 25 година, високог раста, правилно развијен, у опште приповедљив, плавих бркова; у сељачком је оделу. — Дописа начелника среза лесковачког Бр. 16189.

Непознати лопови 9. тек. м-ца пресекли су на путу Агатона Миловановића, из Матаруге, и отели му дрвљану пушку, маузеровог система, мод. 80 сер. ж. Бр. 5423. Лопови су побегли на планину „Стојови", а били су у црном оделу. — Акт начелника среза ваљевског Бр. 14916.

Милорад Марјановић, из Мировице, украо је својим гаџи Стојану Госпићевићу, из Врелаца, једну пушку двоцевку и једну зобницу, па побегао. Он је стар 25 година, висок, приповедљаст, брца се, у лицу сувоњав. Од одела има: гуњ, копринак и сељачку кошуљу и гаће, на глави шајкачу, а на ногама опанке. — Дописа начелника среза полубарешког опр. београдског Бр. 10242.

Гвозден Јовановић, звани „Гола", копилан, пребачен је среском власти и побегао. Он је

средњег стаса, обрва опругних, стаса малог, бркова малих, обријан. Од одела има: поврат, сељачку кошуљу и гаће, на глави црни женски шешир, а на ногама опанке. — Дописа начелника ср. полубарешког опр. београдског Бр. 10396.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине појачану потеру, а у случају пронађења спроводњо их уједно властима које су потеру пустиле, и новцем на сношење бројеног паста или дописа.

УХВАЋЕНИ

Петар Павловић, осуђеник пожаревачког казненог завода, и **Милутин Зинковић**, из Барајева, чије смо потеривце напели у бр. 28. „Полицијског Гласника", ухваћени су, те је престала потреба за даљи њиховим тражењем.

УБИЈЕН

Анђелка Миловановића, из Средњева, који се био одметнуо од куће и изврано неповољно убијства, убила је жандармеријска потера.

Ближе податке о његовом злочиначком делима и његовој погибији пружићемо читаоцима у броју за овим.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 13. и 14. тек. м-ца непознати крадљивци украли су два коња Васкрсију Лукићу, тежаку из Орашца. Волови су матори по 8 год. оба су сива лака, а једна је ровашна у оба ува. — Дописа начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. 15079.

Ноћу између 7. и 8. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња и једну кобилу Радивоју Цинсеровићу, из Буковика. Коњ је матор 9 година, висок 1·49 м., врано лаке, са жигом „R^2"; кобила је матора 8 година, висока 1·46 м., отворено дорастасте лаке, таљуге са жигом „R^2". Нета су крадљивци украли једну кобилу Радоју Јеремићу, из Буковика. Кобила је матора 8 година, висока 1·42 м., отворено дорастасте лаке, на челу мало шпетаста, са жигом положеним „I^2". Дописа начелника среза јасеничког окр. крагујевачког Бр. 14854.

5. тек. м-ца непознати крадљивци украо је једног коња Светозару Селачком, из Жарковца. Коњ је матор 10 година, дорастасте лаке, мало подсечених репа, са жигом „О". — Акт начелства окр. београдског Бр. 5726.

Ноћу између 8. и 9. тек. м-ца украдена је једна кобила Михајлу Крстићу, и једна Гаши Богдановићу. Прва је кобила матора 10 година, а друга 13 година; обе су дорастасте лаке. — Дописа начелника среза ражањског Бр. 7037.

Непознати крадљивци украли су две кобиле Милутину Марјановићу. Једна је кобила матора 8 година, дотворено-дорастасте лаке, а друга је матора 6 година, отворено дорастасте лаке, са жигом положеним „K^2". — Дописа начелника среза ражањског Бр. 7045.

5. тек. м-ца непознати крадљивци украо је једног коња Ђорђу Ђуровићу, среском служитељу. Коњ је матор 7 година, шпанац, лаке, подсечног репа, потпован пеличким новом, ражње, жигован је жигом „B^2". — Акт начелника среза жежељског Бр. 7847.

5. тек. м-ца непознати крадљивци украо је једну кобилу Јанку Петровићу. Кобила је матора 5 година, без роваша, са жигом „B^2". — Акт начелства окр. пожаревачког Бр. 10289.

Љубомиру Недељковићу, из Даросаве, украдена је 7. овог м-ца једна дорастасте кобила, матора 6 година, висока 143 с. м. са жигом положеним „I^2", у задње ноге шпетаста. — Дописа начелника ср. полубарешког окр. београдског Бр. 10452.

Ноћу између 9. и 10. ов. м-ца украдена је кобила Ђорђа Мишића, из Дубоке. Она је лаке дорастасте, матора 5 година, без роваша. — Дописа начелника ср. жежељског Бр. 13327.

Стаиоју Јовсимовићу, из Бистрице, украдена је једна крава дуже сиве, матора 8 година, буљаста, без роваша. — Дописа начелника среза јасеничког Бр. 13324.

Ристи Николићу, овчару из П. Села, украдено је у ноћи између 3остреницу 30 брава оповца и овнова. Од њих су два овна двогодишњака, а остало једногодишњаци. Сви тридесет брава прави су и овце су јагове. Сва покрадена стока ровашена је: десно уво с доње стране засечено и дело распањено, код њених је лево уво и зарубљено. — Дописа начелника среза добричког Бр. 8461.

Образа се нашим свима полицијским и општинским властима на све краће и крадљивце.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 30. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 26. ЈУЛА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се колико у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државне и општинске надлештва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединим бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

2-ро, Повериоци. Законодавац не наређује да се продаја саопшти свима повериоцима, већ налаже да се она саопшти повериоцима интабулисаним или прибележеним и онима који су тражили егзекуцију, и ако нису ни интабулисани ни прибележени. Повериоцима прве категорије законодавац наређује саопштење продаје јамачно стога што их сматра као нарочито заинтересоване при продаји добара која им служе као специална залога. Обезбеђујући се на тим добрима, повериоци ти показали су тиме да су они, за наплату својих тражбина, нарочито рачунали на та добра. Када, дакле, она за њих такву важност имају, онда је разумљиво што законодавац хоће да ни загарантује присутно при продаји индивидуалном појављењем на њу[1]. Као и дужник, тако ће и они својим присутном утицати на правилно извршење продаје, на, дакле, и на то да се пописано добро прода по што бољу цену. Ова дужност полицијске власти да продају саопшти на по се сваком хипотекарном повериоцу јесте мотив §-а 472. грађ. суд. пост., који се, као што знамо, тиче извешћа о хипотекама. Истина, то се извешће, по § 477. истога законика, мора и објавити, али — ми смо о томе већ говорили — то је једна најнижа мера. Што се, пак, тиче оних поверилаца који су тражили извршење својих тражбина и којима се такође, као што смо казали, продаја има саопштити индивидуално, своју нарочиту заинтересованост они су тим самим показали што су на положају најстарији повериоци, поверилаца који чекају, ступили у положај активних поверилаца, поверилаца који неће више да чекају на мирно извршење својих примања од стране дужника.

Оно што важи у француском праву, за дужника, код питања о саопштењу продаје, важи и за повериоце хипотекарне: la cahier des charges мора се и њима, на овај начин на који и дужнику, саопштити.[2] Повериоци који је тражио извршење не спомиње се овде стога што је он баш тај који прши саопштење продаје осталима, а не власт, као што је код нас. француски грађ. суд. пост. [чл. 692. — измена од 20. маја 1858. по н. к.] наређује да се le cahier des charges саопшти и жени дужниковој (la femme du saisi), а то стога што удата жена има, за обезбеђење свога мужа, законску хипотеку која постоји и без уписа, а за обезбеђу свога мираза (чл. 2121. франц. грађ. зак.[3]) Код нас таквог наређења нема, јер или је жена уписала своју интабулацију из § 776. грађ. зак., и тада ће се и њој продаја саопштити по § 478., или није, и тада је она, према повериоцу који је добио попис, прост повериоц коме се продаја не саопштава.

Свима осталим повериоцима продаја се саопштава колективно, — то јест на начин напред објашњен. А то су повериоци који пити су заложни пити су тражили извршење. Дакле, повериоци прости, хирографарни, који нису захтевали егзекуцију. Њих законодавац не сматра у том степену за заинтересоване да их треба специално позивати на продају. Осим тога, како би извршна власт и могла знати који су све повериоци дужника чија се добра продају? Ту, дакле, има и једна физичка немогућност да се и сама тим повериоцима продаја индивидуално саопшти. Ако би се рекло, да извршна власт има само да од дужника захтеве списак свију његових поверилаца, па да горњу техничку сметњу отклони, онда одговорити да дужник може тај списак не дати или не дати га потпун. Најзад и сам дужник може не знати за све своје повериоце, нарочито ако су у питању повериоци *defunctus*-ови кога је, узмимо, дужник наследио.

Лицима о којима је реч у § 478. продаја се има саопштити, дакле, лично, то јест на потпис. За њих не важи колективно саопштење. За њих неће презумпција да за продају нису сазнали путем објављивања огласа. То је, по нашем мишљењу, презумпција *iuris et de iure*, што значи, да се не би могло доказивати, за једно такво лице, да је оно, ма да му продаја није на потпис саопштена, ипак за ову благовремено сазнало. Такав приговор суд би морао одбацити. (В. § 501. грађ. суд. пост.). Али, треба знати да одсуство индивидуалнога саопштења продаје може користити само оном коме продаја није саопштена. Другим речима, нема права, н. пр., дужник да се, да би продају уништио, позива на то што она није саопштена једном од интабулисаних поверилаца, јер је само она њему, дужнику, саопштена. Саопштење продаје једном повериоцу не долази међу оне формалности процесне које су установљене у корист свију заинтересованих лица, већ то је једна формалност којом се брани, штите, искључиво интереси само тога повериоца. На основу налази, да, када тај повериоц не чини употребу од једног приговора који је само у његову корист установљен, не може њега ни једно друго лице истицати. Јер ми смо позвали да бранимо само своје сопствене интересе а не и туђе. Наше мешање би ту било повреда начела да сву појединци у области својих правних интереса аутономни, то јест да се њихо не може мешати у њихове приватно-правне послове.

3-ће, Процењења. По § 478. продаја се има саопштити лично и процењења. Зашто? Стога што по § 404. грађ. суд. пост. (донуда од 14. јула 1898.), који се има и овде применити, процењења одговарају солидарно за цену коју су дали описаним стварима, што значи, да ће они бити обавезни накнадити повериоцима штету коју они буду претрпели

[1] Да ли продају треба нотити специално и хипотекарне повериоце, то се види и из решења II-ога одељења Касационога Суда од 12. јуна 1902. год. бр. 4348. Исто је пресуда изнесена. (С. Јанић, op. cit., Полицијски Гласник, год. 1904., број од 22. Августа, стр. 253.).

[2] Boitard, Colmet-Daage et Glasson, op. cit., II, p. 435.

[3] B. Lacantinerie et P. de Loynes, *Du nantissement, des privilèges et des hypothèques*, t. II, 82.

услед њихове несавесне или погрешне процене поднесаних ствари. И када је тако, онда су проценивачи заинтересовани да поднесено добро више на продаји бар оволико колико су га они проценили. Та заинтересованост њихова разлог је законском парењењу да се и проценивача продаја индивидуално саопштења. То ће онима дати могућности да продаји присуствују, што ће, можда, имати добрих последица по продајну цену добра које је поднесено.

Ова примедба коју смо горе учинили за повериоце важи и за процениоце. Другим речима, одсуство саопштења продаје проценивача могу остати само они. То право немају ни дужник ни повериоци. У осталом, ни сами проценивоци не могу одсуство тога саопштења увек остати. Поимање, онда када добро на продаји није оволико колико је процењено или више. Како је лично саопштење овде потписано обавезом у којој би били проценивоци да накнаде евентуалну диференцију између процењене и продајне вредности поднесатога добра, то томе саопштењу није било места, ако те диференције не буде. И када, у таквом случају, то саопштење није било потребно, онда како се може истицати његово одсуство? Из онога видимо да сакат, што проценивача није продаја лично саопштена сам по себи не утиче на уредност продаје. Он ће у овом погледу имати утицаја тек ако се утврди да је то саопштење било потребно, а утврдиће се тиме што ће поднесено добро на продаји нижи јединице него што је процењено.[1]

4-то, *Смесничари.*[2] Ако је поднесана ствар заједничка својина два или више лица, закон наређује да се продаја саопшти и онима смесничарима који нису дужници. Нема сумње, да ће се овај пропис применити онда, ако се продаје цела заједничка ствар, а не само део оног заједничара који је дужник, тако да ће се оно између заједничара поделити у новцу. Део дужников употребиће се на исплату његових повериоца, а остали делови преданће се смесничарима који нису дужници.

Овако ће се заједничка ствар продати, када сви заједничари на то пристану, а и без тога ако се друштвене део дужника заједничара не би могао продати, или би се то могло учинити под веома неповољним условима. Али ће се део дужника заједничара често моћи продати и без отуђења целе ствари; то јест моћи ће се продати имагинарални део који он има у заједничкој ствари. Овако ће бити онда када се део дужников не може материално одвојити, а поднесено је добро такво да се интелектуални део дужников може продати повољно и без продаје целе заједничке ствари. И. пр., продаја поленине, трећине, четвртине, својине на једној кући. У овом случају, делови заједничара који нису дужници не падају у претходном. У погледу њих нема, услед продаје, никакве промене до то што ће они сада као сменичари, у место дужника, имати неко друго лице, иако неће који од њих не би дужников део купио.

Да ли ће се и у овом случају морати продаја саопштити сменичарима? Може се одговорити двојако. *Прво.* Продаја се ту не мора њима саопштити. Она је за њих тек inter alios acta, и она се њих ни мало више него обичне публике не тиче. Наравно, да за њих није равнодушно ко ће бити у будуће њихов заједничар, али они у том погледу не могу ништа никаква утицаја својим присуством на продаји, поште је надметање потпуно слободно. Међутим, у случају да се цела заједничка ствар продаје, сменичари су сагласи у продаји заинтересовани; величина њихова дела зависи од цене која ће се за добро заједничко на продаји добити. Са те тачке гледишта, за њих није, у том случају, индиферентно, да ли ће бити присутни при продаји или не.

Друго. Заједничари се морају позвати на продају, и ако се њихови делови не продају. Како они имају највише рачуна да део дужника заједничара куће, то ће, по правилу, они за њега највећу цену и дати. Зато је добро да они на продаји буду, што ће пре бити, ако се лично на њу позову него ако би се позивали колективно. Дакле, као публику нарочито заинтересовану, треба ту заједничаре позвати индивидуално. У осталом, како, као што смо горе приметили, за заједничаре није равнодушно ко ће бити у будуће место дужника њихов сменичар, то им вала пружити могућност да откуп дела дужникова удале евентуалност да им буде друг човек који би за њих, ма из кога разлога то било, био незгодан, а та ће им се могућност пружити индивидуалним саопштењем продаје, у коме ће случају сигурније знати дан продаје. Овако схваћен, горњи пропис водио би томе резултату, да би се и дужник могао позвати на одсуство личнога саопштења продаје сменичарима.

(наставиће се)

Живојин М. Перић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ"

(НАСТАВАК)

„Да сам само теоријски надахнут", — „настављa г. др. Марковић у своме одговору, — „у чему се састоји та укупна разлика између њих, т. ј. уверења која изриче цео суд и уверења која је изрицао један судија или иследник, „која чини да је први уверења по природи „својој, без обзира на закон, неродостојним од другог. Г. Станојевић не зна, „да је уверења у правом смислу само оно „суд, који суди, својим чулима не„посредно опази".

Баш нам каже г. др. Марковићу на овоме нашем „теоријском" објашњењу, јер оно још боље документује како је и колико је наше знање овога предмета, чије незнање нама приписује. Ми ћемо то одмах доказати, ну. претходно ћемо наложити и остало што ово рекли о овој ствари, па ће се одмах видети: да ли смо незналица ми, није се тврђење о овој ствари основа *на закону*, или ви, који би своје незнање ове ствари, хтели да заклоните науком и „теоријским" објашњењем. Видећемо како стоји баш и у науци, са оним вашим „теоријским објашњењем" раздике доказно продности о појој дискутујемо, о којој на нашем § 223. нр. ност. не може ни бити говора, што и сами признајете.

„Он", т. ј. ми, — каже даље г. др. Марковић, — „тако исто не може да сказта. „да уверења, који предузме иследник или „један судија, и да протоко таквог уви„ђаја, који се на протресу прочитава[1]) но „природи својој и ако се зове уверења, „није уверења него *сведоџба*. Кад би г. Ста„нојевић имао толико спреме да може „ово да схвати њему никако не би било „чудно, од куд да прави уверења буде веро„достојнији од другог."

Е шта ћете г. докторе, и ако немамо толико спреме, као и. пр. ви што имате, инак ћемо бити слободни да загледамо и у ту вашу теоријску сарему и ваше теоријско објашњење ствари о којој је говор, да видимо баш како и ви стојите с њом. Толико ћете вам вала допустити, там пре што ми у вашу теоријску сарему писмо толико ни задирали у нашем прикази ваше књиге, али кад нас и на то нагоните, доказаћемо да ни немате ни теоријског знања о овој ствари, и да баш и по науци није овако као што сте тврдили.

Дакле г. др. Марковићу, ви кажете: „да је прави уверења (т. ј. уверења које је извршио цео суд) неродостојнији од другог и да уверења који предузима један судија или иследник, и да протоко таквог уверења, који се на протресу прочитава по природи својој и ако се зове уверења, није уверења него сведоџба". Јесте ли тако рекли г. др. Марковићу?

Е на лепо госп. докторе. На ово ваше тврђење нећемо да вам одговарамо ни који „немамо спреме" и „не можемо ово да разумемо", на макар нам помагали у томе и, ма који од наших правних сарадника или писара који су били ваши ђаци". Пустићемо да нам на исто одговоре други; један аутор, научник, баш *Garraud*, у чију сарему вала и ви нећете сумњати, кад сте га спомонули у вашем одговору, — само не знамо како ће те ви после вашег одговор одговора изгледати пред вашим ђацима.

Говорећи о доказној снази протокола у опште, на стр. 144. своје књиге,[2]) *Garraud* каже нарочито овако о овој ствари:

„Већина протокола имају овај карактер[3], — т. ј. вредност обичног документа, у коме судија прави извесна која су природе да формирају његово убеђење или истом доприносе", — о чему је напред реч — „а узасе тако у опште

[1]) В. решење највећа Касационог Суда од 8. маја 1902., бр. 5570, ко које се по продају ноћју неважата и кредитисаја. С. Јакић, *op. cit.*, Правосудни Гласник, год. 1904., број од 25. августа, стр. 253.

[2]) Сарадник нашег часописа, овом приликом, на моју расправу А. Ђорђевића. Сравнајна књижевна дела сменичарство по законе грађанском законику, приштампане на Врачкој, Београд, 1906.

[1]) Од г. Марковићевог глагола „прочитавати".

[2]) *Traité théorique et pratique d'instruction criminelle.* t. II.

„право кривичног доказа; то су елементи доказа, који подлеже слободној дискусији странака и слободној оцени судије, ни више ни мање него као и усмена сведочанства или докази окоћностима. *Али ако других протокола чија констатација уверава дотле док њихова законска снага није порушена противним доказом, било писменим, било сведочанством, који се истиче против истине факата која ови садрже.* Протокол има тако значење ретативног доказа т. ј. подлеже комбатирању *одређеним средствима* која нису била остављена дискрецији судија. Најзад, други су протоколи инвестирани потпуним ауторитетом. Закон придаје њиховом садржају, у опште што се тиче материјалних факата која они констатују, не само *претпоставку истине*, него ову снагу *апсолутних законских доказа*: они искључују сваки противан доказ, било писмен, било сведоцима; баш и када кад тврђења протокола изгледају варљива или претерана, судије су дужне да на овим тврђењима стварају базу њихове пресуде. Лажност тврђења државног званичника треба да се специјално утврди опазним поступком извињаја о уписивању лажи“.....

„Каква је дакле, данас више или мање пространија база ауторитета увињаја? То је, ако смеа, природа нарушена, предмет констатовања, пре него ли карактер агената које те спомињавају. Ако се тиче каквог делиста или иступа о коме је тешко дати доказ другчије него протоколом који га хвата, у моменту кад се учини, закон даје протоколу већу снагу него у другим случајевима. Тако, оваквијешње да се верује њиховим тврђењима, у колико није уписано лаж или до противног доказа, не мери се ни хијерархијском положају чиновника судске полиције“... (стр. 169.)

„Али сваки протокол, који је састављен државним службеним који има од закона специјалну делегацију да констатује извесна нарушења, уверава до противног доказа било писмено, било сведоцима, *просто одрицање оптуженог и сумња судије нису довољни да уздрмају његов ауторитет.* То је правило општег права“.

„Кад протоколи уверавају суд у колико није уписана лаж или до противног доказа, њихо је испитати: 1.° о којим *чинима* они уверавају; 2.° како је оптуженом допуштено да им нарушисмагу.

„Битни је принцип о веродостојности протокола да они доказују само *материјална факта делиста и истуна* које је редактор лично констатовао....

„Али између факата који су у вези са самим деликтом, о којима доказ спада у вршење његове дужности, редактор не заслужити поверење, као и сваки други државни званичник, нотар на пример, само ако у истом потврђује *protocollo sensibile* материјалност, т. ј. ако изјављује да их је опазио слухом, мирисом, пипањем или видом. Кад бе редактор буде предао више или мање смелим индукцијама или дедукцијама, он неће заслуживати више вере него један обичан сведок, јер ће наћи за своје *функције* која се састоји у констатовању а не процењивању. Тако увињај полицијског комесара не би могао да увераза о питању и то: „да ли извесне тачности произлазе по својој природи школьска испарења“, јер то није проста материјална констатација чији протокол уверава у колико није уписана лаж“.

Ето шта каже *Garraud* о овој веродостојности увињаја на којој инспектира г. др. Марковић, у своме одговору. Камо те „унутрашње разлике између увињаја“ у моменту два случаја које поставља г. др. Марковић, т. ј. увињаја који је извршио део суд и увињаја који је извршио један судија или иследник, „која чини да је први увињај по природи својој, без обзира на закон веродостојнији од другог“. И један и други спадају у оне „*чијем садржају*“ по речима *Garraud*-а, „закон придаје у погледу на материјална факта која констатују претпоставку истине и веру дотле док њихова законска снага није порушена противним доказом, било писменим, било сведочанством“. Зар констатација материјалних факата које садрже увињаји и *у једном и у другом случају*, о којима говоримо, није учињена *propriis sensibus* судије или истедника, редактора увињаја, при чему може бити и специјалних верификација лица делегираних за стручна извештаја о овим фактима која констатују увињаји? По чему се онда увињају у другом случају, т. ј. кад је исти извршио један судија или иследник „не може поклонити оволико вере, колико увињају који извршн суд“, као што каже г. др. Марковић, — под претпоставком „да њихова законска снага, — као што каже Garraud, — „није порушена противним доказом, било писменим, било сведочанством, који се истиче против истине факата које они садрже? И један и други увињај резултат су непосредног чулног опажања судије или истедника који их аноспирају у своме протоколу; по чему је онда „увињај у правом смислу само оно што суд који суди својим чулима непосредно опази“, — и овај други веродостојнији од прног? Ма какав да је агенат, — као што се види из горњих цитата помињутог писца, — који врши констатацију материјалних факата које садржи протокол увињаја, „само ако он има од закона специјалну делегацију његов увињај уверава до противног доказа или у колико није уписана лаж у истом. — Просто одрицање и сумња судије нису довољни да уздрмају његов „ауторитет“. Ну оно последње односно уписивања лажних констатација и обарања законске снаге протокола увињаја противним доказима нажи поједнако за оба начина увињаја.

(свршиће се)

Милош М. Стаменковић
судија.

ЖЕНЕВСКА ПОЛИЦИЈА СИГУРНОСТИ

(НАСТАВАК)

Према „Ordre général de service pour le Departement de Justice et Police“ шеф полиције сигурности дирнгује агентима, који су му придодати на службу, и према наредбама директора централне полиције. Да би већа између централне полиције и главније сигурности била што јача, шеф полиције сигурности дужан је, да се свакога дана јавља директору централне полиције, када му подноси и испитан рапорт о раду у току протекога дана и о свему ономе, што би било од интереса, било по јавни мир било по сигурност грађана.

Поред дужности шефа полиције сигурности, да дирнгује агентима, његова је дужност и да даје у рад агентима наредбе за тражења и хапшења лица и наредбе за јавке. Само шеф женевске полиције сигурности не обавља сам све ове послове. Да би могао јавке да дирнгује агентима, одређена су му два бригадијера — шефа, који поготову и носе сав терет на својим леђима.

2. **Бригадије — шефови.** У женевској полицији сигурности имамо две принципијелне бригаде: а) административну и б) судску. На њиховом челу стоји по један бригадије — шеф. Но, пре но што пређемо на излагање рада бригадије — шефова, задржаћемо се мало на пословима, који се отправљају и у једној и у другој бригади.

а) *Административна бригада* прима у рад ове послове: 1. даје обавештења о појединим лицима (разуме се само државним властима); 2. врши наплате пореских новчаних казна за иступна дела; 3. врши анкете нешшативе природе; 4. прикупља приходе за полицију сигурности; 5. врши исплате агентима; и 6. рада на расподели послова међу агентима и целокупној администрацији у полицији сигурности.

б) Судска бригада бави се проналажењем кривичних дела и њихових учинилаца.

Она подеља на две бригаде, од велике је важности, у женевској полицији сигурности. И једном и другом бригадом командују бригадије — шефови. Командовање је наименичко. Овим наименичним командовањем учињена је једна велика добит за што бољи и успешнији рад бригадијера — шефова, јер је служба у судској бригади много тежа од службе у административној бригади, а том променом рада, дају им се прилика за одмор и већи полет. Истина мосла би се учинити једна измерка, да се овим непрестаним променама губи континуитет у послу, но ној овде нема места стога, што се могу чињити одступања, прилком извршења послова, који траже, да на њима ради онај, који их је и отпочео.

Служба бригадијера — шефова у бироу.

Бригадије — шеф, који је на служби у бироу руководи целокупном администрацијом, даје наредбе за рад, врши расподелу послова појединим бригадама, прима свакодневне рапорте од бригадијера и заступа шефа у случају његовог одсуства. Да видимо каквом се администрацијом бави бригадије — шеф. Сва акта, која дођу на дирекције централне полиције и денунцијације, бригадије —

шеф разматра и на њима означава дан пријема и име бригадијера коме их даје у рад, а за овим даје их своме секретару, који их укратко заводи у деловодни протокол и шаље агенту, који ради на разјављу акта. Сем тога бригадије — шеф разматра све рапорте, које свакодневно дају сви агенти. У тим рапортима агенти подносе извештај о предметима, који су свршили и о оним, које имају да сврше. Но једна, од бригадије — шефових најглавнијих дужности, јесте разматрање реферата, које му подносе агенти по свршетку послова. Бригадије — шеф разматра те реферате и ако су добро редиговани потписује их, даје их своме секретару на развод, а по том, упућује дирекцији централне полиције. Ако реферат није добро редигован или, ако бригадије — шеф није задовољан анкетом, коју је агенат учинио, признава га и даје му упутства за понован рад. Када је у питању какав тежи рад, бригадије — шеф, одређујући бригаду, која га има свршити ставља на акту нарочити знак. Тај знак значи, да агенат, који добије предмет у рад, треба да се јави њему — бригадијеру — шефу — ради упутстава.

Са репартицијом аката и давањем упутстава није завршен рад бригадијера — шефа, који врши службу у бироу. Сва лица, која су ухапшена ма из каквих разлога, морају бити опширно испитана. Испит врше они агенти, који су у ствари извршили, а по извршеном испиту приводе ухапшено лице бригадијеру — шефу, који има сада да да своју одлуку. Бригадије — шеф врши кратак испит, који је устмен, над ухапшеним лицем и, ако је хапшење правилно извршено, потписује агентов реферат и извршени испит, а ухапшено лице упућује генералном прокурору. Но лица, која су ухапшена за прекршајна, сватају, обично отпушта, ако им је то прво хапшење. То исто ради и са лицима, која су ухапшена ако сумњива, ако се не утврди, да су учинила ма какво важније дело.

Да би између бригадијера — шефа, који ради у бироу и бригадијера — шефа, који врши спољну службу било што јаче везе, дужан је бригадије — шеф, који врши спољну службу, да се сваких по сата јавља телефоном шефу, који врши службу у бироу. Тако исто и агенти, који су на спољној служби морају се јављати сваких по сата бригадијеру — шефу телефоном, нако би могао да води контролу над њима, и у исти мах, био у могућности, да им задаје хитне наредбе. Та јављања телефоном убеличавају се дан по дан у нарочиту књигу. Ту, у тој књизи, означује се име агента, који се јавио; час, када се јавио и место, са кога се јавио.

Ни бригадије — шеф на спољној служби, ни агенти, не морају се јављати телефоном, над прате кога, или, кад врше посове, који их у ништа спречавају да се јаве. Али, зато ипак морају у јутарњем рапорту, да означе разлоге, са којих се нису јавили.

Када смо већ отпочели да се бавимо радом бригадијера — шефа у бироу, држимо, да је згодно, да прогозоримо неколико речи и о осталим административним пословима, које врше сами агенти, а под његовим надзором. Ево тих послова: одлуке о административним протеривањима; уређивање хотелских пријава и пријава надзирача станова; уређивање техничких зборника; уређивање казнених регистара; уређивање регистра криваца, који врше привична дела истога рода; уређивање списка украдених ствари; тражења објављења од разних полицијских власти за поједина лица и давање обавештења, и назад, утврђивање идентичности ухапшених криваца (Бертиљонажа).

а. Одлуке о административним протеривањима. Одељење за судство и полицију, које одговара нашем Министарству Унутрашњих Дела и нашем Мин. Правде, има права, да свако лице, чије је борављење од штетног утицаја по интересе земље или безбедност државе протера из кантона. Питање је, на која су то лица, чије је борављење од штетног утицаја по интересе земље? Ту ваља разумети све странце неморалног владања и странце, који немају средстава за издржавање, те својим борављењем падају на терет било држави било друштву (просјаци и скитнице). Чим агенти нађу за које од ових лица, приводе га пол. сигурности, и, секретар, ако се нађе, да га не треба упућивати суду на оруду, спрема одлуку о протеривању, коју шаље Одељењу за судство и полицију.

б. Уређивање хотелских пријава и пријава надзирача станова. Тек, када будемо говорили о уређењу полиције странаца у Женеви, видећемо како се јава контрола води у њој над странцима. Сваки је странац дужан, да тражи, од полиције странаца одобрење за борављење или настањење, ако жели, да остане било у Женеви било у кантону дуже од 14 дана. Но, ни они, који желе остати мање од 14 дана у Женеви или кантону, не могу избећи полицијски надзор, јер хотелијери, гостионичари, надзирачи станова под кривицу, па и они, који приме у свој дом било познаника било рођака, дужни су, да у року од 24 сата известе полицију о доласку таквих лица. Ово извештавање врши се на један особито лак начин. Сви, који из ма каквих разлога приме у свој дом странца, попуњују нарочито одштампане бланкете и шаљу их бесплатно преко поште полицији. Хотелске пак пријаве куне сваког јутра сами агенти полиције сигурности, када уједно и воде надзор о тачном вођењу хотелских књига.

Све добијене пријаве уређује један агенат полиције сигурности и то хотелске одвојено од осталих. Сређивање њиховог врши се у засебним кутијама, азбучним редом.

Када какав агенат тражи обавештење за какво лице, прво ће га потражити међ пријавама, ако би га интересовало, да дозна, када је лице дошло у Женеву и где је становало.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Стеван Д. Тодорић

СЛОБОДНА ВОЉА И КАЗНЕНО ПРАВО

(НАСТАВАК)

Све то можемо лако одбацити, дело као лажно, делом као једнострано или претерано. Али никако нису тиме отклоњене све сумње, које се у овом правцу могу појавити. Шта више ми осећамо, да у извесном смислу може свакојако бити речи о извесним врстама злочинстава, и утврђење једног злочиначког типа као таквог неће нам изгледати као у сваком правцу погрешно. А пароучито, ако приђемо одељења казнених завода или ако имамо прилику, да посматрамо већи број злочинаца, то нам се натура опажање, да се међу злочинцима налазе многа физичка изрођења лица, и пре свега овај је упечатак јак код злочинаца на навике, одн. поновних повратника, који нису увек тако високо пали услед пијанства и порока, већ целом својом појавом често праве упечатак очигледног изрођења, без обзира на то, што управо код њих постоји не ретко непосредно доказано наследно оптерећење.

Врагимо се душевној страни човека, — зар није јак приговор против слободне воље једноставност карактера т. ј. сталне особине воље, коју ми називамо код појединих људи? Зар ми не видимо једнога да је добар и пун саживљења од природе, другога да је рђав и осветљив, једног да је жудан узнивања и лен, другог да је марљив и да мисли озбиљно на своје добро или на циљеве друге природе? И зар не видимо, да су све особине карактера поглавито *сталне*, да ни један појединац не успева да их измени, нити ко други у пркос свом труду може учинити какву битну промену?

Зар нам не изгледа код драмских писаца, пре свега код Шекспира, управо то као нешто велико, што су довели радње и карактер особа, које се код њих појављују, у тачну међусобну везу, у такву тачну међусобну везу, да се отуда јавља упечатак природне нужности онога догађаја, који су описали? Зар се не каже код самог Валенштајна: „Људска дела и мисли нису као морски бесни таласи, унутрашњи свет, његов микрокозмус, јесте дубоки слој, на кога она проництиву. Ова су нужна последица као и плод дрвета, њих не може случај оцесном пречаститн; кад сам испитао орж човечију, то сам сазнао и његову вољу и његово делање.“

У ствари, ми можемо о неком, кога познајемо, са сигурношћу казати, да ли ће он у извесном случају ово или оно учинити. Ако познајемо неког као рђавог и лакомног, то ћемо са великом сигурношћу казати, да он неће моћи протистати искушењу, већ ће му подлећи одмах или после извесне борбе. С друге стране, у колико више неког ценимо, у колико нам изгледа чистији у нашим очима, у толико ћемо сигурније узети, да ће се он у појављеном случају показати довољно јак и способан за противљење искушењу. Од Ричарда III. ми не очекујемо, да ће се заустварити на своју крвавој стази, не чудимо се ни мало, што гомила злочинство за злочинством, да би

задовољно своју пожуду. С друге стране имао је Лутер право, кад је у Вормсу стајао пред царем и сабором, да каже: „Овде стојим ја, *ја немогу друкче*“ Јер у ствари он не би био Лутер, да је тада попустио и да је одповао своју науку.

К томе долази делимична *природа извесних злочинстава*.. Док се поједа злочинства јављају у тако завидљивој форми, да и ми сами не би били сигурни, да не подлегнемо искушењу, дотле су друга дела тако ужасна и одвратна, да је тешко представити, да би се неко својевољно могао одлучити на њихово извршење. Природно је, да ствар стоји мало друкче, ако је дело последица душевног поремећаја или потпуног лудила. Али и о таквим лицима, против чије урачунљивости једва да постоји једна сенка сумње, причаћу се најневероватније ствари. Прошле године (1889) кад сам путовао у Вестфал, причале су ми тамошње судије и др. ове, дедом већ познате случаје: рударски радник А. био је у дањашњем непријатељству са рударским радником Б.; једнога јутра дошао је А. истога трепутка, кад је Б. био спуштен у рударско окно; видевши Б-а, дошао је у јарост, дохватио један врло велики и тежак комад каменог угља, који је био у близини, довукао га до ужета у окно и спутио га на отвор на ниже тако, да је Б. био у зидовима окна пригњечен и повређен овим каменом. Иак: А. и Б. су били радници код Круца у Есену, обојица су одавно у непријатељству са једним надзорником, коме су се заклели осветити се; једне су вечери очекивали га, одпукли га до васпна железнице, изнукли своје ножеве и секли га дотле, док се нмало шта сеће. Или: радник А. завади се са својом женом, обори је на земљу, туче је ногама са поткованим ципелама и куче но собн дотле, док она не испусти душу. Или напослетку А. и Б. стоје заједно у извесном односу према једној девојци, али им она постепено постане досадна. Једнога дана били су заузети послом око ложења великог пећи, кад је девојка дошла неким послом к њима, они је дохвате и онакно баце у пећ, где је несрећна девојка потпуно изгорела. И ко се не сећа случаја Томе на Бремерхасена, онога зликовца, који је децембра 1875. годнне покушао, да цео један брод са стотинама људи на мору баци бомбом у ваздух, само да би добио осигурану суму од неколико хиљада марака за један сандук који је предао ради преноса? Или ко се не сећа атентата на живот цара Вилема I., нарочито предузећа од 28. Септембра 1883. год., да се бомбом при осњећеној победног споменика на Нидервалду заједно са стотинама људи баци у ваздух, предузећа, које ни у ком случају није потекло од неурачунљивих људи и, као што је несумњиве показало, било озбиљно смишљено. С погледом на таква дела имамо да се питамо: да ли се иста имају сматрати као дела слободне воље, или, ако не треба да спасемо вероваље у човечанство, да их сматрамо као резултат нагонских сила или мрачних природних сила, које употребљавају човека само као оруђе или продавну тачку?

Један дзли разлог за изражавање против слободне воље могло би се извести чак из неког тобожњег *интереса казненог права*. Пошто је ово у стварн намењено, да дејствује на вољу човечнју, то би се могло рећи, да се такво дејствовање у толико сигурније може вршити, у колико се више показује господарство мотива као непромашно. Шта користи — може се рећи — психично дејствовање казном, ако је учинилац потпуно слободан у своме одлучивању, и ако од њега зависи, *колику* ће важност придати представи о казни, одн. колику важност хоће он њој придати. Само је тада — може се рећи — од користи, трошити време, труд и новац на казну и устројству казненог права, ако је вероватно, да ће се њиме вршити дејствовање на појединца. Али она неразватност расте, у колико више можемо узети, да мотиви владају човеком, а у толико више овнда, у колико више човека смарамо као слободног творца својих дела. Јер је природно сазнања забљуда кад се држи, да је немогућно дејствовање на човека без слободне воље, заблуда, која се често чини, а произлази отуда што се мешају оба појма неслободне воље и предходне одређености или предестинације, који у ствари немају ничега заједничког. Шта више исто дејствовање, као на дете или душевно болесног, могло би се извршити на одраслог и здравог, али човека без слободне воље, и као што се не одричемо тога да једнога иса васпитамо и да га васпитањем навикнемо на извесно понашање, то може изгледати са свнм на своме месту, да се подврглн човек без слободне воље васпитном и поправном дејствовању. Да, као што је речено, тек појмање слободне воље изгледа да прави човека правим способним предметом таквог дејствовања, и тако не оскудева у онима, који сматрају за могуће тачно и плодно изводење казненог права на земљишту детерминизма.

И напослетку могло би се доћи до тога, да се против усвајања слободне воље, бар у области казненог права, истакне чак једно *правно правило*. Јер, као што је познато, у казненом праву управо важи правило, да у сумњи има да се примени блаже мишљење, што се односи како на тумачење, тако и примену закона, тако да само у праву да против учинноца дела само тада и само у толико поступимо у смислу казненог права, у колико има зато потпуног образложења. У погледу нашег питања изгледа, да је оно мишљење блаже за учинноца, које држи да је окривљени био принуђен тако да ради, као што је радно. Јакле да он није одговорап за своје дело, другим речима, да он нема слободне воље.

Ми видимо дакле, да постоји маса разлога, који се могу навести против успостављања слободне воље, и ми се не смемо чудити, што се знатан број великих људи у свима областима изјасново као противник слободне воље. Тако у области *теологије* пред светоре ова Августина пре свега Калвин, који је осим тога познат као заступник науке од предестинације, а тако исто Лутер, који је написао и нарочити спис против слободне воље, где он одлучно оглашује за непријатеља Христовог сваког, ко се сматра за присталицу људске слободне воље, а на разним местима својих списа пореди човека са кључем, који зане час Бог, а час ђаво. Тако у области *филозофије* пре свега Спиноза, који оглашава слободну вољу само за илузију, и Шопенхауер, чијем је песимизму и резигнацији према свету тешко одговарало усвајање слободне воље; а да о фон Хартману и најновијим филозофима и не говоримо. А у правној области долази овде пре свега Фајербах, који је постанно казненом праву задатак, да одржава равнотежу према држави за злочинством и у новије време Јенето Меркел, фон Лист, и маса новијих писаца, који су у томе сагласни, да се казнено право, које би имало дејства, може створити само на порицању слободне воље.

(наставиће се)

Д-р Д. М. Суботић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Најновије злочиначке мајсторије. (Наставак). — Један сопственик једне куће, коме су учинили посету опасни крадљивци, баш је хтео да уђе у кућу, кад га на кућној капији пресрете један човек (крадљивац који је чувао стражу), који је зубуљен неколико пута нако за звоно на капији. На питање сопственика куће, шта хоће ту, одговорио је непознати, да му се жена изненадно разболела и да за то мора одмах да добави лекара (или бабицу), која станује у тој кући. Сопственик му куће примети, да је он у забуди да ту не станује никакав лекар, али овај се са тим није хтео задовољити све дотле, док га домаћин није лично одвео до друге једне куће, где је у ствари становао један лекар. Опасни крадљивци, који су у првој кући били већ на делу, на тај су начин били благовремено опомснути, те су се разбегли са свим несвикама.

То потсећа и на случај, који помиње H. Gross у својој „Ручној књизи за истражника“. Опет је било у питању извршене опасних крађа. Једна је жена служила крадљивцима као стража за време извршења крађа, на кад би се појавила ма каква опасност од проласника или доласка укућана, она би одмах пала на опкаку и претварала се да је забољала порођајне муке, те је на тај начин одстрањивала пажњу присутних од места дела.

*

Један је швиндлер имао обичај, да вара наивне људе на провинције. Преваре је пошло помоћу лажних поћчаница. Одлазно је обично на коју железничку станицу, пријенио се уз кога палавчанина, питао га куд путује и какав му је циљ путовању, наговарајући се, да баш и он тамо хоће да путује са својим новим „пријатељем“. За тим га је позвао овде или онде на чашу пива и при том је умео хено да удеси, да као са свим случајно покаже страницу у своме поћчаничку банкноту од педесет или сто маraка. На путу, у повратку за железничку станицу умо-

дио би од странца ситнога новца ради брже куповине цигара, а ради сигурности давао му је свој новчаник са крупном новчаницом, која је у ствари била лажна. Пазначавши је, разуме се, увалудио очевидно повратак свога новога познаника.

В. Преваре и крађе при размени
(крађе и „Wechselns“).

Овде спадају тако звани „шиндлерски мењачи“, који под неки изговором узаве у трговине да размене крупан новац, нарочито злато и банкноте, или обратно, да за ситан новац добију крупан. Типичан је овај трик.

Неки кројач III. молио је продавачицу или деловођкињу које радње да му ситан новац замени једном банкнотом од стотину марака, пошто хоће толико у писму да пошаље своме оцу у унутрашњост, за рођен дан, објашњавши, како се отац много више радује, кад добије у писму такву банкноту, него ли унутрашњом. III. је одмах изукао на свом једно већ адресовано и маркама снабдевено писмо, а затворио је куверат чим је примио новчаницу од стотину марака. По том поче III. да броји свој ситан новац, и при том се показа, да је „случајно“ заборавио да понесе собом из стана још и један златник од двадесет марака. С молбом да се писмо не цепа, извади га он поново из џепа, преда продавачици и замоли је да га причува до његова повратка, а свој ситни новац, разуме се, узме натраг. У неколико случајева продавачице су поверовале лагарјама кројачевим и чувале његово новчано писмо, које је он на брзу руку променуо у џепу са другим, у коме су била само парчад чисте хартије. — Осуда је гласила: шест месеца затвора.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Михаи С. Кондић, полицијски писар, пита:

По забрани одобреној решењем врховног стеченог смедеревског суда од 28. маја ове год. Бр. 21291, извршио сам на лице места у општину лозовичку, да ову забрану над дужницима удовљствујем, на кад сам попис покретности извршио над једним дужником, повео сам одређеног старешину да је прими на чување, али како то беше председник општине, није се хтео примити ове дужности, јер га штити закон.

По § 405. грађ. пост. старатеља именује повериоц, а по § 466. б. поменутог закона бирају га заједно повериоц и дужник — односно извршна власт, али се ови у избору не сложе, па кад се овај без довољног оправдања не прими, извршна власт га кажњава са 50—100 дин. у корист државне касе и одмах поставља другога.

Кад се дакле доведу у везу оба ова законска прописа, онда сам ја тако разумео и одмах изабрао другога старешину, јер повериоц тада није био ту. Овај изабрати старешину није се хтео примити старалачке дужности, а није имао довољно оправдања зато и ја сам га тада казнио са 40 динара и одмах на његово место изабрао другога; но и овај друга није се хтео примити ове дужности, а није довољно оправдао ону немогућност, па сам и њега казнио, и тек трећи се прими ове дужности и ја овај посао свршио, па који за сваку неуредност зна на велика одговорност по § 500. а грађанског поступка.

На пресуду моју од 19. јуна тек. год. Бр. 10749, осуђени је изјавио жалбу начелству окр. смедеревског, и ово је решењем својим од 25. јуна т. г. Бр. 5830. ову моју пресуду поништило из ових разлога:

1. „Када је новопостављени старешина Н. Н. изјавио на протоколу, да се не може примити стараланке дужности што је стар, те не може да ради (али он је касапин и ову радњу обавља) и што мора да води сина у школу, онда је требало његове навоће испитати, па ако се утврди да су неистинити, тек онда би се могао казнити на основу § 466. б. гр. суд. пост., јер се по ставу б. поменутог параграфа тражи да се ко без довољног оправдања не прими стараланке дужности, а ничим није утврђено да су његови наводи недовољни или нетистинити.

2. Сем тога по § 10. полицијске уредбе за испељење и суђење иступа, у које спада и ово, надлежан је начелник среске, на како је у времену доношења пресуде, начелник среска био на дужности, то је само он и могао донети пресуду, а не и писар — извршитељ“.

Ако је дакле ово гледиште начелства на радњу при извршењу забрана, а у питању старешина, као најважнег чиниоца при попису, који се, по моме скромном мишљењу на овај начин и врши, да би се принудио дужник на плаћање дуга, — усвоји, онда молим уредништво „Полицијског Гласника“ да ми објасни:

а) Има ли везе § 405. са § 466. б. гр. поступка, кад се први односи на забрану, а други на попис при извршењу „извршних“ осуда?;

б) Како ће се поступити и у једном и у другом случају пописа, кад се старешина неће да прими стараланке дужности, коме ће власт пописату покретност предати на чување и онда кад дужник није сигуран да се при њему остави, а кад непосредна извршна власт — чиновник, нема права на изрицање казне по § 466. б. гр. поступка?;

в) Најзад, сматра ли се у опште изрицање ове казне и извињење по полиц. уредби или по овоме специјалном закону; јер по мом скромном мишљењу, извршитељу је свагда онемогућено правилно извршење пописа, било по забрани било по пресудама, кад он непосредно нема власти у целини применити § 466. б. граљ. суд. поступка, а нарочито да се претпостави случај овог извршена, где је ср. начелник удаљен одатле за 9—10 сати места, као на пример у ужичком округу?

Учтиво молим уредништво, да ово што пре изволи проверити, на но своме нахођењу обавештења ми дати, *јер су баш сада најзвекћи радови овакве врсте*, на незнам како ћу да се крећем“.

— На ово питање одговарамо:

И ако у грађанским и административним споровима има места аналогији, ипак се наређења §. 466. б. грађанског судског поступка, не би могла применити за случајеве из § 404, 405. и 406 истога закона, у колико се односе на стараоца.

Не би се, наиме, могла применити због тога, што законској аналогији у опште има места само онда, кад известан случај није регулисан самим законом.

Питање, међутим, које је овде истакнуто, регулисано је законом, и зато применом аналогије но може бити места.

Тако и § 405. и 406. јасно одређују, да ће се описане ствари, *но забраме*, увек предавати самоме дужнику, кад старешина нема, било што није у опште наименован од стране повериоца, било што би он одрекао да ову дужност прими.

Постављајући овако правило, да описане ствари остају код дужника, нарочито под законом одговорношћу, кад год нема старешина, законодавац није намеравао дужност властима да оне одређују старешину, нити им је, према томе, дао какво право кажњавања.

Поменимо, док је законодавац у § 466. б. условио, да се описане ствари редовно одузима из руку дужника, сем случаја кад сам поверилац нарочно тражи да обрнуто буде, дотле се код забрана, по поменутим нарељењима, описане ствари редовно предају на чување самом дужнику, и у тој разлици налази се и страда нашем мишљењу, да власт нити може одређивати старешина при забрањама, нити изрицати казну.

Још јаче се утврђује наше гледиште да § 405. и 406. немају никакве заједнице са § 466. б. поменутог закона том околношћу, што је законодавац врховно ревизију § 404. овог истог дана (14. јуна 1898.) као и § 466. б., на је наређења § 405. и 406. остављено онаква каква су у њима, а да је хтео да их мења, он би то и учинио том приликом.

Према овоме, за случајеве забране ваше наређења § 405. и 406. а нарељења § 466. б. ниже само за попише, који се врше по глави XVIII поменутога закона.

С обзиром на напред наведено, постављање и кажњавање старешина било је незаконито, а повериоци нека се старају, да за старешине одређују лица, која ће се овога после придати.

Кад би било питање о кажњавању проценилаца приликом вршења забрана, онда би важиле одредбе § 466. а. јер на другом месту није дата санкција наређењима из § 404. истог закона, те има места аналогији.

За све случајеве из § 466., 466. а. и б. овај чиновник, који врши попис, има права кажњавања, јер је самим тим, што он дејствује самостално по предмету датом њему у рад, делегирано њему и право оне власти, у чије име он ради.

Примена Полицијске Уредбе овде нема места, јер је она поступак за примене из III члета ар. закона, а случајеви о којима се овде говори кривице су засебног

рода и више су казнена принуда него кривична радња.

Према овоме, гледиште начелства у решењу Бр. 5830, не би могло остати као тачно, ни по томе, што у начелу дозвољава да извршна власт може постављати старешине и наименовати их у случајевима забране, нити пак, по томе, што одриче надлежност изврпшујућем чиновнику и изузује ову за Полицијску Уредбу.

II

Суд општинске мајданске, актом својим Бр. 927, пита:

„Поводом расправе у Бр. 28. „Полицијског Гласника“ т. с. у чланку Поуке и обавештења под VI. моли се уредништво за накнадно обавештење:

У колико је иследнику у иступним делима до тога, да истуи што про иследи и каже, у толико је обавезан до тога, да исљедење одлаже и казну избегне, на зато позива иследника — председника и кметове за сведоке, те да би тиме учинио изузеће, и предмет пренео на другу општину, а овој није до тога да поправља туђе грађање или је претрпана послом те тако предмет застара.

Питање је дакле:

1, кад по § 12. Полицијске уредбе не могу исљеђивати и судити иступна дела они, који су изузети по § 43. крив. пост. (заинтересовани, сродници и т. д.) јесу ли тиме изузети и они из § 46. ном. закона, које обвињени позове за сведоке или вештаке?

2, кад иступник позове кметове за сведоке и то на духовника да би суђење пренео на другу општину, те да му тако бар напна застари, је ли обавезно за кметове да сведоче и могу ли се и како, помоћу других доказа искључити из сведочења и суђења, нарочито кад је цео општински суд позват за сведоке ма да часници ништа не знају сведочити, могу ли под заклетвом у потом суду да се испитају, те да би приостављени суд пратио предмет на навођење и суђење, па ако могу ко ће њихове нехаје оверити?

Ово је потребно знати да би иследникова нешгина, сузбила иступниково лукавство“.

— На ово питање одговарамо:

И ако у § 12. Полицијске Уредбе не стоји изречно, да иступе не могу извињати и судити они, на које се оптужени или тужилац позива као сведоке, иначе се мора узети да су они у изузећу, ако одиста знају што да сведоче по дотичном делу, јер и за иступе важи начело, постављено у § 46. кривичног судског поступка.

Али, кад год се утврди: да се окривљени позива на председника и судије као сведоке само зато, да би их искључио из извињења и суђења, они ће дати своју реч, како по тој ствари ништа не знају да сведоче, и то констатовати нарочитим решењем, на одлучити да нема места изузећу.

Окривљеном остаје право да то истакне у жалби као разлог за понављај пресуде, а од оцене приостављеног суда зависиће, колико ће он тај разлог уважити.

Ако би приостављени суд нашао да они на своје изјаве трба и да се закуну, он ће то од њих тражити.

Наравно да часници могу сем својих назива прибрати и друге доказе, који би утврђивали неосновапост захтева окривљеног.

Али да би се досежније дужаству појединих окривљених, општински судови не треба да траже да се надлежност преноси на друге општинске судове, него где год су они неоправдано изузета, нека предмет шаљу надлежној среској власти, која ће даље радити што треба по § 4. Полицијске Уредбе.

И брзином извињаја и строгом применом казне, она ће приномоћи, да окривљени више не покушавају никакве смицалице и изигравање закона.

Што се тиче вештачења, тога се часници не морају примати, а у иступним делима (III част кр. закона) окривљени и не одређују вештаке, него сама власт.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Косара, жена **Милића Миливојевић**, из Жировнице, отишавши је у пролеће пстпх пеознано куд. Она је стара 12 година, опашена, у лицу црномањаста. Од одела има на себи шарену негану сукњу и рекљу. — Акт Управе града Београда 23553.

Миодраг и **Драгомир**, синови **Милана Пешића**, здепкатеног писара из Крагујевца, ђаци 2. и 3. разреда гимназије, отишавши су пре неколико дана непзвано куд. **Миодраг** је стар 14 година, образа дугуљастих, косе и очију плавих; на себи има одело неодређено, шешир сиви, на ногама опанке. **Драгомир** је стар 11 година, косе и очију плавих, главе округле, одело сивкасто, на глави жута шубара, а на ногама неодређене ципеле и грло чарапе. — Дежепја начелства округа крагујевачког Бр. 14659.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже пестале лица и пронађене упуте именованим властима, које су тражеше захтевале.

УХВАЋЕН

Тихомир Поповић, осуђена покварењака назначног завода, чпја је потерница напесена у 28. броју овога листа, ухваћен је, те је престала потреба за даљим тражењем његовим.

ПОТЕРЕ

Недељко Миливојевић, из Мајора среза прокупачког, и **Милан Стаповојевић**, из Дежановца среза добричког, оба из округа тимочког, осуђеница нашког назначног завода 20. тек. меп. побегли су непред. кућара и до данас нису пропађена. *Недељко* је стар 22 године, малог раста, пун, малих плавих бркова, малог чела, опште косе и зелених очију. Милан је стар 33 год., високог раста, добро развијен, приномаиаст, црних дугачких бркова и црних очију; од одела имају за себе гуњ и чапшире. — Дежепја начелног казненог завода Бр. 8157.

Драгољуб, синчаћ **Милојка Милуцковића**, из Великог Крепо, који сада живи у Београду, пријавио се начелнику среза алексиначког и пријавио: да су га пре годину дана ухватили Цигани у намери да га оскопе и употребе за прошњу, па је тражио заштиту власти.

Он тврди, да се код пеког **Мике Чолића**, Циганина, налази још неторо осакаћени деце, која се зову: **Драгољуб, Тошо, Мика, Чеда и Јован.**

Нежна су осакаћене ноге, неким руке, неки су оспешени, а неким су изгорене уши и нос.

Уз овог **Чолића**, Циганина, иду још два Циганина и три Циганке.

Једап се Циганин зове **Маринко Петровић**. Он је висок, сед, са брадом, има жену **Митру**, кћер **Стевану** и шестора **Ђорђа**. Други Циганин зове се **Јоца Костић**, стар је 26 година, висок, плав. Жена му се зове **Милева**. Овај Јоца води једног малог мајчуна.

По нашпто на њиме иде и **Марко Крстић** Циганин, стар 22 године, висок, плав.

Издају се да су из **Јабучја**, окр. крагујевачког. Имају двоја кола са по једном коњем од којих је један дорат а један кулаш. Последњи пут су виђени на путу за Ниш.

Позивамо Цигане и осакаћену децу нека спроведу начелнику ср. алексиначког, који неће потрагу за покушај праве потпта од стране жене Јованке. — Дежепја начел. ср. алексиначког Бр. 9287.

Бока Муратовић, Циганин из Беле Паланке, утрао је Лазару Муратовићу, ожд. 700 динара у банкпама па побегао.

Опис непознат. — Дежепја начелника ср. белопалапачког Бр. 8532.

Петар Нушић, бан. сајиџа, када трговачки агепт, отпушен је квартп пајамчепом за фалинчнки иепнпс. Не зна се где је сада.

Он је раста нпског, дебелкаст, плав, бркова жутих, стар 39 година. — Акт Управе града Београда Бр. 33059.

Јосеф Плеш, вуварски радник, побегао је 10. ов. меп из судпнице општине панчевке приликом спровода за Београд. Лични опис непознат. Пропађеног треба спровести Управи града Београда или начелнику ср. панчевачког. — Дежепја начел. ср. панчевачког Бр. 16070.

Милан Николић, Циганин из Црнпљева, који одговара за опасну праћу, побегао је из притвора. Он је стар 30 година, раста средњег, пријатељег, бркова посебних црних са плавим брадицом на шпиц. Од особених знакова има: мали прст на левој руци сакривен, а на јсдној руци између кажппрста и великог прста нема белегу од посекотине. Од одела има црни пантп, гаће и кошуљу, а на глави шубару. — Дежепја начел. среза поцерског Бр. 8408.

Димитрије Лешјанин, бивши писар Министарства Грађевине, по наврпшој пресуди привременог суда за варош Београд од 8. фебруара 1908 год. Бр. 4736., за дело пошасте државног новца, има да издржи две месеца дана затвора. Димитрије сазнавши да се тражи за издржавање казне, отуварао је познато куд и тако се крије, да би пресуда застарила а

казну избегао. — Акт квестуре полиције Бр. 9008.

Станоје Симоуповић — Јанковић, из Осипаонице окр. смедеревског, чију слику износимо, и **Драгољуб Стаменковић**, из Мишенића, осуђивани београдског казненог завода, коју између 17. и 18. тек. м-ца побегли су са ада Циганлије, где су били на раду. Станоје је стар 21. год., средњег раста, смеђе косе и обрва, малих рељих брнова, шиљкасто-

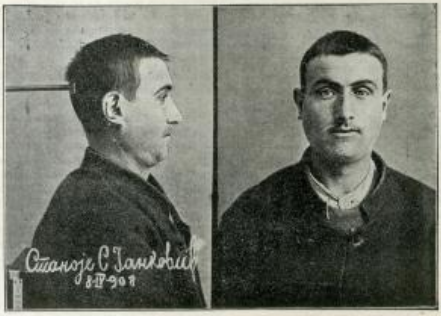

плавих очију, малог чела, *дугуљастог* образа; од особених знакова има: осакаћ од пецкања, неправилног облика, величине 2/7 см., на средини десне мишице, страни шестоперонеј, осакаћ од раке неправилног облика, величине 1·5/0·5 см. на десном рамену, страни шестоперонеј; брадавицу, величине сочивка, удаљену за 2 см. испод десног лобање; осакаћ од чира, овалног облика, величине 1.5/0·5 см. удаљен за 6 см. у лево од десне сисе; осакаћ од раке, величине десетарице, удаљен за 16 см. испод 7 кичменог обртца на кичми; брадавицу величине сочива удаљену за 1 см. изнад овог осакаћа. **Драгољуб** је стар 21 год., високог раста, плаве косе, смеђих обрва, грашорастих очију и округлих

образа: на себи су имали државни гуњ, гаће и кошуљу, а на ногама опанке. — Депеша београдског казненог завода Бр. 3743.

Тихомир М. Рајић, из Гуче окр. чачанског, чију слику износимо, **Живан Миладиновић**, из Ракинца окр. смедеревског, и **Милан Симић**, из Ковачевца окр. смедеревског, осуђивани београдског казненог завода, коју између 20. и 21. тек. м-ца побегли су са ада Циганлије, где су били на раду. *Тихомир* је

стар 24 године, средњег раста, сувоњав, праве косе и обрва, малих смеђих брнова, шиљкастих плавих очију: од особених знакова има: слепоочну бенлезу; брадавицу величине сочива удаљену за 1 см. испод унутрашњег уха левог ока; брадавицу плавицу, величине пупурског зрна, удаљену за 2 см. испод средње десне шајке; брадавицу величине сочива, на десној заголици. Живан је стар 25 година, средњег раста, праве косе и обрва, смеђих брнова. *Милан* је стар 25 година, средњег раста, праве косе, обрва и очију, дугих образа, полног чела и коса и малих смеђих брнова: на себи су одјели по један државни гуњ, кошуљу и гаће, шајкачу и опанке. — Депеша београдског казненог завода Бр. 3799.

Љубомир Зарић, овдашњи цимерман, 19. текућег месеца у вечерњој сваји ударио је својим Мајину жену Мајутина Василија, овлашћеног мозера и тешко је повредио, па затим побегао непознато куд. Љубомир је стар 30 година, средњег раста; у опште прилике: на лицу има белегу од посекотине. — Акт Управе града Београда Бр. 24557.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналажења стражарно их упуте властима које су потеривање издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂЕ СТОКЕ

Лаза Цигањин из Кучина, продавао је у Вишу једног упрегнутог коња длаке дорастасте, матор 6 година, цветаст, са жигом „К³, и „В². Жиг „К³ је давнашњи и једна се познаје. Трагом се сопственик. — Депеша начелства округа нишког Бр. 15548.

Николи Арапчеловићу, из Пирота, 19. ов. м-ца украдена је једна побила длаке зелено-беле, матора 8 година са жигом „О³, у лево уво рожашних. — Депеша начелника окр. пиротског Бр. 10739.

Владимиру Марјановићу и **Стевану Стевановићу**, из Мале Пакше, украдена су два коња. Један је длаке зелено-шимшасте, у стражње ноге шегласт, матор 4 године, без жига и рожаша. Други је длаке дорастасте, матор 15 година, са жигом „Т². — Депеша начелника среза оршанског Бр. 12095.

Милосаву Стојановићу, из Горње Горе, ноћу између 7. и 8. ов. м-ца украдена је са авлије једна кобила. Она је матора 5 година, длаке сиво-плаветасте и има жиг „О³. — Акт начел. пр. пожешког Бр. 8349.

Код **Димитрије Петровића — Мартића**, тежака из Раковца, нађена је једна кобила матора 7 година, длаке дорастасте, на челу плаветаста преко леђа шегава, жиг уништен, и један ноћ наступост, длаке ђогастасто-беле, но сваки шегаш, на челу шесет, матор 7 година, без рожаша и жига.

Како је Димитрије побегао непред сиромашима, то је вероватно да је она стока украдена. Тражи се свуда. — Депеша начелника среза мланског Бр. 13465.

Обраћа се нашим свима полицијским и општинским властима да оне крађе и продајнице.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цени од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму уједно, цена је снета 50 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 дин.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а кроме потребе и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединп бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Позив на продају мора се лицима, у § 478. побројаним, саопштити *бар* на четири дана пре дана продаје.[1]) Како се рачунају ова четири дана? На првом месту дан продаје (dies ad quem) не долази у та четири дана. Quid за даном саопштења позива? Треба одговорити да је тако и са њим, према правилу постављеном у §. 117. по коме се, код рокова, дан продаје позива или одлука судских (dies a quo) не рачуна у рок. Дакле, између дана саопштења позива и дана продаје мора протећи четири пуна дана (quatre jours francs).

Шта ће бити у случају да извршна власт хоће да једном од означених лица саопшти позив за продају у једно време које пада у та четири пуна дана, то јест да му је саопштен противно пропису §. 478.? Ми мислимо, да тада дотично лице није дужно примити саопштење. Наравно, да ту може бити питање: да ли је власт покушала да позив саопшти у једно време када је то неће, с погледом на §. 478., било доцкан, или да ли није власт благовремено хтела позив саопштити, а дотично лице није овај пријавило из неког другог разлога, па се сада брани горњим изговором. Ако изнет званично тврди, да то лице није хтело примити позив, и ако му га је она благовремено хтела саопштити, тој изјави власти верује се као званичном документу све дотле док његову неистинитост заинтересовани не би утврдио на начин како се обарају аутентичне исправе (§. 188. у вези са §§-има 147. и 149. крив. зак.).

Али, шта ће бити, ако је заинтересовани примио позив, па да му овај није саопштен у року у §. 478. означеном? Да ли он може тражити уништај продаје онако исто као и онај коме позив никако саопштен није? Или да ли се не може рећи, да је он, пристајући да прими позив и у таквом случају, одрекао се права да тражи поништај продаје, то јест одрекао се права да захтева да му се продаја саопшти на четири дана пре, која одрицања овде, по §. 13. грађ. зак., сасвим може бити, пошто се ту не тиче стварн јавнога поретка?

Ми бисмо били склони, да ову тешкоћу у смислу оне друге содлуџије расправимо. Законодавац тражи да се продаја саопшти на четири дана раније зато што овоме саопштењу није задатак тај да заинтересовани само знају да ће бити продаје, већ се њиме хоће и то, да заинтересовани имају могућности да на продају дођу или предузму какве друге мере ради обезбеде својих интереса. Каква би корист и значаја имао позив на продају, ако би се она могла саопштити у једном времену тако блиском дану продаје, да заинтересовани не би могао ни доћи на продају нити учинити какве друге кораке у циљу одбране свога права? Законодавац одређује, тога ради, један размак од четири дана између саопштења позива и продаје, назначен да ће то бити, мислим, довољно. У самој ствари толики размак времена ће бити често и сувишан — ми предвиђамо ту евентуалност, јер нам она само и треба овде, — н. пр., у случају да се заинтересовани налази у самом месту продаје и да је он, још пре саопштења ове, учинио што треба за обезбеду својих интереса. Када је тако, онда је сигурно да једно лице, коме се по §. 478., мора индивидуално продаја саопштити, може ово саопштење примити и у току она четири дана која треба, по тој одредби, да протеку од саопштења до продаје. Јер, пошто је тај размак времена, као што смо објаснили мало час, прописан у интересу лица у §. 478. набројаних, то се онда та лица могу одрећи тога бенефиција. Они сачињава њихово право, а власт се може овога права одрећи. Дакле, та лица могу примити саопштење пуноважно, ма да оно нада у горе речени размак времена. И питање не изазива никакву тешкоћу, ако је, било спонтано било иницијативом власти, заинтересованим, приликом пријама позива, изјавио, да он овај прима и њко би, на основу §. 478., имао право одбити га. Другим речима, нема никакве тешкоће, када се је заинтересовани изречно своја права одрекло.

Тежи је случај, када је заинтересовани без протеста, али и без изјаве сличне оној коју смо нало час претпоставили, примио саопштење продаје у току она четири дана. Може ли се и тада рећи да се је он одрекао права које му је загарантовано §-ом 478? На безусловну алтернативу ногла би се учинити она примедба: не може се, код права, говорити о одрицању, ако овај за кога се вели да се је права одрекао није знао да је имао права. Према томе, ако заинтересовани који је примио задоцњени позив није знао да је имао право одбити га, може ли се рећи да се је он свога права одрекао? Отуда, зар се не би могло одговорити алтернативно само у том случају, ако је утврђено да је заинтересовани знао за тај бенефицијум, па је ипак, без протеста, примио саопштење. Иначе би требало одговорити негативно, то јест у оном случају, ако се докаже, да је заинтересованоме тај бенефицијум био непознат.

---

[1]) У дан пала Касационог Суд, у своме одлуком одлуци од 3. Септембра 1875. год., бр. 4603), био је решио да „у томе што је дужина на сам дан продаје напомени, да ће му се имање продавати, ако је он само на продају дошао или дошао, не налази се основ за наплате јошт продаје, већ се може рећи, да дужина за времена ради на продају позвао." Крстић — Ивишић, Законске одлуке, стр. 431. Ову се одлуку поклапала са §. 478. закона од 13. октобра 1865. год., бр. XVIII., стр. 167.), по коме је власт била дужна и питабудући ли потврдила „напомена на продају за времена позвати, осим ако се не зна где живи." Данас већ, после закона тога парагр. од 14. јула 1898. год., по коју власт има, лица у §. 478. набројано, позвати на продају дуг на четири дана пре продаје", таква гарантујућа одлука би за данашу протива. У том смислу имамо одлуку II-ог одељења Касационог Суда од 11. децембра 1887. год., бр. 10006, и опште одлуке, од 28. маја 1859. год., бр. 4854., Сл. Јакић, ор. сб. Полицајски Гласник, 1904., број од 22. августа стр. 258..

Овакво мишљење не може опстати стога што би оно било повреда правила: да неваљане закона никога не извињава, постављеноста у §. 14. грађ. зак.. Отуда се мора увек узети, да онај коме се по §-у 478. има продаја лично саопштити зна, да има то право да му се ова саопшти на четири дана раније. Према томе, када он без протеста прими задовољено саопштење, мора се узети да се је он тога свога права одрекао, те, даље, не може тражити уништај продаје.

Сад имамо да објасниомо други стан §. 478.. Он гласи овако: „Ако се ма коме од оних лица из ма кога узрока не може позив за продају на време продати или саопштити, извршна власт постаниће такноме заступника и заступнику продају саопштити, назначивши у постављењу за што је тако урадила.“[1])

Став овај редигован је и сувише аноседутно. Када би се он схватно онако, како је стилизован, прошле првога става истога параграва изгубио би много од свога практичног значаја, а тиме би се и циљ који се је у том пропису имао у виду често пута промашио. Ми знамо да је циљ личним саопштењима продаје тај да се лицима, у §. 478. означеним, да више маха за заштиту њихових права.

И заиста, §. 478. вели да ће извршна власт, у случају да нема времена да се неколе од речених лица продаја саопшти у познатом нам року, томе лицу одредити заступника и овоме продају благовремено саопштити. Што се тиче факта тога: да се дотичном лицу не може позив на време саопштити, законодавац, према редакцији горе наведене одредбе, не вода рачуна о његовом узроку. Ма какав узрок изазвао тај факат, власт је овлашћена да продају саопшти заступнику, и то саопштење биће правилно. Другим речима, питање је само о томе: је ли или није власт имала могућности, у оном времену када је одредила заступника и позив му предала, продају саопштити благовременоо заинтересованом лицу? Ако није имала времена, одређење заступника и саопштење продаје не може тражити уништај продаје, без обзира на узрок због кога власт није имала времена њему лично позив саопштити у законском року.

(свршиће се)

Живојин М. Перић

„О ДОКАЗИМА У КРИВИЧНОМ ПОСТУПКУ“

(свршетак)

„У материји злочина и преступа општег права т. ј. деликта које предвиђа казнени законик, протоколи увиђаја ма „какви да су агенти — каже даље *Garraud* — који су их саставили, — само су документа предмета, која подлеже дебати, „исто тако као и усмена сведочанства, и „која ни у ком степену не угушују убеђење судије“.

Ово важи дакле на све протоколе увиђаја било да их је извршио цео суд или један судија. И један и други може за доказ служити, али не мора. као што каже и сам г. др. Марковић. За то је законодавац у § 223. кр. пост. и казао: „судови „увиђај може само онда за доказ служити „кад је учињен по начину који је законом „прописан“. Какног смисла има онда разликовање доказне вредности ових увиђаја „на највећу доказну вредност“ и „мању доказну предност“ и њихове непродостојности, које прави г. др. Марковић у своме објашњењу овог §-а, кад и један и други протокол увиђаја *неверазју* до противног доказа, и у колико није учињена лажна констатација, и кад просто одрицање оптуженог и сумња судије нису довољни да уздрмају њихов ауторитет.

Ето дакле како стоји ствар са овом „највећом“ и „мањом“ доказном предности увиђаја у оба она поменута два случаја која разликује г. др. Марковић у материји *„немају као доказ“* § 14. стр. 167.) и њиховом неродостојношћу, и колико је баш теоријски јак г. др. Марковић у овој ствари. На цитираних налазања аутора која смо цитирали овде, јасно се види како стоји она ствар у науци, којом је г. др. Марковић хтео да заклони своје незнање и неразумевање § 223. кр. пост.

* * *

Ова би се дискусија отегла још дуже, ако би се задржавали и на другим наводима г. др. Марковића у његовом одговору и детаљно претресали све оно што је он наводио против основаности наших примедаба у нашем приказу његове књиге. Већ и ово што смо до сад изложили довољно је да покаже на каквом чврстом земљишту стоји г. др. Марковић и колико је јак баш и у науци онај „научник“ који нам тако дрско одриче сирему и неоспоривост за ову дискусију, хотећи тиме да маскира своје незнање. Ствари које смо ми додиривали на његове књиге, а тичу се одредаба нашег кривичног поступка и њихових објашњења толико су неторне и јасне за сваког у праксн да је било излишно онолико их аргументирати колико смо то чинили у нашем приказу, на ивак смо то учинили да ни не ће бити прибацина пристрасност у нашој оцени. У осталом, збила је и тешко дискутовати о појединим законским одредбама и њиховом значењу у практичној примени, са једним правником који тврди: „*да за постојање свих кривичних дела без изузетка*, иеказ неповољног или општеног може бити потпун доказ, само онда „кад нема других доказа о њиховом по„стојању“ као што тврди г. др. Марковић у своме одговору. Тешко је убедити човека који можда није никад ни видео ни једно кривично иеделење, у коме сумњива као доказ о постојању дела само и једино „ће иеказ општеног или неповољног и доказати му, да онај го, усамљен иеказ општеног *не може* да служи као доказ за егзистенцију „свих кривичних дела без изузетка“, баш за то што је усамљен, што нема ничега што би га потврдило. Кад би т. 1. § 230. кр. пост. о иеказу повређеног или општеног као доказу за постојање крив. дела, у недостатку других доказа имала такво значење, какво јој придаје г. др. Марковић, т. ј. да онај иеказ повређеног или општеног може бити потпун доказ за *постојање свих кривичних дела без изузетка*, кад нема других доказа као, што тврди г. др. Марковић — онда би постојање свих телесних повреда. сакопања, насиља против личности, могло бити доказано и без лекарске сведоџбе самим и голим иеказом повређеног, кад *нема других доказа*, и. пр. лекарске сведоџбе о повреди, деоловезању. Паљењиие, поништаји туђих ствари, опасне крађе, могле би се по таквом тумачењу § 230. т. 1. кр. пост. доказати голим иеказом општеног и без увиђаја и ма чега другог што би потврђивало овај иеказ. То значи оно тврђење г. Марковићево које ми овде дословце цитирамо: „г. Стано„јевића непрестано збуњују трагови кри„вичног дела. Да не пада у опасну за„буну, нему би са свим јасно било, да *за постојање свих кривичних дела без* „изузетка иеказ повређеног или општеног може бити потпун доказ само онда „*кад нема других доказа* о њиховом по„стојању“.

Баш сте ви у забуни г. др. Марковићу, ако можете пабацити овакав апсурд и овако разумети одредбу § 230. т. 1. кр. пост. Нађите нам ма и једну пресуду ма ког суда у Србији да је истом „*кад нема других доказа*“ самим и једним иеказом повређеног утврђено и. пр. постојање тешке повреде, силовања; да је у на ком конкретном случају, паљевина утврђена у недостатку других доказа, иеказом општеног, на ћемо признати да је тако. Такво нарамидално иеиање ове ствари само се код нас може наћи, а такнот суда нема у Србији који би одмах, чим неко каже да је повређен, општеван, примио то за готово и на основу *самог голог* иеказа *повређеног* или *општеног* утврдио егзистенцију представљеног крив. дела.

Али збиља овде има нешто што је збунило г. др. Марковића и што он или неће или не може да разуме. То је оно што смо ми рекли да по § 230. т. 1. кр. пост. „иеказ општеног или повређеног, у не-

[1]) Ако лице коме се продаја има саопштити није способно да само прими саопштење, онда ће се продаја саопштити његовом законском заступнику. Тако, за лица под старатељством малолетника, душевна болесника, расипника, опијума и несташа, позив на продају примаће њихов газда старалац (§ 153. грађ. зак., ча. 11., 127. и 135. зак. о стар., ча. 47. истога закона); за песпособна лица која су под очинском влашћу, продаја ће се саопштити оцу (§ 126. грађ. зак. и ча. 158. зак. о стар.); за неспособна лица која су у задрузи, саопштиће се продаја задружном старешини, који је њихов „природни тутор“ као што вели § 1419. грађ. зак. и ча. 24. зак. о стар.); за оне који су под стечајем, позив ће продају саопштити од браинуог стечајног већа (§§. 24. и 52. тач. 4. отеч. пост.); у овом опнеду су и приказао Касационога суда од 10. децембра 1892., бр. 14.005. С. Јовић, бр. 66., *Полицијски Гласник*, год. 1894., број од 22 августа, стр. 258.). Што се даље може тиче, она је способна да прими овај позив сама, без пособљења мужевљинова, баш да је она душина, као отповарни повереник пад овеновар. Исто тај способна, у одсуству тога пособљења, за исте разлоге газда (пеособљење), а за остало лице је способна, коненско за исте администрацију (управљања). Неспособно је да прими саопштење о даљу јавне продаје које заиилаи нам расиолагања. „Не вреди продаја саопштена робарају или заточенику, као оно које саопштења надзором старешог (надзора Касл. Суда од 5. јануара 1881., бр. 12.).“ С. Манасијевић, *Збирка*, кн. III., стр. 147., II. § 17. прим. зан.

достатку других доказа може служити као доказ о каквоћи дела. *Ако шета не остане никакве трагове*, ма да их по њиховој природи обично остављају на објекту или месту извршења (*delicta facti permanentia*), и. пр. код разбојништва, насиље нануде, кад оштећени није *погребен*, и *нема ничега* што би се могло увиђајем констатовати, — *ни и то са великом резервом*.

„Делом повређени или оштећени, каже г. Дим. Радовић, у својој „теорији казн. поступка", *може ми свако вероваши него ли сточић г. К. Марковића*, — „сматра се такође као подозрив сведок, и то прво с тога, што се сумња, да је повређени, „тада у раздражењем стању могао и најмање околности добро сазнати и оцењити, а друго с тога, што се сумња да „није тај делом повређени исто *дело замислио* на кога, из непријатељства, или „за добит какве користи. Ова сумња против повређеног ишчезава, ако се *с друге* страие докаже да је заиста казнено дело учињено, или ако повређени или оштећени опредељено кривца означава, а никакве околности не постоје, које би сумњу произвеле, или ако се на целог „поступка његовог види да њему није „стало ко ће за кривог проглашен бити" итд. (стр. 266).

Али ко може убедити г. др. Марковића! Та него неће убедити ни Garraud, ни Faustin-Hélie, које само наводиша, а то ни наш г. Д. Радовић; ми нак један скроман практичар, та, ми не смемо с њим ни дискутовати о овим стварима, кад нисмо у најмању руку бар доктор права,

* * *

Лепа је она пословица о снегу који не пада за то да покрије свет, већ да свака зверка покаже траг.

Крајње је време било да се опаји човек, без особите научне спреме, без праксе, представи правничком свету у правој боји. И он је то сам учинио својим објашњења крив. поступка у његовој књизи „о доказу" и својим „одговором". Он, који никад није примењио ниједну законску одредбу крив. поступка, у исљеђењу крив. дела, он, које не зна ни шта је то практична примена закона, нити кад год судио какво крив. дело, циничним добацује нам: „као је закон у сигурним судијским рукама"; нама, којима је то посведневни посао; који смо имали масе најразноврсинијих кривичних исљеђења; — он, г. др. Марковић, има смелости да каже: „да не „знамо елементарне ствари крив. поступка; „немамо спреме", и друге неуљудности. Нека г. др. Марковић само продужи како је почео. Показаћемо ми њему још пуно лених ствари којих има у његовој књизи, но, о којима нисмо прије говорили ни многих разлога у нашем прилазу. Само што сада нећемо то чинити онако „у разговицама" и оној форми, биранim изразима, као што нам је то примењено с нашеше стране, него ћемо се тада потпуно управљати по оном Његошевом: „отписеј му како знаш владико, а чувај му образа" *он тебе*". Навоите само г. др. Марковићу!

* * *

Молимо да нам се не замери на овоме овакоме разговору. Што је ова дискусија узела овакав тон крив је г. др. Марковић. Изазвани његовим неуљудним одговором без икаквог повода с наше стране, у одбрани наших правичних тврђења, морали смо му одговорити онако како нас је задужио у своме одговору, ма да то на жалост, не би требало у једној овакној озбиљној, чисто научној ствари. „Јаком мером мерите, онако вам се враћа".

Милош М. Станојевић
судија.

ЖЕНЕВСКА ПОЛИЦИЈА СИГУРНОСТИ

(НАСТАВАК)

в. Уређивање потерничких збирака и регистара. Један од тешких радова у полицији сигурности јесте рад на потерницама. јер захтева доста пажње. Потерница ништа друго није до наредба надлежне власти, да јој се какво лице приведе, или, да се какво лице ухапси.

Прву потерницу написано још у грчким државама. Она је садржавала у себи готово све оно, што и данашње потернице: име и презиме лица које се тражи, године старости, висину стаса, телесну развијеност, боју очију, боју косе, бркова, лица, особености и узрок са кога се тражи.

Све потернице, које потичу од надлежних власти у женевској републици отштампавају се једаред недељно у нарочиту књигу, под насловом „Збирка потерница женевскога кантона."

Но, кад би само женевска полиција уређивала овакву збирку потерница не би било од ње великих користи. Али овакву збирку потерница издају сви кантони у Швајцарској и шаљу их свима швајцарским полицијама и у Берн, где се налази централна полиција за целу Швајцарску, која на основу свих тих збирки потерница, приређује генералну збирку под називом Монитор потерница. У овоме монитору уводе се све важније потернице, које су издате у току протле недеље, фотографије лица, која одговарају за теже кривице и фотографије скупоцених покрадених ствари.

Перед овога, женевска полиција сигурности прима редовно и потернице из Париза, Франкфурта на Мајни, а из осталих земаља с времена на време.

Да би се што веће користи прибавило од овиј овако потерница једаи агенат баш се само њиховим сређивањем и уређењем у регистре. Регистровање потерница изведено је необично практично. За њихово регистровање употребљено је толико регистара, колико има азбучних слова, којима се презимена отпочињу. Вођење ових регистара врши се још од 1899 године и, за сваку нову годину, регистровање се врши у исто] књизи, само се на загласку листа ставља година, у којој је извршено увођење. Почетна слова презимена возују се са осталим словима редом, те према томе извршена је подела регистара и на одељке. У регистре поред презимена убележава се и име лица, почетно слово кантона, који је издао потерницу, а ако је потерница са стране, онда назив листа на кога је упета и назад, број потернице.

Перед сваке потернице, која је из маких разлога революционирана, налази се једно велико R.

Поред Збирке потерница, женевска полиција сигурности, у случају хитности, издаје и засебне потернице. Тако, за чувеног Канара, који је из једне женевске банке проневерио милион франака, издата је нарочита потерница у сто хиљада примерака и помоћу ње Канар је убрзо ухваћен у Тунису.

г. Уређивање исказних акта. Ова сваког лица, које из ма каквих разлога прође кроз полицију сигурности, остаје траг. Све анкете, које учине агенти и сви исказни доведених лица у полицији сигурности, раде се у дупликату. Оригинал се шаље дирекцији централне полиције, а преписе се чувају у архиви. На тај начин акта, која се чувају у полицији сигурности бивају из дана у дан пружају полицији сигурности све веће и веће користи. Број ових акта износио је за време пшчевог рада у полицији сигурности седамдесет и пет хиљада.

Као што се види тај је број врло велики и сва та акта, не би имала никакве вредности, када се не би агенти могли њима на лак начин служити.

Начин, на који су уређена ова акта, врло је лак и њиховим сређивањем бави се само један агенат.

За сваки акт прави се нарочит картон, на коме је исписано презиме и име лица, на које се односи и редни број акта. Картони се слажу у кутијице, азбучним редом, а акта у фасцикуле, по редним бројевима.

Сва та акта садрже а. *реферат* агента зашто је лице ухапсно или приведо полицији сигурности, б. *рапорт* за обавештење, у коме се налази: презиме и име ухапшеног или доведеног лица; надимак, ако га има; име и презиме оца и матере; место рођења; дан, месец и годину рођења; народност; место, у коме је учило школу; име лица с којим је у браку; домици; број деце; занимање; од када рали; кад је дошло у кантон; где је пре становало; исправе које има при себи; број одобрења за борављење и настањење, ако га има; релације; осуде итд., и најзад в. *исиит*, у коме се налази, поред снега онога, што се налази у рапорту за обавештење и лични опис. Лични опис садржи: висину стаса, телесну развијеност, боју косе, бркова, браде, очију, облик носа, уста, зуба, чела, лица, а уз то још и опис одела и особених знакова. Овај испит потписује агенат, који је извршио хапшење или довођење и лице, које је ухапшено или доведено.

д. Уређивање казнених регистара. За сва лица, која осуде женевски судови било за злочина било за преступна дела, шаље се извештај полицији сигурности. У тим извештајима налази се име и презиме осуђеног лица, кривица, због које је осуђено, величина и врста казне и дан, месец

и година, када је казна изречена. На основу тих извештаја агенат, који ради на потерницама, врши и уписивање осуђеника на нарочитим листићима, које сређује азбучним редом по кутијама.

ђ. Уређивање регистара лица, која врше кривична дела истога рода. Ових регистара има неколико: регистар за уније лица, која врше само опасне крађе; регистар за уније лица, која врше само крађе по магазинима и базарима; регистар за уније лица, која врше крађе точкова итд. Уније се врши азбучним редом.

е. Уређивање списковa украдених ствари. Све ствари, од веће вредности, које су украдене, уводе се у нарочити регистар. У регистру се обележава ознаке ствари и име лица, коме је крађа извршена.

ж. Тражење обавештења од разних полицијских власти и давање обавештења. Ова се обавештења обично траже за ствари, које су у вези с истрагом, или, ако имају исправе, који су сумњивога порекла. Све што је потребно за тражење оваких обавештења спрема један агенат, који зна шест језика.

з. Утврђивање идентитета. У женевској полицији за утврђивање идентитета постоји антропометријско одељење (Бертијонаж) још од 1891. године. Као помоћна метода, за утврђивање идентитета, уведена је дактилоскопија још у 1902. год.

За сада се нећемо задржавати на овоме одељењу, већ ћемо само поменути, да један једини агенат ради на мерењу и фотографисању криваца, попуњавању картона и њиховом сређивању, поред осталих послова у полицији сигурности.

Начин, којим се агенти служе свима овим актима. Када би се агенти полиције сигурности служили сами свима овим актима, убрао би била упропашћена, те стога, њима рукују само она лица, која их и уређују. Агенти, који траже податке за поједина лица, називе само име и презиме лица, који их интересује, на нарочитом формулару, а поред имена и података, које желе. То попуњене формуларе шаљу агентима, који раде на уређивању пријава, регистара и осталих акта и они у њима исписују она обавештења, која буду нашли. Тек потом, агенти имају права, да консултују акта.

Сиолика служба бригадије — шеф. Спољна служба бригадије — шест састоји се у томе, да дирижује агентима, који раде на улици. Све крупније послове, мора бригадир — шеф сам да сврши уз приномоћ агената или их поверава бригадирима, а за ситније даје агентима стално упутства, који их сами свршавају.

Он одређује јутарњим распоредом агенте, који ће радити у бироу; агенте, који ће свршавати анкете, које су им поверене, и агенте, који имају специјалне службе да стањају, пристављају, паркоима, позоришима, биоскоп-театрима и улицама.

Да би могао да води и надзор над агентима, а и над пословима, који су им поверени, даје им јутарњим распоредом састанке сваког сата. Агенти, који не буду дошли на састанак, дужни су, јутарњим рапортом, да наведу разлоге, због којих нису могли доћи на састанак.

3. Бригадијери. Као што сам у почетку навео, поред шефа полиције сигурности и бригадије — шефова, има уз полицији сигурности и четири бригадијера. Ови бригадијерима додељено је по неколико агената, неком више неком мање, што зависи од посла, које отправљају, и они са својим агентима образују засебне бригаде. У женевској полицији сигурности има четири оваких бригада:

а, Прва бригада — специјална. Њој су поверени у рад сви послови: убиства, златиље крађе, залеи николаја, прављења и протурања лажног новца.

б, Друга бригада — бригада мандата. Њој су поверена тражења и хапшења лица за која постоје мандати за хапшење.

в, Трећа бригада — уличка бригада. Њој су поверена тражења и хапшења кочијаша, лопова што краду на излога, лопова h l'americaine, протеривања лица, скитница и просјака.

г, Четврта бригада — перманентна. Она се налази непрестано у бироу и њој се поверавају од стране суда само хитне ствари.

(свршиће се)

Стеван Д. Тодорић

МОРАЛНА СЛОБОДА У НОВОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

Ад. Принс

Циљ је овим редима да истакну трансформације, извршене под утицајем традиционалних идеја кривичног права, и да објасне зашто је принцип друштвене одбране замењио принцип индивидуалне одговорности са његовим нијансама и ступњевима. Еволуција ова има се, на првом месту, приписати прогресима, оствареним у психичким, правним и друштвеним наукама, који су веома много утицали на оријентацију савршене кривичне. Потребно је затим признати да је класична школа, стављајући кривично право у конвузну средину између детерминизма и индетерминизма, онтеретила судије веома тешким задатком и приморала их да решавају нерешиме проблеме.

Детерминизам је научна метода; наука има потребу да идејом неопходности и мора рачунати на сталност у сукцесији феномена и у односима између узрока и последице.

Индетерминизам је моралиа метода, а моралу је потребна идеја о слободи; он мора почивати на веровању у принципе и на могућност вршења дужности и противљења убеђења. Ала, и детерминизам и индетерминизам нису правне методе, и с тога се њима не могу користити чиновници, који имају дужност да суде људе.

Несумњиво је, да детерминизам, примењен у класичном кривичном праву, оно излаже опасности, јер уништава одговорност и чини казну апсурдном, али детерминизам не може диктовати судији своје закључке, јер долази у сукоб са нашим унутарњим осећајем о слободи; с једне стране, ми можемо формирати пројекте и тежити извесном циљу, али ми не остајемо пасивни гледаоци онога што се у нама дешава; с друге стране, опет, ми не можемо пропитати будућност и потпадати насигурно шта ће радити наши ближњи; има, дакле, у нама један фактор који избегава механизму и неопходности.

Исто је тако несумњиво да и индетерминизам, примењен у класичном кривичном праву, оно спасава, дајући му за основу одговорност али на индетерминизам није бусола за судије, јер и он долази у сукоб са особљем који нам је нашој зависности од космичких закона и судбине.

Ништа простије него рећи: ја сам одговоран само за оно што хоћу да учиним. Али оно што ће учинити или што неће учинити зависи од мог карактера, од које природе и од мог темперамента, а мој карактер зависи од околности којима, нарочито у почетку њихове формације, ја не располажем. Или, као што вели Кант: *„праса моралност наших дела остаје нам скривена"*.

Заблуда је класичне школе у томе, што сматра да су људи увек господари своје судбине. Међутим, геније, пре свега, зависи од инспирације, која измиче вољи. Пропала створења не пропадају због лености, већ под утицајем рђавих импулса и унутарњих инстината, који су у противности са вољом.

Пред тешњом, која је све већа и већа над треба добро разликовати где је погрешка и одговорност, и колики је њихов степен, ове дискусије треба избегавати у колико је год то могућно. Због овога је на Бисмарковом радничком законодавства изчезла обиста доказивала погрешке патронове или радникове и на место ње дошао професионални ризик, као год што се и у државном праву немачком појавила нова теорија: „Causal-Haftung".

Ова исти узроци учинили су, да се и у кривичном праву појави доктрина о друштвеној одбрани, која ставала у дужност модерној држави да заштићује друштво од свију, како општих тако и кривичних потреба. Питаље је само да ли ова теорија, неконцентришући сву пажњу судија на психичке услове одговорности окривљеног, неће имати за последицу презирање његовог психичког индивидуалитета? У овом случају не би могло бити речи о каквом прогресу, већ само о назатку. Срећом ово не стоји. Мора се признати, да наша школа истиче овај психички индивидуалитет на начин методичнији и научнији но што је то чинила класична школа, јер одбрана друштва каиској брижљиву студију личних диспозиција творца атентата на јавни ред, а има за последицу не само апстрактну градацију у систему казни, већ и конкретну разноликост режима према опасној и променљивој природи преступника.

Доктрина друштвене одбране захтева исто тако напредак у судској техници, боље репресивно правосуђе, локалне судове, судове за децу и много већу контролу специјалних комисија за проучавање предузетих мера. Најзад, доктрина друштвене одбране иде још даље него, тако рећи, и само кривично право; оно иде даље и од казне и од злочина, јер поред опасног стања криваца, који по-вређују текстове кривичних закона, она

предњића и опасно стање дегенерисаних бића, која још нису извршила кривична дела, али која ће их извршити ако буду остављена сама себи. У овоме се најјаче истиче карактер друштвене одбране: она постаје друштвеном заштитницом и, у место да се бори са људским страстима, она ублажава људске патње које би, кад би остале непознате, несумњиво биле клица будућег криминалитета.

Доктрина друштвене одбране исто је тако доктрина поверења у будућност и доктрина оптимизма; она противстаје песимистичкој идеји, која нас гура у узалудно посматрање непоправиме прошлости: она нам даје циљ и опомиње нас са Јерингом, да је циљ творац права: она нас, назад, упућује да идемо, не са онима који живе од успомена, већ са онима који живе од пада и који сањају о све лепшем, племенитијем и корисније правосуђу.

Повлаш је ствар да у човеку има нешто, што ни он сам не појми: слобода и потреба реде заједнички на формирању нашег индивидуалитета; ова два фактора комбинују се, мешају се и продиру један у други у променљивим и нама непознатим сразмерама. Ми не знамо колика је доза слободе и потребе, која улази у сваку од наших акција. Како се онда може захтевати од судије да оне непознате ствари констатује и уме за базис својих одлука?

Тип нормалног човека, обдареног интелигентном и слободном вољом, створење је које има своју клицу у *Bonus Pater familias* римскога права, и које за свој развитак има да захвали картозијанском духу и филозофији XVIII века. Али је модерна психологија данас тако дубоко и детаљно проучила људску душу, да би и даље могли са речима: „интелигентна и слободна воља“ представљати мистериозну мешавину дисајне и живе свести, инстинкта и рефлексије, имагинације и разума, који сви у скупу сачињавају човечју personalitet. Ово је један од узрока ослабљења интелектуализма, који је до скора потпуно владао.

У кратко речено: није никако реч о нормалну моралне слободе, пошто је њом о њој неопходно потребан друштвеном животу. Живот, право, цео свет били би, без онога појма, само једна декорација за маскиране празнине и инштинкта, без икакног смисла и циља. Само, то је проблем сасвим различан од оног који овде непитујемо: то је тражење одговора на питање: да ли је Природа на крају крајева механизам и случај, или интелигенција и слобода.

Пошто се декларира као „инфалиста“ и присталица моралне слободе, али не улази дубље у ову ствар, већ остаје у обиму кривичног права, и истиче како је немогућно захтевати од регресивних судова да изучавају тајне за које нису дорасли. С тога је он мишљења да њихов задатак треба упростити усвајајући теорије друштвене одбране.

Revue de Droit pénal et de Criminologie.

СЛОБОДНА ВОЉА И КАЗНЕНО ПРАВО

(НАСТАВАК)

Ипак но може мишљењу у интересу казненог права потпуно је немогућно, да се станимо на ово становиште. Јер би, кратко да кажемо, отуда изашло казнено право, које би било исто толико неправедно, колико нецелисходно, а никуколико не би било у стању, да одговори социјалним захтевима, којима треба да служи.

Ипак је за формирање казненог права меродавно на првом месту питање: шта *треба да се казни?* другчије речено: под каквим претпоставкама треба да се учини употреба казнене власти државине? Разумно се може дати на ово само *један* одговор: Извесне *радње* имају да се казне, поимене такве радње, које се јављају као штетне по грађанско друштво. Биће оне радње такве, да се њима наноси другом повреда, биће оне такве да производе какву опасност, или напослетку такве, да садржавају само могућност такве повреде или опасности, — увек мора постојати извесна радња, или, да се онде обухвате и пропустне радње (пропуштања) мора постојати извесно понашање учинила, које повлачи казну. Ко ништа од тога није учинио, — ма како он по своју нарочитости и својим способностима изгледао сумњив и опасан, ми га нећемо сметти калнита, већ казну за онога задржати, који је извршио нешто, што је противно закону. Другче са становишта неслободне воље. Ако човек нпак није господар својих дела, ако он ништа за то не може, што је причињо штету своме суседу или држави, то није потребно, да се казна ограничи на то, да казни само ону радњу која је у стварн учињена; шта више изгледа, да је на своме месту, да се и онај подвргне дејствовању, за кога постоји само сумња, да ће учинити какву казњиву радњу. Исто тако као што душевно болесног не затварамо тек тада, кад је друге повредио, већ нам већ главом запало, важне предмете уништио, већ тада, кад је с довољном извесношћу утврђено његово душевно обољење; исто тако као што пса не тучемо само кад је учињо какву штету, већ чим је то потребно ради његове дресуре, исто тако не би стајало на путу, да се подвргну казненом поступању сви, код којих се опажају рђаве наклоности и навике, тако да би се казнени заводи морали испунити не само таквима, који су учинили злочинства, већ и таквима, за које постоји опасност, да ће тако што учинити.

Какве би опасности отуда произашле за правну сигурност појединца и целине и како би неспособне стање у опште наступило, очигледно је. То би било стање, чија би опорост и најмање надмашили оно стање, које се у привредном односу показује као социјалистичка државна идеал, и о коме се с правом рекло, да би оно зачило на робијашницу, која обухвата све грађане државе.

Исто тако стоји и са питањем: *како треба да се казни?* каква су средства, која треба да се употребе у циљу казне, и у којој мери треба иста у поједином случају да се примене? Са гледишта свако здравог казненог права и на оно постоји само један одговор, који управо у поједином случају стварa велике тешкоће, али је ипак у опште у стању, да заједно сразмерно моуздано мерило. А оно је мерило кривица. Просто имају такве непријатности да се изреку, које су у стању, да код учинноца произаоду осећај, да их сматра као казну за своју кривицу; и исте морају бити у таквој величини изречене, која би одговарала јачини кривице. Што се даље парочито тиче казне лишења слободе, иста мора бити толико обимна и разноликa, да представља довољно, али но сувише велико испаштање дела.

(свршиће се)

Д-р Д. М. Суботић

УБИСТВО ОДМЕТНИКА АНЂЕЛКА — ЂЕЛЕ

Решењем Господина Мин. Унутр. Дела од 30. јуна ове год. Шбр. 13529, стављено је у дужност инспектору г. Тодорићу да одмах оде у Средњево, у место, у коме се налазио одметник Анђелко С. Мизопанеић, знани Ђела, или како се он радо звао Ђема, (сваиако сећајући се славе чувеног Ђеме Брђанина), те да тамошњим полицијским властима укаже помоћ и да је потребна упутства, за што брже његово хватање.

Сутра дан по добијеном опхављењу, Тодорић кренуо се преко Пожаревца и В. Градишта у Средњево.

Из Пожаревца отпутовао је преко В. Градишта за Средњево из кога је одметник, у коме је најпише злих дела извршио и намеравао да их још врши.

Ну, пре сваког даљег излагања о току рада Тодорићева и бављења у Средњеву, потребно је да се изнесу претходне неке ствари, које су претходиле и убрзале одметање Анђелково у хајдуке.

Анђелко је пекарин, доста млад човек од 33 године старости, има кћер од 14 год. и синчића од 9 године, жену жену, оца, мајсху, снаху, пет зетова у пет околних села, пашенога, стрине и тетке, па и велики број других рођака. Имовног је стања средњег. Кирџија је колшким коњима до В. Градишта, Кучева и других места. Од раше младости кројудао је но њима: бундеву, пасуљ, кукурузу, сено жита, сено и друго; из куће и дворишта: прасе, кокош, гуску; крао је унек, кад кад с успехом, кад кад без успеха. те је с тога и неколико пута хватан у крађама и осуђиван општинским судом, полицијском влашћу и државним судом. Ну често је пута успевао да се изнуче од одговорности и казне. Ради што боље његове карактеристике ягодно ће бити да покажемо једну духовиту ствар из његова живота. Пре кратког времена дошао је једном адвокату из В. Градишта и уништао га је: колико би му одсеком годишње тражио да га брани. Адвокат се нашао у чуду и одговорно је да не разуме шта хоће. Како не разумеш?! Ја ћу се старати да ме што мање бранш. Моја је брига да не падиом у клопку, а ако па-

дићем, ти ћеш имати од мене годишње хиљаду динара да не бранши!

Ањелко је био средњег раста, при, прних таних бркова, брк од брка му је растављен и на средини извеђу њих има онален ожиљак; очији је плавих, живих гледе дугуљасте; од одела је најчешће чакшире и гиљ од шајка, на глави шубару, а шешир па и шајкачу по потреби, а на ногама опанке на закончавање. Био је добро писмен по пранића. Није могао да прије дуго своја рођава дела — причао их је другима са задовољством. Због пргаве своје нарави био је врло често у селу тучен, али је све ударце стојички подносио, готово без протеста, додајући над и над: „осветићу се кад-тад". Од пре 7—8 година понашао је чешће: „најбаш ћу морати у хајдуке".

Последњи повод да се Ањелко одметне у хајдуке био је овај:

Пролетос неки Милутин Рајић, младић из домаћинске куће, тек регрутован за стални кадар, украде од свога стрица 5 гусака и преда их Ањелку, да му их он — Ањелко — прода по 2 дин. комад, а што више добије, да узме себи као награду, а још поред тога по 0·20 дин. од сваке гуске као труд. Ањелко лако пристане на овај предлог, одшеће гуске у Вел. Градиште и прода их, а новац по погодби преда Милутину. Крађа се ухвати и Ањелка повуку на одговор и ухапсе. Милутин и његов брат, старешина куће и остала родбина настану код Ањелка да не ода Милутина за ову крађу, већ да на себе прими ону кривицу, а за ту услугу обећају му 200 динара. Ањелко пристане на ову погодбу, прими кривицу на себе, буде суђен и осуђен од општинског суда са 4 дана затвора и 3 мес. полицајског надзора. Но, и по издржаном затвору није се смирио. Ноћу између 25. и 26. јуна тек. год. Ањелко изврши крађу једних кола детелине у селу Паревцу и по трагу од кола, који је ишао до његове куће, утврди се, да је он извршио ту крађу. Када је видео да је ухваћен, потражи начина да се он напрамке неђаку изручи и покуша да се поравна са сиђењним, му како није имао готовог новца, оде Милутину и затражи му обећаних 200 динара, како би их дао царевчанима и измирио се. Милутин га грубо одбије од овога тражења и најпосле интера из куће.

Суд општински је непрестано позивао позивима на Ањелка да му пристане по тужби за ту крађу, јер су општени чекали и Ањелко покуша да бар од Милутиновог брата добије 200 динара да би се намирио, на кад му је и та покушај пропао, реши се да се одметне од власти и да се освети свима онима, који су му по његову схватању, ма какву неправду учинили, ма за то оде својој кући, обуче свечано одело узме пушку остругушу са муницијом колико је имао, као и остале потребе, опрости се са својима и оде из села у кукурузе.

Од тада је постао звер, а не човек. Тога дана 26. јуна око подне, када је напуство своје огњиште, зајам удесом онај Милутин Рајић нађе путем сеоским из Миљевиће за Средњево колима, у којима је превожено пређ за њиву. На полама је био Милутинова брата син — синовац — Раде, дете од 6 година, а испред волова ишла је Милутинова снховица, девојче од 13 година, а за колима Милутин. Најдаред се појави пред њих Ањелко. — Шта ћеш сад, Милутине? упитао је. — Ништа! — одговорио је Милутин и наставио пут за колима чим је окренуо дећа Ањелку и одмакао са 5—6 корачаја, Ањелко опали из пушке и уби и Милутина и дете Раду, у колима једних метком. Девојче, што вођаше волове, кад виде братића где паде, скочи на кола узме дете у руке, које већ умираше, и отпоче да му пије уста, мислећи јадница да се Рада од пушка преплашио. Пошто је и Милутин нао крај кола, пришао му је Ањелко и ударао га три пут ножем по врату те га дотукао, а све то на очиглед неколико жена, које се у том моменту ту десиле, да затим оде путем и замаче у кукурузе.

Тако је отпочело Ањелко да се свети.

Није прошло ни неколико часова од тога двоструког убиства, а Ањелко је спазио друмом свештеника средњевског г. Павла Јанковића, који стаповаше у Чешљеву Бари и праћаше се кући са годишњег испита средњевске школе, па и на овога пуцао у два маха, срећом промашио га је. Свештеника је хтео да убије само зато, што га је тужио општинском суду, јер му није хтео да плати 3 динара за сечење колача.

Чим је г. Драгутин Пантелић начелник среске, који је тек на три дана пре ових догађаја примио дужност, за све ово што се десило сазнао, послао је у Средњево писаре: Јована Илића и Лазара Тршића.

Ови су чиновници по одласку у село, одмах предузели извиђај по учињеним делима, и предузели мере да се одметник пронађе и ухвати, али је Ањелко, решен на освету ма и по цену свог живота већ био успео да се ноћу између 28 и 29 јуна око 10 часова прикрадне у село и познаваен дође до куће одборника Николе Марковића, који је тада славио и који је био тога вечера с гостима на вечери и да га он убије баш када је дигао чашу да наздрави гостима. Николу је убио зато, што је као општ. одборник при гласао и потписао решење, да се Ањелко стави под полицајски надзор.

Кад је Ањелко, већ отпочео овако да остварује свој план, он је отпочео да сменшава како би лошао бољег и свакшенијег оружја, но што га имађаше — пушку остругушу. И зато му се указа убрзо прилика. Јони сутра дан, баш на Петров-дан, Ањелко је код Трибровске камено кућрије спазио око 7½ час. по подне крај друма на извору војника ст. кадра Светозара Рајачића, родом из Дубоке среза шишког, који се наоружан бројеметном пушком и са 100 метака, враћао Средњеву, где је ба са службом при барутном магацину. Како је Светозар ишо воду, Ањелко му се прикраде, опали на њ из остругушке и обрани га тешко, прође му, отме пушку са муницијом и оде.

Начелство окружно известило је о свему овоме министарство и молило га је, да му се пошље што већи број жандарма под вођством командира одреда, а уједно је известило министарство и о томе, да је решењем својим од 27 пр. м-ца Бр. 10132 позвало одметника Ањелка да се преда у року од 20 дана, а у супису чл. 9. зак. о јавној безбедности. И Министарство је послало извесан број жандарма и командира одреда пожаревачког, г. Павла Грујића поручника, у Средњево, а тамо је тога дана отишао и начелник срески г. Пантелић. Ноћу између 1. и 2. ов. м-ца Ањелко нађе се дође својој кући да види жену и децу. Допуштао се неопажено у село, уђе је у своју авлију, која лежи поред главног сеоског друма, а преко пута школе и цркве и у близини војног магацина, који чува велики број војника, па је отпочео да дуда полако на прагима од куће не би ли их отворио или да пробуди жену, па да му их она отвори. У дворишту је тада била постављена стража од 2. жандарма и 3. наоружана сељака, која је имала да мотри на долазак Ањелков, јер је Ањелко поручио преко механске момка, који је се тога дана враћао за Средњево колима са куповним хлебом из Градишта, да ће доћи да обиђе своју кућу, но да каже кавегању да не одређује на стражу сељаке, но само жандарме. Тада је узео од тога момка и два хлеба не платив их. И заиста одржао је реч. Ушао је побаучке око 11 сах. у авлију. Видео је стражу а и стражари су приметили једну црну прилику, но у ноћи нису могли распознати ко је и шта је, а особито што је одметник ишао побаучке. они су посумњали да је било неко пеето.

Приметив стражу Ањелко је изишао неопажено из дворишта на сеоски пут, прескочив плот, па се једним шанчићем прикрао својој кајиџи и када је преко ње спазио где стоје ина кајиџе жандарм Милорад, до Милорада један сељак, а поред сељака још један жандарм, одмакао се мало од кајиџе и скрепао је кроз кајиџу пушку у правцу Милорада, убије га на место, а сељака који је био поред њега тешко обрани. Ова погибија жандарма и повређа сељака стражара, збуни остале стражаре, те одметник улучи прилику и побегне, ма да је на пуцањ пушака дотрчала и помоћ од других стражара. —

Сутра дан по овом догађају стигао је већ у Средњево и инспектор г. Тодоровић, на обавештење се о овом као и раније изложеним што их је одметник починио, и прикупивши остале потребне податке, пође му је брига била, да сачува село од упада одметника, као и да обезбеди и заштити она лица, којима је Вера претно осветом.

Шта је г. Тодоровић предузео у горњој целн види се из његових извештаја упућених Господину Министру Унутрашњих Дела, а који гласе:

„У Средњево стигао сам јуче (извештај од 3 јула) у подне. Предузео сам све потребне мере да спречим сваки упад у село овог лупежа и опасног одметника и осујетим му свако даље замишљено злочиначко дело.

За ово спречавање упада и осигурање становника овог села од осиете, постаиио сам двадесет заседа и у свакој по 5 људи.

И ако у пожаревачком одреду има по списку 175 жандарма, ја на лицу места имам сада снега 35, број врло недовољан и за саме заседе, јер у свакој овој мора бити по 2 жандарма и три сељака.

На сељаке се не могу поуздати а и без оружја су.

Ове се заседе око села морају одржавати и даљу и ноћу, јер ова] аликовац хоће и даље да врши осветуа над својим сеоланема и отуда је и плесов ушао сваке ноћи, а и по неки жртва.

Оним људима у заседи потребан је одмор, јер ако су у заседи целе ноћи морају се даљу замењивати другим одморним.

А где су ми ови? А потребно је овог аликовца и даље, ван села тражити и успешно гонити по кукурузима и околним селима, где би се могао прикрити.

За тај посао немам на расположењу ни једног жандарма.

Потребно је да се овде одмах упуте бар још 50 жандарма. Из пожаревачког одреда не могу добити жандарма, јер су 82 жандарма из овог одреда упућени на службу другим начелствима, а погланито у борски рудник.

Остали су потребни начелству, неки окр. начелник, за одржавање и вршење редовне службе у округу.

(свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Вит. Д. Крстић, писар Управе града Београда, пита:

„§ 356. под в. казн. законика гласи: „Ако закупац или закупац, коме је рок закупа истекао, или му господар закупа на време отказао (§ 701. гр. законика), неће, на захтев господарев, из закупног добра да изађе, полицијска власт ће му наредити да се у року од једног а највише до три дана из закупног добра исели".

У целом овом параграфу није предвиђено да господар закупа мора навести и узрок са ког отказује даљи закуп закупцу. Једини параграф на који се поменути параграф повиња јесте § 701. грађ. зак. који у првом свом делу предвиђа да уговор на кирију или закуп престаје и онда, кад *немајући уговореног рока једна страна другој откаже даљи закуп*; а у другом свом делу каже у ком времену мора бити тај отказ.

Данаса се врло често да закуподавац унутн акт кварту, којим тражи да се његовом закупу сконити да се у року законом исели на закупног добра, не наводећи *узрок* са кога му отказује закуп. Закупац изјави да неће да се сели, не подносећи куповању исправу да рок закупу није истекао или да је продужен.

После овога кварт доноси решење да се закупац исели из закупног добра, иначе ће бити силом закона избачен. Овакна решења полицијских власти *одобравају* судови.

Но, како има не само судова, него и судија једног истог суда, који овакна решења не одобравају, већ ништо из разлога: што закуподавац није навео *узрок* због кога отказује даљи закуп, то ми је част замолити уредништво да у једном од бројева „Пол. Гласника" да своје мишљење по овој ствари т. ј. да ли закуподавац мора у акту отказа навести и *узрок отказу закупа или не*.

Моје је лично мишљење да закуподавац не мора навести узрок отказу, једно о обавром на јасан пропис § 701. гр. зак., а друго што је и у самом § 356. в., као § sui generis, предвиђено да се закупац може обратити надлежном суду за нападу штете, ако буде нашао да је оштећен избацивањем из закупног добра".

— На ово питање одговарамо:

Поједини сопственици имања, да би наносрским путем дошли до писмених доказа, како су закупцима отказали даљи закуп својих добара, обраћају се полицијској власти са тражењем, да она саопшти закупцима отказ уговора.

Неки од њих наводе и оправдане узроке отказу, а неки просто отказују даљи закуп не износећи никакве узроке.

И ако послови ове врсте не спадају у нарочиту дужност полицијских власти, јер им ни једним законом нису нарочито наметнути, ипак оне умесно раде што их примају и извршују, јер им закон није ни забрањено вршење њихово, поште у нас полицијске власти још нису одстрањене од разноврсних послова, који са правим задатком полицијских власти немају ничега заједничког.

Ово ће просто по захтеву сопственика добра или закупца саопштити отказ уговора противној страни, и њихова је радња тиме по тој ствари завршена.

Понављамо чим је власт саопштила отказ дотичној страни, и дала уверење овоме, који је отказ тражио, изравно ако је он то захтевао и ако је плаћао таксу, ова тај предмет оставља у архив.

Чак и у случајевима, да се сопственик стана обрати накнадно нарочитим актом, и тражи посредовање власти у смислу § 356. в. кр. закона, рачуја радња власти нема ничега заједничког са овим, јер у том случају сопственик подноси као доказ о отказу добивено уверење.

Према овоме, ако судови траже да се упех изнесу и узроци отказа, они греше, јер то не траже ни § 701. грађ. закона, ни § 356. в. кр. закона, као год што и полицијске власти греше, ако по овим захтевима за отказ предузимају ма какву даљу радњу у смислу § 356. в. поменутог закона, без нарочитог *новог* захтева закуподавца и одњено од оног првог захтева.

Кад је већ реч о наређењима § 356. в. кр. закона, онда ћемо истаћи погрешне поступке појединих власти у случајевима његове примене.

Тако, многе власти, над већ нађу разлога да закупца треба исселити из добра, јер је рок уговору истекао или је на време отказан, оне то чине нарочитом пресудом.

То је, међутим, погрешно, јер то увек треба чинити *наредбом*, као што и сам § 356. в. вели речима: „власт ће му наредити да се у року" итд.

Ова наредба може носити облик решења, у којој се, наравно, морају изнети разлози, који власт опредељују, да закупца из добра изгони.

Како ове наредбе могу бити предмет жалбе у смислу § 27. Устава земаљског, то је било пометње: ко је надлежан за оцену њихове умесности — судови или више надзорне власти?

Поводом случаја, који се о томе догодио између начелства београдског и привременог суда истога округа, Касациони Суд, у I своме одељењу расправио је ово питање решењем од 25. маја ове год. Бр. 6193, које ниже саопштавамо, налазећи: да су за оцену наредаба надзорне административне власти, а не судови.

О примени § 356. в. писано је раније у овоме листу, на име у бр. 12. за 1908 годину и у бр. 26. и 27. од ове године.

Поводом разноликог схватања ове одредбе од стране оних, који су је обраћавали, као и поводом разнолике њене примене, од стране власти, ми ћемо укоро изнети и своје гледиште.

Одлука Касације, коју смо поменули, гласи:

„Касациони суд расмотрио је све акте по предмету сукоба начелства окр. београдског и привремен. суда за округ београдски, а по оправдању Јевтимија Застачића кафеџ. због дела из § 356. в. крив. зак. на ногано:

По §§ 15. и 16. полиц. уредбе, привременим суд расправа пресуде или решења поништним домима, а у овом случају и по представци самога начелства у акту од 18. маја т. г. Бр. 3935 којим се тражи решење питања о сукобу између њега и привет. суда окр. београдског, још и нема никаквог иступног дела, него је ово само у изгледу и може та бити тек. ако се не би поступала наредба садржана у „пресуди" начелника среза врачарског од 3. маја 1909 год. Бр. 7982.

Према томе а сагласно са мишљењем опште седнице касац. суда од 24. априла 1904 год. Бр. 3566, на које се начелство неуспело за своје тражење у означеном акту позива, на овоме се не може ни оснивати надлежност привет. суда београдског округа, да сада и пре нојано иступне крипице расматра поменуту одлуку начелника среза врачарског, од 3. маја т. г. Бр. 7980, нојој је у осталом погрешно дато име *пресуде*, јер она је у ствари само *наредба* којом се закупац Јевтимије Застачић позива, да се из закупног добра исели у означеном року и које ће наредбе умесност и законитост суд по жалби имати да оцени, тек у случају, ако би поступала непослушност према тој наредби и закупац био због тога кажњен.

Према овоме препоручује се начелству да поступи даље по закону".

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

П О Т Е Р Е

Предраг — Драги Стојановић, из Вишорече, ср. бељичког, пошу намењу 27. и 28. пр. м-ца, употребом клучем отворио је фиоку у келнерају и покрао своме газди Алексе Ђорђевићу, кафеџији из Ниша, следеће ствари: један џепни ножићчић, у коме је било пет простопових жаменова у боји; један златни прстен са црвеним каменом; један златан наполеон; неколико динара у разној монети: нешто стварнског новца у вредности 16 дин; страног новца опет у вредности десет динара; два џепна сахата — један сребрн, други никловн; два лоза од $^{1}/_{4}$ класне лутрије под Бр. 2316 и 18297, и још неке друге ситнице. *Предраг* је стар 23 год., високог раста, у ципте плав, на себи има сукнени гуњ и панталоне, на глави шајкачу, а на ногама опанке. — Денешња начелника окр. пиротског Бр. 16237.

Светолик С. Николић, из Рудника ср. качерског, извршио је крађу стварн Вељу Васиљевићу опанцарем и побегао. *Светолик* је стар 18 год., средњег раста, врлих очију; на себи има: чоџулу, гаће, нове мушке чарапе и нове опанке са кајишима. Све су ове ствари украдене. — Денешња начелника среза качерског Бр. 6370.

Светислав Ђорђевић, осуђеник пожаревачког казненог завода, а родом из Ниша, 24. пр. м-ца побегао је из заводске баште, где је био на раду. *Светислав* је стар 23 године, средњег раста, усукане косе, жућкасто-зелених очију, брца се; од особених знакова има: белегу од посекотине, неправилног облика, величине 2/1 см. удаљену за 11 см. изнад превоја леве шаке страни интеропорној; белегу од посекотине у облику праве линије крајца косог, величине 3 см., удаљену за 2 см. изнад превоја леве шаке, страни интеро-пектерној; белегу од посекотине у облику петпарца, удаљену за 13 см. изнад превоја десне шаке, страни интеропорној; младеж величине кукурузног зрна, удаљен за 4 см. у лево од левог угла уста; белегу неправилног облика величине $^{9}/_{4}$ см. удаљену за 6 см. изнад чланка десне ноге страни интеропорној; на себи има: прне панталоне и при полован прелук, на глави при полован шешир, а на ногама ципеле. — Денеша пожаревачког казненог завода Бр. 2941.

Милан Миленковић, из Мајатовца среза белачког, осуђеник београдског казненог завода, 28. пр. м-ца побегао је са Аде у Кумарији где је био на раду. *Милан* је стар 29 год., малог раста, смеђе косе, жутих очију, бидоог лица; од особених знакова има белегу од посекотине, у облику праве линије пролаз партикалног величине 1/05 см. удаљену за 3 см. изнад спољег угла левог ока; на себи има капут, прелук и плаве панталоне. — Денеша управе егоџарског завода у Добричеву Бр. 4263.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима ревносно трагају, и у случају проналаска стриктно их упуте властима које су потернице издале, о чему ће се очекивати брзојавна или писмена денеша.

Т Р А Ж И С Е

Марију, кћер Богосава Перишића, из Каленића ср. тамнавског, за коју се сумња да је одведена у Београд и продата проституткој радње, тражи начелник среза тамнавског ради предаје родитељима. Марија је стара 15 год., прне косе и очију; на себи има жуту репу од поркета, и ткану сељачку сукњу. — Денеша начелника поменутог среза Бр. 10161.

Нека сва полицијске и општинске власти живо потраже дотичну и пронађено упуте именованој власти, која је тражење поднела.

О Б Ј А В А

Милан Т. Станковић, из Рајгојне ср. лесковачког, одговара код начелника среза

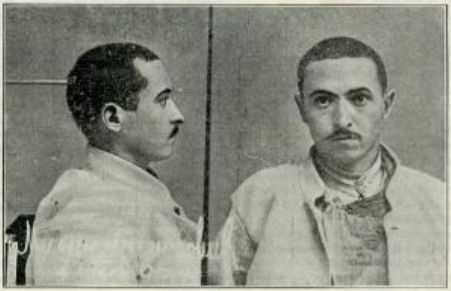

лесковачког за опасну крађу, а одметнуо се испод власти и почео самовољно живети у намери да казнима дела чини и у бегству пуцао је на потеру.

Зато ово начелство ово-окружно, на основу чл. 9. закона о јавној безбедности, овим позива да се у року од 20 дана од дана када овај оглас у „Српским Новинама" изађе, пријави најближој полицијској власти и преда, јер ако то у остављеном року не учини, начелство ће га огласити за хајдука.

Милан је стар 26 год. висок, добро развијен, црномањаст, малих црних брка; у одеау сељачком, собом носи пушку система „Ниботдјевог".

Бр. 11938, од начелства округа врањског 25. јула 1909 год. у Врању.

МАНГУП СТОКА

У општини бошњанској среза лепеничког пађли се једна побела глаже боје, жутора око 8 година са жигом „К". — Пронађеног советовника упутити начел. ср. лепеничке о позиву га деневу Бр. 14572.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму уједно, цена је свега 40 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 дин.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 32. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 9. АВГУСТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанкут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(свршетак)

Овако широко протумачен, други став §. 478., као што смо већ приметили, одузимао би вредност пареѣењу из првога става. Он би имао тада ту последицу, да би се власт могла врло лако ослободити дужности коју, према том пареѣењу, има. Каква је то дужност? Да лицима о којима је у истом пареѣењу реч продају саопшти лично и благовремено. Поимаюће, извршни орган, пошто би одредио дан продаје, не би се ни најмање журио да свима тим лицима на време продају саопшти. Он би чекао, да се дан ове толико приближи, да не би имало више могућности да им се продаја на време лично саопшти; на би, између становника места у коме она, власт, дејствује, одредила сваком од заинтересованих заступника и њему продају саопштила! На приговор, који би јој заинтересовани могли унутити тога ради, власт би одговорила, да законодавац њој допушта да продају заступнику саопшти „ако се на коме од њих *ша ма кога узрока* не могне позив за продају на време предати или саопштити“.

На овога излази, да би од извршне власти зависило, да ли ће се лицима из првога става §. 478. продаја лично саопштити. Под условом, да не пропусти одредити им, онако као што смо то горе објаснили, заступнике и овима позив за продају предати, власт би имала могућности да одредбу првога става §. 478. обиље без икакве своје одговорности.

Да ли се овако ове тумачити други став §. 478.? Када се има у виду циљ одредбе првога става, нема сумње да је законодавац на прноме месту хтео да се продаја заинтересованима саопшти лично. Јер није равнодушна стнар за њих да ли ће тако бити или ће се продаја, у место њих, саопштити каквом лицу које ће им бити одређено за заступника. Свакако, они ће пре хтети своје интересе. Тек него овај штитити своје интересе. Тек на другом месту, законодавац се задовољава да се продаја саопшти заступнику, а то ће бити онда ако није имало могућности да се она лично заинтересованима саопшти. Законодавац, и с правом, мисли да је боље, по интересе дотичнога лица, да се продаја, која се већ њему лично саопштити није могла, саопшти бар његовом заступнику.

Када §. 478. први став има значај који смо мало час истакли, онда се други став не сме тако тумачити да он потре оно што стоји у првом ставу. Никад не треба, тумачењем закона, законодавца ставити у контрадикцију сс самим собом; напротив не онда када је одредбу, која би, по изгледу, контрадицирала другу неку одредбу, могућно, не пређајући њен текст, интерпретирати на начин који не ствара противуречност.

Према овоме, други став §. 478. треба овако схватити: Ако се заинтересованим лицима, због каквога узрока *независнога од воље* извршнога органа, не буде могао позив лично саопштити, то ће се онда учинити преко заступника. Извршни ће орган дакле, према пареѣењу првога става §. 478., учинити све што може и треба да се заинтересованом лицу продаја лично саопшти; а тек ако се то, и поред најбоље воље његове, не би могло благовремено постићи, одредиће томе лицу заступника и овоме ће продају саопштити. И. пр., дужник избегава саопштење позива, и, услед тога, власт је у ризику да продаја остане несаопштена дужнику. Тада ће она одредити дужнику заступника и њему ће благовремено продају саопштити. Или, један од житабуђасаних повериоца отпутовао је, својим трговачким пословима, у иностранство, непознато је када ће се вратити. И тада и не зна се када ће се продаја. Или, смесничар се налази, у овај мах, тако далеко, да му се позив за продају не би благовремено могао доставити: продаја ће се саопштити заступнику. Или, повериоцу који је тражио извршење није, због болести, у стању да прими лично саопштење продаје: то ће се учинити преко заступника итд.

Отуда, ако се је власт *својим нехатом* ставила у тај положај да продају не може више благовремено саопштити лично заинтересованоме, одређивање заступника и саопштење продаје овоме било би неправилно. Продаја би се сматрала ту за несаопштену и онда би се, на тражење дотичнога лица, уништила.

Назад за овакво мишљење можемо навести и сам други став §. 478., који на завршетку вели овако: „...назначивши у постављању за што је тако урадила“. Дакле, власт мора да наведе, у акту којим дотичном лицу поставља заступника ради саопштења продаје, узрок због кога тако чини. Ако би се сада увело, да речи: „ни ма кога узрока“, које се налазе у истом ставу, значе то да власт може преко једног заступника продају заинтересованоме саопштити и онда када је лично и благовремено саопштење *њеном немарљивошћу*, и у опште *њеном вољом*, учињено немогућним, тада не бисмо видели разлога пареѣењу, да власт мора означити узрок постављења заступника. Другим речима, када би то било остављено власти да заинтересованим лицима продају саопштити лично или преко заступника, наша онда знати узрок зашто је власт изабрала ово друго место онога првог? Пошто, пак, свако законско пареѣење има свог разлога, то и наведени део другога става §. 478. мора имати свога смисла. А он га има онда када се други став тумачи онако како смо ми то горе објаснили. И заиста, када власт не може, по својој вољи, вршити лично саопштења преко заступника, већ само онда када је благовремено лично саопштење немогућно због неког узрока независног од воље власти, онда је сасвим корисна одредба по којој власт у акту постављења заступника има да означи узрок тога постављења. На тај начин видеће се, да ли је власт имала или не право да тако чини. Ако наведени узрок

није такав да је због њега плаот могла саопштити продајну преко заступника, узеће се да она није ни саопштена дотичном лицу, и продаја ће, на тражење овога, као неуредна пасти.

Став други уноси је у §. 478. законом од 14. јула 1898.. То је једна корисна одредба која, у исти мах, штити и интересе лица у том парагразу означених и убрзава продајну процедуру. По ранијој редакцији §. 478., једини случај у коме је продаја била уредна, и ако није била саопштена неком од заинтересованих лица, то је био онај када се није знало где дотично лице живи. Отуда, ако се продаја није могла ни неког другог разлога лично саопштити, она је могла бити уништена као неуредна. То је био штетан систем, јер је вређао интересе приватнога кредита, чије добро развиће благотворно утиче на економске односе.

Данас, под условом да се извршној власти нема да пребаци за то никаква привида, продаја може да буде пуноважно саопштена и преко заступника. На тај начин, заштићени су у довољној мери интереси свију лица која су ангажована у јавној продаји.[2])

Да додамо, на крају, да заступници из §. 478. имају, по допуни тога §-а од 14. јула 1898., пет динара на име дневнице, која се наплаћује првенствено на продајне цене.

Живојин М. Перић.

СЛОБОДНА ВОЉА И КАЗНЕНО ПРАВО

(свршетак)

Друкче са противног становишта, но коме би се циљ казне морао да стави у могућно спречавање будућих злочинстава. Према томе би могло бити, да се најтежи злочинац отпусти одмах или после кратког времена, ако само не постоји опасност да ће у њ. дуће чинити злочинства. Може бити и обрнуто, да се но и због најмање преступа задржи дуго или доживотно само због тога, што постоји опасност, да ће чинити зла дела. Могло би се доћи и до тога, да се осуђенику у казненом заводу зајемче све могуће олакшице и удобности, ако је довољно зајемчен онај циљ сигурности. Дакле морало би му се допустити да једе шкољке и није шампањ, да слама на сиделом јастуку, да пуши најскупље цигаре, па чак и да прима госте друштва, и површе да излаже, као што се то у стварн догађа у поменим америчким затворима, а што би код нас тешко могло бити уведено. Могло би се и за то говорити, да се казненом чиновнику допусти, у колико је то могуће, да из затвора отправља свој посао, каквоме бирачу, да под стражом иде на биралиште итд. Свакојако би у свима овим односима повукао сталну границу делом циљ застрашивања, делом би обзири на умекшане приватне и јавне интересе забранили, да се тако слободе зајемче. Али, колико би то било заобидазно и несигурно, да се на овом заобилазном путу одређује величина казне? Много простије и природније мора изгледати, да се висина казне одреди према основној мисли самог казненог права т. ј. да се наређе она казна, коју је учинилац заслужио према гледишту на кривицу. Која је то казна, подлежаће у поједином случају врло разноликој оцени, али ће увек с обзиром на повремено стање културе постојати извесно схватање о томе, а задатак је законодавца, да овом општем схватању да одређени израз упоређењем појединих врста злочинства. Свакојако тиме није казато, да се поред становишта кривице не може одн. не мора уступити и другим становиштима извесан утицај на одмеравање казне. Шта више има разних обзира, којима се модификује становиште кривице.

Овде долази на прво место малолетство, иошто изгледа, да је свесним на своме месту, да се лица, која у време извршења дела нису пречила извесно доба живота, не само не казне, већ да се шта више подврже извесном васпитном и поправном дејствовању, у ком је циљу одређено, да се таква лица дуже време у казненом заводу или у каком заводу за поправку, но што би то било одређено код разлога кривице, — једна установа, која је с правом уведена у неким странним законодавствима, док се у поједином немачком држ. грешком налази таква установа сада само за такве малолетнике, који због недовољног развоја не могу бити осуђени.

Овде долази даље, да се социјално зропала лица, наročито таква, која су каквога више пута због прошње, скитње, или што су се својом кривицом налазила у стању нужде за помоћ итд., по издржаној казни сменутеју у т. зв. радионицу, где се она с обзиром на разноликост случајева могу задржати до две године. Питање је, да ли не би ово средство требало више применивати, у опште код поновних повратника, а нарочито код тешких злочинаца, пошто изгледа да је интерес грађанског друштва, да тако опасна лица по издржаној казни не буду без онозиљења поново пуштена у друштво против самог друштва.

С друге стране да се оправдати, да се онима, који су се добро владали у казненом заводу, отпусти један део казне, било условно или безусловно, — једна установа, која се прво применила у Енглеској, и под именом *привременог или условног отпуста* уведена и у немачком законодавству.

Вредан је ближе оцене и предлог, који је у новије време учињен, и у неким странним законима, тако у енглеском и америчанском праву, као и белгијском законодавству и осталима, да управо под извесним околностима и сама судја може бити *условна*. Изближе ова се установа састоји у томе, да се таква лица, која досада нису издржала никакву казну, да би се нарочито поштедела, тако казне, да им се казна отпусти, ако у извесном времену не учине никакав нови деликат, али у противном да се применима истовремено и ова казна и она, коју повлачи нови деликат.

Али је од важности сетити се, да се све ово може оправдати само као изузетак и само као одступање од нормалне форме казненог права. Напротив чим се ови изузетци одмаче за правило, казнено је право у опасности, да се жртвује у корист простих полицијских становишта, као што се десило несумњиво код неких новијих предлога, који су учињени ради поправке казненог права. Тако код предлога, да нико у опште не може бити осуђен на извесну казну, већ да се одмеравање казне потпуно или делимице остави управи казненог завода. Више је стало до тога, да се казнено право пружи у своме нормалном облику, али је овај зависан од њима субјективне кривице, чија је опет претпоставка усвајање кривице, чија је опет претпоставка усвајање слободне воље.

Али је не само нормални облик казненог права, већ су и *достојанство* и *сила* истог, зависни од усвајања слободне воље. Или зар је то достојно стање, кад ми злочинцу, који се на то позива да није могао друкче радити, но што је радио, незамо ништа друго да одговоримо, но *филозоф Зено*, који је своме робу, који га је покрао и на исти се начин правдао, одговорио: добро! одређено ти је било да крадеш, али ти је исто тако одређено да за то добијеш и батине! И колико *смете* смо сигурни да потрошимо на казнено право, ако се све развија према природним законима, и ако онај који кањавама мора себи да каже, да ни једна његова одлука не зависи од њега, већ је условљена чисто природним односима? У толико, али само у толико, постоји свакојако горе оспорени однос између усвајања слободне воље и науке о претходној одређености свих радња. — Напослетку и *постојање* самог казненог права зависи од усвајања слободне воље. Или зар би ми могли одната говорити о казни у пра-

[2]) Питање: на који начин има да се саопшти продаја, спорно је у јурисдикцији. Свеговор Јасић, у своју збирци одлука Касационога Суда и управних власти, коју смо као пуна већ овде цитирали, наводи, под §. 478., једно решење I-ога одељења Касационога Суда, од 14. новембра 1903. год., бр. 6741. (Полицијски Гласник, 1904., број од 22. августа, стр. 355.), по којој је саопштење дана продаје купцима од зорнаше стране извршено, као је сами (у поништеном случају лицима) нису се појавили саопштава стално свој потпис на овој и нису га потпис оверали. Просторном суд, чија је решење Касационом Суд баш поништио наведеном одлуком својом, казнио је као да саопштење продаје, и зато је ово било учињено као је горе речено, није баш правилно, пошто се и та саопштења, по нехалому пресудеиога суда, имају извршити по §. 570. грађ. судског поступ. (које је на место §. 478. „достављање судских преслуа и решења") која овако каже: „Све што се може предати или, како се на особени речено, које ће потписати сами, може је шта предато. — Ако лицати не зна, потпуће врст. поред имена шта или оставља. — И ова одредба, у којој је прва којима се зна на обављање правилно, потписање се тиче на решењу.[3] У једном, дан, свом раније рашеду, од 15 маја 1883. бр. 1425. (С. Јасић, Полицијски Гласник, 1904., број од 22. августа, стр. 355.), Касационо Суд је тражио да се пошаљу продају саопшти по §. 478. у коју се гл. XIII. грађ. суд. поступ., то јест у коју је §. 570. тога законика. Ми мислимо да је ово прво решење Касационога Суда тачније. Јер, што треба, то је да нема сумње да је продаја саопштена, а то сумње нема кад њезт оверен саопштење. То оверење има велику јавно поправо, и ако се може оборити само привилном паравном. Наиласи сведоци нису у потребни. Ма как мислимо ли и ово оверење власти није потребно, као је овај начин се продаја саопштава содержаное потпитно поно и ако је, осим тога, био толико потпуно да је могао забавнику, односно лица кали ће продаја бити, прочитати.

вом смислу, ако се учињилац не би сматрао као творац својих дела, већ тако рећи да чини пролазну тачку злочиначких појава. Јер у појму казне, тачно посматрано, постоји троје: прво поимење, да је она једно зло, које се над неким изриче; за тим. да се она изриче због каквог недопуштеног понашања, и напослетку, да се њоме у учињиоцу пробуђује свест о недопуштености његовог понашања. Али ово последње спречава, да се о казни у правном смислу говори код лица без слободне воље; јер се циљ, да се у учињиоцу пробуди свест о недопуштености његовог понашања, може разумно још само тада нагти пред очима, ако је учињилац имао могућност, да не учини то, што је учинио. У противном је бесмислица говорити о казни у правом смислу, то су више средства сигурности, поправке или средства васпитања слична казни, која имају да се примене.

И кад смо на тај начин потребом казненог права доведени, да усвојимо постојање слободне воље, — зар не стоји ово усвајање у сагласности са најпознатијим фактима индивидуалног и јавног живота?

Најпре и пре свега с тиме, што смо сви ипак најодлучније свесни слободе својих одлука. Свакојако да је сумња и у овом погледу вршила своје, и тако тврди један поњим правни, да би још никад није имао осећај слободног одлучивања, већ је при свима одлукама још увек био свестан, да следује стварној нужности. Али се не зна, да ли се овоме треба ре ћудити, или смејати. У сваком случају неприродно је становиште оно, где се у болести не познаје сопствено биће. Друкче на пр. Спиноза и Шопенхауер, који, као што је горе поменуто, оглашавају осећај слободне воље као илузију, али морају признати, да је овај осећај постојао у свима временима и код свих народа. — И збиља, да ли је овај осећај илузија?

Тада је напослетку и то илузија, над нам наша савест каже, да смо нешто добро или нешто зло учинили? Свакојако и ово се тврдило и веровало, да глас савести значи управо само радост због успеха дела, или жутњу и досаду због неуспеха дела. Али ко би то веровао? У место света другога ја потсећам само на ону шуну узбуђења сазу, којом је у једној од најпознатијих трагедија свих времена, у Макбету изражена она свест о кривици.

И *карактер*, чија је једнозначност пређе напођена као основ против слободне воље, је ли он тако чврст и непромењив, као што се каже? Тачно је, да могу с приличном извесношћу казати, кад познајем нечији карактер, како ће овај у извесном даном случају радити. Али би рачун могао бити погрешан у не мало случајева. Пошто карактер сам ни у ком случају не почива више само на природним особинама, већ се бар *историјски* појављује као резултат одлука пуних одговорности — у томе се чак састоји највећа трагика људског живота, која се само на блиским разлога не може у драми наложити —, то морамо узети, да појединца радња са своје стране није у сваком погледу условљена карактером. Мислим, да нам овде није потребно, да се са Кантом враћамо на интелигибли или ванвремени карактер, на један изван, коме се једном много чудило, али који је с пуним правом назван мистичним и фанастичним. Шта више одговара потпуно искуству, да карактер једног човека не представља за њ границу, коју не може прећи. —

И зар не би престала свака *моралног осуда*, ако се о слободној вољи не би могло говорити? Али нико не допушта, да му се одузме право, да себе, и пре свега друге, критикује. И ако она наклоност, да се намећемо за судију својим ближњима, може ићи сувише далеко, и тада се јавља као врло смрзнута и одвратна, то је иман право и добро, што морални интерес за оценом људских радња не ишчезава. Јер, какво би то стање било, где би престало давање добрим делима и одвратност према злим делима? Према неутешности таквог стања могла би се пустиња Сахара назвати расцветном баштом.

Није много друкче, кад аближе посматрамо, ни са социјалном или *друштвеном* оценом. Свакојако да се као социјална премућућства хвале и врло случајне ствари: богатство и високо рођење, таленти и лепота, све се то хвали не само у опште, већ прибавља притежаоцу истих, без његове заслуге, углед и утеђај. И кад видимо, како некоме признала без муке награда друштвеног признања, могло би се бити склоно, да се управо у овоме нађе против дока нашем схватању. Али на похвалу човечанства може се рећи, да права заслуга, ако је одиста до тога стало, ипак увек много узвишеније стоји но она случајна премућућства. Никоме не пада на памет, да пореди заслуге Ротшилдове са заслугама Бизмарковим и Молтковим или да од исту пошту ма ком принцу или грофу, отколико преди, коју одаје Лутеру и Шилеру. И тако се можемо надати, да ће и у будућности, бар у мишљењу узвишених, права заслуга стајати на врхунцу друштвене оцене.

Све ово, као што је речено, може само појачати у усвајању слободне воље, коју ми сматрамо за потребну за здраво развиће казненог права. У колико остаје још сумње, — а докле буде света, дотле ће питање о слободној вољи остати мистерија —, може нам двоје помоћи. Прво поимење, да заједно са Кантом сматрамо слободу воље, у пркос свих теоријских сумња, за *безусловни захтев практичног разума*, једно становиште, које изгледа много разумније, него она неразумна наука о интелигибилном карактеру и коме је једном Бизмарк подарио израз, казавши, да без вере у више сећања не вреди живети. И за тим, да у помоћ узимамо управо оно правило казненог права, да у сумњи има *претпоставку* блаже мишљење, правило, које неправедно узимају противници у помоћ. Јер се само признањем постојања слободне воље, као што смо видели, чува учињилац и грађанске друштво од безмерних напада у правни круг појединаца.

Превео

Д-р Д. М. Суботић.

ЖЕНЕВСКА ПОЛИЦИЈА СИГУРНОСТИ

(свршетак)

Бригадијери, као шефови бригада примају послове од бригадије — шефа, који ради у бироу и деле их међу своје агенте. Предмете, које дају агентима уџрај, убележавају у нарочиту књигу и по истеку недеље дана траже их натраг. Ма како да су агенти способни, они врло ретко могу да наведу до краја послове, који су им поверени, те с тога бригадијери теже послове сами врше, а за лакше дају им описмена обавештења.

4. **Подбригадијери.** Њих има осам и они су додељени бригадама, а неки се јављају као шефови административне бригаде.

5. **Агенти.** Успешан рад полиције сигурности зависи и од доброте агената, који у њој раде. Агенти полиције сигурности треба да су предани послу, вредни, савесни и храбри. Сва та својства једног доброг агента имају без мало сви агенти женевске полиције сигурности.

Но, да би агенти били предани послу и савесни, потребно је да су добро материјално осигурана. У Женеви је то и учињено. Њих поставља Државни Савет, а на основу молбе и испитане анкете о моралности лица, које траже постављење. Чим когод буде постављен за агента полиције сигурности, полаже и заклетву, пред Државним Саветом, на тек по положеној заклетви отпочиње посао. Свако постављење важи само три године и Државни Савет има право сваке треће године, да отпусти сваког агента без разлике, ако нађе, да није подесан за службу. Но овим постављењима сваке треће године не прше се од стране Државног Савета никакве злоупотребе, јер данас има, у женевској полицији сигурности, готово половина агената, који су у служби преко двадесет година и једно седам, који су у служби преко двадесет и пет година. При уласку у службу агенти полазу каушију од двеста динара, а добијају бесплатно један револвер, једну лантерну, један огртач (сваке треће године), плашу на којој је урезано поред државног грба и ознака „агенат полиције сигурности“ и једне мензе.

Ено награде, коју имају агенти полиције сигурности:

1, Шеф три хиљаде пет стотина динара годишње;

2, Бригадије — шест две хиљаде осам стотина динара годишње;

3, Бригадије, две хиљаде четири стотине динара годишње;

4, Подбригадије две хиљаде две стотине динара годишње; и

5, Агенат хиљаду осам стотина до две хиљаде сто динара годишње.

Али ни се плате још и не вићавају. То повећање биће овако:

1, После три године службе са 0·30 п. дин. дневно;

2, После шест година службе са 0·40 п. дин.;

3, после десет година службе са 0·50 п. дин.; и

4. После петнаест година службе са 0·80 н. дин.

Да би агенти били подстрекнути на што јачи рад, дају им се и парочити додатци. Тако, за свако хапшење скитнице и просјака добијају по динар; за свако хапшење протераних лица и проституткама добијају по два динара, и најзад за свако хапшење лица, за које је дансиран мандат за хапшење, добијају по три динара.

По навршеној двадесетој години службе агенти имају право на пензију.

Ево величине пенсије:

1. Шест хиљаду пет стотина динара годишње;

2. Бригадије — шест хиљаду динара годишње;

3. Бригадије осам стотина педесет динара годишње;

4. Подбригадије осам стотина динара годишње; и

5. Агенат седам стотина педесет динара годишње.

За сваку годину службе изнад двадесете, па закључно до тридесете, пенсије им се повећавају још са по тридесет динара годишње.

Да разгледамо рад агената.

1. *Женевски агенат на улици.* Када смо говорили о бригадијерима, поменули смо, да у женевској полицији сигурности има четири бригаде, а међу њима и тако звана уличка бригада. Уличној бригади поверени су послови око тражења и хапшења кочкара, хопова што краду из излога, лопова à l'américaine, протераних лица, скитница и просјака.

У париској полицији сигурности уличној бригади много је олакшаних посао. Агенти, који у њој раде, као и сви агенти без разлике у париској полицији, знају portrait parlé. Дон. женевским агентима у овој бригади, посао је отежао. Они знају мало од portrait parlé-а, али зато служе се необично вештo оним податцима, које налазе у испитним актима и потерницама. Но, поред свега тога добар агенат мора имати де ја faire што кажу Французи, на име, треба да осети лице, са којим је од интереса да се бави.

Свако лице, које се агенту учини сумњиво, заустављa и тражи исправе. Лица, која немају при себи исправе одводи одмах у најближу жандармеријску станицу, где га претреса, па потом води у полицију сигурности. Лица пак, која имају исправе обично отпушта, извињујући им се, сем, ако агенат и поред уредности исправе лица, које је задржао, држи, да га треба одвести до најближе жандармеријске станице, да би се уверио, да није сиђалирано.

Агенат приликом задржавања лица и одвођења бидо у жандармеријску станицу било у полицију сигурности, показује им одмах шалу, на којој се налази грб женевског кантона са изрезаном ознаком „агенат женевске полиције сигурности".

Лицима, за која држе, да ће покушати да беже, или да се боре, мете на десну руку мисоте. Мисоте се састоје из једнога конопчића у дужини 20 см., на чијим врховима налазе се утврђена два дрвета дужине 10 см., а ширине 2 см.

2. *Женевски агенат у парку, позоришту, курсалону и базару.* Ту му је дужност да пази на сумњива лица, парочито на лопове, који краду на џепова. У базарима пак пазе на лица, која краду било као клептоманиште било из нужде или од потребе.

3. *Женевски агенат на збору.* Збор се може држати било у затвореном локалу било у отвореном простору. Ако је збор у затвореном локалу, шаљу се у њ обично два агента, који су најинтелигентнији, а који су сасвим непознати публици. Када је збор на отвореном простору, шаље се више агената, а међу њима поверава се дворци, да тачно реферишу о ономе, што је говорено на збору.

4. *Женевски агенат у случају већих нереда.* Нереди се обично дешавају било у позоришту било у каквом затвореном локалу било на улици. Агенти се старају тада да стишају масу, а често пута, да је одведу на друго место, а не оно, на које је намерила, да се креће. Но често пута морају да употребе и грубу силу, да би спречили масу да изврши оно, што је намерила да учини. Тада се служе боксом, јер га сви без разлике одлично познају.

5. *Женевски агенат на тротоару.* Тражење за једним злочинцем може се вршити било према денунцијацији било према сведоцби сведока било према знацима нађеним на лицу места извршеног злочина или преступа.

а, *Тражење на основу денунцијације* врши се с успехом, јер денунцијант обично саопштава личне односе делинквентове и његов лични опис. Агенат у том случају заниткује суседе и остале, који му могу дати податке о лицу, које га интересује, и, на основу података, које је абрао, прави синђалман, који се приближује portrait-parlé-у. Каткад добија и слику;

б, *Тражење на основу сведоџбе сведока* врши се такође с успехом. Од сведока, који су видели, када је кр. дело извршено, агенат се стара да добави што више података и што тачнији синђалман лица, које је дело извршило;

в, *Тражење на основу знакова нађених на лицу места, извршеног злочина или преступа.* У овом је случају извршилац кривичног дела непознат, али и поред најмање нажње мора нам себе да остави на каква траг. На основу тих трагова може се утврдити идентитет лица, које је кривично дело извршило. Ево тих трагова: отисак прстију и руку на собним предметима, отисак стопала, величина раскорака, на основу које се одређује висина стаса лица, које га је учинило итд. Ове трагове чувају агенти, да се не униште, а хемичар, који ради у санитетској полицији фотографише их, а оно, које нађу у гипсу израдити, гипсирају.[1])

6. *Женевски агенат у библиотеци.* Полиција у већини прилика мора брзо да дела, но често пута она то не сме да чини и успех зависи од што већег и тешњег надзора над лицем, које је интересује. Над таквим лицима полиција мора да води сталну, свакодневну, најскривенију контролу. Само таквом контролом многа лица падају у замку било стога, што се ухваће на злагрантном делу било стога, што су прикупљени податци, који су довољни, да се могу лишити слободе.

Филатуру врше по правилу три лица, по изузетку обично два, а врло ретко једно лице. Код ње је главно, да лице, које је подвргнуто контроли, трагању и не сумња, да се иза њ. Ако је лице, које треба пратити, на улици, за њим се креће три агента. Један агенат иде на одстојању од 40, 50 и 100 метара од њега, други на истом одстојању од првога агента, а трећи с противне стране улице готово упоредно с другим агентом. Чим први агенат примети, да је опажен од лица, које прати, склања се и на његово место долази агенат, који је био иза њега. Ако и он буде опажен, на његово место долази трећи агенат. Први агенат за то време баца у какву познату радњу своj шешир и мење качкету и свлачи капут и остаје у блузи, те тако прерушен заузима поново своје место, ако то потреба захтева.

Када је пак лице у стану, назани, агенти га сирвеjирају из такве даљине, да се ни најмање не може посумњати на њих.

7. *Женевски агенат у коњској патроли.* Сваке суботе, а у случају потребе и дуже преко недеље, 30 агената женевске полиције сигурности врше ноћну патролу. Ово вршење ноћне патроле врло је интересантно по начину, на који се врши. Агенти, који је врше, носе на коњима кабуче, да им се кораџа не би чула, а у руци лантерне. Цела Женева подељена је на квартове и патрола се врши редом по квартовима. Сваку улицу обилазе по два агента заједно. Њихова је дужност, да свако сумњиво лице зауставе и претресу, па у случају потребе и одведу у најближу жандармеријску станицу. Приликом вршења ноћне патроле парочиту пажњу обраћају на златарске радње и банке. Да би што боље надзор водили по златарским радњама, добијају passe-partout, којим отварају врата од ходника, прегледају га, па према потреби силазе у подрумe, а међу се и на остале спратове куће. За сво време прегледања бацају у кратким размацима светлост из лантерна тамо, где желе да виде, има ли чега. По извршеном прегледу у једном кварту, крећу се посебице другом кварту, где настављају исти посао.

Са агентима, који врше ноћну патролу, налази се увек један бригадије — шеф, два бригадијера и четири подбригадијера.

Ноћна патрола отпочиње од 12 часова, а спушава се у 5 часова у јутру.

При састанак бригадије — шеф даје агентима још у бироу, да не би ишли сви заједно, и, ту, на првом састанку примају сви куверту, у којој се налази план улица, које имају да обиђу и место и час идућег састанка. Тако иде редом докле не обиђу све квартове.

8. *Женевски агенат у приватном животу.* Од једног агента не тражи се само да је вредан и способан полицијски службеник, већ и да својим понашањем и владањем у приватном животу улива респе-

[1]) За израду овог дела, које говори о траговима, послужили смо се преко личног искуства и делом L' Identification od Dr. Locard-a.

нат грађанима. Женевски агенти готово сви су такви, те стога није ни чудо, што уживају јаке симпатије у целој Женеви и што им публика чини све могуће услуге.[1])

Стеван Д. Тодоровић

ДЕГЕНЕРАЦИЈА И КРИМИНАЛИТЕТ

Adolphe Prins

Било је то нешто мало више пре једног века, у епоси умножавања злочина, када се живо дискутовало о томе, да ли злочину треба противстати строгошћу или благошћу. *Joseph de Maistre*, у хладном Петрограду, био је за њзлата, док је *Beccaria* подарацима италијанског сунца био за хуманитет. Данас, у 1909 год., дискутују се исти питања и са истом жаношћу пред новом злочиначком војском.

Која су најбоља средства за одржавање друштвеног реда?

То је, у главноме, тек од пре 50 год. Како је друштво прибегло хуманитарним мерама у борби против криминалитета; може се слободно рећи да му труд у овом правцу није био узалудан.

Почело се прво са полагањем нада у режим казнених завода, и сруда су подигнути сјајни казнени заводи.

За овим су наде положене у основну наставу, и школе су умножене.

По овоме смо мислили да треба обратити много већу пажњу на радиково домаће огњиште, и раднички станови умножени су.

Најзад се приступило побољшању јавних стаблисмана и развићу социјалне превенције и филосрфа.

Било је радова да се све ово учини, и добро је учињено.

Али онтимисте не могу тврдити, да је криминалитет много сузбијен. И, сто, због чега се данас чују озбиљни напади: нисмо ли трешним употребљујући претерану благост? Не би ли било целисходно да се вратимо батинама и да проширимо примену смртне казне? Није ли потребно дати правосуђу оштрије оружје од онога које данас притежава?

Мислимо, да нико не жели, да се за модел XX века узме ово што је у XVIII веку називано: „осетљиве човек“ (l'homme sensible). Тип овај, као што је познато, блиски је средњи тапу сваренот човека. Ми мислимо, са многим другима, да се и у нашој епоси врло често претерује са „осетљивошћу; да осетљивост није осећај хуманитета нити правосуђе неђ, напротив, опасност за очигледност народних класа. Ми налазимо, да је веома страшно, кад морамо констатовати, са објављеном судском статистиком, да у 1907 год. нису пронађени извршиоци 30·000 законских повреда, међу којима је 6000 злочина.

Ми тако исто мислимо, опет са многим другима, да треба појачати полицију, поштрати казну за повратнике и не ослобађати, осим врло ретко, доживотне осуђенике.

Али, кад се ово и каже и учини, опет није све казано и учињено. Одбрана друштвеног реда, ствар је веома сложена.

Нама проблем одриљиво овако изгледа:

Цивилизовано друштво притежава огроман резервоар криминалне снаге, која се распростире у свима правцима. У клинко се резервоар празни, у толико више прима нових притока, тако да се ниво стално шење.

Све социјалне студије последњих година доказују, да су бедеми, којима се друштво ограђује од зла веома слаби, и да се прави лек састоји у бољем обрађивању саме земље, кроз коју ове притоке буше свој корито.

Да би се о овоме убедили, уђимо са лекарима, епидемиолозима и педагозима у затворе, азиле и школе. Уђимо у радионице и нечисте станове; загледајмо у мале улице и њорсокаке великих центара. У свима овим местима, специјалисте које нас прате показаће нам анормална и дегенеративна створења: децу, одрасле и старце.

Навели су многобројни: чуђемо како се говори о дегенеративним, нервозним или невропатичним, затим о хистеричарима, епилептичарима, алкохоличарима, идиотима, бесланима и глупацима. Енглези их називају „Feeble minded“; Немци, „Minderwertigen“; Фламанци, Minder-veerdigen“; Французи: „Insubisants или Inférieurs mentaux“ или „Anormaux“.

Ове различите речи одговарају манифестацијама једног истог феномена. Испитујући законе развитка инсли и услове човечје психичке формације, констатује се код многих индивиду-а један дефицит, који се не може попунити. За предмет који нас занима сви ови разни облици могу се поделити у две велике категорије.

Постоје два ступња несавршенства.

Несавршени у њном ступњу способни су за навесне, веома ограничене радње. Кад се ставе у повољне прилике и поточне дужем режиму заштите и специјалног васпитања, могу успети да сами себи прибављају средства за живот.

Несавршени у другом ступњу неспособни су за сваки прогрес и, како изгледа, осуђени су на пропаст. Ни једни ни други, нав, не достижу никад средњи ниво хуманитета. Они собом повлаче скуп божесног наслеђа, које наслеђе погоршава правилност њиховог психичког активитета, са гледишта физичког код њих се увек констатују поремећаји чула и нервних центара, а са гледишта моралног имиулзивност и одсуство контроле над самим собом, или осуство воље. Може се казати да код њих постоји двогубн узрок инсаниттета. С једне стране, њихова моћ резоновања и суђења тако је редуцирана, да заједничко васпитање нема никакног утицаја на њих. С друге стране, опет, њихова способност хтети и радити толико је заиграљала да су, остављени њима самима, неспособни да искључиво својим силама, неспособни да се бришу о себи. Ако се о њима неко други не постара, они постају опасни и за себе и за друге.

Са гледишта моралног то је доиста једна велика природна загонетка зашто за једне, привилеги рођења, постоји довољно услова за нормални развитак, док за друге они услови постоје у слабој мери, а за треће никако их и нема.

Ма како, у осталом било, феномен је ту, и да би се схватио његов утицај на развитак криминалитета, потребно је довести га у везу са утицајима друштвене средине.

Пре свега навесно је, да ненормалних и дефектозних има свуда, у свима редовима друштва: у њрхонима интелигенције, код богаташа, код сиротиње. Сама дегенерација манифестује се у најразличнијим облицима.

Интелигенција има своје ненормалне. И ако се не може допустити, са *Lombroso*-м и *Nordau*-ом, да свако велики талент има своју аномалију, ипак је несумњиво да међу интелигенцијом има више дегенеративних бића. Очигледних примера за ово пружа нам историја литературе и уметности.

Њеђемо помињати генније, као што су били *Pascal* и *J. J. Rousseau*, чији су недостаци познати, већ помињемо мање чувене, као н. пр. *Hoffmann*-а, творца *фантастичних прича*, чија је појезија, под утицајем халуцинација, по тврђењу *Heine*-а, била болесна.

Edgar Poe, писац *Чудноватих историја*, сан једне туберкулозне, путујуће глумице и једног пијанца алкохоличара, био је дипсоман као и отац му, и умро је у делиријум-тременсу.

Морелинст Quencey описао је најдељим стилом страховите кризе, у којима је губио свој разум.

Један од претходника романтизма *Coleridge*, творац лирских балада, тражио је такође полета у морфијуму.

Ту је, најзад, *Baudelaire* и још многи други, који су показали несумњиве знаке анормалитета, и који су, можда, у својим нервним болестима пронели способност за новим опажањима и непознатим сензацијама.

Али, остављамо ове изузетке.

Једина ствар која нас овде интересује, то је, да умно и морално несавршених има и код богаташа и код сиромаха, и да друштвена средина има, и код једних и код других, огромног утицаја на индивидуално несавршенство.

Богатани притежавају многобројна средства за одржавање слабих духом и вољом. Они их могу пристојно неговати па и сакрити. Најзад ту је новац који, по општности, подржава и најслабије организме. Ну, и поред свега овога, као несавршенство доће у додир са поквареним класом друштва, и код самих богаташа подлеже зарази.

Трудеж, која проналази од скандалозне литературе и болесних нарави; болесно дегенерисање једног поквареног света, претерана раскош, уобразена жеља да се по сваку цену буде конвенционим гестови, — све ово производи, и поред привилегија богатства, огромне скандале и жалосне свршетке. И тала ми, са целом јавношћу, присуствујемо „светском“ злочину.

[1]) Можда смо се у овом изласку женевским полицијским агентима и нешто сувише задржали нешто и на њихом раду, можда смо по што-што сасвим и изостављали, но ипак и поред свих њих, који можда има сво изласке, драмио, да смо успели, да пружимо поштеновање читаоцима нашу сликку уређења те полиције у Женеви. *Писац.*

Са изузетком неколико страсних злочина, који „свештени“ злочини исто су тако писки и пуздарни, као и остали злочини, и готово су увек дело несапрешених бића, која су подлегли горњим утицајима.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

УБИСТВО ОДМЕТНИКА АЊЕЛКА — БЕЛЕ

(НАСТАВАК)

Да би са оним аликовцем свршио што пре, док се не би удружио са другим рђавим људима и нашао склоништа код јатака, потребно је тражење жандарме одмах упутити. Са миом су овде командир одреда и начелник среза рамског.“

Други телеграфски извештај од 4. Јула:

„Јуче сам извршио потеру по кукурузима, појатама и другим местима, но без успеха. Ну надам се успеху, јер сам поћас нашао јатака и уговорио да га приноси да дође у кућу овога, где би га ухватили друге новости нема“.

Трећи извештај телеграфски од 4. тек. месеца:

„И јуче прође дан без резултата. Заповедио је опазно енергичну потеру и гоњење, па се уклоно даље од Средњева. На тромеђи рамског, авишког и голубачког среза равно сам рад и у оним крајевима, но кукуруза густ и велики као гора, не види се конаник ни њега. Извештен сам да је Аћелко пред опомадашком потером једва умакао и само на начин што се сам загнурио у Пеку, докле га потера није мимоишла, — том приликом нашли смо његову пушку остругану, коју је одбацио, пошто је оног појника сталног кадра равно и бројометку му отео. Аћелко не сме у кућу да сврати, широког се пола још држи. Дошао сам у везу и ступио у договор са многим опазоним рђавим људима, који Аћелка вићају и знају му за кретање, но неће да чекају уцену, на да ми га изађу.

До овог часа добио сам 16 жандарма. Очекујем и реето по тражењу“.

Четврти телеграфски извештај од 9 Јула гласи:

„Последњи пут примећен је и виђен у ирви сумрак одметник Аћелко 5. ов. м-ца око раброваčких воденица. места 3 сах. удаљеног од Средњева. Од тога доба нигде се не чује жив. По све дневне потере и повећини људи која непрестано крстаре по овоме, авишком и голубачком срезу, такође ништа пису могле о Аћелку сазнати. Лако је могуће да је се уклоно из овога округа пошто се енергично гони и несигурним осећа. Остаћу овде још неколико дана у очекивању не би ли се Аћелко опет негде јавио.

Од траженог броја жандарма овде је стигао свега 31. Чујем да ми је упућен нећи број, но да их је у Пожаревцу задржао окр. начелник, што би била грешка, ако је тако.

Пети телеграфски извештај од 9 Јула:

„Данас око 10 сах. пре подне, одметник Аћелко, уједно је прилику кад је потера била на другој супротној страни, на прикривен у једном густом багремару, сачекао је на њиви, место Маслово атару општине Чешљеве Баре, Стевана М. Недељковића, брата писара ов. Средњевске и из три пуцња на место убио.

Том приликом случајно и далеко од овог места залутала зрна обране једног јунца и једну краву. Врлом потером од преосталих жандарма у Средњеву, пронађен је одметник у лугу реке Пека.

Ту је пристигла и остала потера, па се развије пушкарање између ове и одметника, које је трајало у размаку читав сахат, док се најзад одметнику није најгубио сваки траг у непроходном лугу Пека. У бежању одметник је изгубио опанке и шишку од пушке. Од потере нико није рањен. Попова молим да ми се што пре упути тражени број жандарма, јер је садања недовољан (65) да се село Средњево и они којима одметник прети чувају и да пресотање потребан број за проналажење и успешно гоњење Аћелка. Сељане да употребљавам за потере не могу једно што су у великом пољском раду, жетви и вршидби.

Приметно сам да има људи, који би се заложили да одметника пронађу и прокажу, али чекају на уцену, коју опет није могуће определити што није истекао законски рок да се одметник отласи за хајдука и уцени.

Услед јаког напора у потери, сви се не осећамо добро са здрављем.

С тога би добро било да се само на службу упути и Вељко Рамадановић, коме су они крајеви познати, те би с тога и као одморан био од користи.

Овде би имао да додам још и ово:

Огромна већина живља овог краја народа никако неће да казује да је одметника срео, видео, с њим разговарао или му шта о њему сазнао, сигурно из бојазни и страха од освете. Све моје упозоравање на вршење те грађанске дужности остало је без успеха. Дешавало се да после дан — два сазнам обилазним путем. После неког времена — дан — два сазнам да је неког одметник срео и од овога хлеб узео; да је с тим и тим говорио и распитивао за потеру; да је пред тога и тога ноћио и тражио дуван, хлеб и т. д. Бивало је да су одметника многи при гоњењу од потере и његовом бежању видели, срели и т. д. али нико потеранке у тај мах неће известити на коју је страну измакао: за кога се месту склоно мт.д. Због чега сам морао да тражим, да се према опазним људима предузимају законске мере и строго кажњавају. На и овог јутра, када ће погинути Стеван Недељковић, срео је Аћелка близу овог места на коме је овај убијен рођени отац Стеванов, који ће сасвим тог дана сазнајао и који ми вехте казати да је Аћелка тог јутра видео, већ он је то казао пошто му је син погинуо. Вели, писам знао да ће на мог сина да нађе. Мислио сам да га је пропшао и отишао за Чешљеву Бару.

Шести телеграфски извештај од 9 тек. месеца:

„Јуче подигнута јака потера од пешака и коњаника, претреса је цео простор од Градишта па све уз Пек до Рабровa у ширини преко 10 километара по коме се је до сада одметник Аћелко крстао и виђао, но није га могла наћи, те је тако свршена без резултата. Данас око 11 часова пре подне одметник Аћелко ишао је из једног кукуруза између села Кусића и Врањичева и заустано је на путу Љубомира Стевановића из Кисиљева, који је пошао у Царевац на прошевину, па му предао два писма, једно упућено начелнику среза рамског, а друго кметану појног слагалишта овде у Средњеву. У оба писма одметник јадикује како је морао да остани кућу, жену и децу и оде“у хајдуке због вршења притиска над њиме од стране општинске власти, па се зато сада њима свети. — У тим писмима и даље прети председнику и писару општине средњевске, изјављујући да ће уништити приплну и побити их на ма их јоши нећи број жандарма чувао. Кад то изврши, јурнуће у село побити што дућвати, а уверен је, вели, да ће том приликом и сам погинути. — Баш у том времену и у близини овога места на коме је Аћелко писмо предао, крстарило је једно одељење од пет жандарма, и одмах по пријему писама Аћелкових унутио сам колина 20 жандарма у том правцу, који су после кратког претресања кукуруза на 1500 метара од овог места, на коме је Аћелко она писма предао, нашили га и пушкарали сс кратко време, јер је Аћелко и овога пута успео да се дехнати провала и југова и у њима изгуби. Половина жандарма (од 60) колико их сиета имам, наоружана је маузер-коњиком пушком и Аћелко је могао, који ми брзометну, овога пута да умакне само због тога, што је онај жандарм који је Аћелка први сказно, изјблизи му био и пушао, имао коњиму пушку која га је још и слагала, а на ноге ј: Аћелко три пут пушао, док је овај успео да рђав метак замени другим. Међу њима има само мали број који су учествовали и нечин гоњењу хајдука и да је и то један од узрока зашто је Аћелко већ у три маха успео да измеће потере умакне. Сви мере и све моје стечено искуство у опазним приликама употребићу да се до новољног резултата дође, али би се до њега и много лакше и брже дошло кад би ми био послат тражени број жандарма и кад би Аћелко за хајдука био огласио и уцењен.

Седми телеграфски извештај од 13. јула гласи:

„Данашња потера од жандарма успела је да одметника, — хајдука — Миловановића у непрегледним кукурузима и ораницама убије, после његове кратке одбране.

Опширан извештај подићу по моме повратку“.

А ево, како је убијен Аћелко.

Још 12. јула у вече напрамно је г. Тодорић распоред потере за 13. на овај начин:

Одредио је 10 четника од 5—6 људи. У сваког таквог четници било је по неколико жандарма и по 1—2 потајника.

Прву четницу предводио је срески начелник г. Пантелић, другу г. Рамадановић, трећу г. поручник, командир жандармеријског одреда, четврту писар среза рамског, г. Станимир Димитријевић, пету

писар начел. окр. пожаревачког Живота Спасојевић, шесту Милан Матић деловођа општине Печењске, а VII, VIII, IX и X изабрани за то подиредници. Пет од ових четина имале су задатак да претресу све кукурузе, стаје и остала места почев од Средњева до Пека, на низ Пек до села Кусића, а других пет имале су да отпочну претрес од Кусића и да иду у сусрет првим пет четама. Прелазак преко Пека имао је да чува начелник среза голубачког са људима са то одређеним. Тодорић је пак остао у Средњеву с малим бројем жандарма да прима извешћа и даје упутства за пријаћ кретања потера а и да шаље потпору тамо где је буде требало послати. (свршиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општинске стојничке, актом својим Бр. 867, пита:

„Према пропису § 9-ог закона о поступку судском у грађанским парницама, општински суд надлежан је, па захтевање повериоца (§ 6.) да стави забрану, на покретну ствар дужника, која се у домаћају општине наша буде, поштo предходно повериоц то захтева, и писменим актом то тражно буде, а у исто време испуни услове прописане у §§ 378, 379, 398 и 399, грађанског судског поступака, о чему мора суд општински своје решење донети по наплати таксе, и решењем известити повериоца, дужника као и одређеног стараоца, пописате покретности.

За стављање забране прописата је такса у тач 175 закона о таксама, да се на предмет до 400 динара, наплаћује такса, 2. динара, преко 400 динара на сваку стотину још по 0·50 дин.

Један повчани завод из Вар. Младеновца, послао је овоме суду оргиналну меницу, којој је рок протекао, па је тражио, да се за обезбеду меничног дуга у 90. динара удејствује забрана на покретност дужника, и приложио је уз акт таксе 1·25 динара, на предност менице од 90 динара.

Како је суд овај дотле наплаћивао таксу за забране по тач. 175 зак. о таксама, то је тражио од овога завода да пошаље још неплаћене таксе у 0·75 динара па ће суд даље по закону поступити.

Завод повчани није хтео више таксе послати, јер вели да суд општински наплаћује таксу по пропису § 23 грађанско-судског поступка, па предност спора 3% јер општински суд не може вели наплаћивати таксу по тач. 175 закона о таксама већ само државни Привеспенски Судови.

Молм се уредништво да изволи послати суду овоме објашњење, да ли општински суд треба да наплаћује таксу при тражењу забране, по § 23 грађанског суда поступка или по тач. 175 закона о таксама ?"

— На ово питање одговарамо:

О томе, како општински судови наплаћују таксу, уредништво је давало толико обавештења, да би ово питање требало да остане без одговора, јер ово нам је, да деловођа не чита оно, што се у листу износи, него се обраћа са питањем само онда, кад што њему затреба.

Али како је оно везано за један случај, чија расправа записи од одговора уредништва, оно одговара: да општински судови наплаћују таксу за забране по § 23 грђ. суд. поступка а не по т. 175 закона о таксама.

Према томе, на предност менице од 90 динара суд је могао наплатити таксу из тачке а § 23. 3% — 2·70 дин. за решење 1 динар по тачци б. и колико још износе такси из тачке г. поменуте законске одредбе.

II

Начелник среза рамског актом својим Бр. 10176, молио је да се да одговор на питање изложено у реферату писара г. Тршића које гласи:

„Од пре извесног времена чешће су казне од стране војних власти над обвезницима сходно чл. 72 тач. 7 зак. о устројству војске. У већини по овим казнама наплате се тражене одмах, или екзекутивно, или са кратким роком од 15 и 20 дана, на кад се ове не изврше благовремено, тражене се најшћење, те тако и онога — извршиоца — чека казна по наведеном зак. пропису до 300 динара.

Како је закон о устројству војске у супротности са постојећим грађанским зак. имајући у виду предња нарећења, то молим за објашњење:

1. Јесу ли решења о новчаној казни војних власти одмах извршна, и у коме року мора да се казна наплати.

2. Има ли извршиоц право на екзекуцију, наплату над изриком такве нарећење војних власти постоји:

3. Како ће се наплата да изврши у оставленом року од 15 и 20 дана, кад мора да се прода имовина каљженога и

4. Хоће ли извршиоц кад се наплата продајом изврши, спосити пакнаду наплате по тужби дотич. обвезника кад решење по жалби буде поништено. (јер је и оваких случајева било)".

— На ово питање одговарамо:

Члан 72. закона о устројству војске, који одређује казну за обвезнике и органе власти, који не изврше тачно оне дужности које су им овом одредбом наметнуте, ништа не говори о томе: има ли места жалби против ових осуда или не. Исто тако, он ништа не говори о категорији ових кривица нити о начину наплате

Чл. 85. који опет одређује казну за органе власти, кад не врше тачно нарећења војних власти у случајевима позива војске на всћбу и службу, такође не одређује ништа ближе о овоме.

Он само чини изузетак у томе, што дозвољава, управо нарећује извршење ових казна одмах.

Према овоме, кад закон о устројству војске као специјалан, ништа више не одређује по овим кривицама, онда се и категорија њихова и све остало, има тражити по начелима која је за то постапно општи кривични закон, и закон о чиновницима грађанског реда.

Познавши одатле, одмах морамо констатовати да ове кривице улазе, у колико се бар на органе власти односе, у ред административно - дисциплинских кривица, јер долазе као принудна мера, да се органи власти марљивије одазову својим дужностима.

Према осталима оне су такође дисциплинске казне, са сношом у одржању реда и дисциплине у војсци и код обвезника.

Против ових осуда има места жалби г. Министру Војном и по чл. 27. Устава и по чл. 7. закона о устројству војске, но коме он администрује војском, и ако се, нао што смо напред рекли то не предађа самим чиновника закона о којима је реч.

По величини казне, ове кривице према § 1. кр. зак. долазе у ред потупних кривица.

Према овоме, оне у смислу § 396. кр. закона и објашњења Касационог Суда од 11. јуна 1893 године Бр. 3932, застарсвају у року од три месеца.

Извршење ових осуда мора се вршити с обзиром на § 28. кр. суд. поступка и § 471 грађ. суд. поступка према лицима која нису органи власти, а према органима власти с обзиром на закон о чиновницима грађанског реда, односно за општинске чланове с обзиром на закон о општинама.

Рокови од 10—15 дана које остављају војне власти за извршење ових осуда, узимаће се у обзир само тако, ако се не сукобљавају са предњим законским нарећењима.

Војне власти увек умолити да кажу: јесу ли осуде извршне или не. Ово треба чинити у толико пре, што чиновници нсше одговорност за свој рад по чл. 184 Устава без обзира на то по чијим су нарећбама радили. А оказна питања могу чиновници чинити с обзиром на § 13. закона о чиновницима грађанског реда.

III

Антанасије Илић, земљоделац из Шебета, пита:

„Наша задруга коју су сачињавали: Цветан, Атанасије и Ђорђе бр. Илића из Шебета, у месецу мају подељена се. Том приликом подељене су зграде и сво покретно имање, а остали су неподељени усеви док се са имања не скупе. Сада је жетва свршена и треба да се приступи деоби жита, но између задругара постала је завада јер не знају како се треба делити. Тако, један тражи да се жито дели на браћу — деличаре а други као тражи да се дели на чељад, то јест према броју људи.

У законима или није тачно предвиђен овакав случај, или ми као неписмени људи нешимо и не разумемо закон.

Зато ја овим покорно молим уредништво за нужно и што скорије обавештење о овоме.

Напомињем, да су приликом делидбе у месецу мају сне њиве биле пооране и засејане помоћу целе задруге, а и семе задружно, а у амбару жита није било ништа које би требало делити".

— На ово питање одговарамо:

Кад, на жалост, једна заједница браће не може да се одржи, него дође до деобе, онда се треба старати, да та деоба

у истини буде братска, и да браћа и после деобе задрже међусобне братске односаје.

То се може постићи само тако, ако код свију деобника буде готовости да поделa имовине буде правична.

Шта је, пак, право, то браћа треба да осећају и без парочитих прописа законских и савета туђинаца.

За овај случај, који је овде истакнут, закон ништа парочито не говори, те и уредништво не може да каже како је строго по закону.

Али оно налази, да поделa треба да буде по мери рада и труда, колико је који унео од чланова заједнице те да се усеви зацеју, обраде и среде.

Према томе, не треба делити усеве на три дела, колико је браће, него из броју оних, који су радили ове усеве.

И како се зна, да сада на селу почињу и могу озбиљно радити већ од своје петнаесте године, то треба за све и мушке и женске чланове од петнаесте године па више узети рапан део као и за пунолетне чланове заједнице.

Децу испод 15 година не треба узимати у обзир при деоби, јер је њихов труд и рад већ безначајнији.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Драгић Радовић, осуђеник београдског казненог завода, родом из Зибаља, ср. поцерског, чији осторгњеђу напоснико, побегао је 5. тек. м-ца из Топчидера, где је био на раду. Драгић је стар 23 год., високог раста, црне косе и бркова, угаслих очију и у опште црне

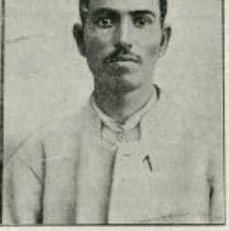

помањост: од особених знакова има: белегу од пеипсовања неправилна облика, величине $^{3}/_{4}$ см. на средини леве мишице; белегу од пеипсовања неправилна облика, величине 75/3 см. на средини десне мишице; по врату, лицу и грудима има пуно црних пегастих мањежа; белегу од посекотине у облику праве линије, правца косог, величине 3 см. удаљена за 7 см. испод левог краја леве кључне кости: на себи има *у опште свеђ и малих брковa.* — Депеша начелства округа крушевачког Бр. 8992.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најстрожу потеру, и у случају проналаска стражарско их упуте властима које су потернице издале, о поизом на сопствене бројеве акта или депеша.

Душан Милојковић, тежак из Моравна среза моравског округа пишког, 17. пр. м-ца нанрано је убиство над Миленојем Милковићем, њином, па је затим побегао. Душан је стар 22. год., у лицу пун, малих брчића, и опште плав. — Депеша начелника среза моравског округа пишког Бр. 9139.

Вујица Вуловић, притвореник среза лепеничког, родом из Малих Крчмара, који је био на лечењу у Бољници, 1. тек. м-ца побегао је из исте. *Вујица* је стар 18. година, нижег раста, у опште плав, у свлачкоме је оделу, на погама има опанке, а на глави шубару или шајкачу. — Депеша начелника опр. крагујевачког Бр. 15814.

Милан Стевановић, из Крњева, саопштен ми је осуђењчен за крађу извршену Арси Филиповићу, месару из Јагодине, побегао је непознато куд. *Милан* је стар 18. год., средњег раста, плав, без бркова; од одела има на себи: прну антерију, панталоне, на глави шајкачу, на погама опанке. — Депеша начелника среза беличког Бр. 15873.

Саша Н. Врањевац, кочнар из Пиљане, нову намену 1. и 2. тек. м-ца извршио је опасну крађу своме газди Љубомиру Симићу, кафеџији ондашњем, и побегао. Саша је стар 30. год., средњег раста, у опште приповедљивост: у старом је цивилном оделу, на глави има шубару, а на погама беле пантаче ципеле. — Депеша начелника среза јасеничког опр. смедеревског Бр. 16549.

Милутин Пајловић, кочнар, из Велике Дренове, ср. трстеничког, који одговара за покушај убиства, побегао је 6. тек. м-ца из оваплене оружане болнице, где је био на лечењу. Милутин је стар 24 год. средњег раста,

ТРАЖЕ СЕ

Зорку, кћер **Вељка Јовановића**, ондашњег кафеџије, која је 2. тек. м-ца отуварала од своје куће нехакано куд, тражи Управа Града Београда, ради предаје родитељима. *Зорка* је стара 20 год., средњег раста, добро развијена, црне косе, у лицу смеђа, од одеха имала је на себи хаљину и црну сукњу, а на глави зелен шешир. Сиротче се нажала парочито пограничним властима. — Акт Управе града Београда Бр. 36172.

Гвоздена, сина **Радована Николића**, из Крушара ср. параћинског, који је 26. пр. м-ца отумарао од своје куће, тражи срески начелник, ради предаје родитељима. *Гвозден* је стар 13. год., средњег раста, плав; на десној уши има мадеж величине пшеничног зрна; на себи има кошуљу и гаће од памучног платна, на глави шајкачу, а на погама крпене опанке са пајсама. — Депеша начелника среза параћинског Бр. 17623.

Нека сва полицијске и општинске власти живо потраже поменута лица и проналажење упуте иненованим властима, које су тражење објавиле.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Ноћу између 26. и 27. пр. м-ца непознати крадљивци, отворили су усиљеним кључем пиљеларију општинске сушне и из затвореног ормана покрали стотине пасоше под овим бројевима: 8475, 8481, 8482, 8483, 8484, 8553, 8554 и 8555, а серија је С. С. Х с VII. У исто време украли су и општински печат. Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на појаву ових пасоша. — Депеша начелника среза параћинског Бр. 17485.

КРАЂЕ СТОКЕ

15. пр. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Михаилу Димитријевићу, из Дебелог Луга. Коњ је прво-жуте длаке, на страњној задњој нози има жиг В. 14. пук коњице. — Депеша начелника среза поречког Бр. 6393.

Ноћу између 24. и 25. пр. м-ца непознати крадљивци украли су кола са коњима и амовима. Миленију Гроздићу, и по том су побегли. Један је коњ матор 13. год., брнаст, а други 15. год., цветаст, у задњу ногу чарапаст и нема жиг положено В. — Депеша начелника среза параћинског Бр. 14881.

Непознати крадљивци украли су 25. прош. м-ца два коња Ђорђу Ивићу, из Пољана, ср. параћинског. Један је коњ матор 5 год., ајдучке длаке, цветаст, врло лугаичког реда са жигом подимено Т; други је, исп, матор 6. год., дорастасте длаке, лугаичке реда, и са жигом В. — Акт начелника среза параћинског Бр. 17163.

Између 18. и 19. пр. м-ца непознати крадљивци украо је једног коња Стевану Јапковићу, из Цриљевице, ср. ресавског, и то приликом кад је овај запопно у Болечу. Коњ је матор 8. год., дорастасте длаке, велике грање која пада с обе стране врата, без рожаша, са жигом В. — Акт начелника среза трсгеичког Бр. 8626.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 33. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 16. АВГУСТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, « према потреби и више пута недељно. Претплата се вршше у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динар.. за годину за државна и окпитална надлештва, а за сва друге претплатнике у окпте 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** се продају со. Рукописа се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за шеф хи; уршког одељења чачанске окружне болнице I реда, Д-р Милана Т. Стајића, бившег среског лекара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 1. августа 1909. год. у Рибарској Бањи.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Владимир Јовановић, полицијски писар треће класе среза пожаревачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 6. августа 1909. год. у Рибарској Бањи.

КАЖЊЕНИ ЧИНОВНИЦИ

Г. **Александар Југовић**, полицијски писар среза расинског, кажњен је **обустављањем** *осмодневне плате* решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 7. ов. м-ца Бр. 17534, за кривицу из тачке 10. *б* § 43. закона о чиновницима грађанског реда.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јуну 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јуна извршено је у Србији:

1. **Убистава** 32
2. **Нехотичних убистава** . . . 1
3. **Детоубистава** 4
4. **Покушаја убистава** 30
5. **Разбојништава** 6
6. **Тешких телесних повреда** . 21
7. **Паљевина** 20
8. **Опасних крађа** 176
9. **Злонамерних поништаја туђих ствари** 51

Од изложених дела пронађено је:

Убистава 27	или	84·3%
Нехотичних убистава . 1	„	100 %
Детоубистава 2	„	50 %
Покушаја убистава . . 29	„	96·6%
Разбојништава 5	„	83·3%
Тешких телесн. повреда 21	„	100 %
Опасних крађа 63	„	35·7%
Злонамерних поништаја туђих ствари 17	„	33·3%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (16), затим помоћу *оштрог оруђа* (9), помоћу *тупог оруђа* (6) и *голе руке* (1).

Узроци са којих су ова убистава извршена јесте: у *освети* за (17), у *међусобној свади* за (6), у *вршењу званичне дужности* при кријумчарењу за (2), у *користољубљу* за 3, и у *домаћој расири* за 1. За три случаја узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убистава јављају се: у срезу рамском 5, у срезу јавинском 3, у срезу грузанском 2, у срезу копаоничком 2, у варошн Нишу 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: колубарском окр. ваљевског, пчињском, јабланичком, лесковачком, неготинском, беличком (непронађено), бањском, нишавском, јадранском, качанском, моравском округа пожаревачког, љубићском, таковском (непронађено), јасеничком окр. смедеревског, бољевачком, зајечарском, рачанском (непронађено и моравичком (непронађено).

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: пчињском, јужничком, посавотамнавском (непронађено) и подунавском (непронађено).

Једно **нехотично убиство** извршено је у срезу рачанском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу власотинчком 2, у срезу јадранском 2, у срезу мланчком 2, у срезу таковском 2, у срезу добричком 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: посавском окр. београдског, колубарском окр. београдског, врачарском, јабланичком, јасеничком окр. крагујевачког, копаоничком, темнићском, моравском окр. нишког, качанском, поцерском, рамском, голубачком, бољевачком, прокупачком, косаничком, трнавском, жичком, и у варошима: Куприји, Зајечару и Београду.

Скоро сва ова дела извршен су у међусобној свађи и освети.

Разбојништва су извршена: у срезу бољевачком 2 (1 непронађено), и по 1 у срезовима: подгорском, неготинском, нишком и зајечарском.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу колубарском окр. ваљевског 2, у срезу посавском окр. ваљевског 2, у срезу јабланичком 2, у срезу рамском 2, у срезу качарском 2 и по 1 у срезовима: крагујевачком, гружанском, ресавском, јадранском, качанском, моравском окр. пожаревачког, љубићском, рачанском, златиборском, трнавском и студеничком.

Паљевине су извршене: у срезу поцерничком 3, у срезу јасеничком округа крагујевачког 2, у срезу зајечарском 2 и по 1 у срезовима: подгорском, јабланичком, пољаничком, власотинчком, беличком, српањском, љубићском, качарском, подунавском, бољевачком, трнавском, жичком и у варошн Зајечару.

Вредност свих ових паљевина износи 4.630 динара.

Опасне крађе извршене су: у варошн Београду 10 (5 пронађених); у срезу подунавском 10, у срезу хомољском 9 (1 пронађена), у срезу јасеничком окр. смедеревског 7 (5 пронађених), у срезу бољевачком 7 (1 пронађена), у срезу неготинском 5 (1 пронађена), у срезу параћинском 5 (1 пронађена), у срезу деспотовачком 5 (2 пронађене), у срезу ресавском 5 (1 пронађена), у срезу јавинском 5 (све пронађене), у срезу рамском 5 (1 пронађена), у срезу мланчком 5, у срезу прокупачком 5 (4 пронађене), у срезу косаничком 5, у срезу крагујевачком 4, у срезу ужичком 4 (1 пронађена), у срезу посавотамнавском 4 (2 пронађене), у срезу зајечарском 4 (2 пронађене), у срезу ко-

смајском **3**, у срезу ваљевском **3**, у срезу београдском **3** (1 пронађена), у срезу темнићском **3** (све пронађене), у срезу ваљевском **3**, у срезу моравском окр. пожаревачког **3** (све пронађене), у срезу врачарском **2** (1 пронађена), у вароши Ваљеву **2** (1 пронађена), у срезу тамнавском **2**, у срезу јасеничком **2**, у срезу крајинском **2** (1 пронађена), у срезу браничевском **2**, у срезу копаоничком **2** (1 пронађена), у срезу расинском **2** (обе пронађене), у срезу алексиначком **2** (обе пронађене), у срезу нишавском **2** (1 пронађена), у срезу београдском **2** (обе пронађене), у срезу јадранском **2** (обе пронађене), у срезу мачванском **2** (1 пронађена), у срезу орашком **2** (1 пронађена) у вароши Смедереву **2** (обе пронађене), у срезу загаичком **2**, у срезу тимочком **2** (1 пронађена), у срезу драгачевском **2**, и по **1** у срезовима: гročанском, подгорском, посавском окр. ваљевског (пронађена), колубарском окр. ваљевског (пронађена), лесковачком (пронађена), пожаничком, власотиначком, гружанском, трстеничком, левачком, пиротском, пожаревачком (пронађена), пожешком (пронађена), жичком и у варошима: Неготину, Нишу, Пожаревцу и Зајечару.

Вредност свих ових крађа износи око **18.000** динара.

Злонамерних оштећења туђих ствари било је: у срезу прокупачком **6** (сва пронађена), у срезу крагујевачком **4** (1 пронађен), у срезу добричком **4** (3 пронађена), у срезу ресавском **4**, у срезу алексиначком **3**, у срезу тамнавском **2**, у срезу подгорском **2** (1 пронађен), у срезу левачком **2**, у срезу мачванском **2**, у срезу расинском **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу тимочком **2** (1 пронађен, и по **1** у срезовима: врачанском (пронађен, посавском окр. београдског, колубарском окр. ваљевског, пчињском, лесковачком (пронађен), власотиначком (пронађен), ключком (пронађен), параћинском, лужничком, посавотамнавском (пронађен), моравском округа пожаревачког, љубићском, орашком, зајечарском, црногорском и жичком.

Вредност уништених ствари износи **5430** динара.

Поред наложених дела у току месеца јуна извршено је у Србији и **27 самоубиства** и то: у срезу јабланичком **3**, у срезу моравичком **3**, у срезу љубићском **2**, у срезу орашком **2**, у вароши Београду **2**, и по **1** у срезовима: лесковачком, јасеничком окр. крагујевачког, гружанском, расинском, копаоничком, параћинском, нишком, јадранском, посавотамнавском, таковском, тимочком, бељичком, косаничком, и у варошима: Пироту и Нишу.

Ова самоубиства извршена су: *сечивом* **18**, *ватреним оружјем* **4**, *дављењем у води* **2**, *бацањем пред воз* **2**, *тровањем* **1**, а узроци њиховом извршењу леже: *у болести* за **7** случајева, у *душевном растројству* за **4**, у *домаћој расури* за **1**, у *страху од казне* за **1**, у *частољубљу* за **1**, у *рђавом материјалном стању* за **2**, у *очајању* за **1**, у *инџанству* за **1**, а за **9** случајева узроци су непознати.

Покушаји самоубиства извршени су: у вароши Београду **3** (сва три ватреним оружјем), и по **1** у срезовима: жупском (ватреним оружјем), азаптиборском (ватреним оружјем), а узроци њиховом извршењу леже: у частољубљу за **2** случаја, у бољести за **1**, у душевном растројству за **1**, и за **1** случај узрок је непознат.

Општи преглед до сада изложених дела очакава је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нилотичка убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Јавна телесна повређења	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерна оштећења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	—	—	—	3	—	—	—	—	6	2	—	—
2	„ ваљевски	1	—	—	—	1	—	5	1	10	5	—	—
3	„ пожешки	3	1	—	3	—	—	7	3	3	5	4	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	1	—	—	2	2	7	6	2	—
5	„ крајински	1	—	—	—	1	—	—	—	10	1	—	—
6	„ крупањски	—	—	—	1	—	—	—	3	5	—	2	1
7	„ моравски	1	—	—	2	—	—	1	1	22	5	1	—
8	„ нишки	3	—	—	1	1	—	—	1	4	4	2	—
9	„ пиротски	1	1	—	—	—	—	—	—	8	—	1	—
10	„ подрињски	2	1	—	4	—	—	2	—	11	3	2	—
11	„ пожаревачки	8	—	—	4	—	—	3	—	29	5	—	—
12	„ руднички	2	—	—	3	—	—	3	2	—	1	3	—
13	„ смед. ресавски	1	1	—	—	—	—	—	1	21	3	2	—
14	„ тимочки	2	—	—	3	3	—	—	4	16	3	2	—
15	„ топлички	2	—	—	1	—	—	—	—	10	10	1	—
16	„ ужички	1	—	1	—	—	—	2	—	1	1	—	1
17	„ чачански	2	—	—	3	2	—	1	2	3	1	3	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	10	—	2	3
	Свега:	32	4	1	30	6	—	21	20	176	51	27	5

Из канцеларије Антропометријско - Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 11. августа 1909. године АБр. 1407. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПРИМЕНА § 356. В. КРИВИЧНОГ ЗАКОНА

Има много законских одредаба, које су тако неодређене, да се увек мора двоумати, да ли је примена њихова у оном или оном смислу правилна и у духу онога, што се при доношењу исте хтело и желело.

У ред тих нејасних одредаба улазе, свакако, и наређења § 356. кр. закона, јер је не само неједнака примена њихова од стране власти, него се у оцени истих не слажу чак ни они, који су писали о значају ових наређења.

Тако од њих г. Душан Николић (Полицијски Гласник бр. 12 за 1908 годину) тврди, да се закупац може силом изгнати из стана само у два случаја, на име: кад „*трајање уговора није спорно*", јер је сопственик зграде писмено доказао да је рок закупу истекао, или кад је закуп на време отказан (§ 701. грађ. закона) у случајевима кад трајање закупа није нарочито уговорено.

Међутим г. Топаловић (Полицијски Гласник бр. 26 и 27 за ову годину) налази, да су случајеви у којима полицијска власт има паредити истеривање из закупа многобројнији, као год што су, њему, многобројнији и случајеви, који се из примене ове законске одредбе у опште могу да јаве.

Он управо, признавајући могућност постојања и усмених уговора о закупу, дозвољава суђу о протеклом року само тада, кад је постојање уговора у опште признато од обеју страна, али је само спорно питање о истеку рока (тачка I. под II.) па у том случају стаје на страну кирајџија, налазећи да стоји случај тачке III § 356. в. кр. закона, када на суд треба упутити закуподавца а не кирајџију.

То је готово једини случај, где он код усмених уговора дозвољава полицијској власти да улази у оцену: постоји ли сумња о истеку рока или не, иначе јој редовно ставаља у дужност примену другог става поменутога наређења.

Код писмених уговора он је право полиције проширио на све случајеве, где би истек уговора одиста био сумњив.

Као што се из овога види, г. Николић и Топаловић, у основи се мимоилазе у оцени ове законске одредбе, јер док је један стао на страну закупаца, дотле је други уз њих само у једном једином случају, кад је реч о *усменом уговору* о закупу.

Улажећи и сами у оцену поменутих законских наређења и поредећи их са оним што мисле г. г. Николић и Топаловић, ми одмах изјављујемо: да нисмо сагласни ни са једним ни са другим, у колико се тиче усмених уговора о закупу.

По нашем нахођењу, наређењима § 356. в. кр. закона, за закупе непокретних добара *тражи се писмен уговор, па да закупац може рачунати на заштиту власти за време трајања овога.*

Усмени уговори узимају се у обзир само у толико, што закупцу остаје право,

пошто га из закупа истерају, да тражи накнаду штете, ако му је ова учињена.

По томе као год нема писменог уговора о закупу, а сопственик је, међутим, отказао закупцу даље борављење у смислу § 701. грађ. закона, полицијска власт дужна је да закупцу наређи исељавање према § 356. в. поменутог закона.

Ово отказивање, наравно, мора бити чак и за случајеве тачке друге § 699. грађанског закона, тј. кад се закупац хоће да принуди на исељавање 1. маја или 1. октобра.

Понављамо, наређења § 356. в. кр. закона одузела су сваку заштиту закупцу који нема писменог уговора, и по томе је и сама предност усмених уговора сведена на један грађански спор за накнаду штете.

Такав се закључак једино сме извести из речи: *кирајџија или закупац, може само изузетном писменом исправом доказивати да рок закупу није истекао или да је продужен; иначе, у недостатку таког доказа, полицијска власт ће и поред тога што би кирајџија или закупац наводио да је закуп усменим уговором с господаром продужено, поступити по првом одељку §-а, а кирајџији или закупцу остаје право да тражи код суда накнаду штете од господара, ако је кривицом овога оштећен*".

Тврђењу г. Топаловића, да је законодавац оставио без одговора питање: шта ће се радити кад закупац тврди да рок закупу није истекао, које је предвиђено другим ставом поменуте одредбе, нема места, јер кад он и зато тврђење тражи писмени доказ као и за *продужење* уговора, онда несумњиво намере и нете последице, које повлачи изјава о продужењу уговора, а то је истеривање из закупа.

Ако би се другчије хтело узети, онда се не би гледало на целину и дух поменуте законске одредбе, а законодавцу би се одрицала увиђавност и у опште подобност а то се не сме преносталати.

Исто тако, г. Топаловић и сам тешко брани своје тврђење, да се последњи став § 356. односи и на усмене уговоре.

На против кад се он доведе у везу са другим ставом, онда једини логичан закључак мора бити тај, да он говори о случајевима, где се по писменим исправама учини рок закупа сумњивим, као што је то могућно баш по примерима које је г. Топаловић изнео у тачкама: 1 и 2. под 1 јер се усмени уговори као што смо напред рекли у опште не узимају у обзир по овој законској одредби.

Коме је, у осталом, позната историја, која је изазвала ову законску измену, он ће и сам знати да се овим изменама ништа нарочито на то, да се на место усмених поставе писмени уговори о закупу.

Истина, ми признајемо, да и Београд и већина градова у унутрашњости, још не знају за писмен уговор бар о закупу станова, и да би, по томе, закупци у опште били у тешком положају према закуподавцима према опасном разумевању § 356. в. кр. закона, али ова околност не може да утиче на саму ствар, и могла би бити само повод да се ово питање спестрање регулише законом.

Д. С. К.

ДЕГЕНЕРАЦИЈА И КРИМИНАЛИТЕТ

Adolphe Prins

[НАСТАВАК]

Али, шта је ово према призорима из најнижих слојева друштва уз које, поред дегенерације, иде и беда? Шта ће у сличним приликама бити од једног сиротог непорочног, на чак и нормалног детета, које је упало у колосалну реку порока, која га све даље носи? Да ли ће се оно моћи дочекати обале? Шта ће оно учинити у свету, код кога је све у противности са најелементарнијим правилима нгијене, пристојности и морала? Оно је у напред осуђено да пропадне у борби, за коју је требало толико више енергије и интелигенције, у колико је цивилизација развијенија; оно, дакле, мора пасти на терет друштва као просјак, скитница или преступник.

Овде је чвор проблема.

Наступа моменат над умно несавршено створење, које није довољно успело ни у школи ни у радионици, дође у сукоб са казненим правосуђем. У овом моменту држава, судије, адвокати, новинари, која раније нису знали за његову егзистенцију, отварају је одмах, и обрађују јој наочиту пажњу. Ређе се лекарска мишљења, састављају се дугачки рапорти, дају се сјајне одбране, пишу се новинарски чланци и читаве књиге. Почиње се још са болесним пренама окривљеног, помиње се лењост; објашњују се његова чудноватп поступци и његова неспособност на доба детињства; откривају се његови симптоми дегенерације, недостатак његовог памћења и јасног изговарања, његова спорост за разумевање, а после свега овог дискутује се о степену његове казнене одговорности и казни, да је она ограничена, и да казна с тога треба да буде редуцирана.

Ми не познајемо чудноватије забаве од ове, која уображава да је помоћу речи: «Ограничена одговорност» унела нешто светлости у страховите помрчине непорочног „ја".

Нашто ово?

Зашто да пред нама, у место разумног бића картезијанске *енхософије*, назаимо сенјационо биће *Pascal*-ово и *Jansénis-tes*-ово?

Говори се о ограниченој одговорности, али та одговорност није ограничена већ, на против, проширена, обухватајући и све нас, који нисмо ништа предузимали да би нежну душу непорочног детета отргли од акције судбине. И пошто раније нисмо за њих ништа предузимали, то још мање можемо остати равнодушни према њима после удараца судбине, проклињући просто ограничену одговорност одраслих.

Ова солуција кобна је са сваког гледишта.

Пре свега буни се, и то с разлогом, јавно мњење које, пред извршним злочином, захтева, на првом месту, да друштвени ред буде заштићен. За то одбрану друштвеног реда потребно је много више од незнатне казне, која досиуда непорочном створењу за се убрзо врати своме мучном и штетном животу.

Затим се, тако исто с разлогом, узбуњују инсилоци и филантропи, јер, чак и незнатна казна, досуђена непорочном створењу, плашила је строгост, јер на њега нема никаквог поправног дејства.

Ми се, дакле, назаимо у Корсеканку, и то због тога што је власт очекивала вести дуго и умешала се суише доцкан у живот непорочног.

Овај, који је најбоље наразио ову истину, није криминалиста, већ славни естетичар *John Ruskin*, који у „The Queen of the Air" вели ово:

„Право јавне интервенције у живот злочинаца треба да почне још док у њима клија корупција, а не тек онда пошто су већ дали доказа о својој неспособности".

У своме роману: „Stein unter Steinen", Suderman је разно исту мисао и доказао, да поправка одраслих осуђеника, предузета суише доцкан, има за последицу само обмане.

Јавне власти ово су врло добро схватиле кад су у питању слепи и глуво-неми, јер се о њима старају још од детињства, али ове исте власти ништа не предузимају у корист умно несавршених, код којих су способности закржљале, и који увек остају на веома ниском нивоу.

Најскорије констатације доказују колико је ова неактивност кобна, и откривају три категорије чињеница од огромног значаја.

На првом месту ове откривају ову величину ране, т. ј. огроман број дегенерисаних у данашњем друштву.

На другом месту ове показују одвећ велику плодност дегенерисаних жена и огроман број ванбрачних порођаја.

Најзад, ове доказују наследни карактер дегенерације.

Први чак и сиу занимиве зла због њега одавно је у Белгији констатовао Dr *Demoor*, главни секретар друштва за заштиту ненормалне деце. У свом последњем рапорту он тврди, да у нашем друштву једно дегенерисано створење долази на 850 душа. Према подацима којима располаже његово друштво, у самом Бриселу и његовим предграђима има око 600 ненормалне деце.

Dr *Vercoeck* лекар затвора „Minimes" у свом извештају од 27. маја 1907 год. Антрополошком Друштву тврди, да међу 5000 скитница, који годишње прођу кроз бриселске затворе, има: 31% дегенерисаних и 9% епилептичара, т. ј. 40% ненормалних, о којима се у доба детињства нико није бринуо.

У Бриселу, доктори de *Croly*, de *Boeck*, *Rouma* и професори: De *Jonckheere*, *Nyns* итд., а у Анверу: *Desguinis*, *Ley* и *Gutsbourg* скрену су пажњу јавног мњења на велики број непорочних по школама, и посветили се њиховом васпитању. Данас, кад је истина свуда избила на видик,

влада је повела званичну истрагу у циљу констатовања броја ненормалних.

Али, то је нарочито Енглеска у којој је ово питање ушло у практичну и званичну домену. Још пре 4 год. енглеска влада образовала је једну комисију од правника, лекара и једне милосрдне даме, и ова је, после четворогодишњег истраживања и студирања у краљевини и Америци, изложила резултате своје истраге у једном исцрпном извештају од 500 страна.

Цифре, наведене у овом извештају, и толико су значајније што проистичу из земље у којој је већ много учињено за олакшање физичке и моралне слабости. Извесно је, међутим, да оне нпак не одговарају стварности, јер много заиилије крију своје ненормалне чланове.

Целокупан број умно несавршених износи, по тврђењу комисије, 270.000, од ког броја само на душевно обољеле долази 120.000. Остатак у 150.000 долази на дефективне и несавршене. Од овог броја, пак, њих 67.000 биле су без икакве заштите; они представљају озбиљну социјалну опасност, јер лако могу постати преступници.

У затвору „de Pentonville" на хиљаду притворених има их 10—15 дефективних којима, по Dr *Wilson*-у, није место у затвору.

Што се тиче дефективне деце, коју је комисија налазила у знатном броју, у извештају су нанети детаљни подаци за седам лондонских завода, који примају ненормалну децу.

По тврђењу г-ђице *Turner*, управнице санитетског одељења ових завода, број обољелих ненормалних у овим заводима износи 10%.

Други карактеристичан знак дегенерације јесте, као што смо поменули, велика плодност дегенерисаних жена које, по правилу, рађају ванбрачну децу.

Инспектори добротворних завода у Енглеској, чувари сиротиње, директори и директорке азила неподељеног су мишљења, да у својим заводима притежавају велики број дефективних или умно и морално несавршених жена; да оне жене готово увек имају више деце, и да су ова деца махом ванбрачна.

У Манчестру, међу 94 породиље за 3 месеца било је 19 дефективних жена, од којих су само 2 имале брачну децу.

У Сомерштиру, половина породиља била је дефективна, а три четвртине деце вапбрачне.

У азилу Шток, 16 дефективних жена имале су 116 деце.

Dr *Barclay*, из Единбурга, тврди, на основу свог искуства, да дефективне жене имају много деце. Он је испитивао једну жену која је имала десетеро деце, а која их притом није могла избројати на прсте.

Dr *Tregold* предао је комисији једну листу од 65 дегенерисаних жена, од којих су њих 48 имале 116 деце.

Трећа карактеристична црта дегенерације још је жалоснија; то је *мек наследни карактер*.

После извесног латентног стања, ненормалност избија изненада, нарочито под утицајем беде, алкохолизма и порока. Једном већ појављена, она прелази и на потомке, који је даље преносе на своје потомке.

Овај закат потврдили су лекари у поменутој енглеској истрази масом очигледних примера.

Dr *Claxston* лично је посматрао у својој дугој каријери дегенерисана створења, која су представљала већ трећу генерацију анормалитета.

Dr *Barclay* имао је у својој служби, у времену истраге, једну дефективну жену, која је имала десеторо деце. Најстарије од њих — као такође дефективна — имала је ванбрачну децу са несумњивим знацима дегенерације.

У једном институту за дефективне, у Пансилванији, делегати комисијски нашли су, међу хиљаду деце, 10%, која су представљала трећу дегенерисану генерацију.

Треба ли да очајавамо пред овим чињеницама? Треба ли да се бојимо, са *Darwin*-ом, *Spencer*-ом и *Nietzsche*-ом да ће нас потомити све већа и већа бара зла? Зар не би, ако би се овако продужило, остало од нас свега неколико потпуно здравих индивидуа, који би се морале чувати у музеуму као типови једне изчезле расе, и који би тада у истини представљали праве анормалитете у средини дефективних, несавршених и дегенерисаних, који би сачињавали средњи тип нормалног човека.

Срећом нема никакве бојазни од овога. Спасење је наше у томе, што наслеђе појачава дегенерацију и на овај начин доводи организам доцше, да постаје неспособан за репродукцију.

Али, ово никако не значи, да ми треба да скрстимо руке, и да стављамо природу да чини своје. То би било и сувише и опасно. Оставити дегенерисане саме себи, значи радити на умножању беде и криминалитета. Ако филантропска дела у корист злочинаца остају безуспешна, то је отуда што су изнори криминалитета много дубљи но што се то обично верује *Quetelet* је с пуно права казао: беда је једап од узрока криминалитета. Али, поред материјалне сиротиње, постоји и сиротиња умна и морална. Пре него се бришемо о сиромашку због његовог сиромаштва, и о преступнику због његовог преступништва, потребно је да се занимамо примитивним фактима који су правоначални сиромаштво и преступ, а то је основна неподобност дефективних да живе правилним животом. И поштo ми неможемо да жртвујемо дефективне у интересу надчовека, то смо дужни да их штитимо у интересу свију.

Постоје свега два пута и начина: или примена смртне казне на све дегенерисане, или заштита дегенерисаних; средине овде нема.

Заштита наша треба да почиње још од њиховог детињства, јер тада на њих ночињу дејствовати мастерозни утицаји, који су од предсудног значаја по њихов живот, као год што и они сами у ово доба најлакше подлежу болесним утицајима модерног живота.

Према нашој судској статистици, од 40·000 осуђеника мушког пола у 1907 год. било их је:

105	испод		16	год.
2038	од	16	до 18	„
5532	„	18	„ 21	„ и
7663	„	31	„ 25	год.

Дакле, ово 16·000 сасвим младих преступника, о којима се нико није благовремено постарао.

До душе, у данашње доба већ се осећају извесни, махом усамљена покушаји, у корист дегенерисаних. Тако је санитетски савет у Брислу решио, да се подигне један завод за анормалне. У Брислу, Гану и Анверу постоје школе, а у Ловерну и Лумену зазида за дефективну децу. Али, све ове мере палијативне су. За делање у овом правцу потребан је нарочити план, тачно утврђен циљ, стална акција, општа контрола и велике реформе. Ове последње двојаке су: законодавне и васпитне.

Испитајмо прво законодавне реформе. Њихова основа било би законодавство о заштити детињства, које је модерно право готово свуда осветлало. У Белгији је још пре 20 год. потирап закон о заштити детињства, који је поднео *Jules Lejeune*. Треба само видети колико би деце пронашло и постало злочинцима за последњих 20 год. да овај закон није донесен.

Белгији су убрзо следовале и остале државе.

Год. 1891 потиран је у Енглеској „*Custody of Children Act*", а децембра месеца 1908 год. „*Children Act*", који сачињавају целину законодавних мера у циљу заштите детињства.

У Пруској је 1900 год. донет закон „*Fürsorge Erziehung der Minderjärigen*", а у Холандији су, 1905 год. „*Kinderzetten*" организовале заштиту детињства.

Данас се свуда признаје, да је законодавство о заштити детињства основа целокупном кривичном законодавству, али и исто тако признаје и то, да треба ићи још даље: да треба специјализирати мере заштите кад је реч о ненормалној деци и проширити их на све дефективне којима је потребна потпора.

Ништа није логичније од овога, и грађански закон данас већ интервенише кад год је у питању материјални интерес ненормалних. Он покушава да спасе имовину, али не мисли на спасење душе. Сирота ненормална створења обично немају никакве друге имовине до своје личности, па с тога се ми морамо трудити да им је сачувамо. Јер, док имеријална власти по грађанском закону може довести до материјалне пропасти, она овде, према дегенерисаним, има за последицу злочин.

Ово није све.

За нову институцију потребан је и нов организам.

Правне и друштвене науке уче нас, да према дефективним треба предузимати разполике мере, па с тога је потребна централа која ће овим мерама руководити. Ми већ имамо одељење за игијену, али нам је потребно још једно одељење за душевну и моралну игијену, које ће се искључиво старати о дегенерисаним. Органи овог одељења вршили би надзор над разним категоријама не-

нормалних и одређивали би, у сваком специјалном случају, природу потребног режима. За све оно потребне би биле свештљене одуке и најбрижљивији надзор.

(наставиће се)

ТЕОРИЈА ЕВОЛУЦИЈЕ У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

фон Лист

1. Данашња епоха одликује се од ранијих манифестовањем живе жеље, у свима редовима друштва, за јединством свега онога што спада у домену истине. Није реч само о свима тактима нашег сазнања, већ и о свему осталом што осећамо и што хоћемо да остваримо. Ова жива жеља јесте она, која се труди да изгради противречност између природе и духа, између каузалитета и финалитета; између експерименталног истраживања и наших субјективних идеја; између интелектуализма и волонтаризма.

Монистично схватање природе, које треба да доведе у склад наше искуство, засновано на простору и времену, са вечношћу која не познаје ни простор ни време, могућно је само уз примоћ нашег искуства, али оно неминовно превазилази оно, јер га ми не можемо схватати осим помоћу метафизичких принципа, т. ј. помоћу принципа надмоћнијег над искуством, који мора учинити крај дуализму у свету спознајности.

Али епоха, која жели да се ослободи догма хришћанске религије, и која не налази задовољства у спекулацијама филозофије, стране свету, може тражити метафизички принцип, неопходно потребан њеном монистичком схватању само у научној хипотези која би, заснована на дубоком проучавању чињеница, била у стању да скупи у целину закључке свог проучавања.

2. Научна хипотеза, која нам допушта да формирамо монистично схватање, јесте *теорија еволуције*. Противстављајући сталну корист од каузалне егзистенције, она уноси јединство у посматрање стварности и предмета; између каузалитета и финалитета. У домени биологије теорија еволуције учи нас, да су се прости, једноћелијски и ниски организми развили постепено, услед саме природне потребе, у организме сложене, разноћелијске и више; она нам допушта да загледамо у најдаљу прошлост и показује нам у перспективи будућност са сталним и бесконачним прогресом; она, најзад, везује индивидуу са природом онако исто као каузалитет са финалитетом.

Ја се овде не могу упуштати у испитивање разних облика теорије еволуције, ја их допуштам слободно *теорију селекције*, која има основа у борби за живот, и која се врши у два правца: уништавањем неспособних и чувањем способних, што има за последицу усавршавање. Еволуција је, дакле, заснована на *адаптацији* и *наслеђу*.

3. Монистичко схватање допуњује се развијањем биолошке и социолошке теорије еволуције. Исто тако и овде она допушта хипотезу о сталној користи од каузалне егзистенције; исто тако и овде она учи, да су се прости, једноћелијски и ниски облици друштва постепено развили у облике сложене и разноћелијске; она нам открива генетичку везу између првих почетака социјалног живота и данашњих држава и народа. Најзад, она и овде сматра као главни фактор селекције, који води прогресу, борбу за живот између разних облика друштва. У борби између заједница и племена, између насеља и држава виши социјални облици елиминисани су, док су се виши облици уздигли до социјалног живота, који се стално усавршавао и усавршава.

Једна исти принцип влада и у биологији и у социологији, на ипак је напредак различан. У домени биологије оружје у борби за живот проказали су *природних користи*, од особина животиње које се преносе наслеђем. У борби између друштва поред природних користи долазе и интелектуално оружје, које из дана у дан постаје све важније, осигурајући на овај начин *културне користи* које прелазе с генерације на генерацију, не помоћу наслеђа, већ традицијом, речју и књигом, наставом и примером. Уз ово иде и једна друга, много важнија околност. Међу користима од цивилизације *сигурност* све виталне функције друштва и његових органа — огромно поље уређења и администрације — што даје могућности за завршене вештачке селекције, поред природне; да се из друштва искључе неспособни; да се здантирају средњи и што више усаврше сви собом.

4. *Социјална функција* казне у прошлости, садашњости и будућности на овај начин постаје нам разумљива. Казна је у почетку била само искључење из друштва штетних организама, т. ј. индивидуа које се, по својим физичким и моралним диспозицијама, нису могле прилагодити условима друштвеног живота. Инстинктивна реакција друштва претвара се постепено у корисно искључење злочинаца из друштвене средине. Искључење ово везано је за извесне услове и врши се по извесним правилима, оно се трансформише са самим друштвом постајући све човечније; оно почиње од спиреног, јавног извршавања казне и свршава се до интернирања у азиле.

Поред оне прве социјалне функције, казна такође врши и једну другу — *прилагођава* друштву злочинца, који има потребу за прилагођавањем, и који се у опште може прилагодити. Ова функција појављује нам се још у системима компензације, *Friedensgeld* и *Wergeld*, затим у почетним казнама јавног права средњег века. Историја казне пишева слободе нарочито нам показује, да су социјална функција казне и вештачко прилагођавање злочинаца друштву бивали постепено све боље и боље схваћени. Будућност казне потпуно је означена, у смислу њене рационализације, као друштвено средство искључења и азилације.

5. Као једно од ових средстава — извесно не најважније — казна се мора уврстити у систем и разликовати се све оне више и више од социјалних средстава вештачке селекције. Ја не могу овде развити потпуно ово схватање, које би нас одвело у сфере мешавине мишљења која данас преовлађују, нити га нам могу узети у одбрану против приговора који би се могли истаћи, али хоћу да га посматрам у још једном правцу.

Вештачка селекција, исто тако као и искључење и адаптација, у нашем данашњем друштву акти су државне администрације. Мере, које треба остварити при примене ових аката, процедура коју треба извршити, принципи према којима се она примењују, а пре свега њихова природа и мера, — све је то одређено државним законом. Познато правило: nullum crimen, nulla poena sine lege примењује се не само на казну, већ и на све акте друштвене селекције.

Кад мој поштовани колега Гарсон захтева да кривични закон задржи свој „објективни карактер да би се заштитила индивидуална слобода", ја се потпуно слажем с њим, само што ја мислим да ово треба проширити на све случајеве, у којима нађу да се предузму мере искључења и адаптације. Могу постајати различита мишљења до границе индивидуалне слободе, али ова граница не сме бити повређена. У колико се наше задаће у индивидуалну слободу казном искључења и адаптације, или осталим мерама сигурности и васпитања, у толико брижљивије треба утврдити хипотезе, природу и мере овог задирања.

Само у оним случајевима кад индивидуа својим персоналитетом гроза врло опасношћу заједничком друштвеном животу, њено принудно издвајање из друштва за дуже време или вечити надзор оправдани су. Ено због чега је студирање појма и природе *опасног* стања злочинца постало данас основно питање како са гледишта научног тако и са гледишта законодавног. Са овог разлога и Међународно Удружење за Кривично Право, изнајући поново да испитује овај велики проблем, ставило га је на прво место дневног реда идућег међународног конгреса за кривично право. Ја се не надам да ћемо га тако лако решити, али ми идемо његовом решеју корак по корак. Питање о напуштеној младежи и малолетним преступницима данас се већ може сматрати као решено. На реду су остали дедови програма. Наши наследници имаће утрвен пут.

Revue de Droit Pénal et de Criminologie.

УБИСТВО ОДМЕТНИКА АНЂЕЛКА — БЕЛЕ

(свршетак)

13. јула још око 6 сах. ре подне одређене потере пренуле су се на посао да свој одређени задатак изврше. Ту одред потере којим је руковао г. Рамадановић пратио се већ у Средњево око 12 сах. у подне, без резултата, и Рамадановић је тада реферисао г. Тодорићу да је чуо код „Шуваџијске механе" од једног детета како је одметник Анђелко ухватио на њиви

поног Михаила Аксентијевића, старца из Царевца, и како га је ућено са 50 дуката.

Ова је вест г. Тодорића бацила у бригу; јер је видео да је Анђелко од осовте прешао да прни и друга злочина дела па и ућене, те је, и ако су г. Рамадановић и други што су с њим дошли пали од умора и жеге, одмах онога часа вратио их у Царевац давши им још десетак одморних жандарма и наредио им да иду и да се тамо известе о ућени, а нарочито о месту на коме је ова извршена, па да то место најважнијије претресу не би ли том приликом на Анђелка наишли. А одмах је и осталу потеру о овом догађају нарочито спремљеним коњаницима известио ћеј је наредио те је за све преме гонјења Анђелка код сваке општине сакупљао спремних дању и ноћу по 6 кола пољских и по 5 коњаника. Кола да би брже и лакше превели војнике с једног краја на други кад затреба, а коњаници да односе и доносе потребне извештаје и наредно јој да одмах иде пут Царевца и тамо се састане са г. Рамадановићем. Г. Рамадановић је поступио онако како му је наређено и стигао је у Царевац.

Са Михаилом се пак ово десило: неки Радован М. Марковић ноћварен и осуђиван младић из Царевца потказао је Анђелку Михаила и да има новац — пакит женски — те га је овај на њима заробио и у кукурузе дубље увео тражећи му паре, иначе убиће га. Страхај немајући паре при себи мољаше да га пусти кући да новце донесе, но како са Анђелком беше тут и овај Радован, то Анђелко наређи Радовану да оде Михаиловој кући и јави сину његову да му је отац заробљен и да ће га Анђелко убити, ако ућену од 50 дуката одмах не донесе, запрети Радовану да о томе ником ништа не казује. Радован је отишао у Царевац и нашао и саопштио поруку сину Михаилову. Син, немајући другог новца, а бојећи се за живот свога оца немаде куд, већ отвори са врата своје жене извуче дуката и са Радованом однесе Анђелку. Анђелко преброји дукате и кад виде да нема тражених 50 већ само 47 дуката, стаде се љутити и претити да ће их све побити. А кад се син поче клети да нема више ни једног, — онда овај Радован рече: „Заборавио си. Остао је овај велики дукат (у вредности од 6 дуката). И Анђелко тад врати попова Михаилова сина кући у Царевац да му и тај велики дукат донесе, но под строгом претњом да о свему овоме никоме ништа у селу не сме казивати, у противном да ће му убити оца и код куће побити сву чељад. И син је напрано „верно" запонест и о свему овом није никога у селу известио.

Поштo је Анђелке сад добио сав тражени новац — пустио је и старца и сина му, ну старцу је том приликом предао једно писмо под претњом да га одмах однесе и преда у Царевац Милеику Аћимовићу, деловођи општине камиџевске, којим је и онога ућено са 60 банака. И старац је ову заповест најтачније извршио, никоме ништа не казујући. Чим је Аћимовић примио Анђелково писмо, којим га овај ућењује, и у коме је означио место на коме ће ућену чекати, — он је са својим писмом, оно 2 часа послао у Средњево г. Тодорићу и овај је то сво примио у $3^1/_2$ часа по подне.

Писмо Аћимовића гласи: 13/VII 1909 год. Господине Инспекторе. Царевац. Пре пола сата донесе ми писмо од хајдука Беле — Михаило Аксентијевић из Царевца, којим ме уцењује са 500 динара.

Михаила је напао у њиви у Пискару и његовој њиви. Истога је ухватио и сина га је отклучио — положио 50 дуката у злату — пакит са спаје.

Михаила кад је задржао у њиви ту је прошао и Радован М. Марковић кога је хтео убити и наређивао му даље шта има да ради.

Михаило се бори и молио ме да не јављам никоме а Радован ме гони да вам јављам.

Ово се све десило око 12 сати у Пискуру између Царевца, Средњева и Камиџева.

Писмо које ми је писао шаљем Вам и молим вас да у Царевац пошаљете 7—8 жандарма".

Из писма Анђелковог унученог Аћимовићу, и овога, г. Тодорић је видео да се Анђелко налази у кукурузима између села Царевца, Средњева и Камиџева, у месту „Пискуру", где очекује ућену од Миленка, па је то писмо с наредбом одмах послао по војницу г. Рамадановићу, а јавио и наредио и осталој потери, која се већ налазаше у тој околини и да околи место „Пискур", претресе све кукурузе ради проналаска Анђелка, послао му у помоћ још 20 жандарма и других наоружаних људи. Дотле се већ беше један већи део људи из остале потере својих са потером г. Рамадановића, на време добијеном наређењу околе место „Пискур". Тај се ланац стаде скупљати у све ужи, претресајући уз пут све редом и после по сахата таквог трагања и претресања, на 30 мет. од друма Градиште — Средњево — Кучево, а преко пута „Шувајићеке механе", наиђе Николије Радосављевић, пешад. каплар пожаревачког жандар. одреда на одметника Анђелка, који се беше прикрио у кукурузу из неких врежа од бундева, те му је могао спазити само шубару на глави и једно раме, због чега несмеде одмах пуцати, бојећи се да то не буде које друго лице или потајнице, те му је најпре довикну: ист! На то Анђелко скочи иза врежа и опали пушку на Николија, но већ беше од овога погођен у десну руку, те брзо пребаци пушку из десне у леву. У том моменту беше погођен у десну ногу од поднаредника Илије Радосављевића. И добио и овај ударац Анђелко је викнуо: Доста те, браћо, ваш сам", али не беше још добро ни изговорио последње речи, добио је још три смртоносне пушчане повреде у прсима од жандарма: Николе Тосића пешад. каплара, Павла Андријашевића редова пешака и Милоша Станојевића пешадијског каплара, те се мртав скљусно.

На овај пуцањ дотрчала је и остала потера и г. Рамадановић, који се налазио у близини оне погибије, па је наредио да се убијени Анђелко изнесе на друм и претресе. Убијен је ово 5 сах. по подне. Претресом нађен је при Анђелку сав овај новац од 50 дуката узет тога дана у подне од Михаила. Поред овога нађено је при њему још само: 1·70 дин. његовог новца, пушка брзометка оног војника, муниција бројно више но што је од војника отео, што значи да је још набављао, један сахат са простим ланцем, и неке друге ситније, што је све ушло у протокол претреса.

Ето, на овај и овакав начин завршио је свој живот један неваљалац, који је за кратко време од једних 17 дана (од 26. јуна до 13. јула) хајдуковања уништио пет људских живота, двојицу тешко повредио, на нога пуцао и Михаила ућенио.

Пада у очи, да одметник Анђелко није ни једну своју жртву сачекао и гађао с преда, с лица, већ увек кад му је она леђима окренута била. Тако је с леђа убио Милутина и дете Раду, Николу кроз прозор, на оног војника на извору, жандарма и сељака на стражи и назад Стевана на њиви.

Овако је чињо или из велике препређености или из кукавичлука.

Тога дана г. Тодорић је поднео био г. Мин. Унутр. Дела извештај следеће садржине:

„Данашња потера од жандарма успела је да одметника — хајдука — Миловановића у непрегледним кукурузима и врбацима пронађе и убије после његове кратке одбране.

Оцишран извештај поднећу по моће повратку."

Тело убијеног одметника пренето је још истог дана у Средњево, а сутра дан извршена је секција над лешом, пошто је убијени одметник претходно сликан.

Тела је сахрањен крај друма Велико Градиште — Кучево, а на месту где се екреће за Средњево.

Противу јатака поведена је и води се жива истрага, и ови ће њима заиђи правдној осуди за своја дела, којима су приномогли, да Тела угаси неколико невиних људских живота.

Убиством Тешким ослобођено је Средњево и околина једног подмуклог и суровог зликовца, коме је ретко наћи равна у криминалној историји, да је тако лако и безразложно људску крв проливао.

Енергичан, мудар и предан рад инспектора г. Тодорића, у распореду и начину за хватање овог одметника — показали је и заслужује пажњу претпостављеног му Министра, а благодарност Средњепца и околине, што их је овог зликовца ослободио.

Исто тако за похвалу је рад г. г. Рамадановића, командира жандар. одреда Павла Ђурића, среског начелника и среских писара, као и жандарма, који су у потери учествовали, јер су сви своју дужност, са пуно напора и тешкоће смело, одважно и предано вршили. §.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

1

Суд општине доње-речичке, актом својим Бр. 1740, пита:

„Расписом господ. Министра Унутраш. Дела, од 19. децембра прош. године Бр. 10469, наређено је, да се све општине убаштине на своја општинска имања у року за 3 године, од кад овај закон ступи у живот. Сада, пак, понављајући оно наређење, среска власт наредбом од 28. јуна ове год. Бр. 12157. наређује, да се на сва општинска и сеоска имања имају општине убаштинити најдаље до 1. августа ове год. што ако не учине, дужна је надзорна власт да то изврши на рачун општине.

Ову општину сачињавају 12 села. Свако село има своју утрину, на коју плаћа порезу по пописној књ. „Б". од прог пописа — 1884/5 године. Док су ове утрине биле у целости — неразађене те су служиле само за испашу стоке, пореза је на њих разрезивала по броју стоке; али како су од пре десет и више година сва села своје утрине претворила у *ред њиве земље* јер су ову сеоски поделили и разорали, то сада сваки свој део усмина и порезу плаћа сваки на своју парцелу, но не на ораницу земљу већ утрински земљиште.

Поједине општине у своме крају премеравају сеоске утрине и убаштињавају своје сеоске, али то је где оне стоје још у целости те и сада још служе сеоланима за испашу стоке.

Суд учтиво моли уредништво за објашњење о томе: „Могу ли се и поједини убаштинити на своје — разађене парцеле пошто разуме се *увијек — сеоско више нема напита*, а ове утрине није могуће више враћати у првобитно стање с тога, што на истој сада има винограда, воћњака итд. подобно. Ово би било и по државне интересе корисно стога, што би после убаштињена ова земља уведена у ред зарастног замљишта по класама, а не као сад, плаћа се на утрину и јавне испусте док међу тим, то је сада све зарасла земља а у свију села ове општине оваквог земље има више од 800 хектара, ову ужасају од ослобођења ових прајева.

Ово је дало повод питању отуда, што се наређује да се сва села на своја имања што пре убаштине а за поједине као што је случај у овој општини није ништа обухваћено".

— На ово питање одговарамо:

Утрине нису неограничена својина појединих општина, са којима оне могу располагати како хоће и мењати првобитни облик и намену ових.

И по закону од 7 марта 1858 године ВБр. 254, и по чл. 12. закона о непосредном порезу, и, на послетку, по чл. 33 тач. 11. закона о општинама, оне стоје под надзором државе као заједничка добра [§ 234 и 248 грађанског закона] и нико их не може присвојити без одобрења државе.

Према томе, ако поделу утрина о којима суд говори у предњем акту, није извршена са пристанком и одобрењем државних власти она не вреди ништа, и сви они, који су дообом дошли до каквог комада утрине просто су самовласници по § 375. а кривичног закона.

Одмах треба наредити општинском пуномоћнику, да против свију ових подиже тужбе за заузеће, па кад се тим путем врате утрине у својину општине и села, онда се убаштинити.

Ако села сем подељених утрина имају још довољно утрина за испашу стоке, те би тако било непотребно да се подељене утрине враћају у првобитно стање, онда се може донети зборска одлука о подели већ подељене утрине, обухватајући и уважајући, наравно, стање које је већ створено и постоји, и ту одлуку послати преко надлежних власти Државном Савету на одобрење.

Ако би он одобрио ову поделу, односно признао раније извршено разграбљивање, онда би се појединци могли убаштињавати на своје делове, а дотле никако, јер су они стално самовласници све докле се тај поступак надлежно не би одобрио.

Ако се деоба не одобри, онда ништа не смета да се имање одузме од захватача она окоснност, што су засадили винограде и воћњаке, јер су то чинили на туђој земљи.

II

Деловођа општине горњо-белоречке, пита:

„У члану 30. зак. о општинама стоји, да на општинском збору имају право гласа сви пунољетни грађани општине, који плаћају државни најмање 15 динара непосредне порезе на годину, рачунајући ту и стални државни прирез, а који нису према пропису чл. 32. истог закона право гласања изгубили.

Задругари, који су навршили 21 годину, имају право бирања на општинском збору на колику непосредну порезу плаћали, само ако не стоје у паузеју из. чл. 32. истог закона.

Како није законом предвиђено: да ли се непосредна пореза има рачунати само по делу који припада старешини задруге или целокупна пореза свију задругара, пошто у распореду пореза целокупна пореза свију задругара стоји на старешини задруге, јер општинска судова не раде подједнако већ неки узимају само део порезе старешине задруге, а неки пак целокупну порезу која стоји на старешини задруге. Сем тога сада ове године повећан је државни прирез од 75% јер је поред сталног државног прираза 75 од сто одобрен привремени државни прирез још 25%. То се овим утрине моли уредништво Полиц. Гласника да изволе у наредном своме листу објаснити следеће:

I. Да ли се за право гласања има узимати само пореза колико на део припада старешини задруге, кад се подела на све задругаре, или се има рачунати целокупна пореза записана на старешину задруге, и

II. Да ли се има за право гласња рачунати поред сталног државног прираза 75% који је законом признат и привремени 25% који је ове године одобрен?"

— На ово питање одговарамо:

По чл. 30. закона о општинама, задругари, где се убрајају и отац са синовима, имају право гласа на општинском збору на *на колику* непосредну порезу плаћали, само ако иначе не стоје у паузеју.

Кад ова законска одредба пружа оваково право, онда је са овим све једно да ли ће се за основицу узети укупан задружни порез или само део старешине.

По члану 30. истог закона, право гласа на општинском збору имају они, који плаћају државни најмање 15 динара непосредног пореза на годину, рачунајући ту и *стални државни прирез*.

По чл. 76. закона о непосредном порезу, стални државни прирез износи 75% од суме непосредног пореза.

Према овоме, и значају чл. 30. закона о општинама, само овај прирез узима се у рачун при одређивању права гласа, а никако се не може узети и 25% што је одобрено привремено једногодишњим финансијским законом.

III

Г. Драг. Милановић, повинар и штампар из Шапца, пита:

„Да ли правила Г. Министра унутрашњих дела од 4. јануара 1904 године [№ 176, прописана на основу чл. 36. закона о општинама, важе и за избор општинских чланика, или само за остале зборске радње?"

— На ово питање одговарамо:

Правила о којима је реч, важе како за избор председника и кметова општинских, тако и за све остале зборске радње.

По њима се стално врши избор и остали зборови у свима местима, која се њима предвиђају.

IV

Суд општине новоселске, актом својим Бр. 1843. пита:

Велимир Карамарковић, земљоделац из Н. Села, који се сада налази у притвору код крушевачког првостепеног суда за три кривична дела, пресудом овога суда од 15. јула т. г. Бр. 1686, кажњен је са пет дана затвора за дело из §-а 357. тач. 1. крив. закона.

Како није искључена могућност, да Велимир буде дуже времена у притвору код суда, јер одговара за дела која су у стицају; то суд моли уредништво за објашњење: на који се начин може извршити моменута пресуда према Велимиру, а да не застари; и може ли се и на који начин сада извршити пресуда?"

— На ово питање одговарамо:

Ако суд пусти Велимира из притвора пре него што пресуда застари, онда ће суд извршити своју пресуду.

Не буде ли овај случај, него он остане у притвору за сва време докле пресуда не застари, онда ће се просто констатовати решењем да је пресуда застарала због тога, што је стајала апсолутна немогућност за њено извршење на кривичној части, него ће се извршити само по своме грађанском делу.

Док је он у притвору за веће кривце, не би се могло приступити извршењу ни по начелу, постављеном у § 248. кр. суд. поступка.

За застарелост пресуде у овакавим случајевима, ни може бити ниже одговора, јер то није дошло ничијом немарношћу, него по сили прилика, које онемогућавају сваки рад власти.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Живојин — Живко Маринковић, осуђеник пожаревачког завода, а бивши пијар из Београда, чију фотографију износимо, 8 ов. м-на побегао је из амбуланте болнице. Живојин је стар 40 год., средњег раста, очију жућкасто-зелених, носа и бркова смеђих, на себи има гуњ од вунена сукна гарињина. Од особених знакова има: брадавицу величине зрна од сочива, на средини унутрашње ивице леве пазухе; младеж, дакља, величине 5·5/1·5 см. за 34 см.

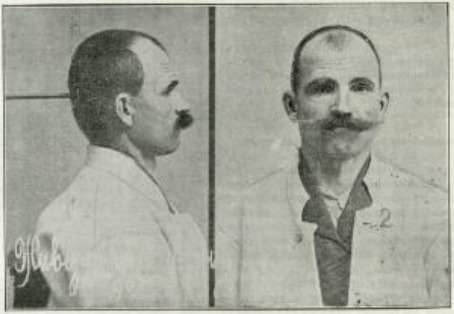

испод седмог кичменог обртња, за 7 см. удаљено од кичме и слепоочну белодост. На осуди је био због крађе, а осуђен је преседом прв. суда за варош Београд. И раније био је осуђиван због опасне крађе на 2 год. робије, преседом истог суда. — Дежења пожаревачког казненог завода. Бр. 4076.

Вилиам Бартон, благајник америчанског друштва „United states Express Society Anonima

Italiana“ побегао је 12. јуна и собом понео друштвене новца у суми од 2800 долара (14 хиљада динара) у танцањанској, енглеској, француској и америчанској монети. Вилиам је стар 26 година, средњег раста, здравог изгледа, угасите косе, малог прћавог носа; на себи је имао: браон одело, браон шешир (округао или шапаму), а собом је носио и једну нову путничку торбу. Известили Вилиаму сваку, обраћамо нашку свима полицијским и општинским, а нарочито пограничним властима на његову појаву. На случај пропаласа, треба га притворити, претрести и одмах о томе известити Управу града Београда. Друштво даје 200 долара (1000 динара) на име награде ономе, који га буде ухватио.

Непознати разбојници 5. тек. м-на извршили су разбојништво са убиством на граници среза јавинског и пореченог, атара села Болетина и по том побегли. Један је од разбојника стар 35 година, малог раста, сувоњав, плав, смеђих малих брковa; на себи је имао црно сукнено одело, а на глави преврнуту јагнећу шубару. Остали су разбојници били скривени, с чега им је лице непознато. — Дежења пачелника среза пореченог Бр. 7683.

Танаско Радојковић, „Товрљан“, из Краљева, који се налазе и као Милутин Павловић, из Велике Дренове, чија је слика изнешена у 23. броју „Полицијског Гласника“, за сву годину, побегао је из крушевачке окружне болнице, где је био на лечењу. — Дежења начелства окружа крушевачког Бр. 8992.

Аврам Бошковић, Цигањин из Врела, који одговара за опасну крађу, побегао је 8. тек. м-на испред суроводника. Аврам је стар 20 година, високог раста, црних очију, *аругласт*ог лица, малих брковa, брија се: у сељачком је оделу, на погама има добре пушене чарапе, а на глави шубару. — Дежења начелника среза тимочанског Бр. 11015.

Јанко Ст. Лилић, из Шарбановца ср. белоцрквског, који је пресудом заједничког просветненог суда од 10. марта тек. год. Бр. 5243, осуђен на годину дана затвора, побегао је ноћу између 10. и 11. тек. м-на из зајечарске окружне болнице где је био на лечењу. Дежења начелства окр. тимочког Бр. 11688.

Сима Петковић, шивајер, слободњак робијаш, родом из Ниша, побегао је 4. тек. м-на из нишког завода. Сима је осуђен због крађе на 8. год. робије. Он је средњег раста, коси црно, гранастих очију, правилног носа, густих црних брковa, округлих образа, стар 34 год., од одела носи панталоне, капут и прслук, на глави шајкачу, а на погама чарапе и опанке. — Дежења Управе нишког казненог завода Бр. 1576.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за сима побеглим личностима учине најнужнију потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потеру издале, с назнаком на означене бројеве акта или дежења.

УХВАЋЕН

Тихомир Поповић, осуђеник пожаревачког казненог завода, чија је потерница изнешена у 28. броју „Полицијског Гласника“ ухваћен је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

ТРАЖЕ СЕ

Миладина Михајловића, из Рудшта, среза рашанског, који је отуварао од своје куће нешшано иуд, тражи начелник среза рашанског ради предаје родитељима. Миладин је стар 12 година, малог раста и у опште плав. — Дежења начелника поменутога среза Бр. 7727.

Велибор Крстић, шеврт ашуџијски, родом из Београда, стар 12 год. у опште свеђ, опишшан, у позовном грађанском оделу, отуварао је нешшано куд. — Акт Управе града Београда Бр. 37530.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже поменуте личности и пронађено упуте именованим властима, које су тражење обавиле.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 23. и 24. пр. м-ца Драгољубу С. Миленковићу, из Свилајнца, украдена је једна кобила, матора 8. год., праве длаке, цветаста, са жиром положено В. — Дежења начелника среза ресавског Бр. 12807.

МАНГУП СТОКА

Код начелника среза моравичког, налази се једна шшуту кобила са двоје жребадија. Кобилаје мрко-доратасте длаке, у лево око бораса, на горњој страни врата и десној плећки има убој од самара, потпозања је турским новом; жребади имају по једну годину, доратасте длаке, једно је мушко, а друго женско. Сопственика упутити поменутом начелнику с позивом на дежењу Бр. 12024.

На Ушци пађен је један ђунаш, матор 3 године, биковшт, зелене длаке и шиворних рогова. Сопственика упутити начелнику среза посавског округа београдског с позивом на дежењу Бр. 13787.

Код **Стојадина Стојковића**, из Белог Брега ср. алексиначког, пађена је кобила без пасошша: длаке је куласте, лосасте, мало брнаста, висока 1·48 см., стара 2—3 год. без шшиту. — Дежења начелника среза алексиначког Бр. 10226.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 34. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 23. АВГУСТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а кроме потребе и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, а то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у овоме 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединих бројева **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза ариљског Д-р Петра Перића, лекара среза златиборског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. августа 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Димитрије Атанацковић, полициски писар треће класе начелства округа крагујевачког, на основу §. 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти на државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. августа 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се указ од 5. септембра 1908. године, којим је постављен за секретара друге класе начелства округа ужичког Милан Аћимовић, начелник исте класе среза жупског по молби, — исправи и гласи: На предлог Нашег Министра унутрашњих дела постављамо за секретара друге класе начелства округа ужичког Милана Аћимовића, начелника исте класе среза жупског, по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. августа 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

КАЗНЕНА ЗАСТАРЕЛОСТ И ЊЕНА ПРИМЕНА ОД ИСТУПНИХ ДЕЛА

Казне се гасе кад су извршене као и дугови кад су плаћени. Рећи ће се лако о осуђеном који је издржао своју казну, да је платио свој дуг друштву. Али исто, као што један дужник може бити ослобођен ма да није платио свој дуг, баш и виновник каквог нарушења може избећи примену казне услед *извесних* околности које отежају или чине да престане дејство казни. У ове околности које гасе казну или предупређују њено дејство спада и *застарелост*.

Права која казнена застарелост има за објект и за дејство да утиче, јесу или права *јавне* која се рађају у нарушењу, или права извршења која се рађају у *осуди* тј. саме последице права кажњења.

Обе ове врсте казнене застарелости, тј. застарелост права *гоњења* (јавне) делинквента и застарелост права *извршења* осуде (застарелост пресуде) предвиђа и наш кривични законик у глави VIII о застарењу, у којој су одредбе о застарелости злочина и преступа, и у §. 396. кр. зак. о „застарелости истуталења".

Застарелост у кривичном предмету, производи дакле, кад она гаси јавну акцију, дејства аналога дејствима *амнестије*, а кад она спречава извршење осуде, дејства аналога дејствима *милости*. А ова дејства имају свој узрок не у каквом *специјалном акту друштвене власти* већ у *протеку времена* које је протекло од како је учињено кривично дело или од како је осуда постала извршна. Тако самим тим што један окривљени или осуђени није био кажњен за извесно време, ово некажњавање остаје му стечено, које се не може опозвати. Како да се оправда овај утицај времена на кривично дело или осуду или боље на право и дужност државе? Прави мотив казнене застарелости почива на истим базама на којима и право кажњења. Две идеје доминирају и ограничавају вршење овога права: апсолутна правда и друштвена *корист*.[1])

[1]) *Traité théorique et pratique du droit pénal français.* Par R. Garraud. t. II.

На кривично дело избрисана и изчезла потреба примера, само право кажњења престаје да егзистира за друштво. *Претпостављени* заборав кривичног дела које није суђено, то је дакле оно што ослобођава прича од последица нарушења; претпостављени заборав изречене осуде ослобођава га од последица осуде. Пристајала разлога за кажњење легитимира тако и објашњава и застарелост казне, јер заборав брише потребу и по том *легитимитет* казнене репресије. Ова претпоставка о заборављу основана је као и све претпоставке, на обсервацији обичних *случаја*; у исто време то је неопходна претпоставка (*juris et jure*), јер је исту закон поставио у узвишеном циљу друштвене користи.

Поште је казнена застарелост основана на интересу друштва, а не на интересу окривљеног или осуђеног, она је *јавног* карактера. У осталом, овај њен карактер заједнички има и сви други узроци који гасе јавну акцију или казну; истина га потпуније с тога, што се казнена застарелост битно разликује у овом погледу, од грађанске застарелости, која је била организована пре свега, у интересу притежаоца или дужника. Отуда одређује да онтужени или осуђени стиче казнену застарелост *принудно*, без његовог знања и мимо њега. Овај је принцип обилан у последицама: а) пре свега, окривљени или осуђени не може репуницирати стечену застарелост и тражити било да буде суђен, било да буде кажњен; б) на стечену застарелост морају по дужности пазити како јурисдикција истраге, тако и јурисдикција суђења која је дужна да понита може ли се допустити јавна акција, магистрати којима је дужност да извршују пресуде и судије у случају кад је осуђени in contumacio ухапшен или представе, в.) Најзад, средство одбране које се добија из застарелости може се истаћи у сваком стању предмета, пред истражном јурисдикцијом и судовима који суде било у првом степену, апелационом на баш и касационим судом.

И у нашем казненом праву основ је казнене застарелости претпостављени за-

борав нарушења или осуде и овај је принцип изражен у § 74. кр. зак. у глави VIII која садржи систем застарелости. „Злочинство и преступљење неће се судом истраживати ни кривац казнити кад застари“. (§ 74. кр. зак.).

Пошто се успомена на кривично дело и потреба репресије одржава дуже времена код великих злочина него код мањих кривичних дела, то је трајање казнене застарелости више или мање дуже према већој или мањој опћинбености кривичног дела или осуде. Тако по моменутом § 74. кр. зак.: „злочинство, за које закон доноси смрт, застариће кад му прође тридесет година.

„Злочинство, за које закон доноси робију или заточење више од десет година, застариће кад му прође двадесет година.

„Свако друго злочинство застариће „кад му прође десет година.

„Преступљења, за која закон доноси затвор до годину дана, или новчану казну до триста талира, застарјевају за три године.

„Сва друга преступљења застарјевају за пет година“.

Застарелост пак истуних дела коју овде специјално и третирамо, одређена је у § 396. кр. зак. чију ћемо одредбу цитирати ниже у целини неупуштајући се у детаљан претрес и студију осталих одредаба главе VIII крив. зак. о застарелости злочинстава и преступа. Излажићемо претходно још неколике опште принципе о казненој застарелости, да би потврђили закључке које ћемо изводити о овој материји у расматрању поменуте одредбе § 396. кр. зак. и неким неправилностима које се по кад што примећују у појединим одлукама неких власти у примени ове одредбе. Указаћемо и на неке тешкоће које се опажају у практичној примени ове одредбе због њене непотпуности.

Застарелост се дакле примењује на сва кривична дела јер нема ниједног чију успомену време не брише. Тако нема незастарљивих злочина, ма како да су тешки. Ово је ново правило које није постојало у римском праву, ну, које баш не допуштају ова законодавства. Следствено, застарелост општег права примењује се у одсуству противних одредаба на сва нарушења, било да су она предвиђена кривичним законником или специјалним законима, било да их суде обични судови или изузетни судови. Да би се знало да ли је казнена акција угашена, довољно је сачунати трајање т. ј. време које је одређено за застарелост каквог кривичног дела.

Ово време застарелости права акције и осуде код истуних дела, која се казне по општем кривичном законику одређено је у § 396. нашег крив. законика.

„Истуњења застарјевају по истечењу „три месеца, рачунајући од времена кад „су учињена. И за то ако би се тек по „истечењу овога времена за какво истуњење дознало, оно се неће никако казнити; али ако је у течењу овога времена „тужба поднигнута била, но, изречење или „изречење пресуде буди из ког узрока „заостало, то застарење почиње на ново „од времена последњег дела које је власт „по истом предмету предузела била.

„Од овога правила изузимају се крађе, „преваре и утаје изношење по предности „преко десет гроша чаршијских, које ће „застарјевати за годину дана.

„Кад застари пресуда којом је ко за „истуњење осуђен, неће се извршивати, „а она ће застарити за једнако време; „за колико би застарило и само учињено „истуњење, за које је кривац осуђен, „рачунајући од дана кад буде пресуда „извршена, или ако после тога кривац по„бегне из руку власти, од дана кад по„бегне“.

Као што се види из цитираних одредаба § 74. о застарелости злочина и преступа и § 396. крив. зак. о застарелости иступа, трајање које је законодавац одредио за застарелост јавне акције у односу је са тежином кривичних дела. Ово трајање зависи дакле од квалификације кривичног дела, а ова квалификација има за базу природу казне коју *законом домоси* за ово дело.

Ну, осим ових одредаба општег права о казненој застарелости за дела која се казне по кривичном законику, поједини специјални закони садрже такође одредбе о застарелости за кривице које се казне по овим специјалним законима. Тако на пр. за кривице које се казне по закону о шумама, чл. 109. утврђује ову застарелост како за дела која се сматрају као преступи тако и за иступне шумске кривице. Исто тако ове посебне одредбе о застарелости за дела која се казне по овим специјалним законима садрже и закон о штампи, (чл. 58.) и други, ма да по неки од њих као н. пр. закон о општинама, прописујући казне за кривице које се казне по овом закону, у глави XII није поставио никакве одредбе о застарелости ових кривица и казна. С погледом на напредпоменуте принципе казнене застарелости у опште, по коме нема ниједног кривичног нарушења чију успомену време не брише, ма како да је тешко кривично дело, јасно је да одредбе општег права о казненој застарелости, у недостатку противног наређења у овоме специјалном закону, важе и за застарелост ових кривица. Исто тако правила општег права о *почетку, прекиду, суспендовању и дејствима* обичне застарелости, примењују се и на специјалне застарелости по овим посебним законима, у колико ова посебни закони не чине изричне дерогације од ових општих правила. Неки од ових посебних закона н. пр. закон о шумама у чл. 109. баш изрично упућује на ова правила општег права. „за прекид застарелости важе одредбе кривичног законика“.

Излажићемо ова општа правила о почетку, прекиду, суспендовању и дејствима застарелости и указати на поменуте тешкоће и неправилности у примени § 396. рр. зак. о коме ћемо, специјално и говорити.

(наставиће се)

Милош М. Стаповић
судија.

О САСЛУШАЊУ ОКРИВЉЕНОГ

Питање о саслушању окривљеног у претходној истрази у циљу утврђења његове кривичне одговорности за извесно извршено кривично дело, јесте једно од најважнијих у кривичном судском поступку. Јер од тога, како ће се окривљени саслушати, и каква ће се важност дати томе саслушању зависи и утврђење материјалне истине и одређивање казне за учињено зло. Од начина изведења зависи, да ли ће се истрагом пронаћи прави учинилац, прави кривац и он на казну осудити, или ће се неправилном истрагом означити неко другo лице као кривац, и ако оно није учинилац дела, и на тај начин правосуђе завести на странпутицу, да буде осуђено на казну какво невино лице. Онај би нам последњи врло често могло одвести изнуђено признање каквог лица, да је оно одиста учинилац каквог кривичног дела, и ако то у стварн није.

Према томе одмах видимо, да признање окривљеног, да је он учинилац извесног кривичног дела, мора одиста бити такво, да оно несумњиво и ван спора даје сигурне гаранције, да је он одиста учинилац дотичног кривичног дела. Свако друго признање, а на ме неговано оно, које би било последица принуде од стране истеле власти, не би могло створити такву гаранцију. Отуда је потребно да се избљаке одредели: како има да се прши саслушање окривљеног, и какву предност има његово признање, да је учинилац извесног дела.

I

Из историје права кривичног судског поступка, који говори о начину саслушања окривљеног, сазнајемо, да о томе нису владала увек иста гледишта. У основу се разликују два схватања: истражни (инквизиторски) поступак и оптужни (акузаторски) поступак.

Одлика првога поступка састоји се у насилном изнуђавању признања окривљеног, за кога истражна власт верује, да је учинилац извесног кривичног дела, да је он одиста то дело извршио. У том циљу употребљавала је истедна власт и мучења разне врсте, која имају свој извор још у римском праву, одакле су прешла у средњо право друге половине 13. века у Италији, а одатле крајем 15. века у Немачку.

Чувени немачки кривични поступак Каролина безизлаз је примену мучења у циљу изнуде признања за извесне услове, на име да је окривљени претходно саслушан и друго да против њега постоје јаки основи подозрења, који га означавају за извршиоца дела.

Али у тону 16. и 17. века истражна власт није се држала ових услова, већ је произвољно и без мере употребљавала мучења чија је свирепост достигла свој врхунац у процесима против вештица.

Веровање инквизиторског поступка, да је окривљени дужан, да истражној власти каже истину, одвело је мучењу, кад је истражна власт, по своме схватању, стекла уверење, да је извесно лице учи-

нило какво кривично дело. И кад су крајем 18 века свуда у Европи укинута и забрањена мучења, њихов траг остао је још за извесно време у казнама због непослушности и због лажне одбране, које су се састојале у телесном кажњењу, смањењу хране, посту, спавању без постеље и томе подобно.

Делимични трагови овога инквизиторског поступка, али само као злоупотреба власти и неповољна последица, традиције у примени тога поступка опажа се још и сада у поступку немачке царевине. Отуда и покрет у науци, да се и последњи трагови овог поступка избаце, и сврси да последњих конзеквенца проведе онтужни принцип, који по схватању модерне науке кривичног поступка, даје веће гаранције за проналазак материјалне истине.

Суштина овог поступка на против састоји се у томе, што он не претпоставља да је извесно лице учинилац кривичног дела, па да на тој претпостанци прибавља признање окривљеног, да би за своје вероваше створио извесност, већ он тражи, да се прибављањем других доказа створи претходно извесност, да је неко извршио извесно кривично дело, а признање истог лица не игра ту ону напред означену улогу, већ само служи као споредан доказ, да је истина оно, што је већ једном објективно утврђено. Отуда по овом принципу нема потребе за изнуђавање признања.

У самој примени инквизиторског поступка, без обзира на мучења, створена је у току 19 века у Европи инквизиторска нештина друге врсте да се окривљени наведе на признање, на име моралним дејствовањем на окривљеног. Средства која су за то употребљавана била су: обавезне опомене окривљеног да истину каже, истицање користи од таквог признања, збуњивање окривљеног и довођење истог у противречности и т. п.

Али су већ поједина немачка законодавства увидела опасност од тако изнуђених признања и предвидела, да се при саслушању окривљеног забрањују: насилна средства у циљу добијања признања, претње, принуде, обећање и обмане, као и питања којима би се окривљени навео или збуњио да каже онако, како хоће иследник и т. п.

Прави преокрет у науци и у друштвеном животу од инквизиторског поступка ка акузаторском створио је француски Code d' instruction criminelle (1808), чија се суштина састоји у усмености и јавности. Ове две одлике овог поступка учиниле су, да је онемогућена употреба принуде ради признања, јер изнуђено признање, ако није јавно и усмено пред судом потврђено, није предело. Овоме су још знатно припомогли поротни судови, који су окривљене са изнуђеним признањем ослобођавали.

Утицај овог поступка није остао без дејства на партикуларна немачка права, нарочито после 1848. године и позитивни законик за немачко царство, па и на наш поступак (од 10. априла 1865. год.)

У ова два поступка — инквизиторском и акузаторском — правни положај окривљеног, као што смо видели, знатно је друкчији. Ако ближе обележимо ту разлику, ми видимо, да се окривљени у инквизиторском поступку јавља просто као објекат иследења, тако да је државна власт овлашћена с њим поступати како за нужно нађе. Отуда, а при претпоставци о вероваше, да држава има право на сазнање истине непосредно од окривљеног, дужност окривљеног да истину каже истражној власти. Последица тога вероваша и one дужности било је мучење окривљених у циљу сазнања истине. Интерес окривљеног пак је, у великој већини случаја, да против себе не говори, дакле да не каже истину о стварн. Отуда нам се и намеће питање: да ли је окривљени одиста дужан, да каже истину, или је он властан уздржати се од тога, и бранити се да није он учинилац дела. Инквизиторски поступак је држао, да је окривљени дужан да каже истину, и у случају кад он то није хтео, прибегавало се мучењу у циљу изнуде казнама истине, као једном од најсигурнијих средстава изналажења материјалне истине. Тада се вероваго, да је држава овлашћена, да силом натера своје грађане на испуњење својих дужности, овде на име окривљеног да испуни своју дужност говорења истине. При томе се самим тубило из вида, да доказна вредност признања почива на његовој слободи т. ј. драговољно учињеној изјави, а не насилној, и да једног окривљеног не треба сматрати за кривог све дотле, док се његова кривица несумњиво не докаже.

До драговољног признања и несумњивог утврђења истине у извесном кривичном спору долази се много лакше кад се истрага врши по принципу акузаторском, но по принципу инквизиторском.

Пре свега акузаторски принцип не сматра окривљеног као објекат иследења, већ се окривљени сматра као једна парничка страна, он је субјекат процеса, против кога се бори истражна власт, да докаже његову кривицу због које га оптужује. Тај спор оптужбе и одбране има по овом принципу, да расправи и реши по овом принципу, да расправи и реши треће незаинтересовано лице, судија, који има да изрекне, да ли је оптужба на закону основана и окривљени крив за дотично дело, или је оптужба основана на заблуди и окривљени прав.

Из тога факта, што је окривљени посто субјекат процеса, следује врло важна правна последица, да он није дужан да прибави власти, која га гони, доказе против себе за његову кривичну одговорност, дакле он није обавезан да својим признањем, да је учинилац дела, помогне власти и створи исто доказ против себе. Тај доказ има истражна власт, независно од његовог признања, да прибави и његову кривицу доказе.

Али из тога факта, што је истражна власт дужна, без обзира на признање окривљеног, да утврди његову кривичну одговорност, не следује њено право да окривљеног опет сад и не саслуша. Она је дужна окривљеног да саслуша; окривљени има право да буде саслушан у погледу онога за шта се тереши. Ово саслушавање окривљеног нема сада више циљ доказа кривичне одговорности окривљеног, већ му је циљ одбрана окривљеног, да он није учинилац кривичног дела, за које се окривљује.

Признање окривљеног, које се овим саслушавањем добије није дакле циљ истраге, но је један више случајни догађај, споредни резултат истраге, који несумњиво знатним делом олакшава истрагу и даје истражној власти могућности, да ствар правилно и без погрешака изведа.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Д-р Д. М. Суботић.

ДЕГЕНЕРАЦИЈА И КРИМИНАЛИТЕТ

Adolphe Prins

(СВРШЕТАК)

И као год што се администрација за помоћ и добротворство ослања на сурадњу и помоћ посетилаца сиротиње, исто би се тако и одељење за душевну и моралну нгијену ослањало на сурадњу и помоћ посетилаца абормалних и дефективних.

Овај план нема ничег утопистичког. Енглеска комисија, састављена од теоричара и практичара, предлаже га енглеској влади. Ми, шта више, налазимо, да би овај план требало допунити новом судском организацијом, подобном организацији судова за децу у Америци.

Судови за децу у Америци нису само правосуђе, резервисано за децу, са специјалним салама, претресима и специјалном процедуром, већ су то зора новог права. Њихове судије суде родитељски, неупуштајући се у интерпретацију законодавних текстова; они крше чврсте оквире позитивног права, и прокламују да казнени законик није донет за децу; то су стараоци и заштитници несрећне и непормалне деце и помоћници административне власти у овом правцу.

Са овог гледишта, данас се на основи модернот социјалног законодавства видно надиже две зграде, које најбоље карактеришу ново старање о физичком и моралном благостању народа. То су: штедионице за обезбеђо осигурање против болести у Немачкој и судови за децу у Америци. Прве су поставе огњиште за физичко здравље радника, а други на моралном здрављу сиромашне деце.

Судови за децу у Америци у неки су са онима догађајима и сама кризама живота једног детета и народа; у њима се стичу најразличнија дела: потпора, настава, нгијена, морал, гимнастика, библиотека итд.; они у ниже слојеве друштва уносе више благостања и моралности, и утврђују извесну равнотежу и здравље душе; они спречавају људска створења, неспособна да разуму глас света, да пропадну у пртлогу живота.

На једном пољу правосуђа налазе се судови за децу, а на другом, противном — ешафод.

Ешафод деморалише; он сече главе, али не узрок зла.

Судови за децу у Америци пружају нам призор који теши и моралише; они не секу главе, а притом секу зло у самом корену.

И, ако је тачно, да се повратници напречито регрутују из дефектнсних, из исте класе, групе на час и самнзање, онда је очигледно да благовремени заједнички рад администрације и правосуђа у корист ових група и самизаја, мора произвести најобилније и најбоље резултате.

Поменули смо, да је потребно оставити и неке васпитне реформе.

Трансформација методе народног васпитања, која се врши на очиглед свију нас за нормалне, показује нам пут којим треба ићи кад је реч о ненормалним.

Још пре 50 год. *Victor Hugo* казао је: „Напуните школе на тете исправните затворе".

Зашто су *факти* демантовали ово проречење? Зато што је основна настава за ово пола века била вербална и помоћу књига. Била је велика илузија претпостављати да ће само читање, писање и рачунање бити довољни, да једном човеку из народа послуже као средство егзистенције. Била је илузија веровати, да вербални израз може створити мисао, док је он само њен резедеа.

Читање, писање и рачунање инструменти су. Без њих се не може бити, али су то ипак инструменти. И, као год што само притежање чекића не означује у нато доба и доброг столара, исто тако ни само читање, писање и рачунање не чине одрасног способнијим, нити му уливају више самопоуздања. Суштина је у начину употребе инструмената, а он се не учи ни апстрактних задатака, већ извођењем, додиром са живом стварношћу, радом руку и очију.

Данас педагози већ акцентирају резултате физиологије и психологије. Они добро знају, да се помоћу еластичности и гипкости метода; помоћу слободног опхођења професора са ђацима, као и помоћу одсуства формалности изазива воља и иницијатива. Оне истине познате су већ одавно, али никад нису наследиле очигледније но за време наше економске револуције, која је из основа изменила услове радничког васпитања. Никад се није боље увиделo, да детету из народа, поред наученог ритма мисли, треба још дати и извесан ритам живота; никад се није боље увидело, да формација младог радника мора у исти мах бити и практична и теоријска, професионална и вербална.

Удаљење од овог принципа имало је за последицу пријем ученика, која је такође један од узрока моралне кризе младежи. О тога се готово свуда: у Швајцарској, Немачкој, Аустрији и Сједињеним Америчким Државама почело примењивати једном ученштву, а у Француској је већ поднет и законски пројект у овом смислу.

Обавезно професионално васпитање човека из народа исто је тако основни елемепат његовог живота, као што је трговачко, техничко, правно и лекарско васпитање основни елемепат за живот буржоазије. И вад за буржоазију, која се заниша слободним професијама, данас нико не спори потребу обавезног ученштва, онда како је може спорити за дете из народа!

Ове стварн у тесној су вези са мерама, које треба предузети у корист ненормалних. Само што према њима постоји једна заблуда — да су неспособни за поправку. Искуство, међутим, доказује, да је и код њих могућна извесна техничка адаптација, и ова се већ врши у Енглеској.

Оно што је код ненормалних у овом погледу најзавидније, то је, да се уаму у заштиту још у детињству, и да се чувају све дотле док то захтева њихова и јавна сигурност.

У Сједињеним Америчким Државама и у Енглеској дефектнозни у врлом степену интернирају се у кпле, понекад још од треће године старости, и остају тамо увек преко пунолетства. Ово интернирање нема ничег заједничког са класичним школским режимом. Интернирано дете потчињено је сталном васпитном режиму, као год што би у болници било потчињено сталном медицинском режиму.

Читају, пишу и рачунају за ненормалне не придаје се тако много важности. У место тога, њихови васпитачи и васпитачице полажу много на песму, гимнастику, игру и уобичајене навике њиховог духа и тела. И не покушава се, да се ненормална уздигну на један ниво, већ се, према њиховим способностима, развија код њих оно што се може развити. У сваком живом бићу, на чак и у најнижем, има увек извесне виталне енергије; треба је само открити и изазвати.

Што се тиче методе, која се примењује на ове неповољне моћзове, то је она коју *Froebel* препоручује за малу децу.

Нагледа, према изложеном, да се за тешко дегенерисане не би могло ништа учинити, и да су они унапред осуђени на пропаст. То, међутим, не стоји, јер је и за њих већ нешто учињено.

Америка, пошто је била колонија режима казнених завода, постала је модел алила за тешко дегенерисане. То су огромне колоније за рад или азили сермони, у којима се овакна деца употребљују за домаће послове и башту. Мушкарци плету корпе, израђују четке и боје намештај, док женске шију, перу рубље и помажу у кујни. С њима се поступа благо и човечански; хране се здравом храном; слободни су да говоре, ходају и да се забављају.

На све ово веома позитивни духовни могу рећи: Зашто толико труда и жртава за тако мало резултата и због некорисних створења?

Без обзира на идеалну дужност братства и помоћи, која је дужност у толико већа у колико је створење за заштиту слабије, резултати нису незнатни.

У Белгији, једно ненормално створење, пошто не може нигде успети, свршује са злочинцем, отшиље у затвор и кошта је много новаца, док у Сједињеним Америчким државама оно неће постати злочинац, нити ће сврштн у затвору, већ ће срећно и спокојно живети у заједници са изузпом о социјалном животу и о неизмсној социјалне улоге.

На овај начин решен је проблем. Ненормално створење не подвргава се казни нити патњи, а слобода му је ипак одузета.

Пласирање дегенерисаних жена у сличне заводе имало би још једну корисну последицу — *спречавање наследне дегенерације*.

* * *

Да су приговора који би се могли истаћи против остварења изложеног плана: злоупотребе и забаваде с једне, и огромни трошкови с друге стране.

Несумњиво је, да се треба бојати злоупотреба и забаваде, као и да треба предузети мере у циљу њиховог спречавања. Ради овога требало би образовати локалне инспекционе комисије, које би биле од неоцењене користи властима у избору мера за заштиту ненормалних.

Што се тиче трошкова, довољно је позната ствар да трошкови превентивни смањују трошкове репресивне. Подносећи извесне жртве, ми ћемо у знатној мери смањити опасност од криминалитета. Несумњиво је пак, да су општа заштита детињства и специјална заштита дефектнозних и дегенеризних једино средство за редуцирање ове опасности. Не треба ни помишљати, да се криминалитет може потпуно уништити. Као год што је немогућно уништити ратове, болести и остале друштвене несреће, тако се на криминалитет не може уништити.

Каже се, да је од свију мистерија које нас окружују, присутно зла на земљи најнеобјашњивије. Ми мислимо да би једна друга ствар била још необјашњивија: то би био свет у коме зло не би постојало, у коме би ми сви били савршени, у коме не би било ни наде ни жеље, и у коме би ми, најзад, проводили живот дивећи се један другом.

Није наше да овде објашњавамо присуство зла на земљи; главно је да оно постоји, и да ми имамо дужност да лечимо људска несавршенства. А један од најтежих облика природне патње, који је основ криминалитету, јесте, несумњиво, умно и морално несавршенство и инфериоритет.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

I

Обешена за шарку.

Једног јутра једна новост запрепастило је Париз, у најмању руку један део парижана, који често посећују салоне, позоришта, елегантна места, јер ита беше неочекивана, ужасна и невероватна.

Та је новост самоубиство лепе грофице Дохорес де Сексто.

Има већ неколико месеци како она живи у Паризу, где јој муж беше аташиран при шпанољској амбасади, и својом лепотом и елегантношћу беше она тамо привукла општу пажњу.

Тек што је напунила двадесет пет година, лично врло богата, по причању милионарка, обожавана и слављена свуда где проће, настањена у најлуксузнијем хотелу у „Елисејским Пољима", близу места „Rond Point", имајући коње, кола, аутоо-

мобиле, једном речју све што чини екзистенцију срећном и завидном — и убити се!

Нико не вероваше.

Новине доношаху детаље. Гроћица, која заузимаше у хотелу једну собу, која је у последње време превукла плавом свилом, услед чега њена позната плава коса изгледаше веома плава, као и код парице Евеније, пађена је обешена за шарку од прозора.

Њене ноге додириваху патос, и требало је имати, казиваху журналисте, велику куражу и једнодушну решеност за смрт, па се убити на овај начин, јер она беше задавила саму себе, вукући за уже, које јој обмотаваше врат.

Констатовано је, да је оно уже узето из кујнске фијоке.

Која беху узроци овоме самоубиству? Нико незнађаше, а сваки вероваше у самоубиство.

Њен муж, гроф де Сексто, изгледаше, по причању журналиста, више запрепашћен но остали и толико тронут услед овога бола, да нехтеде к себи никог примати.

Гроф је отишао од куће врло рано, јер му је ваљало ићи у Версај, са једном врло великом личношћу, ради пизитирања једнога музеја.

Долорес мирно спаваше, кад јој је гроф напустио и у очи тога дана гроф на њој није ништа приметио, што би му дало посумњати, да гроћица намерава да оствари овако жалосан пројекат. На против она беше веома весела и према њему необично љубазна.

Ето, шта казиваху журналисте, који даше причаху како беше откривено самоубиство ове даднице.

По раном одласку гроза, у хотелу беше тишина. Знало се да гроћица устаје доцкан у јутру, па се с тога у хотелу и трудили, да се не прави ларма, како је не би разбудили.

Међу тим, око једанаест часова служавка изненађена што госпођа не звони, а знајући да гроћица увек устаје у то време, да би се спремила и била готова за ручак, јер се ручавало тачно у дванаест часова, почела је да даје знаке забринутости.

Она пробаше да отвори врата, која беху изнутра затворена, и доцније се тек констатовало да је то вештачки урађено.

По одласку гроза, нема сумње да је гроћица сама затворила врата, како је нико не би изненадио приликом ових жалосних призора.

Друкчије се није дало објаснити.

Гроф је требао да руча у Версају и послугу беше обавестио да га не чека.

Вероватно је, да се гроћица због тога закључала, како би што дуже спавала.

Бар је тако мислила служавка, коју је ово закључавање мало изненадило и забринуло.

Ово јој беше први пут, од када је у служби код госпође, да је овако нешто запазила.

Служавка увек очекиваше, момци пак беспослени, који сеђаху у предсобљу, занимајући се обртањем палаца, говораху јој увек кад би се она појавила.

— Још не устаје?

— Још није ни мрднула?

— Чудновато!

Газда од хотела беше већ неколико пута дошао са јеловником.

Служавка му увек одговараше:

— Госпођа гроћица спава.

— Газда се удаљавао узнемирен, незнајући шта да ради.

Устед овога чудноватог задовољења, у хотелу се беху сви узнемирили.

Дванаест часова беше откуцало. Поза један. Никаквог гласа.

Цео свет се озбиљно узнемирио.

— Госпођа се нешто десило!

Момци говораху служавци:

— Ви би сте нам требали ући.

— Како?

— Зар ви немате кључ од врата.

— Рекли је затворена.

— Рекли?

— Да.

— Чудновато! И гроф није ту.

Овако се ствари не могу оставити. Мора се знати шта се овде збива. Треба позвати бравара. Госпођа је сигурно болесна. Није могуће да још спава.

Овакав се разговор водио између слугу и служавке, која беше мала округла као лопта, правих обешењака париски и која се услед овога тако забунила, да је просто изгубила главу.

Она је јурила кроз собе као бесомучна. Служавка није смела решити да отвори силом врата, а међутим сада је била уверена да се нешто догодило госпођи, да је болесна, а може бити да лежи и мртва у своме кревету.

Цела послуга већ се беше сакупила у ходнику и саветоваше се.

Служавка је непрестано понављала тихим гласом:

— А господин гроф ту није!

— Да, као да је намерно!

Одједном вратар који је имао велики трбух, пуно округло обријано лице, одлучи се и рече:

— Ја идем!

— Где?

— Да тражим бравара. Овако се ствари не могу више оставити.

— Наравно.

— Да, хајдемо!

То је било опште мишљење.

И крупан човек удали се из хотела.

На оно се лакеји беху мало умирили. Сада се очекиваше са мање стрпљења, пошто је узета једна одлука.

С времена на време служавка би напустила осталу послугу, прескакала по четири степенице и несветно би се дошушљала до врата госпођиних и прислушкивала.

Али би се увек враћала са истим осећајем.

— Никаквог гласа?

— Никаквог!

„Заиста чудновато.

Најпосле, бравар се појави са вратаром. Он држаше у руци један велики широк гвоздени котур, о коме беху висили разни кључеви и калауди.

Ситуација му беше већ позната.

Одмах га одведоше до самих врата госпођиних.

— Изгледа ми да је ригла потиснута са друге стране.

Пробала сам да их отворим, али без успеха.

— Ви небисте рђало урадили, рече човек, ако о овоме известите полицију.

— Полицију? Али се још не зна шта је у ствари.

— И мени је забрањено да развалујем врата.

— Ако се деси, међутим, какав несретан случај?

— Да, то је сигурно. У сваком случају нећу да носим одговорност.

— Добро, добро, ви само радите! Ми ћемо узети целу одговорност на нас.

Нестрпљење и очајање беше обузело цео персонал.

Сваки се питаше каква ли је тајна иза оних затворених врата и сваки помишљаше на најгоре.

Нико се сада не би изненадио, ако је гроћица мртва.

Али мртва, од чега? Идеја о самоубиству није падала ни једном од послуге на памет. На убиство пак нико не помишљаше. Дан је већ увелико свануо кад је гроф напустио собу, и нико после овога није у хотел долазио.

Гроћици се могао десити само несретан случај. Али каква несретан случај?

Сви су већ нестали радозналн, и она радозналност беше страшна и ужасна и сваког би се момента појављивала услед општег свеопћег ћутања.

Међутим, вратар беше приступио посао. Врата није била закључана, већ је ригла са унутрашње стране била потиснута.

Није било лако отворити.

Срећом врата беху двокрилна.

И бравар потисну једно крило, протури једну куку, помоћу које најзад успе да одригла врата.

Врата се отворише, и кад су била у подозиву отворена, нико неизађаше куражи да унутра уђе.

Дуге завесе на прозорима беху спуштене и у соби беше свршен мрак.

Сви гурнуше Евгенију.

— Хајдемо да видимо, удаси!

— Не смем, одговори служавка.

Сви јој се ругаху.

— Бојим се!

— Бојим се!

— Да, ова ме тајанственост плаши.

„Кад бих моју госпођу затекла мртву!

— Па лепо! Ако је мртва неће те појести, рећи ће кончајн уз гласно кикотање.

Евгенија се одлучи и уђе у помрчину.

Али тек што је у собу корачнула, она се тргну унатраг и цикну.

Сви нагрнуше око ње.

— Шта је?

— Госпођа је мртва.

— Мртва!

— Госпођа се обесила.

— Цела послуга као да беше изгубила главу, јурну на врата и уђе унутра.

— Да, рече Евгенија, која беше од страха обамрла. Додирнула сам јој руке. Она је потпуно хладна.

Евгенија задрхта и рече:

— Ала је хладна!

„Још никада у животу писам била дотирнула мртваце. Никада се нећу повратити, али никада!

Међутим послуга, сакупљена у соби, која беше пребучена нежном плавом свилом, подиже завесе и шапоне, да би осветлила собу. (наставиће се)

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине крнво-вељске, актом својим Бр. 844, пита:

„Општина ова, пресудом својом од 28. октобра прошле године Бр. 1666, а по тужби Миленка Стојановића из Криве Феје, против Маринка Николића из Новог Села, осудила је овог последњег за самовлашће по § 375. крив. зак. са пет дана затвора, и да плати тужиоцу на име дангубе и трошкова 37 дин. и да не сме дизати сено са ливада тужиочевих; а ако буде сено дигао да му исто плати 166 дин.

Осуђени Маринко изјавио је жалбу на пресуду ову, и исту је Врањски првостепени суд, решењем својим од 10. новембра 1908 год. Бр. 18778. одобрио као закониту.

Још док је вољено исељење но овом спору, Маринко је тражио да се ово општ. суд изузме од суђења по овом спору и да се други који општински суд одреди, што је врањски првостепени суд решењем својим од 25. октобра прошле године Бр. 16678; решио да спор о својини изиђи суд општ. суводољичке.

Решење о изузећу суд је ово-општински примио и завео 13. новембра 1908. године.

Да би суд знао шта треба по овоме уредити моли се уредништво за објашњење о следећем.

1. Да ли је у сили извршна пресуда ово општ. суда од 28. октобра пр. год. Бр. 1666. донета по кривичној части. кад је ово општински суд изузет од суђења решењем врањ. првост. суда од 25. октобра 1908 год. Бр. 26678. ма да у истом стоји да је ово општ. суд изузет само за спор о својини а за кривицу ништа не помиње, и сме ли се она извршити?

2. Може ли суд у исто време извршити пресуду над осуђеним и у погледу накнаде штете, пошто је дигао сено са туживочевих ливада, без накнадне тужбе, пошто је у пресуди наглашено да ако буде дигао сено да плати сено 166 дин.

3. Има ли права суд општ. суводољичке да пресуду ову поништи пошто је и првостепени суд одобрио, као што је то решењем својим од 16. јуна ове год. Бр. 1263. решио да се пресуда ово општ. суда Бр. 1666 не може узети као важећа, пошто постоји изузеће пре него што је пресуда донета?*

— На ово питање одговарамо:

У доба пирицања пресуде за самовлашће, општински суд није имао пред собом решење врањског првостепеног суда од 25. октобра пр. год. Бр. 16678, којим је усвојен захтев Маринков, да спор о својини пресуди суд општине суводољичке, јер је ово у општини примљено тек 13. новембра.

Према томе, Маринко је био дужан, да у својој жалби истакне питање о изузећу за кривични спор (§ 12. Полицијске Уредбе), и онда би првостепени суд ценио: има ли места изузећу или не.

Кад се Маринко није хтео користити овим правом, и пресуда постала извршном, јер је одобрена и решењем првостепеног врањског суда од 10. новембра пр. год. Бр. 19779, онда се она има извршити у целом пространству своме, т. ј. и у погледу казне затвора и у погледу досуђене накнаде за однесено сено.

Суд општине суводољичке није надлежан да решава о важности ове пресуде, а Маринку не смета ништа да редовним путем тражи поновљење спора и ревизију ове пресуде.

II

Суд општине железничке, актом својим Бр. 2а95., пита:

„По пресуди изабраног суда о задружној деоби, која је давно извршном постала, дужан је од задругара који је по деоби остао у кући, да исплати задругарима који су се из куће иселили њихов део за кућу, пошто је рок изабрања давно протекао.

Задругари, који су се из куће иселили, траже да им задругар који је у кући остао исплати њине делове за кућу, те да и они себи кућу направе.

Позват задругар да исплати браћи њихов део куће по процени, заклања се за § 471. зак. о пост. суд. као земљодел. да нема ни стоке ни имања које би му се могло узети у попис ове исплате за кућу.

Суд овај ослањајући се на §§ 448. и 462. зак. о пост. суд. § 356. а каз. зак. §§ 701, 702, 703, 704. и 705. зак. грађан. узео је у попис задружну кућу са плацем и овај послао среској власти на извршење.

Среска власт врши овај попис са парећењем, да се кућа не може узети у попис и продати, јер овај дужник нема по закону земље ни стоке која би му се у попис узети могла а да се не огреши о § 471. зак. о пост. суд.

Како ова два одељата брата немају своје куће, а трећи брат који је остао у кући неће по погодби да исплати за кућу, то се учтиво моли уредништво за објашњење: како да се ова наплата изврши?*

— На ово питање одговарамо:

Пресуде избраних судова изједначене су са пресудама осталих земаљских судова.

Спорови, који се њима расправљају, долазе у ред грађанских спорова, па су и обвезе, које из ових пресуда проистекне, обвезе грађанске природе, макар да је предмет суђења деоба имања.

Према томе, при извршењу ових пресуда ради испуњења обвеза, мора се пазити на парећења § 471. грађ. суд. поступка, који земљодељцима штити извесно имање.

Према томе, ако дотични нема више имања од онога, што му закон штити, оно му се не може ни продати, и рад је среске власти законит.

На сваки начин, није лепо што се дотични не постара да исплати браћу, али у овом случају законске не ће ове повредити.

Ако дедиције дотични побољша своје стање, или ако се из летине може извршити наплата, онда ће се ипак доћи до извршења пресуде.

III

Суд општине суводољичке, актом својим Бр. 2630, пита:

„Члан 58. закона о општинама гласи: „над се на сеоском састанку бирају сеоски пуномоћници, он се држи код општ. суднице и за њега важе сви прописи овога закона који се односе на сазив збора општинског ит.д.“ али ништа не стоји: која ће власт та пуномоћија надзирати и потврдити изабраним пуномоћницима.

Ако овакна пуномоћија тврди среска власт, онда ио ће предстати среској власти, да ли бирачки одбор, или сви гласачи који су на дан збора гласали?

Моли се уредништво Полицијског Гласника да објасниће, пошто овакав случај избор сеоских пуномоћника има сада и избор је извршен?*

— На ово питање одговарамо:

За потврду општинских и сеоских пуномоћстава надлежне су полицијске власти и неспорне судије.

Да би се знало, ко ће да поднесе пуномоћије на потврду за рачун села, треба увек именовати лица у самој зборској одлуци којом се врши избор пуномоћника, па ће она, са овереним преписом одлуке, представљати надлежним властима.

Где ово није предвиђено одлуком, морали би сви гласачи предстати, или на новом збору одредити лица.

IV

Суд општине јошаничке, актом својим пита:

„Председник овога суда позват је од стране XIV пуковске округне команде на 30 дана вежбања.

Одбор одлуком својом одредио је, да га за овај месец заступа кмет села Јошанице, а кмета један одборник.

Сада стоји питање, да ли ће реченом председнику следовати његова председничка плата или не, јер по чл. 120. закона о општинама стоји: кад осуствује дуже од месец дана нема плате, до месец прилада њему, а одређени одборник неће се примити дужности за месец дана пошто по закону плате нема.

Моли се за што скорије објашњење јер је неопходно потребно.*

— На ово питање одговарамо:

Пошто вежбање, на које је позват председник, неће трајати дуже од 30 дана, то и он не може изгубити своју плату према чл. 120. закона о општинама.

Кмет, који је одређен да га заступа, примаће своју плату, а одборник вршиће дужност кмета без награде, пошто је положај одборника и иначе положај части и без награде, ако одбор не нађе нарочитих разлога да му ову одреди у смислу чл. 73, поменутога закона.

Ако одборник не би хтео вршити дужност кмета, онда о томе треба известити општински одбор те да одреди друго лице,

а државну власт опет да према дотичном одборнику поступи по чл. 149. истог закона.

V

Суд општине гарске, актом својим Бр. 809. пита:

„Садашњи деловођа овога суда, био је у овој години болестан скоро три месеца, али решењем овога суда није из службе отпуштен за то време, нити је, пак, на каквим писменом постављен заступник истом, него су два писара на друге општине узгред вршили послове у овој општини. Они сада траже да им ова општина плати за то време што су у овој општини радили и ако нису решењем били постављени да врше дужност писара, нити пак да деловођу заступају. С тога суд учтиво моли уредништво за обавештење о томе: да ли да се овој двојици исплати за три месеца плата, и да ли они имају право да ту плату траже када нису решењем за писаре постављени; као и да ли се чл. 120. зак. о општинама може у овом случају применити, у коме изричо стоји у случају болести када не траје дуже од три месеца, плата се не губи, или он само важи за кметове општ. суда а не и за остале службенике. Ово је суду од велике потребе те би се требало у првом броју објавити".

— На ово питање одговарамо:

Кад општински суд није отпустио садашњег деловођу из службе, нити је он боловао више од три месеца, онда он има право на плату за све то време по чл. 120. закона о општинама.

Што се тиче ових писара, који су повремено вршили дужност за време болести деловође, то треба да регулишу суд и одбор према величини рада, што су га они имали, јер свакако они нису самовољно улазили у судницу него је њих неко имао да раде, и онда им треба дати и награду.

Али, како је вероватно, да будетом није предвиђен кредит и за овакав случај, то треба донети парочиту одлуку о величини награде која им се признаје, па тражити накнадни кредит у смислу чл. 10. зак. о окружним, среским и општинским буџетима, како се не би одговарало за неправилне издатке.

Ако нема изгора за ове издатке, онда се они могу увести у буџет за наступајућу годину, а дотле нека причекају, над напред нису регулисали питање о својој награди.

VI

Суду општине суводолске на акт Бр. 848, одговара се, да је питање које он истиче, расправљено у бр. 36. „Полицијског Гласника" за 1905 годину, на страни 350 под 1.

Нека ваше тај број и прочита, па ће видети: да ли је радња дежурног судије приостеченог смедеревског суда правилна или не.

Од сада нека деловођа и часници најављење прате оно што се у листу износи, на неће постављати питања, која су један пут већ расправљена.

VII

Суду општине бадљевичке, на акт Бр. 1031. одговара се, да је питање о начину наплате хране, дато на зајам оскудницма у храни у 1905 години, расправљено у бр. 32. овога листа за 1908 годину, под I страна 254, поводом питања општине тановске.

Суме, које се приме од појединаца у отплату позајмљене хране, треба уносити у дневник као и остале буџетске приходе, нарочито кад је и самим буџетом предвиђен овај приход.

На примљене суме плаћцима треба издавати признанице, које ће потписивати лице, које рукује општинском касом, поштo се спабду и општинским печатом.

VIII

Суду општине трноначке на акт Бр. 1160, даје се овај одговор:

Како се казне кривице по § 364. т. 1. и 2., и на кога се ова законска одредба односи, расправљено је у бр. 34. овога листа за 1907 год. на страни 278, поводом питања општине драписке.

Нека суд нађе тај број и прочита, ће наћи одговор и на своје питање.

У будуће нека нагна деловођу да боље прати оно што се у листу расправља, на неће имати потребе да чини излишна питања.

Што се тиче питања о наплати таксе за случајеве из тач. 87. а закона о таксама, ова ће се, кад је једно дело, наплаћивати солидарно од свију само у 2 динара, према напомени под 2. код т. 227. поменутог закона, а кад је више дела, онда за свако дело засебно.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Витомир, син **Светозара Ђурђевића**, 7. тек. м-ца отумарао је од своје куће непознао куд. Витомир је стар 12 год. малог раста и у опште рађ; на себи има кошуљу и кожни појас; говори је голослован и бос. — Деловођа начелника среза рудничког Бр. 14098.

Ранко Милорадовић, бив. жандарм. наредник, а у последње време бакалин од. отпашње 10. јуна тек. год. из Београда каза фамилији да иде у Д. Милановац послом и да ће се вратити кроз три дана, па се од тога времена није више ништа фамилији, нити се зна шта је са њиме било.

Ранко је стар 42 године, нуи, средњег раста, смеђ, у оделу грађанском. — Акт Управе града Београда Бр. 29837.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Ноћу између 10. и 11. овог месеца, из суднице општине десимировачке, украдена су два месингана општинска печата за сребу. Један је већи са натписом: „краљевско српске суд општине десимировачке" а у средини грб Србије, а други је мањи са натписом: „благајна општине десимировачке", а у средини грб.

Обрађа се нижим свима полицијским и општинским властима на опазу и употребу оних печата, и позивају да у случају пронађења краљевима поступе по закону. — Деловођа начел. ср. крагујевачког Бр. 11060.

КРАЂЕ СТОКЕ

Драгомиру Кучевићу, из Шиошине, украдена је једна но и једна крава. Но је матор 8 год. жуте длаке, са жигом „$^{K}/_{2}$"; крава је матора 5 год. сиве длаке, нешких власти рогова, са жигом „$^{K}/_{2}$". — Деловођа начелника среза студеничког Бр. 11136.

Ноћу између 14. и 15. тек. м-ца, непознати крадљивци украли су Авраму Стојановићу, из Кушилова сп. моравског окр. пожаревачког, једну кобилу, матору 12 год. доратасте длаке. — Деловођа начелника среза ресавског, Бр. 13682.

Живадину Стојадиновићу, тежаку из Мајара, између 14. и 15. тек. м-ца украдена је једна кобила, матора 6 год. доратасте длаке. — Деловођа начелника среза ражањског Бр. 8062.

— Андрији Ђорђевићу, из Патрљашице (Паратин) ср. зајачког, ноћу између 17—18 ов. м-ца, кад се враћао са пијетског вашара, украдена су два коња длаке ђумастого-белеше, матора но 6 година, са жигом „Т", на путу Темска — Церова. — Деловођа начел. среза пиљанског Бр. 43926.

— Ноћу између 18. и 19. ов. м-ца, украдена је Милану Анђелковићу из Лапова, кобила са женским жребетом од 4. месеца. Кобила је матора 5 година, длаке доратасте, на челу шеснаста. Сем овога нестало је у истом месту и једне коња длаке доратасте, матор 10 година жиг „К", једна страшна нога бела. — Деловођа начел. среза лепеничког Бр. 16929.

— Илији Мишићу, из Г. Крњине, украдене су 19. ов. м-ца са пашо две кобиле. Једна је длаке зелене, матора 6 година са жигом „В". Друга је матора $2^{1}/_{2}$ године, црноглавица и жребица. — Деловођа начелника среза лужничког Бр. 7939.

— Јовану Думитрашкопуловићу, из Сигае 16. ов. м-ца украдена су са пашо два вола. Један је матор 5 година, плав, нешких повијених рогова, белоренчаст. Други је шарен, матор 6 година белих успаљених нешких рогова. Оба су ропашена у дено уво — расцепљено. — Деловођа начел. среза хомољског Бр. 10551.

Обрађа се нижим свима полицијским и општинским властима на ове краје и краљевице.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

28. прошлог месеца, пресла су из Бугарске у Србију два лица без знаких путних исправа, а пре сумњива изгледа, и кад су у реону среза зајечарског ухапшена и на одговор узета у почетку нису хтела дати тачне податке. Али приморана разним околностима и принуђавани

до сада званичним извештајима утврђено је, да се један звао **Јанко П. Изић**, из Батинца срп. парачинског округа моравског, да је пресудом зајечарског пристојственог суда од 27. фебруара 1906 год. Бр. 4157. осуђен на три године, 5 месеци и 10 дана затвора за више кривичних дела из §§ 223. тач. а, 222. тач. 3. 223 тач. б, и 391 кр. закона и да је са осуде

побегао; друго се лице зове **Тиосав — Тихомир — Марјановић**, из Стрмоса, срп. рачанског округа ужичког, и он је осуђен пресудом ваљевског пристојственог суда од 5 априла 1907 год., Бр. 13416, са две године дана затвора, због опасне крађе, на пошто је издржао од осуде једну годину 4 месеца и 24 дана биће је условно пуштен кући. Тиосав има рану од куршума на десном колену, страни интервенцију, за коју тврди да је сам себи нанео.

Један и други имају: кажипрст на десној руци ампутиран у другом зглавку; брадавицу величине сочива удаљену за 2 см. у десно и нешто доле више десне јагодице; Тиосав је стар 21 год. средњег раста, смеђе косе, жућкасто зелених очију; од особених знакова има: на левој руци белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонталног величине 1 см. удаљена је 1·5 см.

између корена кажипрста; мишић величине житног зрна удаљен за 2 см. испод грла; белегу од посекотине у облику праве линије правца хоризонталног величине 2·5 см. на реви десне обрве; белегу повређења облика 3/2·5 см. на средини предњег леве стопаље.

Јанко и Тиосав ухваћени су и протерани код начелника среза зајечарског, који наређењем њихове фотографије, познавао све полицијске и општинске власти, а и приватне молимо, ако

али како је приликом претреса нађено и код њега и код Јанка: капут, турија и у опште ствари које су потребне ради извршења пазарних дела, то је вероватно да је Миосав раније при пређу каквог пазарног дела. Јанко је стар 39 год. средњег раста, пуне косе и бркова, усвелих очију; од особених знакова би нам било ближе знати о њима, да о томе известе, начелника поменутог среза с позивом на акт Бр. 13736 или уредништво „Полицијског Гласника".

ПОТКРЕ

Абрахам Спектор — Шпектор, руски Јеврејин, чију саику износимо, извршио је 11. ов. м-ца разбојништво у „Банци Популаре Фиумана" на Ријеци (Фијума) у А. Угарској, па побегао познато куда.

Он је стар 25—27 година, висок од прилике 1·70 метара, лица дугуљаста и пуноће, очију малих сивозелених, носа позлиног и кука-

стог као орлов кљун, косе пуне густе и коврџаве, уста широких, бркова црнило-смеђих.

Изглед му је потпуно јеврејског типа и чини утисак једног образованог занатлије.

Свакако он ће се служити лажним исправама и лажним именима.

По свој прилици припада шајци руских терориста.

Одређена је награда од 1000 круна оном који га прокаже или ухвати.

Проналазног треба одмах притворити и строго чувати па о томе известити Управу града Београда с позивом на акт Бр. 37727.

Марко Радовић, из Поповића, среза сврљишког, притворени књажевачког пр. суда, који одговара за опасну крађу, побегао је из судског притвора. Марко је стар 40 год. високог раста, приповедач, прних бркова; од особених знакова има чворугу на врату; у зеленчком оделу како се носи у Сврљигу. — Акт књажевачког пр. суда Бр. 12602.

Никола Петронијевић, б. трг. поповића, стар 21 год. раста средњег, у опште приповедач; у оделу цивилном, осумњичен је за крађу извршену Чедомиру Николићу, опш. — Акт Управе града Београда Бр. 33083.

Преворучује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине пајвећу потеру, и у случају проналаска стриктно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије

уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 35. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 30. АВГУСТА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пол године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за сва друга претплатници у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за шефа хируршког одељења зајечарске окружне болнице I-ог реда Д-р Стаја Пантовића, лекара општине ужичке.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 19. августа 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 5. августа 1909. године Бр. 4385., донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Максим Флајшер, трговац из Београда, родом из Новог Сада и поданик угарски, по својој молби прими у српско подаништво заједно са својом женом Шарлотом, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст са својег досадашњег подаништва.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. августа 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

КАЗНЕНА ЗАСТАРЕЛОСТ И ЊЕНА ПРИМЕНА
ПОД ИСТУПНИХ ДЕЛА

(НАСТАВАК)

Видели смо да § 396. кр. зак. за иступна дела одређује време застарелости од три месеца. „Иступна дела застаревају по истеку три месеца, рачунајући од времена кад су учињена“. Застарелост тече дакле од самог оног истог дана кад је кривично дело учињено, а оно је учињено онога дана кад је *кривични застарелост престао* да се врши и делист по том *свршен* т. ј. учињен. Ово време кад је учињено кривично дело апсолутно је нужно утврдити, јер је без овога тачног одређења времена немогућно одредити застарелост ових дела о којима говори поменути § 396. кр. зак. У неделењима иступних дела која чине општинске власти и полицијске власти, више пута се примећује не само недостатак тачне констатације овога времена учињеног дела, већ се по некад из акта не може ни да види ово време. Ово је један озбиљан дефект, на који овде нарочито обраћамо пажњу. Тако н. пр. код дела из § 375. а. кр. зак. у увећањима о учињеном заузеће које врше општински судови, па понекад баш и у оним које извршн полицијска власт, кад она неделују и суди ово дело, чешће оскудева ова констатација времена учињеног дела. Због овога дефекта првостепени судови уништавају пресуде које изричу општински судови и полицијске власти о овим делима. Истина је, да је код поменутих дела по некад и тешко тачно утврдити ово време кад су учињена, или је инак могуће. Међу тим, као што смо изложили, ова тачна констатација времена кад је учињено кривично дело, неопходно је нужна, јер од тога дана врсме почиње своје дело заборава.

При одређењу *почетка* застарелости ваља имати на уму да се застарелост рачуна на дане а не на сахате (*de die ad diem*, а не *de momento ad momentum*). И ако је скоро увек могућно утврдити дан деликта, тачан тренутак кад је он учињен било би често тешко доказати. Због тога, казнени законик не истражује резултат математички тачан, утврђујући трајање застарелости, нешто цео систем који рачуна ова) рок на дане, искључује при том рачунању или додаје један разломак дана. И ако је овај систем објашњен, инак се овде пориче једна озбиљна тешкоћа, нарочито у практици, која се тиче одређивања *прво*г дана рока застарел- сти. *Је ли то дан учињеног дела* или *је то сутра дан?*

На цитираног § 396. кр. зак. види се да се ова) почетак рока застарелости код иступних дела рачуна: „од времена кад су учињена“, но, у § 75. истог законика, за злочинства и преступе речено је потпуно јасно да „почињу застаревоти *од дана кад се учине*“. Утврђујући дакле да застарелост почиње тећи *од* дана извршења казнимог дела и да се рок застарелости рачуна на дане (*de die ad diem*), а не на сахате, јасно је да овај законски пропис утврђује сам *дан* деликта као почетак рока застарелости, а не *сутра дан*, као што би се могло схватити. Према томе и оне речи текста у § 396. кр. зак. „од времена кад су учињена“, несумњивно је, да као почетак рока застарелости од три месеца за иступне кривице, утврђују сам онај дан кад је иступно дело учињено. Овај дан формира једно *недељно* дело, које служи као почетак прешеви, као и ташеља јавне акције, према чему и моменути рок застарелости тече од самог тог дана кад је учињено дело, а не *сутра дан*. Тако н. пр. ако је иступно дело учињено на дан 10. Априла т. т. оно ће застарети по цитираном законском пропису на свршетку дана 10. Јула, јер тога дана истиче три месеца од како је учињено, а не сутра дан т. ј. 11. Јула кога је дана јавна акција већ немогућна у овом случају.

У случају учешћа више лица, као извршилаца или као саучесника у каквом иступном делу, застарелост је *недељна* у своме почетку, своме трајању, своме прекиду и својој обустави. При утврђењу почетка застарелости у овоме случају, оно на шта треба нагнти, није сам датум аката саучесника за која се окривљују саучесници, већ датум аката извршења за која се окривљује главни кривац. Код кривичних дела која су само покушана, застарелост почиње по § 75. кр. зак. „од дана кад је учињено последње дело, којим је злочинство или преступљено покушано“. Продужена злочинства или преступи по овоме законском пропису: „почињу застаревати од дана кад се последње дело учини; а злочинства, која једнако *трају*, од дана, кад она престану“. Ова се дела конституишу једним ставом кривичне акције или неакције: исто тако, застарелост јавне акције може почети да

тече само од момента, у коме је ово немогућство стање криминалитета престало, јер је тада само делимице свршен. Ова солуција допушта без сумње, да се гоне дела која падају и ван рока застарелости, али недељивост између аката који конституишу нарушење, недељивост која је резултује из његове природе, оправдава овај резултат.

Друго питање које хоћемо овде да расправимо тиче се *прекида* застарелости и аката којима се прекида застарелост по § 396. крив. зак. т. ј. код истуних дела.

Из овога §-а види се: да се застарелост од три месеца која тече од дана кад су учињена ова дела, прекида: „ако је у „течењу овога времена тужба поднегнута „била, по, нелеђење или пречење пресуде „буди на ког узрока заостало, то застарење почиње на ново од времена последњег дела, које је власт по истом предмету „предузела била“. Застарелост дакле јавне акције која је одређена у првом ставу ове одредбе прекида *тужба*, ако је поднегнута у току од три месеца од дана учињеног истуног дела и *испеђење* по овој тужби.

Важно је испитати: *која су то дела власти*, о којима говори цитирани став § 396. кр. зак. „*која је власт предузела*“, а којима се прекида застарелост по овом зак. пропису?

Ово питање има свог великог практичног интереса, јер се усљед погрешног схватања цитираног текста § 396. кр. зак: „последњег дела, које је власт по истом предмету предузела била“, као такво, т. ј. дела којима се прекида застарелост, узимале по некад и просте забелешке на актима испеђења о позивању лица, која се имају испитати, наредбе које нису произвеле никакво дејство. Н. пр. отпужени је саслушан 15. Марта т. г. но, пра доцнија радња власти у испеђењу које је следовала после овог времена, било је саслушање сведока, које је извршено тек после три месеца од означеног времена, но истеку рока за застарелост, и. пр. 20. Јула т. г. а никаква *друга* радња није *предузимана* у поменутом року од три месеца т. од 15. Марта т. г. до 15. Јуна т. г. Али на акту пред саслушања од 15. Марта т. г. доиста има једна забелешка о позивању сведока, ну, нема уредног доказа о томе да су ум позвани и предани, нити има формалне констатације о томе: да на позив сведоци нису дошли. Може ли се *ова проста забелешка* коју смо поменули, о томе: да су позвати сведоци, која се налази на акту пред саслушања, стављена у међувремену од 15. Марта до 15. Јуна, без доказа о томе да је позивање и извршено, и формалне констатације о томе да сведоци по позиву нису дошли, *сматрати* као „дело које је власт предузела“ по поменутом законском пропису; и може ли се узети да је и. пр. овом овакном простом забелешком: „позвати сведоци за 20. Мај“, прекинута застарелост која у овом случају о коме говоримо тече од 15. Марта до 15. Јуна?

Узимали су до сад што и овакве просте забелешке, као што је ова коју смо изложили, као радње којима се прекида застарелост по § 396. кр. зак. али је овако разумевање ове одредбе и овакна њена примена на основа погрешна.

Да би застарелост била прекинута једним актом у испеђењу, који власт предузима по овом законском пропису, треба да је акт пуноважан сам по себи, јер ништава или ништаван акт не може произвести дејство. Пуноважност таквог акта испеђења претпоставља да он потиче од надлежне власти, било *ratione materiae* било *ratione loci* и да је овај акт *изведен* са свима *битним формалитетима*; да је дакле уредан по *форми*. Само такав акт власти производи прекидно дејство и може се сматрати као „дело које власт предузима“ по моменутом § 396. кр. закона. Означена проста забелешка коју смо споменули, у случају који смо навели, није никакав пуноважан акт власти, јер није *уредан по форми*; нема потребне одлуке власти за ову радњу: позивање сведока; ни доказа о томе да је она извршена онако како прописује закон, ни констатације о томе да сведоци нису дошли. Очигледно је да ова овакна *проста забелешка*, на актима, каква смо споменули, макар да је стављена у означеном међу времену трајања застарелости од три месеца, у случају који смо изложили, није *пуноважно* дело власти, којим се прекида застарелост по § 396. кр. зак., — и да је истуно дело у моменутом случају заостарило 15. Јуна т. г. јер је прва пуноважна радња власти, после оне од 15-ог Марта предузета тек 20. Јула т. г. када је извршено саслушање сведока, али по истеку означеног рока застарелости од три месеца, рачунећи исти од 15. Марта тек. год.

(свршиће се)

Милош М. Стаковјевић
судија.

О САСЛУШАЊУ ОКРИВЉЕНОГ

(НАСТАВАК)

У вези са тим, што окривљени није дужан да призна своју кривицу, стоји други важан принцип отпужног испеђења, да окривљени није дужан у опште да ма шта исказе у погледу дотичног дела; он се може дакле уздржати од исказа који му се траже; он може просто казати: да неће да говори. Из тога опет следује још једна важна последица: да окривљени, и кад што каже, није дужан истину казати. Он само не сме другога лажно теретити, али да се лажно брани, да он није учињаи дела, то је његово право, које му се не може оспорити.

Дужност окривљеног да истину каже не може се извести из моралног принципа, да је свако човек обавезан истину да каже, јер се овде стиар тиче спора између две стране, за које не постоји правна обавеза да једна другој прибавља докази материјал. Обавезе моралне нису увек и правне, нити се од прних одмах и у сваком случају смеју створити друге. На тако је и овде, јер често моралне обавезе не могу имати правне последице. У осталом овакна морална обавеза, кад би се претворила у правну, могла би одвести изгодним последицама, јер би често испуњење ове дужности дошло у сукоб са другим дужностима, на ме својим истинитим казивањем окривљени би могао упропастити своју *самилију*, у погледу које постоји његова дужност старања. А поред тога и сам његов самоодржаља противи се овој моралној обавези искажавања истине против себе самога. Такво казивање може се примити само онда, кад окривљени сам, слободно, било из гриже савести, било из других побуда није разлога, да против себе самога каже истину.

Ово правило, да окривљени не мора против себе ништа исказати очигледно је у познатој затинској изреци nemo tenetur se accusare, из кога је модерно право извело последицу, да окривљени има право уздржати се од исказа, нарицати изводе онтужбе, и све чинити што ће у корист његове одбране, у колико то не вређа туђе правне интересе т. ј. законске прописе, који ове интересе штите.

Истражни власт, која онтужује некога, да је учинилац извесног кривичног дела, има да прикупи доказе, који против овог лица стоје и којима се његово учешће у извршењу дела доказује. У случају, да су ти докази довољни, по себи се разуме, да признање окривљеног није ни потребно а где овога нема него не сме онтужна власт изнуђавати, јер се то противи правном подожају странака у онтужном процесу.

Ако окривљени својеволно не призна, истражна се власт има уздржати од сваког утицаја на окривљеног да он призна кривицу. У врлобитном случају признање не би имало онај правни значај, који оно има кад је својеволно дато.

Признање окривљеног, као његова изјава у кривичном процесу, да је он учинилац извесног кривичног дела, или да је имао у истом само извесног учешћа, или да признаје постојање какве отежавне околности, која му се на терет ставља, мора бити драговолно учињено, јер доказна снага признања почива на томе факту, који је искуством као истинит осведочен, да нико против себе неће неистиниу реч, из које би за њ могле наступити штетне последице, а најмање такву неистиниу, која би му поукала осуду на какву казну. Према томе потребно је да је та изјава учињена без икаквог недопуштеног утицаја, како би се имало несумњивог уверења, да је она дата својеволно. У противном случају доказна би предност такве изјаве била знатно смањена, или сасвим уништена, а то би знатно штетило самој ствари, принципу онтуженја на несумњивим доказима.

Као недопуштени утицаји имају се сматрати физичка и психичка принуда у циљу добивања признања.

Према томе саслушање окривљеног има се вршити без икакве принуде.

Као *принуда* сматра се прибављање признања лажним представљањем или обманом окривљеног да извесну чињеницу призна као истиниту, као и прибављање таквог признања обећавањем извесне користи онтуженом или чак и самом претњом на какиим злом.

Исто тако није допуштено *онемоћавати* окривљеног да истину каже. Оваква онемоћа, и ако у отвари није принуда, противи се у основу оптужном принципу, који у опште не обвезује окривљеног да против себе ма шта исказе. У осталом таква онемоћа, изузевши њену најслабију форму, врло често својим интензитетом представља такву силу, која се поравнава са принудом, како је напред речено. Од окривљеног се не може захтевати да више исказе но што он налази за потребно у интересу своје одбране.

Даље ваља приметити да се при саслушању окривљеног по овом принципу морају избећи и т. зв. *сугестивна* питања, којима се психолошки нагони окривљени да нешто истину потврди оно што иследник хоће, односно што овај сматра за истину.

Исто тако нису допуштена т. зв. *хватљива* или *збуњујућа* питања, чија опасност постоји у томе, што окривљени не уме да однос између питања и доказа која га терети, и не могући да оцени правни значај своје изјаве, да такву изјаву којом се и против своје воље тереши.

Сва она средства: принуда, онемоћавање, сугестивна и хватљива питања такве су природе, да се не слажу са чашћу државе, која предузима гоњења ради учињених кривичних дела, и с тога их државна власт мора избегавати. То су све средства неканцеларског поступка, где циљ оправдава средство, где је допуштено употребити сва средства само да би се доказало оно, што је власт претпоставила за истинито. Њих данашње модерно право не признаје за допуштена, јер их сматра за излишна. Оно полази од претпоставке да је много целисходније да се труд иследне власти управи на стварно прибирање доказа на други начин, а не на борбу са окривљеним, да он призна своје учешће у извршењу дела. Она је борба врло некорисна, јер врло мали број окривљених призна кривицу у случајима, где нема других доказа, а у случајима, где је то признање изнуђено оно губи своју продност.

(наставиће се)

Д-р Д. М. Суботић.

ИСТРАГА ЗЛОЧИНА

Michel Bodeux

Извршен је злочин. Овај, који га први опази, дужан је да о томе одмах извести локалну полицијску власт. До доласка власти не сме се апсолутно ништа дирати, нити помицати на месту извршеног злочина, јер сваки ствар може бити од неоцењене вредности у истрази. Нарочита пажња мора се обратити на трагове ногу, руку, прах и блата, који се не смеју ни кварити нити доводити у сумњу.

Dr *Hans Gross*, професор кривичног права у своме делу: „Handbuch für Untersuchungsrichter" (5 издање, Минхен, 1908), сматра као апсолутни принцип: *„ништа не мењати на месту злочина, ништа са стране не постављати нити руками додиривати пре него што се реципије остали увиђај и скицира место извршеног злочина"*.

Место злочина свето је, казао је с правом један свезок. Оно је свето до доласка полиције, а од тада постаје храм правосуђа.

Међутим, ако је у питању људски живот, или егзистенција која не још може спасти, или душа коју треба помоћи, или ма која друга света дужност, не треба се ни најмање устезати. Разуме се већ, да и у овим приликама треба бити веома обазрив; главно је да се сачува интегритет кривог позоришта.

* * *

Извештена о извршеном злочину, полиција остаља сваки други посао и хита на лице места. У исто доба, један орган о свему извештава путем телеграфа или телефона истражну власт. Телеграф и телефон средства су, која наука стаља на расположење приватним и јавним интересима; треба се њима користити.

Један пример: једног дана аутомобил је оборио и убио једног човека у пољу, а одмах по овом побегао највећом брзином. Пољски чувар известио је одмах о овоме, преко телефона, све околне жандармеријске бригаде, и после пола часа кривци су већ били похватани. Један тренутак устезања и неумешности могао је све упропастити.

У овим случајевима минути су драгоцени и вреде за читаве дане истраге. Вешти и способни полицајци, узимајући у самом почетку истрагу у своје руке, могу је окончати врло брзо и, користећи се забуном, добити признање од кривца.

Прва дужност полиције по изласку на место извршеног злочина, јесте да контролише стање овог места, не мењајући га ниуколико; да удали радозналце и да саслуша личности које о извршеном злочину могу дати најпотпунија обавештења.

Поред самог места извршеног злочина, полицијски комесар или командант жандармерије морају обратити нажњу и на околину, у којој се могу налазити разни трагови: крвави трагови руке на наслону поред степеница, прљаво рубље у суседној огради, отисци ногу у правцу којим је злочинац побегао и т.д. Али само да се ништа не додирују рукама, до доласка вештака, разбијена стакла, отворене ормане, претурене ламне, употребљаване свеће, чаше у пола пражње, посуђе којим се злиководац служио и т.д.

На самом оружју, које лежи на земљи, може се понекад налазити отисак убилачке руке. Довољан је само један нечист додир, па да се на снима побољшани стварима уништи потпис злочинчев, који је он у незнању ставио, и без кога ће, може бити, загонетка остати нерешена.

Ако је неопходно потребно да се изнесли предмет покрене, нека се то учини веома пажљиво и са рукавицама на рукама. Предмет треба хватати с оне стране за коју је највероватније да није била у додиру са злочинцем.

У главноме речено; дужност је полиције да сачува неизмењено место извршеног злочина, у колико је год то могућно, до доласка истражне власти. Тачан опис овог места, брижљив преглед предмета и њиховог положаја, саслушање директних свезока, главна су задаћа првих полицијских органа. Брза истрага њихом је успешна.

* * *

Истражна власт мора, такође, одмах изићи на место извршеног злочина. Даљина, тешкоће и хладноћа не треба николикo да утичу на овај важан корак. Пред извршеним злочином не треба се устезати.

Ако је у питању убиство, са истражним органима треба да пође и судски лекар; на случај опасне кратке њега корисно замењују вештак архитекта и специјалиста у дактилоскопији.

* * *

На реду је потпуна анализа сцене злочина. Сваки детаљ има своју предност и открива многе ствари. За онога који уме посматрати и питати, предмети говоре. Је ли намештај испретураи? Ко га је, када, у ком правцу и циљу поремећо?

Полицијски романи, и поред свих претераности, доказали су несумњиво важност најмањих детаља у истрази.

У почетку се питања не ваља, нити се може предвидети шта ће бити, на с тога иследници морају бити веома брижљиви и опширни.

Ево шта вели *Garraud* о увиђају на месту извршеног кажњиног дела: „Реч је о једној констатацији, која треба да буде камен темељац истраге. Њена важност у томе је већа, што се, у већини случајева, она не може обновити, и што даје правац сумњама и доказима. Грос је имао право кад је казао, да један невешт истражни судија никад не може извршити добар увиђај, и да се у увиђају огледа његова права способност".

Налазак на место извршеног злочина не треба, дакле, сматрати као неку екскурзију или извесну врсту задовољства, већ као право научно истраживање.

„Оно што је најважније — вели Gaoraud — то је претходно сверавање стања места извршеног злочина. Пошто се претходно уверио, да ово стање није измењено, истражни орган мора се постарати да сачува трагове који постоје. Али једна од најнеопходнијих предострожности за редиговање тачног протокола увиђаја, јесте, несумњиво, елиминација свега онога што је било после извршеног злочина.

* * *

Једна или више фотографија места извршеног злочина у већини случајева веома су корисне по истрагу. Ма колико да је увиђај написан јасно и методички, ипак он не може дати потпуну и верну слику овог места, док, међутим, фотографија не заборавља ништа.

У једној својој скорашњој студији, Dr *Stochis*, судски лекар у Лијежу, истиче корист од фотографије овим изразима:

„Важност фотографије у судским констатацијама неоспорна је и врло велика. Топографско студирање места извршеног злочина треба, кад год је то могућно, да

се врши помоћу фотографије. Користи од ње многобројне су. Као што вели Reiss, фотографија нам даје неспоран документ, који верно репродукује ствари и стања, на тај начин, једну врсту вештачког памћења истражног чиновника. Она допушта, да се тачно реконституише слика места извршеног злочина, и открију и најмањи детаљи, који би без ње остали неопажени. Одавно је констатовано, да човек види само оно што хоће да види. Додајемо, да фотографија веома корисно служи и за доказивања и разна објашњења на претресу, јер прецизира или потпуно замењује разне описе; поред овога, она још може психолошки утицати на окривљеног, тужиоца и судије, те и на овај начин допринети изналажењу истине".

Ми смо имали прилике да видимо, да су поједине истраге пропадале пред поротом само зато, што нису водиле рачуна о појединим детаљима. Фотографија би их, без сумње, спасла.

Стручњак у дактилоскопији треба брижљиво да прегледа све предмете на којима би се, вероватно, могао наћи какав отисак прстију, а они отисци могу се наћи готово на свакој ствари: у воску, на стаклу, дрвету, хартији, гвожђу, одећу, сату итд.

Дактилоскопска анализа од неоцењене је користи. Она може исто тако спасти невиног, као год што може пружити неспорна доказа о кривици очигледног.

* * *

Експерт архитекта констатовање лако облик и димензије оруђа, којим су се служили опасни крадљивци. Он, тако исто, може утврдити несумњиву везу између разних крађа, извршених у истој околини.

* * *

Секција, од своје стране, даје материјалне резултате, који су од неоцењене користи по истрагу. У њој окривљени врло често налази свој спас. Видели смо једног човека, који је био оптужен за убиство, а против кога је било толико сведочаба и доказа, да је готово свака сумња о његовој кривици била искључена. Секција је, међутим, несумњиво доказала, да се жртва нехотично сама убила, и да јој је оружје, приликом борбе са противником, пало на земљу и само се окинуло. Ово се могло утврдити по правцу куршума. (свршиће се)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(настављак)

И тада им се пред очима указа страшан призор.

Њихова госпођа, чија су рамена била гола, пошто је била у ношњи, на којој је цвао њена дивна плава коса, висила је обешена о шарци прозора.

Њене ноге додиривале патос и језик јој беше исцео, са ужасним изразом лица.

Бравар беше као убијен и немогаше се уздржати, а да не узвикне:

— Да хеше жене! Каква штета.

И он умре.

— Зар се она убила?

— Ми нам неznамо ништа. Видећемо.

— Треба известити полицију. Хоћете ли да идем?

— Да, идите!

— А господин гроф није тума! прошапта Евгенија.

— Да ли је она потпуно мртва? упита братар.

— За име Бога! она је потпуно хладна.

— Али зашто се убила?

— Ко то зна?

— Госпођа се сигурно одмах обесила, по одласку гроФа.

— Очигледно, пошто је већ прошло неколико сахата како је умрла.

— Мора да су се посвађали.

— Вероватно.

— Познато ми је, рече служавка, да је господин имао метресу, коју је упознапта Евгенија, и која је дошла у Париз да га подигне на положај, пошто је била од великог утицаја.

„Госпођи беше ово познато.

„Вероватно је да се услед овога и убила.

— Вероватно.

— Мора бити да је госпођа била ужасно љубоморна?

— Не верујем. Госпођа није много волела господина, нарочито због ове ствари, и они се често свађаху.

— Сигурно се због тога убила?

— Али ми је немогуће оставити овако. Боже би било да је положимо у кревет, рећи ће један лакеј.

— Не треба је ни пипнути, рече један други, пре но што полиција дође.

— Зашта.

— Требало би известити господина гроФа.

— Али како? Господин је у Версаљу.

— Известити га путем телеграма.

— Али где?

— То је, што нисам.

— Сазнаће он то по његовом повратку. Какав повратак!

— Да, господин је много волео своју жену?

— Господин беше охладнео због његове метресе.

— Госпођа пак није имала другог љубавника?

— Она? протестаза Евгенија. Госпођа беше најчаснија жена и затим рече:

— Грдна је то несрећа за нас све, што је госпођа мртва, јер овде је само она била тако племенита и добра.

— Да ли је она имала довољно поверења у тебе? запитаће кочијаш служавку.

— Да, коледа сам је неизмерно.

— Зар ти госпођа никада није напричала злуданог на самоубиство?

— Госпођа да се убије? Никада! Далеко сам била од тога, да у то и најмање посумњам. Једна жена која је изгледала тако срећна, која је имала све што јој срце жели, која је била тако млада, лепа, са пријатним и нежним гласом — па да се убије. Ах! не, она није никад ни сањала да умре. Још јуче увече над се облачила, говорила ми је, како има велики успех, где год се појави.

Госпођа се себи дивила посматрајући се у огледалу и наслеђала је тако срећна и задовољна да живи!

— Даље, рече један од слугу, могуће је, да се госпођа није убила сама?

— Него ко?

— Ко то зна!

— Али рекла?

— Заиста.

— Само је она могла да је потпене, и нико други, пошто у хотел нико није долазио.

Овакав се разговор водио између послуге, поред леша јадне гроФице де Секото.

И док је овако послуга у мртвачној соби говорила тихим гласом, одједном се појави бравар уз пратњу комесара полиције тога квартa.

Одмах је комесар полиције покупио податке о смрти и трудио се да констатује, да ли је самоубиство или какав крим.

— Не, господине. Наше је убеђење, да се госпођа сама убила!

После овога, они су му испричали како су открили леш, у колико је сати гроФ отишао од куће, како је ригла била потписута са унутрашње стране собе и у опште све детаље, које су они могли навести.

— Да, рекао је комесар полиције, ово је самоубиство.

„Непотребно је обавештити истражну власт.

„Зар господину гроФу није ништа познато?

— Још ништа, господине.

— Требало би га што пре обавестити.

— Али ми не знамо где би га могли известити, пошто је отишао у Версаљ.

Комесар полиције гледаше гроФичино тело које је висило о шарци прозора.

— Каква жалост! прошапта он и рече послузи:

— Сада можете скинути леш и положити у кревет. Један, пак, од вас даће ми потребне податке за мој рапорт.

— Лепо, господине.

— Ко би ми могао казати име и презиме госпође и њеиног мужа?

— Евгенија, рече послуга.

Комесар полиције одвоји се на страну са служавком, која му даде потребна обавештења и затим се удали на хотела.

Евгенија помоћу остале послуге покри плаву собу прикном, уклони све поштање свеће са обе стране кревета и сада се само очекивало на повратак господина гроФа.

Гроф се врапио у хотел, кад је већ поћ била и њему не беше апсолутно ништа познато.

Он запита, да ли се госпођа гроФица вратила у хотел, али му нико не хтеде одговорити.

Гроф унита нервозно.

— Зар ви нисте чули шта питам?

— Чули смо, господине гроФе.

— Па лепо, зашто ми не одговарате?

Гроф беше човек високог раста, суснава, врло отменог изгледа, нервозних по мало суровних покрета и мрачних очију.

Послуга га није волела, али га се ужасно бојала.

Нико се од по луге није усудио да му одговори, већ је сваки ћутао.

Гроф нададе стрњење.

— Лудаци једни! викну он. Јесте ли ви глуви или неми?

Евгенија му приђе.

— Догодило се.....

— Шта?

— Госпођа се гроФици десила несрећа.

— Несрећа?

— Да, господине гроФе.

— Несретан случај? Болест? говорите!

— Госпођа гроФица.....

— Даље?

— Госпођа је нађена мртва.

— Мртва!

— Да, господине гроФе.

— Где?

— У својој соби.

— Како? Где?

Он јурну уз степенице.

Евгенија потрча за њим.

— Госпођа је у постељи.

— То је немогуће!

Гроф већ беше устрчао горе.

Он гурну врата од собе и нагло се заустави.

У соби је била мртва тишина и слаба светлост воштаница осветљавала је собу. Он изгледаше, као да не верује својим очима.

— Мртва!

Гроф погледа на тело које лежаше на кревету и инстинктивно клекну.

Две жене, које се молиху Богу и које ихсекоху код ногу госпођиних, устадоше.

Гроф је изгледао као да је молитвом занет и метнуо је руку на очи, као да хоће да обрише сузе.

После овога, гроф упита за детаље.

Послуга га обавести о свему, што јој беше познато, за визиту комесара полиције итд. и они, који га посматраху, беху запазили на његовом лицу нараз као неког задовољства, што их беше врло изненадило.

За тим поново гроф клекну и отпоче молитву. (наставиће се)

С француског

Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине кусићске, актом својим Бр. 1050, пита:

„Пресудом овога суда од 22. фебруара 1906. год. № 215, а по тужби једног лица на Кусића, за извршену му крађу, осуђене су са по *шест дана* затвора две женске из истог села.

Једна од њих, као незадовољна, на ову пресуду, поднела је општинском суду жалбу противу пресуде, управљену на пожаревачки првостепени суд, коме је ова општина тада и припадала. Жалба је благовремена.

Општински суд, примивши исту, протоколисао је под 26. фебр. исте године № 236, и на полеђини исте написао спроводне ноте као и осталих акта за поменути суд, но није нашао за потребно да их суду пошље, већ остапио у општинску архиву међу стара акта, где је предмет случајно сада нађен.

Зато суд моли за извештај:

1. Шта треба са овом жалбом и пресудом радити; има ли места слати пресуду и жалбу на разматрање и коме суду, јер је сада ова општина по подели прешла у надлежност другог првостепеног суда?

2. Да ли је ова пресуда према оној осуђеној, која се није жалила, постала извршна?

3. Ако овде има какве кривице што ова акта нису послата суду, ко је за то крив — да ли сви бивши чесници општ. суда или сам кмет са деловођом, који су спровод за суд потписали а послали нису, и ко их и коме треба оптужити?"

— На ово питање одговарамо:

По другом стану § 396. крив. закона, кривице за крађу преко десет гроша чаршијских застаревају за годину дана.

Како и кривица, за коју су осуђене поменуте женске, према величини осуде (*шест дана*) долази у ред кривица које застарева за горње време, то је и она застарила, јер је од 26. фебруара, 1906. године, као дана подношаја жалбе, па до сада, протекло више од године дана, узимајући и наравно, да је пресуда обема саопштена пре 26. фебруара поменуте године.

Пресуда, дакле, која је застарила, не сме се извршити у погледу жалне ни према оној која се жалила, ни према оној која то није учинила, нити се сада у опште може слати коме суду на разматрање.

У погледу досуда по грађанској части, пресуда се ова може извршити према оној осуђеној, која се није жалила, а према оној другој не, јер према њој није у опште постала извршном пре него што је застарила.

На сваки начин да су криви они чесници, који су намерно стрпали пресуду и жалбу у архив, ако се ово утврди, и њих треба оптужити среском власти за дело из § 128. крив. закона.

У први мах могу се оптужити само деловођа и кмет који је потписао писмо за суд, јер је претпоставка да су они били дужни да се старају, да акта и одлуку суду, коме су требала отиђу.

Ближа истрага, наравно, казаће колико су они криви а колико други, ако још који у овоме послу суделовао буде.

II

Суд општине велико-лукаљске, актом својим Бр. 2215, пита:

„Код суда ово општинског постоје две тужбе противу Тоше Станчића овд. за дело из § 375. тач. 1. и § 375 а крив. закона.

Суд ово општински по поднетим тужбама подиго је извесно истеђење, али истеђење још није довршио, те зато још ни пресуде своје по истим тужбама није донео.

Тужени Тоша, не зна се на кога разлога, предао је 3. тек. месеца поштн две жалбе, које је суд ово општински примио 5 тек. м-ца, и из њих видео, да је речени Тоша ове две жалбе поднео противу пресуде ово општинског суда, по поменутим тужбама тврђени у жалбама, да је тим пресудама казњен са по десет дана затвора и осуђен на накнаду трошкова. На жалбама овим прилепио је таксу у маркама од по 10 пара дин.

По тариф. бр. 88, а у вези са бр. 98. закона о таксама, на жалбама изјављеним противу пресуда општинских судова тешн се такса у маркама од два динара, а како то у своје време није учињено, власт која жалбу са недовољном таксом прими биће дужна поступити у свему по чл. 9. закона о таксама.

Како је нак суду ово општинском познато да по тужбама именованих лица никаква пресуда или решење није донето, већ да се та предмети налазе у току кривичног истеђења, и да према томе није ни имало места подпетим жалбама; то сада настаје питање у следећем:

Сме ли и може ли суд ово општински, на основу чл. 9. закона о таксама, жалиоца Тошу својим наредбама позивати да недовољну таксу од по 1·90 динара положе, без обзира што је са поднетим жалбама похитао и што нема никаквога пресуда или решење, на тек после када таксу положио буде донети решење и саопштити му да жалбама није имало места, или не сме, ако нак не сме онда шта ваља чинити са неуредно поднетим жалбама, а да се закон не повреди и нико не оштети?"

— На ово питање одговарамо:

Кад суд по тужбама у опште није донео никакве одлуке, нити је исте саопштавао туженом, а он, међутим, подноси жалбе на убрзање пресуде, онда он врши један непотребан, узрано напишан посао.

На полеђини тих жалаба констатовати да пресуде не постоје и то саопштити жалиоцу, па акта оставити у архив.

Нема места позивању да накнадно положе таксу, јер и ако је он акте, упућене суду, назвао жалбама, то у истини нису жалбе, кад нема пресуде које би их изазвале, него просте предстаике упућене општинском суду, које у опште не подлеже такси.

Кад суд донесе пресуде и саопшти их туженом, па он не буде задовољан, њему ништа не смета да у законском року поднесе жалбе на ове пресуде.

III

Суд општине крчољинске, актом својим Бр. 1738, пита:

„Један грађанин овдашњи, предао је овом суду једну молбу, упућену суду и одбору општинском, којом тражи да му суд и одбор дозволе, да на реци крчољинској подигне од слабог материјала воденицу са једним витлом, у атару ове општине ван села, т. ј. у пољу.

Река је сувише слаба, т. зв. „поточара", те зети за време велике суше — врућине не може да ради.

Подизање поменуте воденице нико није на сметњи нити од штете, јер овај то хоће да учини на своме имању а да из реке — корита изузме воду потребну за рад

поденичи. Узимање воде не спречава наплату раније подигнуту воденицу.

Моли се уредништво да у наредном листу објасни суду: може ли суд и одбор дати тражену дозволу и по ком пропису законском? Ако му се дозволи, да ли је дужан да плати пропису таксу по ТБр. 93. зак. о таксама, и ако треба да ли ће се ова утиснути на овај примерак што ће се дати молиоцу, или на примерак што у архиви остаје?*

— На ово питање одговарамо:

По члану 30. тачке 2. закона о водама, дозволе за подизање грађевина од нешто важности, на води, дају општински судови са одбором, пошто се, наравно, и они увере, да се такним грађевинама неће ником нанети штета.

Ове дозволе могу се дозвати над год се утврди да чине штету, а она се не би могла отклонити каквом преправком, или господар грађевине не би хтео ову преправку извршити.

За давање дозволе наплаћује се такса из тач. 93. закона о таксама по 25 динара од питла, и она се лепи на дозволу, која се издаје молиоцу, пошто се претходно прописно поништи.

Наређење чл. 43. „закона о водама, у колико говоре о наплати такое, као и она из става другог т. 2. чл. 30. истог закона, не важе више, јер су укинута члан 55. закона о таксама од 1884. године.

IV

Суд општине ратајске, актом својим Бр. 1917, пита:

„Једно лице, поднело је тужбу овом суду за механски дуг у 50 дин. противу другог лица.

Суд овај, на основу § 10. ур. о механама и кафанама, не саслушавши тужењог признаје ли дуг или не, одбацио је ову тужбу тужиоца, својим решењем, са разлога: што дуг предаи 10 гроша чаршијских. Тужиоц, је изјавио незадовољство првостепеном суду на ово решење.

Првостепени суд, решењем својим, поништио је решење овог суда са разлога: *„да би у овоме случају могло бити места § 10. уред. о механама, треба да се истим користи сам дужник; па како се у овоме случају о томе дужник ништа изјасно није, јер није ни саслушан, то је и донета одлука тога суда противна закону, па зато је потписати по основи § 20-а гр. суд. пост. поништава.*"

Доносећи овакву одлуку, о одбијању тужиоца од поднете тужбе, суд овај стао је на томе гледишту, да нема право суд судити и наплаћивати механске дугове веће од 10 гр. чар. па и ако би му дуг дужник на протоколу судском признао, јер кад нема право суд судити и наплаћивати овакове дугове, онда суд овај мисли, да је свако изнуђење ове природе излишно, па зато није ни познао дужника на одговор.

Стога суд моли уредништво, као претплатник „Пол. Гласника", да му објасни: шта се има даље радити, да ли да поступи по примедби расматрајућег судије, или да остане при свом решењу као и зашто судија није навео зак. пропис, на основу ког је §. решење овог суда донето у сукоб, и он исто поништио, јер § 20. ном. зак. не односи се на специјални закон, већ на његов поступак?*

— На ово питање одговарамо:

Први став § 10. уредбе о механама и кафанама гласи: „за механске дугове веће од 10. гр. чарш. неће ни ни једна власт судити ни наплаћивати их, на били они дугови у облигације пренешени, или залогом обезбеђени" итд.

Као што се из овога види, закон забрањује у јавном интересу не само наплаћивање ових дугова, него и само *суђење*, не тражећи да се тужена страна брани овим.

Према овоме поступак тога суда, што у опште није ушао у суђење ове ствари, није незаконит, и одлука расматрајућег судије не може се законски бранити, ако се наравно из тужбе одређено види да није случај става другог поменуте законске одредбе.

Ако суд није задовољан одлуком расматрајућег судије, онда нека у смислу § 20 б грађ. суд. поступка да своје против разлоге, па ће се стнар решити у надгледству, првостепеног суда, и то је после за тај суд обвезно.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милутин Вукосављевић, из Барајева ср. посавског окр. београдског, **Станко М. Васић**, из М. Љубе ср. шабачког и **Милан Микић**, из Бубања ср. параћинског, осуђеници београдског казненог завода, чије слике износимо,

19. тек. м-ца побегли су из Раковице, где су били на раду.

Милутин је стар 35 год., средњег раста, жућкасто зелених очију, затворено плаве косе; од особених знакова има: белегу од посекотине у облику праве линије, правца вертикалног на левој страни почетка темена; белегу од посекотине у облику праве линије, правца вертикалног на десној страни врха темена; белегу од посекотине у облику праве линије, правца вертикалног на левој страни почетка темена;

Станко је стар 32 год., средњег раста, проседо црне косе, утегнуто жућих очију; од особених знакова има: врх левога палца мало деформисан од убоја пушком; белегу од посекотине у облику праве линије, правца косог, величине 1·5 см. испод средине доње усне; белегу од посекотине неправилног облика, вели-

чине 2 см. удаљену за 3 см. изнад корена левога ушља; ушљи и каиширет на леној ноги замутирали су му до корена;

Милан је стар 25 год., виснког раста, смеђе

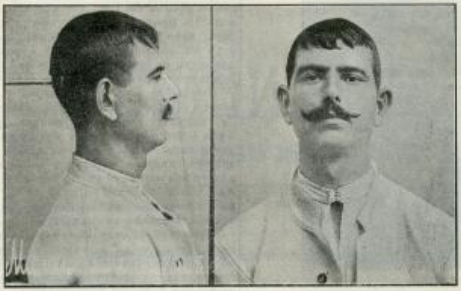

косе, жућкастих очију; од особених знакова има: белегу од опекотине неправилног облика, величине 3/4 см. удаљену за 2 см. испод корена левог средњег прста странп постерпорној; белегу од краста, величине петпарца, удаљену за 8 см. изнад превоја десног руџа, страни интериорној; белегу од опекотине, овалног облика, величине 6/2 см. удаљену за 6 см. испод превоја десног лакта, страна постеро-екстерној, белегу од опекотине, овалног облика, величине 6/9 см. на превоју десног лакта, страни постеро-екстерној; белегу од посекотине у облику праве линије, правца хоризонтално, величине 2 см. удаљену за 2 см. изнад левог угла уста.

Сва су тројица приликом бекања украли по један гуп и чашире, које су бесумње обукли. Акт београдског казненог завода Бр. 4215.

Димитрије Милосављевић, из Брестовца ср. неготинског, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију слику износимо, 18. тек. м-ца побегао је са рада. *Димитрије* је стар 34 год., оњељ, жућкасто зелених очију, затворено смеђе

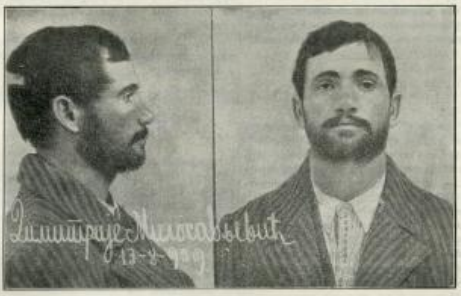

косе; од особених знакова има: белегу од посекотине у облику праве линије, величине 1·5 см., на врху малпје левога малог прста, страни постерпорној; белегу од раке, неправилног облика, величине 6/3 см., удаљену за 6 см. изнад превоја десног лакта, страна интериорној; белегу од посекотине, правца косог, величине житног зрна, удаљен за 3 см. изнад десног крајца доње кључне кости. На себи има капут и пантаљоне а на глави шешир. — Депеша пожаревачког казненог завода Бр. 4263.

Добросав Миљковић, из Мозгова срез алексиначког, притворени тога среза, 24. тек. м-ца побегао је из притвора. *Добросав* је стар 21 год. и у свпте приказује. — Депеша начелника среза алексиначког Бр. 10612.

Танасије Арсенијевић, родом из Вел. Чечева ср. ваљевског, 17. тек. м-ца побегао је из затвора општине свилајначке. Он је стар 30 година, средњег раста, приказује, смеђих очију, тамних и прних бркова; иде мало погрбљен. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 14.284.

Крста Димитријић — Димитријевић, родом из Кобишнице ср. неготинског, пресудом неготинског прв. суда од 8. маја тек. год. Бр. 8545, кажњен је са месец дана затвора, за дело из § 173. крив. закона. Да би Крста избегао казну побегао је из свога села и до данас се о њему ништа није сазнало. *Крста* је стар 35 год., плаве косе, грашкастих очију, жућкастих бркова; поред српског језика говори и румунски. — Акт начелника среза неготинског Бр. 7807.

Милан Марковић, из Доњег Дунца среза драгачевског, осуђеник београдског казненог завода, чију слику износимо, 25. тек. м-ца побегао је из Горњег Рибља, где је био на

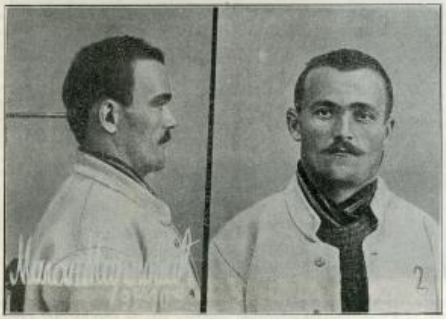

раду. *Милан* је стар 27 година, средњег раста, жуто-плавих очију, ријеђе косе и бркова; од особених знакова има на леве стране врата белегу од скрофула; *у робијашпом је оделу*. — Депеша београдског казненог завода Бр. 4293.

Никола Маленовић, из Грабовице среза деспотовачког, **Илија Страшковић**, из Мелнице среза ваљевског, чије слике износимо на последњој страни и **Милосав Митић**, из Лугавчине среза подунавског, осуђеници београдског казненог завода, 25. тек. м-ца побегли су из Раковице, где су били на раду.

Никола је стар 25 година, средњег раста, отворено-плаве косе, жућкастих очију; од особених знакова има: нонат на десном палцу деформисан; нонат на десном домалом прсту преко средње засечен, и белегу од удараца, у облику криве линије, величине 2 см., удаљену за 5 см. изнад свога обрва;

Илија је стар 24 године, средњег раста, смеђе косе, угасито-зелених очију; од особених знакова има: леђа кока мало повијена у лево, и мањем величине нуделног зрна, удаљен за 4·5 см. испод левог лоба:

Милосав је стар 28 година, малог раста, пуне косе, обрва и бркова, малог чела и плавих очију. — Акт Управе града Београда Бр. 40154.

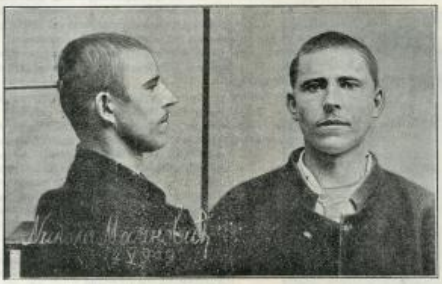

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најживљу потеру, и у случају проналажења стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕ СЕ

Владету, сина **Селимира Јанићијевића**, књиговезачког радника из Београда, који је отуварио од своје куће непознато куд, тражи Управа града Београда, ради предаје родитељима. *Владета* је стар 15 година, средњег раста; на себе има утегнуто одело, на глави утегнут шешир, а на ногама ципеле. — Акт Управе града Београда Бр. 39050.

Живојин Милојковић, из Босиље ср. деспотовачког, 17. тек. м-на отуварио је од своје куће, па се ни до данас није вратио. *Живојин* је стар 17 година, средњег раста, у општи лак; на себи има гуњ и панталоне од сукна, на глави шешир а на ногама опанке. — Депеша начелника среза деспотовачког, Бр. 12.784.

Јован — Јохан син **Андрије Фајглера**, радника из Београда, одбегао је од својих родитеља и отишао непознато куд. Он је средњег раста, приземљаст, говори немачки и српски. Особених знакова нема. — Акт Управе града Београда Бр. 39.785.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже поменута лица и пронађене упуте именованим властима, које су тражиле захтевале.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 17. и 18. тек. м-на непознати крадљивци украли су једног коња Васи Пејчићу, тежаку из Сталићевца, ср. книћанског. Коњ је мастр 4 године, поткован турским ковом и пастув. — Депеша начелства округа пиротског Бр. 13.027.

Непознати крадљивци, ноћу између 19. и 20. тек. м-на, украли су једну кобилу Милићу Ђ. Јовановићу, тежаку из Рубовца ср. ресавског. Кобила је мастр 9 година, доратасте длаке, у задњу ногу чарапаста, а у лево око ворава. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 14.165.

Обраћа се нижим свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Драгољуб Стаменковић, звани „Руља", из *Мишевића*, среза беличког, који је као осуђеник београдског казненога завода 18. прошлог месеца побегао са робије, како је решењем ово окр. начелства од данашњег Бр. 8815. утврђено, одметнуо се је испод власти у намери да самовласно живи и казнима дела чини.

Услед овога, а на основу чл. 8. и 9. закона о јавној безбедности, начелство ово окружно овим путем позива Драгољуба Стаменковића да се у року од двадесет дана, од дана кад ова објава буде изашла, пријави најближој полицијској власти или најближем првостепеном суду. Ако ово у остављеном року не би учинио, начелство, на основу чл. 10. пом. закона, огласиће га за хајдука.

Драгољуб је стар 21 годину, повисоког раста, добро развијен, косе плаве, обрва смеђих, бркова малих плавих, очију граорастих; од одела има чакшире и гуњче затворене боје, на глави шубару, а на ногама опанке израђене са широким каишима и чарапе са шарама.

Бр. 8824. Из канцеларије начелства окр. моравског, 21. августа 1909. године, у Ћуприји.

*

Решењем начелства окр. пожаревачког Бр. 13344 од 15. т. м. утврђено је да се *Никола Радивојевић*, тежак из *М. Лаола*, одметнуо испод ово земаљских власти у намери да самовласно живи и казнима дела чини — да хајдукује.

С тога у смислу одредбе чл. 9 зак. о јавној безбедности начелство ово окружно позива *Николу Радивојевића*, тек. из М. Лаола да се у року од (20) двадесет дана рачунајући последњу објаву у „Српским Новинама", пријави најближој полицијској власти или прв. суду, што ако не учини, начелство ће га по поменутом закону огласити за хајдука.

Никола је стар 33 год., крупан и добро развијен, смеђ, носи пуну браду, очију крупних, обучен је у црно сукнено одело са опанцима на ногама и шубаром на глави.

Бр. 13344. Из канцеларије начелства окр. пожаревачког, 15. августа 1909. год. у Пожаревцу.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму одједно, цена је свега 40 динара.

Комплети свога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 дин.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 36. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 6. СЕПТЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, „према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, а износи: 20 динар. за годину за државна и општинска надлештва, а за сва друга претплатнике у свему 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза тимочког Д-р Владимира П. Поповића, бив. среског лекара, и

за лекара среза моравичког Д-р Драгутина Т. Вујадиновића, лекара среза драгачевског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. августа 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Радисав Јаковљевић, лекар среза моравичког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда, отпусти из државне службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. августа 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

КАЗНЕНА ЗАСТАРЕЛОСТ И ЊЕНА ПРИМЕНА КОД ИСТУПНИХ ДЕЛА

(свршетак)

Као акти *ослобођења* или *гоњења*, којима се прекида застарелост у кривичном предмету, у опште сматрају се сва она дела, која теже да утврде дело и пронађу кривца, било у каквој одређеној или неодређеној личности. То су акти који бивају час *in rem*, као што су изласак на лице места, вештачење, час *in personam* као позивање појединих лица да предстану власти, једном речи акти који теже да истраже и уједине елементе доказа, такви као извиђај на лицу места, претрес, узимање предмета, испит сведока, па и сама одлука о кривичној одговорности. То су акти *ослобођења* којима се прекида застарелост по закону, о којој специјално говоримо, у примени § 396. кр. зак. и који потсећају на упомену делікта. Само такви акти власти, под условом да су уредни и извршени са *свима битним формалностима*, које закон прописује, и од надлежне истеране власти, могу се по цитираном § 396. кр. зак. сматрати као „*дела која је власт предузела*", којима се прекида застарелост по овом §-у. Никакви други акти, као што су н. пр. поменута забележења на актима о позивању сведока, тражење каквог извештаја, без уредног доказа о томе да је исто и извршено, не могу се сматрати по овом законском пропису као дела којима се прекида застарелост и по томе и не утичу на њено трајање.

Прекид застарелости чини бескорисним размак времена, које је већ протекло, тако да нова застарелост треба да почне од последњег дела којим је она прекинута, али ни оно не може модификовати њено трајање, које је *законом у опште одређено за какво кривично дело*. Прекидни акт или дело којим почиње нова застарелост продужава *периоду застарелости за онолико време колико је законом у опште одређено*, а то је три месеца код иступних дела; и ако у том *року* нове застарелости, која почиње од *последњег дела* којим је застарелост прекинута, не буде никакве друге акције, дело ће застарити по истеку овог новог периода од три месеца.

Акти ослобођења којима се прекида казнена застарелост имају *апсолутно* дејство и *безличан* карактер; они прекидају застарелост, бар да су управљени против *неименованих* лица; они је прекидају, баш и ако *нису били саопштени* оптуженоме; они је прекидају према свима оптуженима, ма да су били управљени против само *једнога*. Доиста сваки акт ослобођења и гоњења кривца, који по сили законске претпоставе, одржава правно упомену на делікт, и по том потребу примера, треба да спречи ток застарелости према свима лицима која су учествовала у кривичном делу, баш и тада кад би она била још непозната или баш била још и не извештена.

* * *

Изложићемо још само неколике суманрне напомене о застарелости *пресуда* извршена *пресуда* и завршити ова разматрања § 396. кр. зак. о коме смо специјално говорили у овој расправи.

Какве изречене одлукама или пресудама које доносе било обични или изузетни судови, гасе се кад су остале без ефективног извршења за извесно време. Овде, то није право гоњења, већ право казненог *извршења* које се гаси застарелошћу, зато што није било извршено у року који је закон утврдио.

Овај принцип о застарелости осуде усвојио је и наш законодавац у § 79. крив. зак. који садржи одредбу о застарелости осуде за преступна дела и злочинства, и у § 396. крив. зак. у коме је одредба о застарелости пресуде за иступна дела, која специјално разматрамо.

Застарелост се по овом законском пропису примењује на све казне које се изричу пресудама за иступна дела: како на *казне лишења слободе* тако и на новчане *казне* које се изричу овим пресудама за ова дела.

Трајање ове застарелости регулише последњи став § 396. кр. зак. који гласи: „над застари пресуда, којом је ко за „иступљење, за које је пријао осуђен, „извршна, или ако после тога пријао по„бегне на руку власти, од дана кад по„бегне".

Логички, као почетак рока застарелости казне треба сматрати дан кад је осуда постала извршна, јер од овога датума настаје право извршења; од овога датума дакле застарелост *јавне акције* престаје и застарелост *казне* треба да почне тећи.

Ну, овде има извесних тешкоћа које се тичу изречене, ко, не саопштене пресуде осуђеном, противу које има места жалби вишој инстанцији, а то је просвећеном суду по §§ 15. и 16. полиц. уредбе. Дешавало се да је изречена пресуда за какву иступну кривицу над каквим оптуженим лицем, којом се оно осуђује за исту, али је ова пресуда остала *несаопштена* осуђеном за дуже време од три месеца, рачунећи од датума изрицања пресуде. Пресуда је н. пр. изречена 15. Марта т. г. али из ма који узрока остала не саопштена осуђеном лицу све до 20. Јуна т. г. када му је саопштена, ну, после рока од три месеца одређеног за застарелост иступних дела. Хоће ли се моћи извршити ова пресуда над постаје извршна и може ли она постати у опште извршна, над је само дело застарело?

Из цитираног става § 396. крив. зак. видимо, да застарелост пресуде за иступна дела почиње тећи „од дана кад пресуда буде извршна.“ Зна се да пресуда постаје *извршна* у ова два случаја: а) кад није било жалбе на изречену пресуду од ниједне интересоване стране т. ј. ни осуђеног, ни тужиоца *у року од три дана* по саопштењу пресуде, — §§ 15. и 16. полицијске уредбе, по истеку овога рока, ако је у опште имало места жалби по овим законским прописима, јер за дела за која закон не доноси казну већу од три дана затвора или новчану казну већу од тридесет динара и нема места жалби;

б) кад надлежна виша инстанција, а то је привећени суд *одобри* пресуду полицијске и општинске власти за ова дела.

Застарелост пресуде у првом случају, по цитираном § 396. кр. зак. тече од датума истека рока за жалбу противу пресуде, јер је она тада постала *извршна*, т. ј. пошто овај рок за жалбу од три дана истече, а жалбе није било. У другом случају, застарелост пресуде тече од датума *одлуке* привећеног суда којом је одобрена пресуда полицијске или општинске власти за иступно дело, јер је тада постала извршна ова пресуда. Ово је са свим јасно, и не подлежи сумњи.

Ну, у случају који смо навели пресуда није ни постала извршна, а подлежи жалби, јер није била ни саопштена тој неоспореној одмах, већ саопштена тек по истеку тог месеца рачунећи од датума изрицања пресуде, за које време застарева по првом ставу § 396. крив. закона и само иступно дело за које је изречена пресуда. Међу тим што што смо видели, као почетак рока застарелости пресуде закон узима *дан кад је пресуда постала извршна*, кога у овоме случају и нема јер је пресуда још неизвршна. Хоће ли се и у том случају узети да је застарела она пресуда, и ако није извршна, јер није била саопштена осуђеном, и може ли се она у опште и извршити, баш и ако осуђени, поше је она саопштена по истеку три месеца од датума пресуде не најави жалбу против исте? Другим речима, шта ће бити са застарелошћу изречене *но још неизвршне* пресуде и како ће се она рачунати?

Законодавац о томе ћути у последњем ставу § 396. кр. зак. у коме је реч о застарелости пресуде и одређењу почетка рока ове застарелости, али се и ово питање још може правилно решити над се добро расмотри први одељак § 396. кр. зак. и имајући на уму начела о застарелости, која смо раније изнагали. Видели смо, да овај први одељак § 396. предвиђа прекид застарелости јавне акције овим речима: „делом које је пласт по истом предмету предузела“. И само изрицање пресуде по свршеном испитању, сматра се као дело којим се прекида застарелост у испитању, од кога дела, т. ј. изрицања пресуде тече нова застарелост. По томе дакле, ако је ова нова застарелост која тече од датума изрицања неизвршне пресуде, била прекинута у овом *међувремену* од изрицања, па до саопштења пресуде осуђеном лицу каквим пуноважним актом власти, која је пресуду изрекла, и. пр. уредним позивањем осуђеног, извршеног са снима потребним формалностима, то и ако је само саопштење пресуде осуђеном извршено *после* три месеца од датума изрицања пресуде, таква пресуда није застарела и може се извршити кад постане извршна. Све ово разуме се под претпоставком да о овој радњи позивању осуђеног ради саопштења пресуде, или *уредног доказа у вези*тма, и да од дана позивања па до дана саопштења пресуде осуђеном није протекло више од три месеца, јер ће у противном случају застарити таква пресуда.

И ако дакле законодавац говорећи о застарелости пресуде у последњем ставу § 396. кр. зак. ништа не говори о року-њању рока ове застарелости у случају о коме је реч, т. ј. изречене *а не извршене* пресуде, ипак се, као што смо видели, ово питање може решити по првом ставу § 396. који говори о застарелости јавне акције код иступних дела у опште.

Милош М. Станојевић
судија.

О САСЛУШАЊУ ОКРИВЉЕНОГ

(НАСТАВАК)

Особита опасност од тако изнуђеног признања окривљеног лежи у томе, што оно може врло често бити неистинито дато. Иследник може бити у заблуди, као од погрешних претпоставака, и створити неосновано уверење, да је окривљени учинилац извесног дела, ма да овај то није. Он ће употребити, у инквизиторском поступку, сва средства да то своје уверење стави на чврсту основу, коју ће наћи у признању окривљеног. Колика је опасност у таквом признању окривљеног за његову осуду види се по томе, што признање може бити дато неистинито, под недопустивим утицајима иследника, ма да га окривљени слободно и својевољно не би био дао. С тога државна власт има да избегне све, чиме би се признање окривљеног могло означити као изнуђено.

Тако неистинито признање, које се сматра за истинито служи у даљој расправи кривичног процеса за основану суђења и одводи осуди окривљеног, ма да он није учинилац дела.

Особита опасност од таквог признања постоји и у погледу изнуде признања у погледу извесних околности, које служе за тежу квалификацију кривичног дела, на ime код краће, да би је краћа извршена на овај или онај начин, у ово или оно време, у овој или оној средности, где од ове отежане околности, које окривљени признаје као истините, зависи његова строжа или блажа осуда. Инквизиторски поступак, који управља иследник, може почивати на заблуди иследниковој о томе факту и односи погрешној осуди окривљеног, ако он призна све онако, како иследник хоће да утврди. С тога се објективна, акузаторска метода има овде претпоставити, јер она не трпи никаква предубеђења иследникова, већ тражи објективно утврђење фактичног стања у снима прилика и тек по том осуду онога лица, за које постоји несумњиви доказ његове кривичне одговорности, а не онога лица за које постоји само субјективно веровање иследниково о његовој кривици.

II

Као што смо поменули утицај акузаторске методе у иследењу, која има свој извор у Code d'inst. crim., није остао без дејства и на наше позитивно законодавство.

Одредбе нашег законика о кривичном судском поступку, које говоре о саслушању окривљеног налазе се у гл. XII., у §§ 141—155 под насловом „О испиту обвиљеног“.

Нас не интересују на овом месту све одредбе ове главе, већ неколико њих, управо оне, у којима су утврђени принципи о саслушању окривљеног.

Анализа ових одредаба изнеће нам какав је принцип заступљен у нашем поступку.

Основни принцип постављен је у § 141. који вели: да иследник „саслуша обвиљеног с једнаком ревношћу, како о ономе што га обвиљује, тако и о ономе, што га оправдава“.

Ово наређење доведено у везу с § 5. кр. суд. пост. које вели да су иследници „дужни старати се, да невини не буду гоњени, а повинн да не избегну заслужену казну“, очигледно нам представља, да је у нашем поступку заступљен принцип акузаторски т. ј. саслушање окривљеног у циљу његове одбране од оптужења, којим га истражна власт тероти на основу доказа, које је против њега утврдила. Циљ овога саслушања није прибављање признања окривљеног о његовој кривичној одговорности.

Ово се још боље види из 2-ог става § 144. који вели, да иследник „треба у питањима све основе подозрења или доношења да исправи, како би обвиљени имао прилику на сваке одговорити и правдати се.“

Овај захтев законодавчев, да се окривљеном створи могућност да се брани од основа подозрења, који против њега стоје, да је учинилац извесног дела, очигледно доказује, да овде имамо посла са оптуж-

ним принципом. То се види нарочито из израза „све основе подозрења", у које по смислу нашег законика не долази признање окривљеног, које се сматра као потпун доказ против њега (§ 225.) против кога нема он шта да се брани; он је тај доказ против себе навео и нема шта да се од њега брани.

На име § 145. став I. прецизује, да иследник мора окривљеном питања тако постављати да иста буду јасна, разговетна и опредељена, да би их окривљени могао добро разумети и на њих одговорити.

Овакна наредба законодавчева јасно испољава његову тенденцију овакног саслушања, којим се хоће да створи окривљеном могућност да се брани од основа подозрења, који су против њега изнети.

Ово се види и из тога, што § 145. доноси ово наређење после опште, генералне наредбе у § 144., да иследник пусти окривљеног да сам „целу ствар у свези и потпуно исприча", на тек по том да му ставља питања, чију природу одређује § 145.

За тим долази још и § 147. који говори непосредно о прибављању признања од окривљеног, и ставља општу забрану изнуде признања. Тај § вели, да није слободно т. ј. забрањено је окривљеног на признање наводити обећањем, претњом или другим принудним средствима. Поред тога ово законско наређење забрањује и одуговлачење истраге у том циљу, да би се само у тоју дуже истраге окривљени принудно на признање. Као допуна овог наређења служи и § 156. а кр. суд. пост., који одређује рокове, у којима се привично иследење има свршити.

Она законска забрана, која се тиче поступка при саслушању, нашла је и своју казнену санкцију у § 122. кази. зак., који кажњава повчано или лишењем звања оног чиновника, који незаконито принуди кога, да што тестрпи или учини, дакле онога, који принуди окривљеног да призна кривицу, или који дужим истраживањем притвором, простим трпљењем овога, напуди окривљеном признање.

Употребљени изрази у § 147.: „обећањем", „претњом", „другим принудним средствима", и „одуговлачити испит", потребују ближег објашњења.

Обећање претставља уверавање окривљеног од стране иследника, да ће за њ бити корисније да призна кривицу. То је иницијум. Али обећање може садржавати у себи и зајемчавање других материјалних или нематеријалних користи на пр. обећање извесне суме новаца, да прими кривицу на себе, да би спасао другог од кривичне одговорности или обећавање каквих личних бенефиција. Ствар иследникова није, да испитује шта је за окривљеног боље, да ли да призна или не кривицу; он има само да исприча и утврди све оно што стоји против окривљеног и што иде њему у одбрану; окривљени пак има сам да оцени, шта је за њ корисније: признање или порицање кривице. Иследник често пута може бити заведен погрешном оценом, и несумњиво оштетити окривљеног, ако би га обећањем навео на признање. С тога законодавац с пуним правом забрањује употребу обећања. То се већ противи оном општем достојанству државе, у чије име законодавац води у § 142, да иследник треба окривљеног „са пристојношћу и трпљивошћу да саслуша", а обећавање каких користи од стране државног иследника окривљеном не би се пристојало државном аукторитету.

Што се тиче претње као средства изнуде признања ваља напоменути, да она мора садржавати у себи угрожавање окривљеног каквим душевним или телесним злом, ако кривицу не призна, на име и погањање пређења окривљеном да ће бити стављен на муке, да ће га тући жилом или ишчилима с песком, да ће му метути шесце на руке, везати га у прге и т. п. Претња претпоставља дакле извесно зло, извесну непријатност за окривљеног, која му непосредно у будућности предстоји, да је поднесе, ако не призна кривицу. Она не сме бити извршена, јер чим је тај случај онда имамо већ принуду, која је обухваћена у појму израза „другим принудним средствима".

Под „принудним средствима" ваља разумети сва средства, којима се окривљени присиљава да призна кривицу. Онде долазе сва напред поменута средства, којима иследник „прети" окривљеном да призна кривицу, ако се она примене, па гледајте дакле сва телесна и душевна мучења у циљу изнуде признања.

На овом месту ваља нарочито расправити питање о употреби хипнозе у прив. суд. поступку, као средства прибављања истинитог признања. Питање је дакле о томе: је ли хипноза принудно средство или не, да ли је она дакле допуштена или не. У нашем законику нема изречног помена о томе. Писци, који су третирали питање о саслушању окривљеног, пису се овога питања дотицали. Пракса једног превог суда на недавне приликости упознала „нас је с једним случајем, где је учињен покушај, да се помоћу хипнозе сазна материјална истина, не да се изнуди неистинито, лажно признање. За нас је равнодушно питање, какво се признање хтело: лажно или истинито; тежиште је питања у допуштености или недопуштености хипнозе.

И ако је ово питање од велике важности њега до данас није теоријски нико код нас расправљао.

Једини, који је ово питање научно код нас покренуо јесте Др мед. психијатра Војислав М. Суботић, који је 1907 на конгресу у Амстердаму поставио питање о томе: да ли је лекарима, но наредби истражне власти, допуштено применити хипнотисање, у циљу добијања истинитог признања од окривљеног; да ли је дакле хипнотисање допуштено као истражно доказно средство?

У дискусији по том предмету, која је оштампана на стр. 872 књиге „1er congrès international de psychiatrie, de neurologie, de psychologie et de l' assistance des aliénés. Amsterdam, 2—7 September 1907.; Amsterdam 1908., учествовала су 4 лица, од којих су у. Hagen и v. Reuterghem истакли мишљење, да је недопуштено употребити хипнозу као доказно средство у истрази. Иван је г. Hagen навео, да је у Холандији, пре више година, примењена хипноза једном као доказно средство.

Дефинитивно решење и одлука није донета по овом питању.

Од примене хипнозе у моменутом случају (1899) прошло је неколико година, док је Министар Унутрашњих Дела [г. Стојан М. Протић] ово питање решио у смислу недопуштености употребе хипнозе као истражног средства ради сазнања учиниоца кривичног дела.

Прописујући правила о притворењима и осуђеницима код полицијских и општинских власти, од 15. маја 1906. г. Шбр. 10639. [Зборник 61 стр. 218. сл.] т. ј. блажи поступак о поступају со овима издан на основу § 20. и 312. казн. зак. и § 136. крив. суд. пост., министар је у чл. 19. издао и следеће наређење, које се непосредно тиче саслушања окривљеног. Он вели:

„Према притворењима не смеју се предузимати никакве мере, на за у коме облику било, којима би се ишло на то, да се они силом натерају на признање".

За тим у 2-ом ставу истог члана вели:

„Физички напатаји, хемотисање, намерна кажњења и мучења, која би исполници и служитеља предузимали према притворењима, строго ће се казнити административно дисциплински, а према величини кривице и по кривичном законику", чиме је несумњиво утврђено напред истакнуто гледиште, да хипнотисање, као принуда у циљу признања може бити кажњиво по казненом законику.

Интересна је ствар онде та, што је реч „хипнотисање" штампана у службеним новинама куравном. Свакојако с тога, да би се истакла ова новина, о којој закон о кривичном поступку ништа нарком не говори, и што у опште овом наређењу које се тиче чисто иследења није било места у овим правилима.

Али ни после ових правила нико од познаних у науци није ово питање научно третирао. Ја га онде наравно само овлаш додирујем у општем излагању ове расправе. (наставиће се)

Др Д. М. Суботић.

ИСТРАГА ЗЛОЧИНА

Michel Bodoux

(свршетак)

Секција дефинише смрт и утврђује јој време према стању стомака, бешике итд.

Да би секција у истини била од користи, потребно је да се врши пажљиво, скрупулозно и детаљно. Врло често, међутим, она се врши површно. Нису ли лекари једном приликом тврдили, да је изненада вршити секцију једног убијеног детета само зато што дете, по обичају, стално једе, те због тога стање његовог

стомаки не може пружити никаквих корисних података!

— Свака судско-медицинска секција — вели Vibert — треба да се изврши потпуно, т. ј. сви органи треба да буду испитани и описани у протоколу. Ово правило апсолутно је, и примењује се и на оне случајеве, у којима је смрт очигледно наступила услед повреде каквог засебног органа. Јер, може се догодити појавити извесно питање, које се не би могло решити без овог констатовања. Тако се, н. пр. у току истраге или на самом претресу — дакле пошто је секција већ извршена и лешеви погребени — могу лекару поставити ова питања: је ли жртва била пијана у моменту смрти; да ли је што јела пред смрт и на које време; да ли је било трагова од тог и тог хроничног запаљења: да ли су се на жени налазили трагови стариjег порођаја? итд. итд.

Један убица убије је једну младу девојку. На глави жртве налази се рана од куршума који је ушао с једне и изашао на другу страну. Утврђено је, међутим, несумњиво, да су се чула два пуцња, док се никаква друга рана не види. Да ли је жртва остала мртва само услед једног пуцња? Секција је све објаснила. Она је очигледно доказала, да је први куршум ударио с десне и изашао на леву страну, и да је други прошао кроз већ отворени отвор и задржао се у мозгу, где је и нађен. Треба само замислити колику важност може имати слична констатација у случајевима, у којима су двојица нападача била снабдевена оружјем разног калибра.

Лош је затворена књига, нема сведок. Циљ је секције да отвори књигу, и да изазове сведока да говори. Зашто претпостављати да се истина налази у почетку, а не у средини или на крају књиге?

Преминуо је један човек и не зна се тачно узрок његове смрти. Зашто ограничити истрагу? Непотпуна секција у овом случају била би више но смешна.

Једног дана лекари су довршавали једну секцију, и то без резултата. У последњем моменту, међутим, приликом испитивања органа врата, откривено је једно парче цигаре, које је произвело асфиксију. Смрт, која је дуго времена изгледала тајанствена, и изазивала многе дискусије, објашњена је одједном на начин који није допуштао никакву сумњу.

Ну, и поред свију тако очигледних користи од секције, ипак не треба са њом претеривати, па је вршити и само где је несве излишна, као н. пр. приликом ужасних катастрофа и т. д.

* * *

Сматрамо за потребно да овде формулишемо један принцип. У кривичним истрагама треба контролисати и саму очигледност, јер ова очигледност може понекад бити лукавство, згодан маневар.

Један пример: Жртва је на земљи, убијена ударцима ножа. Нападач још држи у својој руци нож. Проверите добро целу ствар, на ћете се у извесним случајевима уверити, да су смртоносне ране биле задате сасвим другим оружјем, а не оним које има окривљена. Неко треће лице могло се умешати у борбу, или се сам нападач намерно послужио другим оружјем.

Други пример: Жртва је пронађена услед револверског метка; оружје се налази у њеној непосредној близини. Будите нажљиви и уверите се добро: да ли је баш то оно оружје, које је смрт произроковало? Је ли куршум истог калибра?

Ове, и овима сличне маканаелистичке комбинације понекад су нарочито удешене да би само истрагу завеле и омеле.

Веома је важно, по нашим мишљењу, да истрага утврди цртање крвиша пре и после извршеног злочина; да утврди часове и дистанције и да начини детаљан план овозине кроз коју је он прошао. Ова питања имају на претрес у велику предност.

Поред овога, неопходно је потребно, да истрага буде што тако прецизна и марљива, као и одбрана.

Још нешто.

Нека рукопис буде читак и разумљив. Ова примедба важи за све писце, истражне чиновнике, полицајце, вештаке, лекаре итд.

Постоји неровање, да поједини од ове господе и не пишу лато да би могли бити читани. Услед нечитких и неразумљивих рукописа губе много у времену сви они чиновници, који ове рукописе по дужности морају читати, сем тога понекад остане нејасан какав главнији факт.

Callier, генерални прокуратор при апелационом суду у Гану, истакао је недавно жалосне последице набалистичких рукописа овим наразима:

— Не заборавимо никад — вели овај односни истражни чиновник — да судије, за суђење на основу писмених докумената, имају само своје очи и своју интелигенцију. Верује се, да су они много способнији но што су у стварн, или се бар претпоставља. Уображава се, да нема помрчине кроз коју не могу продрти, да нема проблема који они не могу решити, и да нема рукописа који ће могу лако читати. Ово је грдна заблуда, која највише штети онима који су у њој".

* * *

Привучити што више материјалних података; не останити ништа у сумњи ни за ни против окривљеног; контролисати методички и математички све приkупљене податке; користити се најсавршенијим научним средствима; радити брзо, згодно и смишљено, — то су основна правила за истраживање злочина.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

II

Трагична случајност

Новост о самоубиству леле грофице, коју су донеле све јутарње новине, проузвела је у Паризу, ужасну узнемиреност, нарочито у оним друштвеним круговима, у којима се кретала грофица Долорес де Секото.

Поред мртвог тела грофичиног, које беше положено у најлукснијем хотелу у Елисејским Пољима и које беше положено на кревет претрпан најскупоценијим и најређим цвећем, могао је човек видети најотменије личности и уметнике париске, јер је цео свет жалио леју Долорес, чија појава беше тако нежна и мила, и која је тако брзо угасила свој живот, на начин овако неочекиван и трагичан.

Тело беше изложено целога дана и сутра дан, пошто је сахрана била одређена у једанаест сати, почели су се скупљати још од десет сати сви они, који су имали да изјаве саучешће мужу ове несретне жене и да је испрате до вечите куће.

Гроф де Секото у фраку, са црним рукавицама и краватном, примао свет врло предусретљиво и, по његовом обичају, достојанствено. На његовом лицу, које изгледаше препуно бола, беше немогуће приметити прави осећај његове душе. Непрекидно примајући овакве елегантне, публике трајало је читав сат. Затим се појави шеф — организатор прагње и све би припремљено да се тело изнесе.

Људи већ беху готови да подигну тело претрпано цвећем, да би га одвели у мртвачка кола, која чекаху на улици и грофе се беше већ кренуо да заузме место иза мртвачког сандука његове несретне жене, над се догоди једна случајност, која беше запрепастила и сваменила све присутне.

Један омален човек, ужасно бледа, у елегантном оделу и црнини, пређе тело, које беше већ подигнуто и рече заповедајућим гласом:

— Противим се сахрани.

Услед овога сви се присутни беху ужасно узнемирили.

И пошто је гроф познао овога господина, он му ипак пређе и рече:

— Зашто се противите, господине, да се сахрани тело моје жене?

Мали човек погледа презривим погледом грофичиног мужа и рече:

— Ви сте ме познали, јел те?

— Да, ви сте маркиз де Кеменес.

— Ваш шурак, одговори му маркиз са подругљивим осмехом.

Заиста мој шурак и не појмим, какав сте циљ имали, кад сте овамо дошли и направили овакав скандал?

Цео свет се приближио да чује шта се говори. Радозналост је била тако велика, да су у собу навргнули са свију страна и људи и жене, не водећи више рачуна о мртвом грофичином телу.

По собама, ходницима и аплијк хотела подигла се ужасна јарма и узрујаност, која се најпосле проширила и на свет, који је стајао пред хотелом и очекивао тужан спровод.

Међутим, гроф се још увек прекрао са својим шураком и изгледао је, као да хоће да се побеђу.

Одједном гроф се окрете и поново рече послуши заповедајућим гласом, да се тело изнесе.

На ово се маркиз окрете и рече човеку који беше стајао иза њега:

— Извршите своју дужност, господине комесару.

И сваки је могао видети да је човек, коме се маркиз обратио, имао око појаса тробојну шерпу.

Гроф постаде још бледји. И, пришао комесару, рече:

— Зашто то? Шта ви тражите овде?

— Ја сам вам већ казао, рече маркиз оштрим и грубим гласом, да сам дошао, да спречим сахрану тоје једне сестре.

— А зашто?

— Зато, што се она није сама убила, већ је убијена.

— На ко је убио?

— Ви!

Ово одзучно и грубо тврђење поразило је гроса тако, да је услед овога пословичну и покрио очи рукама.

Али се одмах поврати и узвикну:

— То је страшно! Кајаћете се, господине, што сте проузроковали овај скандал и што сте ме теретили тако ужасно.

— Примам целу одговорност, одговори маркиз и пошто се окренуо комесару полиције, рече:

— Извршите своју дужност, господине.

И затим маркиз продужи:

— Бојао сам се да не стигнем касно. Кад сам сазнао за смрт моје сестре био сам у Русији. Одмах сам се кренуо првим возом.

И срећом, ево ме. Осветићу моју једну сестру!

Цео је свет нагрнуо да присуствује овој препирци и сви су изгледали услед овог догађаја ужасно запрепашћени.

И ма да се гроф трудио да својим лицем изрази бол своје душе и ма да се напрезао свим силама да узме индиферентно држање, ипак се у његовим очима могла видети ужасна душевна борба и гроф најпосле слегну раменима и рече:

— Ничему се ваше не противим. Радите, господине, шта хоћете. И у мене је интересу да се цела ствар потпуно расветли. На тај ћу се начин опрати ваше гнусне клевете и разуверити присутне, који ће вашег доласка на тако што никада не би ни помислили.

— На то је нојпаметније, одговори маркиз, пошто присутни нису имали исте разлоге као ја.

— Али овде није место за расправљање, рече маркиз. Препирка је и сувише дуго трајала

— Повлачим се, рече гроф, а ви радите шта хоћете. А ти јадници опрости увреду, коју су ти мртвој нанели.

— Молите је пре за опроштај, што сте је убили, рече маркиз.

— Господине!

Они јурнуше један на другог да се потуку пред мртвим телом.

Комесар полиције и присутни морали су се најпосле умешати да их разваде. Убојење је било тако велико, да је комесар полиције са својим жандармима имао огромних тешкоћа да задржи узрујану масу светине, која је хтела пошто пото да уђе у хотел.

Гроф се повукао у своју собу и кад се у собн закључао, маска, која му је дотле покривала лице, нагло је пала.

Један ужасан и неописан страх показивао се тада на његовом лицу.

Гроф се сроза на једну фотељу и прошапта:

— Изгубљен сам!

Али одмах потом устаде, подиже главу и рече:

— Не, не, ништа се не зна. Ништа се не може сазнати. Ништа се не може доказати.

— Треба бити хладнокрван и одважан!

Он је изгледао готов да баци рукавицу својим изнријатељима и спремљен за нову борбу.

Гроф је био човек пуи енергије и цинизма и способан да изврши најгора дела, као и најбоља.

Пошто је маркиз де Кеименес пренео на клиннку тело његове једне сестре, ради секције, ускочио је у један аутомобил и наредио шофору да га одвезе одмах код Марк Жордана.

Шеф детектива био је одсутан. Маркиз га је морао сачекати, пошто му је Леонек рекао, да ће се његов шеф одмах вратити.

Маркиз га је очекивао у његовом кабинету, чији прозори беху са булевара, и био је ужасно узбуђен, грозничав и потпуно утучен.

И кад се врата отворише, он јурну као без душе и узвикну:

— Ви сте господин Марк Жордан?

— Да, господине, одговори детектив.

— Ја сам маркиз де Кеименес, брат оне једне жене, грофице де Сексто, о којој су већ све новине толико говориле....

— Самоубиство? допрши Марк Жордан.

На ово Маркиз климну главом и гледајући детектива у очи рече:

— Самоубиство? Да ли сте ви веровали, господине, у самоубиство? Ви сте веома интелигентан човек. Позната ми је ваша једноставна полицијска способност и ваше психолошке опшке. Зар сте ви могли и једнога момента помислити на самоубиство?

(наставиће се)

С француског
Милутин Т. Марковић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Најновије злочиначке најстрије. (Наставак). — Циганке изађу обичај да продавачице по трговинама заварају врачањем по цртама на длану; у то време помагачица Циганка краде по радњи или на брзу руку разменује врунан новац, при чему такође ма на који начин оштети наивне девојке.

*

Крадљивци, којима је специјалитет да краду бисерне лонте, најрадије изнршују замену лонта; понесу собом лонте направљене од обичне смесе, њих оставе на бисеру, узимајући лонте од слонове кости и нестаје их.

*

У једном случају утаје, чиновник је руковао новцем савијеним у »шпицке«; да би утају остављо за дуже времена непримотном, замепио је »шпицке« са новцем са нарочито направљеним и у хартију увијеним пальцима од олова. Штета је наносила на десет хиљада марака.

*

По налогу, једног чувеног бироа за рекламе, добиле су једном многе личности проспекте банкарске куће Миском и коми, у Штетину, у којима су биле позивање на нуновину срећака „Дутрује Црвеног Крста". На основу тога многи лаковерни људи, не сумњајући ни у шта, послали су на означену адресу по 3·60 марке за лоз и да листу згодитања. На четвпаест дана после пошљело новаца, заинтересовани људи добили су писмо од банкарске куће Миском и комп. у Копенхагену, којим им се саопштава, да су лозови Црвеног Крста разграбљени, и да им се на место њих шаљу неки дански колонијални лозови, код којих су изгледи за срећу и добит петнаест пута већи но код оних лозова Црвеног Крста. Послата $^1/_4$ коштала је само 1·65 марку. „Онај мали преостатак употребиће се добро кроз неко време" писало је још у писму, а сем тога загарантована је и „најстрожа дискреција".

*

Један осамнаестогодишњи трговачки помоћник Г. ухваљо се пред својим новим познаницима, како стоји у врло добрим односима са вештацима и уметницима берлинске опере; на тај им је начин објашњено, како долази до најбољих места у опери за јевтине паре, и да ће их врло радо уступити и својим новим пријатељима, такође трговачким помоћницима. Кад су му ово положили по 4 до 6 марака, Г. им је предао неке карте на којима је био означен извесан дан; те су карте имали они у означени дан да размене на каси оперпној са правим улазницама. За дане кад је који од њих имао да иде у оперу, остапио је Г. приличпо дуг рок, те је на тај начин успео да распрода што више таквих карата. На неки дан пред први рок кад је неко од другова имао да иде у оперу Г-а је нестало из Берлина, а онима је објашњен швиндлерај тек кад су долазили на касу оперпну да размене улазнице.

6. Превара и фалсификовања исправа.

Једног дана дође код сопственика куће П. један млад дерап и предаде му једно писмо, за које рече, да је од пријатеља А., који станује у истој кући. У писму је А. саопштавао своме газди, како се налази на централној изјапи и да на једно) распродаји може по врло јевтину цену да дође до веће количине јабука и поморанџи. Како му недостаје новаца, то он моли да му газда пошаље по донесноцу десет марака. А газда заиста, не слутећи ништа, да новац дечаку. Кад је А. дошао кући показа се, да је писмо било лажно. Варалиџи је пошао за руком, да у четири случаја на такав начин извара новаца од наивних људи, док је у десет осталих случајева остао само покушај.

— Осуда је гласила годину и месец дана затвора.

*

Осамнаестогодишња дрогиста Х. ступао је у службу као спољни момак или

покућар обично под лажним именом и на основу лажних исправа и сведочаба. Поверење својих газда умео је на тај начин да придобије, што им је изгодном приликом показивао писма, као бајати од његових родитеља, у којима му они желе сваку срећу у новоме послу и лају му многе и најзгодније савете како треба да је вредан, радан и поштен у служби. Писма, као и исправе, писао је сам, и то све по једној утврђеној шеми. Добри син забринутих родитеља улучивао је тада најзгоднију прилику, кад би му газда поверио новца или коју ствар од веће вредности, да се с тиме изгуби. — Кад је најзад ухваћен, осуђен је на две године и три месеца затвора.

*

Један познати злочинац К., о коме ће и доцније бити речи, кад је једном хтео на брзу руку да дође до новца, послужио се овом мајсторијом. Фалсификовао је телеграм свога зета, који је био благајник у једној берберској великој радњи. Телеграм је био упућен благајниковој жени и овако је гласио:

„Данас је преглед касе. Потребно ми је одмах 25 марака, иначе могу и службу изгубити. Новац предај младој девојци, која ће сад доћи.“

Мало после телеграма дошла је једна млада девојка, љубавница К-ова и благајникова жена даде јој 25 марака, а пред тога још и једну марку за трамвај и труд.

Т. Шпиндлераја са огласима по новинама за набављање места и запослења.

Неки капелник В. да оглас у новине, како једна велика пивара у Ерфурту тражи себи директора, за тим заступника за Берлин и неке друге чиновнике. У В-овој кафани било је означено место, где су се могли сазнати ближи услови, те је се по-винске људи почело окупљати на томе месту. В. је објашњавао, како је он средник трупо богатога сопственика пиваре из Ерфурта, додајући како много од њега зависи, на чији ће се избор решити његов средник.

Многобројни кандидати почели су тада на најпростији и најлакши начин да се улагују ка свима, правећи код њега што веће цехове. Један од најватренијих кандидата потрошио је само за једно вече педесет марака.

Као се господин сопственик пиваре још никако није дао видети, неколико људи, жељни службе, постадоше нестрпљиви. Једне вечери прочита В. један телеграм, којим жудно очекивани пивар јавља, да је приспео и да је одсео у извесном хотелу. Али он је за сада још много уморан, да би одмах могао приступити ангажману. Сутра дан отишао је и сам В. у дотични хотел и врати се тек после извесног времена са жалосном вешћу, да је господин сопственик пиваре тешко оболео. Међутим кандидати за службу били су у стварн сви жртва обичног шпиндлераја

*

Нека извесна Елизабета В. призналa је на омнибуским станицама, или и у самим омнибусима, оним девојкама, за које је по изгледу нагађала да је могуће да би желеле службу. Ако би јој то нагађање упалило, она би се представила девојци под лажним именом и причала би јој како има удају, господина В., који је са службом у двору, и како онохоће и њу да намести тамо у службу. Али томе је противан њен верени, који хоће скоро да прави свадбу. Њу би, дак, веома скоро да прави свадбу. Њу би, дак, веома радовало, кад би могла да нађе бар одмене, те да се удаи не би баш са свим напуштио на њу. Кад би она препоручила коју девојку, њу би удаи без свака сумње узео у службу.

Наивне девојке, после такве приче радо су давале своје адресе, и у скоро су добијале писмо од „господина В.“, којим им јавља, да, према препоруци његовог нећака, пошта не стоји на путу њиховом ступању у службу у двору; само морају положити по 20 или 25 марака на име јемства и кауције, а за новац ће доћи нећака и донети за њ признаницу.

Ускоро по том дошла би добра нећака са лажном признаницом и са пуно приче, како је много уложила труда, док је убедила удаи В. о доброти дотичне девојке; кад би узела новац нестајао би је да се више никада и не врати.

*

У разним енглеским провинцијским новинама, с времена на време, излазили су огласи, у којима је обрађана нажља свету на то, да се у Лондону може да склони и закључи брак за три дана. Неканн „интернационалан биро за заштиту права“ примао се посредништва у томе. При доласку у један одређени „приватан хотел“. После три дана може се већ извршити венчање, ако се нађу два сведока, који ће под заклетвом посведочити, да се будући брачни пар бави у Лондону најмање 21 дан. За набављање тих „сведока“ за заклетву“ требало је платити хиљаду марака унапред.

*

Жртва једног шпиндлера за набавку места овако описује свој случај:

„Јавио сам се на адресу једног огласа, који је посведневно излазио по новинама, и у коме су тражени конторанте, канцеларијски писари и т. д. Није потрајало дуго кад сам добио позив да се јавим у канцеларију основане друштва „Реформа“ (централа у Хесену). Ту су ми најпре узели 5 марака за посредништво. Кад буде свршен ангажман казано ми је да спремим још 10 марака, дакле свега заједно 15 марака. Једнога дана добијем ја вест, да је за мене нађено једно са свим погодно место. Адресу дотичне фирме могли би ми рећи тек тада, кад исплатим целу уговорену суму за посредовање; ја платих свега десет марака, а остаих 5 обећах дати кад буде ангажман потпуно закључен. Пристадоше на то, узеше 10 марака и упутише ме једној фирми, код које је већ био заузето место на које сам ја реклектовао. На моје протестовање вратише ми 10 марака, али ми опет одмах узеше 5 марака за посредовање. За тих 5 марака дадоше ми и признаницу, коју сам тек доцније прочитао и видео, да сам платио 5 марака као претпазту за неке огласне новине“.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине моштаничке (окр. врањски), актом својим Бр. 1075, пита:

„Једно лице из оне општине, осуђено је суд општ. врањске да плати 121 динар за дело из чл. 8. а, закона о унапређењу воћарства, рачунећи ту трошкове и накнаду за приватног тужиоца и таксе.

На како је пресуда постала извршна, то је суд општине врањске, преко среске власти, затражио да се наплата изврши од осуђеног.

Осуђени на протоколу код овог суда изјавио је, да готовог новца нема; да од живог инла има само два вола, а од непокретног имања такође да нема ни ораница, колико треба земљоделац да има према § 471. гр. суд. пост.

Како су наводи осуђеног у истини, то је суду потребно објашњење:

1. Може ли се горња осуда наплатити продајом дужникових волова или из његовог непокретног имања, кад он нема више преко онога што му штити § 471. гр. суд. пост.

2. Кад би суд издао уверење са одобрењем у смислу поменутог § 471. грађ. суд. пост. хоће ли бити какве одговорности за општинске чланове или не?“

— На ова питања одговарамо:

У члану 8. закона о унапређењу воћарства постављено је правило, да ће се новчана казна замењивати затвором само у том случају, ако се не може испитати трајном имања осуђеног.

Ово је опште правило на кривце по овоме закону, али ово, кад су у питању земљоделци, три наугетан у смислу § 471. грађанског судског поступка, који, као специјалан, одређује: шта се земљоделцу може узети у попис и продати а шта не, било по грађанским потраживањима било по кривичним.

По овоме законском наређењу (замена од 24. децембра 1873 год. Зб. XXVI стр. 14. и тачка 16. поменутог одредбе) земљоделцу се не може продати за наплату казне ништа од онога имања, које му је овим прописом заштићено.

Што се тиче досуђене накнаде штете, она се може из овога имања наплатити над год је учињена злочинством, преступљењем намерно учињењем и испуљењем учињењем из користољубља. И остали трошкови, учињено овим кривицама наплаћују се без ограничења.

Према овоме, ако је пресудом општине врањске утврђено, да је кривица учињена из користољубља, онда ће се новчана казна претворити у затвор, а за досуђену накнаду штете и трошкове узети у попис и продати имање право дакретно, на онда непокретно, колико буде потребно за измирење досуде.

II

Суд општине кладовске, актом својим Бр. 2116, пита:

„Два овданња грађанина спорила су се око неког дуга, у суми од 90 динара, па пошто ни један нису имали никакве стварне доказе, то су за доказ својих навода истицали главну заклетву.

Суд општине ове, на основу овога донео је своју пресуду Бр. 1819., да се тужиоц за своје наводе у тужби закуне, а то је суд учинио због тога, што је он на рочишту изјавио, да пристаје да се куне а ово му је и тужени одобрио и суд је своју пресуду подвео под § 290. грађ. суд. поступка, у коме јасно стоји: „Кад парничар пристане да се закуне суд ће чарећи пресуду и одлуке за заклетву, ако није доцније, нарећиће да се имене закуне. Против ове пресуде нема жалбе.“

Тужени није био задовољан овом пресудом, но је противу исте у законом року изјавио жалбу, и неготински првостепени суд односно расматрајући судија, одлуком својом од 30. јуна тек. год. № 13105, поништио је ову пресуду, својим примедбама.

Учтиво се моли уредништво, да изволи објаснити, да ли је радња расматрајућег судије правилна, и да ли се је у опште могао упустити у расматрање ове пресуде, кад по означеном законском пропису против ове пресуде нема места жалби?“

— На ово питање одговарамо:

Кад је, како суд вели, тужени повратио главну заклетву тужиоцу у смислу § 289. грађанског судског поступка, па је овај исту примио и чак се и заклео у смислу § 290. поменутог закона, онда је таква пресуда извршна и против ње нема места жалби, па се, наравно, судија не може ни упуштати у оцену исте нити је поништавати.

Ако је, дакле, тачно престављена ствар у предњем питању, онда радња судије није сагласна закону, и општински суд нека је врати суду са својим противразлозима у смислу § 20-б. реченог закона.

III

Деловођа општине рогачке пита:

„У ову општину пристао је већи број меница, по којима поједини овд. сељаци дугују новчаним заводима, и на истим су подписали као трговци (а у стварн нити су кад били нити су сада) јер су по жељи зајмодаваца морали тако потписати; и по истим је тражена забрана на стоку и осталу покретност појединаца.

Потписати учтиво моли за обавештење:

1. Да ли овакве потписнице, наводи трговце, штити § 471. гр. суд. поступка, и да ли суд приликом извршивања забрана и одузимања имовине носи какву одговорност ако би крњио прописе § 471. пом. закона.

2. Да ли приликом извршног пописа непокретног имања оваквим потписницима мора се оставити земље по закону на сваку пореску главу за узимање, јер иначе трговци а потпис су такви морали дати.

3. Ако би се приликом извршеног пописа спрао неког лица, окрњио законски пропис, који би за ту учињену грешку сносио одговорност ако би је било: да ли онај који попис извршује или онај који то наређује?“

— На ово питање одговарамо:

У изнесена друштвена занимања не улази се само по једностраној и произвољној вољи и жељи појединаца, него се претходно морају испунити услови, које су постанили земаљски закони.

Тако, да неко буде трговац, мора прво да положи испит, прописан § 61. сенаске уредбе, а за тим протоколише и објави фирму у списку § 5. и 7. трговачког закона.

Тек кад једно лице испуни све ове услове, улази у ред трговаца и по закону се признаје за таквог.

Преша томе, иштта не вреди то, што се неко на меници потписне као трговац, ако је он иначе земљорадник, јер тада меница нема менична преимућства, него има значај обичне обвезе.

Наравно, да се сељаци не користе наређеним чл. 71. и 78. трговачког законика, јер су хазним потписом свога занимања учинили кривицу, али су власти дужне да иначе по означеној дужности, при извршењу пописа и пописа, на наређења § 471. грађанског судског поступка, и да осујећавају продају земљорадничке имовине у границама законског благодејања, без обзира на то, што ће потписнице меница одговорити кривично, јер ће се само тако сузбити самоубиствене задужнивање сељака.

За повреду § 471. поменутог закона одговара и онај, који донесе одлуку о забрани или осуди, а и онај, који попис врши.

Ово је питање било предмет расправе и у прошлој години, и ми сада на њега одговарамо само зато, што је од велике важности за наш сељачки свет, али задржавамо деловођи што га у своје време није прочитао, него се сада опет о њему морало говорити на штету других питања.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Трифуна Т. Михајловића, шегрта Љубе Антоновића, обд. тапетара, који је 6. пр. м-ца напустио радњу свога газде и отишао непознано куд, тражи Управа града Београда ради предаје родитељима. Трифун је стар 15 година, малог раста, сувоњав, приномазаст, на десном слепом оку има ожиљак од убода; а одевен је одећу. — Акт Управе града Београда Бр. 40699.

Љубисава Јаиковића, из старог Аљибеговца, кога је нестало 30. пр. м-ца са запањура у Свилајницу, и за кога се држи да су га одвели Цигани, тражи немесар папаџура ради предаје родитељима. Љубисав је стар 9 година, плаве косе, у опште лепе; у сељачком је оделу, на којима има опаљене; а на глави шајкачу. — Деповац комесара папаџура у Свилајницу Бр. 6.

Радосава Перонића, бив. ђенералске стражара, који је 25. пр. м-ца отуварао од своје куће незнано куд, тражи Управа града Београда, јер држи — по напиеању његове жене — да се на очајања убио. Радосав је стар 44 година, сувоњав, црномазаст, црних брава, брца се; на себи има: једно зимско, а једно лаког вуна, грло ошишане пантаоне, на ногама чизме, а на глави шајкачу. — Акт Управе града Београда Бр. 40,487.

Душице, кћери **Милосава Радишића**, обд. одјављача поште и телеграфа, 31. пр. м-ца нестало је. Она је стара 15—16 година, средњег раста, у опште смеђа; од одеће има на себи: поркетску блузу са рукавчастим појасом и поркетску сукњу са жутим пругама, прво блузе цра жакет, на ногама прве ципеле са дугметима, а на глави сиву мараму. — Акт Управе града Београда Бр. 40.165.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и проналазе упуте законитим властима, које су тражење захтевале.

УХВАЋЕНИ

Љубомир М. Радуловић — Радовановић, из Вуковца среза хомољског окр. пожаревачког, осуђеник пожаревачког казненог завода, чију смо потерницу изнели у 29. броју листа, указбан је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

Никола Маленовић, из Грабовице среза деспотовачког, **Илија Страшковић**, из Мезине среза ивањског, и **Милосав Митић**, из Лусичине среза подунавског, чије смо потернице изнели у 35. броју овога листа, указбани су, те је према томе престала потреба за даљим њиховим тражењем.

ПРОНАЂЕН

Јован — Јохан, син Андрије Фајглера, радешина из Београда, чије смо тражење изнели у 35. броју овога листа, пронађен је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

ПРЕДАО СЕ

Драгољуб Стаменковић, звани „Ђуја“, из Мишковића, среза беличког, осуђеник београдског. завода, чија је потерница на предају изнешена у 35. броју овога листа, 27. пр. м-ца предао се сам Управи београ. окз. завода, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

ПОТЕРЕ

Новица Вуловић, кочкар, 23. прошлог месеца побегао је из притвора начелства округа смедеревског. Новица је стар 25 година, средњег раста, смеђих брнова, брца се; на грлашу има један повучени ожиљак од удара ножем. — Деповац начелства окр. смедеревског Бр. 8062.

Станоја Ненадовић, трговачки помоћник, родом из Бољковце среза јасеничког окр.

пратљивачког, покрао је сопственику Адолфу Анђел, трговцу из Пожаревца и побегао. Становиште је стар 17 година, средњег раста, округлог лица, у опште смеђ; на себи има сако одело од сегелтуха, а на глави сиву шешир. — Депеша начелства окр. пожаревачког Бр. 14012.

Љубомир Дачић, из Друговца среза пожаревачког, осуђеник београдског казненог завода, чију сам пошаљу, 31. прошлог месеца побегао је са ада под Кулије, где је био на раду. Љубомир је стар 35 година, средњег раста, црне косе, црне браде и бркова, угнутих очију,

од особених знакова има: младеж величине сочива, удаљен за 3 см. испод седмог пичменог обртаја; бродавицу величине кукурузног зрна, удаљену за 9 см. испод и у десно од седмог пичменог обртаја; испод левих очију белаз је; по грудима има много нешатих црних маљежа. — Депеша Управе државног сточарског завода у Добричеву Бр. 4.870.

Јохан Кремер, из Каменице у Аустрији, који је осуђен осам година робије због убиства, побегао је из митровачког казненог завода. Он је овамо прешао у Шабац, па га је одатле ваљало и даље да отпутоваш за Београд. Јохан је стар 30 година, високог раста, приличо развијен, дугуљастог лица, у опште плав. Јохан се крије и под именом „Иванђ Ковачевића.“ — Депеша начелства округа подринског Бр. 12.257.

Милош Петронијевић, литографски ученик, 26. прошлог месеца покушао је да утекне из казненог завода у Шабац, па кад у томе није успео, побегао је. Милош је стар 18 година, високог раста, приличо развијен, у лицу пријатељ. — Акт Управе града Београда Бр. 10.492.

Милош Н. пекар, родом из Прокупља, извршио је крађу новца Младену Митровићу, мехаџији из Ниша, па је побегао. Милош је стар 20 година, високог раста, округлог лица, пријатељ; на себи има: војничке чакшире, подеран капут, а на глави шајкачу. — Акт начелства окр. нишког Бр. 18.516.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најстрожу потеру, и у случају проналаска стриктно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

НАЂЕН ЛЕШ

12. пр. м-ца, на обали Дунава, у атару општине кличке, нађен је један леш непознатог човека. Непознате је стар 25 година, приличо развијен, високог раста, црне густе косе, плаог чела, малих смеђих бркова, здравих зуба; на себи је имао плаичне гаћице са уским пр-

Ноћу између 28. и 29. прошлог месеца непознати крадљивци украли су: две кобиле Илији Николићу, из Сремчице: једна је висока 144 см., мрке длаке, а друга је висока 143 см., доратасте длаке — обе имају жиг „a^{2}“; једног коња Јови С. Стаиковићу, из Сремчице, високог 145 см., матарог 8 година, зелене длаке, са жигом положеним „a^{2}“; једну кобилу Радосаву Миљковићу, из Сремчице, матору 8 година, високу 142 см., са жигом „O^{3}“. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 15267. и Г3268.

Новаку Симоновићу, из Николинчена, среза ајвачарског, ноћу између 29. и 30. пр. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу, матору 7 година, високу 145 см.; мрко-доратасте длаке, брњасту, са жигом положеним „a^{2}“.— Депеша начелника среза ајвачарског Бр. 15052.

Ноћу између 27. и 28. пр. м-ца из аките Радосава Бабића, из Пересиншке среза звишког, украден је један коњ Раје Перића, из Милатовца среза хомољског. Коњ је матор 10 година, алатасте длаке, без рошаца, са жигом „B^{2} и „T^{2}“. — Депеша начелника среза звишког Бр. 9871.

27. пр. м-ца непознати крадљивци украли су две кобиле и једног коња Милану Љубиновићу, из Белане; једна је кобила матора 7 година, алатасте длаке, шиљата, друга је кобила мрке длаке — обе су високе 140 см., и са жигом положено „T^{2}“; коњ је матор 14 година, висок 138 см. са жигом положеним „T^{2}“. Стопа је отеран у правцу Београда. — Депеша начелника среза космајског Бр. 20622.

Јовану Петровићу, из Новог Села, 31. пр. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња маторог 10 година, отворено-зелене длаке, у три ногу потковао је пешачким гвожђем, а у једну турским; на левој страни врата има жиг „O^{3}“. — Депеша начелника среза ћупријског Бр. 12112.

28. пр. м-ца украден је један коњ Димитрију П. Павловићу, из Сибинце, матор 10 година, висок 156 см., са жигом „K^{2}“. — Депеша начелника среза космајског Бр. 20729.

28. пр. м-ца непознати крадљивци украли су једну кобилу са жутким жаребетом Стевану Радовановићу, из Сибинце, матору 11 година, доратасте длаке, високу 149 см., жидове је алатасте длаке. — Депеша начелника среза космајског Бр. 20730.

Ноћу између 1. и 2. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Васи Русевићу, темаку из Старог Аџибеговца среза орашког; коњ је матор 8 година, доратасте длаке, са жигом „K^{2}; на левима има убој од седла. — Депеша комесара пожаревачког у Свиларцима Бр. 16.

Обрађа се свима свима полицијским и општинским властима на ове праће и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

У року општине пиротске нађена је једна мангуп крава, матора 5—6 година, црне длаке; на левом року има жиг г/2. — Сопственица упућена начелству окр. пиротског с позивом на депешу Бр. 11.967.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 37. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 13. СЕПТЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, а износи: 20 динар., а за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у земљи 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединих бројева „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 70. закона о уређењу округа и срезова, решити:

да се окружна скупштина у сваком округу састане у редовни сазив на дан двадесетога септембра ове године у окружном месту.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 4. септембра 1909. год. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу јулу 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца јула извршено је у Србији:

1. **Убистава**	52
2. **Детоубистава**	2
3. **Нехотичних убистава**	9
4. **Покушаја убистава**	32
5. **Разбојништава**	24
6. **Силовања**	2
7. **Тешких телесних повреда**	19
8. **Паљевина**	55
9. **Опасних крађа**	127
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари**	25

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	48 или	92·3%
Детоубистава	2 „	100 %
Нехотичних убистава	9 „	100 %
Покушаја убистава	30 „	93·7%
Разбојништава	16 „	66·6%
Силовања	2 „	100 %
Тешких телесн. повреда	19 „	100 %
Паљевина	4 „	0·7%
Опасних крађа	50 „	39%
Злонамерних поништаја туђих ствари	5 „	2·0%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (29), *гушог оружја* (11), *оштрог оружја* (9), *задављивања* (2), и *дављења* (1).

Узроци са којих су ова убистава извршена леже: у *међусобној свађи* за 14 случајева, у *освети* за 13, у *користољубљу* за 8, у *одбрани имања* за 4, у *мужној одбрани* за 2, у *љубомори* за 1, у *душевном растројству* за 1, у *вршењу званичне дужности* за 1 и у *домаћој расвади* за 1 случај. У 7 случајева узрок је убистима непознат.

Посматрана према местима у којима су извршена изложена убистава јављају се: у срезу рамском 5 (1 непронађено),[1] у срезу јабланичком 4, у срезу лепеничком 3 (1 непронађено), у срезу косаничком 3, у срезу пчињском 2, у срезу мачванском 2, у срезу грузанском 2, у срезу параћинском 2 (1 непронађено), у срезу хомољском 2, у срезу зајечарском 2, у срезу драгачевском 2, и по 1 у срезовима: врачарском, тамнавском, власотиначком, крагујевачком, деспотовачком, деветачком, белићком, обе моравска, поречком, лабљковачком, ваљевском, пожаревачком, мланеском, љубићеком (непронађено), подунавском, бољевачком, прокупачком, златиборском, жичком, трнавском и у варошима Ћуприји и Нишу.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: жупском и бољевачком, а крвници су им покватани.

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: колубарском окр. ваљевског, лепеничком, ражањском, белићком, нишком, јасеничком округа смедеревског, орашком, златиборском и призренском, и по овима су крвници пронађени.

Покушаји убистава извршени су: у срезу рамском 3, у срезу колубарском округа београдског 2, у срезу врачарском 2, у срезу подунавском 2 (1 непронађен), у срезу јасеничком окр. смедеревског 2, у срезу тимочком 2, у срезу добричком 2, у Београду 2 и по 1 у срезовима: косаничком, тамнавском, мачванском, власотиначком, јасеничком окр. крагујевачког, клучком, параћинском, деспотовачком, ресавском, алексиначком, нишком, мланеском, заглавском (непронађен), рачанском и трнавском.

Ова су дела извршена махом у међусобној свађи.

Разбојништва су извршена: у срезу подгорском 2, у срезу белећачком 2 (1 непронађено), у Пожаревцу 2, и по 1 у срезовима: врачарском, посавском округа ваљевског, тамнавском, неготинском (непронађено), параћинском, деспотовачком (непронађено), темнићеком, ресавском (непронађено), белићком, дунавичком, рађевском (непронађено), голубачком, рамском, подунавском, јасеничком округа смедеревског (непронађено) и у варошн Крушевцу (непронађено).

Силовања су извршена у срезу брзопаланачком 2 и оба су крвница похватана.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу колубарском округа ваљевског 2 и по 1 у срезовима: тамнавском, лесновачком, јасеничком округа крагујевачког, крајинском, брзопаланачком, ражањском, ресавском, јадранском, начелинском, посавско-тамнавском, моравском округа пожаревачког, таковском, качерском, зајечарском, призренском, драгачевском и у варошн Београду. По свима овим делима крвници су у рукама власти.

Паљевине су извршене: у срезу врачарском 4, у срезу орашком 3 (1 пронађена), у срезу белећачком 3, у срезу ваљевском 2 (1 пронађена), у срезу лепеничком 2, у срезу тргошачком 2, у срезу подунавском 2, у срезу зајечарском 2, у срезу пожешком 2, у срезу жичком 2, у срезу драгачевском 2 и по 1 у срезовима: косаничком, посавском округа ваљевског, тамнавском, власотиначком, крагујевачком, оба јасенички, грузанском, неготинском, брзопаланачком, поречком, жупском, деспотовачком (пронађена), белићком, оба моравска, нишком, нишавском, ражањском, косанич-

[1] Од ових убистава два је извршио извесни Анђелко-Бела Миловановић, који је у истом месецу и убијен.

ком, ариогорском, тријавском и у варошима: Пироту, Смедереву и Прокупљу.

Предност свих оних пљачкина износи око **69.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду **11** (2 пронађене), у срезу косматском **6** (2 пронађене), у срезу хомољском **6**, у срезу зајечарском **6** (4 пронађене), у срезу бољевачком **6** (1 пронађена), у Нишу **6** (4 пронађене), у срезу деспотовачком **5** (1 пронађена), у срезу неготинском **4** (2 пронађене), у срезу крајинском **4** (1 пронађена), у срезу жичком **4** (2 пронађене), у срезу мачванском **3** (1 пронађена), у срезу гружанском **3**, у срезу јасеничком **3** (1 пронађена), у срезу ресавском **3** (1 пронађена), у срезу врањанском **3** (1 пронађена), у срезу орашком **3** (2 пронађене), у срезу драгачевском **3**, у срезу грочанском **2** (1 пронађена), у срезу ваљевском **2**, у срезу пиротанчком **2** (1 пронађена), у Неготину **2** (обе пронађене), у срезу колубарском **2** (1 пронађена), у срезу параћинском **2** (обе пронађене), у срезу пожаревачком **2**, у срезу јасеничком округа смедеревског **2**, у срезу моравичком **2** (1 пронађена) и по **1** у срезовима: пожешком, подгорском, ћупријском, ћићинском, поланичком, крагујевачком (пронађена), јасеничком округа крагујевачког, брзопаланачком (пронађена), рамнавском, левачком (пронађена), темнићевском (пронађена), беличком (пронађена), нишком, власотиначком (пронађена), јадранском (пронађена), пиротском (пронађена), пусаско-тамнавском, азбуковачком (пронађена), рађевском, пљаковском, таковском (пронађена), подгорачком, заглавском, ужичком (пронађена), ариогорском, крагујевачком (пронађена), ариљском (пронађена), златиборском (пронађена) и у варошима: Ћуприји (пронађена), Шапцу, Смедереву (пронађена) и Ужицу (пронађена).

Вредност свих оних крађа износи око **11.600** динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су: у срезу ресавском 6, у срезу подгорском **4** (3 пронађена), у срезу тимочком **3** (1 пронађен), у срезу жупском **2**, у срезу орашком **2** и по **1** у срезовима: мачванском, власотиначком, крагујевачком, крајинском, сврљишком и у варошима: Београду (пронађен), Пироту и Крушевцу.

Вредност уништених ствари износи око **2000** динара.

Сем наложених дела извршено је у Србији у току месеца јула још и **26 самоубистава**, и то: у Београду **3**, у срезу лесковачком **2**, у срезу ресавском **2**, у срезу моравичком **2** и по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, ћупријском, ћићинском, поречком, копаоничком, алексиначком, нишком, азбуковачком, рађевском, рамском, орашком, загласком, добричком, жичком и у варошима Крагујевцу, Пироту и Зајечару.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* (12), *затрпним оружјем* (8), *дављењем у води* (7), *тровањем* (1), *легањем пред воз* (1), и *оштрим оруђем* (1), а узроци њихови извршењу леже: *у дугој болести* за 7 случајева, у *душевном растројству* за 3 случаја, у *страху од казне* за 2 случаја, у *материјалним неприликама* за 2 случаја и у по 1 случају због *домаће расире, пређе савести, очајања, часољубља* и *мржње*. У 7 случајева узроци су *непознати*.

Два покушаја самоубиства извршена су: у Београду (тровањем и оштрим оруђем) узрел материјалних неприлика.

Општи преглед до сада наложених дела описан је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотичних убистава	Покушаји убистава	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Пљачкине	Опасне крађе	Злонамерна поништења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	—	5	1	—	—	5	9	—	1	—
2	„ ваљевски	1	—	1	1	4	—	3	4	3	4	—	—
3	„ пожешки	9	—	—	2	—	—	1	1	7	2	3	—
4	„ крагујевачки	6	—	1	1	—	—	1	5	8	1	1	—
5	„ крајински	—	—	—	1	3	2	2	3	11	1	2	—
6	„ крушевачки	—	1	1	—	1	—	1	3	3	3	1	—
7	„ моравски	6	—	1	3	3	—	1	4	14	6	2	—
8	„ нишки	2	—	1	1	—	—	—	2	10	1	2	—
9	„ пиротски	—	—	—	—	1	—	—	2	1	1	1	—
10	„ подрински	2	—	—	—	1	—	3	1	6	—	1	—
11	„ шумадијски	11	—	—	1	4	—	1	2	9	—	1	—
12	„ руднички	1	—	—	—	—	—	2	—	1	—	—	—
13	„ смедеревски	1	—	2	4	2	—	—	7	7	2	1	—
14	„ тимочки	3	1	—	3	2	—	1	6	13	3	2	—
15	„ топлички	4	—	—	2	—	—	—	2	—	—	1	—
16	„ ужички	1	—	2	1	—	—	1	3	7	—	—	—
17	„ чачански	4	—	—	1	—	—	1	5	7	—	3	—
18	Управа града Београда	—	—	—	2	—	—	1	—	11	1	2	2
	Свега:	52	2	9	32	24	2	19	55	127	25	26	2

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 9. септембра 1909. године АБр. 1651. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О САСЛУШАЊУ ОКРИВЉЕНОГ

(НАСТАВАК)

Што се тиче одговлачења истраге нама приметити само толико, да се као недопуштено одуговлачење има сматрати само оно, где иследник не предузима потребне мере да оконча истрагу, у том циљу, да би окривљеног дугим притвором присилио да призна кривицу.

Код свих оних радња, којима се иде на изнуду признања, није потребно, да је иследник ишао на то да изнуди неистинито признање; може то изнуђено признање бити и истинито, али оно није дато својевољно, и с тога губи своју правну важност по § 225. у вези § 147. кр. суд. пост.

На послетку као прогрешење акузаторске методе имамо и нарељење § 152. кр. суд. пост. који предвиђа могућност, да окривљени неће хтети да одговара на постављена му питања. Предвиђање ове могућности декларира нам истовремено и право окривљеног да на питања иследникова ништа не одговара. Ово његово право представља нам ону крајњу последицу акузаторске методе, да се окривљени може уздржати од говора. Само се нам законодавац при стилизацији § 152. упућује, да ово право окривљеног пратко и јасно изрази, и да уз то ни о чему другом не говори. Али од то није урађено, већ под утицајем инквизиторске методе ствара императивну дужност за иследника, да окривљеног, који неће да говори (или се прави глув или луд) опомене „да таквим поступком не само неће уздржати исљедење, него ће сам себи још шкодити, што ће изостанути оно, што би му за одбрану служити могло".

Али ни овде законодавац није смео рећи, да ће окривљеном такво уздржавање од исказа у опште шкодити, већ само у погледу његове одбране, чиме опет постаје јасно, да је законодавац имао пред очима акузаторску методу, која саслушање окривљеног сматра као средство његове одбране, а не као средство којим би се добило признање окривљеног.

Но ово гледиште законодавчево, да ће окривљени себи шкодити, ако не говори, није увек тачно, јер је несумњиво да ће окривљени боље проценити свој интерес, кад треба да говори, а кад да ћути, но што ће му то иследник саветовати, који је принципствено његов противник.

Али наш законодавац није провео овај акузаторски принцип до краја; он га је помешао са извесним обележјима инквизиторског принципа, тиме што у § 143. налаже сакупативно иследнику, да опомене окривљеног, да на питања „лепо разговетно, определително и истинито одговара".

Из ових цитираних речи ми видимо, да је законодавац претпостављао код окривљеног дужност, да истину говори, дакле да против себе самог прибави својим признањем доказ за истражну власт, да

је он учинилац изнесеног кривичног дела.

Ми смо напред видели, да окривљени по закуторској методи испитивања кривичних дела, не само што није дужан да говори истину, него је власган, да чак и противно своје уверење у извршењу дела, или чак ништа да не говори. Овде напротив видимо дужност окривљеног да истину говори. Дакле мешавина двеју метода, што се има објаснити само бојажљивошћу нашег законодавца да одлучно пређе новом правцу. То се најбоље види по томе, што је он ову дужност окривљеног предвидео само факултативно. Он вели: испитни „треба", а не „мора". Чиме је очигледно јасно, да испит окривљеног, који не би био опомењут да говори истину, не би био без вредности, као што не би опет ни испитни био ни за то, што окривљеног не би опомењо. Наше испитне власти правилно примењују овај законски пропис, кад у протоколима саслушања окривљеног не констатују, да је окривљен опомењут на испуњење дужности, наложене му у §-ом 143 став 1., док примењујући II став овог §-а испитни увек констатује испуњење законског паређења, употребом израза: „На опште питање".

Овај инквизиторски начин саслушања наш је законодавац провео даље и у § 144., где је опет испитнику наложена факултативна дужност опомене окривљеног, „да целу ствар у свези и потпуно исприча, како се догодила", и дала дужност окривљеног да каже оно, што још није казао, или што је тавно, неразговетно или неопредељено казао", из чега се јасно види већ раније номенута дужност окривљеног да истину говори, дужност, која је последица инквизиторске методе саслушавања.

За тим је наш законодавац у § 146. још знатно потенцирао ову инквизиторску методу, што за испитника ствара дужност да упорног окривљеника, који „не лукавства кривицу одриче" увери, да му је одрицање узалудно.

На овог законског паређења постаје још јаснија дужност окривљеног да истину говори. Али паређење истог §-а, који ствара дужност за испитника, да окривљеном наведи основе, који га окривљују, како би окривљени „увидио да му је узалудно одрицање" ствара страховите тешкоће у пракси за испитника, и постаје велика опасност за окривљеног. Јер у опште свима испитник, а редовно онај који је наклоњен инквизиторској методи испитења, покушаће, да за своје убеђење, које му се основа на јаким основима подозрења, у признању окривљеног нађе потпору. Окривљени неће радо хтети да призна кривицу; испитник ће тежити томе јер му закон паређује да окривљеног уверн да му је „узалудно одрицање". Између њих ће настати ужасна борба, у којој ће испитник гледати да збуни окривљеног и принуди га т. зв. „унакрсним питањима", да призна кривицу, док ће се окривљени противити разним домишљањима, или чак простим одрицањем, да задовољи испитника. А на што цела та борба? Зашто да испитник увери окривљеног, да му је одрицање узалудно? Ако он има довољно доказа против окривљеног, онда му признање онога и не треба, јер му ништа не помаже. Нема ли других доказа, он неће ни изнесности, па можда ни вероватности, да је окривљени крив, и онда у уверавању окривљеног да признања, да је учинилац дела, наилазан на један врло несигуран пут, који га као изналазача истине може одвести на странпутицу. Испитникова је дужност у стварн далеко узвишенија по закуторској методи, но што је сторено наш законик лутајући између једне и друге методе. Он треба да прикупи сав доказни материјал, независно од сарадње окривљеног на том прикупљању материјала, и тај доказни материјал саопшти само окривљеном, да би се од окривљена могао бранити.

Ово отпужно начело ни имамо овако спроведено у два специјална поступка, на ime у суђењу епископима, и суђењу судијама због кривица дисциплинске природе у службеној дужности.

Испитник има цео доказни материјал, и поника окривљеног да да своју одбрану.

Исто начело има да се приведе и у области обичних кривичних дела, јер њихова тежа природа још мање може дати разлога за пасивање окривљеног да призна кривицу и тако олакша испитној власти њен посао, дајући јој непосредан доказ против себе у признању.

Још један траг инквизиторске методе, који се налази у нашем поступку, јесте паређење § 149. кр. суд. пост., који вели да у протоколу саслушања окривљеног ваља приметити „особито убуђење", ако испитник нити опази на окривљеном при саслушању.

Ово законско паређење стоји у вези с паређењем § 126. кр. п. који у ствари такво убуђење не сматра за основ подозрења против окривљеног, да би се на основу њега самог могло повести кривично испитење против окривљеног, али му иначе даје извесну вредност у томе, што држи да такво убуђење може потврдити вероватност других већ доказаних основа подозрења против окривљеног.

Колико је опасно констатовање „убуђења" штетно види се најбоље по томе, што инквизиторским траженьем признања окривљени може доћи у убуђење због „особито", и на тај начин повећавати истинитост вероватноће основа подозрења против себе, ма да у ствари нису основи подозрења не дају тавну вероватноћу, да је он учинилац дела.

Као даљи траг инквизиторске методе испитења јесте паређење § 141., где се предвиђа да се испит (саслушање) окривљеног може вршити и ноћу, „ако се има бојати, да ће обновљени, ако би се чекао време без испита оставно, моји предомишлити (се) и испит отежитати", на чега изнази јасно, да је циљ саслушања окривљеног, да он призна кривицу, која му се на терет ставља. И следеће паређење § 147. које забрањује изнуду признања, долази само да забрани нередовно прибављање признања, а не каже, да циљ саслушања није признање окривљеног.

У овом истом законском паређењу налази се још један траг инквизиторске методе, наиме забрана прекидања саслушања окривљеног, кад би он „ноћно признавати своју кривицу, или наводити узроке правдања или збуњом предложеним му питањима стао се колебати да право стање открије".

Даље и овде видимо, да је законодавац имао пред очима циљ испитников да дође до признања окривљеног као непосредног и несумњивог доказа за оптужбу.

Врло је неподна овпар констатација факта збуњености окривљеног, о којој се говори у овом паређењу. Не може се претпоставити, да је законодавац хтео допустити испитнику, да својим питањима, за која у § 146. вели, да морају бити јасна и опредељена, да их окривљени може разумети, збуњује окривљеног, и на тај га начин наведе на признање. Пре ће бити ово неподесна стилизација, но намера законодавчева, да допусти збуњивање окривљеног. Он би био много боље учинио, да је рекао „збуњен предложеним му питањима...." просто изостанко, како не би давао повода сумњи, као да је и овим моментом збуњености окривљеног хтео да се стани на гледиште инквизиторске методе испитивања.

(свршиће се)

Д-р Д. М. Суботић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

Маркиз је био веома узбуђен, за време целог разговора корачао је нервозно по соби и изгледало је као да не може да остане на једном месту.

Мари Жордан беше мало замишљен.

— Нисам имао част познавати госпођу гроењу, рече детектив, и никада је, шта више, нисам ни видео.

— Али су повине толико говориле о њој..... и ви сте без сумње читали ?.....

— Читао сам их.

— Повине су доносиле како је млада, лепа и богата жена.

— Повине су могле донети да је била и католичке вере, врло побожна и од чувене фамилије де Кеменес — једне од најстаријих шпанолских кућа.

— Дакле, господине, кад је човек католичке вере, врло побожан, и од такве чувене фамилије, онда се он не убија тако лако, већ подноси са већом енергијом све тегобе и неприлике, које у животу могу да наступе.

— Према томе, моја се сестра није сама убила, већ је убијена.

— Убијена? узвикну Марк Жордан.

— Убијена и то је убио баш њен муж — ликовац.

— Имате ли доказа?

— Имали само моралних доказа. Што се пак других доказа тиче, на вас је, господине Марк Жордане, да их пронађете и ни ћете у томе успети, јер вас сматрам као најспремнијег полицајца у целој префектури и као човека коме у томе погледу нема равна.

— Би ми пак ту услугу нећете одбити, кад вас упознам са прошлошћу и патњама моје несрећне сестре.

— Хоћу, господине, да је осветам и да злиководи буде кажњен. Кад већ писам могао да стигнем на време да јој живот спасем, онда нећу да дозволим да злиководи не буде кажњен, за онако ужасно и страховито дело.

После оваког разговора, маркиз се мало умирио. Више није корачао нервозно по соби и често би пута прешао руком преко чела, као да хоће да отклони мисли, које су га мучиле.

За све ово време посматрање га Мари Жордан љубопитљиво.

Маркиз је био омален човек, веома одважан, нервозан и самовољан, проседих, танких бркова, мале лепе фризуре, неома отмен, као стари шпањолски џентлмени, чији се портрети могу видети по музејима.

После кратког ћутања, маркиз продужи:

— Да би ми веровали господине, да ме не би држали за неозбиљног и помишљала да уображавам којешта, казаћу вам, шта ми је дало повода да посумњам у убиство, а не у самоубиство и испричаћу вам целу прошлост моје јадне сестре.

— Био сам младић, кад се она родила и ја сам је обожавао и неизмерно волео; увек сам се са њом шалио и смејао у старом хотелу наших предака, чији тапетирани зидови беху покривени врачким портретима.

— Она је била тако нежна, мила и весела! Њено пријатно смејање увек је ожалошћавало моју душу и њене позлаћене косе осветљавале су собе као сунчани зраци.

— Неописано сам је волео од њеног детињства и над год сам се њом играо, после свршене дипломатске мисије, пошто сам био аташиран при шпањолској амбасади, био сам веома задовољан и срећан да поново видим моју сироту сестру.

— Моја је мајка одмах умрла, чим ју је донела на свет и тако је она живела поред мога оца, који је њој тако неизмерно љубио и који без ње није могао живети.

— Никада нисам помислио да ће се удати и био сам веома изненађен, кад сам сазнао једног дана, при повратку на Њујорка, да је проса некакав џентлмен, гроф Перез де Сексто.

— Познавао га нисам.

— Представили су ми га, али не знам зашто, његово ми је лице било одмах антипатично.

— Да ли зато што ће постати муж моје сестре коју сам обожавао, као што вам рекох?

— Можда је била код мене ненавна тајна љубомора? Не бих вам знао казати. Али ми се баш није допадо и почео сам га очима шпијунирати.

— Наглашао ми је егоистичан, амбициозан и способан да изврши најрђавија дела, само да постигне циљ.

—И карактер његовог рукописа који су ми показали, потврдио је у свему предњу дијагнозу.

— Одмах сам га одмерио и констатовао да није никакав човек и да воли више новац но ма шта на овоме свету и заиста искрено сам се уверио, да га је мојој сестри приказало само огромно богатство, јер је она била много богатија од мене, пошто је наследила своју тетку — милијонарку.

— Одмах рекох оцу да се бојим за сестру, али се он насмеја и рече:

— Фамилија Сексто је велика кућа. Познајем их већ одавно, а нарочито знам Переза још из детињства.

— Он је, заиста, прави џентлмен.

— У осталом, реће ће ми најпосле отац, твоја ће сестра обожава!

— И заиста, моја јадна Долорес изгледала је да жива само за свога вереника.

— У истини, злиководац је био леп човек, веома отменог држања и природа му је дала све што је потребно, да би могао задобити младу и неискусну девојку, као што је била моја сестра.

— Расписао сам се био и сазнао, да је Перез де Сексто милосник једне врло велике госпође на Мадрида, о којој се врло много причало.

— Она је била танког и високог стаса, црних очију, бледог изгледа и уливала је некакав страх.

— Она није била лепа, али је привлачила и заносила људе својом појавом.

— Све сам ово казао моме оцу, али узалудно, јер је Перез био увелико успео и скршио своју стварц, а ја сам затим отпутовао скрушен, сломљен и срца пребуног бола.

— Дошао сам био тек доцније да присуствујем венчању и за време општег весеља, које је било прилично, утврдио сам онај исти осећај, који је на мене учинио гроф де Сексто још првога дана, кад сам га упознао.

— Био сам убеђен да се не варам и нисам могао да га гледам. док је моја сестра изгледала тако блажена и срећна.

— Она га је просто гутала очима, а и гроф је тада изгледао као да је озбиљно воли.

— Они су затим отпутовали у Италију и изгледали су срећни и пресрећни, а ја сам се кренуо на пут за Њујорк. Тамо сам пробавио пуне две године и одмах прих м сеца добио сам писма од Долорес у којима ми каже да је срећна и пресрећна са њеним мужем и хвали његово опхођење и љубав наспрам ње.

— Али временом, ова кореспонденција бивала је све ређа и ређа и једног дана добијем од моје сестре једно тужно писмо, где ми се жали да јој је муж неверан.

— Она је била услед тога скрушена и као убијена.

— Одмах сам допутовао у Мадрид и ту све сазнао.

— Гроф де Сексто пратио се на своју праву љубав и опет је постао милосник грофице Живаје од Тора којом се већ цео Мадрид увелико занимао.

— Једног момента хтео сам да га казновем и да му тражим задовољење, заиста је увеспеђење моју јадну сестру, кад се био задовео да ће је усрећити и да ће јој бити нечито веран.

— Али Долорес на то не хтеде пристати.

— Да се не би, пак, намерно мојој сестри, извабрао сам други начин, а то је, да одвојим гроба де Сексто од његове милоснице.

— Гроф је био аташиран при амбасади, као и ја, и мојим утицајем успео сам, да гроф буде премештен за Париз, али никад нисам могао ни сазнати да ли га грофица на томе путу пратила.

— И ево шта се догодило.

— Несретница је са својим милосником допутовала овде.

— Са службом сам у Петрограду и има већ неколико дана како сам тамо примио писмо од моје сироте сестре и исто ћу вам показати, на онда судити сами, господине, да ли грешим кад тврдим, да се моја сестра није сама убила, већ да је убијена.

За овим маркиз извуче једно дугачко писмо из свога портфеља, пружи га Мари Жордану и рече:

— Читајте га, господине; прочитајте га пажљиво!

Детектив узе писмо и поче га на брзу руку читати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

С француског

Милутин Т. Марковић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Најновије злочиначко мајсторије. (Наставак). — Има један добар број фабрика, које справљају са свим јевтине, али по спољашности њиховој на изглед најскупоценије сатове, ланчеве, прстење, игле за кравате, медаљоне итд. Од њих купују те ствари за багателу они људи, који хоће олако да дођу до сигурне зараде и махом их носе у познате им приватне заложне заводе, који немају својих стручних проценилаца. На тај начин успевају, да заложе за 12—15 марака сат коме је најмања продајна цена 6—7 марака. Разуме се, да сатова имају рђаве машинерије и са свим слабе оквире и поклопце.

Још је већа штета код драгог камења у бубе, које се даје тако залсиченковати, да се често могу преварити у њима и најбоља стручњаци.

Кад већ „залагачи“ заложе свој „пакет“ за толику и толику суму, и при том зараде двоструко уложени новац, они се тада потруде да нађу погодну жртву, која им откупи и заложницу за неколико марака, рачунајући да је заједодавац дао на залогу само половину њене стварне вредности.

*

Много се, разуме се, има пребацити и штампи, што лаковерни свет често пада у клопку. Нарочито је за то мамљива огласна рубрика „Огромна споредна зарада“, јер је у њој махом сам шпијалерај.

Тако на пример једна фирма препоручује своје „машине за прављење новца“. Овако нам о томе пише један повереник:

„Та се машина састоји из једног апарата, који треба да је у стању не да прави баш директно новац, али фотографске снимке и читаво туце већих или мањих фотографија или поштанских марата са фотографијама. То се врши у току од неколико минута, а при том, што је најглавније, није потребно апсолутно никакког техничког знања. Куповна је цена 18 до 100 марака, какву ко хоће величину и прибор. На моју жељу послато ми је неколико „фотографија за пробу", једна мала слика на сјајном и једна већа на мат-папиру од целулоида, дакле на хартији која се употребљује по ателеима. Разуме се, да су ти отисци били са свим добро ретуширани, а продукти оне машине за новац, долазили су у руке публике необично груби и ни најмање ретуширани".

*

О једном шпиндлерају, који је инсцениран у разним немачким великим варошима, и то са не малим успехом, овако пише „Berliner Morgenpost":

Почетком априла 1906. године у новине разних новина нашао је оглас, како се тражи генерални заступник за један артикал од 20 пфенига, који се врло лако продаје. Један господин из Х., који је становао у Берлину, читао је тај оглас у својим сеоским новинама, потруди се и од извесног господина Антона Валца, из Лица, добије генерално заступништво за Немачку, изузимајући Рајнланд и Вестфалију. За те две провинције објашњено му је, да заступништво има извесан Луције Амон у Ахену.

Из упутства које је добио, „генерални заступник" увидео је, да има да продаје „магнезија-пастиле," које производе најлепшу и знатно увећану светлост, кад се додаду петродеуму, с тим, да се спомоћу њих уштеди за педесет процента петролеума. Кроз сто двадесет година тражени су препродавци, који могу да зараде по тридесет марака дневно. Поруџбине су почеле стизати од препродаваце, а генерални заступник је требао да на новчу добије новац од Валца из Лица. На тај је начин добио он већ за 2500 марака поруџбине; препродавци су му долазили у стан и доносили трговачке карте које им је уручио сам Валц. Због величине суме Х. се обрати господину Амону у Ахен, за пријатељско обавештење о рентабилности посла и убрзо добије најповољнији одговор. После тога није имао разлога ни у шта да посумња и лепо отиде и исплати новчу од 2500 марака. Кад је по том испоручено робу осмотрили препродавци, који су му то и поручили, сваљо је на поштп, да су сви они отпутовали за северну Француску. Њих је за свагла нестало, а генерални заступник доби натраг безвредносне магнезија-пастиле; наравно да је са новцем са свим расипно.

Валц је не само у Берлину, већ и у Хамбургу, Бремену, Лајпцигу и другим великим варошима поставио себи генералне заступнике за продају „магнезија-пастила" и свакоме је од њих дао право искључиве продаје за целу Немачку, изузимајући Рајнланд и Вестфалију. Ту је имао генералне заступништво господин Јулијус Амон у Ахену, чији су „огромни успеси" били мамак за лаковерне, и који је као саучесник главнога шпиндлера давао сјајна обавештења.

Амон је обично за кратко време најмио једну меблирану собу у Ахену. Даље је утврђено, да је Валц сам путовао по Немачној заједно са својим француским „препродавцима" и чинио поруџбине код генералног заступништва, само што се он лично никада није појављивао код њих. Једнога дана саопштио је он својим заступницима, да ће да се пресели на стално становање у Немачку и затражи да му пошаљу новац „postlagernd" у Кели. То је било средство, да лаковерне људе још боље утврди у њиховој заблуди. Тој злочиначкој банди пошло је тако за руком да изнесе за Француску равних тридесет хиљада марака.

ХАЈДУЧИЈА У ОКРУГУ ТОПЛИЧКОМ

Пре 10—12 година, у округу топличком било је неколико огласних хајдука, који су задавали страх читавом округу својим дрским и смиреним делима, те се о безбедности у томе крају веома негодно мислило.

Један од таквих типова из тога времена, захваљујући ревности и предузамљивости полиц. власти у окр. топличком, донао је притвора и предат је прокупачком првостепеном суду на праведну осуду. То је чувени *Радоје — Раца — Јовановић — Милић, из Мађара*, који је решењем начелника среза добричког од 3. јула 1894. год. № 11457, оглашен за хајдука, пошто је извршио безброј злочиних дела, на се одиметнуо од власти. Он је решењем начелства окр. топличког од 3. јула 1894. № 2217, уцењен био са 500 динара.

Овај окорели злочинац у друштву са такође огласеним хајдуцима: Недељком Марковићем — Питуљем, Недељком Куштримовићем и Милојем Милићем, задавао је страх и трепет целом округу топличком и једном делу крушевачког округа. Недеља Питуљка у Београду је ухватио Лука Новаковић, бив. жандарм, 3. јуна 1904. год. и предао Управи града Београда, која га је спровела прокупачком првостепеном суду, који га је пресудом својом од 28. новембра 1905. год. № 14299, осудио са *двадесет година робије у тешком окову*, за више злочиних дела. Он је и сада на робији.

Недељко Куштримовић, његов друг, погинуо је од потере 7. августа 1895. год. коју је тада предводио Арса Ристић, председник општине конџељске, а тада белољинске.

Трећи друг Милоје Милић, из Мађара, и сада је у бегству или у Турској или негде у Србији.

А четврти друг Раца тек сада је допао шака пластима, и ако је до јуче био власт у свом засеоку Миљковцу. Био је „кмет" тога засеока, и општинска власт за то је знала, али није ништа јављала! Тек кад је срески пандур — кољанин Антоније Церовић чуо од своје тазбине, коју у том крају има, да се тамо у Миљковцу налази неки досељеник из Турске и да га сматрају као хајдука, али не смеју да га власти прокажу, он је отишао неприметно, уверио се својим очима, да је то одбегли хајдук Раца, и одмах за тим дотрчао те јавио капетану г. Петру Драгомировићу. Овај је одмах послао вредне и поуздане жандарме: Сретеша Савићевића и Борисава Петровића, поднареднике, који су на врло вешт начин добавили Расу кмета око 10 часова 28. маја т. г. у селу Д. Топоницу и за тим га дотерали око 1 часа ноћу у Прокупље, без икакве дарме и буке. Ухватили су у „кмета" као једног обичног и мирног грађанина и са свим мирно амо дотерали, те се сада одмара као „кмет" у хладовитим хансанама прокупачког првостепеног суда са тешким окованима на ногама.

Наравно да ни једно дело не признаје, али акта и факта тврде следеће за њега:

1. Да је 1894 г. 8. маја напао на Наума Костадиновића, из Рибарја, са својим друговима Недељком Питуљем, Недељком Куштримовићем и Милојем Милићем, те му на разбојнички начин отели 110 динара и на мртво га ране нанеприбијали.

2. Да је истог дана и године, са истим друговима и на истом месту, на разбојнички начин опљачкао 150 динара Јелти Дим. Илића, из Рибарја.

3. Да је на истом месту и у исто време, са својим друговима, отео сат и мартинку пушку Станимиру Обрадовићу, касапину из Крушевца.

4. Да је Станку Радуловићу, из Петровца, отео на разбојнички начин 9 дин. и нанео му тешке повреде тела.

5. Да је извршио разбојништво над Аксентијем Радовановићем из Мудраковца.

6. Да је извршио покушај убиства над Милованом Драшковићем, ср. пилуром.

7. Да је тешко повређено Живка Станисављића, чувара шума.

8. Да је убио Милана Јелића из Д. Ковуше, 30. јуна 1894. год., који се из Прокупља на колима враћао.

9. Да је у јесен 1894., г. ноћу напао на кућу Антонија Видаковића, из Пестиша и на очигледа њих увређао и убио га.

10. Да је 1895 г. у јесен, извршио разбојништво над Костом, сином пок. Антонија, отевши му 100 дин. у новцу и много разних ствари.

11. Да је 1894 г. августа месец. убио Светозара Кенића, из Белољина, када се враћао на поденице.

12. Да је ноћу између 29. и 30. августа 1894 год. извршио покушај убиства над Перишом Бакићем, из Д. Ковуше.

13. Да је те исте ноћи тешко обранио Богдана Бакића из Д. Ковуше.

14. Да је у јесен 1894 год. извршио разбојништво над Милуном Пантелићем из Суботиће.

15. Да је отео пушку и 20 дин. новца војнику Милошу Казичанину.

16. Да је извршио паљевину сена Перише Бакића из Д. Ковуше.

Ова сва проваљена дела, као и она непроваљена, Раца је извршио са својим верним друговима; и у оно доба када су они харили и палили по срезу прокупачком, нико није био сигуран да проће путем од Прокупља до Куршумлије.

Овај хајдук Раца био је дуго година у Турској, те је тамо са чувењем злочинцима чуда чинио, а наткада са њима у Србији прелазио, те је због тога власти ма биле веома тешко ухватити га. Ово и толико више, што је упек у Србији имао сигурне јатаке. Веле, да је у Турској хајдуковао са чувеним злочинцем Ademom Секирачом и још два Арнаутина Лабљанина.

Доносимо слику Рацину да би упознали читаоце са овим јединственим типом.

На крају напомињемо, да су у округу топличком до скора хајдуковали: Илија Томашевић, Аксентије Зупић, и Васа Вучетић и да су сва тројица поубијани без икакве дарме и буке, те је округ овај сада спасен силних убистава, разбојништва и других злочина, које су они, много млађи другови Рацини, у последње доба чинили.

На какву казну Раца буде осуђен, јавићемо накнадно.

Д. М. П.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Светозар Поповић, полицијски писар, пита:

„У броју 9. „Полицијског Гласника" од ове године а у рубрици: „Поуке и обавештења", на питање суда општине доњо-љубешке: „да ли се за наплату казни по осудама управе монопола дувана, за кријумчарење дувана, могу узети у попис два вола и све оно што земљодељцу штити § 471. грађ. суд. пост."? — Уредништво је дало обавештење: „да ако је кривица по закону о монополу дувана, онда се осуђеном не може узети у попис ни покретно ни непокретно имање, које му штити § 471. грађ. суд. пост., него предмет пописа може бити само једна трећина од онога непокретног имања, које кривцу претежне преко „наглавице", или она покретност, која такође претиче — чл. 156. зак. о монополу дувана".

Прочитавши ово обавештење, паде ми на памет такође обавештење тог уредништва у овом истом конкретном случају, које је обавештење оштампано у бр. 45. Полиц. Гласника на страни 374 за 1906 годину; у коме је опет речено, да покретност земљодељчева није изузета од пописа за наплату казне по закону о монополу дувана и соли.

На како су за један исти случај потекла, од стране тог уредништва, два међусобна мишљења и обавештења, — то се моли уредништво да изволи јавити: које је од ових два обавештења сходно закону — да ли ово дато у бр. 9. стр. 71, или оно у броју 45. стр. 374 од 1906 год., те да се деловође општинских судова не би бунили, и да се свака одговорност општ. часника у погледу издавања уверења одлиони; а и које би допринело бржем извршењу саме осуде, јер би деловође општински били на чисто: да кривчеву сву покретност, била она у стварима, њивом мазу или храни, могу пописивати, а од непокретности само једну трећину преко оног што му штити § 471. грађ. суд. пост.

Узгред напомињем, да се моје мишљење потпуно слаже са обавештењем датим у бр. 45 за 1906 год. Полиц. Гласника; јер да је законодавац хтео кривцу, по осудама за дувај, и покретност у опште ставити у заштиту § 471 грађ. суд пост, он би овде употребио термин, као и за непокретно имање, а кад тога нема, онда се мора узети, да се кривчева сва покретност, жини мал и храна може узети у попис сходно тач. 16. § 471 грађ. суд. пост; на тек ако ове не би биле ни залегла, да се и непокретно имање и то само једна трећина преко наглавице што му као земљодељцу штити поменути §. пошиње; и тек онда би дато уперење о немогућности наплате било потпуно у сагласности и према чл. 156 зак. о монополу дувана и према § 471. грађ. суд. пост., а општинско часнештво не би зе било од кривичне одговорности".

— На ово питање одговарамо:

И ако је уредништво дало изјаву, у почетку налажења листа као органа Министарства Унутрашњих Дела, да ће обавештења која се дају у листу, имати карактер чисто субјективног мишљења уредништва, ипак се старало, да се та обавештења показују са објашњењима, која су у виду расписа или иначе чињена службено од стране надлежних министара.

Водећи, овако, рачуна и о овим расписима, уредништво је било у неугодном положају да негира распис г. Министра Финанасија од 18. новембра 1890 године АБр. 4812, који, у колико се односи на ово питање гласи: „Да бих по овим двама питањима могао дати објашњење у смеру сходрано закону, ја сам питања та унутно на мишљење Правничком Одбору, и он ми је дао овако своје објашњење: „Питање о наплати казне по чл. 155 (сада 156 али је редакција иста) новога закона о монополу дувана, има се умањити на овај начин: ни којим законом на ни чл. 155 закона о монополу дувана, нити, пак § 471. грађ. суд. поступка, није кријумчару дато благодејање, да му се казне и накнаде не могу наплатити продајом покретности. На против из горњих прописа и тачке 16. правила Министра Правде од 4. децембра 1879 год. код § 471. грађ. суд. пост. види се јасно, да се осуђеном кријумчару као и другом кривцу (осуђеном) може и од покретности продати колико је доста за измирење досуде".

Имајући, понављамо, пред собом овакав распис, уредништво је, и ако несагласно са истим, дало ово обавештење штампано у бр. 45. „Полицијског Гласника" за 1906 годину. само да одговара службеном објашњењу.

Кад је у овој години и опет покренуто ово исто питање, уредништво се нашло опет у положају, у коме је било и раније, не знајући шта да уради — да ли да изнесе своје мишљење на ово питање а да доведе у сумњу правилност поменутог расписа или да остане при раније датом објашњењу, без обзира на последице, које отуда наступају за земљораднички свет.

И налазећи, да су у последице од примене овога расписа много осетније од прекора, који му се може учинити за повреду важеће према службеном објашњењима, ово је у бр. 9. „Полицијског Гласника" изнело како ово мисли о овом питању, налазећи да се земљодељцу не може продати ово, што му штити § 471 грађ. суд. поступка.

При овом мишљењу ово остаје и данас из ових разлога:

Закон о монополу дувана у чл. 156., закон о монополу соли у чл. 12. и закон о новим монополима у чл. 20. б. поставили су правило, како ће се извршавати пресуде по кријумчарским кривицама, не говорећи ништа о томе, како ће се поступати кад су у питању земљодељци, јер томе, у осталом, није било ни потребе, пошто при доношењу ових закона већ постојао § 471 грађанског судског поступка који је то регулисавао.

А по њему се земљодељцу не може продати, за наплату казне, ништа од покретног или непокретног имања у колико му штити ово законско наређење, јер је законодавац нашао за потребно, да се земљодељац не лиши извесног имања из чисто економско — политичких обзира.

То се јасно види из замене од 24. децембра 1873 год. која гласи: *Замена ова не мења ни у колико изребења закона од 4. децембра 1867 год.* (зборник XX стр. 37) *односно продаје ових добара у тамо изложеним случајевима*", и тачка 16. истог §-а која гласи: „*У тачкама под бр. 4. 5. и 6. побројане ствари продаће се, ако се по пресуди има подмирити штета, коју је кривац учинио злочином*

делом, преступљењем учињеном на корист опљубља, или преступљењем намерно учињеним".

Једино, дакле, за штету може му се продати и ово, што му закон штити, а казна није штета, јер се у закону о монополу дувана нигде и не помиње казна накнада него само казна (чл. 143) а у закону о монополу на со и закону о новим монополима, у колико се помиње досуда, она се уврштује у казну (чл. 20 б. зак. о новим монополима).

У осталом, баш и кад не би ови законски трагови изостали, кад је у питању напдата казне од земљоделца, опет се по редакцији чл. 156 закона о монополу и чл. 12. закона о монополу соли, не би могла продавати покретност, јер се то право не да извести из речи: „*ако осуђени не би имао покретности или непокретности по последњем стању свога члана, од куда би се могла наплатити казна по овоме закону, казна ће му се заменити затвором*", код став. опет, други, гласи овако: „*за извршење суда по овом закону може се осуђеном узети само једна трећина непокретног имања које му остане пре но што му се по грађанском поступку (§ 471 тач. 5.) не може продати за дугове.*"

Ако се дакле запази, да у првој реченици прве тачке, иза речи „*покретности*" нема запете, као знака који би казивао да се она реч само набраја али не везује свезом „*или*" са оним што даље долази, онда настаје питање: да ли се чак и оним, који нису земљорадници, може продавати више од трећине покретне имовине преко онога што земљоделцима штити § 471. јер је за непокретност јасно до очигледности, да је она и код неземљоделаца заштићена.

Ово се питање истиче тим више, што је у чл. 20 б. зак. о новим монополима који је једновремено мењан са чл. 12. зак. о мон. соли, ово са сним другује речено.

У осталом да је земљоделцима заштићена и покретност, казује нам до неке и измена чл. 107. закона, о порезу, где држава такође показује тежњу, да земљоделцу одржи, поред непокретног, и извесну покретну имовину.

На послетку, држава не би имала ни разлога да новчаним напама одузима могућност егзистенције читавим породицама, кад казна затвора пружа исте резултате који се од значаја казне у опште очекују.

У сваком случају, ову ствар треба знатно покренути, те да се поново службено узме у оцену и расправу.

II

Један општински деловођа пита:

„У бр. 35. вашега од ове године објаснили сте да сте механски дугови већи од 10 гроша чаршијских, неће судити и наплаћивати.

Ово објашњење сматрали су раденици на једном рударском подузећу, у овој општини, тако, да не морају плаћати чак ни краву баркеру, који им овај на месечни почек издаје.

Да се не би учинила погрешка код баркер затражи наплату судским путем, моли се уредништво за објашњење: да ли се наређења § 10. уредбе механске односе и на баркере и на храну коју они издају?"

— На ово питање одговарамо:

Наређења § 10. уредбе о механама односе се само на механе и кафане, које су признате законом.

За баркс, које се отварају по нарочитим одобрењима месних власти код рударских подузећа и т. слично, ради исхране радника, не важе прописи механске уредбе, на се по томе ни § 10. не може на њих односити у толико пре, што исхрана у опште не може да уђе у ограничења, која чине поменута законска наређења, која чине њима хоће да спречи беспослице, нијанстве и закомислено задуживање, а никако им не може бити намера да спрече један посдовни одношај, који се у друштву у опште мора јављати и постојати.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖЕ СЕ

Милан, син **Светозара Поршића**, радника, 31. прошлог месеца отуварао је од своје куће на се не до данас није вратио. Милан је стар 9 година, средњег раста, приповиљаст: на себи има: плаво капут са жутим дугмадима, плаве панталоне са пругама, на глави осипану плаву шајкачу; бос је. — Акт управе града Београда Бр. 41300.

Спасоја Пејчића, лончара из Ивора, 1. тек. м-ца нестало је и до данас се о њему ништа није сазнало. Спасоје је стар 26 година, нарамњен, коса, и бела; у свакчком је оделу; она и терзијска запат. — Депеша начелника среза александровачког Бр. 10958.

Марка, сина **Живка Бојовића**, из Лазаревца, који је 31. пр. м-ца отуварао од своје куће, тражи начелник среза колубарског окр. београдског ради предаје родитељима. Марко је стар 14 година, висиног раста, у опште глас: на себи има плаву пошуву, кратко панталоне, црно чарапе, на глави сламни шешир, а на ногама опанке. — Депеша начелника среза колубарског окр. београдског Бр. 13503.

Нема ни полицијске и општинске власти живо погрошке нестала лица и пропадене упуте имеповавши пластика, које су тражене захтевало.

УХВАЋЕН

Љубомир Дачић, из Драгозда среза пожаревачког, осуђенин београдског заводе, чију смо потерницу издали у 36. броју листа, ухваћен је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

НАЂЕН ЛЕШ

9. овог месеца, избацила је река Сава на обалу под Забрежја једна човечја леш, стар 12—14 година. Утопљеник је косе црне, очају граорастех, зуба белих, са свих здравих. Других знакова нема и без одела је.

Препоручује се полицијским и општинским властима за потражу станишу овог утопљеника, а и пронађи се може само ако би им што о њему било познато, да то саопште начелнику среском у Обреновцу, с позивом на дописну његову Бр. 13305.

ПОТЕРЕ

Васа Танасијевић, Циганин из Петковаче, 26. прошлог месеца побегао је испред спроводника, а одговара за опасну крађу. Васа је стар 30 година, средњег раста, приповиљаст; од одела има на себи: гуњ и чакшире, и на глави шубару. Сазнало се да је собом новце своега сакатог сина, старог 13—15 година, да са њиме проси, као и то да се поза на лажни таљигама у које је упрегнут мали пон дотичете дјаке. — Депеша начелника среза јадранског Бр. 12640.

Милосав Стаиојевић, из Крушара, среза врачићанског, шегођени пожаревачког казненог завода, 5. тек. м-ца побегао је из Лубичева, где је био на раду. Милосав је средњег стаса, браде носе, граворастех очију, малог чела, дугуљастог образа, без браде и брчова; у оделу је сељачком. — Депеша управе пожаревачког казненог завода Бр. 4528.

Фридрих Ото Кинемунд, пошгански чиновник из Албека, проневерио је државног новца на 140.000 марака и још у фебруару месецу ове године побегао незнано куд. Он је стар 32 године, а у времену бегства имао је и брчове. Одређена је награда од 3000 марака лицу које Фридриха ухвати или власти пронађе. На молбу пемачког посланства у Бе-

граду, које мисли да се Кинемунд крије у Србији, износимо његове фотографије и препоручујемо свима полицијским и општинским властима, да за њим извиђање трагају. — Акт Министарства Унутрашњих Дела Пбр. 20386.

8. овог месеца, око 4 часа по подне тра непознита сељанка звала су на *Павла Петића*, из Крагујевца, гранера у војно-техничком заводу, на шуту код „Извиђно воде" ударци га ножем у леву раме и опљачкали.

Том су му приликом одпели 50 динара у српским новчаницама, јрн шговаци пешир, на чијој поставе с'-је фирма: „М. О. Митровић и другови", и један златан сат са златним ланцем. Сат се назира кључи; знато је 17 карата; ланац је дубље увијен као жица. — Депеша начелника среза крагујевачког Бр. 12822.

Милутин М. Живковић, тежак из В. Села, на кога се сумња да је извршио разбојништво над Миком Јовановићем, из Јовановца, побегао је још прво овог месеца и до данас није пронађен. Он је у опште млад, стар 20

година, на гаћи има прву шубару, а на ногама опанке. Мисли се да је ступио у службу у којој већој вароши у Србији. — Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 17529.

Лазар Рашовић, родом из Црне Горе, осуђивани београдског завода, чију слику доносимо, 2. тек. м-ца побегао је из Топчидера и

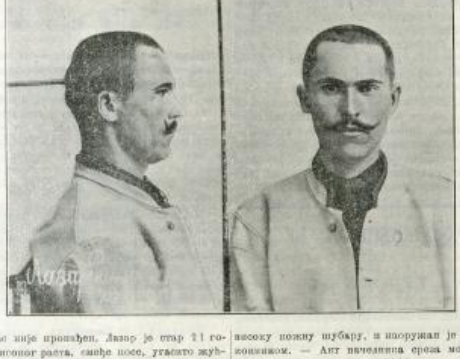

до данас није пронађен. Лазар је стар 21 годину, високог раста, смеђе косе, утегнуто жућкастих очију; од особених знакова има: другу и трећу фалангу десног кажипрста деформисану; трећу фалангу десног предњег прста задеблалу у виду лењира, на страни постергиорној. — Акт управе београдског казненог завода Бр. 4492.

Непознати зликовци, 31. прош. м-ца на другу Пожаревиће — Свилајнац, испод села Копљином и револвером. Цео овај опис слаже се са **Јованом Марјановићем — Кобиљцем**, сабеглим осуђеником београд. казн. завода, чију слику тога ради доносимо данашњу; други је разбојник стар 25—30 година, малог раста, крупномањаст, малих кратких бркова; на себи има гуњ и чакшире од сурог сукна, на гаћи

високу ножну шубару, а наоружан је пушком кошњаком. — Акт начелника среза моравског опр. пожаревачког Бр. 15303.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свим побеглим личностима учине најзнатнију потеру, и у случају проналаска стражарењем их упуте властима које су потеру иницирале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

Пљачке извели су на разбојнички начин непознато путника и том су приликом убили Живка Т. Јевића, из Плавног Дола. Разбојника је било два, од којих је један стар око 30 година, средњег стаса, у опште смеђ, без бркова, крупног лица: на себи има: гуњ и чакшире од шајка, на гаћи шајкачу; наоружан је пушком

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 3. и 4. тек. м-ца, украдена је једна кобила Манојлу Ристићу, из Кијевца, матора 6 година, зелене длаке. — Депеша начелника среза јужничког Бр. 8765.

Ноћу између 8. и 9. ов. м-ца, украден је, са вашара топољског, један коњ са самаром Спасе Баковића, земљорадника из Златибора. Коњ је длаке врано, матор 12 година, реса потпеченог. На леђима има рану од убоја и на врату белегу. Без жига је. — Депеша комесара топољског пиљарства Бр. 2.

Код **Ђорђа Петровића**, и осталих опитачких Цигана, који су пошли на крупењачки вашар, нађен је један коњ длаке зелене, висок око 150 см. на чију цветност, стар око 4 године, без жига. Траже се сопственик. Депеша начелника среза рашинског Бр. 18881.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

Код начелника среза јужничког пријављено је једна мангуп кобила, са женским ждребетом и један коњ. Кобила је матора 13 година, браве длаке, без гриве и са жигом „К“; коњ је матор 13 година, беле длаке, на десно уво рожљом са жигом „П“; ждребе је неоготовљено. — Акт начелника среза јужничког Бр. 8444.

У општини шумадијској нађена је једна мангуп кобила, стара 10 година, висока 125 см., зелене длаке; на левој плећки има рану, а на левој нози једну белегу. Сопственика упутити начелнику среза моравског с позивом на депешу Бр. 13684.

У општини златоноској пријављена је 13 брава оваца, од којих су три прне, а десет бело. Ове су ствари отерали Љубомир Гроздић, из Сладаје, и Љубомир Миљковић, из Крушје. Ну како ова ствар нису имали при себи сточне пасоше, то су отишли пуњама да их донесу, па се ни до данас нису вратили. По свој прилици изгледа да ове овце нису њима ни припадале, већ да су украдене. Сопственика упутити начелнику среза мајданског с позивом на депешу Бр. 17123.

Код начелника среза ресавског пријављена је једна мангуп кобила, матора 5 година, длаке браве, са жигом „Т“. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 13350.

ОГЛАШИВАЊЕ ЗА ХАЈДУКА

Никола Радивојевић, из Малог Лаола, који је решењем начелства округа пожаревачког од 15. пр. м-ца Бр. 13.349 позван да се преда власти, није то учинио у остављеном року, те та је за то исто начелство решењем својим од 21. тек. м-ца Бр. 14.915 огласило за хајдука *уцењена* та са 500 динара, те је сваки слободно свакоме убити га. Никола је стар 33 године, висок, крупан, добро развијен, смеђ, пуне браде, крупних очију; на себи има црно сукнено одело, на ногама опанке, а на глави шубару.

Лице које Николу убије, ухвати или власти прокаже добиће уцењу, а полицијским и општинским властима препоручује се, да најживље настану, да се Никола што пре убије или ухвати.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 38. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 20. СЕПТЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, а износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за сва друга претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 8. августа 1909. године Бр. 4384., донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„Да се Константин Мазаловић, учитељ у Буковчи, родом из Старчице у Маћедонији и поданик турски, на своју молбу прими у српско подданство, заједно са својом женом Аном и малолетним сином Бранком, изузетно од § 44. грађанског закона“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 4. септембра 1909. год. у Београду.

НАРЕДБА

Свима окружним начелствима и Управи града Београда

Са званичне стране утврђено је, да у Солуну владају неке богиње, али се о карактеру и врсти истих ни од председника Међународног Санит. Савета у Солуну није могло добити тачно обавештење, те према томе, а под претпоставком најнеповољнијег случаја, да је ово епидемија великих богиња (Variola vera) и да је по своме интензитету доста јака. — у циљу сузбијања и одбране од могућег преноса ове заразе, наређујем следеће:

1., Да се на улазној станици у Ристовцу обмах отпочне вршити најстрожији санитетски преглед путника и њиховог пртљага, који долазе из Солуна;

2., Да се о путницима, на основу њихових визираних путних исправа, води строга полицијска евиденција за места, куда путују и тога ради ће се дотичне месне полицијске власти непосредно и одмах извештавати, знања и контроле ради.

3., По доласку у место опредељења дотични путници су дужни пријавити се месној полицијској власти, где ће стајати под санитетским надзором месног државног или општинског лекара за време могуће инкубације, т. ј. за 10 дана.

4., Пре истека овог рока, путник се из места опредељења не сме удаљавати без знања месне полицијске власти.

5. Сумњиви грозничави путници са продромалним знацима обољења од богиња, задржаће се од пута и спровести ради даљег посматрања и лечења у одвојено заравно одељење врањске окр. болнице, — а сви путници дотични пагонске класе и одељења, који су са болесником путовали и долазили у додир, подвргаваће се превентивно и ради имунизирања анималном лимфом, одмах на станици.

6., Лекарску службу на станици у Ристовцу вршиће лекар среза пчињског, а на случај његове спречености другим званичним пословима, зимикус округа врањског, који ће посведневно дочекавати турски воз у Ристовцу и вршити ову санитетско-полицијску дужност до даље наредбе.

7., Начин извршења ове наредбе у детаљима а према месним приликама поверава се начелству и његовим извршним органима: лекару и полицијском комесару, који ће сваки по својој надлежности и у своме делокругу радити све оно што треба, како би се што ефикасније и у своме делокругу радити све оно што треба, како би се што ефикасније и у своме делокругу радити све оно што треба, како би се што ефикасније

Витше особине избраног суда.

Доносећи законик о поступку судском у грађанским парницама и дајући му у § 1. ону непотпуну дефиницију, наш законодавац предвидео је у § 5. поред општинских, првостепених (у које долази и суд варошн Београда и пространени београдски трговачки суд), Апелационог и Касационог Суда и избрани суд као један од оних судова, на којима ће се приватна права у грађанским парницама тражити, бранити, доказивати и т. д.

Један летимичан поглед на главу XVI грађ. судског поступка, у којој законодавац говори о избраном суду, довољан је, да нам одмах покаже, да између овог — избраног — суда и осталих из § 5. грађ. суд. поступка има више битних разлика, које овоме суду дају особено место у нашем правосуђу. Да поменем те важније особине:

1, избрани суд је чисто грађански суд, јер расправља само и једино грађанске спорове, за разлику од осталих судова из § 5. грађ. суд. поступка, који поред грађанског врше у већој или мањој мери и кривично правосуђе;

2, избрани суд је привремен и нема за један спор, за разлику од осталих судова, који су стални и којима је сталност карактерна особина. Доношењем своје пресуде по одређеном спору, ради расправе кога спора је и образован, и предајом акта пространеном суду, престају и његове функције. „И тада сматра се, да је избрани суд разрешен и престао“ — § 442. грађ. суд. поступка;

3, чланови овога суда су обични грађани које парничари бирају, те му отуда и име;

4, код свих осталих судова из § 5. грађ. суд. поступка број судија је тачно Уставом или законима одређен и не може се мењати ни новим суда ни новим парничних страна. Код избраног суда парничним странама дато је право да могу изабрати по једног или по два судије и трећег — односно петог — за председника;

5, за судије избраних судова не вреди — није обавезно — теорија доказних средстава као за судије осталих судова. За њих вреди теорија слободног судијског убеђења — уверена је, § 442. грађанског судског поступка — „пресуђују по здравој памети“;

6, избрани суд је, као и општински и београдски трговачки суд, особан или изузетан суд, јер расправља само оне грађанске спорове, који су му изречним законским прописима у надлежност одређени, док су остали судови — пространени и Апелациони Суд — редовни, јер су законом овлашћени за расправу свих грађанских спорова, изузев оних, који су им изречно из надлежности изузети.

Надлежност избраног суда.

Из теорије грађанско-судског поступка познато је, да има двојаке надлежности: апсолутне и релативне. Прва — апсолутна — састоји се у овлашћењу и дужности, коју је законом прописао и дао извесном суду, да је једино он — суд тај — надлежан, да извесне врсте грађанских спорова расправља. Друга — релативна, односна — састоји се у праву и дужности извесног суда, да је баш тај суд између свих судова истога реда надлежан, да тај спор, за који је апсолутно надлежан — расправи.

Питање о овој другој, релативној, надлежности, кад се има у виду привременост избраног суда и везаност за спорни предмет, који му је на расправу нашет, без предности је, јер сувише због ове надлежности, због изнетих особина овога суда, не може бити. У толико је важнија она друга — апсолутна — надлежност, коју је законодавац за избране судове прописао у § 434. грађ. суд. поступка.

Сам текст тога законског прописа: „У следећим случајима судиће увек избрани суд кад год предмет пролази вредност суђења општинских судова...“, а нарочито реч: увек, — јасно показују, да је за расправу у томе законском пропису означених грађанских спорова једино надлежан избрани суд. Тај прописе законски — § 434. грађ. суд. поступка — одређује апсолутну надлежност избраних судова, као што § 6. грађ. суд. поступка одређује апсолутну надлежност општинских судова; § 27. грађ. суд. пост. пространених итд.

Ну, поред ове надлежности из § 434. грађ. суд. поступка законодавац је у другом једном законском пропису — § 433. грађ. суд. пост. — предвидео једну још обилнију надлежност избраног суда: „који су парничари власни поравнати се, могу се сложити, да ни парницу, о којој по закону равнање места има, расправи избрани суд.“

Као што се види, законодавац прописује — одређује — надлежност избраног суда и за све оне случајеве грађанских спорова, где се парничари могу равнати, када они на то пристану, о томе направе писмено у коме ће изјавити: о чему ће избрани суд судити, имена лица која ће судије бити итд. — § 436. грађ. судског поступка.

И ако би на први поглед изгледало, да је и ова надлежност избраног суда из § 433. грађ. суд. поступка апсолутна, то би било погрешно, кад се има у виду правна природа ове надлежности. Ова надлежност не проистиче из једног императивног законског наређења, као што је оно у § 434. грађ. суд. поступка. Она — надлежност — из § 433. грађ. судског пост. зависи једино законско овлашћење, које се јавља као последица једнога од два главна — основна — начела грађанског парничног поступка: начела *расположења предметом грађанске парнице*. Ово је једна надлежност sui generis, која се од апсолутне надлежности за избрани суд, означене у § 434. грађ. суд. поступка битно разликује и по законском овлашћењу из § 437. грађ. суд. пост.: да оба парничара могу одустати од тога да ни парницу расправи избрани суд, и ако су раније на то пристали, и опет изнети свој спор пред редовни суд. Међутим, надлежност из § 434. грађ. суд. поступка везује и суд и парничаре и од тога ни суд ни парничари не могу одступити, т. ј. ни суд одрећи да спор расправи, нити парничари отићи редовном суду.

Квалификације избраних судија.

Док је наш законодавац у Уставу, закону о судијама и закону о општинама тачно прописао квалификације на судије државних судова и чланове општинског суда, — дотле ни у једном закону није ништа помоћуе о томе: ко може бити избрани судија!

Једини законски пропис, који нешто о истакнутом питању помиње, јесте § 435. грађ. суд. поступка; али, ако се тачније разгледа, видеће се, да и он не садржи наређења о квалификацијама избраних судија, већ опште одредбе о брзој, правилнијем и јевтинијем раду. При свем том, и ако у закону нису изгледе прописане квалификације избраних судија, не може се из одредбе § 435. грађ. суд. поступка извести тај погрешни закључак, да избрани судија може бити свако лице, на још речи лице дати ово значење, које она по теорији и по пракси грађ. законику има — тако, да би изгледало, да избрани судија може бити и странац, дете, умно оболео човек, расипница, лице без грађанске части и т. д.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Љ. Јоцић

О САСЛУШАЊУ ОКРИВЉЕНОГ

(СВРШЕТАК)

Са гледишта инквизиторске методи истраживања сасвим је природно, што је законодавац овде стао на гледиште, да се саслушање окривљеног, који је отпочело признавати кривицу или се стао колебати да исту призна, не сме прекинути, док се не сврши. Али са тога гледишта није никако рационално признавати прекид саслушања, кад окривљени „наводи узроке признања“, јер за то има времена и даље, чему се не противи на питушем принципи, који у саслушању окривљеног види циљ његове одбране.

III.

Има још једна страна која нас на овом месту интересује. То је практично извођење одредаба о саслушању окривљеног, и правни утицај његовог признања при суђењу.

Од како је далеко поменсло, да тврдим да су наше полицајске власти, које се баве истрагом правичних дела, пакпокорне инквизиције. Али тачно веровање постоји у народу. Да ли је оно веровање оправдано или не, остављам на страну, али да су томе веровању пропомогле истражне власти нема сумње. Јер су изворјени случајени на судским претресима, где је дигнута оптужба против неједнима, како је окривљеног мучно и нагнао на признање. Било је поменах чиновника, који се нису стидели да у приватном разговору тврде, да без мучења не може бити признања. Наравно са њиховог гледишта тачно, кад своју истрагу оснивају на признању.

Било је такође и председника судова и председавајућих судија, који се љуте и постају нервозни, кад окривљени на претресу пориче, да је признао код полицијске власти и брани се, да му је признање изнуђено.

Исто тако било је случајева да оваква љутња дејствује при изрицању казне и на њену величину, стављањем овог поводом окривљеном на терет. Наравно да се ово не може контролисати, али је очигледна наклоност ка инквизицији. Један виши полиц. чиновник прича, како је један полицијски писар био наређио жандармима, да тучом окривљеног ноћу изнуде од овога признање. Дознавши за ову наредбу тај виши чиновник забранио је ово, и наредио жандарму, да изјутра саопшти том полиц. чиновнику, да је окривљени, кога су ноћу тобож укли, умро. Овом је већнику полиц. чиновник био изненађен, и одмах се горко нађо што је издао наредбу да тучу. Прва му је брига била, да се он сад спасе привичне одговорности, због чега је одмах и тражио помоћ своја претпостављеног, који му је ствар објаснио, и дао добар савет да други пут не наређује инквизицију. Сам сам пак једном приликом видео једнога окривљеног са „лисицама" на рукама, које му је полицијска власт метнула на руке да би му изнудила признање.

Један мој судски колега опет причао ми је свој суков са истедним судијом, који му је пребацио, да он, при саслушању окривљеног, не сме овом казати, да он има право и да не одговара, ако налази да то његов интерес захтева.

Мени није циљ, да поименце које представим као инквизиторе, или да читавим установама чиним такав прекор. Циљ ми је само да констатујем вероваље, да је истрага код нас претежно инквизиторског карактера. Изобиље инквизиторских питања, којима истедник покушава да наведе окривљеног да призна кривицу, наизаза на другој страни, код окривљеног, изобиље лажи, којима хоће да се од суђивачења одбрани. Често пута и сам истедник измишља ствари, хотећи на тај начин да збуни окривљеног, а тим самим замрсује истрагу и омета главни посао, свођење истраге на најужњиу меру, на постављање оних питања, која су од непосредног значаја. Обострана обмањивања, која су последица тежње истедника да хоће до признања, само шкоде истрази, а никако јој не користе. Питања имају да се крећу само у оном обиму, који је потребан да се окривљени може бранити. Измишљена факта, од којих окривљени треба да се брани, не смеју бити стављена окривљеном у питањима. Разуме се да она питања не бивају написмено стављена, али она у усменој истрази, пре но што се дође до признања, играју своју знатну улогу.

С тога се има желети, да наше истражне власти имају више прозрена према личности замишљеног прикца, да имају пред очима дужност објективног утврђења истине, до које ће доћи само онда, ако се њихов рад крене у границама закона, на име, ако буду имале пред очима акузаторску методу истраживања, која превладјује нашим кривичним поступком, и на тај начин дају могућности окривљеном да се брани од окривљења, а никако да сам свој рад управе на то, да им окривљени сам против себе да доказни материјал. Схватање истедника, да он има признањем окривљеног да докаже његову кривицу, и да се тиме испуњује његова делатност, скроз је погрешно. Он има кривицу окривљеног сам без окривљеног да докаже.

Признање окривљеног, и ако је предвиђено као непосредан доказ против окривљеног [§ 225] служи окривљеном истовременено и као олакшавна околност (§ 59. т. 7. каз. зак., која говори о признању као одавшавној околности, најбоље нам доказују, да у признању, као доказу, није тежиште доказа у опште, јер суд узима само оно признање за олакшицу, које је учињено пре но што је кривична одговорност окривљеног другим доказима утврђена.

Законодавац хоће да награди оног окривљеног који одмах признаје кривицу, а не и сваког другог, против кога је истражна власт употребила друга доказна средства; он награђује онога који помогне власти, да се прави кривац казни. А на онога јасно опет следује, да законодавац неће да награди онога, коме је признање изнуђено, ма било и истинито, јер он такво признање не тражи и не допушта. Признање окривљеног знатно олакшава истрагу; оно је доказ против окривљеног; оно му је олакшавна околност, ако је благовремено дато.

Ако ово учињо, ми видимо, да и окривљеног говори против тога, да он признаје кривицу. Интерес је окривљеног, да се истрага отегне, кривац не проналзе односно да се он, ако је кривац, спасе привичне одговорности. Ово нарочито у случајима, где против њега нема других доказа, или чак ни довољно основа подозрења. Тада окривљени, ако признаје сам истражној власти доказ против себе. Због те заслуге, што је олакшао власти истрагу и дао јој доказ против себе у признању, законодавац награђује окривљеног што му такво признање узима у олакшицу, али он бива иначе кажњен.

Прави пак интерес је окривљеног да у таквим случајима не признаје. Правна варена: „Ко признаје, пола му се праште" основана је на забуди. Тачнија је за такве случаје она друга: „Ко не признаје праште му се све", јер тада нема доказа против њега.

Према таком ставу отвари не може се допустити истеднику, да он ради против интереса окривљеног, што ће га, ма на који недопуштен начин, навести да призна кривицу. Признање кривице мора се оставити даље, потпуно уверењности окривљеног, да он сам оцени свој интерес, и користи се олакшавном околношћу, коју му закон даје, ако призна.

Истедник пак мора са своје стране учинити све друго, чиме ће утврдати кривичну одговорност окривљеног, ако ће рује, да је он кривац, али мора избећи сва недопуштена средства, којима би себи олакшао посао, и окривљеног навео на признање, ма оно било и истинито.

Законодавац захтева од истедника потпуно поштен и исправан рад. Он не допушта никакве злоупотребе. То се све види јасно из напред изложених одредаба. И ако је он помоћно акузаторски поступак са инквизиторским, опет се јасно види, да он не допушта инквизицију, како је схваћао и примењао средњи век. Инквизиција нашег поступка то је само још бледа слика средњевековне инквизиције. Теоријски она и није толико опасна, ако би истедна власт поштено примењавала у осталом акузаторску методу у изграђивању, како је је прописао наш законик.

Поштена истрага то је циљ нашег поступка, и ако су у њему заступљене обе методе.

Овај циљ треба истедник увек да има пред очима.

Д-р Д. М. Суботић.

ПОЈАМ ПОЗИВНЕ (ПРОФЕСИОНАЛНЕ) ТАЈНЕ

У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

У нашем казненом законику заштићене су од противправног откривања две врсте тајни, које интересују у правом реду појединце а тек посредно и целокупно друштво. То су позивна (професионална) тајна [§ 282] и тајна писама и поштанских пошиљака [§ 283].

Тајна из § 282 мора да буде позивна, и то је одликује од других врсти тајни као од тајне забрачне, званичне итд. Немачки законик (§ 300) се у циљу тог разликовања послужио изразом „тајна приватна" („Privatgeheimnis"), док се у свим осталим нели просто „тајна". Немачки писци се не служу у питању, да ли је потребан додатак „приватна".[1] Али без сумње имају право они, према којима је он излишан,[2] јер су у § 300 побројана лица обвезана на дискрецију, и види се по њиховом називу, да се тиче позивне тајне.

Појам позивне тајне сачињавају према нама три елемента. На ове тајна позивна је *чињеница* А. која по својој природи *може да буде* позивна тајна, Б. која је *поверена* и В. која је сазната у *вршењу* позива. Чим један од ових трију елемената недостаје, нема ни позивне тајне, према томе ни кривичног дела из § 282.

Појам позивне тајне је врло нејасан у књижевности са два узрока. С једне се стране забораља обично, да предмет откривања (родња којом се извршује крив. дело из § 282) с гледишта кривично-правног није проста тајна већ *позивна* тајна. С друге се стране не одвајају довољно један од другог она три елемента, наро-

[1] Wolff (Berufsgeheimnisverletzung. 1908) одговара потврдно. Реч „приватна" је потребна, зна он (стр. 36, прим. 4), о једне стране да би се разликовала она врста тајне од домаће, с друге да би се разликовала њену приватни тајнама позивна од других врста приватних тајни.

[2] B. Ludwig, Die Verletzung des Berufsgeheimnisses. 1904. стр. 23.

чито не прва и други. Зато није чудновато, што појам ниједног од њих није довољно разјашњен.

Сва се ова недостатци отклањају нашом анализом појма професионалне тајне. Његова три елемента биће расправљана према њиховом логичном низу односно један од другог, али у исто време као делови једне целине, т. ј. као елементи позивне тајне. На тај начин ће сваки од њих бити изложен по својој суштини, али уједно с обзиром на друге елементе. Том приликом извешћемо и постојећа мишљења, но, наравно, прилагођавајући их нашој методи за проучавање проблема позивне тајне.

А. Чињеница која може да се квалификује као позивна тајна.

Према једном мишљењу може да буде позивна тајна само чињеница, за чије се *тајење има интереса*. Ово је мишљење заступљено од већине немачких писаца[1]) и од *Царевинског Суда* у одлукама од 22. окт. 1885 и 26. јуна 1894. у другој одлуци он констатује, да израз „приватна тајна“ означава „чутање о таквим чињеницама, чије откривање није у интересу лица у питању, него напротив може да шкоди части, угледу или породичним приликама оне личности“. Исто је мишљење заступљено у италијанском казн. законику. („Ко... откриде тајну... чије откривање може шкодити“) и руском, али са извесним ограничењем („ако откриће може обесчастити или проузроковати штету његовим добрима“).

Према *Binding*-у тајна може бити само она чињеница, чије се тајење *хоће*.[2])

Према другом једном мишљењу може да буде позивна тајна само чињеница, чије откривање може шкодити части или угледу. Као што се је приметило, ово одговара писању *Хипократовог* заклетве: *quae in vulgus efferri non decet*. Француски писци, који га усвајају, доказују његову тачност местом чл. 378 у франц. казн. зак. „Која се одредба, вели *Dalloz*, налази под рубриком: клевете, увреде, откривања тајни. Откривање је дакле овде у неку руку сестра клевете и увреде“. Ово је мишљење успојено у казн. законицима разреском („тајна таква да може шкодити угледу једне породице или једне личности“) и *бугарском* („тајне тајне тавве да могу компромитовати добар углед једне личности“).

Према већини француских писаца сама чињеница може да буде тајна позивна.[3]) Ово је мишљење заступљено у свима казненим законима сем раније именованих.

Три права мишљења су погрешна зато, што се по њима тајна сматра потпуно субјективно. Интерес, вели, част, који према њима треба да служи као мерило за оцену, да ли је једна чињеница тајна или не, појмови су субјективни, јер најчешће само онај, чија је извесна чињеница, може знати, да ли би откривање исте шкодило његовој части, његовим интересима, и да ли он жели да се она чува у тајности. Лекар так, свештеник, апотекар, бабица итд. могу се увек превратити у тој оцени. На тај начин откривање ће навесну чињеницу, они не би знали у напред, да ли ће тиме нанршити кривично дело из § 282? Из тога излази, да је тачно мишљење, према коме сама чињеница може да се сматра као тајна; другим речима да се сама чињеница има сматрати као тајна, ако постоје елементи појма позивне тајне, о којима ће ниже бити речи под Б. и В.

Мишљење *Binding*-оно је погрешно још и зато, што једна чињеница може бити тајна, ма да заинтересовано лице није имало воље, кад је исту поверало, као н. пр. у случају тајсење гроздице. Да би побио ову претпоставку, *Ludwig* се служи једном фикцијом.[4]) Мора се узети, вели он, да је у овакним случајевима пиак постојала воља, да се чињеница у питању не открива. Али то је јасна *contradictio in adiecto*.

Wolff тврди, да је интерес један поуздан критеријум за констатовање, да ли је једна чињеница тајна или не.[5]) Види се за онога, што ми изнесосмо против ових трију мишљења, да је ово тврђење погрешно. Сопствен пример *Wolff*-ов то доказује. „Једна рана на руци је до душе, вели он, безначајна, и није потребно да се таји. Али она може бити од велике важности, и рањени може имати велики интерес да се она таји, кад је она средство да се докаже убиство, као што је то био случај са убистном тајног саветника *Leny*-ка“. Лекар може открити рану не знајући, да она има везе са извесним убистном. Иман би он нмао бити кажњен према теорији интереса, коју *Wolff* заступа!

Француски Касационни Суд држи као и већина француских писаца, да сама чињеница може бити позивна тајна. Ово налази из тога, што према њему откривање не мора бити такво, да може нанети штете угледу лица у питању, и из тога, што не захтева намеру, да се штета нанесе.

Чињенице могу бити само позитивне такве и негативне. Говори се н. пр., да је А. туберкулозан. Његов лекар тврди без нчега даљег, да он нема ту болест. То је једна негативна чињеница. Да се и овакве чињенице треба да сматрају као тајне, ако постоје елементи под Б. и С., јасно је, кад се има у виду, да се из оваквог тврђења лако може извести закључак, да А. нати од друге неке болести. Овога је мишљења и француски Касациони Суд.[6])

Б. Чињеница поверена.

Туђе чињенице могу се сазнати на два начина: или су нам оне саопштене, или смо их ми сами сазнали. У овом другом случају постоје две могућности: или клијент није познавао своју чињеницу, или познавао ју је, али је није хтео открити. Саопштавање нам може бити учињено или с препорученом, да се саопштене чињенице тајне, или без такве препоруке. У овом другом случају, т. ј. кад је лице, коме смо се поверили, само сазнало наше чињенице, клијенат може такође препоручити, да се исте тајне, или се може поверити без такве препоруке.

Несумњиво је, да се треба сматрати као поверена свака чињеница, ма на који начин била она сазната. Позивна тајна не би била заштићена, кад се не би сматрало као поверена и чињенице, које је н. пр. лекар сам сазнао, јер има наравно велики број чињеница, за чије је сазнање потребна стручна спрема. Кад би се захтевало, да је чињеница *саопштена*, сте оне чињенице остале би без заштите од откривања, а сем тога врло често и оне, које су саопштене, јер би било често немогуће доказати, да су саопштене. Сем тога кад би само саопштене чињенице биле заштићене од откривања, они којима је помоћ потребна, не би је смели тражити, ако се боје откривања, исто тако као кад ни оне чињенице не би биле заштићене. На тај начин инкриминисане откривања позивне тајне не би одговарало овом циљу. (свршиће се)

Д-р Т. Живановић

СПАЉИВАЊЕ МРТВАЦА

СА ГЛЕДИШТА КРИМИНАЛНОГ

Поред многих, чак верозаконских разлога, који се истичу против спаљивања мртваца, чије присталице несумњиво расту из дана у дан, у последње време истакнут је озбиљно и један разлог често криминалне природе, који има за циљ заштиту кривичног правосуђа, нарочито у погледу репресија злочина помоћу трована.

Ово важно и интересантно питање расправљено је на једној седници удружења белгијских судских лекара априла месеца тек. год., а по тражењу Д-р Вазнера, судског лекара из Анвера, које је било формулисано у овим питањима:

а) Да ли питање криминално може, на први поглед, бити озбиљна препрека спаљивању мртваца?

б) Пошто злочина трована у Белгији, не износе више од 1·9‰, од целокупног криминалитета, има ли смисла не приступити спаљивању мртваца само с тога, што би оно могло имати за последицу некажњивост једног злочина годишње?

в) Пошто је, поред осталог, доказано, да спаљивање не уништава потпуно све трагове злочина у лешевима, има ли још каквих озбиљних замерака против овог начина уништавања лешева?

г) Може ли се допустити, да секција и хемијска анализа, на начин на који се данас врше, дају увек позитивне резултате у погледу откривања злочина помоћу трована? и

д) Може ли се сматрати, да ће свеопште дати лекара: једног приватног који је умрлог лично и једног званичног, нарочито одређеног за оверавања узрока

---

[1]) В. поред горенпка *Wolff*, op. cit., стр. 47. сл. и *Sercbe*, Die Verletzung fremder Geheimnisse 1906. стр. 59.

[2]) Lehrbuch des deutschen Strafrechts. Besond. Theil. I. стр. 124.

[3]) *Mutoun*, Du secret professionnel. 1870. стр. 37 сл.; *Garraud*, Traité de Droit penal. t. v. (2. изд.) бр. 2065. мг.з.

[4]) Op. cit. стр. 19.

[5]) Op. cit. стр. 48.

[6]) В. *Dalloz* 1902. I.295. — В. *Garçon*, Code pénal annoté (1901—1906), art. 378. № 23.

смрти, бити довољна гаранција за констатовање правог узрока смрти, и да ли, на случај њихове сумње, обдукција може, готово увек, пружити правосуђу све потребне податке?

На сва ова питања одговорио је бриселски судија и уредник познатог криминалног часописа „Revue de droit pénal et de criminologie" *Sokor* читавом једном расправом, која у изводу гласи:

Наш поштовани колега Д-р Балне, стављајући на дневни ред питање о спаљивању мртваца, постарао се у исто доба да ограничи дебату на чисто криминално гледиште. Према томе, нас се овде не тиче ни гледиште нгијенско ни гледиште сентименталио или религиозно нешто је тереп дискусије прецизно ограничен на кривичну истрагу.

Је ли спаљивање мртвана у противности са друштвеним интересом репресије казнама дела?

Ми лично немо на присталици ни противник ове новине, те, према томе, и све замерке које јој будемо учинили имаће за циљ једино то, да се стиар што боље расветли и објасни. Не устежемо се, међу тим, да одмах изјавимо, да нам интерес доброг репресивног правосуђа налаже, да, са гледишта криминалног, одбацимо спаљивање мртвала, бар за данас. Једна од његових најбољих незгода у томе је што отежава, ако не и онемогућава, у већини случајева, откривање злочина помоћу тровања.

Захваљујући новим методама и прогресу науке, која успева да открије и најмање трагове отровних супстанција у организму, тровања постепено нестаје у већини земаља. Професор Ласасањ саставио је један преглед злочина помоћу тровања у Француској за време од 1825. до 1880. год., из кога се јасно види да су тровања за последњих 25 година знатно опала. Период њиховог опадања повлана се потпуно са епохом најгиих прогреса у области хемије.

Д-р Алберт Бурне казао је, с правом, да отров, захваљујући прогресу науке, данас употребљују само некултурне личности.

Исто је тако констатовао и Тард, да су прогреси савремене хемије у највећој мери допринели знатном опадању злочина помоћу тровања.

У XVII. XVIII. па чак и у првој половини XIX века, тровање је било злочин светских људи, а нарочито богаташа и интелигенције. Тровачи и тровачице овог доба припадали су, у главиоме, друштвеној елити.

За време наших дана тровање је престало бити злочин интелигенције да би постало, по преимућству, злочин некултурних и нижих друштвених класа. Криминална статистика доказује, да су дане тровања много чешћа у селима но у градовима, и да се међу врше у некултурној средини. Ово, што је код оних злочина врло важно за истрагу, то је избор отрова. Цео свет не мисли на мореии страхини и разне злоделове, нити се њима може снабдети, док готово сваком стоје на расположењу: мишомор, арсеник, и фосфорне жигице.

Интелегентнији злочинци, знајући за прогрес хемије, и водећи рачуна о опасностима којима би се изложили вршећи злочине помоћу тровања, устручавају се, сасвим природно, од оних гадних атентата. Последица овога у томе је, што су се у свима земљама знатно смањили злочини ове врсте. Од 90 злочина, колико их је било пред белгијским апелационим судиима у 1905. год. није било ни једног случаја тровања, а у 1906. год. био је свега један случај, у коме је окривљени ослобођен.

Претпостављамо да се спаљивање мртваца данас иди сутра уведе у Белгији и испитајмо последице ове новине на злочине тровања.

Последице спаљивања, у погледу отрова који се налази у леиу, добро су познате. Ватра уништава све органске отрове (биљне и животињске), тако да од њих не остаје никаквог трага. Исто тако ничезава и већина минералних отрова, и то махом они који се најчешће употребљују. Само неколико, и то веома ретких минералних отрова, могу се открити у остацима спаљеног леша.

Злочинци, који буду имали интереса да ово знају, сазнаће у брзо шта им треба и користиће се несумњиво. Ово, што их је до овог тренутка одвраћало од злочина тровања, биле је опасност од откривања помоћу хемијских процеса. Чим ове опасности буде нестале — а не ће нестати са спаљивањем мртваца — тровање ће поново постати модерни злочин оних друштвених класа, које су га једном већ потпуно напустиле. И у колико вероватноћа неказњивости буде већа, у толико ће се, сасвим природно, и злочин ове врсте умножавати.

Интерес друштвене заштене, да тако зако не напустимо веома озбиљну гаранцију, коју нам данас пуди инкумација у погледу откривања злочина помоћу тровања, и која допушта да се у леиу открију трагови отрова чак и после дужег времена. Веома је важно да се не напусти ова драгоцена гаранција бар дотле, док нам наука не би пружила неку нову и у истој мери успешну гаранцију. Док то не буде, тешко нам је рећи да криминално питање није озбиљна онетна спаљивању мртваца.

У борби против злочина друштву се ове одузимати оружје, које данас притежава, и ако је оно несавремено, већ му се, напротив, мора прибављати ново оружје и усавршавати начин истраге према последњим прогресима науке.

Карактерни знаци тровања ови су:

а) Болесни симатоми који претходе смрти;

б) Констатације приликом секције;

в) Истраживања физичка, хемијска, ботаничка и микроскопска, садржине органа за варење и појединих делова организма;

г) Пробе на животињама помоћу сумњивих материја, и

д) Судске констатације.

Битне и одлучујуће знаке тровања пружају нам секције и хемијска анализа. Јасно је, дакле, да би спаљивање мртваца онемогућило и једно и друго, и доиело репресивно правосуђе у немогућност да утврди извршени злочин помоћу тровања. Но одавде, па до потпуне неказњивости злочина ове врсте, само је један корак.

И доиста, ко би се усудио да осуди окривљеног, селављући се на остале карактерне знаке тровања: болесне симптоме који су претходили смрти, судске констатације и т. д. Ови елементи очигледно су недовољни да сами собом потпуно утврде несумњиво тровање, и ни један судија неће, само на основу њих, осудити окривљеног.

Али, примећује Dr Балне, да ли секција и хемијска анализа у већини случајева дају увек позитивне резултате? Нам спора је, да су у изненним случајевима и оне немоћне да открију трагове отрова у леиу, али је исто тако несумњиво да оне сачињавају најозбиљније и најважније елементе дијагнозе тровања.

Данашња средства за констатовање злочина помоћу тровања пису у свима случајевима поуздана тврди Dr Балне. Нека је и тако, да иман би било неправедно ставити правосуђе у немогућност да се њима послужи према потреби. То је, у осталом, најбоље што нам наука данас пружа у циљу констатовања тровања, и већ нам се предлаже да га се одрекнемо у замену за нешто. Јер, назад, шта нам се предлаже у замену за гаранцију, коју нам данас дају секција и хемијска анализа?

(свршиће се)

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Најновије злочиначке најстрорије. (Настаиак). — У једном недавном листу дио је ту скоро оглас са наслоном „увод ој споредну зараду путем писања адреса", и гласио је овако:

„Напишите нам адресе људи, који пате од каквих болести; за стотину њих плаћамо једну марку. Адресе ће бити на тај начин контролисане, што ће се дотичним лицима слати рекламе за потребне лекове; према поруџбинама које буду стигле, видеће се, да ли су и које адресе добре".

*

Једна фирма, која је израђивала штамиарске радове и израду штамбиља од гуме, дала је овакав оглас:

„Велика споредна зарада за оне који имају дан руковне. Занимљив посао. Проспекти се шаљу онима који пошаљу своју адресу и марку од 10 пфеинга". — Њима је било стало до те ситнице.

*

Једна фирма у Лајпцигу давала је нечике апионе, којима је обећавала за писање велику споредну зараду до стотину марака за господу и даме. Кад се ко јавио тамо, добио је један мали проспект, у коме је објашњавано, како се „ту има посла са писменим радовима, који „њих" ништа неће ометати у редовном послу", и то такве „које ћу ја сам давати, а не као што то многи други раде, пошто је моје предузеће стекло глас најстроже ре-

ланости". На крају пропеката захтевало се најаре да се поднаше нова марке за „трошкове око писарине", па ће се тек тада „приступити послу".

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Влад. А. Симић, деловођа општине алексиначке, пита:

„Пресудом првостеп. суда, осуђено је извесно лице на једну годину затвора, а по издржању затвора и на једну годину полицијског надзора, — због краће стоке.

Полицијски надзор, према закону и пресуди, рачуна му се од дана кад је у слободу пуштен, али од тога дана па по истеку једне године није га власт подвргла полицијском надзору.

Молим за објашњење у листу:

Да ли је у овом случају казна полицијског надзора застарила, или и ова казна застарена за оно време за које и главна казна — сходно §§ 79. и 80 у вези са §§ 74 и 76 крив. закона, и према овоме: може ли се над осуђеним извршити казна полицијског надзора и сада, до кад је надзор по пресуди требао да издржи?"

— На ово питање одговарамо:

Полицијски надзор, било да га досуђују судови, било да га наређују административне власти у смислу § 4. Полицијске уредбе и § 391. б. кривичног закона, јавља се као превентивна мера, са задатком да спречи чињење кажњивих дела.

Кад се предаља пресудом судском, као узгредна казна, онда се полицијској власти даје овлашћење од суда, да према осуђеном употреби мере, које помиње § 37. А. под а, б и в, а кад се овај наређује административним путем, онда се опо право црпе из дотичних законских одредаба.

Било да се надзор досуђује на један или други начин, он је везан за извесно време и по почетку и по свршетку.

Тако, ако је досуђен судском пресудом, он почиње тећи од онога дана како је судском пресудом наређено и за време, које је у овој означено.

Исто је тако и кад је наложен административном влашћу, јер и за те случајеве морају важити начела постављена у § 37. В. поменутога закона.

Према овоме, поменута права власти трају само за оно време, које је судском пресудом одређено, рачунећи од дана кад је казна издржана или опроштена.

Та околност, што је власт пропустила да надзор изврши над извесним лицем, било својом немарношћу било што је осуђени то осујетио својом одговорношћу, не даје права власти да се користећи и при надзор и онда, кад је протекло време пресудом предвиђено, од дана издржане или опроштене казне.

Код административних одлука рок почиње тећи од дана, кад је одлука постала извршном.

Према томе и у случају, који је овде истакнут, власт нема права да ставља под надзор дотично лице, кад је пресудом осуђено на годину дана па га власт од дана, кад је у слободу пуштено, па за годину дана није подвргла надзору.

У осталом и залагши, који би се надзором постигли, били би промашени, јер се лице мора и само поправити после тако дугог времена, те би и с те стране надзор био излишан.

II

Суд општине темске, актом својим Бр. 1762, пита:

„Извесно лице из ове општине, по извршној пресуди ово општ. суда, има да плати М. Ђ. онд. 138·20 дин. на име дуга и осталих трошкова. Како осуђени није платио дуг драговољно, повериалац је на основу ове пресуде тражио од овог суда да одобри забрану на покретност дужникову, и суд је то учинио.

Пошто је повериоцу саопштено решење о забрани, он је прандајући ону забрану, тражио да суд овај, по кратком поступку, осуди дужника на плаћање дуга по пресуди. По пошто је пресуда којом је дужник осуђен на плаћање дуга са трошковима, на основу које је забрала одобрена, извршна, то суд овај налази да не би било потребно поново доносити пресуду, но само одредити продају поцишате покретности.

Моли се уређивање да што пре у своме листу јави, је ли радња овог суда правилна, или је потребно поновa суђење по акту којим је прандана забрана."

— На ово питање одговарамо:

Кад се забрана тражи по *извршној пресуди* судској, онда се не морају прошти наређења § § 14. и 386. и тачке 4. § 392. грађанског судског поступка, него се, чим решење о забрани постане извршно, приступа извршењу пресуде, која већ постоји, продајом узабрањене покретности.

Према томе и у случају, који је овде истакнут, није потребно ново суђење, пошто већ постоји пресуда, којом је у своје време расправљено питање о дугу него је само треба извршити.

III

Деловођа општине барске пита:

„Моли се уређивање, да изволи у „Полицијском Гласнику" дати ми следеће обавештење.

Општина Ђурићевачка послала је свој буџет прихода и расхода за 1909 годину окружном одбору на одобрење 7. фебр. 1909 године, и исти је одобрен како је предложен тек 14. априла 1909 год. По томе буџету одређена је плата часницима општинским мала но што је у пр. 1908 год. била. Међу тим, бив. деловођа тражи да му се за месец јануар и 7 дана месеца фебруара тек. год. докле је и био писар, плата изда по старом буџету, јер је, вели, он по старом буџету служио, оснивајући то право на чл. 6. зак. о окр. ср. и општ. буџетима.

Благајник и садашњи деловођа не смеју овај издатак по старом буџету извршити бранећи се, да ће пред контролом одговарати за овај прекобуџетски издатак, па је тако бив. деловођа приморан или да сноси штету, или судским путем да тражи задовољење.

Пре него што би он пред судом новео спор за ону прекобуџетску плату, коју тражи, молим уређивање да објасни:

Сме ли благајник овоме деловођи издати плату по прошлогодишњем буџету за месец јануар и 7 дана месеца фебр. тек. год., по чл. 6. зак. о окружним, среским и општинским буџетима, пошто буџет није до тога дана био надлежно одобрен, већ чак 14. априла тек. год, и стоји ли он одговоран за овај издатак као за издатак „прекорачења" или не?"

— На ово питање одговарамо:

По члану 6. закона о окружним, среским и општинским буџетима, све дотле, докле се нов буџет не одобри, издаци се чине по старом буџету.

Према овоме, да је бившем деловођи плата издавана редовно и на време, он би примио ону плату, која је била предвиђена буџетом за 1908 год.

Како, међутим, није он крив, што општина није хтела да га исплати на време, било што није имала новаца или из каквих других разлога, то се ни његово право на плату по старом буџету, не може довести у питање због тога, што се овај издатак има сада да учини.

Према томе, саветно је да се њему нада плата према прошлогодишњем буџету.

Да са не би наредбодавцу и рачунополагачу чинио какав прекор од стране контроле, они нека изнесу ову ствар пред одбор, те да он донесе одлуку о исплати и нанесе изнове одакле ће се подмирити она разлика, која ће настати у позицији плате деловођа, кад се за извесно време учини издатак по прошлогодишњем буџету.

Ову одлуну треба спровести г. Министру Финансија, у смислу чл. 10. поменутог закона, на одобрење.

IV

Деловођа општине кумодражке, пита:

„1. По измени и допуни чл. 107. зак. о непосредном порезу, стан 5-ти, не може се ни у ком случају земљорадницу тамо намењено земљиште и тегљећа стока, која се за пољопривредне послове употребљује или гаји, узимати у попис и продати, за рачун дужног пореза.

Да ли се може од побројане стоке узети у попис и продати за пореза, над се деси само једно грло?

2. По § 344. крив. зак. прописана је казна за оне, који у своју кућу приме какво лице из другог места, па га за 24 сата не пријаве месној полицијској или где оне нема општинској власти, па у четвртом ставу поменутог §-а каже се: ову казну изриче у Београду, управник града Београда, у округу окружни начелник, а у срезу срески начелник.

Могу ли кривце за ове кривице осуђивати и општински судови у свом срезу, као и ако не могу како треба са крив-

цима поступити па да заслужену казну искусе?*

— На ова питања одговарамо:

1. Ништа се не може продати земљодељу од онога, што му је заштићено чл 107. закона о непосредном порезу, па било да има све што је тамо побројано, било да има тек неки део од тога; и

2. Паречена § 344. кривичног закона, донесена су 17. јануара 1900 године, и у њима је одређено, које ће власти изрицати казну за ове кривице, па је том приликом то право одузето општинским судовима, изузетно од става прног § 4. Полицијске Уредбе, који је донесен још 17. јануара 1876 год.

Ово им право није дато ни доцнијом ревизијом § 4. Полицијске Уредбе, па није ни наменом чл. 94. закона о општинама, јер им је он на III части кривичног закона могао дати само оно, што им је пружао став I § 4. Полиц. Уредбе.

Према овоме, општинске власти не могу изрицати казне за случајеве из § 344. кривичног закона, него ће за све такве случајеве оптуживати кривце својој среској, односно окружној власти.

Али и ако оне немају права кажњавања, на њима иначложи дужност да сваки овакав случај сазнају и поступе као што је напред речено.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Велимир Ђорђевић, из Палуча среза тамнавског окр. ваљевског, осуђенив пожаревачког казненог завода, пођу између 16. и 17. тек. м-ца побегао је из државног сточарског заведа у Љубичеву, где је био на раду. Велимир је стар 28 година, средњег раста, смеђе косе и обрва, малих рђих бркова, округлог чела, плавих очију, дугуљастог лица, оброја се; на челу има један мадеж; на себи има: сеоско одело, на глави шубару, а на ногама опанке чарапе и опанке со пајцима. — Дежења управе пожаревачког казненог завода Бр. 4702.

Милан Новаковић, болничар ваљевске оружне болнице, одговара под начелством округа ваљевског за крађу новца. Милан је стар 40 година, омален, црнопуљаст, малих дебелих брковд, широких обрва, брија се. — Акт начелства округа ваљевског Бр. 13762.

Јефта Николић, Маринко Драгутиновић, Илија Златковић, Стеван Златковић, Љубомир Драгутиновић, Димитрије Николић, Михајло Јовановић, Младен Јовановић, Маринко Стојановић, и Илија Драгутиновић, цигани — опчатчи, 13. тек. м-ца проказани су ради на вилни среза јабланичког, где су били притворени због нанете тешке повреде, и побегли. — Дежења начелника среза јабланичког Бр. 17219.

Светозар Станковић, родом из Прокупља, шаторски радник, побегао је из притвора среза лесковачког, где је одговарао за опасну крађу. Светозар је стар 23 године, средњег раста, лица, малих рђих брчева; у радничком је плавом оделу, на глави има качкету, а на ногама опанке. — Дежења начелника среза лесковачког Бр. 10364.

Марко Радовић, из Поничине среза сврљишког, притворених књажевачког пресреднег суда, 9. тек. м-ца побегао је из судског притвора. Марко је стар 40 година, високог раста, крвих брчева и у опште приказаст; за врату има једну чворугу. — Акт начелства округа пиротског Бр. 17886.

Милутин Шарчевић, из Петковице среза нишавског, пођу између 11. и 12. тек. м-ца напунио је кућу стварн Милану Милетићу, касапину овд. и побегао. Милутин је стар 26 година, високог раста, приказаст; у грађанском је оделу. — Дежења начелства округа подрињског Бр. 13867.

Весељин Милосављевић, тежак из Слишава среза јабланичког, 7. тек. м-ца напунио је убиство и побегао. Весељин је стар 24 године, средњег раста; у сељачком је оделу. — Дежења начелника среза јабланичког Бр. 16923.

Јордан Цветковић, из Митровице среза полошког, одговара за разбојништво код алексиначког пресреднег суда. Јордан је стар 26 година, високог раста, правилно развијен, жутих очију, црне косе; на левом образу има белегу од убода; косав је. — Акт алексиначког пресреднег суда Бр. 20195.

Милутин Беловукосић, бивши практикант среза јасеничког округа крагујевачког, одговара за више кривичних дела, која је починио у службеној дужности. Милутин се налази у бегству. Он је стар 36 година, средњег раста, у опште плав, кратких рђих брчкова; у лицу је бледа. — Дежења начелника среза јасеничког округа крагујевачког Бр. 20369.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свим побеглим личностима учине парничну потеру, и у случају проналажења стражарају их унуте властима које су потеривице издале, с позивом на означени бројеви акта или дежења.

ТРАЖЕЊЕ

Милана, сина Милеве Дежењића, из Лагодине, који је отишарао од своје куће не-

давно куд, тражи начелник среза беличког, ради продаје родитељима. Милан је стар 15 година, у опште плав; од одела има на себи: беле хаљет, сечотске пантаљоне, на глави пре шпанац шешир, на ногама поизе чарапе и опанке. — Дежења начелника среза беличког Бр. 19154.

Милету Станковића, пројачког радника, који је у последње време био у Аранђеловцу код Аксентија Марковића, пројача овд. и који је отишарао пре месец дана од свога газде тражи Управа града Београда, ради продаје родитељима. Милета је стар 16 година, средњег раста, у опште приказаст; у оделу је цивилном. — Акт Управе града Београда Бр. 42248.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже бегстал лица и произведе унуте именованим властима, које су тражене захтевале.

УХВАЋЕН

Љубомир М. Радуловић — Радованић, из Буковца среза јасеничког, осуђенив пожаревачког казненог завода, чија је потеривица изишла у 29. броју листа, ухваћен је, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

НЕСТАЛА СТОКА

Ноћу између 8. и 9. тек. м.да, из Тополе побегла је побила са ждребетом Лазару Ђурчиновићу, учитељу из Мајскара. Кобила је мајора 8 година, висока 145 см., затворено-дарастасте длаке, по челу мало бела, на себи је имала ам; ждребе има 5 месеци, црне је длаке и цветасто. — Дежења начелника среза јасеничког окр. крагујевачког Бр. 20347.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Милан Михић, из Булава среза параћинског, **Милутин Вукосављевић**, из Барајева среза посавског окр. београдског и **Стевко Н. Васић**, из Малог Лошя среза мајданског, (чије фотографије саде изношемо) нао осуђенини

ПОЛИЦИЈСКА УПРАВА ГРАДА БЕОГРАДА

београдског казненог завода, побегли су 19. тек. м-ца са робије и како је решењем овог окружног начелства од данашњег Бр. 2715 утвр-

ћено, одметнули су се иепод власти у намери да самовољно живе и кријући дела своја.

Услед овога, а на основу чл. 8. и 9. закона о јавној безбедности, начелство овим путем позива Милана, Милутина и Станка да се у року од двадесет дана, од дана када ова објава буде изашла, пријаве најближој полицијској власти или најближем преседењем суду. Ако ово у остављеном року не би учи-

КРАЂЕ СТОКЕ

—

Ноћу између 7. и 8. овог месеца, украдена је кобила Кости Ђорђевићу, из Трошиње, матора 7 година, на челу шестаста са жигом „К°, и Груји Новковићу, такође из Трошиње, коњ алатаст, матор 8 година са жигом „В°. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 13350.

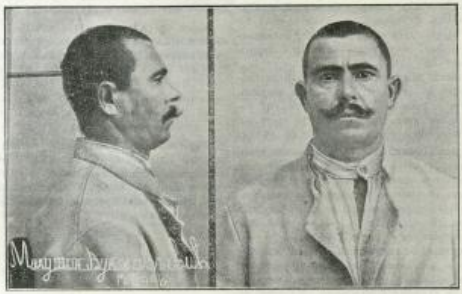

нили, начелство на основу чл. 10. поменутог закона одлучиће их за хајдуке.

Милан је стар 25 година, високог раста, смеђе косе, жућкастих очију; Милутин је стар 35 година, средњег раста, жућкасто-обележ

Непознати крадљивци украли су једну кобилу, са јахаћим прибором, Филипу Живићу. Кобила је матора 6 година, доратасте длаке, са жигом „Г°. — Депеша начелника среза бањског Бр. 12060.

очији, затворено-плаве косе; Станко је стар 32 године, средњег раста, проседо-риле косе, утонуто-жућкастих очију.

Сва тројица су у прошли суђењима хапшења, ни једно више шубаре, а на потрази овамо. Бр. 9739. Из канцеларије начелства округа моравског 11. септембра 1909. године у Ужицу.

Ноћу између 16. и 17. тек. м-ца непознати крадљивци украли су са пашњачког вашара: Милану Савковићу, из Ђурђева, два жеон-на телета матора по једну годину дана, од којих је једно боје, а друго жуте длаке; Милошу Радуловићу, из Стојника, једну краву матору 5 година, жуто-шарени длаке; Милошу Ђорђевићу, из Рикница, једну кобилу матору 7 година, доратасте длаке, на грудима и леђима има белегу од ка, са жигом „К°; Михајлу Новаковићу, из Бања, једну кобилу, матору 11 година, шестасту, у једну задњу ногу путасту, на леђима и грудима има белегу од зла са жигом „К°. — Депеша комесара шабачког у Пальини Бр. 13, 14 и 15.

Ноћу између 13. и 14. тек. м-ца непознати крадљивци украли су у Чибуковцу једног коња Тервиому Срећковићу, из Дубља среза драгачевског, а исте ноћи украли су у Коварцу једну кобилу, са жребетом Ранки Перишићу, онд. Коњ је матор 6 година, зелено-бео, маркиран са товар, поткован турским коњем; кобила је матора 7 година, алатаста длаке, ањеста, поткована новим турским коњем; жребац има годину и по дана. — Депеша начелника среза жичког Бр. 19466 и 1967.

Ноћу између 14. и 15. тек. м-ца непознати крадљивци украли су једног коња Сими Пазовићу, из Трнаве, и једну кобилу Тихомиру Срећковићу, из Трнаве. Коњ је матор 7 година, доратасте длаке, са жигом „К°; по зади предњих ногу има белегу од убода, а на десној је бутини мало ошутио; кобила је матора 6 година, висока 154 см., доратасте длаке, засечене репа, а на леђима има две гуше од убода, на предњим ногама има белеге, а има и жиг „К°. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 19204 и 19210.

Ноћу између 10. и 11. тек. м-ца, непознати крадљивци украли су два коња Стевронију Радивојевићу, из Калиновика среза студеничког. Један је во сиво-мрк, а други бео. — Депеша начелника среза студеничког Бр. 12739.

Михајлу Рајковићу, из Бозева, украден је један коњ и кобила. Коњ је матор 5 година, висок 150 см., зелено-мрке длаке, са жигом „К°; кобила је матора 6 година, висока 146 см., са жигом „К°. — Депеша начелника среза гročанског Бр. 10721.

Ноћу између 11. и 12. тек. м-ца непознати крадљивци украли су две кобиле Милану Кекићу, из Краљева. Једна је кобила матора 8 година, доратасте длаке; друга је матора 10 година, алатасте длаке, у десну задњу ногу путаста; обе су потковане немачким копом. — Депеша начелника среза жичког Бр. 19320.

Здравку Вељковићу, из Мужицана, 12. тек. м-ца украдено је 10 црних и 18 белих овака. — Депеша начелника среза бањског Бр. 11064.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

МАНГУП СТОКА

—

Код начелника среза космајског нађан је један мангуп коњ, утонуто-алатасте боје, ањаст; на трбуху има једну гуку. — Депеша начелника среза космајског Бр. 21577.

Код начелника среза ћићинског нађао се један мангуп коњ, стар 4 године, висок око 150 см., зелене длаке, шестаст. — Депеша начелника среза ћићинског Бр. 18881.

У општини шушњарској нађена је једна мангуп кобила, матора 10 година, висока 125 см. зелене длаке; на задњој десној нози има белегу и ањаз, а на левој плећној жиљу рану. — Депеша начелника среза моравичког Бр. 13664.

Код начелника среза ресавског нађао се један мангуп кобила, матора 5 година, врапе длаке, са жигом „Т°. — Депеша поменутога начелника Бр. 14350.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 39. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 27. СЕПТЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државина и општинска подлежитак, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** по продаји се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ

ПЕТАР I

по милости Божјој и вољи народној

Краљ Србије

На предлог Нашег Министра унутрашњих дела, по саслушању Нашег Министарског Савета, а на основу члана 54. и 101. Устава земаљског, решили смо и решавамо:

Народна Скупштина састављена од Народних Посланика изабраних за скупштинску периоду: 1908., 1909., 1910. и 1911. годину, сазива се у други редован сазив на дан првога октобра ове године у Београду.

Наш Министар унутрашњих дела нека изврши овај указ.

17. септембра 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Министар
унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за шефа лекара унутрашњег одељења чачанске окр. болнице I. реда Д-р. Михаила Радовића, лекара среза гружанског, по потреби службе, и

за лекара среза гружанског Д-р. Спиру Н. Димитријевића, лекара општине крагујевачке.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. септембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника друге класе округа нишког Љубомира Марковића, начелника исте класе округа крагујевачког, по потреби службе;

за начелника друге класе округа подринског Андрију Петровића, члана прве класе Пореске Управе;

за начелника друге класе округа врањског Петра Ђ. Благојевића, инспектора Министарства унутрашњих дела у пензији;

за начелника друге класе округа крагујевачког Живојина Пандуровића, начелника шумарског одељења Министарства народне привреде у пензији;

за начелника треће класе округа топличког Драгутина Симића, окружног начелника у пензији;

за начелника четврте класе округа пожаревачког Ивана Ђопића, начелника исте класе округа врањског, — по потреби службе; и

за начелника четврте класе округа пиротског Видана Пандуровића, јавног правозаступника при загодинском првостепеном суду.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. септембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара друге класе Министарства унутрашњих дела Димитрија Михаиловића, члана прве класе Управе вароши Београда, — пошто је указ од 7. маја 1909. године одлуком Државног Савета Бр. 3739. од 11. августа ове године оглашен за неважећи;

за секретара четврте класе Министарства унутрашњих дела и шефа антропометриско-полицијског одељења у Пожаревцу Александра Јов. Кузмановића, секретара исте класе Министарства унутрашњих дела;

за начелника прве класе среза ваљевског Андрију Станковића, начелника исте класе среза црногорског, — по потреби службе;

за начелника прве класе среза зајечарског Тихомира Дешића, начелника исте класе среза јабланичког, — по потреби службе;

за начелника прве класе среза посавског, округа ваљевског, Чедомира Перића, начелника друге класе среза ваљевског;

за начелника прве класе среза нишавског Анту Ивановића, бившег среског начелника;

за начелника прве класе среза копаоничког Ђорђа Димитријевића, начелника исте класе среза нишавског, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза хомољског Драгутина Николића, начелника исте класе среза зајечарског, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Михаила Протића, секретара исте класе начелства округа крушевачког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза прекупачког Божидара Ристића, начелника исте класе среза пореченог, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза лепеничког Михаила С. Ивића, начелника исте класе среза хомољског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза пореченог Војислава Камановића, секретара исте класе начелства округа подринског, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза црногорског Ђорђа Ст. Костића, бившег среског начелника;

за начелника треће класе среза трстеничког Перка Зековића, начелника исте класе среза копаоничког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза јабланичког Луку Б. Петровића, полицијског писара прве класе среза посавско-тамнавског;

за секретара прве класе начелства округа крушевачког Радомира Гаталовића, јавног правозаступника при њупришком првостепеном суду;

за секретара друге класе начелства округа подринског Косту Туцаковића, начелника исте класе среза посавског, округа ваљевског, — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа моравског Светислава Марковића, полицијског писара прве класе Управе вароши Београда;

за секретара треће класе начелства округа тимочког Петра Милићевића, начелника исте класе среза тршетињског, — бо права на накнаду путних и селидбених трошкова;

за секретара треће класе начелства округа крајинског Петра Драгомировића, начелника исте класе среза прокупачког, — по потреби службе; и

за комесара железничке полиције у Нишу, у рангу писара друге класе Министарства унутрашњих дела, Драгутина Васића, писара друге класе Министарства унутрашњих дела и шефа антропометријско-полицијског одељења у Пожаревцу, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. септембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за писара друге класе Министарства унутрашњих дела — антропометријског одељења у Београду — Александра Ј. Андоновића, писара прве класе Управе вароши Београда;

за полицијског писара прве класе управе вароши Београда Милутина Т. Марковића, писара друге класе антропометријског одељења Министарства унутрашњих дела, по молби и приватнику;

за полицијског писара прве класе среза деспотовачког Александра Ђ. Младеновића, полицијског писара исте класе среза голубачког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза моравског, округа пожаревачког, Стевана Спасића, полицијског писара исте класе среза параћинског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа београдског, Младена Банића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза рамског Васу Ј. Поповића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа ваљевског, по службеној потреби:

за полицијског писара прве класе среза посавског, округа ваљевског, Јована М. Ивића, полицијског писара исте класе среза рамског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза грочанског Владимира Гавазића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза пожаревачког Михаила Васиљевића, полицијског писара исте класе среза ражањског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе начелства округа крагујевачког Влајка Поповића, полицијског писара исте класе начелства округа рудничког, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе начелства округа рудничког Душана Јанковића, полицијског писара исте класе среза мачванског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза ресавског Михаила Милићевића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, по службеној потреби;

за полицијског писара прве класе среза рамског Косту Младеновића, пребацивег полицијског писара;

за полицијског писара друге класе Управе вароши Београда: Косту Љ. Милетића, полицијског писара исте класе среза врачарског и Милорада Максимовића, полицијског писара исте класе среза јаранског, обојицу по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза пожаревачког Драгишу Пантелића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза мачванског Милорада Ристића, полицијског писара исте класе среза поцерског, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза студеничког Ананија Степановића, полицијског писара исте класе среза жичког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза јаранског Милорада Жеравчића, полицијског писара исте класе среза ужичког, по службеној потреби;

за полицијског писара друге класе среза ужичког Миливоја Николића, председника окружног одбора округа београдског;

за полицијског писара треће класе среза параћинског Петра М. Јовановића, полицијског писара исте класе среза моравског, округа пожаревачког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза голубачког Косту Трифуновића, полицијског писара исте класе среза деспотовачког, — по молби;

за полицијског писара треће класе среза рађевског Јована Алексића, полицијског писара исте класе среза пожаревачког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза посавског, округа београдског, Жарка Јанићковића, полицијског писара исте класе среза грочанског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза жичког Драгомира Бурмазовића, полицијског писара исте класе среза студеничког, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе начелства округа моравског Владимира Таскића, полицијског писара исте класе среза ресавског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза поцерског Владимира Константиновића, полицијског писара исте класе среза посаво-тамнавског, по службеној потреби;

за полицијског писара треће класе среза врачарског Милована Чолића, полицијског писара исте класе среза посавског, округа београдског, по службеној потреби; и

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Милана Јовановића, дипломираног правника и практиканта Управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. септембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Светислав Станојевић, начелник прве класе округа пиротског;

Борђе Ненадовић, начелник друге класе округа пиротског;

Љубомир Романовић, начелник друге класе округа пожаревачког;

Михаило Ђорђевић, начелник треће класе округа подринског; и

Борисав Ристић, начелник четврте класе округа топличког, — на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда стане у стање покоја с пензијом, која им према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 17. септембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за чланове друге класе Управе вароши Београда: Ранка Трифуновића и Живојина Лазића, вршиоце дужности члана исте Управе у рангу среског начелника треће класе, и Милорада Јовановића, секретара друге класе начелства округа нишког;

за секретара прве класе начелства округа нишког Васу Лазаревића, члана друге класе Управе вароши Београда, — по потреби службе;

за секретара друге класе начелства округа рудничког Лазара Пешића, начелника исте класе среза параћинског, — по потреби службе;

за начелника друге класе среза ивањичког Милана Анђелковића, секретара исте класе начелства округа рудничког, — по потреби службе;

за начелника треће класе среза параћинског Милана Мишића, полицијског писара прве класе среза орашког;

за полицијског писара прве класе среза посаво-тамнавског Живојина Митровића, бившег судског архивара;

за полицијског писара прве класе среза рачанског Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа смедеревског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза ужичког Андрију К. Цветковића, полицијског писара исте класе среза рачанског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза посаво-тамнавског Косту Митровића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа београдског, Милутина Милића, полицијског писара исте класе среза ужичког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза јасеничког, округа смедеревског, Милана

Петковића, полицијског писара исте класе среза лесковачког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза ораховог Животу П. Поповића, сувишног правника.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. септембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је да се:

Јован Ђ. Јованови̋ћ, секретар прве класе начелства округа тимочког;

Милутин Пеһанин, начелник друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког;

Никола Матајевић, секретар друге класе начелства округа крајинског; и

Коста З. Богдановић, начелник треће класе среза лешничког, — на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда отпусте из државне службе с тим, да му се на име помоћи издаје из државне касе 30% од његове досадашње плате.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. септембра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ПОЈАМ ПОЗИВНЕ (ПРОФЕСИОНАЛНЕ) ТАЈНЕ

У КРИВИЧНОМ ПРАВУ

(свршетак)

Чудноватo је, да и данас има два француска писца, који тврде противно овом општем мишљењу. То су *Esmein*[1]) и *Pinel*.[2]) Они се насљањају на једно ништаван аргумент: на појам тајне у старом француском праву. У старом се праву, вели он, није никад сматрала као „поверена“ („confié“) чињеница, која није била саопштена. Шта више према овим писцима потребно је, да је клијент изричо *захтевао*, да се поверена чињеница чува у тајности, потребно је, да се је она поверила „sous le sceau du secret“. Ово је мишљење застушао раније и француски Касац. Суд у познатом спору против де-*Saint-Paire*.[3]) Али доцније се у спору против *Waleleí* изјаснио противно (признајући да има чињеница тајних „по овојој природи“ („par leur nature“).[4])

Немачки *Reichsgericht* имао је већ, два пут приликом да се изјасни, да се морају сматрати као поверене и чињенице, које нису саопштене. Велики број казн. законика их изричо означава као поверене (бугарски, дански, јапански, холандски, угарски и шпански). Наш казн. зак. такође (§ 282.: „ако оне тајне, које су њима у следству њиховог звања или занимања откривене или саопштене, или за које су ова по својој струци лечења или по своме звању дознала“...).

На супрот мишљењу, да се имају сматрати као поверене оне сазнате чињенице, *Liebmann* вели[1]) да се питање, да ли је једна чињеница поверена или не, има решити на основу природе занимања у питању. Ово би значило оставите самовољи лица, која упражњавају дотичну професију, да оцене, да ли се нешто према њиховим професионалним појмовима има сматрати као поверено!

В. Чињеница поверена у упражњавању позива.

Да би једна чињеница била позивна тајна, није довољно да је она поверена му у којој прилици. Саопште се н. пр. лекару извесне чињенице у чисто научном циљу, или се подвргне научним истраживањима извесног лекара, који хоће да испита какву болест. Чињенице сазнате од лекара на овај начин могу бити тајне у вулгарном смислу те речи, али се оне не могу сматрати као позивне тајне, т. ј. као тајне у смислу Крив. Права. Разлог за кривично-правну заштиту тајне овде не постоји, јер законодавац хоће да заштити само тајну, сазнату у *вршењу позива*. Да би дакле једна чињеница поверена била *позивна* тајна, треба да је она сазната у *упражњавању позива*.

Појам „позив“ обухвата сва занимања. Према томе кад се каже „тајна сазната у вршењу позива“, ту се подразумевају све врсте позивних тајни. Међутим има законика, у којима се уз израз „позив“ употребљавају и други. Тако у § 282. нашег казн. зак. се вели: „у следству њиховога звања или занимања“.[1]) Употреба израза „звање“ је погрешна, јер тајне сазнате „у следству звања“ су званичне тајне, а оне немају исти правни основ са позивним, те према томе не могу бити заштићене истим зак. прописом. У немачком казн. зак. се вели: „у следству њихова звања, стања, занимања. („kraft ihres Amtes, Handes, Gewerbes“). Поред израза „звање“ налази се дакле још и „стање“. Овај је израз сасвим излишан, и у осталом не може се на овом месту увидети његов смисао. Неки писци,[1]) да би отклонили тешкоће, тврде, да се израз „стање“ односи само на извесна лица, именована у § 300., а „занат“ на друга, али то се не

[1]) *Sirey* 1901. I. 161.
[2]) *Dalloz* 1889. I. 585.
[3]) *Dalloz* P. 45. I. 340.

[1]) *Dalloz* P. 86. I. 347.
[2]) Die Pflicht des Arztes zur Bewahrung unvertrauter Geheimnisse, 1890. стр. 25.
[3]) Одмах за тим напоменимо, забрањавајући да у § 282. говори не само о лекарској тајни већ и о тајни „свештених и духовних лица“, зато: „ако својој струци лечења или по своме звању?“
[4]) Oesterreich, Kommentar z. Strafgesetzbuch, I. 300, a. 7.; *Ludwig*, op. cit., стр. 30.

може ничим оправдати.[2]) У немачкој књижевности и преноручује де Іеде ferenda, да се употреби искључиво израз „позив“.[3]) Он се већ, налази искључиво у грчком, *шпанском* и руском казн. зак. и у пројекту *мађарског* каз. зак. од 1903. У француз. и белг. казн. зак. вели се „ако стању или занимању“ (par état ou profession“).

Пошто крив. правну заштиту узимају само *позивне* тајне, т. ј. чињенице сазнате у вршењу позива, „у следству занимања“, како вели наш законодавац, питање је, кад се има узети, да је једна чињеница сазната у вршењу позива.

Brouardel[1]) и *Mateau*[2]) не чине ни овде као ни раније никакна ограничења. Позивна је тајна све, што је познато у времену, кад се је позив упражњавао. Њихов је принцип „secret toujours et partout“.

Према *Verwaest*-у једна чињеница је тајна сазната у времену позива само онда, кад је било неизбежно да се она сазна.[3]) Но неизбежност није поуздан критеријум. Зависи више од личног нахођења, да ли ће се нешто сматрати као неизбежно или не.

Према изнесеним писцима треба чинити разлику између чињеница сазнатих у вршењу позива и оних, које су сазнате приликом вршења позива, тако да се оне друге не могу сматрати као позивне тајне.[1]) Лекар н. пр. затече свог пацијента, где се свађа са својом женом. Ово је чињеница, коју је он сазнао приликом вршења свог позива. Ово разликовање је противно циљу кривично-правне заштите позивне тајне. И чињенице сазнате приликом вршења позива могу да буду позивне тајне.

Немачки писци, тумачећи израз „kraft“, захтевају *узрочну везу између повереања чињеница и вршења позива*.[2]) Другим речима према њима треба да се чињеница у питању не би била сазнала, да се није у конкретном случају позив упражњавао. Као што ће се видети, захтев само ове узрочне везе није доволан.

Ludwig, према коме је такође потребна ова узрочна веза, држи да чињенице сазнате приликом вршења позива не могу бити позивне тајне.[1])

Према нашем мишљењу треба да су испуњена три услова, да да се може једна чињеница сматрати као поверена у вршењу позива:

1° Треба да се дотична чињеница *непосредно* или *посредно тиче онога, у чијем се интересу позив у конкретном случају врши*, другим речима да је она клијентова посредно или непосредно. Тако је н. пр. пацијент рекао своме лекару, да је оражен од те и те јавне женске. Чињеница, да је ова женска оражена, не тиче га се ни посредно ни непосредно. Али ће га се тицати посредно, ако је дотична женска н. пр. његова жена, јер се из те чињенице може извести закључак, да је и он оражен.

[2]) Wolff, op. cit., стр. 51.
[3]) Wolff, loc. cit.
[1]) Responsabilité médicale, стр. 79.
[2]) Op. cit., стр. 37.
[3]) Secret médical, 1885. стр. 37.
[1]) B. Garçon, Code pénal annoté, 1901—1906. art 378. n° 96.
[2]) H. *Wolff*, op. cit. стр. 52.; *Ludwig*, op. cit. стр. 30.
[3]) Op. cit., стр. 31.

Разлог кривично-правне заштите позивне тајне оправдава овај наш захтев. На име позивна је тајна заштићена, да би се слободно обраћало за помоћ лицима, која управљавају овај или онај позив. Ово поверење ће се међутим у њих имати, и ако она смеју откривати чињенице, које су истина сазнала од својих клијената, али које се ових не тичу ни у колико.

2° Треба да постоји *узрочна веза између сазнавања чињенице у конкретном случају и вршења позива*, т. ј. треба да се је чињеница дато сазнала, што се је позив управљавано. Чим постоји ова узрочна веза, чињеница је сазната (поверена) у вршењу позива, ако је услов 3° испуњен. То важи, као што је већ напоменуто, и за чињенице сазнате тобож приликом вршења позива („à l'occasion de l'exercice de la profession", „gelegentlich der Berufsausübung". Ако дакле постоји ова узрочна веза, и ове се имају сматрати као сазнате у вршењу позива.

3° Треба да постоји *узрочна веза између сазнавања чињенице у конкретном случају и позива лица, које је је сазнало*. Другим речима, ако је у питању лекар, треба да је он чињеницу сазнао зато, што је лекар. Тако је н. пр. пацијент исповедник лекару за време његове посете своје будуће планове. Узрочна веза под 2° постоји овде, јер је лекар од њега то сазнао зато, што је свој позив вршио. Али нема узрочне везе под 3°, јер је он није сазнао баш зато, што је његово занимање лекарство.[1])

Разлог кривично-правне заштите позивне тајне оправдава захтев двеју именованих узрочних веза. На име кад узрочна веза под 2° недостаје, чињеница је сазната *приватно*, а не у професионалном својству. Такве се пак чињенице не заштићују од откривања. А ако нема узрочне везе под 2°, клијент није *морао* поверити дотичну чињеницу. Заштићене су међутим од откривања само чињенице, које је он морао и требао поверити, јер само кад би откривање таквих чињеница било слободно, публика се не би смела обраћати за помоћ лекарима, бабицама итд. Разлог крив.-правне заштите позивне тајне не постоји дакле, над недостаје било једна било друга узрочна веза.

Д-р Т. Живановић

СПАЉИВАЊЕ МРТВАЦА

СА ГЛЕДИШТА КРИМИНАЛНОГ

(СВРШЕТАК)

Пр Вохне нита нас, да ли има места веровању да ће сведоџбе двају лекара, који би брижљиво прегледали сваки леш, бити довољна гаранција за констатовање узрока смрти?

Ова, и овој сличне предострожности изгледају нам мало озбиљне и успешне. Искуство доказује, да у огромној већини случајева тровања лекари могу констатовати само затру и смрт приписати природним узроцима; ово доказује да се у већини случајева тровања сумња и тужба појављују тек на неколико месеци после сахране, и да су врло ретки случаји у којима се жртва из мртвачке постеље преноси на сто за секцирање.

Госпођа Жонно отровала је једну за другом три личности (две помоћну морнина и трећу помоћу аргенина), и ни један од лекара, који су их лечили, није ни за тренут посумњао у прави узрок смрти. Поштовани практичари приписали су смрт у сва три случаја природним узроцима. Тек после трећег смртног случаја директор осигуравајућег друштва осумњао је у природну смрт ових лица, и своју сумњу саопштио правосуђу.

Ришел — Гатије Дитон осуђена је 30. октобра 1904 год. на 50 год. робије зато што је помоћу арсеника отровала свога мужа, своју свекрву и свога брата: прног 1902, а друго двоје 1903 год. Ни у једном од ова три случаја лекари нису познали ни узрок ни карактер болести. Сумње су се појавиле тек после погреба последње жртве.

Зар није очигледно да би, на случај да су лешеви ових жртава били спаљени, и г-ђа Жонно и г-ђа Ришел остале без казне!

Искуство из прошлости учи нас, дакле, да будемо веома скептични према констатацијама лекара. Сетимо се, да ни њихово знање ни њихова онтпомност нису могли спречити читаве серије злочина чувених тровачица.

Тровачица Линдеи, из Лејда, осуђена је 1. маја 1885 год. на вечито изгнанство зато што је отровала или покушала отровати 102 лица помоћу арсеника, од којих је умрло 27.

Болничарка Жона Топси (из Америке) отровала је помоћу морфина и атропина 31 лице, а болничарка Марија Жонрет отровала је помоћу истих отрова 9 лица.

Служавка Јелена Јегадо отровала је 28, и покушала отровати 8 лица, за 19 год. због чега је 1851 године осуђена на смрт.

Шескам је отровала 14 лица, међу којима и свога оца и мужа.

Мој је отровала, помоћу арсеника, свога брата и својих 14 синова, а Ланб свога мужа, сина, једну пријатељицу и једну сусетку.

Служавка Анета Шенлабон осуђена је на смрт због 15 злочина тровања. Ухапшена је приликом покушаја тровања детета својих господара.

Г-ђа Урзини била је осуђена на вечити затвор, у тврђави Гаип, зато што је отровала свога мужа, милосника и своју тетку.

Грофица д' Ордаминд отровала је 15 лица: свога мужа, своје троје деце, затим оца, мајку, брата, три милосника, неколико поверилаца, једног службеника и једног кирајџију.

Је ли потребно нарочито наглашавати, да моралност или знање лекара, који лече отроване жртве, могу у извесним случајевима бити сумњиви. У свакој професији има и шугавих оваца. Да би се обезбедио од сваког изненађења злочинац, који је обично интиман са својом жртвом, постарање се да нађе оне сумњиве лекаре.

Свему овоме треба још додати небрижљивост и професионалну тајну, због које ће поједини лекари о извесним случајевима појављење сумње задржати искључиво за себе.

Што се тиче лекара, који би по значној дужности операвали смртне случајеве, они ће, у одсуству противних доказа, усвајати најчешће мишљења оних лекара који су лечили умрле. Спољашњи преглед леша — ноше једино могу приступити — не може, у главноме, побудити никакве сумње.

Не заборавимо, у осталом, да у многим местима има и може бити само један лекар, кога неће нико контролисати.

Изгледа да г. Бозн-е води рачуна само о злочинима помоћу тровања, а заборавља, међутим, да спаљивање уништава и трагове других злочина: насилног побачаја, телесних повреда итд.

Десава се врло често, да је потребно, било у интересу реваршивом било у интересу цивилном, секцирати леш на неколико месеци после сахране, да би се тачно утврдио узрок смрти. Јасно је, да би ова мера, чија је корист неоспорна, била немогућна под режимом спаљивања мртваца.

Нека нам је још допуштено, да овде наведемо један факт који нам је познат из личног искуства.

Пре 4—5 год. била је прегажена једна стара радница у једном од брисељских предграђа. Фургон, у коме су преношене отпади једног оџицира, прешао јој је преко груди, и она је умрла на недељу дана после овог несрећног случаја. Поводом овога, а у својству члеа војног суда, добили смо од полицијског комесара записник о целом догађају, уз који су била приложена и два доктрска уверења (једно од лекара који је лечио прегажену, а друго од лекара који је по званичној дужности оверио узрок смрти). И један и други лекар тврдили су, да је смрт наступила услед несрећног случаја са фургоном, и с тога смо одмах издали допуштење за сахрану. Месец дана доцније, на жалбу оближњих, наложан је леш и извршена секција, којом су приликом два судска лекара утврдили јасно и несумњиво, да је старица умрла услед последица задављења плућа.

Настаје, сасим природно, питање: могу ли се, у извесној мери, отклонити негоде последице од спаљивања мртваца?

Несумњиво је да се може регулисати, да се спаљивање лешева не врши одмах, већ на 2—3 месеца после смрти, само што нам и ово не изгледа много практично, пошто би чување лешева у нарочитим депоима коштало скупо. Поред овога, сумња или тужба могу се појавити и у четвртом или петом месецу после смрти.

Може се, тако исто озаконити, да се спаљивање врши тек по допуштењу краљевског прокуратора, и после полицијске

[1]) Ова узрочна веза постоји праиако, ако је клијент исправно свом лекару будуће планове, јако би се обавестио, да ли их он с обзиром на своју болест сме предузети. Лекар их је онда сазнао зато, што је лекар. Исто тако ако би му саопштио неку раљу болест, да би се обавестио, да ли дотична кна може с њом.

истраге и мишљења двају судских лекара, али нам и ова гаранција не изгледа довољна. У већини случајева злочинцу ће бити врло лако да изигра сумарна полицијска истраживања. Што се тиче судских лекара, спољни преглед леша, ма колико био брижљив, може им открити само оно исто што и лекару који се по званичној дужности уверава о узроку смрти. Као год и овај лекар, тако ће и судски лекари бити принуђени да своје мишљење лекара који је умрлог лечио.

Секција и хемијска анализа једине су, које у већини случајева пружају извесност, али нико не може ни мислити да их наређује поводом сваког смртног случаја.

Све мере гаранције, које би се у репресивном интересу могле предузети поводом спаљивања мртваца, састојале би се у знатном умножавању секција и хемијских анализа, а ово би било скопчано са огромним материјалним жртвама. Не треба још заборавити, да би ово умножавање секција имало за последицу и узбуђење јавног мнења.

И доиста, секција је веома озбиљна мера, којој има места само у крајњем случају. Она, по правилу, изазива ужасне скандале, који често худе части фамилије. Поред овога, она је у противности са осећајима побожности и поштовања, које сродници осећају према умрлој личности.

Али, ма какве биле мере у циљу гаранције репресивног правосуђа поводом спаљивања мртваца, веома је важно постарати се о могућности њиховог извршења. Јер, док би извршење ових мера и било могућно у градовима и важнијим центрима, оно би у удаљеним местима и малим селима било потпуно немогућно. И доиста, у малим местима постоје, у најчешће случајева, само један лекар, који ће једновремено вршити дужност и практичара и званичног лекара. Нема разлога, који би га руководили, да у једној улози буде поузданији но у другој. При среским местима биће, истина, најмање два судска лекара, али нам ипак изгледа немогућно поверити им надзор и контролу свију мртвих случајева на целој среској територији.

Због свију ових разлога ми налазимо, *да је криминално питање озбиљна сметња спаљивању мртваца.* Изгледа нам, да је нам сумње, према данашњем стању ствари, да сахрањивање лешева много боље штити друштвени интерес репресије казнимих дела но њихово спаљивање.

Присталице спаљивања позиваће се, без сумње, на Француску, која од пре 20 год. допушта спаљивање лешева. Ово је у Француској регулисано чл. 16—22 декрота од 27. априла 1899 год. који је издат у циљу извршења закона о слободи сахрањивања од 15. новембра 1887 год.

Према чл. 17. овог декрета: „Свако сахрањивање врши се под надзором општинске власти и по допуштењу надлежног чиновника, које се издаје по увиђају ових докумената: а) писменог захтева једног члана фамилије или ма које друге личности која је позната да се стара о погребу, у ком захтеву мора бити означено и место сахране; б) уверења лекара који је лечио умрлог на која ће се видети да је смрт последица природног узрока, и в) извештај лекара који по званичној дужности оверава узрок смрти. У недостатку уверења лекара, који је умрлог лечио, лекар за оверавање узрока смрти дужан је извршити сумарну истрагу и њене резултате навести у своме извештају. Допуштење за сахрану може се издати само у оним случајевима над овај лекар тврди, да је смрт наступила услед природног узрока.

Имали смо част да поводом ове ствари чујемо мишљење г. Густава Поатвена, одличног чиновника и директора познатог часописа „Journal des Parquets", који је дуго година био генерални адвокат и истражни судија. Ево шта он мисли о спаљивању мртваца са гледишта криминалног:

— Бојим се — вели нам г. Поатвен — да у Француској нису много размишљали о незгодним последицама спаљивања мртваца по репресију злочина. Познати су ми многи примери, у којима је смрт изгледала природна или као последица несрећног случаја, док су у отварн били у питању злочини због којих је ексхумација била неопходно потребна. Чак и у самом Паризу допуштење за сахрану или спаљивање може се добити врло лако. Последњи факт који сам констатовали односи се на убиство удове X... Док је лекар њену смрт приписивао несрећном случају, дотле сам ја, на 7 месеци после погреба, утврдио несумњиво, да су је удавили злочинци у циљу пљачке".

Г. Поатвен био је тако љубазан, па је о овом важном питању тражио мишљење и од г. Балтазара, судског лекара и професора медицинског факултета у Паризу, и ево шта он мисли:

„Мере, које се предузимају у Паризу, у циљу предупређења опасности од спаљивања мртваца, ове су: Лош прегледа магистрати судски лекар у друштву са специјалним лекаром инспектором. Поред овога, постоји још и лекар који по званичној дужности оверава све смртне случајеве, нарочито кад је у питању спаљивање мртваца. Ако постоји ма и најмања сумња, лекари могу захтевати секцију пре спаљивања. Оне мере у стварн су илузорне. Не може се открити тровање простим прегледом леша, на чак ни секцијом, већ једино токсиколошком анализом, за коју је потребно више од месец дана. Сумња у материји тровања појављују се обично на 5 до 6 дана после смрти, односно после извршеног спаљивања. На овога назнви немогућност откривања злочина или, што је много важније, разбијање појављених сумња против извесне личности".

Пример Француске, као што се види, није такве природе да би убедио противнике спаљивања лешева, а и њено законодавство о овој ствари не изгледа нам мудро.

Д. Ђ. Алимпић

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

III

Писмо убијене.

Ево како је гласило писмо грофице Долорес де Секстo:

— Драги мој Емиле,

Пре но што умрем, хоћу да ти кажем шта ми на срцу лежи, јер осећам да нећу дуго живети и да ће ме мој муж убити. Једино ће ме могао ти спасти и то на овај начин. Како сам са мужем направила тестамент, према коме би она страна која буде надживела другу, имала да наследи целокупно имање, то је потребно поништити га што пре. Тај тестамент и јесте моја несрећа и биће узрок мојој смрти. Вероватно је да ће њен помоћник да је то нежаква моја узбрканица, али да би то у томе разуверила, објаснићу ти моју ситуацију, на њен се и сам уверати да је моје тврђење тачно.

Мој је муж материјално готово руинирао. Жиана је с њиме допутовала у Париз и он је непрестано код ње. Још се није усудио да своје ноћи проводи код ње, али ће и то временом доћи. Кад помислим само како сам га јако љубила! Грофица Жиана од Тора живи у Паризу веома луксузно и раскалашно и мој се муж због тога материјално скоро руинирао, јер је њу издржавао. Пре неки дан дошао је мој муж куће и претекао ми, тражио је од мене потпис којим га овлашћујем да може продати једно од мојих имања у Каталонији, које сам највећа водеза. На ово сам му изјавила, да се то имање док сам ја жива неће продати. Док сам ово говорила, грофа ме тако страшно гледао, да сам му у очима прочитала, да сам сама себи изрекла пресуду. Он јурну на мене, ухвати ме за гушу, обори на земљу и брутално ми рече:

— Потписаћеш!

— Никада! рекох енергично. Немам пара за метресе!

— Ја немам метресе.

— Цео свет зна да је имаш, на наравно и ја.

— На лепо, имам метресу, али не метресу као што то ви кажете, већ једну пријатељицу и то стару пријатељицу која ме у истини искрено воли и која ће успети да ме својим утицајем поднигне на најсвећи положај.

— Да ви нисте због тога љубоморни?

— Ни најмање, одговорих ја са презрењем.

Он се наљути и узвикну:

— Дакле, ти баш нећеш да потпишеш?

— Никада, али никада!

— На лепо, сад знам на чему сам, рече он, и оде.

Убиће ме! Осећам да ће ме убити, ако не дођеш, јер сам му то из очију прочитала, кад ме је гледао. Моје одупирање неће ми опростити и осећам како ме презире. Али га сада и ја мразим на

дубине душе; не могу очима да га гледам ма да сам га тако жарко љубила и обожавала.

Ах Емиле, Емиле! помогни твојој јадној сестри, коју си волео и која није хтела да послушa твоје савете, запта је данас тешко кажњена. Кад би мој стаз био у животу, како би се горко пајао за свој поступак, јер ме је он упознао са там човеком и бацио ме, тако рећи, у његове руке. Један отац! иначе га не мразим, Бог нека му душу прости. Али дођи ти, који си још моја једина нада, дођи да спасеш своју сироту сестру.

Пошто је Марк Жордан прочитао ово дирљиво писмо, прати га жаркиза, који му рече:

— Дакле, јесте ли га прочитали?

— Да.

— На шта мислите?

— Заиста, ово је више него предосећања. Али то још није довољно.

— Да се казни зликовац?

Наравно. Треба констатовати злочин и доказати да је он виновник.

— Тако је, тако је, зато сам и вама и дошао, јер не верујем у истражну власт. Чим сам примио писмо овакве садржине, можете мислити како сам се осећао; одмах сам ускочио у први воз који се кренуо за Париз и амо дошао. Не моме доласку одмах сам сазнао несрећу која ме је задесила, и видео да сам дошао касно. Као без душе одјурио сам истражној власти изјавио да ми смрт моје сестре изгледа сумњива и захтевао сам да се обустави сахрана и поведе нова истрага. Успео сам да одложим сахрану, али, ипак, знам унапред, како ће се цела ствар свршити. Извршиће се секција лења и доктори ће констатовати, да се моја сестра сама обесила, јер је нађена обешена у соби, чија су врата, међутим, била изнутра закључана. Као што видите, сви су изгледи да ће се цела ова ствар свршити у корист њеног мужа. Али не могу да дозволим да зликовац не буде кажњен, на сам с тога и дошао к вама да ми помогнете.

Маркиз ућута и за овим настаде тишина.

Марк Жордан је за све време размишљао. И он је био убеђен да је Доморе убијена. Али је увиђао да је то веома тешко доказати, пошто је већ цео свет стекао убеђење да се она сама убила, а то је у осталом утврдио био и комесар полиције, као и прва анкета.

Услед овога Марк Жордан је био веома замишљен. Маркиз га је непрестано посматрао и напослед му рече:

— Да вас не буни случајно што је соба била закључана са унутрашње стране?

— Наравно, врло је тешко доказати да их је неко други изнутра закључао, сем наше сестре. Шта више изгледа апсолутно невероватно.

— Ах! зликовац се заиста, доказао, врло вешт. Није дао времена мојој сестри да поништи тестамент и ако не будемо успели да докажемо да је он убица, наследње се имање моје сестре и усрећење Жилну од Тора.

— Помишљате ли на то, господине? Помишљате ли колико би било неморално да такав зликовац ужива спокојно толико грдно богатство, а да не испашта своје страховито дело?

— Да, одговори замишљено Марк Жордан. Не плаше ме тешкоће, већ се бојим да не успем.

— Признајем вам, господине, да сте ме веома заинтересовали овим догађајем и да ме је писмо, које сам прочитао, ужасно дирнуло. Дајем вам реч, да ћу на ноју цену осветити ону, која је тако кукавички убијена.

Маркиз уздрхта од радости и обузе га нада.

— Ах, господине, дакле и ви верујете да је убијена?

— Убеђен сам у то, али, на жалост, треба сада убедити и остале.

— Ако само будете узела цеву ствар на себе, господине, онда могу бити спокојан.

Марк Жордан погледа маркиза и рече:

— Оклоните се на мене!

То је било све, што му је детектив рекао. По том стегоше један другом руку и удалише се.

Маркиз оде пун наде да ће се убиство доказати, а Марк Жордан предузе одмах свој посао. Запали цигарету и стаде размишљати о снему, што је мало пре разговарао са маркизом. Јасно му је било сада као дан да се грофица де Сексто није сама убила, већ да јој је муж убио. Али, на какав ли јој је начин, несретник, убио? Марк Жордан трудно се да изведе какав закључак, црпајући податке из новина и из исказа гроофичиног брата. Гроф де Сексто напустио је свој стан изјутра и отишао у Версаљ. Убиство је, ба сумње, већ било извршено. Убица је задавио своју жену и обесио о шарку прозора, па се из стана удалио.

(наставиће се)

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Исак Ј. Леви, адвокат из Београда, пита:

„Поводом тога, што поједини квартови Управе града Београда неједнако тумаче и примењују, пропис § 356. тач. в. крив. зак. — створена је читава забуна како у Београду, тако по свој прилици и у унутрашњости Србије. Док поједини квартови налазе: да по том зак. пропису само гаиде — сопственици имања имају право да отказују станове закупцима (кирајцијама) у року од 14 дана, ако нема писменог уговора, и да обратно, кирајџије немају то право, већ у осудници уговора, морају држати стан под закуп све до учињеног времена места, а то је до 1. Маја односно до 1. Новембра.

Други пак квартови налазе: да исто тако по § 356. в. кр. зак. у вези са § 701. кр. зак. и кирајџије имају то исто право отказа на 14 дана, ако се нема уговора. Ово своје гледиште оснивају на темељу правичности. Као што газде имају право кирајџијама да отказу стан, тако исто и кирајџије имају исто право према газдама.

Истина је, да у кривичном закону нема аналогије, или држећи се тога да је законодавац тим законским прописом хтео да регулише грађ. правно питање о закупу, а не о казни, што се види из позивања његовог на пропис § 701. грађ. закона, само што је несрећно умео тај пропис у част III о важењу иступа.

Како о том питању још нема начелне одлуке опште седнице Касационог суда, то молим као редован читалац „Полицијског Гласника", да уредништво стави питање правницима и судима од закона: како се има разумети пропис поменутог законског пареёења, кад је у питању отказ стана од стране закупца према газдама?"

— На ова питања одговарамо:

О примени § 356. в. кривичног закона, писано је у нашем листу неколико пута до сада.

Тако, у броју 15. за 1908. годину, писао је г. Душан Николић, члан полиције, начелник чланак.

У бр. 26. и 27. од ове године, т. Ж. Тошајовић, писар судски, такође је поместио овој одредби два чланка.

У бр. 31. од ове године, у рубрици „Поуке и Обавештења", уредништво је давало извесна обавештења о примени ове законске одредбе, поводом питања једног полицијског писара.

И, на послетку, у бр. 33. од ове године, писао је о томе и т. Дим. Калајџић, начелник округаи у пенсији, такође начелник чланак.

Сви ови писци, забављали су се, наравно, само питањем о отказу закупа од стране сопственика према кирајџијама и закупцима.

После оволиког писања о једној истој ствари, тешко би да је она довољно и објашњена, али на против, у томе се није успело, јер је сваки од ових радењика био другчијих погледа на значај ове законске одредбе.

Према томе, она треба и мора бити предмет оцене Касационог Суда за случајеве отказа закупа од стране сопственика према закупцима и кирајџијама, јер је чак и судска пракса у овом погледу неједнака, у колико судови суђеђују у оцени одлука полицијских власти по оваким случајевима.

Што се тиче питања, које је овде истакнуто, на име: *да ли закупци могу отказивати стан сопственицима зграда у року од 14 дана, као што ови могу њима о њему да сада није било речи у овоме листу.*

Уредништво ће радо примити сваки напис, који би имао задатак да ово питање расветли.

Само, пак, уредништво налази: да § 356. в. кривичног закона, у опште и не додирује питање које је овде истакнуто, нити њега обухвата у ма коме облику.

Законодавац је овим законским пареёењем просто регулисао положај и права сопственика зграда према кирајџијама, а

ове последње остапно да свој однопај према сопственицима регулишавају на начин прописан § 701. грађанског закона.

Улога полицијских власти имала би, у овим случајевима, да се сведе просто на то, што би оне, на захтев кирајџија, саопштавале сопственицима стања да им је отказ учињен, као што сада чине у оборутним случајевима, и да после овога рока омогуће излазак закупцима из закупног добра од самовоље сопственика.

У самим случајевима, кад кирија није плаћена до дана исласка из стана, полицијске власти, на захтев сопственика, морају поступати по распису г. Министра Унутрашњих Дела од 24. марта 1866. године Бр 2073. (Полицијски Зборник стр. 1263).

Како ће се догађати и то, да ће сопственици станова тражити посредовање власти за накнаду штете, коју ће имати због раније отказа стана (§ 699. и 702. грађ. зак.), и тражити да се и то обезбеди пописом ствари, полицијске власти неће имати права да улазе у оцену тога питања, јер сопственицима стоје на расположењу средства обезбеђења из грађанског судског поступка, код редовних судова.

Све ово, наравно, важи ако је усмен уговор о закупу.

А ако је уговор писмен, онда је њиме регулисан и однопај закуподавца и закупца и по њему ће се и поступати.

II

Суд општине бачевичке, актом својим Бр. 1495, пита:

„Месна контрола, а тако исто и стални окружни одбор, готово сваке године траже од општинског суда засебно рачун о кошевској храни, и суд редовно склапа по два истоветна рачуна и шаље један одбору а један контроли.

Моли се уредништво за објашњење: мора ли ово овако бити, или суд може да сачини само један рачун, па да га пошаље одбору а овај по прегледу контроли, јер у члану 21. зак. о општ. кошевима о овом није јасно казато.

— На ово питање одговарамо:

По чл. 21. закона о општинским кошевима, мора се рачун склапати одвојено за Контролу, а одвојено за окружни одбор.

Сем тога, шаље се и извод г. Министру Народне Привреде.

Какви морају бити рачуни за контролу, а какав извод за Министра, предвиђено је чл. 27. правила за извршење поменутог закона, која је прописао Министар Народне Привреде под 5. августа 1890. г. ЗБр. 1844 (Полицијски Зборник стр. 976). Треба видети још и чл. 20. правила и упутства Гл. Контроле за рачуноводство и књиговодство при општинским судовима од 11. маја 1902 г. Бр. 9414 (Полицијски Зборник стр. 386.).

III

Суд општине таковске, актом својим Бр. 1301, пита:

„1. Једном лицу из Такова, украдена су два коња са напрћама. Лопов није ухваћен. Оштећени код полицијске власти тражи накнаду од ове општине као одговорне, по чл. 1. зак. о накнади штете учињене злом, пљењином и намерним противзаконим поништавањем ствари.

Начелник среза тамнавског, актом бр. 12668. 1908 г. сировно је предмет овим суду, те да општина, преко свог пуномоћника код суда са оштећеним у смислу чл. 19. пом. закона, покупа равнање.

На протоколу код суда Бр. 1606 обе стране пристале су: да општина плати оштећеном покрађу коња 350 динара.

Суд није уважио ово поравнање, из разлога, што за то није надлежан, јер сума о којој је реч прелази преко 200 дин. § 6. грађ. судског пост. и ова акта прати начелнику на даљи рад.

Поновна актом Бр. 14.544. 1909 г. врачена су акта овог предмета од начелника среског с наредбом: да суд, као надлежан, по чл. 19. пом. закона поравнење утврди;

2. Извесном лицу из Такова, пољу између 20—11. т. м-ца, украдено је 8 осам снопова пшенице, са крстина саденутих у њиви — отворено пољу. На штету оштећеног, покрађа је вршена на два лица и кривци су дело краће потпуно признали.

Суд налази: да се ово дело казни по тач. 3. § 222. крив. закона, зашто је надлежан државни суд, а не општински: и руководећи са тим разлогом, сировно је начелнику среза тамнавског сва акта предходне истраге, кривце и покрађу као надлежном на изјељење.

Начелник сресни актом Бр. 10266. од 22. Јула прања акта кривце и покрађу суду, наводећи: „овде стоји дело вршене краће казнимо по § 391. крив. закона“ и нарељује да суд општински као надлежан дело оконча.

Суд овај стојећи и даље на гледишту и по једном и другом предмету, да је за окончање истих неопходан; моли уредништво за објашњење:

1. Је ли надлежан општ. суд утврђивати поравнање, закључено између општ. пуномоћника и оштећеног, за покрађено коње на 350 дин. и по ком зак. пропису?

2. Је ли дело краће снопова жита казнимо по § 391. крив. зак. по схватању полиц. власти, или и по тачки 3. § 222. истог зак. по схватању ово општинског суда?“

— На ова питања одговарамо:

1. По чл. 19. закона о накнади штете учињене злонамерном пљењином и намерним противзаконим поништајем ствари, одговорне општине и оштећени могу се равнати, за накнаду штете, и код општинских судова, али само у смислу § 6. грађанског судског поступка, на који се поменути чл. 19. нарочито позива.

По чл. 6. грађанског судског поступка, општински судови могу судити и равнати парничаре само до 200 динара, а не и преко ове суме.

Према овоме, општински суд је правилно урадио што није пристао да одобри поравнање, које премаша његову надлежност.

Она околност, што су општински судови могли пришти равнању и за веће суме од 200 дин. у доба кад је донесен § 19. закона о накнади, не мења стање ствари, јер поступак, као формалан закон, важи за све спорове, који сада настуне; и

2. И § 221. и § 391. крив. закона, који одређују категорију краће, везују ону за предмет покрађе, па то чине и § 221. А. и 223. Б. поменутог закона.

Све ове одредбе, које су постале једновремено с оном из тач. 3. § 222. крив. закона (10. јануара 1879 године), имају задатак да утврде: кад се извесне краће казне као иступ а кад као преступ, и за основицу те разлике узимају *вредност*, а не начин извршења, јер онај последњи игра пресудну улогу тек онда, кад се одређује: које су краће проште а које опасне.

Према овоме, све краће, па чак и краће кошнице, платна с белила, сабраних плодова у пољу итд. кад њихова вредност не прелаза двеста гроша чаршијских, долазе у ред иступних краћа, и за извођење и суђење њихово надлежне су општинске и полицијске власти.

По томе, гледиште тога суда није правилно, јер се иначе ничим не би дало објаснити: шта би опредељило законодавца да полицији и општинским властима да право суђења краће стоке до 100 гроша, а да им не дозволи суђење краће жита у вредности неполазе динара.

О овоме је, у осталом, давато објашњење и у 1905. години, па је суд то требао да прочита.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

П О Т Е Р Е

Недељко М. Карајић, из Доб. Луга у ср. добричком, који одговара за опасно, побегао је. Он је стар 24 год. раста извесног, у општо лице, без браде, бројна мањих.

Иширан је пребегао преко границе са Марком Карајићем. При себи има пасош који гласи на Јована Јовошића. — Дешења пачелника ср. добричког Бр. 10503.

Милоје Д. Стојиљковић, из Доњег Драгоша, среза и окр. пишког, побегао је из судског притвора где је био због опасне краће. Он је стар 26 година, средњег раста, пропаласт, обичних црних брнова, носи прсе, на десној оку нема трепавице. На себи има: црну шубару, црвени од прног шајка и црвено њега прсук од багаве, оба отворена и без рукава, чакшире прко узане а на ногама пошенице пиваље. — Акт пеледног судије пишког пресеченог суда Бр. 16666.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегли личностима учино најживљу потеру, и у случају проналаска отправпо их уз што ближе опис које су потеруване подаје, с позивом на означене бројеве акта или дешења.

У Х В А Ћ Е Н

Живана Миладиновића, из Ражнице окр. смедеревског, осуђеника београдског казненог завода, који је као слободњак побегао пеку између 29. и 21. јула ове године са ове Ца-

гашење, ухватила је власт среза орашког и предала заводу, те је тако престала потреба за њиховим даљим тражењем. — Акт Управе београдске казнионе завода Бр. 4816.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем овог начелства од данашњег Бр. 13675 утврђено је, да су се **Милан Марковић**, одбегли робијаш из Доњег Дубља (чију слику износимо) и **Јован Радовић**, одбегли робијаш стављог каџра из Кионе у срезу драгачевском, одметнули непод оптужбама власти у намери да самовласно живе и у другоме са оглашеним хајдуком Новицом Пантићем, на Завала да извршна дела чине.

Стога а на основу чл. 8. и 9. зак. о јавној безбедности начелство ово окружно позива Милана Марковића, одбеглог робијаша из Д. Дубља и Јована Радовића одбеглог робијаша из Кионе, да се у року од (20) двадесет дана, рачунећи од дана када ово објава у „Српским Новинама“ изађе, предаде најближој полицијској власти или најближем правостепеном суду, што ако не учине, начелство ће их у смислу чл. 10. зак. законом одлучити за хајдуке, када ће бити слободни свакоме убити их.

Милан је стар 27 година, средњег раста, жуто плавих очију, риђе косе и бркова, од особених знакова има са леве стране врата беџеву од шрапнела, у оделу сукненом, на глави шешир или шајкачу, на ногама опанке. Од оружја има најбољу пушку и револвер.

Јован је стар 22 године, раста високог и танког, гавранастих очију, риђе косе, без бркова, који су са тек гарни, а од одела има гуњ од сукна, кошуљу од тежињаног платна, на глави

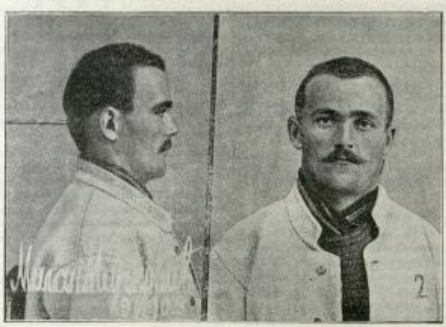

шајкачу, на ногама опанке. Од оружја има пушку шаулерку.

Из канцеларије начелства округа чачанског 19. септембра 1909 год. Бр. 13675. Чачак.

Решењем начелства округа пожаревачког Бр. 15.337. од 18. ов. мес. утврђено је, да се **Јован Марјановић — „Кобиљац“**, из Кобиља, среза маскног (чија се слика износи) одметнуо непод ово земаљских власти у намери да самовласно живи и казнима дела чини — ја хајдучује.

Стога у смислу одредбе чл. 9. закона о јавној безбедности начелство ово окружно позива Јована Марјановића, тежака из Кобиља, да се у року од (20) дана двадесет — рачунајући последњу објаву у „Српским Новинама“ пријави најближој полицијској власти — или

правостепеном суду, што ако не учини начелство ће га по поменутом закону осласити за хајдука.

Јован је стар 18 год., без браде и бркова, повисок, очију гавранастих, косе и обрва смеђих, од одела има блузу, прслук и грудњак од жуте коже и уске пантаљоне, на ногама опанке и

шајкачу, на ногама опанке. Од оружја има пушку шаулерку.

Из канцеларије начелства округа пожаревачког 18. септембра 1909 год. Бр. 15357. у Пожаревцу.

ТРАЖЕ СЕ

Милицу, кћери Јанићија Јовановића, абаџије из Смедеревца, 12. ов. м-ца незнано је шестало. Она је стара 13 година, очију црних и крупних, раста средњег, косе црне, над говори замуцкује. У оделу је шицаном. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 15960.

Урош Петровић, из В. Каменице, задарски шегрт, 16. овог месеца отумарао је незнано куд. Он је стар 14 година, средњег раста, плав, лица округлог, косе жуте. Од одела има један и чакшире а на глави шајкачу. — Депеша начелника среза левачког Бр. 1244.

Нека сво полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађене упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ивану Милошевићу, тежаку из В. Плане, украдена је једна кобила за време надзирања њене при VI пуку на Вељици. Кобила је длаке затворено дораташте, матора 10—12 година, у задњу леву ногу путопласта са жигом „К. 8“. — Акт Управе града Београда Бр. 43389.

Код свитачких Цигана нађена је једна жаребица, матора 6 година, дораташта, цветаста, жиг „А“. — Депеша начелника среза добричког Бр. 11196.

Живку Гајићу, из Сремчице, украден је један коњ ноћу између 20—21. овог месеца. Коњ је длаке зелене, стар 5 година, висок 180 см. без других обележја. — Депеша начелника ср. посавског окр. београдског Бр. 16573.

Ноћу између 21. и 22. овог месеца, непознати крадљивци украли су Луки Мијаиловићу, из Кострешаца, једног коња длаке дораташте, матораг 7 година, у задњим ногама путаст, на челу мало цветаст, висок 145—150 см: без роговаша а са жигом „Т“ 6. пужа. — Депеша начелника среза рајевског Бр. 8631.

Ноћу између 14. и 15. овог месеца, остала су два бика из села Милатовца, општина Симића и коми. из Крагујевца. Један је бик длаке плаве. цветаст, а други длаке плавожуте. Оба су матори по 3 године. Те исте ноћи нестао је тој општини и два касапска вола са жиром С. К. с десне стране куна, матори по 7—8 година. Депеша начелника среза крагујевачког Бр. 13697.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на оне крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 40. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 4. ОКТОБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а кад год потребе и више пута недељно. Претплата се колаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државне и општинске надлештва, и за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

РАСПИС

Свима начелствима и Управи града Београда

Зато, што је у трговини учестала појава рибе, која је повређена справама за ловљење, прибавио сам мишљење Главног Санитетског Савета од 4. септембра 1909 год. Бр. 78. о вредности такве рибе за храну народа.

Према томе мишљењу Главног Санитетског Савета нашао сам, да је справама повређена риба, ма била жива, штетна и неупотребљива за храну народа, јер се брзо на још и за живота укваси.

Позван законом, да чувам народно здравље, а на основу члана 1., 4., и 33. зак. о уређ. санит. струке и о чувању народ. здравља

Одлучујем:

1. Риба рањена — повређена — справама за ловљење, сматрана се као штетна и неупотребљива за храну народа, ма била жива или мртва.

2. Забрањује се увоз и продаја рибе, која је повређена справама за ловљење (плутовање, пампурски струкови и т. д.).

3. Изречења против ове наредбе казниће се по члану 33. зак. о уређ. санит. струке и о чувању народног здравља.

Свима полицијским властима препоручујем да се старају за тачно извршење ове наредбе.

СБр. 10756.
18. септембра 1909. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи града Београда

Расписом од 3|X—1891. год. СБр. 6625 као и од 1|VIII—1893. г. СБр. 6181 (в. Санит. Зборник књ. III. св. 1. стр. 161 162 и 164—165) одобрено је у циљу што успешнијег лечења и сузбијања срдобоље у народу, да лекари окружни и срески сиротним болесницима издају лекове бесплатно на рачун дотичних окружних болница, када у срез изађу.

Како се овим мерама нису могли постићи жељени резултати а много управе болница, држећи се строго смисла поменутих расписа, тражиле су наплату болничког трошка од сваког болничког болесника, који плаћа преко 10 динара непосредне зарезе, то, да би се појави и распростирању срдобоље што енергичније стало на пут и издвајањем болесника у болницама што успешније сузбијала и лечила ова болест која се у ово доба и сваке године редовно јавља, — на основу одредаба друге алинеје т. 5-те чл. 26-ог измена и допуна у Санит. Закону од 17|I—1905. г. решењем својим од 14. ов. мца. СБр. 10318 одлучио сам, да се сви болесници од срдобоље, без разлике имовног стања, по болницама лече бесплатно.

Исто тако ради тога пиша издавање Санитетско Одељење и потребан антидифтеритични серум бесплатно управама појединих болница на њихово непосредно требовање и то само за болничке болеснике.

Извештавајући о овоме начелство — Управу — препоручује му се да по овоме поступи и садржину овог расписа у свом подручју прописно обнародује.

СБр. 10318.
19. септембра 1909. год.
у Београду.

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

ИЗБРАНИ СУД

(наставак)

Према томе, над у закону нису прописане квалификације за изборне судије, односно на питање: *ко може бити изабрани судија?* — може се добити посредним путем. Сваки изабрани судија је орган државне власти, који има право и дужност да врши грађанско правосуђе — да расправља извесне грађанско-правне спорове. Судија, дакле, учествује активно у вршењу државне власти. То учешће у вршењу државне власти једно је од највећих политичких права једног грађанина. Према томе, за сваког судију, ког било суда, постоје извесни услови, који се подразумевају, који проистичу из природна последица његове функције органа државне власти, и без којих он у опште не може бити судија ни једног, па ни изабраног суда, а то су: да тачно лице има политичких права; да није под туторством или старатељством; да је телесно и душевно здраво, како би правилно могао расправљати спорове — судити; да има грађ. части, итд.

Колегијално суђење у изабраном суду.

Поменули смо, да је изабрани суд грађански суд. Једна од карактерних одлика грађанских судова у томе је, што је суђење у њима колегијално.

Држећи се принципа науке и наш је законодавац код свих судова, који врше грађанско правосуђе, усвојио у начелу колегијално суђење, за и код изборног суда — § 435. грађ. суд. поступка.

Ну, док је код осталих судова законодавац прецизно одредио број судија — колегијум за суђење — дотле је код изборног суда учинио извесно одступање, које се састоји у томе, што је парничним странама дао право, да за расправу спора што га имају, саставе колегијум од 3 или 5 судија према томе: хоће ли свака пар-

ничка страна изабрати по једног или по два судије и трећег, односно петог, за председника — § 435 грађ. суд. пост.

Од интереса је задржати се на томе питању о броју судија о коме говори § 435. Текст тога законског прописа јасан је, да законодавац и овде, као и у свима грађанским споровима у опште, признаје само две парничне стране — тужиоца и туженог. Стојећи на томе гледишту законодавац је дао права свакој парничној страни, да изабере по једног или два судије и још једног за председника. Према овоме јасно је, да изабрани суд може бити састављен само из три, односно пет судија, и да би сваки други састав био противан закону. У овоме смислу стоји и одлука Државног Савета од 9. августа 1905. године Бр. 8296, а по граматичком и логичком тумачењу § 435. грађ. суд. поступка она је тачна.

Друго је питање, међутим, да ли је ова и сваква одредба у § 435. грађанско-суд. поступка и целисходна. Пракса је доста демантује, јер показује примере, где се она као непотпуна јавља. Да поменем само случај из последње године § 434. грађ. суд. поступка: деоба имања између 3 и више задругара. По садашњем тексту § 435. грађ. суд. поступка и ако интереси тих задругара могу бити сасвим разни, они су — задругари — принуђени да образују две парничне стране и да више њих бирају исте лица за судије. Ма да би и правично и правилно било, да сваки од тих задругара буде у изабраном суду заступљен својим судијом и једнаким бројем судија, по садашњем тексту § 435. грађ. суд. пост., онај задругар, који се при као тужилац јавио, заступљен је у изабраном суду истим бројем судија, који и сви остали задругари, који су просто принуђени, да бирају исто лице за судије.

По моме мишљењу, та би се непотпуност и неправда могла исправити допуном § 435. грађ. суд. поступка;

„У случајима § 434. грађ. судског поступка где има више од два парничара, сваки од њих има право изабрати по два судије, а сви један за председника; а поред тога сваки по једног, који би су судије у случају њихове привремене замене“.

На тај начин, поред тога што би и праничност била задовољена, постигао би се и циљ, због кога је решавање.

Поступање код изабраних судова.

У глави XVI грађ. суд. поступка, која говори о изабраном суду, једино § § 441 до 443. садрже извесне одредбе о поступању код изабраних судова. Остале непотпуности имају се аналогијом изводити према § 3. грађ. суд. пост. из поступања код општинских и привилеованих судова.

Поменућу неке важније радње изабраног суда предвиђене у гл. XVI, а и оне које се аналогијом изводе. Тако: и код изабраног суда успоена су, што се форме судског поступања тиче, начела усмености и јавности. Рад, дакле, код изабраног суда усмен је и јаван. Прво начело — усмености — види се из § 442. грађанског судског поступка, а из речи: „изнијеће просто“, а друго — јавности — аналого § § 13., 149., 319. и 327. грађ. суд. поступка;

изабрани суд не може закључивати парничаре — § 443. грађ. суд. поступка, а аналого томе на сведоке;

заступника парничара и код изабраног суда може бити;

пуноважна је парница изабраног суда онда, када су све изабране судије са председником присутне. Одлука је — којом — она, за што гласа већина (§ 442. гр. суд. пост.);

изабране судије суде по убеђењу;

рад изабраног суда пуноважан је и без дословође, јер законодавац у гл. XVI грађ. суд. поступка дословођу изабраног суда нигде не помиње;

гласање у изабраном суду врши се опако, као и у привременим судовима. Гласове прикупља председник и пошто су изабране судије по постављеној једнакој, то председник прикупља гласове почев од најмлађег судије по годинама — аналого § 16. гр. суд. пост.;

изабрани суд доноси своје пресуде писмено са потписом председника и свих судија и предаје их на реверс парничарима ако су у месту. Ако парничари нису у месту суда, изабрани суд поступа по §§ 362. и 368. грађ. суд. поступка;

изабране судије имају за свој рад награду од самих парничних страна — § 440. гр. суд. поступка;

изабрани суд има права писменог општења са свима државним властима у земљи без плаћања ма каквих такса и поштарине. Све државне власти дужне су му указивати зак. помоћ. То право потиче из саме природе изабраног суда, јер је он државна установа.

Права и дужности полиц. власти при саставу изабраних судова.

Питање о праву и дужности полицијалсти при саставу изабраних судова несумњиво је једно од најважнијих које се јавља при расправи теме о изабраном суду, нарочито са велике важности, коју оно има у пракси. Ради тога великог практичног значаја, потребно је детаљније га расматрати.

Казали смо, да § 433. грађ. суд. поступка предвиђа један случај састава изабраног суда и његове надлежности, а § 434. остале.

За први случај из § 433. грађ. суд. поступка права и дужности полицијских власти прописана су у § § 436, 437. и 438. грађ. суд. пост., и то јасно и одређено. Полицијске власти у овоме случају имају само да виде и оцене, је ли у представљеном спору испуњено све оно што је у §§ 433. и 436. грађ. суд. пост. означено и кад то утврде, да поступе по §§ 437. и 438. гр. суд. поступка.

Међутим, сасвим другчије стоји са оним споpним случајима, за које је законодавац предвидео — одредио — апсолутну надлежност изабраног суда, — случајима из § 434. грађ. суд. поступка. Код тога питања постоје разна гледишта и између полицијских власти, као спомоћних, и између полицијских и судских власти. Та разна гледишта потичу из заједничког разумевања дужности и права: ко је надлежан да цени, да ли у представљеном спорном случају стоји један од оних из § 434. грађ. суд. поступка, за које је законодавац предвидео изабрану надлежност изабраног суда?

И док наше полиц. власти, бар у већини, држеће се мишљења које преовлађује у Државном Савету, наиме, да су и оне само надлежне за оцену питања: је ли представљени спорни случај један од оних из § 434. грађ. суд. поступка, — на кад нађу да јесте, поступају даље по § 437. грађ. суд. поступка и на захтев тужиоца бирају судије за противну страну, — дотле у Касационом Суду влада друго — супротно — гледиште, да је за расправу тога питања надлежан једино суд.

Рада јасније схватања тих разних гледишта изнећу овде једну одлуку Државног Савета и једну Касац. Суда, које се могу сматрати као начелне одлуке: Државног Савета, као највише административне власти, и Касационог Суда, као највеће судске инстанције наше:

У једном конкретном случају Државни Савет донео је 12. јуна 1904. год. под № 5199. (види „Збирку одлука Државног Савета“, стр. 83.) овакву одлуку:

(свршиће се)

Љ. Јоцић

БОРБА ПРОТИВ ПОРНОГРАФИЈЕ

Порнографијом се називају грамотни цртежи, ликови, фигуре, бесрамна и скаредна писмена којима се вређа јавни морал.

Продаја оних безобразних ствари казни се по § 363. кр. зак. чија одредба гласи: „да се казни у новчу од три до сто динара или затвором до двадесет дана који „бесрамна и скаредна писма или ликове „и фигуре прави и направљене јавно овеси „на углед назове, или их продаје, или „иначе распростире. У исто време такви „предмети да му се одузму“.

У прилог овој законској забрани, у колико је нама познато, нпаи постоји она трговина, која је тако рећи постала међународна. Издаје и сама порнографски листови и списи скаредне садржине и гравире, којима се очито вређа нравственост.

Централно друштво за заштиту против узичне расцутености организовало је прошле године један међународни конгрес против порнографије. Овај конгрес држан у Паризу 21. и 22. маја прошлог год. под председништвом сенатора г. Бераније-а, и на истом су била заступљена појединa удружења скоро из свих европских држава, која су поднела извештаје о стању њихових законодавстава, карактеру и интензитету повреда јавног морала у њиховим земљама и средствима која се употребљују да их сузбију. Закључци које је конгрес изразио и сва питања која је расправљао о овој материји од особитог су интереса, не само научног, него и иначе у погледу на сузбијање непристојности ширења ове срамне трговине. Из извештаја о раду овога конгреса, који

у нас није до сад забележен (Révue pénitentiaire et de droit penal [1] видимо мотиве за казнимост, средства која би требало употребити за репресију порнографије, о којој је као што се види из цитиране одредбе привичног законика, ваздно рачуна и наш законодавац, ну, која на жалост као да се слабо примењује, на штету јавног морала и циља у коме је донесена. Ово нас поступе да на овом месту изнесемо питања која је расправљао овај конгрес, јер су она не само научног интереса, већ и од актуелне важности у погледу на ону моменуту порнографскуу трговину, која се и у нас води.

Прво питање, којим се бавио конгрес, чији је известилац био сенатор Бераже, — по моменутом извештају, — биле је ово:

„*Има ли места изузимати међународним мерама фабрикацију, понуду и продају, баш и тајну, писмена, цртежа или предмета којима се вреда морал?*

„Трговина са безобразним стварима, репродукованим цртежом или писмено, охрабрена великом добити, постала је међународна и изазвна следствено, такође међународне репресивне мере. Да би се спречила ова трговина, треба јој „пресушити извор, тј. „спријечити саму „фабрикацију и не само колпортажу и „продају; осим тога, изгледа потребно „да се нападне баш и тајна понуда и „продаја безобразних предмета; то што „не чини још ниједно законодавство

„Против забране фабрикације независно од сваке продаје, не би се могла „истаћи никаква замерка у принципу: „оба услова којима казнена наука прописује деликтнозан карактер овде се сусрећу; и то: неморалност акта, навесно „знање које има његов аутор о корумпативном карактеру произведених предмета, и друштвена штета, услед неоспорне опасности од њихове предаје „јавности. (Извештај г. Беранже-а).

„Са другог једног гледишта, публицитет се не би могао сматрати као битан „услов за репресију. То је карактер који „ретко иницирају казнени закони за друге „делкте. Изузимајући штампарске пре„ступе и јавне повреде стида, тајност „акта не брише деликтнозан карактер са „казненог гледишта.

„Било да је извршен јавно или тајно, „један акт који се сматра као покудан, „казни се у највећем броју случајева. „Зашто би се изузетно бенефицирали за„брикација срамотних писмена или цр„тежа? Зар она није једини извор који „треба угушити? Чему би служила за„брикација без продаје? И како ће бити „продаје без фабрикације? Као конклу„зије у своме извештају г. Беранже је „предложио овај захтев, који је конгрес „усвојио:

„*Има места да се узимуће међународним мерама:*

„1° *Фабрикација и држање у виду „трговине, писмена, цртежа или предмета „којима се вреда морал.*

„2° *Понуда и продаја, баш и тајна оних писмена, цртежа или предмета.*

[1] № 6. 1908. г.

Има места провоцирању једне званичне дипломатске конференције на којој би се владе споразумеле о томе да се донесу у свом смислу аналога законодавства у свима земљама.

Друго питање о коме је конгрес већао, било је овако формулисано:

„*Треба ли раширити надлежност судије домицила на акта понуде или продаје учињене на страни?*

Ово је питање било предмет извештаја г. *Pasi-a Nourrisson-a*, које је дискутовано на првој седници од 22. маја.

Сходно у свима законодавствима једнако су казниме понуда и продаја срамотних предмета. Ну, већина издавача ових срамотних публикација распростиру своје продукте на страни; не може им се стаити на терет никакво једно понуде или продаје у њиховој сопственој земљи; на другом месту не могу се ухватити, из чега излази да они умичу свакој репресији.

Тешкоћа се не може решити друкчије, него ако се одлучи да ће судија домицила аутора срамотних публикација бити надлежан за репресију аката понуде и продаје који су учињени у страним земљама.

Отуда је предложен следећи захтев који је конгрес усвојио:

Конгрес изражава жељу:

1°. *Да се делкнт, у материји понуде, продаје или поношења писмена, цртежа или предмета, којима се вреда нравственост, сматра учињен како у месту у коме је аутор радио, тако и у оном месту у коме је произведен резултат делкнта или треба да буде произведен;*

2°. *Да се утврди споразум између разних земаља, који би имао за предмет сложитеље документа и потребних извештаја који би допустили сваком народу да зна кривце који стижу на његову територију.*

Друга седница конгреса била је забележена интервенцијом друштва француских књижевника, које је чинн најмању част.

Председник друштва г. Georges Lecompte, дошао је да у његово име одбије од француских књижевника сваку солидарност са ауторима и издавачима порнографских дела.

„У име друштва књижевника, рекао је г. Georges Lecompte, „т. ј. у име не„измерне већине француских писаца, част „ми је да вам изложим најјачи протест „против порнографске индустрије, која „дискредитује у свету нашу литературу, „компромитује њен сјај и наноси вреда „легитимном утицају наше земље.

„Јаки лепотом, разумом, отменошћу, „силним људским страстима и племени„тим идејама, које карактеришу — данас „као и јуче — нашу литературу, ни смо „се од дужег времена ограничили на по„пустљиво презирање према срамотним, „глупим и одвратним списима који се „закључују под наш навилон.

„Али постаје одвећ очевидно, да у „ирнос свом сјају француске литературе „и племенитих људских покрића које је „откључују, налазе све више изговора „због неких бешчасних књига, — већином „код нас ивворисаних — да би оклеветали наше нарани и наш дух, да изазову против нас мишљење светско.

„Тада смо нашли да би бутално пре„зирање свршало нападом према наслеђу „литературе славе коју смо наследили од „наших великих предака, према свима ар„тистима који сада настављају њихово „дело лепоте и разума, исте тако и према „писцима будућности којима смо дужни „да одржимо нетакнут престиж језика и „мисли француске.

„Таквим једним — потпуно смишљеним — актом ми доланзимо да одбијемо „сваку солидарност са овом писком трго„вином, која нема ничега заједничког са „нашом литературом. Ми то не чинимо „толико за француску — која се не пара „у томе — колико за стран свет, који „се лако заводи перфидном квалификацијом „који се кад што поводи за неправедним „асимилацијама.

— — — — — — — — — — — — — — — —

„Протествујемо с вама заједно из потпуног нашег убеђења, из одвратности „према порнографској гомили. Не само што она корумпује већ понижава. У њој „гледамо најгорег непријатеља вештине „и лепоте.

„... Подижемо се с гнушањем против „порнографије.

„Француски књижевници изјавну је „презирању поштених људи сних земаља. „И у будуће најодлучније клевете неће „вредити ништа пред тим фактом, да је „литература француска једнога дана, сита „толиких увреда и одвратне солидарности, „устала гневно и са гнушањем против „нечисте животиње".

Овај речит протест био је дочекан једнодушним аплаузом скупштине. Он је имао онуда спасоносан одјек, и довршење, не сумњамо у то, да сачува француској литератури добар реноме који она ужива с правом у свету.

„На митингу који су организатори конгреса приредили у вече 21. маја у хотелу des Sociétés savantes, Henrie Barboux трегирао је тако знане имунитете вештине, у веома речитом говору, из кога вадимо само ова места:

„Ја бих хтео да покажем да вештина „не обожава ово што је срамотно; да„леко од тога срамотност је понижава и „руши и реагирајући на цело друштво, „ова корупција вештина задаје најкобнији „удар величини држава и припрема њи„хову пропаст и њихово ропство.

„Сама вештина није била довољна да „сачува од коначне пропасти дивну Ита„лију Медичића. У овој епоси карактера „су се били потпуно промениди. Поли„тичка слобода била је нагнала скоро на „свих великих народи, сужавања свакот „дана и најпосле угушена влашћу, која „је расла, богатих „амилија. У Флоренцији „увођење прогресивне порезе на приход „и глобе које је она била повукла довеле „су до сиротиње најбогатије грађане а „друге приморале на изгнанство. Јавно „богатство било се неповратно смањило, „и Леран Медичи који је оменао своју „имовне са државним банкротирао је са „републиком. . . . . .

...„После смрти Савазаролине Флоренција је била пљен правог грађанског рата. Велики вештаци који бејаху проспавали Quattrocento бејаху повраћени за другим. Вештине се беху коруповале са спадањем морала и републике је загано корачала кобној 1529. години, „у којој су флоретинци шетајући се у пољу, могли чути из далека приближавање шпанског добоша, но, у скоро неспособни да задрже царску војску и да „се боре у оној опкоиница које је бранио Микхел-Анђ, капитулирали су пред генералом царске војске....

После Barboux-a, г. сенатор Lamarzelle третирао је репресију порнографије са гледишта правног. Он се специјално трудио да покаже потребу акције појединаца.

„Оно против чега се треба борити — каже он — „јесте ширење и експлоатација неморалности. Није довољно ново „законодавство; оно не би служило ни „чему. Треба да се сваки бори за морал. Индивидуални напор може дати лек.

Најпосле је Marc Sangnier снажно устао против разврата „који разорава моралне силе“.

* * *

Из изложеног извештаја јасно се види, колика је борба науке и цивилизације за сузбијање скаредности о којој је реч; и напори ноји треба да обрате и нашу пажњу ако нешто друго, а оно бар на вршење закона против порнографије, који већ постоји да би се оно зло колико толико у мањило, у коме смо их циљу и изложили.

Милош М. Станојевић
судија.

О СПРОВОДУ ОКРИВЉЕНОГ СУДУ

Кривична истрага против окривљеног, код полицијске власти, спушава се писањем кривичне тужбе за надлежан првостепени суд, и спроводом окривљеног суду ради стављања под суд и суђења по истом окривљеном.

Наш законик о крив. суд. поступку у § 158. вели: „она (полицијска власт) ће написити тужбу на суд и кривца заједно са протоколима чињеног испита и стварима, ако би каквих било, спровести надлежном суду“.

Питање о спроводу окривљеног суду врло је прости ствар, кад се окривљени налази у истражном притвору. Истражна ће га власт, као своја притвореника, просто стражарно спровести суду, који доноси решење, хоће ли се он ставити под суд у оните, и на другом месту хоће ли се бранити из притвора или из слободе. Окривљени у притвору лишен је слободе, и спровод његов од полицијске власти ка суду не причињава никакво ограничење његове слободе. Његова је слобода претања већ раније ограничена, чим је стављен у притвор.

Међутим ствар стоји другче са окривљенима, који нису у притвору, а имају да се спроведу суду у смислу нарећења § 158. кр. суд. пост., са окривљенцима дакле, који одговарају за кривична дела која у претходној истрази не повлаче за собом притвор. Да ли ће и њих полицијска власт спроводити суду онако исто као и своје притворене окривљенике? Да ли ће их „спроводити“ или само упућивати, да извесног дана предстану суду? Предстанак њихов од важности је за суд, јер он може наћи, да је кривично дело за које је окривљени спроведен тако да повлачи притвор, у ком би га случају одмах и притворио, док би у случају њиховог непредстања био принуђен да издаје налог полицијској власти, да такког окривљеника притвори и њему упути.

Наш § 158. не прави разлику између окривљених, који су у притвору, и оних што су у слободи. Он предвиђа за све спровод суду. И према томе логична је последица, да полицијска власт мора са актима испећења упутити суду и окривљено лице.

Питање је сад само око тога, како ће полицијска власт извршити ово упућење окривљеног из слободе суду. Да ли се то упућење, или како се то обично вели „спровод“, има сматрати за лишење слободе окривљеног или не. Ако би тај спровод представљао лишење слободе, онда би било њиме погажено нарећење чл. 9. Устава, који каже да нико не може бити притворен нити у опште лишен слободе без решења о томе. А лишење слободе и притвор допуштени су само у изванним случајима, које предвиђа § 131. и § 131. а. кр. пост. Према томе лица, која не могу бити притворена, не могу ни спроводом бити лишена слободе. Тај се спровод има тако извршити, да окривљени не претрпи никакво ограничење у слободи кретања, а то ће бити само тада могуће, ако полицијска власт нида окривљеном просто налог, да у означено време предстане суду, а она поступе истом акта. „Спровод“ ће тиме бити спрпен.

Међутим полицијске власти не схватају овај спровод овако. Оне махом, спроводе стражарно окривљеног са актима суду. Оне позову окривљеног, да у извесно време предстане полицијској власти, па га после са стражаром — пандуром упућују суду. Оне то чине с тога, што првостепени судови захтевају, да при пријему акта виде и окривљеног, па ако овога нема они враћају акта захтевајући истовремени спровод и акта и окривљеног.

Обе ове праксе: и полицијске власти и првостепених судова су погрешне. Полицијска власт има спровод да изврши на тај начин, што ће окривљеном издати налог да у извесно време, када стижу акта његовог окривљења суду, овоме предстане, а акта одвојено пошље суду, који ће их примити, па ако је окривљени предстао, онда донети одмах своје решење о стављању или нестављању под суд. Суд не сме вршити полицијској власти акта због тога, што окривљени није предстао, већ је дужна издати налог полицијској власти, да му такког окривљеног, који није предстао, упути. Тек у том случају полицијска ће власт извршила спровод стражарно, као што се врше у опште стражарна упућења сведока, који неће да предстану власти, али ни у ком случају не сме она овакког окривљеног, који би сам по наредби полицијске власти предстао суду, стражарно спроводити са актима.

Питање о овом спроводу од особите је важности, јер ако се такав окривљеник не сме лишити слободе, а ми држимо да не сме, ако се тиме нреће нарећење чл. 9. Устава, а ми држимо да се нреће, онда настаје могућност да се кривично казни овај полицијски чиновник, који нареди такав спровод, који садржи у себи лишење слободе окривљеног. Није мала ствар, да ли ће се према таквом чиновнику применити § 122. казн. законика или неће.

Има овог полицијских власти, које ову ствар овако, како ми назамемо, и схватају. И добро раде што тако поступају. Треба само замислити случај, да какав већени београдски грађанин, окривљен због какве јавне увреде, у пратњи оружаног жандарма, који носи пата истраге, иде на Управе вароши Београда да приседстени суд за варош Београда, на увиђаја, колико би се тиме худило јавном моралу, и колико је таква пракса погрешна и штетна. Желети је, да и судови овако, како ми назамемо, схвате „спровод“, у ком би смислу био користан и расиво Министра правде. Не би било од штете, да се о овоме службено обавесте и полицијске власти.

Д-р Д. М. Суботић

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

Мари Жордан је себи већ представио сцену. Убиство је извршено ноћу, без сумње, после оштре препирке, као и оне, коју је сазнао из гроФичиног писма. У осталом, вараи се, убиство није извршено услед разјарености, већ са предумишљајем и убица је све припремио, што му је било потребно, да отклони сумњу од себе и да увери свет да је се гроФица сама убила.

Вероватно је, да је радио по унутрашњим његовим нагонеи и да му је она набавила све, што му је било потребно за извршење злочина. Кад би то у стварн било и кад би се могло доказати, онда би је могли притворити као његову саучесницу.

— Не идимо тако далеко, рекао је себи детектив, и нађимо испочетка. Дакле, убица је ушао прошле ноћи у собу са чврстом намером да је убије, да је се што пре отараси, како би наследио њено богатство. Вероватно је, да ју је изненадио за време свлачења, ухватио за гушу, задавио, па затим обесио о шарку од прозора. На тај начин није било никакве ларме у хотелу и нико није могао ништа чути. У осталом, то су и моиди потврдили, кад кажу да се није чула никаква ларма и вика. Тако је. Не варам се. Убица је пришао полако кревету, уверио се да

гроФица спава, играбио је за гуњу и задавио, па је после обесио, да би изгледало да је се сама обесила. Све му је за руком добро испало и у хотелу се није било нико пробудио. Пошто је извршио убиство, заиковцу је мало лакше било и одмах је кренуо пратима. Али да би сакрио своје трагове и да нико не би посумњао у самоубиство, нашао је, да је апсолутно потребно закључати врата на собе. На тај ће начин сваки веровати, да се гроФица сама забравила у собу, како је нико не би омео приликом вешања. Природно је онда, што је гроф де Секото сам забравио собу. Али је сад питање, на какав ли је начин то извео?

Марк Жордан је знао шта ради и та му је вештина већ била позната. Треба протурити јак свилен конац кроз клучаоницу, закачити ригли и попући, па за тим конац прекинути и извући и врата су, наравно, забрављена. И гроФу је била позната ова вештина, а вероватно је, да га је и његова метреса научила. Такав је био закључак Марка Жордана и сав срећан што је загонетку решио, дође се са столице, баци своју угашену цигарету и зовну Леонеса, који одмах дотрча.

— Спремићеш ми вечерас све што је потребно да се преобучем као крадљивац.

— Разумем учитељу.

— Качкету, дугачки плашт блузу, ђемер, калаузе итд. итд.

— Разумем, знам већ шта све треба спремити.

— Доћи ћу да се преобучем око једанаест часова.

— Све ће бити спремљено, учитељу.

— Добро. Сад идем да се надишем мало чистог ваздуха, на ћу се за кратко време вратити. Ових ћу дана бити веома заузет и ако ме неко тражи, кажи да нисам код куће.

— Разумем, учитељу. Али ако доктор?.....

— Са њиме ћу вечерати.

— А ако други дође?.....

— Нисам код куће. Заузет сам.

— Разумем, учитељу.

— Мој штап, мој шешир?

— Ево, учитељу.

— Сада до виђења!

— Све ће бити спремљено.

Чим је Марк Жордан узео шешир и штап, напао је на улицу сав срећан и задовољан, јер је осећао да ће имати успеха.

IV

Борба.

ГроФица од Тора, коју је Доларес звала Жиана, становала је у једном малом хотелу у улици Вебер, који је узео под закуп њен милосник. У очи саме пратње Жиана је рано устала, у намери да присуствује пратњи њене супарнице, али последњег момента морала је од тога одустати, јер је осетила грижу савести и тако је, обучена у својој луксузној тоалети, која је била украшена најскупоценијим чипкама, остала у својој богато намештеној соби, шетајући се од врата до прозора. С времена на време погледала би на часовник, који је био на камину, да би видела колико је сати и казнила би себи: „спровод се креће, већ је на путу, сад ће проћи; или би гледала кроз прозор и већ замишљала, какав ће израз лица иза мртвачког сандука направити њен милосник. Она је била јако узнемирена и непрестано је мислила на убијену.

Док је Жиана овако премишљала, одједном са улице одјекну звоно; она уздрхта, обрне јој се пепиче у полукруг и њеним очима видео се страх.

— Ко је то!?

Она журно притрча и вратима, ослушкивала је и непрестано дрхтала.

Шта ли је тада мислила?

Жиана нагло отвори врата, јер познаде глас њеног милосника и викну са степеница:

— Како то, зар си ти Перезу?

— Да, ја сам, одговори гроф де Секото.

— Шта се збива?

— Казаћу ти.

— Пођи се!

Гроф нагло устрча уз степенице и пре но што изусти једну реч, пажљиво затвори врата. Израз његовог лица био је тако страшан, да је Жиана пребледела, као мртвац и она му замишљено рече:

— Шта има?

— Ужасна ствар!

— Шта?

— Маркиз је у Паризу.

— Твој шурак?

— Да.

— Па лепо! то је сасвим природно што је дошао да присуствује пратњи његове сестре.

— Да, али шта је неприродно, то је што се противи сахрани.

— Како то?

— Дошао је у хотел у пратњи комесара полиције и више жандарма са решењем истражне власти, које га опуномоћава да може обуставити сахрану.

— Зашто?

— Зато што тврди да се гроФица није сама убила, већ да је убијена.

За овим настаде ћутање. Тако су се они неко време гледали и на свашта помишљали. ГроФица му најпосле рече:

— Дакле!

— Шта имам да ти кажем, ствар је ужасна!

— По чему?

— То ће направити такав скандал и кога ће окривити за убиство? Мене.

— Тебе? А зашто?

— Зар ја знам?

— Може ли се доказати да си ти извршио убиство?

— Не верујем.

— На основа?

— Али тешко је отклонити такве сумње. И ко зна?

— Да нисмо направио какву бесмисленицу?

— Нисам, сигуран сам...

— Онда се не плаши и не прави такво лице!

— У почетку сам обамро од страха и нисам ја од чега, али сам се сад стишао.

— Не може се, дакле, ништа пронаћи?

— Ништа. Убеђен сам.

— Онда се не брини, већ мисли на живот који ћемо тек сад водити. Тестаменат још увек егзистира?

— Још увек. Зато сам се већ побринуо, али нас то може и упропастити.

— Како то?

— Може се доказати да су моји интереси били да гроФица умре.

— Али то не доказује да си ти то убио и да си у опште имао намеру да је убијеш.

— Тако је. Али има једна ствар која ме плаши.

— Која?

— Не знам шта је писала своме брату!?

— Она није ни сањала шта ти намераваш.

— Не верујем. Брао сам са њом свршио!

— Имала сам право кад сам ти казала да се пожуриш. Тога, пак, господина научићу памети.

— Маркиза?

— Да, ако те узнемирава. Отићићу до амбасадора и овај ће га одмах опозвати у Русију, пошто не може ништа да ми одбије.

— Да, то је најнаметније. Присуство му његово у Паризу много смета.

— Сутра ће отпутовати, казаћу ја амбасадору. Сад је једанаест сати, имам времена да се обучем и она позову своју службачу.

— Донесите ми хаљину и очешљајте ме.

— Одмах, госпођо гроФице.

— Остављам вас, рече гроф, и кад ћу вас видети.

— Дођите на ручак; ја ћу се дотле вратити.

— Врло добро. Ја сад идем, идем и до виђења.

— Гроф оде, а мало после оде и гроФица на колима у шпанолску амбасаду. После једног часа гроФица се кући врати и гроф је је већ тамо чекао.

— Дакле, шта си урадила, рече он.

— Свршено је. Амбасадор је пратио телеграм у Мадрид и кроз два сата маркиз ће добити наређење да одмах отиђе на дужност у Петроград. Амбасадор се ужасно ђути.

(наставиће се)

С француског
Милутин Т. Марковић

ИЗ СТРАНОГ СВЕТА

Међународна конференција за сузбијање трговине са белим робљем. — Аустриjска лига за сузбијање трговине са белим робљем сазвала је интернационалну конференцију и она је одржана у Бечу од 21. до 24. септембра тек. године. Циљ је конференције био, да реазмара шта се све учинило у томе питању од конгреса, који је одржан у Паризу 1906. године, и да претресе и припреми материјал за рад идућег конгреса, који је заказан за мај месец идуће године у Мадриду.

У том циљу позвате су све европске државе, да изаљу своје делегате на конференцију, а тако исто и све лиге за сузбијање трговине са белим робљем, које постоје у Европи и Америци.

Званичне делегате изаслале су ове државе: Белгија, Немачка, Француска,

Грчка, Нидерланд, Норвешка, Шведска, Аустрија, Угарска, Италија и Србија, која је као званичног изасланог делегата на конференцију изаслала г. Добривоја Бакића, шефа антропометријског одељења министарства унутрашњих дела.

Све лиге које постоје у Европи за сузбијање трговине с белим робљем, послале су своје изасланике, па и једна из Америке.

Материјал, који је на конференцији претресан, јесте у главноме овај: прегледање појма „трговина с белим робљем", нарочито у том погледу, које се све радње имају узети да у себи сачињавају постојање дела трговине с белим робљем. Тражено је да се на сваки начин постигне споразумно решење питања о тој трговини у свима европским законодавствима. Предочаване су тешкоће, на које се наилази приликом повраћаја у отаџбину жртава те сраме трговине, и то: у погледу административних прописа појединих држава, у погледу споразумног рада полицијских органа и у погледу трошкова. Ради што успешнијег сузбијања трговине с белим робљем захтевано је, да се што више и са приватне и са државне стране, и материјално и морално, потпомажу лиге и удружења која служе искључиво томе циљу. Расправљано је питање о изворима трговине са белим робљем и предлагано укидање јавних проститутских радња, не би ли се једном за свим стало на пут овој трговини. Предлагано је још, да се обављани проститутских радња опитерете необично великом порезом, но тај предлог није усвојен, јер се та пореза сматра као неморална. Најзад је захтевано, да се од свију држава науме сви законски прописи и уредбе које дотичу и регулишу питања о трговини са белим робљем и проституцији, како би се тај материјал послао енглеском комитету у Лондону, да он изради једну упоредну збирку и стави је на расположење свима националним комитетима.

Шпанољски комитет има дужности да среди сав тај материјал и састави дневни ред за идући конгрес у Мадриду 1910. г.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине прекадинске, актом својим Бр. 1303, пита:

„1. Једном грађанину ове општине, украдено је једно јагње пре Ђурђева дана ове године.

Ове су јагње украла деца, која немају још 12 година и продала га једном дечку, такође испод 12 год.

У § 321. крив. законика стоји, да се деца, која немају 12 година своје старости, предају родитељима, да их казне. Међутим, та је казна никаква, и због тога се овакви случајеви често дешавају, и суд је дошао у немогућност да овоме злу стане на пут;

2. Два лица из ове општине, купила су заједнички једно имање од Турака и поделили га.

На овом имању постоји и један бунар, који је приликом поделе остао на имању једнога од ових купаца.

Купци су помрли и остали су њихови синови. Сада онај, на чијем је имању бунар, не дозвољава службеност на бунару оном другом наследнику, а ни разлога што му се чини штета на имању, због чега је поведена парница од стране онога последњег, који тражи да му се по процени вештака исплати половина бунара;

3. У овој општини, а то је пре отцепања на дужност садашње управе, практиковано је и издавата су од стране суда и одбора уверења о немантини свима лицима, која су осуђивана на казну и накнаду штете, само ако су они имали старије у кући, на чије су име гласиле таџије од имања. Међутим у § 517. грађ. законика стоји, да деца мушка, после навршене 15 год., добивају раван део са осталим пунолетним задругарима у свему приносу и прихоДу; и у § 471. тач. 16. грађ. суд. поступка да се за извршена крив. пресуде, по којој би окривљени имао да одговара за какву штету, узима у попис све имање осуђенога и излаже продаји као и за остале кривичне трошкове, једном речи ништа му не остаје.

На сва ова три питања суд учтиво моли уредништво да што пре одговори и то:

За право питање могу ли се осуђивати родитељи за малолетну децу, пошто о њима не може довољно надзора;

За друго питање има ли право накнаде син умрлога за бунар или само на службеност; и

За треће питање: је ли законита радња раније општинске управе у погледу издавања уверења о немантини за городечу, и ако јесте, онда сме ли и ове општински суд тако да ради?"

— На ова питања одговарамо:

1. По јасним прописима § 321. кривичног закона, деца испод 12 година старости не могу се кажњавати за кривице које учине, него ће се предавати својим родитељима или туторима, да их они казне.

Што се тиче питања о одговорности родитеља за накнаду штете, коју учине ова деца кривичним делом, то би могло бити предмет грађанског спора ако би се несумњиво утврдило, да су родитељи криви: било због крајње немарности у васпитавању и упућивању своје деце, било што би они намерно помагали своју децу у рђавим склоностима (§ 807. грађанског закона;

2. Кад је тужилац тражио да му се само плати половина бунара, јер му се право службености спречава, онда суд само о тој ствари може и судити (§ 304. грађ. судског поступка), пошто по грађанским споровима саме парничне стране одређују шта ће бити предмет спора и суђења, а не судови; и

3. По чл. 102. закона о шумама, могу одговарати родитељи за накнаду штете ако се утврди, да нису над својом децом вршили довољан надзор, али то треба да је пресудом изречно предвиђено.

Ако самом пресудом нису родитељи осуђени, онда се из њиховог имања не може вршити наплата, пошто између родитеља и деце у опште не постоји заједничко општење, без обзира што деца макар и пунолетна, живе на њиховом имању.

Ако је кривац лице из задруге, о којој говори § 507. грађанског закона, онда би се, у смислу § 507. истог закона, могао тражити његов део у приносу и прихоДу од навршетка 15 година, и то употребити за наплату штете, коју је учинило кривицом.

Према овоме, кад год учине штету синови који живе на имању свога оца, па отац није нарочно осуђен на плаћање штете у смислу чл. 102. зак. о шумама, може се издати уверење о сиромаштву без одговорности оних, који га издају.

Кад је, међутим, лице из задруге, онда се прво мора видети има ли оно иметог од приноваа или прихода, па ако нема, тек ће се тада издавати уверење о сиромаштини, а ако има, онда ће се то узимати у попис.

II

Суд општине ошљанске, актом својим Бр. 1585, пита:

„Старатељски судија наредио је, да се прода плевља једне масе и новац унесе у масену готовину.

Како се плевља сматра као непокретност, јер је везана за земљу, то настаје питање: ко је надлежан да изврши продају — да ли општински суд, или полицијска власт?"

— На ово питање одговарамо:

Ако је старатељски судија наредио да се прода само плевља, а да земљиште на коме је она и даље остане као својина масена, онда је он већ у напред одредио ову као покретност, без обзира на прописе § 189. грађанског закона.

Управо, он је морао наредити да се прода само материјал из кога је она састављена (греде, чатма, даске, шеранда или греда и т. д.) и за такву продају надлежан је и општински суд.

Ако се из акта судије не види тачно шта он хоће, онда се њему треба и обратити за ближи упут, јер уредништво нема пред собом његов захтев, на да зна шта се хоће.

На случај, да је судија наредио и продају земљишта на коме је плевља, онда би тај суд био ненадлежан у смислу § 13. и 406. грађ. судског поступка, него би то морала учинити полицијска власт, којој би тада требало послати захтев старатељског судије.

III

Суд општине ново-селске, актом својим Бр. 863, пита:

„Пресудом овога суда биха су осуђена са по 3 дана затвора 2 лица из ове општине, за кривицу из §-а 391. крив. закона. По жалби осуђених, проведени суд поништио је због извесних формалности, пресуду, и наредио да се по примедбама поступи. У тону времена један окривљени умро је.

Суд моли за објашњење: могу ли се оба оптужена т. ј. и маса или наследници оптуженог који је умро, и оптужени који је жив, осудити на плаћање привичних трошкова посебице или солидарно, пошто је рањени и садашим исљењем утврђено, да су оба оптужена извршиоци дела за које се оптужују?*

— На ово питање одговарамо:

Кад по примедбама судским није донесена нова пресуда, а један је међутим од окривљених умро, онда је, према § 397. крив. закона, према умрлом искључена свака акција власти.

Ако има места накнади штете, онда би оштећени морао подићи према његовим наследницима парочиту тужбу код редовних судова.

Како, међутим, пресуда још није правоснажна, а поготову још један кривац, суд може осудити само на целокупну накнаду штете (§ 804. грађ. зак.), а он нека после тражи од наследника умрлог.

IV

Деловођа општине крупичке пита:

„Молим уредништво, да ми по ниже изложеном питању да одговора, а но могућству у првом наредном броју.

Утрина села Б. у овоме округу, по дуговањем распореду бр. 2, и по распореду за год. 1897 годину, дуговала је извесну суму пореза. На конац 1897 рачунске године, која се рачуна до 28. фебруара наступајуће године, приликом превођења дуговног распореда, изостављена је сума преко 200 динара од дуговног пореза и није наведена на дугу за 1898 год.

Иста сума није показата у расподреду ни за 1899. до 1908. годину ни ни за ову 1909 год., и тек је сада примећено приводом прегледа тих рачуна да ова сума није проведена као дуг.

Према томе:

1. Да ли та сума, у смислу чл. 123. зак. о непосредном порезу, као утрписка пореза подлежи застарелости, пошто је то пореза од 1892 и 1894 год.

2. Ако подлежи застарелости по закону, онда да ли може да падне на терет рачунополагача, и ако се је утврдило, да је он није утајио, већ да ли грешком или будући на чега није прево на дугу.

3. Најзад, ако не пада на рачун рачунополагача, може ли се поново задужити у распореду као приповљени део, т. ј. ако не подлежи застарелости?*

— На ова питања одговарамо:

По члану 126. закона о непосредном порезу, распорећени порез застарева за пет година, на било да га дугују приватна лица, било општине или села на своје утроше.

Према томе, кад је порез још из 1892 и 3 године, онда је он према селу одавно застарио, и од њега се више не може ни сме наплаћивати, нити примаљати по расподредима.

Како је до застарелости овог пореза дошло због кривицом дотичног рачунополагача, јер га он није пренео на дуговпнот распореда 1897 у дуговани распоред 1898 године, то ће га Гл. Контрола учинити одговорним за изостављену суму од 200 динара, без обзира на то што је он то учинио нехотично и грешком.

V

Суду општине лозничке, у округу ваљевском, на акт Бр. 2416, одговара се, да он треба однах да извести старатељског судију о смрти дотичног деоваљина, и престани постојање усменог тестамента, на ће му он наредити: да ли да га приме поиме имовине умрлог или не.

VI

Суду општине ратајске одговара се, у вези са одговором датим у бр. 35. под IV, да ваше мења остало приликом предлоге, кад је колегијум врховношког суда усвојио примедбе свога разматрајућег судије.

VII

Суд општине горњо-крњинске, актом својим Бр. 1309, пита:

„Два брата, из Горње Крњине, писменом молбом код овог суда, тражили су: да суд изађе на лице места, и да им по дели на три равна дела све непокретно имање, које су у молби означили, јер им је неподељено остало приликом деобе, усљед тога, што су га дали на уживање њиховом покојном оцу, још пре 30 год. — када су се и делили, који је онда остао у задруги са трећим сином, а њиховим братом, код кога је умро прошле године, и код њега се ово имање сада налази, а од којег имања имају и таиије и на братско име гласе.

Моли се уредништво да наполи у свом листу објасни:

Имају ли молиоци права на ово своје тражење и по ном закону, пошто трећи њихов брат — код кога се имање налази, не одобрава деобу овог на разлога: „што је, вели, њему што приликом деобе, на део припало", — те иако би се суд знао по овоме управљати?*

— На ово питање одговарамо:

Општински суд у опште није надлежан за деобу задругара. код ова ниску сви заједнички тражили његово суделовање, него набрани суд.

Како је, међутим, по признању ових молилаца, већ пређена деоба пре 30 година, а један од њих никако не пристаје на деобу. то она двојица морају њи на ређедан суд, према вредности имања, те да тамо дођажу: да у опште има места деоби.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милоје Ракић, тежак из Крушара, који је пресудом суда општ. крушарског за дело из § 361 крив. зак. кажњен са 10 дана затвора, пробегао је дању суда општ. крушарске и на исти избегао већу казну 20. и 21. овог месеца. — Акт начелника среза параћинског Бр. 23650.

Миљковје Живковић, бивши надзорник општина Ошљарско Загруге у Нишу, оптужен је за утају у знатнијој количини. — Акт начелства округа нишког Бр. 6213.

Душан Караповић, обућарски радник, родом из Београда, пошао је свога газду у Кладову и одиео му следеће ствари: 1 пар лоза мушке обуће. 1 чекић, 2 пара клешта, 1 турпију, 1 карич, 1 пар кравс турпије, и једну полозну пужену пошаву. — Акт начелника среза клучког Бр. 10122.

Илија Ранђеловић, из В. Дренове среза трстеничког, по занимању пекар, стар 18 год., висок, нлав, покрао је свога газду и одиео му стварн и сенаш у вредности 45 динара. — Акт начелства округа нишког Бр. 20663.

Коста Пауновић, хлебарски слуга, који је стар 20 година, омален, пун, рађ са малим плавим брчићима, а на обн има плав панут и на глави шубару, — нову мамену 22. и 23. ар. м-ца напустио је радњу 300 дин. у новцу Димитрију Матићу, хлебару из Београда и но извршењу крађе побегао. — Акт Управе града Београда Бр. 44805.

Стевана Сабо, трг. из Пеште, који одговара код аустро-угарских власти за злочин против јавног здравља побегао је. Он је стар 42 године, висок 178 см. крупан, широких плећа, косе смеђе, модрих очију, са једним златним зубом, кратких, наслеченнх, прекопасатих, густих бркова, говори мађарски. — Акт Управе града Београда Бр. 45129.

Јулијус Морено, осмоћиник трговине Сиври Милошевића и Комп. у Београду, 19. овог месеца проневерио је 120 дин. и са новцима пребегао у Земун. Он је стар 24—25 година средњег раста, правоугаоног, кратког врата, родом из Београда, поданик аустро-угарски. — Акт Управе града Београда Бр. 44414.

Младен Јовановић, берберин калфа, родом из Крагујевца, пошао је свога газду Јована Ковачевића, берберина из Обреновца, и одиео му: 5 бријача. 2 машине за шишање, 1 тас. једно мапасе и ниже пешкира. Он је стар 27 год., висок, косе црне, очију црних. — Дневна начелника среза посавског округа ваљевског.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да их свима побегли личностима учине најважнију потеру, и у случају проналажења строжајше их упуте властима које су потеру наиле, с поливом на означено бројно стање или дознака.

УЦЕЊЕН ХАЈДУК

Решењем Господина Министра Унутрашњих Дела од 19. септембра ове године Бр. 21378, а на основу чл. 11. зак. о. заштити о јавној безбедности, уцењен је са две хиљаде динара оглашен хајдук **Новица Балчић**, из Заскаја у срезу студеничком. Уцења ће се дати онноме који га убије, ухвати или власти прокаже.

Новица је стар до 30 година, раста средњег, економског, косе плаве и брнова плавих.

ТРАЖИ СЕ

Мирослав Ж. Стојановић, трговачки помоћник из Крагујевца, 27. овог месеца отишао је од куће свога оца непознато куд. Са собом је одиео: два капута, троје панталоне, три пара чепа и новац поједе је било у чоиецету. Мирослав је стар око 19 година, средњег раста у лицу смеђ. — Акт начелника среза шумадијског Бр. 17946.

Пека сва полицијске и општинске власти живо потраже несташ лице и проиађеног упуте иницијалној власти, која је тражење затражила.

ПРЕДАО СЕ

Јован Радовић, одбегли војник сталног кадра, из Кавне у срезу драгачевском, чија је потера на прекју напао у 29 броју, предао се тим властима те је према томе престала потреба за даљом његовом траженьем.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ова три малолетника, која су тек настали да живе:

1. **Драгутин Димитријевић — Ционић**, родом из Ниша, раније по занату завариски радник, стар 18 година;

2. **Миленко Станковић**, из Вилова, по занату пекар, стар 18 година, и

3. **Живојин Маринковић**, родом из Јагодине, по занату столарски калфа стар 18 година ноћници су у последње време једну мају краја по Београду, нахна увекчуће ноћу кроз отворене прозоре. Крали су све што их

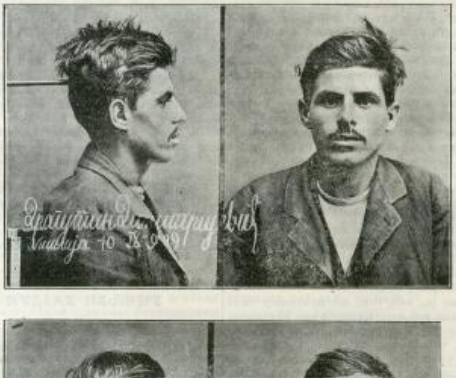

је дошло до руку: новце, одело, часовнике, накит, драгоцености итд.

За потрагу би било од важности када би се после крађе ствари провали, те се неки њихи онај који би што знао о томе, за су они продавали или залагали начне ствари, да се даље кварту пазљивом било имено или пута назвали. Они воле да су путовали по напређеним крајеви и по унутрашности, а и по Босни, Хрватској и Славонији.

УХВАЋЕН

Новица Вуловић, пекар, који је побегао из притвора начелства округа смедеревског, а чију сам потерницу имао у 36. броју, ухваћен је у Пожаревцу, те је према томе престала потреба за даљим његовим траженьем.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 8. и 9. пр. м-ца непознати крадљивци украли су Милутину Бранковићу, биштовцу из Параћина, две свиње, матере по 2 године, једну доста бело-шарено, а другу црно. — Акт начелника среза параћинског Бр. 21645.

Непознати крадљивци ноћу између 18. и 19. пр. месеца украо је Драгутину Петровићу, дело-шпицом чепурење, 18 брава оваца, које су биле затворене у пору у близини села Чекура. Од оних су: један ован црн, један жут, 2 шпицама јагњета и 14 вуница разно куне. — Акт начелника среза параћинског Бр. 22433.

Дубомиру Вукашићу, из Влашке, украдена су ноћу између 24. и 25. пр. м-ца са шупе два вола. Један је златне сиве, рогова танких и шиљастих; други доста сиво зелене, рогова кошљатих, танких и унутра повијених. Матори су по 5 год. — Дежурна начелника среза косјерићког Бр. 21041.

Ноћу између 26. и 27. пр. м-ца непознати крадљивци украли су у атмети Ђорђевићу, земљ. из Породина, једног вола и крову. Во је доста жуте, а крави буљаста без рожина, матори по две године. — Дежурна начелника среза моравичког опр. пожаревачког Бр. 17187.

Ноћу између 29. и 30. прошлог месеца, украдена је побила Светозара Ђорђевића, учитеља из Бадњева. Оно је доста дератасто, висока 5 година, у једну задњу ногу пуцаст, жичаста слепоћа „К“ управљено, висине 150 см., стрмоње ноге с преда назадно, јер се у касну сустиче. — Дежурна начелника среза посавског опр. београдског, Бр. 17071.

Обраћа се нажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 41. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 11. ОКТОБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а кроз потребе и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединим бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара друге класе среза трнавског Милиноја Б. Николића, полицијског писара исте класе среза ужичког, — по молби.

за полицијског писара треће класе среза ужичког Драгољуба Н. Николића, полицијског писара исте класе среза трнавског, — по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. септембра 1909 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Д-р Боривоју К. Јањонићу, лекару среза поречког, уважи остатка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. септембра 1909 г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милану Јовановићу, полицијском писару треће класе Управе града Београда, уважи остатка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. септембра 1909 г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу августу 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца августа извршено је у Србији:

1. **Убистава** 56
2. **Нехотичних убистава** . . . 6
3. **Покушаја убистава** 58
4. **Разбојништава** 25
5. **Силовања** 2
6. **Тешких телесних повреда** . 16
7. **Паљевина** 62
8. **Опасних крађа** 120
9. **Злонамерних поништаја туђих ствари** 8

Од изложених дела пронађено је:

Убистава . . . . . 52 или 94·6%
Нехотичних убистава . 6 „ 100 %
Покушаја убистава . . 55 „ 91·8%
Разбојништава . . . . 23 „ 92·4%
Силовања . . . . . 2 „ 100 %
Тешких телесн. повреда 16 „ 100 %
Паљевина . . . . . 10 „ 16 %
Опасних крађа . . . . 48 „ 40%
Злонамерних поништаја туђих ствари . . . . 1 „ 0·8%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *тешког оруђа* (12), *оштрог оруђа* (8), *ватреног оружја* (3), а *тим помоћу* (2) и *задављења* (1).

Упоци пићном извршењу лежи у *међусобној свађи* за 12 случајева, у *осети* за 14, у *користољубљу* за 12, у *нужној одбрани* за 4, и у *другој злочиначкој дужности* за 1 случај. За 6 случајева узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убистава јављају се: у срезу ивањском 7, у срезу бољевачком 7 (1 непронађено), у срезу моравичком 4, у срезу драгачевском 4, у срезу параћинском 3, у срезу гружанском 2, у срезу деспотовачком 2 (1 непронађено), у срезу пиротском 2, у срезу голубачком 2 и по 1 у срезовима: посавском округа београдског, таковском, јабланичком, лесковачком, лепеничком, кључком, пореч ком (непронађено), расинском, ресавском, ужичком, мачванском, рађевском, мо равском округа пожаревачког, пожаревачком (непронађено), хомољском, звишком, орашком, јасеничком округа смедеревског, подунавском, зајечарском, прокупачком и у варошима Ужицу и Београду.

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: посавском округа београдског, копаоничком, темнићском, орашком, аријевском и драгачевском.

Покушаји убистава извршени су: у срезу власотиначком 9, у срезу мачванском 4, у срезу посавском 3, у срезу параћинском 3, у срезу рамском 3, у срезу ћупријском 2, у срезу јасеничком округа смедеревског 2, у срезу пожешком 2, у срезу драгачевском 2, у Београду 2 и по 1 у срезовима: посавском округа београдског (непронађен), грочанском, лесковачком, лепеничком, брзопаланачком, пореч ком (непронађен), ражањском (непронађен), бе личком, темнићском, белопаланачком, ја буковачком, поцерском, голубачком, мо равском округа пожаревачког, млавском, качерском, бољевачком, рачанском, аријевском, пиротском, трнавском и у варо ши Смедереву.

Ова су дела извршена махом у ме ђусобној свађи, за тим у осети, а из користољубља у 2 случаја.

Разбојништва су извршена: у срезу колубарском округа ваљевског 3, у срезу крагујевачком 2, у срезу пореч ком 2 (1 непронађено), у срезу моравском округа пожаревачког 2, у срезу млавском 2 (1 непронађено), у срезу јасеничком округа смедеревског 2, и по 1 у срезовима: посавском округа београдског, копаоничком, трстеничком, бољевачком, ресавском, деспотовачком, качерском, подунавском, бољевачком, косаничком, златиборском и у вароши Београду.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: лесковачком и добричком, а кривци су похватани.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу зајечарском 3, у срезу мачванском 2, у срезу орашком 2 и по 1 у срезовима: грочанском, колубарском округа ваљевског, посавском округа ваљевског, подгорском, рамском, јасеничком округа смедеревског, подунавском, златиборском и студеничком.

Паљевине су извршене: у срезу посавском 5 (1 пронађена), у срезу лепеничком 5, у срезу врачарском 4 (2 пронађене), у срезу неготинском 4 (2 пронађене), у срезу подунавском 4, у срезу јасеничком округа крагујевачког 3, у срезу љубићком 3, у срезу посавском округа београдског 2, у срезу млавском 2, у срезу

таковском 2, у срезу зајечарском 2 и по 1 у срезовима: грочанском, тамнавском (пронађена), јабланичком, власотиначком (пронађена), гружанском, крагујевачком (пронађена), брзопаланачком, поречком, трстеничком, жупаничком, ресавском, деспотовачком (пронађена), нишком, нишавском, посаво-тамнавском, јадранском, моравском округа пожаревачког, качерском (пронађена), јасеничком округа смедеревског, бољевачком, добричком, златиборском, драгачевском, жичком и у варошима: Крагујевцу и Нишу.

Вредност свих ових пљачкина износи око **20.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду **18** (2 пронађене), у срезу јасеничком **7**, у срезу хомољском **6**, у срезу комајском **5** (1 пронађена), у срезу ресавском **5**, у срезу врачарском **3** (2 пронађене), у срезу грочанском **3** (1 пронађена), у срезу ваљевском **3**, у срезу подгорском **3** (све пронађене), у срезу гружанском **3** (2 пронађене), у срезу алексиначком **3** (све пронађене), у срезу моравском округа пожаревачког **3** (све пронађене), у срезу орашном **3** (1 пронађена), у срезу крагујевачком **3** (2 пронађене), у срезу тамнавском **2** (1 пронађена), у срезу беличком **2** (све пронађене), у срезу темнићском **2** (1 пронађена), у деспотовачком **2** (1 пронађена), у Шапцу **2**, у срезу мачванском **2** (обе пронађене), у срезу посаво-тамнавском **2**, у срезу пожаревачком **2** (1 пронађена), у срезу јабланичком округа смедеревског **2** (1 пронађена), у срезу подунавском **2** (обе пронађене), у срезу бољевачком **2** и по **1** у срезовима: обе колубарска (пронађена), јабланичком, лесковачком (пронађена), масуричком, јасеничком округа крагујевачког (пронађена), крагујевачком, брзопаланачком, крајинском, трстеничком, расинском (пронађена), параћинском, левачком (пронађена), лужничком, рађевском, јадранском, поцерском (пронађена), звишком (пронађена), таковском (пронађена), заглавском (пронађена), зајечарском, добричком (пронађена), прокупачком (пронађена), драгачевском (пронађена), жичком и у варошима Крушевцу (пронађена), Нишу и Ужицу (пронађена).

Вредност свих ових крађа износи око **17.000** динара.

Злонамерни уништаји туђих ствари извршени су: у срезу рамском **2**, и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, неготинском, сврљишком, посаво-тамнавском (пронађен), добричком и пожешком.

Вредност уништених ствари износи око **850** динара.

Сем изложених дела, извршено је у Србији у току месеца августа још и **19 самоубистава**, и то: у варошн Београду **6** и по **1** у срезовима: левачком, тамнавском, нишком, мачванском, моравском окр. пожаревачког, пожаревачком, хомољском, млавском, љубићском, ужичком и пожешком, и у варошима: Нишу и Пожаревцу.

Ова самоубиства извршена су: *вешањем* (9), *затровањем оружјем* (6), *дављењем* (3) и *легањем под воз* (1), а узроци њихом извршењу леже: у *дугој болести* за 5 случајева, у *душевном растројству* за 4 случаја, у страху од казне за 3 случаја, и у по 1 случају због *домаће расаре, тешке савести, материјалних неприлика* и из *чистољубља*. У 3 случаја узроци су *непознати*.

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Неканонска убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Теже телесне повреде	Пљачкина	Опасне крађе	Злонамерна уништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	1	—	1	5	1	—	1	13	12	1	—	—
2	„ ваљевски	1	—	—	—	3	—	2	1	3	—	—	—
3	„ крањски	2	—	—	12	—	1	—	2	3	—	—	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	1	2	—	—	11	15	—	—	—
5	„ крајински	2	—	—	2	2	—	—	6	2	1	—	—
6	„ крушевачки	1	—	1	1	2	—	—	2	3	—	—	—
7	„ моравски	6	—	1	5	3	—	—	3	13	—	3	—
8	„ нишки	3	—	—	2	—	—	—	2	4	1	1	—
9	„ пароћски	1	—	—	1	—	—	1	1	1	—	1	—
10	„ подрински	3	—	—	6	—	—	2	2	9	1	1	—
11	„ пожаревачки	13	—	—	8	4	—	1	3	12	2	5	—
12	„ руднички	—	—	—	1	1	—	—	6	3	—	1	—
13	„ смедеревски	3	—	1	3	3	—	4	5	7	—	—	—
14	„ тимочки	8	—	—	1	1	—	2	5	4	—	—	—
15	„ топлички	1	—	—	—	1	1	—	1	2	1	—	—
16	„ ужички	1	—	1	5	1	—	1	1	1	1	2	—
17	„ чачански	6	—	1	3	—	—	1	2	2	—	—	—
18	Управа града Београда	1	—	—	2	1	—	—	—	18	—	5	1
	Свега:	56	—	6	58	25	2	16	62	120	6	19	—

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 5. октобра 1909. године АБр. 1822. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

ИЗВРАНИ СУД

(свршетак)

„По § 434. тач. 7. грађанског судског поступка, апсолутна је надлежност изабраног суда за расправе при деоби између задругара, у колико би се она само њих тицала. Па како браћа жалитеља, у циљу деобе њиховог задружног имања, које им је по пресуди изабраног суда од 1. маја 1896 године приликом деобе са задружним стрицем у део припало, не пристају, но траженју жалитеља, на састав изабраног суда, а међутим ничим не доказују, да је деобом њиховог имања извршена, нити да им је жалитељ његов део путем продаје уступио, онда је полицијска власт, без обзира на њихове изјаве и изјану њихове матере, која такође не пристаје на састав изабраног суда, због њеног удовичког ужинања, требала поступити по другом одељку § 437. грађ. суд. поступка, односно састава изабраног суда; јер, према наведеном законском пропису, нема места упућењу жалитељом на парницу, кад је у овом случају за деобу апсолутна надлежност изабраног суда, како односно задругара, тако и односно дела њихове матере по § 414. грађанског закона".

У другом, пак, случају Касациони Суд је још 15. маја 1887. године под Бр. 1850. донео по овоме истом питању овакву одлуку:

„По прописима грађ. суд. поступка, образовање избраног суда бива само на ова два начина: или сами парничари уз заједнички споразумом одреде, да им парницу расправи избрани суд, што може бити и ван суда, у ком случају важи пропис § 436. грађ. пост.; или на то буду упућена судом, што опет бива у случају, кад суд по приликој тужби, држећи се одредаба § 49. и 434. грађ. поступка наће, да предмет спора спада у надлежност суда. У оба ова случаја, *пошто је надлежност избраног суда изван сваке сумње*, парничарима остаје да се за састав изборног суда обрате надлежној полицијској власти, уз подношај писмена у коме су јасно обележени предмет спора и дотичног суда, и тада полицијска власт, држећи се прописа § 437. и 438. грађ. поступка, приступа образовању избраног суда. Поље полицијске власти у овом ступњу ограничен је, дакле, само на изношења или боље рећи на извршење онога, што је већ наређено о саставу избраног суда, а изузетно у духу § 437. грађ. пост. дозвољено је полицијској власти само то право, *да по прилично броју* (било то слагање парничара или упућење суда на изборни суд) наређује радњу изборног суда и по једностраном захтеву парничара и да за другог парничара, који неће да бира судије, она то изврши. У овим, дакле, законским прописима изражена је довољно идеја законодавца, да је образовање изборног суда последица или воља парничара (§ 433. грађ. пост.) или наредбе судске власти, и полицијска власт нема

права да се у то мешa.... (Види „Збирку" г. Ст. Максимовића стр. 145.).

Летимичан преглед ових одлука довољан је да јасно покаже различна гледишта Сапета и Касац. Суда, и наше је овде само то, да покушамо утврдити, које је од њих правилно и на закону основано. Одговор је, нам, лак, над се има на уму ово:

да је за оцену питања о надлежности судова за поједине конкретне спорне случајеве надлежна једино судска власт, јер је и расправа питања о надлежности *судова*, а полиц. власти, као спомоћне судској у грађ. споровима, немају права да суде, и

да у глави XVI грађанског судског поступка, ни у опште ма где у закону, полицијској власти, као спомоћној, није дато право да цени питања о надлежности, и да законска овлашћења дата полиц. власти у грађанском правосуђу треба разумети и тумачити у најужем смислу, јер садрже одступања од општег начела, да грађанско правосуђе врше грађански судови.

Према свему изложеноме права и дужности полицијских власти при саставу избраних судова могла би се овако формулисати:

Полицијске власти могу дејствовати при саставу избраних судова само у случајима: 1. над има сагласија парничара (§ § 433. и 436. грађ. суд. поступка) и 2. кад постоји судска одлука, којом је изабрани суд оглашен као апсолутно надлежан за расправу извесног спорног случаја, па се једна парична страна са том судском одлуком обрати полицијској власти. Дакле:

у случајима из § 433. грађанског суд. поступка има да изађи, јесу ли испуњени услови из § 436. гр. суд. пост. и да поступи по § 438. истог закона, и

у случајима из § 434. грађ. суд. поступка има да изађи: има ли одлука надлежног *суда*, да је предстанљени спорни случај један од оних из § 434. и ако има, је ли предмет спора јасно одређен, — и кад то утврди, поступа по §§ 437. и 438. грађ. суд. поступка; у противном, кад дакле, одлуке суда нема или предмет спора није јасно одређен, има решењем да одбије тужиоца од тражења и да га упути на суд.

Излажући опширније ово питање о правима и дужностима полицијских власти при саставу изборних судова, имао сам на уму његову велику важност у пракси. Треба само замислити опај низ радњи административних власти — полицијских у овоме случају — који, услед тих различитих гледишта Државног Сапета и судске власти, буде на крају ануларан. Да наведем један пример за то:

Држећи се мишљења Државног Савета, полицијска власт се упусти у оцену питања о надлежности; наће, да је спорни предмет један од оних из § 434. грађанског судског поступка за који је изабрани суд апсолутно надлежан; и позове парничаре да изберу судије. Тужена страна неће да бира, наводећи за то масу разлога, али полицијска власт преко снега тога прелази, и кад тужени неће да изабере судију, а тужилац затражи, сама власт за њега изабере. Предмет по жалби, ако је одлуку такву донео нижестепени начелник, иде начелству, на онда Министру Унутрашњих Дела; ни, најзад, Државном Савету ако жалбама, и Државни Савет, као последња инстанција по административним предметима, оснажи такво решење. На основу тога састави се изабрани суд, који ради, решава, пресуђује и над најзад, по жалби тужитеља или туженога оде предмет — пресуда — првостепеном суду, он поништи цео рад изабраног суда са разлога, што нема одлуке судске, којом су парничари на изабрани суд упућени — другим речима, што је полиц. власт, као ненадлежна ценила сама питање о надлежности.

И онда се почиње из почетка, а цео дотадањи рад пропада и то само услед тога, што у томе питању, које је истакнуто, и данас нема сагласности између административне и судске власти.

Може ли жена бити изабрани судија.

Питање је деликатне природе. У пракси је његова појава могућна и доводи у забуну полицијске органе. 1905. године у срезу параћинском имао сам један такав случај, где је тужени адвругар за судију од своје стране одредио своју стрину, удову, која се тога избора и примала. Додајем, да то никоме у селу није било чудноватo, шта више, нашло је на њега и весело доцадање.

Одговор на ово питање, кад се имају у виду одредбе главе XVI грађанског судског поступка, у колико у њима има помена о квалификацијама избраних судија, гласно би: *може*. До прецизног одговора, кад се посматрају зак. одредбе у Уставу, зак. о судијама и зак. о општинама, не би се могло доћи, за то, што у тим одредбама о томе помена нема.

И тек, кад се положај судије у општ ма ког суда, па и избраног, посматра са гледишта јавног права, може се доћи до правилног одговора на постављено питање.

Казали смо раније, да избрани судија врши грађанско правосуђе и да вршећи то учествује у вршењу државне власти. Учешће, пак, у вршењу државне власти, једно је од најважнијих политичких права, које грађанин једне државе може имати. По нашем Уставу жене су, у опште, искључене на уживања политичких права у томе ширем смислу, јер немају права учешћа у вршењу државне власти у опште. Према томе жена не може бити судија у опште ни једног суда, па према томе ни избраног.

Разуме се, да је потпуно друга ствар, да ли је такво уставно наређење праведно.

Да ли је писмено из § 436. грађ. судског поступка обавезно и за наследнике парничних страна?

Дешава се, да један од парничара, пошто је писмено предлађено у § 436. грађ. суд. поступка направљено и потврђено, умре, па после тога једна од парничних страна одбије надлежност избраног суда.

Питање је ово практичне предности за полицијске власти као спомоћне судским и појаве је честе. У таким случајева погрешно се расправља и сматра, да је закључено писмено о сагласију између парничара обавезно и за њихове наследнике. Основа за такво схватање полиц. власти налазе у § 436. грађ. суд. поступка.

Међутим, тако гледиште је погрешно и противно закону. Одбијање наследника једне парничне стране, да спор расправи избрани суд, означује и јесте један нов спорни предмет. За расправу тога грађанског спора није надлежна полицијска, већ судска власт, која једина има права да суди и цени, да ли и после промене, делимичне или потпуне, парничних страна, има места избраном суду. Полицијска ће власт, дакле, у таким случајима упутити решењем суду ону парничну страну, која остаје при захтеву, да избрани суд расправи спор. И баш по самим §§ 437. и 436. грађ. суд. пост. судска одлука, по моме мишљењу, има за случаје из § 433. гр. с. пост. да гласи, да услед несагласија између парничних страна нема места избраном суду.

Ко бира председника избраног суда у случајима из § 434. грађ. судског пост. у случају неслагања — друга ал. § 437. гр. суд. поступка?

У спорним случајима, где је законодавац прописао апсолутну надлежност избраног суда, па се парничари у избору судија не сложе, власт ће полицијска, на захтев тужитеља, наабрати судије за противну страну. То је законодавац предвидео у § 437. другој алинеји грађ. суд. пост., који гласи:

„У случајима § 434., ако се парничари у избору судија не сложе, власт ће полиција, на захтевање тужитеља, изабрати судије за противну страну, и они *већином бирају председника*."

За постављено питање за нас су од важности ових последњих пет речи: „и *они већином бирају председника*".

Питање је: кога је законодавац подразумевао под речи: „и они"; да ли парничаре или судије?

Ма да је стилизација ове алинеје нејасна, ипак по граматичком тумачењу и аналогијом из § 435. грађ. суд. пост. да се изведи, да се под речима: „и они" подразумевају парничари. То је, дакле, тачно. Међутим, пометна настаје у речи: *већином*. Законодавац, признаје само две парничне стране и при избору председника избраног суда може онда само слагања или неслагања. У случају неслагања већине нема и настаје питање: ко ће у том случају председника избраног суда одредити?

Питање ово, дакле, јавља се у оним спорним случајима за расправу којих је апсолутно надлежан избрани суд и после једне судске одлуке о томе — тој надлежности. Судета власт изрекла је своју одлуку, да је за расправу спорног предмета надлежан избрани суд и парничаре упутила избраном суду и својој спомоћној власти — полицијској — да га састави. Отуда и сам закон даје полиц. власти извесна овлашћења, неопходно потребна, да ји своју спомоћну дужност могла да изврши. Нека од тих овлашћења

предвиђена су изречно законом, а нека се могућу аналогијом, из већ датих изводити. Једно од тих изречно датих је право, да за једну парничну страну, на захтев друге, кад се парничне стране у избору судија не сложе, бира судију — једног или два, према томе колико их је тужитељ изабрао. Једно, пак, које се аналогијом изводи, јесте, право, да у случају неслагања парничара у избору председника, она сама одреди председника. Иначе, изабрани суд не би се могао састати, а према томе ни полицијска власт своју сиромољну дужност извршити.

Ђ. Јоцић

ПРЕДЛОГ

НОВОГА АУСТРИЈСКОГА КАЗНЕНОГА ЗАКОНИКА

У Бечу је готов предлог новога казненога законика, који је нарадио министар правде са једном комисијом, која је наручито у том циљу била састављена.

Предлог казненога законика састоји се из два дела, из *општег* и *посебног* дела. Разликујући се од казненога законика који сада важи, предлог новога казненога законика не набраја појединачно радње, које су квалификоване као злочини, преступи и испупи. Он се придржава тражње поделе и предвиђа као опште одредбе; да су злочини све оне радње, за које је предвиђена казна смрти или робије, да су преступи оне оне радње, за које је предвиђена казна већа од шест месеца затвора или новчана казна већа од две хиљаде круна, и да су *испупи*, противно досадањем, оне радње, за које није предвиђена казна од преко шест месеца затвора или новчана казна преко две хиљаде круна, сем у случајевима кад их је казнени законик изреком огласио као преступе.

Не може се казнити онај, ко за време извршења казнимога дела због *душевне поремећености*, душевног слабоумља или поремећености свести, није имао способности да увиди неправедност свога дела или није могао да управља своју вољу сходно тој увиђавности.

Код *убламавања урачунљивости* на место казне смрти има се изрицати казна доживотне робије. Има ли кривац да издржи таву казну лишења слободе, да би њено редовно извршење погоршало његово душевно стање, онда ће ту казну имати да издржи у наручитом казненом заводу или пак у засебном одељењу кога казненога завода; ту се, опет, имају издати наручити прописи за специјално поступање са таквим личностима.

Ко за време извршења казнимога дела није напунио четрнаесту годину живота, не може бити кажњен. *Деца* се упућују старалачком заштитању, у колико домаћа стега не би била довољна.

Ко је за време извршења дела био у старости између напуњене четрнаесте и напуњене осамнаесте године, не може се казнити ако због *закржљалог* развитка или због оскудне душевне предности није имао способности да увиди неправедност свога дела, или није могао да управља својом вољом сходно тој увиђавности. Малолетник, који се из тога разлога не кажњава, упућује се старалачком васпитању.

Кажњава се само онај, *но с предумишљајем* радн, или је изрекао предвиђено и то, да треба да буде кажњен и онај ко *нехотично* изврши извесно дело. *С предумишљајем* ради онај, ко је хтео да изврши извесну повреду или описано дело, из чијег извршења пројектичке казнимост. *Нехотично* ради онај, ко какву повреду или описано дело, из чијег извршења пројектичке казнимост, није истина, хтео да изврши, али га је предвиђао као могућу последицу његове радње или је у могао предвидети, да је употребио сву пажљивост која му се по дужности намеће. Том дефиницијом искључен је од казнимости тако звани dolus eventualis.

Ради ли учинилац у *заблуди* о околностима дела, онда се оно има судити према представљању окривљеног, ако би то ишло њему у олакшицу.

Ко изврши какву казниму радњу, да би од себе или од другога одстранио какву повреду на телу, слободи или имању, која је непосредно претила и никако се друкчије није могла отклонити, неће се казнити, ако последице нису у сразмери неће од штете која је при том претила. *(Стање нужде).*

Ко себе или неког трећег праведно нужно одбрани од каквог противправног напада, који је непосредно претио, извршио је право *нужне одбране*. Мера одбране цениће се према опасности напада, према врсти повреде која је претила и према јачини нападачевом. Ко *прекорачи границе* праведне нужне одбране само на неразборитости, која је проистекла услед напада, неће се казнити.

Ко другога наговори да изврши какву казниму радњу *(подстрек)*, и ко другога за какву казниму радњу помаже речју или делом или му пружи помоћи пре или после дела (саучешће), подлежи казненим одредбама које су прописане за учиниоце. Ако је предвиђена смртна казна или робија, онда ће се саучесник казнити са пет до двадесет година робије. Ко нарадн, да ко други изврши какво казнимо дело, које се овоме не може урачунати као радња с предумишљајем, или ко пружи помоћи у таквом делу, тај је учинилац.

Ко, с предумишљајем да изврши какво казнимо дело, предузме извесну радњу, која непосредно води извршењу дела *(покушај)*, подлежи одредбама, које наше за учиниоца свршене казнине радње. Ако је при том предвиђена смртна казна или вечита робија, примениће се казна робије од пет до двадесет година.

Покушај није казним, ако за казнине радње није предвиђена казна од преко три месеца затвора или од преко хиљаду круна новчана.

Покушај подстрекавања казниће се робијом или затвором од једне до десет година, ако је за злочин предвиђена казна смрти или доживотне робије; робијом од једне до пет година или затвором од шест месеца до пет година, ако је злочин опасан по општност или је за њ предвиђена казна од петнаест до двадесет година лишења слободе; а затвором од две недеље до две године за све остале случајеве.

Не пажљава се за покушај онај, ко драговољно и не услед какве препреке незавидне од његове воље, одустане од своје радње, пре но што је је довршио, као ни онај, ко драговољно и из због тога што зна да је за његово дело већ сазнало спречи или отклони последицу своје радње.

Ко *припрема* какву казнимy радњу, кажњава се у оним случајевима, над је то законом изрекоом предвиђео.

Смртна казна извршује се вешањем. Код преког суђења може се смртна казна извршити и натрешим оружјем.

Казна робије може се одмерити доживотно или на трајање од једне до двадесет година.

Казна *тежег затвора* („Gefängnisstrafe") може се изрећи од три дана до пет година.

Казна *лакшег затвора* („Haftstrafe") може се одмерити од једног дана до пет година.

Казна *домаћег затвора* може се досудити од једног дана до две недеље дана. Код казне домаћег затвора, осуђени има да се обавеже, да неће напуштати свој стан за све време трајања осуде. Погаси ли осуђеник своју обавезу, онда има да издржи у лакшем затвору („Haft") све време досуђеног домаћег затвора.

Ако је осуђеник издржао две трећине казне лишења слободе, која је била већа од једне године дана, може бити условно пуштен у слободу, ако се према његовом начину живота, према његовом владању за време издржавања осуде и по изгледима да будући живот може узети, да ће се у слободи поштено владати. Под истим условима може бити пуштен у слободу и онај осуђеник, који је осуђен на вечиту робију, па је од тога издржао петнаест година, а малолетник већ онда, над је издржао две трећине осуде од казне лишења слободе, која може бити најмања шест месеца.

Отпуштеном осуђенику може се одредити место пребивања, а може му се и забранити борављење у извесним местима. Извршна власт може ставити малолетнике под заштитни надзор и прописати му извесна ограничења за његово владање и понашање. Друга ограничења слободе условно отпуштених осуђеника нису допуштена.

Условни отпуст бива опозван, кад се осуђеник за време бављења на отпусту од пићу, коцкању, невалалштву или неморалном начину живота, као уопштавима и прописима, које му је извршна власт прописала злонамерно и сиојевољно не следује и ако буде за време условног отпуста осуђен на робију или затвор за какво кривично дело, извршено у том *међувремену*. По истеку три месеца пробпога времена на отпусту, опозивање у казнони завод искључено је.

Најмања мера *новчане* казне може бити две круне а највећа педесет хиљада круна. Суд може одобрити, да се новчана казна може платити у извесним рагама и роко-

зима, али све то у току три месеца од дана кад је пресуда постала извршном.

Новчане казне могу се само тада принудно извршити, ако тиме не долази у питање његово издржавање, или ако се тиме не спречава у извршењу дужности да пружи издржање својим сродницима, или да накнади штету оштећеноме.

Кад се над осуђеним не може да изврши новчана казна, као *замену казну* може издржавати само лани затвор [„Haft“]. Извршење замене казне не повлачи собом последице, које су иначе у вези са издржавањем које казне лишења слободе.

Замена казна има се предвидети у пресуди, а при њеном одмеравању има се *довести приход* осуђеног приближно *у једнакост са једним даном лишења слободе*.

Губитак грађанске части, који је скопчан са осудом на смрт или робију, повлачи за собом губитак права на сваку државну и јавну службу, на академске степене, адвокатуру, јавно бележништво, да у својој држави чини употребу од академског степена добиненог у иностранству, губитак бирачког права, за тим неспособност да може сва та места и повластице поново задобити, губитак племства, државних титула, ордена и почасних знакова, права на ношење у земљи иностраних ордена и почасних знакова.

Неспособност за повраћај горе поменутих права, положаја и повластица, траје код казни смрћу или робијом за време од потпуно издржане казне лишења слободе па за десет година. Код осуда на затвор, најмања шест месеца, губитак тај има се досудити од дана издржане казне лишења слободе, па за време од пет година, ако је злочинац необично груб, користољубив, бестидан или страшљив од рада.

Обнављивање путем штампе досуђивање се кад је то потребно у јавном интересу. Код случајева, које је закон предвидео, у случају осуде, обнављивање путем штампе може се наређи на захтев повређеног, а у случају ослобођења услед невиности, ако оштећени докаже оправдан интерес у том погледу.

Душевни болесници или *пијанци*, који је извршио какву казниму радњу, која се кажњава већом казном од шест месеца лишења слободе, на притвор не може да буде суђен и осуђен због неурачунљивости, упућује се у који завод за злочиначке душевне болеснике, ако се има сматрати као *опште опасан по друштво*.

На казну лишења слободе осуђени учинилац због злочина или због преступа казнимог са преко шест месеца, чија је способност да увиди неправедност свога дела или да своју вољу правилно употреби била битно умањена услед трајног болесног стања, може бити задржан и после свим издржаној казни, ако се сматра да је опасан по друштво.

Тако исто и *опште опасни повратници* могу бити задржани и по истеку и издржању досуђеног им времена казне. То задржавање не сме трајати дуже од десет година.

Ако који држављанин буде осуђен на робију због злочина противу сигурности поданског свобраћаја, противу страних пријатеља стотине хиљада, то су биди проблеми који су њега интересовали и на чијем је решењу он с одушевљењем и успехом радио.

Најновијатија је Ломброзо поводом стања становништа које је заузео у злочиначком питању. Но ипак то није тачан израз. Он није заузео становиште у злочиначком питању, већ га је створио. Ломброзо и Бенедикт биди су први, који су расправљали питање, да ли се природна наука не може приближити социјалној појави злочина са њеним методама. Бенедикт је схватио тај проблем, можда, критичније од Ломброза, али овај опет храбрије, с више сигурности, а тако и са више успеха. Тако ће напредак на том пољу увек бити скопчан са именом Ломброзовим. Он је разумевао како треба расплитати духове за то становиште, за привређивање и за борбу.

Сваки напис Ломброзов изазивао је жив покрет и живо противуречење. Свакојако да Ломброзови противници делом га нису никако ни разумели. Затуцани противници подметали су му како он хоће да потури психијатера на место кривичног судије, болницу за душевне болести на место казненога завода. Ни једно пребацивање није било неправедно; Ломброзо је увек био свестан тога, да последица његових студија може бити само реформа казне, а не њено укидање.

Други озбиљни противници дизали су се противу слабости у Ломброзовом систему. Са свим је несумњиво, да га је фантазија често довлачила до таквих постанака, које иису могле подлећи хладној и озбиљној критици. Такав је случај нарочито с тврђењем, да се ново deliquente као атавистичко биће има сматрати као повраћај ка раније ступњу душевног развитка човечјег, које је изазвало грдно противуречење. Критичари су ипак претеривали и за то су превидели светле и корисне тачке које је испитивач тим својим тврђењем пропашао.

Ако хоћемо да нам буде јасан значај рада Ломброзовог на том пољу, треба само да се обазремо на уџбенике и списе о зорозначној психијатрији пре Ломброза. Тада је било људи, који су усред душевне поремећености пронашли какав злочин; и ти су људи били одвојени једном оштром границом од правога злочинца, о коме се психијатар није више усуђивао да се изјасни на изашливог респекта од које друге дисциплине (науке), већ га је остављало моралности и кривичном судији. Овај последњи тешко да се кад у опште бавио са злочинцем, већ само са његовим делом, које је анализирао примењујући при том све своје оштроумље. Ако је данас што друкчије, ако је данас злочинац пре свега постао предметом студије и ако се идући даље не истражују само биолошки, већ и социјални услови злочина и злочиначштва, онда се подстрек за то има приписати само Ломброзу.

Студије злочинаца довеле су Ломброза на то, да испитује и друга проблеме, и то, њему својствено, опет само проблеме највећега значаја и најоштријег интереса; ту спадају његове студије о генијалности, о политичном злочинцу, о анархизму итд.

ЧЕЗАРЕ ЛОМБРОЗО

5. текућег месеца умро је Чезаре Ломброзо, једна од најзнатнијих личности садашњег времена медицине.

Ломброзо је 1830. године рођен у Верони, студовао је у Турину, Павији и Бечу, где је био *Панцицин* и *Шкодин* ђак; промовисан је 1856. године, учествовао је у рату од 1859. као војни лекар, 1862. постао је професором психијатрије у Павији, за тим директор душевне болнице у Пезару, и најзад професор судске медицине и психијатрије у Турину.

Ломброзо се никада није бавио ситницама. Велики дух привлачила су у велика питања. Он није писао мараване дисертације о докторским питањима или написе о ретким симптомима ретких болести. Али проблеме, као пелагра, или кретенизам, болести народа, од којих су

Д. В. Бакић

Ломброзова појава десила се под буром и невољама, чије су мање осветљавале далеке области. Његов растанак са светом може бити на миру; тај му је растанак могла олакшати горда свесност о томе, да дрвеће, чије је семе он сам посејао, расте даље само од себе.

Научни радови Ломброзови преношени су на све модерне језике, па и на српски. „Полицијски Гласник" је, од свога постанка, у више прилика износио разне саставе покојнога Цезара Ломброза, те му сада и овим путем указује своју последњу пошту.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

— Зар је њему та ствар позната.

— Целом је свету позната и амбасадор каже да је то скандал и срамота за целу швајцарску колонију. У томе је смисао и пратио телеграм. Он грано жали што патиш и никад неће опростити маркизу што те увредио. Као што видиш, све иде како ваља.

— Да, захваљујући теби. Кад сам поред тебе не плашим се ничега и изгледа ми да ме неће снаћи никаква несрећа. Зар ти није цела моја нада и утеха?

— Даклс ти ме љубиш?

— Обожавам те, та то знаш.

— Кајати се никад нећеш?

— Никада, на ма шта са иним било. Све што би могао зажалити, био би растанак са тобом.

— Хајде да ручамо, рече Жиана.

Они уђоше у собу за ручавање и гроФица нареди да их служе.

Тужан се спровод неће удаљио на хотела у коме је остала само послуга, која је продужила и даље разговарати о овом чудноватом догађају. Са времена на време дошао би по неки журналиста у циљу обавештења, али би му послуга увек одговарала да нема никога у хотелу, да је гроФичино тело однесено и да је то све што знају и он би тако обавештен, одлазио.

Међутим, новост о свему која се одиграла у хотелу, билс се нагле распростра кроз Париз. Све су вечерње новине говориле о овом догађају и равно га коментарисале. Већина је благовала маркиза, што је проузроковао овакав скандал, без озбиљних разлога, јер нико није могао помислити на убиство. Други су га опет извиљавали због претераног бола и туге, што га је могло моментано душевно поремстити и учинити да направи такав испад. Али сви су били убеђени у самоубиство. Сами, пак, детаљи искључују сваку идеју на помисао убиства. Једном речју, цела је штампа била противу маркиза.

Чим су прве новине изашле на штампе, маркиз их је купио и одмах отрчао Марк Жордану. Али их је овај већ био прочитао и чим је видео маркиза, детектив се насмеја и рече:

— Нека се говори, господине маркизу.

— Јесте ли ви сигурни?

— Готово. Видећете ви ускоро један преокрет у писању.

— Ахто би требало, јер је ово страшно што се збива. На мене се каменом бацају, на мене који је пренуо бола и туге и који хоће да освети своју јадну сестру.

— Ви ћете је заиста добро осветити, гарантујем вам! рече детектив, јер је био убеђен у убиство, као и да ће му план за руком испасти.

За време док је детектив говорио са маркизом, уђе у собу Леонен и рече да је дошао један дечко и донео депешу за маркиза де Ксименекс.

Овај је одмах отворио и ужасно пребледео.

— Ах! зликовац! узвикну маркиз.

— Шта има? шта се догађа? упита Марк Жордан.

— Добио сам наређење из Мадрида, да одмах отпутујем на дужност. Зиам добро од куда ово долази. То долази од оне несретнице, његове милоснице Жиане, ове проклете авантурискиње. Све је то ова удесила са амбасадором. Ах ужасно је то победити некога на овај начин, а бити међутим у праву и имати за себе правду.

— Видите ли да зликовци немају чисту савест и да се плаше мене.

— Убеђен сам, рече Марк Жордан.

— Ах, господине, треба победити ма по коју цену. Ако, пак, пропаднемо, онда ћу бити клеветник и убица ће тријумфовати.

Видите ли ви да је цела штампа за њега!

— Она ће друкчије писати, господине, кад буду сазнали истину.

— Да ли ћемо моћи доказати?

— Уверен сам.

— У сваком случају не путујем. То би значило бити побеђен. Одмах ћу поднети останку и жртвовати своју каријеру, па ма шта било. Нећу, нпак, да оборим главу пред таквим зликовцем. Жртвоваћу цело моје богатство, па чак и мој живот, само да осветим сестру. Сада идем да дам останку.

— Ви бисте могли мало причекати, рече Марк Жордан.

— Ах, не! Ако нам све испадне за руком, лако ћу од исте одустати.

— Успећемо.

Са овим уверењем маркиз оде, а детектив остаде и даље у својој соби размишљајући о целом догађају, док најпосле не дође доктор да вечерају.

Гроф де Сексто остао је код гроФице на вечери и тек што су сели за сто, дође један лакеј од стране амбасадора са једним малим писмом у коме амбасадор моли гроФицу да одмах дође к њему, рада једног врло хитног посла.

Жиана баци сервијету и показа писмо гроФу, који пребледе као крпа и рече:

— Шта то може бити?

— Не знам.

ГроФица устаде, позвну служавку да је обуче и нареди да јој се спреме кола.

Док се гроФица облачила, гроФ је седео за столом, гледао је преда се и ништа није окусио. Срце му се од страха стегло и сав је дрхтао. Само је чуо, кад је гроФица слетела низ степенице и довикнула:

— Сад ћу се вратити!

Гроф је остао укочен и читавих пола сахата, који су му изгледали као пола века, није ни мрднуо.

Одједном један слуга стаде пред хотел. Он јурну на прозор и виде гроФицу, која нагло уђе у хотел и устрча уз степенице. Она му ништа не рече, већ га узе за руку и одведе у један мали салон и кад су сада били потпуно сами, онда му каза све речи и маркиза пребледе и клону.

— Ствар се кварн!

— Како те?

— Настаје борба.

— Борба? узвикну гроф, јер му ништа не беше јасно.

— Да, борба на живот или смрт, иначе смо пропали.

— Шта то значи? промрља гроф, јер је био више мртав него жив.

— Нападају нас, клеветају нас! Маркиз, пак, неће отпутовати, јер је поднео оставку, да би само остао у Паризу.

— Ах! ја ћу му запушити уста, узвикну запрепашћен гроф.

— Како то?

— Побураваћу га сабљом.

— Дуел?

— Да.

— То је бесмислица, јер то не може спречити извршење његове намере, коју може и други да доврши, а може те, у осталом, и убити.

— Ако ме убије, све је свршено.

— А шта ћу онда ја? шта ће са мном бити, ако те убије? Не, не, друкчије се треба бранити. Треба бити одважан, држак и друкчије гледати на целу ствар, јер нам нико не може ништа, али баш ништа! Шта се може доказати сенцијом? Ништа друго, већ да се гроФица сама убила. Целом је свету познато да је соба била закључана изнутра. Може се маркиз на тебе љутити колико хоћеш, али то не значи ништа јер ништа не може доказати!

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Вит. Крстић, писар Управе града Београда, пита:

„Молим уредништво да ми изволи одговорити на ово питање:

Приметно сам, да поједине полицијске власти, примењујући казну над извесним лицима због више испупих дела, изричу једну — општу — казну за сва дела, а не изричу казну за свако дело, па да онда све те казне претворе у једну казну, која не сме прећи максимум казне предвиђене за испупе.

Мислим: да је радња оних власти, који изричу једну — општу — казну за сва дела, а не за свако дело посебице, на да је онда претворе у једну, противна и закону и фактичној њеној примени.

Како ће се изрицати казне за више кривичних дела у теорији постоје три системе и то: кумулативна, апсорпциона и средња. Наш законодавац усвојио је средњу систему. Ово нам казују § 69. казн. законника, к је предвиђа како ће се изрећи казна кад су у стицају злочини и преступи, и § 323. истог законика, који наређује да се све заслужене казне од иступа у стицају имају претворити у једну.

Дакле, наш положни закон и система, која је код нас усвојена, захтевају да се за свако иступно дело одмери кривну казна, па да се у једну претворе, но она не сме прећи максимум предвиђен за иступе.

Ако би се друкчије узело, могу наступити извесне тешкоће при извршењу једне опште казне. На пр.: извесно је лице кажњено за једно иступно дело, које се извиђа по званичној дужности и за једно иступно дело које се извиђа на тужбу [illegible] тужиоца. Нека се деси да приватни тужилац опрости кривну учињену кривицу, — претпоставка је да пресуда није постала извршном —, онда настаје питање, колика ће казна сада остати кривну изречена за друго дело, пошто се из опште казне не види колика је казна за то друго дело; а свакојако не може остати казна, предвиђена за оба дела. То је само један случај тешкоће при извршењу једне опште казне, а таквих случајева има доста.[*]

— На ово питање одговарамо:

Истина, стицај није од тако големог утицаја на величину казне код иступних дела, као што је то случај код злочина и преступа, јер казна за све иступе, који су у стицају, не сме бити већа од максималне казне за иступне кривице у опште, али ипак начела, постављена за стицај, важе и код иступа.

По ономе, што је науком утврђено као тачно, за све случајеве идеалног стицаја, у којико се овај може јављати и код иступних дела, примењује се казна оне кривице која је најтежа, (§ 68. кривичног закона), а остала дела узимају се у обзир само у толико, што служе као основа за повећање казне до максимума, ако, наравно, тоже има у опште места према стању кривца и дела која су учињена. Онде се, упрано примењује апсорпциона система, која у француском законодавству важи за све случајеве стицаја, а која је, иначе, оглашена као нетачна.[1])

За стварни стицај, (зове се још и реални и материјални) наш је закон усвојио неку средњу између кумулацијоне и средње системе, јер је у § 69. и у § 323. кривичног закона наређио, да се осуди „на све што законом за свако дело доноси", само што је после одредио, да све те казне не могу прећи максимум најтеже казне коју закон у опште доноси, односно код иступа максимум осуде по овим делима.

Јер, да је наш закон усвојио чисто средњу систему, као што се напред у питању изтаже, онда би он, примењујући је било на тај начин, што би узео да „већа казна искључује мању", било да по броју кривица броји и казне, па их онда своди у једну, иак задржао све карактерне особине средње теорије, да се казна подноси за свако дело, а да ипак буде унифицирана.

По ономе, дакле, а како гласи § 323. кр. закона, кад се суде истуни, *мора се за сваки посебице одредити* казна, па ако су све разнородне претворити их у једну на начин предвиђен у §§ 315. и 316., а за тим скупити у једну, која не може прећи меру казне, предвиђену у § 311. кр. закона.

На тај начин за случајеве, прантала казне и номиловала, који се истичу, биће могућне знати: која је казна за које дело изречена.

Наравно, да је онде реч о иступима, о којима говори први став § 323. поменутог закона.

Што се пак тиче иступа о којима говори други став ове законске одредбе, за њих, по нашем виђењу, не би важила наређења овога параграфа, јер њих не могу да суде полицијске и општинске власти, и ако у примедби овога §-а у новом издању кривичног закона, стоји, да су оне надлежне, јер је други став допуша § 69. кривичног закона укинут.

О овоме ћемо, у осталом писати нарочити чланак, јер је питање од значајне важности и за поступке власти и за права грађана.

II

Суд општине ловушничке, актом својим Бр. 828 пита:

„Моли се уредништво да навола у „Полицијском Гласнику" дати суду следеће обавештење:

Извесно лице из ове општине, затворило је на свом непокретном имању једну краву, коју је ухватило у штети на истом имању, и тражи на име оборине од сопственике *10. дин.* те тако краву задржава више од 24 сата, и ако му сопственик исте нуди 0·50 *дин.* оборине (чл. 11. зак. о чувању пољ. имања.) пошто друге штете нема. Краву није угнао у обор пољски чувар, већ газда имања. Може ли суд наплатити сопственика да плати оборину колико му газда имања буде тражио или не, и докле овај сме краву задржавати у обору?[*]

— На ово питање одговарамо:

Кад права, коју је сопственик имања затворио, није учинила никакву штету, онда се од сопственика исто ништа не може ни наплаћивати на име штете. него исти може бити само кажњен по закону о чувању пољског имања што је стоку у опште пуштао без надзора.

Сопственик имања има право, према чл. 20 поменутог закона, да затворену краву мора да преда суду, јер је она могла бити угната само у општински обор, а никако другчије.

Ако би сопственик имања силом задржавао краву, тражећи неку накнаду која му по закону не припада, онда може бити оптужен за дело самоволаштва из § 195. кривичног закона.

Само пре тога суд треба да му растумачи, наређа, које ће му саопштити, наређа, да краву врати.

III

Суд општине варошн Тротенника, актом својим Бр. 4096, пита:

„Ова општина намерава подићи плаиницу на свом земљишту, у реону друге општине, према решењу и одобрењу овог среског лекара.

С тога се моли уредништво за објашњење: да ли има права дотична општина да ма какву накнаду или сметњу овоме раду одновно касапске аренде; пошто ће се у дотичној општини вршити само клање за ову општину а никако продаја."

— На ово питање одговарамо:

Код општина има своја имања у атару које друге општине, она би могла подизати на истом обичне грађевине, и то јој она друга општина не би могла спречити.

Али што се тиче плаиница, која служи у санитарне правне ове друге општине, она може да не дозволи то подизање у своме атару, или и ако би дозволила, имала би праиз, по чл. 94, 95 и 97. закона о општинама да води контролу о чистоти и реду који на плаиници ваде.

Поред ове контроле, она би имала права и на контролу: да се из ове клаиице не продаје месо у њеном атару и на штету њених арендатора одновно њене касе.

Вршећи, овако, ову контролу у плаиници с једне стране ова општина на чијем је атару плаиница, а с друге стране та општина као сопственик исте, ове би се неминовно сукобљавале и имале непрекидне распре око овога или оног.

Да се све то избегне, разумно је да та општина подигне плаиницу на своме атару.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

УХВАЋЕН

Милосав Станојевић, из Крушара среза параћинског, окружник пожаревачког казненог завода, чију сам потерницу издао у 37 броју нашега листа, ухваћен је од стране начелства округа моравског, те је према томе престала потреба за даљим његовим тражењем.

ПРЕДАЛИ СЕ ХАЈДУЦИ

Милутин Вукосављевић, из Барајева среза посавског, окружник београдског, **Милан Мишић**, из Бубња среза моравског и **Станко М. Васић**, из М. Лозна у ор. мавском, небесни осуђеници, који су решењем начелства округа

[1]) Д-р Ф. Лист, Немачко кривично право и Азанумовић, Теорија кривичног права.

[*]) Д-р Ф. Лист, Немачко кривично право и Азанумовић, Теорија кривичног права.

моравског од 5. овог месеца Бр. 10610, огласили за залудне, предали су се власти, те је тако престала потреба за њиховим даљим тражењем.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Димитрије — Мита — Илић, звани „Врка“ родом из Београда, стар 45 година, стари је познанац београдске полиције. По „струци“ је варалица, и то један од најпредпређених, али се ни крађе не гнуша. До сада је пут пута судски осуђиван, последњи пут 1900. године на 20 год. робије за више проневера и сачесништве означно Васиљу и Јована Ристића, радника у Фишеклији, којима је сених 7 пари продао за 14 дин. Цивеле су код њих нађене и све троје су решењем већа варошког стакленог под истрагу и у притвор. — „Врка“ је свакако учинио још неке ненаведене овде дела, те ако би ко у њему познао извршиоца, моли се да то достави Управи града Београда.

ПОТЕРЕ

Мојсило Стаиојевић, из Сталаћа, који је пресудом алексиначког првостепеног суда осуђен на 8 година робије, као притворени судски

стеч и опасних прања, од којих је издржао само 8 год., јер је са осуде пуштен 18. септембра ове године.

Када је са осуде пуштен преклињао је чиновнике у Главној Полицији да га остане у Београду и да га више не „гађају“, јер се решио да поштено живи, пошто му је доповести живот досадно. Његовим молбама попшло се на сусрет, шта више и материјално је помаган, само да му се помогне да не пође старим путем.

Ну после извесног времена приметило се, да од обећања његових не може ништа бити, те је стављен под строжу контролу, због које је се за њега време удаљио из Београда.

Међутим једна вешто смишљена и дрско извршена превара преко једног обућара из Кнез Михајлове улице пре неки дан пагонестила је његову присутност у Београду. 30. пр. месеца једно лице дошло је у ту обућарску радњу, представило се као момак једне најбеље породице са Врачара и продало кварту од „госпође“, којом се тражило да се пошље пуна неполно пари чушких и шиваских цвила ради избора. Сопственик радње не слутећи ништа рђаво послао 7 пари цвила по једном шегрту, који овај уступ обавио и врати да поднесе и два пара лаковања цвила, и он остане да га чека и чува сних 7 пари. Али пада не спроћах дечко вратио од њега није ни било ни трага ни гласа.

По опису варалице и начину извршења одмах се посумњало на старога мајстора „Врку“, и за њим се издаи потера. Сутра дан је већ био у шакама полиције. Дело је одмах признао и побегао је из алексиначке болнице. Он је стар 19 година, висок, развијен, плав, у гаћама и кошуљи, са пешкиром на глави. — Дешења начелника среза алексиначког Бр. 12099.

Коста Димитријевић, Јанко Т. Стојановић и **Стојан Јовановић**, скитачки Цигани, родом из села Букуровца у срезу крагујевачком, ноћу између 29. и 30. пр. м-ца извршили су 4 опасне крађе у селима Бистрици и Јовежама. Стварн су њихове а она су побегли. Њихов је опис: Коста је висок, стар 36 год., на себи има при гуњ од сукна, црне панталоне од штофа, опанке и шубару. Јанко је стар 20 година, средњег стаса, у опанцима, са шајачком на глави и чакширама и гуњом од сукна. Стојан је стар 20 година, омален, има гуњ и чакшире од прног сукна, опанке, нос нан шубару на глави.

Претресом њихових кола и стварн нађен је један сточни пасош који гласи на име Душана Стојановића, из Јасеница, који је издат од стране суда општине параћинске 4. септембра ов. године по № 18912. — Дешења начелника среза колубарског округа београдског Бр. 10360.

Стојадин Пешић, земљак из Голешог Села у срезу ћупријском, осуђеним пишког казненог завода, побегао је из заједнице бишће, где је био на раду.

Он је стар 18 година, стаса малог, без бркова, косе црне, од одеће има гуњ и чакшире од сурог сукна, на глави шајачку, а на ногама опанке. — Дешења управе пишког казненог завода Бр. 2562.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најжешћу потеру, и у случају проналажења стриктно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или дешења.

ТРАЖЕ СЕ

Љубинка, кћи **Ивана Марковића**, из Лупања, среза ваљевског, отишла је од родитељске куће незнано куда и није се још вратила.

Љубинка је стара 30 година, у опште приличаста, раста средњег, доста развијена, на лесу ногу рамље, у одећу сеоачком. — Акт начелства округа ваљевског Бр. 14645.

Тајосава, кћи **Игњата Миловановића**, из Петкиње среза грнаћског округа чачанског, побегла је 27. септембра ове године из ваљевске окружне болнице где је била на посматрању. — Акт начелства округа ваљевског Бр. 14723.

Живадин, братанац **Ивана Добросављевића**, из Деспотовца, 27. прошлог месеца отуварао је ноћу куд.

Он је стар 17 година, плав, раста средњег, у чакширама и антерији од сукна, на гавни има шајачу а на ногама пресе опанке. — Дешења начелника среза деспотовачког Бр. 15505.

Стана, жена **Љубисава Јовића**, из Кочетина, још 3. августа ове године отишла је од куће и не зна се где је.

Она је стара 27 година, стаса високог, омања, очиу грлорастих, већа прних, у одећу сеоачком. — Акт начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 17162.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестала лица и пронађене упуте њиховим властима, које су тражиле захтевала.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 4. и 5. ов. м-ца непознати крадљивци украли су два вола Радославу Вукану из Д. Комарице. Један је жуте длаке, белотрбаст, у све четири ноге путаст, на њеким нин бео печат, буавст око једног ока. Други је длаке пругасте буавст без рогања. Оба стара по две године. — Дешења начелника среза крагујевачког Бр. 14945.

Ноћу између 24. и 25. пр. м-ца непознати крадљивци украли су са паше у рошу општине кнежевачке: Благоју Петровићу, кравару, једну кобилу длаке зелене старе 6 год. са жигом „Т. VII“; Теодосију Причовићу, кравару, једног коња длаке зелене старог 15 год., са жигом „О“, и Цветину Станковићу кравару једну кобилу длаке беле, стару 10 година, са жигом „О“ и једно жребе длаке пуавасте, женско, старо једну годину. — Акт начелства окр. београдског Бр. 8786.

Обраћа се свима свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 42. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 18. ОКТОБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а чешће потреби и када пути недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државне и окружне чиновнике и њихове породице, а за све друге претплатнике у округу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника" не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

МИ
ПЕТАР I
ПО МИЛОСТИ БОЖЈОЈ И ВОЉИ НАРОДНОЈ
Краљ Србије

Уважавајући оставке, које су Нам поднели:

Председник Нашег Министарског Савета и Министар без портфеља, Стојан Новаковић;

Наш Министар Грађевина, Никола П. Пашић;

Наш Министар Просвете и Црквених Послова и Заступник Нашег Министра Војног, Љубомир Стојановић;

Наш Министар Правде, Стојан Рибарац;

Наш Министар Иностраних Дела, Д-р Милован Ђ. Миловановић;

Наш Министар Финансија, Стојан М. Протић;

Наш Министар Народне Привреде, Јаша М. Продановић;

Наш Министар Унутрашњих Дела, Љубомир Јовановић, —

разрешавамо их од досадашње дужности и упућујемо Стојана М. Протића на његово место у Државни Савет, а Стојана Новаковића, Николу П. Пашића, Љубомира Стојановића, Д-р Милована Ђ. Миловановића, Јашу М. Продановића и Љубомира Јовановића стављамо на расположење.

А постављамо:

за Председника Нашег Министарског Савета и Министра без портфеља, Николу П. Пашића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Иностраних Дела, Д-р Милована Ђ. Миловановића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Финансија, Стојана М. Протића, Државног Саветника;

за Нашег Министра Просвете и Црквених Послова, Јована Жујовића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Правде, Косту Тимотијевића, правозаступника и народног посланика;

за Нашег Министра Народне Привреде, Јашу М. Продановића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Унутрашњих Дела, Љубомира Јовановића, Министра на расположењу;

за Нашег Министра Војног, Мајутина Маринковића, инспектора пешадије и ђенералштабног пуковника; и

за Нашег Министра Грађевина, Велислава Вуловића, Председника београдске општине.

Председник Нашег Министарског Савета нека изврши овај указ.

11. октобра 1909. год.
у Београду.

ПЕТАР с. р.

Председник Министарског Савета
Ник. П. Пашић с. р.

РАСПИС
свима окружним начелствима и Управи града Београда

Прва и најважнија дужност полиције јесте старање о јавном реду и о личној и имовној безбедности грађана, и јавни ред и безбедност камен су темељац сваког правно уређеног друштва.

Брига о одржању јавнога реда и заштити личне и имовне безбедности стављена је у дужност државним полицијским и општинским властима.

Тако:

1. По чл. 2. закона о јавној безбедности „за одржање јавне безбедности, реда и мира старају се полицијске и општинске власти, свака у своме подручју".

2. По чл. 6. закона о уређењу округа и срезова први главни задатак управних власти у округу јесте: „да се старају о одржању јавнога реда и опште личне и имовне безбедности у округу и срезу".

3. По чл. 12. овог истог закона: „окружни начелник стара се да у његовом округу буде увек ред, да је сваком грађанину у округу потпуно ујемчена лична и имовна безбедност, отклањајући својим бдењем и енергичним мерама и наредбама све оно што би томе могло сметати;" и

4. По члану 95. тач. 2. закона о општинама, општински суд „стара се о безбедности лица и имања у општини".

Наведене законске наредбе несумњиво доказују, да је наш законодавац обратио нарочиту пажњу на одржање јавног реда и безбедности у земљи, и да није пропустио ни једну згодну прилику а да то нарочито не истакне.

С тога је дужност полицијске власти да ону законодавчеву тежњу и оствари, у погледу штићења личне и имовне безбедности.

Из прегледа криминчких дела у целој земљи за последњих пет година — чији је број више или мање стационаран — и њихових узрока и последица, види се несумњиво, да су и државне полицијске и општинске власти биле доста забавне како у погледу спречавања тако и у погледу истраживања ових дела.

Многа и многа кривична дела извршена су, а многа, опет, остала непровађена само с тога, што ни полицијски ни општински органи нису вршили своју

дужност како треба: брзо, енергично, умешно и предано.

Ово поглавито важи за дела хајдуковања и разбојништва, која поглавито узимају маха само за то, што надлежне власти одмах у почетку не пруже своју дужност правилно и одлучно, већ допуштају да се зло рашири и ухвати дубоког корена.

Имајући све ово у виду, а поврх дужношћу да водим врховни надзор и старање о безбедности у земљи, у смислу устројства централне државне управе [чл. 1. закона о јавној безбедности].

Наређујем:

1. Поштo је прва дужност полиције да спречи вршење кривичних дела, на тек на другом месту да изнађе њихове учиниоце. то ће и државно полицијске и општинске власти настати, свим средствима која им закон ставља на расположење, да казнима дела предупреде, или да их, у колико је то апсолутно немогућно, сведу на минимум.

Има више путева и начина којима се ово може постићи, а међу њима најглавнији су ови:

а. — Строга примена полицијског надзора према бившим осуђеницима и свима осталим личностима, које су на ону казну осуђене биле, било судски било полицијским пресудама;

б. — Стављање под полицијски надзор свију оних лица, за која се сумња да прше краће, разбојништва, паљевине или да се бане затварањем [§ 4. полиц. уредбе и § 301. в. вав. закона];

в. — Строго контролисање бивших осуђеника, коцкара, скитница, беспосличара и сумњивих странаца;

г. — Протеривање скитница, сумњивих лица и странаца;

д. — Праћење у казнене заводе условно отпуштених осуђеника, у смислу чл. 5. закона о условном отпуштању криваца из казнених завода;

ђ. — Организовање озбиљних ноћних straжа.

2. — Ако је каквога дела поред свих побројаних мера извршено, и општинска и државна полицијска органи морају најенергичније настати, да се прикаци што пре изнађе, и суду на осуду преда.

Не само да је жалосно, већ је чак и опасно остављати без казне извршене кривичних дела, и тиме спојим нехатом ободравати и друге на вршење ових дела.

И ако је успех полицијских и општинских власти у овом правцу много бољи, но у спречавању кривичних дела, ипак је још далеко од тога да буде задовољавајући, јер скоро једна трећина од целокупног броја извршених кривичних дела остаја редовно непрокажена.

С тога нека полиц. иследне власти чим сазнаду за кривично дело, одмах ово узимају у поступак. Нарочито тражити да се одмах-а најдаље у року за 24 сата учини увиђај код свих оних кривичних дела, код којих се увиђај по самој природи дела учинити може, као што су: убиства, паљевине, опасне крађе итд. —

Исто тако нека извршне власти брзо, а најдаље у року предвиђеном § 464 грађ. суд. пост. извршују све привичне пресуде по грађанској части, те да привци и на тај начин осете строгост казне.

3. Најтежа кривична дела, која се код нас врше, јесу хајдуковања и разбојништва, али њихова тежина највише стоји у сразмери са радом државне и општинске власти у погледу њихове репресије.

Довољно је само да се неко одметне у хајдуке, па да се и општинске и државне власти помету у својим дужностима. У место да енергично настану, да одметника или разбојника одмах у почетку — док још није загазио у злочине и похватао потребне везе — ухвате или приволе на предају, оне се ограничавају на тражење жандарма, и, често набегавају, да без ових што предузимају.

Овакни поступци за сваку су осуду и не дају се ничим оправдати. Констатујући их, за озбиљно позивам и полицијске и општинске органе, да у будуће уносе много више личног пожртвовања и енергије у гоњење хајдучије, и да никад не сметну с ума, да ће сваки полицијски чиновник, који би се у овој дужности показао слаба и неумешан, бити одмах укључен на полицијске службе, и да ће се према општинским представницима, поред строго законских казни примењивати и чл. 147. и 148. закона о општинама.

И полицијске и општинске власти нека најстроже примењују одредбе § 327. тач. 2. казненог закона према свима оним грађанима, који се не би одазвали наредбама власти, издатим у циљу гоњења и хватања хајдука.

Исто тако треба предузети најстроже законске мере и према свима оним личностима, које би прикривале или ма на који начин помагале хајдуке, јер ова лица највише доприносе опстанку хајдука.

4. Препоручује се начелству — управи — да овај распис прими знању и свом-шти га на потпис свима полицијским чиновницима и општинским представницима, па о томе да ми се поднесе извештај.

№ 22559
6. октобра 1909 год.
Београд

Министар унутрашњих дела,
Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

ПРЕДЛОГ
НОВОГА АУСТРИЈСКОГА КАЗНЕНОГА ЗАКОНИКА

У прошлом броју „Полицијског Гласника" изнели смо у изводу главна начела, која је обухватио предлог новога аустријскога казненога законика. У Немачкој се очекује такође да ће ових дана бити предат јавности предлог новога немачког царевинског казненог законика. У нас већ више од годину дана ради нарочита стручна комисија на предлогу новог казненог законика за Краљевину Србију, те, као што се види, и код нас је на дневном реду реформа казненог законодавства. Сматрајући, да ће предлози новог аустријског и немачког казненог законика бити од несумњиве користи за решење и рад на томе питању у нашем законодавству, „Полицијски Гласник" изнеће по могућству што детаљније добре стране и важнија начела ова нова страна пројекта. Чим буде дат јавности предлог новог немачког царевинског казненог законика одмах ћемо обавестити читаоце и о његовој садржини.

Кад је изашао на јавност предлог новог аустријског казненог законика један бечки дневни лист обратио се признатом научнику *д-ру Францу фон Листу*, професору кривичног права на берлинском универзитету, с молбом да му он да своје мишљење о томе предлогу. Лист се протходно изјасниo, да је у стручним круговима изазвало опште изненађење то, да је предлог новога аустријскога казненога законика могао бити предат јавности пре немачкога предлога који је већ давно пријављен као готов и свакога се часа очекује. То предухитрење има за последицу, да је аустријски предлог изашао без пропраћаја за објашњење његових мотива.

Предлог новога немачкога казненога законика изаћи ће ових дана са врло опширним и скроз брижљиво израђеним објашњењем. Под тим условима критичка оцена аустријскога предлога мора бити у два правца сужена. Прво, са немачким предлогом не може се упоређивати док овај не буде објављен, и ако је његова садржина, у неколико већ позната. И друго, сад се критика мора задовољити са општом и претходном оценом, јер ће, иначе, неке данас неразумљиве одредбе наћи оправдања тек у ближим објашњењима мотива, који су руководили комисију за доношење њихово. Лист, дакле, има све то у виду и предлаже на оцену самога предлога:

I.

Има два *главна законодавна задатка*, до којих је дошло више но тридесетогодишње криминално-политичко истраживање, и то су:

Прво, да законодавац „злочинца", који је после беспрекорног владања, под надмоћним утицајем спољних притиска, скренуо са пута који је прописно правни поредак, предусретне са навесном штедњом и да га не могућству сачува од свршене социјалне пропасти, и

Друго, да законодавац пружи довољно заштите друштву од оних општо опасних индивидуа, за које човек према њиховим наклоностима и начину живота мора предвиђати, да се не могу спасти од примењивања затвора, у коме су већ отрезни.

Законодавство већине културних држава, које је се подигло на терену класичне школе, сагласно је у оба та правца. Сваки предлог казненога законика има се према томе и оцењивати, у колико је

одговорно најпре тим захтевима. По изводу тога испитивања у првом ће реду бити донесена и целокупна оцена.

При од ова два захтева потпуно је испуњено аустријски предлог, у колико су у питању *малолетници*. То се није могло друкчије ни очекивати, кад је још 1907 године пред аустријски парламент изнесен предлог о нарочитом закону за кажњено право малолетника, те је тако свом одлучношћу прокрчен пут напретку заштите малолетника.

§ 5. повишава границу почетка кажњене одговорности од десете на напуњену четрнаесту годину старости. За старост од четрнаесте до напуњене осамнаесте године прописано је оцењивање кажњене урачунљивости у сваком поједином случају. У противном случају имају се примењивати §§ 47. до 56. место казне, према приликама: опомена па примерно владање или условна осуда, ублажена казна према врсти и величини дела, стараличко васпитање место или поред казне, рехабилитација у случајима примерног владања. О појединостима може бити разног мишљења, али у целини те одредбе имају све услове за општу и уредну сагласност са њима. Да ли, пак, оне припадају кажњеном законику или нарочитом законику за малолетнике, од мањег је значаја, и не треба овде о томе даље да се говори.

Са свим друкчије стоји са поступком који нови предлог предвиђа за *одрасле*. И преко оправданих очекивања предлог је у том погледу много заостао. Као најважније најпре ћемо поменути: *условну осуду и рехабилитацију. Ту у предлогу није предвиђен и одрасли.*

То уздржавање мора се најпаније сажалевати. Може се разумети, да се о тим двема институцијама у опште неће ништа да зна, јер се оне са окорелим принципом одмаде, који поједини доктринари још увек заступају никако не могу да доведу у сагласност. Али потпуно нам је необјашњиво, како се те институције код малолетника признају, а код одраслих, напротив, искључују. Разлози, који су тамо говорили у прилог допуштања условне осуде и рехабилитације, овде су још у већој мери погодни. Малолетна неразборитост налази код друштва много лакшег извињења него ли погрешка одраслога.

На инак и овоме мора бити отворена могућност, да дугогодишњим примерним владањем заслужи гашење казнене пресуде. А ако се вредност условне осуде сагледа баш у психичком утицају, који она чини на осуђенога, онда стоји још и данас искуством утврђено, да се овај код одраслих неправилно јаче и приступачније користа, него ли код малолетника, тако блиских детињству.

Не верујемо, да ће мотивима предлога ићи за руком, да оправдају државе, које су при том заузели његови писци. И аустријски законодавац неће се моћи на свагда одстранити да не уважи, то што је у готово свима културним државама, па сада и у немачкој царевини, донесо до примања и даљег разрађивања тих двају захтева, најозбиљнијих међу свима криминално-политичким захтевима.

Али не осврћући се на ту жалосну празнину, предлог оскудева у своме општем делу, у колико се тиче обазирања на *особито лаке кажњене случајеве*. Рад признајемо, да су се писци свим силама трудили, да многочланом поступношћу кажњена окривљ у посебном делу буду праведни према тим случајевима. Али и најбрижљивија казуистика не може да спречи, да у појединим случајевима и најмања мера казне не изгледа као тешка, или да кажњавање у опште није у супротности са правном свешћи народа.

За то законодавац мора одредбама општега дела да се постара да судском умерењу не ограничава слободно кретање. Да предлог то не чини пада у толико више у очи, што је сасвим аустријско право, нпр. § 54. казненог законика, тако право, нпр. § 54. казненог законика, тако и у § 338. казненога судског поступка, предвиђало изванредно судијско право убламавања казне.

§ 57. предлога не даје за то никакву накнаду, јер су једном искључиво набројани услови. За које је везана примена кажњене убламености, тако да се не могу узимати у обзир други случајеви сем тих набројаних; а та тим је и сама убламеност спутана у врло уске границе, те је потпуно искључена код смртне казне и доживотне робије, ако учинилац још није пређао двадесету годину живота. И овде ће се морати учинити измена, ако закон хоће да одговори појавама и потребама живота.

Али опазили смо у општем делу и једну одредбу, која допушта судији, да потпуно изостави казну код одраслих у случајевима који заслужују особитих обзира. Та судијска власт јесте потребни корелат праву државног тужилаштва, да код ситница изостави кажњ. Начело: „Minima non curat praetor“ мора важити за судију, и то у првом реду.

За тим је у посебном делу у читавом низу случајева предвиђена слобода казне учињоца. Али у колико те одредбе нису саме по себи разумљиве, као у §§ 295. или 406., а при том су без вредности, оне почињају на једнистраној казуистици, која потпуно не одговара главној мисли, и доводи до закључака баш супротнога смисла.

За доказ тога може се навести низ примера. Овде ћемо се задовољити само са неколико примера, изнађених на брзу руку.

По § 345. остаје неказњено приспавање туђе ствари без користољубиве намере, „ако ствар скоро никакву вредност нема“; али ако скупљач присвоји себи јаје које птице које је предмет лова, мора бити казњен у сваком случају.

Ко из једног аутомата извуче какву ствар скоро никакве вредности, по § 347. није подлежан казни; али ко дође до ствари из аутомата, а није у њ спуштено потребни новац, без икаква сналаза долази под казне која је предвиђена у 363. параграфу.

Такве противречности увек ће се дешавати, кад се законодавац огреши о свој задатак и над на место индивидуализовања судијиног суђења хоће да поставља шаблонизирање законских правила. При даљем току рада на предлогу, ова ће тачка обратити на се нарочиту пажњу.

(наставиће се)

Д. В. Бакић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

Прожет великом националном гордошћу, која сваког Британца одликује, држи он и своју полицију за најбољу на свету.

И напоље јавности позната је лондонска полиција са своје изврсности, особито после појаве Конан Дојлове Шерлока Холмса и у нашем новорштву и у нашој књижевности. Ну после посматрања лондонске полиције на лицу места можемо слободно рећи, да се та популарност њена може односити само на њену тајну — дедективску — и егзекутивну — уличну — полицију. Иначе узевши је као целину она не само што се не одваја, већ често у по нечему и изостаје иза веома жено и целисходно уређених немачких великоварошких полиција, особито берлинске, хамбуршке и дрезденске. Али како је лондонска полиција изврсна управо у оним гранама које су најважније и које и служе главном задатку сваке полиције: одржању реда и личне и имовне сигурности, то она ипак остаје једна од најбољих полиција на свету. Јер кад се има на уму тамошњи од наше континенталног сасвим друкчији и приватни и јавни друштвени живот, друкчије прилике, установе и закони, онда ће бити разумљиво, што поменке споредније гране полицијске управе нису на одговарајућој висини.

Британац, и. пр. цени личну слободу ваше света, те пред њеном непрекосновеношћу све пада. То странац опазе чим стуни ногом на енглеско земљиште. Нико не пита за путну исправу, не тражи признају, не пита за име, свак се може звати како хоће и носити титулу какву зажели и нико га неће дирати све док се не огреши о који законски пропис. Због те слободе ће многи злочинац остати непрнађен, кривични бегунца са континента упаше у Лондон као у какво море, биће и других слабих страна, али се све то подноси ради ња. По многобројним и великим лондонским паркоима видећете како публика, тај суверен са много хиљада глава, иде како хоће и куда хоће: ко во лено његовим стазама, а коме је воља и пресо зелене траве у свима правцима, где на трави може седети, лежати, спавати, читати, певати итд. не хајући ни најмање шта се око њега дешава. Овде по видите оне силне полицијске табле и обзнане, на које особито у Немачкој на сваком кораку наилазите, где би вас жандарм одмах ухватао за јаку чим би крочили ногом ван стазе у траву. Али је за то, опет, у Немачкој право задовољство погледати на дивно неговане парнове са сомотским изгледом траве и ћилимастим обликом цветних алеја.

У Енглеској не постоји у нашем смислу једнообразна и од централне управе зависна државна полиција. Најзад Лондона

полиција је свуда у рукама месне самоуправе. Надлежно министарство унутрашњих дела ограничава се на то, што преко три инспектора прегледа полицијска уређења. На основу извештаја ових инспектора да се полицији у некој вароши или трговишту наложи у исправном стању држање додаје из државних средстава, које паразамењат сваке године за ту циљ одобрава. Дотичној полицијској управи на расположење један додатак, који износи половину целокупног издатка на плате и одело полицијских службеника. Под претпоставком да ће се државна субвенција обуставити самоуправна тела одмах откалају најбоље недостатке.

Организација.

Лондон броји око седам и по милиона становника на простору који у пречнику износи 15 енглеских миља. Варош се дели на унутарњу варош — City Proper — и остали Лондон ван Сити-а — Metropolitan Boroughs.

Полиција у Лондону није једноставна, већ се дели на двоје: на полицију Сити-а и метрополитанску полицију.

Полиција Сити-а (City police) је у општинским рукама и чини једну грану врло старе управе Сити-а, центра вароши, у коме преко дана има тако малом простору има преко два милиона лица, а ноћу остаје једва на 25000, јер тај део вароши служи искључиво трговини и сваки се кутић у њему искоришћава за пословне потребе, те тако само станују лица која морају, као чувари кућа итд. Ова полиција стоји још увек према неким старим повељама које је Сити добио, од управног лорда мера (Lord Mayor) — председника лондонске општине, чији је положај тако важан, да га често називају краљем Лондона. Он своју дужност врши са великим церемонијама и помпом. Како је недељом у Лондону све затворено, на и сами јавни локали, као нпр. кафане, које су отворене само по подне и у вече у извесне сате, те свет који не оде у поље иде само по прквама и музејима. Од осам часова пре подне кроз густу лондонску маглу разлеже се на све стране хармонични звуци црквених звона. На тако и лорд мер сваке недеље посети по једну цркву и она црква нису дотичне недеље он посетити објављује то плакатама по вароши.[1] Имали само приликс да видимо такве посете, које чине веома јак утисак на страница. У позлашеним дивним колима са четворком запрегом, у пратњи неколико општинских великодостојника са богатим костимима, лакеја и општинске гарде, кроз густе гомиле света одлази у одређену цркву, тодно поздрављан са свију страна и тамо заузима нарочито почасно место.

Ова лорд мерова полиција, која дакле, чува овај трговачки део вароши и привођени Лондон — састоји се из:

2 супернтендената
4 главна инспектора
15 дистрикгних инспектора
20 квартовских инспектора
9 дедективских инспектора
75 наредника
12 дедективских наредника
925 констаблера (жандарма)
110 дедектива и
2 полицијска суда.

Метрополитанска полиција (metropolitan police) је државна установа, заснована законом од 29-ог септембра 1829. год. Она се стара о осталим деловима Лондона ван Сити-а, обухватајући и један поштри појас око Лондона.

На челу ове полиције стоји шеф који има титулу *комесионера* (the commissioner of police of the metropolis).

Њему су придодата три *помоћника* (assistant commissioners), као шефови појединих одељења: административног, кривичног и стеографског (универсиканог). Најстарији од ове тројице је и стални заступник управника полиције.

Поред ових помоћника њему су подчињена и четири *обласна шефа* (chief constables), који су му непосредно одговорни.

Послови су тако подељени, да комесионер под непосредним надзором државног секретара регулише општу службу, утврђује поделу посла и издаје наредбе, потребне да би полиција могла остати на висини свога задатка. Он је, даље, последња инстанција за дисциплинске ствари; он може у свако доба, не дајући разлоге, отпустити из службе сва лица која он поставља, када се она покажу му у ком погледу неподобна.

То исто важи и за сва три његова помоћника. Они се старају о унутрашњој и спољној дисциплини полицијског особља, њиховом распореду и опреми; они могу досуђивати дисциплинске казне, на чак и отпуштање из службе кариџата, само се против њихове осуде дотични могу жалити комесионеру.

У Скотланд Јарду — полицијској централи, поред она три главна шефа, раде још 5 виших интендената, 50 инспектора 126 наредника и 189 констаблера (жандарма).

Униформисана полиција (варошка жандармерија).

У погледу надзорног лондонска полиција просторно се дели на три дистрикта, којима управља по један од четворице обласних *шефова констаблера*, (chief constables) који су поред она три помоћника комесионерова овоме такође непосредно подчињена. Четврти шеф констаблера је придодат криминалној полицији, као помоћник њеног шефа. Они воде старање о надзору и организацији полицијског персонала, као и о тачном испуњавању комесионерових наредаба у своме дистрикту.

Дистрикти се даље деле на *дивизионе* (квартове), којих сада има 22 разне величине и који представљају јединицу полицијске организације. На челу дивизиона налази се виши интендант, а помоћник му је главни инспектор (chief Inspector). Обојица станују у главној дивизионој станици, а придодати су им још један месни инспектор за криминалне чиновнике дивизије (plain clothesmen), један резервни инспектор за народну службу, н.пр. у позоришгима итд, и потребан канцеларијски персонал. Сваки дивизион има своје име према дотичном варошком крају, као што и наши квартови носе називе Дорћолски, Врачарски итд. а означују се још краткоће и именима (А, В. С. итд.). У сваком дивизиону има по једна главна станица (Divisional office).

Дивизиони се деле на *поддивизионе* (subdivisions), којима су старешине инспектора (Subdivisional Inspector). Субдивизиони су редовне полицијске станице, где за службу и унутарњу службу има више инспектора.

Поддивизиони се, опет, деле на *секције*, којима руководе наредници, (sergeant) и, на послетку, сваки се секција дели на 8 патродских *реона* појединих констаблера (constable)

Осим ове 22 дивизије има још више дивизија за нарочите циљеве: слобрањај, пристаништа, статистику итд.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ

УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

Нарушење казненог законика може дати места двојако врсти одговорности: *казненој одговорности*, која је обавеза одговарати на друштвено оптужење, и у случају осуде, изрицање казне; *грађанској одговорности*, која је обавеза одговарати на траженье накнаде учињене штете и накнадити штету оном који је био цена жртва. Прва се врши *јавном акцијом*; друга *грађанском акцијом*.

Казнена одговорност и грађанска одговорност имају заједничко то што *оне* праве свој raison d'être у *субјективној кривици*, намерној или ненамерној, учиниоца или саучесника нарушења, т.ј. у једном вољном делу. Али се кривица не цени подједнако са *казненог гледишта*, и са *грађанског гледишта*, ослобођење од казнене одговорности не повлачи нужно правно, и самим тим, ослобођење од грађанске одговорности.[1])

Сви ови принципи науке јасно су изражени у нашем кривичном законодавству. Тако, по § 10. кр. зак.: „онај који је казненим делом остећен има право да тражи од принца накнаду те штете не сматрајући ове ни и какву казну принца за његово дело поштње;“ а § 297 крив пост. парични изражава: „кад остећени тражи накнаду особеном „грађанском парницом он није ограничен „на ово што је уз кривично изјављење „тражио, нити на основе, којима је то

„доказано.

„Грађанском судији у овом случају „не служи за мерило ослобођавајући кри„вична пресуда“.

Грађанска је одговорност *директна* или *индиректна*: директна, кад она лежи на истом лицу, које је учествовало у

[1]) Лондонско црне које су многобројне и приказују разних орнамика — морске сцене — често се служе реклампма. —

[1]) *R. Garraud.* — Traite théorique et pratique du droit pénal français

На овога су доле узета и остала излагања науке о овоме предмету.

нарушењу као аутор или као саучесник; индиректно, кад она лежи на трећем лицу, које је било изван акције или саме нерадње, која конституише деликт, али је обавезно ипак да му накнади његове штетне последице. Бавићемо се посебно сваком од ове две одговорности. Али треба приметити да док се казнена акција гаси смрћу кривца, грађанска акција воље против представника лица која су обавезна да накнаде штету која је причињена кривичним делом. — § 17. кр. пост. „Извршење и суђење казнимог дела као и извршење пресуде, што се казне тиче, престаје: кад кривац умре, или кад кривца застари. . . . . .

... „Туђа за накнаду штете, казнимим делом причињене, смрћу кривца не престаје, него се може водити и против његових наследника".

Свако нарушење казненог законика које причини материјалну или моралну штету другоме, обавезује учиниоце, и саучеснике овог нарушења да је накнаде, било да су учинили штету свесно и вољно (dolo), или су пренебрегли потребну бригу и предострожност, коју су могли или били дужни имати да би избегли зло које су проузроковали без намере да се њиме деси (culpa). Свака кривичност, и са њом свака одговорност исчезала би дакле ако учинилац није имао *моћ расуђивања* или *слободу* својих аката. Отуда следује, да дуд и младолетник испод шеснаест година, лишени сваке *моћи расуђивања* нису одговорни за штету коју причине својим делом. Без сумње, лица чијем је чувању био поверен дуд или дете, могу бити одговорни за последице свога небрежења. Ово се јасно види из § 807 грађ. зак.; „ако човек, штету учинивши, није ни свести био неће одговарати за штету. Но, ако је сам себе вољно у то стање поставио, одговараће „као да је и при свести био, кад је учинио.

„Овима се уподобљавају и мала деца „до 7 година, луди, згранути, бесомучни. „Но за ове сваћа одговарају они, којима „су они поверени, да их чувају". Али би дако нетачно подржавати, као што су то радили неки аутори, да добра дудог или детета одговарају *стварно* у неку руку, за штету коју је он причинио, јер грађански закон допушта акцију за накнаду штете само под условом да се докаже кривица онога против кога се она намерава да води.

У осталом, један штетан акт конституише нарушење и даје места грађанској одговорности само ако је неправедан, недопуштен. Применом овог неоспорног принципа, треба дакле одлучити: да окривљени или оптужени, који је ослобођен сваког гоњења за то што је био у стању *законске одбране*, не може бити осуђен на накнаду штете према грађанској страници.

Обично, сваки је одговоран са гледишта *грађанског* као и са гледишта *казненог* само за своје сопствено дело. Иначе су поникад изнесена лица обавезна да на накнаде штету која је причињена делом у коме они нису ни материјално ни морално учествовала. Ова обавеза, која се означава у опште изразом *грађанска одговорност*, има за основ *кривицу*, која се састоји у томе што се није вршио над изнесеним лицима довољан надзор те да их спрече да учине какав штетан и недопуштен акт.

Овај принцип изражен је јасно у § 810 „грађ. зак.* за туђа дела нико није дужан „одговарати. Али ако би ко таква лица „у служби држао, која су као скитнице, „неваљалци и злочинци познати, и који „никакве исправе за себе немају; онда „он за сву штету, коју би они учинили, „одговарати мора". Дело другога хоће „да некаве *кривицу* лица које није спречило делиот које је могло и требало да предупреди; ова кривица, која је лично *дело* мотивише примену § 810 грађ. зак. и оправдава осуду на накнаду штете према онима који су могли предупредити. Али је очевидно да је небрежење у надзору онога који је за то одговоран, дело искључиво, које не може бити еквивалентан намерног позитивног факта, потребног да конституише учешће у нарушењу као виновник или као саучесник. Исто тако, одговорност за дело другога постоји само са гледишта грађанског а не и са гледишта *казненог*. Отуда треба закључити да грађанска одговорност обухвата само *реституције, накнаду штете и трошкове* које је проузроковао преступљење; да се она не распростире на *казну* на какву да је њена природа, баш ни на изречену новчану казну, осим ако ово распростирање није било осведочано формалном законском одредбом. За покриће ових осуда, лица грађански одговорна извесно се не могу принудити затвором, али је ван сваке сумње да су она *солидарно* обавезна, као сами виновни и саучесници нарушења.[1])

Остаје нам да детерминишемо случајеве грађанске одговорности. У овом питању треба да се расветли један принцип. И ако правило да не треба чинити штету другоме, налаже свакоме да се уздржава од сваког недопуштеног акта који би могао шкодити коме, изнесно је да нико није дужан, да по сили једног правног принципа, води бригу о интересима другога и да предупређује личним надзором штету која прети каквом лицу делом другога. Улога *жандарма права* само је забрањавна улога. Следује ли да грађанска одговорност за дело другога може да резултује само из прецизних текстова који је утврђују? Треба правити разлику. Сваки је одговоран за штету коју причини, не само својим делом *него такође својим небрежењем или својом несмотреношћу*. — § 819 грађ. зак.: „ко штету „канну другоме нанесе са злом намером „или из крајњег небрежења, овај ће не „само штету учињену накнадити, него „ће и добитак због тога изгубљени наплатити морати. Отуда следује, да дело лица која треба и можемо да спречимо да шкоди, кад оно конституише небрежење или сопствену несмотреност, но приводи отвара против нас акцију одговорности, која се основа на општем принципу од § 819. грађ. зак. Али ову одговорност, пошто она има свој узрок у личном факту небрежења или несмотреноста може ставити на терет само онај који је претрпео штету, кад докаже да дефект надзора конституише *личну кривицу*. Тако је правило. Закон може да учини изузетак и да створи као последицу одношаја које утврђује или конституује између два лица, *легалну дужност* надзора на терет једног од њих, да га учини одговорним за све акте другог и ослободи онога које се позива на ову одговорност сваког доказа о небрежењу. То је случај на који циља § 819 грађ. зак. „ко коме за малу децу до 7 година, луде, „згрануте, бесомучне, „одговарају они „којима су они поверени да их чувају". „Исто тако §§ 810, 811. и 812 грађ. закона циљају два са свим различна случаја индиректне одговорности и оне одредбе које чине *пуномоћно* једно лице одговорним за дело другога имају изузетан карактер и самим тим лимитативан. Ове се одредбе налазе у глави XXX грађ. зак. о накнади учињене штете. Казнени закон не додаје ниједан случај грађанске одговорности овим одредбама које предвиђа грађ. законик; изнесени специјални закони утврђују такође поједине случајеве грађанске одговорности, чијом се студијом нећемо овде бавити. Рећићемо само неколико речи о неким најинтересантнијим случајевима грађанске одговорности које ћемо овде изложити.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине губеревачке у срезу косанчићском, актом својим Бр. 1316. пита:

„Суд је ово општинска, пресудом Бр. 1111. 1909. год. казнио једног грађанина ове општине са 5 дана затвора због дела из тач. 1. § 327. крив. закона, што није следовао позиву овога суда, који је звао два пут понасоб преко ово општинског послужитеља, а исти је био потребан овом суду због пореза, да се види имали пара или не, као и због других предмета, који се њега тичу.

Да је исти звао два пута понасоб преко ово општинског послужитеља. утврђено је исказом истог послужитеља и још једним сведоком.

На жалбу осуђеног, првостепени суд окр. београдског решењем Бр. 29785. 1909. год., ту је пресуду поништио из разлога: што нема битних елемента — услова за постојање дела из тач. 1. § 327. крив. закона, јер вели, да је суд требао окривљеноме дати позив, и то да се утврди, а не само усмено га звати, јер окривљени *није дужан на усмене позиве следовати*.

Зато се моли уредништво за обавештење: да ли има битних услова — елемената за постојање дела из тач. 1. § 327. крив. закона, када је исто лице усмено звато преко послужитеља у овде овога суда, на које хтело следовати овом суду без довољног узрока; или је баш морало добити нарочити позив?

---

[1]) H. Garsud. Traité théorique et pratique du droit penal français. Tome II. стр. 277.

И, како се овај суд има претати према предлогу судским примедбама, ако су неосноване, те да приват не избегне казну?

Ово суд пита зато: што сходно другачије одредбе тачке 1. § 327. кривичног закона, него ли што се налазе поменутим судским примедбама, а и зато: да зна како ће даље поступати по овом предмету.

У осталом суд утврдо шаље под *), односне акте овог предмета на увиђај, с молбом да се по употребу акта врате овом суду, ради даљег поступка."

— На ово питање одговарамо:

По § 15. и 16. Полицијске Уредбе. привременим судови имају права, да пресуде полицијских и општинских власти оснаже, пониште или преиначе.

Одлуке привременених судова извршне су.

Према овоме, и тај суд мора да прими одлуку привременог београдског окружног суда и да по њој поступи, без обзира на то, да ли се она поклапа са гледиштем његовим или не.

Што се тиче самога питања: да ли су грађани дужни следовати усменим позивима власти или не, ми нисмо сазвани на гледиштем привременог суда, јер напалимо, да за иступе не каже наређења § 93.—99. и 130. други став кривичног судског поступка, на које је одредбе, несумњиво, суд и изложио своју одлуку.

А ово одредбе, налазимо, не каже за иступе због тога, што за кривице из III части кривичног закона постоји нарочита поступак — Полицијска Уредба — која не постаља оне услове у погледу позива кривца и сведока, који су изложени у поменутим одредбама кривичног судског поступка.

Тако и § 21. и 33. (тачка а) Полицијске Уредбе, који говоре о позиву и доводу окривљеног за иступна дела, нигде не веле да тај позив мора бити писмен. Ту се просто говори о позиву, и ако се оне две одредбе доведу у вези са § 19. поменуте уредбе, у коме се вели: „доведу и гужвалеви и сведоци", онда би се разложно могао извести закључак, да се једино помишљало на усмени позив, пошто реч „доведу", условљава „ничије" суделовање другога лица, у овом случају органа власти.

А кад се оваква позив дозвољава за тужитеља и сведоке, не би се смело претпоставлати, да је законодавац хтео имати према кривцу неке друге обзире и бољу пажњу, и наредити позивање писмено.

Кад, дакле, за иступе постоји нарочити поступак, који не условљава изречно писмено позивање; кад је усмено позивање дозвољено за тужитеља и сведоке, кад ни сам § 327. кр. закона ни по слову ни по духу не тражи писмено позивање, па да постоје услови за казнену одговорност, онда се не може разложно бранити тврђење привременог суда, да нема кривице, кад је окривљени усмено позиван од власти, чак и у случајевима над се то нарочито и утврда као тачно.

Може се нашем тврђењу учинити приговор, да нагела из кривичног поступка може увек, кад другим поступком није другчије регулисано, али у овом случају тај би приговор био неуместан, јер се Полицијска Уредба бави овим питањем и регулисава га на свој начин, те тако искључује примену општег кривичног поступка.

У осталом, писмено позивање код иступних кривица, у многим је случајевима апсолутно немогућно, те и с те стране не би могло остати гледиште привременог суда као тачно.

Тако, немогућан је писмени позив у снима случајевима, где полицијске и општинске власти дејствују ван места свога обитавања, као што су пожари шума, поплаве, кугуда, увиђаји у пољу и томе слично, где се тражи брза радња и где нема ни хартије, ни мастила, ни других услова за писмене позиве.

Та, тако рећи физичка немогућност за писање позива сама собом назује, да се мора допустити усмено позивање према надлежних органа власти. и да је, с обзиром на природу послова и места где се кривице могу догађати, законодавац и учинио овај изузетак за иступе и остављено да позивање може бити и писмено и усмено.

Иначе би он, нема сумње, прилином доцније ревизије Полицијске Уредбе, изменио наређења § 19., 21. и 33 и сходно их наређењима § 93., 99. и 130. кривичног судског поступка.

Наравно, да смо и ми зато, да се у снима случајевима, где је то могућно, шаље писмен позив; а ако се због кратковрености времена то не може чинити, онда да орган власти усмено позивање врши по могућству пред сведоцима.

Ала, понављамо: кад год се утврди, да је усмено позивање извршено, па позвани не дође а изостанак не оправда, онда стоји кривица из § 327. т. 1. кривичног закона.

Није на одмет да додамо за потврду свога гледишта и ово: у § 360. тачке 3. у реченици другој вели се, да ће се по § 327. казнити и они, који се на опомену власти не разињу, него се још са овом опоменом уђусте у препирку и грдњу.

Како је искључена могућност да ови опомене могу бити писмене. него су увек усмене, а законодавац их, по казненим последицама изједначава са онима из § 327. онда и то казује да позиви власти не морају увек бити писмени.

II

Г. Ив. Поливановић, писар општине вар. Параћина, пита:

„Код нас су тако честе измене и допуне закона и тако се брзо доносе, да није никакво чудо што су измене и допуне, у већини случајева, у сукобу, било са самим законом по коме су измене и допуне и враћене, било са законима, који су у непосредној вези са измењеним или допуњеним законом.

Такав је случај са изменом § 15. и 16. Полицијске Уредбе, која је у сукобу са § 323. кривичног закона.

А ове су у сукобу са овом законском одредбом у овоме: кад се деси случај, да неко лице учини више иступних дела, па се за нека од ових дела пресуда може одмах извршивати, а за нека не, по § 15. и 16. онда је немогућно сва та дела у један пут судити и у једну казну скупити, као што наређује § 323. кривичног закона за случајеве стицаја, јер се не би могло знати за колину се казну пресуда одмах извршује, а за казну остаје осуђеном право жалбе из слободе.

Мени се уредништво да објасни: на какав се начин могу намирити ове две законске одредбе кад настане представљени случај?

— На ово питање одговарамо:

Питање, које је овде истакнуто, није нарочито регулисано законом, јер нема ни једне одредбе која би о њему говорила.

Понављамо, нема одредбе која би гласила: било да се пресуда може одмах извршити у случајевима стицаја, кад су неке кривице кажњене по апаничној дужности а нека на тужбу приватних, било да то не може бити.

Према томе, власти се у овим случајевима морају руководити обзирима целисходности и правичности.

А ови обзири налажу, да се у таквим случајевима осуђени не ставља у затвор све дотле, докле пресуда не постане извршном, јер ни једна иступна кривица не чини тако голему извреду јавного поретка, да би општи интерес захтевао, да се извршењу пресуде приступи пре, него што би надлежни суд дао своју оцену о правичности саме осуде.

Онакво либерално држање власти налазило би ослонца и у оном начелу, израженом у § 11. кривичног закона, по коме се чак и за случајеве осуде узима оно, што је за кривца благе.

Могло би се, у осталом, приступити и једном другом начину, али тај има својих незгода.

На име, ми назначимо, као што смо објавили и у бр. 42. овога листа за сву годину, да код иступа кад су у стицају, па се изриче осуда, треба за сваку кривицу одредити казну, с обзиром на максимум (§ 311. кр. зак.) па то после противрити у једну.

Онако радећи знало би се колика је казна за коју кривицу, па би се могло приступити извршењу за оне где по § 15. и 16. Полицијске Уредбе нема места.

Али, како нема гаранције, да ће судови стићи да донесу своју одлуку до дана, када истиче казна где извршењу има места, а по § 329. кривичног судског поступка издржање затвора не сме се прекидати, то је, велимо, овај начин незаводљив, и зато се мора остати при ономе, да се кривцу остави право жалбе из слободе.

III

Суд општине сарановачке пита:

„По члану 17. закона о општинама, државни чиновници, свештеници оба реда, учитељи и неуказни службеници државни, по закону су чланови општине где служе.

Какав је положај општинских делокруга и писара, који служе у једној општини по 2—3 године, па се драгопољно пресељавају у друга места — да ли су и они одмах чланови општине у коју су дошли, у смислу чл. 17. поменутог закона, или не?*

— На ово питање одговарамо:

Држани чиновници, учитељи, свештеници и остали које помиње члан 17. закона о општинама, не мењају своја места ни чланство општина по својој сопственој вољи, него то чине по сили прилика, па је зато и учињен за њих изузетак од услова постављених чл. 16. истога закона.

Општинске деловође и писари прелазе из општине у општину по својој властитој вољи, и према томе њима ништа не смета, да чланство општине траже и стекну на начин, прописан чл. 16. поменутог закона.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Милан Т. Марковић — Станковић, из Рајгопо среза лесковачког, који одговара за опљачку крчму код прасог лесковачког суда, налази се у бегству. Милан је стар 23 године висок, добро развијен, приномљаст, малих црних бркова, у сељачком оделу. — Акт пчелинског лесковачког суда Бр. 26139.

Гаша Костић, бив. келнер звани „Чворе“ одговара за превару код начелства округа чачанског. Он је дошао и на главе нам чворугу. — Акт начелства округа чачанског Бр. 11053.

Непознати зликовац, 29. прошног месеца по подне, пресретао је грађане који су се враћали са пазарења из В. Градишта, и том приликом на разбојнички начин опљачкао Младена Павловића трговца из М. Градишта (380 дин.) и Михајла Павловића из Макоша (3·60 дин.). То је лице ожиљено, врљаво, старо 30 година, у сурки чакширама и гуњу, на глави има ердељску шубару, на ногама опанке и око паса ремен са метцима од пушке. — Акт начелника среза рамског Бр. 16467.

Ноћу између 12. и 13. ов. м-ца, у станици „Црвени Крст“, вршена је крађа Милутину Лазаревићу, пиљару из Цветовог среза влашотинског, и то: једна ножна торба у вредности 50 динара; у торби су биле следеће ствари: акције шпицке трг. банке од по 50 динара у злату, 3 акције шалиначке трг. банке од по 100 дин. све на име сопственика Милутина; једна аустрогарска шубара; једна облигација дужника Тодора Стаиковића, из Локање у износу 114 дин., једна облигација на којој је Милутин дужник Настасу Настасијевићу, мешани из Свилајнца у износу 660 дин., коју је облигацију дужник исплатио но није поништио и ниже облигација у вредности 1500 дин. — Дежурна начелства округа шпицког Бр. 22179.

Трајко Н. пекар из Параћина, ноћу између 12. и 13. овога месеца, украо је Милану Петровићу, опц. 200 динара у банкама, и то једну стотинарку и 10 комада по 10 динара, на поберше. Он је стар око 30 година, приномљаст, висок, развијен, бркова танких, у оделу приличном — путовао, на ногама има опанке, а на глави качкет. — Дежурна начелника среза параћинског Бр. 26252.

Павле — Стеван — Радовановић, свиларски Цигања, родом из Лесковца, који одговара за убиство код начелника среза белочког, побегао је из болнице јагодинске, где је био на лечењу.

Он је стар 33 године, раста средњег, сувоњав, и сувоње руке, има раздељену браду, у оделу је сељачком, поцепаном. — Дежурна начелника среза белочког Бр. 21400.

Усо Агуновић, Цигања из Баваништа, с овога месеца убио је и опљачкао Митр Петровића, оклаџијског, на побегло. Усо је стар 24 године, стаса средњег, лица правилног, дугуљастог, на левом образу има белегу од убоја ножем, говори брзо и лако, а весма је пребрзо и оштар. Од одела има беле пантолоне и бели јелек, црну дреју, и на глави шајкачу. — Дежурна начелника среза ниншког Бр. 14604.

Ђорђе, син Витомира Симоновића из Друговаца, који је оптужен за опљачку крађу, отумарао је незнано куд.

Он је стар 17 година, раста малог, у лицу црнопуљаст, очију црних, бркова нема.

Од одела има на себи: гуњ од сукна, пошуљ и гаће од дебелог платна, на глави шајкачу а на ногама опанке. Акт пчелинска среза пожешког Бр. 11793.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегним личностима учине парничку потеру, и у случају прописима стражарно их упуте властима које су потернице издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Непознати зликовци, ноћу између 10. и 11. овог месеца, на другу од Свилајница, на 1500 метара пред Марковцем, напали су на разбојнички начин Ореста Гаудовић, трговца из Ягодје, Миодрага Стевановића, трговца из Свилајница, и Ивицу Јовановића, шпоторарског полицајца из Свилајница. Зликовци су најпре исекли једна шпотуи на колу у којима су они

били, и пре том су рашла кочијаша и Ивицу, за том су задржали кола, сешли их доле, претрели и отели им новац и разне ствари од вредности. Оресту је отето 1200 динара у злату и 3800 динара у српским новчаницама од по десет динара; Миодрају је отето 7010 динара у истим новчаницама, и Ивици 150 динара. Од ствари је одпесено: један златан сат са танким златним ланцем; један сат — ложњак — са сребрним ланцем; једно мало огледалце са четвртном за бркове у футроли; један пиштољ ман ормалиран; једна пакпесница, поперобрена дунавска путња, са фотосима на унутрашњој страни, и један ножчаник, са две преграде, од јелењске коже, са стране исекрзан.

Зликовца је било седам, и од њих је један један убијен на три километра од места где је извршено разбојништво; код њега су нађена Орестова три чека (у вредности 12000 динара), један бележник, николико рачуна, парте посетнице и фотографија Орестова. 180

динара у злату и другим новцем сетница. Идентичност убијеног зликовца још није утврђена, и у том циљу шаљемо ову његову фотографију. То је био човек у старости од 18 до 22 године, свеж, врло малих бркова, голобрад; на себи је имао антерију, уске чакшире од мешовитог сукна и ножух, на глави лутачку шубару, а на ногама прилично опанке са широким ћапцима.

Други је зликовац био понешен, сувоњав, црних, густих бркова, повученог чела и усана, у опште проминентан; на себи је имао сукнено одело (тесне чакшире), високу шубару и опанке са кајишима. Имао је прекрашену пушку кашикару.

Трећи је зликовац био у сељачкој кошуљи и гаћама, а још трећа нам таноље у сељачком оделу.

Седми је зликовац био у грађанском оделу, приличио врлуши човек, и нагледа да је пошрашавао врлуши глас. Он су зликовци имали кратке пушке, а један је имао и велики револвер.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да најмарљиве пастоје, да

се непознати заиновци похитавају и идентичност лица утврди, и о резултату истраге известе начелника среза крагујског с позивом на Бр. 16719.

ОГЛАШЕНИ ЗА ХАЈДУКЕ

Милан Марковић, из Доњег Дубља, одбегли робијаш (чија се слика износи), који је решењем начелства округа чачак од 18. септембра ове године Бр. 13675, позван на главни пост шајкачу а на посма опанке. Од оружја има пушку вибодијеву и револвер.

Јован Марјановић „Кобиљић", родом из Кобиља у срезу влашком, одбегли осуђеник (чија се слика износи), познат је био решењем начелства округа пожаревачког од 17. септембра ове године Бр. 15337, да се преда власти, зля како он то није учинио у остављеном року, начелство га је решењем својим од 15. овог месеца Бр. 17005, огласило за хајдука, и сада је сваком слободно убити га.

Јован је уједно са 500 динара и та ће се судна оспаглити оном који га убије, ухвати или прикаже власти.

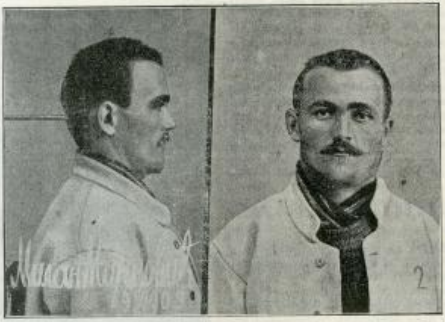

предају, није то учинио у остављеном року, то га је исто начелство, решењем својим од 14. овог месеца Бр. 14837, огласило за хајдука, уценивши га судно са 500 динара.

Према овоме сада је свакоме слободно убити *Милана*.

Судна ће се издати оном, ко Милана убије, ухвати или прикаже власти.

Јован је стар 18 година, повисок, очију сивкастих, без браде и бркова, косе и обрва смеђих; десна му је обрва расечена. Од одела носи другу блузу и прслук од шајка плаветне боје и грудњак од жуте коже; уске панталоне, чарапе шарене као што се носе у Морави; опанци су му нови дубровачки са дебелим ђоновима и широким великим шиљастим врхом.

Милан је стар 27 година, средњег раста, жуто-плавих очију, косе и брчева рђих, од особених знакова има белегу од шкропуца на левој страни врата. У оделу је грађанском, на глави носи шајкачу, а на ногама опанке. Од оружја има пушку вибодијеву и револвер.

Говори врло танким гласом.

НАЂЕН ЛЕШ

9. ов. м-ца нађен је под Великог Градишта један непознат женска леш, који се већ почео распадати. На лешу има: бела кошуља, на преклоп и рукавима шарен вез, два грудњака, шарене тканице, без обуће, на глави црна шамија, на десној руци претеж од шећера, око врата преко појас са жутом шаром, о појасу везана четири кључића и бритва.

Леш је стар 35—38 година, косе црне спљетене у две витице. По одлу писала да је лиш на среза жагубичког или голубачког. — Депеша начелника среза рамског Бр 16509.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 8—9. ов. месеца постали су из Божевца среза пожаревачког, два коња један дорат матор 6 година са жигом „U": други бели мотор 12 година са жигом „O" с десне око бедра. — Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 12919.

Ноћу између 7—8. ов. м-ца непознати крадљивци покрали су: Радојлу Цветановићу две кобиле, једну мотору 4 године, врану, на челу цветасту, а другу 5 година, алатасту; Костадину Митровићевићу, кобилу дорастасту 5 година сиву; Младену Токићу, кобилу алаке зелено отворене старе 5 година и Ђорђу Цветковићу кобилу дорастасту стару 7 година. — Депеша начелника среза јесеновачког Бр. 23028.

Ноћу између 6—7. ов. м-ца украдена је кобила Александру Којићу, из Кораћице, стара 10 год. алаке мрке, на челу цветаста, десна задњастаста, реп подсечен. — Депеша начелника среза поморавског Бр. 24278.

Непознати крадљивци ноћу између 3. и 4. овог месеца украли су кобилу Петра Арсића, земљорадника из Осипаонице. Кобила је алаке дорастасте, мотора 10 година, цветаста, у задњу лову посу рамале, има жиг „O" и приличо је висока и крупна.

Депеша начелника округа пожаревачког Бр. 16550.

Ноћу између 4. и 5. овога месеца, непознати крадљивци украли су из штале Стевана Милојковића, из Љубиње, две краве, од којих је једна плаве алаке а друга шарени; обе су мторе по 4 године и без рогова.

Депеша начелника среза рамског Бр. 16310.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника" за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму њедно, цена је свега 40 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1906. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 дин.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 43. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 25. ОКТОБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска чиновништва, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 4. закона о административној подели Краљевине Србије, решено је:

да се села: Кула и Ађудово, која сачињавају општину кулеску, по најудаљенији жељи њихових становника, преместе на срез ждраочки с срез пожаревачки.

На канцеларије Министарства унутрашњих дела, 15. октобра 1909. год. у Београду.

РАСПИС

свима окружним начелствима и Управи града Београда

Расписом мојим од 25. септембра тек. год. Пр№ 21257, наредио сам свима начелствима и Управи вароши Београда: да се у недеље и празничне дане безусловно држе затворене радње и дућани и да се свади онај, који противно томе поступи казни по § 364. тач. 1 и 2. казненог закона.

Поред законског пропсаног одређења да у те дане буду затворене радње и дућани, ја сам у горњем распису изнео и побуде, које су ме руководиле да скренем пажњу полицијским властима на строгу примену § 364. као, зар. Те су побуде биле: да се трговачко-занатлиском подмлатку да могућност, да тих дана посећује недељно-празничне трговачке школе.

Али и поред законске забране и мог пропећења, да се у недељно и празничне дане држе дућани и радње затворене — ја ипак имам уверења, да се, у многим местима у Србији, противно поступа и тиме, поред гажења закона, оненогућава трговачко-занатлиском подмлатку бар после подне да посећује поменуте школе, које су једина установа за образовање занатлиско-трговачког подмлатка како у потребном му стручном знању, тако и у погледу општег образовања.

Не треба да напоминем да су за овако противзаконо поступање појединих трговаца и занатлија, у првом реду и једино крива полицијске власти, које су позване да се брину о тачном извршењу поменутог законског пропса. Дужност ми налаже да такво стање даља не трпим, и ја то нећу у будуће допустити.

С тога препоручујем томе начелству — управи — да најозбиљније обрати пажњу на тачно испуњавање наређења у § 364. поменутог закона на сваког оног трговца и занатлију, који би своју радњу у недељне и празничне дане у горњем §-у означене дужао отворене, или би у затворењој радњи пазарпвао, најстроже по закону казни. Ради тога нека старешине полицијских надлештава, с времена на време, преко подручних им органа, празничних и недељних дана нарочито проконтролишу по варопи односно варошици да ли има и таквих трговаца и занатлија, који у својим радњама и дућанима тала пазарују, на где такав случај буде, да се с места према одговорном лицу по закону поступи. Нарочиту пажњу, при том, треба обратити на оне радње чији ђаци не посећују уредно поменуту школу.

За немарно вршење оне наредбе казниће строго окружне и среске старешине, а о извршењу исте водиће строга рачуна.

Ову наредбу начелство ће објавити преко општинских власти и грађанству у свом подручју, те да и грађанство зна: да су у недељне и празничне дане дућани и радње затворени и да се тих дана у њима не може пазаривати.

Пр№ 23596

17. октобра 1909 год.

Београд.

Министар унутрашњих дела,

Љ. Јовановић с. р.

СТРУЧНИ ДЕО

ПРЕДЛОГ

НОВОГА АУСТРИЈСКОГА КАЗНЕНОГА ЗАКОНИКА

(НАСТАВАК)

Несразмерно повољнија испада оцена оних одредаба у предлогу, које се тичу предложених правила за *старалаштво другога према опште опасном индивидуама*. Предлог опширно двоји средства сигурности од казни. Сад тређа говорити само о онима. Ако останемо на страну полицијски надзор и прогонство странаца из земље, који стално улазе у казнени законике као њихови саставни делови, напазаћемо као средство сигурности *старалаштво* у тројаком облику:

Над опште опасним душевним боленицима и *инјамцима*, који су извршили какав злочин или преступ, али због казнене неурачунљивости остају неказњени (§ 36.);

Над личностима умањене казнене урачунљивости, које су осуђене због каквог злочина и сматрају се као опште опасне (§ 37.), и најзад:

Над опште опасним изврнутцима (§ 38).

У сва ова три случаја старалаштво је везано за претпоставку *опште опасности*. „Опште опасан" је онај, који се због свога стања и с обзиром на његов начин живота и пређу склоњене или због раније извршеног злочина „ина сматрати као нарочито опасан по јавни морал или по сигурност личности или имања". У осталом ова су три случаја различно обрађена. У првом случају долази старалаштво на место казне; у другом и трећем случају оно се прикључује казни, тако да његово последње извршење наступа тек на основу података из времена издржавања казне. У првом и другом случају старалаштво траје, док се не отклони опште опасност; у трећем случају старалаштво не сме трајати дуже од десет година.

У опште узевши, ти предлози одговарају оправданим захтевима, које је већ

од дужег времена истакла криминална политика. Имало би се што пта замерити изводењу основне замисли, али овде нећемо у то улазити.

Најинтересантнији је трећи од ова три случаја. Аустријанац (странац према § 40, подлежан прогонству), који је због извесних злочина најмање два пут био осуђен на робију, а у току идућих пет година од дана издржане последње казне опет изврши какав злочин, може после осуде за ово дело бити и даље задржан у старалаштву, „ако га његови злочини показују као опште опасна и ако се мора увети, да се он неће на даље уздржати од вршења даљих казнимих радња“.

Старалаштво у том случају није казна, већ средство сигурности; оно се не изриче због дела које је предмет суђења, већ због опасности која прети у будућности; оно не изриче правилом одмеравања казне за извршено дело, али на крају постоје извршним тек онда, ако подаци за време издржавања осуде утврде непрекидно трајање опште опасности.

О правилности и целисходности тога схватања може се бити различитих назора. Али ако се једном стано на становиште предлога, онда се не може увидети, за што старалаштво не може да траје исто тако дуго као и стање опште опасности и за што да у сваком случају мора постићи свој напретак са истеком десете године. То постављање највише границе може да одговара битности казне; ово се никако не слаже са појмом мере сигурности.

С каквим се правом сме да пусти у друштво несумњиво опасан човек, да напрнује даља казнима дела? Предлог ту нестално лелуја између два схватања. Правилном далеч претресања морање се одлучити за једно или друго, и то ће се онда морати даље и изнети.

Од први пут осуђеног човека новима међусеченим воде ка опште опасноме злочинцу ни навике. То правичан потпада под појам *повреда*. Правилно поступање са повратом један је од најважнијих и најтежих задатака казненога законодавца, јер баш ту дају најразличитије појатне идеје о одмади и мисли о сигурности. И у том питању предлог показује несигурност, која се мора сматрати.

Предлог зна за две врсте повратa, од којих се прва дели опет на две подврсте: на *обичан повратак*, код кога је различан први и поновљени повратак (§ 64.), и на *повратак по поновљеној тешкој осуди* (§ 63).

Обадва гланна случаја са свим се различне третирају. Општи део предлога даје опредељено правило само за други случај: казна се има одмерити у границама обичнога казненога оквира, повишеној за четвртину. Против тога се на овом месту нема шта рећи.

Напротив, код обичнога повратa општи део (изузимајући 2. став § 43.) заповедава се постављањем двају захтева. Једном не смеју проћи пет година од дана издржане последње казне, и за тим ново казнимо дело мора „почивати на нетој наклоности“ као и дело које је изазвало прву казну. У осталом казнени оквир задржан је за посебни део како код обичнога тако и код поновљеног повратa.

Али на тај начин долазимо опет до нестално и контрадикторне казуистике. Један пример. Код крађе (по § 336. тач. 3.) поновљени повратак ствара разлог за поништрење казне. Поништрење се мора применити, ако је крадљивац већ два пут осуђиван због подвођења на користољубља (§ 275. тачка 4.). Али код подвођења је, напротив, изостављено поништрење казне у случају повратa; дакле ко је већ два пут слушвано због крађе, на сад буде суђен због подвођења на користољубља, потпада под нормални казнени оквир. Недоследност је као дан јасна. Или се тражи једнакост „наклоности“, и тада подвођење на користољубља мора бити суђено као и крађа. Или одлучује једнакост деликта, и тада осуда због подвођења на користољубља не може бити разлог да се поништрава казна за крађу. Заповедавши није начисто с тим, да у општем делу мора да заузме основно становиште у питању поступка са повратом.

2.

Скетеи казне у предлогу дају мање повода за критичке замерке.

Као што се могло и очекивати смртна је казна задржана, а тако исто и њено редовно извршење вешањем (§ 18.). Према садашњем позитивном праву област њене примене битно је ограничена; заиста је само код покушаног убиства цара (§ 109. тачка 1.) и код извесних случајева убиства (§§ 286., 287.). Она је у § 109. предвиђена апсолутно, у § 286. алтернативно поред доживотне робије, а у § 87. као на речиту робију осуђена злочинац извршни какво убиство; опет је апсолутно предвиђена. Смртна је казна са свим нестална од умањење казнене урачунљивости (§ 4.), код малолетника (§ 59.), код свучешћа (§ 14.) и код покушаја (§ 14.). Кад се у опште сагласимо са смртном казном, онда се овом регулисању готово ништа нема ни приметити. Да ли нам смртна казна треба да буде задржана или не, то је питање које има да се одлучи више према политичким и културним признацима, него ли према јуристичко-техничким. то тако и није место да га овде испитујемо.

Као *казне лишења слободе*, предлог предвиђа робију, тежи и лакши затвор; и томе долази субсидијорно и домаћи затвор (§ 60.).

Казна робије продвиђена је у трајању доживотно или од једне до двадесет година, а досуђује се у годинама или у месецима (§ 19.); казна тежег затвора (Gefängnisstrafe) може бити од три дана до двадесет година (§ 20), а казна лањег затвора (Haftstrafe) од једног дана до нет година (§ 21.).

У предлогу није изнето којим се ознакама разликују казне лишења слободе једна од друге; за то се не могу оцењивати ни разлози, који су довели до тога, да се предвиђају две казне лишења слободе, које досежу трајање до двадесет година.

Вредно је напаће, да преступ може бити и дело које се казни лаким затвором, и да испуп може бити и дело које се казнава тешким затвором, док је у сваком случају злочин оно дело, које се казни робијом (§ 2.).

Условни отпуст предвиђен је само код казни, које прелазе годину дана лишења слободе.

Новчана казна може бити од 2 до 50 хиљада круна (§ 27.). Код предвиђања казне није се обазирало на приход осуђеног, али је то учињено код одмеравања у погледу казненога оквира (§ 43.). Предвиђена је подела на рате и рокове, али је тврдички ограничена на три месеца од дана извршности пресуде (§ 27.).

На место новчане казне која се не може извршити, долази казна лишења слободе (§ 29.); предлог дакле иде ни покушао да отклони огромну неправду, по којој сиромашан илаћа телом оно што богатан кесом плаћа за надржање казне.

Врло су мало задовољавајуће одредбе *о сужавању права грађанске части* (§ 33.). И овде се јасно испољава тежња предлога, да суди слободно одмерење судијино, а тиме и индивидуализације осуде сваког дела. Сужавање права грађанске части објашњено је везано за осуду на смрт и на робију. На чак и код осуда на тешки затвор, најмање шест месеца, *мора* се изрећи сужавање тих права, „ако се осуђеноме става на терет особита грубост, грубо користољубље, бестидност и страх од рада.“

Познато је, да позитивно немачко казнено право стоји баш на са свим супротном становишту у том питању; изузимајући неважне мали број случајева, немачко право даје слободно одмерење судија у погледу сужавања права грађанске части, на чак и код случајева осуде на смрт. Не можемо да верујемо, да правној свести аустријског народа одговара шаблонизирање, какво је предвиђено у предлогу законика.

Узгред да напоменемо и једну малу случајну грешку. Кад на захтев ослобођеног буде дата јавности пресуда о ослобођењу, онда то сваканко не значи никакво казнавање; према томе се онда не може разумети, откуда је могла та одредба (§ 35.) залутати у одељак који говорй само о казни и казнавању.

(свршиће се)

Д. В. Банић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

У прошлој години у метрополитанској полицији било је: 32 виша интенданта, 552 инспектора, 2298 наредника и 14760 констаблара са 311 коња.

Персонал све огромне полицијске снаге ступа у жандармерију обично без икакве претходне војничке обуке, јер у Енглеској не постоји обавезна војна служба. Трупа се попуњава из свију могућих класа. Главно је да кандидати морају бити врунии, снажни и бистри људи, високи најмање 1,71 м. и да нису млађи од 21 ни старији од 27 година, пати да на издржавају имају више од двоје деце.

На обуку констаблара полажу веома много. Већ при самом пријему полицијски

се кандидати (candidates in the preparatory class) пропитују из општих знања. По том се опет после двомесечне наставе испитују и који положе испит постављају се на пробну службу од шест месеци, за које се време продужује и теоријска и практична настава и тек они који се и после овога рока покажу за службу добри и подесни постављају се за сталне константлере.

Првих дана школе најваже се полаже на појма вежбања, која се и доцније продужују по један час недељно за све време њихове службе. Она појма обука је неопходно потребна ради задобијања оне гипкости и дисциплинованости у држању и кретању, која полицајце одликовала да се над бројно надмоћнијом масом могу уздаћи.

Теоријска се настава врши по врло опширним „упутењима“, једно књиги од преко 500 страна, која се свакоме „полисмену“ при његову пријему уручује и која се сматра као повераница и незаничима лицима апсолутно неприступачна. Енглези су и у том погледу повучени и затворени, те је странном полицајцу тешко савим продрети у унутарње односе полицијске управе.

Вредноме константлеру, који се трудио и даље изображавао у познавању прописа службе и осталог потребног знања, предстоји лепа каријера, јер сваки константлер добре способности, вазаног васпитања, надарености, ревности и присебности, може бити унапређен до ранга дивизионог вишег интенданта.

При унапређењима, која морају ићи постепено, поред најбољих квалификација у сваком погледу гледа се на другом месту и на годишње службе. Препоруке приватних лица у корист каквог кандидата не узимају се у обзир.

Најлепши, највећи и најобрасованији константлери служе при А дивизији (Withehall-division), која је овде у полицији оно, што гарда у војсци. Њен је реон сразмерно најмањи, али су њеној заштити поверени краљевски двори, најглавнија пословишта, паркови, парламенат, министарства, посланства и музеји.

Ожењени константлери морају становати у близини места где врше службу. Неожењени, који сачињавају много већи део, имају стан при полицијској станици где врше службу, као у касарни. За то плаћају месечно само један шилинг (1·25 дин.). Ту имају у кругу својих другова приватно друштво, где се негује музика и песма. Ту се обично налази мала библиотека, билијар, клавир и друге неке угодности за игре националног карактера. Негују их и послужују обично удовице бив. константлера, које су за то плаћене.

Константлери која станују у касарни над су ван службе могу ићи у варош, али у 12 часова ноћу морају бити сви у касарни. Они се у првом реду употребљују на изванредне службе, при непредвиђеним изгредима, пожарима итд.

Имао сам прилике да видим једну таву касарну за 250 лица. Ну наш појам касарне једна донушта да се употреби за ове пријатно и удобно уђешене полицијске станове. У скромноме окниру једне полицијске станице овде се у многоме испољена слика пријатног, правог енглеског изубеног живота, који гаји заједницу и чува младе људе од штетног утицаја великоварошког живота.

Сваки полисмен на 14 дана службе робија по један дан слободан и то тако, да од та два слободна дана у месецу један падне на недељу, а други на радни дан. Сем тога сваки још има право и на десето-дневно одсуство у години.

Службено одело и опрему добијају од државе. Универма се састоји из чохане затворено плаве блузе и чакшира. Уз то иде кожни појас — кајас, о који се њој већа ручни ремен. Лети се место чохане блузе носи лака летења. На блузи и летењи су жута метална дугмета. Улични поворници при киши облаче преко одела чакшире и пелерину од гуме. Као капа служи при кишљани шлем са јако полираним бранцком. На крагни блузе и летењи, као и на шлему, налази се по један слово и број, који означују дивизију и службени број дотичног службеника. Оваква је универма за константлере и сержанте. Виши чиновници носе мање уочљиву универму. На глави имају црне округле капе облика наших полицијских капа, а на оделу црна кошчана дугмета.

Сваки полисмен за време службе носи оно доњег дела руке 3 см. широку траку, која је код оне метрополитанске полиције бела и плава, а код општинске Ситиполиције бела и црвена, по чему се у главноме и разликују. Та веза — пантљика — служи као знак, да се дотични константлер или сержан налази на служби. Скидање везе на води каквог разлога за прописно време служе представља један од најозбиљнијих дисциплинских иступа.

У спрему долази још, металне пиштаљка са ланцем и закочком. Као сигнал довољан је само један писак, који проузводи парочити јак тон.

За време ноћи сваки поворник носи фењер, утврђен за кожни појас а на цилиндре међу гуму да се не чују кад иду.

Наоружање је врло просто. Сва лонска полиција као једино оружје носи палицу од 40 см. дужине, који на једном крају има учвршћен кожни кајиш за набацивање на руку при употреби. Она се носи скривено под оделом. И коњичко одељење носи само оне батине. Исте батине, само нешто мање облика, носе и криминални службеници (detective officers).

Кад константлери у слободне дане иду у цивилу онда морају носити са собом легитимациону карту.

Служба полицијске страже. — На делатност лонске полиције од великог су утицаја: 1) огроман свобраћај и 2) велика величина пространства.

Свобраћај у унутарњем и још неким деловима оне скоро осмомилионите варошо је страшан. Док се не види он се не да представити. Статистичким датама су утврђени, да унутарњу варош, Сити, прође дневно на милион и по пешака и на сто хиљада кола. Преко једног једног моста, т. зв. „Лондон-брић“, који преко Темзе ка Сити-у води, прође дневно на 180000 пешака и 30000 кола!

При тако огромном свобраћају могло би се мислити да се несрећни случајеви и пореченај у свобраћају сваки час дешавају. Међутим то није случај. На против, свобраћај се једнаственим начином врши уредно и брзо.

Поред необичне умешности уличних поворника за регулисање свобраћаја томе много доприноси и то, што у унутарњем и другим свобраћајеви јако заузетим крајевима нема трамваја, или у колико их има иду испод земље, као и неома разграната подземна електрична железница, која се по где-где пушта на 30 м. испод земље.

На место гломазних и великих трамвајских кола улицама свобраћају маса лаких колских и ауто омнибуса, обично са два ката. Са омнибусима се утркују карактеристично лондонске лако покретне двоколице (cabs), које се по свеме пронаслазу зову Хансом. Оне су спреда отворене. Кочијаш седи позади и њоме управља преко главе путнинове. Двоколице су кратке и уске, те их због окретности и умешности чувени лондонски кочијаши могу у моменту скренута и опредуту.

Коњске станице су обично у средини улице и кола стоје дуж улице једна за другим поређана, те се свобраћај врши десно и лево поред њих. Трамваји по улицама налазе се само пан варошког центра. Кадрвна је махом од дрвених коцки. Кола јуре често у четири и шест бесприкидних редова — пола у једном с десне, а пола у другом правцу с леве стране. Између њих, нарочито на рашкршћима, крећу се пешаци са таквом сигурношћу, која сваког странца мора задивљавати.

Док у унутарњим и најважнијим варошким деловима регулисање уличног саобраћаја чини најглавнију дужност полиције, у другим деловима њен главни задатак је заштита од многобројних злочинаца, при чему се универзисана полиција појављује као помагач криминалне — детективске полиције.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Јанић

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ

УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(НАСТАВАК)

Видели смо да § 807. грађ. зак. прописује да за малу децу до 7 година, луде, згрнуте, бесомучне „сватда одговарају они којима су они поверени да их чувају“[4].

Отац, мати и у опште лица којима су поверена на чување горња лица о којима је реч у овом §-у имају дакле дужност надзора над овим лицима: претпоставља се дакле да су они пропустили ову дужност кад које од ових лица учини штету другом. Али да би она лица чији су старању и надзору поверена ова лица могла одговарати за штету по горњем закону, битан је услов да су у моменту кад је које од поменутих лица учинило штетан факт, означена лица имала или требала да га имају под својим надзором. При

свем том ова ће одговорност престати ако ова лица докажу да у прво њиховој нажњи нису могла спречити деликт.

§ 811. грађ. зак. утврђује грађанску одговорност онога: „који би за особите „послове са знањем неспособна лица узео „и с тим другоме штету нанео, одговара„ће за штету".

Ова се одговорност оснива као и претходна на *законској претпоставци кривице*; али се кривица овде не састоји једино у оскудици надзора, она се састоји у грешком избору једне или најамника чијим је делом проузрокована штета. Такође је ова одговорност у исти мах ужа и строжа од одговорности у првом случају. Заиста, с једне стране, овде и последњи одговорни су за дела која учине слуге и најамници у служби у којој су употребљени т. ј. у вршењу ове службе или приликом овог вршења; одговорност нема дакле места за дела која учине ова лица изван ове службе. На пример, ако мој кочијаш возећи моја кола прегази пролазника, на неважење или из невољаштва, и рани га или убије, ја сам одговоран за то што нисам имао право да изаберем као кочијаша човека, који није имао својства која се траже за вршење ове службе и писао подно надзор над њим; али ја нећу одговарати, ако мој кочијаш у свађи учини убиство или се ода рђавим делима. С друге стране, одговорност господара и послодавца простирања је од одговорности страларда и оних којима је поверено чување лица на § 807. у том смислу што за разлику од ових последњих прима није допуштено да доказују да они нису могли спречити штетан факт. Јер су тада бар они криви што су учинили рђав избор у личности слуге или најамника.

§ 812. грађ. зак. утврђује грађанску одговорност гостионичара, крчмара, лађара и возница (кириција) за ону штету коју би њихови људи путницима нанели. Ова одговорност гостионичара оснива се на потреби у којој се налазе путници да се сместе у гостионицама и повере гостионичару чување своје имовине; возници да ову и на води за чување и одржање ствари које су им поверене подлеже истим обавезама и истој одговорности као и гостионичари. За крађу ван у гостионици који учини сам господар или његове слуге према путнику или госту, или кад овај последњи украде што у гостионици, прописана је казна у § 222. т. 11. бр. зак. и за то одговорности о којој говори § 812. грађ. зак. има места само онда над ова штета иде из овог деликта — крађе, у коме је случају по обичном принципу сваки одговори за гледишта грађанског као и за гледишта казненог само за своје сопствено дело.

Морална лица, таква као држава, општине, јавни заводи или за јавну корист, грађанска или трговачка друштва, итд. могу имати агенте, службенике или чиновнике; јесу ли ова друштва одговорна грађански за штету коју учине њихови службеници вршећи њихову службу и услуге које морална лица од њих очекују? Правознанство то допушта: ово не изгледа да права разлику између ова могуће ситуације, но изгледу различне: 1° је ли морално лице могло слободно да набере свог службеника или чиновника? У овоме случају, специјална кривица која служи за основ закону постоји и нема никакве сумње о грађанској одговорности: 2° али морално лице не ужива довољну аутономију: његовог службеника наименовала је виша власт која је дужна да њим управља и да га контролише. У овоме случају каква би се кривица могла њему приписати и на каквој би се бази оснивала грађанска одговорност? Али је ово разликовање с разлогом одбачено. Грађанска одговорност моралних лица оснива се на закону а не на кривици. Ову одговорност по нашем грађанском законику утврђује § 811. гр. зак. који гласи: „тако „исто и онај који би за особите послове „са знањем неспособна лица узео и с тим „другоме штету нанео, одговараће за „штету". То је законска обавеза која лежи на сваком лицу физичком или моралном чим се оно нађе у ситуацији коју предвиђа закон. Грађанска одговорност правних лица резултује из те идеје да *заводи или корпорације* имају патримонију и ирше у смислу обавеза и права која се односе на њу, активитет који закон признаје и штити. Поште ми закон допушта да имају представнике, чиновништво, администраторе, агенте, чиновнике, који врше своје функције и чине услуге које морална лица од њих очекују, треба да ова буду обавезана да накнаде последње кривице коју ова лица учине у вршењу службе за коју су употребљена. Нема никаквог разлога правити разлику између правних и физичких лица. Ни ограничавати ову одговорност само на физичка лица; у том смислу има се разумети и цитирани § 811. грађ. зак. у коме је и одговор на напред постављено питање.

Али може ли једно морално лице бити грађански одговорно за дело из небрежења или сопствене несмотрености?

У овоме реду идеја у вези су одредбе специјалних закона по којима су општине одговорне за извесна деликта учињена на њиховој територији. Те су одредбе чл. 1. закона о накнади штете злонамерном пљачком ствари и противзаконим поништајем ствари и крађом, и чл. 13. зак. о јавној безбедности. Ови закони чине одговорним општине *грађанску* за извесна кривична дела учињена на њиховој територији у случајевима које ови закони спецификују. Свака кривична одговорност одстрањена је, шта више грађанска одговорност ограничена је у само границе учињене штете, за чију су накнаду одговорне општине у чијем су атару учињена помењута дела ако се кривац није могао пронаћи, ни ухватити у року од 30 дана, од кад су учињена, — (члан 1. зак. о накнади штете злонамерном пљачком, противзаконим поништајем ствари и крађом); као и онда ако се штета учињена хајдучковањем и разбојништвом не може од кривца да накнади (чл. 13. зак. о јавној безбедности).

Свака општина дужна је да се стара о одржању јавног поретка: држава, која би требала сама да се постара за сигурност становника и својине, ставила је у дужност ово старање општинама и учинила их грађанским одговорним за извесна кривична дела. Ако посматрамо општину као *налогодавца* у погледу на њене општинске службенике, који имају дужност месне полиције, то њено у овој одговорности иду налажу напред поменути закони видети само примену оне одговорности појединих лица о којој смо напред говорили цитирајући § 811. грађ. закона. Будући да сваки налогодавац по овом законском пропису грађанска одговара за кривице свога најамника, то би и општина била обавезна за то што њено особље није сузбило акте пасиља и пљачке кад је имало власт и дужност да то учини. Пошто је ова одговорност општине резултат *колективне* кривице, то је она дозвала до *колективне* накнаде. Ову кривицу, као што се види, закон претпоставља у приликама које је детерминисао. То је стара германска идеја о солидарности клана, племена, фамилије, која је постојала и у нашем старом праву.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

О СПРОВОДУ ОКРИВЉЕНОГ СУДУ

Задржавајући исти наслов, што га је своме писцу у бр. 40. „Полицијског Гласника" дао г. Д. Суботић, изнећу о томе питању и своје мишљење, како би се дискусијом дошло до правилног разумевања и примењивања § 158. кривичног судског поступка.

Као што се из поменутог чланка види, г. Суботић је мишљења, да § 158. крив. суд. поступка, у колико се односи на спровод окривљених, који су за време истраге под полицијским влашћу били у слободи — а о томе ћу спроводу једино и ја говорити, — треба разумети тако: што ће полицијска власт, кад исљеђење доврши, акта истраге са тужбом послати надлежном првостепеном суду, а окривљеном саопштити раније, да и сам буде код суда, кад акта истраге тамо буду; па, ако се окривљени томе позиву буде одазвао, онда ће му суд саопштити своју одлуку, у противном, добавиће га ради саопштења стражарно преко полицијске власти. Г. Суботић даље налази, да и полицијске власти, које са актима истраге спроводе окривљеног по пандуру — стражару — суду, и судови, који уз акте истраге траже окривљене, треће, и да полицијски чиновници, који тако врше ове спроводе, раде противно Уставу и чине кривицу из § 122. крив. законика, поред тога, што се тиме вређа и јавни морал.

Да видимо, у колико је он у мишљењу г. Суботића тачно.

§ 158. крив. суд. поступка гласи: „кад полицијска власт исљеђење доврши....., она ће начинити тужбу на суд и кривца заједно са протоколима тиљеног испита, и стварима, ако би каких било, спровести надлежном суду...."

Детимичан поглед на овај законски пропис указаће нам одмах, да тежиште правилног разумевања лежи у значењу речи *спровести*. Да ли та реч, кад се односи на лице, као што је то случај у §

158. крив. суд. поступка, значи *стражарско упућивање или упућивати ли?* Другим речима, да ли је законодавац рекао *спроводити* у § 158. крив. судског поступка дао оно значење, које она у обичном животу има или неко, који се тек тумачењем даје изнети?

Да се на то питање правилно одговори, треба разгледати друге законске прописе, у којима је законодавац ту реч употребио, а и оне, који садрже наређења о стражарном спроводу и доводу, као што су § § 97., 98., 161., 163., 194., 208. крив. суд. пост.

Из тих законских прописа се види, да је законодавац за стражарна упућења увек употребљавао друге изразе, који јасно исказују ту његову намеру. Кад се, поред онога, има на уму и § 163. крив. суд. поступка, у коме законодавац ту реч употребљава и за стварн, — правилан закључак, у колико се односи на стражарно упућење, *гласи*: реч *спроводити* у § 158. крив. суд. поступка не значи *стражарно упућивати*.

Остаје, даље, оно друго значење *упутити* та, и може је мишљење, да та реч, то и значи. Доказ ми је за то и граматичко и логично тумачење и обично значење у животу. Реч спровести увек означује суделовање неког другог лица, означује дакле јасно спроводника. У случајима § 158 крив. суд. поступка тај спроводник јесте полицијски орган, па ма како се звао. јер је то спровођење право и дужност полицијске власти.

Да видимо, да ли је тај полицијски орган у овоме случају у улози стражара или не?

Улога стражара спроводника, дужност његова, она је: он има лице лишено слободе по одлуци власти за то надлежне да чува или спроведе онде, где му је наређено и за извршење те дужности има права употребе свих средстава законом прописаних и одређених. Слобода кретања таквог лица ограничена је раније одлуком власти и дужност је стражара, да је и даље за време чувања или спровода одржи.

У случају § 158. крив. суд. поступка улога спроводника потпуно је друкчија. Она је суделовање полицијског органа при извршењу једног законског наређења — ради извршења једне законске радње. Та је радња идентична са радом полицијских органа, који са грађанима суделују при извршењу каквог јавног посла: потера на хајдуке, кулук, гашење пожара, спасавање од поплаве. Дужност спроводника по § 158. крив. суд. пост. јесте, да окривљеног, који му је показан и раније добављен, са актима истраге одведе и преда суду. И, као што грађанин, који ради на кулуку, није лишен слободе, нити му је у опште слобода кретања ограничена, може у свако доба да напусти тај рад, — што тако и окривљени може се или не одазвати позиву полицијске власти за спровод или се одазвати, али не отићи са спроводником, ризикујући, разуме се, да у првом случају буде кажњен по § 327. тач. 3. крив. зак., а у осталима за дело из § 327. тач. 1. истог закона и кажњен и стражарно спроведен суду.

Овај и овакав спровод, према томе, не представља никакво ограничење слободе кретања, нити је противан за коме законском наређењу. Познато ми је, даље, да полицијске власти овако и схватају те спроводе и да има полицијских органа, који мисле, да окривљене из слободе треба стражарно спровести суду, при чут сам видео из овога нашег г. Суботића. И ако та чиновници заиста тако врше те спроводе, они чине кривицу из § 122. крив. закона.

Према свему овоме, моје је мишљење, да спроводе окривљених из слободе треба вршити на овај начин: акте истраге са тужбом и окривљеног, која је претходно добављен, предати полицијском органу, да их преда суду. Ако окривљени оде, суд ће му своју одлуку саопштити; ако не оде, он је учинио прекршај из § 327. тач. 1. крив. законика, полицијска ће га власт за то казнити и као лице лишено слободе стражарно спровести суду.

Тврђење г. Суботића, према овоме што сам изнео, да је спровод сршен пошављем акта истраге суду и саопштењем окривљеноме да се суду јави, погрешно је и противно §§ 158. и 161. крив. суд. пост., из којих се види, да су полицијске власти дужне да заједно са актима истраге спроведу суду и окривљеног; што то захтева брзина рада на крив. предметима; што би онај начин добављања од стране првостепеног суда стражарно преко полицијске власти био незакониг; и што би то био врло рђав преседан о ненавршеву одредаба једног формалног закона, које се морају вршити онако како гласе. Иначе, логичка последица ненавршења одредбе § 158. кр. суд. поступка од стране полицијских власти јесте право и дужност првостепених судова према § 161. тач. 3. крив. суд. пост., да полиц. власти врате акте истраге и да траже уз акта и окривљеног.

Љ. Јоцић

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

— Тако је, рече гроф, који је био блед као смрт и кога ово кураженье није ни у колико повратило.

Гроф је у улици Вебер остао до по ноћи, и кад се вратио кући био је сложен и утучен од силног страха и узбуђења.

На један тренутак пре гроф, у хотел се био уврзао један човек врло рђавог изгледа, и чим је сам по хотелу послао, он се појави на врата, пролазећи врло пажљиво кроз мрачне ходнике, док најпосле не дође до собе у којој је гроф радио. И кад се уверио да је у хотелу свршена тишина, он извади из џепа своју ручну лампу и поче веома пажљиво претрести грофову канцеларију.

Тај човек, лако је погодити, био је Марк Жордан, прерушен као крадљивац.

Помоћу нарочите справе приступио је он своме послу и почео претресати књиге у којима је гроф држао своје хартије. Одједном Марк Жордан весело узвикну, јер је нашао у једној један калем свиленог конца. Он га метну у џеп, затвори књигу, угаси лампу и одмах оде, јер је нашао, шта је тражио.

Зашта му је био потребан овај калем?

То ћемо видети доцније.

Главно је то, да га није нико ни видео ни чуо, и да му је план испао за руком преко сваког очекивања.

V

Изазивање.

Сутра дан, рано изјутра, маркиз је био позван у преседству, ради саопштења полицијског уплитања и лекарског протокола. И у једном и у другом рапорту констатовано је, да посгоји доле самоубиства, извршено нешављем. На убиство, међутим, нико није ни помишљао, са разлога, што су собна врата била закључана изнутра и према томе само их је могла закључати грофица, пре но што је приступила својој намери.

Ово је био формалан пораз за маркиза, који се одмах повукао, чим је гроф дошао, јер га је полиција позвала, као и њега, ради саопштења протокола.

Садржина протокола била је гроју већ тајно достављена благодарећи његовом утицају, који је имао у амбасади, због његове милостиње. У преседству је био дошао само форме ради; сада је тријумфовао, јер није ваше никаквих имао брига.

Маркиза је са презрењем погледао и рекао:

— Дакле, ви сте, без сумње, задовољни?

— Маркиз застаде, погледа свога непријатеља и рече:

— Господине!

— Задовољни сте, поновн гроф, што сте направили оволику јарму пред мртвим телом ваше сестре. Држим, да ваше нећете клеветати?

— Никада вас не могу клеветати кад год вам буде казао да сте зликовац!

Тек што је гроф рекао подигао, маркиз га је већ добро ошамарио. Гроф де Сексто поцрвени од стида и јуриу на маркиза, али га присутни жандарми ухвате и спрече да не направи скандал. Он му за овим рече:

— Убићу вас, господине!

— Стојим вам на расположењу, маркизе.

— Кроз један сахат, пратићу вам свеједоке.

— Очекујем их.

— Где станујете?

— Изволите моју адресу.

— Добро.

— До скорог виђења!

— До виђења!

Они се мимоиђоше. Маркиз седе у фијакер, који га на улици очекиваше и оде право Марк Жордану. Детектив тек што је био устао. Ноћни посао исцпао му је за руком; био је потпуно задовољан, и веома се обрадовао кад му је саопштено да га маркиз тражи. Изгледа маркизовог дица био га је веома изненадио. Усред овакв

неправде, маркиз је био сав сломљен и окрушен. Од боли, он паде на фотељу и изусти ове речи:

— Све је пропало!

Маркиз више није био пун живота и енергије, као раније, већ је изнемогао и био је тромут.

Детектив га упита:

— Шта вам је? Шта се збива?

— Прочитао сам протокол есенције и лекарски рапорт.

— Па!

— Сви констатују самоубиство и ствар је окончана. Више се не може потрати. Кроз који час сахраниће моју јадну сестру и онда је све свршено! Али, не, још ми остаје одмета, хоћу да се бијем.

— С грофом?

— Да! Уверио сам га и убићу га!

На ову помисао маркиз мало живахну и рече:

— Али тада ћеће погинути као убица, већ као дуелиста, а ја бих желео да га видим где завршава свој живот као злочинац, на гилотини, јер сам убеђен више него икада да је он убица!

— Наравно. Ја то знам, рече Марк Жордан.

— Ви знате?

— Да.

— Како је могао убедити свет да верује у само убиство? Дакле, не вараш се кад тврдиш да ју је он убио?

— Не, господине.

— Могу ли је осветити?

— Сигурно, рече детектив, пошто је он убица. Провео сам ноћ у грофовом хотелу и.....

— Где? У хотелу?

— Да, све сам по хотелу испретурао и пашао што сам тражио. Сада држим кључ у рукама.

— Ах! Боже мој, узвикну маркиз, да ли је то могуће?

— Могуће је, сигурно! Онакав се злочин мора казнити.

— Не, не! За сада вам не могу ништа казати, пошто ја одговарам за све. Са грофом се не можете тући, јер ће он дозе неће бити ухапшен. Позвати га на дуобој, значило би, указати му велику почаст.

— Ах! господине, рече маркиз, који се осећао блажен и преблажен. Ви ми спасавате живот, господине. Како сам добро урадио, што сам дошао к вама.

— У току овога дана спремићу све што је потребно да демаскирам злочин, и сутра, надам се, успећу да грофа приведем свој злочин пред вама, истраживим судијом и свима присутнима.

— Ах! кад би то било истина!

— Будите сигурни!

Детектив је говорио са таквом сигурношћу, да је маркиз био потпуно блажен, јер је осећао да ће осветити сестру. Сада му је мало завше било и пружи руку Марк Жордану, рече:

— Хвала вам, господине. Ви сте ми толико добра учинили, да вам се не могу никада довољно одужити. Пре но што је хтео да оде, детектив га упита:

— Кад вас могу видети, господине?

— Идем право у хотел, који се налази у улици Риволи и више нећу излазити.

— Вечерас ћу вам саопштити у колико ће сати сутра изиковај бити ухапшен.

— Ви то тако позитивно тврдите, господине, да се просто губим од радости.

— Кад тако говорим, знати да сам сигуран. До виђења, господине маркизе.

— Дакле, вечерас, до виђења, господине.

Пошто један другоме стегоше руку, они се разиђоше.

За време, док је Марк Жордан уверавао маркиза да ће открити злочин, дотле је муж убијене, Пере де Сексто, пренео грофичино тело у свој хотел и наредио да се све припреми, што је потребно за сутрашњу церемонију. Чим је издао потребна наређења, одмах је отишао своју метреси.

Жена је прошлу ноћ провела врло рђаво, на због бојазни и страха, пошто је све ишло како ваља, већ зато, што ју је обузео неки предосећај, који често оплада онима, који немају чисту савест. Сан би јој се увек пореметио, чим би натворила очи, јер је пред собом видела ужасне слике. Иван је остала у кревету и кад је изјутра устала, била је сва сломљена. Одмах се погледала у огледалу и видела како врло рђаво изгледа. Много јој је тешко било и приметила је како стари. Иван се трудила да отклони од себе непријатне мисли и одједном уздрхта и рече:

— Заиста сам луда. И како се још увек гледала у огледалу, она пребледе и уздрхта, јер јој се учинило да је у својој коси приметила и једну седу длаку. Она дозва служавку и рече:

— Видиш ли ово?

— Шта, госпођо, грофице?

— Једну седу длаку!

— Госпођа се шали?

— Погледај!

— Служавка погледа и заиста се увери да се госпођа не вара, али јој иван није хтела признати.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

С француског

Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И УПУТИ

За подношај тужбе, да се ко год огласи за душевно болесног, искључиво је надлежан Министар Унутрашњих Дела

М. Р. као пуномоћник масе Ц. и С. браће С. из Т. поднео је акт првостепеном лесковачкоме суду Бр. 20809, којим је тражио, да суд по чл. 40, 41, 120 и 151 грађ. зак. и чл. 139 зак. о старатељ. пуноletног наследника поменуте масе Ж. С. огласи за умоболног, пошто је наследник Ж. слабоумног разноја, те као такав није способан ни за какве правне послове, нити пак да рукује имовином.

За доказ овога поднео је комисијско мишљење издато од стране три лекара, који су над Ж. извршили преглед и утврдили: да је именовани Ж. умно ограничен од рођења, да је та ограниченост стална и да као такав није способан ни за какве правне послове, нити да управља имовином, а сем овога поднео је и уверење окружне команде Бр. 407, из кога се види, да је Ж. отпуштен из војске на основу чл. 4. т. 15 као душевно ограничен.

Првостепени лесковачки суд, решењем својим Бр. 20809/908 год. одбио је тужбу молиочеву, као неуредну, са ових разлога:

„По тачки 12. чл. 20. зак. о уређењу санитетске струке, тужбу, да се но огласи за сумануто, са предлогом управе болнице и снима односним актима поднеси надлежном првостепеном суду само Министар Унутрашњих Дела и то пошто се претходно испуне остали услови, који се по поменутој тачци траже. Према томе, приватна лица немају права на ову тужбу, већ се имају по поменутом члану претходно обратити полицијској власти, а на посљетку и Министарству Унутр. Дела, који је и једино овлашћен за подизање овакве тужбе".

По жалби пуномоћника старатеља масе, Касациони суд у I одељењу своме, разматрајући је сва акта овога предмета и нашао: „да је решење првостепеног лесковачког суда Бр. 20809 на закону основано, то га је као такво по § 225. грађ. поступка оснажио, а жалбу, као неуредну, одбацио".

За разматрање решења о кажњавању општинских службеника није надлежан Државни Савет већ надзорна власт.

Председник општине Л. решењем својим Бр. 10664 казнио је општ. лекара д-ра С. за непослушност и немарљиво вршење своје дужности, на коју је, уговором, закљученом између њега и општине, био позван.

Незадовољан овим решењем д-р С. изјавио је жалбу начелнику ср. лесковачког, који је горње решење оснажио; то исто учинило је и окружно начелство решењем својим Бр. 13357.

Но Министар Унутр. Дела решењем својим СБр. 12220 поништио је решење окружног начелства са ових разлога:

По II ставу чл. 170. закона о општинама, жалба против решења председника општинског суда или одбора, којима се изричу казне над општинским часницима или одборницима и службеницима, изјављује се надзорној власти; а по I. ставу истога члана, жалбе против решења и одлуке надзорне власти најављују се Државном Савету осим случаја, ако законом другчије није наређено.

Према овоме окружно је начелство погрешно ушло у разматрање решења начелника среза лесковачког Бр. 13389. јер за то није било ни надлежно, већ Државни Савет, али кад је то већ учинило, онда је требало решењем својим одбацити жалбу, као ненадлежној власти поднесену.

По овим примедбама, као обавезним, начелство је поступило, и решењем својим Бр. 3810. одбило је жалиоца, које је решење и Министар Унутр. Дела СБр. 8564 одобрило:

После овога д-р С. обратио се жалбом Државном Савету, која је одлуком својом од 13. марта тек. год. Бр. 1725. нашао: да Државни Савет није надлежан за разматрање овога спора, те се није ни упуштао у разматрање предмета по овој жалби.

Из Ст. М.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

У броју 41. овога листа, одговарајући на питање г. Вит. Крстића, писара, о казнивању стицаја код истуна, ми смо обећали да ћемо се овим питањем нарочито забавити, па то сада и чинимо.

Дакле:

У новом издању криминалног (казненог) закона од 1908. године, други став § 323. гласи овако: „*Од осталих правила изнијања се краће, превара и утаје, ако скупа вредности свију појединих, ма оне и једне с другим долазиле, износи више од две стотине трома чаршијских, које се онда суде по § 69. ових допуна.*“

Код овога става ставио је уредник овога закона овакву примедбу: *Овај одељак додат је законом о изменама и допунама од 20. марта 1863. године. — Види примедбу*[*] *на страни 28. код § 69. Према томе израз: „Суде по § 69. ових допуна“, односи се на допуне од 20. марта 1863. год., којима је § 69. на крају допуњен са два одељка, од којих први и сад важи, а други је укинут законом од 15. јуна 1863. год. Поштo је овај други одељак укинут, то излази, да се 2-ги став § 323. не може применити, јер се он односи на § 69. раније последњи одељак, дакле да и не важи. Остао би § 323., став 1., да се примени и на краће, превару и утаје, ма да уједно износе и вредности више од 200 трома чарш. ако само ниједу у стицају са злочинствима или преступима, која се суде по § 69. последњи став“.*

Као што са из ове примедбе, која је сада скоро заставни део закона, види, тежња је уредникова била та, да оне, који примењују ову законску одредбу унуто, да је примењују у смислу онога његовог схватања.

Ми, међутим, напазимо, да је схватање уредниково погрешно.

Да би ову погрешку што очигледније истакли, ми морамо изнети и како је гласио укинути став § 69. кривичног закона. Тек кад читаоци и то имају пред собом, моћи ће и сами изнети правилан закључак о тачности наших погледа.

Став је, овај, дакле, гласио: „*Исто тако ако би ко учинио више краћа, превара, или утаја, којих би вредност у свиј, ма оне и једне с другим долазиле, преко две стотине трома чаршијских износиле, на би се то имало једном пресудом пресудити, судиће судови по овом параграфу, као преступљење, заједно са последњима, које су у § 38. за краће прописане*“.

Као што је и напред речено, овај став је донесен изменама и допунама § 69. од 20. марта 1863 године, *истога дана*, дакле, кад и други став § 323, па је изменама од 15. јуна исте године, *предња измена* под § 69. укинута, а она код § 323. остављена.

Ако би сада као основицу за оцену овога питања узели само тај *факат*, да је укинута законска одредба, на коју је упућивао други став § 323, и да је са укидањем утицена и њена важност, онда би и ми дошли до закључка, до кога је дошао и уредник, на ime, да се иступне краће, утаје и преваре, над су у стицају, казне као истуни, и ако вредност ових износи више од оне вредности, коју предвиђа § 323.

Али за оцену овога питања не може се узети у обзир само овај један факат, јер се одмах истиче и то питање: зашто је законодавац оставио други став § 323, кад је укидајући § 69. *знао: да је он у вези са оним првим, и кад је баш том прилком* пришао ревизији трсће части кривичног закона и мењао § § 339, 333, 338, 378, 386 и 396, па ово законско нарочење није ни додирнуо.

Ако би покушали да то приписемо простој непажњи законодавца и у опште случајности, онда би му самим тим одрицали озбиљност и у опште подобност за овакав рад, а то ни блисно смела учинити без страха, да ћемо учинити погрешку и неправду, у толико пре, што је наше законодавство раније времена показивало и тако много пажње и тако много озбиљности и разумевања овога, што је радило.

Према томе, морамо узети, да је ово намерно остављено други став § 323 у важности.

Уважајући опако, да је ова одредба намерно и дала задржана, ми морамо одмах потражити и узроке, са којих је то учињено.

Тражећи ове узроке, нама се собом намеће као одговор тај *факат*, да је законодавац онога истога дана, кад је укинуо допуне § 69 (15. јуна 1863 године) донео измену § 221. кривичног закона, којом је, у вези са нарењьома § 391. истога закона (види измене од 17. јуна 1861 и оне од 20. марта 1863 године) регулисао: да се краће, утаје и преваре казне с обзиром на *вредност*, и да се према томе одређује и надлежност власти за њихово изнађање и суђење и категорија у погледу злочина, преступа и иступа.

У овом факту, велимо, лежи одговор зашто је законодавац задржао други став § 323. поменутог закона и ако је укинуо допуну § 69., јер му је било потребно, да постављени принцип: да се *по вредности краћа, утаја и превара одређује надлежност власти и категорија кривица, одржи и за случајеве стицаја.*

Да, одређујући у § 221. речима: „*па било да само једна краћа, или да више краћа у скупу, ову вредност износе*“, надлежност суда за суђење, а остављајући у другом ставу § 323. исто начело речима: „*ма оне и једне с другим долазиле, износи више од две стотине трома чаршијских*“, законодавац је одузео надлежност општинске и позицијске власти за све случајеве стицаја код поменутих кривица.

Може се рећи, да би нарењьа другог става § 323, у колико се тичу утаје и превара, била у сукобу са нарењьима § 221. 231. и 252., с обзиром на нејед-наку вредност, али то не може бити разлог да се овом другом ставу да други значај, јер је ова разлика отклоњена тиме, што измене ових нарењьа од 15. јуна 1863. године, као допуње, у толико мењају ову законску одредбу у погледу превара и утаја.

Потврду за овакво гледиште налазимо у акту Министра правде од 22. маја 1863 године № 2386,[1]) у коме су изнесени мотиви за укидање III става § 69. кривичног закона који гласи: „*У другој тачки допуна § 69. од 20. марта ове године казано је, како ће се краће, превара и утаје, кад су у стицају и износе сумy већу од 200 трома судити као преступљење. Овде је пред потребна већа је противно § 391. сталешо и за превара и за утаје до 200 трома, а друго неопредељено но коме ће се ђ-у и каква казна полицијски над се као стицај суди, ове ли т. је као за истуљење или преступљење. У овој тачки каже се истина као „преступљење“, али се не назива ни казњу и како се у овом пројекту предлажу у том смислу допуне у § 221. 231. и 252, то потписани предлаже да се ова тачка као излишна укине*“.

Као што се на овога писма види, допуне § 69. укинуте су не у тој намери, да краће, превара и утаје, над предзе предност коју предвиђа § 391. кривичног закона, и даље суде полицијске и општинске власти, него просто као излишне, јер је суђење оних кривица регулисано § 221. 231. и 252. овога закона.

То се све још боље утврђује даљим текстом поменутог писма Министра Правде, које, у колико се односи на измену § § 221, 231. и 252. гласи: „*У § § 221, 231. и 252. изложеног закона, прописано је како ће се казнити проста краћа, даље утаја и превара. Но како ни у једном од ових § није нарочно казано, колико најмање вредности имају бити те краће, превара и утаје, него се тек из § 391. закључити може, кад се зна, за колику краћу полицијске власти суде, то да би се ови § § јасније определили а нарочито спрам најмањих допуна у случају поврата, допуњени, потписани предлаже да се ови § § до овом пројекту другим изменe, тим више, што је у § 391. казано, да ће се краће, утаје и преваре, у случају поврата казнити као преступи, али није казано како и по ком ђ-у*“.

После овога, ми мислимо биће за сваког јасно, да се краће, преваре и утаје, кад од предзе вредност, коју предвиђа § 391. кривичног закона, на било да ову вредност чини једна краћа, утаја или превара, било више (стицај), казне по § 221. односно 231. и 252. кривичног закона, и да су, по томе, за суђење преко тих вредности ненадлежне полицијске и општинске власти, те је, на тај начин, и примедба уредникова погрешна.

Изнесени за сада ону другу погрешку уредништва кривичног закона (раније смо говорили о § 317. овога закона) ми ћемо се уско вратити да проговоримо и о примедбама уредниковим код § 33. овога закона.

[1]) Државни Архив, акта Државног Савета.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЉБУМА

Сујеверје је и под отмењијег сјета један пенсиран надзор за неписмењаке. И ако се готово говори и више противу њега, ипак остаје једна маса света која је склона да повјерује или затражи „помоћ" разних гатара и врачара.

Ту особит и нову, нарочито наше женско поље, одавно покоривиљује она Стојка Јовановић, Циганка, са којом београдска полиција ратује већ од ваше године.

Поред све штете, коју врачаре наносе заљубом појединцима и угњетавањем сујеверја у народ, оне имају не представљају неку опасност за јавну сигурност. Али ова Стојка, поред тога што се за оваква обављавања неговорног света више њежно и по имену и по месту становања, њиме су полицијски органи посумњали на своју стару познаницу баба Стојку, коју трећега стара дедектива и пронађоше. Извршеним претресом код ње су пађене готово све покрадене ствари.

Стојка је веома препредена, добро познаје наш женски свет и његове жеље. При том је обларена говорничким талентом и убедљивошћу, то често у њене наше пазарење и најчеће разборите женске.

При врачању служи се често и нарочитим мариоветлушима, због којих после оптужења не сме ни да се појављује са тужбом, сами да не буде друга. Али ће се овога пута рђаво провести и изгледи су да ће трећи повратак бити теже душине, да ће у њему и на своју женшку заборавити.

Ако је где у унутрашњости ученика наше приморје јело, моли се дотична власт да о томе извести и, евентуално, нађе пошље Управи среза Београдског, где се Стојка (звана Марија, Катя, Будимка, Ана, итд.) у притвору налази.

ПОТЕРЕ

Риста Тадић, који бегунац, који је био у служби код г. Ђорђа Малошевића, свештеника на Вачи, 16. овог месеца, кад су укућани биле у Београду, разбио је врата од куће и одио пану свилучару, па покрао оне ствари: до 3000 динара у готову новцу, и то 1500 динара у српским стотинаркама, 1000 динара у банкнотама од по 10 динара, а остатак у злату и сребру; једну уложну књижицу Управе Фондова од 2500 динара; уложну књижицу Удовичке Задруге од 10.000 динара сребра; уложну књижицу Савиначке Штедионице од 3000 динара сребра; и уложну књижицу те исте штедионице од 7000 динара злата.

Риста је стар 26 година, расте средњег, плећ, сувоња, брнова плавих, посебних. — Акт начелника среза врачарског Бр. 19058.

Сава Ђурић, пројачин рођења, родом из Врања, оптужен је за крађу новца нашкодио Мојсију Марковићу, пројачу из Београда.

Сава је стар 17—18 година раста средњег, пропаласт, малих наусница, лица дугуљастог, доста развијен. Одело му је шпоњало, старо, боје нестешане. На глави има зелени шешир, а на ногама старе црне цокуле. — Акт квартa саламијског Бр. 16859.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за овим побегом личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их унуто властима које су потерницу издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ТРАЖЕСК

Филип, син **Јовика Радовановића**, из Витковца, стар 16 година, средњег раста, развијен, косе и очају плавих, у сељачком оделу, са шајкачом на глави, отуварао је од своје куће. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 18086.

Јован, син **Тодора Радивојевића**, мокањице из Лозовика, отуварао је незнано куд. Он је стар 18 година, у лицу смеђ, у грађанском оделу. — Акт Управе града Београда Бр. 48373.

Радован, син **Радосава Станковића**, из Белине, отуварао је незнано куда. Стар је 19 година, смеђ, у оделу сељачком — Депеша начелника среза косаничког Бр. 24593.

Гаја Јевдосић, из Обреза, отуварао је незнано куда. Стар је 70 година просед, суснољав, у сељачком оделу. — Депеша начелника среза темнићског Бр. 13449.

Пека сва полицијске и општинске власти нека оштрије настоје лица и пронађене унуто напоменутим властима, које су тражене захтевали.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 3—4 овога месеца непознати крадљивци украли су Светозару Павловићу, из Међулужја, једног коња дакле алтороше доратасте, пругастог, матарог 3 године, без рошаца и жига. — Депеша начелника среза косаничког Бр. 24168.

Непознати крадљивци ноћу између 15 и 16. ов. м-па украли су наше Јеленку Соповићу, из Доње Крашне, једног гоња дакле зелено-беле, са жигом положеним „Т" матарог 6 година. — Депеша начелника среза ћупријског Бр. 9954.

Ноћу између 16. и 17. т. м-па украдени су војате Живка Јовковићева, из Врањске, два вола и један јуница. Један во дакле пиле, матор 6 година, са жигом „Б"; други дакле плаво-шарене, матор 7 година, у лево уво рошаст, са жигом „Б", а јуница је дакле жуто-шаренте, по трбуху бела, без жига и рошаца. — Депеша начелника среза ћупријског Бр. 17661.

Непознати крадљивци украли су Милошу Илићевићу, тешаку, једну побилу мрко-доратасте дакле, матору 5 година, шестасту и у предњу десну ногу путасту; са жигом положено „Н". — Депеша начелника среза пожаревачког округа београдског Бр. 16002.

Обрабо се нажња свима полицијским и општинским властима на ове праће и крадљивце

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 44. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 1. НОВЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а чешће потреби и више пути недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државне и општинске и дентите, а за све друге претплатнике у земље 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединх бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе среза деспотоваичког Владимира Живановића, полицијског писара исте класе среза златиборског, — без права на путне и селидбене трошкове.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. октобра 1909. г. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за дикара среза драгачевског Димитрија Милића, бив. среског лекара.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовога Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Александру Младеновићу, полицијском писару прве класе среза деспотоваичког, уважи оставка, коју је поднео на државну службу.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 28. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, решено је:

да се Милорад Смиљанић, начелник треће класе среза љубићског, на основу § 70. закона о чиновницима грађанск г реда, става у стање мирна са пенсијом, која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 24. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 6. октобра 1909. год. Бр. 5836, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Секула Добричанин, свештеник из Станишинца, родом из Морачи у Црној Гори и поданик исте државе, по својој молби прими у српско подданство, заједно са својим родитељима: Радивојем и Јованом, женом Мелком, и малолетном децом: Миленом, Бранком и Ђорђем, браћом: Марком и Милом и сестрама: Милицом и Лепосавом, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отпуст из својег досадашњег подданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 16. октобра 1909. године Бр. 6061, донесено на основу члана 144. тачке 9. устава које гласи:

„да се Ружица Радићева, учитељица у Рогачици, родом из села Грка, у Аустро-Угарској и поданица угарска, по својој молби прими у српско подданство, изузетно од §. 44. грађанског закона, пошто је поднела уредан отпуст из својег досадашњег подданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. октобра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу § 6. закона о местима решено је:

да се место Дрињетаљ, за села села Качера, општине качерске у срезу ужичком, по изјављеној жељи својих становника, прогласи за село под истим именом, с тим да и даље остане у саставу сеоске општине.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. октобра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету, одобрено је решење Државног Савета од 16. октобра 1909. године Бр. 6063, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправке зграда опште државне болнице на Врачару, по ревидисаном предрачуну и одобреној лицитацији може утрошити 8.360 динара, и овај издатак показати у расходу на терет партије напредни расходи а, под 1., на оправке и хонораке болница, санитетског буџета за 1909. годину“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 21. октобра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

ОДЕЉАК ДРУГИ

О јавној продаји и о њеном уништају[1])

О самој јавној продаји говори законодавац у §§. 479. а 488. грађ. суд. пост.. То јест, у тим одредбама реч је, у главном, о формалностима које се морају извршити, ако се жели да продаја буде уредна и као таква у снази остане. Што се тиче уништаја продаје, питање којим ћемо се, такође, бавити, као што смо то већ и раније казали, у овом одељку, одредбе о томе моменту процедуре извршујуће налазе се у §§ 501. а 509. грађ. суд. пост.[2]). Стога ћемо објашњења која ће обухватити овај други одељак подо-

[1]) Одељак прве овога рада у коме су објашњена законска прописи о формалностима које претходе јавној продаји написао је у бројевима 33. а 33. (од 7. Јуна до 9. Августа закључно) од ове године *Полицијског Гласника*.

[2]) У даљим излагањима, нарочито без опомињања законом на која се увети законска се на грађ. суд. поступак.

лити у два параграфа: право ће бити речи о самим формалностима продаје, а затим ћемо прећи на њено уништење.

§ 1.

О формалностима продаје.

1°. Ко има право да уме учешћа у надметању? На то питање даје нам одговор § 479.. Он поставља правило, да се на јавној продаји може свако надметати, па затим додаје да, наузетно, то не могу чинити: малолетник, преузданени, распикућа, чиновник који продају врши и онај чије се имање продаје.[1]. Изузеци они немају сви исти разлог. Са те тачке гледишта, они се могу класирати овако:

а. *Малолетник и распикућа* (распикивач) не могу licitirapти зато што су неспособни (§ 533. у вези са § 920. грађ. зак.). Истина, малолетник од седме до двадесет прве године није апсолутно неспособан, јер ти малолетници имају способност да, својом личном радњом, постану власници права (стварног или тражбеног), али су они неспособни да, личним радњама, праве на се обавезе. Они могу, дакле, да постану *поверилац*, али не могу да постану *дужник*а, због чега се они и називају лицима релативно неспособним, за разлику од малолетника до седме напрвене године, чија је правна неспособност *апсолутна*, пошто они не могу, личном радњом, постати ни титулари права ни подмети обавезе.[2]

Отуда, правни посао закључен са малолетником старијим од седам година, посао којим се је, по претпоставци, такав малолетник обавезао, није апсолутно већ само релативно ништожан: он се може уништити једино на тражење малолетника (када постане пунолетан — § 921. гр. зак.) односно на тражење његових законских заступника.[3]

Могућност поништаја правнога посла од стране малолетника зачињава, овде, за овога само једно право од кога малолетник (односно његови законски заступници) не мора чинити употребу: ако онај у чију корист постоји право на поништај, нпр., једног уговора (наблуда, принуда, превара, општевање преко половине, неспособност, § § 533., 537., 559., 920. грађ. зак.), неће да се тим правом послужи, друга заинтересована страна нема правне могућности да га на то нагна. Ово значи, да правни послови релативно ништави (annulables) могу да буду ратификовани, и та ратификација је или изречна или прећутна.

Када овако ствар са малолетником од седме до двадесет прве године стоји, онда на то нагнати да јавна продаја на којој би један такав малолетник био купац не би морала, незивисно, бити уништена, специално, то не би било, ако законски заступници малолетникови не би тражили њено поништење, већ би, напротив, посао који је малолетник свршио одобрили (чл. 53., 75., и 77. зак. о старатељству). Отуда питање: зашто, ипак, орган власти који прши јавну продају не може, ни у ком случају, примити ни малолетника од седме до двадесет прве године као надметача? Разлог томе лежи у тој конседеренцији: за јавна продаја треба да буде пуна и извршена на такав начин и у таким околностима да она остане стална. Међутим, овај захтев се не би задовољавао, ако би и малолетник могао бити licitant: пошто би он имао, по закону, право, да продају уништи, јер продаја и куповина је такав уговор из кога на обе стране, и за продавца и за купца, истичу не само права већ и обавезе, то би судбина јавне продаје, која би на малолетнику остала, била неизвесна. Да би се, дакле, та неизвесност избегла, малолетник се удаљује од надметања.

Ово што смо до сада казали за малолетника од седме до двадесет прве године важи и за распикућа (распикивач — чл. 144. и 146. зак. о старатељству). У погледу распикића, § 920. грађ. зак. вели тачно да се он „уподобљава" малолетнику, под условом, наравно, да се под изразом „малолетници", који се у том процпису налази, разумеју малолетници од седме до двадесет прве године, пошто је правни положај малолетника до седме године дуговечији — ништа је правна неспособност апсолутна.

Извршни орган који руководи јавном продајом има, дакле, за дужност да се прво увери о добу узраста лица које се нуди за licitanta, па да га, као таквог, прими тек онда ако је оно пунолетно. Да ли је лице малолетно или пунолетно, извршном органу ће то, у већини случајева, показати сама спољашњост лица. Али, често пута, неће бити лако, по самим спољашњим знацима, сазнати да ли је дотично лице малолетно или пуноletno, а оно ће се нарочито десити, ако је доба живота тога лица око двадесет прве године (пред ту годину или после ње). Извршавајући органа положај је тада деликатан, јер он нити сме одбити од licitiranja једно пуноletno лице — продаја би могла због тога бити уништена (§ 501. у вези са § 479.); нити, пак, он може, по нарочитој забрани § 479., допустити да се један малолетник надмеће. У предвиђеном случају, извршни орган је, као што видимо, у ризику да у једном или у другом правцу погреши и да на се поучне било дисциплинску било грађанску одговорност, било обоје, ризик који он од себе са сигурношћу само тако може отклонити, ако би имао званичне доказе, нпр. крштеницу, о годинама дотичног лица. Иначе би се ствар свела на то питање: да ли је, при оцени доба живота тога лица, извршни орган учинио погрешку (culpa lata или culpa levis) коју не би, да је био обазривији, учинио, или је случај такав да је могао погрешити и при најбољој пажњи: овде бисмо имали један casus fortuitus, за који нико, па ни органи власти, не може одговарати (§ § 801. и 808. грађ. зак.). На пр. лице, и ако је било малолетно, било је тако одрасло и развијено, да је сваки, па и извршни орган, могао са њиним правом мислити, да је оно било пуноletno. У таком случају, не би било правично, да извршилац продаје, који је таквог малолетника примио надметача, одговара.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Поражић

ПРЕДЛОГ

НОВОГА АУСТРИЈСКОГА КАЗНЕНОГА ЗАКОНИКА

(СВРШЕТАК)

3.

Од осталих одредаба општега дела, које пружају врло много интересантности, можемо навести само неколико појединости, чије похваљујући их, као заморујући им по што год.

У § 2. изведена је већ горе поучена разлика трајала поделе казнених радња на злочине, преступе и истуне, према угледу на немачку поделу. Једнистана је и при том неразумљива особина растављености од њима потупа: Све радње, које се не кажњавају већом казном од шест месеца лишења слободе или код којих поучена казна не прелази 2000 круна, јесу истуни, у колико их закон изрично није означио као преступе.

У позитивном немачком праву одређују се највише границе казни јесу шест недеља и 150 марака. Радо признајемо, да су те предвиђене границе високе. Али аустријски је предлог исто у са свим супротан екстрем. За тачност наших тврдња најбољи доказ пружа нам § 14. Обично правило, да се покушај код истуна не

кажњава, морало се овде заменити појединим иступа на двоје: покушај се не кажњава само код оних иступа, за које је предвиђена казна лишења слободе до три месеца или до 1000 круна. За што, боље граница појма иступа није само до те висине опредељена?

Право је похвално признавање умањене *урачунљивости* (§ 4.). Она зна за ублажавање казне (§ 57.) и обавезање на индивидуалност таквих личности при извршењу казне лишења слободе. Поменули смо већ, да трајно старалаштво може наступити код опште опасних осуђеника.

Предлог заслужује одобравање, што одредбе о појмовима *умишљаја* и *немара* није остављено науци и пракси, већ се потрудило, да законски утврди те тако важне појмове (§ 7.).

Не можемо да пропустимо да не изнесемо једну терминолошку замерку. По § 7. кажњава се само онај, ко хотимично ради, и ако је нарочом предвиђено, да ће моћи бити кажњен и онај, који учини што год и нехотично. При том у посебном делу није више нарочито помињан умишљај код разних постојања дела. Свакако да је то врло просто и врло угодно.

Али та по изгледу добра страна готово се са свим губи услед нејасности и двосмислености које се појављују код изношења појмова о разноврсним делитима. Узмимо пример. „Ко убије човека" извршио је деликт убиства (§ 285.). Ту се мислило: „Ко *хотимично* убије човека". Али, да се тако мислило, то може знати само онај, ко је добро проучавао општи део, а при том још тачно схватио § 7. Такве одредбе појмова свакако нису популарне, а законодавац мора у првом реду да зна на општу разумљивост својих појмова о делицтима.

Стање нужде кад је у питању част предлог је одбио (§ 11.), што је за жаљење. Напротив, радосни се мора поздравити то, што је нужна одбрана ограничена на „пристојну" одбрану (§ 12.).

Поступање са *саучесником* и *покушајем* мора се истаћи као напредак према немачком праву. Истина то није баш и бришкило изведено, јер код деликата, за које је предвиђена казна смрти или доживотне робије, за саучеснике и покушај долази облигатно ублажавање казне. Ми поштујемо разлоге, који су довели до тога изузетка, али мислимо да би било довољно, да је то ублажавање казне стављено на расположење умерену судије.

Живу дискусију могло би изазвати то, што је предлог једнак у поступању са тако званим *идеалним стицајем злочина*, као и са стварним *стицајем више казнених радњи*, и ако су они основи два различна случаја (§ § 65. до 69.). Тиме се свакако постигло битно упрошћење необично тешке материје, али на штету праведности и целисходности. На ипак се морају пронаћи мотиви предлога, да би се о овоме могла дати дефинитивна оцена.

Кажњавање *странаца за казнене радње, које су извршили у иностранству* (§ 87.), одговара досадашњем аустријском надању криваца; тако исто и ненадавање Аустријанана (§ 88.). На задовољавајуће решење овога проблема не може се помишљати, докле год свака држава рачи на своју руку у томе правцу.

У последњем одељку општега дела има читав низ *легалних дефиниција*, и то се може истаћи само као врло корисна ствар.

4.

У опширно излагање одредаба *посебнога дела* нећемо се упуштати, али ћемо учинити неколико општих примедба.

Цео предлог броји 478 параграва, дакле преко стотину више од садашњега немачкога казненога законика. Од тога броја 108 пада на општи део, а свих 370 остали на посебни део. При том, у предлогу нису потпуно унети ни полицијска иступна нита, пак, казнено-правне одредбе из специјалних закона.

Одмах пада у очи та несразмерност између ова два главна дела, и само то не показује ни најмање добру страну предлога, у коме је превелика *казуистика посебнога дела*. Она, истина, одговара гледиштима, која су заступале неке науч-гледиште личности аустријске науке, али ми сматрамо, да је ту код законодавца било погрешно схватање правога задатка.

У полико је мањи број дела за које је прописана казна, у толико ће се лакше она схватати и израдати према правно свести народа. Судијина је ствар, да цени особености сваког појединог случаја у границама казненог оквира. У полико су неће: казуистика, разлика између разноврсних појмова злочина, између нормалних, лакших и тежих, најлакших и најтежих случајева, у толико је већа опасност, да закон неће бити праведан према поједином случају, да ће бити честих празнина и противуречности, те ће се по том морати попуњавати и исправљати путем законских допуна и измена.

Општи део треба да да судији правац, по којим начелима има да умерава казну у обиму казненога оквира, као и под којим претпоставкама има да ублажи или поништи казну; али тај задатак, који је тесно свопчан са судијином службом, законодавац не може да му одузме.

Треба само о овом промислити: § § од 296. до 299. говоре о повредама тела и садрже у себи не мање од осам казнених оквира; к томе долазе још сет оквира у § 300, и један у § 301; то су заједно четрнаест подврста.

Код „крађа и сличних казнених радња" налазимо на двадесет и шест казнених оквира; од тога броја на саму крађу (§ 354.) пада 6, на злоупотребу поверења и утају 8, на крађе дављачи 5.

Та претерана казуистика доноси собом и опасност, да одредбе посебнога дела падају у противречност са одредбама општега дела. Тој је опасности предлог у многоме већ и подлегао. Истаћи ћемо овде само овај или онај пример, како нам је дошао под руку.

По § 57. може казна лишења слободе да буде смањена до на половину најниже границе, ако је учинилац извршио дело у јаком душевном аеситу, који је проистекао од њега самог или од теше увреде неке њему блиске особе. Али хотимично убиство кажњава се по § 285. робијам од 5 на до 20 година или доживотном робијом. По § 57., према томе, казна би се могла спустити на $2^1/_2$ године робије, ако је дело извршено у јаком душевном аеекту, а најнижа граница остаје 20 година. Али по § 288. у том случају има да се изрекне казна од 8 месеца до 5 година.

Са сним ничим стоји ствар и са повредом тела од које је наступила смрт. По § 299. тачка 5., у вези са § 57., код великог душевног аеекта кривичног следовала би казна од 1 до 15 година робије; § 300. предвиђа тешки затвор од 3 месеца до 5 година. Потпуно је необјашњиво, за што се тако изванредно благо поступа баш са убиством и најтежом повредом тела, на супрот општем пропису 57. параграва.

На крају *Лист* резимира своја критичка посматрања овако: Предлог је пред особилога, темељнога и добро смишљеног рада: он представља стварни напредак не само према досадашњем аустријском, него и према досадашњем немачком праву; он је прилно један део најважнијих криминално-политичких захтева садашњости и у целости са срећне руке решио; и томе, он бесумње представља праву основицу за даљу изради.

Али предлог има и великих оскудица. У њих се убрајају горичарна бојазљива несигурност у поступку са злочинцима које нису опште опасни, неповерљивост према слободном судијском умерену и отуда произашла разграната казуистика. Али то су све грешке, које се дају поправити.

*

Ових дане предат је јавности *Предлог новога казненога законика са немачку царевину*. Како нам је већ дошао до руку тај предлог, заједно са мотивима за њ, то ћемо у идућем броју „Полицијског Гласника" изнети навод његовога садржаја, а по том ћемо се постарати, да упоредимо ова два предлога — аустријски и немачки — најпре између себе, а на тим и са садашњим законодавствима тих двеју царевина: Аустрије и Немачке.

Д. В. Бакић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Према овом гледишту и служба се врши. Као што смо раније поменули служба се врши на судбивавоних полицијских станица; станице се деле на секције, а свака секција на по осам реона. Величина реона зависи од важности краја. Они су тако удешени и одмерени, да констаблери сваки део свога реона мора обићи једном у сваких 10—15 минута, како би сваки, коме је полицијска помоћ потребна, могао на једноме месту за толико времена чекати на појаву констаблерову. Бројна кретала је предвиђена 4 км. на сат. Према томе реони су мали и додељени су појединим констаблерима.

Служба на улици може бити:

а) патролска у реонима

б) стражарска и

в) свобрабајна.

Обично сваки констаблер има дневно по 8 часова службе. Људство је за ноћну службу подељено за дневну, која траје од 6 у јутру до 10 часова у вече, и ноћну службу, која траје од 10 у вече до 6 часова у јутру. Дневну службу врше две смене, свака по 8 часова. Прва смена има патролску службу од 6—10 пре и од 2—6 часова по подне, а друга од 10—2 и 6—10.

Свакој смени приподају по два инспектора. При дневној служби један је од њих на смену у канцеларији, док други врши контролу на улици. Ноћу је један од 10—2 при секцији, а по том врши школну контролу; други је од 10—2 на улици, а по том при канцеларији.

Свака секција даје једну наредничку патролу из 1 наредника и 10 констаблера. Поштo у свакој секцији има само 8 реона, то при свакој секцијској стражи остају по 2 констаблера, те се на тај начин за станицу ствара резерва, из које се попуњују изостали позорници или друга каква служба прши.

У време сваке смене тачно морају бити на зборном месту — обично дворишту станице. Сваки наредник прозива својих 10 људи, прегледа их да ли су исправни, чисти и трезвени. Сваки од њих добија по једну карту, на којој стоји његово име, број реона и назив улица које му припадају. Наредник чита и објашњава евентуално издату дневну заповест. По том извештава инспектора, које такође врши поновни преглед над људима и наредницима издаје писмену наредбу о томе, у које ће време вршити контролу у реону. По том наредници разводе људе по реонима.

Констаблер је одговоран за сигурност живота и имања, као и за одржање реда и мира у своме реону све док је у њему на служби. Он мора у своме реону познавати тачно све улице, празна места, пролазе и куће. Он мора и становнике кућа у толико познавати, да их по потреби може познати. Док је на служби мора свој реон непрестано обилазити, одржавајући стално војничко и трезвено држање. На питања има да учтиво и кратко одговара, не уплитајући се у дуге разговоре. Рејон не сме напуштати, изузев пожара и других нужних случајева. На пиците има наручито да мотри, али пиће не сме ниподите примити, јер полицијски службеник са правим случајем у кући не подлеже и прими напојницу уместо да сваћа као чувар закона своју незаинтересност. Унутра не сме улазити ни под каквим изговором. Ако му је баш неко потребно, мора претходно добити дозволу од свога наредника или инспектора.

Поред реона који се стално обилазе на важнијим местима, као нпр. пред јавним грађевинама, постоје наручита стражарска места, на којима позорници прше исту службу коју они у секцији.

При свакоме огромном сакупљању врло су важна и сакупљања стражарска места, на којима позорници регулишу сакупљај. У важнијим улицама на сваком раскршћу налазе се по четири позорника, који сакупљај спроводно регулишу, пропуштајући наизменично огромне уличне поворке аутомобила, кола и пешака. Деца, старице и даме ти позорници често лично преводе на другу страну улице. У исто време они дају и потребна обавештења иностранцима када их затраже. Служба ових стражара је веома тешка и заморна, те се смењују на сваки дан, а по ноћи и на један час. Али за то време су потпуно присебни и врло хладни. Своје као лице статуе и само од времена на време, кад треба да заустане или пусте једну страну улице, дају потребан знак једним малим штапићем. Ко не зна из то знаке и нарадбе стражара излаже се могућности да буде веома осетно кажњен код полицијског суда, који такве ствари пресуђује и извршење одмах још истога дана.

Ноћна служба траје од 10 у вече до 6 часова ујутро и њу врши једна смена. Ноћу се наручито пази да сва дворишта и куће буду затворене. Опазивши чак да се и прозори затварају, кад их ко отвореве заборави. Местима где се сумњива лица скупљају поклањају особиту пажњу. За неке сиротињске крајеве у источном и јужном делу Лондона, куда је често пута и дању на зело обучена човека опасно проћи, одређују се наручите патроле.

Сталну контролу над констаблерима врше сержанти и инспектори, од којих се наручито врши такође стално на улици надзор.

Ковитко одељење је сразмерно мало, јер се оно употребљује само при изванредним случајевима и за службу на периферији. За регулисање свакодневне службе, као што то раде у Бечу и још неким другим местима, тамо их не употребљују.

По полицијским станицама мало има посла за писање, а у колико их има раде их једни писар и његов помоћник, који се махом узимају из старијих констаблера по одобрењу комисионерову.

Униформисана полиција води следеће књиге:

1. *Дневник*, у који се убележавају сви догађаји који се десе у делокругу једне станице, било да се односе на извршена кривична дела, било на несрећне случајеве или на што друго.

2. *Кривични контролник*, у који се по рубрикама бележи име, занимање и стан окривљеног и полицијској станици приведеног лица, име тужитеља (полицајца или приватног лица) и дело за које се окривљује. Окривљени, тужилац и сведоци потписују своје изјаве у једној рубрици.

На основу ове књиге сачињава се *списак ошгужених*, који полиција истога или следећега дана пре подне доставља полицијском суду.

Полицијски суд по овим списковима (од 15 рубрика: датум и час привођења станице, име, занимање, стан и годиште старости окривљеног, окривљене, име, занимање и адреса тужиоца, имена и адресе сведока; име констаблера који је извршио привођење окривљеног, назначење предмета који су код окривљеног приликом лишавања слободе нађени, да ли је задржат на станици или пуштен на јемство, потпис полиц. службеника који је опгужење завео у књигу, име судије пред којим ће се дело расправити, одлука судије (осуда или ослобођење) и, напослетку рубрика за евентуалне примедбе судије) чини усмен кратак извиђај и без вођења икаквих протокола, доноси одмах одлуку, која се на истој полицијској листи убележава. Кривична акта у нашем смислу за ове мање кривице не постоје.

3. *Земљевник*: Кад се инспектор на молбу неки од приведених окривљеног привременно пусти онда он мора дати неко јемство да ће се судији јавити. То се јемство састоји у томе, што се нека полицији позната особа обавезује да плати суму у износу највеће казне за то дело, ако се окривљени не буде јавио судији. Та изјава јемца заводи се у ову књигу, а новац се по правилу тим приликом не узима.

4. *Листа* случајева код којих је дежурни инспектор наша да подигнута тужба није умесна и оправдана.

5. *Књига за одузете ствари*: свакоме приведеном лицу одузимају се при њему нађене ствари и полицајци који врше привођење уносе то у ову књигу, а окривљени је потписује.

6. *Књига алочина*, у коју се засебно уводе тежа крив. дела.

7. *Књига нестали предмета*, у коју се бележи свака ствар која се изгуби или украде, о чему се одмах и централа извештава.

8. *Регистар нестали лица*.

9. Регистар изгубљених и поново нађених ласа.

10. *Распоред службе*: у ову се књигу убележава почетак и свршетак службе сваког полиц. органа за текући дан, те се из ње може одмах видети јачина људства на служби и шта који данога момента ради.

Полицијске станице добијају из централе четири пута дневно штампана „извешћа", која садрже наредбе централе, потернице за привођење, опис извршених кривичних дела и покрађа, нестала лица и т. д.

Станице, опет, јутарњим рапортом извештавају централу о догађајима прошлога дана. Важнији догађаји саопштавају се одмах телефонски или телеграфски.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Жив. А. Лазић

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ

УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(НАСТАВАК)

Изложили смо главне случајеве грађанске одговорности. Поставља се једно опште питање: имају ли лица која су одговора за дело другога рекурс према виновнику штете? Очевидно, над сам виновник штетног факта није за исти одговоран, због свога доба живота, његовог умног стања, никакав рекурс није могућан; лице које је грађански одговорно, једино је тада обвезано. У противном случају наћеће се разликовала и она су у опште чињена у доктрини и у правозна-ству.

Или, лице грађански одговорно једино је криво јер је виновника штете доказао да је он радио само по његовој заповести и под његовом управом? У овоме случају никакав рекурс није могућан, лице које је грађански одговорно једино је обвезано, бар у својим односајима са виновником штетног факта, за који ово може бити обавезно према повређеној страни.

Или, виновник је штете једино крив, или бар не може да се утврди никакво саучешће у његовој кривици лица, које је међутим грађански одговорно. У овоме случају, лице које је грађански одговорно и обвезно према другима, отпизило је у сва права лица које је оно намирило у штети и следствено добија, ако томе има места солидарну акцију. Ово се јасно види из § 804. груђ. зак.: „ако није кривица „једнога него више њих, онда су дужни „сви заједнички један за све и сви за „једног штету намадити. А они међу „собом нек се равнају и по мери кривице „неравнају колико на кога да спадне."

Или: аутор штете и лице грађански одговорно, обојица су криви? У овоме случају, — или су судови утврдили део одговорности који пада на сваког од њих и лице грађанско одговорно има рекурс за део дуга који преплаћа његов део који подноси, — или судови нису учинили ову поделу у осуди, и лице грађанско одговорно има рекурс за половину.

Накнада штете учињене нарушењем. Питање о томе која су најбоља средства да се добије накнада на коју има право жртва каквог нарушења једно је од оних питања, која су највише занимала модерну криминалну школу.[1]) Прво, што су акцептирала сва законодавства то је постављање разлике између дуга, који води своје порекло на уговора, у коме су странке могле да предиде неизвршење обавезе и да сачувају себи одговарајуће гаранције, и дуга који произлази на једног дела које није само повредило погодбе заиључене између два лица, него један закон општег интереса. Ако припада грађанском праву да регулише ове, кривичном праву требало би да припадне регулисање другог дуга. Али док у системи позитивног римског права, казна и накнада не представљају две различне институције, јер су то биле два лица једне исте идеје, модерно право потпуно је одвојило казну од накнаде, примењујући је на једну принципе кривичног права а на другу принципе приватног права.

На ове разлике које се ширила све више постала су два правила која су много оспоравана.

Прво правило састоји се у томе да се не прави никаква разлика, са гледишта грађанског између намерне и ненамерне штете. По модерним законима, злочинац, који је причинио штету хтејући то, и непажљив човек који је исту учинио само небрежењем, несмотреношћу, непажљом, обавезни су на исту накнаду и треба да буду приморани на плаћање истим средствима. Разлика у поступку коју треба успоставити између виновника просто грађанске штете и виновника злочина или деликта права је реформа, коју захтева правичност као и социјални интерес.

Друго правило састоји се у непризнавању утицаја, са казненог гледишта, факта накнаде штете, пре или после осуде. Ну, у деликтима против својине, кад је кривац накнадио штету коју је учинио, могло би се скоро рећи да са гледишта социјалног нема штете. И у деликтима против лица, ако социјална штета постоји и поврај накнаде, она је несумњиво ублажена. Васпостављање стања ствари пре деликта од стране кривца треба увек сматрати као легални елемената ублажења саме казнене одговорности.

Остварење приватне накнаде штете сукобљава се скоро увек, у ствари, са виновништвом деликвента. Много начина за наплату накнаде штете предлагано је и покушавано. Следеће три институције заслужују да пређу на области науке у област позитивног законодавства.

Било би прс свега природно да интерес појединаца, исто тако као и интерес државе устуни пред интересом повређеног, како с тога што држава није умела да сречи злочин који је био учињен, тако и за то што је појединац био несмотрен те је уговарао са лицем коме није требао да се повери. Исто тако, повређено лице требало би да има на свима добрима осуђеног општу хипотеку, којој би се ранг одредио у односу са другим привилегисаним тражбинама.

У случају несолвентности злочинца, било би природно учинити да његов рад послужи за накнаду штете коју је причинио. Деликвент би требао да буде осуђен да плати у натури накнаду коју није могао платити у новцу.

Најпосле, ако је рад недовољан или ако деликвенат не може да ради, накнаду би жртва требала да добије из фонда који би се оснивао од новчаних казни наплаћених од осуђених. Заиста је нарајве неморално видети да се држава обогаћава, услед самих деликата које она има за мисију да спречава и узима новчане казне за свој сопствени рачун и употребљује их на своје сопствене потребе. Зар не би било правичнији приморати кривично друштво на давање колективне накнаде штетном друштву, стварајући једну јавну касу која би се образовала од новчаних казни осуђених и из које би се вршеле накнаде жртвама за деликте чији су починиоци били несолвентни?

Ма како да је са оним разним питањима, накнада штете било *материјална*, било *морална*, причињена нарушењем, било *поправа* се у једну накнаду, обично новчану која је могућа као ово троје главно: *реституције*, *накнада штете* и *трошкови*.

Реституције на које може бити обвезан виновник каквог нарушења, састоје се у васпостављању стања ствари пре деликта: васпостављање сопственику ствари на пример, у враћању сопственику ствари која је била украдена или утајена; у раздвајању сабења учињених на земљишту другога; у уништају, отстрањењу или изнуђавању аката који су декларирани као лажни. Али, обично, реституције, којима се законом бави, и које он поставља на супрот накнади штете имају за једини предмет право својине или државине које признаје повређеној страни на стварима које су јој биле украдене, тада кад су ове ствари нађене у натури и налазе се у рукама власти. Ову врсту реституције предвиђа у ове јасно § 300. кр. пост.: „ако оштећени тражи, да му се ствар поврати, „која се налази код кога од оптуженик, „или код трећег кога, коме су је они на „остану дала, суд ће наредити повраћај „ствари над пресуда поставе извршна."

(наставиће се)

КРИМИНАЛНА АНТРОПОЛОГИЈА

Др. Марије Кајара, професор судске медицине на туринском универзитету

Криминална антропологија, која се данас сматра као грана или део судске медицине о душевно оболелим, може се у будуће сматрати као засебна дисциплина, обновљена и појачана средњим стицајем факата на своју делова судске медицине. Дух нове доктрине дао је живот и значај изненим, на први погледа, далеким манифестацијама. Било на пољу душевног оболења, било у целој криминалној биологији, у психопатологији као и у троматологији.

Општа антропологија научава нормалног човека, а криминална човека злочинца. Као год и прва, тако и криминална антропологија не посматра само физичке и нормалне феномене, већ и феноменс социјсалне, психичке и социјалне, једном речи све манифестације које су у односу са организмом злочинца.

У науци, као и у животу, не познају се феномени стварали, већ само феномени трансформације и прерађивања. Према овоме, и почеци криминалне антропологије налазе се у усамљеним опсервацијама научника, уметника и народа, који су на злочинцима запазили физичке или психичке аномалије.

Без обзира на важност оних усамљених и емпиричких забележака, то је Цезар Ломброзо коме припада заслуга што је својим личним радом створио нову научну доктрину која је, упркос многим тешкоћама на које у интелектуалном свету наилазн свака нова и смела идеја, имала до данас толико успеха и створила нарочиту школу. Њен утицај, ита више, продро је и у законодавства многих земаља, која сваком приликом примају и санкционишу њене основне принципе.

Циљ је криминалне антропологије да докаже, да је злочин, као феномен, у врло тесној вези са неномралном органском структуром и да од ње почиње, као год што свака функција зависи од органа који је извршује.

Потпрд за своју идеју криминална антропологија пашла је, на првом месту, под аналогих факата који се посматрају под осталих живих бића, нарочито под животиња, који факти имају врло велику важност и двогубн значај: за објашњење облика људског злочина и за документо-

[1]) Garraud. Traité théorique et pratique du droit pénal français.

ваље утицаја соматичких аномалија. Није реч о оним великим борбама, пуним свирепости и дивљаштва, и диктованим инстинктом за индивидуалним самоодржањем; о борбама из којама је Дарвин склоно, највећим делом, механизам еволуције помоћу природне селекције. Тако исто није реч о борбама између индивидуа исте еле, названим потребама за егзистенцију: то су инстинктивне манифестације за прибављање хране, заповедање, притежање жена итд. Феномени, слични онима о којима ћемо се занимати код човека злочинца, а који су од много веће важности за антрополошку теорију о генези злочина, јесу они који се дешавају међу индивидуама исте животињске еле, код којих инстинкт животних погодаба и инстинкта утврђује извесну солидарност, па чак се међу њима, по изузетку, налазе инстинкти, који су у противности са инстинктом еле, који у ствари нису ништа друго до непормални индивидуални феномени. Услед овога може се видети, да женке курјака и паса уништавају своје младунце, не због глади, већ због индивидуалног дивљаштва, кршећи овим најосновнији закон репродукције. Међу домаћим животињама има нагдаи случајева крађе, а и саме сексуалне аномалије могу се опазити код животиња.

Битни елемент свију ових фактора у томе је, што се удаљују од закона који владају инстинктом еле, и јављају као последица искључиво индивидуалног фактора, што се врло често утврђује спољашњим физичким аномалијама. Ми не можемо, међутим, утврдити, да животиње праве злочине, јер им не можемо приписати никакву идеју о погрешци и одговорности, али зато све ово можемо просто назвати „еквивалентима злочина“, пошто њихове акције по своме генетичком механизму и карактеру одговарају злочинима.

У средњем веку, међутим, свечано су суђене и кажњаване и саме животиње, али нам то изгледа апсурдно пошто данас знамо да су непормалне склоности у тесној вези са природом и индивидуалном структуром животиња, те с тога није имало смисла тровати псе, спаљивати летиринце итд. Ми, међутим, падамо у исту заблуду над мислимо да злочиначке склоности можемо трансформисати у добре и нормалне помоћу неколико година затвора или галере.

Притом, ми налазимо неоспорно сродство између ових појава и појава модерног злочинца. Факт, што се код дивљака, поред индивидуалних аномалија, опажају, као и код примитивних људи који представљају извесне нормалне и опште форме, неке манифестације које се у нашем друштву сматрају као злочиначки облици доказује, да је злочин атавистичког порекла у том смислу, што се врши на начин који је био заједнички и нормалан код дивљака.

Један врло важан факт за доказ овог односа јесте егзистенција етимологије, која доказује да је злочин, у својим првобитним манифестацијама, био сматран као и свака друга проста и легитимна акција. Тако реч crimen (злочин) проистекла од корена cri, који значи чинити, и facinus од *facere*, што значи *скрнити*, *скаљати*. Оно што ми данас са моралним неодобравањем, називамо *украсти*, значило је некад *узимати* и *склонити*. Ове акције у старо доба нису, дакле, имале никакво рђаво значење, већ су га добиле доцније, са развитком моралног осећаја, који се развијао услед природних потреба социјалног живота, независно од индивидуалне и колективне опакости. Творци ових аката нису, међутим, били кажњавани све дотле, док нису отпочели вређати морално и материјалне интересе племена, свештеника или заједнице, а тада, услед, понушаја да их подвргну казни или освети, јављају се кривице.

Извесни феномени, слични нашим криницама, налазе се код животиња и примитивних људи, као год и код цивилизованих људи у доба детињства. Код деце се опажа један скуп осећаја који, под разним условима доба старости, средстава и оруђа, производи злочиначке акције. Другим речима, ове акције код деце су условљене. Деца су — као што је још Ла Фонтен тврдио — свирепа према слабим, сиромашним и слабијим од себе. Недостаје им осећај сажаљења, тако дубок и искључиво људски, и подложна су гневу, зависти, подтронерији, лажи, сујети и осveти.

Ови недостаци моралних осећаја, који представљају толике ране кроз које је прошла и пролази људска цивилизација у свом нормалном развоју, ничезавају, међутим, са одраслошћу и уступају место нормалним психичким облицима. Као год што би ембриогенери облици, бранхијални расцеп, продужење репа и т. д. представљали монструозност ако би остали код одраслих, исто тако и морални карактер детињства, ако остану код одраслих, сачињавају атавичке аномалије, које представљају основ криминалитета — његов најтежи облик — уродени криминалитет.

Пошто се на овај начин доказује, да је злочин природни феном, у том смислу што је тесно везан за извесне структуре и не зависи од произвољности закуне „рђаве воље“, потребно је утврдити — а ово тек криминална антропологија — зашто се и како он јавља? Природно је, да се један такав непормалан облик еволуције јавља кад се поједине структуре, од којих ова еволуција зависи, појаве изнесене у средини нормалних облика, т. ј. у средини облика који су трансформисани сталном и прогресивном еволуцијом. То је рећи да међу факторима, који доприносе свој жалосној криминалној продукцији, има један основан и битан, важности по сви остали, а то је атавичка и психична, односно антрополошка конституција, којој потпуно одговара непормално и злочиначко функционисање.

Једна оваква непормална антрополошка структура резултат је дегенерације; то је један њен облик, који има све заједничке карактере дегенерисаних, а нарочито одсуство стида, слабост воље и нестабилност душевног здравља, али који има много више стигмата и особености који га разликују од осталих дегенерисаних бића, као што су: душевно обољење, туберкулоза и т. д.

Криминалитет, по Ломброзу, јесте једна дегенеративна форма, карактеристична застојем у развићу и повраћајем еволуције у базу архајичну или атавистичку, чију сму огромну важност видели у претисторијском свету.

Јер, ако допустимо, са теоријом еволуције, да човек произлази од простих животињских облика онда, ако се он, у свом индивидуалном развићу врати опазама кроз које је прошао у својој филогенези, појмљиво је да ће често у разним произвести атавистичке форме и карактере, било физичке било психичке.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

— Није сеа, госпођо, већ је више плава но друге.

— Мислиш?

— Ах! ви сте још млади за сеу косу.

— Ко то зна!

Жилна је хтела видети своја малолетника пошто пото, али овај никако не долазаше. Она погледа на сат и виде да је 12 сати. Шта ли ради? У души се плашила да не набију какве компликације, које се нису могле предвидети.

Одједном се један аутомобил задржа испред њене. Она јурну на прозор и виде свог малолетника.

— Брзо, брзо, рече својој служавци, дајте ми ђутарњу хаљину и очешљајте ме.

Служавка је очешљала госпођу и пошто је ју обукла, грофица оде у салон на првом спрату, где је очекиваше грофа.

Чим је Перез дошао, пао је на фотељу од силног умора и узбуђења, које је имао ових дана, и кад је чуо да неко отвара врата, нагло је скочио. Грофица га одмах погледа право у очи, да би на њих прочитала шта се догађа, и била је веома задовољна, кад је видела, да му је погled миран. Пошто се грофица уверила да нема никаквих опасности, њено се лице разведри и са осмехом на лицу рече грофу:

— Ала сте се закасnили, драги пријатељу?

— Имао сам ја посуним сто формалности; сада је све свршено! На ово грофица уздахну и рече:

— Дакле, све иде како ваља?

— Наравно. Сутра ћемо је сахранити. Нарочно сам, да се тело пренесе у хотел.

— А чувена секција?

— Њоме је потврђено оно, што је се раније предвиђело, а то је, да се грофица сама обесила.

— А тајне доставе?

— О њима се не говоре; све је лепо.

— Маркиз ће се појести?

— Доказао је то.

— На који начин?

— Увредио ме је.

— Зар си га видео?

— Пашли смо се у префектури.

— Зар се ниште сваљали?

— Хтео је на мене да излије своју љутњу. Чак ми је претио да ће ме шамарати.

— Па како се завршило?

— Сутра ћемо се тући.

— Не дам ја да се ви бијете, нарочито сад кад је свака опасност отклоњена и кад имамо пред собом сјајну будућност. То је лудост!

— Друкчије не може бити.

— Ако те убије?

— Неће, не боји се, рече гроф смешећи се.

— Шта ти знаш?

— Одлично рукујем мачем.

— Али ако се бијете пиштољима?

— На мени је да бирам оружје и изабраћу мач. Буди спокојна, драга моја, и не плаши се ничега. То је једини начин да будемо вечито мирни и спокојни.

Грофица лежерно уздахну и рече: онак се бојим.

— Лудо!

— Целу сам ноћ сањала ужасне ствари и веома сам узбуђена услед тих снова. Имам предосећај неке опасности и плашим се нарочито двобоја. Волела бих кад се не би излазао тој опасности, јер можеш бити рањен или убијен.

— Натраг се не може; у том смо случају пропао.

— Видим ја да ви добро радио, што си слушао моје савете. Сад си потпуно миран и спинуо си са леђа једну тако дроску жену, а при том врло богату. Сад ћеш ти наследити њене милионе.

— Истина је. Али, куда сам ове морао проћи? Ах да ми није све за руком пошло? До последњег момента био сам без капи крви. Шта бих радио, да су ме задржали вао убицу! Та ме поништио чиме болесним и над би ме требало стрпати у затвор, јер би ме за времена убио! Ах да знаш како сам се осећао, кад сам видео маркиза у пратњи комесара полиције и осталих жандарма. Помислио сам, да ми је отекуше последњи час и ни за жиму главу не бих више желео, да доживим овакве моменте.

— Сада је све свршено, рече грофица. Срећи срце и буди куражан, драги пријатељу. Само још да се дуел срећно сврши!

— Ах! дуел ме не плаши. Уживам симпатије свију и цео свет налази да је маркизова улога дрска, срамна и бедна. Отишао је у амбасаду да тражи сведоке и сви су га са презрењем одбили.

— Заиста?

— У Паризу не познаје никога, сем особља у амбасади и сутра ће ми, без сумње, као сведоке послати два официра, на које је напишао у касарни. Занста смешно!

— Мрзим тога маркиза из дубине душе, због неприлика, које нам ствара и због њега ћу имати још горких часова.

— Због дуела?

— Да.

— Не брини се ништа!

Одједном слуга отвори врата и рече:

— Ручак је на столу, госпођо!

Гроф узе под руку грофицу и уведе је у собу за ручавање. Сада су били веома срећни и задовољни, јер су позитивно дошли да су дефинитивно отклоњене све опасности, и да је цела стварза увек легла.

VI

Трагање.

Чим се маркиз удаљио, Марк Жордан приступио је своме задатку са неверватном активношћу, која га је увек карактерисала. Детектину је било потребно да уђе, у толико пре, што је маркиза био уверавао о позитивном резултату са много већом сигурношћу, но што се и сам у успех надао! После свега онога, неуспех би био за њега ужасан пораз, а било би му нарочито тешко, да остане некажњен једни од најдрскијих и подлијих злочинаца, за којима је он до данас трчао и јурио.

На сваком кораку, приликом трагања, наилазио је детектив на ово, што је тражио и сакрио би се пута заседнуо и са задовољством констатовао, да му све иде за руком. После онога, Марк Жордан метнуо је свилен калем у џеп и одмах се одвезао у улицу Перголез и отишао право у радњу, где је овај калем купљен, јер по етикети, која је била на калему, јако му је било сазнати за радњу. Сам тај факт, што је та радња била у ближини гроофичиног хотела, био је за детектива једно ново откриће, које је пошло у прилог његових сумња. Сигуран је био, да је калем купила гроофица, да га је дала своме милоснику, и да га је она натерала на извршење ових злочина.

Ова радња, која се налазила у улици Перголез, била је врло мала и држала ју је једна старица, која је продавала само ситнице и једва успевала да заради толико, колико јој је за живот било потребно од данас до сутра. Мушетерије су у ову радњу долазиле врло ретко и долазак Марка Жордана био је готово догађај. Чим је детектив ушао унутра, старица је устала и стављала му се на расположење. Она му хтеде сепап понудити, али је детектив предухитри и рече:

— Не дозазим ради куповине, госпођо, већ за једно обавештење, које ће те ми ви сигурно моћи пружити.

— Жалим, господине, што ми ништо мушетерија, али то ме ипак не спречава, да вам се ставим на расположење. Дакле, шта желите?

Марк Жордан уае на џена свилен калем, пружи га старици и рече:

— Да ли је овај свилен калем купљен код вас?

Старица мету наочаре по очи, загледа копац, па рече:

— Да, господине, у осталом и сама вам стакета казује адресу. На тај начин правим себи рекламу. Шта више, сећам се, да сам продала тај калем конца про кратког времена. Такве калеме продајем два до три комада годишње, пошто немам много мушетерија. Како је старица имала навику много да прича, то је Марк Жордан пресече и рече:

— Сећате ли се, госпођо, коме сте могли продати овакав свилен калем?

— Да, господине, сећам се врло добро. Продала сам га једној малој девојчици, која служи код ове госпође, што станује у мојој близини — то је госпођа гроофица.... чијег се имена не сећам.

— Да није гроофица од Тор-а.

(наставиће се)

С француског

Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине барачке, службеним својим актом пита:

„Суд ове општине приступио је извршењу једне своје пресуде и решењем свога члана, коме је та пресуда била дата у извршење, одредио је једно извесно лице за страхара поништих ствари. То лице није се хтело примити за страхара и поштo законих узорка за то није имало, суд га је на основу § 466. б. грађ. суд. пост. казнио. То лице изјавило је жалбу против те пресуде и жалбу је предало поштi на повратни решење четвртог дана по саопштењу. Сада настаје питање: да ли је та жалба благовремена или није и по ком се закону њена благовременост цени.

Да се узме оцена благовремености по §§ 15. и 16. полиц. уредбе не може; јер грађански поступак као специјални закон, нема ничега заједничког са полицијском уредбом.

Да се узме по § 16. суд. грађан. поступка донеле би и имало места, јер је општински суд ову пресуду донео.

Да се узме рок од 15 дана, томе још мање има места, а закоподаван није предвидео ни право жалбе против пресуда донетих § 466. б. нити је пак рок за то одредио.

Општина ова моли на потребно обавештење који се рок узима за ове ствари.“

— На ово питање одговарамо:

Рок је за жалбу по овакним осудама 15 дана.

Зашто је толики рок, видеће суд из обавештења, које је дато у т. броју овога листа за ову годину под I, над већ ово није у овоје време прочитао.

Поред онога нека суд прочита и одговор под I дат у 30. броју за ову годину.

II

Суд општине рогачке, актом својим Бр. 1633, пита:

„Пре извесног времена једно лице украло је једном грађанину два плона жита, које је било саденуто у троспопима, на отвореном пољу у потесу. Оштећени доведа ко је ону крађу извршио, и против истог подигне тужбу код овог суда и тражио је да се са кривцем по закону поступи.

Суд је овај предмет узео у поступак, и како је процена два динара, то је дело на основи признала окружаног и § 391. кр. закона пресудио, и окривљеног осудио на затвор и накнаду штете. Сад је учињено *ослањајући се на објашњење тога*

уредништва, у „Пол. Гласнику“ у коме је речено: да је за овакве дела надлежан општински суд.

Оштећени најави жалбу против ове пресуде, и првостепени суд поништи ову пресуду изводећи, да суд по § 222. кр. зак. није надлежан за пресуђење овог спора.

Полицијска власт већ је окривљене, на основу овог решења првостепеног суда, ставила у притвор и води истеље, али и над чесницима овог суда води кривичну истрагу за дело из § 127. кр. зак. и оне да их лиши слободе.

Моли се уредништво за одштирао извештај у следећем:

1. Да ли је првостепени суд имао законог основа да поништи ову пресуду по § 222. кр. закона или не.

2. Да ли је полицијска власт требала ова акта и пресуду послати овоме суду на даљи рад или не, и да ли је полицијска власт имала закона основа да окривљене пушава слободе, кад њој тужба није поднета од стране оштећеног или не, и напад.

Да ли полицијска власт има места и законског основа да води кривичну истрагу над чесницитвом овог суда за дело из § 127. кр. зак. и ако нема на основу којег законског прописа овај суд има да се брани, пошто је у праву по раније вашем објашњењу.“

— На ово питање одговарамо:

И § 221. и § 391. кривичног закона, који одређују категорију крађа, *везују ову за предмет покрађе*, па то чине и § 221. а и 223. *б.*, поменутога закона.

Све ове одредбе, које су постале једновремено са оном из тачке треће § 222. кривичног закона (10. јануара 1879. г.), имају додатак да утврде: кад се наведене крађе казне као потуп а кад као преступ, и за основицу те разлике узимају само *предмет* крађа, а не начин извршења, јер он игра пресудну улогу тек у разлици, која се тражи између простих и опасних крађа.

Та околност, што су крађе коњица, платна с белила, набраних плодова и тако даље нарочито уписане у § 222, не може да измени правило постављено у § 391. и 221. поменутога закона, да се разлика између истуних и преступних крађа изналази само по *предмету*, јер ова околност представља изузетак само у томе, што ове казне сматра као теже од осталих простих крађа с појма говори § 221, јер је за њих минимална казна три месеца, а код осталих простих месец дана. Ова отежица казнене одговорности крађа се тиме, што су ови предмети крађе поверени брижи јавне сигурности.

Да све крађе из § 222. кр. закона долазе у ред простих крађа, види се из § 223, који за појам опасне крађе поставља са сеим друге погодбе, као што то чини и § 223. б. за крађу стоке.

Да је законодавац хтео да крађе о којима говори трећа § 222. реченог закона, изузме од општег правила, он би и за њих учинио изузетак у § 391. као што је учинио за крађу стоке и земљодеског алата, кад је и једну и другу одредбу *донео једног истог дана*, јер се иначе не да разумети нити чиме објаснити тај поступак законодавца, да полицијским и општинским властима да право суђења крађе стоке и земљодеског алата у вредности до 100 гроша, ма да су и ови предмети крађе поверени брижи јавне сигурности, а да им то право одузме за покрађу сновоза у вредности од 2 динара, макар да се и оне крађе врше под истим погодбама — у ноћу.

Према овоме, ми и сада налазимо да је поступак првостепеног суда погрешан, и да је за суђење ових крађа, кад је предност испод 200 гроша, надлежан општински суд.

Али кад је првостепени суд, у смислу § 15. и 16. Полиц. Уредбе, поништио пресуду општинског суда, онда суд мора да се тиме измири, јер су одлуке првостепеног суда извршне и за виши суд обвезне.

Што се тиче истраге, коју је поцела среска власт против чесника општинског суда за дело из § 127. крив. закона, ми налазимо да та кривица не постоји, ако стнар стоји онако, како општински суд у предњем свом акту преставља, *јер је суд у суђење ушао сенећи своју надлежност, па је наишао да је случај § 391. крив. закона.* По томе . све и кад би се усвојило да је гледиште првостепеног суда тачно, општински чесници не могу бити крини, јер као полегињем не могу одговарати за погрешно разумевање закона, све и да не помишљено заблуду о самту, у којој су они стајали.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

П.ОТЕРЕ

Живко Рајић, слуга, из Балање среза крачарског, напрано је крађу ствари Божидару Ристовићу, пивничару у Чачку. Живко је стар 28 година, средњег раста, свеђ, малих бркова, очију грозастих; носи на десној руци леве руке деворменеви му је, у одезу је сељачком. — Акт начелства округа чачанског Бр. 14750.

Драгомир Јеремић, из Ритошевића, који је био ухапшен са покрадешим стварима, побегао је био затвора општинске стражнице. Он је стар је из затвора општинске стражнице. Он је стар 40 година, зналт, суд. у поденавом сушењем одељу. — Дописа начелника среза лесковог Бр. 14729.

Милан Петровић, тежак, из Заграђа среза качерског, одговара за убиство. Он је стар 25 година, раста средњег, косе и бркова смеђих и потамнавших, очију зеленкастих, светлих и малих, горњи прушио и брзо. На себи има чакшире, и гуњ нан попорам и јелек, на глави шајкачу и на ногама опанке. — Акт начелства округа чачанског Бр. 14108.

Обрад Вожидаревић, родом из Зајечара, осуђеник пиншог казненог завода, побегао је 27. прошлога месеца. Он је стар 22 године, малог раста, црне косе, бонав, по чему и десно обрви има белего од убоја, по занимању је пројач. Од одела нма на себи сиви сукнени панут и пантаноке, на глави шешир а на ногама опанке. — Дописа управе пиншог казненог завода Бр. 2763.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најжвљу потеру, и у случају проналажења стриканог их унуте властима које су потеранце издале, с позивом на означени број овога акта или дописа.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Почат суда општине пиншанске изгубљен је; био је направљен од месинга, облика је јајастог, са натписом „Суд општине пиншанске“; пречник му је 2 см.; ручица је од округлог гвожђа, у дужини 5—6 см. — Акт начелника среза сврљишког Бр. 13198.

Лазар Пајовић, из Нове Вароши у Турској, ухваћен је у Ваљеву без икаквих исправа, те се сумња да *му* је то право име. По његовом тврђењу он је прешао Косиново Брода прешао у Србију још априла месеца ове године, па је прешо Чајетине, Ужице и Косјерића донао у Ваљево, служећи уснут код појединих домаћина, не пријављујући се нигде власти. Он је стар 30 година, средњег раста, у лицу плав, косе и бркова смеђих, очију зеленкастих; од ознака има стари гуш, испрани и чакшире од сељачког сукна, на глави шубару, а на ногама опанке и кунићом везене чарапе. Није искључена могућност, да је Лазар напрошао где какво клапчво дело, те се препоручује свима полицијским и општинским властима, ако би знале да је ово лице какав злочинац, да о томе известе начелника среза ваљевског с позивом на дописе Бр. 16189.

УБИЈЕН ХАЈДУК

Милана Марковића, хајдука, чију смо потерницу нашли у 42. броју листа, 25. прошлог месеца убила је жандармеријска потера среза студеничког. На смртном часу Милан је изјавио, да је на српско-турској граници убио свога друга **Новицу Балтића** [кога је та потера такође била рашла] да не би жива пао у руке власти.

КРАЂЕ СТОКЕ

20. прошлог месеца непознати крадљивци украли су Димитрију Николићу, из Мелања, једног вола длаке шаре, матороr 7 година. — Дописа начелника среза лесковог округа београдског Бр. 18637.

Ноћу између 12. и 13. прошлог месеца непознати крадљивци украли су једну кобилу Стаиеу Малошановићу, тежаку из Стрнице Кобила је матора 5 година, длаке дорастасте зеленкасте, шестаста, носи грудни ин десној шлећки има скоро заразлу рану, а иза и лигт положено „К“. — Акт начелника среза парачинског Бр. 26297.

Ноћу између 23. и 24. прошлог месеца је остао је Ристи Најдановићу, пекарину из Београда, један во, длаке зеленкасте, матор 10 година, јако висок. — Акт Управе града Београда Бр. 50078.

Обрађа се свима свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 45. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 8. НОВЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска чиновништва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединe бројеви **„Полицијског Гласника“** по продаји се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе начелства округа моравског Аксентија Ристића, полицијског писара друге класе среза пожешког;

за полицијског писара прве класе начелства округа београдског Чедомира Ј. Рајића, полицијског писара друге класе истог начелства;

за полицијског писара треће класе среза јасеничког округа смедеревског, Петра М. Јовановића, полицијског писара исте класе среза параћинског — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза пиротског Милана Петковића, полицијског писара исте класе среза јасеничког округа смедеревског — по молби;

за полицијског писара треће класе среза параћинског Петра Михајловића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза белопаланачког Харалампија Ђорђевића, полицијског писара исте класе среза пиротског — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза јабланичког Живка Вукојчића, полицијског писара исте класе среза пиротског — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза лесковачког Атанасија Цвејића, полицијског писара исте класе среза јабланичког — по потреби службе и

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Михаила В. Стевановића, дипломираног правника.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. октобра 1909. г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу септембру 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца септембра извршено је у Србији:

1. **Убистава** 36
2. **Детоубистава** . . . . .
3. **Нехотичних убистава** . . . 3
4. **Покушаја убистава** 26
5. **Разбојништава** 19
6. **Силовања** 2
7. **Тешких телесних повреда** . 13
8. **Паљевина** 42
9. **Опасних крађа** 142
10. **Злонамерних поништаја туђих ствари** 8

Од изложених дела **прокажено** је:

Убистава	31	или	86 %
Детоубистава			
Нехотичних убистава .	3	„	100 %
Покушаја убистава . .	25	„	96 %
Разбојништава	16	„	84 %
Силовања	2	„	100 %
Тешких телесн. повреда	13	„	100 %
Паљевина	3	„	0·7 %
Опасних крађа	41	„	28·8 %
Злонамерних поништаја туђих ствари	2	„	33 %

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (21); за тим помоћу *сиутрог оруђа* (9), и помоћу *тупог оруђа* (6).

Узроци њиховом извршењу леже у *међусобној свађи* за 7 случајева, у *освети* за 7, у *домаћој расвади* за 4, у *мужевој одбрани* за 3, у *користољубљу* за 3, у *ариљењу заначене дужности* за 2, и у *другом разгројству* за 1 случај. За 9 случајева узроци су *неизвесни*.

Посматрана према местима у којима су извршена, изложена убистава јављају се: у срезу пчињском 5 (2 непронађена), у срезу јасеничком 2, у срезу грушанском 2, у срезу лепеничком 2, у срезу млавском 2, у срезу пожаревачком 2, у срезу таковском 2 (1 непронађено), у срезу добричком 2, у срезу жичком 2 и по 1 у срезовима: оба колубарска, врачарском, јабланичком, пољаничком, крагујевачком, рашком, левачком, пиротском, мачванском, рашком (непронађено), љубићском, бољевачком (непронађено), моравичком и у вароши Крагујевцу.

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: крагујевачком, параћинском и подунавском; кривци су у руковима власти.

Покушаји убистава извршени су: у срезу лепеничком 2, у вароши Крагујевцу 2, у срезу рамском 2, у срезу хомољском 2, у срезу орашком 2 и по 1 у срезовима: гочанском, оба колубарска, врачарском, подгорском, масуричком, параћинском, ресавском, беличком, пиротском, љубићском, тимочком, косаничком (непронађено), рачанском и у варошима Шапцу и Смедереву.

Највећи број ових дела извршен је у међусобној свађи (17).

Разбојништва су извршена: у срезу драгачевском 4, у срезу грушанском 2 (1 непронађено), у срезу рамском 2 (оба непронађена), и по једно у срезовима: колубарском округа београдског, крагујевачком, лепеничком, мачванском, азбуковачком, моравском округа пожаревачког, пожаревачком, љубићском, орашком, добричком и косаничком.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: кључком и левачком. Кривци су познатани.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу лесковачком 2, у срезу јасеничком округа смедеревског 2 и по 1 у срезовима: подгорском, кадаљевском, крагујевачком, тршетничком, ресавском, рамском, млавском, орашком и пожешком. Кривци су по свима овим делима пронађени.

Паљевине су извршене: у срезу подгорском 3, у срезу крагујевачком 3, у срезу сврљишком 3 (1 непронађена), у срезу подунавском 3, у срезу лепеничком 2, у срезу пореченом 2, у срезу хомољском 2, у срезу млавском 2, у срезу добричком 2 и по 1 у срезовима: оба посавска, ваљевском, јабланичком, грушанском, него-

тиниском, брвеналаначком, расинском (пронађена), ресавском, беличком, деспотовачком, ваљевом, белопаланачком (пронађена), рамском, голубачком, зубинском, бољевачком, неменшком, и у варошима: Неготину и Горњем Милановцу.

Вредност свих оних паљевина износи око **16.200** динара.

Опасне крађе извршене су: у срезу лепеничком **12** (3 пронађене), у Београду **11** (4 пронађене), у срезу ресавском **8** (2 пронађене), у срезу колубарском округа београдског **6** (4 пронађене), у срезу хомољском **6**, у срезу голубачком **6**, у срезу подгорском **5**, у срезу гружанском **4**, у срезу јужинчком **4**, у срезу пожаревачком **4**, у срезу јасеничком округа смедеревског **4**, у срезу бољевачком **4**, у срезу посавском **3**, у срезу јабланичком **3**, у срезу параћинском **3** (2 пронађене), у варошн Нишу **3**, у срезу млавском **3**, у срезу подунавском **3**, у срезу колубарском округа ваљевског **2**, у срезу јасеничком округа крагујевачког **2** (обе пронађене), у срезу неготинском **2** (обе пронађене), у срезу мачванском **2** (обе пронађене), у срезу посаво-тамнавском **2** (обе пронађене), у срезу поцерском **2**, у срезу љубићском **2**, у срезу добричком **2** (обе пронађене), у срезу жичком **2** (1 пронађена), и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, ваљевском, тамнавском, мачванском, крагујевачком, крајинском (пронађена), брвеналаначком, жупском, трстеничком, беличком (пронађена), деспотовачком (пронађена), темнићком (пронађена), алексиначком (пронађена), моравском округа нишког (пронађена), брвеналаначком (пронађена), рађевском, моравском округа пожаревачког, звишком, тиковском, орашком (пронађена), таковском (пронађена), зајечарском, косаничком (пронађена), ариљском (пронађена), пожешком (пронађена), ужичког и у варошима: Крагујевцу (пронађена), Крушевцу, Ћуприји (пронађена), Шапцу, Пожаревцу и Смедереву (пронађена).

Вредност пожрадених ствари износи око **21.000** динара.

Злонамерни поништаји туђих ствари извршени су: у срезу тимочком **3** и по **1** у срезовима: темнићком (пронађен), подгорском (пронађен), крајинском пиначком и поцерском.

Вредност уништених ствари износи око **1200** динара.

Поред оних дела у Србији је извршено у месецу септембру још и **18 самоубистава**, и то: у Београду **4**, у срезу параћинском **2**, у срезу посаво-тамнавском **2**, у срезу подунавском **2**, у срезу драгачевском **2**, и по **1** у срезовима: власотинчком, гружанском, нишавском, пожешком, ариљском и моравичком.

Ова су самоубиства извршена: *сатрешим оружјем* (7), *вешањем* (6), *оштрим оруђем* (2), *дављењем у води* (2) и *легањем пред воз* 1, а узроци њиховом извршењу леже: *у дугој болести* за 5 случајева, у *страху од казне* за 2, у *болећим неприликама* за 2, у *душевном растројству* за 1, у *жалости* за 1, и у *частољубљу* за 1 случај. За 6 случајева узроци су непознати.

Покушаји самоубистава извршени су по **1** у варошима: Шапцу (ватреним оружјем због материјалних неприлика), Смедереву (ватреним оружјем услед тешке болести) и Београду (ватреним оружјем из частољубља).

Општи преглед до сада изложених дела опажа је:

Текући број	О П И Р У Ш И	Убиства	Детоубиства	Неполитичка убиства	Покушаји убиства	Разбојништва	Силовања	Тешка телесна повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерни поништаји туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	2	—	—	3	1	—	—	1	10	—	—	—
2	„ ваљевски	1	—	—	2	—	—	2	5	9	2	—	—
3	„ пожешки	9	—	—	1	—	—	2	1	4	—	1	—
4	„ крагујевачки	6	—	1	4	4	—	1	6	20	—	1	—
5	„ крајински	—	—	—	—	—	1	—	5	4	1	—	—
6	„ крушевачки	1	—	—	—	—	—	1	1	3	—	—	—
7	„ моравски	1	—	1	3	—	1	1	3	15	—	2	—
8	„ нишки	1	—	—	—	—	—	—	4	5	—	—	—
9	„ пиротски	—	—	—	1	—	—	—	1	5	1	1	—
10	„ подрински	1	—	—	1	2	—	—	—	8	1	2	1
11	„ поморавски	5	—	—	4	4	—	2	6	12	—	—	—
12	„ руднички	3	—	—	1	1	—	—	2	3	—	—	—
13	„ смед.-ревски	—	—	1	2	1	—	3	3	9	—	2	1
14	„ тимочки	1	—	—	1	—	—	—	1	6	3	—	—
15	„ топлички	2	—	—	1	2	—	—	2	3	—	—	—
16	„ ужички	—	—	—	1	—	—	1	1	3	—	2	—
17	„ чачански	2	—	—	—	4	—	—	—	2	—	3	—
18	Управа града Београда	—	—	—	1	—	—	—	—	11	—	4	1
	Свега:	36	—	3	26	19	2	13	42	142	8	18	3

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 31. октобра 1909. године АБр. 2027, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Што се расинкује тиче, положај извршиоца продаје ту је знатно. Пошто се, наравно, не може, но спољашности једног лица, знати да ли је оно или не под старатељством због расипништва, извршилац продаје који би једног расинника пустио да лицитира, могао би одговарати само под условом да је он, са познавањем правог стања ствари, то урадио; нпр., један од присутника на продаји поднео је био извршном органу увређење од старалачког судије да је дотично лице као расинник оглашено, на је извршни орган ипак пре тога прешао и расинника пустио да лицитира. Претпоставка ће бити, међутим, да извршиоцу продаје није било познато да је изнесено лице било под старатељством због расипништва, претпоставка, разуме се, само iuris tantum, а не iuris et de iure, што ће рећи, да се та претпоставка може обарати и доказивати да је извршни орган знао да је то лице било, у времену јавне продаје, под старатељством. Један такав доказ може бити и обавања пре тога званичних новина решења о стављању под старатељство због расипништва дотичног лица, објављена о којој има једна одредба у чл. 146. зак. о старатељству.

Али, ако малолетник и расинник не могу личном путем јавне продаје прибавити, то не значи да то не могу они учинити ни преко својих законских заступника: на једној јавној продаји може бити као надметач и стараоц за свога старанка (пупилу или расинника), и извршилац га мора као такног примити. Разуме се да, што се овде не тиче једног акта управљања (администрирања) имаоца лица под старатељством, у ком погледу тутору није потребно ничије одобрење, већ је ту реч о једном акту располагања (диспозиције) — куповином на јавној продаји прима тутор и *обавезе* за свог старанка —, за шта сам тутор није надлежан, тутор би морао, ако би желео да буде примљен, као такав, да лицитанта, бити снабдевен решењем старалачког судије, којим му се одобрава да може, за старанка, закључити, јавним надметањем, уговор о продаји и куповини (чл. 75. тач. 9, зак. о старателству, где се говори о случају „од се за рачун пупиле има да учини какан зајам", што се може генерализати и применити на све правне послове где пупила прима на се обавезе без оптерећења непокретних добара, оптерећење о коме се налази одредба у тач. 5. истога члана). И збиља, ни један законски пропис не забрањује да стараоц може, преко свог стараоца, прибавити какво добро уговором о продаји и куповини, било да се тај уговор закључује без интервенције власти било са овом — случај јавне продаје. У осталом, то право за старанка изводи се аргументом а fortiori из оних прописа закона о старатељству који дају старанику, заступљеном у своме закон-

ском заступништву, окламљење да може спрштати и такве правне послове који су, за њега, много тежи него што је уговор о продаји и куповини, као што је н. пр. отуђење његових непокретних добара. (чл. 75. тач. 5 зак. о старатељству). признање нечије тражбине односно имања старанковога (чл. 94. тач. 5. закона о стар.). У опште, правна способност стараника, представницима у његовим законским заступницима, иста је као и код физичких лица. Изузетак постоји само у погледу поклона, јер чл. 67. зак. о старатељству вели: „Старатељ није властан да чини поклоне из имања питоме". Треба још приметити и то да је законодавац, захтевом да, за извесне правне послове, старалац мора имати одобрење старалачкога судије, који мора тада да саслуша и споменог стараоца (члан 74. и 75. in fine зак. о стар.) или чак и породични савет (чл. 94. зак. о стар.), хтео само да пружа гаранције за добро руковање имањем стараника, док он не досиже до доба пунолетства да сам може њиме управљати и располагати.

Каква је судбина оне јавне продаје на којој је, противно §-у 479., био један од наднетача малолетан или расинник? Ту се могу предвидети ова два случаја: 1°, На малолетнику односно на расинику остала је продаја, као на највећем понуђачу (§ 481.); 2°. Продаја је остала на једном лицу које је било правно способно а малолетник или расинник био је само обични лицитант, који, зато што није дао највећу цену, није постао купац. У овом случају, поставља се питање о року у коме стараник односно његови законски заступници могу тражити уништај продаје. Да ли је то онај рок од петнаест дана, рачунајући од дана продаје (§ 502., допуна од 14. Јула 1898.), у коме се, у опште, може тражити уништај јавне продаје, или су овде лица под старашћством у положају у коме су она када, изван претпоставке јавног наднетања, закључе какву правну посао који на се примају какву обавезу (в. § 921. грађ. зак.)? Ако је, пак, други случај, онај под 2° горе наведени, да ли и тада може бити уништаја пр даје? На сва та питања као и на остала која са њима стоје у вези, одговорићемо доцније, у параграфу у коме ћемо објаснити законске прописе о уништају јавне продаје, јер расправљању тих питања више је ту место него овде.

6. *Преседујући и дужник.* Преседујући то је, несумњиво, онај над којим је стечај отворен.[1] Зашто он не може да се надмеће? То није због неспособности, пошто дужник под стечајем не губи правну способност. Истина, § 25. закона о стеч. поступку вели: „Сви после изјављог и обнародованог протеза са преласцима закљученим уговори, који би се његовог имања тицали, као и сва његова отварна обвезатства, немају силе ни важности", али тај пропис не треба разумети онако генерално као што је редигован. Уговори, и опште правни послови, које дужник после стечаја спрши немају у толико важности у колико они не могу имати никакве дејства у погледу стечајних поверилаца односно стечајне масе. Али ти уговори и правни послови вреде (inter partes.[1]) Отуда питање, зашто да дужник под стечајем не може лицитирати, када он, као што видесмо, није неспособан? Одговор на то питање лежи у самом задатку егзекутивне процедуре. Шта се жели овом поступком? Реализација тражбина поверилаца. Отуда, на јавној продаји треба допустити надметање само оним лицима за која се зна да су у стању излицитирану цену платити (лица солвентна, solvables, zahlungsfähig), или, бар, за која таква презумација постоји. Иначе, ако се допусти надметање и таквом лицу за које се позитивно зна да излицитирану цену платити не може, продаја би била изузорна, њом се не би могло постићи оно што се жели. Због тога не може бити надметач лице под стечајем. Са истога разлога не може бити надметач ни онај чије се добро продаје, то јест дужник. За чије се добро продаје, то јест дужник. За онога је утврђено да је несолвентни (insolvable, zahlungsunfähig), када је он допуштено да до продаје дође. У осталом, овде би било и нелогично допустити надметање. Како једно лице може куповати своју сопствену ствар? Уговор о продаји и куповини, као и сваки други уговор, претпоставља два лица, чега овде не би било: једно лице је и купац и продавац. Али изван ова два случаја извршни орган не може никог одбити од надметања по том основу што би он напазио, да тај лога он одбија неће бити у стању платити излицитирану цену, ако продаја на њему остане. Антрахујући лица под стечајем и самога дужника чија се стварна продаје, претпоставља је да сваки онај који хоће да се надмеће и који је положио потребну кауцију (§ 479. став други, допуна од 14. Јула 1878. год., зак. 33., стр. 50.) у материалној могућности да продајну цену измири. И заиста, обрнути систем, у коме би извршилац продаје имао власт да испитује солвентност оних који желе да лицитирају, па да их, према исходу тога испита, пусти на продају или да их од оне одбије, одако би, несумњиво, врло често арбитрарним поступцима на и самим злоупотребама.[2])

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић.

[1]) В. о овоме опширније у расправи Саве М. Шапчанина. О правним радњама стечајног дужникова извршеним за време стечаја. Приштампано из *Архива* за правне и друштвене науке. Београд, годиште 1907., стр. 13. и даље.

[2]) „У томе што поменути чиновник одбије неког да лицитира на да *тај* то да лицитант није био способан говори Каталогизација суда од 3. Јануара 1876. год., бр. 5870., Др. Никола Крсмп. — Гојко Нешковић, *Изводне одлуке Општег Сећивања и одлучака Касационога суда*, стр. 431.. Но врлно, грађ. суд. поступак, а поимсиме по писовом члану 722., став трећи, по коме бити надметач на јавној продаји не „без потребног побољшања (insolvable (лица потребно проглашена. Дакле, по законодавцу законодавству, не само лице чија је несолвентност утврђена, већ, у опште, свако проглашено лице, без обзира на то што нам није, можда, стечај отворен, не може лицитирати (Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *Leçons de procédure civile*, t. II, p. 432). Несолвентност је сасвим могућна и неких случаја стечаја, он је најчешће и код нас где се може отворити стечај

ПРЕДЛОГ
НОВОГ НЕМАЧКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

Предлог новог немачког казненог законика састоји се из *општег* и *особног* дела. Оба скупа имају 310 параграфа.

Општи део (§ § 1 — 99) садржи ове одељке:

1) Казнени законик.
2) Казне. Мере сигурности. Накнада штете.
3) Кривица.
4) Искључење казне и основи за ублажавање казне.
5) Кривична тужба.
6) Попуштај.
7) Саучешће.
8) Одмеравање казне.
9) Стицај више казнених законика и више казнених радња. и
10) Застарелост.

Посебни део (§ § 100—310) подељен је на пет књига, и то:

1) Злочини и преступи против државе.
2) Злочини и преступи против државних установа.
3) Злочини и преступи против личности.
4) Злочини и преступи против имовине, и
5) Истуни.

Главније одредбе општега дела оне су:

а.

Злочин је она радња, која се кажњава смрћу, робијом или затвором од преко пет година.

сваком неспособном лицу које има имања, па било оно трговац или потрошач (§ 1. закона о стеч. поступку): за ово треба само претпоставити да поверилац овог тражи стечај свога преваљеном дужнику, § 3. тач. 4., нити да је овај сам дужник затражио, § 3. тач. 1., нити је, најзад, суд по званичној дужности стечај отворио, § 3. тач. 2. зак. о стеч. поступку. Још чешће могу бити случајеви преваљености без стечаја у оним законодавствима у којима се, као што је, н. пр., у француском законодавству (чл. 437. оранж. тр. зак.) и Lyon-Caen et L. Renault, *Traité de droit commercial*, t. VII, p. 28., стечај не може отворити и интервенција већ само преговора. У поменутом праву, н. пр., може се, као и у нашем, отворити сналом лицу стечај. В. *Konkursordnung für das Deutsche Reich* von 10. Februar 1877. Уз овај закон налазе се и: *Aufechtungsgesetz* vom 21. Juli 1879., по јест закон о уништају правних послова дужникова изван случаја стечаја (Gesetz betreffend die Anfechtung von Rechtshandlungen einer Schuldners ausserhalb des Konkursverfahrens). закле закон о анији паушали § 383. а. нацрта грађ. зак. Wilmowski, *Deutsche Reichs-Konkursordnung*, 4. Aufl., B. 37., Rudolf Pelzl, *Das Concursrecht*, S. 44 und 45). У француском праву, стање онога лица које је проглашено а код којих стечај није отворен зове се la déconfiture. Таква је случај једног петрговца (le non-commerçant) чија су добра у појно грозе (ванно), рада чијих стварних могућа и немогућа. Дакле, и ово лице не би могло, у Француској, бити лицитант на јавној продаји, док би код нас, као што смо горе видели, ово лицу способности за надметање, пошто ним грађ. судски поступак не допушта, у § 478., надметање само „преваљеном", а овај термин, као и горњи „преваљена" (н. пр., § 25. зак. о стеч. пост.) значи само оно неспособно лицо чија је преваљеност конститована стечајем. (У овом смислу и А. Борђевић, *Теорија грађанског судског поступка*, Други полазник, свеска I., стр. 512.). И ако, за узалеме од наведеног једног неспособног лица које није под стечајем, остоје неки разлози зора и за то узалеме једног стечајног дужника, који нису онотом која не дозвољу извршни органу да лицита забрани лицитирање оном лицу за које би се могло рећи да је неспособно проглашено ових добрих страна, као што смо то горе показали.

Преступа је она радња, која се кажњава тежим затвором (Gefängniss) или лакшим затвором (Haft) преко три месеца или новчаном казном од преко три стотине марака.

Иступ је она радња, која се кажњава затвором, тежим или лакшим, испод три месеца или новчаном казном испод три стотине марака.

Изнесна радња може се казнити само тада, ако је за њу била законом предвиђена казна у времену њена извршења.

Немаш се не сме задржати страног држави ради истраге или кажњавања.

Параграф 12. садржи одредбу, које до сада није било у немачком казненом законику, а односи се на *уштребу израза у овом законском предлогу*. Тај параграф гласи:

„Овај закон разуме:

1) *под сродницима:*

прине сроднике и сродниче по тазбини у правој линији, адоптивне родитеље, очуха и маћеху, адоптивну децу и пасторчад, брачне супружнике, браћу и сестре и њихове брачне супружнике или верените;

2) *под младолетнима:*

личности, које су напуниле четрнаесту или још не осамнаесту годину живота;

3) *под чиновником:*

личност, која је поизната за вршење какве јавне службе;

4) *под силом:*

још и преношење у стање беспосвести или несвесности за отпор путем хипнотичних или наркотичних или сличних средстава;

5) *под покретном стварн:*

још и енергију која се налази у електричним постројењима."

6.

Смртна казна извршује се одсецањем главе.

Казна *робије* доживотна је или временна. Најкраћа досуда временске казне робије може бити петнаест година, а најмања једну годину.

Највећа досуда казне *тешког затвора* може бити пет година, а најмања један дан. Ако је дело нарочито грубо, или показује нарочиту покварености, или се према раније осудама има узети, да обично издржавање осуде неће имати потребно дејство на злочинца, суд може у пресуди да нареди појачање казне робије или тешког затвора.

Казна *лакога затвора* доживотна је или временска. Највећа досуда временске казне лакот затвора (у колико закон није друкчије изричио одредио) може бити три године, а кад је казна лакот затвора остављена избору суда између ње и робије, или кад је под ублажавним околностима предвиђена на место робије, петнаест година. Најмања досуда може бити један дан.

Робијом и тешким затвором осуђени злочинци имају се, у почетку издржавања осуде, држати у *самачком затвору* и то: осуђеници на робију најмање шест месеца, осуђеници на тешки затвор најмање три месеца, а код краћих осуда за све време издржавања казне. И лица, која су осуђена на лаки затвор могу се држати у самачком затвору, ако се хоће да отклони његов штетан утицај на остале затворенике или је његово одвајање потребно из других каквих разлога.

Они који су осуђени на дужу казну лишења слободе, могу бити *условно пуштени*, кад издрже две трећине, а најмање годину дана од досуђене им казне. Условно отпуштање допуштено је само кад се осуђеник за време издржавања осуде добро владао, и ако се по његовој прошлости и осталим личним односима и правом може очекивати, да ће се у будуће добро владати; к томе је потребно још, да је осигурана обилна и трајна прилика за рад ради његова издржавања или да је осигурано, да ће на другу какав начин бити збринуто његово издржавање.

Најмањи износ *новчане казне* јесте код злочина и преступа пет, а кад иступа један марка. Новчана се казна има одмеравати према материјалним приликама осуђеног.

Суд може у пресуди одобрити, да плаћање новчане казне буду у року од три месеца, а осуђеноме може допустити исплату новчане казне у одређеним ратама, најдаље у току године дана. Осуђеноме се може допустити, да исплату новчане казне учини слободним радом, у колико би се за то пружала згодна прилика.

Новчана казна, у случају немогућности наплате, има се заменити лаким затвором, а ако је изречена поред које казне лишења слободе, онда се она друга има и извршити; у случају преобраћања у затвор, има се, код злочина и преступа, једном дану лишења слободе рачунати износ од пет до тридесет марака, а код иступа износу од једне до тридесет марака.

Ако је код злочина и преступа сама радња почињала на користољубљу, може се окривљени *поред казне лишења слободе осудити и на новчану казну* до десет хиљада марака.

Казна *укора* састоји се у прекоревању у усменој или писменој *форми*.

Ако неко, ко раније због злочина или преступа није осуђиван на казну лишења слободе, буде осуђен на најмање шест месеца тежег или лакшег затвора, суд може у пресуди наредити, да се извршењу казне има приступити тек после извесног одређеног *рока (условна осуда)*, кано би се дала прилика осуђеноме, да добрим владањем заслужи опроштај казне.

Тај рок одлагања извршења казне може бити код злочина и преступа најмање две, а најзвише пет година, а код иступа најмање једну, а највише две године.

Одлагање извршења казне допуштено је само онда, ако учињилац по самом делу и по раније свом животу заслужује да се према њему има нарочитих обзира, и ако се оправдано може ишчекивати, да ће се он у будуће добро владати и у случају да се над њим не изврши заслужена казна. При доношењу одлуке има се пазити на мотиве за дело, на време које је од тада прошло, а нарочито на то, да ли се учињилац свом снагом труди, да поправи штету коју је причинио.

Условна осуда има се примењивати поглавито према младолетним осуђеницима, а може ипак и према одраслима.

Такође ако новина предлога јесу и нарочите *мере сигурности*. Ако је изнесна казнима радња производ разуадивости или страха од рада, и ако је за њу изречена казна најмање четири недеље тежог или лакшег затвора, онда суд може, у случајевима које је закон нарочито предвидео, поред казне, ако она није већа од три месеца, или на место ње, да досуди одлуку да се осуђени, способан за рад, упути у нарочити завод за рад (Arbeitshaus); трајање тога задржавања у заводу може бити од шест месеца до три године. Упућивање се наређује у случајевима кад те мере изгледају неопходне, да би се осуђени навикао на законити и радени живот. (наставиће се)

Д. В. Бакић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

(НАСТАВАК)

Почетна плата констаблера износи 3 шилинга и 8 пенса (1 шилинг има 12 пенса и преди наших 1·25 дин.) дневно, од којих се 6 пенса задржава за пензиони фонд, и пење се сваке године по 1 шилинг недељно, до 4 шилинга и 10 пенса; пење се, дакле, после 8 година службе од 66 *функта* [1 ф. = 20 шилинга = 25 дин.] 10 ш. 7 п. на 87 ф. 8 ш. [2176 дин.].

Старешине имају годишње: виши интендант у почетку 320 ф. која се сума пење после 4 год. на 420 ф. шеф — инспектори 237 ф. 8 ш. 3 п., која се сума после 3 године попиава на 268 ф. 14 ш. 5 п.; поддивизијони инспектори 191 ф. 15 ш. 2 п. до 230 ф.; инспектори од 153 ф. 18 ш. 7 п. до 174 ф. 15 ш.; станични сержанти и писари од 123 ф. 18 ш. 6 п. до 131 ф. 15 ш. 1 п.; констаблери као заступници сержанта од 90 ф. 18 ш. 2 п. до 109 ф. 11 ш. 6 п.

Констаблери добијају униформу бесплатно, а и стан и храна у заједничким касарнама стоје их врло јевтино.

Шефу полиције стоји на расположењу један поверљив фонд, из кога се констаблери за неке ревносниу службу при појединим случајима награђују.

Сем тога полицијски органи имају лепе приходе и од служби при позоришима и другим јавним забавним етаблисманима, који су дужни да за све полиц. органе одређене на службу плате утврђене дирурје, које они за себе задржавају.

Сви полицијски органи имају право на пензију, која се задобија после 15 год. службе у износу од $^{13}/_{30}$ годишње плате, док после 26 године службе не достигну највећу пензију од $^{2}/_{3}$ плате.

Породице полицијских органа примају пензију само у случају, ако сми живот изгубе при вршењу службе, иначе не. Али се за то неколико добротворних друштава брину о породицама умрлих полицајаца.

Дисциплинске су казне:

1) губитак чина без права на пензију,
2) отпуштање из службе,
3) удаљавање од службе за извесно време без плате,
4) дегредирање са вишег на нижи ранг,
5) смањење плате,
6) повлана казна,
7) враћање из специјалне или резервне службе у редовну,
8) губитак права на осуство,
9) строг укор,
10) опомена.

2. Кривична полиција.

Кривична полиција је децентрализана. На челу њеном као шеф налази се један од трице комесионерових помоћника, које је, опет, као заступник и помоћник придодат један од ранније поменуте четворице шефова констаблера.

У централном кривичном одељењу раде се послови по оним кривичним делима, чији је значај општијег карактера и где се претпоставља већи успех, нарочито код дела која захтевају иследење изображење као специјалисте у једноме праху.

Иначе већи део криминалних чиновника ради по дивизионима. Сваком вишем интенданту у дивизији придодат је по један криминални инспектор и према величини дивизије потребан број криминалних сержана и констаблера.

Криминални органи узимају се из униформисане полиције по избору шефа кривичног одељења. Они се најпре узимају на пробну службу, која траје до 12 месеци, на који се понашају подесни задржавају се на сталну службу, а остали се враћају у униформу.

У дивизијама је виши интендант претпостављен криминалним органима. Сва кривична акта пролазе кроз његове руке и он може криминалне органе употребити и на друге послове, кад од тога крим. служба неће трпети ушгрба.

Криминални органи дужни су водити сваки за се ручни дневник, у који ће уписивати шта су све сваког дана радили, уносећи у њега и друге потребне забелешке, које се односе на кривичну службу. Те дневнике дужан је крим. инспектор бар два пута, а виши интендант једанред недељно да тачно прегледа и потпише, те се на тај начин врши згодна контрола, а те књижице играју важну улогу и при судским претресима.

Криминални органи по дивизионима обавезни су да следују унутрашњима централног одељења, у коме се једанред недељно састају сви крим. инспектори. На тај се начин уклањују доше стране децентрализације кривичне полиције, која је овде, на супрот централизацији код немачких полиција, потребна због огромног простора на коме се Лондон шири.

При централи је одељење за *идентификацију криваца*, у коме се професионалним и опасијим злочинцима узимају само отисци од прстију. Служе се, дакле, дактилоскопијом, као простијом методом за утврђивање идентичности криваца. То одељење служи у исто време и као централа целе земље за ту струку, те су све власти дужне да му шаљу картоне са отисцима прстију криваца. Регистрирање дактилоскопских картона врши се према методу саданег шефа полиције, комисионера Хенри Едварда, који је дуже година био полицијски чиновник у Индији, по којој се методи са малим остуиљима ради и у Бечу. Том методом утврђује се годишње идентичност преко 6000 лица, од којих нешто већи део пада на кривце ухваћене у унутрашности.

При одељењу воде неколико потребних регистера за контролу над кривичним елементом, али се у опште избегава много писање.

Криминалних констаблера, детектива, има на 1200. Они се лиферују из најбољих констаблера и има их из свију могућих друштвених професија. У своме делању они су доста самостални и раде на своју сопствену одговорност, те отуда код њих она велика иницијатива, која је кривичној полицији веома потребна. Сваки има свој рејон, у коме је дужан познавати све становнике и промене у његову кретању, те да се на тај начин избегну штетне последице од немања пријавног одељења.

Ниједна друга варош на свету не представља тако згодно место за кривични свет као Лондон, у чијим источним крајевима царује немаштина, пријештина и злочин, те ова велика и изврсно обучена војска детектива има пуне руке посла. Главна њина одлика је енергично делање у превентивном погледу, у откривању и спречавању извршења кривичних дела. Тек на другом месту долази трагање и хватање извршилаца крив. дела.

Како се у Енгдеској лична слобода веома цени то кривични органи приликом притварања морају бити врло обазриви. Кад постоје законски услови за лишење слободе детектив обично прилази дотичном лицу, каже му да је полицијски службеник и да га хапси због тога и тога. И детективи као и универзитетски органи имају право да, кад не могу сами да изврше хапшење каквог лица, затраже помоћ приватних људи и ко таквом позиву не буде следовао чини кривицу која се казни новчано и затвором.

Лондонски крим. службеници врло често иду да трагају и по злочинима извршеним по унутрашности, чиме је дело компликовање и неискуље већу вештину и стручност.

Органи кривичне полиције имају нешто већу плату но универзитетски, а такође и додатак на одело. Шеф кривичне полиције има годишње 32000, а управник полиције, комисионар, 60.000 дин.

3. Полицијски судови и однос полиције према њима.

У Лондону, као и у целој Енгдеској судство је потпуно и до крајних граница одвојено од администрације и сама полиција нема право казнавања ни у ком облику. Мередапне личности у Скотланд Јарду уверавале су, да од тога нема за полицију и службу у опште никаквих штетних последица. На против што је лондонска полиција тако омиљена код публике има се у многоме приписати томе факту. Тамо полиција нити казнава нити продаје људима имања за дугове као код нас. Она се поглавито стара о откривању кривичних дела, одржању реда и мира и хватању криваца.

Не треба мислити да је лондонска полиција због немања тога права немоћна. Ту непријатну улогу врше за њу т. зв. *полицијски судови*, којих је у Лондону, као што смо раније напоменули, 15 са 25 судија.

Ти полицијски судови суде, конкуришући т. зв. „*полиципгелним судијама*", поред свију иступа и за тежа кривична дела која по закону не спадају у надлежност поротних судова. Она се налазе обично у истој згради у којој и полицијске дивизионе канцеларије. Поступак је код тих судова за иступе по правилу усмен и краткак. У једном заседању, у коме суди само један судија, бива да се изрече на 150 пресуда. Пресуђена се махом врше још истога дана кога су криви и приведени или сутра дан по притварању. Са окривљеним се унеп пријављује и полицијски орган који је дотичног привео, те да судији може дати потребна обавештења о кривцу ако му затребају. (свршиће се)

Жив. А. Лазић

КРИМИНАЛНА АНТРОПОЛОГИЈА

(НАСТАВАК)

Овај застој у развићу био би последица болесних утицаја: епилепсије, алкохолизма, сифилиса, соматизма и т. д.

Ова нарочита структура злочинчева, овај антрополошки фактор злочина главни су предмет криминалне антропологије, која је најбрижљивије утврдила соматичке, фонкционедне и психичке карактере злочинаца и на овај начин констатовала потпуну типичну личност.

Ми овде не можемо продрти у сриове истраживања, али ће бити довољно да напоменемо, да међу разним непорналним карактерима, који могу деформисати један организам, криминалну антропологију највише интересују атавистички карактери. На пољу анатомије откривају се аномалије дубање и прегистинам, које представљају приближавање људског лица животињском. Поменимо још особености вилица, носе, браде, развијене чеоне синусе, широке загоне, аномалије носа, ува, чепаја а најзанимљ од свој издубљеност на потиљку. Ову аномалију и њену важност први је уочио Ломброзо, и одредио њен однос са развитком лоба малог мозга, толико важног код нижих животиња.

Велики број атавистичких аномалија у скелету, нарочито у мозгу, на и у целом организму беху непознате и генеза им пронађена у упоредној анатомији. Испитивање њихово све је интензивније откад су брижљивим посматрањем откривене њихове особености; испитивање структуре органа открива их. У свим случајевима важност аномалије, може се

реће, у обрнутој је сразмери са њеном појавом, пошто она доказује много дубљи и обухватнији поремећај.

Реакција оваг среће се на пољу функционелном и психичком, али не због тога што психичке аномалије произлазе или зависе од аномалија у домени анатомској — и ако има разлога веровати да функције ткива и непормалних органа не могу остати нормалне — већ зато што су и једне и друге аномалије паралелне последице истог поремећаја и застоја у развитку.

Много важнији резултат у овом реду истраживања састојао се у томе што је код злочинаца, или бар код њихове од њих, констатовано знатно смањење опште осетљивости, као и осетљивости према болу.

То је несумњиво атавистички карактер, којим се одликују дивљаци, чија је неосетљивост према болу довољно позната. Ова неосетљивост најбоље објашњује отпорну снагу злочинаца према животу по затворима и казненим заводима, као и према болестима и трматизму.

Ово је најважнији резултат који је добијен на пољу функционелном. Њему још треба додати много чешће у живљу осетљивост злочинаца према метеоролошким променама, као и њихову осетљивост према металима и магнетизму која је, неоспорно, у директнијем односу са паталошким променама њихове структуре. У овом истом смислу треба такође водити рачуна и о аномалијама у области вида, ограничености и т. д. које имају велику дијагностичку и сематоматолошку вредност.

Али су, сасвим природно, од много веће важности психички карактери. То је физичка анестезија, од које долази психичка неосетљивост, а с њом и атрофија моралних осећаја: милосрђа и сажаљења, који су основа социјалног друштва.

Активност рођених злочинаца без милосрђа је, без сумње и без гриже савести. Они уђарају, муче, убијају и краду без икаквих, или због неома ништавних узрока; они су немилосрдни и према себи самима, према своме телу, које муче тетовирањем и ударцима, који често иду до самоубиства. Чак и сама смртна казна не плаши их, јер ни пред спасодом не губе своју хладнокрвност и свој цинизам.

Оволики недостатак моралних осећаја несумњиво је атавистичког порекла, јер не показује прогресивни карактер, који означује и следује еволуцију људске расе. Познато је, међутим, да су се и примитивне популације одликовале презирањем живота и физичког интегритета.

Извесно, да једна оваква морална празнина не искључује сваку идеју правде и неправде, чак и код злочинаца, али пошто ми, према резултатима позитивне психологије, не радимо како мислимо, већ како осећамо, једно такво апстрактно схватање остаје бесплодно и без дејства, јер нема одговарајућег осећаја који би га оживео и ставио у акцију.

Исто тако од нарочите је важности што су једно овакво одступање и поремећај осећаја готово увек паралелни и локализовани тачно у оном правцу, који одговара аномалији паралелне структуре, што ће рећи да се неминовно разликују према разним склоностима: ка убиству, крађи или недерастају. Дешава се често, да крадљивци са ужасом говоре о убици, а убица с презрењем о крадљивцу. У криминалној психологији нису, међутим, ретки случајеви моралног осећаја, који често узбуђују и заводе јавно мњење и судије.

Основно одсуство сажаљења и милосрђа под злочинаца сачињава језгро криминалне психологије, а даје превагу психичким особинама, које имају највећу важност у оцењивању генезе криминалне акције. Мислимо на импулзивност, напраситост, необазривост, којима се злочинци тако одликују, као и на њихову равнодушност, одвратност према послу, љубави ка оргијама, пијанчењу, копки и чулним ужицима, чиме се одликују личности сасвим ниског психичког нивоа, чијим акцијама не руководе више центри.

О злочиначкој религији поменућемо само то, да оно врло често постаје празноверица, и да због тога, сведена на просту формалност, губи за њих своју идеалну страну, а са њом и сваки морални утицај. Важно је, у осталом, да религија утиче само на оног, који већ располаже моралом; она санкционише индивидуални и колективни морал, али га не ствара.

Пошто је криминалитет једна типичностичка повреда, то се он подудара са разним ступњима чисте интелигенције. И, као год што има злочинаца са моралним и интелектуалним дефицитом, исто их тако има и талентираних, па чак и генијалних.

Извесна криминална дела наших дана у истини су слава, почев од г-ђе Хумберт па до келнерчког капетана; за њих су потребне нарочите способности и више особине. Ми нисмо, у осталом, одличних доказа о интелигенцији злочинаца у њиховим рукописима, књигама, стиховима; затим у њиховим пластичним и графичким радовима који имају врло велику важност, пошто се на њима огледа утицај етичких аномалија. Тако на пр. њихове песме и њихове пластичке групе представљају судске сцене и сцене приликом крађа и убистава, које дају отисак њихове душе и њиховог менталитета.

Овим карактерима треба додати тетовирање и арго, који исто тако репродукују облике атавистичког порекла. Тетовирање је објашњено атавистичким порекло; извесни његови облици специјална су одлика злочинаца, и ако се тетовирање среће и код нормалних лица. Што се тиче арга, то је нарочити језик злочинаца који се, имајући осећаја и мисли сасвим различне од нормалних индивидуа, изражавају другим речима и језиком, сличним примитивним језицима.

Из свију ових карактера излази оно што се назива „криминалним типом“, под којим не треба разумети да се они карактери морају сваграда и у исто доба налазити код свију злочинаца. Али се слободно може казати, да је криминални тип једна схематична представа, модел, коме се приближују различити случајеви. Са ових разлога није та требало предуузрести знако неповерљиво и дезинтересовано у научном свету. Јер, као год и у обичном говору, исто тако и у техничком говору криминалне антропологије, ми кажемо за једну фигуру да је типична, кад она сама собом и у најистакнутијој форми представља напред побројене психичке и физичке карактере, чији сваки општи биолошки значај истакли много више но њихов облик и број.

У криминалном типу синтетисано је оно, што смо у најширем значењу назвали антрополошким фактором злочина, а овај фактор зависи од структуре индивидуе која злочин врши: фактор унутрашњи, како га називају Немци.

Али злочин исто тако рађа и друге фактори, који се на разне начине приближују њиме. На овог суделовања различитих фактора у индивидуалној генези злочина, криминална антропологија ствара рационални и практични критеријум за класификацију злочинаца. Ова класификација не треба да има чисто теоријски интерес, већ треба да служи као рационална и логична основа за казнено поступање са злочинцима.

(наставиће се)

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине врањевшничке, актом својим Бр. 2157, пита:

„Општина ова унела је у свој општински буџет 2.500 динара за грађење зграде за општинску судницу, и ова је сума депонована код завода на прилеп.

Како општина није имала подесног земљишта за зидање судинце, то је одбор општински, у смислу чл. 26. тач. 4. зак. о општинама, донео одлуку да се за зграду општинске судинце купи нова зграда за судницу са плацем, у месту где и сада постоји судница општинска, и већ је за-вључена погодба са извесним лицем.

Одлуку одборску о куповини зграде и о закључењу погодбе, одобрио је збор грађана све општине гласањем у смислу чл. 33. тач. 4. зак. о општинама.

Против одлуке зборске изјављена је жалба Државном Савету од стране једног грађанина, и Државни је Савет одлуку збора одобрио а жалбу одбацио.

Сва акта по овоме Државни је Савет, преко надлежних власти, спровео општинском суду са својим решењем о одбацивању жалбе, и у општинском суду примљена су и заведена, али их је доцније нестало.

Суд ово општински моли уредништво „Полицијског Гласника“ за извештај по овоме: да ли општински суд може повезати продаваца зграде за општинску судницу да на општину пренесе код надлежних власти тапију, и општина да му исплати погођену суму од 2.500 динара.“

— На ово питање одговарамо:

Треба учинити све што се може, да се пронађу акта овога предмета, јер је и чудновато и ружно да се загубе акта, која регулисавају непосредно један општински интерес.

Ако се поред свега пронађењем тражења не би могла пронаћи, онда треба прибавити препис своју акта, која се по тој ствари налазе код Савета и осталих власти, које су по њима радиле, и кад се тим преписима утврди: да су одиста постојале одлуке о куповини поменуте зграде, онда то све поново изнети пред одбор, те да он донесе одлуку да се оне загубљене одлуке могу извршити, и да одреди лице које ће куповину и убаштињење привести у дело.

Ако се не могу прибавити докази о постојању тих одлука и њиховој садржини, или ако одбор не буде хтео дата дозволу да се сада загубљене одлуке изврше, онда се цела ствар мора из основа као нова почета и завршити у смислу наређења закона о општинама.

II

Суд општине крупачке, актом својим Бр. 2093, пита:

„Суд овај моли уредништво, да на више изложено питање изволи одговорити, а по могућству у првом наједном броју.

Суд овај има да изврши извесне наплате по пресудама, по којима су осуђени дужници, на плаћање дуга својим повериоцима.

Сви су они стања сиротног, те немају шта за попис, било од покретности, ни иначе, што им не би заштитио пропис § 471. грађ. суд. пост. као земљодељима.

Ну код § 471. гр. суд. пост. вели, да се земљодељу не може узети у пошне поред осталога и стока, као и храна људска и сточна до нове жетве, онда пита суд: може ли се узети у пошне сточна храна дужнику када нема ни ону храну, а стоке нема, за коју би имао ову храну да задржи?“

— На ово питање одговарамо:

Земљоделац може тренутно остати без стоке било ито му је ова угинула, било каквим другим случајем, али исто тако он ову може сваког тренутка и набавити.

Према томе, храна, спремљена за исхрану стоке, не може бити предмет забране и пописа не § 471. грађ. судског поступка у границама тамо обележеним, без обзира на то, што земљоделац приликом извршења забране или пописа нема стоке.

III

Суд општине љубрађске, актом својим Бр. 2329, пита:

„Деловођа ово-општинског суда, осуђиван је од стране апелационог суда са 6 месеци затвора за дело из § 128. у вези са § 132. казненог законика, без губитка грађанске части, и пресуда је у свему извршена. Деловођа се и данас налази као општински деловођа, но појединца га лица оптужују да нема права за општинског деловођу из чл. 114. тач. 3. закона о општинама, те му је узајед тога, и сама служба онемогућена, ма да он иначе има све потребне погодбе које се по закону траже.

С тога суд општине љубрађске моли уредништво да му одговори: да ли је именовани изгубио право за општинског деловођу по чл. 114. тач. 3. закона о општинама или не, према пресуди апелационог суда“.

— На ово питање одговарамо:

По тексту тачке 3. чл. 114. закона о општинама могло би се узети, да је сама осуда за преступно дело довољна па да се оспори право на положај деловође ономе, који је осуђиван, јер се не види јасно: да ли се речи „*учињене ка користољубља*“ односе и на реч: „*преступе*“, или су везане само за последњу реч „*преступе*“.

Али, кад се ова одредба доведе у везу са наређењима чл. 53. с. овога закона, који, у колико се на ово односи, гласи: „који су редовним или дисциплинским судовима осуђивани за бешчасна дела, или за злочинства и *преступе из користољубља*“, онда се јасно види: да и преступна дела треба да су бешчасна и учињена из користољубља, па да је изгубљено право на положај деловође, пошто се ови прописи односе на све општинске службенике.

Како се из предње представке суда види, да дотични деловођа није учинио дело за које је осуђен из користољубља, нити је оно бешчасне, јер не повлачи губитак грађанске части, онда ће стоје никакве препреке, да дотични деловођа остане и даље на томе положају.

Треба суд да прочита и одлуку Државног Савета од 6. јуна 1906 г. бр. 4362, која се на сличан случај односи (Збирка одлука Држ. Савета стр. 175).

IV

Суд општине прекадинске, актом својим Бр. 1854, пита:

„У овој општини, за разне кривице, осуђиване су извесне жене, разуме се поред казне затвора и новчано.

Када је суд преступно извршењу оних пресуда, њихови мужеви нису одобрали да се из имања њиховог ове осуде изврше, а оне нак својих имања немају, те је суд дошао у немогућност да овакве врсте пресуде изврши.

Моли се уредништво да објасни: из чега ће се овакве осуде наплаћивати пошто оне својих имања немају“.

— На ово питање одговарамо:

Мужеви нису дужни да плаћају новчану казну, на коју су осуђене њихове жене.

Ако оне немају своја ни покретног ни непокретног имања, одакле би се новчана казна могла наплатити, онда им ову треба заменити затвором у смислу § 316. кривичног закона.

V

Суд општине затоњске, актом својим Бр. 1833, пита:

„Општина затоњска има под 29 својих грађана своја капитала, по утврђеним облигацијама, у суми 2414·44 динара; сем тога, код истих грађана има 1092·65 дин интереса на поменути капитал.

Пошто се дужници показали неуредне платише интереса, одбор општински у овој 1909 години унео је сав капитал и интерес у буџет, да се у *место* прираза као приход општински наплати и утроши на расход предвиђен буџетом за текућу годину.

Окружни одбор 25 фебруара т. г. под Обр.175 одобрио је тај буџет.

Суд ово општински преступно је наплати главног дуга и интереса, пошто је предходно све осудио дужнике са пресудама, и ове извршне постале, али код појединце дужника на и ниште нема покретног имања, стоке ни хране, да би се продаји изложило, већ све испод пет дана оранља земље, стога се моли уредништво за објашњење:

1-но штити ли § 471. гр. суд. пост. ове дужнике као земљодеље која имају испод пет дана оранља земље, и смеје ли полиц. власт по пресудама извршним, извршити продаје њиховог покретног имања или не; и

2-го шта треба да ради општ. суд до краја године за подирање свог расхода, кога има по буџету т. год. ако се не би могао од оних дужника дуг наплатити путем продаје имања?“

— На ово питање одговарамо:

1. Потраживања општинског новца, датог под интерес, долазе у ред обичних приватних потраживања, и кад су у питању земљодеља као дужници, онда и за њих важе ограничења постављена у тачци 4. § 471. грађанског судског поступка.

Према томе, земљоделцима се не може продати кућа с плацем и пет дана земље као и остало што је побројано у поменутом законском наређењу; и

2. Ако се према дужницима ова сума која не може бити наплаћена, те тако буде знано колики ће мањак бити у предвиђењем буџетским приходима, онда нека суд предложи одбору, да се та сума покући приврезом.

Одборску одлуку о куцњеву прираза треба послати на одобрење сталном окружном одбору „ако буџет те општине, према величини прираза, у опште подлежи његовом одобрењу, а ако премаша његову надлежност, онда преко њега г. Министру Финанеија, аналого чл. 10. закона о окружним среским и општинским буџетом.

Ако би наплата неких буџетских издатака могла остати за наступајућу годину, онда овај прирез не би био потребан, него би их требало унети у буџет наступајуће године — т. 1. чл. 39 поменутог закона.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Станоје Станковић, Цигања, родом из Поповрежа, убио је своју жену Јелисаву 5. овог месеца, па је некуда побегао. Он је стар

35 година, висок, правих густих брчова, у оделу сељачком са шеширом на глави. — Дежела начелника среза јасеничког округа смедеревског Бр. 23345.

Радомир Ђондић, пољарски момак, извршио је 25. пр. месеца крађу Живану Тошановићу, из Лапарева, и поред осталих ствари одњео је и 100 динара у новцу. Он има на себи од покраденог одела: кошуљу, коју је оно врата везена, чакшире, џемпран и термен, све од новог, мрког шајка. Дежела начелника среза колубарског округа београдског Бр. 16523.

Милан — Милош Живковић — „Марковчанин“, кочијаш, извршио је покушај убиства над Најданом Савићем, пијетом зајечарске општине, па по том побегао непознано куд. Милан је стар око 30 година, средњега раста, у лицу плавих, малих брчова, у пругастом оделу од шајка: на ногама има чизме, а на глави шубару. Од особених знакова има једну болесту десног ока. Фотографија Миланова из ранијех је година. — Дежела начелства округа тимочког Бр. 16140.

Димитрије Динко Тасић, столарски калфа из Крушевца, одговара за дело из § 188. кривичног закона. Он је стар 21 годину, висок, пријатњаст, малих брчова, у оделу грађанском. — Дежела начелства округа крушевачког Бр. 13268.

Милан Босић, из Зидоша среза рачанског, осуђен је пресудом Управе Државних Монопола на плаћање 1400 динара због прикривања дувана или на 280 дана затвора о своме трошку.

Он је стар 21 годину, раста средњег, очију плаво-жутих, без браде и брчова, на образу има белегу од чира, у оделу сељачком. — Акт начелника среза рачанског Бр. 14866.

Величка Јовановића, дућерџија, из Грдице или Ратаче у срезу жичком, тражи начелник среза гружанског, јер је осумњичен за убиство. Он је стар 50 година, приземљаст, брија се, у сељачком оделу, описан „моравским“ појасом. — Дежела начелника среза гружанског Бр. 27904.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим личностима учине најстрожу потеру, и у случају проналаска стражарано их увуте властима које су потеру иницирале, с позивом на означене бројеве акта или дежела.

КО ЈЕ ОВО?

У Хамбургу је ових дана ухапшено оно лице, у моменту, када је хтело да изврши личности, у једној гунгули, приликом часовника на цепу. Лотос је исто лице због сличне крађе у Хамбургу судски осуђено на шест месеци затвора.

Оно је лице било осуђено под именом **Душан Петровић**, а тако је и сада назива-

ло да се зове, и да је обућарски раденик, рођен у Фијуми 1886. године. Даље је Душан казао како су му родитеља у Фијуми умрли кад му је било 5 година, те га је узео и у Београд довео неки Јован Симон, који треба и сада да станује у Београду у „Магазина“ улици бр. 11, и који се и даље стара о њему. Код тога Симона радио је, вели, обућарски занат све до 13. марта 1906. год. Од тога дана па до 17. априла 1908. год. био је као продавач у обућарској радњи Душана Михајловића. Кнез Михајлова улица бр. 35; но том је био осам месеци у Загребу у обућарској радњи Јоце Иванова Фијумањска улица 32; за тим је, вели, радио у Фијуми неко време, па је онда, оставши без посла, два три месеца туварао по Угарској; а где је он било од месеца фебруара па до 31. августа ове године, када је у Хамбургу ухваћен и за крађу осуђен, није хтео да каже.

Ови пасоши наводи лажни су и Управа гр. Београда, којој се хамбуршка полиција обратила за помоћ ради утврђења његове идентичности, није могла сазнати ништа о њему, на да је врло вероватно да је био у Београду.

Ако би ко могао дати ма какав податак за утврђење потпуности овога краљанина, моли се да то достави Управи града Београда с позивом на Бр. 50987.

Дедице, једну побљу длаке беле, матору 10 година, са именом „О“, заседнаду бов седлом. — Дежела начелства округа крушевачког Бр. 13324.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на оне крађе и краљанице

МАНГУП СТОКА

Код начелника среза моравског округа пожаревачког пијаца се једна побила, матора 5 година у обе уши рошилова. Сопственици нека се обрати поменутом начелнику среза с позивом на Бр. 19355.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 27. и 28. прошлог месеца, не познати краљанини украли су Михајлу Војићу, из Горње Крњине, једну побљу длаке беле, матору 10 година са именом „Т“. — Дежела начелника среза луњевачког Бр. 10311.

30. прошлог месеца непознати краљанини украли су у Крушевцу Милија Милошевићу, из

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Правилом пошаре општине орљевске у срезу моравском, округа пожаревачког, неповати личности одњели су печат општински са натписом „Суд општине орљевске“ и печат поштански са натписом „Општинска пошта — Орљево — срез моравски“. — Акт начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 19486.

НА ЗНАЊЕ

Комплети „Полицијског Гласника“ за године: 1905., 1906. и 1907. у елегантном тврдом повезу могу се добити у уредништву по цену од 15 динара за једну годину. За оне, који сва три комплета узму једнако, цена је свега 40 динара.

Комплети овога листа у меком повезу за године: 1908. и 1907. коштају по 12 динара или оба заједно 20 динара.

Комплети за 1908. годину готови су такође, и они у елегантном тврдом повезу коштају 20, а у меком повезу 15 дин.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 46. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 15. НОВЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и окружна одељења, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за комесара железничке полиције у Пироту, у рангу полицијског писара прве класе, Петра Протића, полицијског писара прве класе среза параћинског, — по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза расинског Косту А. Поповића, полицијског писара исте класе начелства округа крушевачког, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе начелства округа моравског Михаила Ф. Гајсића, полицијског писара исте класе Управе вароши Београда, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе начелства округа крушевачког Живка Сарамандића, полицијског писара исте класе среза расинског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Светозара Поповића, полицијског писара исте класе среза таковског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза таковског Ратољуба Михаиловића, полицијског писара исте класе начелства округа нишког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза беличког Владимира Тасића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза ћупријског Милутина Ивановића, полицијског писара исте класе среза беличког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза левачког Мирослава Жупањевца, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, — по потреби службе; и

за полицијског писара треће класе начелства округа нишког Луку Ј. Јовановића, вршиоца дужности Министарства унутрашњих дела.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. новембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Михајло Стојковић, комесар железничке полиције у Пироту у рангу среског начелника друге класе, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда ставља у стање покоја са пензијом, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 5. новембра 1909. г. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Јавна продаја код које би, изузимајући она два случаја у § 479. предвиђена, извршни орган, по основу писменитије, забрано неком да лицитира, била би неуредна и могла би се поништити на тражење заинтересованих лица (§ 501. у вези са §-ом 479.). Питање се поставља само да ли би се, међу лица која би ту имала право тражити уништај продаје, могао уврстити и онај кога извршилац продаје није, из реченога разлога, примамио за лицитанта, питање којим ћемо се ми позабавити у одељку о уништају јавне продаје.

Шта ће бити са продајом код које је, противно §-у 479., био и стечајни дужник надметач? Овде можемо навести примедбе Касационога Суда (Одељење) од 7. маја 1903. год. бр. 2.899. у којима стоји ово: „Суд је погрешио, што је у у свом решењу казао, да то, што је лицитант под стецијатем, није никакав услов за уништај продаје по § 501. грађ. суд. пост., кад по § 479. грађ. суд. пост. *предвиђени не може се надметати на јавној продаји*, и код је исти § 479. уврштен међу остале у § 501. грађ. суд. пост. побројане §§-е, који јавну продају неуредном чине.

„Па кад је дужник у својој тужби бр. 3134. 1902. год. исто међу остале и горњи случај из § 479. грађ. суд. пост. као услов за уништај продаје по § 501. грађ. суд. пост., онда је суд требао да цени и овај услов па по том да своју одлуку донесе по § 504. грађ. судског поступка.“[1])

С погледом на оно што смо горе напели као разлога законске забране да лице под стечајем може лицитирати, ово решење Касационога Суда не треба остављати без извесних напомена. На име, да ли се горње решење Касационога Суда односи и на случај, када је лице под стечајем не само било надметач него је оно, што више, понисано добро и купило? Пре свега, стечајни дужник, купац, не би могао тражити уништај продаје, као што би то могао малолетник или расинник, пошто стечајни дужник није — а то смо већ казали — правно неспособан да лично заључује правне послове. Шта, пак, бива са добрима која дужник под стечајем стече, у то не можемо овде, нарочито, улазити, јер бисмо изашли из круга овога свог рада. Само ћемо напоменути да се законодавац тим случајем бави у § 57. закона о стецијалном поступку (в. и § 54. истога закона, донума од 15. новембра 1864., год., зб. XVII., стр. 287.). Питање о поништају јавне продаје при којој је највећу цену понудило једно лице под стечајем поставља се, као што видимо, само односно осталих лица у продаји заинтересованих, специално односно поверилаца и дужника. Могу ли та лица тражити уништај те продаје, по § 501.

[1]) С. Јанић, *Грађанско Судско Поступак*, протумачен наводима одлукама, осетте одлуке Касац. Суда и одлукама и одлукама управних власти: Полицијски Гласник, год. 1904., бр. од 23. Августа, стр. 287..

у вези са §-ом 479.? Питање није просто стога што разлог због кога се не допушта надметање стечајном дужнику, а тај је, као што знамо, интерес који имају и дужник и повериоци да лицо које потпуно инсолвентно не буде евентуално купац на јавној продаји, тај разлог, велимо, не вреди више, када је, ма услед чега то било, стечајни дужник већ активирао и добро купио. Изгледа да интерес ни повериоца ни дужника није тада, да траже уништај продаје. И заиста, уништајем ове они би спречили евентуално подлагање цене од стране купца и на тај начин би само одгодили моменат своје наплате. Имајући ово у виду, као и то да је законодавац овде мислио, на првом месту, на приватне интересе, зар се не би могло рећи да, за тај случај што је купац на јавној продаји једно лице под стечајем, законодавац није оцењено хтео везати ту последицу да дужник и повериоци могу тражити, и у том случају, уништај продаје? И што би још више ишло у прилог оваквог тумачења тога законског случаја, то је то посматрање да забрана, од стране закона, да извесна лица узму учешћа у неком правном послу не мора увек повлачити и уништај тога посла, ако су, и поред те забране, та лица у њему имала удела. У том смислу можемо навести, н.пр., случај када свештеник венча девојку испод петнаест а испод тринаест година. И ако грађанским законик забрањује свештенику, чак и под претњом казне (§ 72., други подовина, у вези са § 69. б. истога законика као и са § 136. крив. зак.), да тавну девојку венча, опет зато брак, закључен противно тој законској забрани, не мора бити уништен: он ће остати у снази, ако га надлежни Архијереј благослови (благослов који § 72. грађ. законика назива „опроштај“). Такав је исти случај и са стеченима средства који нису строго правном забрањени: и ту брак може, по одобрењу Епископа, остати у снази, ако је свештеник, прекршивши наредбу законодавчеву, венчање пак извршио (§ 80. грађ. зак. у вези са § 69. истога законика, као и са §§ 139. и 204. крив. зак.)

И поред свега тога, опет се мора признати дужнику и повериоцима право на уништај јавне продаје, код које је купац стечајна дужника. Јер, ако стечајни дужник не положи изцитирану цену (§ 482.), шта ће онда чинити за заинтересована лица? Она би могла да траже нову продају на штету пучеву (§ 484.); али какве би користи она ту имала од одговорности купчеве, када је он под стечајем, када је он дакле, бар у врло великој већини случајева, инсолвентан? Међутим, када је купац једно лице које није под стечајем, већа је вероватноћа да ће се од тога лица моћи наплатити штета која би се другом продајом могла показати.

Теже је питање односно права дужника и повериоца да траже уништај продаје, ако је дужник под стечајем био само надметач, али продаја на њему није остала. Да ли би и тада, сообразно горе наведеном решењу Касационога Суда, требало дужнику и повериоцима признати право на уништај продаје? То питање ви сада резервишемо, остављајући да и њега дотакнемо, када будемо говорили о уништају јавне продаје, третирамо.[1])

Противстављајући да се на питање: да ли је јавна продаја у којој је узео учешћа и стечајни дужник неуредна, одговорни одговарајући, извршни орган биће несумњиво, у таквом случају, одговоран, ако му је било познато да је тај лицитант био под стечајем. Али quid ако он то фактички није знао? Питање се поставља стога што се проглас о отварању стечаја над једним лицем објављује, онако како је то прописано у § 22. зак. о стеч. поступку, и што се отварање стечаја сматра као опште познато, чим су извршене све оне мере које су, у наведеном пропису зак. о стеч. поступку, наређене ради објављивања стечаја (§ 22. стеч. закона). Отуда, да ли би се орган који је продају извршио могао бранити тиме да њему фактички није било познато да је дотични надметач био под стечајем, и ако је стечај био, сообразно закону, објављен? Ми мислимо да оваква одбрана не би предела. У заиста, шта се вели у другом стану §-а 22. зак. о стеч. поступку? Вели се ово: „За жителе у месту суда обнародована смарта се за свршено онога дана, кад се пред судом и у варошки приколато, а за све друге, од дана, када је први пут у новине стављено.“ Законодавац овде не прави разлику између приватних лица и органа власти, због чега се има узети да се наведена одредба тиче и оних последњих. У осталом, када се опште приватних лица, још више се она мора односити на органе власти, који, сваканко, имају као нарочиту дужност то: да воде рачуна о ономе што неки други орган власти ради и објављује. Реће: да званичне објаве у *Српским Новинама* треба да прате само појединци а не и власти, било би са свим недогично: то би значило да једна власт није дужна пратити рад друге власти, што се своди на то, поштo је власт једна целина, да власти нису у додиру и односу једна с другом, да једна не зна за другу, да власт не зна за власт, да власт не зна за себе! (наставиће се)

Ж. Перг.

ПРЕДЛОГ

НОВОГ НЕМАЧКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(НАСТАВАК)

На основу овакве одлуке суда, за упут и надржавање осуђеника у заводу за рад

[1]) У француском праву, јавна продаја на којој је било купаца једно лице „solvent“ (notoirement insolvable“ (notorno несолвентно) пништава је (као, у осталом и онда кад је, на тој продаји, остало лице купац на које се лица нојаснија, по чл. 711 франц. грађ. суд. поступ., забрањено лицитирати). Аутори се томе противе, да ли је та пништавост таква да је може истаћи и сам купац (који је, противно чл. 711. грађ. суд. поступ., лицитирао и пиавлаштено?) Bolland, Colmet-Daage et Glasson сагласавају пештавно, ако чега нашли би, у горњем случају, купац (лице ноторно несолвентно) но би могао тражити уништај продаје („annulation de l' adjudication), већ само лужник, антихрезинам (хипотекарни) поверилац и повериоци који је затекао продају. (Lepons de procedure civile, t. II, p. 455 et 454).

старање се среска полицијска власт. Ако је осуђени странац, среска полицијска власт може га протерати из немачке области на место или поред задржавања у заводу за рад.

Докаже ли се накнадно, да осуђени није способан за рад, а улут је у завод извршен на место казне лакшег или тежег затвора, суд има у том случају да одмери трајање казне лишења слободе. Ако је, пак, осуђени издржао половину одређеног времена у заводу, среска полицијска власт може га условно отпустити.

Интересантне су две новине: *забрана посећивања кафана и даљег живљења у заводу за лечење пијаница*. То одредбе гласе: Ако је каква казнична радња извршена услед пијанства суд може поред казне забранити осуђенике посећивање кафана до годину дана. Ако је доказана болест пијанства суд може, поред најмање двонедељне казне тежег или лакшег затвора, наредити упућивање осуђенога у завод за лечење пијаница, до осуђеникова оздрављења; то лечење може бити најдуже две године, а наређивање се, ако изгледа да је та мера неопходна, да би се осуђени поново навикао на паонити и уредан живот.

Кад се таква одлука нареће, среска полицијска власт има да се постара за упут и издржавање болесника у таквом заводу. Она је овлашћена, да отпусти болесника и пре одређеног времена, у случају његовог раније оздрављења.

Осуда роблзом поплави трајну неспособност за службу у немачкој војсци или морнари, као и трајну правну неспособност за пријем у јавних служби и правозаступништва.

Кад је дело производ бешчасне наклоности, поред сиртне казне и доживотне робије може бити изречен трајан губитак *права грађанске части*, а поред времене казне робије или поред тешког затвора и временни губитак права грађанске части; но поред казне тешког затвора иначе само у случајевима, кад је ова изречена за какав злочин или хотимичан преступ и кад је најмање одмерено шест месеца. Трајање времене казне губитка права грађанске части траје код казне робијом две до десет, а код казне тешког затвора једну до пет година.

Ако је који Немац у иностранству осуђен за злочин и преступ, који по немачким законима поплаче за собом губитак права грађанске части; допуштено је ново кривично суђење, да би се та последица изрекла овоме, ко пречином тога суђења буде ослашен за кривога.

Ако је по надржавној, опроштеној или застарелој казни лишења слободе прошао извесан круг времена, који код казне робије може бити најмање три, а код тешког затвора најмање две године, суд може осуђеноме повратити *права изгубљене грађанске части*, ако се он од тада поштено владао и показао заслужан нарочитих обзира, а сем тога свим се силама трудио, да поправи штету, коју је проузроковао својом казнином радњом.

Кад је по надржавној, опроштеној или застарелој казни прошао дужи круг времена за време кога се осуђени добро владао, суд може нарећи, да се *казна уграс* у

казненим регистрима или у другим значичним белешкама казни.

Ако казна није тежа од тромесечног лишења слободе, тај круг времена мора бити код младолетних најмање две, а код одраслих најмање пет година; иначе, ако је већа казна, код младолетних најмање пет, а код одраслих осуђеника најмање десет година.

Казне робијом искључене су из ове одредбе. То исто важи и за казне тешког и лаког затвора дуже од године дана, изречене према одраслима.

Ако се с обзиром на начин извршења казнине радње или на личност осуђеног има узети, да би његово бављење у извесним местима било везано са нарочитом опасношћу за неког другог или за јавну сигурност, може му се изрећи *ограничење* бављења на трајање до највише пет година; то ограничење може бити увек поред казне робијом, а код казне тешког затвора најмање од годину дана, — све то само у случајевима које за закон нарочито предвиђео. Време ограничења траје од дана издржане, опроштене или застареле казне.

Ако је казнином радњом повређеноме нанесена и штета која се накнађује по грађанском законику, суд ће, на захтев оштећеног поред казне досудити и накнаду штете, у случају над ова не премаша суму од двадесет хиљада марака, и у колико њено утврђивање не би ометало кривичну истрагу.

У колико је накнада штете досуђена, искључено је тражење друге, даље накнаде штете од осуђеног.

Више осуђених на накнаду штете важе као солидарни дужници.

На овом смо се одељку мало више задржали што су у њему, махом, нове одредбе, којих у садашњем немачком казненом законику нема.

в.

Трећи одељак о кривици (виности) потпуно је нов и доносимо га у целости (§ § 58—62).

Ако закон није друкчије одредио, казниће се само онај ко казнимо ради. Казнимо ради, ко или хотимично или нехотично ради.

Хотимична радња биће увек кажњена; нехотична код преступа само онда, ако је то закон нарично наредио, а код нетупа увек, у колико закон изрично ни недвосмислено претпоставља хотимично извршење.

Хотимично ради онај, ко са знањем и вољом изврши дело.

Хотимична је радња у исто време и *намерна*, ако ју је учинилац извршио, да би њом постигао извесни успех.

Нехотично ради, ко изврши дело нехотна без предумишљаја, али ипак на оскудице ове пажње, коју је дужан и у стању да има према околностима и према својим личним односима.

Ако је учинилац сматрао, да је радња допуштена, што се *варао* у правним одредбама, које нису казнено-правне, а у њиховој примени, ту не стоји хотимична радња, а нехотична само онда, ако *заблуда* почива на нехотичној радњи.

Сматра ли учинилац коју радњу за допуштену што се варао у казненом законику, онда се у погледу кажњавања могу применити одредбе које су прописане за покушај.

Где је закон предвидео повећану казну за случај кад је казнима радња произвела последицу која се није хтела постићи, та ће се, казна, ако није друкчије наређено, применити само тада, ако је учинилац могао предвидети могућност такве последице.

г.

Неће се казнити, ко је у време дела *био* душевно болестан, блесавт или бесвесан, тако да је његово *слободно одређивање воље било искључено.*

Ако слободно одређивање воље није било искључено, или од помепутих стања, али је ипак било у великом степену умањено, онда се прилином кажњавања имају применити одредбе, које су прописане за покушај. Одавде се изузима напитост сопственом кривицом. Осуђени по овом ставу, с обзиром на њихово душевно стање, у колико то оно захтева, надзирање осуду у нарочито за њих одређеним заводима или одељењима.

Ако је повод бесвесности напитост сопственом кривицом, и ако је учинилац у таквом стању извршио какво дело, које је и код нехотичног извршења казнимо, онда ће се изрицати казна, која је предвиђена за нехотично извршење.

Кад је неко на основу горњих одредаба ослобођен од казне или истраге, или је осуђен на ублажену казну ако то јавна сигурност захтева, суд ће наредити, да се он чува у јавним заводима за лечење и негу. Ако је узрок бесвесности била напитост сопственом кривицом, ослобођени ће се упућивати у завод за лечење пијанца.

Код *нужне одбране* унесена је нова клаузула, да се за прекорачење граница нужне одбране прилином кажњавања имају применити одредбе које су прописане за покушај.

Неће се казнити онај, ко у времену извршења дела *није напунио* четрнаест *година живота.*

Ако учинилац у време дела није напунио осамнаесту годину живота, у погледу кажњавања примењиваће се одредбе прописане за покушај, но ипак се не ме досуђивати доживотна казна робије. Ако је према томе одређена казна робије, на њено место долази казна тежег затвора истог трајања. Поопштрене издржавања осуде. упут у завод за рад, губитак права грађанске части и ограничење бављења у извесним местима, не може се изрицати над онаким личностима.

Изгледа ли дело у опште као последица оскудногса васпитања или се иначе има узети, да су потребне васпитне мере, да би се учинилац навикао на законити живот, суд може, поред или на место казне лишења слободе наредити његово упућивање у завод за васпитање, које је под државним надзором.

Младолетници имају да издржавају казне лишења слободе у нарочитим, искључиво *за малолетнике одређеним заводима или одељењима.* При том се имају са сами одвајати пољуно урачунавши од умањено урачунавших младолетника.

Казне лишења слободе за умањено урачунавше младолетнике могу се извршивати и у заводима за васпитање, лечење или негу, који стоје под државним надзором. (наставиће се)

Д. В. Бакић

ЛОНДОНСКА ПОЛИЦИЈА

(свршетак)

Врзина суђења, као последња пратког поступка, и осетно велике казне код полиц. судова утичу повољно на јавну сигурност и одржање реда и мира. Напочито су осетљиви према нарушењу јавног реда и мира. За пример да наведемо само случајеве са прошлогодишњим изгредима суфражеткиња (женска партија која тражи политичну равноправност с људима) оно парламента и по улицама лондонским. За према нашим појмовима безазлене уличне изгреде кажњен је одмах велики број тих изгредничких дама затвором од две до шест недеља. Ономад је, опет, једна суфражеткиња покушала да на улици удари корбачем једнога министра, који се најпаше одупирао тешњама оних „равноправница“, те да на тај начин обрати пажњу јавног мнења на себе, а и да послужи својим партијским циљевима. Суд ју је одмах сутрадан пререкао пресуду од месец дана.

Као пример тачности у одржању законских и административних прописа интересантно је видети још како се само јавни локали ноћу затварају. Изузев приватних клубова, у које полиција у опште и не улази јавно, у Лондону нема јавних локала, који би целе ноћи били отворени. Све казане, ресторани, забавни стабилисмани и у опште јавни локали могу бити према постојећим прописима отворени: недељом до 11 часова у вече,[1]) суботом до поноћи, а остали дана преко недеље до 1 часа по поноћи. По свима локалима тачно кад наступи 11, односно 12 и 1 час, половина свјалица се одједном гаси. Те је знак за госте да се припремају за одлазак, а келнерима да наплаћују трошкове. Све се то на мах умирба и ноћне да креће, што на страница у прво време необично загонетно утиче. Које су почели да једу довршују на брзат на нос или и напуштају јело, плаћајући своје рачуне. Већ после једног минута портир с ноља улази и опомиње госте који још нису готова са ручима: време, господо, време! А за идућа два минута локал мора бити празан. После тога полиција преко полорника контролише и где се буде ко затекао у локалу кажњава се осетно и он и, нарочито, сопственик локала. Све то повири на улице, које после пола часа опусте и у најмањем ноћном крају. Нападиш-у, начичканом забавним локалима сваке врсте. Отменији свет повлачи се,

[1]) Биоскопи праздују недељу у прилог свима. Све је затворено, па и позоришта. Ресторани и кавне с творени су само у поноћ и у зоно.

ако хоће још забаве и седеља, у клубове, а остали иду својим кућама. На тај начин нијанчеза, која нарочито њихна спречавају код нижих класа, и здравствено и материјално руинишу људе.

Што се тиче исељења тежих кривичних дела лондонска полиција је по томе ближа нашој, но западно европским државама са засебним установама државног тужилаштва. Те установе тамо као и код нас нема, али постоји т. зв. „директор за јавно казнено гоњење", који као чиновник министарства финанција под надзором „правог саветника круне" руководи гоњење крив. дела и кривица и издаје упутства лицима која учествују у истрази. Полиција је дужна да тога директора извести о сваком убиству и крупнијем кривичном делу, које је од општег интереса, а он после за дотично дело, одређује јавног тужиоца који може бити и приватно правно лице, нар.: адвокатски приправник. Поште се по општем енглеском праву гоњење кривица сматра као приватна ствар повређеног или оштећеног, те по томе пада и на њеном трошак, то се јавна тужба полаже готово само код убистава и других капиталних дела, иначе остаје у рукама приватног тужиоца.

4. Административно одељење.

На овом одељењу, које такође стоји под управом једнога од она три помоћника комесионерова, њемено се задржавати, пошто оно има чисто локални значај, бавећи се надзирањем разних дозвола, контролом извесних занимања и опште — административним пословима.

Међутим изгледа о лондонској полицији била би непотпуна, ако се не би поменула још једна засебна установа, а то је:

5. Полиција за чување народнога здравља.

Санитетска полиција није под државном полицијом, већ у рукама лондонске месне самоуправе, изузев санитетске контроле над становима, која се налази под надзором управе лондонске грофовије — лондонског округа (вароши Лондона и једног већег круга око њега).

Лондонска самоуправа поред Сити-а дели се на још 29 варошких квартова. У сваком од ових квартова под надзором квартовног варошког одбора ради по један лекар као медицински чиновник и шеф санитетске полиције тога краја, под којим се налази једна маса нарочитих санитетских органа — санитетских инспектора и инспекторки. Број ових органа, особито женских, за последњих десет година порастао је за 70% те се по томе може видети колики се значај у новије време нарочито придаје здравственој полицији.

Али и овим органима је рад доста отежан због великог поштовања личне слободе. Они смеју ради контроле и узимања проба ући само у извесне јавне локале, иначе морају имати судску допозволу за пристуи у какав локал ради контроле животних намирница. Па и са том судском дозволом само у изузетним случајима могу и противу воље сопственика локала ући, али ће дотични за сваки дан противљења пуштања у локал платити на име казне по 5 фуната.

Поред контроле над становима, која има за циљ откривање свега онога што би здрављу удило, они општински инспектори нарочито воде контролу и над животним намирницама и радионицама.

За испитивање проба од разних животних намирница, које инспектори сакупљено узимају, постоје нарочито хемијских лабораторија, чије се анализе у случају неисправности достављају суду ради осуде дотичног. Истуни противу санитетских прописа и залеђивања животних намирница доста се строго кажњавају, али је овим санитетским органима главница дужност да произвођаче и продавце животних намирница обучавају и упућују, да их лепљивим отклоне оно што не ваља. Тек један знатно мањи део њихове делатности односи се на опужбе ради осуде.

Да би ови инспектора могли стварне послове давати они су стручно изображени и пре пријема у службу полажу читав низ теоријских и практичних испита.

У лондонском самоуправном округу — грофовини — постоји такође једно санитетско одељење под управом једнога вишега медицинскога чиновника, који је поучњен једној комисији, изабратој од окружнога одбора.

У томе одељењу ради нарочито чиновника у канцеларији, а већи део органа је санитетско-техничи изображен и под вођством једнога санитетског шеф-инспектора врши поглавито контролу над становима и, особито, великим ноћним склоништима, а за тим и над ралионицама и фабрикама. Под врло строгом су контролом и кланице и шталс за краве музаре, те се на тај начин млеко као једна од најглавнијих животних намирница, нарочито за децу, контролише не само у варошн приликом продаје, већ и тамо где се оно и одаже добија.

Завршујући са лондонском полицијом морамо истаћи за наше прилике нарочито важну околност, да и ако је Енглеска установа и парламентарна земља рад excellence полиција је њена вапартајска. Практични у сваком погледу Енглези више цене полицијску но и судску сталност. Прилком промене режима они знатан део судија мењају, али полицајце остављају на миру да искључиво гледају своја посла и старају се о своме високом задатку. Такође и сва унапређења у струци врше се из реда полицајаца, што појачава ревност службеника, а они, познавајући добро службу, дају и најбоље резултате. Распра између појединих одељења или службеника судбија се свом силином, како би сви хармонично дејствовали у одређеном правцу и циљу.

Жив. А. Лозић

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ

УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(НАСТАВАК)

„И исељници могу наредити, да се „оштећеном ствари поврате, ако нема по„требе доказивања, да су ствари његове, „нити су за исељење потребне да се за„држе".

Распоставање стања ствари које је било пре извршења кривичног дела, њемено, као најприроднија накнада нарушења; кад то није могуће, жртви остаје као средство накнаде накнада еквивалента, накнада која разултује из штете.

У основу, реституције и накнаде штете имају дакле заједнички циљ поштo се ове накнаде пружу ла накнаде штету која је учињена приватним интересима делинквентним актом; али се оне разликују својим карактером, јер је реституција *директна* и праведна накнада нарушеља, док су накнаде штете његова *имдиректна* и научена накнада. На ове разлике резултују више последица: 1° док се реституције ствари које су одузете деликтом, но, које су нађене у природи и налазе се у рукама власти морају увек да пружу по дужности, у свима случајевима у којима је познато лице коме припадају ове ствари, накнаде штете могу се допустити само на тражење повређене стране; треба да их ова захтева конституишући грађанска *део* у процесу. Међу тим су критиковали ову разлику: подржавано је да је и осуда на накнаду штете јавног поретка по истом основу као реституције; тражили су да се она увек пружи ђа потребе интервенције повређене стране.

Ова разлика у пружању по званичној дужности осуде на реституцију и осуде на накнаду штете само на захтев повређене стране, која постоји у науци, није јасно обележена у одредбама главе XXX крив. пост. о накнади штете. На цитиранот § 309. крив. пост.: „ако оштећени тражи да му се ствар поврати", — изгледа да се осуда на реституцију може изрећи само на захтев повређене стране, као и накнада штете за коју је у § 299. изричио речено да ће се исељивати само на тужбу оштећеног. Међу тим § 306. крив. пост. који говори о реституцијама уговора и односа пре деликта изгледа да је јавног поретка и да се она осуда реституција у овом случају има изрећи по званичној дужности и без тужбе повређене стране. 2°. Нарушене је без сумње то што приморана страна која је повређена деликтом да тражи реституцију ствари која јој је била одпесена или новчану накнаду штете која јој је учињена; али док је нарушене *једини узрок* акције за накнаду штете, оно је просто *прилика* за акцију реституција која има, у једном праву које раније постоји, (droit préexistant) раније raison d'être од нарушења: исто тако, оне две акције нису везане, ни са гледишта њиховог *ослања* ни са гледишта њихове *застарелости*.

Према потребама поступка, реституције могу бити одложене или одобрене само под изнесним условима.

Накнаде штете састоје се у накнадама које припадају лицу које је повређено кривичним делом, за штету коју је претрпело и добитак који је изгубило. Накнаде штете могу се додавати реституцијама или се могу досудити ако нема места реституцијама. Питања о томе има

ли места и колика треба да буде цијена накнаде штете, у начелу, остављена су увиђајности судова и њиховој одлуци. „Ако је оштећени или повређеној штети„ману накнаду тражио, суд ће моћи такву„према процени вештака и другим околностима, умерити“ § 305. крив. пост. Страна, која је добила накнаду слободно је да расположе с њом како хоће, али је забрањено судијама да наређе примену суме на које иначу осуду по основу накнаде штете у корист на каквог дела. баш и са пристанком и на тражење жртве деликта. Кад би било другчије, странке би можда на јавног стида и претеране деликатности, често се одрицало бенефиција накнада које им припадају, и судије би могло, због нарочитог циља коме су намењене накнаде штете, покушати да јој увећају цијену.

„Накнада штете злочинством или проступљењем причињене, као и накнада „трошкова“, по § 295. крив. пост. „може се „тражити у исто време и код истог суда, „који казнено дело испитује и суди, а „може се тражити и особено“.

„У казнено испитање може се накнада „штете тражити до коначног претреса“.

Ако грађанско питање до коначног претреса не буде на чисто изведено, да би га суд с неудаљењем могао пресудити, као и кад би се због тога отежала и одуговлачило пресуђење казненог дела, суд ће упутити оштећеног на особену грађанску парницу, против чега нема места жалби — § 296. крив. пост.

Ну, у овим случајевима у којима и сама величина казне зависи од величине штете нарочито се мора по § 299. крив. пост. редовно испитивати и причињена штета, — осим горњег случаја који предвиђа § 296, т. ј. кад грађанско питање није до претреса начисто изведено, у коме се оштећени упућује на особену грађанску парницу. Ако се накнада штете тражи особеном грађанском парницом, онда се ово тражење неће решити пре, док се најпре казнено дело не окончи пресудом или решењем — § 297. кр. пост.

Оштећени и повређени могу, кад год хоће, од свог приватног потраживања одустати — § 299. крив. пост.

Судска трошкови конституишу накнаду према држави или грађанској страни специјалне штете која је причињена деликтом. То је битна идеја на којој је потребно да се задржимо.

Поште свако кривично испеђење, као и свако грађанско суђење изазива трошкове разне врсте, који се означавају под именом „трошкови“ или „издаци“ нужно је да се зна ко ће да их плати. У грађанском предмету свака страна која *изгуби* осуђује се на трошкове, т. ј. сноси прво своје личне трошкове, и шта више накнађава трошкове које је противник платио у напред и које тражи закон о таксама; ништа није рационалније, јер у грађанском процесу странке су у потпуној линији; оне раде у своме сопственом интересу; и евентак спора показује која странка није имала право, а која је имала право у процесу. Али у кривичном предмету питање није тако просто. С једне стране, тужилац је у суду државни тужилац, који ради не у каквом приватном интересу него у јавном интересу: треба ли он да буде осуђен на трошкове ако изгуби? Ту је прво питање, у толико деликатније за решење у законодавству, што је акција државног тужиоца увек беспристрасна и што одлука судска о отпуштају у корист окривљеног, често је мало пренагна. С друге стране, аутор је нарушена у казненом процесу *приноше* да се брани оптужени: и као што он не може да избегне акцији, он такође не може да избегне трошкове, која су често знатни, које његов противник наплаћа за нужне или просто корисне да би показао његову кривичну одговорност: треба ли, дакле, он изгуби, осуду на трошкове додати као отежицу казнама које ће страна бити дужна да их плаћа од три странке које су у спору пред судом.

У системи данашњег француског законодавства, оно питање о судским трошковима решавање се у следећим пропозицијама: 1. трошкове *тужења* плаћа у напред држава, ако је исто било на захтев државног тужиоца; грађанска страна ако је чињено на захтев ове стране; 2. али ове трошкове по њиховој природи *казнаћава* страна која *изгуби*: *осуђени, грађанске странке или лица грађанским одговорна*; 3. у престућном делу, баш и у делу које суди нижа полиција, грађанска страна треба да буде увек осуђена на трошкове, са правом рекурса према окривљеном, ако изгуби, 4. трошкове *одбране* плаћа у напред осуђени и може их наплатити само грађанска страна ако изгуби, али не и држава. Државни тужилац који представља државу не треба никад да буде осуђен на трошкове. (Чл. 162. 176. 194. 213. 368. зак. о крив. пост. чл. 157 декрета од 18. јуна 1811. који садржи *тарифу о судским трошковима*[1]).

(свршиће се)

КРИМИНАЛНА АНТРОПОЛОГИЈА

(НАСТАВАК)

Под именом *рођеног* или *неопходног* злочинца, ми подразумевамо онога, чија криминална активност, потпуно или делом, заиста од рођење аномалије његовог персоналитета, без обзира на средину у којој живи и на дражеља која га окружују. Његова активност опредељена је структуром, која је и суштине његовом стварношћу. Због онога се он и одликује нерадом према свету и сталним неизлечивим повратом.

Али, као году патогенези интеракционих болести, тако исто и код злочинца, предиспозиција, недовољна храна или органска слабост, олакшавају и објашњују надмоћност специјалних етиолошких утицаја. Према овоме, остале групе злочинаца различито су подложне криминалним надражајима, према предиспозицији која представља степен дегенерације. На ову предиспозицију утичу разни спољни фактори социјалног, индивидуалног и професионалног криминалитета.

Сви фактори или елементи генезе злочина безбројни су, као год што су безбројни и узроци болесних клица у организму; они су лични, ако се тичу атрибута саме индивидуе: доба старост и пол, јер људи и жене, стари и млади, као и деца, имају различите облике криминалитета.

Још је већа разлика у погледу криминалитета између пеженених и оженених. Породица отежала материјалну страну живота код неоженених, али у исто доба образује и једну заштитну брану против злочина. Проучење такође дају различан контингент злочина, који је прво велики код пекара и зидара, знатно мањи код слободних професија и, готово ништаван — са изузетном сексуалних облика — код свештеника. Васпитање и наставе, и ако су изневерили наду која је у њих полагана, могу ублажити, ако не потпуно укинути, облике злочина. Највеће злочине, међутим, настава може увећати. Алкохолизам је нарочито у непрадвојној вези са злочином јер, путем наслеђа, руши организме и њихове генерације води у злочин.

Што се тиче социјалних фактора, њихова важност процењивана је у томе смислу да могу утицати само на индивидуе, које су органски предиспониране да подлеже њиховом утицају. Са овом резервом, међутим, несумњиво је да беда, бриге и политичка гоњења изазивају одговарајуће облике криминалне реакције. Противно овом, богаство, лењост и неограничена власт изазивају изнесене, нарочито сексуалне облике криминалитета.

Много мању, али ипак знатну важност, треба приписати физичким и климатским факторима: промене атмосферског притиска, температуре, физичких болести, хроматизама и т. д. Све промене нарочито имају великог утицаја на поремећени нервни систем, какав обично имају злочинци. Сви директори болница за душевне болести и казнених завода знају, да дисциплина у њиховим заводима често зависи од атмосферских промена.

Најзад, поменућемо још неке факторе, чија је акција, истина, ограничена, али који нису ништа мање активни: имитација и суггестија и. пр. који имају толикот утицаја на колективни криминалитет, као и на криминалитет неодраслих, и које су, навесно, један од узрока због кога институције, одређене за одбрану од злочина: казнени заводи и заводи за поправку, постају огњишта злочиначке корупције.

Ови спољни фактори састапни су део генезе злочина, са већом или мањом важношћу, према томе да ли су поседница већег или мањег индивидуално-дегенеративног поремећаја. Ако је овај поремећај знатан, као код рођених злочинаца, нај-

[1] *Ортолан*. Стр. 129.

ност патолошких фактора готово је несумњива. Противно овом, т. ј. ако је овај пореметај незнатан, социјални фактори дејствују антагонизује и опредељују злочин. У овим случајевима јављају се различити облици злочина са одговарајућим злочинцима. Ту су, на првом месту, *злочинци по навици*, који су веома слични рођеним злочинцима, јер су и они са тешким антрополошким аномалијама, али се иначе код оних злочинаца се ће много већи у типаци *средње*, који је резултат рђавих примера, тешкоћа у животу, напуштености у доба детињства и т. д. Сировчад, занављена деца, алкохоличари и т. д. сачињавају највећи контигенат ове врсте криминалитета.

У колико се учешће социјалних фактора повећава, у толико се умањује озбиљност предиспозиције, и тада имамо *случајне злочинце* са разним њиховим облицима: криминалоиди, псеудо - злочинци и злочинци на насиље, за које „прилика" одређује злочин. Она ради поред предиспозиције, без које сама прилика не би имала никакког утицаја на потпуно нормалну индивидуу.

Разбојници, учесници мафије, камористе и шверцери дају нам често јен пример ове криминалне фигуре у земљама, у којима ова врста злочина привлачи слабе примером, страхом и извесним престижем храбрости. Удружени злочинци такође спадају у ову врсту због важности колективне криминалне сугестије, као и злочинци „банкари" или они који припадају јавном животу, за које је власт била прилика за злочин и нада на неказњивост. И напзад, као што смо већ поменули, овде спадају и злочинци на насиље, који гасе у злочин услед социјалних пасија, т. ј. услед претерано развијених нормалних осећаја, тако основних и вечних у данашњој социјалној и фамилијарној организацији.

Утицај органске предиспозиције код ове врсте злочинаца незнатан је, а главно је пасија. Они обично имају леп и пријатну физиономију, на којој се врло тешко откривају трагови дегенерације. И по начину на који извршују злочин они се такође разликују од осталих злочинаца. Овај начин обично је јавап и трепутан, ма да се понекад јавља и предумишљај. Злочипце ирше без саучесника, а по извршеној не крију се, већ се, напротив, сами предају власти; у повратп, по правилу, не падају.

Политички злочинци не образују засебну групу, већ их има међу свима врстама злочинаца. Искуство несумњиво доказује, да злочинци рођени, случајни и из навике манифестују често своју криминалитет у облику политичких злочина, који нису главна одлика ниједне друге злочинаца.

Између побројаних група мушких злочинаца раздељени су жене и деца, у много мањем броју но одрасли, а у сразмери која варира према разним групама. Али оно што је много интересантније за женски криминалитет, то је, што он има свој еквиваленат у проституцији. Славна студија Ломброзова и Ферерова открила је све сличности које постоје између ова облика дегенерације. Код проститутки се врло често налазе исти карактери, као и код злочинаца, а понекад чак и теже. И доиста, проституција представља за жене једно неморално скретање, које је много теже но код простог криминалитета. И саме проститутке разликују се по рођењу, навици и случају.

Криминалитет малолетника са својим специфичним обликима не разликује се много од криминалитета одраслих. Он нас нарочито интересује због свог наглог увећавања у последње доба, и с тога је потребно да видимо која су најбоља средства за његово спречавање и сузбијање.

Питање о казненом поступању са злочинцима круна је зграде криминалне антрополотије. Њиме се утврђује основност њених доктринарних закључака и практичних делукција.

Ово истраживање узорка и различитих фактора злочина показало је, да треба обратити нарочиту пажњу на репресивна и превентивна средства, којима је циљ да злочину одузме, кад год је то могућно, његове најактивније факторе, нападајући га још у самом почетку, кад га је најлакше победити и угушити. Створена је права криминална профилаксија, која према злочинима стоји онако исто као и игиијена према болестима. Али је поље превентивних мера против злочина много шире и разноврсније но домене медицине, антропологије и правосуђа; оно образује нарочиту дисциплину и доктрину под именом *криминалне социјологије*.

Еквивалентима казне Фери је назвао један скуп мера економског, политичког и религиозног реда, којима је циљ спречавање криминалитета.

(свршиће се)

ПОУЧНО - ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(НАСТАВАК)

— Да, она је. Има страно име, па не могу да га запамтим. И њена служавка има чудновато име — зове се Консепција. Зар није чудновато име? Код нас се нико тако не зове.

— Дакле ви сте сигурни да се не варате? упитаће је детектив.

— Апсолутно сигурна, господине, јер сам ове године продала само тај један килем.

Марк Жордан био је потпуно задовољан, јер су му ствари ишле брже и боље, но што је мислио. Сваки му се предосећај остваривао и тријумфовао је у радости. Злочин је извршен са предумишљајем и у спорazуму гроfа и гроfице. Поштo се опростио са старицом, отишао је и непрестано је премишљао, како ће се састати са Консепцијом. Да ли је и она учесница у овоме злочину, питао се он, и то је ваљало расправити.

Старица је остала запрепашћена и питала се, зашто ли је могао доћи овај господин, да тражи таква обавештења, која за њу нису имала никаквог значаја и са зачуђеним погледом гледала је детектива, који је ишао уланн Вебер. Старица најпосле уђе у дућан и прошапта: чудноват човек!

Марк Жордану било је лако да нађе гроfичин хотел, јер ју је цео свет познавао. Одмах је ушао у једну малу кафаницу, која је била до самог гроfичиног хотела, јер је држао да се овде сакупља послуга за време слободних часова и заиста није се преварио. Одмах до кафанске одаје, у малој мрачној побочној собици, било се скупило неколико униформисаних момака, који су играли карата са грађанима тога квартa. Детектив седе до њих и одмах виде да се ту налази и гроfичина послуга. За све време, док су они играли карата, детектив је пушио и ино и мирно је сачекао да се партија карата заврши и кад се сви дигоше, он заиита једног од послуге, за кога је држао да ће бити најпредусретљивији, пошто је исти добио новац на картама, да ли он познаје неку Консепцију.

— Шпањолку? Знам је врло добро, рече човек. Она је служавка. Да не желите, случајно, са њоме говорити?

— Имао бих да јој саопштим врло важне ствари, а писан рад да јој одем у стан, јер би је на тај начин могао компромитовати.

Слуга намигну и рече:

— Разумем. Сад ћу вам је послати, и оде смешећи се.

После неколико момената уђе у кафану једна девојчица врло симпатична девојчица, врло стидљивог изгледа. Била је обична служавка и на себи имала је нецелу, украшену чипкама.

— Неко жели да ме види, рече Консепција?

— Овај господин, рече газда, показавши руком Марк Жордана. Девојчица погледа детектива и рече:

— Желите ли са мном говорити, господине?

— Да, драго моје дете, одговори љубазно детектив.

— Ја долазим од стране извесне особе, коју ни добро познајете.

Девојчица још већма погледа и стидљиво рече:

— Од стране Габријела?

— Наравно.

— Зашто није он дошао?

— Није могао.

— Овде је незгодно говорити о томе. Боље би било да одемо у ову малу засебну собицу и ту ћемо бити слободни да о свачему говоримо.

Консепција се устезала и гледала је збуњено детектива тако да се овај морао најпосле насмејати и казати:

— Ах! не бојте се ничега. Нећу вам назаивати љубав, већ ћемо само говорити о њему.

— Па лепо, рече служавка, хајдемо тамо и она уђоше у побочну собицу.

Кад су сели за сто, детектив нареди келнеру да донесе ликер и кад су били услужени казаће му Консепција:

— Журим се, господине; имам посла. Могу ме тражити сваког момента. Саопштите ми сте, шта вам је казао Габријел.

Марк Жордан извуче из џепа свилен калем, показа га девојци и рече:

— Ви сте купили ову свилу?

— Ову свилу? Да, вероватно. Зашто ме то питате? Какве то везе има са Габријелом? Никакве. Ви сте ме обманули, господине! Девојчица устаде, да иде, али је Марк Жордан задржа и рече:

— Саслушајте ме, драго моје дете. Ствар је врло озбиљна!

— Како, шта има то тако опасно?

— Има ствари, које се сада дешавају и које могу да вас ужасно компромитују. Конференција пробледе и рече:

— Да ме компромитују, а зашто?

— Казаћу вам и онда ће бити свршено и са Габријелом! Пре свега хоћу да вам кажем, ко сам ја. Дакле, ја сам инспектор полиције, који има за задатак да пронађе виновника једног ужасног убиства.

— Али, господине, ја не знам ништа. Никада никоме нисам учинила ништа на жао, рече препаднута девојчица. Поштена сам девојка, кунем вам се, рече Конференција. Ускоро ћу да се удам за Габријела, који је исто тако врло поштен човек. Он роди у једном магацину, господине, и никада му се ништа није могло пребацити.

— С тога сам и хтео да се обратим прво вама и ако ме не слажете и будете одговорили на сва моја питања, онда се немате чега бојати. Дакле, сигурни сте да сте ви пре кратког времена купили у улици Перголез, у оном малом дућану, овај калем свиленог конца?

— Да, господине, сигурна сам.

— За кога?

— За моју госпођу.

— Грофицу од Тора?

— Јесте, господине.

— Па лепо, кад вас будем позвао, ви ћете изјавити ово, што сте ми сада казали?

— Хоћу, господине.

— Онда се ничега не бојте, драго моје дете. Никоме не говорите ово што сам вас питао, јер би вам једна мала индискреција могла да проузрокује ужасне непријатности. Ако би вас неко питао ко сам, кажите, један пријатељ мога Габријела, као што сам и ја рекао слуги, који је отишао да вас доведе. Ако не будете никоме ништа казали и ако будете потпуно дискретни, не само да вам се неће ништа непријатно десити, већ ћете се моћи ускоро да удате за Габријела и добићете том приликом врло лепо поклон. У противном случају биће рђаво и за вас и за вашег пријатеља.

— Ви ме плашите, господине, рече запрепашћено девојка.

— Прво ћемо вас ухапсити.

Конференција задрхта и рече:

— Мене да ухапсите?

— Наравно. Бићете ухапшена као саучесница убице, особе, код које ви служите.

— Моја госпођа? Узвикну служавка. Детектив климну главом.

— Ужасно! Приметила сам ја, да се у кући моје госпође дешавају неке тајанствености. Страшно! Да не будем и ја компромитована?

— То је могуће, ако не будете озбиљни и чували потпуно тајну, коју сам вам казао.

— Слушајте мирно, господине. Могу ме сећи, али неће од мене ништа сазнати ни чути. Ви сад пронађите убицу, а ја вам стојим на расположењу.

Све ове како ваља и много боље, но што сам се надао! рече детектив. Сутра ће да пукне брука, господине грофе!

Детектив се опрости са служавком и оде потпуно задовољан, јер је био сигуран у успех, као и у дискрецију младе девојке. Право је отишао шефу полиције, саопштио му је све што је нашао на сходно и предузео потребне мере, чије ћемо резултате већ видети. Сахрана грофице де Сексто била је одређена за сутра у једанаест сати. Дакле, пре једанаест часова требало је извести целу ствар. На тај ће начин маркиз, а не гроф, испратити своју сестру до вечне куће.

Пошто су биле све мере предузете у погледу открића овога злочина, Марк Жордан одвезао се код маркиза Есимонес, који га је у хотелу очекивао, као што су се раније споразумели. Кад је тамо дошао, затекао је маркиза у такоме стању, да му је у први мах било врло тешко. Као што је познато, маркиз је био у шпањолској амбасади, да би нашао тамо два потребна сведока за дуел, но кад су га сви са прекорима одбили, пратио се у свој хотел потпуно сломљен. Више није имао куражи да тражи поне сведоке, већ је још само рачунао на Марка Жордана и та га је помисао још одржавала и давала му нова живота. Кад је неко закуцао на његова собна врата, нагло је скочио, јер је држао да је Марк Жордан и није се преварио. Прве речи које је Марк Жордан изустио, биле су ове:

— Имамо их, господине маркиже!

— Ћаћете их, господине маркиже: сутра у десет часова у хотелу грофа де Сексто, на ћете видети, шта ће се догодити.

— А гроф?

— Гроф ћемо ухапсити пред вама. Другог вам обавештења не могу дати, јер имам још многе ствари да посвршавам. Само ви дођите сутра у десет сати. Сутра ће пасти гром из недра неба!

За овим је Марк Жордан напустио гроф и отишао да посвршава друге хитне послове као што је маркизу рекао. И заиста успео је да остави калем свиленог конца на место, одакле га је узео. Све му је ишало за руком, како је и желео нико га није ни чуо, ни видео. Све су потребне мере биле предузете и сада ћемо видети на који је начин чувени детектив извео свој план.

(наставиће се)

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Суд општине костајничке, актом својим Бр. 865, пита:

У марту месецу ове године десио се случај, да је од непознатог лица упаљена бивша ово-општинска судница, која је до темеља сагорела, у којој су и сва акта спаљена.

Како је међу изгорелим актима био већи део извршних пресуда и непресуђених спорова, то се моли уредништво за објашњење:

1. Могу ли се такве пресуде по личном сазнању суда или по каквом другом основу извршити;

2. Какве доказе треба да употребе они тужиоци, који су своје оригиналне исправе биле раније предложили по исте изгореле, и треба ли од њих у овом случају наплаћивати таксу; и

3. Може ли суд такима издавати уверења за које лично зна да су овакве предмете имали, но да су погорели, и треба ли од њих наплаћивати таксу за уверење?"

На ова питања одговарамо:

1. И ако општински чланови, као судије, могу памтити, да су поједине предмете судили, ипак они не могу заменити свој лични интерес и пресуде, као што је, н. пр. величина дуга, етопа интереса и време од када овај тече, величина досуда итд.

Према томе, никако се не би могло оставити њиховом памћењу да ово утврђује: колика је досуда била, нити би њихове изјаве имале значај једне извршне пресуде, те да се по њима врши наплата.

Кад су и пресуде и сва акта тако уништена да нема никаква трага, онда се мора тражити нова осуда, у којој кметова могу имити улогу сведока с једне стране за постојање дуга и потраживања, а с друге стране да застарелост није наступила, ако поверилац не би употребио као доказно средство тражену заклетву;

2. По предметима, где осуде нису наречене, а приложене исправе уз тужбу изгореле су, треба тражити преписе ових исправа код оних власти, где су тврђене, ако су оне биле јавне, па се том преписима послужити.

Ако исправе нису биле јавне, а дужници не би признали дуг, онда се као доказно средство могу употребити сведоци ако оних има, а ако оних нема, онда главна заклетва; и

3. Суд може издавати уверења о свакоме факту, који је њему познат, па и о томе, да су постојале пресуде или исправе али да су изгореле.

Колику ће доказну вредност имати оваква уверења на случај спора, то ће бити предмет оцене оне власти, која има да по њима ради и суди.

Како ови паричари морају тражити ова уверења присилени случајем ваљевине, то би их требало ноштедити од на плате такса, али о томе треба прво одбо

да донесе парочиту одлуку — да се такса неће наплаћивати.

II

Суд општине островичке, актом својим Бр. 1345, пита:

Суду ово општинском потребна су следећа обавештења:

1. У решу ове општине, суд општине града Ниша подигао је хидро-електричну установу, дала осветљења своје варошице и других предузећа.

У току ралова за горњи циљ, заузета су непокретна имања од 10 лица за ове општине, ради постројења канала до централе.

Пре заузимања земљишта, ишака општина извршила је приватну погодбу са сопственицима земље у присуству полицијска власти. под видом закона о експропријацији и имања одмах заузела, назад постројила и поиад са актима о погодби предала Нишком Првостепеном Суду.

Кад су лица, чије је имање заузето, затражила повац од првостепеног суда, одговорено им је: да се на имању убиштине и кад изврше пренос на ишку општину, добиће депоновани повац.

Ова, пак, општина не може им издати уверења о отуђењу по § 471. грађ. суд. поступка — јер немају довољно земље.

Према овоме, шта могу радити ова лица, чије је имање у присуству полицијско власти заузето и повац им се не издаје?

2. Исто тако заузето је путем експропријације и поденичко земљиште од воденице, која постоји на обали реке Нишаве до централе, која је својина већином споменутих лица, дакле и овде постоји питање на споменутог § 471. о отуђењу — јер је повац положен код првостепеног суда, а ие издаје им се пошто немају довољно земље?!

3. Поред осталог означена лица дугују држави и порезу, којима се поништује друга земља и продаје а повац од експропријаног земљишта не узимље се ни на порезу, који се као депоновани налази код суда више од две године.“

— На ово питање одговарамо:

Ништа не стоје на путу наређења § 471. грађанског судског поступка, да лица, чије је земљиште заузето, изврше пренос на општину ишку, јер по ставу другом § 1. закона о експропријацији, на она заузећа не односе се ограничења из § 471. поменутог закона.

Према томе, општинки суд може издати уверења, у којима ће констатовати истину — да лица, чије је земљиште одузето, немају наплаћену, али ће у истини назначити, да је случај експропријације, на ће суд и преко тога потврдити тапију, било да се прво убиштавању досадашњи сопственици, на да то тим убиштењима прије прелазе на општину ишку, било да се општина ишка непосредно убиштивања на ово имање.

Нека, дакле, тај суд договорно са сопственицима експроприсаног земљишта и општином ишком утврди: да ли ће се општина ишка непосредно убиштивати, што би у осталом и најбрже и најцентиније било — или ће то прво чинити досадашњи сопственици, на нека се приступи послу, како би сопственици једном дошли до новца и цела ствар завршила.

Оним досадашњим сопственицима, који дугују порез, не треба узимати у обзир друго непокретно имање, него известити одељење да њихов повац лежи код Нишког Првостепеног Суда, на ће ово, у смислу чл. 107. закона о непосредном порезу, само тражити тај повац од суда.

Како и општини ишкој мора бити у интересу, да што пре дође до тапија на експроприсано земљиште, а и приоетсени суд има рачуна да један депозит расцари, то се уз мало настојање сопственика и тога суда, може привести крају цела ова ствар за најкраће време.

III.

Суд општине влајковачке, актом својим Бр. 1784, пита:

„Суд ово општинска направио је распоред пореза за ову годину, према одобреном буџету, па га је поднео на одобрење пореском одељењу, а том приликом поднео му на потврду и дневник, у који ће се уводити овај прирез.

Пореско одељење наврпило је прегледа распореда разрезаног општинског прореза и исти потврдило, а дневник, по коме се има вршити наплата општ. прореза, вратило је општ. суду непотврђен, са заговором: да ово није надлежно за потврђење исног већ полицијска власт, која тврди остале касене дневнике.

Кад је суд исти дневник послао полиц. власти на потврду, и она га није хтела потврдити са заговором, да и она није надлежна већ пореско одељење.

Моли се уредништво за објашњење у првом наредном броју Полицијског Гласника: ко је надлежан за потврду дневника општ. прореза, јер исти непотврђен не представља предност јавне исправе, те пред иесном односно главном контролом нема предности?“

— На ово питање одговарамо:

Пореско Одељење прегледа распоред општинског прореза и одобрава га, али ово није надлежно да тврди дневник у који се овај прирез уноси.

Та надлежност припада полицијској власти, која врши потврду и осталих јавних општинских књига — чл. 12. и 17. правила о рачуноводству и књиговодству код општинских судова — као што врши и потврду свију исправа у опште.

Ако она не би хтела ово учинити ма из којих разлога, онда би суд ово нагнао да се обрати вишој власти, која је у положају да је нагна да ову дужност изврши.

За ову потврду не плаћају се никаква такса, јер општински судови не воде ове дневнике по своме властитом нахођењу и потреби него то потиче из примене закона о окружним, среским и општинским буџетима, те со јавља као ресултат њихове чисто службене радње.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Танаско Радеиковић, из Адрана у срезу жичком, окривљен за крађу стоне, побегао је 7. овог месеца из притвора начелника среза грушанског. Он је расти средњег, плавих, мах брнова, косе плаве, жмарканих очију, гласа женског: у оделу је сељачком. — Дешена начелника среза грушанског Бр. 29595.

Љубомир Живановић, из Вевчана у срезу колубарском, који је због крађе осуђен на 5 година робије, побегао је 9. овог месеца из притвора првостепеног крагујевачког суда. Он је стар 40 година, средњег раста просед. У оделу је сељачком. — Дешена начелства округа крагујевачког Бр. 22417.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побеглим начиоогима учине најмању потеру, и у случају проиаласка страиарно их упуте властима које су потеруиле издало, с поииоом ие означене бројеве акта или дешења.

ТРАЖИ СЕ

Видосаву, кћер **Илије Петровића**, опслара из Пландиште, која је 31. прошлог месеца отсутала од своје куће иезнано куд, тражи полицијски иалет ради ирелаје родитеља. Видосава је стара 15 година, стаса средњег, у лицу смеђа, очију жутих. — Дешена начелника среза јасеиичког округа смедеревског Бр. 24488.

Нека сва полицијске и општинске власти њихо потраже иесгало лице и ирониђено узуте имеиоваиој власти, која је тражење захтевала.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 6. и 7. овог месеца, иеиознати крадљивци украли су Михајлу Јевтићу, из Цикоте, 14 брава овака. Све су оне засечене по левом уву. — Дешена начелника среза јасеиичког Бр. 15124.

Два иеиозната крадљивца украла су Животе Милошевићу, тежаку, из Бериња, два коња. Један је коњ длаке вране, матор 4 године, а други длаке доратасте, матор 3½ године. — Дешена начелника среза пожаревачког Бр. 21486.

7. овог месеца украдена је Живку Стоиљко вићу, кмезавину из Крушевца, побила црно-доратаста, матора 11 година, жег «К». — Дешење начелства округа крушевачког Бр. 12680.

Обрађа се нажња свима полицијским и општинским властима на оне ирађе и крадљиве.

СКРИЋЕ СЕ ПАЖЊА

На пашњаку државном б., 7. и 8. прошлог месеца у Параћину, украдено је 15 комада иеиопуљених оточних иасиња под серијом с с с VI, и бројевима: 18774, 18775, 18776, 18777, 18782, 18783, 18784, 18785, 18786, 18787, 18789, 18788, 18795, 18796, 18797. — Скрије се нажња свима полицијским и општинским властима на појаву оних иасиња и њихових крадљиваца. — Акт начелника среза параћинског Бр. 27385.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 47. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 22. НОВЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска звања, а за сва друга претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ на продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за начелника треће класе среза љубићског Марина Марниковића, полицијског писара прве класе среза подунавског;

за полицијског писара прве класе среза пожешког Аксентија Ристића, полицијског писара исте класе начелства округа моравског, — по молби;

за полицијског члевра прве класе среза студеничког Ананија Стевановића, полицијског писара друге класе истога среза;

за полицијског писара друге класе среза косјарског Милана Димитријевића, полицијског писара исте класе среза параћинског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза деспотовачког Радомира Матића, полицијског писара исте класе среза косјарског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза параћинског Драгољуба Јосића, полицијског писара треће класе среза деспотовачког;

за полицијског писара треће класе среза параћинског Симу Косића, свршеног правника; и

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Милорада Соколовића, свршеног правника.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела. 12. новембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за управника нишке окружне болнице I реда Др Павла Јовића, физикуса округа нишког, по потреби службе;

за физикуса округа нишког Др. Алексу М. Стојковића, физикуса округа чачанског, по молби, и

за физикуса округа београдског Др. Бошу Петровића, физикуса округа врањског, по молби.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. новембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе начелства округа моравског Јована Миладиновића, судског практиканта.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. новембра 1909. год. у Београду.

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за лекара среза пореч ког Д-р Љубишу Н. Вујовића, свршеног доктора целокупног лекарства бечког Универзитета.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. новембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Д-р Мијаило Цвијетић, физикус округа београдског, на основу тачке 2-ге § 69. ог закона о чиновницима грађанског реда, ставя у стање покоја, са пензијом која му припада по годинама службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. новембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета од 30. октобра 1909. год. Бр. 6442, које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на оправке зграда болнице у Пироту, може по ревидисаном предрачуну, одобреном од стране Министра грађевина и држање и одобрене лицитације Бр. 7533. тек. год. утрошити суму у 1030— динара, и издатак ставити на терет „Ванредних расхода“ а., под 1. санитетског буџета, за ову год., одређених на оправке и доправке болничких зграда.“

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. новембра 1909. год. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета од 6. новембра 1909. године Бр. 6698. које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да за грађење зграде шабачке болнице може по ревидисаном и одобреном предрачуну и одржаној лицитацији под Бр. 6337., утрошити суму у 3704.50 динара, и издатак ставити на терет ванредних расхода а., под 1. Санитетског буџета за ову годину „На оправке и доправке постојећих болничких зграда“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 12. новембра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Из овога излази да, ако се јавна продаја врши у месту суда који је стечај отворио, претпостапка је да је извршни орган знао за отварање стечаја супра дан по ономе дану када је пређао стечаја прикован пред стечајним судом и у ваpоши (per dies a quo се не може рачунити — § 117.), а ако се продаја врши изван тога места, онда ће се сматрати да је чиновник знао за стечај први дан по ономе

пада је проглас први пут објављен у *Српским Новинама*.[1])

Да ли ту претпоставку изврши орган може обрате? Не може, јер је она претпоставка iuris et de iure, а такве претпоставке по закону не могу се противним доказима обеснажавати.[2])

Кадгод се сваштешње извесне правне чињенице врши. по законском пропису, прево *Српских Новина*, увек се претпоставка: да је оно што је тим путем објављено свима и сваком познато, сматра за необориву. Исто правило које важи и за обнародоване законе, о чему нисамо одредбу у §. 14. грађ. зак. где стоји да „Незнање закона већ обнародованога никоме не помаже, и нико се незнањем закона извинити или бранити не може.«

Да ли има право на надметање онај чије се добро продаје, на да тај није дужник? Ми знамо, а о томе смо говорили и у првом одељку овога рада у коме смо изложили формалности пре продаје, да једно лице може допустити оптерећење залогом (покретном или непокретном) своје сопствене ствари и за туђ дуг. §. 314. грађ. зак. тражи само то да залагач буде власник заложеног предмета, зан он не мора бити и дужник. У таком случају, повериоац нма. наравно, право да се из заложене ствари наплати, само он нема права да се, за спекулативну диференцију између продајне цене залоге и његовог тражбине, обрати плазнику залоге, ношто он није лични дужник (on je само дужник propter rem: Kein non personam debet), већ може ту диференцију захтевати од онога који је његов лични дужник и за чији је рачун власник заложене ствари ову дао у залогу. Даље, може бити и овакав случај: дужник, на чијем добру постоји хипотека, ово отуђи — што је он, сасвим, у праву учинити, јер му хипотека не одузима ius abiudendi (§. 328. грађ. зак.) — и купца на њега убаштини односно нада му тапију, (§. 292. грађ. зак и решење од 13. јуна 1850. године, 36. V., стр. 259.) под теретом хипотеке, трансакција законом допуштена (§. 29. грађ. зак., решење од 24. Октобра 1866. год., 36. XIII., стр. 151. и расиис Министра Правде од 12. Фебруара 1883. год. бр. 745.). У оваквом случају, купац постаје власником купљеног добра, ношто је било убаштињена (§ 292. грађ. зак. у неки са решењем од 16. Априла 1850. 36. V., стр. 126.), само, разуме се, његово добро служи и даље као залога хипотекарном повериоцу, но оном атрибуту хипотекарном који се зове право следовања (§. 327. грађ. зак.).

И ако § 479. вели, на један генерални начин, да се не може надметати ни онај „чије се имање продаје“, нпак се постављ горње питање: да ли се § 479. може применити и на дужника propter rem? Јер, када се има у виду мотив наведене одредбе §-а 479. (ratio legis), онда се под ту одредбу да, са позитивношћу, подвести само случај, када је онај чије се добро продаје у исти мах и лични дужник повериоца који је продају тражио. Мотив је искључења личнога дужника из надметања тај, као што смо видели, што је недогичпо, а, затим, и штетно, пустити да лицитира онај који је, не плаћајући своје дуговне и налажући себе егзекутивном извршењу, показао тиме своју инсолвенцију. Тај разлог, међутим, не мора да буде код дужника propter rem. Какав је, заиста, положај тога лица према повериоцима личнога дужника који на његовом добру имају хипотеке? Он има да брзо једно од овога двога: или да исплати све прибележене тражбине које су, с погледом на датум њиховога уводи у хипотекарне књиге, старије од његовога убаштињења (тачије — §§. 327. и 328. грађ. зак.), ако жели да добро у својим рукама сачува; или да приими последицу права следовања за те тражбине везаного, а она је: попис и продаја добра које је он био прибавио. ¶

(наставиће се)

Ж. Пеић.

[1]) Старе аркадијске правнице сматрале су сатуинирану дужника propter rem, као непокретних добара, правилом: да он има в радње он в dégueripir (да плати или да се уклони — т., п. пр., Loyseau, Du déguerpissement. Но врати, тврди напомену, такво лице, под условом само да је случај законске или судске хипотеке, јашо, случај хипотеке говорише, има право на бенефицијум поништи под именом le bénéfice de discussion, а он се састоји у томе: да је повериоца који има хипотеку (законску или судску) на добру тога лица дужни претходно понудити да ће исплати ни оне добара онога личног дужника која лежи ван оних ступња и који су истом хипотеком интересовани, и тек ако та добра не би била довољна за његово намирење, онда би он тражити имао да се продаје и добра која на њима постоје, тзв. targa или хипотека. У овом случају дужник propriétaire rem, који се, у врлиздином праву, зове le tiers détenteur, има да бира један од ова два пута: 1°, или да плати све што дужник hypothécaire (hypothécairement) дугује, 2° или да напусти оно што се зове les hypothèques (ослобођене добра од туђих хипотека), процедура у чије извршење опет не можемо улазити; кан. назад, 2° да добро напусти (le délaissement), у ком случају продаја проистиче неће бити управљена против њега личио него против онога који је дужник propter rem, и на њему нис, нити, наравно, неће бити пребачено ни његов предмет. В. Lacantinerie et P. de Loynes, Du nantissement, des privilèges et hypothèques et de l' expropriation forcée, t. III, p. 364 et suiv.

Да ли код нас постоји, у погледу дужника propter rem, beneficium discussionis, нешто о чи нисмо у законику у случају хипотеке (за случају хипотеке, законом тач. IV. §. 4. VIII. поглавља стар. књиг. уредбе: за законску хипотеку, т., п. пр., §. 776. грађ. зак. и чл. 62., 66. и 85. зак. о стварталству)? Јасне такве специалне одредбе код нас нема. Али, ако дужник propter rem нема тај бенеонициј, да ли лични дужник не би могао, на основу §. 465. ког. зак. имао право да одреди добра која ће се од њега наплатити, да ли и он

ногa законодавства, на је према томе и ово питање на дневном реду.

И ако нама овде није циљ да се у свима појединостима бавимо расправом појма о продуженом злочину,[1] ипак овај наш рад мора обухватити излагање свију његових елемената. Тек после овога и потребне компарације кривично-правних последица, на случај постојања и на случај избацивања овога појма, моћи ће се оценити може ли кривично законодавство да буде без овога појма или не може.

Ми ћемо при овоме нашем послу на сваки начин бити руковођени поглавито практичним разлозима и резултат нашега истраживања сигурно не ће бити противан теоријском схватању појма о продуженом злочину. Питање се дакле своди на то: оће ли бити добити или штете за правосуђе, ако се овај заплетени појам избаци из законодавства?

Пређи ћемо на саму ствар.

Овај појам није био познат римском праву нити у опште праву старих народа. Клица је његова у учењу о једновременом и множини злочина, које је учење наступило тек са развићем науке о кривичном праву. Тако зачедак његов ваља тражити у средњевековној италијанској правној науци, којом је и поверљиво поменуто учење.

На овај начин стицајем науке постепено се рушило оно начело, које је доводило до велике суровости, нарочито за случајеве кад је исти злочин понављан, начело Quod crimina tot poenae.[2])

Од тада се овај појам постепено утврдио и у науци и у законодавству. Његова примена у законодавству задаје велике тешкоће, онако исто као што се и правничке шпице не слажу у суштини елемената, из којих се овај појам састоји.

Да пређемо на разматрање схватања овога појма код нас. У погледу доктрине немамо шта рећи, јер у колико нам је познато о продуженом злочину није готово ништа ни писано у нашој литератури. Стога овде може бити говора само о нашој судској пракси.

Према пропису § 70 изм. нашег казн. зак. од 17. Јуна 1861 г. појам продуженог злочина обухвата:

А.

1. Злочинства једног истог вида.

2. Сва дела скупа морају се појављивати само као извршене једне исте напред учињене решимости.

Б.

Вишеструку понуду једног истог законског прописа, делима, која се скупа имају сматрати као последица једног истог нехата (небрежења) учињеног дела.

Према овој одредби нашег законика таква „дела“ имају се називити као саставне части и по томе као једно (продужено) злочиначтво или преступљење према чему ће се продужење и број „дела“ узети за отежавајућу околност.

Да значи једниство одлучавања може или само један dolus — умишљај учиниоца? Употребљеноме овај пример: Да ли је потребно да се учиниласт у напред реши да ће учинити крађу кукуруза из амбара Н. Н. у 5 или више пута или је довољно да се учиниласт у напред реши да чини крађу Н. Н. из његовог амбара, остављајући доцнијем одлучавању воље, да ли ће он ту крађу чинити 5, 6 или 10 и више пута и да ли ће узети ако тоне нађе не само кукуруз већ н. пр. и пшеницу, пасуљ итд.

Ми држимо да је довољно и ово друго. По нашем схватању законодавац је у овоме пропису, као елемената продуженог злочина хтео да постави — једниство хотимичности (умишљај — dolus — Vorsatz) и то је хтео да исказе речима „једна решимост“.

У нашој судској пракси није се о овоме много водило рачуна; за њу се у опште може рећи да је погрешно снела појам продуженога злочина на уже границе, но што се то хтело прописом § 70. нашег казн. законика.

Тако у нашој судској пракси, за појам продуженог злочина по правилу се тражи:

1. Једно поверљено лице.

2. Да се злочином вређа једно исто право, и

3. Једнозиикост делања, једнозиикост појединачних актова, као саставних делова једног продуженог злочина.

Као резултат овакног схватања, наша судска пракса тражи да сви појединачни актови подпадају под један исти законски пропис. Међутим према саставу § 70 каз. зак. не може се рећи да се то тражи овим законом. Тако, овде се не тражи чиноље једног истог злочина или преступа, већ више једног и истог вида злочинства или преступа итд. Из овога се може с правом да изведе закључак: да је за појам продуженог злочина довољно и то, кад се једном истом лицу и. пр. учини једна опасна и једна проста крађа,[3]) јер су то делокати истога вида (species).

[1]) Ко би хтео да се упозна с детаљном обрадом овога предмета, нарочито ће моћи то учинити из прочитања нашим мојерову расправу напоменуту судију Dostr-a (Dr). под насловом „Das Iuet, gewisse Delikte“, која је изашла као додатак пражинским часопису „Der Gerichtssaal. св. LXXI.

[2]) Dep. op. cit. стр. 18.

И тако ми сматрамо, а тако се има узети и по поменутом пропису нашега закона: да у погледу једнолиности делања није потребно да сви појединачни актови престављају повреду баш једног истог прописа казн. законика, већ ће напротив једноликост стојати и у случајевима, које смо напред обележили. И у наведеним примерима свима појединачним актовима пређаду се једне исте законске забране; они су управљени против истих законских норми: норме, која забрањује крађу, и норме, којом се уживо у заштиту интегритет личности.[4])

У немачком кривичном законику појам продуженог злочина није изрично поменут, већ стоје само две одредбе о стицају деликата: § 73. о идеалном и § 74. о реалном стицају. Према овоме могло би изгледати да се овај појам и не примењује у немачком правосуђу, али, како што смо већ видили на изнетих примера, он се и тамо примењује. Основ за ову примену наводи се из састава прописа § 74. нем. казн. зак. где се појам реалног стицаја утврђује тако, да се за његово постојање тражи: 1) да неко учини више деликата или један исти деликт у више маха, и 2) да су ти деликти учињени са више самосталних делања. Према томе под овај пропис не би могао доћи продужени злочин, пошто се код њега сва делања сматрају само као резултат једнога умишљаја, стоје у тесној међусобној вези и чине једну целину; ту дакле и нема више самосталних делања, па нема ни услова за постојање реалнога стицаја важнијих дела. Са ових разлога у пракси немачких судова задржан је појам продуженога злочина.[5]) Он се у погледу каз-

[3]) Дајемо ове примере:

а) Лопов ако за време једног истог лажу дана из његове куће за њу дана из је закључана, обог чега је спреман и наоружан. Кад је први пут за крађу дошао, онуће је затекао и била закључана, он је отворе изградио и извршио крађу. Ну друга пут он је пађе ту исту цуну отворену и опет учини крађу на њу.

Овакав спаваоница сматрати продужена злочин крађе и опљачкање би се дакле морао казна за опасну крађу, узимајући продужена крађе као отежавајућу околност.

б) Учинилац жна намеру да поверљеног зуче где га ствари своји штапове, па га тако у разним временског времена дна или више пута нађе и изудара. При аналогном преседу оваква се ца су у неке од изнетих поврела тешко (§ 177. кр. зак.) а неко опет лако (§ 173. крим. зак.). Овде ће се такође узети да стоји један продужени злочин тешко повреде тела, сем ако би се доказало да се учинилац особито као

Овакво схватање продуженог злочина, по нашем мишљењу, не одговара ни духу ни слову нашега закона. Ако се у погледу једнолиности делања не тражи да сви појединачни актови престављају повреду баш једног истог прописа казн. законика, већ ће напротив једноликост стојати и у случајевима, које смо напред обележили. И у наведеним примерима свима појединачним актовима пређаду се једне исте законске забране; они су управљени против истих законских норми: норме, која забрањује крађу, и норме, којом се уживо у заштиту интегритет личности.[4])

*

У немачком кривичном законику појам продуженог злочина није изрично поменут, већ стоје само две одредбе о стицају деликата: § 73. о идеалном и § 74. о реалном стицају. Према овоме могло би изгледати да се овај појам и не примењује у немачком правосуђу, али, како што смо већ видили на изнетих примера, он се и тамо примењује. Основ за ову примену наводи се из састава прописа § 74. нем. казн. зак. где се појам реалног стицаја утврђује тако, да се за његово постојање тражи: 1) да неко учини више деликата или један исти деликт у више маха, и 2) да су ти деликти учињени са више самосталних делања. Према томе под овај пропис не би могао доћи продужени злочин, пошто се код њега сва делања сматрају само као резултат једнога умишљаја, стоје у тесној међусобној вези и чине једну целину; ту дакле и нема више самосталних делања, па нема ни услова за постојање реалнога стицаја важнијих дела. Са ових разлога у пракси немачких судова задржан је појам продуженога злочина.[5]) Он се у погледу каз-

нарочито рецидиво баш на чиноље оних дела, у коме би случају стојали два умишљаја.

У погледу схватања појединачних и простих радња као продужени злочин стоји и француска немачког царевинског суда. [Ваш. о овоме изучено одлуке под Dépa op. cit. стр. 166. прикључа под 7). Исто тако и у погледу просто и појединачних по-ређо тела једног и истог лица. Одлазаком под § 73. и 10 и 12 а.)

[4]) Dép. op. cit. стр. 155, 162 и сл. у истом смислу. Одавно сходне норме оних актова Dép'ели: „Стварно, конкретно извршење злочина во мора ни у помно да буде једнородно и појединачни актови закрашна у законској сходно] норми могу бити својим разликом“.

Тако и К. Мајер-Аленсе, Lehrbuch des Deutschen Strafrechts. Leipzig. 1907. 3 стр. 3, 47. и 348, Биндинг (Dr Karl Binding Prof., der Rechte an der Univer. Leipzig) Handbuch I 546, Онкахрен (Dr Justus Olshausen, Oberreichsanwalt) Kommentar zum Strafgesetzbuch für das Deutsche Reich Siebente Auflage. Berlin 1 Band Berlin 1903) II. под § 73 и. 6, 7; протежно Аост (Dr Franz von Liszt Prof. der Rechte an der Univ. Berlin) у његовом Уџбенику немачког кривичног права, у српском преводу од Д-ра Маленка Београд, стр. 207.

[5]) Види о овој пракси опширније изложене код Одлазаконь ор. cit., § 73. и 8 и стр. под Олсенхоз, § 54 и 4. (Das Strafgesetzbuch für die preussischen Staten erläutert ит. прво изд. од 184 год.) у његовом коментару казнског законика за пруске државе. Он је у општи противни примени оноси појма у законодавству, наводећи да тај појам није никад био тачно одређен, па је дакле појава разноврсним тумачењима и да није могло да послуши као сигурна основица за њихову практичну примену. Тако по њиову Олсенхозе оцене је упрос то, што ова теорија нема у пракси велико значаја и по њу ова изнета само једном изгледи, која се могли да откаже на једа друга, дакако простији начин. (Ово се може на сгушину строгост при калкулацији реалног стицаја кумулативном системом). Тако у свима изнађеним Олсенхозе коментара, само XIV издање коментара Олшхоп-Делиуе-а заузима потпуно гледиште.

њивости подводи под прописе § 73. нем. каз. зак., који говори о идеалном стицају кажњивих дела.

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

М. С. Ђурчић
члан касационог суд.

ПРЕДЛОГ
НОВОГ НЕМАЧКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(НАСТАВАК)

д.

Ако је закон предвидео, да ће се извесно кривично дело извиђати само на основу подигнуте тужбе, истрага ће се водити ако заинтересовани подигну тужбу у року од три месеца. Тај рок почиње од дана када је онај, ко има права на тужбу, сазнао за дело или за личност учиниочеву.

Кривична истрага води се према свима учесницима извесног дела, па ма кривична тужба била подигнута и само према једном лицу.

ђ.

Појам *покушаја* овако је дефинисан:

„Ко почне извршење каквог злочина или хотимичног преступа казниће се за покушај, ако дело није свршено.“

Покушај код преступа иначе ће се казнити само онда, кад је то у закону нарочито предвиђено.

На многим смо местима помињали, да ће се извесне радње под извесним околностима применивати одредбе кажњавања, које су предвиђене за покушај. За то ћемо цитирати чес § 76. предлога, који гласи:

„Покушај се има блаже казнити него свршено дело.

Ако је за ово предвиђена казна смрти, на њено место долази доживотна робија или времена казна робије не мања од три године; а ако је предвиђена доживотна казна лишења слободе, на њено место долази казна лишења слободе исте врсте и не мања од три године.

У осталим случајевима може нама бити сведена испод најмање мере која је предвиђена за свршено казнимо дело; сем тога може бити изречена блажа врста казне лишења слободе, а у нарочито лаким случајевима казна се може у опште и изоставити.

Споредне казне и нарочите мере сигурности могу се изрицати и поред казни за покушај.“

Казнимост покушаја отпала, ако је учинилац драговољно одустао од извршења или је сам одстранио наступање последице, без које дело не би било свршено.

е.

Ко хотимично наведе учиниоца да изврши какву казниму радњу, казниће се као *подстрекач* исто као и учинилац.

Ко хотимично пружи помоћи учиниоцу за извршење његовог злочина или преступа, казниће се као *помагач* по прописима о покушају, који су изнесени у 76. параграфу.

Лична својства или односи, који казнимост повишују, умањују или искључују, узимаће се у обзир само према ономе, код кога се нађу.

ж.

Осми одељак општега дела говори о *одмеравању* казне, и у њему има доста новина.

При одмеравању казне у оквиру законом прописаних граница имаће се узети у обзир све околности које говоре за већу или мању кривицу, а нарочито: у делу изражена злочиначка наклоност, побуде учиниочеве, циљ коме је он тежио, подстрек који је био у делу, степен његове увиђавности, последице дела и држање учиниочево после дела, нарочито доказано кајање и доказана тежња да те последице поправе.

Законом је изрично предвиђено, у којим *олакшавајућим околностима* утичу на одређивање врсте или законске границе казне.

Олакшавајуће околности стоје тада, ако претежу разлози који говоре за ублажавање казне.

У *особито лаким случајевима* суд сме по слободном уверењу да ублажи казну, а и у опште да наоставни казну, где је то изриком допуштено.

Особито лак случај постоји тада, ако су противправне последице дела незнатне и ако је злочиначка воља учиниочева само мала и према околностима изгледа извињава, тако да би примена редовне законске казне била не мало тешка.

У закону је изриком предвиђено, у колико су *особито тешки случајеви* од утицаја на одређивање врсте и законске границе казне.

Особито тежак случај постоји, над су противправне последице дела необично знатне и над изгледа, да је учиниочева злочиначка воља необично јака и показана.

Ко је због злочина или хотимичног преступа изрекао казну лишења слободе, па је у току од пет година опет извршио злочин или хотимични преступ, због кога је опет лишен слободе, налази се у *повратку*.

У колико закон није друкчије одредио, за повратне важе ови прописи:

Повећане казне може се одмеравати у границама закона.

У трећем и даљем повратку изрицаће се казна најмање четврт, а највише двоструко од највише предвиђене казне, но ипак се не сме прећи највећа законска мера врсте казне која се има применити. Од више предвиђених врсти има се бирати најтежа казна.

Ако постоје нарочите околности, према којима изгледа, да је суђење строга најмања мера казне из прошлога става, може се одмерити блажа казна, али ипак мора знатно премашити најмању законску меру за дотично дело.

Кад је неко већ више, а најмање пет пута био осуђиван на замашне казне лишења слободе због злочина или хотимичног преступа и при том бар један пут осуђен робијом, па у времену, кад још није прошло три године од последње издржане казне, поново изврши какав злочин или хотимични преступ, тако, да га то у вези са раније судама карактерише као злочинца *од заната* или на мање, казниће се за то дело најмање робијом од пет година ако је ново дело злочин, а ако је ново дело преступ, робијом од две до десет година.

Раније осуде у иностранству долазе у обзир с том сразмером, што се казна робије раније у страној држави законом одређеним оним казнама лишења слободе, које по својој врсти најпише одговарају нашој робије; но ипак њихово трајање мора да је било најмање годину дана.

Осуђеници, који по овом законској процису буду осуђени, издржаваће осуду у *нарочитом заводу* одређеном искључиво за њих. Прописи о самачком затвору и његовом трајању немају овде никакве примене.

з.

Код *стицаја* повреде више законских прописа или више казнимих дела, прописи су као и у садашњем казненом законику, сем одредбе, да се спорадне казне и нарочите мере сигурности не могу узимати у обзир. Но и оне морају или могу бити изречене, само су предвиђене или допуштене којим од поврећених закона.

и.

Последњи одељак општега дела говори о *застарелости*.

Злочин застарева:

1) за двадесет година ако је за њ предвиђена казна смрти или доживотне робије;

2) за петнаест година ако се кажњава другом којом казном доживотног лишења слободе или којом временом казном лишења слободе већом од десетогодишњег трајања, и

3) за десет година, ако се кажњава којом мањом казном.

Преступ застарева:

1) за пет година, ако се кажњава казном лишења слободе већом од једногодишњег трајања, и

2) за три године, ако се кажњава мањом казном.

Истуда застарева за шест месеца.

Застарелост почиње *тећи* са даном извршења кажњиве радње.

Она се *прекида* сваком радњом судије, која је због дела управљена према учиниоцу и то само у погледу онога, на кога се радња односи.

Са сваким прекидом почиње тећи нова застарелост, но ипак и она се свршава истеком двоструког рока основне застарелости предвиђене за ту врсту дела.

Застарелост *неће* не *тећи* у случајевима које је законом предвидео. Но то стање не може трајати код злочина и преступа дуже од две, а код истуда дуже од једне године.

Ако је за вођење кривичне истраге потребна тужба или овлашћење, оскудица тужбе или овлашћења неће спречавати ток застарелости.

Пуноправна, *извршна пресуда* застарева:

1) за тридесет година, ако осуда гласи на смрт или казну доживотног лишења слободе;

2) за двадесет година, ако осуда гласи на лишење слободе веће од десет година;

3) за петнаест година, ако осуда гласи на робију до десет година или на другу коју казну лишења слободе, већу од пет, до десет година;

4) за десет година, ако осуда гласи на тежи или лакши затвор већи од две, до пет година, или на новчану казну већу од пет хиљада динара;

5) за пет година, ако осуда гласи на тежи или лакши затвор већи од три месеца, до две године или на новчану казну већу три стотине, до пет хиљада марака, и

6) за две године, ако осуда гласи на казну мању казну.

(наставиће се)

Д. В. Бакић

ГРАЂАНСКА ОДГОВОРНОСТ И НАКНАДА ШТЕТЕ УЧИЊЕНЕ КРИВИЧНИМ ДЕЛОМ

(свршетак)

„Сами принципи овога система изгледају ми рационални.[1] Ако је истина да је кривична правда као и грађанска правда један дуг друштва према његовим члановима, то само у томе смислу друштвена власт дужна је да да свакоме од њих судије и да она узме на се њихово плаћање. Исто тако, било би неправедно натоварити на осуђеног, на колики део општих трошкова кривичне правде, таквих као што су н. пр. плата власти. Али особени трошкови у кривичном процесу, т. ј. трошкови који су неопходно нужни за верификацију дела и кривичне одговорности појединог, такви као трошкови ока вештачења, саслушања сведока и т.д. пошто су нужна и директна последица нарушења, конституишу специјалну и особену штету чију накнаду дугује кривац и коју би било неправо натоварити на све чланове друштва. С друге стране, и ако правда захтева да се оптуженом накнаде трошкови одбране, кад резултује очевидно на претреса да он није учинио дело које му је приписивано, треба приметити ово двоје: 1°. државни тужилац, осим личне кривице, која би доказивала тада његову пристрасност, био је дужан да ради ако су против окривљеног постојале објашње индиције које су захтевале гоњење; 2°. отпуштање не значи увек да је оптужени невин, него просто да није крив, са казненог гледишта, за дело које му је приписано. Допустити оптуженоме, који је ослобођен да тражи од државе накнаду за своје трошкове одбране, било би спречавање акције државног тужиоца на велику штету друштвеног интереса, у исто време одобрити накнаду штете једном лицу, које је најчешће својом личном кривицом мотивисало потрагу чији је предмет било. Најпосле, право је да повређена страна, која се није ограничила на давање тужбе и оставила државном тужиоцу да суди о опортунитету и правцу истраге, него је интервенисала у процесу улучујући на директним путем својим тражењима, или придружујући своју акцију јавној акцији која је већ покренута, буде осуђена, али само као кажњи, на накнаду трошкова које је причинила њена интервенција".

Наше законодавство. Одредбе о судским трошковима, наложене су у глави XXIV кр. пост. у §§ 322—348. у којима је јасно наражено која су лица одговорна за трошкове око испитања и суђења баш-ним дела. У систему који је усвојио наш закон ове трошкове плаћају:

1. *осуђени* т. ј. виновник кривичног дела који је за исто осуђен. — § 322. кр. пост.: „осуђени плаћа следеће трошкове: 1. трошак и дангубу сведоцима, вештацима и тумачима; 2. трошак и дангубу прив. тужиоцу; 3. награду свом браниоцу, ако га је имао; 4. трошкове учињене за његово издржање за време испитања и суђења, и на подвоз до државног завеђења где је овај потребан; подношење и путне трошкове чиновника и служалаца, ако су какви нарочито на то употребљени, у оним случајевима, у којима иначе по уредби њима то припада.

Трошкове под бр. 4. и 5. плаћа државни одмах, на дотична власт тражи наплату дошије од криваца ако их може наплатити и у случају неспособности кривца наплату на терет државе.

Саучесници плаћају трошкове солидарно, „но суд може према степену кривице свакога, одредити веће или мање чести, које сваки појединн платити мора, поглавито у оном случају, кад би за кога нарочити трошкови учињени били". — § 329.

2. *Оптужени*, који је био ослобођен од казне из недостатка довољних доказа, као и они који би пресудом суда за неване оглашени, или у случајевима § 250. решењем отпуштени били, или сирам којих би заиочето испитање по § 29. прекинуто, као и они који би пресудом или решењем поротног суда били ослобођени, ако су каквим год незаконим или неправедним делом својим кривично испитање против себе изазвали.[2]

3. *Приватни тужилац* у случају: „ако је испитање чињено по тужби приватног тужиоца у оним случајевима, у којима се ово само по тужби приватног испитивати и судити има, па оптужена буде са сним ослобођен, или приватни тужилац испитање заустави, или од тужбе одустане, онда овај плаћа трошкове и таксе.[3]

Испитујући званичници и сви они који подигну тужбу због казнимог дела, које се по званичној дужности испитује не могу се осуђивати на накнаду трошкова око испитања учињених, осим над је прив. доносилац лажно доношење у знању учинио. — § 331. кр. пост.

Видели смо да у систему француског закона трошкове тужења прима, плаћа држава у напред, ако је исто било на захтев државног тужиоца; грађанска страна, ако му је имало места на захтев ове стране, које *накнађује* страна која подлегне у процесу; *осуђени, грађанске странке* или лица грађанским одговорна. По нашем § 322. крив. поступка државна плаћа одмах само трошкове под бр. 4. и 5. у овом је-ну изложене. Сви други трошкови као: трошак и дангуба сведоцима, вештацима, тумачима, бранилачка награда наплаћују се доцније по пресуди од осуђеног или оптуженог ако је овај осуђен по § 328. на плаћање трошкова на да је од казне ослобођен, или од прив. тужиоца у случају који предвиђа § 330. кр. пост. Ну ако је оптужени ослобођен од кривичне одговорности и није казнено *испитање* против себе ничим, те није могао бити осуђен на накнаду трошкова, *а дело се извршило по званичној дужности*, онда ова трошкови сведоцима, вештацима, присутима при испитању, тумачима, процењиоцима, остају не наплаћени, јер их у овом случају не плаћа ни оптужени који је ослобођен, а није изазвао испитање, ни прив. тужилац, јер се дело извршало по званичној дужности, ни држава. Међу тим ови су трошкови нарочито сведока, који морају да долазе суду ради евентуална често из удаљених места од седишта суда, доста знатни, и било би умесно тражити начина за њихову накнаду, у овоме случају, било од државе, која има задаћу да спречава кривична дела, било од грађанске стране у процесу, која својом интервенцијом често проузрокује ове трошкове.

По R. Garraud-у
Милош М. Стаиојевић
судија.

КРИМИНАЛНА АНТРОПОЛОГИЈА

(свршетак)

Видели смо колику криминалну важност имају економски услови. Према овоме, све мере у циљу поправке и усавршавања ових услова имале би директно против злочина. Исто тако и реформе политичке — један режим интелигентне слободе — рђаво би утицале на политичке злочине у синма њихови облицима, као год што би реформе у приватном праву, као н. пр. у погледу признања ванбрачне деце, истраживања материнства, развода брака итд. несумњиво смањиле знатне злочине: побачаје, детоубиства, бранодомство и т. д. који су данас тесно везани за недостатке и строгост нашег цивилног законодавства. И у религиозном реду брак свештеника смањио би знатно злочине против јавног морала.

Међу најважнијим превентивним средствима треба поменути она, која заслужују научну пажњу. Важност ове дисциплине у томе је, што са сигурношћу одређује антрополошку дијагнозу ухапшених и осуђених индивидуа, и на тај начин олакшава њихову класификацију и изналажење критеријума за сходну примену казне.

У противалкоголизму, која се састоји само у казненим одредбама против пијанства, нити је ограничена на изналажење одредбе, које имају за циљ да

[1]) *Garraud.* Стр. 398.

стилски алкоход замене јачим, скупљим и отровнијим. За успех ове борбе потребне су много шире и много практичније реформе: монопол алкохолних пића поверен држави, или још боље, као у Готебургу, једном другом умерености.

Док од наставе и васпитања не можемо очекивати корисне последице код опасних злочинаца, дотле, напротив, можемо остварити најбоље резултате у институтима за заштиту напуштене деце (заводи за поправку). У Енглеској, у којој су ове мере обилно и паметно употребљене, констатовано је опадање злочиначког криминалитета.

За великом пештином створене су институције карактера искључиво превентивног, као што су *индустријске школе*. У њих се примају још неосуђивана деца, која се на збег какве кривице налазе у опасности. Деца ова обучавају се у појединим професијама, које ће им омогућити часан живот. Постоје још школе за поправку већ осуђиваних малолетника, затим заводи за важњавање, за просјаке, заиди за пренођења итд. У Америци су деца смештена у њима, по усамљеним групама, или у земљорадничким колонијама.

Сви ови облици много боље одговарају разноликој пластици дечје психологије но наши заводи за поправку. Још је активнија и директнија потпора, која се указује једним и несређеним створењима у средствима за живот, обучавању заната и издвајању из корумпитне средине.

Завод Елмира прави је модел институција ове врсте због индивидуалног казненог поступања са притвореницима. Притвореници његови подељени су на више категорија *добрих, средњих и рђавих*. Захваљујући своме добром владању они могу прећи из последње класе у прву и овим дођи до слободе. Ово се даје тек онда кад се утврди, да је притвореник способан да ради какав занат. Ослобођени мора за време од шест месеци подносити заводу извештаје о свом владању, и тек после годину дана безпрекорног владања добија потпуну слободу. Број спасених у овом заводу износи, према званичним подацима, 70 до 83 од стотине.

Г-ђа Луција Бартзет недавно је у Италији завела једну институцију америчког система пробе. По овом систему, условно осуђени малолетници повераца се старатељима, који га надзирава, штити и потпомаже за време условног рока, остављајући га и даље у кругу породице јако она није рђава.

Слични патронажи основани су у Риму, Турину, Флоренци и Неапуљу.

Али, пошто нема нада, да се злочин може уништити и са најширом применом превентивних мера, мора се прибећи и репресивној акцији, али са средствима потпуно различним од оних која нам данас стављају на расположење казнени законици.

Данашњи казнени систем сматра злочин као последицу „рђаве“ воље злочинчеве; идеја о „погрешци“ постала је битни услов за досуђивање одговарајуће казне. Противно овом казна, према схватању криминалне антропологије, одбацује сваку идеју осете да би искључиво постала чиста и проста одбрана друштва против опасних личности.

На супрот моралној одговорности, позитивна школа истиче одговорност социјалну, по којој свака треба да одговара због самог факта који је учинио. Једини рационални и легитимни основ казне остаје њен разлог и њене последице искључиво у циљу друштвене одбране.

Да би казна одговарала овом новом основу, она мора бити сразмерна и прилагодна, не само схватању права и повређеној дужности, већ исто тако и инстинкту злочинца, облику злочина итд. узран свему томе што припада антрополошкој природи злочинчевој. Према овоме потребно је, пре свега, испитати антрополошка злочинца, и на овој начни утврдити којој категорији злочинаца он припада, па тек по том досудити му индивидуалну казну.

Поменимо и осуде са неодређеним роком трајања, које се већ корисно примењују у појединим америчким државама, и по којима је време трајања казне остављено на оцену директорима казнених завода и завода за поправку.

Условно ослобођење сличне је природе, и условно је у већини законодавстава, али се ретко примењује. Криминална антропологија захтева, да се условни отпуст даје тек по извршеном антрополошком прегледу осуђеног, како се њиме не би могли користити непоправљени и душевно оболели злочинци. Све ово, само у много већој мери, преди и за условне осуде, које су такође усвојене у многим законодавствима, на и у италијанском.

Телесно затварање, које је исто тако бескорисно као и скупо, треба потпуно напустити.

И приликом примене казне, и приликом њеног извршења, као и приликом примене свију мера, које су одређене да злочинце врате друштву слободне, активне и покајане, после парочитог и за сваку категорију злочинаца различитог казненог поступања, мора се водити рачуна о индивидуализацији, заснованој на психо-антрополошком испитивању.

За рођење и непоправиме злочинце најбоље је и најзгодније средство њихово елиминисање из друштвене средине. Ово се најбоље може постићи ако се ове опасне личности оставе у сигурним местима, најбоље у земљорадничким колонијама, као вечити затвореници.

Злочинци из нагнаке, који се веома тешко могу распознати, пошто су у блиском сродству са рођеним злочинцима, морају се потчинити скоро истим мерама као и ови, али нешто блажим с обзиром на њихов, мање опасан криминалитет.

Случајне злочинце, парочито поједине њихове категорије, као што су н.пр. псовудо — злочинци, не треба кажњавати затвором, да не би подлегли његовом рђавом утицају. У место овога треба их кажњавати осетним новчаним казнама и осуђивати их на накнаду штете, на принудни рад без затвора итд.

Свака казна за злочинца из нагоје била би некорисна и сувишна, па с тога је довољно осудити их на компензацију учињеног зла. Политичке злочинце, за које постоји већа вероватноћа да ће пасти у повратак, треба прогнати из земље у којој су злочин извршили, и у којој би га могли поновити.

И најзад, за душевно оболеле злочинце позитивна школа предлаже специјалне етаблисмане, у које би се они затварали и неговали.

На овај начин, и у овом последњем и у горепоказаном поступањима са злочинцима, општи циљ друштва биће испуњен. Оно ће се моћи осигурати од личности, које му могу бити опасне, без осете.

Archivcs d' Anthropologie Criminelle № 190—191/1909.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(наставак)

VII

Изненађење.

Господин Етиен, шеф јавне безбедности, известио је одмах, по савету Марк Жордана, гроф де Секото, да се не удаљује од куће, нарочито сутра ово десет сати, јер ће се доћи к њему ради извршења последње формалности, пре но што се приступи сахрани јадне госпође Долорес.

Гроф де Секото наредио је својој послуги да га пробуди тачно у девет сати и у десет мање четврт био је већ готов. Гроф је био потпуно миран, кад му је дошао шеф јавне безбедности у пратњи Марк Жордана, кога гроф није познавао. Мало после дође и иследни судија са својим писаром. Гроф је био још увек безбрижан и присебан, а кад се појави на вратима Марк са оном старицом из улице Пергола и са служавком његове мизохинке Жиане, гроф ирдну обрвом и на његовом се лицу показа више љубопитство, него ли страх. Примио је већ био и целу посету у своме малом салону на првом спрату, и сада се почео питати шта ли се може очекивати од њега и каква је та формалност коју ваља испунити.

У салону је била савршена тишина, само је шеф паријске полиције говорио са истражним судијом, који је дошао у своме делу већ спремљено решење о притвору гроф.

Сви присутни беше су потпуно мирни и посматрали су непрестано гроф, на чијем се лицу сада јасно показивало узбуђење и узнемиреност. Нарочито га је плашило маркизино присуство. Зашто ли је дошао само уз пратњу полиције и истражног судије? Гроф није смео поћи очи, ни погледати своја зета већ је непрестано гледао преда се, шта више, није смео питати ни шта се тражи од њега, јер се бојао да дрхтање гласа

не нада његову узбуђеност. Просто није знао шта да ради. Овако ћутање није могло вечито да траје, јер га прекиде шеф париске полиције који је ословно чувеног детектива:

— Ви имате реч, господине Марк Жордане!

Кад је шеф полиције изустио горње речи, сви су се присутни узнемирили а нарочито гроф де Секото који пребледе као смрт. Знао је за име чувеног детектива и знао је да се његова помоћ тражи за најзагонетније криминалне случајеве. Зашто ли је он дошао овде? Гроф погледа и поче несвесно дрхтати.

Од једном Марк Жордан устаде и рече:

— Веровало се у самоубиство грофице де Секото зато, што су врата била затворена са унутрашње стране собе. Због тога је цео свет држао, да их је затворила сама гроф ица како је нико не би изненадно присилном извршења њене намере. Показаћу вам господо ако ми дозволите, рече Марк Жордан, пришавши изненадном судији да је лако затворити врата и са спољне стране. Окренувши се грофу, рече:

Молим вас покажите ми грофичина врата господине грофе, и отпратите ме до истих, а ни господо изволите са мном.

— Шта то значи, рече гроф?

— То значи да хоћу да расветлим цело ово питање.

— Али то није потребно, господине, пошто је накнадно утврђена цела ствар, рече гроф, који беше више мртан, но жив. И цехом је свету познато, да се грофица сама обесила.

— Не зна то цео свет господине. На првом месту не знам ја и у самоубиство не верујем. На ове последње речи детектив је тако оштро ударио гласом, да је гроф уздрхтао, мало је фалило, да падне на земљу и најпосле промрмља.

— Па шта хоћете ви?

— Да пронађем виновника.

— Али ја вас не познајем господине, рече гроф, и не морам да вршим ваше напритке. Оставите ми моју жену да мирно почива!

— Изгледа ми, као да вам баш није стало то тога, да се ово питање потпуно расветли?

— Господине!

— Држао сам обратно. Ви сте њен муж. Држао сам, као што рекох да ћете ме ви на првом месту прекинути, да употребим све своје силе да би пронашао виновника.

— Ваше су ми услуге непотребне господине, и питам вас, ко вам је у опште дозволио, да се у мој дом увучете?

— Нисам се ја увукао, господине, рече детектив већ сам ја довео цело ово особље: шефа полиције, истражног судију, маркиза де Кеменеа, и ову госпођицу.

— У коме циљу?

(свршиће се)

С француског

Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општинске горњо-бело-речке пита:

„Један грађанин овд. није дошао суду општине г. бело-речке на одређено рочиште 23. септембра т. г. ради расправе спора са другом парничном страном, нити је известанак оправдао, те га је председник општинског суда реферисао и тражио да се казни.

Према овоме реферату, суд општине г. бело-речке узео је окривљеног на одговор, и пошто овај известанак није оправдао, то га је на основу § 128. грађ. судског поступка, за недолазак на одређено рочиште, својом пресудом од 29. септембра т. г. Бр. 2210, осудио на 6 дин. новчане казне у корист општинске касе и 2 дин. у маркама за пресуду.

Осуђени је изјавио је жалбу на ову пресуду и иста је са свима актима достављена Првостепеном Зајечарском Суду на разматрење и решење: ну првостепена суд својим решењем од 3. новембра т. год. № 19.418, није се упустио у расматрање ове пресуде као ненадлежан, наводећи да је надлежан за разматрање само оних пресуда, које су изречене по III части крив. законика и врша исту пресуду са свима актима да се пошаље надлежној власти на расмотрење.

Моли се уредништво Полиц. Гласника за одговор:

1. Да ли је ово решење првостепеног суда правилно и на закону основано; и

2. Ако је решење првостепеног суда правилно и на закону, која је власт надлежна за расматрање овакове пресуде и ко коме законском пропису?“

— На ова питања одговарамо:

У § 128. грађанског судског поступка, који прописује казну кад једна парнична страна не дође на *време* на рочиште, ништа не стоји: има ли места жалби против осуде или не, и ако има, онда којој власти, те би се анохото нарељењу § 239. поменутога закона могло узети да жалбе у опште и не може бити.

Али како су нарељења чл. 27. у вези са чл. 202. Устава земаљског, као дошија, постављена начело, да се против сваке одлуке нижих власти може изјавити жалба вишој власти, то налазимо да и у овом случају осуде мора бити места жалби.

Како ова осуда потиче на примене једнога специјалног закона, то за разматрање одлуке није надлежан првостепена суд, него надлежна полицијска власт као надзорна у смислу чл. 33. закона о уређењу округа и срезова и одлуке Касационог Суда од 17. фебруара 1904 године Бр. 1594.

Према овоме, жалбу са актима осуде треба послати надлежној срескоj власти на ће она учинити даље што треба по закону.

II

Један полицијски писар пита:

„По једној тужби за дело из § 375 *а.* кривичног закона, донесена је пресуда, да се оптужени ослобађа кривичне одговорности но основу застарелости, али да се као слабији у праву упути на суд, да тамо доказује право својине.

Против ове пресуде он је изјавио жалбу, коју је предао ово среској власти, али је сваку жалбу адресовао не првостепеном суду, него на начелство округа.

Како је пресуда наслоњена на § 375 а крив. закона, те би за разматрање био надлежан првостепени суд а не начелство то је сада настало питање: да ли му је жалба у опште благовремена над је ненадлежно упућени а другу није дао на суд у року од три дана.

Моли се уредништво да обавештење: треба ли ову жалбу послати начелству, коме је и упућена, или првостепеном суду, који је надлежан за разматрање, и ако треба овом последњем онда да ли је благовремена?“

— На ово питање одговарамо:

Сличан случај био је предмет сукоба између Првостепеног Суда округа београдског и начелства истог округа, и ми ћемо овде изнети и разлоге суда и начелства и одлуку Касационог Суда, у колико је то за сваку отпар потребно.

Дакле, акт начелства од 9. јуја ове године Бр. 5822. упућен Касационом Суду, гласи:

Против ове пресуде среске власти, Стеван Табаковић и Милан Табаковић, изјавили су благовремено жалбу, коју су адресовали на ово *начелство*, а предали је преко поште власти среза посавског. Власт среза посавског предпином својим од 3. јуја т. год. бр. 11524, спровела је овоме начелству исту жалбу са свима односом актама на расматрање и решење.

Пошто је ожалбена пресуда донесена на основу напред поменутих прамедаба првостепеног суда округа београдског, и како је истом расправљено и питање о кривичној одговорности жалиоца за дело из §. 375 а крив. закона, то је ово начелство нашло да ово није надлежно за расматрање и решење ове жалбе, на је предпином својим од 6. ов. мца, Бр. 5712, сна акта овога предмета пресмотрена спровело на расматрање и решење првостепеном суду округа београдског. Првостепени суд округа београдског пратио је нерасмотрена акта овога предмета овоме начелству предпином својим од 7. ов. месеца бр. 24109, који гласи:

„Жалба № 10202, као што се види није само, изјављена *начелству округа београдског* на пресуду начелника среза посавског № 8782, и од начелства се тражи да исту поништи, а не првостепени суд.

„Без обзира на то, што је пресуда донета за дело, из § 375-а кр. закона, пр востепени суд округа београдског не м оже се упуштати у расматрања поменуте пресуде, кад жалба *није суду* ни упућена, нити се тражи интервенција суда, већ начелства.

На ових разлога врховн. суд округа београдског налази, да се по овој оваковој жалби, која њему није ни упућена, не може ни уништати у расматрање пресудом № 8789, нити по праћа акта нерасмотрена начелству на даљи законн поступак.

„На случај да начелство инак налази, да ово није надлежно за решење по овој оваковој жалби, нека поступи по трећем ставу § 41. кр. пост.“

Налазећи, да је предње резоновање врховтеченог суда по ове неумесно, јер жалиоци по утврђеној пракси и нису морали да означавају власт којој се жале, већ су могли упутити власти протнву чије се пресуде жале акт и у истом казати да је то њихова жалба, а ова је била дужна, да тај акт као њихову жалбу са одговорним актима спроведе на расматрање и решење надлежној власти. Ни то пак. што су жалиоци слоју жалбу адресовали на ово начелство, не може бити разлог, за непадлежност врховтеченог суда за расматрање и решавање исте, само кад такво ожалбене одлуке подлеже расматрању врховтеченог суда и над су жалбене акта благовремено предата дотичним властима. Дешава се сваким даном, да врховтесни судови упућују окружним начелствима нерасмотрене акте, послате им по жалбама њима адресованим на пресуде и решења полицнских власти, у место да их својим решењима одбацују као непадлежни тој власти подносе, као што би врховтесни суд желео, да ово начелство у овоме конкретном случају уради.

На основу свега напред изложеног и § 41, кр. пост. у вези са § 8. закона о устројству Касацијоног Суда, начелство београдског округа моли Касациони Суд, да наволи решити но је надлежан за расматрање и решење овога предмета по жалби протнву пресуде начелника среза посавског овог округа од 3. јула 1909 године бр. 8789, а на ново: да ли врховтесни суд округа београдског или ово начелство.

Поводом овога акта начелства, следовала је одлука Касационог Суда од 16 јуна ове год. бр. 7805, која гласи:

Касациони суд расмотрио је акте сукоба између врховтеченог суда за округ београдски и начелства округа београдског о надлежности за расматрање пресуде начелника среза посавског од 24-ог маја 1909 године Бр. 8789, наречене по оптужењу Стевана и Милана браће Табановића из Вел. Мошунице, због дела из § 375-а казн. законика, — па је нашао: да је за расматрање пресуда по изтупним делима, донесеним по оним одредбама казненог закона, који предвиђају казну већу од три дана затвора, надлежан по §§ 15. и 16. полицијске уредбе, надлежан врховтесни суд, а по постојећој жалби.

По овом оптужењу, а поменутом пресудом, расправљено је спорно питање на основу наређења § 375-а казн. закона, која одредба предвиђа казну већу од три дана затвора, и кад је жалба бр. 10202, на ову пресуду предата у смислу наређења става трећег §§ 15. и 16. полицијске уредбе у року од три дана од саопштења и предата овој власти, која је пресуду и изрекла, онда са свега тога надлежан је за расматрање пресуде бр. 8789 врховтесни суд за округ београдски, а не начелство округа београдског.

Надлежност ову, која је законом одређена, не може мењати то, што су жалиоци на жалби ставили: „Начелству округа београдског“, пошто појединци мимо закон, вољно или у незнању, не одређују надлежност властима за расматрање појединих одлука, са чега је погрешно и начелник срески кад је ове акте писмом од 3. Јулија ове године Бр., 11523, упутио начелству округа београдског, а још више је погрешно дегурни, судија врховтеченог суда округа београдског, кад је одлуком својом Бр. 14149. одбио своју надлежност за расматрање речене пресуде.

И за то је Касациони Суд, а на основу § 41 крим. суд. пост. послао све акте врховтеченом суду за округ београдски на даљи законски поступак.

У овој одлуци Касационог Суда налази се тражени одговор на предње питање.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Велимир Миленковић, келнер, из Булзовића среза прокупачког, 15. овог месеца побегао је из притвора начелника среза косаничког. Он је стар 18 година, у лицу смеђ, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза косаничког Бр. 27509.

Љубомир Павковић, из Лапова, има да издржи 40 дана затвора због горосечења по пресуди врховтеченог крагујевачког суда. Он је стар 26 година, приземљаст, црних малих бркова, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 4376.

Драгутин Ђорђевић, — Календарац, из Великих Крчмара, који је нишао у Доњој Јарушици, одговара за дело из § 155 крим. зак. — Депеша начелника среза лепеничког Бр. 13468.

Препоручује се свим полицијским и општинским властима, да за свима побегли личностима учине најживљу потеру, и у случају проналаска стражарно их упуте властима које су потеру издале, с позивом не означене бројеве акта или депеша.

ПОЗИВ НА ПРЕДАЈУ

Решењем начелства окр. пожаревачког Бр. 18431, од 12. тек. месеца утврђено је, да се **Трајло Ј. Прзуловић**, тежак, из Старчева оз. мавковог, одметнуо испод ово земаљских власти у намери да самовласно живи и казнима дела чини — да хајдукује.

С тога у смислу одредбе чл. 9 зак. о јавној безбедн ости начелство ово округлно позива Трајла Ј. Прзуловића, из Старчева, да се у року од 20. дана од дана ове објаве у „Српским Новинама“ пријави најближој полицијској власти или пресут. суду, што ако не учини начелство ће га по позивном закону огласити за хајдука.

Трајло је стар 23 год., средњег раста, приземљаст, брада се, брнова црна. Очи су му врлаве и погледа разрок; од одела има гуњче и чакшире од прног сукна.

Из начелничке начелства округа пожаревачког Бр. 18431. 12. новембра 1909 год. у Пожаревцу.

ТРАЖИ СЕ

Раде Бојић, бивши цекар, чију слику доносимо, 17. априла ове године отишао је из Крагујевца за Београд ради тражења службе.

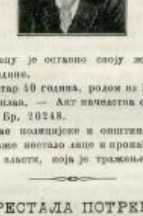

У Крагујевцу је оставио своју жену и дете старо 2 године.

Он је стар 40 година, родом из Крагујевца. У лицу је плав. — Акт начелства округа крагујевачког Бр. 20248.

Нека сва полицијске и општинске власти живо потраже поменуто лице и пронађено упуте поменутој власти, која је тражење захтевала.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Мојсило Станојевић, из Сталаћа, чија је потерница нашла у Бр. 41, од ове године, у руцама је власти, те је тако престала потреба за даљим његовим тражењем.

КРАЂЕ СТОКЕ

Непознати крадљивци украли су Радоју Јовановићу, из Плаве, смеђу длаке доратове, матору $2^1/_2$ године, у десну задњу ногу шутасту, грубе шапице и подсеченог репа. — Акт начелника среза параћинског Бр. 28060.

Непознати крадљивци украли су Михаилу Дреновићу, из Мале Мошунице, једну краву и јуницу. Крава је матора 5 година, длаке жуте, у десно уво ровашена. Јуница је матора $^1/_2$ године, длаке жуте, у десно уво ровашена, шиљарске расе. — Депеша начелника среза посавског округа београдског Бр. 20646.

Ноћу између 12. и 13. овог месеца непознати крадљивци украли су два коња Живојину Стојковићу, из Друговца. Један је матор 13 година, длаке затвореног доратасте са жигом „А“. Други је матор 8 година, длаке отвореног доратасте, на челу шкотаст са жигом „К“. — Депеша начелника среза подунавског Бр. 18609.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 48. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 29. НОВЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа унапред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска звања, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви **„Полицијског Гласника“** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I, благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за секретара прве класе начелства округа рудничког Василија Лазаревића, секретара исте класе начелства округа нишког, — по потреби службе;

за секретара прве класе начелства округа нишког Јована Л. Илића, секретара исте класе начелства округа пиротског — по потреби службе;

за секретара треће класе начелства округа пиротског Милорада Матића, начелника исте класе среза лужничког — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза подунавског Милана Цветковића, полицијског писара исте класе управе вароши Београда — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза тамнавског Добривоја Костића, полицијског писара исте класе среза ваљевског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза колубарског Милована Радојевића, полицијског писара исте класе среза мачванског — по молби;

за полицијског писара треће класе среза мачванског Мирослава Жунићевића, полицијског писара исте класе среза левачког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе начелства округа подринског Радивоја Јелића, полицијског писара исте класе среза тамнавског — по молби;

за полицијског писара треће класе среза колубарског, округа ваљевског, Милана Рајковића, полицијског писара исте класе начелства округа подринског — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза левачког Душана Матића, практиканта Министарства унутрашњих дела, и

за полицијског писара треће класе среза ваљевског Јоксима Брашића, полицијског писара исте класе среза колубарског, округа ваљевског — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. новембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Лазар Нешић, секретар друге класе начелства округа рудничког, на основу § 70. закона о чиновницима грађанског реда, стави у стање покоја с навршењем, која му према годинама службе припада.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. новембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Василије Тодоровић, полицијски писар треће класе среза коцељевачког, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 24. новембра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Претпоставимо ли да дужник propter rem изабере овај други пут, може ли се тада рећи да њему не треба допустити надметање зато што би он био инсолвентан, услед чега постоји врло велика вероватноћа да ње бити у стању измирити излицитирану цену, ако би продаја на њему остала? Ни најмање, јер ако дужник propter rem буде пуштио да се добро, на коме постоје туђи терети, поново и прода, то је, не стога што је он презадужен, него просто зато што је интерес његов такав. Поменимо, његов ће интерес бити такав, ако хипотековане тражбине које стоје на његовом добру износе више него што ово вреди: дужник тада нема материјалнога рачуна да све те тражбине исплати, како би спречио своју евикцију. Истина, ако би он то учинио, он би имао право обратити се личном дужнику, који му дугује заштиту за случај евикције [§ §. 554., 555. и 655. грађ. зак.], нарочито ако је пренос својине извршен теретним уговором (продајом и куповином, разменом, datio in solutum); али на шта му ово право, ако је тражени презадужен, презаduжност која се може сасвим извести из тога факта што је он дозволио да се над њим врши принудна егзекуција? У једном таквом случају, дакле, дужник propter rem има сасвим интереса да не исплаћује хипотекарне повериоце, већ да остани да ови добро узму у поиис и јавној га продаји наплате, уверен да ће, на овој, исто добро купити по једну цену која стоји далеко испод суме свих хипотекованих тражбина. До душе, он и тада трпи евикцију — јер он сада држи своје добро по другом основу, по основу куповине на јавној продаји, а не по основу уговора по коме га је дотле држао — али његова ће штета ту бити много мања него да је, у циљу спречавања пописа и продаје свога добра, измирио сва интабулисана признања. Из овога назиру, дакле, да, за искључење дужника propter rem од надметања, не стоји овај разлог који смо констатовали за спречно искључење личнога дужника, због чега и треба допустити дужнику propter rem да се надмеће: за то лице не може се, као за дужника личнога, претпоставити да излицитирану цену неће моћи исплатити, јер односно њега презумпција презаduжености не постоји, као што је то случај са личним дужником[1]).

[1]) У истом смислу, за француско право, Boitard, Colmet-Daage et Glasson, op. cit., II, p. 483. Ча. 711. франц. грађ. суд. поступка вели да ће вероват но могу

Постоји само ова тешкоћа: како може дужник propter rem лицитирати и купити своју сопствену ствар? Ту правну немогућност ми смо навели као разлог и за искључење личног дужника од надметања. Ми мислимо да, ни у овом погледу, обе ситуације, ситуација дужника propter rem и она дужника личнога, нису идентичне. Јер, док је лични дужник власник и у својим односима са повериоцима — иначе како би се они могли наплаћивати, за ово што им он дугује, из добра у питању? — дотле, за повериоце хипотекарне, дужник propter rem као и да није власник дотичнога добра; јер, када се овако не би узело, већ обрнуто, то јест да се дужник propter rem има сматрати као сопственик и према њима, како би повериоци могли тражити наплату својих тражбина из тога добра? Зар то не би значило да једно лице својим добром, плаћа туђ дуг, противно правилу да се један дуг може наплатити само из имања онога који дугује [§. 471. тач. 1. где се вели: „За наплаћење пресуде но могу се узети у помоћ: туђе ствари . . .“]? Ово објашњење, које се, најзад, може, примати за случај да је дужник propter rem прибавивши једног добра које је већ било под хипотеком, када га је прибавио, не задовољава за случај онога дужника propter rem који је, за обезбеду дуга једног лица, допустио стављање хипотеке на своје добро. Он је ту пристао да, противно горе наведеном правилу, одговара својим добром за туђ дуг. Ипак, и овде треба допустити дужнику propter rem надметање, јер би противна солуција водила теме резултату, да би, као што смо то горе показали, наше законодавство такво лице изложало евентуалном сигурној штети, без икакве користи било по повериоце било по личног дужника, а, приликом тумачења закона, треба избегавати интерпретације које би законодавцу случаје намере приписивале[1].

Аустриски закон о извршењима (Exekutionsordnung) од 1896. године, у своме § 180., вели, такође, само за дужника, Der Verpflichtete, да не може бити пуштен да се надмеће („Der Verpflichtete ist vom Bieten im eigenen und im fremden Namen ausgeschlossen“), из чега излази да би се могао надметати онај чије се добро продаје ако он није, у исто време, и дужник, дакле, могао бе бити лицитант дужник propter rem, било лично било преко заступника (законског или уговорног). Немачки грађански законик ништа не допушта, у §. 1239., да власник заложене ствари, код покретне залоге, може бити надметач; он само поставља за ово тај услов да власник одмах подложи лицитирану цену, јер иначе његова понуда може бити одбачена [„Das Gebot des Eigentümers darf zurückgewiesen werden, wenn nicht der Bertrag bar erlegt wird“][2].

Ако лични дужник не може да лицитира, не треба ни тога извести да то не може ни његова жена, његов син, њен или други који сродник; сва та лица су способна да буду надметачи, исправно, за себе лично, пошто дужник не може купити на јавној продаји ни лично ни преко заступника.[3] Жена дужникова морала би, разуме се, по општим прописима грађ. законика (§. §. 109. и 110. у вези са §-ом 920.), бити снабдевена одобрењем свога мужа, дужника, да се може надметати[4].

Тако је, по Bolfard-y, Colmet-Daage-y и Glasson-y (op. cit. II, p. 452), и у француском праву. Аутори ти додају да жена дужникова може имати нарочито интереса да узме учешћа у лицитирању, специјално онда када је она хипотекарни повериилац мужевљев, у коме случају она има рачуна да добро на продаји изиђе што скупље. На приговор да жена може бити само привидан лицитант [la personne interposée], а да у самој ствари купује, преко ње, њен муж, аутори одговарају да такав договор француски закони не забрањују; подметнуте личности, les personnes interposées, забрањује само грађ. законик, и то код поклона (les donations - чл. 911. и 1099. тога законика).

(НАСТАВИЋЕ СЕ)

Ж. Перић

ПРОДУЖЕНИ ЗЛОЧИН

(НАСТАВАК)

У овом погледу ваља нам овде указати и на начелну стилизацију нашега § 70. кр. зак., којим се подобно своме изворнику овај појам овако одређивао: § 70. „Кад има више дела, којима се само продужава или наставља једно и исто злочин тво или преступљење, она се не могу узимати за више злочинства или преступљења“. То би дакле била та делања, која нису самостална, већ стоје у таквој међусобној вези да се једно другим само настављају.

Анализа појма продуженог злочина.

Елементи су продуженога злочина:

1. Једнистов воље од стране извршеоца.

2. Једнистов објекта противправног нападаја, и

3. Једноликост делања (појединачних актова) којима се предузима продужени злочин.

а.) О једниству воље.

Под једнистном воље ми разумемо једниство умишљаја (dolus-a).

Пре појединачним актовима сваком може бити изнесено одлучивања воље, но из једниства свеодлучног објекта и једноликости појединачних актова изнешена може се извести закључак и о једниству умишљаја од стране учиниоца и о постојању продуженог злочина.

Као што смо видели за ово не мора бити меродавна спољна форма појединачних актова, већ суштина делања учиниочеог. Тако ако је учинилац једном приликом отворио чашу шуну издувши, други пут обио врата на њој (и. пр. за боравишном да понесе напуја, трећи пут на неки други начин успкано у њу (и. пр. кроз прозор и т. п.., то ништа не мора сметати постојању продуженог злочина. Овај битни елемент за постојање продуженог злочина — једниство dolus-a — има судија да утврди у конкретном случају, за шта се он има да послужи свима актима, која су утврђена петрагом. Ако се овакном оценом постигне таква констатација, онда ће се уз постојање и осталих изнетих елемента моћи да узме

лицитирати за дужника (је вели), а то стога што, у француском праву, странце не могу лично водити спор само у периоду суђења тако и у периоду извршења, већ то они чине преко посебног службеног органа суда (ког „officier ministériel“) који се зову les huissiers (В. о овом органима. Bonfils. *Traité élémentaire d'organisation judiciaire, de compétence et de procédure*, Premier Semestre, p. 421; Garsonnet, *Precis de procédure civile*, p. 184.

[1] Мишо се рађа да ми, у тумачењу §-а 478. односно нарочито да продају треба сматрати и „јавном“, и §-а 479. односно одредбе из ове исте материјала ни опај „шио се имања продаје“, нисмо изнели. И заиста, код § 478. ми смо рекли „јавним“ ваља сматрати само онако, и код њих само онда „јавним“ ће дужника propter rem, кад чега тако нашли за продају треба у опште сматрати каквину добра која се продаје, у општи, то јест без обзира на то да ли је тај власник у исти час и лични дужник. Међутим, реч: „и онога чије се имање продаје“, на ово сасвим лишеташно и претучасан смо ми казали да се материјала не треба односе дужника propter rem.

У овако схвати ту ми нема никакве недоследности, јер ако ми нисмо, и код тумачења § 478. као и код тумачења § 479., нити смо крст очима, а тај је да приликом њиху законотворе, ни једна од њих не мора имати у виду код њихо законске интерпретације. Истина, § 8. грађ. зак. вели: „Смисао да каже на реч, и њихово право значење...“, али то је баш зато што су речи најбољи домаћ о томе шта је законодавац хтео. На каки и колешни пропис нема других ова зато, да они који су дали тај пропис тумаче сваког праву коју законодавцу, онако из тога излази да, и при употреби тога најобичнијега интерпретационога правила, треба бити обазрив, што ће рећи да, ако би буквално схватање текста одмах једног сакупља неће бити сагласно са духом целог законодавства, онда схватање дотичнога текста мора се одбацити. Јасно се овај комбинација, ко сам и назвао да се прилаз ка појединачним елементи не сме лично дужнику већ и дужнику propter rem, јер је код њега сумњиво да се прилаз појединачној елементи може електросовима лишити, а њиу опака је, нема сумње, и власнин добра које се продаје, и ако он није дужник. Нема спора, да би законодавац и хтео спомињено, да би се је сами сетио, јер тобом ест ствар. Наше постојеће тумачење овде нам жели другу во једи противна тумачења исклучиво. На кога нехи лолан смо, код интерпретације речи: „и онога, чије се имање продаје“ у § 479., до тога решења за се не може из њиху прошле искључити дужник propter rem: нама законодавца је овде било да се не мора имати у виду ни власник продаје, сетио тога тамо за те лице, нао неизвесно, но може имати у виду једнистну волу, као ова по њему нешто, што значи да је законодавац ту могао хтеште само на личног дужника а не и на дужника propter rem, за кога је он не имао рећи да је изгубио, због чега нема разлога изключити га из надметања.

[2] В. и § 816. (717.) немачкога грађ. судског поступка. Fitting. *Der Reichs-Civilprozess*, S. 557. (Berlin, 1907).

[3] У овом смислу је са дужник не може надметати ни преко опуномоћника, односно преко решење подлога Београдског од 23. Маја 1874. бр. 2... В. Н. Крстић — Г. Николић, ор. cit., стр. 431. („Дужником се лице продаје. Он даје понаи другоме да за њега купи добро које се продаје. Касационе Суд поиути продаји, примећујући, да дужник опта може сам лицитирати опте другога опуномоћити за њега лицитира“, *Loc. cit.*).

[4] И ако у правни ако чести жена дужникова дишитира ко као оббаши купи већ једино стога да је дожнитино отуђење муженљеног добра опутоно ништавно, јер нарушава пропис ко је основу, нема дужникову супругу да надметала. В. Крстић исто о томе опако: „У томе исте је жена дужникова подлучена да лицитира, јер је вицитација продаје право, а лицитира само зато, да купи продају, односно се уроси да се узмити продаје“. Ово је одлука Опште Седнице Касационога Суда од 18. Августа 1875. год., бр. 3639., против које је био И. Крстић. И. Крстић — Г. Николић, ор. cit., стр. 432.

да стоји случај продуженога злочина — сукцесивно остварење једнога злочиначког умишљаја, путем више појединачних актова, који сви скупа стоје у тако[ј] вези, да се има узети да се доцнијим активима само наставља извршење једног већ правим актом учињеног кривичног дела. —

б.) О јединству објекта противправног напада.

Овај појам не ваља схватити у уском облику, јер то не би одговарало суштини појма о продуженом злочину.

Тако дакле не треба да се тражи јединство стварног предмета деликта већ јединство правног добра, јединство правно заштићеног људског интереса, који је предмет противправног напада. Да би овај услов постојао, по правилу мора бити у питању правно добро једног истог лица или бар тако правно добро, које је предмет државне једнога лица.[6])

в.) О једнолико[ј]сти појединачних актова извршења деликта.

Као што се види из нашег раније изложеног, под једнолико[ј]ношћу појединачних актова не треба разумевати сасвим једнолико[ј]ност — једнолико[ј]ност само форме извршења; на против битна је суштина а не форма актова, битно је само дејање а не начин извршења.

Тако једнолико[ј]ност ће постојати онек, кад сваки од тих појединачних актова буде испуњавао услове за постојање једног и истог деликта, у његовој обичној или квалификованој форми. Тада ће стојати повреда једне норме, прекршај једне законске забране, једног законом заштићеног људског интереса. Таква се једнолико[ј]ност тражи за продужени злочин, а не једнолико[ј]ност у ужем смислу, која би подразумевала да се сваким појединачним актом врећа баш један и исти законски пропис.[7])

Као резултат нашете анализе продуженога злочина, налази да је то такође једна од форми извршења кривичних дела, продужно, на начине чињено, извршење истога злочина.[8])

Потпуна слика форме деликта може да стоји и може да се разликује од других форми извршења, али је то разликовање у пракси посао неамо тежак и несигуран.

Тако при оцени постојања деликта у овој форми ваља свакако имати у виду и континуитет појединачних актова, ваља ценити да ли се према времену, начину и свима осталим моментима, који су утврђени истрагом, може с основом узети да су доцнији актови само продужење раније, да стоји прекидано извршење једног истог злочина.[9])

Стална и поуздана правила, која би могла обухватити сваки конкретан случај, не могу да се постане, већ стоје само општа начела, која смо овде и изнели. И таке судија мора у конкретном случају увек да изнуди потребну оцену и њоме да утврди стоји ли случај продуженог злочина или не стоји.

Мора се признати да ће овај посао често изискивати и труда и интелигенције, па и поред тога не би могли бити сигурни да ће га судија у сваком случају правилно решити.

Све ово стоји у толико пре што су и међу учесним правницима подељена мишљења у погледу суштине елемената, на којих се састоји продужени злочин, па се та подељеност може очекивати и код судија, где она такође збиља и постоји.

Компарација кривично-правних последица, на случај задржавања појма продуженог злочина у законодаству и на случај његовог напуштања.

А. При постојању појма продуженог злочина.

1. Измена закона за време тока продуженог злочина.

Узимимо случај кад је продужени злочин чињен за време важења разних закона. Који ће онда закон да се примени на овакав делит?

Пре него што би одговорили на ово питање, ваља нам утврдити, кад се, у погледу на време извршења, има узети да је учињен продужени злочин.

За време кода је учињен продужени злочин има се узети свако оно време, над су учињени сваки од појединачних актова; све то време има се узети као време извршења продуженог злочина. Ово дакле обухвата време од извршења прног па до извршења последњег појединачног акта.[10])

Нашу пажњу заслужују ови примери:

а) Појединн актови продуженога злочина учињени су тада, када такво дело није било законом предвиђено као кажњиво, а други опет, пошто је тако примишљајне учињено.

Раније актови по правилу „nullum crimen sine lege“ или „nulla poena sine lege poenali“ (в. § 2. казн. зак) не могу се казнити и кажњивост се може да примени само на оне актове, који су учињени после ступања у живот кривичног закона, којим су они обухваћени као кажњиво дејање. Раније актови остају без икаквог утицаја у кривично правном погледу.[11])

б) Појединн актови продуженога злочина учињени су под блажим законом а појединн под доцнијим, који је строжији. Но може ће се закону судити тај продужени злочин?

На овај случај неће моћи да се примени начело, које се садржи у пропису § 11. нашег казн. законика, пошто је овде, у свакоју нашег раније разлагала, то кажњиво дело учињено и под блажим и под строжијим законом. И како је дело учињено и под новијим, строжијим законом, учинилац за појединачне актове, који су учињени за време важења тога закона, има већ по њему и да одговара. Према томе и како се нови закон има сматрати да је завршења, нема разлога да се он не примени на цео продужени злочин, као једну целину.[12])

в) Појединн актови продуженога злочина учињени су за време важења старог, а други опет за време важења новог закона, којим се дотично дело, које се по старом закону кажњиво, не казни или се казни блажије.

Овде ће се применити пропис § 2. односно § 11. казн. зак., јер томе ништа не смета случај продуженога злочина.[13])

(наставиће се)

М. С. Ђурђић
члан апелационог суда.

ОСМИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС
ЗА КАЗНЕНЕ ЗАВОДЕ[1])

Сваке пете године одржава се међународни конгрес за казнене заводе. Водеће културних народа шаљу на њ своје делегате, а научењаци, стручњаци и заинтересовани људи узимају учешћа на његовим заседањима.

Од 1872. године, када је у Лондону одржан први међународни конгрес за казнене заводе, ово је први пут да се конгрес држи на америчкоме земљишту, у својој правој отаџбини. Са великом бриљивошћу влада Сједињених Држава већ сама чини све могуће припреме за осми међународни конгрес за казнене заводе, који ће се одржати *септембра месеца 1910.* године у Вашингтону; на тај начин хоће она да омогући, да се конгрес одржи што достојанственије и са што више успеха. Парламент је једногласно одобрио 50.000

---

[6]) Види Х. Мајер-Алеман ор. cit. стр. 347. нарочито примедбу под 9); Dëp op. cit. стр. 103 и сл., где се изложе општи изгледи као материје.

Напомињемо ово примере:

1. Лопов краде у више маха, за исте особе, разне ствари, једне мараве и поцупље, друге хладне или новце итд.

2. Лопов краде у више маха ствари на штуру једног лица, па и не зарачке за се ту једне ствари више сопственици, чијим стварн, које приходу разним лицима, као су ово било лице на чување или послугу или по другом каквом било основу у приватну тога лица, коме је крађа извршена или су са баш и случајно ту нашле.

[7]) Dëp op. cit. стр. 155, 162 и сл., као и тамо наведени писци, противно Лист op. cit. стр. 240 и 267, као и више, наведени код Dëp-а на стр. 161 и 184, прим. под 3).

[8]) Dëp op. cit. стр. 122 и прим. под 4) где се наводи и друга писци.

[9]) Лист op. cit. стр. 266.

[10]) Dëp op. cit. стр. 191. као и писци, тамо означени у примедби под 1.

Међутим по тако наведеним одлукама царевинског суда, за време извршења продуженог злочина умиа се-према извршења потпуног појединог акта. Овака узима и Хелингер уводник нем. крим. права I. 153. Фон Шварце, коментар о. 44 (види код Х. Мајера-Алемана, op. cit., стр. 188 прим. под 10).

Сасвимо напред изложену и Х. Мајер-Алемана op. cit. стр. 118; Оппенхеим op. cit. код § 3 и 4. б., Лист op. cit. стр. 132, 265 и 266.

[11]) Dëp op. cit. стр. 183 и сл; Оппенхеим op. cit, под § 3. в. 3 сф.

[12]) Тако Оппенхеим op. cit. под § 2 п. 12 и; Dëp op. cit. стр. 194; Оппенхеим op. cit. под § 3 п. 22 и други. (Нашо о овоме опширна изложена код Dëp-а на поменутом месту, где су наведени и писци, које уважа, противно овоме, он и у овој науци као и царевинском суду, пошто је почела казнити у §5. броју „Полицијског Гласника“ за 1905. годину. Та је расправа и засебно штампана. *Уредн.*

[13]) Dëp op. cit. стр. 195. и тамо наведени писци (в. примедбу под 2 и 3 на исто страни).

[1]) Целокупан доследници рад међународних конгреса на овом питању, можемо то лако у расправи д-ра Вол. Марковића: „Седми међународни конгрес за казнене заводе“, која је почела казнити у 4-5. броју „Полицијског Гласника“ за 1905. годину. Та је расправа и засебно штампана. *Уредн.*

долара (250.000 динара) на покриће оних трошкова, признавајући важност те организације и цењећи хвале достојни утицај, који су имали ранији конгреси за добро човечанства у борби противу злочина и за уздизање социјалног стања.

Америка је велика земља и у њој су далеко одстојања од једног места до другог. У Вашингтону, где ће се осим међународни конгрес одржати, не могу се наћи сви заводи и уређења, који су од највеће предности на пољу модерних казнених завода и других установа посвећених општем добру. У другим местима наћи ће се довуда, те да се виде сви угледни заводи и угледне установе. Учесницима конгреса треба да се пружи што дубљи поглед у америчанске тековине и у америчанску особеност, те је за то влада Сједињених Држава предвидела путовања по разним местима; и према томе може се већ унапред рећи, да ће научни успех тих излета бити изванредно велик.

Модерни американски поправни систем, неодређена осуда, условна осуда, систем отпуштања осуђеника на часну реч, поступан са препременом отпуштених осуђеника, који сами дају обавештења о себи, судови за малолетнике, драгоцено старалаштво над малолетницима, све су то најновије установе на пољу модерног казненог правосуђа, које су у Америци први пут практично опробане, и делом се може дати већ и оцена о њима; све ће се оне отворити пред учесницима конгреса и допустиће им се да сагледају у њих, јер од тога могу бити значајни утицаји на будућа законодавства свију земаља.

Америка је оснивања међународних конгреса за казнене заводе. Председник Уније Grant, 1871. године, овуномоћио је д-ра *E. C. Wines*-а, да у име Сједињених Држава представе европским владама и да их побуди на учешће на једном конгресу, коме ће бити циљ саветовање о борби противу злочина, о помагању у једнообразности казнених законодавстава и о поправци казнених завода. Д-р *Wines* посетио је Велику Британију, Француску, Белгију, Холандију, Немачку, Аустрију, Италију и Швајцарску са најбољим успехом, и последица његовог неуморног деловања била је та, да је већ 1872. године у Лондону могао бити одржан I. међународни конгрес за казнене заводе.

Лондонски конгрес испуњио је наде које су се у њ полагале; он је створио основицу за одржавање будућих конгреса, и у споразуму са учесницима образовао је међународну комисију за казнене заводе, која је такође служила и као подлога за саветовања за даље конгресе.

Чему тежи конгрес за казнене заводе и шта је све обухватио у своме богатом плану рада, не може се видети само из његовог имена. Конгрес треба да је међународна организација: која истражује изворе злочина, мере за сузбијање и предупређивање његово; која тежи за правилним поступањем и ако је могуће васпитавањем, моралним подизањем и рехабилитацијом злочинаца; која одабира средства, којима се може помоћи деци и малолетницима да не падају у наручја злочину и да се сачувају од последица ранијих грешака; која појачава сигурност друштва од злочина и злочинаца, и, најзад, која има у виду постигнуће што је могуће веће једнообразности у казненом законодавству свију земаља.

Одговарајући тим тежњама, конгрес је подељен у четири одељења, ради стручне обраде целокупног изложеног материјала.

Одељење I бави се основним принципима казнених законика и њиховом практичном применом; ту спадају: организација и управа судова, ток и подела казненог поступка, подела злочина и њихових казни, питања о низдавању кривица и тако даље.

Одељење II обрађује питања модерне управе казнених завода и ту придружује све што се односи на подизање казнених завода, хигијену казнених завода, индустрију њихову, поделу злочинаца, васпитање, поправку и образовање осуђеника, отпуст из завода и стараштво над осуђеницима по изласку њиховом на завода.

Док у одељењу I контингенат сарадника сачињавају искључиво правници свију земаља, у одељењу II заступљени су и практичари — чиновници казнених и поправних завода, лекари и други пријатељи човечанства.

То је исто и код одељења III, које се бави мерама за предохрану и које се задубљује у широко поље социјолошких истраживања о упоредима и мерама помоћу којих би се могло сачувати од злочина.

Одељење IV бави се децом и малолетницима. Питање о заштити деце јесте најважније питање нашега времена, те тако у предмет саветовања тога одељења спадају: казнени поступак и извршење казне над малолетницима, као и мере за чување и заштиту деце.

У исто време извршна орган међународног конгреса за казнене заводе јесте *међународна комисија за казнене заводе*. Она је састављена на по једног члана — заступника сваке народности која је била званично заступљена на првом лондонском конгресу. Комисија се састаје сваке друге године, и њен је задатак, да саставља извештаје о истраживањима у разним државама, и да прибира материјал за сва питања која су потребна ради горњих саветовања.

Као што напред рекосмо, по правилу сваке пете године састаје се међународни конгрес за казнене заводе; ономе првоме у Лондону следовали су даљи конгреси у Штокхолму, Риму, Петрограду, Бриселу, Паризу и Будим-Пешти. Влада оне земље, у којој се конгрес има да одржи и где је званично сазван, пружа у најобилнијој мери приликом и заштиту од стране власти. Нарочитом одлуком сената и дома репрезентаната од 3. марта 1905. године председник Уније овуномоћен је и стављено му је у дужност, да позове позиво за 8. конгрес, који ће се одржати септембра месеца 1910. године у Вашингтону.

За великим одушевљењем већ се сада у Америци приступило припремама, а нарочито су средња важне поправи, који су предузети, да би се и јужно-америчке државе придобиле за општи међународни рад на овом пољу, пошто до сада, сем Кубе и Мексика, друге јужно-америчке државе, нису биле заступљене на конгресима.

Обичава се, да међународна комисија за казнене заводе на годину дана пре састанка конгреса утврди питања која ће бити предмет саветовања и да их са објашњењима што пре да јавности; на тај се начин жели постићи, да се о сваком предмету прибави што већи број извештаја и расправа од научника и интересованих личности. Ти се подаци не читају сви на конгресу, али се прикупе, из основа разраде, изваде се из њих полазне тачке, а што је најбитније приберу се у један преглед и да се на употребу нарочитом референту као материјал за дотични предмет.

При том је од важности по успех саветовања на конгресу то, што се питања моја доносе у расправу још зарана разјашњу што већем кругу стручњака и тако добију безбројна мишљења о тим питањима.

Конгрес у Вашингтону бавиће се овим питањима:

I. ОДЕЉЕЊЕ:

Казнено законодавство.

Питање 1. Ако се узме, да између принципа „неодређене осуде" и основних принципа казненог законика постоје правилни односи, онда

а) Које класе злочинаца треба подвргавати „неодређеној осуди", а које класе треба да буду искључене од ње?

б) Како се може изрећи „неодређена пресуда" без максималног и минималног ограничења, а да не доводи у опасност личну слободу појединаца?

Да ли при испрошавању правилних односа између „неодређене осуде" и основних принципа казненога законика постоји разлог, да се „одређена осуда" ограничи у изнесним случајевима и у изнесним правцима?

„Неодређена осуда" је једна од најновијих појава у казнено-правном животу, и у Америци је већ у примени у 7 држава Уније. У Европи су тој појави стручни кругови поклонили озбиљну пажњу, али ипак је она за њу као и свесним непозната, бар у примени.

„Неодређена осуда" одбацује систем одмазде: она полази са те тачке гледишта, да код сваког злочина игра велику улогу наследност, наклоност, нарав, раздражење, случаји итд. Степен и мера тих околности не могу се никад прорачунати, те је за то немогуће одмерити праву правицу и сваком извршеном злочину приключити „одређену пресуду". К томе још узима се у обзир судијино: схватање, особеност и расположење.

За то „неодређена осуда" у принципу одбацује временно ограничење изрицања пресуде према тежини дела: она неће у општо да казни дело, већ личност учиниочеву и мисли да ће при томе моћи бити најправеднија, кад као крив оглашени учинилац само буде осуђен на казну лишења слободе, али кад се њено трајање одређује по сразмери његове способности да буде у слободи без штете за јавну општност. (наставиће се)

ПРЕДЛОГ

НОВОГ НЕМАЧКОГ КАЗНЕНОГ ЗАКОНИКА

(свршетак)

Остала одузимања слободе која су обухваћена овим законом (завод за рад, завод за лечење пијаница, заводи за лечење и негу неурачунљивих или умањено урачунљивих делинквената, заводи за принудно васпитање) застаревају за три године.

Застарелост почиње са даном, на који је пресуда постала извршном.

Она се прекида сваком радњом власти (надлежне за извршење) управљеном на извршење пресуде.

Сваким прекидом почиње тећи нова застарелост, али и она се иначе свршава истеком двоструког основног рока застарелости.

Ако је због једног дела поред казне лишења слободе изречена и новчана казна, извршење једне не може застарети пре друге.

И онде је предвиђено, кад застарелост извршења пресуде може не тећи.

С овим смо завршили изношење општих и важнијих одредаба општега дела, које су, у осталом, и најпотребније, да би се видело какав дух влада у овом новом предлогу. За то смо и били опширнији у излагању општега дела.

* * *

Посебни је део подељен на пет књига, од којих прва говори о злочинима и преступима *против државе*.

Као *велеиздаја* казни се смрћу напад на живот цара или владаоца које савезне државе.

Због велеиздаје кажњава се доживотном робијом или доживотним лаким затвором, а код олакшавајућих околности робијом или лаким затвором не мањим од пет година, ко *покуша* силом или претњом са силом

1) да пару или владаоцу које савезне државе преотме владалачку силу или ко га покуша спречити у њеном вршењу;

2) ко покуша да измени устав царевине или које савезне државе, и

3) ко покуша да одузме царевини или којој савезној држави област која јој припада.

Припремне радње за велеиздајничку злочин кажњавају се робијом до три године или лаким затвором не мањим од три месеца.

Прописи о кажњавању *издаје земље* исти су као и до сада, само што су предвиђени особито тешки случајеви, код којих казна може бити и доживотна робија.

Под одељак о издаји земље ушло је и *неиспуњење уговора о либерализацији* у време кад је рат избио или је на прагу. Казне су остале исте, само што је учета одредба, да се на место казне тешког или лаког затвора може изрећи новчана казна до педесет хиљада марака.

Као новина у истом одељку ушла је и одредба, да се тежим или лакшим затвором до годину дана казни оно лице, које се у велеиздајничким смеровима иде у каквој тврђави или у каквом другом утврђеном постројењу (или томе слично) за војску или морнар, или у оковини за десет километара одатле, на надлежном чиновнику или надлежној војној личности да нетачне податке о своме имену, своме занимању, месту становања или о своме држављанству. Иста казна постиже и онога, који се у изложеним случајевима не повинује прописима које је издала полиција о пријави свога бављења у тим местима.

Прописи царевинског законика, који су се односили на издају земље пренесени су у овај одељак казненога законика.

У прној се књизи посебнога дела налазе још и одељци о злочинима и преступима *против неприкосновености главара државе, о злочинима и преступима у погледу вршења државних грађанских права, о злочинима и преступима против страних држава, о противзаконитој државној власти*, и о злочинима и преступима *против јавног нарекла*.

Друга књига посебнога дела обухвата злочине и преступе *против државних уредбена*.

У њој су одељци: преступи *против службена у војсци и морнар*, преступи *у погледу верноисповести*, злочина и преступи *са лажним новцем*, злочини и преступи *у погледу правосуђа*, злочини и преступи *против брачних уредбена*, злочини и преступи *против сигурности јавног саобраћаја, опште опасни злочини и преступи*, и злочини и преступи *у јавној служби*.

У категорији опште опасних злочина и преступа урбљени су: злонамерно паљење; указивање предмета који су намештени да спрече опасности по живот грађана, злонамерни бродолом, тровање бунара, повреда заштитних мера против ширења људских болести, повреда заштитних мера против ширења болести од којих стока скапава, и повреда прописа о подизању грађевина.

Трећа књига садржи злочине и преступе *против личности*.

Њени су одељци: *о злочинима и преступима против живота, о двобоју, о повреди тела*, о злочинима и преступима *против личне слободе*, о злочинима и преступима *против благостања, о повреди части* и *о повреди тајни*.

Четврта књига садржи одредбе о злочинима и преступима *против имовине*.

У њој се налазе одељци о *крађи* и *утаји, о разбојништву* и *изнуди, о превари* и *преневери,' о подржавању* и *затајењу, о фалсификовању исправа, о оштећењу ствари* и *оштећењу имања, о игри* на *срећу* и *о зеленашству*.

Пета књига садржи шест параграфа (305—310), и у њима су о побројане радње, које се њиме кажњавају као *штуни*.

Међу штуне долазе радње које се односе на: скитничење, просјачење, страшљивост од рада, блудничење у виду ната, забрану становања у извесном месту и прогонство, неиспуњење дужности надзирања извесних лица, неспречавање извесних казнимих радњи, опасно пијанство, незаштићавање животиња, указивање дешева, недопуштено снимање тврђава, недопуштено улажење у утврђења, прикупљање оружја, тучу са оружјем, узнемиравање грађанства, недопуштену употребу грба, недопуштену употребу униформе, ордена, титула или имена, пресељавање војних обвезника, куповину униформе, превремену скидну жртвама, спасавање отрова и лекарија, спасавање распискавајућих материја, чување и растурање отрова и распрскавајућих материја, опасне пошганске пошиљке, чување ствари које су лако подложне пожару, пожарничку полицију, уличну полицију, заштиту обала, забрану посећивања кафана, давање алкохолних пића личностима којима је посећивање кафана забрањено, опасности за саобраћај новца и исправа, ношење оружја, опасне бунаре, руднте.д., опасне животиње, недавање помоћи у нерешним случајевима или у општој опасности, поремећај мира, заузеће земљишта, одузимање земље, недопуштено узимање сточне хране, повреду надзорне свечаности, уништавање гнезда или ловачке дивљачи, улажење у туђе ловачко имање, пуцање паса на људе, бацање камењем на људе, животиње, вуче или затворене просторије, и на грубо пијанство.

У особито лаким случајевима код свију ових дела казна се може са свим изоставити.

Д. В. Бакић

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ТАЈНА ПЛАВЕ СОБЕ

(свршетак)

— Рекао сам вам, да расветлим ово питање.

— За кога то?

— За мене одговори Марк Жордан, за правду и за цео свет!

Грof је био веома запрепашћен; ноге са му дрхтале и више није био тако дрзак као у почетку. Али ипак није веровао да је могуће доказати његову кривицу. Сигуран је био, да је предузео све потребне мере, да се потпуно обезбеди. Па ипак се нечега плашио. Бојао се, али ни сам није знао, шта. Бојао се овог непознатог човека, који се одједном испречио испред њега и то у моменту, кад је позитивно држао да је цела ствар за увек легла и да се више неће излагати никакној опасности.

Истражни судија се умеша и рече:

— Одазовите се жељи, господине грофе, и пристаните на ову малу демонстрацију, коју ће пред нама извести господин Жордан, јер ће она бити у интересу правде и истине. Као што је рекао господин Марк Жордан, вама треба да је на првом месту стало, као мужу убијене грофице, да се сазна шгаи, на који је грофица Долорес убијена. И ако се она, запета, није сама убила, онда треба пронаћи и казнити убицу.

Грof је осећао да се не може и даље одупирати и да је потпуно малаксао, с тога енергично рече:

— Наводите, господо. Одвешћу вас чачно пред ту собу, у којој још лежи тело јадне грофице. Грof је ишао испред

савију. У тишини су прешли степенице; иза гроба ишли су истражни судија са шефом париске полиције, за њима Марк Жордан, а за овим она старица из улице Перголеза са младом служавком. Док су се они пели горе, цео је свет већ био тамо. Марк Жордан прође вратима, отвори их, покиша ригју са унутрашње стране врата и рече:

— Сада ћу затворити ова врата, господо, са спољне стране. Он извуче из џепа парче свиленог конца, протури га кроз кључаоницу, закачи ригју и затвори врата. Дакле, господо, ви видите да је ствар и сувише проста за једног вештог човека. Сада кад се повуче конац, ригла је потиснута, и врата су затворена са спољне стране. Сада конац треба прекинути и извући.

За време ове мале демонстрације, гроф се од страха и узбуђења купио у зној, али се ипак тже и енергично рече:

— Па шта хоћете с тим?

— Хоћу да покажем да је грофица могла бити убијена и да тај сам факат, што су врата била затворена изнутра не значи, да их је она морала сама затворити и према томе сама себи одузети живот.

— То је могуће, али још није доказано да је убијена.

— Доказаћу ја и то.

— Ко је то могао да има користи да убије моју драгу жену?

— Па ви! рече одсечно Марк Жордан.

Гроф посрну од овог удара, али се ипак поче отимати и промрмља:

Ја! да ви случајно мене не окривљујете?

— Да, вас, јер нам је био потребан конац за вашу метресу.

— Господине!

— Тако је, тако је, јер је тестамент направљен у вашу корист.

Гроф беше као без главе и најпосле рече истражном судији.

— Наредите му да ћути, господине! Ваша је дужност, да наредити овом човеку, да не говори и да ме не клевета, јер ме не познаје.

— Моја је дужност, рече иследна судија, да само слушам.

Гроф је био тако узнемирен, да није имао шта рада, а и светина га је била толико забунила, да најпосле рече:

— Да се неко окриви за овакав ужасан злочин, а нарочито човек мога положаја, потребно је имати сигурне доказе.

— Имам их! назва Марк Жордан.

— Ви их имате?

— Да, господине.

— Који су то докази што стоје против мене?

— Радо ћу вам их показати. Прво сам хтео да покажем овом особу, да је могуће затворити врата изнутра. А сад ако будем доказао да сте ви купили калем свиленог конца.....

— Ја?

— Да, господине.

— Баш сам љубопитљив!

— Свађамо у ваш кабинет за рад.

Гроф више није имао снаге да се одупре. Изгледао је као човек, који је осуђен на смрт и нога воде на губилиште. Одмах је мирно пошао тамо, без једне речи. Кад су ушли у грофову канцеларију, Марк Жордан му показа једну књижу и замоли га, да је отвори, са овим речима:

— Наложите отворите ову књижу, господине грофе.

— А зашто?

— Да бисте нашли калем свиленог конца, којим сте се послужили, да затворите врата.

— Ја?

Истражни судија се погледа са шефом полиције, а старица и млада служавка дрхтаху од страха; сада им је било јасно, зашто је њихово присуство било потребно.

Међутим, гроф се беше потпуно изгубио. Изгледао је, као да не схвата постављена питања. Али му Марк Жордан оштро рече:

— Отварајте ову књижу!

Гроф обори главу, извуче кључ и отвори књижу. Детектив одмах извади калем свиленог конца и тријумфално рече:

— Ево, господо, конац, помоћу кога је гроф затворио врата, пошто је убио грофицу. Овај конац купљен је код ове старице, Розе, која има малу радњицу у улици Перголез. Он показа калем конца старици и упита је:

— Јесте ли ви продали овај калем свиленог конца?

— Јесам, господине, и то овој младој девојчици, која служи код грофице од Тора. Млада девојка, по имену Конституција, посведочи речи ове старице.

Гроф не рече ништа, већ отвори једна врата, која беху иза њега и одједном нестаде.

Марква лежерно уздахну и узвикну:

— Најпосле, смрт моје сестре неће остати некажњена! Знао сам ја, да се она није обесила, већ да је убијена.

За ово време, шеф полиције са својим жандармима гоњио је убицу и ухватили су га баш у моменту, кад је исцио чашу цијанске цијеђе. Дејство отрова било је ужасно. Гроф је само узвикнуо и опесешћен пао у руке жандарма. Један од жандарма, који је пренео грофа у другу собу, прича ужасне детаље:

Док га је преносио у другу собу, гроф је страшно повраћао и на уста избацивао парчад од црева! Цела му је утроба сапрснео изгорела од ужасног дејства отрова.

Одмах за овим, инспектор полиције, са комесарима и жандармима, отишао је у улицу Вебер, у којој је становала гроћица од Тора, која је после већих напора ухапшена за убиство гроћице де Сексето.

С француског
Милутин Т. Марковић

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам она питања:

I

Деловођа општине варошице Мионице пита:

„Један општински суд, пресудом својом казнио је извесно лице са 10 дана затвора, за дело из § 327. тач. 1. крив. закона, и ту пресуду над осуђеним одмах извршио, у смислу § 15. и 16. полиц. уредбе.

Осуђени најави жалбу против горње пресуде, и дотични првост. суд, са извесних својих разлога, *поништи* ожалбену пресуду.

Долже је сва та процедура између општ. и првост. суда извршена, осуђени је казну издржао и пуштен у слободу.

Настаје питање:

1. Могу ли дотични општ. чесници бити кривично одговорни, што је неко издржао затвор, а о тој његовој казни не постоји пресуда — јер је поништена?

2. На какав начин општ. суд може да правда ту своју радњу — лишење слободе, кад пресуда о томе не постоји?

3. Шта у овакном случају треба општ. суд да ради?

Учтиво молим уредништво, да преко „Полиц. Гласника“ изволи изнети своје мишљење о овом конкретном случају“.

— На ово питање одговарамо:

По § 15. и 16. „Полицијске Уредбе“, власти могу одмах извршивати своје пресуде за дела из § 327. кривичног закона, не чекајући да пресуда прво постане извршном.

Према томе, ако је исцеђењем утврђена кривица по § 327. т. 1. за коју је општински суд изрекао пресуду, и нема доказа да се општински суд намерно учинио „новинин“, онда општински чесници, који су изрекли пресуду и одмах је извршили, не могу одговарати за лишење слободе, јер им је закон пружио права да ураде оно што су урадили.

Та околност, што је првостепени суд поништио пресуду из каквих формалних разлога, не кајуће и то, да тој пресуди у опште није било места него само то, да је пропуштено извршење једне законско одредбе и кад се и то исправи, онда суд има права *да донесе нову пресуду*, којом би *изложеку казну затвора урачунао и обухватио*.

Чак и у случају, да је првостепени суд нашао да не стоји дело из § 327. кривичног закона, али не буде било доказа да је општински суд намерно хтео оним путем лишити слободе осуђеног, не би чесници могли одговарати за лишење слободе, пошто су они ушли у оцену дела и нашли да стоји случај § 327. т. 1. јер се за погрешну примену закона не може одговарати.

Наравно, да би у овом последњем случају осуда била неправедна, и за такве се случајеве у извесним земљама даје задовољење за неправедно одлежани затвор, али наше законодавство још није усвојило ту праведну новину.

Како, међутим, овај пример казује, да се брзим извршењем пресуде може наћи неправда појединцима, то је сасвим да се увек сачека одлука надлежног суда, па онда приступи извршењу пресуде.

Да су, у осталом, изнесени и раздоси првостепеног суда са којих је пресуда поништена, онда би се могао дати прецизнији одговор.

П

Суд општине старчеваче, актом својим Бр. 1186. пита:

„Општински суд има неколико предмета, по којима има да наплати кривичне трошкове.

Један од ових дужника нема нигде ништа од свога имања, него је упутио суд да узме у попис овај део очевог имања, који му припада као наследство.

Кад је суд позвао његовог оца да плати трошкове или одреди шта ће се у попис узети, он је изјавио, да неће да плати, нити пристаје да му се што узме у попис, јер, вели, сви његови не живе у задруги са њим, пошто га је он отерао из своје куће и у опште искључио из наследства.

Да је сина искључио из наследства, поднео је „Српске Новине“, где је то искључење објављено.

Моли се уредништво за обавештење: да ли суд сме извршити наплату кривичних трошкова из имања очевог, кад је он сина искључио само преко новина и не и другим судским путем, и да ли то искључење вреди нарочито за случај, кад је кривица учињена пре искључења, и ако се наплата не сме извршити из очевог имања, може ли се дати уверење о немајтини.

Напослетку, да ли то искључење важи само за живота очева, или и после смрти овога?“

— На ово питање одговарамо:

Ако је осуђени *за време извршења* кривице био у *заједници* са оцем, и ако је кривица учињена на користољубља, онда се, по § 325 а кривичног судског поступка, могу наплатити из очевог имања трошкови о којима говоре тачке 4. и 5. § 322. и 325. поменутога закона.

Ако, пак, осуђени није био у заједници са оцем, нити је дело учињено из користољубља, онда отац није дужан ништа плаћати за њега.

Према овоме, ако је искључење извршено пре учињене кривице, и осуђени у истини није био тада у заједници са оцем, онда се ни они трошкови не могу наплатити из имања очевог.

Буде ли овај последњи случај, онда суд може издати уверење о немајтини осуђеног без икакве бојазни и одговорности.

Каква је предност искључења после смрти родитеља, то се регулисала у смислу § 480. грађ. судског поступка, и зависи од начина на који је извршено.

III

Суд општине лаудолске, актом својим Бр. 1085, тражи обавештење о примени тачке 5. чл. 109. и чл. 110 закона о општинама, истичући нарочито ту околност, што чл. 9. Устава земаљског условљава саслушавање грађана пре изрицања осуде.

— На ово питање одговара му се, да своја деловођу и остале чланове упути да боље прате ово што у листу излази, па неће бити нагнани да траже обавештење и о оним питањима, која су давно објашњена.

А ово питање, које он истиче, опширно је објашњено у бр. 39. „Полицијског Гласника“ под I. за 1908. годину.

Нека се, дакле, тамо потражи одговор на постављено питање.

IV

Писар општине планске, у срезу параћинском, пита: да ли за председнике општинских судова, по селима, могу бити изабрани они, који поред осталих услова плаћају и 25 динара пореза заједно са државним прирезом?

На ово питање уредништво не може сада да му одговара на штету других важнијих питања, јер је оно већ објашњено у бр. 16. овога листа за 1908. годину под IV, па нека тамо потражи потребан одговор, кад у своје време није пратио шта у листу излази.

V

Суд општине забуковачке, актом својим Бр. 1478, пита:

1. како ће се наплаћивати од дужника храна, која им је у 1905. години плаћена као оскудним у храни од стране Управе Фондова; и

„2. како ће се наплатити кантарска аренда од арендатора за раније године, пошто је нису хтела платити драговољно?“

— На ова питања одговарамо:

Како ће се наплаћивати позајмљена храна оскудним лицима у 1905. години, објашњено је у бр. 32. „Полицијског Гласника“ за 1908 годину под I.

Како ће се, пак, тражити наплата аренде, објашњено је у бр. 18. овога листа за 1907. г. под III.

Нека суд тамо потражи потребне одговоре, кад већ раније није њоме рачун о ономе, што се у листу објашњава.

VI

Деловођа општине барошевачке пита:

„Учтиво молим уредништво за објашњење: постоји ли каква одлука општег седнице Касационог Суда о наплатама и накнадама штета, причињених другом продајом имања на штету првог купца према § 465. и 484. грађ. суд. поступка, т. ј. да ли је Касација објавила *пропаст ли цео* *један купац само изузев или мора платити и сву разлику између прве и друге цене?*“

— На ово питање одговарамо:

У броју 28. „Полицијског Гласника“ за 1907. годину под I. опширно је изнесено, каква је пракса наших и нижих и виших судова у случајевима, који су истакнути предњим питањем.

Тамо су поменуте и одлуке првостепених судова, даље Апелационог и Касационог Суда, па је, напослетку, изнесено и само мишљење уредништва.

Требало је редовно пратити шта се у листу износи, па се онда не би изазвало са излишним питањима.

Нека се, дакле, прочита сада поменуто објашњење, па ће се наћи тражени одговор.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У затвору пачелства округа нишког налазе се два већ добро позната кошмара: **Ђорђе Јовановић**, звани „**Брица**“, и **Ђокица Петровић**, звани „**Музикант**“. Комесар железничке полиције у Нишу, пошље је фотографије ове дворске кошмара, с молбом да се изнесу

Ђорђе Јовановић

у „Полицијском Гласнику“, те ако би која част или приватни знаци да су они извршили какво значајно дело, моле се да о томе известе комесара с позивом на његов акт Бр. 179.

Ђорђе је родом из Ниша, стар 19 година, по занимању берберин, али нетом, суботом

Ђокица Петровић

и недељним данима баве се поткарењем заната. Нарочито је вешт у сечењу коса, а нешто крши и преваре. Обично претражи на улици кос сељака и спопадне га као му је овај нашао изгубљени новац; онда одбија то од себе и правдајући се показује му свој новчаник

Ђорђе се користи тим приликом извуче новац и прави покушаје да себи. — Сем тога има обичај да се направи да је непосиат дошао у варош, па се погоди код кога берберина да ради; неке недеље ради берберски посао, али неки пазарни дан изађи на пијацу и тора свој оскудни коначарски занат. До сада је небројено пута поступио наизнавао.

Бошкица је такође родом из Ниша, а стар је 22 године. Он је веома опасан у варошу, прекрђен је песарош и ординаран крадљивац; најрадије бира за своје жртве Македонце и према њима врши разноврсне своје операције; не пресеца но од опасних праћа, а бани се кокарошком и но вашарима.

Њихове се фотографије оних поћара и у том циљу, да би их публика добро упознала и у будуће се њих боље чувала.

ПОТЕРЕ

Васиљије Никић, из Скробишке, одговара код начелника среза заглиовског за дело из § 188. казненог закона, али се налази у бегству. Он је стар 36 година, раста средњег, бркова црних, у сеоском оделу. — Депеша начелника среза заглиовског Бр. 17916.

Ангелина, жена **Милана Стаиимировића**, из Белаки Дреновог, извршила је опљачку праћу у среду тренутичном и побегла непознато куд. Она је стара око 20 година, у лицу смеђа, омањена, лепушкаста. — Депеша начелника среза трстеничког Бр. 18288.

Драгослав Ресимић, музикант из Чачка, одговара код начелства округа чачанског за неке крађе, али се не зна где му је место пребивања. Он је стар 24 године, раста средњег, малих црних брковa, над горњом усн. — Акт начелства округа чачанског Бр. 16149.

Срећен Голубовић, осуђени пешиор казненог завода, 23. тек. м-ца побегао је са рада.

Он је стар 23 године, висок, плавих очију, малих брковa; у одлу је цивом, сукненом, са шајкачом на глави и опанцима на ногама. — Депеша управе пешиог казненог завода Бр. 3088.

Новица Радивојевић, тежак из Г. Лешнића, 21. тек. м-ца извршио је једно убиство и по том побегао. Он је стар 26 година, средњег раста, у лицу црномањаст. — Депеша начелника среза ковинчког Бр. 10791.

Непознати крадљивац 24. овог месеца извршио је крађу Јента Трнуновићу, предузимачу из Пожаревца, и том приликом одњео му два џепна сата са ланцима од сребра. Крадљивац је био радник у служби код Јевте, но ми му се не зна; родом је из Раче, приомаљаст, малих брковa, висок, сув у сеоском оделу. — Депеша начелства округа пожаревачког Бр. 19041.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегли начиностима учине најмању потеру, и у случају проналасна страживано их упуте властима које су потеривање издале, с позивом да означено бројено акта или депеша.

УБИЈЕН ХАЈДУК

Никола Радивојевић, оглашени хајук, чију смо потеривцу изнели у 37. броју ов ове године, убијен је, те је престала потреба за даљим његовим тражењем.

ТРАЖЕ СЕ

Марију, жену **Раде Копелета**, талијанца из Београда, која је још 1. овог месеца нестала отуда отумарала, тражи Управа града Београда. Она је стара 59 година, приомаљаста. — Акт Управе града Београда Бр. 53153.

Живојин и Живан, синови **Љубомира Живановића**, из Брегуља, среза тимочког, 17. овог месеца отумарали су од своје куће и до сада се не зна шта је с њима. Живојин је стар 14 година, нлао, малог раста, у сеоском оделу. Живан је стар 14 година, висок, сув приомаљаст, у сеоском оделу. — Акт Управе града Београда Бр. 54639.

Младија, или **Радојла Ђурић**, из Велике Дренове, отумарала је неки дан из њеног села у правцу Крушевца и до сада се није вратила. Младија је била подсејница Милана Јаћовића из В. Дренове, стара је 14 година, у лицу приомаљаста, сунчавана; на себи има сукнену интерију, на глави белу мараму, боси. Сумња се да није одведена за какву разну радњу. — Депеша начелника среза трстеничког Бр. 18566.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже нестали лица и проналажене упуте напоменим властима, које су тражење захтевале.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

По представи Министарства иностраних дела, могуће је, да **Фридрих Ото Кинемунд**, пошћаски чиновник из Алзеса, чију смо адресу изнели у 37. броју од ове године, путује и под именом **Карла Линке** пошћанског асистента, чију војничку исправу има при себи; него тако обрћа се свима властима и на молбу **Валтера Јунге-а**, кожарског трговца из Франкенхала, јер је могуће, да и под његовим именом путује Фридрих. — Акт Министарства унутрашњих дела Пбр. 24574.

Непознати крадљивац упао је из ноћи у финансијске стражаре на чукарици једну пушку Бр. 4114, моделе 1880 год., серија 3. О појави крадљивца или ове пушке нека известити Управу града Београда с позивом на акт Бр. 52991.

Тодор Константиновић, из Алексинца, бив. жандарм. ухваћен је у Нишу без записка и исправа. Приликом претреса код њега су нађене следеће ствари: Један џепни сат са једним гравираним капиом, на коме стоји натпис „8 дена“, и који се сваког осмог дана навија; један џепни сат са два капка „Аниер“ са 15 рубина и шпарани капцима; једна капина бурма са овалним гравираним натписом „М. В.“; један златан прстен са симболима вере, љубави и наде, са уврштеним рукама и без иницијег жига. Тодор је у лицу нав, малих плавих брковa, развијен, средњег раста, кошчат. — Скреће се свима властима и приватима, ако би знали сопственике покрадених ствари, да о томе одмах известе начелство округа нишког с позивом на допешу Бр. 25387.

МАНГУП СТОКА

Код начелства округа моравског пали се једна мангуп кобила, мајора 6 година, длаке алатасте, на гребену има белу белегу. Сопственик нека се обрати поменутом начелству с позивом на акт Бр. 12097.

КРАЂЕ СТОКЕ

Ноћу између 21. и 22. овог месеца, непознати крадљивци украли су Вујици Милошевићу, из Плаћине, једног коња, мајора 14 година, доратастог, са жигом „К“. — Депеша начелника среза моравског округа пожаревачког Бр. 21685.

Ноћу између 18. и 19. тек. м-ца украдено је 28 брава овница Петру Јеремићу, тежаку из Ћуприје: 20 су брава беле, а 8 црне длаке. — Акт начелства округа моравског Бр. 12459.

Обрћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове крађе и крадљивце.

Штампа Краљ. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 49. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 6. ДЕЦЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа унапред, и то најмање на пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска иѓлеђства, а за све друге претплатнике у општ 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одликовани су:

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ СТЕПЕНА:

Јоца П. Пешић, председник општине смедеревске;

Вучета Стојановић, свештеник из Параћина;

Димитрије Ђорђевић, трговац из Београда;

Живко Стојаковић, индустријалац из Ниша.

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Мидорад Тадић, апотекар из Ваљева;

Радисав Јеремић, економ из Велике Плане, председник окружног одбора смедеревског;

Панта Јанковић, председник општине лазаначке;

Обрад Мојсејевић, индустријалац, председник општине грочанске;

Илија Бранковић председник општине рипањске;

Василије Вукићевић, свештеник из Тузара;

Коста С. Поповић, свештеник из Врањске Бање;

Петар Христић, трговац из Пирота;

Анта Анђелковић, економ из Великог Јованова;

Михаило Максимовић, учитељ из Ваљева;

Крста Солујић, председник окружног одбора округа рудничког;

Матија Којић, председник општине боговачке, округа рудничког;

Харитон Марковић, трговац из Сурдулице;

Сретен М. Поповић, свештеник у Белој Паланци;

Игњат Тодоровић, председник општине пожаревачке;

Шалом А. Русо, јакон старе синагоге београдске;

Вујица Кремановић, председник окружног одбора округа топличког;

Михаило Илић, трговац из Београда;

Радисав Јовановић - Ресавац, трговац из Београда;

Богдан Милановић, трговац из Сарајева;

Сретен Петровић, председник општине младеновачке;

Драгољуб Илић, трговац из Свилајнца;

Божа Милановић, трговац из Шапца;

Никола Н. Крстић, трговац из Београда;

Стојан Аранђеловић, свештеник из Крупца;

Митар Мићић, економа из Турековца;

Лазар Јовановић, председник општине рогачићске;

Сретен Стошић, председник општине нечанске (округа београдског);

Мита Ристић, трговац из Ниша;

Станимир Јовановић, економ из Забљаће;

Милан Стевановић, економ из Мазе Јасиковце;

Јован Мићић, економ из Чајетине;

Обрад Ћебић, земљк из Дљина;

Јован Г. Јовановић, трговац из Ниша; и

Младен Цојић, економ из Штубика.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. новембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих дела, одликовани су:

Орденом Светог Саве
ТРЕЋЕГ РЕДА:

Д-р Сава Петровић, практичан лекар у Паризу;

Орденом Светог Саве
ЧЕТВРТОГ РЕДА:

Д-р Станислав Новаковић, практичан лекар у Београду; и

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ РЕДА:

Д-р Храниславе Јоксимовић, лекар среза темнићског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела. 30. новембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра Унутрашњих дела, одликовани су:

Орденом Светог Саве
ПЕТОГ СТЕПЕНА:

Димитрије Христић, срески начелник у пензији и секретар окружног одбора врањског, и

Михаило А. Стевановић, учитељ у Врању и члан окружног одбора врањског.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. новембра 1909. год. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу октобру 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца октобра извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	44
2.	**Детоубистава**	2
3.	**Нехотичних убистава**	4
4.	**Покушаја убистава**	36
5.	**Разбојништава**	11
6.	**Силовања**	2
7.	**Тешких телесних повреда**	23
8.	**Паљевина**	79
9.	**Опасних крађа**	178
10.	**Злонамерних покушаја туђих ствари**	10

Од изложених дела пронађено је:

Убистава	37	или 84	%
Детоубистава	1	„ 50	%
Нехотичних убистава	4	„ 100	%
Покушаја убистава	35	„ 97	%
Разбојништава	10	„ 91	%

Силовања . . . . . 2 „ 100 %/₀₀
Тешких телесн. повреда 23 „ 100 %/₀₀
Паљевина . . . . . 4 „ 0·5 %/₀₀
Опасних крађа . . . . 39 „ 21·9 %/₀₀
Злонамерних поништења туђих ствари . . . . 5 „ 50 %/₀₀

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (30), за тим помоћу *тупог оруђа* (6), помоћу *оштрог* (5), *дављењем* (2) и *тровањем* (1).

Узроци њихном извршењу леже у *међусобној свађи* за 12 случајева, у *освети* за 11, у *вршењу звањске дужности* за 4, у *користољубљу* за 3, и у по 1 случају: *у нужној одбрани, аффекту, одбрани кућевине, домаћој расври, домаћој неарлици, одбрани породице, страху од казне, љубомори* и *неморалним побудама*; за 5 случајева узроци су *непознати*.

Посматрана према местима у којима су извршена, најхоженија убистава јављају се: у срезу подунавском 4 (1 непронађено), у срезу левачком 3, у срезу грочанском 2 (1 непронађено), у срезу копаоничком 2 (1 непронађено), у срезу јадранском 2, у срезу расинском 2, у срезу млавском 2 (1 непронађено), у срезу прокупачком 2 (1 непронађено), у срезу косаничком 2, у срезу пожешком 2 и по 1 у срезовима: врачарском, влаотиначком, гружанском, јасеничком, трстеничком, беличком, деспотовачком, бањском, нишавском, пожаревачком, расинском (непронађено, звишком, качеричком, оранском (непронађено), зајечарском, добричком, златиборском, ариљском, моравичком, студеничком и у варошн Крагујевцу.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: звишком и зајечарском (непронађено).

Нехотична убиства извршена су по 1 у срезовима: таковском, подунавском, оранком и прокупачком.

Покушаји убистава извршени су: у срезу косаничком 4 (1 непронађен), у срезу златиборском 4, у срезу колубарском округа београдског 2, у срезу деспотовачком 2, у срезу посаво-тамнавском 2, у срезу подунавском 2 и по 1 у срезовима: космајском, врачарском, влаотиначком, гружанском, јасеничком, поречком, беличком, ресавском, нишком, јадранском, пожаревачком, млавском, хомољском, звишком, зајечарском, бољевачком, прокупачком, жичком и у варошима Шапцу и Зајечару.

Највећи број оних дела извршена су у међусобној свађи (за 12 случајева) и освети (за 11).

Разбојништва су извршена: у срезу зајечарском 4 и по 1 у срезовима: подгорском, гружанском, јасеничком, оба моравска, оранком (непронађено) и бољевачком.

Силовања су извршена по 1 у срезовима: гружанском и алексиначком. Кривци су похватани.

Тешке телесне повреде извршене су: у срезу темнићском 2, у срезу јасеничком округа смедеревског 2, у срезу оранком 2, у срезу зајечарском 2, у срезу студеничком 2 у срезу жичком 2 и по 1 у срезовима: гружанском, неготинском, брзопаланачком, беличном, моравском округа нишког, алексиначком, љубићском, рачанском, црногорском, златиборском и ариљском. Кривци су во свима овим делима пронађени.

Паљевине су извршене: у срезу звишком 6, у срезу јасеничком округа крагујевачког 4, у срезу деспотовачком 4 (2 непронађене), у срезу подунавском 4, у срезу грочанском 3, у срезу неготинском 3, у срезу параћинском 3, у срезу качеричком 3, у срезу ваљевском 3, у срезу прокупачком 3, у срезу крагујевачком 3, у срезу врачарском 2, у срезу космајском 2, у срезу брзопаланачком 2, у срезу левачком 2, у срезу таковском 2, у срезу добричком 2 и по 1 у срезовима: оба колубарска, посавском округа ваљевског, тамнавском, ваљевском, јабланичком, пољаничком, гружанском, крагујевачком, крајишком, поречком, копаоничком, жупском, беличком, ресавском, бањском, јадранском, хомољском, оранком (пронађена), зајечарском, тимочком, пожешком, ариљском (пронађена), пригорском и студеничком.

Вредност свих оних паљевина износи око **15.200** динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду **10** (3 пронађене, у срезу гружанском **9** (1 пронађена), у срезу јасеничком **9** (1 пронађена), у срезу параћинском **9** (5 пронађених), у срезу хомољском **8**, у срезу крагујевачком **8** (2 пронађене), у срезу грочанском **7** (3 пронађене), у срезу звишком **7** (1 пронађена), у срезу голубачком **6**, у срезу пожаревачком **6**, у срезу тимочком **6** (2 пронађене), у срезу посаво-тамнавском **5**, у срезу моравском опр. пожаревачког **5** (4 пронађене), у срезу зајечарском **5** (1 пронађена), у срезу бољевачком **5**, у срезу подгорском **4**, у срезу посавском опр. ваљевског **4**, у срезу алексиначком **4**, у срезу пожешком **4** (1 пронађена), у варошн Пожаревцу **4**, у срезу поречком **3** (1 пронађена), у срезу трстеничком **3** (1 пронађена), у срезу темнићском **3** (све пронађене), у срезу млавском **3**, у срезу качеричком **3**, у срезу моравском **2** (1 пронађена), у срезу темнићском **2** (1 пронађена), у срезу јабланичком **2** (1 пронађена), у срезу јасеничком округа крагујевачког **2**, у срезу неготинском **2**, у срезу ужичком **2**, у срезу ресавском **2**, у срезу нишавском **2** (1 пронађена), у срезу ужичком **2**, у срезу жичком **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, врачарском (пронађена), пчињском, крајишком (пронађена), рашљанском, левачком (пронађена), беличком (пронађена), деспотовачком, мачванском опр. нишког, јадранском, мачванском, јасеничком опр. смедеревског, подунавском (пронађена), оранком, пригорском и у варошима: Крушевцу, Нишу, Пироту, Шапцу (пронађена) и Ужицу.

Вредност покрадених ствари износи око **15.000** динара.

Злонамерна поништења туђих ствари извршени су по **1** у срезовима: подгорском (пронађен), хомољском (пронађен), беличком (пронађен), ресавском, подунавском (пронађен), таковском, качеричком, тимочком, пожешком и пригорском (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око **2150** динара.

Поред ових дела у Србији је извршено у месецу октобру још и **14 самоубистава** и то у Београду 2, у срезу ваљевском 2 и по 1 у срезовима: подгорском, нишком, млавском, таковском, зајечарском, прокупачком, пожешком, студеничком и у варошима Ваљеву и Шапцу.

Ова су самоубиства извршена: *ватреним оружјем* (9) и *вешалом* (5); а узроци њихном извршењу леже: у *дугој болести* за 4 случаја, и по 1 случај у *тешкој савести, осуди, у чистољубљу, у рђавом домаћем животу, у страху од казне*, у *очајању*, и у *душевном растројству*. За 3 случаја узроци су *непознати*.

Покушај самоубиства извршен је један у срезу колубарском (*ватреним оружјем због љубави*).

Општи преглед са дела изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убистава	Детоубиства	Нехотична убиства	Покушаји убистава	Разбојништва	Силовања	Тешке телесне повреде	Паљевине	Опасне крађе	Злонамерна поништења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубиства
1	Округ београдски	3	—	—	4	—	—	—	3	15	—	—	—
2	„ ваљевски	—	—	—	1	1	—	—	4	10	1	3	1
3	„ врањски	1	—	—	1	—	—	—	2	3	—	—	—
4	„ крагујевачки	2	—	—	2	2	1	3	3	28	1	—	—
5	„ крајишки	—	—	1	—	—	—	2	2	7	0	1	—
6	„ крушевачки	5	—	—	1	—	—	—	—	7	2	—	—
7	„ моравски	3	—	—	5	—	—	3	11	17	2	—	—
8	„ нишки	1	—	—	3	3	1	2	4	6	—	1	—
9	„ пиротски	1	—	—	—	—	—	—	—	5	—	—	—
10	„ подрински	2	—	—	4	—	—	—	1	8	1	—	—
11	„ пожаревачки	5	1	—	5	1	—	—	7	20	—	1	—
12	„ руднички	—	—	—	—	—	—	—	3	2	2	—	—
13	„ смед. ресавски	5	—	3	2	1	—	—	4	2	—	—	—
14	„ тимочки	1	1	—	3	5	—	2	5	10	1	1	—
15	„ ужички	5	—	1	—	—	—	—	5	—	—	1	—
16	„ чачански	2	—	—	1	—	—	—	4	3	0	2	1
17	„ ужички	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	—
18	Управа града Београда	—	—	—	—	—	—	—	—	10	—	2	—
	Свега:	44	2	4	38	11	2	23	79	173	10	14	1

Из канцеларије Антропометријско-Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 1. децембра 1909. године АБр. 2233, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Још ћемо, односно дужници и лица под стечајем, напоменути само ово: да пишта не смета да дужник и лице под стечајем могу лицитирати, као пуномоћници, за неког другог, само ако тај други има лично способности да буде надметач на јавној продаји. Н. пр., продаје се имање једног лица које је тутор, то лице, ако не може лицитирати за себе, може, на начин како то предвиђа закон о старатељству, лицитирати за своју пупилу. Ту не бисмо имали никакву повреду §-а 479., јер ту је дужник само формални надметач, правог надметач, овај на ноге зависи тај пропис, јесте маса (пупила), јер Qui mandat ipse fecisse videtur.

Да лице под стечајем може бити пуномоћник (уговарач, заравно, поштo, по чл. 21. зак. о старатељству, „Не могу бити старатељи ни супомоћници старатеља: 6., који се под стечајем находе“), о томе не може бити сумње. На врлог месту, као што само већ казали, лице под стечајем не губи правну способност, због чега оно може да закључује уговоре. па, дакле, и уговор о пуномоћству (§ 609. грађ. зак.). Затим, зато што се пуномоћник не обавезује оним правним послом који за свог властодавца закључи, већ возује овога (§ 620. грађ. зак.), могу бити пуномоћници и релативно неспособна лица (§ 621. грађ. зак.), н. пр., малолетници од седме до двадесет прве године или расипнике. (Малолетник до седме године или умно оболело лице не може бити пуномоћник: власт пуномоћникова проистиче из уговора о пуномоћству, а та лица, као апсолутно неспособна по § 533. грађ. зак., не могу закључити никакав уговор). Ако би, поводом пуномоћства, стечајни дужник поставе дужника свога властодавца, н. пр., у случају §-а. 617. грађ. зак., разуме се да такав његова обавеза не би имала дејства према стечајној маси (§ 25. зак. о стеч. поступку).

в. Изузимајући продаје. Чиновник који врши продају не може бити лицитант ни тога разлога што би он могао, благодарећи власти и утицају који има, удесити ствар тако да продаја на њему остане, и ако би се поништено добро могло продати скупље. Осим тога, незаинтересованост коју власт треба да покаже у вршењу својих функција само може подићи углед њен у очима појединаца.

У грађанском праву, по чл. 711. грађ. суд. поступка, не могу бити надметачи (les enchérisseurs) на јавној продаји „чланови суда код кога се врши продаја процедура“.[1]) По истом пропису, не може се надметати ни „l'avoué poursuivant“, а то је l'avoué који је тражио принудну наплату, Les avoués су парочити ред спомоћних органа суда који појединце заступају у грађанским споровима, јер, у Француској, појединцима није допуштено, као код нас, водити лично парницу. Garsonnet, *Précis de procédure civile*, p. 171 et suiv.; Bonfils, *op. cit.*, Premier semestre, p. 44). У аустриском закону о извршењима (Exectionsordnung), а специално у његовом §-у 180. у коме се говори о лицима која не могу лицитирати, стоји и то: „Исто то важи за судију који руководи продајом, за писара и добошара“. (Gleiches gilt von dem den Termin leitenden Richter, dem Schriftführer und Ausrufer). *Исто то важи*, што значи да ни тим лицима није допуштено надметање.[1])

Забрана да чиновник који врши продају може лицитирати има се применити увек, дакле и онда ако тај чиновник није полицијски орган. Ми ово нелимо стога што има и других органа који могу вршити егзекутивне наплате. Тако, 1°. По §. 13., пресуде општинске извршују самн општински судови („Општински судови... пресуде своје извршују сами“ — §. 13. стан први in fine), осим ако би се таква пресуда имала извршити из непокретнога имања, у коме случају „општински суд писање дотичној власти полицијској, која ће пресуду извршити по општим правилима о извршењу“ §. 13. стан 5.). Дакле, орган суда општинскога који врши продају ради наплате пресуде истога суда не може се надметати. Видећемо доцније, у параграфу о уништају јавне продаје, да ли има и каквих санкција овој забрани, поштo оне санкције која постоји, за ту забрану, код продаја (непокретних добара) вршених од стране полицијских чиновника, то јест уништај продаје §. 501. у вези са §-ом 479.), овде нема: но §. 506. „Јавна продаја покретних ствари не може се уништити него се може само наикада штете тражити...“ Наведени пропис тиче се и продаја које врше општински судови, јер те продаје имају за предмет само покретне ствари. Истина, у даљем ставу истога параграфа додаје се: „...осим ако би било злоупотребљења и непоштења од стране извршитеља и купца“, али питање је да ли наш случај долази под то наређење, питаће којим ћемо се, такође, доцније занимати. 2°. Пресуде и решења (осуда — §. 454.) донесена у корист Управе Фондова, као заложнога повериоца, по заложеним које она даје појединцима, извршује сама та Управа, односно њени чиновници, што се види на врлога стана чл. 53. закона о Уређењу Управе Фондова од 8. Јула 1898. године („Извршење наплате из заложеног имања, Управа ће вршити нарочитим својим органима или пуномоћницима, а по прописима овога закона“). Извршилац продаје, за рачун Управе Фондова, не може се, такође, надметати: поштo се, у принципу, и овавве јавне продаје врше по прописима грађ. суд. поступка, од кога се чине само она одступања која су предвиђена у чл. 55. закона о уређењу Управе Фондова, то се на исте продаје има применити, заравно, и пропис §. 479 односно лица која не могу бити лицитанти. Санкција тога прописа, ако је продаја имала за предмет непокретно добро, дежи и овде у §. у 501.. Ако је, пак, Управи Фондова служила као залога каква покретна ствар коју је јавном продајом она продала (чл. 58. истога закона), питање о санкцији речене одредбе §.-а 479. у том случају. питање неприлично и у претходној тачки, расправиће се доцније. 3°. Не заваху о непосредном порезу, а поимеице по чл. 107.. наплату пореза и прираза врше пореске власти, пред полицијских и општинских, што значи да ни порески орган који врши једну такву наплату (§. 465. тач. 1. и 2.) не може бити лицитант, јер се и те наплате врше, у главном, по одредбама грађ. суд. поступка. 4°. И у опште, кад год се врши каква јавна продаја, извршилац се не може надметати, као, н. пр., када се, тим путем, наплаћују такође које се, ма из кога разлога, нису у почетку наплаћене (чл. 19. зак. о таксама), или царинске дажбине, и т. д.. Јер, осим тога што се, код свих јавних продаја, имају применити прописи грађ. суд. поступка, изузев већ да је каквим оделитим законом друкчије наређено, може се, за искључење извршиоца из надметања продаје, навести и сама ratio legis.

Али, како су exceptiones strictissimae interpretationis, одредба §-а 479. о забрани да извршилац продаје може бити надметач не сме се проширити и на друга лица, ма ма како да би могло бити и разумљиво и корисно да се и она од лицитирања одстране. Тако, н. пр., не би била неуредна продаја на којој би било лицитант среског начелник, ако он није вршио продају него његов писар, као што не би била неуредна ни продаја извршена за рачун Управе Фондова, на којој би се надметао један од чиновника те Управе, само ако тај чиновник није у исто време и извршилац те продаје. Судије и чиновници онога суда који је надлежан да расправља о уредности једне продаје могли би бити, сасим, надметачи на тој продаји. Разуме се да, н. пр., судија лицитанат не би могао решавати у спору поведеном због исте продаје, поштo би он био у њему заинтересован (§. 52. тач. 1.). У француском праву, као што смо видели[2]), не могу бити надметачи ни судије онога суда који има да суди о правилности егзекуције. Додаћемо да, и код нас, то не може бити за препоруку да горе побројана лица, која, по законском тексту, могу лицитирати, буду надметачи на јавним продајама на којима она, због свога знања и положаја, могу, било у једном било у другом правцу, вршити штетан утицај.[3]) (наставиће се)

Ж. Перић

---

[1]) Питања се постављала само за случај да је једно од тих чланова апелационог потражила на добру које се налази јавној продаји. Може ли он лицитирати? Пређа су поделили по једнима, забрана чл. 711. односи се и на тај случај, по другима, као што су, н. пр., Boitard, Colmet-Daage и Glasson (*op. cit.*, II, p. 451), тако члан суда могао би бити надметач.

[1]) Boitard, Colmet-Daage et Glasson, *op. cit.*, II, p. 450 et 451.

[2]) Да ли се може надметати добошар? Ми смо горе казали да, у аустриском праву, он од (Ausrufer) не може бити лицитант. Ме питамо да он правац, зато само надовне категорије, да законско изузеће треба тумачити у најужем смислу, код нас би добошар могао бити надметач. § 479. вели да не могу лицитирати чиновници који продају врше, а код тих чиновника не може се, на сваки начин, разумети и добошар.

[3]) Canstein, *Lehrbuch der Geschichte und Theorie des Oesterreichischen Civilprozesses*, Zweites Band, S. 356.

ПРОДУЖЕНИ ЗЛОЧИН

(наставак)

2. Године старости учиниоца.

Неки од појединачних актова учињени су пре него што је оптужени имао пуних 12 година, а други опет пошто је већ ту годину навршио.

Раније учињени актови отпадају и имају се сматрати да нису кажњиви по сили прописа § 55. к. зак., а за доцније има се оптужени пред суд, да му суди с обзиром на § 56. к. зак.[14])

3. Олакшавајуће и отежавајуће околности.

Било би противно изнетоме гледишту о јединству продуженога злочина, кад би се у овоме издвајали његови појединачни актови, па само њихна од њих придавале каква олакшавајућа или отежавајућа околности. Ове околности имају да се признају учиниоцу таквог злочина у погледу тога злочина као целине, а не само у погледу његових појединачних актова.[15])

Б. На случај одбацивања појма о продуженом злочину.

Сви изнети случајеви расправљају се веома просто и сигурно; подвојености мнења, која постоји при примени појма у законодавству, овде не може да буде. Тако:

При измени закона потпуно се примењују начела, која су утврђена прописима §§ 2 и 11. каз. зак., према времену, када су учињена поједина дела, о којима се суди.

Ово важи и у погледу година старости учиниоца: сва дела, која је учинио пре његове 12 године отпадају и њему ће се судити само за она дела, која је доцније учинио.

Исто тако и што се тиче олакшавних околности, оцена се упрошћава и избегавају се тешкоће, које при примени појма могу да наступе.

Према изложеноме неоспорно је да се при примени појма продуженог злочина у законодавству, с једне стране чини несмо одступање од правних начела, која су основица тога појма, а с друге стране, да љубав одржавања јединства продуженог злочина може се дати у незгодан положај и двоумицу како да се поступи. Тако не одржава се јединство продуженог злочина, кад се морају да одбаце његови појединачни актови и ако ти актови чине једну целину с осталима, за које учинилац мора кривично правно да одговара. Ово јединство поништава је силом закона. А јединство поништава је силом олакшавних околности опет код примене олакшавних околности у погледу целога деликта, судија може често да дође у тежак положај, не знајући да ли да такве околности призна или одбаци, пошто може имати разлога и за једно и за друго поступање.

О застарелости код продуженога злочина.

Овде ће бити говора само о застарелости истраге, а не и о застарелости извршења пресуде, пошто она у покретању питању не игра никакву улогу.

Опште је правило да кажњиво дело, односно истрага за кажњиво дело, почиње да застарева од дана кад је то дело учињено.

Ово опште правило важи и за продужени злочин.

Према томе, а с обзиром на раније изнатрана о продуженом злочину, застарелост истраге код продуженог злочина почиње тећи од дана, кад је учињен његов последњи појединачни акт, јер је и тога дана учињен тај злочин.[16]) Очевидно је да се продужени злочин, као једно дело, не може ни у овом погледу да цепа, и да о застарелости његових појединачних актова не може бити никаквог говора.

Овакво је схватање сасвим правилно према природи продуженога злочина, а међу тим њиме се може учинилац да доведе у тежак положај, којам продужена злочина у место да послужи на олакшање кривцу, може да послужи на његову отежицу. Тако кад би се овај појам избацио на законодавства и судијским актови продуженог злочина били посматрани као самостална кажњива дела, онда би се лако могло десити да наступи застарелост за поједина од ових дела, можда и за сва, сем онога, које је одлучено у последњем акту; учинилац би у овоме случају имао да одговара само за један злочин у простој форми, а код постојања појма продуженог злочина — одговараће за цео тај злочин.[17]) Ово наиме и за прекид застарелости. Ако се у смислу § 77. каз. зак. учини прекид застарелости за ма који од појединачних актова, ма да се не би ни знало за остале актове продуженог злочина, тај ће прекид према утврђеном појму важити за цео продужени злочин.

Обратно, кад се појединачни актови сматрају као засебна кажњива дела, онда не ће наступити такве правне последице, већ ће прекид стојати само у последу онога дела, према коме је рађено у смислу поменутога закона.

Оваквe правне последице ни у колико не иду у прилог задржавању овога појма у законодавству.

Губитак права на приватну тужбу. (Der Strafantrag, § 176, 1 одељ. 2 став срп. к. зак., § 61. нем. к. зак.).

И овај рок може бити само једноставан, на према томе и овде ће наступити исте незгодне правне последице.

Рок за губитак права на приватну тужбу за какав продужени злочин, као једну целину, почиње тећи од дана кад је вишеречни сазнао за последњи појединачни акт — и за кривца — без обзира на то, што би он и пре тога знао за раније појединачне актове.[18])

Тужба је недељива, она не може да се ограничи на поједине суксцесивне актове, већ обухвата цео продужени злочин. па чак и оне суксцесивне актове, који су учињени после подигнуте тужбе: она обухвата као учиниоца, тако и све саучеснике и јатаке.

Ово се има узети овако према природи продуженог злочина, а у погледу немачког казненог законика и према његовом § 63-ем.

У нашем казненом законику није изведено ово начело. Према томе код нас би се истина морало узети да тужба обухвата цео продужени злочин, али само у погледу лица, које би приватни тужилац хтео да тужи, а за остала лица, која он не би хтео да оптужује, на вољи му стоји, и то би му тако и важило (види гл. III §§ 31—35 крив. с. посг.).

Наша судска пракса и овде греши у томе, што наши судови суде само о оним актима продуженог злочина, за која је неко стављен под суд, не узимајући у оцену и друге актове, за које би се дознало у току судског извиђања. Међу тим како је продужени злочин једна целина, судска пресуда би у сваком случају требала да обухвати све његове суксцесивне актове, који су истрагом утврђени. Противно поступање показује да се погрешно схвата биће продуженога злочина.

(наставиће се)

М. С. Ђурићић
члан касационог суда.

---

[14]) Олеохаузен op. cit. под § 55. в. 4. Dep op. cit. стр. 193.

[15]) Dep op. cit. стр. 184.

Дајемо овај пример:

Лопов чини продужени злочин крађе у 6 пута и он признаје да је ту крађу вршио свега 4 пута, али се нађе да је прво за свих 6 појединачних актова. Сад за сва 4 акта, што их признаје, може му се ставити у олакшицу околност из т. 7. § 59. к. зак., а шта ћемо за она друга два акта, која не признаје?

Од оцене суда зависи у свакоме обе ли се оптужбене да признаја нашла олакшавна околност, и онда та оцена мора бити једновремена за цео продужени злочин или једну целину за се она мора у односу признати или одбацити, јер се појединачни актови не могу на у овом погледу цепати.

У нашој судској пракси не поступа се овако, већ се таква олакшавна околност признаје појединачним актовима, што је сваколико погрешно. Међу тим суду не би ништа сметало ма пуну да ту олакшавну околност слободно нађе, па да је оптуженоме призна као одлучно у погледу целог продуженог злочина. И. пријављено је да је оптужени крив за једну продужену крађу, учињену у 6 појединачних актова и он признаје само 4 акта а 5 одрече. Тада би суд могао да му такво признање, као олакшавну околност, сматра одбаци, нарочито зато ће томе нашао у прилог и још каква околности и т. п.

[16]) Олеохаузен op. cit. под § 67. в. 14 и тамо означене одлуке; Лезе op. cit. стр. 230. (в. прим. под 4) и тамо означене одлуке; Dep. стр. 196, и сл. (види прим. под 3), у којој се указује на многобројну литературу). Х. Мајер — Аљвела op. cit., стр. 366. прим. под 2) и тамо означена литература.

[17]) Овог поглед указао је Dep (op. cit. стр. 201. и 202.) на веле: „та околност не мења протеку продуженог злочина, већ протеку тога, да се у крвном суђењу за тако правени појам продуженога злочина прекиду застарелости тако ограниче и њима одређује памети, онда ова једноставна застарелост не ће доћи до строгости који би се у правни осетила". Међу тим ово није тачно.

Интересантно је како су појединци писци, очевидно увиђајући ову неправу, хтели да је убаце на тај начин, што су се трудили да увиђу под појам о прекиду застарелости код оних дела. На ово, изнела се постанка, која се сасвим противи схватању прекида застарелости (в. § 77. срп. к. зак., § 68. нем. к. зак. ит.д.) од стране законодавца и науке, и то је да застарелост истина почиње са сваким појединачним актом: али се прекида сваким доцнијим продужењем. (Види Гесмера и Леншта код Dep op. cit. стр. 201 прим. под 2).

[18]) Тако опште мнење писаца: Олеохаузен op cit. под § 61. в 3к., § 73. в 9. Dep op. cit. стр. 205. прим. под 5) и тамо означени писци: Х. Мајер-Аљвела op. cit. стр. 252 прим. под 45 ит.д.

ОСМИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС
ЗА КАЗНЕНЕ ЗАВОДЕ

(НАСТАВАК)

Под претпоставком признавања изложених принципа, конгресу ће бити ванета на саветовање, које изасе злочинаца треба подвргавати „неодређеној осуди“ а које треба да буду искључене из ње, као и то, како се може изрећи „неодређена пресуда“ без минималног и максималног ограничења а да не буде опасности по личну слободу индивидуе.

Неколике државе Уније решиле су већ ова питања и правеле их већ и у пракси. Без намере да се предудицира одлукама конгреса, изгледа да би било правилно придружити се схватању оних стручњака, који „неодређеној осуди“ подвргавају све друге класе злочинаца, сем лаких преступника, који се обично кажњавају малим новчаним казнама или кратким лаким затвором, и сем случајева код тешких убистава, код којих је предвиђена казна смрти, дакле, према томе изузимају само лаке преступнике и убице с предумишљајем.

Минимално и максимално ограничење не слаже се са принципом, „неодређене осуде“, јер га она потискује већ самим ограничењем на „одређену осуду“.

Кад се једном колегијуму судија поклони поверење, да преко потребне мере не искључује злочинца из ужинавања слободе, онда се може колегијуму, састављеном из судија, чиновника казнених завода и слободних грађана, признати поверење, да ће моћи наћи прави круг времена за одлагање казне без опасности за личну слободу индивидуе.

Ниа држава у Америци задржале су минимално и максимално ограничење; тако н.пр. ни једна казна лишења слободе не сме трајати мање од 3 месеца, а ни једно одузимање слободе не сме премашати трајање од 15 година. Друге су га државе, опет, одбациле. Ако би се конгрес изразио, да препоручи њено примање, онда би, изгледа, било потребно још само да се наведе нека са свим екстремна ограничења.

Прва су два питања, наравно, од претежне важности за америкаиске државе или за државе које имају нарочитих симпатија према „неодређеној осуди“. Такав случај већ неће бити са немачким судијским круговима, који не могу радосно поздравити тачну врсту правосуђа, које им узима из руку одмеравање казне, већ им се морају опстро одупрети. Но ипак за то и за њих остаје то питање интересантно и у најнеобзи мери поучно. Код ове старе врсте правосуђа од већег је значаја питање, да ли код неприкавања „неодређене осуде“ постоји разлог за законску интервенцију, да се „одређена пресуда“ ограничи у извесним случајевима и у извесним правцима.

Ово је питање добро дошли повод, да се једном подигне глас против безусловног пуштања у слободу поновљених повратника и злочинаца из навике и од занята, који за време осуде нису показали ни мало знака поправљања, о којима је добивено уверење, да су потпуно непоправиви и несаломљиви, већ су што више можда и за време трајања осуде предузимали кораке за припрему нових казнимих дела, и о којима извршне власти с позитивном сигурношћу знају, да ће у току краткот времена извршити какав нов злочин те тако оштетити човечанско друштво и приву и имаље. Небројено таквих људи свакодневно се пуштају на казнене заводе.

Ту је потребна законска интервенција. Сви они, који су другим својим животом дали доказа, да неће да се поправе, да на то и не мисле, да нису чак ни у стању да поштеним начином живе, и да је њихова слобода опасна по друштво, сви ти треба да остану ван слободе. Често се добацује, да сваиоме може још кццнути час поправља и преокрета. Правса, нак, говори дрчнује. Па и кад би било тако, инак због тако незнатог броја, који својим начином живота показује знаке поправља, широка јавност не сме бити изложена необузданој, нискоj људи осталих хиљада таквих бедника. На онда још и читав низ оних тако званих душевно умањено урачунљивих. Бол морају осећати они који то знају, да отворених очима гледају, како се овима, по задржаној казни, широм отварају врата у инограничену слободу. Но може се ни замислити, како неописана несрећа проистиче отуда за безброј њих, који су изложени тој опасности, ни најмање не слутећи је. Ту би законодавство требало да каже своје, ту би се требала да повуче једна реза, те да се од „одређене осуде“ начини „неодређена“, т. ј. она која не одређује време трајања.

Питање 2. Како би се и на који начин могле извршивати пресуде страних судова, нарочито у погледу на злочинштва из навике и законске казнене неурачунљивости?

По законима Сједињених Држава, досељеник, кога је нека страна држава осудила за какав тежак злочин, може јој бити издат. На све стране показало се као неопходно потребна ствар више споразума за међусобно издавање криваца. Можда ће се заседањима конгреса постићи, да се тај пут што боље утре; тиме би се више појачала општа сигурност публике, што би се знатно великом броју злочинаца у многоме укратило распложење да извршују зла дела.

Питање 3. Какви се споразуми или државни уговори могу закључити, те да се стане на пут тежњама интернационалног злочиначког света, да се међусобно сједињује и организује?

То је питање и важно и акутно.

Потпуно је пружена могућност, да се човечанско друштво више но до сада заштити од злочиначког кала. Није нова, али је многобројнија појава на пољу злочина постојање интернационалних дружина, које су под вођством напредно способних злочинаца у своме еаху. Ретко полази за руком, да се похватају вође тих дружина, које ретко узимају личи учешћа у извршењу злочина. Хапшењем појединих индивидуа, које су извршиле дело, није се много успело, пошто се празнине брзо попуњују. Општим, заједничким корацима културних народа, могло би се стати на пут вођама тих интернационалних дружина. то би се тако могле уништити и читаве организације. Моромо се надати, да ће конгрес наћи познану тачку у овоме, те да се примењен њеном у пракси учини једном крај тим дружинама, које су недостојне садашње времености.

Питање 4. Какву улогу игра смртна казна у разним земљама?

Гласови за и против смртне казне, једном реч интерес јублине за смртну казну јако се умножио. При том је од великог значаја, што се и међународни конгрес за казнене заводе бави темом „смртна казна“, и јако не толико да у том питању достигне до извесног становишта. колико да расветли материју, да прикупи материјал и да тиворије стручне информације.

У циљу прибављања једнолних извештаја, израђена је једна шема питања. Њом се моли свака држава за обавештење, да ли је и за које злочине уведена код ње смртна казна, каква казна евентуално долази на њено место, да ли се повремено врше јавно и на који начин, какви прописи егзистирају у општо о њеном извршењу, како се често она извршавала, у којим случајевима и на који се начин замењује ова у другу казну, и у колико су случајева деликвенти при њеном извршали самоубиство. Даље, које јавно мишљење у погледу смртне казне преовлађује у дотичним земљама, над је где укинута смртна казна и које би мисли и опасне још могле бити од интереса на ову тему.

II. ОДЕЉЕЊЕ:
Управа казнених завода.

Питање 1. Који су битни принципи једног модерног поправног система и у ком се правцу треба да огранични његова примена?

На једно питање модерне управе казненим заводима није интересантније и важније него ово. Осми међународни конгрес ће једном сте да скупи, да састави у једну одређену форму и да изнесе на претрес и доношење одлуке значајног форума стручњака, — ове што се до сад измудровало у модерним системима, погледима, уређењима и законима, не би ли учинио успешним опште признати главни циљ свих модерних управа казнених завода: „поправку казнених осуђеника“.

Како се може остварити поправка? Заједничким затвором као примерком за социјалне дужности; потпуним изоловањем, да би се могао боље извести индивидуално поступање, или мешовитом обе та система?

Треба ли осуђенике у опште упућивати у државне казнене заводе или треба претпоставити упућивање у потребне заводе или насељавања на државна добра или упућивање на културне радове?

У широј јавности обично се сумњива могућност поправе осуђеника, док се модерна наука о казненим заводима чир-

сто придржава идеје о поправци и свима је средствима брани. Може се очекивати, да ће и поли конгрес нагласити оправдану вољу на поправку осуђеника, али да ће, на основу искуства која су показали најновије поправни системи, ограничити неповољност поправке. Измена мисли, искуствима и погледа обећава да ће пружити неоцењив материјал, и желети је, да се тиме уопе, да се више снаге и средстава концентришу према онима, који су „способни за поправку“, а да се за „неспособне за поправку“ препоручи извршење казне, које ће више одговарати сгварности и потреби.

Питање 2. Какве поправке треба учинити у погледу превременог отпуштања осуђеника из казнених завода?

Бесмисленија би била, хтети номинални на поправку осуђеника, а не наложити их васпитним утицајима. Ко хоће да васпитава, не може то учинити само претњом и применом казни; пре ће наградити на награду биће елементи способни за поправку и подстицање на рад. За то се мора поклонити више пажње награђивању за добро владање за време осуде.

Награда за којом ће највише тежити један осуђеник, јесте рано отпуштање из сужањства. Парламенти су се годинама и годинама бавили тим питањем и оправданом жалбама следовали су поправни прописи. Али би се много више могло учинити, кад би се нероданим местима, која су тако удаљена од праксе, начинио приступачан екстракт искуствава која је на том пољу имала модерна наука о казненим заводима. За то ниво није боље у стању, нити је ико више познат него међународни конгрес, да он то учини својим одлукама, пошто ће једне године имати и богата искуства о новом америчанском систему отпуштања осуђеника на часну реч и лично давање обавештења о самоме себи.

Питање 3. Која су најбоља средства, да се осигура продуктиван рад осуђеника, нарочито у малим казненим заводима?

Овим се питањем није пошло на то да се уме у дискусију цела област радова по казненим заводима: хтело се само да се расветли рад у казненим заводима, у колико је он од важности по психичко и морално добро осуђеника.

Лако је питање како ће се у великим заводима интерести радом осуђеници са другим осудама и како ће се ти радови организовати, према питању како се могу спабдети радом осуђеници, чија осуда траје 3—14 дана или 1—2 месеца, исто тако и притворници под истрагом, чије је трајање лишена слободе потпуно неодређено, а нарочите још у малим, месним затворима, који имају највише по 10—20 затвореника, па можда и мање. Многе хиљаде индивидуа, које су затворене по таквим малим, месним затворима спиру земаља, много пате, телесно и морално, под притиском принудног нерада. Мора се желети и надати, да ће саветовања на конгресу дати подстрека за предузимање мера, које ће бити у стању да и у овом правцу пруже помоћи. (свршиће се)

НЕКОЛИКЕ НАПОМЕНЕ ИЗ ЗАКОНА О ШУМАМА

Заиста нема ни једнога позитивнога закона који је тако мало постигао свој циљ, као што је то закон о шумама. У место да их сачува овај закон директно помаже сатирање шума. Он би се са пуно права могао назвати закон *против* шума. Али и он тако рђав, нађа да би се праволинијност његова довела до врхунца, погорша је сасма противзаконим тумачењима од стране судова и нехатом управних власти.

Ми немамо намеру да се за сад детаљно бавимо овим законом. Хоћемо само да учинимо неколике практичне напомене.

1. Најозбиљнија од својим последицама у закону о шумама јесте члан 133., који прописује поступак око исељивања шумских кривица. Он наређује да ће протокол чувара шума сам собом бити *јавна исправа*, која је потпун доказ и о томе да је извршено дело и о кривичној одговорности оптуженог. Али да би протокол имао карактер јавне исправе нужно је да он буде *уредан*. Члан 133. зак. о шумама изричито побраја реквизите који су нужни за уредност протокола.

Протокол, који се у судској пракси назива протокол чувара шума, постаје не само акцијом једне власти — чувара шума, већ акцијом *три* разноврсне власти: чувара шума, општинског суда, на чијој је територији извршено шумско кривично дело и начелника среза на чијој је територији извршена шумска кривица. Свака од те три власти има у изради протокола одређену дужност. Целокупан протокол биће уредан тада, ако је свака власт, која у његовој изради учествује, уредно спровела своју дужност. Ево у чему се састоји та уредност.

А) Чувар шума дужан је да поднесе *реферат* општинском суду оне општине, на чијој је територији дело извршено. Противу оптуженог биће овај реферат потпун доказ само тада, ако је чувар у њему потврдио: а) да је оптуженог ухватио на самоме делу — при извршењу; б) да га је ухватио на путу из шуме кад дрва носи.[1] Ако би чувар поднео реферат по чувењу или по сведоцбя других, који су гороселе видели, онда такав реферат не може имати снагу јавне исправе. Констатације чуварове у реферату морају бити резултат његовог чулног запажања.

Свој реферат чувар је дужан да напише и поднесе општинском суду у року за 5 дана од дана кад је дело извршено. Треба добро разумети да се реферат мора поднети *у току* тих 5 дана, а не пошто и цео пети дан протекне. Ако се овај размак времена не буде поштовао, онда ни цео реферат нема карактер јавне исправе.

Б) Задаћа је општинског суда да изврши увиђај на лицу места и да утврди да је дело гаросече заиста извршено. Докле, дакле, реферат чуварев има поглавито да служи као доказ о личности виновникоој, увиђај општинског суда има да служи као доказ о постојању дела. И тај увиђај мора бити уредан. Његова је уредност у *року* за који треба да се изврши, у *присуству* лица чије присуство закон тражи, у саставу уредне исправе и коначно у њеном на време полицијској власти.

а) Дан кад је суд примио чуварев реферат долази у овај нетодшеви рок, за који је чувар дужан да га поднесе. Тај дан за општински суд не рачуна се. Дани трају од поноћи до поноћи. Рок за општински суд почиње дакле тећи од следеће полуноћи дану кад је реферат примљен. Од тада па за 24 сата, дакле до друге полуноћи дужан је општински суд изаћи на лице места и утврдити постојање дела. Не учини ли он то *у* оном року протокол губи карактер јавне исправе.

β) Увиђају мора присуствовати председник или кмет, два грађанина, чувар шума и окривљена. Наостанак на кога од ових лица повлачи за собом пуштање протокола: Али, пошто је увиђај доказ противу окривљеног, то се сматра да он не може силом наговити да доказ противу себе даје, т. ј. да он се силом не може довести на увиђај ако неће да дође. Међутим пошто закон тражи његово присуство, то је онда нужно окривљеног позвати на увиђај тако да он има материјалне могућности да дође и да му присуствује. Не буде ли он упућен на време познат, протокол не вреди. Познавање треба да се констатује у самој исправи о увиђају или у засебном рецепису по коме је он позван правно. У исправи исто тако треба да се каже да је он лично присуствовао увиђају јер се то на други начин не би могло утврдити, пошто окривљени не потписује исправу о увиђају.[2])

γ) Исправу о увиђају, у којој треба рећи кад је увиђај вршен, где и шта је на лицу места констатовано, треба да потпишу председник или кмет, чувар и два присутна грађанина.

δ) Овај увиђај дужан је општински суд да спроведе наведеним својим среза у току тог дана од дана његова извршења.

ѣ) Аниција начелника среског, која је нужна за уредност протокола јесте свега

[1]) У закону се вели: „Шумар, полицајац или чувар шума иад ухвати неког у гороссчи или с дрвима на путу из „*гороссче* шуме“. Не нашо би изгледало да, ако је чувар ухватио човека на путу из општинске, сеоске, манастирске шуме, онда његов реферат не би вредео. Такво мишљење је јако погрешно. Тамо је непотпун рачун великог броја случајева, за које је у опште рађен закон о шумама. У којима чл. 133. вели се само за ће протоколи потписати: „шумар, кмет итд.“, и како би се и то строго остатило онда би би зрелло ни један реферат који потписан чуваром шума или полицајцем, већ само шумар. И онда би шумар, као највиши старешина органа целог округа, требао да обилази шуме, да хвата гороссече, у гороссча или на путу из државне шуме!?

[2]) Ево још једно доказ да они који су израђивали закон о шумама: а ма вие чл. 133., као што смо рекли, сам су радили, као су правили закон такав, како ће њима сами гороссци моћи избећи. Закон тражи да оптужени присуствује увиђају. Строго тумачећи не би вредео никакав увиђај на коме не би присуствовао оптужени, онако исто као што не би вредео ако не би за увиђају био чувар шума. Нигде се у закону за ово не каже: ако је оптужени знао за увиђај на њега исто добро, онда се то сматра као да је и дошао. Пошто нема овако поступа у супшини свиђу за осећања ли на закону. Али се она осећања на правој страни, јер пошто ни један гороссчан на би увиђају ухвао присуствовати, то се онда ни протоку једног не би могао прибавити доказ о кривици.

то да на њему стави свој прилеп. Дан пријема мора бити најдаље пети дан од дана увиђаја. Сваки дални рок поништава цео протокол. (свршиће се)

Живко Топаловић
судски писар.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Взад. Живановић, полицијски писар, пита:

„По чл. 6. закона о пенсионом фонду, сви дејствени чиновници боз разлике плаћају по 6 динара улога за пенсиони фонд — осигурања ужитка удовица и деце умрлих чиновника, који се улог уредно од сваке месечне плате наплаћује.

Решењем Господина Министра Унутр. дела, нажњен сам губитком једно-месечне плате у корист пенсионог фонда за удовице и децу умрлих чиновника. И, кад ми је ова казна наплаћена, онда ми је истовремено узет и месечни улог у 6 динара. Даље и ако ми је једно-месечна плата одузета у корист пенсионог фонда шпк ми је и редован улог, који иде у исти фонд — наплаћен.

По здравом розуму и логичном тумачењу одредбе чл. 5. закона о пенсионом фонду, приходи из којих се фонд образује јесте поред осталих и приход од дисциплинских и административних казни, изречених над државним службеницима. Па кад се моја једно-месечна плата уноси у пенсиони фонд, онда сматрам да за тај месец не треба да платим редован улог у 6 динара.

Молим уредништво да ово изволи објаснити".

— На ово питање одговарамо:

Прво констатујемо, да г. Живановић погрешно мисли: да сви чиновници плаћају месечно с плате на главу по 6 динара на име улога по члану 6. закона о пенсионом фонду за удовице и децу умрлих чиновника, јер ова законска одредба само утврђује дужност плаћања, а о количини улога не говори ништа.

Количина редовног месечног улога одређује се Краљевским Указом у смислу тач. 5. чл. 5. поменутог закона, а према последњем указу она је 6% од месечне плате.

Што се тиче питања: да ли је било места наплати редовног улога кад је цела плата уносена у фонд у смислу тачке 7. поменутог законског пређења, уредништво налази да томе није било места, јер је основни улог везан за плату, коју чиновник прима и из ње се и плаћа процентуално, на како у овом случају г. Живановић није имао ништа да прима, јер је цела плата унесена у фонд путем казне, није се из ње ништа могло ни плаћајити за редован улог.

Управо онако, како би приватни повериоци, кад би их било, били лишени свога заложног права, поште је плата путем казне одузета, те није могла за њих служити као заложни објекат, одузета је и могућност наплате редовног улога.

Тражити од дотичног чиновника, да плати из цена напредни улог и за месеце кад је цела његова плата одузета баш за тај пензиони фонд, било би више него неправда.

Треба се обратити Управи Фондова да погрешно наплаћену суму врати, и она ће, нема сумње, и сама признати неправичност, коју је учинило надлештво, које улог прибира, свакако из бојазни да не одговара за пропуштену дужност.

II

Г. Радојко М. Ивић, учитељ у Белановици среза качер'ског, пита:

„Лепо молим уредништво за следеће објашњење: забрањује ли стан 2. Чл. 152. зак. о уређењу округа и срезова општинама, која су испуњала услове из Чл. 58. истог закона, да не могу бити *чланови среске скупштине*, а која су у каквој јавној државној и у опште плаћеној служби као: свештеници, учитељи, општински писари и т. д.? — Јер су већина општина у овом срезу изабрале за чланове среске скупштине учитеље, писаре општинске и председнике на основу Чл. 144 зак. о уређењу округа и срезова; а њихов је избор поништио начелник среза качерског на основу става 2. Чл. 152. и 110 закона о уређењу уга и срезова?"

— На ово питање одговарамо:

Став други члана 144. закона о уређењу округа и срезова гласи: „за члана среске скупштине може бити изабран сваки онај, који има услове прописане чл. 58. овога закона", који говори о окружним посланицима.

Чл. 58. опет тражи, да поред година старости (30) сваки мора имати и услове из чл. 53. в. 7. и 105. закона о општинама.

Ако би она законска пређења довели у вези са чл. 110. закона о уређењу округа и срезова, која поставља ограничење само за *чланове окружног одбора*, и искључује: народне посланике, председнике, кметове и све чиновнике у државној и у опште *плаћеној* јавној служби, несумњиво због тога што они због своје одређене службе не би могли вршити службу чланова окружног одбора, онда би се могло узети да чл. 152. треба да има исто значење које и чл. 110., т.ј. да се ограничење односи само на чланове среског одбора, а да се на среске посланике односи само онај став из чл. 110, који говори да не могу бити инспектори и предузимачи за рачун среза.

Али кад се ово питање цени само по редакцији става другог чл. 152. овога закона, како у осталом мора и бити, јер се по познатом начелу мора узети да је законодавац у овом члану, као дошлаљем, хтео да изрази своју намеру о овом изузећу, онда председници општина, кметови, чиновници, учитељи, свештеници и сви остали који су у каквој јавној плаћеној служби, не могу бити срески посланици, ако своје положаје не напусте.

На сваки начин, законодавац је хтео да прошири ово изузеће код среских посланика, како би и једне стране искључио из редова оних све оне, који би на у ком погледу могли бити зависни од утицаја државних власти (председници и кметови), а с друге стране да у положаје среских посланика и евентуално и чланова среског одбора уђу само они, који нису везани никаквом сталном службом, која би трпела штете и ућутрба њиховом службом у улози среских посланика и чланова одбора.

Према овоме гледиште среског начелника правилно је.

III

Суд општине взрошиће Ранке, актом својим Бр. 3147, пита.

„У § 31. Ур дбе о механама и кафанама прописано је, да могу приватни привремено управљати кћерку у својој кући — механи — која су поред пута и служе искључиво за путнике, а коју дозволу даје Г. Министар унутр. дела.

Како у овом законом пропису није објашњено: да ли на та привремене кћерке морају дотична имати и лично право — Суд моли уредништво да то објасни?"

— На ово питање одговарамо:

Одобрење, које се даје у смислу § 31. уредбе о механама, важи само за место и рашта се оном праву на § 11., 12. и 15. поменуте уредбе.

Према томе, било да у односима привременим зградама механице сопственик исте, било закупац, он мора имати и лично право, за које се плаћа такса на т. 73. зак. о таксама.

За право, пак, механицања у згради која нема механско право, наплаћује се такса из т. 75. поменутога закона по 100 динара годишње од сви тешњика.

IV

Суд општине седларске, актом својим Бр. 1941. пита:

Молим се уредништво да даде следеће објашњење:

„Кад један грађанин има забран до имања свога комшије, које је посејано усевом, па се од истог забрана берићет комшијски општети, да ли је дужан онај сајбија, да плаћа штету беришета само онолико, колико напаше забран, или колико зад чини од забрана у дотично засејано имање комшије.

И да ли се ово односи и на ону гору, која је засађена?"

— На ово питање одговарамо.

„О штетама, које се чине усевима и виноградима сађењем багремова ока њива и ливада, као и самим забрањима постоји расиис г. Министра Народне Привреде од 14. јануара 1903. год. Бр 21903."

Пека ја суд напише у своју архиву и на њега ће видети шта му вала радити у случајевима које истиче.

Расиис овај штампан је и у бр. 48. „Полицијског Гласника" за 1905. годину, као одговор под I.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ПОТЕРЕ

Божки Јовановић, кодиаџ из В. Дренове, који је био у притвору код начелника среза трстеничког због преваре, побегао је из болнице где је био на лечењу.

Он је стар 32 године, стаса средњег, косе смеђе, очију плавих, брца се. Одело му је грађанско од шајка; на ногама има цивилне опанке и на глави црну шубару.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за сама побегом личностима учине најживљу потеру, и у случају проналажења стражарно их упуте властима које су потер-

Слика му је из 1907. године, када је био на осуди због крађе. — Депеша начелника среза зајечарског Бр. 20270.

Лоси Сајм, слуга, украо је своме газди Сигмунду Аушу, трговцу из Београда, хиљаду динара у новчаницама, па је искупа побегао. Лоси је родом из Видина у Бугарској, стар

око 24 година, средњег стаса, у опште смеђ; одела се зна је са плавим шеширом могао прећи у Угарску. — Описи се фотографија његова ради лакшег проналажења. — Акт Управе града Београда Бр. 55733.

Сима, син **Никодија Савића**, из Грабовца среза ресавског, украо је Љубомиру Димитријевићу, индустријалцу, 650 динара у новчаницама од по 10 динара и 6 динара у сребру, па је побегао.

Сима је стар 20 година, очију црних, у оделу сељачком. — Депеша начелника среза ресавског Бр. 20137.

пике пешке, и позивам по означене бројеве хита или депеша.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

М. Аргети, студент из Цариграда, пријављено је проневеру београдске железничке полиције, да му је у поневерењу возу између Пирота и Ниша украден новчаник са пет напо-

леона, 10 дин. у новчаници и 9 динара ситнине, за тим један сребрн часовник и хамбуршки лоз № 22720. Сумњало је на једног Бугарина који је с њим путовао, али који у Београд није дошао.

Одмах је извештена железничка полиција у Нишу и Пироту и упућено је оно лице, које је у Нишу покушало да изврши једну нову проневеру.

На пошту је стигло да се зове *Исаак Исак*, „трговац са јајима“, али сваки час жели знање о своме месту рођења. Час каже да је родом из Цариграда, час из Солуна, а час из Софије. По свему изгледа да је ово лице препреден шпијар, те се може сви који би што о њему знали да то доставе Управи гр. Београда.

ТРАЖЕ СЕ

Живојин, син **Милија Рајичића**, из Аранђеловца, 24. прошлог месеца отишао је из Београда непознато куд. Он је стар 14 година, раста високог, у лицу плав, у оделу грађанском. — Акт Управе града Београда Бр. 54948.

Христа Ђукић, из Борка у округу посавском, још 22. прошлог месеца отишао је на родитељске куће непознато куд. Она је стара 17 година, смеђа, косе риђе. Добро развијена. — Акт Управе града Београда Бр. 54922.

Драгољуб, син **Јанара Ивановића**, из Давидовца среза сврљишког, побегао је од свога газде Алкалишковића, кројача из Ниша. Он је стар 14 година, средњег раста, дежмешаст у сељачком оделу. — Депеша начелства округа нишког Бр. 54776.

Нека све полицијске и општинске власти живо потраже пеставља лица и пронађена упуте пишованим властима, које су тражење захтевале.

УХВАЋЕН

Драгослав Росинић, музикант, чију смо потерницу навели у прошлом броју „Полицијског Гласника“, ухваћен је, те је престала потреба за даљим његовим траженьем.

СКРЕЋЕ СЕ ПАЖЊА

Гаврило Чулковић, трговац из Лесковца, изгубио је свој заграничан пасош издат од страже начелства округа врањског 13. прошлог месеца под Бр. 19190. Скреће се пажња свима заграничним властима на њиову овог пасоша. — Депеша начелства округа врањског Бр. 19553.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник **Добривој В. Бакић**

БРОЈ 50. У БЕОГРАДУ, НЕДЕЉА 13. ДЕЦЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК“ излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Претплата се плаћа унапред, и то најмање за пола године код своје полицијске власти, и износи: 20 динара за годину за државна и општинска надлештва, а за све друге претплатнике у износу 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Појединн бројеви „Полицијског Гласника“ не продају се. Рукописи се не враћају.

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. благоволео је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара треће класе Управе вароши Београда Јована М. Страњаковића, дипломираног правника и праксиканта Управе вароши Београда.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. децембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а по саслушању Министарског Савета, решено је:

да се Димитрије Протић, полициски писар треће класе начелства округа ваљевског, на основу § 76. закона о чиновницима грађанског реда отпусти из државне службе у интересу исте.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. децембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, а на основу члана 34. закона о пословном реду у Државном Савету одобрено је решење Државног Савета од 6. новембра 1909. године Бр. 6571, донесено на основу члана 144. тачке 9. Устава, које гласи:

„да се Светислав Путник, архитекта Министарства грађевина, родом из Беле Цркве у Аустро-Угарској и поданик угарски, по својој молби прими у српско поданство, заједно са својом женом Маром, изузетно од § 44. грађанског закона, пошто је поднео уредан отказ из својег досадашњег поданства“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 30. новембра 1909. г. у Београду.

Указом Његовог Величанства Краља Петра I., на предлог Министра унутрашњих дела, одобрено је решење Државног Савета од 27. новембра 1909. године Бр. 7366, које гласи:

„Одобрава се Министру унутрашњих дела, да на грађење гвоздене ограде забачке болнице може по ревидираном и одобреном предрачуну и одобреној Министра грађевина Бр. 8107., утрошити 1880 динара и издатак ставити на терет „непредвиђених расхода а., поз. I. санитетског буџета за ову годину“ на оправке и поправке постојећих болничких зграда“.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 3. децембра 1909. год. у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(НАСТАВАК)

Листа лица која се не могу надметати, у колико је реч о узроку искључења којим се је законодавац руководио код малолетника, расипника и стечајног дужника, није потпуна. Њој треба додати:

г. *Душевно болесна лица*, била да су под старатељством била да не. Давле, израшши орган треба да се увери о интелектуалном стању онога који се појављује као надметач, па да га одбије, ако он, према своме душевном здрављу, није способан за вршење правних радња. То је, у осталом, фактичко питање у случају када се дотично лице не налази под туторством због душевне болести, што значи да ће, у претпоставци да је једна продаја уништена зато што је у њој било надметач и једно лице душевно болесно, одговорност чиновника који је таквом лицу допустио лицитирање биће само тако ангажована, ако је он, при оцени стања душевнога здравља тога лица, учинио *погрешку*, било да је она *lata* (груба) или *levis* (лака); али, ако ове није било, чиновник неће бити ни за штету коју би заинтересовани, услед уништаја продаје, могли претрпети. Нпр., тај лицитант, који је иначе умно болестан, био је, у времену надметања, у светлом тренутку (lucidum intervalum), тако да чиновник није могао сумњати у његово здравље. У осталом, у оваквом једном случају, питање о одговорности чиновника неће се у опште ни поставити, ако се узме да је лице, које је у светлом тренутку а које није било под старатељством због душевне болести, способно за закључивање правних послова, пошто продаја не би могла тада бити уништена због неспособности лицитантове.[1])

Питање ће се то, напротив, истаћи са сигурношћу за случај да је душевно лице стављено под старатељство (чл. 139., 140 и 141. закона о старатељству), јер тада светли тренутци (не играју, са правнога гледишта, никакву улогу: и правни посао који би, у једном таком тренутку, лице под туторством обавило, био би, такође, апсолутно ништаван (§ 533. грађ. законика.[2]) Отуда, ако буде дошло да на јавној продаји дође један болесник, који је под старатељством стављен, буде примљен за лицитанта, а затим што је био у душевном интервалу — претпоставка мање више теоријска, пошто су таква лица обично и интернирана у заводима за душевне болести, те не уживају слободу претраја, — чиновник би, за евентуални уништај продаје у том случају, одговарао, јер је знао да је тај лицитант био под старатељством, на га је иначе пустио да се надмеће. Само, пак, питање о томе: да ли је

---

[1]) У том смислу: француско право. Проматрајмо ли, по француском грађанском законику, питањост правних радња, сачињених од стране једног лица душевно болесног, која апсолутна већ ранијатива: уништај тих радња може тражити само лице душевно болесно односно његови наследници, а не и сами са њим је оно правни посао закључило. Овај систем није логичан, јер, како код душевно болесног лица постоји објективна правна воља, правни посао може произвести јесу апсолутно ништавни. Систем француски објашњава се традицијом: он је био такав и у старом праву француском (Pothier, *Obligations*, n-os 45 et 51; Planiol, *Traité élémentaire de droit civil*, t. I, p. 842).

[2]) Planiol, *op. cit.*, t. I, p. 840 et suiv.; Д-р Драг. Аранђеловић, *Неспособност душевно оболелих лица, у Архиву за правне и друштвене науке*, год. 1909., свеска 4а Септембар, стр. 118).

чиновнику то било познато, фактично је, пошто се стављање под старатељство неког лица због душевне оболелости не објављује према званичним новина, противно, дакле, овоме што смо видели за стављање расипника под туторство (чл. 146. закона о старатељству.[1])

д. Удате жене. Удате жене не могу, у принципу, закључивати уговоре без одобрења својих мужева (§. §. 109. и 110. у вези са §-ом 920. грађ. зак.). Због тога полицијска власт, као се као надметач истиче као лице женског пола, треба да се извести да ли та женска није удата, па ако јесте, да јој, за лицитирање, траже мужевљево одобрење, иначе да је одбије. Јер, ако би он допустио да се удата жена надмеће и без тога одобрења, могло би се десити то: да жена куца поништено имање, па да јој муж тај њој уговор не одобри, услед чега би се исто имање морало поново продавати.[2])

Може ли на јавној продаји бити надметач страни поданик? Нема спора, да треба одговорити апримативно, ако се тиче продаје покретних ствари, пошто су, у Србији, страни поданици способни, онако исто као и домаћи, да стичаће права на покретним добрима, под условом, разуме се, законодавне узајамности (рацинроцитета — §. 47. грађ. зак). Питање је само о томе, да ли они могу лицитирати и на продајама непокретних добара?

То питање поставља се због једног закона од 2. августа 1856. год. по коме страни поданици не могу бити сопственици непокретних добара у Србији. По њему, дакле, имати способности за стицање непокретне својине, то је, у Србији, једно политичко право, допуштено само домаћим поданицима. Тај закон измењен је, у том погледу, § 47. грађ. законика који је, у питању положаја странаца у Србији, успостио законску узајамност (рецирпроцитет), сообразно извозничу тога нашега законика, грађ. зак. аустријском,[3]) што је рећи да ни овај страни поданик који би доказао да српски поданици могу, у његовој земљи, бити власници непокретних добара, не би био способан такна добра прибавити код нас. Тако, н.пр., страни поданици могу бити сопственици градских непокретних добара у Румунији (они не могу бити само власници непокретних сеоских добара, према забрани чл. 7. румунскога Устава од 1866. год.), што ништа не би помогло једном румунском поданику код нас: он у Србији не би, ипак, могао бити сопственик ни градског непокретног добра. Да би један страњац имао способност да буде, у Србији, власник непокретног добра, потребно би било да се он може позвати на какав уговор закључен између његове земље и Србије, уговор по коме поданици те земље могу бити власници не окретних добара у Србији. Другим речима, код овога права, права власништва на непокретностима, нам грађанским законима је, изузетно од §-а 47., установљено дипломатску узајамност (рецирпроцитет). Да додамо одмах да, благодарећи конвенцијама које је Србија закључила са појединим државама и у којима је она признала поданицима тих држава да могу бити сопственици непокретних добара у Србији, практична важност закона од 2. августа 1856. веома је сведена.[4])

(свршиће се)

Ж. Перић

ПРОДУЖЕНИ ЗЛОЧИН

(НАСТАВАК)

Саучешће у продуженом злочину.

У данашњем законодавству саучешће у казненим делима акцесорне је природе, кривично-правна одговорност саучесника цени се према природи казненог дела, које је утврђена у погледу учиниоца. Сад. над је учинилац крив за продужени злочин, шта ће бити с његовим саучесницима, хоће ли се и они у сваком случају казнити за саучешће у продуженом злочину или не? Одговор је апримативан.

Овакав закључак с правом се изводи како из правног положаја оне форме кривичног дела, који је законом утврђен (в. §. 47. срп. каз. зак.) тако и из природе продуженог злочина. Како је продужени злочин недељив, а саучесник одговара као и учинилац, онда би он морао да одговара за продужени злочин и онда, кад би његово саучешће било ограничено само на један акт продуженога злочина.[18]) Исто тако кад би саучесник појединачне актове учиниоца сматрао као самосталне деликте, а не као сукцесивне актове продуженог злочина, и ако се они појављују као такви, он не би могао одговарати за реални стицај већ само за продужени злочин.[19])

Произилазећи овакових правних последица не може се устети да је правилно: оно се може да оправда, у колико зависи од појма продуженог злочина, кад би се тај појам набацио из законодавства. Тада тај појам набацио из законодавства. Тада тај појам набацио из законодавства. Тада

не bis in idem. У овоме погледу без утицаја је то са каких се разлога није одлучило о једном или другом акту тога злочина; он је недељив, тужба за један његов део обухвата цео недељив злочин, а тако и судска пресуда; и у новоме поступку не би се могло судити ни о чему новом, већ само о делу, које је већ једном пресуђено.[23])

У овом случају нова судија имао би дужност да оцени само то, да ли су и ти нови актови, који нису раније били обухваћени, суштествени актови продуженога злочина, с коме је раније већ суђено, и чим би то утврдио, одмах би се имала да донесе одлука: да је раније пресуђено и о тим актовима, као несаставним састојцима једне целине, и да они због тога више не могу бити предмет суђења.

Главно је то, да ли је раније судија, у времену суђења, имао правну могућност да суди и о овим актовима (а он је имао ако су ти актови већ били учињени пре него што се раније судило) и да су ти актови саставни делови једне целине, по мишљу овога новог судије, па да стоји разлог за примену начела „ne bis in idem".[24])

И тако примена појма продуженог злочина може и у овој прилици да проузрокује последице, које су штетне по правосуђе. Лопов, који је учинио какву крађу у продужењу, може да буде осуђен само за један, можда најневажнији, појединачни акт, па онак услед тога не би могао лопиље да буде суђен ни за какав други акт, који би са оним, о коме је суђено, био у продужењу.[25])

Закључак.

а) Појам продуженога злочина почива на научној основи, на развитку учења о јединству и множини злочина. Наука је схватила да се и са више радњи, учињених у разним временима, под извесним погодбама може да учини само једно важњиково дело — један продужени злочин.

Овакво схватање пашло је практичну примену у законодавству, као начин за убрзавање онтрих одредаба о кажњавању стицаја кажњивих дела. Нашао се да је неуместно да се за једно једино — продужено дело — кривац казни збиром казни које би заслужио кад би учинио више кажњивих дела, већ да га у том случају ваља казнити за то једно дело једном казном, само му ту казну треба поштрити за то, што је прешао дела у више маха продуживано.

Оваква примена показала је у пракси добре резултате у погледу убрзавања казне за опасне делинквенте форме, али се не може порицати да је руковођење овом институцијом пошло веома тешко и неповољно, на име: није нађен никакав поуздан критеријум за утврђивање ове форме кривичног дела, који би се лако могао да примени у сваком случају, већ се при тој примени сусрећемо с разним погледима. Показало се да је сасвим несигурна правилна и једнообразна примена овога појма у правосуђу.[26])

(Свршиће се)

М. С. Ђурачић
члан апелационог суда.

ОСМИ МЕЂУНАРОДНИ КОНГРЕС
ЗА КАЗНЕНЕ ЗАВОДЕ

(свршетак)

III. ОДЕЉЕЊЕ:
Мере за предохрану.

Питање 1. Какви су успеси постигнути одлагањем казне; може ли се даље умањавати потреба извршења казне и да ли треба желети, да се шире такви и слични закони?

Пракса, да се код малолетних и до сада певажњаваних осуђеника извршењу казне приступа после извесног рока, ове се није и више проширивала последњих година, па је донесен читав низ готово сличних закона и с ове и с оне стране океана. О постигнутим резултатима вођена је брижљива статистика, и њени ће се закључци претресати на конгресу. Мислује је, а и потребно је, да се утврди, да ли је ограничење извршења казне имало на последицу угушивање злочина, да ли треба желети и да ли треба сматрати као предохрану, ако се погодним законским мерама условна осуда буде још и даље развијала.

Питање 2. Какве мере треба предузети за потискивање пропасне и загубљавање, нарочито с обзиром на модерна криминална начела? Каква правила треба примити за куће за принудни рад просјака и скитница?

Пропаства и загубљивање сваја су неникли као земаљска невоља, а и опште је ниплење свуда подједнако, да је необично тешко господарити тим, у претежној већини карактерно слабим, бескућним индивидуама. У заводима су оне под строгим надзором често вредне и доброг владања, а дохвате ли се слободе, коју не могу да поднесе, поново падају у старе грешке, пропашу и пропад. То су махом људи, која су неподесни за живот у слободи, и које се, у основи узевши, најбоље осећају у заводима; ту покажу често своје не мале способности, те тако бар нешто учине корисно.

Велико је пеће, које овде има да буде предмет претресања. Можда ће конгресу пећи за руком да укаже нова средства и путеве, помоћу којих би се могао исцелити овај рак на телу сваке државе или помоћу којих би се могло постићи бар неко побољшање.

Питање 3. Како је могуће, док се обраћа пажња поправци злочинаца, олакшати тешко бреме економске муке, које пада на породицу осуђеника, те да породице не буду теже кажњене него ли сам злочинац?

Према садашњем стању законодавства тежака казне лишења слободе често теже погађа породицу него осуђеника. Док осуђени ужива сигурност, храну и одело, лекарске услуге, лекове и т. д. као нешто по себи разумљиво, дотле породица, лишена хранитеља, махом трпи најгору невољу, а често још и пропада не само физички, већ и морално.

Ту је преко потребна помоћ.

Свакако да и месна друштва за помоћ сиротињи и друга добротворна друштва пружају помоћи, али ко би једном мало дубље загледао у живот тих породица на ужасом би морао констатовати безграничну беду, која годинама траје услед сужањства хранитеља, чија су прва жртва невина дечица!

Има саветодавних средстава још да се заштити породица делинквентова, коме је наређена каква лишења слободе. Осуђеницима би се могле повећати бар у неколико премије од рада, те би се могло још више него до сад постарати, да новац иде сиротиним породицама осуђеничким. За тим би се још могло пружити породицама олакшице и на тај начин, што би се у такву невољи хранитељи пуштали на одсуство са осуде или на условни отпуст. — Могло би се штедети и код управљања казненим заводима, али само не код рубрике „спабеданье". Тако добивена средства, путем повишења раденичких премија, њих пружити породицама које су у стварној невољи право је и јентино. То би много више допринесло добру друштва и за то, што би се на тај начин много нечиних баћа задржало на путу правде, а и много би већи успех отуда произилазио него доцније од настојитога завода. куће за поправку и казненога завода.

У осталом обе мере — смањење извесног дела раденичких премија породицама осуђеничким, као и пуштање на одсуство са осуде или на условни отпуст у случајевима доброг владања, у циљу заштићања породица које су у стању нужде — биле би одлично средство за све теже поправце. Мислује ће конгресу пећи за руком да задобије пријатеље за ове мере.

Питање 4. Да ли су имали успеха покушаји, који су чињени последњих година са интернирањем пијаница и душевно неуračунљивих лица или поновних повратника у нарочите заводе?

Један од најистакнутијих напредњака модерног извршења казне јесте то, што

---

[23]) Тако нашли и они: Бар, стр. 219, прим. под 7) и тамо наведени списи; Олсхаузен код § 73, и 74. в.) и 21 с) Х. Бернер-а, стр. 305.

[24]) Види Биндингов „О примени принципа „ne bis in idem" у области продуженог и колективног деликта". Табиновићева интерпретација 1896; Бар, стр. 221.

[25]) Бар стр. 222 и тамо наведени списи.

До душе, код нас, према нашем пропису § 70 а) к. зак. и § 745. прив. п. пост. не може се у општој крађи ни за какво дело, које не би било већ раније суђено, за које је тај крађа већ био суђен, без обзира на продужење, само ако је то дело већ било учињено у времену суђења за раније дело.

Ми не налазимо разлога за отклоњење овакога начела и нисмо се ја ће се ово избацити у нашем будућем законодавству, подобно законодавствима других држава.

[26]) Тако у току нашег излагања, ни смо изнели наша гледишта о суштини овога појма према науци и пракси садржаној прошлом § 70. нашег казн. зак. У погледу нашег гледишта казали смо и раније, које исто признаје научници страна и ми имамо уверења да је то гледиште тачно. Међу тим наша дотадашња судска пракса поступа сасвим противно томе гледишту.

По нашем мишљењу, ово такозвано покушаје као је руководење овим појмом у пракси неоштрено и тешко.

се уништење, да нијанше и душевно умањено урачунљиве личности не припадају редовном извршењу казне. Сграђене су нарочите куће за такве индивидуе које осуђени осуђене на казне лишења слободе, и са њине се поступа обазривије по сразмери њихове способности, не праменујући нарочиту строгост и ред који су иначе у казненим заводима неопходни, ако хоће да испуне свој циљ.

Суд, који ће се донети према успешима који су постигнути у тим заводима, имаће да буде у том смислу, да се о тим питањима у будућности поклони још више пажње. Вредно ће бити чути и то, какви резултати морају постојати, те да се медицинско поступање не коси са управно-техничком страном.

IV. ОДЕЉЕЊЕ:

Деца и малолетници.

Питање 1. Треба ли малолетнике подвргавати истом казненом поступку, који се примењује према одраслима, и, у случају да не треба, који принципи треба да руководе поступање према малолетницима?

У целом се свету сада одбацује, да се деца подвргавају истом судском поступку који је у употреби према одраслима. „Покрет судова за малолетнике", како га краће називају, већ је од десет година на овамо нашао за се присталица у свима земљама; а у многим су земљама већ и коначно уведени судови за малолетнике.

Седињене су Државе прокрчиле пут у области „заштите младежи", и баш тај одељак обећава да ће бити нарочито поучан за учеснике конгреса, тим пре, што су стављена у изглед лична искуства и опажања америкапских установа. Може се оправдано надати, да ће маса нових мисли бити истакнута, а то ће вероватно бити од благословеног утицаја на све земље.

Питање 2. Да ли је за препоруку подизање нарочитих завода за душевно неразвијену децу са злочиначким наклоностима?

Поступање са душевно неразвијеном децом у нарочитим заводима предвиђено је у свима цивилизованим земљама. Ово је питање, да ли треба нарочито поступати и одвајати ону децу од деце, која имају злочиначке наклоности. Такве су индивидуе за извршење казне са свим неподобни субјекти, а за васпитне заводе опет су недобродошли становници који шире опасност по околину. Да ли је пробитачније подизати нарочите заводе за такво уски круг малолетних личности, и треба ли они да буду самостални или придодати васпитним заводима?

Бојазан је да ће питање о трошковима чинити бриу у примени евентуалних одлука у пракси. Али то опет не треба да буде разлог спречавању, да се јесгро те сврси најозбиљније не претресе и да се не покрене пропаганда за срећно решење овога питања.

Питање 3. Какве мере треба предузети, те да се спречи идење по рђаву путу и скитничење деце у великим варошима?

Црква, школа и породица пружају васпитног деловања на деци у најранијим годинама. Породица најчешће обмане у овоме, и то баш код нижих и највиших класа народа. Ту је први корак на рђав пут, а прво му је последња скитничење деце и први корак на недозрелом путу злочина. Тешко је, а често и незадовољно задржати родитеље на деловању у васпитању; ту морају онда прискакати у помоћ школа и црква и примити дужност додавања на себе.

Нико неће посумњати, да се у том правцу може још што радити сем тога што је до сад чињено. Један пут упазиље нам Сједињене Државе, код којих су месгимично установљена уређења: умножавање гимнастичких друштава и вежбаоница; забављање деце игром и шпортом под надзором школе; драговолни стараочачки рад добро ситуираних и више образованих личности обојега пола, које имају срца и душе за чување и подизање младежи; које пружају помоћи. кад је потребна напуштеној деци којој прети опасност; које су готове да подиђу, да теше, да заштите и да опомену, како децу, тако и родитеље који су заборавили своје дужности. То је, дакле, велика област, широко поље рада за многе хиљаде људи који проводе време у нераду.

Можда ће конгресу поћи за руком, да овде упали светлост, која ће осветлити много што, што у тамн заборава дрема и убија.

Питање 4. Треба ли желети, да се васпитачко рођењо деце пруже нарочите заштитне мере и на шта се те мере имају распрострти?

Ко је имао прилике да сагледа у злочиначки свет, морао је видети, да је претежна већина тих несрећних створова рођења ванбрачно. Само то говори јасно и указује линију, по којој има да се пружа одговор на та питања. Већ унапред човечанство стоји непријатељски расположено према ванбрачно рођенима, те тако само прави оне својим непријатељима. Сним могућим средствима треба овде проповедати опроштај и привести га у дело. Слободна добродетелност неће је то учинила на погодан начин, стварањем домова за одојчад и деду и колонија за распуст; све је то широм отворено и за ту децу, али потребно је само где нема матерње љубави и родитељске заштите још од саме колевке, да ту буде повећана заштита законима.

Тако видимо читав низ најважнија важних, значајних и интересантних питања, која нагледају да је готово немогуће одговорити на њих и решити их. Све је то поверено будима, који су на свију страна и из свију земаља у свету готова да жртвују све своје најбоље, своје срце и знање, оним радовима, који ће нам указати нове мисли, нове идеје, нове подстреке, а по могућству и нова средства, како бисмо опасно поље злочина све више и више потчињали себи, проучили га, обухватили и савладали мудрији законима, бољим установама и напреднијим и поузданијим методама.

С немачког
Д. Б.

НЕКОЛИКЕ НАПОМЕНЕ ИЗ ЗАКОНА О ШУМАМА

(свршетак)

II. Битан услов за доказну важност протокола јесте поштовање рокова, које је за поједине радње законом прописано. За свој реферат чувар има на расположењу пет дана, и то је довољно. Али општински суд за извршење увиђаја има свега 24 часа. То је и сувише кратак рок, те само због немогућности да се за то време изврши увиђај многи се пороссвају ослобођено казне. Има много случајева где је пороссва извршена у једној општини, а оптужени је из друге општине. Чувар поднесе реферат суду оне општине на чијој је територији шума где је дело извршено. Тај суд сад мора у року од 24 часа позвати оптуженог из друге општине преко његове општине и овај да дође на тек да се увиђај изврши. Кад се окривљеноме предаје позив онда та предаја треба да буде учињена у време да он има материјалне могућности да од тада до времена извршења увиђаја стигне на лице места. Ако то није могуће онда позивање не треди ништа, јер и да је хтео окривљени не може увиђају присуствовати. С тога у таквим случајевима треба у решењу увек изрично нагласити у који је сат окривљени примио позив, а и исправи о увиђају рећи у који је сат увиђај вршен. Ако је разлак времена између та два сата толики, да се од места предаје позива до места увиђаја може стећи, тек тада је оптужени уредно позиват.

На један начин могу се помоћи општински судови. Чувар шума у стању је да им учини услуге. Пошто он за свој реферат има 5 дана рока, то он може реферат који подноси донас датирати за сутра, да се он тек сутра у јутру заведе код општ. суда и да тако суд има тај цео дан на расположењу да окривљеног позове на увиђај који ће бити сутра дан. Ако у овоме погледу сдедод чувари хоће да чине накост општинском суду, они је за цело могу у много случајева учинити.

III. По чл. 136. зак. о шумама Министар народне привреде има права да казни сваког чиновника или општинског чиновника услед чијег небрежења једна шумска кривица остане неказњена. Некажњивост најчешће настуна због непланског процесних радњи на време. Знајући да ће за то бити кажњени, неки органи општинске и полицијске власти скривају траг своје небриге. Најчешће бивају овакви случајеви. Општинска суд сароводи начелнику среском свој увиђај по писму на чијег се датума види да је увиђај послат на време и у року за пет дана. Међутим у пријему начелника среског стоји датум чак после неколико дана, тако да изгледа да су акта од среза до општине путовала по десет дана. Закон тражи да увиђај у року од пет дана од дана његова извршења буде „спроведен" среској власти. Спровести, не значи сваканко спаковати у коверат и адресирати, већ значи „предати у руке" — омогућити дати поступак те власти. Отуда је дан „спровода" не дан који пише на писму

општ. суда већ дан пријема у срезу. Али до кога је кривица што је од дана увиђаја до дана пријема у срезу прошло више од 5 дана? У своме акту суд општински каже да га је послао начелнику, рецимо, два дана после увиђаја, а начелник у своме пријему вели да га је добио 10 дана после увиђаја. Неко обмањује; или је општински суд завео и адресовао акт, па га оставио и даље на столу да лежи, или га је антидатирао, или је општински служитељ са тим актом прескапао неколико ноћи, или је назад код среског начелника тај акт лежао неколико дана непримљен и незаведен. А кад се овако закључи од одговорности и један и други орган, онда се даје могућности и за силне злоупотребе. Општинска или за силне злоупотребе. Општинска или за среска власт пусти намерно да прође рок, да се протокол обеснажи, и тако се кривац спасе казне.

Ми хоћемо да напоменемо да сви који овако раде играју једну опасну игру. Рокови су у протоколу његов битан елеменат, они су такође суштина и садржина јавне исправе. Овај ко њих антидатира састаља лажну исправу и ми бисмо желели да ово зна и шумарско одељење нашега министарства народне привреде, да да не допушта да се једном злоупотребом без одговорности ниште шуме.

IV. Чудну су праксу завели наши судови при суђењу шумским кривицама. Они су прогласили поступак код њих за строго формалан и неће шумске кривице да суде и по општем закону о кривичном поступку, на да то закон о шумама не само не забрањује него баш нарочито наређује у неколико чланова — 133, 136, 137. и остали. Судови постојање дела и одговорност окривљеног суде сама по чл. 133. закона о шумама, а ако протокол чуварев није уредан, још се само призналом оптуженога утврђује његова одговорност. Судови на пр. пуштају као невине оне које је чувар реферисао да их је ухватио на самоме извршењу дела, ако општински суд није извршио увиђај за 24 сата, или ако није спровео тај увиђај срезком начелнику за 5 дана. Међутим, зар искал чуварев, и ако протокол није јавна исправа, није сведоба сведока очевидца, која је по тачки 2. § 123. н. с. п. видна, која је по тачки 2. § 123. н. с. п. видна, која је по основи подозрења? Зар увиђај општинског суда, без обзира на време кад је извршен, и циљ ради кога је извршен, није у сваком случају доказ о постојању дела горесеч? И зар § 242. к. с. п. не наређује да се тада оптужени може осло-бодити казне само из недостатка доказа, те да тако на њега падну кривични трошкови плаћање накнаде штете?[1])

Ако се на основу протокола не може да утврди кривична одговорност оптуженога, онда судови махом прекидају сваки даљи рад, а државу, село, општину, чија је шума посечена, упућују на радовну грађанску парницу за накнаду штете. Судови се ни најмање не старају за проналазак *материјалне истине* у шумским деликтима; повреде шума као да неће да сматрају за кривичноправне радње, код којих је суд и по званичној дужности позван да прибави доказе о кривичној одговорности оптуженога.

И тако наше шуме страдају.

Живко Топаловић
судски писар.

ИЗ НАШИХ ЗАКОНА

I

Чл. 19., 20. и 24. закона и накнади штете учињене злонамерном пљачкином и т. д.

У овоме закону, који има велике промене у животу, има доста одредаба које су јасне, али се у пракси рђаво примењују. Нарочито се то дешава код општинских власти, међу којима неке нове рекорд у једноставном тумачењу често пута разумљивих законских одредаба. У законику о накнади потребно се примењују нарочито чл. 19., 20. и 24. и за то ћу о њима и говорити.

Чл. 19.

Овај законски пропис, који од ступања у живот закона о накнади штете — 20. марта 1892. год. — до данас није претрпео никаквих измена, гласи:

„Одговорна општина и оштећени могу се за накнаду штете парничити код општинског суда (§ 6. грађ. суд. поступка).

Као што се види одредба је јасна и њоме је одговорној општини и оштећеноме дато право, да се код општинског суда могу равнати за накнаду штете. А, да би и одговорној општини и оштећеноме показао још јасније, где се и како то има да изврши, законодавац је упутио на одредбу општег законика — § 6. грађ. суд. поступка — који говори о материјалној — апсолутној — надлежности општинских судова, и који у оном делу, који говори о равнањима парничара, сада гласи:

„в., да могу парничаре равнати за суме до 200 динара....[2]

И, кад се пред собом имају та два зак. прописа како сада гласе, изгледа, да чл. 19. закона о накнади штете треба разумети тако: да се одговорна општина и оштећени могу за накнаду штете парничати код општинског суда, али само тада, ако штета не износи више од 200 динара, односно ако сума равнања није већа од 200 динара. Тако тумачење и разумевање, кад се имају у виду та два зак. прописа како сада гласе, било би правилно и многи позицијски чиновници и општински органи тако га разумеју, па тако и раде.

Међутим, такво разумевање чл. 19. закона о општинама но може мишљењу погрешно је.

1892 године, када је ступио у живот закон о накнади штете и донесен чл. 19. тога закона, § 6. грађ. суд. поступка, у ономе делу који говори о равнањима код општинских судова, гласио је:

„в., да могу парничаре равнати и за неће суме, било о непокретностима, било о дуговима и покретностима, само кад парничари предстану и изјаве жељу. О томе издаће општински суд парничарима писмено поравњење.“ Напоменем, да се речи и за *неће суме* односе на суме преко 200 динара, као што се то из самог § 6. грађ. суд. поступка види.

Доношењем данас чл. 19. зак. о накнади штете, законодавац је имао пред собом § 6. грађ. суд. поступак онакав, како је тада гласио; и кад се у чл. 19. позвао на § 6. грађ. суд. пост. он је имао ту *намеру*, да овим наређењем специјалног закона да одговорној општини и оштећеноме право, да се, без обзира на вредност штете, могу парничити код општ. суда, када хоће, предстану општинском суду и изјаве му за то жељу.

И, од 1892 године до 26. јануара 1901. године тако је и било. 26 јануара 1901. године учињена је измена у § 6. грађ. суд. поступка и то баш у оном делу, који говори о равнањима код општинских судова. По тој измени општински судови имају право равнати парничаре, али само за суме до 200 динара. Та измена, дакле, учинила је можеттьу и стварила је питање: да ли је та измена § 6. грађ. суд. пост. имала и какот утицаја на чл. 19. закона о накнади? По моме мишљењу није.

Закон о накнади је специјалан закон lex specialis. Донесећи одредбу члана 19. тога закона и позивајући се у истоје на § 6. грађ. суд. поступка, законодавац је имао намеру, да одговорној општини и оштећеноме да право равнања код општинског суда без обзира на вредност штете. Циљ, дак, законодавца био је: избегавање грађанских спорова поравњењем (§ § 144.—147. и 157. грађанског судског поступка); да сачува одговорне општине и од надатака око процене и суђења; и да се не ствара омраза између оштећеног и општина грађана парничењем и потпуним реализовањем права које оштећена има. Одредбе ових специјалних закона имају се тумачити онако како гласе, и кад су у сукобу са одредбама општег закона претежније су, без обзира да ли је тај сукоб настао при доношењу специјалног закона или при измени специјалног или општег. Ово, дакле, што у специјалном закону више има остати, ако је само слободно са уставом, онако како се по логичком и граматичком тумачењу нађе. Намера законодавчева при измени § 6. грађ. суд. поступка, којом је суме права општ. судова за равнања, била је друга и није потрла ону, коју је при доношењу чл. 19. зак. о накнади имао, нарочито, кад не има у виду то, да је наређење чл. 19. закона о накнади за равнање тако генерално, да се онај додатак у огради: § 6. грађ. суд. поступка има узети само као једно упућење од стране законодавчеве, како се и где то поравњење има да изврши.

Чл. 19. закона о накнади штете, који је у време ступања у живот тог закона био у потпуној сагласности односно величине равнања са одредбом § 6. грађ. суд. поступка, сада садржи једно одступање од тога зак. прописа. Тих одступања у специјалним законима у општ има и то је оно што их поред осталог

[1]) По нашем мишљењу шумске су кривице по својој природи такве, да би на њих у главном требало примењивати поводне казне. Тек изузетно могла би бити допуштена и друга врста казне.

и карактеристике. Па и у самоме закону о накнади то није једнако одступање. Нпр. чл. 20. тога закона садржи одступање од § 13. грађ. суд. поступка, које се састоји у томе, што је за извршење и поравњења пред општинским судом надлежна државна власт.

Према свему овоме, можемо као своје мишљење казати ово:

Чл. 19. закона о накнади штете треба разумети тако, да се општењи и одговорна општина могу и сама, после извршене § 6. грађ. суд. поступка од 1901. године, раванати код општинског суда за накнаду штете без обзира на вредност исте; и да су општински судови и власти и дужни да такво поравњења врше, оснивајући свој рад не на § 6. грађ. суд. поступка, већ на чл. 19. закона о накнади штете учињене злонамерном намером.

Чл. 20. и 24.

Не знам како и на основу чега, тек многе општинске власти мисле, да поравњења извршена у смислу чл. 19. закона о накнади штете пред општ. судовима застаревају у року од 2 месеца према чл. 20. и 24. истог закона, ако се у том року наплата од одговорне општине не изврши.

Међутим, чл. 20. и 24. тога закона не говоре о застарелости поравњења; већ прем. чл. 20. — о року, у коме је државна власт дужна да изврши наплату од одговорне општине; а други чл. 24. — о правним последицама, које ће наступити за општењег, ако у року од два месеца од дана пречињене му штете није тражио накнаду. Правно дејство неиспуњења дужности на чл. 20. састоји се у прву казне органа државне власти, а правно дејство испуњења правом из чл. 24. састоје се у гашењу права на накнаду.

Та два законска прописа немају, дакле, никакве везе са застарелошћу једног поравњења, које постоји, и које по § 146. грађ. суд. поступка има снагу извршне судске пресуде, за чију застарелост вреде одредбе општег грађанског законика — § 930. а — пошто у специјалном закону о накнади штете није о застарелости ништа предвиђено.

Љ. Јокић

ПОУКЕ И УПУТИ

Да ли су полициски писари, који врше разне наплате по одлукама судских и административних власти, а не рукују у исто време и депозитном касом, одговорни пред Главном Контролом по чл. 111. у вези са чл. 97. закона о уређењу Главне Контроле, или, на против, они немају да одговарају пред редовним судом, ако су у име државе примили новац па овај каси нису предали?

Услед тога што је се десио случај, да су се Главна Контрола, а и редовни грађански суд, ст. асали за ненадлежне за суђење парнице државе српске против једног полициског писара, који није руковао касом, за накнаду штете, г. Министар правде актом од 1. новембра тек. год. № 12.887, а поводом представке г. Министра финанција, тражио је од Касационог Суда мишљење о наведеном питању.

Поводом овога тражења Касациони Суд у општој седници својој а на основу тач. 2. § 16. свога устројства проучио је ово питање па је нашао:

„Полициски писари врше ван разне наплате, по одлукама судских и административних власти не рукују никаквом касом, нити рачунским књигама. Они ни врше никакве забавке, нити чине какве надатке, већ се њихова функција у конкретном случају своди једино на то, да изврше наплату и новац предају депозитној каси. Њихов рад, дакле, у том погледу не подлежи прегледу Главне Контроле у смислу чл. 1. и 15. закона о уређењу Главне Контроле, нити они добијају разрешнице од Главне Контроле по тач. 2. чл. 18. уређења контролног, као што на њима не лежи ни обавеза из чл. 22. помен. закона, да по свршетку сваке рачунске године шаљу рачуне на преглед Главној Контроли, те ова није у могућности ни да предузима корике за обезбеђење штете по § 383. грађ. суд. пост. и чл. 49. свога уређења.

Како, дакле, према наведеноме Главна Контрола нема ни да прегледа, ни да исправља, а ни да ликвидира рачуне дотичних полициских писара, која још је дужност иначе прописана чл. 181. Устава и чл. 15. њеног уређења према одговорним рачунополагачима и како се и у тач. 1. члан 18. истог закона не помиње да је Контрола надлежна за суђење и оваких лица, — то је општа седница Касационог Суда на основу свога наложеног мишљења нашла: *да су ја суђење полициских писара, који не рукују депозитном касом, а примили су новац у име државе, а државној ја каси нису предали, за накнаду штете надлежни само редовни судови, пред којима једино ови писари имају и да одговарају.*

Истина у тач. 1. чл. 97. уређења Главне Контроле стоји да редовна седница Главне Контроле доноси одлуке решења за рачунополагаче, наредбодавце и „остала лица" за плаћање недостатака или у опште учињених штета за касу, но општа седница Касационог Суда сматра, да се под речима: „*остала лица*" разумеју само: руководиоци, рачунополагачи, — чл. 45. — ванредни комесари одређени по чл. 76., 77. и 80. закона о уређењу Главне Контроле, као и чланови Главне Контроле, чијом би немарношћу и неуредношћу у прегледу рачуна итд., који већ подлеже расматрању Главне Контроле, произашла штета по државну касу, а никако, да се овде имају разумети и поменути полициски писари или други чиновници, који не рукују касом, а примили су што у име државе, па каси непредали.

За овакво своје мишљење општа седница Касационог Суда налази ослоница у чл. 111., 112. 113. а нарочито у чл. 114. закона о уређењу Главне Контроле, где су побројана сва лица која пред Главном Контролом одговарају за накнаду штете, а међу којима нема лица, која би као полициски писари, вршећи наплату, што примили, па каси непредали.

Општа седница Касационог Суда, дакле, сматра, да је Главна Контрола, као рачунски суд надлежна за осуду за накнаду штете, само оних лица, чије рачуне она може по своме уређењу: да прегледа, исправља, ликвидира и да им даје разрешнице, као и оних лица побројаних у чл. 111. и 114. закона о уређењу Главне Контроле, па како полициски писари именовани у акту г. Министровом № 19887/909. нису ова лица, то они немају да одговарају за накнаду штете једино пред редовним судовима, а не пред Главном Контролом".

М. Л. Р.

Непристојно и набусито понашање учињено приликом саслушавања код суда чини дело из § 30. кривичног судског поступка, а не дело из § 359. тач. 3. казненог законика.

Првостепени суд за варош Београд, према реферату истедног судије, тражио је да кварт дорћолски казни Н. Н. што се је непристојно и набусито понашао пред истеднем судијом, када је саслушавао као сведок по прииници једнога лица; што је тражио да сам пише своју сведоџбу, говорећи да ће у њој написати нуно грдња и псовки, и што је демонстративно пушао из канцеларије, — па лазећи да у овакној радњи његовој стоји дело из § 359. тач. 3. казненог законика за чије је извиђање и пресуђење надлежна полициска власт.

Кварт дорћолски вратио је акта првостепеном суду, пошто је нашао, да у представљеном случају не стоји дело из § 359 тач. 3. казненог законика, већ дело из § 30. прииичног судског поступка, за чије је пресуђење надлежан првостепени суд.

Ну, првостепени суд поновa је послао акта кварту дорћолском са ових разлога:

„По § 30. кривичног судског поступка истедни судија има право да казни одмах лице, које саслушава, за непристојно владање или вређање истедника и ово је проста административна кривица, коју истедни судија одмах расправља.

Овај случај није и не може се применити на радњу Н. Н., представљену рефератом истедног судије, већ је суд нашао, да у таквој радњи Н. Н. постоји иступно дело, казнимо по § 359. тачка 3. казненог законика, за чије је истеднење и суђење надлежна полициска власт по полициској уредби, на зато враћа акта на даљи поступак.

Кварт није усвојио предње примедбе пред. суда, већ је се обратио Касационом Суду, да он у смислу § 4°. кривичног судског поступка реши ко је надлежан за пресуђење овог дела, да ли полициска власт или суд, пошто кварт налази да овде стоји дело из § 30. крив. суд. пост. за чије је пресуђење надлежан суд одн.осно истедни судија, са ових разлога:

„За постојање дела из § 359. тачка 3. казненог законика — опорачавање власти — потребно је да ко законе наредбе и поступке власти или појединих чиновника усмено или писмено, или другим знацима

опорочава иди речи онакве о њима разноси или разказује у колико не би то у већи род кривица продазило. Нијединог од ових елемената, који се траже за постојање овог дела, нема у радњи окривљеног Н. П., што се види из оверене преписа реферата иследног судије. На име: Н. Н. је упућивао непристојне изразе на личност кривца по чијој се кривици саслушавао као сведок, а то упућивање непристојних израза на личност кривца не може чинити дело из § 3э9. тачка 3. казненог законика, према ономе, што се тражи за постојање поменутог дела. Даље се из приложеног реферата види, да је Н. Н. ушао у канцеларију иследног судије без пријаве; да је изашао из исте демонстративно; да је захтевао да сам пише своју сведоџбу вељећи, да ће у њој писати ноне грдње и псовке, што све, са непристојно упућеним изразима на личност кривца, чини *административну кривицу из § 30. кривичног судског поступка, за чије је пресуђење надлежан суд, односно иследни судија.*

Ако суд узима да дело из § 359. тачка 3. казненог законика постоји у томе, што је Н. Н. тражио да сам пише своју сведоџбу у којој ће бити пуно грдњи и псовки, онда суд греши једно зато, што Н. Н. поменуто дело није ни учинио, јер му није дозвољено да пише своју сведоџбу, а друго и о тога, ако би суд узео да у овој радњи Н. Н. стоји покушај поменутог дела, што покушај код овог дела није казним, пошто у казненом законику није предвиђено да се покушај опорочавања казни, чега мора изричио бити код преступа и иступа".

Касациони суд у II свом одељењу разматрио је акта овог предмета, па је нашао да је за пресуђење овог дела надлежан суд, а не полицијска власт.

Вит. Д. Кретић.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Деловођа општинске дреновачке у срезу параћинском, пита:

„1. Може ли, по закону, општински суд да нађа уверење о немаштини жени, чији муж има кућу и непокретно имање, а с којим она у задрузи (браку) живи, и није наступио раздор и одвојени живот; и

2. Може ли, по закону, општински суд да нађа уверење о немаштини синовима, чији отац има кућу и непокретно имање, а с којим они у задрузи живе, али на њихово име сем личне, никаква пореза није разрезана, нити какво непокретно имање уписано.

Ово молим да се објасни због тога, што о овоме влада подељено мишљење, јер поједини чиновници тврде, да општински суд то може да чини, и да се никаквих последица бојати нема, док други тврде, да не може и ако то учини подлежи кривичном одговору и казни. Нарочити случај за који питам тиче се плаћања кривичних трошкова по пресудном делу, на би жена и синови хтели да се заклоне за немаштину, користећи се тиме, што је сва пореза и непокретно имање уписана на мужа, односно оца, а на њих лично није ништа. Међу тим и жена живи у браку и љубави с мужем, и синови у задрузи с оцем, а што је још главније обе су куће доброг стања."

— На ова питања одговарамо:

На онога питања види се, да се непрецизно схвата значај чл. 2. тачке 8. закона о таксама, јер се примена његова хоће да пренесе и на случајеве, који се никако не могу регулисавати по овом законском наређењу.

Тако, ово законско наређење прописује: ко ће се сматрати за сиромаха над је реч о плаћању такса, а власти међу тим, с обзиром на ову одредбу, одлучују, да ли ће и. пр. наплатити кривични трошак, накнаду штете, казну и томе слично.

Овакво поступање погрешно је, велимо, јер ако би се неко сматрао за сиромаха кад би била реч о плаћању такса, он се не може сматрати за таквог кад је у питању наплата накнаде штете, пореза итд. јер се први случај регулисава по § 471. грађанског судског поступка, а други по чл. 107. закона о порезу.

Ту, даиле, разлику треба запамтити, и уверење, издато по чл. 2. т. 8. закона о таксама, примати као доказ о сиромаштине узимати у обзир оне законске одредбе, које такве случајеве регулисавају, а не закон о таксама.

Оволико у опште о значају ових уверења, а сада да пређемо на само питање: да ли се накнада штете и кривични трошкови могу наплатити из имања мужевљеног од стране жене и из имања родитеља, код којих живе осуђени синови.

Дакле, ако смо много пута до сада објашњавали: накнада штете и остали кривични трошкови, не може се наплатити продајом имања мужевљеног по пресуди коју учини жена, ако судском пресудом није муж парочито осуђен на ово плаћање.

Према томе, ако општински суд нађа, да ова удата жена нема свога парочитог имања, онда он о томе факту може издати уверење без бојазни да ће његова чланица одговарати, пошто он тим уверењем само констатује једну несумњиву истину.

Наравно, да то уверење не треба ваљаљати на чл. 2. зак. о таксама, пошто оно нема ничега заједничког са овим законским наређењем, јер се издаје у смислу чл. 97. тачке 4. закона о општинама.

Што се тиче наплате од оних, који живе код својих родитеља, ми смо дали објашњење у бр. 48. овога листа за ону годину, на тамо треба тражити потребан одговор.

Као се међутим, код ових случајева може догодити, да су синови остали са оцем у заједници и после свога пунолетства, и да је од времена њиховог пунолетства било *приноска* у имању, то је питање о наплати како накнаде штете, тако и осталих трошкова, сем ових о којима говоре тачке 4. и 5. § 322. и 325. кривичног судског поступка, за сада *сторно.*

Тако, има судова који налазе, да је онде заснован задругани одношај и да деца имају права на раван део имања са оцем; има судова који такође признају да је настао задругни одношај, али како није било смеше имања, јер га синови нису ни имали до пунолетства, то њима признају право само на приноваи, учињен од дана њиховог пунолетства; и на поклетку, има судова, који апсолутно не признају, да између деце и родитеља може у опште бити задруге, кад деца нису имала имања, без обзира на то, што су остала и даље у очевој кући по пунолетству.

Она разноликост судских оцена није само код нижих судова него је и сам Касациони Суд доносио разнолике одлуке.

Тако одлуком својом од 12. септембра 1878. године Бр. 1689, Касациони Суд је нашао, да син не може имати права на *приноваи* кад под ова остане и после пунолетства, а одлуком, опет, од 5. марта 1886. године Бр. 455. нашао је, да син има право на принован.

Ми сами такође налазимо, да се у смислу § 423. грађанског закона, може признати синовима право на сан принољени део имања од њиховог пунолетства, јер ако се не може узети да је од тога времена настала *задруга*, мора се признати бар нека смеша или отрачина под изнесним условима.

Према томе, кад онакав случај настане, суд треба увек да уверењем констатује стање ствари, а власти, које имају да врше наплату оцењивање: да ли ће узимати у поиис приноваљено имање, или ће интересоване упутити на суд, да се тим путем утврди њихово право на наплату из приноваљеног имања.

II

Деловођа општинске јелашничке пита:

У броју 1. Пол. Гласника за ову годину, а на питање суда општине Орешачке, уредништво је објаснило: да су општинским судови надлежни да суде спорове општинске против општинских дужника а но тужби општ. пуномоћника, пошто општ. часници нису непосредно интересовани за капитал."

Суд општине јелашничке, држећи се овога објашњења, а по тужби општинског пуномоћника Стајка Михаиловића противу Михаила В. Антића зод. због неисплаћене аренде, осудио је овога последњег на плаћање дуга у 20·65 дин.

По најављеној жалби осуђеног, Врањ. проот. суд (односно одређени судија за то) поништио је пресуду ов. суда Бр. 2506. решењем од 7. сепг. 1909. год Бр. 14.401. са разлога: „да општински суд није надлежан за суђење по § 52. грађ. суд. поступка, пошто се по овоме спору појављује као тужилац". Општински суд је дао против разлоге: „да је општ. суд надлежан да суди овај спор, јер § 52. гр. суд. поступка не чини изузетим ов. суд за суђење општинских спорова, зато, што судије који су доносили пресуду

ништа нису интересирани у овом спору, тим пре што је оп. судовима дозвољено да суде за заузеће опште, имовине одлуком опште седнице Касац. Суда од 8. октобра 1908. Бр. 9505. и ако је у § 52. гр. суд. поступка и § 43. гр. поступка једна иста идеја о изузећу, само што се први односи на грађ. спорове, а други на кривице, — и према овом разлагању оп. суда иак је Врхов. приост. суд решењем својим од 9—XI—909 год. Бр. 19178. одржаном имедбе судије а противразлоге одбацио.

Зато молим уредништво за објашњење:

1. Шта ће сада суд радити по овом спору.

2. Има ли оп. суд право тражити и преко које власти, да се § 52. гр. суд. поступка протумачи за опакве — општ. спорове по грађанским спор ивима — како је већ протумачен § 43. прив поступка, за кривице из § 375. а крив. зак. о заузећу општинске и месне утрине—имаће те да се овуда код судова подиедиако поступа?*

— На ово питање одговарамо:

По правилу постављеном у § 52. грађанског судског поступка тражи се, да су судије *лично заинтересоване у каквом спору*, па да има места њиховом изузећу.

Кметови, који по § 5. поменутога закона и чл. 87.—94. закона о општинама заступају општинске [призиратељ] суд, никако не могу бити лично интересовани, над је у питању какво потраживање општине, као приватно правне личности, јер кметови као судије, *нису сопственици и искључиви заступници општинске имовине.*

Према овоме, погрешно је приостепени суд, што је осорано падлежност општинском суду за суђење спорова по тужби општинског пуномоћника.

То је питање, у осталом, за сличне случајеве, расправљено и одлуком Касационог Суда од 8—X—1905. г. Бр. 9505 па је суд морао о томе водити рачуна у смислу § 11. грађ. зак. и § 16. устројства Касационог Суда.

Кад се, међутим, он на све то није хтео да осврне, онда општински суд нека сва општа акта сароведе среско] власти и умоли је, да она учини потребан корак, те да се наиште начелна одлука Касационога Суда за опакве случајеве, у смислу чл. 16. поменутог устројства.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ТРАЖИ СЕ

Драгољуб Младеновић — **Обрадовић** из Шапца, отправио је великио худ од своје ока Малутина, који живи у Крагујевцу. Драгољуб је стар 15 година, у лицу плав. — Дешења начелства среза крушевачког Бр. 14790.

Нека сва полицијске и општинске власти жиио потраже местоје лице и пронађено упуте најближој власти, која је тражење захтевала.

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

У 45. броју „Полицијскога Гласника" од ове године донели смо фотографију овога лица, које је у Хамбургу притворено због праће и наравно да се зове Душан Петровић, обућарски радник.

Сада се утврдило да су његови наводи били лажни, и да је он у ствари **Мартин Рус**, по занимању берберски помоћник, рођен у Малошина у Срему 22. новембра 1888. године.

Скреће се пажња полицијским и општинским властима на овог probisvetu и наравиду, који се може, несто код нас појавити.

ПОТЕРЕ

Глигорије Мирковић, из Мало Плане, који по пресуди начелства округа пиротског Бр. 18875 има да издржи 4 месеца полицијског надзора, али му се ко зна место становања. Стар је 18 година. — Акт начелника среза прокупачког Бр. 19213.

Непознати крадљивци ноћу између 28. и 29. прошлог месеца обрали су њиву Богојр Станковићу, из Бабиног Потока, и у њој жицли два ковчега, обрали их и из њих одежде: 340 динара у напољеонима; 216 динара у дукатима од по 12 динара; 20 петодинарана у сребру, 10 новчанића од по 10 динара, и 330 динара у ситном сребру. — Акт начелника среза добричког Бр. 18171.

Ђорђе Марииковић, цигании из Сувоје, има да издржи по пресуди самостално исполење управе Бр. 9646 тридесет дана затвора, али се налази у бегству. Он је стар 45 година у десно око ћорав, висок, у сељачком је оделу. — Дешења начелника среза темишварског Бр. 10732.

Непознати крадљивац 3. овог месеца украо је г. Стевану Шапиицу, пенша. начелнику на Београда, два бриљантна прстена, оба уфасована у злату у вредности 1200 динара. Сопственик је обећао 200 динара у злату лицу, које проиасне или пронађе крадљивца или покрадљу. — Акт Управе града Београда Бр. 56716.

Васа Танасковић, Цигании из Петковаче у срезу мачванском, који је решењем врховпеног лозничког суда № 16050 стављен подсуд и притвор за крађу стоке, налази се у бегству. Васа је стар 30 година, приномаљеног, средњег раста, у оделу сељачком. — Акт врховпеног лозничког суда Бр. 18888.

Пантa Сазовић, бивши чувар железничке пруге из Крагујевца, одговара код начелника среза крагујевачког за дело које повлачи при-

творе. Он је стар 30 година, средњег раста, приномаљаст, брнова великих, без браде; особно му је оно кравно и на њему има белеге. — Акт начелника среза крагујевачког Бр. 16639.

Препоручује се свима полицијским и општинским властима, да за свима побегли личностима учине најжвљу потеру, и у случају проналажења стриктно их упуте властима које су потеринце издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

КРАЂА СТОКЕ

Ноћу између 8. и 9. овог месеца непознате крадљивци украли су једног коња Јеротију Радојковићу, војнику граничне трупе из Доњих Точана. Коњ је длаке зелене са ознаком К. — Дешења начелника среза лозничког Бр. 16935.

ОГЛАШЕН ЗА ХАЈДУКА

Трајко Ј. Првуловић, тежак из Старчева среза мланеног, који је решењем начелства округа пожаревачког од 12. прошлог месеца Бр. 18441 позван на предају, није то учинио у остављеном року, и зато га је ноте начелство решењем својим од 9. овог месеца Бр. 19623 огласило за хајдука и уценило са 500 динара; ту ће награду добити оно лице, које Трајка ухвати, убије или власти прокаже.

Трајко је стар 23 године, средњег раста, приномаљет, брица се, брнова црних. Очи су му крвавс, а поглед разрок; од одела има сукње и чакшире од црног сукна.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије уредник Добривој В. Бакић

БРОЈ 51. и 52. У БЕОГРАДУ, ПЕТАК 25. ДЕЦЕМБРА 1909. ГОДИНА V.

ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ МИНИСТАРСТВА УНУТРАШЊИХ ДЕЛА

„ПОЛИЦИЈСКИ ГЛАСНИК" излази једанпут, а према потреби и више пута недељно. Преплата се полаже у напред, и то најмање за пола године код свију полицијских власти, и износи: 20 динара за годину за државне и општинске чиновнике, а за све друге претплатнике у овоме 12 динара годишње. За иностранство: годишње 24, полугодишње 12 динара у злату. Поједине бројеви **„Полицијског Гласника"** не продају се. Рукописи се не враћају

СЛУЖБЕНИ ДЕО

Његово Величанство Краљ Петар I. Сласловље је, на предлог Министра унутрашњих дела, поставити:

за полицијског писара прве класе начелства округа смедеревског Предрага Обрнежевића, полицијског писара исте класе среза моравичког, — по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза моравичког Драгомира Мутњића, полицијског писара друге класе среза тетеничког;

за полицијског писара друге класе начелства округа ваљевског Милана Цветковића, полицијског писара исте класе среза подунавског, — по потреби службе;

за полицијског писара друге класе среза подунавског Стевана Павловића, полицијског писара исте класе начелства округа смедеревског, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе среза звишког Милорада Куртовића, полицијског писара исте класе Управе варошн Београда — по потреби службе;

за полицијског писара прве класе среза јасеничког, округа крагујевачког, Душана Јанковића, полицијског писара исте класе начелства округа рудничког, — по потреби службе;

за полицијског писара треће класе начелства округа рудничког Петра Павловића, полицијског писара исте класе среза љубићског, — по молби, и

за полицијског писара треће класе среза љубићског Светислава Јанковића, полицијског писара исте класе среза јасеничког, округа крагујевачког, — по потреби службе.

Из канцеларије Министарства унутрашњих дела, 9. децембра 1909. г. у Београду.

КРЕТАЊЕ КРИМИНАЛИТЕТА

у месецу новембру 1909. год.

Према званичним извештајима окружних начелстава и Управе града Београда, у току месеца новембра извршено је у Србији:

1.	**Убистава**	28
2.	**Детоубистава**	3
3.	**Нехотичних убистава**	2
4.	**Покушаја убистава**	28
5.	**Разбојништава**	4
6.	**Силовања**	2
7.	**Тешких телесних повреда**	8
8.	**Паљевина**	67
9.	**Опасних крађа**	195
10.	**Злонамерних понистања туђих ствари**	13

Од наложених дела **пронађено** је:

Убистава	25	или 89	%
Детоубистава	3	„ 100	%
Нехотичних убистава	2	„ 100	%
Покушаја убистава	25	„ 89	%
Разбојништава	1	„ 25	%
Силовања	2	„ 100	%
Тешких телесн. повреда	8	„ 100	%
Паљевина	5	„ 0·7	%
Опасних крађа	65	„ 33	%
Злонамерних понистања туђих ствари	2	„ 15	%

Највећи број **убистава** извршен је помоћу *ватреног оружја* (14), за тим помоћу *оштрог оруђа* (7), помоћу *тупог* (4) и *задављењем* (3).

Узроци пићовом извршењу ложе у *међусобној свађи* за 10 случајева, у *осети* за 6, у *користољубљу* за 5, и у по 1 случају, у *нужној одбрани, душевном растројству и афекту*. У једном случају *убијен је ућуткан хајдук* Никола Радивојевић, из М. Лаола, а у три случаја узроци су непознати.

Посматрана према местима у којима су извршена, наложена убистава јављају се: у срезу нишавском 2, у срезу таковском 2 (оба непронађена), у срезу косаничком 2 и по 1 у срезовима: колубарском округа ваљевског, пчињском, грузањском, оба јасеничка, неготинском, качаничком, ресавском (непронађено), мачванском, пожаревачком, моравском округа пожаревачког, хомољском, рамском, млавском, љубићском, тимочком, зајечарском, прокупачком, златиборском, пожешком, ужичком и моравичком.

Детоубиства су извршена по 1 у срезовима: тамнавском, неготинском и моравском округа нишког. Сви су криви пронађени.

Нехотична убиства извршена су у срезовима: ресавском и деспотовачком, и оба су кривца у рукама власти.

Покушаји убистава извршени су: у срезу прокупачком 3, у срезу крагујевачком 2, у срезу јадранском 2, у срезу моравском округа пожаревачког 2, у срезу бољевачком 2, у срезу добричком 2 (1 непронађен), и по 1 у срезовима: грочанском, посавском округа ваљевског, колубарском округа ваљевског, јабланичком, грузањском, неготинском (непронађен), кошаничком, нишком, мачванском, хомољском (непронађен), таковском, јасеничком округа смедеревског, рачанском и у варошима: Крагујевцу и Ћуприји. Сви су ови покушаји извршени махом у међусобној свађи и осети.

Разбојништва су извршена по 1 у срезовима: ресавском (пронађено), нишавском, љубићском и зајечарском.

Силовања су извршена у срезовима: јабланичком и темнићском; кривци се налазе у притвору.

Тешке телесне повреде извршене су по 1 у срезовима: врачарском, грузањском, крагујевачком, расинском, беличком, орашком, бољевачком и у варошн Смедереву. Сви су кривци пронађени.

Паљевине су извршене: у срезу зајечарском 5, у срезу нишавском 4 (3 пронађене), у срезу јабланичком 3, у срезу крагујевачком 3 у срезу деспотовачком 3 (1 пронађена), у срезу звишком 3 (1 пронађена), у срезу пожаревачком 3, у срезу врачарском 2, у срезу косматском 2, у срезу лесковачком 2, у срезу грузањском 2, у срезу лепеничком 2, у срезу параћинском 2, у срезу посавско-тамнавском 2, у срезу моравског округа пожаревачког 2, у срезу качаренском 2, у срезу подунавском 2, у срезу косаничком 2 и по 1 у срезовима: грочанском, оба

посавска, мачурачком, крајинском, брзопаланачком, жупском, расинском, ресавском, темнићском, сврљишком, бањском, белопаланачком, хомољском, голубачком, загланском, тимочком, бољевачком, добричком, рачанском и пожешком.

Предност свих ових пљачкина износи око **11.000** динара.

Опасне крађе извршене су: у Београду **10** (4 пронађене), у срезу бољевачком **9** (2 пронађене), у срезу ресавском **8** (2 пронађене), у срезу гročанском **7**, у срезу алексиначком **6** (4 пронађене), у срезу мачванском **6** (4 пронађене), у срезу моравском округа пожаревачког **6** (1 пронађена), у срезу јасеничком **6** (4 пронађене), у срезу студеничком **6** (2 пронађене), у срезу звишком **5** (4 пронађене), у срезу црногорском **5** (1 пронађена), у срезу пљевском **4**, у срезу гружанском **4** (3 пронађене), у срезу новоречком **4** (1 пронађена), у срезу жупском **4**, у срезу нишавском **4** (1 пронађена), у срезу пожаревачком **4** (2 пронађене), у срезу тимочком **4**, у срезу пожешком **4**, у срезу косанском **3** (1 пронађена), у срезу пчињском **3** (2 пронађене), у срезу крагујевачком **3** (све пронађене), у срезу лепеничком **3**, у срезу неготинском **3**, у срезу јадранском **3** (2 пронађене), у срезу хомољском **3**, у срезу голубачком **3** (2 пронађене), у срезу добричком **3** (2 пронађене), у срезу жичком **3** (1 пронађена); по **2** у срезовима: подгорском, посавском округа ваљевског, власотиначком, јасеничком округа крагујевачког (1 пронађена), рашавском, трстеничком, беличком (обе пронађене), сврљишком, посавско-тамнавском, власинском (1 пронађена), таковском (обе пронађене), орашком, подунавском, јасеничком округа смедеревског, книћаничком, ариљском (обе пронађене) и у варошима: Пироту (1 пронађена) и Пожаревцу (1 пронађена); по **1** у срезовима: колубарском округа београдског, прачарском, посавском округа београдског, тамнавском, јабланичком, лесковачком, мачурачком, крајинском, брзопаланачком, кучком, левачком, белопаланачком (пронађена), дубоковачком, пореčком, рамском (пронађена), дубињском (пронађена), качерском (пронађена), заглавском (пронађена), рачанском (пронађена), и у варошима: Крушевцу, Нишу, Шапцу (пронађена) и Смедереву.

Вредност ових крађа износи око **32.000** динара.

Злонамерна оштећења туђих ствари извршени су: у срезу моравском округа пожаревачког **5**, у срезу жупском **4**, и по **1** у срезовима: косанском, прачарском, трстеничком (пронађен) и нишавском (пронађен).

Вредност уништених ствари износи око **5000** динара.

Сем ових дела извршено је у Србији у току месеца новембра још и **12 самоубистава** и то: у срезу прачарском **2**, у Београду **2** и по **1** у срезовима: посавском округа београдског, колубарском округа ваљевског, власотиначком, беличком, пожаревачком, моравском округа пожаревачког, моравичком и у вароши Неготину.

Ова су самоубиства извршена у 6 случајева **вешањем**, а у по 1 случ.: *дављењем у води, угушивањем уљем, тровањем, дављењем на железничке шине, ватреним оружјем и оштрим оруђем*; узроци њихових извршењу деле: у *дугој болести* за 4 случаја, у *туги* за 2, у *љубави* за 1, у *душевном растројству* за 1 и у *очајању*, за 1 случај; у три случаја узроци су *непознати*.

Покушаји самоубистава извршени су: у срезу крагујевачком (ватреним оружјем из страха од казне) и у Београду (ватреним оружјем, у напитом стању).

Општи преглед до сада изложених дела овакав је:

Текући број	О К Р У З И	Убиства	Детоубиства	Нехотичка убиства	Покушаји убистава	Разбојништва	Отмице	Теше телесне повреде	Пљачкине	Опасне крађе	Злонамерна оштећења туђих ствари	Самоубиства	Покушаји самоубистава
1	Округ београдски	—	—	—	1	—	—	1	6	13	2	3	—
2	„ ваљевски	1	—	—	2	—	—	—	1	3	—	—	—
3	„ пожешки	1	—	—	1	—	—	—	6	3	—	1	—
4	„ крагујевачки	3	—	—	4	—	—	2	7	12	—	—	1
5	„ крајински	1	1	—	1	—	—	—	2	10	—	1	—
6	„ крушевачки	1	—	—	1	—	—	1	2	9	5	—	—
7	„ моравски	1	—	2	1	1	1	1	7	11	—	1	—
8	„ нишки	—	—	—	1	—	—	—	2	9	—	—	—
9	„ пиротски	2	—	—	—	1	—	—	5	7	1	—	—
10	„ подрински	1	—	—	3	—	—	—	2	14	—	—	—
11	„ пожаревачки	5	—	—	3	—	—	—	10	26	5	2	—
12	„ ужички	3	—	—	1	1	—	—	2	4	—	—	—
13	„ ошавски	1	—	—	1	—	—	2	2	7	—	—	—
14	„ тимочки	2	—	—	2	1	—	1	8	20	—	—	—
15	„ топлички	3	—	—	—	—	—	—	3	5	—	—	—
16	„ ужички	3	—	—	1	—	—	—	2	12	—	—	1
17	„ чачански	1	—	—	—	—	—	—	—	9	1	1	—
18	Управа града Београда	—	—	—	—	—	—	—	—	10	1	2	1
	Свега:	28	3	2	28	4	2	8	67	195	13	12	2

На канцеларије Антропометријско - Полицијског Одељења Министарства Унутрашњих Дела, 16. децембра 1909. године АВр. 2363, у Београду.

СТРУЧНИ ДЕО

О ПРОДАЈИ ЗА ИЗВРШЕЊЕ ОДЛУКА СУДСКИХ

(свршетак)

Према овоме, чиновник који врши јавну продају не треба да допусти надметање таквом страном поданику који, а зато што се он не може да позове на дипломатску узајамност, нема способности да буде власник непокретног добра у Србији. Ми мислимо да је ово несумњално, и ако § 479. не спомиње, међу лицима која не могу лицитирати, и стране поданике. Када се имају у виду разлози одредбе §-а 479. односно лица неспособних да буду надметачи, а један од тих разлога је, као што знамо, и тај: да јавна продаја доведе до резултата, то јест до наплате поверилачких тражбина, онда се та одредба не сме, бар у колико је реч о том разлогу њеном, о тој тежњи, сматрати као лимитативна, већ као таксативна, exempli causa. И заиста, какве би користи било од продаје једног непокретног добра која би остала на једном овакном страном поданику какног смо ми горе претпоставили, када би та продаја морала пасти, јер се купцу, страном поданику, не би могла излати тапија, пошто он није способан да буде сопственик непокретних ствари код нас? Ако би се, у казном погледу, § 479. узео за рестриктиван, онда би требало допустити надметање и душевно болесном лицу и удатој жени која нема мужевљевога одобрења — пошто ни њих законодавац не спомиње у § 479. — а таква би солуција очигледно била противна вољи и намери законодавчевој, којој ми овде, аргументом основаном на аналогији, морамо дати пажњу и у другим сличним случајевима, које би законодавац јамачно, такође, побројао у § 479., само да нам је, у том пропису, хтео дати непрану листу лица којима је забрањено лицитирати.

Ми ћемо, дакле, рећи, на један генералан начин, да чиновник који руководи јавном продајом, треба да удаља од ове сваког оног због чије би евентуалне куповине, могла предаја уништена бити. Истина, такав систем довешће, често, тога чиновника у положај, ни мало лак, да тумачи и примени нејасне и непотпуне законске одредбе, што га може одвести једном од ова два, за њега подједнако непробитачна, резултата: или да неком који има права да лицитира ово не допусти, или да дозволи надметање једном лицу које, по закону, не може бити лицитант. И у једном и у другом случају његова, чиновникова, одговорност је ангажована. Иначе ваља приметити, да чиновник неће увек одговарати, поимено неће онда ако се њему, за дотично тумачење закона, тумачење које га је одвело неправилној солуцији, нема пребацити никаква немарност, што ће специално бити онда ако је он, том приликом, учинио погрешку коју би и сваки други могао учинити. У таквом случају, крив је, за рђаво тумачење, не чиновник већ сам законодавац, који је био и сувише нејасан или

непотпун. Чиновник би био, напротив, одговоран, ако би он, интерпретирајући закон, било небрижљив: са мало више обазривости, он не би био ни у грешку. Ту је крив он а не законодавац.

Када се изузму лица која, по §. 479., не могу лицитирати као и она на која се тај пропис мора проширити, и ако их он нарочно не садржи, чиновник који врши продају не може никога одбити од надметања, јер би он тиме повредио, прво, право дотичног лица да, уговорима о продаји и куповини где спада и јавна продаја, прибавља и прибави — право које потиче из општега принципа слободе рада; и друго, право дужника и повериоца, који имају интереса да, на јавној продаји, буде што више надметача, како би цена продајна достигла што већу цифру. Стога би и био овакав поступак извршнога органа, то јест забрана лицитирања једном лицу које на то има права, узрок неуредности и уништаја продаје [§ 501.],[1]) без обзира на то што је, претпоставимо, чак веик дотично лице одбио од надметања стога што га није сматрао за озбиљног купца, као и без обзира на то што, можда, чиновник није грешио, узимајући га за таквог.

На јавној продаји свако, који већ не би, према претходним објашњењима, био искључен из надметања, може лицитирати било лично било преко пуномоћника. Примена онога општега правила да се правни послови могу пунити, или непосредно, лично, или посредно, преко заступника [§. 609. грађ. зак.]. За такав случај, код јавне продаје, важи пропис трећега (последњега) става §-а 481. који вели: „Ко хоће у име другог да се надмеће мора извршиоц власти при лицитацији поднети у овереном облику пуномоћство ([§§. 609. и 613. грађ. законика], иначе ће се сматрати за надметача [лицитанта]. Допуна од 19. Априла 1885. зб. 41 стр. 135.].“ Пуномоћство, наравно, мора испуњавати све услове законом прописане, па да га извршни орган може прихватити као исправно и онога који са њим хоће ступити да се, као пуномоћник, дозвли надмеће. Извршни орган не би смео, ако што је то допуштено суду, при парницама [§. 86.], ни у ком случају дозволити да неко, у име другог, лицитира, без поднесеног пуномоћства, па ма како он био сигуран да је то лице које се за пуномоћника представља заиста пуномоћник. Исто тако, извршни орган не би могао бити разрешен од дужности коју има, по изведеном пропису §-а 481., да тражи од дотичнога надметача пуномоћство, престанком заинтересованих страна, дужника и повериоца, да он пуномоћство од тога надметача не мора тражити већ да му може, и без тога, дозволити да лицитира у име онога за кога тврди да га је опуномоћио. Јер, ако продаја на овом надметачу остане, а не докаже се, накнадно, да је он био пуномоћник, онда тајна продаја не може опстати зато што нема купца: онај који се је надметао и купио није то чинио за себе и у своје име, а онај, пак, за кога је и у чије је име он то радио није га био на то овластио. На тај начин, продаја би била уништена, и морала би се друга продаја наредити, што све не би било да извршни орган није био допустио надметање тобожњем пуномоћнику, када овај већ није могао пуномоћство показати. Да приметимо да се овде не би могло рећи како је то право заинтересованих страна, дужника и повериоца, да се оваквим евентуалностима изложе и тиме себе, можда, општете, јер је овде у питању још један интерес, интерес јавни, који захтева да се и приватни послови који су у ред код власти не одуговаче већ да се што пре сврше. Што заинтересовани, а на име повериоци, могу, то је да одустану од продаје [§ 478.а], али они немају права да, не одустајући од ове, посао извршне власти компликују и унеређују.

Према томе, извршни орган неће примити, као лицитанта за другог, оно лице чије пуномоћство не би, са формалне стране, било онакво какво ово треба да буде према прописима §§-а 78. и 79.. Пуномоћство, у осталом, као што се види из §-а 479., не мора бити поднесено у оригиналу: пропис, али оверен влашћу, довољан је. Ако оваквог пуномоћства или оваквог прописа пуномоћства нема, извршни орган неће дотично лице пустити да, као пуномоћник, лицитира: немати правилно пуномоћство, или немати доказ за такво пуномоћство, то је исто као и не бити пуномоћник.[1])

Што се садржине пуномоћства тиче, на ње се мора видети да је пуномоћник овлашћен да може на властодавца купити. У осталом, довољно је у опште једно овлашћење у том смислу, и није потребно да се у пуномоћству нарочно каже да пуномоћник може за властодавца купити и на јавној продаји. Куповина на јавној продаји равна се, са гледишта власти пуномоћникове, са обичном куповином. Ако, по претпоставци, пуномоћство гласи иначе тако, онда, за случај да је властодавац одредио цифру до које пуномоћник може ићи у надметању, извршни орган не треба да допусти своме даље лицитирање, чим је он дао највећу, у своме пуномоћству означену, цену: право те цене пуномоћник није то више [§. 611. грађ. зак.] и он се, даље, може надметати само у своје име.

Ако лице које се као пуномоћник хоће да надмеће има онакво пуномоћство какво продајна §. 83. „пуномоћје опште“), оно не може лицитирати, пошто такву власт пуномоћник са тим пуномоћством нема. Али, било би довољно онакво пуномоћство о коме говори §. 613. грађ. законика: то је пуномоћство по коме, истина, пуномоћник нема нарочну власт да може за свог властодавца купити, али по коме он може овога „задужити“. Нема спора да власт „ога задужити“ (термин §-а 613. грађ. зак.) садржи у себи, и тим пре, и власт за кога купити: када пуномоћник може властодавца задужити једностраним уговором (зајмом, §. 593. грађ. зак.), пре може бе властодавац имати само обавезу а не и право, у толико више може он за њега, властодавца, закључити и уговор о продаји и куповини, код кога бе властодавац једноверено бити и поверилац и дужник [§. 641. грађ. зак.]. У сваком случају, за власт да се за другог може купити не тражи се специално пуномоћство. „...Особито само на те пословне гласеће пуномоћство“ наискије закон једино за праве радње побољшане у §. 614. грађ. зак., а међу њима нема и уговора о продаји и куповини.

Ако је у питању законски заступник, извршни орган мора се, најпре, уверити о томе да ли је лице које се као такво представља и које хоће да се за репрезентираног надмеће збиља законски заступник овога. А што се, пак, тиче власти заступникове да може за репрезентираног купити, извршни орган мора знати, по званичној дужности, да ли он ту власт има: пошто власт заступникова има овде извора у самом закону, то чиновник, по самом §. 14. грађ. законика [„Незнање закона већ обавезованога никоме не помаже, и нико се незнањем закона извинити или бранити не може“], који, нарочито важи за јавне органе, мора бити обавештен о границама законскога пуномоћства дотичнога лица.

Ако неко хоће да се надмеће за другог, а нема у опште пуномоћства или му пуномоћство није, било по форми било по садржини, исправно, извршни орган ће га опоменути, да он може лицитирати, ако хоће, само за себе и у своје име. (§. 481. in fine). Пристане ли то лице да тако ради, онда извршни орган има да извади, да ли оно не долази међу оне појединце који се дичио надметати немогу и који, због тога, морају из лицитирања бити искључени (§. 479.). Не пристане ли, пак, тада ће извршни орган то лице одбити од надметања, јер нити му се може допустити да за другог лицитира, када није пуномоћник, нити се оно може нагнати да лицитира за себе и у своје име, када то неће.[1])

Разуме се, да се извршни орган, пре него што допушта неком да лицитира, има да извести о идентичности тога лица: протокол лицитације јесте јавна исправа. (§. 187.), због чега и ту власт, као и у другим случајима у којима су приватна лица заинтересована, мора се претходно уверати да ли је дотично лице заиста оно личност за коју се оно представља [в., н. пр., чл. 168. Правила о поступању у неспорним (вапшарничким) делима].

2º. О кауцији. Да би се једно лице, које иначе има способност да буде ли-

[1]) „У томе што полицијска чиновник одбије неког од лицитирања, ма да суд уже да лицитант није био забрањен акумат, нема основа да се јавна продаја уништи. Одлука седмога Касационога Суда од 3. Јануара 1876. год. бр. 8876.“ Н. Крстић — Г. Нинетић, op. cit., стр. 431.

[1]) О лицитирању за другога говори дотичним законом о извршењима (Exekutionsordnung) од 1854. у другом отаку §-а 183. „Anbote eines Vertreters dürfen nur angenommen werden, wenn dessen Vertretungsbefugnisse durch öffentliche Urkunden oder öffentlich beglaubigte Vollmacht nachgewiesen ist.“

[1]) „Кад неко хоће да лицитира за другога а не за себе, па то изјави, а не покаже овлашћење да може лицитирати, као га полицијска власт не прими за лицитанта, нема повреде § 478. Грађ. Суд. Поступ. нити узрока из § 503. Грађ. Суд. Поступ. да се продаја уништи. Одлука опште седнице Касационог Суда од 20. Фебруара 1876., бр. 913.“ Н. Крстић — Г. Нинетић, op. cit., стр. 431.

цитанат, могао надметати, оно је дужно, извршном органу који руководи продајом, положити кауцију. О кауцији говори други став §-а 479. који овако гласи: „Но сваки надметач дужан је унапред у име кауције да положи при продаји непокретности, и то оних, које се у селу и особини атарима налазе, по 5%, а за оне, које се у варошима, варошицама и атарима оних налазе, по 10% од процењене вредности добра, које се продаје и које хоће да licитира“. (Допуна од 14. Јуља 1878., зб. 33., стр. 58.).

Какав је циљ кауције? Главни циљ њен је тај да пласт извршна има уверења да је лицитирајући који хоће да лицитира озбиљан надметач. Нетиша, то није увек сигуран знак, и може се десити и дешава се, да и лицитанти који су полагали кауцију не буду озбиљни купци, то јест да су се пријавили да лицитирају не зато што у истини жело да куће понесано добро, већ само стога да омогуће одговарање егзекутивне процедуре. Ала, у недостатку других средстава, законодавац се морао овим задовољити, да би колико толико био сигуран у извршно повође надметачеве. Он је, до душе, могао тражити већу кауцију, али би то имало ту незгоду страну што би се, на тај начин, ограничио број лицитаната, на штету самих у продаји заинтересованих лица. Друга, и врло важан, циљ кауције јесте тај да се обезбеди, у границама могућности, паплата штете коју би лицитанат могао дуговати у случају друге продаје. Ми ћемо видети, да се друга продаја врши на штету првога купца, који, ако би евентуално друга цена била мања од прве, мора ту диференцију поступити (§ 484.). Кауција служи за напдату те разлике. Наравно, ако је та разлика већа од кауције, и ако купац нема других добара на којих би се и остатак њен, по одбитку кауције, могао напдатити, при куд нећеш моћи ову штету накнадити. Али он би опет, у једном таквом случају, остао сасвим поштеђену, да кауцију није био положио.[1])

Колика је кауција? Видели смо, из цитираног законског прописа, да је она различна према, томе да ли се продаје сеоско или варошко (градско) непокретно добро. У првом случају, она је од 5% а у другом од 10% од процењене вредности поменаног добра. Зашто она различна у процепту? Ми мислимо стога што сељаци, упоредо поља, не стоје тако добро као варошани, и да их, у погледу кауције, законодавац није могао са оним станити на равну ногу. Вероватно да би то утицало неповољно на број надметача на лицитацијама сеоских добара, да се и ту, као и код продаја у варошима, тражи у ме кауције 10%. Могло би се, истина, рећи, да би онда требало и кауцију код продаја у варошима свести такође на 5%, када се већ кауција у лицитацијама сеоских добара не може повисити на 10%, и тако, једнакости ради, поравнати и једне и друге надметаче. Али на ово треба одговорити, да, пошто је кауција, као што смо мало час видели, врло корисна, то је у толико боље у колико је њен процепат већи, под условом да се тиме, једновремено, не сужава број лицитаната. Отуда, када процепат 10% није за вароши велики, када је бар раван процепту 5% у селу, зашто тај процепат не одржати, и тиме у ширим размерама омогућити, бар код јавних продаја градских добара, поступиње оних циљева који се код кауције имају у виду?

У чему се даје кауција? По трећем ставу § 479. (допуна од 14. Јуља 1878. год., зб. 33., стр. 58.) кауција се даје у готовом новцу или у сигурним папирима или у сигурној залози покретних или непокретних имања. У пракпци, кауција се, махом, полаже у готовом новцу или у сигурним папирима.[1])

Ко полаже кауцију? Правило је да сваки надметач полаже кауцију, без обзира на његову личност и његову имовипу ситуацију. Према томе, напрнми орган не сме примити за лицитанта једно лице које не положи кауцију, ма колико да је уверен у његове исправне намере и његову имућност[2]).

Последњи став § 479. нормира изузетке од горњега правила, то јест говори о томе који надметачи нису дужни положити кауцију. То су ова лица:

а. Хипотекарни повериоци (интабуланти). Ако, није довољно да један повериалац буде хипотекарни, па да има право на то да, као надметач, не полаже кауцију. Ова привилегија даје се само они хипотекарним повериоцима који ће се према рангу своје хипотеке, а о обзиром на процењену вредност поменаног добра, моћи напдатити из цене добијене продајом тога добра. У таквом случају, кауција, у колико је реч о евентуалној накнади штете из § 484., није потребна. Ту штету гарантује примање хипотекарног повериоца. То примање његово служи овде за кауцију. Исто тако, ни са тога гледишта да је кауција знак да је лицитант лице које ће бити у стању да плати излицитирану цену, кауцију не треба од оваквог хипотекарног повериоца тражити: чим је надметач у опште хипотекарни повериалац, тиме самим има места презумпцији, да он није инсолвентан, да је, дакле, човек од извесне могућности. Ово нарочито важи за оног хипотекарног повериоца који се може, с погледом на дан уписа своје хипотеке, из излицитиране цене напдатити.[1])

Ако ли је, пак, ранг дотичнога хипотекарног повериоца такав да, с обзиром на процену поменутога добра, он нема шта да прими, онда је он у положају обичнога повериоца, повериоца незаложног који, онако исто као и сваки други надметач, има да положи кауцију. Може бити да ће и тај хипотекарни повериалац добити, такође, неки део од своје тражбине, пошто то ће бити онда ако поменуто добро на продаји више скупље него што је процењено; али то је евентуалност која не даје таквом хипотекарном повериоцу право на надметање без кауције. Ако би, према процени, тражбина кога хипотекарног повериоца била уопште обезбеђена, или опет не онолико колико износи кауција, тај повериалац полаже, за кауцију, у готовом новцу односно у папирима или залози толико колико још треба до оне суме која се за кауцију полаже.[2])

б. Прост повериалац. И прост повериалац може бити ослобођен од давања кауције, поштеђене онда ако се он, према процени поменутога имања, може напдатити бар у мери кауције. Ако је његова напдата, с погледом на процену, сигурна само у границама једног дела кауције, онда ће тај повериалац положити у готовом

[1]) У каквој новчаној врсти треба да се кауција полаже? За ово питање важно је једну одлуку одељења Касационога Суда од 29. Децембра 1898. год., бр. 16515., по коме: „Кауција чре условних лицитационих јемаца се полаже у пресуди или у решењу, којим је условна лицитација одређена, да се вора у злату полаже“. Ст. Милошевић, *Нова збирка*, св. IV., стр. 78.. Исто одлука одељења и код С. Јанића, *ор. сіт., Полицијски Гласник*, год. 1904., св. од 29. Августа, стр. 305. и 306.. И на изложено да је пак одлука Суда Касационог, И. 5475. бола да је кауција не мање од 10% од процењене вредности: како се, дак, процена поменутих добара врше, код нас, увек у *пробру*, поштто је процена моћета код нас давала повода, то из тога излази да се, по закону, и кауција у тој мери мора полаже. Усвоје дедукције, поставлено законом, не могу ни кајет ни заинтересовано лице, дупин и поверилац, оспорити. У осталом *ако*, и са гледишта циља кауције, горња одлука судског одељења је. Кауција има, као што сто горе то нагласили, за задатак да, колико толико, обезбеди штета која би се могла појавити другом продајом, али да за ово, узмак тога циља може дуговати само у сребру. Оваква тога, обављају дуговања која се појављују дугачким начином од свега сирово ако полагања да сама кала од кауцију полоши у сребру, ма да би, бар ако не, гле, по правилу, злато има већи курс од сребра, тако да кауцију у злату било још више од обављости кауције.

[2]) Продаја је неуредна, и има места њене уништају, ако су лицитанти лицитирали без полагања кауције (а нису, правно, били законом ослобођени од полагања ње): решење (одлука) Касационога Суда од 17. Октобра 1902. год. *бр.* 7833., С. Јанић, *ор. сіт., Нов. Гласник*, год. 1904., св. од 29. Августа, стр. 287.

[1]) У напред наведеној одлуци Касационога Суда од 17. Октобра 1902. год. *бр.* 7833., С. Јанић, *ор. сіт., Нов. Гласник*, год. 1904., св. од 29. Августа, стр. 287., вели се: „Кад је хипотекарни повериалац, који је ранг своје хипотеке, а с обзиром на процењену вредност поменутога добра, моћи напдатити из цене добијене продајом тога добра, дужан положити кауцију, у колико је реч о евентуалној накнади штете из § 484., није потребна. Ту штету гарантује примање хипотекарног повериоца. То примање његово служи овде за кауцију. Исто тако, ни са тога гледишта да је кауција знак да је лицитант лице које ће бити у стању да плати излицитирану цену, кауцију не треба од оваквог хипотекарног повериоца тражити: чим је надметач у опште хипотекарни повериалац, тиме самим има места презумпцији, да он није инсолвентан, да је, дакле, човек од извесне могућности. Ово нарочито важи за оног хипотекарног повериоца који се може, с погледом на дан уписа своје хипотеке, из излицитиране цене напдатити.“

[2]) Ако ли је, пак, ранг дотичнога хипотекарног повериоца такав да, с обзиром на процену поменутога добра, он нема шта да прими, онда је он у положају обичнога повериоца, повериоца незаложног који, онако исто као и сваки други надметач, има да положи кауцију. Може бити да ће и тај хипотекарни повериалац добити, такође, неки део од своје тражбине, пошто то ће бити онда ако поменуто добро на продаји више скупље него што је процењено; али то је евентуалност која не даје таквом хипотекарном повериоцу право на надметање без кауције. Ако би, према процени, тражбина кога хипотекарног повериоца била уопште обезбеђена, или опет не онолико колико износи кауција, тај повериалац полаже, за кауцију, у готовом новцу односно у папирима или залози толико колико још треба до оне суме која се за кауцију полаже.“

новцу, напиримa или залози, ону диференцију. Прост повериlац може бити сигуран за наплату, ако је н. пр. за његов рачун узето добро у попис, поштопопис ствара залогу (§ 462.). Овај случај и предвиђа, за простог повериоца, § 479., али тај случај није једини. Шта је главно за ослобођење једног непатибулисаног повериоца од давала каунције, то је, да он, на пописаном добру, има залогу која, обезбеђујући му наплату, прави изузимки из полагање каунције од његове стране.[1] Не мора зато он бити онај повериlац за чији је рачун пописано добро узето у попис. На пример, једна покретна ствар налази се у залози код једног лица по уговору (§ 307. грађ. законика), али ту ствар узме у попис, ради своје наплате, нека хипотекарна повериlац, — што је сасвим његово право: факат да је дужник неко добро своје дао у залогу не прави то добро неспособним да буде предмет пописа од стране других повериlаца. Бар таква изузетак од општега правила: да се свако добро дужниково може, ради измирења његових повериlаца, узети у попис, није предвиђен у § 471. који такве изузетке садржи.[2])

Као што видимо, законодавац говори овде само о каунији код продаје непокретних добара. А шта је са продајом покретних ствари? Да ли се и полиција каунција ту полаже?

Код продаје тих добара, каунција се не полаже: закон је јамачно не тражи стога што се, по §. 483. истог прав., изилицитирана цена полаже одмах, ако се продају покретна добра. У самој ствари, каунција би и ту могла изаити свога разлога: право зато да покаже о бипшост и солвенцију лицитанта, а, затим, да, колико толико, обезбеди штету која може свентуално отуда проиаћи, ако купац на тој продаји не би, као што напређује §. 483., одмах изилицитирану цену положио, те би се морало исто добро поново продавати. Напослетку, могу бити изложена продаји и таква покретна добра која вреде много више него и непокретна, као н. пр. јувелирске ствари, земаљорадничке машине, рецимо каква парна вршалица, стока, нарочито коњи од велике вредности итд.. У таквим случајевима, она горња два разлога, наведена у прилог полагања каунције и код јавних продаја покретних добара, још више добијају значаја.

Законодавац је, не прописујући каунцију за те продаје, имао свакако у виду оно quod plerumque fit, то јест он је мислио, и својим правилом, да ће такве продаје имати, махом, за предмет ствари од мале или бар мање вредности, да ће, при њима, бити због тога, бити много лицитаната и да би се лицитирање неима отежало, на обострану штету и дужника и повериlаца, ако би се и ту тражила каунција.

Ж. Пеџић

ПРОДУЖЕНИ ЗЛОЧИН

(свршетак)

б.) Као што се види из напред изнетога излагања, баш и сама правилна примена тога појма у законодавству, у више случајева производи ређе праве последице, некад у корист оптуженога, а некад на његову штету. Ове неправилне последице не могу да се избегну, јер стоје у тесној вези са самим појмом продуженога злочина и при правилној примени тога појма морају неминовно да наступе.

в.) Кад се све ово узме у оцену, онда нас логика ствари упућује да се вратимо на онај узрок, који је дао повода употребљу нашега појма у законодавству, те да видимо да ли он и данас стоји или је отпао.

Као што је наведено тај је узрок — строгост казнљавања, оличена у казнљавању стицаја кумулационим системом.

Питање је дакле, стоји ли потреба да се и даље задржи означени систем? Дајући одговор на ово питање, ми утврђујемо ово што иде:

По систему кумулационом крипац треба да се осуди на казну, која ће престављати збир казни за поједина казњива дела. Међутим овај принцип не може да се потпуно изведе, некад не природи саме ствари, некад по сили закона. Тако:

1). Кад се кривцу за једно од учињених дела има да досуди смртна казна или највећа казна лишења слободе, онда друге казне лишења слободе не могу да се примене (§ 69 т. а. нашег казн. зак.).

2). Кад збир казни лишења слободе за поједина казњива дела достиже највећу меру казне лишења слободе дотичне врсте, онда свака даља казна престаје (§ 69. т. а. нашег казн. зак.). Према томе ако кривац учини на колико преступа, не може му се досудити већа казна затвора од 10 година и т. д.

На тај начин у овом случајевима, која су многобројни, отпада примена начела „Quod crimina tot poenae“ и поред тога што се у законима то начеље узима као основица за казњавање стицаја.

И тако: применом овога начела у закону се долази до недоследности, јер оно не може практички доследно да се изведе, па је и то један од разлога за његово одбацивање.[3])

Према овоме нема разлога да се и даље задржи овај систем, на је он у науци и напустен, а постепено губи се и у законодавствима, где се прилази тзв. асперационом принципу т. ј. систему одређивања једне укупне казне на тај начин, што се кривцу досуђује казна за најтеже од дела, која су у стицају и та му се казна усмеђ стицаја повећава.[4])

Кад би се но овакоj системи судило неком лицу за каква продужени злочин, онда како сви активни, појединачни актови продуженог злочина, сваки за себе испуњавају законске услове за постојање тога кажњивог дела њему би се и имала и изречи казна за то дело, с поштовањем, које судија нађе за умесно, наравно у границама одређене скале. Међу тим по садањим одредбама законодавства о продуженом злочину, тако се исто и данас суди: кривцу се одмерава казна за тај један злочин, и продужење му се узима као отежавна околност (в. § 70. срп. к. зак., чл. 56. холанд. казн. зак., 7 глава § 2. финландског казн. зак. и т. д.).

Тако дакле избацивање нашег појма из законодавства не у колико не би имало на штету кривца. Изгубила би се само та констатација, да се можда у конкретном случају дотични појединачни актови могу да сматрају за један продужени злочин, али се тиме по би ништа стварно изгубило. Кад стоји то да је у више маха опасно поређење какав правно заштићен људски интерес (в. Дист. Уобичаи стр. 208), кад је у више маха учињено кажњиво де-

[1]) О томе вид. и компатибилним повериоцима по закону, ако су дужникови, наиме, поново наложити привилеђе одлучна Касационога Суда од 15. Октобра 1903. год. бр. 7795. У. Јовић, op. cit., Bul. Classmin, год. 1904., св. од 20. Августа, стр. 268..

[2]) Има, истина, у § 471. опасна одредба: да се за измирење прекуе не могу узети у попис „ствари припадне или покретне имовине, које би за безбедност вирше нужне биле,“ али не то није тачно. И то се ствари могу узети у попис, од стране других повериlаца кирајући као заиуика, само док нису господар добра дужан пустити на руке, док му се претходно кирија одмоно закупна пока не подмири, право веомаго под именом ин-колонији и које право има, осим господара добра под кирију или закуп излази, и свако повериоци са ручном залогом (§ 686. и 325. грађ. зак.). У таквом случају, повериоци попиши, ако за он ваде тражио продају ствари, које дужник при инвентарији, плаћате закупнину. § 479. мора се и ту примењати, јер онбом сеи гавно, и ако изгледа да је законодавац употребљавајући реча: „непатибулисана повериоца“, мислио само на продају непокретних добара.

[3]) Ваја и своје поштовања разлагања у књизи „Местна за пројект општег кривичног законика за краљевину Норвешку“, израђена од поштеје, поступак кривичног одлуком од 14. новембра 1885 г., по чијој Министарства правде правно на комаци Dr X. Гетц, Берлин 1887 г., в. §§ 47—48, стр. 179.

[4]) Овде није место да опширније говоримо о кажњавању стицаја у опште, али напоменимо да је у новијим законицима у опште усвојен извести принцип за убликовање казне код стицаја. Тако по пређу указујемо на ове законике и законске пројекте: немачки зак. законик од 1871 г. § 74., бугарски од 1896, § 68 (где је изложено велико убликовање), мађарски пројекти од 1903 и 1908 г., чл. 52 и 54; норвешки нацр. законик од 1902 год., § 63; аустријски пројекат од 1909 г. §§ 63 и 64, и немачки пројекат од 1909 г. § § 90 и 91.

Најбоље нам се свиђа принцип поменутог законика и аустријског пројекта, а ми ћемо их овде навести у преводу. Норвешки нацр. зак., § 63 гласи: 42. „Кад косод једном или више радњи учини више казњивих дела простих, за које треба да се изрече једна укупна казна лишења слободе, која може бити строжа од највеће казне за појединo од дотичних кривичних дела и која не у ком случају не сме прећи прописану казну, одређену за најтеже од тих врста кривичних дела, више него половину те казне. Укупна казна по правилу има да гласи на такву затвор, ако би се за које од дотичних казњивих дела изнла изрека та казна.

У колико би за једно од казњивих дела имала да се изрече казна тешког затвора, изрека ће се моћи опредити казне и кад се досуђује обичан затвор, које ће наступати на би се приписана казна тешког затвора“.

Аустријски пројекат од 1909 г.

§ 85. „Кад кога учини више казњивих дела или кад једно дело изазна под више казнених прописа, онда суд одређује укупну казну по слободним принципима“. § 86. „Кад за сваку од тих по закону или при окољностима одређи, по избору учињеном од суда, казне исте врсте, онда се има одмерити једна укупна казна у границама између за једну четвртину повећане највише прописане минимуме и за четвртину повећане највише прописане границе, које су у стицају. Овим се искључује повећање за једну четвртину више него једном једно.

Кад се једну једна врсте казна лишења слободе, одмерене се укупна казна у највећој мери казне по истоме правцу.

Због стицаја с једном одређеном новчаном казном неће се повећавати казна у ни једном“.

даље, онда за што не би валало да се за те опасне повреде државног интереса, за те кажњиве радње, од којих је свака предвиђена законом, кривцу одмери законска казна, према напред изнетом правилу, не губећи узалуд време у томе, што би истраживали и нагађали, да ли су све те кажњиве радње производ баш једне решимости или више.[29])

Најзад, што се тиче догматичке замерке, која би се односила на то, да се на овај начин не води довољно рачуна о јединству и множини злочина, ми морамо поново да укажемо на то: да се постојање продуженог злочина у пракси тешко решава и да је због тога много боље да се његово решење у законодавству избегне, у толико пре, што са решењем тога питања правосуђе не би имало шта да добије.[30])

Као резултат целокупног излагања излази: да је целисходније и боље да се из законодавства избаци појам продуженог злочина и да се одређивање казне, за стицај кажњивих дела у опште регулише, подобно саставу норвешког казненог законика.[31])

М. С. Бурчић
члан касационог суда.

СА МЕЂУНАРОДНОГ КОНГРЕСА
ЗА ПРИМЕЊЕНУ ФОТОГРАФИЈУ

Од 11. до 15. јуна ове године одржан је у Дрездн међународни конгрес за примењену фотографију у науци и техници. Повод је конгресу била међународна фотографска изложба, које је у то време такође била у Дрездн. Једно но подне од тих дана посвећено је расправама на конгресу о примени фотографије на пољу криминалистике.

Најпре је говорио професор д-р *Раје* (Лозана) о примени фотографије у служби суда и полиције. За тим је говорио директор дрезданске полицијске *Кетиг* о новој (Бертилоновој) криминалистичкој путничкој комори; на крају је д-р *М. Урбан* (Минхен) демонстровао са својим апаратом за родове у лабораторијуму, који је сам конструисао, и донео разне прилошке за форензичну фотографију.

Како су садржине тих предавања интересантне за криминалисте, директор Кетиг нанео је њихов извод у Гросовом „Архиву за криминалну антропологију и криминалистику,[32] и ми ћемо га скопштити нашим истражитељима.

Професор д-р *Раје* добар је и вичан говорник, и његов говор у главном садржао је ово:

Сразмерно је дуго трајало, док је фотографија добила пристуна у практичну правну науку или боље речено криминалистику, док се данас употребљује као спомоћно средство у свима наукама и индустријама. Криминалистака се до пре кратког времена готово неповерљиво држала према фотографији. А баш криминалистика може у најбогатијој мери да примени фотографију за своју службу, јер у многим случајевима сама фотографија омогућава истражнику да упозна истину. Данас би се без претеривања могло рећи, да је фотографија постала једно од најважнијих помоћних средстава за истражног судију и полицајн.

Као датум, кад је фотографија увеђена у судску праксу, означују се последњих 20 година прошлога столећа. У стварн је судска фотографија учинила значајан напредак последњих 15 година 19. столећа, нарочито леном фотографском методом *Алфонса Бертилона*: сигналетичком фотографијом, ма да није спуда у тој мери примењена, што је но њеној заслуги било могуће.

Најстарија примена фотографије за проналажење истраге у судским стварима требало би да је у лавра, коју је 1854. године поднше „Journal des Tribunaux“ (Лозанне). У том документу под насловом „Nouveau moyen d'enquête“ прича се, да је у току године 1852. и 1854. у Лозани извршен читав низ крађа, чија су се учиниоци врло тешко могли похватати. Најзад је похватана цела крадљивачка друштвина, чије име и порекло судија никако није могао да утврди, и поред све најбоље воље. Судија дође тада на ту идеју, да непознатога (помоћу Degwerreotipie) отиснуће у много егземплара и разашље фотографије у разне кантоне и суседне државе. Тој новој мери није ни сам придавао много важности. Био је јако задовољан, кад је добио извештај, да је фотографија упознала у једном местанцу у великом херцеговству Бадену, где је осумњичени одрастао. Тада му је било лако да сазна ближе податке о окривљеноме из разних казнених завода и т. д.

Доцније је фотографски портрет (нарочито после уношења картије осетљиве на светлости) чешће примењиван за цељеве идентификације. Такве су злочиначке портрете израђивале полицијске власти, да би по отпусту злочинаца из казнених завода могле имати њихове фотографије, ради нових потерница и идентификација, а и да би их евентуално могле послати и другим полицијским властима. Тако се постепено фотографија све више употребљавала за утврђивање злочиначких знаменовања и образовање се тако звани „албуми злочинаца“, у којима су фотографије добиле свој нарочити формат, положај фотографисаног лица итд.

Кад је фотографија први пут употребљена за откривање невидних трагова, нпр. код фалсификована писма путем радирања? Тачних дата о томе нема, али д-р Раје мисли, да је таких покушаја било почетком седамдесетих или крајем шестих година прошлога века. Он има у својој збирци фотографија један очевидно фалсификован папир из године 1869. и 1870., на коме се поред последње речи виде трагови старог нарадираног рукописа. На жалост ништа се није могло ближе сазнати о овој врло интересантној фотографији, али се по свему да закључити, да је била израђена за судску употребу.

Права фотографска експертиза рукописа датира се из последњих 20 година 19. столећа. На том су пољу радили најзвучније: Bertillon, Denstedt, Schöpf, Voigtländer, Popp, Jeserich, Minovici, Burinsky, Reiss итд., и њима имамо да захвалимо што данас имамо фотографске методе за експертизу рукописа, које у већини случајева фалсификата дају добре резултате и које су далеко сигурније од чисто хемијских метода. И употреба фотографских апарата за фиксирање места дела није нова. Тако је нпр. још 1867. године извршено фотографисање места дела једног двоструког убиства у близини Лозане.

Најзад 1882. године основао је *А. Бертилон* до сада у целом свету већ прослављен завод за идентификацију париске полицијске префектуре (Service de l'identité judiciaire de la préfecture de police), у коме је примењено скоро све егзактне, а при том просте методе идентификовања, у којима, као што је познато, и фотографија игра угледну улогу. У лабораторијама тога завода, који данас има отприлике 1,000.000 картона са фотографијама у профилу и ан face, Бертилон је нашао све даље у унапређивању својих метода и фотографије, нарочито спомоћу живих слика. Друге су варошн следовале Паризу и основале су фотографска атеље-а и лабораторије за полицијску службу; Чикаго н.пр. већ 1885., за тим Берлин, Беч, Дрезда, Хамбург итд. (у Србији Београд 1905. Пожаревац 1906.). У свима су тим варошима поред завода за утврђивање идентичности (већином по Бертилоновој методи) снимања и снимања на месту дела, фотографисања рана, трагова итд. као у Паризу. Без претеривања може се рећи, да је *Алфонс Бертилон* отац наше данашње судске фотографије.

Ако се у кратко испитује употреба фотографије у полицијским и судским истрагама, данас се могу утврдити ове примене:

А. Примена фотографије на месту дела:

1. Фотографија даје истражнику непромењено све што се могло видети на месту дела. Она служи истражним чиновницима зато, да могу увек, у свако доба да представе себи слику места дела: „c'est la meilleur artificielle du magistrat enquêteur“[33]) По томе долази још и то, да чиновници могу на сликама накнадно да откриј у мале, за истрагу ипак важне детаље, који су им за време увиђаја измакли из ока.

2. Фотографије снимљене на месту дела служе за демонстровање на судским

[29]) Види противно тадашње Дер-а на стр. 182, која воли да неки инкаиорт паметног разлога са кога би законик законик свај у једна злочин — продужено злочин — поједно у јединину злочина.

Ми не предлажемо никакво поједе једног злочина, већ само поједе у и онгурнје почни за кажњиво правање без оцењења потпих последица за кривца.

[30]) Види Мотиве за пројект норвешког казн. законика стр. 181.

[31]) Овај појам набачен је за словенских земаља законика и пројеката:

Норвешки казн. зак. н. § 42., бугарски казн. зак. н. § 44., шпанјолски пројект од 1905., чл. 52 и од 1908. и чл. 56., аустријски пројект од 1909 г., §§ 65 и 86., и швајцарски пројект од 1909 г., §§ 98 и 99.

[32]) „Те је занимљиво наређење истражних чиновника“.

претресима. Пре кратког времена у Дрездену је први пут примењен фотографски пројекциони апарат за демонстрисање у судској сали. Судије, поротници итд. могу да створе себи много бољу слику о догађајима који су били на месту дела за време његова извршења, кад им се пружи могућност да искаже сведока, протоколе итд. проправљају добрим фотографијама. Њихов је рад тиме сјајнији и и пресуда им добија у правилности. Такве фотографије места дела могу и невиним да послуже као извињење или спас.

3. Добро израђена фотографија места дела (нпр. положај леша код убиства) може да има психолошког утицаја, било на самог оптуженог, било на судију. Једна таква слика често дејствује више него најдужа беседа државног тужиоца. Ону, за да прилично спорадну улогу фотографије, често су нападали извесни и сувише хуманитарни људи, који увек више сажалевају убицу него његову жртву. Они вели: „Ниже мена права, за још погоршана положаја оптуженога показивањем таквих фотографија, које јако утичу на осећајност". Д-р Рајс је са свим другог мишљења и убеђен је, да оптужба не само да има права, већ има и дужност да суду и поротницима потпуно расветли дело, па и саме његове ужасе. Овде није ствар до назнашања ефекта, већ до расветљења ствари, што свако поротник има права да захтева. Ако овим путем неки пут пресуда испадне оштрија, то ће само добро доћи заштити друштва, пошто данас и иначе врло много пресуде иду и сувише далеко са хуманитетом, а многа поротни судови, опет, из принципа осл - бођавају убице из страсти (criminels passionels)!

4. Фотографија служи најзад и за то, да на месту дела фиксира детаље који нису подобни за транспорт, као трагове од ногу, отиске протију, крвне трагове, који доцније могу послужити за упознавање учинилаца. Данас, као што је познато, велику улогу играју при хватању злочинаца отисци протију, који су ову често невидљиви и тек помоћу фотографских метода постају видљиви.

Б. Примена фотографије за распознавање лешева.

Познато је, да лешеве често и најближи сродници нису у стању да распознају, нарочито ако су већ неколико дана лежали. Тешкоћа распознавања долази отуда, што недостаје израз очију (због сушења) и боја лица. Код водених лешева долази к томе још и надутост главе и тела.

Професор Гос из Женеве предложио је 1896. године, да се у очи лешева уштрцава глицерина, да би се вештачки добила она усахнута течност очију. Д-р Рајс је упоредио и поправио Госову методу (која се ограничава само на очи) тиме, што се познатим лешевима уштрцава валезин у усне и боја дише им усне (евентуално образе) цинобером пре но што их фотографише) циљем упознавања лешева. Са свим старе водене лешеве истрља лојем пре фотографисања.

Минхенац, из Букурешта, меће лешевима стаклене очи. За водене лешеве адентирао је Рајсеву методу са лојем.

В. Писмене фотографије за откривање ока невидљивих детаља.

Зна се, да је фотографска плоча много осетљивија од извесне разлике боја него наше око. На томе и почива принцип примене фотографије за откривање ока невидљивих детаља. Разликовање нијанса фотографском плочом појачава се применом извесних метода снимања. Такве фотографске методе анализирања изванредно су осетљиве и јасно показују разлику боја чак и тамо, где се она ни најбољим микроскопом или лупом није могла открити.

Фотографијом се могу учинити видљивим и пр. оку невидљиве екхимозе на телу убијеног, крвне мрље на пранм чаршавима и одећи, отиска протију на стаклу, хартији, металу и т. д. Фотографија служи за поновно састављање и читење видљивим цртежа на изгледаним литографским каменовима (код фалсификовања банкнота), за реконструисање текста на изгорелим документима, на продомљеним писмима, излизаним штамбилним отиварима и т. д. Овде спада примена фотографије за проналажење фалсификата на рукописима, за утврђивање прекрцане марака, лажних штемплова и т. д. И употребљавање рукописа не може се више вршити без фотографских увеличавања.

Г. Примена фотографије за идентификовање злочинаца.

Примена фотографије за идентификовање, тако звани „бертилонаж", данас је опште позната ствар и није више потребно обраћати нарочиту пажњу на њену важност у полицијској и судској служби. Сматрано, да сигналетична фотографија постиже потпуно свој циљ тек онда, ако је чиновник, који је употребљава, упознат са Бертилоновим „живим сликама".

Д-р Рајс сажаљева, што се фотографија још увек недовољно примењује, и ако је њена важност за криминалну службу већ одавна призната. За то је израдио жељу, да правнички и криминалистички кругови, а и владе учине са своје стране све што треба у том правцу, пошто је често само фотографски апарат у стању да изнесе истину на видело.

На крају д-р Рајс налаже, да фотографске судске експерте морају имати не само фотографска већ и читав низ специјалних знања; та знања могу стећи нарочитим образовањем, и то им је неопходно потребно, ако заиста хоће да испуне свој задатак као природно-научни криминалистички фотограф и вештаци, који су прва спона између полицијских чиновника и истражног судије. Немогућно је, чак и у најмањој мери сигурно, повезивати такве послове ма коме добром фотографу аматеру или занатлији. Такве послове морају радити специјалисте, које сем темељног научног образовања имају и практичну криминалну праксу.

Д-р Рајс има на универзитету у Лозани прву универзитетску катедру за научну полицију, којој је придружена и криминална фотографија. Сем тога, које даје будућим истражним судијама, адвокатима, судским лекарима и т. д., он ту образује специјалисте, које ће доцније дејствовати као стручњаци — вештаци код разних полицијских и судских власти.

Образовање тих специјалиста скоро је фиксирано једним регламаном на универзитету у Лозани; оно се после три и по до четворогодишњег студирања сврши испитом, који се потврђује нарочитом дипломом.

*

У вези са предавањем д-ра Рајса говорно је по том Кетиј, директор дрездеске полиције о новој криминалистичној универзалној путничкој комори, коју је конструисао Бертилон у Паризу.

Као што је већ професор Рајс приметио, фотографија на жалост, не налази свуда ону општу примену, каква би се могла пожелети у интересу саме ствари. Њено се ширење ограничава у главном на криминалне власти већих варошиј, док по селима и мањим варошима њена примена наилази махом на превоне. По Кетиговом мишљењу разлог за то с једне стране налази се у високој цени разноврсних апарата који су покретни за разна снимања, те просто онемогућава мањим властима и општинама њихову набавку, а с друге стране у тешкоћи транспорта и компликованом руковању разним неликим апаратима.

Алфонс Бертилон, коме се већ за многе ствари на пољу криминалистичке фотографије има да захвали, знао је врло добро за те тешкоће, и пошло му је за

руком да конструише један такав фотографски апарат, који се може погодно применити за сва снимања која могу доћи у разним специјалним областима криминалне фотографије, који је лак за транспорт и при том је у себи сједињено све добре стране које имају специјални апарати полицијских атељеа.

Француска влада прашала је одмах савршенство тога апарата и не само да га је преворучила свима земаљским полицијским властима за набавку, већ је парочито тим апаратом снабдела све чиновнике мобилних бригада криминалне полиције, и на тај начин постигла врло лепе успехе.

Апарат се може назвати *криминалистичка универзална комора*, пошто је у себи на тај начин сједињено све примењене врсте криминалистичке фотографије, да потребна снимања (која су придодата сваком апарату у парочитом, **а** свим детаљисираном опису) може да изврши са највећом брзином и сигурношћу у атељеу криминалног чиновника, као и у лабораторијуму судског медицинара, исто тако као и на удаљенијим пределима.

При том се Бертилон потрудио, да руковању апаратом да нешто механичко, да би олакшао манипулисање фотографисања, па чак и на њиове тешком послу примене метричне и стереометричне фотографије, тако да апаратом може руковати не само добро навежбани стручни фотограф, већ њиме постиђава службена коректна снимања сваки чиновник, који се само упознао са најсновнијим принципима фотографисања.

Слика, коју овде износимо јесте *Бертилонова универзална комора*, и то једном у положају за хоризонтално снимање, а други пут у положају за снимање усправно, одозго. Кетиг је на завршетку говора учинио неколика снимања овим апаратом пред учесницима конгреса.

После овога предавања говорио је *Н. Урбан*, из Минхена, о универзалном репродукционом постољу, које је он конструисао за радове у лабораторијумима и о успесима при примени разних метода за реконструкцију покварених рукописа. Како ова излагања немају интереса за шири круг читалаца, то ћемо се овде задовољити са досадањим излагањем. Напоменућемо још и то, да је Кетиг, директор дрезданске полиције, тражио од немачке владе, да следује примеру Швајцарске за оснивање једне или више универзитетских катедара за научну полицију.

Д. В. Бакић

ЧЛАН 9. УСТАВА И ЧЛАН 144. А) ЗАКОНА

о

МОНОПОЛУ ДУВАНА

У чешће прилика показује се, да појединя законски прописи нису у сагласности са уставним одредбама. Један случај, где је закон у противности са Уставом, налазимо у одредби чл. 144, а. закона о Монополу Дувана. У тој законској одредби стоји: „*Ако је кријумчар страшан или опасница, а неје у могућности да положи суму, на коју би осуђен био или довољно јемство да, предаће се најближој политичској или полицијској власти, ради стављања у притвор до решења кривице.*

Монополска Управа расправља овакве кривице одмах, чим јој се за то јави од стране власти.

Издржани притвор рачуна ће се у казну. Осуђена жалбе се на притвора противу одлуке Монополске Управе".

По овоме, дакле, законском пропису полицијска власт има права да притвори наведена лица, које овај члан предвиђа, и то лице има права жалбе по Уставу, али коме, да ли монополској управи или надлежном првостепеном суду, то се у овом закону не каже. Због тога многе полицијске власти а и судови лутају, те у једном случају расправљају ово питање судова, у другом монополска управа, а у трећем то питање сама полицијска власт расправља не шљубећи своје решење о притвору никоме.

По члану 9. Устава „*нико не може ни казнит бити притворен, нити иначе лишен слободе, без писменога и разложена поткрепљеног решења истражне власти*".

„*Противу решења о притвору има места жалби првостепеном суду*".

Дакле, у Уставу је јасно предвиђено, да нико не може бити притворен без решења, и да се жалба противу притвора изјављује првостепеном суду. А ако и не би жалбе било, истражна власт је дужна послати акта о притвору суду. Овом уставном одредбом хтела се заједчити што боље и сигурније слобода личности, те је за то изреком и предато питање о притвору као превентивне мере на расправу, и то деференитиву, незаписном суду. У овој уставној одредби није се правила разлика између притвора по кривичном судском поступку, и притвора по осталим грађанским законима. Овде је говорено у опште о притвору т.ј. о лишавању слободе кога лица на територији Србије. Када, дакле, тако стоји ствар и када се тако разуме ова одредба устава, онда је законодавац одредбе чл. 144. а. зак. о Монополу Дувана био дужан да у томе члану изреком каже, да ће се жалба противу решења о притвору изјављивати надлежном суду, а ако и не би било жалбе, решење о притвору ће се слати суду по званичној дужности. Јер, овде се не може применити Устав, а напочетак његов чл. 202. „*по коме суде важност закона и наредбе у колико би биле противне овом Уставу*", — пошто су законске изјаве чл. 144. а. закона о Монополу Дувана дошиље од **сваљашег** Устава. Према томе, нити се у овом случају судови и полицијске власти могу држати уставних одредаба, нити, се могу пак, држати одредба закона о Монополу Дувана. Судови по чл. 146. Устава „суде и решавају само по закону", докле, када буду решавали по закону о Монополу Дувана у случају притвора каквога лица, она морају решење о притвору пратата перасмотрено, јер нигде у закону о Монополу Дувана, а парочито у чл. 144. а. истог закона, не стоји, да су судова надлежна за расматрала и решавала и таквих притвора. У томе законском пропису само стоји: „осуђени жалиће се на притвора противу одлуке Монополске Управе", што значи, да је предвиђено, да се притворено лице може жалити на притвора тек после пређене му пресуде или решења Монополске Управе; а нигде се не каже, да има право жалити се и коме противу самог притвора. Јер док се неђели кривица његова, он може по неколико месеци лежати у притвору, на шта више, може се и ослободити, а међутим, одлежао је у притвору по решењу полицијске или општинске власти које није *одобрио надлежан првостепени суд*. Законодавац закона о Монополу Дувана био је дужан да у закон унесе одредбу из Устава, да се притворени има право да жали противу притвора надлежном суду, а ако се не жали, да је полицијска власт дужна послати акта суду у року од 24 часа. Онда би суд морао тавна решења о притвору расматрати.

Ако би и на даље оваква одредба чл. 144. а. закона о Монополу Дувана остала и ако се не би сагласила уставним одредбама, могао би се чинити злоупотребе од речи „*странац и скитница*", и стављати у притвор најбољи грађани. Ово би се парочито могло десити, где су Монополски органи у завади са грађанима. Да ово питање преко јавности покренемо, дала нам је повода једна одлука једног првостепеног суда. Дакле, по тој одлуци првостепеног суда, суд је нашао, да није надлежан за расматрање решења о притвору каквог странца или скитнице по чл. 144. а закона о Монополу Дувана јер ово решење није донела истражна, но полицијска власт. Суд даље налази да је ово само превентивна мера да кривац не побегне и не плати казну и накнаду. Тако исто кријумчар ће се притвора ослободити, ако има да положи суму, на коју би био осуђен, или ако да довољно јемство, да ће осуду платити, те и с тога разлога суд налази да није надлежан да расматра решење полицијске власти о притвору каквог кријумчара дувана.

Налазимо, да ови разлози првостепеног суда нису умесни, јер над суд тврди, да је и свај притвор кријумчара превентивна мера, онда је и такав притвор исти као и онај по § 131. кривичног судског поступка и по чл. 9. Устава. Притвор није казна, по превентивна мера, па ни која власт донела решење о њему, јер се човек лишава слободе њиме привремено, док се његова кривица не пресуди. По Уставу није правдена никаква разлика између притвора, већ се изрином каже: „Лична слобода ујемчава се овим Уставом. Нико не може бити притворен, нити иначе лишен слободе, без писменога и разложена поткрепљеног решења истражне власти". Полицијска власт није једина истражна власт, већ су и монополска надзорништва истражне власти. Она и ено својих контролора иду по селима, врше претресе станова и истражују кријумчарски дуван, опгужују кривце итд. Само су надзорништва овде истражне власти искључиво за монополске кривице, а не и за кривице по кривичном закону, али су ипак истражне власти.

Тако исто не стоји ни тај разлог суда, да кривац може притпора да се ослободи, ако положи новчано јемство, те да и с тога оно није прави притвор. По чл. 144 а зак. о монополу дувана „странац или екситица“ притворише се, ако не могадну платити казну колика буде или ако не дађу довољно јемство. Дакле, ови ће се притворити тек онда, кад не плате осуду или не дађу јемство, а чим се притворе, они су лишени слободе, па макар они доцније и положили осуду или јемство, они су били лишени слободе.

То лишење слободе неко је ипак требао да цени, а тај неко ипак је незаписан суд, према чл. 9. Устава.

Али незаписан суд не може то решење о притвору расматрати, пошто није законом о монополу дувана за то овлашћен, а суд суди и решава само по закону, а не по Уставу.

На крају овог налагања напомињемо, да би суд ипак боље поступио, над би решења о притвору ирицујучара дувана разматрао, него ли када их не би расматрао и решавао, јер би разматрајући их мање се огрешио о правду, него када их не би расматрао. Најзад, суд би ће одужио савести, те би на тај начин судобзао евентуалне злоупотребе чл. 144. а. зак. о монополу дувана. Држимо да је суд дужан ово учинити и с тога, што се зна, да су монополски контролори и надзорници са мањом школском спремом, те је вероватно, да ће они чинити такве грешке.

Димитрије М. Протић

ИЗ НАШИХ ЗАКОНА

(свршетак)

II

Из закона о панађурима и недељним пазарним данима

Закон о панађурима и недељним пазарним данима ступио је у живот 1902. године, и, као већина наших специјалних закона, после непуне две године — 24. фебруара 1904. године — доживео је битне измене. Оне измене, међутим, место да буду допуна непотпуности законских или исправке оних одредаба, које су се као неподесне у пракси показале, створиле су једну мешовину.

Међу осталим изменама од 1904. год. била је и ова:

Чл. 13. укида се.

Чл. 14. постаје чл. 13. и гласи:

„Овај закон важи од дана кад га Краљ потпише. Препоручујемо свима нашим министрима и т. д.“

Чл. 14. закона о панађурима, који је по закону од 1902. говорио о комесару панађура; по закону о изменама од 1904. године постао је чл. 13. и садржи одредбу за обнародовање закона. Одмах се намеће питање: на шта је онда било са чл. 14. зак. о панађурима, који говоре о комесару, а шта са осталим члановима 15.—19., који садрже тако исто важна прописа? Да ли су они остали и даље у снази кад се има на уму то, да је чл. 14. закона од 1902. замењен чл. 13. закона од 1904. и гласи сасвим друкчије; и да се о чл. 15.—19. ништа не помиње на чак ни то, да ли су постали чл. 14.—18?

Правилан одговор био би овај:

Чл. 14. закона о панађурима од 1902. год., који је говорио о комесару панађура и праву Господина Министра Народне Привреде да га одређује, замењен чл. 13. закона о изменама од 1904. г. гласи сада са свим друкчије и према томе изгубио је своју важност.

Чл. 15.—19. закона о панађурима од 1902. године, о којима у закону о изменама од 1904. г. није ништа поменуто, ваше и сада, без обзира на то, што је одредба чл. 13. зак. о изменама у закону о панађурима онако стилизована и што је означена као чл. 13.

При свем том и ако је граматично и логично тумачење овога зак. прописа, нарочито чл. 14. закона о панађурима од 1902. тако, ипак се из самог закона јасно види, да намера законодавчева није била та, да укида чл. 14. зак. од 1902. г. Као што сам поменуо, тај зак. прописе садржи изређења о комесару панађура и праву Господина Министра Народне Привреде да га одређује. И апсолутно је немогућно замислити, да је законодавац хтео да укине установу комесара панађура укидањем чл. 14. закона од 1902. а да у томе истом закону остани неизмењене одредбе чл. 4., 5. и 7. од 1902., које предвиђају комесара и његова права на панађуру, — да и не говорим о томе да би то укидање комесара било врло штетно у сваком погледу.

Моје је мишљење, према овоме, да чл. 14.—19. зак. о панађурима од 1902. године имају и сада пуну зак. важност и да је сва забуна начињена непажљивошћу законодавца при допуњењу закона о изменама од 1904. год. у данашњ бројева чланова тога закона и из заборава на чл. 14.—19. Зато би законска исправка била веома потребна.

III.

О прегледу депозитних каса.

Према закону и расписима, окружни и срески начелници дужни су сваког месеца да извршо редовни преглед депозитних каса, које постоје при сваког среског канцеларија и окружном начелству.

Од ове неколико година, нарочито при окр. начелствима, те прегледе, поред окр. начелника или његовог заступника, врше и шефови месних контрола. И тај њихов рад понеге није само присуство прегледу, већ су они постали они што прегледају, а окружни начелници они што присуствују; а чешће рачуноисправи траже ранији депозитне књиге, сва акта, па и из ранијих година, тако, да се у њиној мери јављају као комесари Главне Контоле.

Да ли рачуноисправи месних контрола имају право да врше месечне прегледе депозитних каса полицијских изласти? — питање је, о коме ћемо изнети своје мишљење.

Чл. 2. и 55. зак. о уређењу Главне Контроле, који говоре о месних контролама и рачуноисправама месних контрола предвиђају рачуноисправе као органе Главне Контроле поред осталог и при окружним благајнама. Чл. 60. Правила за извршење Главне Контроле каже, да месних рачуноисправи има двојаких. Једни се постављају не окрузима, где прегледају рачуне више надлештава. Други се одређују специјално за преглед рачуна само једног надлештва. У чл. 62. пом. правила тачно је означено, која су то надлештва, чије рачуне имају да прегледају рачуноисправи при месним контролама по окрузима. У томе и даљим члановима тих правила тачно је прописана дужност и делокруг рада тих рачуноисправа. Али, ни једним чланом закона о уређењу Главне Контроле, а тако исто ни једним чланом правила за извршење тога закона није овим рачуноисправима месних контрола дато право, да врше и месечне прегледе депозитних каса начелстава. Нигде нема ни по прописа, из кога би то право рачуноисправи и на широм аналогијом могли извести.

Истина, чл. 57. тач. 6. закона о уређењу Главне Контроле и чл. 62. тач. 6. правила за извршење тога закона предвиђају, да и ови месни рачуноисправи могу да врше прегледе каса и осталих државних надлештава у округу. Али, такве прегледе законодавац је ограничио и условио овлашћењима, која за то морају имати од Главне Контроле.

Према овоме, рачуноисправи месних контрола немају права да врше месечне прегледе депозитних каса, нити да присуствују тим прегледима, када за то немају овлашћења Главне Контроле. Њихов садашњи рад противан је закону и ма да морамо признати, да од тога њиховог рада, када га правилно врше, само може бити користи по опште државне интересе, ипак налазимо, да је још корисније по те опште интересе поштовати закон и не присвајати себи туђу власт.

Вредно је напоменути, да месни рачуноисправи, који редовно врше месечне прегледе депозитних каса начелстава, ипак не врше и преглед депозитних среских каса, на да су често и оне у истом месту где и депозитна каса начелства.

IV.

Такса из Т. бр. 93, таксене тарифе.

Многа грађанска одељења услед незнања и неразумевања закона нанела су осетне штете фонду вода. Та штета врши се на овај начин.

Закон о водама и њеховој употреби ступио је у живот 1878. године. По чл. 43. тога закона за свако одобрење за подизање грађевина на води плаћала се такса у државну касу од 50—250 динара, а за преиначење постојећих грађевина од 25—150 динара. Колика ће се такса у појединим случају наплаћивати, одлучивало је начелство, према величини и важности предузећа, решењем којим је и подизање или преиначење грађевине одобравало.

Године 1884. донесен је закон о таксама и његовом одредбом у Т. бр. 104. измењена је ова такса и у погледу величине и у начину плаћања. Док се по закону о подама и њиховој употреби од 1878. та такса плаћала у готовом новцу, по закону о таксама од 1884. год. она је плаћана у таксеним маркама по 25 дин. од вагла. То плаћање у маркама остало је и доцније у разним изменама и допунама закона о таксама, па и у закону од 1897. год. По чл. 5. тога закона све таксе по закону о таксама наплаћиване су у таксеним маркама, лепљене на самом одеброву и поништаване. По Т. бр. 93. тога закона те су таксе износиле по 25 динара од вагла, па било да се подиже нова или превиђује стара грађевина на води. Такав начин наплате таксе пружен је и врши се код многих грађевинских одељења и данас. Међутим, те је погрешне, у колико се односи на наплату тих такса после 18. Јануара 1906. године.

18. децембра 1905. год. потписан је закон о регулисању у употреби вода. Ради подмирења општих трошкова, као и ради потпомагања појединих предузећа по томе закону, основан је Фонд Вода. Као приход тога фонда поред, осталих предвиђен је и *приход од права на употребу воде* — тач. 4. чл. 9. тога закона.

Као што се може видети, наређење тога законског прописа генерално је и гласи, да сви приходи од права на употребу вода имају ићи Фонду Вода. На који су то приходи од права на употребу воде? То су они приходи, које је законодавац од 1878. године предвидео у чл. 43. зак. о водама и њиховој употреби, а који су доцније по закону о таксама исплаћивани у таксеним маркама према Т. бр. 93. — и то *само и једино* те, јер других нема. И, кад је законом од 18. децембра 1905. о регулисању и употреби вода у чл. 9. тач. 4. наређено, да се приходи од права на употребу воде имају слати Фонду Вода као приход, тим законом као доцнијим поништен је Т. бр. 93. закона о таксама, и ту такву, по закону о регулисању и употреби вода, грађевинска одељења морала су наплаћивати у готовом новцу и предавати за Фонд Вода Управи Фондова (чл. 10. тога закона).

Тако се има разумети тач. 4. чл. 9. закона о регулисању и употреби вода. То је, наиме, и био циљ расписа Господина Министра Унутрашњих Дела од 2. октобра 1909. год. II № 22.131, којим је свима полиц. властима наређено, да сав приход, што га по чл. 43. закона о водама и њиховој употреби од 1878. год прикупљају, шаљу Управи Фондова за Фонд Вода. Међутим, из овога што смо напред навели, јасно је, да полицијске власти не прикупљају никакав приход по чл. 43. закона о подама, јер је тај члан замењен и укинут законом о таксама и да је у распису II № 22.131. требало место чл. 43. зак. о водама рећи: Т. бр. 93. таксене тарифе и наредити, да се та такса наплаћује у готовом новцу.

Љ. Јоцић.

ПОУЧНО-ЗАБАВНИ ДЕО

ГРИЖА САВЕСТИ

Једнозики и скоро досадан механски живот, што га целе зиме проводе полицијски чиновници у Мачви, замењује се врло пријатним и скоро бурним животом кад настане лето и највећи богати мачвански сабори.

Нема недеље нема и иначе празника, а да није сабора и преслане у овом или оном селу равне Мачве.

Тих дана, скоро од по ноћи полазе из разних села читаве поворке кола са овој или овој страни, те су до подне пребављене светом не само црквена порта и школска авлија, него је ретка кућа онога села, у коме је заветина, а да нема по неколико гостију.

Полицијски чиновници, бар тако је пре било, ретко су кад изостајали са ових сабора, и то чак и они, што су везани породицама, а већ они неженени, без њих се није могао замислити сабор.

То је њима било позориште, те опера, то оркестар, јер по месту где су са службом, они су били далеко од свега онога, што њиховим протицајем другозима пружају Београд и друге наше вароши.

У осталом, сабори у Мачви пружају наслађу и оку и души човека, гледајући онај наш дични и отмен сељачки сталеж и његову богату ношњу.

Ја лично, признајем, нисам пропуштао ни један позив гостољубивих Мачвана, и хетео сам са сабора на сабор, кад год је служба пружала могућности.

Враћајући се један пут, дубоко у ноћ, са једног сабора, ја сам жудно чекао тренутак кад ћу стићи њиви да се оперем од познате мачванске прашине и потражим сна.

Приближујући се, тако, среској ћуприји, где сам становао, ја сам морао проћи поред самог среског апсане.

Кочијаш беше већ окренуо кола да утера у авлију, кад се из оне равање, но ноћној тишини, скоро један очајан крик: „не дајте, људи, обеси се човек“, Изненађен овим узвиком ја скочих с кола и за трепут сам улетео у ходник апсане.

Десно преда мном стајаше широм отворена једна апсанска соба, и високо на један метар од земље лелујаше се једна људска прилика.

Недалеко од њених ногу бејаше пребрнута столица, и ја онако инстинктивно усправи ову, скочих на исту и за трен ока пресекох уже, о коме је висила ова људска прилика, покушавајући да олакшам над исте.

У несгодном положају да свом снагом задржим пад обешењог, ја сам узело само толико, што је горњи део тела одржао да не падне на земљу, него је остао на сплоснен на моје ноге.

Док сам ја још онако неприбран држао тело да не падне, апсанција му скиде замку с врата.

Један скоро загушен и полуугласа уздах чу се из груди овога, на онда настаде неко неодређено и досадно кркљање.

Очију исколачених и завртањених, лица црвена и набрекла, човек овај беше и страшан и одвратан, али све ипак казиваше, да је живот још неугашен, и казиваше дужност да се он одржи.

Положисмо га лагано на земљу и ја покушавах, колико сам умео, да извозмем дисање код њега.

Апсанција, који својом виком: „воде, воде“, беше пробудио и остале служитеље, оруже му читаву канту воде на лице тако несретно, да је поло и моје лаковане ципеле и панталоне, а њега, онако отворених уста, још горе загушио.

Пошто сам успео да одбијем ову напаст од поливања водом, ја сам са осталим придошлицама подигао човека на бедан кревет, који беше у углу собе.

Осећајући да ће ускоро још куца код овога бедника, ја сам га оставио да одмор и време учине своје, а ја потрчах да о догађају известим и среског старешину, који је такође становао у истој авлији, и добијем дозволу да служитељ одјури у Шабац по лекара, јер та тада још не беше при срезу.

Пошто сам једним рефератом констатовао догађај и учинио даље што треба, ја сам потражио постељу, али под утицајима овога догађаја, нисам могао ни тренути око.

Шта ли је нагнало овога човека, мишљах ја, да себи одузме живот?

Кривица због које је у пратвору сваљано не, јер је он у затвору био због прекумарења дувана, а то наш свет не сматра као велики грех.

Да ли то није ресултат наших неједнаких социјалних прилика; да ли није узрок несгода домаћег живота или томе штогод слично?!

Све се то врамало по памети и потискивало једно другог, докле и сунце не проби кроз прозоре, те сам морао устати.

Прва ми је брига била да сазнам шта је с Драгићем, како беше име овога грешника.

Апсанција ми рече да је жив, али још ништа не говори, само што болно јечи.

Ускоро за овим стигао је и лекар и учинио своје.

„Остаће, рече, у животу, јер се на време пријетно његов покушај и притекло у помоћ, али му је потребан мир, мир и пажња.“

Све сам учинио што се могло, да се наређба лекара изврши доследно, јер ме је до невероватности интересовала судбина овога човека и побуде које су га гониле у смрт.

Тек трећег дана он је могао говорити, и ја сам одмах отишао њему.

Пријао сам му бодљиво и уништао радује ли се што је остао у животу.

Са једним болним осмехом на уснама он ми рече: „не, господине, ја се немам чему радовати; ја верујем да сте ми ви добро желели кад сте ме спасавали од смрти, али је боље да сте ме пустили да умрем. Мој живот је несретан; то управо и није живот него дани муке једнога чојена, чију душу притискује један злочин, дани човека, који нема мира ни дању ни ноћу. јер му жртва злочина лебди непрекидно пред очима“.

„Ја ћу вам све сада испричати, господине, ја ћу вам признати један јесионит злочин, који сам извршио, и који је остао непокајан, јер ме власти нису ухватиле, али који ми није давао да живим".

„Ви знате, нема сумње, да је ово две године извршено убиство сиромашног угледног домаћина у селу Н. у суседном срезу.

То сам убиство извршио ја, по наговору његове мајке, која је гледала да га склони, како би огромно имање наследила само њена деца, што их је имала у другом браку са оцем убијеног детета.

Ох! господине, то је била проклета жена.

Ја сам је ненад волео свом душом једнога искреног човека, али она није хтела да чује за мене, јер ја бејах сиромашан.

Удала се за једног мога сељака, и мене је спопадао бес од болова и туге, а она је сре то појачавала презривим погледима, кад бих ја покушао да јој кажем, како је њак болем.

На три године по удаји њој умре муж, и ја рачунах да ћу тада бити срећнији, али сам се преварио, јер се она након године удаде за оца убијеног детета.

Кад је с њим добила већ двоје деце, ја сам већ и сам осећати потребу да је заборавим, како јој на једним својим неугодним поступком не бих причинио неугоде код мужа, пошто ни може, ни сељу у коме она беше, није била непозната моја љубав према њој.

Још нежењен, ја сам се спремао да кидисем у свет, јер ме и ништа не задржаваше у селу, где сам угледао света.

Али пре него што сам ја остварио своју намеру, једне вечери закуца неко у мој прозор и кад сам га отворио, једна далека рођака ове проклете мајкове рече ми, како ми је она поручила да се сутра рано састанемо у травњаку њеног мужа, који је на међи нашега и њеног села.

То рече и оде, а у мојој души настаде дом. Да се с њом састанем; да будемо на само; она то тражи, шта то треба да значи питао сам се ја?!...

Да није моја снага и неодољива чежња за њом, која се годинама није угасила, оменшала њено ледено срце; да се није покајала за неправду, коју ми је чинила? Рој таквих питања пролетао је кроз моје биће, и под утисцима узбуђења и чежње да с њом будем на само, ја нисам ни заспао.

Био сам у травњаку њеног мужа пре сванућа.

Кад се диже јутарњи сумрак, указа се и њена прилика, приближући се уговореном месту.

Од прве њене појаве мене обузе нека дрхтавица и страх. Ја као да сам предосећао, да ће овај састанак бити судбоносан по мене, и неки ми глас шапуташе: „бежи, бежи одавде", али чежња за њом беше јача и ја је сачеках.

Кад дође до мене она ми назва Бога, пружа руку, па ме поведе даље од плота у један шумарак. Седи, рече ми она, и ја је послушах као мало дете...

...„Знала сам те, рече ми, да ти нешто предложим. Ако будеш паметан и послушаш ме, даћу ти педесет дуката и још преко тога бићу твоја, јер знам да ме и сада волеш као и онда док бејах девојка. Закуни се да ћеш ућутити и ћутати."

Ја нисам имао реча, ја бејах нем. Шта је то што ће ова жена тражити од мене? — да није тако огромна жртва коју ја не могу испунити?... Не, нема ништа што јој не бих учинио, та она је тако дивна, она је баш сада у напону живота, да бих за њом пошао и у смрт.

Више се писам ни предомишљао, него јој рекох: пристајем на све.

„Ето, ти знаш, поче она, да сам ја дошла у кућу човека, који има мушко дете. Ја сам се с њим зародила и имам две кћери. Ако његово дете живи, моје кћери не могу бити наследнице него ће само служити код онога балавца. јер је мој муж већ старијих година, и скоро може умрети.

Учини шта знаш, да нестане онога детета и онда чини од мене што хоћеш".

Говорећи то, она се наже и пољуби ме тако топло тако силно, да сам ја сагорео од неког мила и радости.

Хоћу, рекох јој. Одавно бих за тебе рођену мајку да је жива.

Она ме гледаше пекако ближенo, некако, како да кажем, како би ваљда сатана умео, и као да је прозрела у моју душу и видела одлучност, на онда скочи.

„Ја идем сада, а кад ти поручим дођи опет овде."

На два дана по овоме мене ухапсише овде у срезу што писам био на вежби.

На пет шест дана дошише, баш овде пред апсанским вратима, срете ме опет она њена рођака, што ми је пре донела поруку, па ми даде ону цедуљицу, писану руком проклете Миље.

„Дођи сутра у травањ, писаше у цедуљи, да закољеш онога брава. Он је тамо."

Ја сам ову цедуљу метнуо у шпиг, па ноћех тражити начина како ћу побећи из затвора. Управо побећи ми није било тешко, јер сам више био у слободи, али мени је требало да се мој одлазак не уочи, те да се нико не сети по извршеном злочину.

Та ми се прилика пружи још исте вечери, јер је апсанџија требало донети пресобуку од куће пошто он сам није могао ићи.

Како сам био из једног села ја примих са готовошћу његову понуду да у вече одем и сутра рано дођем натраг.

Још у вече сам примио пресобуку од домаћице апсанџијине па сам у разватан већ био у травњу Миљиног мужа.

Из далека сам видео њеног пасторка у травњу; терао је неку ждребад ка бунару.

То беше дечко око дванаест година, слабо развијен, али леп као девојка, и питом као јагње.

Придазећи њему ја му назвах Бога, а он срдачно прихвати и осмоја: „Од куд тако рано ти бата Драгићу?"

Пошао сам за Богатић, да пронум јелек моме сестрићу, а заборавио меру, па кад те видох да сврати ја узмем колико је теби око врата, рекох му ја, јер ми сину мисао да је боље удавити га и бацити у бунар, него клати њежем пошто то оставља трагове.

Дечко се насмеја, приђе мени и поди же главу говорећи: „Ево на мери бата Драгићу."

Како он подиже главу и забеле му се подгушњак, мене спопаде неки бес и дохватих га тако страховито за гушу уцињући се свима силама да га што пре удавим.

Покушаји његови да се одбрани беху узалудни, јер пред помишљу да ће Миља бити моја, његов живот не беше ми скуп.

Кад сам већ мислио да је мртав, ја га ухватим за ноге и бацих газавчи у бунар.

После овога ја сам без душе дошао натраг у Богатић, и заузео своје место у апсани непримећен ни од кога.

На десетак дана по овоме нашли су дете у бунару и извадили. Један сељак, који је служио у болничарима, приметио је трагове дављења те је отац одмах трожио лекара, јер нису веровали у случајну смрт.

Лекар је утврдио убиство и власт отпочела истрагу, али је све остало без успеха, јер нико нису могли окривити, а на мене се ни мислило није.

Ја сам се, тако, спасао казне, и био сам оретан месец дна, док ми је Миља пољуцима разносила брагу и сету која би ме по кад што спаласила.

Али у скоро за тим, њој умре једна па и друга њерница, и она паде у очајање.

Кад бих ја тражио да се састанемо, она ме је заклињала мртвом децом да је се окажем, и мени ништа није остајало друго, него да прекинем све са њом, осећајући и сам, да је смрт њене деце казна онога о неба, који види све и казни сваку неправду.

Правдајући, тако, њено очајање, ја сам и сам с дана у дан бивао туробнији.

Ноћу, тако, кад не могу да заспим, мени се чинило као да видим слику онога удављеног детета и чујем његов звонки глас: „Ево на мери бата Драгићу."

У тим тренутцима ја сам грдио себе сама што сам малодушан и покушавао да те мисли одагнам, али то је било тешко.

Свака друга ноћ била је тежа од прве, и ја сам долазио до очајања, бежећи од куће.

Ишао сам на механе у механу и пио. Остављао сам седа на ишао у Шабац и оргијао по механама трошећи новце што ми их је Миља дала, само да бих заборавио на извршени злочин, али то није помогло.

Кад сам, тако, тумарајући ноћу по њу, покушавао да се ослободим онога детета, оно би ми казивало пред очи онако насмејано, подижући браду и узвикујући: „Ево на мери бата Драгићу"

Затворен овде ја сам се још горе осећао, и оне ноћи рекох да учиним крај спима својим мукама, јер ми овакав живот не треба.

Ето, господине, шта сам урадио, па ти сада ради шта знаш, а мени ће лакше бити што ћу подићи и њудеку нашу пред оне, која ме чека горе на небу од великог и неумитног судије.

„Ја осећам, господине, да се просута крв и угашени живот морају тешко покајати“ . . . . .

После овога он дубоко уздахну и ућута, а ја сам дуго и дуго потрешимице ћутао покајавајући у себи његове речи: „Просута крв и угашен живот морају се тешко покајати.“

Још исто рано предузео сам кривичну истрагу са убиство, и Миља је, чим сам јој показао њену цедуљицу, признала све.

За кратко време спровео сам их суду на осуду, али је Драгић угасио свој живот једним брзајлем и отишао Богу на истину пре осуде, а Миља је осетила сву тежину људске казне.

д. с. и.

ПОУКЕ И УПУТИ

Начелна одлука опште седнице о томе: наређења § 118. и 119. као и 117. законика о поступку судском у грађанским парницама вреде и за рачунање рока за доплату таксе, прописаног чланом 9. закона о таксама.

Примећено је да се прописе последње ставе чл. 9. закона о таксама у вези са §§ 118. и 119. законика о поступку судском у грађанским парницама, нејединако примењује не само код приостепених судова него и у одељењима Касационог Суда.

По § 118. грађ. суд. пост., „ако последњи дан рока падне у дан празничан или у дан одмора..., онда се узима први радни дан по празнику или одмору за дан рока...“; а по § 119. поменутога законика, „оног дана, у који је парничар одговор, несадовољство итд. поштом на повратни рецепис предао, узима се као да је и самоме суду предао“. Дешава се да жалиоци, чија жалба није снабдевена довољном таксом, те услед тога наредбом буду по другом ставу чл. 9. закона о таксама позвани да таксу доплате у року од 20 дана, ову доплату, кад је двадесети дан био празничан, учине двадесет први дана, или у опште првог радног дана по року, доносећи и предајући је тога дана суду, или шиљући је суду писмом на повратни рецепис тога дана, а но који пут баш и у року од 20 дана, но тако писмо суду дође и такса буде примљена но протеку тога рока. У таким случајевима или се узима:

1. Да је доплата таксе увек задоцњена чим није у суду примљена у року од 20 дана, дакле без икаквих обзира на то, да ли је последњи дан био празничан или дан одмора судског, као и без обзира на то, што је она, ако је суду послата у писму на повратни рецепис, може бити послата баш и пре протека од двадесет дана. Разлог је овоме тај, што се прописи §§ 118. и 119. грађ. суд. пост., који говоре о нерачунању у рок последњег дана, кад је овај дан празничан или дан одмора, неће га преносе на први радни дан по том, као и о предаји аката поштом на повратни рецепис, тичу само рокова одређених истим законима, а не и законом о таксама, у колико то овим законом не би нарочито било казано, а то код чл. 9. зак. о таксама није казано.

2. Или се узима, да је доплатна такса на време учињена, кад год је двадесети дан био празничан или дан одмора судског, ако је по том првог радног дана предана суду, или у суду ма и доцније примљена, али тога дана, или раније, суду је била послата писмом на повратни рецепис. Овоме је пак разлог у томе, што се у чл. 44. зак. о таксама каже: „што је о роковима казано у законику о поступку судском у грађанским парницама, важи и овде“. Ово наређење чл. 44. истина се односи специјално на жалбе, које се по закону о таксама подносе Државном Савету против одлука и решења Министра Финансија, али нема разлога, вели се, да се аналога примена не учини и на све рокове по томе закону, па дакле и на рок од 20 дана из чл. 9.

3. Или се, најзад, узима, да и овде важи пропис § 118. грађ. суд. пост., тако да се доплата таксе може учинити првог радног дана по том, и да је на време учињена, ако је тога дана у суду и примљена, било да је суду непосредно донесена, или поштом писмом на повратни рецепис предана, а да је одлучена ако је која дан доцније у суду примљена, ма та такса писмом била суду послата и у року од двадесет дана. За разлог се овде узима то, што закон о таксама наређује да се такса полаже суду, а не коме другоме, и што у случају кад је двадесети дан празник, жалилац нема могућности да тога дана предају накнадне таксе учини суду, те му се тај дан има заменити прим радним даном.

Питање, дакле, које се у примени различно решава, овде је у томе: *када ли пропису §§ 118. и 119. грађ. суд. пост., и за рок од 20 дана, који се по чл. 9. закона о таксама оставља жалиоцима за доплату недовољно плаћене таксе?*

Касациони Суд у својој општој седници, према наређењу тач. 1. § 16. зак. о устројству Касационог Суда, прочуо је ово питање, па је, из разлога, који ће овде бити изнесени, о томе донео доле изложено *начелно и обавезно решење*.

Рок од 20 дана, прописан за доплату таксе у закону о таксама, законски је рок који се не само „не може продужавати, како је изреком казано у чл. 9. тога закона, него ни скратити, онако исто, дакле, као што се законски рокови ни из законика о поступку судском у грађанским парницама не могу у конкретном случају парничару ни скратити ни продужити — § 123. грађ. суд. пост. Он и ако је прописан у закону о таксама, у случајевима напред поменутим везан је за једну парничарску процесно-правну радњу из законика о поступку судском у грађ. парницама; законски рок за доплату таксе ту се везује за експестенцију жалбе (или незадовољства), изјављене такође у једном законском року. Према томе може се као природно узети, да се чл. 9. закона о таксама хтело да овај рок од 20 дана има и у осталом, дакле и у погледу рачунања његова, природу законских рокова на поменутога законика, те јест-да ће се рок за доплату таксе за жалбу (или за незадовољство) рачунати онако исто, као и рок за саму ту жалбу. На тај начин рок за доплату таксе узима на себе природу оног истог чему служи, а то је жалба, дакле природу рока за изјављивање опе.

За потврду овога може се навести и то, да у чл. 9. закона о таксама није речено ни да се у овај законски рок за доплату таксе не рачуна и дан предаје наредбе, па иначе се сумња се, да се и код овог рока тај дан не узима у рачун онако исто као и код рокова из законика о судском поступку у грађанским парницама по његовом § 117.

Према овоме парничар губи право на жалбу, тако да се сматра да жалба, коју је и изјавио не постоји, кад после примљене наредбе за доплату таксе у року од двадесет дана, ако двадесети дан пада у дан кад суд не ради, ни првог радног дана по том не преда суду захтевану таксу, или је ни тога дана не пошље суду писмом на повратни рецепис.

Из тих разлога Касациони Суд, на основу тач. 1. § 16. зак. о своме устројству, донеси ову начелну и обавезну одлуку своје опште седнице:

Да наређења §§ 118. и 119., као и § 117. закона о поступку судском у грађанским парницама вреде и за рачунање рока за доплату таксе, прописаног чл. 9. закона о таксама, т.ј. ако последњи дан рока за ту доплату падне у дан празничан или дан одмора, онда се узима први радни дан по празнику или одмору за дан рока, и да се доплата таксе може учинити и писмом суду упућеном преко поште на повратни рецепис, онет у овако рачунатом року, при чему се дан, кад је писмо поште на повратни рецепис предано узима као да је и суду таква положена, под предпоставком, наравно, да је суду писмо после и дошло са потребном таксом.

М. Л. Р.

ПОУКЕ И ОБАВЕШТЕЊА

Учињена су нам ова питања:

I

Г. Мих. П. Лучић, полицијски писар, пита:

„Прописом § 39. Полицијске Уредбе изричито је забрањено по иступним кривицама спуштати казну испод казненим законом одређеног minimum-а и дизати преко одређеног maximum-а (осм у случају поврата — § 324. казн. зак.). Овај § гласи: „У казненом закону означене су границе казне, од најмање до највеће, тако ово су и границе одређивања, које се набављавати имају. Полицајна ће дакле власт, држећи се тих граница, одређивати према отежавајућим или одакшавајућим околностима (§ 38.) казну већу или мању, *означене тако границе неће се преступати*“.

Међутим крушевачки приостепени суд, пресудом својом од 22. априла тек. год. бр. 13277, прекинуо је једну пресуду начелства окр. крушевачког донету по делу из § 389. т. 1. казн. зак. и казну кривицама спустио испод одређеног mini-

ишн-а, ослањују се само на § 38. Полицијске Уредбе, који предвиђа олакшавање и отежавање околности, те дајући даље никакве разлоге.

Молим уредништво да одговори:

Да ли је опажено нахођење првостепеног суда на закону основано, па према томе да ли га полицијске власти смеју акцентирати и саме спуштати казну крицима испод одређеног minimum-а за сваку иступну кривицу, над се код крица стеку више олакшавних околности, као што може бити код злочина и преступа?

По моме мишљењу овако нахођење суда није на закону основано, јер се § 38. не сме цепити одвојено од § 39. који ову ствар регулисана".

— На ово питање одговарамо:

„Казнителни законик" од 16. маја 1850. године, није имао свој општи део, нити је предвиђао какве правне принципе, него је са својим својим параграфом прелазио на отређивање казне, за поједина иступна дела.

У њему је све ово изостало због тога, што је од истих данов издата „Полицијска Уредба", која је, према своме § 1. и 2. одређена као иступак за суђење поменутих дела, и која је обухватала и потребна начела.

Уредба ова претрпела је знатне измене укидањем „Казнителног законика" и уношењем у живот криминалног законика од 25. априла 1865 године.

Тако наређењима §§ 310—324. овога закона, анулирана су или са свим или делимично поједина наређења из ове уредбе, а §-ом 325. пособно су призната и за иступе начела из § 2., 3., 4., 5., 6., 9., 10. и 11. поменутог криминалног закона, на то позвољено и за случајеве § 357.

Дали ни једна од ових одредаба из привичног законика није ни додирнула § 38. и 39. Полицијске уредбе, те тако се питање, које обухватају ове две законске одредбе, по њима има и да расправи.

Ово нарочито истичемо због тога, што је код § 39. „Полицијске Уредбе", стављена напомена, да треба водити рачуна о § 39. кривичног закона, код децијерт, а на њега се, међутим, не треба осврнати ни по томе, што он нема ничега заједничког са § 39. поменуте уредбе, него одговара наређењима § 38. исте, а тек § 40. кривичног закона говори о ономе о чему и § 39. уредбе, а друго ни по томе, што ова два позледња §-а (39 уредбе и 40. кр. закона) постављају једно исто начело, те зато се у § 325. кр. закона а не веза, да прописи § 40. овога закона важе за иступе.

То би, међутим, законодавац учинио, да није наглано, да § 39. уредбе регулисана питања ове врсте.

Утврђујући, овако да се питање ово има да реши само на основу § 38. и 39. уредбе, ми сада морамо да пређемо на оцену онога, шта оне две одредбе веле о истакнутом питању.

Приступајући томе, ми одмах напазимо, да § 38. у првој реченици прве тачке поставља само опште правило, да се кривац може казнити само оном казном, коју у опште предвиђа казнителни, односно дотиње криминални (кривични) законик. Тако, тиме се хоће да каже, да се онде, где је специјално установљена казна боја не може кривац осудити на повећану, где је казна затвора не може на бој, као што је сада е. пр. случај са §§ 335., 383 и тако даље.

У другој реченици прног става он на нечелно признаје олакшавање и отежавање околности, ни онда ређи примере и облике, у којима се они случајеви могу да јаве.

Кад се ове случајеве запазимо, онда се мора признати, да је законодавац овде компиловао само на олакшавање и неспособавање или како он вели отежавање околности, а никако на узроке, због којих се казне убламају, или повећавају, нешто је од њих номенуо само „малолетство".

Ову разлику нарочито треба запазити, јер ће се само тада моћи уочити она разлика између случајева, за које § 62. кр. закона, дозвољава спуштање казне испод минимума, и оних, где се испод минимума не сме силазити, наравно над је реч о злочинима и преступима, јер сам ми напред рекли, да се прописи §§ 59—67. не могу везати за иступна дела, кад постоје нарочите уредбе, по којима се она регулисавају.

Констатујући овако шта садржи § 38. и позвавши на наређења § 39. уредбе, ми и по логичном и граматичном тумачењу не можемо извести други значај него тај, да се признавањем олакшавајућих околности не може силазити испод минимума, који је законом одређен за извесне кривце, нити признавањем отежавајућих околности њим прекомаксимума, одређеног појединим законским наређењима.

Од овога се изузимају само случајеви попрата и стицаја, који се регулисавају по § 324. кр. закона.

Да је ово наше схватање тачно, ми налазимо потврде и у овоме:

У целој „Полицијској Уредби", нигде није било означено, кад је она први пут пре десена, колика је казна затвора најдужа, а колики најмања, за иступна дела, а колики најмања, за иступна дела, а колики најмања, за иступна дела, као што то сада чини § 311. кр. закона.

У казнителном законику онога времена, тога правила, као што рекосмо, тада није било, него је он за сваку кривицу одређивао минималну и максималну казну.

§ 39. говорећи о границама казне доводе се на 88, а овај, опет, за § 25. уредбе.

Овај пак, § 25. гласи: „за сваку полицајну кривицу само се опомена казна досудити сме, колико се за коју полицајном казнителним законом одређује (§ 38.)".

Кад казнителни законик није имао сличног наређења овом из § 311. онда је јасно, да је § 25. уредбе могао казати пред собом само ону казну, која говори о извесном делу, и позивући ову за § 38. у случајевима олакшавних околности, могао мислити само на онај размак између минимума и максимума, а никако се не сме наводити, да је он дозвољавао спуштање испод минимума и напаше изнад онога.

Ако овоме свему додамо и то, да се и у науци признаје систем ограничавања судије на минимум и максимум, кадгод су случајеви само олакшавних и повећавајућих (наш законик вели отежавајућих) околности, на се има на уму да је и наш закон напао напора у законима са таквим системом, онда је до очигледности јасно, да је првостепени суд учинио погрешку, кад је код иступног дела спустио казну испод минимума, који је дотичном законском одредбом предвиђен.

II

Дезовоља општине варошице Младеновца, пита:

„По чл. 94. тач. 4. под б. зак. о општинама, суд општински има власт да суди за иступна дела, по целој части трећој каз. закона и по Полиц. Уредби, на у чл. 95. истог зак. пород других тако побројаних дужности, има дужност да се стара о чистоти у месту и околини.

Ослањајући се на ове законске одредбе, а налазећи осложа и у тач. 1. чл. 94. зак. о општинама, где општински суд по прописима законским одржава и полицијску власт, суд овај, наредбом својом од 13. јуна тек. год. Бр. 2594, коју је јавно грађанима објавио а касанима на потпис саопштио, забранио је да се стока у варопи коље, већ само на општинској клапици, као одређеном месту за то, на је на основу § 326. каз. зак. прописао и казну од 10 до 50 дин. за онога, који противно овој наредби уради.

Без обзира на то, што за доношење наредаба и прописивања казни у њима, по измени § 326. каз. зак. припада право месној полицијској власти, суд је овај, и сваје право за доношење исте нашао у томе, што тај законски пропис долази у трећу част каз. зак. и што га законодавац није изузео, дајући право општ. судовима у чл. 94. тач. 4. под в. зак. о општинама (који је дошиње од § 326. каз. зак. наменьен) да суде но целој части трећој каз. закона.

О наредбу ову, огрешио је се један од онд. касапа, и суд овај, на основу реферата члана овог суда и признања оправљеног, казнио га је пресудом својом бр. 3762. од 25. августа т. г. са 25 дин. у корист општ. касе; но по жалби његовој првостепени суд окр. београдског решењем својим бр. 31.293. од 18. септембра тек. год. поништио је ову пресуду са ових разлога:

„По напомена § 326. каз. зак. само полицијска власт има права прописивати наредбе за дела која нису предвиђена у казненом закону, а не и општинска. На каже је општински суд осудио туженог на казну према наредби својој бр. 2594. а не полиц. власт, то му је и пресуда незаконита, на је с тога суд на основу §§ 15. и 16. полицијске уредбе ништи".

Као дезовоља општине, која је претплатник тога листа, молим уредништво да обавештење у броју наредном броју на ово питање: да ли суд општински има право да за дела која нису казнена ни у каквим специјалним законима предвиђена, на основу § 326. каз. зак. издаје наредбе, по њима прописује и изриче казне. над у овоме месту нема полицијске власти, већ ову врши сам општински суд? Ако уред-

ништво налази, да општински суд има на то права, онда шта треба да учини па да му пресуда изречене по тим делима не ништи".

— На ово питање одговараме:

По § 4. а Полицијске Уредбе, „и општински суд, вршећи *полицијску* и судску месну власт, изриче казне о свима иступима, изложеним у трећој части закона кривичног".

По § 326. кривичног закона, који је у III части, „у случајима, који нису у овоме законику а ни у другим специјалним законима предвиђени, и за које није казна прописана, моћи ће *месна полицајна власт издавати наредбе*".

Кад се ова два законска наређења упореде онда се види, да општински судови вршећи *полицајску* власт долазе у ред месних полицајских власти, и да онда и они имају право издавања наредаба у смислу § 326. кр. закона.

То право још се јаче види кад се има на уму наређење § 94. тачке 1. под б. закона о општинама, које је доцније од измена § 326. кр. закона, а у коме се такође утврђује право општинских судова за суђење дела из III части кр. закона, па и право издавања наредаба на основу § 326. поменутога закона.

Дода ли се свему овоме још и наређење чл. 41. закона о уређењу округа и срезова које гласи: „у вршењу своје полицијске службе срески начелник издаје полицијске наредбе како за цео срез, тако и за поједина места, *у колико нису већ издате од месних полицијских власти*", па се узме на ум да у срезу могу бити месне полицијске власти само општински судови, онда је право општинских судова несумњиво.

Према овоме, поступак првостепеног суда не одговара закону.

Да би општински суд могао да прибави важност својим одлукама, не остаје му ништа друго, него да целу ствар престави својој надлежној власти и моли је да она даље уради што треба, те да се о овом питању подвргнуће одлука Касационог Суда, у смислу § 16. поменога устројства.

III

Суд општине брезовачке, актом својим Бр. 1432, пита:

„У једном општинском суду постоје само три судска лица, а то је само председник и два кмета, па су од њих три, двојица рођена кумови по томе, што су један другом рођене кумови по томе, што су један другом рођене кумови по томе, што су један другом рођене кумови по томе, што су једнаки другом рођене кумови по томе, што су једнаки другом рођене кумови по томе, што су једнаки

и као психомоторну особеност. Да би то распознао, чињио је покушаје са пуцањем бича, мешањем карата, уденањем игле и парочито са сечењем хлеба.

Само нељева левака — не сви — имају нељу снагу и нељи обим леве руке, исто тако као и дешњаци у десној руци. Леваци су бар половина порекlом из таквих породица, у којима је то у опште чест случај, а људи су у двоструком броју са том особеношћу него ли женске. Важно је, да у умешности лева рука нељином надмаша десну, што говори у прилог функционелној надмоћности десне половине мозга. Тако се могу разумети и неке аномалије у писању левака. Код њих је често и муцање. Даље се показало, да су леваци у војсци мање употребљиви и да су мање добри војници него дешњаци, те је редак случај да постану каплари или подофицири, а чест да су судски осуђивани.

Истраживање трагова од ногу. (Са сликом). — *Д-р Ханс Грос* учинио је недавно једну врло важ у опаску за истраживање трагова од ногу, те је парочито препоручујемо нашим истражницима, да је имају на уму при своме раду.

Колико важан толико и тежак задатак при утврђивању постојања дела каквог злочина састоји се у истраживању трагова од ногу нађених код места дела, пошто су они ретко кад потпуно нара-

жени, да би се редом могли снимати. По правилу налазе се само нади делови трагова, код којих се увек мора понова да утврђује, да ли су заиста произашли од наше човечје ноге или су само на какве друге теренске неравнине; па и кад је човек сигуран да је нашао остатке од трага, опет најбољи може пронаћи опет на нељем одотојању. Најлешка се тешкоћа састоји, даље, у томе, да се нађе правац, у ком се траг има даље да тражи т.ј. у ком је правцу ишао онај који се тражи.

И овде можемо наћи поуке посматрањима из обичнога живота. Посматрајмо само на који пут, стазу, која није нарочито направљена, већ су је изгазили људи по трави или сличном терену. Тако ћемо утврдити, да такви путеви готово никад не иду у правој линији, већ нијугасто, и по правилу су изгажени у лукове, који онда опет заједно иду, нешто мало остану сноjени, па се опет одвајају.

Узмимо људи долазе од **a** (види слику) и остају неко време сви на истој стази; већ код **b** мимоилазе се неколицина лево, неколицина десно; код **c** се опет састају, растају се код **d**, остају на разним линијама и т. д.

Видимо, дакле, да људи — о томе се може свако уверити код сваке путње оне прсте — ретко иду право, већ одступају у лукове, један пут десно и један пут лево. Тешко би било утврдити, да ли један део људи одступа у десно или у лево од праве линије, или да ли један исти човек иде један пут овако, други пут друкчије; вероватније је оно прво, да је то једна наника и да се од ње човек не може лако одвићи. Није вероватно, да ова одступања произлазе само од суперата двају људи који иду у разним правцима, пошто су они по правилу много даље удаљени један од другога но што је потребно за одступање, и што ипак иста стаза прилично дуго остаје сноjена.

Што је за наш рад овде поучно, састоји се у томе, што ми у истраживању трагова од ногу готово увек грешимо, над их тражимо само у правој линији; увек морамо да имамо у памети то особено „прављење лукова", те да нето тако тражимо трагове и десно и лево од правога пута.

СЛУЖБЕНЕ ОБЈАВЕ

ИЗ ПОЛИЦИЈСКОГ АЛБУМА

Ноћу између 16. и 17. текућег месеца ухваћено је оно лице на самом делу похаре

бакалске радње Светозара Милојевића из Врачару, где је дрско будним власницу задла врата и из фиоке дигло око 400 динара и два пешпа сата.

Оно је изјавило да се зове: **Душан Карапић**, бив. пекарски момак, родом из Градишке у Босни, стар 17 година.

По пасошу које је код њега нађен, а за тим и његовим признањем утврђено је, да је он извршио пре неколико дана и опасну крађу Илију Сабоу, механичару из Земуна Бежиу.

Он је, вели, крошао из Босне прозетос, мено време служио по Београду, па се вратао опет у Босну, одакле је дошао пре двадесетину дана — све без пасоша. И ако је оновно млад, он чини утисак врсног крадљивца, што се и по овим досад опасним крађама и његовој одбрани види, те је вероватно да је још којој крађи извршио, тим пре што крије где је становао. Ако би ко што о њему знао, моли се да то достави Управи града Београда.

УХВАЋЕН

Према потерници, која је изашла у 46. броју „Полицијског Гласника", комесар Топчидерске Полицијске управе је Илију Рапићевића, пекарског момка и сировог из пачанског округа ишког, које је потерницу и наредио. Према томе престала је потреба за даљим његовим траженьем.

ТРАЖЕ СЕ

Милисоје, син **Јоце Сабовљевића**, из Шапца, отишао је од куће 13. прошлог месеца пешице куд. Он је стар 16 година, средњег раста, смеђ, на оба ока има бељегу. — Акт начелства округа подринског Бр. 19093.

Марица, кћи **Димитрија Јелића**, тежака из Кнића, отишла је од куће 1. овог месеца и није се више вратила кући. Она је стара 14 година, у лицу плава. — Дежурна начелника среза гружанског Бр. 32043.

Момир, син **Владимира Лазаревића**, из Бајине Баште, 8. тек. мсца отишао је од родитеља и до сада се није могао пронаћи. Он је стар 14 година, смеђих очију и косе,

сукненог лица; од одеће има на себи конопан од шајка, појован џубун од сукна, а на ногама опанке. — Акт начелника среза рачанског Бр. 16905.

Ниже сво полицијске и општинске власти живо потражне шестина лица и пронађене упуте именованим властима, које су тражење захтевале.

ПОТЕРЕ

Никола Шурлић, из Тулара среза јабланичког, који је пресудом Апелационог Суда Бр. 4748, осуђен на три године робије за одвођење девојке, пашао се у бегству. Он је стар 25 година, раста средњег, бркова рђих и кратких, у сељачком оделу, са шиљком и пригорском опанцима. — Акт неважног суђије лесковачког пространственог суда Бр. 34480.

Ружица Павловић, служавка из Шиљеговца у срезу поганевском округа београдског, побегла је 11. овог месеца на болничко за душевно болесне, где је била на лечењу. Она је стара 25 година, раста малог, пријемљивога, на себи има белу порхетеку сукњу и рошу, на ногама угашене чарапе и нешто пајуче. — Акт Управе града Београда Бр. 37467.

Непознати крадљивац ноћу између 9. и 10. овог месеца обио је прозор из авлије на дућану Шпиме Б. Косића из Београда и из истога украо: 450 динара у разној новчаној једну четвртину српске златне дуторије 1 вредне 20, пола Бр. 15174, и један пиштољ од пролне жице. — Акт Управе града Београда Бр. 37515.

Непознати крадљивци ноћу између 10. и 11. овог месеца обили су дућане: Мошо Пароју, ситничару; Мишу Мојсијеву трговцу и Данаилу Баруху, дућанџији — сви у Ваганској улици бр. 7 — и том приликом украли Мојсијеву 20 динара у бакшишима по 10 динара, а Баруху 3 путије дувана по 0·50 динара. — Акт Управе града Београда Бр. 37515.

Михаило Бојанџић, кочијаш из Бугарске, 15. тек. м-ца напустио је на београдској железничкој станици крају 48 пасошеног Софоничу Јову, радницу из Македоније, и покуд побегао. Оштећени је тврдио да му је крају напустио једно лице које се њиног гураго жељу путницима, а било је у македонском оделу. Као му је показана слика Бојанџића, коју изнесено, Софоничу је изјавио да је то лице било у његовом погону, само у македонском оделу, али Михаило је већ био благовремено утекао. Михаило је стар 36 година, висок, јако црнокосат. — Акт Управе града Београда Бр. 37828.

Драгољуб Паунковић, земљорадник из В. Црњуба одговара за дела одвођења и силовања. Он је стар 24 године, средњег раста, развијен, црнокосат. — Депеша начелника среза пожаревачког Бр. 22841.

Душан Костић, „Гало", чију слику износимо, одговара под начелника среза параћинског за крађу стоке, али је у бегству. Душан је стар 23 године, средњег раста, сувоњав, у лицу плав, коси отворено плаве, угашено плавих очију; испод левог уха има оожиљак од сировуша, а на левој нози један оожиљак од ране, опалног оближ. величине 1·5/1 см., на 10 см. испод задњег кичменог обртња и за 9 см. у десно од пичме. — Депеша начелника среза параћинског Бр. 32891.

Богољуб Сијић, осуђеник, побегао је са рада из пиштог казненог завода. Он је родом из Г. Злегиње у срезу жупском, стар 28 година, висок, косе и бркова црних, очију зеленкастих, брзе обраћање; на себи има бело чаршаве, при гуњ и шајкачу од сукна, а на ногама

опанци са пајницама. — Депеша Управе пиштог казненог завода Бр. 2306.

Тодор Јовић, калфа обућарски, одговара под кварта варошког за превару, али је у бегству. Он је стар 20 година, средњег раста, смеђ. — Акт Управе града Београда Бр. 57771.

Препоручује се сама полицијским и општинским властима, да за сама побегла лица чешћима учине пајжвљу потеру, и у случају проналаска стриктно их упуте властима које су потерницу издале, с позивом на означене бројеве акта или депеша.

ПРЕСТАЛА ПОТРЕБА

Сретен Голубовић, осуђеник пиштог казненог завода, чију смо потерницу изнели у 48. броју листа од ове године, пратно се у завод, се је престала потреба за даљим његовим тражењем.

КРАЂЕ СТОКЕ

— Ноћу између 10. и 11. овог месеца непознати крадљивци украо је Љубомиру Јовановићу из Мали Мошпанице 2 краве: једна је матора 9 година, длаке зелене, са једним роговима; друга је матора 3 године, длаке боје, јако полушајкачасте. — Депеша начелника среза поречког округа београдског Бр. 22414.

— Стаји Пешићу, из Вирине, 8. овог месеца украдена је једна кобила, матора 7 година, длаке доратасте; кобила рана на једну предњу ногу и има жиг „к." — Депеша начелника среза лесковачког Бр. 19573.

— Непознати крадљивци ноћу између 9. и 10. овог месеца украли су Димитрију Ђорђевићу и Ђорђу Вајфеловићу, из Трешњице, 6 пола и то: два жребета матора по 4 године, једно длаке зелене, друго доратасто; једног коња маторог 12 година, длаке доратасте; једну кобилу матору 7 година, доратасту, и једног коња маторог 7 година, длаке пепељаве. — Акт начелника среза пожаревачког Бр. 24187.

— Ноћу између 17. и 18. тек. м-ца украдена су 4 вола Николи Лазовићу и Јовану Шестровићу, из В. Извора. Два су вола длаке сиве и један је од њих погрбљен; трећи је мургаст, а четврти длаке шарене. Прва су два матора по 6, а друга два по 4 године; сви су без розања. — Депеша начелника среза звичарског Бр. 21850.

Обраћа се пажња свима полицијским и општинским властима на ове краће и крађавине.

Штампа Крал. Срп. Државне Штампарије

Уредник Добривој В. Бакић